QUINTI HORATII FLACCI POEMATA,

CUM

COMMENTARIIS

JOH. MIN–ELLII.

PRÆMISSO ALDI MANUTII DE METRIS HORATIANIS TRACTATU, ET ADJUNCTO INDICE RERUM AC VERBORUM LOCUPLETISSIMO.

Editio nova a multis mendis purgata.

NEAPOLI

EX TYPOGRAPHIA ORSINIANA.

CIƆIƆCCCXXVII.

NOBILISSIMO, AMPLISSIMO, AC PRUDENTISSIMO

VIRO

D. ADRIANO PRINS,

CIVITATIS ROTERODAMENSIS CONSULI, SENATORI, etc.

EX AFFECTU ET OFFICIO INSCRIBIT

JOANNES MIN-EL.

Nobilissime, Amplissime, Prudentissime Domine.

Ex poëtis vix ullum reperias, qui non aut à vitio quidem turpitudineque animos avocet, ad virtutem autem et honestatem excitet atque acuat: aut mores corruptos emendet et corrigat: aut res vel moderate factas, vel magnifice fortiterque gestas immortalibus laudibus efferat, atque ad sempiternam memoriam consecret: aut illustria virtutum exempla ex omni antiquitate repetita hujus ætatis hominibus suppeditet, aut homines calamitosos, et gravibus fortunæ casibus afflictos excitet atque extollat. Quis Philosophus unquam vel distinctiùs, quid sit virtus, quid vitium, quid turpe, quid honestum, disputavit, vel planiùs honesti pulchritudinem, inhonesti deformitatem, sapientiæ vim et utilitatem, insipientiæ imbecillitatem atque incommoda disputando demonstravit, quàm Homerus divinis suis carminibus ante legentium

oculos constituit? Quis hominum mores et motus, quis animantium naturas, quis sola terrarum, quis æstus et fluctus marinos, quis ventorum flatus, quis navigandi pericula tempestatesque adversas, quis temporum varietates, quis præliorum imaginem, quis urbium oppugnationes, quis acies instructas, quis imperatorias virtutes, quis rationem moderandorum animorum, quis formam bene moratarum civitatum, quis denique omnium rerum, quæ hac universitate continentur, varietatem illustriùs unquam Homero depinxit? Quid cæteros poëtas Lyricos, Tragicos, Comicos persequar, quorum vel nomina commemorare longum sit? sed tamen quantum ex singulis generibus fructum, quantâque cum voluptate conjunctum percipiunt, qui in talium scriptorum lectione versantur? Quid, quod poëtæ Principibus et Regibus cari fuisse dicuntur? ut Polycrati Samio Anacreon, Euripides Archelao, Scipionibus et Catoni majori Ennius, Cæsari Augusto Virgilius, Varius, et hic, quem tibi nunc offerimus, Q. Horatius Flaccus, non poëta unus de multis, sed Poëta omnibus suis numeris perfectus atque absolutus, summus, atque adeò solus in totâ linguâ Latinâ Lyricus, Satyrarum scriptor præstantissimus atque excellentissimus, multiplici et variâ rerum copiâ refertus, illustri verborum splendore illuminatus, sententiarum pondere gravissimus, scribendi elegantiâ politissimus ac purissimus, orationis figuris ornatissimus, in cudendis novis vocabulis sinè invidiâ felicissimus, sinè vituperatione audacissimus, in Græcorum loquendi generibus imitandis liberrimus ac solutissimus: Nemo unquam Latinorum justitiam, fidem, continentiam, parsimoniam, patientiam paupertatis, contemtionem rerum humanarum

laudavit ornatiùs, nemo injustitiam, perfidiam, libidinem, avaritiam, luxuriam vituperavit acerbiùs, nemo ad subeunda pro patriâ pericula inflammavit ardentiùs, nemo neque ad virtutem acriùs excitavit, neque à vitio graviùs revocavit, nemo bellorum civilium calamitatem miserabiliùs deploravit, nemo neque amores cantavit molliùs ac teneriùs, neque tempestivorum conviviorum hilaritatem descripsit floridiùs, nemo hominum suæ ætatis mores carpsit urbaniùs. Quid multis? Horatius sinè controversiâ omnibus poëtis et Græcis et Latinis Homero excepto meritò est anteponendus, in quo sic dulcedo cum utilitate certat, ita suavitas gravitati par est, ut lectorem suis illecebris captum, ut in se continenter affixus inhæreat, pellicere possit. Hunc igitur, Vir Amplissime, Illustri nomini tuo inscriptum ac dedicatum exhibeo: cum eâ, quâ offertur, fronte et mente ut accipias, fronte scilicet serenâ ac mente benevolâ, impensè abs te efflagito. Cui autem rectiùs dicarem, quàm tibi, qui ad omnem rationem humanitatis ita natus es, ut etiam modica spernere nequaquam possis; et me prætereà tantis beneficiis affecisti, quantis à tui similibus, nescio an æqualium meorum aliquis ornatus unquam fuerit. Et insignis ergo tua in me benignitas, et perpetua mea, quâ te mortalium unum maximè colo, observantia suo quodam jure à me exigebat, ut quicquid esset laborum meorum, id omne tibi, cui me totum jampridem devovi, summâ cum animi alacritate deferrem. Hunc igitur qualemcunque laborem meum, Vir Illustrissime, hilari, ut soles, accipe vultu, et exiguam hanc grati animi mei, pro maximis tuis in me beneficiis, significationem ita me tibi detulisse existimato, ut, quantum ad referendam

gratiam mihi deest, tantum ad prædicandam et habendam voluntatis semper mihi superesse scias. Quod reliquum est, à te etiam atque etiam majorem in modum peto, ut me, quem in fidem clientelamque tuam semel recepisti, deinceps etiam in gratiâ patrocinioque tuo retineas. Christus Jesus te nobis, et Ecclesiæ suæ diu felicem et incolumem conservet. AMEN.

Roterodami, Idib. Novembris 1667.

ALDI MANUTII
DE
METRIS HORATIANIS
TRACTATUS.

Carminum genera, quibus HORATIUS *in Odis utitur, sunt undeviginti.*

Primum genus: Ode 1. lib. I. quæ est monocolos. Sunt enim omnes versus Choriambici Asclepiadei tetrametri acatalecti, qui constant è spondeo, et duobus choriambis, et pyrrhichio, vel jambo: hoc modo,

Mæce-nas atavis-vv-edite re-vv- gibus vv
O et-præsidium et-vv- dulce decus- vv- meum vv

Primi generis Odæ 3.

Lib. I. Ode 1. Lib. III. Ode 31. Lib. IV. Ode 8.

Secundum genus: ut Ode 2. quæ est dicolos tetrastrophos. Primi quique tres versus sunt hendecasyllabi Sapphici pentametri acatalecti: qui constant è trochæo, spondeo, dactylo, et duobus trochæis, vel spondeo ultimo: sic,

Jam sa-v tis ter--ris nivis-vv atque-v diræ--
Grandi-v nis mi-- sit pater- vv et ru- v bente- v
Dexte- v râ fa--cras jacu-vv latus-v arces--

Quartus autem quisque Adonius dimeter catalecticus, ex Dactylo et spondeo vel trochæo, sic,

Terruit - vv urbem-

Secundi generis Odæ 26.

I. 2. 10. 12. 20. 22. 25. 30. 32. 38. II. 2. 4. 6. 8. 10. 16. III. 8. 11. 14. 18. 20. 22. 27. IV. 2. 6. 11. Epod. 18.

Tertium genus: ut Ode 3. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus Choriambicus Glyconius trimeter acatalectus: constans è spondeo, choriambo, et pyrrhichio, vel jambo: sic,

Sic te--diva potens-vv- Cypri v-

Secundus verò quisque, Choriambicus, Ascelepiadeus tetrameter acatalectus: è spondeo, duobus choriambicis, et pyrrhichio, vel jambo: sic,

Sic fra-tres Helenæ-vv-lucida si-vv-dera vv

Tertii generis Odæ 12.

I. 3. 13. 19. 36. III. 9. 15. 19. 24. 25. 28. IV. 1. 3.

Quartum genus: ut Ode 4. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Dactylicus Archilochius heptameter acatalectus, constans è quatuor primis pedibus spondeis, vel dactylis, indifferenter, ut in versu Heroïco: deinde è tribus trochæis, vel spondeo ultimo: sic,

Solvitur vv acris hy-vv ems gra--tâ vice-vv veris-v
et Fa-v voni -

Secundus verò quisque est Archilochius, constans ex penthemimeri jambicâ. id est, ex jambo vel spondeo, jambo, et syllabâ. Deinde è tribus trochæis, vel spondeo: sic,

Trahunt v- que sic v-cas- machi- v næ ca- v rinas-

Quarti generis Ode una.

I. 4.

Quintum genus: ut Ode 5. quæ est tricolos tetrastrophos. Primi quique duo versus sunt Asclepiadei, qualis ille, *Mæcenas atavis edite regibus.* Scanduntur enim sic,

Quis mul- tâ gracilis- vv te puer in- vv rosâ v-
Perfu -sus liquidis- vv urget odo vv-ribus vv

Tertius autem quisque est Pherecratius Heroïcus trimeter acatalectus: constans è spondeo, dactylo et spondeo: sic,

Grato - Pyrrha sub vv antro.

Quartus verò quisque est Glyconius: qualis ille, *Sic te Diva potens Cypri.* Scanditur enim hoc modo,

Cui fla -- vam religas- vv- comam v-

Quinti generis Odæ 7.

I. 5. 14. 21. 23. III 7. 13. IV. 13.

Sextum genus: ut Ode 6. quæ est dicolos tetrastrophos. Primi quique tres versus sunt Asclepiadei, qualis ille, *Mæcenas atavis edite regibus* Scanditur enim hoc modo.

Scribê--ris Vario--vv-fortis et ho-vv-stium vv
Victor - Mæonii-vv- carminis a-vv lite vv
Quam rem--cunque ferox-vv-navibus aut-vv-equis v-

Quartus autem Glyconius, qualis. *Sic te diva potens Cypri.* Scanditur sic.

Miles--te duce ges- vv- serit vv

Sexti generis Odæ 9.

I. 6. 15. 24. 33. II. 12. III. 10. 16. IV. 5. 12.

Septimum genus: ut Ode 7. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroïcus hexameter catalecticus in duas syllabas: constans è sex pedibus, dactylo et spondeo indifferenter in omnibus locis: quamquam in quinto aliquando spondeus ponitur et in sexto dactylus: ubi etiam sæpe pro spondeo trochæus admittitur. Sed de vers

su Heroïco multa diximus in institutionibus nostris Grammaticis. Scanditur autem sic,

Laudab--unt ali-vv i cla--ram Rhodon-vv
aut Mity-vv lenen--

Secundus autem quisque est dactylicus Alcmanius tetrameter catalecticus, habens quatuor ultimos pedes Heroïci versus, sic,

Aut Ephe-vv sum, bima-vv risve Co-vv rinthi--

Septimi generis Odæ 3.

I. 7. 28. Epod. 12.

Octavum genus: ut Ode 8. lib. I. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Aristophanius dimeter acatalectus: constans è choriambo et bacchio, sive amphimacro: hoc modo,

Lydia dic- vv- per omnes v--

Secundus autem quisque est Choriambicus Alcaïcus tetrameter acatalectus: constans ex epitrito secundo, duobus choriambis, et bacchio, sive amphibracho, hoc modo,

Te Deos o-v--ro Sybarim- vv- cur properes-vv-amando v--

Octavi generis Ode unica.

I. 8.

Nonum genus: ut Ode 9. quæ est tricolos tetrastrophos. Primi quique duo versus sunt Dactylici Alcaïci acatalecti; qui constant ex penthemimeri jambicâ, id est, jambo et syllabâ, quæ dicitur cæsura: deinde è duobus dactylis, vel ultimo amphimacro: hoc modo,

Vides v-ut al v-tâ-stet nive-vv candidum-vv
Sora v-cte, nec v-jam- sustine-vv ant onus-vv

Tertius autem quisque est Jambicus Archilochius, dimeter hypercatalectus: constans quatuor pedibus: primo et tertio, jambo vel spondeo: secundo, et quarto, jambo duntaxat, deinde superest syllaba, hoc modo,

Sylvæ--labo v- rantes--gelu v-que v

Quartus autem quisque est Dactylicus Alcaïcus acatalectus: constans ex Dimetro Heroïco, et dimetro Trochaïco, id est, è duobus dactylis, et duobus trochæis: vel ultimo spondeo: hoc modo,

Flumina-vv constite-vv rint a- v cuto--

Noni generis Odæ 37.

I. 9. 16. 17. 26. 27. 29. 31. 34. 35. 37. II. 1. 3. 5. 7. 9. 11. 13. 14. 15. 17. 19. 20. III. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 17. 21. 23. 26. 29. IV. 4. 9. 14. 15.

Decimum genus: ut Ode 11. quæ est monocolos. Sunt

enim omnes versus Choriambici Alcaici pentametri acatalecti: qui constant è spondeo, tribus choriambis, et pyrrhichio, vel jambo: hoc modo,

Tu ne-quæsieris vv-scire nefas-vv-quem mihi quem-vv-tibi vv
Finem- Di dederint vv-Leuconoë vv nec Babylo vv-nios v-

Decimi generis Odæ 3.

I. 11. 18. IV. 10.

Undecimum genus: ut Ode 18. libri II. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est jambicus Archilochius dimeter acatalectus: constans amphimacro, et duobus jambis, vel ultimo pyrrhichio: hoc modo,

Non ebur- v nequ' au v- reum v-

Secundus quisque versus est Jambicus Archilochius trimeter catalecticus: constans è quinque jambis et sillabâ: recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo: hoc modo,

Meâ v-reni v- det in v-domo v-lacu v-nar v

Undecimi generis Ode una.

II. 18.

Duodecimum genus: ut Ode 12. libri tertii, quæ est dicolos tristrophos. Primi quique duo versus sunt Ionici à minore, Sapphici, trimetri acatalecti, qui constant è tribus Ionicis, à minore, vel ultimo pæone tertio: hoc modo,

Miserar' est vv- nequ' amori vv -dare ludum vv--
Neque dulci vv--mala vino vv- la ver' aut ex vv--

Tertius item versus est Ionicus à minore, Sapphicus, acatalectus, sed tetrameter: constans e quatuor Ionicis, à minore: hoc modo,

Animari vv- metuentes vv.-patriæ ver vv--bera linguæ vv--

Duodecimi generis Ode una.

II. 12.

Decimumtertium genus: ut Ode 7. libri IV. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroïcus hexameter catalecticus: qualis, *Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen*, hoc modo.

Diffu--gêre ni-vv ves rede vv unt jam--gramina vv campis--

Secundus quisque est Dactylicus Archilochius dimeter hypercatalectus, constans duobus dactylis et syllabâ, hoc modo,

Arbori-vv busque co-vv mæ-

Decimitertii generis Ode una.

IV. 7.

Decimumquartum genus: ut lib. V. Ode 1. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Jambicus Hip-

ponacteus trimeter acatalectus: constans è sex jambis: recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo: hoc modo,

Ibis -Libur v nis in -ter al v- ta na v- vium vv

Secundus quisque est Jambicus Archilochius dimeter acatalectus: constans è quatuor jambis: recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo: hoc modo,

Ami v- ce pro v pugna--cula vv

Decimiquarti generis Odæ 10.

Epod. 1. 2. 3 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10

Decimumquintum genus: ut Ode 11. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Jambicus Hipponacteus trimeter acatalectus: qualis ille, *Ibis Liburnis inter alta navium*, hoc modo,

Petti- nihil v-me sic--ut an v-tea v-juvat vv

Secundus verò quisque est Sapphicus: constans penthemimeri heroicâ et dimetro jambico; id est, è duobus dactylis, et syllabâ, deinde è quatuor jambis: recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo: hoc modo,

Scribere-vv ver sicu vv los-amo v-re per v-culsum--gravi v-

Decimiquinti generis Ode una.

Epod. 11.

Decimumsextum genus: ut Ode 13. quæ est dicolos distrophos Primus quisque versus est Heroicus hexameter catalecticus: qualis ille, *Laudabunt alii claram Rhodon aut Mitylenen*: hoc modo,

Horrida-vv tempe -stas cœ--lum con- traxit et-vv imbres-

Secundus vero quisque est Archilochius, constans dimetro jambico, et penthemimeri Heroicâ, id est, è quatuor jambis: recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo, Deinde è duobus dactylis, et syllabâ: hoc modo,

Nives v que de v ducunt-Jovem v-nunc mare vv
nunc silu vv a

Decimisexti generis Ode una.

Epod. 13.

Decimumseptimum genus: ut Ode 14. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est, qualis, *Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen*: hoc modo,

Mollis in-vvertia-vv cur tan--tam dif- fuderit vv imis-

Secundus autem quisque est Jambicus Archilochius dimeter acatalectus: qualis ille, *Amice propugnacula*: hoc modo,

Obli--vio v-nem sen--sibus vv

Decimiseptimi generis Odæ 2.

Epod. 14. 15.

Decimumoctavum genus : ut Ode 16. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroicus hexameter: hoc modo,

Altera-vv jam teri-vv tur bel-- lis ci--vilibus-vv ætas--

Secundus vero quisque est Jambicus Hipponacteus trimeter : qualis ille, *Ibis Liburnis inter alta navium*. Quanquam in hac Ode secundus quisque versus constat è solis jambis, quod semel tantùm legitur fecisse Horatius. Quamobrem versus ille, *Eamus omnes execrata civitas*, sic est legendus, *Eamus omnis execrata civitas*. Quod et Porphyrioni placet, ut sit figurata locutio, *Eamus omnis civitas execrata hæc et quæ poterunt reditus abscindere dulces*. Sunt enim omnes jambi hoc modo :

Suis v- et ip v-sa Ro v- ma vi v- ribus v-ruit vv

Decimioctavi generis Ode una.

Epod. 16.

Undevigesimum genus : ut Ode 17. quæ est monocolos. Sunt enim omnes versus Jambici Hipponactei trimetri acatalecti : qualis ille, *Ibis Liburnis inter alta navium*, hoc modo,

Jam j' ef--fica v- ci do--manus v- scien v- tiæ v-
Supplex-- et o v- ro re--gna per v- Proser v-pinæ v-

Undevigesimi generis Ode una.

Epod. 17.

Q. HORATII FLACCI
CARMINUM,
SEU
* ODARUM
LIBER PRIMUS.
Ode I. Πραγματική.
AD MÆCENATEM.

Alios alia delectant, Horatius verò Poëtæ nomen, præsertim Lyrici, affectat, tanquam sibi honorificentissimum futurum: præsertim si eo dignus, vel ipsius Mæcenatis judicio, censeatur.

Monocolos.

1 Mæcenas, 2 atavis edite 3 regibus,
O et 4 præsidium, et 5 dulce 6 decus meum!
7 Sunt, quos 8 curriculo 9 pulverem Olympicum

* Hæc vox deducitur à Græco vocabulo ἀοιδὴ, contracto in ᾠδὴ, id est, *cantus*: & hoc ab ἤοιδα præterito medio verbi ἀείδειν, id est, *canere*, quod proprium est Poëtis. 1 Hic fuit eques Romanus. Ita singulis partibus operis Georgici à Virgilio appellatur. Exordium à natalibus Mæcenatis, cum grata beneficii atque accepti honoris commemoratione: ut qui per Mæcenatem sit Augusto gratus factus & familiaris. 2 Qui antiquis regibus prognatus es. Fuit enim Mæcenas filius Menodori, qui Cæsari contra Pompejum fuit auxilio; cui Menippus pater fuit, filius Cecinnæ regis Etruscorum, qui fuit atavus Mæcenatis. De quorum claritate vide quatuor versus Sat. 6. l. 1. primos. 3 Ex regibus Etruscis. Od. 29. l. 3. *Tyrrhena regum progenies.* Propert. l. 3. *Mæcenas eques Etrusco de sanguine regum*, &c. Synecd. gen. pro spec. 4 Tutela, columen, vel propugnatio mea. Sic Ep. 1. l. 1. *rerum tutela mearum, Cùm sis*, &c. Et Od. 1. l. 2. *Insigne mœstis præsidium reis*, id est, tutela. Metaph. à munitionibus urbium & locorum, quæ vallis & mœnibus, expugnatu & eversu difficilibus, cinguntur, præsidiisque firmantur, ad quam vis opem indicandam. Sed hic præter Metaph. est quoque Meton. quâ effectum ponitur pro efficiente; id est, custodia pro custode & conservatore, & *decus* pro exornatore Poëtæ. 5 Metaph. à fructibus maturitate suavibus, et utentes magnopere delectantibus. 6 Ornamentum: quia *Principibus placuisse viris non ultima laus est.* Sic et Virg. ad Mæc. 2 Georg. *O decus, o famæ meritò pars maxima nostræ.* 7 Quidam. 8 Curru. 9 Olympicum certamen, in honorem Jovis Olympii ab Hercule filio post Augeam devictum in Elide direpta institutum, exercuisse, inque illo velocibus equis curriculo conjunctis contendisse, & hujusmodi cursu agonalem pulverem cumulatim in alium excitasse delectat. Synecd. spec. pro quolibet certamine. Nam propriè illud est luctatorum, qui oleo uncti manus & membra oblinunt pulvere ad facilius antagonistas ἀλειφθέντας, id est, *unctos* etiam comprehendendum, & ad lassitudinem tollendam. Inter reliquos Græciæ ludos longe celeberrimi fuerunt Olympici: qui ludi magno conventu totius Græciæ, certamine equestri, quinto anno celebrari consueverunt in honorem Jovis Olympici.

Collegisse juvat : 1 metaque 2 fervidis,
3 Evitata 4 rotis, 5 palmaque 6 nobilis
7 Terrarum Dominos 8 evehit ad Deos.
9 Hunc, si 10 mobilium 11 turba Quiritium
12 Certat 13 tergeminis tollere honoribus:
14 Illum, 15 si proprio condidit horreo
16 Quidquid de Libycis verritur 17 arcis,
Gaudentem patrios 18 findere sarculo
Agros : 19 Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut 21 trabe Cypriâ

1 Terminus lapideus in circo positus, ad quem currus et cursus flectendus est. *Metæ* et *Palmæ*, rebus immotis atque inanimatis, tribuitur motus et sensus : id est, accedentes ad metam proximi reliquorum concursatorum immortalem sibi pariunt gloriam et honorem. 2 Vehementi cursu et vertigine calentibus. Sic Virg. 11. Æn. *Frenæque*, ferventesque *rotas*, nimio sc. cursu. Idem Georg. 3. *volat vi* fervidus *axis*. 3 Singulari solertia declinata. Curuli certamine contendentium prima ac præcipua cautio est, ut in ipso cursus flexu contingere quidem metam videantur, non impingant tamen. In illo summa artis laus ; in hoc summum etiam vitæ periculum. Omnis ergo in circum agendo ad metam certantium labor consistit. 4 Curriculi. 5 Sublimis victoria, quæque homines nobiles facit. Meton. signi pro celebri victoria significata, cujus insigne fuit corona ex frondibus palmæ contexta. 6 Meton. effect. pro effic. quod palma victores claros reddat. 7 Romanos imperatores. Virg. 1. Æn. *Romanos rerum dominos gentemque togatam.* 8 Ad cœlum extollit, Diis æquiparat. Hyperbolica est alleg. e Metaph. 9 Alium, quem sollicita ambitio exercet, sc. *nunquam dimoveas.* 10 Inconstantium in suffragiis ferendis. Sic Cic. Ep. 2. l. 5. *Nec in te, ut scribis, animo fui* mobili, *sed ita stabili, ut in mea erga te voluntate, etiam desertus ab officiis tuis, permanserim.* Unde Cic. pro Mur. *Quod enim fretum, quem Euripum tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio comitiorum? Dies intermissus unus aut nox interposita sæpe perturbat omnia, & totam opinionem parva nonnunquam commutat aura rumoris*, etc. 11 Confusa illa multitudo civium Romanorum. 12 Certatim studet. 13 Honoribus amplissimis & maximis, vel Ædilitate major, Prætura, & Consulatu in cœlum usque efferre & extollere : vel, *honoribus*, id est, ad honores. Synecd. spec. vel finiti numeri pro infinito. 14 Alium hominem, qui agriculturam exercet. 15 Si semel laborum suorum fructum recepit, & suo horreo omnis generis frumentum reposuit. 16 Quicquid verrendo colligitur ex agris fertilibus, cujusmodi sunt in Lybia, regione frumenti feracissima. Synecd. spec. pro genere. 17 Agris latis, planis & apricis. *Area* proprie locus est, ubi frumenta secta teruntur & arescunt : indeque *area*, dicta est. Ad hujus similitudinem locus in urbe purus sine ædificio *area* dicitur. 18 Ligone, vel ferramento illo bicorni fodiendo colere et invertere. Synecd. spec. nullus enim ager unica cultura et instrumento contentus esse solet. Vult primum arari, deinde seri, post occari, tum nocentibus herbis expurgari, meti denique. 19 Hunc nunquam à vitæ suæ proposito abducas, quamvis regias illi opes, quas Attalus, Pergami totiusque Asiæ rex ditissimus, possedit, offeras. Synecd. spec. pro amplissimis opibus, ad quarum oblatam sibi conditionem nunquam descenderet. 20 Ut ad navigationem animum applicet. 21 Navi aliqua Cyprum insulam petente, vel navi ex trabibus Cypriis compacta. Synecd. mem. Meton. mat. & Synecd. spec. Virg. 3. Æn. *Vela damus, vastumque cava trabe currimus æquor.*

1 Myrtoum 2 pavidus nauta 3 secet mare.
4 Luctantem Icariis fluctibus 5 Africum
6 Mercator metuens, 7 otium, et 8 oppidi
Laudat rura sui: 9 mox 10 reficit rates
Quassas, 11 indocilis pauperiem pati.
12 Est, 13 qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem 14 solido 15 demere de die
16 Spernit; nunc 17 viridi 18 membra sub 19 arbuto
Stratus, nunc 20 ad aquæ lene 21 caput 22 sacræ.
23 Multos castra juvant, 24, et lituo tubæ
25 Permistus sonitus, bellaque 26 matribus
Detestata. Manet sub 27 Jove frigido

1 Creticum, à *Myrtoo*, Œnomai regis Arcadiæ auriga, in illud præcipitato, sic appellatum est: estque maris Ægæi pars. Synecd. spec. pro quovis mari navigatione trajiciendo ad mercaturam, emendo et vendendo faciendam. 2 Ob adversas tempestates et naufragii metum anxius. 3 Navigare sustineat. Metaph. ab acutis instrumentis corpora dividentibus. 4 Confligentem, contendentem cum fluctibus maris Icarii. Hellenismus. Sic enim Græci, *παλαίω σοι*, *luctor tibi*, id est, tecum. Ita Od. 3. l. 1. *Decertantem Aquilonibus*, Metaph. ab athletis vel a palæstritis. 5 Impetuosum illum ventum, ab occasu hyberno flantem: de quo Virg. 1. Æn. *creberque procellis Africus*. Synecd. spec. pro vehementissimo quoque vento: qualis est in *Icariis*, id est, fluctibus maris cujuslibet. 6 Qui externis peregrinationibus et negotiationibus lucra rerum suarum acquirit. 7 Agricolarum vitam tranquillam, ab omni periculo & tumultu remotam. 8 Patriæ suæ urbis. 9 Ubi præteriti naufragii timor remisit. 10 Restaurat naves paulò antè naufragio & violentia Africi venti disjectas ac laceras, atque ita rursùs se ac sua mari ventisque committit. 11 Qui neque adversa tempestate, neque naufragio, neque ullis maris incommodis patientiam paupertatis et frugalis vitæ doceri potest. Hellenismus. 12 Alius. 13 Qui lautiori vita delectatur, ita ut capaciora pocula optimi & nobilissimi Campaniæ montis vini evacuare non recuset. *Massici* est Synecd. spec. pro optimo quoque vino. 14 Integro, administrandis sine intermissione rebus dicato. 15 Detrahere, auferre aliquot horas, & voluptati dare. Anaphora. 16 Amat, exoptat. Litotes. Ut Virg. *Munera nec sperno*. 17 Frondenti, amœna et conviviis idonea. 18 Habens membra strata. Virg. 1. Æn. *oculos suffusa nitentes*. Synecdoche. 19 Synec. spec. pro quavis arbore. 20 Prope principium & originem vivi et perennis fontis leniter fluentis, suoque strepitu somnum suadentis, recubans. 21 Metaph. ab animalibus, pro leni scaturigine fontis. 22 Omnis fons in origine sacer est. 23 Multi exercitio rei militaris delectantur. 24 Et classicum, horribilisque ille tubæ, quo pedites accenduntur, sonitus, cum lituo illo, cujus acuto sonitu equites instigantur, confusus. *Lituus* enim equitum est, et incurvus: *tuba* peditum et directa. 25 Metaph. à liquoribus, qui ferè comprehenduntur hisce tribus, *vino*, *aquâ*, *oleo*, quæ propriè dicuntur misceri. 26 A matribus, id est, quæ matres exsecrantur, propter filiorum suorum interitum. Sic Od. 16. Epod. *Parentibusque abominatus Hannibal*. 27 Sub dio in aere nocturno, sub cœlo excubat. Virg. 2. Georg. *Et jam maturis metuendus Juppiter uvis*. Meton. subj. pro adj. id est, possesso cœlo, Jovis domicilio et patrimonio, partitione regni paterni: quandoquidem ex hæreditate Saturni, liberis ipsius dispertita, *Jovi* obtigit regio mundi suprema, mare *Neptuno*, tartara et obscura caligo *Plutoni*.

1 Venator, 2 teneræ 3 conjugis 4 immemor,
Seu visa est 5 catulis 6 cerva fidelibus,
Seu 7 rupit 8 teretes 9 Marsus aper 8 plagas.
10 Me 11 doctarum 12 ederæ 13 præmia 14 frontium.
Dis 14 miscent superis: me 15 gelidum 16 nemus,
17 Nympharumque 18 leves, cum 19 Satyris chori
20 Secernunt populo: 21 si neque tibias
22 Euterpe 23 cohibet, nec 24 Polyhymnia
25 Lesboum 26 refugit tendere barbiton.
27 Quod si me Lyricis vatibus 28 inseres,
Sublimi feriam sidera 29 vertice.

1 Sic Cic. 2. Tusc. *Pernoctant venatores in nive, in montibus uri se patiuntur.* 2 Delicatæ suæ & nuper in matrimonium ductæ uxoris oblitus. 3 Synecd. gen. pro spec. uxore, quia maritus dicitur etiam conjux. 4 In *Venator* & *immemor* est Epistrophe. 5 A canibus suis venaticis. 6 Quam insequi & capere studet. 7 Atque ita effugit. 8 Retia ex rotundis & oblongis funibus connexa. 9 Prægrandis aliquis & ferox aper, quem rursùs illaqueare & capere studet. Species pro genere. *Marsi* Apuliæ populi sunt. 10 Horatium. Anaphora. Nunc dicit, se longè alio studiorum genere recreari, quod immortalem laudem et gloriam sibi propositam habet. 11 Doctorum capitum, id est, doctorum virorum, sc. Poetarum, quorum ederæ sunt præmia. Synecd. mem. 12 Coronæ ederaceæ, quibus eximii Poetæ coronantur. Unde Ep. 3. l. 1, *seu condis amabile carmen, Prima feres ederæ victricis præmia.* Meton. materiæ. 13 Quæ sunt præmia et redimicula. 14 Diis immortalibus, quorum aræ et statuæ etiam suis frondibus exornantur, parem faciunt: cùm mei etiam ingenii monumenta æterna & immortalia futura sint. Alleg. Hyperbolica è Metaph. quibus sensus et judicium rebus inanimatis datur. 15 Umbrosum. 16 Parnassus vel Helicon. Synecd. gen. ac prætereà Meton. subj. pro Diis Sylvanis et Faunis, quos et Nymphas in secessu Poetæ cantant. 17 Nemoralium et in sylvis degentium. 18 In saltando celeres. 19 Faunis & Diis Sylvanis. 20 A vulgo separant, ut cæteris hominibus præstantem. Utitur hoc verbo de Arte Poet. *Publicæ privatis* se cernere: & Od. 3. l. 3. *qua melius liquor* Secernit *Europen ab Afro.* 21 Siquidem Musis ita visum est, quarum favore hæc beneficia consecutus sum, nulla ratione illa mihi attribuens vel arrogans. Est hic quædam ἐπανόρθωσις, qua priùs dictum audax corrigit, dum se lyra sua Diis parem fieri prædicavit, quod nunc sibi dicit assumere cum bona venia et voluntate Musarum. 22 Una ex Musis, eaque jucunda. 23 Carminis suavitatem mihi denegat. 24 Musarum altera, quæ cantus suavitate Poetas immortales reddit, instrumentum illud septem chordarum, quo Alcæus & Sappho, eximii Lyrici, ex Lesbo insula oriundi, immortalem gloriam invenerunt. intendere et plectro percutere recusat. 25 Alleg. e Meton. pro carmine Alcaico et Sapphico tibia lyraque decantando. 26 Metaph. à re militari, ubi prælio victi aut inferiores viribus refugio quærunt sibi salutem. In *barbiton* est Synecd. integr. pro fidibus et chordis e quibus hoc instrumentum Musicum constat. 27 Quòd si tù, optime Mæcenas, me illo tuo limato judicio dignum judicas, qui in numerum Lyricorum Græcorum Latinus Poeta Lyricus recipiar, mihi in cœlum inter sydera receptus videbor, & vertice capitis alto cœlum tangam, inque omnium oculis, ore et admiratione ero: sc. immortali fama super æthera notus. 28 Metaphora ab insitione plantarum. 29 Hyperbolica est Allegoria, e perpetuis Meton. subj. pro adjunctis versibus Poetæ, qui ab omnibus celebrabuntur ad immortalitatem usque. Unde illud Ennii: *Nemo me lachrymis decoret, nec funera pro me faxit. cur? volito vivus per ora virum?*

Ode II. Προσευκτική.

AD AUGUSTUM CÆSAREM.

In vindictam Julii Cæsaris occisi multæ tempestates Pop. Romano immittuntur. Unica imperii spes in Augusti incolumitate constituitur.

Dicolos Tetrastrophos.

1 JAm satis terris nivis, atque 2 diræ
Grandinis, 3 misit 4 Pater: et rubente
5 Dexterâ 6 sacras jaculatus arces,
7 Terruit 8 urbem:
9 Terruit gentes, 10 grave ne rediret
11 Sæculum Pyrrhæ, nova 12 monstra questæ,
Omne cum 13 Proteus 14 pecus egit altos
15 Visere montes:
16 Piscium et summâ genus hæsit 17 ulmo,
Nota quæ 18 sedes 19 fuerat 20 columbis;
Et 21 superjecto pavidæ natârunt
21 Æquore damæ.
Vidimus 22 flavum Tiberim, retortis
23 Littore Etrusco violenter undis,

1 Satis jam pœnarum Diis iratis dedimus ob miserandam illam et indignam cædem optimi Principis C. Julii Cæsaris, in Curia Romana viginti tribus vulneribus à civibus Romanis, harum calamitatum autoribus, confossi. 2. Horrendæ, formidandæ, ut à Jovis ira provenientis. 3 Immisit. 4 Hominum et Deorum, id est, Jupiter. Synecd. gen. 5 Ignito fulmine armata, sive fulmine ex igne rubente. Meton. effic. pro jactu fulminis rubicundo, quo firmissima quæque diruuntur. 6 Cum Capitolium vel Templa Deorum fulmine percusserit. Synecd. periphrasis. Sic Od. 12. l. 3. *jaculari cervos.* 7 Romam, id est, civibus Romanis timorem incussit. Anadiplosis. 8 Meton. primum subj. pro urbanis; deinde Synecd. gen. pro civibus Romanis, quibus *gentes* opponuntur, ut τὰ ἔθνη τοῖς πολίταις. 9 Nec cives Romanos solùm, sed etiam finitimos populos pavore immisso deturbavit, metuentes, ne, etc. 10 Ne lamentabile et calamitosum tempus eluvionis rediret, cùm Pyrrha, Epimethei filia, et Deucalion maritus, soli ex universo hominum genere relicti, Parnassum montem conscenderent, ibi ut se tutos ab aquarum vi conservarent. 11 Metonymia rei subjectæ pro casibus et eventibus, quæ fuerunt ætate Pyrrhæ. 12 Quas res nunquam anteà visas et auditas, prodigia, suo tempore contigisse doluit. Sic Cic. pro Flac. *Non enim omnia, quæ dolemus*, eadem queri *possumus*. Metaph. à rebus, quæ præter naturam accidunt, ut ascensus piscium in montes & arbores, etc. 13 Oceani et Tethyos versipellis filius. 14 Vitulos marinos & armentum sublimes montes, undis eo pertingentibus, lustrare impulit. Synecd. gen. pro aquatilibus. 15 Ad videndum. Hellenismus: ἦγεν ἐπισκέπτεσθαι. 16 Reliquorum. 17 More avium, in arboribus nidificantium, constitit. Synecd. spec. pro quavis arbore. 18 Domicilium. 19 Ante diluvium. 20 Turturibus vel palumbibus. 21 Aquis in terram ejectis. 22 Turbidum et arenæ colore flavum. 23 Undis impetuose repulsis à Tyrrheno mari, in quod Tiberis influit. Synecd. part. pro toto mari Hetrusco in flumina et fontium scaturigines refluente, æstuque aquas retrudente sursum in Tiberim.

Ire dejectum 1 monumenta Regis,
Templaque 2 Vestæ:
3 Iliæ dùm se nimium 4 querenti
5 Jactat ultorem: 6 vagus, et 7 sinistrâ
Labitur ripâ (Jove 8 non probante)
9 Uxorius amnis.
Audiet cives acuisse 10 ferrum,
Quo graves 11 Persæ meliùs perirent.
Audiet pugnas, 12 vitio parentum
13 Rara 14 juventus.
15 Quem 16 vocet Divûm 17 populus 18 ruentis
Imperî 19 rebus? 20 prece qua fatigent
21 Virgines sanctæ 22 minùs audientem
Carmina 23 Vestam?
24 Cui dabit 25 partes 26 scelus expiandi
Juppiter? 27 tandem 28 venias precamur,

1 Regiam Numæ Pompilii. Synecd. gen. pro palatio, etc. 2 Saturni filiæ ex Ope, foci custodis et præsidis, cui Numa Pompilius ædem condidit. 3 Romuli matri, Tiberis uxori, abs qua Julius Cæsar ortum habuit. 4 De Julii Cæsaris nece. 5 Vindicem fore magnifice pollicetur, gloriatur. Sic Od. 14. l. 1. *Quamvis pontica pinus. Silvæ filia nobilis* Jactes *et genus, et nomen inutile.* 6 Non suo et solito alveo, et meatu recto fluit, sed exundans tumidus errat. 7 Qua potior urbis pars sita est. 8 Quod injussus illud fecerit, indignante. 9 Tiberis uxori suæ Iliæ in ea re nimis obsequens et indulgens. Hoc nomine appellantur mariti, qui se totos ad uxorum arbitrium accommodant, qui eis omnibus fere in rebus obtemperant. Virg. 4. Æn. *Tu nunc Carthaginis altæ Fundamenta locas pulchramque* uxorius *urbem Extruis?* Synecd. gen. et Metaph. in *uxorius*, à conjugibus sumpta. 10 Meton. mat. pro armis è ferro factis. 11 Synecd. spec. pro quibusque populi Rom. hostibus, in quos imminentia pericula imprecatione transferuntur. In *Audiet* est Anaphora. 12 Culpa, scelere. 13 Id est, posteri Romani, qui pauci sunt ex bellorum civilium reliquiis, audient cives Romanos, parentes suos in civium corpora gladios et arma exacuisse, quibus Persæ, formidabiles illi imperio Romano hostes, justius ac rectius perirent. 14 Meton. adjunctæ ætatis (quia juventa est propriè ætatis, ut juventus personarum) pro juvenibus. 15 Cùm omnes propter nostra scelera infesti nostras preces spernant. Ἀπορία est in dubia interrogatione et deliberatione singularis personæ. 16 Invocet, imploret. 17 Romanus Synecd. gen. pro Romanis. 18 Sumtum ab ædificiis ruinam et casum minantibus. 19 Rebus imperii Romani jam in exitium vergentis. 20 Quibus precibus assiduè obsecrent, et tandem exorent. Liv. l. 23. *Indè* fatigatus *Campanorum precibus, cum omni apparatu oppugnandæ urbis Cumas redit.* 21 Vestales, virgines intemeratæ. Synecd. gen. 22 Aversantem hymnos et preces supplicantium, propter sceleratam cognati Julii Cæsaris cædem. 23 Deam suam. 24 Deorum, id est, quo tandem ultore tanti sceleris Jupiter utetur? 25 Munus, officium. Translatio à partibus histrionum, unde Arte: *Ne fortè seniles Mandentur juveni* partes. 26 Hoc tantum flagitium, in Cæsare occiso commissum, delendi, e medio tollendi. Synecd. gen. Respexit ad morem veterum, qui sanguine humano contaminatos congressu et aditu prohibebant, donec expiati essent. 27 Postquam jam satis pœnarum dedimus. Solvitur superior addubitatio subjectione quatuor Numinum, quæ hic tot singularibus Apostrophis, devocantur per disjunctionem metu futuræ inter eos æmulationis. 28 In populi Romani salutem ad nos venias.

1 Nube candentes humeros amictus
2 Augur Apollo.
Sive tu 3 mavis, 4 Erycina 5 ridens,
6 Quam Jocus circumvolat, et Cupido:
7 Sive neglectum genus, et nepotes
Respicis, 8 autor,
Heu, nimis longo satiate 9 ludo!
Quem 10 juvat 11 clamor, galeæque 12 læves,
13 Acer et Mauri peditis 14 cruentum
Vultus in hostem:
15 Sive 16 mutata 17 juvenem 18 figurâ
19 Ales 20 in terris imitaris, almæ
Filius Majæ, 21 patiens vocari
Cæsaris ultor:
22 Serus in 23 cælum redeas, diuque
24 Lætus intersis populo 25 Quirini:
Neve 26 te nostris 27 vitiis iniquum
28 Ocior aura

1 Habens humeros candentes nube amictos, id est, velatos. Dii enim, cum ad homines veniunt, non temere videri volunt. Candida autem nube amicti sunt Dii, cum in terras propitii descendunt: candide enim fausta sunt; ut contra nigra, infausta. 2 Vates, qui præsentia ac futura divinas 3 Venire. 4 Venus, sic dicta à monte *Eryce*, ubi religiosissimè colebatur. 5 Mitis et benevola. 6 Quam Charites, et Desideria semper comitantur. 7 Sive etiam tu, o Mars, qui è Rhea Sylvia Romulo et Remo productis, Romani generis parens es, Romanos, genus tuum, civili bello devastatum et tanto jam tempore à te neglectum, tandem mitis respicis, id est, opitularis, faves. Nam Dii intuentes adjuvare putantur. 8 Mars, pater Romuli, qui Romam condidit. Vocat συνεκδοχικῶς Martem Romuli parentem. 9 Civilium bellorum, quæ sunt Martis ludi et oblectamenta. Ironia, aliis Antiphrasis, cùm inde longissimè lusus absit. Παέος ergo est à diuturnitate et gravitate bellorum civilium. 10 Delectat. 11 Militantium. 12 Splendidæ, expolitæ, non asperæ. 13 Virilis et truculentus, qualis erat Maurorum vultus, ursorum, leonumque pellibus indutorum. 14 In sævum suum hostem. 15 Anaphora. Ordo est: Sive, *o tu* ales, id est, alate Mercuri, qui in pedibus pennas habens, celerrimus Deorum nuntius et interpres es, filius almæ Majæ, patiens vocari ultor Cæsaris, imitaris in terris juvenem mutata figura. 16 In formam Augusti. 17 Augustum. 18 Sc. *tui*. Vult enim Mercurium, induta specie humana, Augustum appellari, et Augustum esse Mercurium. Et ita Augusto assentatur. 19 Metaph. ab avibus ad Mercurium indicandum, qui synecdochice nominatur ex genere pro specie. 20 In Augusti forma jam Deus inter mortales versaris. 21 Patiens te vocari Julii Cæsaris ultorem. Hellenismus. Sic Ep. 16. l. 1. *Cùm pateris sapiens emendatusque vocari.* Virg. 2. Æn. *sensit medios delapsus in hostes.* 22 Utinam serò in cœlum redeas. 23 Unde venisti. 24 Et faustus ac propitius inter populum Romanum vivas, efficiens populum Romanum lætum è tristi propter detrimenta belli civilis. Meton. effic. 25 Romuli, id est, populo Romano. 26 Divum Augustum, cœlestem alitem Mercurium. 27 Sceleribus, odiis, & ambitionibus infensum. 28 Velocior ventus, quam pro nostro arbitrio.

1 Tollat: 2 hic magnus potiùs 3 triumphos,
4 Hic ames dici pater, atque princeps:
5 Neu 6 sinas, 7 Medos 8 equitare inultos
9 Te duce, 10 Caesar.

1 F. Rep. Romana sive e conspectu nostro in cœlum rursus subvehat. 2 Romæ, in terris. Anaphora. 3 De hostibus bello victis expetas. 4 Inter tuos cives potiùs pater Patriæ audire desideres, et dux vocari expetas. 5 Vult, ut Augustus post patris ultionem, illatas à Parthis quoque injurias vindicet. 6 Permittas. 7 Parthos et Medos, Romani nominis infensissimos hostes, quibus bellum inferre Augustus hoc tempore cogitabat: quod cùm illi sensissent, Augusti fama permoti, signa quæ Crassus et M. Antonius amiserant, ultrò ad Augustum remiserunt. Synecd. spec. pro omnibus imperii Romani hostibus. 8 Ex equis suis pugnare, et impune pro arbitratu suo, quocunque libet, vagari. Metaph. ab insolentia victorum. 9 Te Patre Patriæ, te Imperatore. 10 O Auguste Cæsar.

Ode III. Προσφωνητική.

AD NAVEM, VIRGILIUM ATHENAS VEHENTEM.

Navi Virgilium Athenas vehenti incolumitatem precatur: deinde in hominum temeritatem audaciamque vehementer insurgit: et naturam humanam in vetitum niti, ostendit.

Dicolos Distrophos.

1 Sic 2 te 3 Diva 4 potens Cypri,
5 Sic 6 fratres Helenæ, 7 lucida sidera,
8 Ventorumque regat pater,
9 Obstrictis aliis, præter 10 Japyga,
Navis, quæ 11 tibi creditum
Debes Virgilium finibus 12 Atticis.
13 Reddas incolumem, precor,

1 Ordo est. O na: quæ deb. fin. Att. Virg. cred. ti. pre. *ut* sic di. pot. Cyp. sic, etc. re. te. fi. At. in. 2 Hyperbolica Alleg. è continuatis Metaph. ubi rebus inanimatis tribuitur actus et anima: qualis est apud Virg. Ecl. 4. *nec nautica pinus Mutabit merces.* 3 Venus, quæ è mari genita maris imperium habet. Alleg. è continuatis Synecdochis, ubi tria ponuntur nomina communia pro nominibus propriis: Venere, Polluce, Castore, & Æolo. 4 Cypri insulæ regina ac dominatrix, ubi præcipue colebatur. Sic Epod. Ode ultima, *Phœbe*, sylvarumque potens *Diana:* & Virg. Nimborumque *facis*, tempestatumque potentem: et 3 *Dii maris et terræ*, tempestatumque potentis. 5 Anaphora, et exclamatio Poetæ optantis & precantis. 6 Castor et Pollux, nautarum opitulatores, Jovis et Ledæ filii. 7 Nautis sua luce benevolæ ac salutares stellæ, prosperam navigationem nunciantes. 8 Sic denique te Rex ventorum Æolus ducat et tueatur. 7 Omnibus aliis ventis adversis vinctis, in carcere conclusis. Respicit Poeta ad utrem Ulyssi plenum ventis, præter Zephyrum, ab Æolo donatum. 10 Zephyrum, qui ex Apulia Athenas petentibus secundus est. 11 Tuæ fidei commissum, tanquam depositum, nobis amicis debes. Metaphora à rebus creditis. 12 Atheniensibus. 13 Ut eum salvum restituas.

Et serves 1 animæ dimidium meæ.
Illi 2 rubor, et æs triplex
Circa 3 pectus erat, qui 4 fragilem 5 truci
6 Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit 7 præcipitem 8 Africum
9 Decertantem Aquilonibus,
Nec 10 tristes Hyadas, nec 11 rabiem Noti,
12 Quo non arbiter 13 Adriæ
Major; tollere, seu ponere vult freta.
14 Quem mortis timuit gradum,
Qui 15 siccis oculis 16 monstra natantia,
17 Qui vidit mare 18 turgidum, et
19 Infames scopulos 20 Acroceraunia?

1 Cum quo ego in duobus corporibus una anima sum. Meton. pro vita indè profecta. 2 Ejus profectò audacia omnem humanam confidentiam superat, illique indomita animi durities et ferreum pectus erat, qui nullius periculi metu territus, primus navigare ausus est, Allég. e Metaph. tum à durissima quercu, tum ab ære, ad magnitudinem animi et audaciam primi nautæ indicandam. Illud autem *triplex* valet tantùm ad intendendam vim. Primam autem navem dicunt Argo fuisse, quâ vecti sunt Græciæ principes illi Argonautæ, vellus aureum petentes. Vide Plin. l. 8. c. 56. Catul. *Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.* 3 Meton. subj. pro animo, cujus sedes est in pectore, sententia Epicureorum. 4 Infirmam. 5 Horrendo. Sic Catul. trucemve *Ponticum sinum.* 6 Concredidit. 7 Impetuosum, qui, quicquid impellit, præcipitat. Meton. effect. pro effic. id est, præcipitante et omnia dejiciente. 8 Ventum ab occasu hyberno spirantem. 9 Colluctantem cum Aquilonibus. 10 Pluviosas ac tempestuosas stellas illas, quæ suo ortu et occasu ingenti pluvia excitata, navigantes tristes efficiunt: à fratre *Hyante* sic dictas, vel ἀπὸ τοῦ ὕειν, id est, *à pluendo*. Unde Virg. 1. et 3. Æn. eas *pluvias* appellat. Meton. effect. 11 Immensam vim Australis venti. Metaph. à rabidis bestiis. 12 Quo Noto nullus alius est ventus major dominator sive dominus maris Adriatici, id est, majus in mare Adriaticum imperium obtinet, sive concitare, sive componere ac sedare vult fluctus. Per *arbitrum* ergo dominum intellige, et eum, qui alteri suo arbitratu imperat: ut Od. 7. l. 2. *bibendi arbitrum* appellat, convivii regem, et qui leges bibendi in convivio ponit. 13 Synecd. spec. pro quolibet mari: et in *freta* Meton. subj. pro aquis marinis et fluctibus: ut Æn. 5. *freta spumant*, id est, aquæ maris. 14 Quod genus mortis timuit, ad quam quasi gradibus itur? Morti proximi sunt, qui navigant, scitumque illud Anacharsis apud Laertium. Cùm enim à nauta didicisset navium crassitudinem esse quatuor digitorum, *Tantum*, inquit, *à morte absunt qui navigant.* Eleganter itaque Juven. Sat. 12: *I nunc et ventis animam committe dolato Confisus ligno, digitis a morte remotus Quattuor, aut septem, si sit latissima tæda.* Aporia est sive Addubitatio, dissimulata tamen sine subjectione negativè intelligenda. magni enim est animi et excelsi non conturbari aspectu tot periculorum marinorum, turbinum, fluctuum, Charybdis, Scyllæ, Syrtium, scopulorum, vadorum: sed impavidum permanere. 15 Absque lachrymis: ἀδακρυς. 16 Cetos, pisces monstruosos in Oceano natantes, qui non rarò naves frangunt et submergunt. 17 Anaphora. 18 Fluctibus et ventis turbidum. 19 Ob atrocia naufragia infausti nominis et ominis. 20 Altissimos montes in Epiro à fulmine sæpè ictos. Summa montium à Græcis ἀκροκεραύνια dicuntur; quòd crebrò fulminibus feriantur.

1 Nequicquam Deus abscidit
  Prudens Oceano 2 dissociabili
Terras, si tamen 3 impiæ
  4 Non tangenda rates transiliunt vada.
5 Audax omnia perpeti
  Gens humana 6 ruit per vetitum nefas:
7 Audax 8 Japeti genus
  9 Ignem 10 fraude malâ 11 gentibus intulit:
12 Post ignem 13 æthereâ domo
  14 Subductum, 15 macies, 16 et nova febrium
Terris incubuit 17 cohors:
  18 Semotique prius 19 tarda necessitas
Lethi, 20 corripuit gradum.
  Expertus 21 vacuum 22 Dædalus aëra
Pennis 23 non homini datis:

1 Frustrà, sine ratione. Deus ille providus, qui nihil temere egit, cùm aqua prius terram cooperuisset, separavit terras à mari, si homines nihilominùs audent navigare. 2 Quem necesse erat à terris dissociari ac separari propter salutem hominum, aliorumque animantium, quæ usui humano inservientia terræ pabulo nutriuntur. 3 Impii et temerarii homines cùm ratibus, qui Dei consilium in hoc, sc. navigando, videntur contemnere. Meton. effect. pro effic. et impio inventore navigii, qui violavit institutionem divinam. 4 Homini non tangenda, sed vitanda loca in mari periculosissima, et in quibus hærentes naves sæpè dissolvuntur et perfringuntur, penetrant. Virg. 1. Æn. *Illiditque vadis*, etc. 5 Quæ audax est ad omnia aggredienda. Dicit nihil tam esse arduum, nihil tam periculosum, quod mortalium cupiditas inausum relinquat, idque exemplis confirmat. 6 Impetu fertur, non ratione, ad omne scelus à Deo prohibitum. 7 Anaphora. 8 Prometheus, Japeti filius. Synecd. spec. nam à speciali nomine Japeti, qui creditus est olim hominum vetustissimus, omnes homines impiè se gerentes intelliguntur. 9 Quem Jupiter hominibus iratus subtraxerat. 10 Furto sibi hominibusque damnoso. 11 Hominibus distribuit, ferula ad Solis currum admota. 11 Post hunc ignem. 13 E cœlo. Metaph. à domiciliis hominum, ad cœlum ipsum notandum: unde ignis subductus est furto. 14 Dolo ac furto Promethei ablatum, et terris restitutum. 15 Pallor, fames, morbus maciem efficiens. Meton. effect. 16 Et inaudita atque hactenùs incognita morborum infinita multitudo homines, in terris viventes, invasit atque oppressit, ut nec in suo elemento ex animi sententia viverent, qui alienū tentassent. Sic Virg. Georg. 2. *Præsertim si tempestas à vertice silvis* Incubuit. 17 Metaph. è re militari: ut in *incubuit* à pullitie, quæ sit incubatu avium, quo foventur ova, et inde tandem excluditur multiplex pullorum fœtura. 18 Multo tempore dilati. 19 Sero accedens: vivebant enim diutiùs homines, tardiusque moriebantur. 20 Viam jam breviorem invenit, acceleravit gradum, et citiùs advenit. 21 Inanem, apertum, ab hominibus infrequentem: ut Od. 15. l. 3. *vacuum nemus*. 22 Præstantissimus faber atque architectus, horrendi Pasiphaes et tauri concubitus, et Minotauri auctor. 23 Sed avibus, quibus proprium est volare, id est, avium more per aera evolavit, sc. è Labyrintho, cui, à se fabricato, cum filio Icaro à Minoe inclusus, et à Minotauro devorandus erat. Vide Virg. 6. Æn.

1 Perrupit Acheronta Herculeus labor
Nil mortalibus 2 arduum est.
3 Cælum ipsum 4 petimus 5 stultitiâ : neque
6 Per nostrum patimur 7 scelus
8 Iracunda Jovem 9 ponere fulmina.

1 Indomitus ille monstrorum domitor Hercules inaccessam mortalibus Plutonis regiam penetravit, ut inde tricipitem Cerberum ad superos protraheret. 2 Difficile, impossibile est : quia omnia audacia aggrediuntur. 3 Quod solum Dii sibi retinuerant et acceperant. 4 Affectamus, ut Jovem et Deos inde deturbemus, ut olim Gigantes et Phaeton. 5 Per stultitiam, unde nostra vitia enascuntur. 6 Nostris maleleficiis ac sceleribus permittimus Jovem ab hominibus puniendis quiescere. 7 Impietatem. 8 Sceleribus hominum infesta, *vel*, quæ Jupiter effectus iratus, sumit in manus, ut improbos exanimet. Sic Od. 13. l. 1. *pavimentum superbum* dixit, id est, pavimentum domini superbi. Metaph. ab animato affectibus prædito, ad inanimatum illis vacuum. 9 E manibus deponere. Sic dicimus, *ponere vestem*, *ponere personam*.

Ode IV. Παραινετική.

AD L. SEXTIUM COS.

Amœnitate Veris descriptâ, et communi moriendi consuetudine propositâ ; tanquam Epicureus ad vitam voluptuosam Sextium hortatur.

Dicolos Distrophos.

1 Solvitur 2 acris 1 hyems : 3 gratâ vice Veris, et 4 Favoni,
5 Trahuntque 6 siccas 7 machinæ 6 carinas.
Ac neque 8 jam 9 stabulis 10 gaudet pecus, aut arator 11 igni,
Nec prata 12 canis 13 albicant pruinis.

1 Veris adventu mollescit et relaxatur frigus, vel terra, quæ fuerat hyemis frigore vincta et astricta. Sic paulo post : *Aut flore, terræ quem ferunt* solutæ, id est, laxatæ, mollitæ. Meton. subj. pro frigore huic anni parti adjuncto : ac rursus ipsum frigus, pro corporibus ab eo constrictis, quæ laxantur & dissolvuntur veris adventu. 2 Mordax, aspera, quæ sua inclementia corpora constringit. 3 Jucunda hominibus vicissitudine, permutatione. Sic Od. 7. l. 4. *Mutat terra vices.* 4 Zephyri, qui verno tempore flare incipit. 5 Mare reducunt ad navigandum, id est, jam navigationes hactenus intermissæ hoc verno tempore à nautis rursùs instituuntur. Metaph. qua tribuitur inanimatis, quod animatis esset convenientius tribuendum. 6 Naves hyemis tempore ex aquis in terram subductas. Synecd. memb. 7 Instrumenta, quæ maximas habent virtutes ad moles suo loco movendas. Synecd. gen. est enim *machina* quælibet fabrica ad quamlibet molem vel dejiciendam, vel quolibet modo dimovendam. 8 Ut in hyeme. 9 Sed sub dio, in campis esse gaudet. 10 Delectatur. 11 Ad frigus depellendum. Mutari dicit usum vitæ mutatione temporis : Virg. *Ante focum si frigus erit ; si messis, in umbra.* 12 Candentibus. 13 Albescunt.

1 Iam 2 Cytherea 3 choros ducit Venus, 4 imminente Lunâ,
5 Junctæque Nymphis 6 Gratiæ 7 decentes
8 Alterno terram quatiunt pede: 9 dum 10 graves 11 Cyclopum
Vulcanus 12 ardens 13 urit 14 officinas.
15 Nunc decet aut viridi 16 nitidum caput 17 impedire myrto,
18 Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
19 Nunc et in 20 umbrosis 21 Fauno decet 22 immolare 23 lucis,
Seu poscat 24 agnam, sive malit 25 hœdum.
25 Pallida mors 26 æquo pulsat pede pauperum tabernas,
Regumque turres: ô 27 beate Sexti,
Vitæ 28 summa brevis 29 spem nos vetat 30 inchoare longam.

1 Hac aeris clementia et cœli serenitate. 2 Venus, quam in Cythera insulam contra Cretam, ferunt primùm vectam concha marina. 3 Saltat. 4 Ad Lunam propinquam, & supra caput lucentem, claram, et ita noctu. 5 Chorea et saltu conjunctæ cum terrarum et aquarum Deabus. 6 Jovis filiæ et Veneris famulæ, Aglaia, Euphrosyna, Thalia. 7 Jucundæ. 8 Nunc hoc, nunc illo pede, id est, nunc dextro, nunc sinistro pede terram pulsant ad numeros saltantes. Sic Od. 1. l. 4. *In morem Salium ter* quatient humum. 9 Dum Vulcanus, maritus Veneris, sine cujus igne ipsa languet, in opere est, et in Ætna monte veris tempore Jovi fulmina præparat ac cudit cum Gigantibus, quorum opera et ministerio in iis fabricandis utitur. 10 Ob operis laborem molestas. 11 Ministrorum suorum, sc. Brontæ, Steropæ et Pyracmonis. 12 Candescens: quamquam et ad operis diligentiam hæc referri possunt. 13 Adurit, ibique opus summa vehementia urget. 14 Ærarias vel ferrarias. Synecd. gen. pro spec. quia *officina* est locus, ubi quodlibet opus efficias: deinde Meton. loci pro operis et fabris, quos Vulcanus urget, ut instent operi. 15 Anaphora. 16 Caput tuum pretiosis ungentis delibutum et splendescens: ut Od. 7. l. 2. *coronatus* nitentes *Malobathro Syrio capillos.* 17 Coronare myrtea corona, âut ex aliis floribus concinnata. Metaph. à pedicis, quibus feræ implicantur et excipiuntur, ad redimicula capitis. 18 Aut floribus ac rosis, quas veris calore resolutæ seu laxatæ aut apertæ terræ proferunt, quæ hyemis frigore fuerant constrictæ. Synecd. sing. pro plur. 19 Anno jam expleto, sc. veris tempore. 20 Ob arborum frondes opacis. 21 Rusticorum Deo. 22. Sacrificare. 23 Nemoribus Diis consecratis. 24 Hisce enim colitur. 25 Quæ homines mortuos pallidos efficit. Meton. effect. 26 Uno eodem pede, indifferenter, et æque fortiter sublimia regum ædificia ac palatia, atque pauperum humiles domunculas sive casas, pulsat: id est, mors sine discrimine omnes homines invadit. Sic Od. 18. l. 2. *Æqua tellus pauperi recluditur, Regumque pueris.* 27 Felix. 28 Breve vitæ humanæ spatium longam sperare vitam nos prohibet et dissuadet. Sic Od. 11. l. 1. *et spatio brevi Spem longam reseces.* Metaph. à ratiocinationibus, qui addendo, subtrahendo, multiplicando et dividendo summam tandem faciunt multarum partium, ac brevi spatio chartæ comprehendunt. 29 Vitæ. 30 Fovere.

Jam te premet 1 nox, 2 fabulæque Manes,
Et domus 3 exilis Plutonia: quò 4 simul meâris,
5 Non regna vini sortiere 6 talis,
7 Nec tenerum Lycidam mirabere: 8 quo calet 9 juventus
Nunc omnis, et mox virgines 10 tepebunt.

1 Paulò pòst morieris, statim te opprimet atque occupabit mors, cujus nox imago est, et quæ nihil habet præter tenebras. Sic Od. 28. l. 1. *Sed omnes una manet nox*. Metaph. 2 Dii infernales, de quibus et Poetæ et Philosophi tam multa fabulantur. 3 Orcus vacuus, parvus, in quo inanes mortuorum umbræ, quæ aspectum oculorum fugiunt. Sic Virg. 6. Æn. *domos Ditis vacuas*, et *inania regna* vocat, significans umbras et imagines mortuorum esse inanes. Alii artam, et angustam frequenti animarum concursu redditam Plutoniam domum interpretantur. Alii per *exilem domum* intelligunt sepulchrum. Sepulchrum autem *domum* vocavit etiam Tibul. 3. El. 2. *post hæc carbaseis humorem tollere velis, Atque in marmorea ponere sicca domo*. Synecd. gen. 4 Ad quam domum Plutoniam simulac post mortem descenderis et migraveris. 5 Non amplius in Saturnaliorum et aliorum festorum dierum solennitatibus et symposiis, bibendi eris magister, cui constituenti leges in conviviis, omnes parere necesse erit. Hujusmodi regem *arbitrum bibendi* nominat. Od. 7. l. 2. *quem Venus arbitrum Dicet bibendi?* 6 Talorum jactu: Veneris enim jactus regem vini seu magistrum efficiebat. 7 Nec formosum illum puerum amabis. 8 Cujus peri amore juvenes nunc ardent. 9 Romana, id est, juvenes Romani. Meton. adj. ætatis. 10 Ubi Lycidas adoleverit, mox ob eximiam ejus formam etiam Romanæ virgines paulatim inflammabuntur. Metaph. à balneis temperate calidis.

Ode V. Προσφωνητική.

AD PYRRHAM.

Horatius ex Pyrrhæ illecebris, tanquam é naufragio enataverat, cujus amore irretitos affirmat esse miseros.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Quis multâ gracilis te puer in 2 rosâ
3 Perfusus liquidis 4 urget odoribus

1 O Pyrrha, quisnam puer tenero et gracili corpore, id est, quis adolescens ætati puerili proximus et decipi facilis, tenerè molliterque educatus, etc. Ἀνακοίνωσις est per Dialogismum cum Pyrrha: ex qua postquam interrogando et consultando intellexit pulchrum esse adolescentem, qui tum ipsius esset amator, sortem illius quam maximè per exclamationem miseratur, ut ad meretricias artes inexperti. 2 In multis floribus apud te sparsis. Meton. mat. pro unguento è rosa facto: et Synecd. sing. pro plur. 3 Pretiosis unguentis delibutus, quæ odores effundunt. Cic. Ver. 3. *aqua denique ferventi Philodamus a Rubrio* perfunditur. 4 Amatorum more arctè avideque amplectitur?

1 Grato Pyrrha, sub 2 antro?
3 Cui 4 flavam religas comam
5 Simplex munditiis? 6 heu! quoties 7 fidem,
Mutatosque 8 Deos flebit, et 9 aspera
10 Nigris 11 æquora ventis
12 Emirabitur 13 insolens;
Qui nunc te fruitur 14 credulus 15 aureâ:
16 Qui semper vacuam, semper 17 amabilem
Sperat, nescius 18 auræ
Fallacis. 19 Miseri, quibus
Intentata nites! 20 me tabulâ 21 sacer

1 Sibi propter tuam consuetudinem accepto. 2 In fornice, vel lupanari, in quo prostas. Synecd. gen. 3 Cujus adolescentis amatoris gratia. 4 Flavos capillos, quibus meretrices Romæ utimini, pectis et exornas, ut ei placeas. 5 Simplici munditie contenta, absque suntuoso corporis cultu. Ironia. 6 Heu misero et infelici illi, qui te nunc fruitur! Exclamatio est commiserantis, et subjectio interrogationis. Tale est illud Od. 15. Epod. *Eheu! translatos aliò mœrebis amores.* 7 Promissa tua, de amore vero et constanti sibi data, violata et in perfidiam et levitatem mutata, ubi quod donet, non habet. 8 Venerem, Cupidinem, aliosque Deos, qui liberales amores comitantur, et antea benigni et propitii erant, jam ubi ad paupertatem redactus est, iratos et adversos dolebit. Synecd. gen. 9 Immutata et adversa. 10 Efficientibus cœlum nimbosum et tenebricosum. Meton. effect. 11 Meretricem fallacem, quæ ex serena et placida, facta est sævi et implacabilis. Alleg. est è continuis Metap. per similitudinem maris tempestate commoti cum periculosis artibus meretricis, moribusque pravis Pyrrhæ: unde qui potest emergere, solet dicere cum Chærea Terentiano, *Meo fratri gaudeo amorem esse omnem in tranquillo.* 12 Supra modum mirabitur. 13 A fallaci meretricio amore decipi insuetus, qui tales in Pyrrhà mores non sit expertus. Sic dicimus, *insolens belli*, *injuriæ*, etc. Sic Sal. *Quæ tametsi animus aspernabatur*, insolens malarum artium. *Insolens* etiam arrogantem, et contra legem ac communem vitæ consuetudinem audentem aliquid, significat. Sic *insolens Achilles* dicitur Od. 4. l. 2. 14 Simplex ille juvenis, morumque meretricum parùm peritus. 15 Charissima sibi, multumque amabili et optata, et sibi instar auri cupita, quæ referat speciem et integritatem aurei sæculi. Metaph. à metallo omnium maxime pretioso et cupito. Eadem fere ratione *mediocritatem auream* dixit Od. 10. l. 1. significans nihil esse mediocritate optabilius, nihil amabilius. Ovid. *Illa meis oculis* aurea *semper erit.* 16 Qui sperat, te sibi soli semper otiosam et paratam fore, nullisque aliis gratificaturam. Anaphora. 17 Dulcem ac benignam fore. 18 Inconstantiæ muliebris ignarus. *Varium enim et mutabile semper Fœmina.* Continuatur eadem Allegoria de variabili amore scorti, qualis est ventus suo flatu sonum vocis referens. 19 Calamitosi sunt illi, quibus tu, non satis perspecta neque usu cognita, in amore places, et adhuc formosa et aurea fulges et appares. Sic in Arte Poet. *Nil intentatum nostri liquere Poetæ.* 20 Ab eventu suo docet, quam sint miseri adolescentes, qui se impudicarum blandimentis illaqueari sinunt: sumta Metaphora à naufragis. 21 Sacellum, vel templum Neptuno dicatum.

1 Votivâ 2 paries indicat 3 uvida
Suspendisse 4 potenti
5 Vestimenta 4 maris Deo.

1 Quam vovi in mediis periculis, Id est, Pyrrhæ blandimentis. Allegoria ducta à naufragis, qui periculo elapsi Neptuno solebant è pariete templi suspendere tabulam, in qua naufragii casus depingebatur. Cicero ad illum naufragorum morem alludens, sic ad Atticum scribit, l. 4. *Hæc enim me una ex hac naufragio tabula delectat.* 2 Neptuni templi. 3 Humido. 4 Neptuno, imperium maris obtinenti, cujus auspicio liberatus sum. Synecd. gen. 5 Quibus ad terram enatavi. Naufragi sua vestimenta, in quibus fuerant servati, Neptuno etiam consecrabant.

Ode VI. Ὑποθετική.
AD AGRIPPAM.

Varius tragœdiographus bella, ab Agrippa gesta decantabit; Horatius verò conviviis tantum et amoribus describendi aptus est et idoneus.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Scribêris Vario 2 fortis, et 3 hostium
Victor, Mæonii carminis 4 alite,
5 Quam rem cunque 6 ferox 7 navibus aut equis
8 Miles 9 te duce gesserit.
10 Nos, Agrippa, neque 11 hæc dicere, nec gravem
12 Pelidæ 13 stomachum, 14 cedere nescii,
15 Nec cursus 16 duplicis per mare Ulyssëi,

1 Celebraberis à Vario eximio tragœdiographo. Sic Virg. 8. Georg. Cui *non dictus Hylas puer?* et 1. Æn. *neque cernitur* ulli. Sc. *tu*, quod certe sumendum est per Meton. effic. pro rebus præclarè ab eo gestis, partisque victoriis, quæ scribentur à Vario pro ipsarum dignitate. 2 Invictus et strenuus Imperator. Laus à militari fortitudine. 3 Sexti Pompeji, aliorumque hostium tuorum. 4 Ave, id est, altitudine et sublimitate et stylo Heroici carminis. Fuit enim Homerus aut ex Mæonia, aut Mæonis filius. Varium igitur cum Homero comparat. Metaph. ab avibus ad sublimitatem ingenii Variani, celebritatemque carminis Homerici et styli elegantiam indicandam: cujus imitatione fama hominis optimè descripti celerrimè latissimeque dissipatur. 5 Quamcunque rem. Tmesis. 6 Indomitus. 7 Mari aut terra. 8 Milites gesserint. Synecd. num. sing. 9 Te Imperatore, tuo ductu et auspicio. 10 Nos vero humiles Poetæ. 11 Tua summi Imperatoris egregia bella. 12 Neque implacabilem iram Achillis. Pelei et Thetidis filii, id est, Iliada, in quà perniciosa illa reliquis Græcis Achillis ira describitur. Synecd. gen. 13 Meton. subj. pro bile adjuncta, quæ prava corporis affectione vel redundat, vel accepta injuria et animi perturbatione inflammat spiritus incitatiori cupiditate ulciscendi, unde ira existit: atque ita rursus Meton. est effic. ad effectam fortitudinem significandam. 14 Qui precibus amicorum cedere, et ad misericordiam flecti nesciebat. 15 Nec Odysseam, in qua versuti et callidi illius Ulyssis, qui aliud loquebatur, aliud sentiebat, varii errores et navigationes longæ exponuntur. 16 Unde à Græcis dictus est διπλοῦς: Metaph. à corporibus ad eos qui habent animum divisum.

1 Nec sævam 2 Pelopis domum
3 Conamur tenues grandia : dum pudor ,
4 Imbellisque lyræ Musa potens vetat
Laudes egregii 5 Cæsaris , et tuas
6 Culpâ deterere ingeni.
7 Quis 8 Martem tunicâ tectum adamantinâ
9 Dignè scripserit ? aut 10 pulvere Troïco
Nigrum Merionem ? aut 11 ope Palladis
12 Tydidem superis parem ?
13 Nos 14 convivia , nos 15 prælia virginum ,
16 Sectis in juvenes unguibus acrium ,
17 Cantamus 18 vacui : sive quid 19 urimur ,
20 Non præter solitum leves.

1 Anaphora. 2 Notæ crudelitatis familiam , in qua frater fratri filium epulandum apposuit , et in qua varia homicidia perpetrata sunt : nam Pelops à Tantalo patre , Atreus et Agamemnon ab Ærystho, Clytæmnestra ab Oreste filio est occisa. Alludit ad Thyesta , Tragœdiam à Q. Vario conscriptam , in ejus commendationem. Meton. subj. pro Tantalo et posteris ejus sceleratis atque impiis. 3 Nos , qui humiles et tenui ingenio Poetæ sumus , hujusmodi magna et viribus nostris majora non aggredimur; neque dicere tentamus : esset enim noster omnis inanis et irritus conatus. 4 Et valida illa Polyhyninia Musa Lyrica , in cujus potestate sita est lyra imbellis , id est, rebus bellicis decantandis inepta , etc. *Lyræ potens* dictum , ut suprà *potens Cypri*. 5 Augusti 6 Ingenii mei vitio et tarditate imminuere prohibet : *facta* enim *dictis exæquanda sunt* , ut ait Salustius. Translatio ducta est à ferro , vel ære , vel simili metallo , quod limando deteritur. 7 Nostrûm humilium Poetarum. Aporia est per interrogationem , sine subjectione , quæ explenda est ad amplitudinem materiæ indicandam : Nemo est omnium hominum , nisi ingenio divino et incredibili præditus fuerit , qui res Cæsaris et Agrippæ præclarè fortiterque gestas possit dignè scribere. 8 Bellorum Deum , aut viros bellicosos , armis , adamante durioribus , inductos, χαλκοχίτωνας. 9 Pro rei magnificentia. 10 In prælio ad Ilium excitato pulvere squalentem : id est , qui prælii tempore semper inter medios hostes versabatur , neque vulnera extimescebat. Erat autem Meriones Idomenei comes atque amicus. 11 Auxilio Palladis. Pallas semper opem tulit Diomedi. 12 Diomedem Tydei filium animo et fortitudine Diis æqualem. Nam Martem et Venerem Diomedes vulneravit. Synecd. gen. 13 Humiles Lyrici. 14 Voluptatibus plena. 15 Amantium contentiones et lusus , non cruenta bella , non dura Martis prælia. 16 Refectis et præcisis , ne amantes vulnerentur. 17 Describimus. 18 Sive quod à seriis negotiis otiosi sumus. 19 Sive quòd nos ipsi amamus aliquid , et in amicæ gratiam carmen aliquod condimus. Metaph. ab igne. 20 Qui jam ex diu usurpata consuetudine amatorum more varii sumus et inconstanter amamus. Hanc levitatem suam Epod. 11. et Serm. 7. l. 2. abunde testatus est.

Ode VIII. Προτρεπτική.

AD MUNATIUM PLANCUM COS.

Alii alias laudant civitates et regiones. Horatius verò reliquis anteponit Tibur, ubi natus est Plancus, quem ad diluendas vino curas cohortatur.

Dicolos Distrophos.

1 Laudabunt 2 alii 3 claram Rhodon, aut 4 Mitylenen,
Aut 5 Ephesum, 6 bimarisve Corinthi.
Mœnia, vel 7 Baccho Thebas, vel 8 Apolline Delphos
Insignes, aut 9 Thessala Tempe.
10 Sunt, 11 quibus unum opus est, 12 intactæ Palladis urbem
Carmine 13 perpetuo celebrare, et
Undique decerptam 14 fronti præponere olivam.

1 Summis elogiis prædicabunt. 2 Eximii rerum scriptores, et excellentes Poetæ. 3 Nobilissimam illam Lyciæ insulam, quam singulis diebus Sol exortus suo splendore ac radiis illuminat et claram reddit. 4 Amœnissimam illam Pittaci sapientis patriam, urbem in Lesbo. 5 Asiæ egregiam illam civitatem ab Amazonibus exstructam, et magnæ Dianæ templo nobilitatam. 6 Emporii illius Achajæ, ære et figulina celebratissimi, duabus ex partibus mari cincti, διθαλάσσου et ἀμφιθαλάσσου. *Bimarim* ergo nominat Horatius, quod hinc Ionio, hinc Ægæo mari cingitur. Cic. *Corinthi vestigium vix relictum est. Erat enim posita in angustiis atque in faucibus Græciæ, sic, ut terra claustra locorum teneret, et duo maria maximè navigationi diversa penè conjungeret, cum pertenui discrimine separarentur.* Scribit idem Paterc. l. 1. et Florus l. 52. Epit. 7 Urbem Bœotiæ à Cadmo ædificatam, à Baccho nobilitatam: Semele enim, Cadmi filia, Bacchum peperit ex Jove. 8 Qui ab Apolline Pythio, ejusque vetustissimo oraculo celebres sunt. 9 Loca amœnissima Thessalica sive Thessaliæ, molli gramine virentia, fontibus irrigua, arboribus consita et umbrosa. 10 Alii Poetæ. 11 Quibus unica cura et studium est, qui in hoc uno sunt occupati, ut Athenas carminibus suis nobilitent. 12 Athenas inviolatæ virginis Minervæ urbem. Virg. 1. Æn. *Cui pater intactam dederat.* Synecd. periphras. 13 Nunquam interituro, continua serie nihil aliud tractante, quam Athenarum laudes. Ovid. Met. 1. *Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.* 14 Frontem oliva coronare, cujus folia *undique*, id est, circumcirca detonsa et breviora facta majorem addunt ornatum. Veteres enim, qui Poemata se scribere profitebantur, utpote Musis sacri, coronas semper aliquas, tanquam insignia sui studii, præferre solebant. Sic et eos, qui carmine Athenas laudare vellent, in honorem Palladis fronti obtendere olivam dicit: et quidem *undique decerptam*, id est, ex omni eos loco ac materia colligere, quod ad Palladis et Athenarum laudem ac materiam convertant. Al. *Undique decerptæ fronti præponere olivam*, id est, omnibus omnium locorum et terrarum frondibus, id est, arboribus, olivam anteponere, quæ Palladis est propria, atque ita Athenas undique laudibus coronare. Synecd. sing. pro frondibus, deinde Synecd. par. pro omnibus arboribus reliquarum urbium olivæ postponendis.

1 Plurimus, in Junonis honorem,
Aptum dicit 2 equis 3 Argos, 4 ditesque Mycenas.
5 Me nec 6 tam 7 patiens Lacedæmon,
Nec tam 8 Larissæ 9 percussit campus 10 opimæ,
Quàm 11 domus 12 Albuneæ 13 resonantis,
Et 14 præceps 15 Anio, et 16 Tiburni lucus, et uda
17 Mobilibus pomaria rivis.
18 Albus ut 19 obscuro 20 deterget nubila cælo
Sæpè 21 Notus, neque 22 parturit imbres
Perpetuos: sic tu 23 sapiens finire memento
Tristitiam 24 vitæque 25 labores
26 Molli, Plance, mero: 27 seu te 28 fulgentia signis
29 Castra tenent, seu 30 densa tenebit

1 Alius quispiam, qui Junonis in laudem et decus amplificandum copiosus: vel, *plurimus*, id est, plurimi dicunt. Synecd. unitatis pro multitudine. 2 Alendis equis accommodatum. Nam Græci Poetæ Ἄργος ἱππείον nominant: et Homerus Ἄργος ἱππόβοτον. 3 Clarissimam Achajæ urbem. 4 Et urbem illam opulentam Mycenas, πολυχρύσου, templo Junonis percelebrem, in qua regnavit Agamemnon: à *Mycene* Nympha sic appellatum. 5 Me verò Horatium nulla orbis terrarum regio, urbs, et locus tantoperè delectat, quàm Tiburtinæ regionis habitatio. 6 Tantoperè. 7 Illa Lacedæmoniorum urbs, severæ educationis et disciplinæ, inediæ, frigoris, æstus, et malorum omnium tolerans, Sparta. Unde Cic. 1. Tusc. scribit: *Spartæ verò pueri ad aram* (Dianæ) *sic verberibus accipiuntur, ut multus è visceribus sanguis exeat, nonnunquam etiam, ut, cum ibi essem, audiebam, ad necem: quorum non modò nemo exclamavit unquam, sed ne ingemuit quidem.* 8 Urbis Thessaliæ, Achillis patriæ: à qua et Achilles *Larissæus* dictus est. 9 Permovit, in admirationem induxit, et amore suo animum meum feriit. Ter. Andr. Percussit *illico animum.* 10 Fertilis. Sic Od. 31. l. 1. *Sardiniam opimam* nominat. 11 Nemus delectabile. 12 Nymphæ: à qua fons et nemus appellantur. 13 Ejus sacri fontis fluxu. Virg. Æn. 7. *nemorum quæ maxima sacro Fonte sonat*, etc. 14 De celso scopulo decurrens, multam aquam deorsum effundens. 15 Fluvius. 16 Primi Tiburis conditoris. 17 Pomaria discurrentibus rivis irrigua. 18 Serenus, clarus, non semper humidus ac pluvius, Virg. 1. Georg. *Et claro cernes sylvas Aquilone moveri.* Meton. effect. id est, nubes albicantes efficiens. 19 Caliginoso. 20 Discutit et removet. 21 Australis ventus. 22 Neque perpetuas pluvias et tempestates suo flatu producit, sed interdum serenam ac jucundam aeris temperiem. Translatio à mulieribus gravidis. 23 Tanquam vir sapiens. 24 Vitæ tuæ, in variis fortunæ mutationibus hactenus peractæ. 25 Ærumnas. 26 Vino suavi ac jucundo. Virg. 1. Georg. *Tunc agni pingues, tunc sunt* mollissima *vina.* Sic Græci vinum, quod ad potum maturum est, quod gratum saporem collegit, *μαλακόν* appellant. 27 Sive militiæ, sive domi tuæ eris. 28 Coruscantia vexillis militaribus, Aquilà, Dracone, aliisque id genus signis militaribus. 29 Militia te exercet. Meton. subj. ut *umbra Tiburis*; id est, sive in bello, sive in pace fueris. In *seu* iterata est Anaphora. 30 Opaca.

1 Tiburis umbra 2 tui. 3 Teucer 4 Salamina, 5 patremque
6 Cùm fugeret, tamen 7 uda Lyæo
Tempora 8 populeâ fertur vinxisse coronâ,
9 Sic 10 tristes affatus 11 amicos:
12 Quò nos cunque feret melior 13 fortuna 14 parente,
15 Ibimus, ô 16 socii, comitesque.
17 Nil desperandum Teucro duce, et 18 auspice Teucro:
19 Certus enim 20 promisit Apollo,
21 Ambiguam 22 tellure novâ Salamina futuram.
23 O fortes, 24 pejoraque passi
Mecum sæpè viri, nunc vino 25 pellite curas:
Cras ingens 26 iterabimus æquor.

1 Nemoris. 2 Patriæ tuæ. 3 Telamonis filius, frater Ajacis. Ut Plancum in rebus etiam adversis ad lætitiam aliquam invitet, proponit exemplum Teucri, qui variis fortunæ vicissitudinibus et casibus exercitatus, non omninò tamen animum despondit: vel omninò voluptati nuncium remisit. 4 Patriam suam. 5 Patrem suum Telamonem. 6 Quamvis fugeret, jamque exul esset, sc. cùm Ajax frater, in judicio armorum Achillis dolo Ulyssis victus, doloris impatientia manus sibi intulisset, imperii paterni memor (ut alter sine altero non rediret) solus domum redire non auderet. 7 Caput suum præclaro vino, metum solvente, madidum sive humidum. *Lyæus* enim, nomen Bacchi, ponitur pro vino. Metonymia effic. 8 Corona ex frondibus populi arboris, quæ animi fortitudinem denotat. Herculi sacra, qui devicto Cerbero, populum arborem ex Acheronte secum detulit, frondibusque populeis coronatus, lætitiam, quam ex tot victoriis ceperat, declaravit. 9 Præparatio est ad Prosopopœiam, qua inducitur Teucer cohortans comites suos ad tolerantiam reliqui laboris. 10 Renitentes ac invitos propter exilium patriæ. 11 Socios suos. 12 Quocunque ducet nos. Tmesis. 13 Quæ nobis patriam alicubi largietur. 14 Patre meo Telamone, qui patriam nobis negat. 15 Alacres ibimus. 16 Meæ fugæ et exilii. 17 Sc. *erit.* 18 Me Teucro auctore, hortatore vestro. Ductum ab auspiciorum more: nihil enim publicè Romæ gerebatur, nisi auspicatò. Sic Ep. 3. l. 1. *fidibus ne Latinis Thebanos aptare modos studet*, auspice Musa? 19 Qui veridicus est, qui non fallit, nec mentitur. 20 Nobis ipsum consulentibus. 21 Duplicem et binominem, id est, promisit duas fore Salaminas, quarum altera nunc est in Attica; alteram ego et vos condemus in Cypro. 22 In peregrina et incognita terra, sc. Cypro. Synecd. gen. 23 Exclamatio est cohortantis comites ad iter audacter ingrediendum. 24 Graviora, sc. in decennali illa belli Trojani obsidione. Virg. 1. Æn. *O socii, utique enim ignari sumus antè malorum. O passi graviora.* etc. 25 Depellite, profligate omnes sollicitudines. Tale est illud 9. Epod. *Curam, metumque Cæsaris rerum juvat Dulci Lyæo solvere.* 26 Iterum navigabimus. Sic Od. 34. l. 1. *atque iterare cursus Cogor relictos*, id est, repetere.

Ode VIII. Ἐρωτική.

A D L Y D I A M.

Juvenem Sybarin, Lydiæ amore perditum, et voluptatibus colliquefactum, notat.

Dicolos Distrophos.

1 Lydia 2 dic, per omnes
Te 3 Deos oro, 4 Sybarin 5 cur 6 properes 7 amando
8 Perdere? cur 9 apricum
10 Oderit 11 campum, 12 patiens 13 pulveris, atque 14 solis?
Cur neque 15 militaris
Inter æquales equitet, 16 Gallica nec lupatis
17 Temperet 18 ora frænis?
Cur timet flavum Tiberim 19 tangere? 20 olivam
Sanguine 21 viperino

1 Meretrix delicatula, non vulgaris formæ. Κοινωνίκ, sine tamen responsione et expeditione rei propositæ et quæsitæ. 2 Mihi. 3 Venerem, Cupidinem, cum suis assectis. 4 Amatorem tuum. 5 Anaphora. 6 Studeas. 7 Veneris illectamentis, vel, dùm ab eo amaris. Sic Virg. *uritque videndo Fœmina*, id est, dùm videtur. 8 Corrumpere, ejus bona abligurire, et corporis vires frangere. 9 Soli expositum. 10 Fugiat campum Martium, juvenum exercitiis accommodatum. Ironia. 11 Synecd. gen. 12 Cùm possit pati cursum, sudorem, laborem, et calorem. 13 Meton. adj. pro subiectà lucta, ut sequens oliva indicat, qua luctaturi ante exercitationem perungebantur. 14 Meton. effic. pro effecto calore, ne fiat Solibus perustus membra. 15 Militarem in morem, vel ut hominem militarem decet, arma campestria et equestria tractans, inter alios ætate studiisque pares in equis se exerceat? *Militaris* autem est militiæ idoneus, in re militari exercitatus. Sallust. *Homo* militaris (M. Petrejus) *quòd ampliùs triginta annis tribunus, aut præfectus*, etc. *fuerat plerosque ipsos, factaque eorum fortia noverat.* Liv. l. 35. *Nihil ea res animum* militaris *viri, et multos experti casus imminuit.* 16 Nec ora equorum Gallicorum, seu equos Gallicos frænis, instar lupinorum dentium asperis atque inæqualibus, regat? Virg. 3. Georg. *et duris parere lupatis.* 17 Regat, domet, coerceat, et sibi parere doceat? Sic Od. 12. L. I. *variisque mundum* Temperat *horis*. Od. 4. l. 3. *Qui terram inertem, qui mare* temperat *Ventosum*, id est, regit. 18 Synecd. mem. pro integ. id est, pro Gallicis equis. 19 Tiberim tranare? Veget. l. 1. c. 10. *Romani campum Martium vicinum Tiberi delegerunt, in quo juventus post armorum exercitium, sudorem, pulveremque diluerent, ac lassitudinem, cursusque laborem natando deponerent.* Sic Od. 7. l. 3. utrumque conjunxit: *Quamvis non alius flectere equum sciens Æquè conspicitur gramine Martio: Nec quisquam citus æque Tusco denatat alveo.* Synecd. gen. 20 Cur luctari desiit? cur luctam horret? Luctaturi utebantur ceromate, id est, unguento, quod ex cera fit, oleo subacta. Idcircò palæstras Græci λιπαράς nominant, id est, pingues, et veluti oleo nitentes. Meton. adj. pro subjecta palæstra et lucta, quæ oleum requirunt. 21 Venenoso, id est, quovis mortifero veneno.

Cautiùs vitat? neque jam 1 livida gestat 2 armis
Brachia : sæpè 3 disco,
4 Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito ?
5 Quid latet, ut 6 marinæ
7 Filium dicunt 8 Thetidis 9 sub lacrymosa Trojæ
Funera, ne virilis
10 Cultus in 11 cædem et 12 Lycias 13 proriperet
13 catervas ?

1 Plumbei coloris. 2 Usu et frequenti armorùm pondere. 3 Qui olim sæpè disco, ultra metam projecto, summam gloriam consecutus est : qui quidem ludus erat primò Græcus, deinde à Græcis translatus ad Romanos. *Discus* autem dictus est à verbo δισκεῖν, quod est βάλλειν, id est, *jacere*: unde et δισκοβόλος, *qui discum jacit*. 4 Qui sæpè jaculo, ultra terminum ac metam fortiter et expeditè emisso sive projecto, nobilitatus, multisque cognitus et laudatus fuit. 5 Cur non prodit Sybaris in publicum, et cum viris conversatur, sed inter meretrices in obscuro latet et emollescit ? 6 Nymphæ, seu Deæ maris. Itaque apud Homerum Iliad. 1. ab Achille vocata et implorata, exit è mari, ut crassus quidam et caliginosus halitus. 7 Achillem inter virgines latitasse dicunt. Achilles enim, cùm Calchas Trojam sine eo capi non posse affirmaret, et mater Thetis eo in bello filium Achillem interiturum prævideret, veste et habitu muliebri indutus, in insulam Scyron ad Lycomedem est deductus, et inter Lycomedis regis filias diu absconsus latuit. Synecd. gen. 8 Et Pelei. 9 Paulò ante eversionem Trojæ. 10 Vestitus, habitus. 11 Exitium Trojanorum. 12 In Lycias copias, quas Sarpedon, rex Lyciæ, Priamo adduxerat. 13 Ipsum raptim vel temere traheret, id est, ne virili vestitu agnosceretur, et ita ad bellum Trojanum proficisci cogeretur.

Ode IX. Παραινετική.

AD THALIARCHUM.

Quò magis sævit hyems, eò magis voluptati indulgendum.

Tricolos Tetrastrophos.

Vides ut 1 altâ 2 stet 3 nive candidum
4 Soracte : ne jam sustineant 5 onus
Sylvæ 6 laborantes : 7 geluque
8 Flumina constiterint 9 acuto ?

1 Profunda. 2 Rigeat, horreat, è longinquo appareat. Virg. 12. Æn. *jam pulvere cœlum Stare videt*. 3 Nive plenum. Sic Od. 25. l. 3. *Hebrum prospiciens*, & nive candidam *Thracen*. 4 Mons in Sabinis, Apollini sacer. Virg. 11. Æn. *Summe Deûm, sancti custos Soractis Apollo*. 5 Nivis pondus. 6 Oneris magnitudine gravatæ, pondere nivis oppressæ. Metaph. ab animalibus, quæ propriè dicuntur *laborare*, ut sensu et motu prædita; undè affectus oriuntur. 7 Frigore. 8 Aquæ pluviales constrictæ et concretæ à cursu et fluxu impeditæ sint? flumina enim vi frigoris congelata, à cursu desistunt supernès. Meton. subj. 9 Intenso, acri et vehementi: nam ὀξὺ plerumque significat *magnum* et *vehemens* : et sic dictum ab Horatio, ut à Pindaro χιὼν ὀξεῖα dicitur: et à Virg. *penetrabile frigus*: quia et qui nivem tractant, et qui à frigore læduntur, simili quodam modo afficiuntur, atque ii, quos ferri acies pupugerit.

1 Dissolve frigus, ligna super foco
2 Largè reponens: atque 3 benigniùs
4 Deprome 5 quadrimum 6 Sabinâ,
O Thaliarche, 5 merum 7 diota.
8 Permitte Divis 9 cætera: qui simul
10 Stravêre ventos 11 æquore fervido
12 Deprælian tes, nec 13 cupressi,
Nec veteres 13 agitantur orni.
Quid sit futurum cras, 14 fuge quærere: et
15 Quem fors dierum cunque dabit, 16 lucro
Appone: nec dulces amores
17 Sperne 18 puer, neque tu 19 choreas,
20 Donec virenti 21 canities abest
22 Morosa: nunc et 23 campus, et 24 areæ,
25 Lenesque 26 sub noctem 25 susurri
27 Compositâ repetantur horâ.

1 Discute frigus corpora indurans et constringens. Metaph. à rebus colligatis et constrictis. 2 Copiosè. 3 Liberalius, quàm solebas. 4 Prome, hauri è diota. 5 Vinum quatuor annorum, id est, vetustum vinum. Vinum enim commendat vetustas. Sic Ep. 1. l. 2. *Si meliora dies, ut vina, Poemata reddit*, etc. 6 Quæ in Sabinis facta est. 7 Vase vinario sive amphora, duas ansas, velut aures habente, quadraginta et octo sextarios capiente: aures enim ὦτα nominant Græci. Veteres in testis, vasis, doliis fictilibus, vina horreis reposita servabant, ex quibus ea depromebant largius aut parciùs, pro mensæ et convivarum ratione. 8 Committe Deorum curæ. 9 Quæ nostri arbitrii non sunt. 10 Simulac, id est; postquam ventos inter se luctantes in mari turbido sive concitato, ut aqua in aheno fervens, mitigarunt, sopiverunt, sedarunt, ἐστόρησαν, ἐκοίμισαν. Metaph. à corporibus, quæ proprie labefiunt et dejiciuntur. 11 Synecd. gen. pro plano mari, quod prius æstuabat et irascebatur: nam *æquor* est planities qualibet. 12 Concitantes tempestatem. Metaph. à re militari. 13 Non amplius à ventis commoventur, id est, Dii omnibus rebus vicissitudinem concedentes, post nubila et tristia, læta ac serena restituunt. 14 Curiosè indagare vitam: nam (ut ait Od. 7. l. 4.) *Quis scit, an adjiciant hodiernæ crastina summæ Tempora Di superi.* Vult ergo eum in diem vivere. 15 Quemcunque diem vitæ et ætati adjiciet fortuna, seu potiùs Dei voluntas naturæ auctoris et conservatoris vitæ tuæ. Tmesis. Ut Od. 6. Quem *criminosis cunque voles modum Pones iambis*: et suprà Od. 7. Quò *nos cunque feret melior fortuna parente.* 16 Eum tibi deputato esse in lucro. 17 Aspernare, detrecta, rejice. 18 Dùm adhùc puer es, adolescens, juvenis. 19 Saltationes. *Chorea* dicitur à choro, ubi junctis manibus saltatur. 20 Quamdiu tibi juveni illa querula et morosa senectus abest. Sic Od. 3. l. 2. Q. Delio suadet, ut hilariter vivat, *Dùm res, et ætas sororum Filæ trium patiuntur* atra. 21 Homo senex, morosus. Meton. adj. 22 Efficiens morosos, difficiles senes. Meton. effec. 23 Martius sc. ut suprà. *Cur apricum Oderit* campum. Synecd. gen. 24 Loca vacua, pura et sine ædificiis, in quibus Romana juventus se exercebat. 25 Et dulces confabulationes sive colloquia, quales edi solent ab amantibus voce submissa, ne ab aliis exaudiantur. 26 Paulò ante noctem: ut supra Od. 8. sub *lacrimosa Trojæ funera*: et Sat. 1. l. 1. Sub *galli cantum consultor ubi ostia pulsat.* 27 Tempore à te et amica tua constituto iterùm atque iterùm usurpentur, revocentur. Livius dixit, *ad compositam horam*, l. 22.

1 Nunc et latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo,
2 Pignusque direptum lacertis,
Aut digito malè pertinaci.

1 Et nunc, repetatur à te, id est, iterum atque iterum à te usurpetur jucundus ille risus proditor, id est, index puellæ sive amicæ tuæ in latebris se abscondentis, ab intimo angulo proficiscens. Ridet enim puella, ne diu quæratur, sed ut se ipsam prodat. 2 Et repetatur etiam armilla vel aliud brachii ornamentum vi avulsum è puellæ lacertis, aut annulus è digito non pertinaciter aut valde retinente, repugnante. Nam fingunt puellæ se velle retinere, quod cupiunt sibi adimi. Syncd. gen.

Ode X. Εὐχαριστικά.

HYMNUS IN MERCURIUM.

Quem laudat à facundia, à parentibus, à palæstræ, et lyræ inventione, à maxima in furando calliditate, atque ab iis, quibus fungitur, muneribus.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Mercuri 2 facunde, 3 nepos Atlantis,
Qui feros 4 cultus hominum recentum
5 Voce formâsti 6 catus, et 7 decoræ
More palæstræ:

1 Jovis fili. 2 Eloquentiæ Deus, et orationis inventor. 3 Maja, Atlantis filia, Mercurium peperit ex Jove: undè et *Atlantiades* dictus. Virg. 8. Æn. *Vobis Mercurius pater est, quem candida Maja Cillenes gelido conceptum vertice fudit: Et Majam (auditis si quicquam credimus) Atlas, Idem Atlas generat, cœli qui sidera tollit.* 4 Agrestes hominum primorum mores, vel, *recentum*, id est, eorum, qui, feritate mutata per eloquentiam Mercurii, nuper induerant humanitatem. Cic. l. 2. de Invent. et l. 1. de Orat. scribit, nullam aliam vim, quam sermonem et eloquentiam, aut dispersos homines unum in locum congregare, atque à fera agrestique vita ad hunc humanum cultum, civilemque vivendi modum deducere: aut jam constitutis civitatibus leges, judicia, jura describere potuisse. Verum in Arte Poet. à Poetis et Musicis hæc tanta beneficia ad homines vult esse profecta. Meton adj. pro ipsis hominibus incultis et agrestibus ad humanitatem informatis à Mercurio. 5 Eloquentiâ, vel Musica conformavisti atque expolivisti ad virtutem, humanitatem, et mansuetudinem. Meton. effic. pro facunda oratione è voce formata. Sic utitur hoc verbo Od. 22. l. 3. *et teneræ nimis Mentes asperioribus* Formandæ *studiis*: et in Art. Poet. Format *enim natura prius nos intus ad omnem Fortunarum habitum.* 6 Catus, callidus et ingeniosus. Ter. in Andr. *Nescio quis senex modò venit: ellum, confidens*, catus. 7 Et palæstra honesta, artificiosa, et quæ virum maximè deceat. Quare apud Græcos ab adolescentia summo omnes in ea studio exercebantur.

1 Te canam, magni 2 Jovis et 3 Deorum
Nuntium, curvæque lyræ 4 parentem,
5 Callidum, quidquid placuit, jocoso
Condere furto.
6 Te, 7 boves olim nisi 8 reddidisses
9 Per dolum amotas, 10 puerum minaci
Voce dum terret, 11 viduus 12 pharetrâ,
13 Risit Apollo.
Quin et 14 Atridas, 15 duce te 16 superbos
17 Ilio dives 18 Priamus relicto,
Thessalosque 19 ignes, et 20 iniqua Trojæ
21 Castra 22 fefellit.
Tu 23 pias 24 lætis 25 animas 26 reponis.

1 Ego Horatius te versibus meis celebrabo. 2 Divorum hominumque parentis. 3 Et reliquorum Deorum celerrimum et fidelissimum interpretem. Nam quæ hominibus melioris vitæ præcepta tradidit, ea è cœlo attulisse, et Deorum jussu propagasse credebatur. *Nuntius* ergo hoc loco eum significat, qui nuntiat. Cic. *Repentè eò accedat ipse nuntius suæ calamitatis.* *Nuntius* etiam significat rem ipsam, quæ nuntiatur. Virg. 9. Æn. *Turbantique viros perfertur nuntius, hostem Fervere cæde nova.* Plaut. *Citiùs præcurri, ut nuntiarem nuntium exoptabilem.* *Nuntium* verò in neutro genere significat rem, quæ nuntiatur. 4 Inventorem. 5 Astutum et ingeniosum ad furtum occultandum, quod jocum risumque concitaret. Metaph. à partibus corporis facile callum contrahentibus, ad animum, qui, tanquam manus opere, aut planta pedis itinere, artibus et usu rerum occalluit. 6 Dum te minis territat Apollo, nisi boves redderes furto sublatas, cum risu expertus est tuam, in furanda etiam pharetra, versutiam. 7 Admeti, Thessalorum Regis, quos Apollo, divinitate ob interfectos Cyclopas privatus, per novem annos custodiebat ac pascebat. 8 Pastori sibi. 9 Per ingeniosum furtum abactas, et furtim ademptas. 10 Te, qui puerilem, vel servi et bubulci formam assumpseras, dum minis ac terribili voce terreret. 11 Spoliatus, privatus. Nam *viduare*, est, spoliare, privare: ut Od. 9. l. 2. *Et foliis* viduantur *orni.* Metaph. à muliere orbata marito, vel contra, ut ratio vocis indicat, quòd *vidua* dicta sit, à viro divisa. 12 Sagittarum theca, è qua telum proferre volebat, tanquam sagittà te percussurus. Virg. 1. Æn. *Virginibus Tyriis mos est gestare* pharetram. 13 Ridendum sibi putavit. 14 Agamemnonem et Menelaum, Atrei filios. Synecd. spec. pro genere Græcorum, quos latuit ingressus Priami in ipsorum castra, unde abstulit cadaver filii sui Hectoris. 15 Qui te ducem Priamo præbebas. 16 Ob Hectora jam exstinctum inflatos. 17 Troja relicta. Priamus enim, Mercurio duce, per castra Græcorum, ad Achillem venit, à quo cadaver filii sui Hectoris ad sepulturam auro redemit. 18 Trojæ Rex. 19 Thessalicas, seu Græcorum custodum vigilias, quæ agebantur in castris, et navibus Achillis. Meton. adjunctorum, et in *castra* subjectorum, id est, latuit vigiles et custodes castrorum et tentoriorum Thessalicorum qui ignem habebant, et quorum dux erat Achilles. 20 Inimica, hostilia Trojanis. Meton. subj. 21 Græcorum. 22 Latuit, ἔλαθε, id est, ita per media Græcorum castra ad Achillis naves pervenit, ut à nemine cognitus, ac ne visus quidem fuerit. Virg. 4. Æn. *Nec me adeò fallit, veritam te mœnia nostra, Suspectas habuisse domos Carthaginis altæ.* Ter. Heaut. *Num me fefellit, hosce id struere?* 23 Sanctas, quæ in humanis corporibus vitam castam egerunt. 24 Lætis domiciliis, id est, campis Elysiis. 25 Hominum, i. manes. Synec. gen. ut in *lætis sedibus*, i. campis Elysiis, et in *virga*, pro caduceo. 26 Collocas: unde πομπαῖος et ψυχοπομπὸς à Græcis dicitur.

Sedibus: 1 virgâque 2 levem coërces
Aureâ turbam, 3 superis Deorum
Gratus, et imis.

1 Caduceo, quo Mercurius animas deducit ad inferos. De hac virga sic Homer. Iliad. ω. Εἵλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει, Ὧν ἐθέλει· τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει: quem Virgilius imitatus est 4. Æn. *Tum virgam capit, hac animas ille evocat Orco Pallentes: alias sub tristia tartara mittit*, etc. Huc pertinet illud Od. 24. l. 1. *Non vanæ redeat sanguis imagini, Quam virga semel horrida Nigro compulerit Mercurius gregi.* 2 Vanam et incorpoream animarum in inferno multitudinem domas. 3 Maximis et minimis Deorum, id est, Diis superis et inferis, acceptus.

Ode XI. Πραγματική.

AD LEUCONOËN.

Hortatur Leuconoën, omissâ futurorum curâ, voluntati indulgere, argumento a vitæ brevitate et celeritate ducto.

Monocolos.

Tu ne quæsieris 1 scire (2 nefas) 3 quem mihi, quem tibi
3 Finem Dii dederint, Leuconoë: nec 4 Babylonios
5 Tentaris 6 numeros: 7 ut meliùs quicquid erit, pati
(Seu plures 8 hyemes, seu tribuit Juppiter 9 ultimam,
Quæ nunc 10 oppositis debilitat pumicibus 11 mare

1 Cognoscere. 2 Quod malum et impium est. Alii conjunctè legunt, *scire nefas*: ut Od. 16. Epod. *nefas videri*, et ita (*nefas*) erit hoc loco idem, quod Græci dicunt ἀδύνατον, id est, impossibile: ut Od. 24. l. 1. *Durum: sed levius fit patientia, Quidquid corrigere est nefas.* 3 Quem vitæ terminum, felicem an infelicem, maturum an tardum. Anaphora. 4 Babyloniorum et Chaldæorum prædictiones et calculationes, quibus ad planetarum ac siderum aspectus determinandos utuntur. Cic. de Divin. l. 1. *Contemnamus etiam* (inquit) *Babylonios, qui ex Caucaso cœli signa servantes, numeris, et motibus, stellarum cursus persequuntur.* Synecd. spec. 5 Metaph. ab his, qui de qualibet re vel loco incerti dubium explorant, aut pedum et manuum tactu, aut alio corporis sensu, aut instrumento, ut nautæ aquarum altitudinem conto: quod hic apposite dictum est ad dubias incertasque fatidicorum præsagitiones. 6 Meton. effic. 7 Ut fortiùs aut melius, quicquid futurum, et mutari non potest, sapias pati, vel, patiaris, feras. Sic enim Græci loquuntur, ὡς φέρειν, id est, *ut pati*. 8 Annos vitæ nostræ appositurus sit. Od. 15. l. 1. *Post certas hyemes uret Achaicus Ignis Iliacas domos.* Synecd. membrorum, pro pluribus annis integris, vel unico præsenti anno: hoc enim significat τὸ *ultimam*. Alii exponunt, fluctus, tempestates, χειμῶνας, quibus mare debilitatur, ac frangitur saxis oppositis. 9 Hyemem sc. qua jam vivimus. 10 Adversis et objectis rupibus et saxis frangit. 11 Undas ac fluctus maris Tyrrheni. Meton. subj. sicut in *pumicibus* Synecd. pro littoribus fluctifragis, atque scopulis undas frangentibus.

Tyrrhenum) sapias: 1 vina liques: et spatio brevi
Spem longam 2 reseces: 3 dùm loquimur, fugerit 4 invida
5 Ætas: 6 carpe diem, 7 quàm minimùm credula postero.

1 Ut vina promas et fundas, et quasi per guttur percoles. *Liquare* nihil aliud est, quàm tenuius facere: quod et ad voluptatem factitabant, nive et glacie sæpe admixta: utebantur autem ad eam rem colis sacculisque. 2 Et in hoc vitæ humanæ exiguo tempore longam futuræ vitæ voluptatum spem adimas, ableges, tuasque voluptates in futurum tempus, quod vivendo forte non à tinges, ne differas. Sic suprà Od. 4. *Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam.* Metaph. à corpore ad animum, quod propriè resecari potest. In *spatio* idem tropus est, sed à dimetientibus terras et locorum distantias. 3 Dùm hæc paucula inter nos loquimur. Egregie hanc vitæ fugam ante oculos ponit Juvenal. Sat. 9 *Festinat enim decurrere velox Flosculus, angustæ miseræque brevissima vitæ Portio: dùm vivimus, dùm serta, unguenta, puellas Poscimus, obrepit non intellecta senectus.* 4 Quæ sui usuram et gaudia nobis invidet Metaph. ab animato ad inanimatum, cui tribuitur affectus; quasi per invidiam ætas aliam ætatem celeriter truderet, qualis est Met. 15. *Tempus edax rerum, tuque invidiosa vetustas*, etc. 5 Ætas, qua vivimus, aufugerit. 6 Tu vero die præsenti, quo vivis, sine dilatione fruere. Translatio vel à fructibus, et floribus carpendis, vel à lanificio. Quemadmodùm igitur illi, qui vel flores, vel lanam carpunt, paulatim carpunt: sic debent homines hodiernæ vitæ munere frui, non spe et cogitatione multos annos sibi polliceri, neque occasionem jucunde vivendi oblatam negligere, aut in longum tempus differre. 7 Futuro diei, qui dubius et incertus est, parùm confisa, quàm maximè diffidens.

Ode XII. Προσφωνητική.

AD AUGUSTUM.

Collaudatis Diis, heroibus, virisque aliquot claris, tandem ad divinas Augusti laudes descendit.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Quem virum, aut heroa, 2 lyra, vel 3 acri
Tibiâ, sumes celebrare, 4 Clio?
Quem Deum? 5 cujus 6 recinet 7 jocosa
Nomen 7 imago,

1 O Clio, quæ Heroum res gestas celebrandas tibi proponis, quem virum fortem aut heroa celebrandum propones, suscipies vel ut celebres? Ἀνακοίνωσις: cujus quidem artificio vitatur suspicio assentationis, et occasio insinuationis in laudes Augusti arripitur. Ubi Poeta consultando communicat cum sua Musa genus argumenti, quod tractaturus sit. In *quem* est Anaphora. 2 Lyrico carmine, quod ut gravius, modestiusque, ita Deorum præconiis aptius habetur. 3 Sublimi carmine ad tibiam canendo: quod acutius et sonorum magis est, ideòque hominum laudibus, quæ fere bellicæ sunt, convenit. 4 Una ex novem Musis. 5 Dei. 6 Resonabit Echo, vocis ac soni imago, quæ velut ludens respondet. De ratione Echus lege Lucret. l. 4. 7 Synecd. gen. pro spec. Est enim Echo imago et similitudo vocis redditæ.

1 Aut in 2 umbrosis 3 Heliconis oris,
Aut super 4 Pindo, gelidove in 5 Hæmo?
Undè 6 vocalem 7 temerè 8 insecutæ
9 Orphea sylvæ,
10 Arte maternâ rapidos 11 morantem
Fluminum 12 lapsus, 13 celeresque ventos,
14 Blandum et auritas 15 fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid 16 prius dicam solitis 17 parentum
Laudibus? qui res hominum, ac Deorum,
18 Qui mare, et terras, variisque mundum
19 Temperat 20 horis?
21 Undè nil majus generatur ipso,
Nec 22 viget quidquam 23 simile, aut 24 secundum.
Proximos 25 illi 26 tamen 27 occupavit

1 Anaphora. 2 Arborum densitate opacis. 3 *Helicon* est mons Bœotiæ, non procul à Parnasso, Apollini sacer, et Musis: unde Musæ appellatæ sunt *Heliconiades*. 4 Monte Arcadiæ, Apollini dicato. 5 Monte Thraciæ. 6 Voce præstantem, ἔμφωνον, et facundum Poetam, qui feras etiam demulserit, atque arboribus auditus fuerit. 7 Αὐτομάτως, sua sponte, sinè ordine et confuse. 8 Sc. *sunt*. 9 Calliopes et Apollinis filium, Thraciæ vatem. 10 Calliopes incredibili citharæ dulcedine, et vocis elegantia. Synecd. gen. 11 Inhibentem, retardantem. 12 Decursus. Propert. l. 3. *Orpheu, te tenuisse feras, et concita dicunt Flumina Threicia detinuissa lyra.* 13 Celeres flatus ventorum. 14 Et ideò blandum, et ingeniosum artificem, ut, quocunque voluerit, possit ducere cithara canora quercus auritas, id est, sensu audiendi præditas. Translatio est ab animatis. De hoc Orpheo Virg. Georg. 4 *Mulcentem tigres, et agentem carmine quercus.* *Auritus* vel ab audiendi facultate dicitur, vel à magnis auribus. Virg. 1. Georg. Auritosque *sequi lepores*. 15 Modulatione. Meton. effic. 16 Majus, meliusve. 17 Quam solitas, id est, consuetas et usitatas parentum nostrorum laudes, id est, non eas, quibus afficiendi sunt parentes nostri, sed quibus illi Jovem afficere solebant, et quarum argumentum erat Jupiter, et ejus laudes. Itaque Jupiter *parentum laudes* ideò appellatur, quòd veterum carmina magna ex parte è Jovis laudibus constabant: q. d. *Quid priùs dicam Jove*, quem primo loco patres nostri canere, et laudare solebant? vel hoc modo: *Quid priùs dicam, solitis parentum laudibus?* id est, quemadmodum parentes nostri Jovem laudare consueverunt, dicam sc. eum, *qui res hominum, ac Deorum*, etc. Alii legunt *parentem*, id est, Jovem: alii *parentis*, id est, Jovis Synecd. gen. 18 Anaphora. Majorum ergo more à Jove se incepturum dicit. 19 Regit, vel temperatum efficit. Sic Od. 4. l. 3. *qui terram inertem, qui mare temperat Ventosum, et urbes, regnaque tristia.* 20 Quatuor anni temporibus, vere, æstate, autumno, hyeme. Synecd. part. pro alternis totius anni temporibus, vel pro eorundem vicissitudine varia. Est præterea in *variis* Metaph. à coloribus, cujus ratio Sat. 6. l. 2. ad hæc verba, *cœna varia*, reddetur: sed hæc varietas videtur referenda ad diversas qualitates temperamenti, quæ cernuntur in partibus anni, vere, æstate, autumno, hyeme. Est quoque, in *neque te, nec te*, (vs. 21. et 23.) Meton. causarum, pro rebus ab his fortiter gestis et memorabilibus factis. 21 A quo Deo Jove nihil ipso potentius oritur, quia Deus est Optimus Maximus. 22 Pollet. 23 Ipsi. 24 Alterum, quod tantùm, quantum ille, omnium primus et ultimus, possit, id est, ipse super omnia est, nihilque cum ipso comparari potest, nihil æqualem ipsi potentiam habet. 25 Jovi patri. 26 Quamvis immenso intervallo à patre sejuncta sit. 27 Sortita est.

1 Pallas honores.
2 Præliis audax 3 neque te silebo,
4 Liber, et sævis inimica 5 virgo
Belluis: nec te 6 metuende 7 certâ,
8 Phœbe, sagittâ.
Dicam et 9 Alciden, 10 puerosque Ledæ,
11 Hunc 12 equis, 13 illum 14 superare pugnis
15 Nobilem: 16 quorum 17 simul 18 alba 19 nautis
Stella refulsit,
20 Defluit saxis 21 agitatus 22 humor,
23 Concidunt venti, 24 fugiuntque nubes,
Et 25 minax (26 quod sic voluêre) 27 ponto
Unda recumbit.
28 Romulum post 29 hos priùs, an 30 quietum

1 Quæ sinè matre ex Jovis cerebro nata est. Non mirum ergo præferri eam cæteris. 2 Qui bellis audax, invictus, Indiam subegisti, et universum terrarum orbem pervagatus es. 3 Neque te meis laudibus præteribo. 4 Bacche, Jovis et Semeles fili: dictus *Liber*, quòd animum curis *liberat*. 5 Et tu Jovis et Latonæ filia, Diana, quæ venandi studio assiduè in sylvis vagaris, et agrestibus feris jaculis tuis hostilis es. Sic Od. 6. l. 4. *Deliæ tutela Deæ, fugaces Lyncas, et cervos cohibentis arcu.* Synecd. gen. 6 Qui formidabilis es. 7 Inevitabili, quæ semper id ferit quod petit. Catul. *Tempore quo certâ Stymphalia monstra sagitta Perculit*. 8 Apollo, qui eodem partu cum Diana editus es. 9 Hoc quoque meo carmine celebrabo Herculem Alcæi nepotem, Jovis et Alcmenæ filium, invictum illum monstrorum domitorem. Synecd. gen. quamvis alii referant ad vim vocabuli ἀπό τῆς ἀλκῆς, id est, *à robore*.

10 Filios Ledæ ac Jovis, παῖδας, sc. Pollucem et Castora. Sic Od. 19. *Semeles puer*: et Od. 12. l. 3. *Cythereæ puer ales*: et de arte Poet. *Nec pueros coram populo Medea trucidet*. Synecd. gen. 11. Castorem 12 In equestri prælio curru conjunctis. 13 Pollucem. 14 Cæstuum, et pedestri certamine adversarios vincere solitum. Metaph. à viatoribus, qui montes et vias superare saltu, id est, supergredi et transcendere dicuntur, ad victorem cujuslibet difficultatis aut rei indicandum. 15 Nobilitatum, id est, hunc equitem nobilem, et victorem; illum pugilem præstantissimum. Sic Sat. 1. l. 2. *Castor gaudet equis, ovo prognatus eodem Pugnis.* 16 Castoris et Pollucis. 17 Simulac. 18 Serenum et salutiferum sidus, exortum resplenduit. Stellas autem geminas intellige: solitariæ enim obsunt. Supra Od. 3. *lucida sidera* nominat. Metaph in candore corporum, ad significandum Castorem et Pollucem fuisse navigantibus propitios et salutares. 19 Adversa tempestate laborantibus. 20 Fluit de scopulis marinis, vel fluere desinit: ut Ep. 2. l. 1. *Rusticus expectat, dum* defluat *amnis*. 21 Ventorum vi commotus. 22 Aquæ maris. 23 Venti turbulenti sedantur, desinunt flare. 24 E cœlo, id est, grata aeris serenitas redit. 25 Nautis minans naufragium, rabiosa. 26 Eò quòd sic vento ac mari imperaverunt filii Ledæ, Castor et Pollux. 27 In mari sternitur, sedatur, quiescit, quæ vento in altum sublata erat. 28 Urbis et imperii Romani auctorem et conditorem. Repetitur idem genus deliberationis cum superiori de celebrandis Romanorum principibus. In *an* est Anaphora. 29 Jovem, ejusque filias ac filios, æternis laudibus celebrandos. 30 Placidum. Liv. *Ita duo deinceps reges, alius alia via, ille bello, hic pace, civitatem auxerunt: Romulus septem et triginta regnavit annos: Numa tres et quadraginta. Tum valida, tum temperata et belli et pacis artibus erat civitas.*

1 Pompilî regnum 2 memorem, an 3 superbos
4 Tarquinî 5 fasces, dubito, an 6 Catonis
7 Nobile lethum.
8 Regulum, et 9 Scauros, 10 animæque magnæ
11 Prodigum 12 Paulum, 13 superante 14 Pœno,
15 Gratus insigni referam 16 Camœnâ,
17 Fabriciumque.
18 Hunc, et 19 incomtis 20 Curium capillis
Utilem bello 21 tulit, et 22 Camillum

1 Numæ Pompilii, à Romulo secundi Romanorum regis. 2 Recenseam. 3 Magnificum, nobile Tarquinii Prisci imperium. Sic suprà Od. 11. *Atridas superbos* dixit: et infrà Od. 35. *superbos triumphos*: et Virg. Æn. 6. *animamque superbam Ultoris Bruti.* Meton. effec. pro efficiente hominem superbum: sicut in *nobile*, (vs. 36.) pro nobilitante virum sic morientem. 4 Qui Thuscis subactis, non fasces tantùm, sed alia omnia decora et insignia, quibus imperii dignitas eminet, Romam invexit. Lege Florum l. 1. c. 5. et quæ nobis ibi. 5 Virgarum fasces, quos securibus alligatos, lictores primùm ante reges, posteà ante consules, ad populi terrorem portabant. *Fascis* propriè, est lignorum, aliarumve rerum congeries, quam ligando facimus. 6 Catonis Uticensis, qui ab aliis invictus sibi ipsi manus inferens, honeste et cum libertate mori, quàm turpiter in servitute vivere maluit. Cic. Epist. ad Pætum: *Cæteri quidem, Pompejus, Lentulus tuus, Scipio, Afranius, fœdè perierunt: at Cato præclarè.* Plutarchus scribit, Catonem, cùm audisset, Scipionem, Afranium, Jubam, à C. Cæsare devictos esse, sese Uticæ gladio percussisse, et cum filii interventu prohibitus esset, vulnusque curari cœptum esset, interea dùm curaretur: vulnus obligatum rescidisse, atque ita animam efflasse. Laudat etiam genus hoc mortis Cic. 1. Offic. 7 Laudabile. 8 M. Attilium Regulum, Romanorum Imperatorem, quem Carthaginenses resectis palpebris illigatum in machina perpetuis vigiliis necaverunt. Lege Oden 5. l. 3. etc. Cic. Offic. l. 1. et 3. et Orat. in Pison. et pro Sextio. 9 Consules optimos, quorum clara extitit virtus in republica administranda. 10 Excelsæ vitæ contemtorem, qui animam ad Cannas profudit, ubi cum quadraginta et quinque Romanorum millibus est occisus. Vide Livium l. 22. Meton. effect. 11 Liberalem. 12 L. Æmilium Paulum, Terentii Varronis collegam. 13 Ad Cannas populum Romanum. 14 Hannibale. 15 Libens, ut memor meritorum Pauli in remp. Romanam. 16 Nobili carmine à Musâ dictato. Meton. effic. 17 Ter consulem, virtute et abstinentia admirabilem. Cic. Offic. 3 scribit, perfugam quendam, qui a Pyrrho in castra Fabricii venerat, eique pollicitus erat, si præmium sibi proposuisset, se, ut clam venisset, sic clam in Pyrrhi castra rediturum, et eum veneno necaturum, à Fabricio cum custodia ad Pyrrhum esse remissum. De cujus abstinentia, severitate, aliisque egregiis animi dotibus lege Plutarch. et Val. Max. 18 Fabricium. 19 Impexis, inornatis. Turpe enim est viro bellicoso comam habere comtam et calamistratam. 20 M. Curium Dentatum. Cicero scribit in Catone majore, Curio, ad focum sedenti, magnum auri pondus cùm Samnites attulissent, ab eo repudiatos esse: non enim aurum habere præclarum sibi videri dixit, sed eis, qui habent aurum, imperare. 21 Protulit, produxit. 22 L. Furius Camillus, Roma à Gallis Senonibus capta, Gallis in auro appendendo jam occupatis, cum exercitu intervenit, eosque sexto post Romam captam mense ex Italia expulit.

1 Sæva paupertas, et 2 avitus apto
Cum 3 Lare 2 fundus.
4 Crescit 5 occulto, velut arbor, ævo
6 Fama Marcelli: 7 micat inter 8 omnes
9 Julium sidus, velut inter 10 ignes
Luna minores.
11 Gentis humanæ pater atque custos,
12 Orte Saturno, tibi cura 13 magni
Cæsaris 14 fatis data: 15 in secundo
Cæsare regnes.
Ille seu 16 Parthos 17 Latio imminentes
18 Egerit justo 19 Dominus triumpho,
Sive 20 subjectos Orientis oris
21 Seras et Indos:
22 Te minor 23 latum reget 24 æquus orbem:

1 Aspera, et perpessu difficilis, Χαλεπή, id est, tenuis fortuna. 2 Ager à suis majoribus sibi relictus, non emptus. 3 Cur re familiari ac domo, frugali viro aut fundo conveniente, non luxuriosè nec sumtuosè extructa. Meton. adj. pro subjecta domo. 4 Incrementum sumit, augetur. 5 Occultè, veluti arbor, quæ temporis progressu increscit, hominibus non advertentibus. 6 Gloria, nomen M. Claudii Marcelli, qui, quinquies Consul cùm fuisset, tandem verò ab equitatu Hannibalis circumventus est et occisus. Alii Marcellum, Octaviæ, sororis Augusti, filium, intelligi volunt: cui ille, vix pueritiam ingresso, filiam suam Juliam nuptui dedit. Suet. Aug. c. 63. 7 Fulget. 8 Alios heroas. 9 C. Julii Cæsaris, in Deorum concilium recepti, stella crinita sive comata, quæ visa est septem noctes post Cæsarem occisum, et credebatur esse Cæsaris anima in cœlum subvolans, et in Deorum numerum recepta. Virg. *Dionæi successit* Cæsaris astrum. 10 Inter ignes cœli, id est, inter stellas. Meraph ab elemento noto. 11 O Jupiter, qui humani generis auctor atque gubernator et conservator es. Synecd. gen. 12 Progenite. 13 Augusti, Patriæ Patris. 14 A fatis vel per fata concessa est. 15 Tu hoc Augusto Cæsare à te proximo, et quasi imperii consorte, et divisum imperium tecum habente, gubernes, id est, ita regnes, ut Cæsar Augustus sit secundus post te, sc. ut tu in cœlo regnes, Cæsar in terris. 16 Parthos Augustus non domuit, sed pacem cum eis fecit. Illi enim signa militaria, tùm ea, quæ Crassus, tùm ea, quæ Antonius amiserat, Augusto reposcenti reddiderunt. 17 Italiæ, id est, toti Romano imperio insidiantes, *vel*, imperium Romanum affectantes, aut aliqua ex parte lacessentes. Virg. 10. Æn. *muris iterum* imminet *hostis Nascentis Trojæ*. 18 Subegerit, vel in triumphum duxerit. Sumta est Alleg. à pastoribus, qui equos et alias bestias præ se agunt. 19 Tanquam Dominus. Al. *domitos*, id est, bello subjugatos. 20 In Orientis oris sitos populos domuerit. 21 Populos in Æthiopia, apud quos altissimæ sunt arbores, quæ non solùm folia, sed lanam etiam proferunt tenuissimam, ex qua conficiuntur vestimenta. 22 Ille *æquus*, id est, non invidens tibi, sed æquo animo ferens tuum in cœlo imperium, *vel*, justo imperio, legibus et armis, *te minor*, id est, se inferiorem te gerens, à te secundus, terrarum imperium administrabit. In *te*, et *tu* bis repetito, est Polyptoton et Anaphora. 23 Al. *lætum*, quod meliùs conveniet cum verbo *æquus*: nihil enim populo jucundius gratiusque æquitate regnantis. 24 Æquo animo: ut Od. 29. l. 3. *quod adest*, *memento Componere æquus*.

Tu gravi curru 1 quaties Olympum,
Tu 2 parùm castis 3 inimica mittes,
Fulmina lucis.

1 Tu tonabis; nam ex Jovis curru, cœlum quatiente, vulgus opinatur tonitru fieri. Tale est illud Od. 34. l. 1. *namque Diespiter, Igni corusco nubila dividens, Plerumque per purum tonantes Egit equos, volucremque currum.* Alleg. 2 Contaminatis et pollutis. 3 Infesta, tristia; atque ita cœli imperim æternum obtinebis.

Ode XIII. Ἐρωτική.

AD LYDIAM.

Molestè fert Telephum rivalem sibi à Lydia anteponi;

Dicolos Distrophos.

Cum tu, Lydia, 1 Telephi
Cervicem 2 roseam, et 3 cerea Telephi
Laudas brachia, 4 væ! meum
5 Fervens difficili bile tumet jecur.
Tunc nec 6 mens mihi, nec 7 color
8 Certâ sede manet: 9 humor et in genas
10 Furtim labitur, 11 arguens
12 Quàm lentis penitus 13 macerer ignibus.
14 Uror, seu tibi candidos
15 Turpârunt humeros 16 immodicæ mero

1 Rivalis sui. 2 Pulchram instar rosæ. Metaph. à floribus rosæ. Sic Virg. 1. Æn. *Dixit, et avertens rosea cervice refulsit* 3 Flexibilia, ceræ similia, vel candida venera, et ita pulchra. Metaph. à fictoribus, qui è cera effingebant pulcherrimas imagines, et in atriis statuebant. 4 Væ mihi Horatio. Interjectio est dolentis. Exclamatio est execrantis commendationem Telephi rivalis. Al. *næ*, id est, certe, profecto. 5 Jecur meum excandescens ira implacabili, quæ facile sedari non potest, effervescit. In *difficili* est Meton. effec. pro bile efficiente difficiles et sui impotentes, quos incendit In *fervens* est Metaph. ab igne. 6 Ratio, variis cogitationibus in diversa distracta. Nam amantes sunt amentes. 7 In vultu varius et immutatus. Animi perturbatio colorem variat, et pallida res amor est. In *nec* Anaphora est, ubi illa animi impotentia declaratur. 8 In solito loco manet, sed illum relinquit, et quasi exulat. 9 Lachrymarum. Lachrymæ doloris interni indicium. 10 Ex oculis guttatim ac latenter, antequam advertam, et me invito, defluit præ nimia ira. 11 Indicans, demonstrans. Virg. Æn. 4. *Degeneres animos timor arguit*: et Horat. Ep. 3. l. 1. *Laudibus arguitur vini vinosus Homerus*, id est, eo ipso, quòd Homerus multus est in vino laudando, indicat se vinosum fuisse. 12 Quam languidis flammis amoris Virg. Æn. 4. *Vulnus alit venis, et cæco carpitur* igni. 13 Intùs tabescam, consumar, ut Od. 14. Epod. *me libertina, neque uno Contenta Phryne* macerat. Metaph. à corpore ad animum. Vim amoris, quo perfrui non possit amans, vel ob pudorem, vel ob aliam causam, egregie exprimit. Tale est illud Virgilii 4. Æn. *est mollis flamma medullas Interea, et tacitum vivit sub pectore vulnus.* 14 Aspectu crucior, maceror. 15 Deformes tibi reddiderunt. 16 Rixæ sive contentiones Telephi ultra modum progredientes, *mero*, id est, per ebrietatem et inter pocula, ortæ.

Rixæ: sive 1 puer furens
 Impressit 2 memorem dente labris notam.
Non, 3 si me satis audias,
 Speres 4 perpetuum, dulcia 5 barbarè
Lædentem oscula, 6 quæ Venus
 7 Quinta parte sui 8 nectaris 9 imbuit.
10 Felices 11 ter, et amplius,
 Quos 12 irrupta tenet copula; 13 nec malis
Divulsus querimoniis
 14 Suprema citiùs solvet amor die.

1 Telephus tanquam puer amoris impatientia insaniens et libidine ardens labra tibi momordi; quale est illud Catulli: *Quem basiabis? cui labella mordebis?* solent enim amantes inter basia et amplexus mutuò labella mordere ita acriter interdum, ut morsiuncularum notæ impressæ maneant. Quod declarat Tibul. 1. eleg. 6. *Tunc succos, herbasque dedi, queis livor abiret. Quem facit impresso mutua dente Venus.* 2. Signum, quo amoris recordatio servaretur, ne amoris sui obliviscare. Meton. effec. pro effic. quæ nos inducit in memoriam injuriæ, Virg. *sævæ* memorem *Junonis ob iram.* Deinde Metaph. à prææditis mente, ad ejusdem expertia. 3 Si mihi credis. 4 Non debes sperare illum amatorem tibi constantem in amore fore. 5 Qui tam rusticè et inhumaniter acriore morsu sive dente lædit oscula. 6 Oscula. 7 Gradu suæ suavitatis et gratiæ, i. concubitu replet, perfundit. Quinque enim sunt amoris partes, seu gradus, seu lineæ: Visus, colloquium, tactus, osculum, concubitus. Ter. Eun. *Certe extrema linea amare haud nihil est.* Synecd. finiti, pro maxima parte. 8 Metaph. à potione Deorum, ad mellitam Veneris voluptatem indicandam. 9 Metaph. ab infectoribus lanarum. 10 Illi terque quaterque beati sunt, τρὶς μάκαρες. 11 Exclamatio admirantis concordiam maximam: et Synecd. finiti. 12 Indissolubilis amoris conjunctio detinet, δεσμὸς ἄρρηκτος, ut loquitur Homerus. 13 *Nec amor divulsus malis querimoniis*, id est, litibus et rixis, *dissolvet*, id est, disjunget, *citiùs suprema die*, id est, ante extremum vitæ tempus. 14 Ultima: ut Ep. 5. l. 1. *Supremo te sole domi, Torquate, manebo*: et Od. 17 l. 2. *Ibimus, ibimus, Utcunque præcedis, supremum Carpere iter comites parati.*

Ode XIV. Προτρεπτική.

AD REMPUBLICAM BELLUM CIVILE REPARANTEM.

Allegoria perpetua est in hac Ode, ut testatur Fabius lib. 8. qui etiam navis nomine remp. significari (cum alii potius Brutum intelligant) fluctuum tempestates pro bellis civilibus, portum pro pace atque concordiâ dici existimat.

Tricolos Tetrastrophos.

O 1 Navis, referent 2 in mare te 3 novi

1 O urbs et resp. Romana, quæ tanquam navis variis civilium bellorum fluctibus et tempestatibus hactenus agitata, vix tandem portum, pacem et securitatem invenisti. 2 In omnium malorum pelagus, in periculum. *Navis, fluctus, mare, portus, latus, malus, Africus, antennæ, funes, carinæ, æquor, imperator, lintea, Pontica pinus, filia sylvæ nobilis*, translata sunt ad significandum Brutum, novam discordiam civilem, bellum, pacem, Cassium mortuum, exercitum vulneratum, pugnam crudeliter commissam, vexilla, rectores militum, aciem, turmas, acre prælium, integra agmina, auxilium è Ponto navale, progeniem ex L. Junio Bruto, matrem Serviliam, sororem Catonis Uticensis. 3 Novæ tempestates civilium bellorum, novæ discordiæ et tumultus.

Fluctus? ô 1 quid agis? 2 fortiter occupa
Portum: nonne vides, 3 ut
4 Nudum remigio latus,
Et 5 malus celeri saucius Africo,
Antennæque gemant? ac sine 6 funibus
Vix 7 durare 8 carinæ
Possint 9 imperiosius
Æquor? non tibi sunt 10 integra lintea,
11 Non Di, 12 quos iterum pressa voces malo;
13 Quamvis 14 Pontica pinus,
Sylvæ 15 filia nobilis,
16 Jactes et genus, 17 et nomen, inutile.
18 Nil 19 pictis 20 timidus navita puppibus

1 Quid inceptas in hoc perturbato *rerum statu*? Exclamatio est admonentis. 2 Pacem et tranquillitatem, ad quam jam vix post tot tempestates et naufragia pervenisti, forti animo arripe, nec inde te deturbari permitte. Ter. *Ego in portu navigo.* 3 Ut utrumque tuum navis latus remigiis careat, id est, ut respublica destituta sit militibus, atque adeò futuribus civilium bellorum fluctibus sustinendis nequaquam par sit? 4 Remigiis, id est, *remigibus*. Synecd. sing. et Meton. effec. Sic dixit Sat. 3. l. 2. *Nudus agris, nudus nummis.* 5 Nonne etiam vides, ut magnus ille Pompejus, qui *hujus navis* quasi *malus* erat, et potentia atque autoritate inter alios in Romana rep. eminebat, a Ptolomæo, Ægypti rege, miserrimè obtruncatus jaceat, et senatores ac viri principes, qui tanquam antennæ ab illo malo dependebant, jam ab illo separati, et *per provincias* hinc inde dispersi gemant? *Malus* propriè arbor navis est, cui velum annectitur. *Antenna* est lignum transversum in navi ad malum, *cui* velum annectitur. 6 Pecuniis, belli nervis, quippe ærario, tot annorum bello, tot Imperatoribus, *exhausto*. 7 Sustinere, perferre. ὑπομένειν, καρτερεῖν. 8 Hujus reipublicæ fundamenta. 9 Illam tumidam et impetuosam civilis belli tempestatem *solito sæviorem* ac violentiorem. *Imperiosum* autem *æquor* aptissimè vocat, cui omnino parendum sit: ut à severitate imperiorum Manlio illud odiosum *imperiosi* cognomen adhæsit. Sat. 5. l. 2. *sed me* imperiosa *trahit Proserpina.* 10 Integra vela, id est, integri exercitus, qui tuæ navis quasi linea erant, non amplius salvi tibi sunt, sed nuper in sinistro antennarum cornu (cui Cassius præfuit) miserabili clade accepta, jam fracti et dissipati sunt. 11 Non Dii tutelares, ut Castor et Pollux, seu quivis alius Deus (quod erat navis insigne seu παράσημον τοῦ πλοίου) tibi sunt. Huc pertinet illud Persii: *Jacet ipse in littore, et una Ingentes de puppe Dii.* Anaphora. *In Diis* est Synecd. gen. pro Neptuno, Æolo, etc. quorum imagines in excelso aut proræ aut puppis collocabantur. 12 Quos jam iterum tanto civilis belli ingruentis malo, ac tot dissidiorum fluctibus et procellis sub Octaviano oppressa invoces. 13 Quamvis generis nobilitate et antiquitate glorieris, nihil eam curant milites, nihilove fiunt ad pugnam alacriores. 14 In Ponto nata. Nam in Ponto magna est arborum copia, undè naves fiunt. 15 Laudatæ sylvæ filia, id est, arbor nata in sylva Pontica. Metaph. ab animantibus. 16 Quamvis te genus ab Ænea, et Trojanis, atque à Diis ducere glorieris. Procatalepsis, ubi occupatur à Poeta, quod Brutus objicere posset, subsidium fore sibi. Est præterea in *jactare* Metaph. à corpore, ut *jactare caput, brachia, collum*, etc. ad animum, ut *jactare ingenium, virtutem, genus et proavos*, id est, efferre, magnificè laudare et ostentare 17 Et famam quæ tibi nihil proderit. 18 Non navis picturæ, sed robori confidunt nautæ: sic milites non in generis splendore, sed armis et exercitu spem collocant, quibus tu planè jam destituta es. 19 Variis coloribus ornatis. Naves enim picturis illustrare solebant antiqui. Virg. 4. Georg. *Et circum pictis vehitur sua rura phaselis*: ποικίλας νῆας dicunt Græci. 20 Ob maris pericula, naufragia et tempestates meticulosus.

Fidit: 1 tu, 2 nisi ventis
Debes ludibrium, cave,
3 Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
4 Nunc desiderium, curaque non levis,
5 Interfusa 6 nitentes
Vites æquora 7 Cycladas.

1 Tu, o imperii Romani navis. 2 Nisi in naufragio vis esse ludibrio inflatis et ambitiosis ducibus, qui te tanquam violenti venti jactabunt, et posteà tibi illudent, hæc tanta futura mala vita, noli amplius movere bellum, quia nihil eris. Virg. 6. Æn. *Ne turbata volent, rapidis ludibria ventis.* 3 O respublica, quæ mihi ex tuis malis solicitudini et tædio fuisti nuper, sc. cùm Cn. Pompejum naufragum, et C. Julium Cæsarem victorem gereres. 4 Quæ nunc, C. Julio Cæsare interfecto, maximum mihi absenti desiderium et cura es, ut Augustus patriæ Pater, hanc te navem in portu, pace ac tranquillitate retineat et gubernet. 5 Fugias periculorum angustias et calamitates, quibus sufferendis par non es, tanquam æquora *fusa*, id est, sparsa, inter nitentes Cycladas. Sic Virg. 3. Æn. *sparsasque per æquor Cycladas, et crebris legimus freta consita terris: sparsas*, id est, toto mari quasi disseminatas. 6 Longè apparentes. 7 *Cyclades* insulæ sunt in mari Ægæo, numero 43. sic appellatæ, quòd in cycli formam disponuntur.

Ode XV. Θρηνητική.

NEREI VATICINIUM DE RUINA TROJÆ.

Paridi præsertim multa mala denuntiat, mollitiem ei exprobrans.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Pastor 2 cùm traheret per freta navibus
3 Idæis 4 Helenam 5 perfidus 6 hospitam,
7 Ingrato celeres 8 obruit otio
Ventos, ut 9 caneret fera

1 Paris, Priami et Hecubæ filius, qui olim pecudes in Ida monte paverat: fuerat enim in Ida monte expositus propter Hecubæ somnium et à pastore quodam educatus. Per contemptum Paridem sic vocat. Synecd. gen. 2 Secum in urbem Trojam abduceret, vel *traheret*, id est, lenta navigatione circumduceret. Postquam enim hospitis sui Menelai uxorem Helenam viro absente ex Sparta rapuisset, non Trojam illico reversus est, sed plures provincias adiens, tandem in patriam rediit. 3 Fabricatis in Ida, Phrygiæ monte, ubi Paris fuit educatus. 4 Uxorem Menelai. 5 Qui jura hospitalitatis nefariè violaverat. 6 Sc. *suam*, id est, illum hospitio exceperat, cùm Spartam, ut Hesionem sororem reduceret, profectus esset. 7 Ventos, qui sua natura perpetuò agitantur, odioso, molesto otio compressit Nereus, ne spirarent: nihil enim ventis magis est ingratum, quàm non flare seu spirare, utpote qui sint spiritus. 8 Sopivit, inhibuit, ne sc. illorum ministerio Paris ulteriùs prædam fugiendo abduceret, sed ut ipsi prius caneret fata. Solent enim silentium ventorum et maris orationibus Deorum præmittere Poetæ. 9 Prædiceret ac vaticinaretur Paridi et omnibus Trojanis hujusmodi triste et luctuosum exitium. Translatio in *fera* est è feris animantibus. Virg. 3. Æn. *Sola mihi tales casus Cassandra* canebat, id est, prædicebat.

1 Nereus fata. 2 Malâ 3 ducis avi domum,
4 Quam multo repetet 5 Græcia 6 milite,
7 Conjurata 8 tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.
9 Eheu quantus equis! quantus adest viris
10 Sudor! 11 quanta moves 12 funera Dardanæ
Genti! Jam galeam 13 Pallas, et 14 ægida,
15 Currusque, et 16 rabiem parat.
17 Nequicquam, 18 Veneris præsidio 19 ferox,
20 Pectes cæsariem, grataque 21 fœminis
22 Imbelli citharâ 23 carmina divides:
Nequicquam 24 thalamo graves

1 Deus marinus, Ponti atque Thetidis filius, à mendacio alienus, et verax: ideò hic etiam fata Trojana canit. 2 Malis auspiciis, sinistro omine ac augurio, tibi tuisque exitium minitante, ἀπαισίῳ ὄρνιθι: ut Od. 3. l. 3. *Trojæ renascens* alite lugubri *Fortuna tristi clade iterabitur*: et Epod. 10. Mala *soluta navis exit* alite. Nempe, ut rei bonæ eventum, *bonis avibus*: sic malæ, *malis*, cessisse dicunt Poetæ, ex augurum observatione. *Avis* ergò hic augurium ipsum et omen denotat. Metaph. ab augurali disciplina. 3 O Pari, tu quidem Helenam, alterius conjugem, domum tuam tecum abducis. 4 Quam universa Græcia valida manu, multisque hostium copiis seu magno exercitu requiret, et ad verum maritum domum reducet. 5 Græci duces et ipsorum copiæ repetent. Meton. subj. 6 Multitudine militum et ingenti exercitu. Synecd. sing. 7 Omnibus Græciæ proceribus, jure jurando in portu Aulide obstrictis, ad unanimiter dimicandum, donec Helenam essent nacti. 8 Quod illegitimum tuum cum alterius conjuge matrimonium dirimere ac dissolvere, et evertere antiquum Priami, patris tui, regnum velint. 9 Exclamatio est dolentis seu commiserantis. In *quantus* et *quantæ* est Polyptoton. 10 Labor bellicus. 11 Quantam cladem, quantas strages Trojanis excitas! qui olim dicti sunt *Dardani*, à *Dardano*. 12 Meton. adj. pro sub. *Funus* enim proprie denotat pompam et exequias, quibus cohonestantur corpora hominum mortuorum, sed hic pro morte ac pernicie sumitur. 13 Jovis filia bellicosa, quæ perpetuò virgo castitatisque Dea, adulteriis tuis infensa, et iniquo tuo judicio à Venere superata est. 14 Scutum seu munimentum pectoris æreum, et Gorgonis capite armatum. 15 Currus suos rapidissimos, obvia quæque secum rapientes et prosternentes. 16 Furorem belli (sine quo nullum geritur bellum, quantumvis justum) in tuam tuorumque perniciem instruit; atque ita vindictam molitur. Metaph. ab animantibus rabidis. 17 Frustra. Nam Venus, cum non sit bellicosa, non potest esse Paridi præsidio. Anaphora, et Procatalepsis, qua resecatur spes Paridi de subsidio Veneris ipsi fatento. 18 Veneris, imbellis fœminæ, tutela. 19 Fretus, superbus animosus: ut Od. 32. l. 1. *Qui ferox bello, tamen inter arma*, etc. Od. 2. l. 3. *et Parthos feroces Vexet eques metuendus hasta*. Virg. 1 Æn. *Bellum ingens geret Italia, populosque feroces Contundet*. 20 Ornabis, compones capillos tuos. 21 Quibus bella detestata sunt. 22 Minime ad bellum apta, otiosis et pacem colentibus convenienti, et mensæ ad hilaritatem. Itaque qui ad Achillem iratum missi sunt, ut eum placent et molliant, reperiunt eum cithara canentem. Hom. Il. 1. Horat. Ep. 7. l. 1. *Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum*. 23 Nequicquam carmina distincte et apte, modò hunc modò alium atque alium citharæ nervum digitis carpens, aut plectro tentans, ad imbellem citharam canes. *Vel*, nequicquam distribuens carmina alternatim, ut solent citharœdi, qui dum carmina canunt, modò sua voce, modò citharæ sono utuntur. 24 Illicitis tuis nuptiis odiosas.

1 Hastas, et 2 calami spicula Gnossii
3 Vitabis, 4 strepitumque, et 5 celerem sequi
6 Ajacem: tamen heu! 7 serus 8 adulteros
9 Crines pulvere 10 collines.
Non 11 Laërtiaden, 12 exitium tuæ
Gentis, 13 non 14 Pylium 15 Nestora 16 respicis?
17 Urgent impavidi te 18 Salaminius
19 Teucerque, et 20 Sthenelus, 21 sciens
Pugnæ: sive opus est 22 imperitare equis,
23 Non auriga piger: 24 Merionem quoque
Nosces: ecce 25 furit te reperire atrox
26 Tydides, 27 melior patre:
28 Quem tu, cervus uti vallis in altera
Visum parte lupum, 29 graminis immemor,
30 Sublimi fugies, 31 mollis, anhelitu,
Non 32 hoc pollicitus 33 tuæ.
34 Iracunda 35 diem proferet Ilio,

1 Græcorum heroum. 2 Sagittas ex canna Cretensi confectas. *Gnossos* urbs Cretæ est. *Cretensem calamum* posuit, propter Idomeneum, Cretensium ducem. Synecd. part. *Spiculum* enim propriè est mucro sagittæ. 3 Fugies, hujusmodi sc. armis et habitu. 4 Pugnantium, id est, clamorem bellicum: ut Liv. l. 44. *et ab* XII. *millibus propè clamorem et strepitum pugnantium audiret*. 5 Ad te sequendum velocem, pedibus validum: erat enim Ajax tam celer pedibus, ut nemo fugiens eum evaderet. Hellenismus Horatio usitatus. 6 Telamonis filium. 7 Sero, ut Od. 16. Epod. *Nec vespertinus circumgemit ursus ovile*: et Ep. 1. l. 2. *Serus enim Græcis admovit acumina chartis*. 8 Tui adulteri, σοῦ τοῦ μοιχεῶν, allicientes mulieris in adulterium Meton. effec. 9 Olim unguentis pretiosis perfusos. 10 Inquinabis, deturpabis, id est, serò tandem traheris mortuus et cades. 11 Ulyssem Laertis filium. Synecd. gen. 12 Pestem. 13 Anaphora. 14. Pyli urbis regem. 15 Nelei filium, qui Græcorum omnium, qui ad Trojam venient, sapientissimus, Trojam in perniciem dabit. 16 Animadvertis. 17 Insequuntur, premunt imperterriti. 18 Qui in Cypro condidit Salaminam. 19 Telamonis filius, Ajacis frater. 20 Capanei filius, unus eorum, qui in equo Trojano se abdiderunt. 21 Doctus ad pugnandum. Sic infra Od. 9. l. 3. *Dulces docta modos, et citharæ sciens*. 22 Equos domare et agitare. 23 Promtissimus auriga. 24 Idomenei patruelem, ejusque invictam fortitudinem, qui semper in acie primus erit, experieris. 25 Præ ardenti te reperiendi desiderio insanit, utque te inveniat, omnia prosternit et pervestigat. 26 Diomedes Tydei filius. Synecd. gen. 27 Qui patre suo Tydeo fortior est, ἀμείνων, κρείσσων: ut Od. 6. l. 3. *ille Missilibus melior sagittis*. Et Ep. 10. L. 1. *Cervus equum pugna melior communibus herbis Pellebat*. 28 Quem tu homo mollis fugies, sicut cervus fugit lupum visum in altera parte vallis. Sic Od. 4. l. 4. *Cervi luporum præda rapacium Sectamur ultrò, quos opimus Fallere, et effugere est triumphus*. 29 Præ timore sc. 30 Qui ex alto imoque pectore ducitur. 31 Ignavus et luxuriosus. 32 Talem sc. fugitivum militem te futurum. 33 Amicæ tuæ Helenæ, cui te non minus roboris, quàm Menelaus, habere, promisisti. 34 Infensa, et in bellum longo tempore nolens procedere (propter ereptam sibi Briseida) classis Achillei proferet diem Ilio, matronisque Phrygum. 35 Prorogabit tempus, id est, bellum Trojanum producet et retardabit, donec sc. ille ob interfectum ab Hectore amicum Patroclum dolore affectus rursus in prælium irruat, et Hectora interimat, unde Ilium posteà facilè capietur.

Matronisque phrygum 1 classis Achillei.
Post certas 2 hyemes 3 uret 4 Achaïcus
Ignis 5 Iliacas domos.

1 Dux classis et ipsius milites. Meton. subj. 2 Post annos novem à fatis certò decretos, id est, anno decimo, Troja à Græcis evertetur. Synecd. mem. 3 Consumet. 4 Græcus: nam *Achaja* est pars Græciæ. 5 Trojanas.

Ode XVI.

AD AMICAM.

Palinodiam canit. Nam veniam petit à puella, quam jambis læserat: culpamque transfert in iram, cujus vim indomitam describit.

Tricolos Tetrastrophos.

1 O Matre pulchrâ filia pulchrior,
2 Quem 3 criminosis 2 cunque voles modum
Pones 4 jambis: sive 5 flammâ,
Sive mari libet Adriano.
6 Non 7 Dindymene, 8 non adytis 9 quatit
Mentem 10 sacerdotum 11 incola 12 Pythius,
13 Non Liber æquè, non 14 acuta
Sic 15 geminant 16 Corybantes 14 æra,

1 O filia, quæ matre tua formosa formosior es. Polyptoton. 2 Quemcunque. Tmesis. Sic supra Od. 9. Quem *fors dierum* cunque *dabit*. 3 Quamcunque desideres rationem tu præscribes ac statues ad mordaces et rabiosos meos jambos abolendos, et è medio tollendos. 4 Quibus te læsi, quos in te scripsi et edidi. Hinc ἰαμβίζειν apud Græcos, pro mordere et insectari: quique eo scribendi genere delectantur, ἰαμβισταὶ dicti. 5 Igne, id est, sive jambos comburere velis, sive in mare dejicere. Synecd. spec. pro gen. Tres enim ignis species Aristoteles constituit, *carbonem candentem, flammam, lucem*. 6 Ostendit Horatius, quanta sit iræ vis. Anaphora. 7 Dea Cybele. *Dindymene* dicta à *Dindymis*, monte Phrygiæ, in quo sacra sibi per Corybantes instituit, id est, non illa Deûm mater Dindymi domina sacerdotes suos Gallos Galli fluminis potu tanto furore percellit. 8 Non ex adytis, id est, locis templi sacris et secretis, ad quæ nulli, nisi sacerdoti, fas erat accedere. 9 Concutit, exagitat, concitat. Sic Virg. 6. Æn. mentem Sibyllæ, ab Apolline concitatam, describit, *Non comptæ mansere comæ, sed pectus anhelum. Et rabie fera corda tument*, etc. 10 Sc. *suarum*. 11 Quarum incola est, sive qui in dandis oraculis mentem sacerdotum suarum incolit, i. movet, cogit. 12 Apollo, à *Pythone* serpente miræ magnitudinis, è terræ putredine statim post diluvium nato, ac Latonam jam gravidam, Junonis jussu, infestante, ideòque post ab Apolline, adhuc juvene, sagittis interfecto, sic cognominatus. Quin et ludi in honorem ejus instituti, qui *Pythia* vocabantur. 13 Non Bacchus tantopere Mænades sacerdotes suas in celebrandis Orgiis furore concutit. 14 Tympana seu cymbala acutè sonantia. 15 Pulsando ingeminant, crebro repetunt. 16 Sacerdotes Cybeles, ἀπὸ τοῦ κρούειν dicti, eo quòd, cum Cybele partum, partusque dolores Saturnum, filios suos devorare solitum, celare vellet, eos ad eam rem administros et adjutores adhiberet, illi autem tympanorum seu cymbalorum pulsu, et cornuum cantu partim Saturnum terrerent, partim Jovis vagientis, et Cybeles parturientis, vocem averterent. Lege Lucret. l. 2.

1 Tristes ut iræ: quas neque 2 Noricus
Deterret ensis, nec mare 3 naufragum,
Nec 4 sævus ignis, 5 nec tremendo
Juppiter ipse ruens tumultu.
6 Fertur 7 Prometheus 8 addere 9 principi
Limo 10 coactus particulam 11 undique
Desectam, et 12 insani leonis
13 Vim 14 stomacho apposuisse nostro.
15 Iræ 16 Thyesten exitio 17 gravi
18 Stravère, et 19 altis urbibus 20 ultimæ
Stetère causæ, 21 cur perirent
Funditùs, 22 imprimeretque 23 muris
24 Hostile aratrum exercitus 25 insolens.

1 Tristitiam adferentes, id est, ut furiosi animi rabies animos hominum stimulant et versant. 2 Ex ferro Illyrico durissimus, id est, quivis ensis. Metaph. ab animatis ad inanimata, dum his datur actio exanimandi. In *Norico* (quam regionem plerique nunc appellant *Bavariam*) optimi fiunt gladii ex ferro probatissimo. Sic Od. 17. Epod. *Modò* ense *pectus* Norico *recludere*. Q.d. Homo iratus neque enses, neque ullum aliud periculum extimescit. Itaque recte Ennius iram *principium insaniæ* esse dixit. 3 Formidabile, naufragium concitans, id est, naves frangens. Meton. effec. 4 Omnia consumens. 5 Nec ipse Jupiter horrendo fulminis et tonitruum fragore descendens, ac terram cœlumque concutiens. 6 Dicitur. Ostendit, hanc iræ immanitatem ab initio mundi in omnium hominum animis natam, exstirpari nulla ratione posse. 7 Japeti et Clymenæ filius, propter singularem ingenii excellentiam, hominem primum ex limo finxisse existimatur, animum verò ex particulis aliorum animalium, undique desectis, illi indidisse. Nam à leone iracundiam, à sue libidinem, à vulpe astutiam, et ab aliis aliud mutuatus esse. 8 Admiscuisse. 9 Hominis materiæ et principio, id est, primo homini ex limo efformato. Meton. mat. 10 Cum Deorum imperio per Mercurium impulsus esset, è terræ limo hominem efformare. 11 Ex omnibus animalibus, ut timorem leporis, astutiam vulpis, superbiam pavonis, feritatem tigridis, etc. 12 Iracundi, furiosi. Lucret. l. 5. de leonibus: *Sed calidi plus est illis, quibus acria corda, Iracundaque mens facile effervescit in ira: Quo genere imprimis vis est violenta leonum. Pectora qui fremitu rumpunt plerumque gemente, Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.* 13 Furorem, rabiem, iram. Synecd. gen. 14 Pectori in quo cor. Sanguine enim ibi ebulliente, perturbatio illa nascitur, qua ad iram concitamur. Hinc dicunt Latini *stomachum movere*, *facere*, id est, iratum facere, sive iram commovere, et *stomachari*, id est, irasci. 15 Fratris Atrei. 16 Thyesti suos filios frater Atreus edendos apposuit, eò quòd Thyestes cum Atrei uxore concubuisset. 17 Miserabili. 18 Prostravere, dejecere de statu. 19 Excelsis urbibus, Babyloni, Ilio, Thebis, Corintho, Numantiæ, Carthagini, aliisque. 20 Extremæ fuerunt causæ, quibus nullæ aliæ sunt propinquiores, graviores, potioresque. Sic. Liv. l. 7. *ea* ultima *fuit causa, cum multæ antè querimoniæ ultrò citròque jactatæ essent, cur per feciales rebus repetitis bellum Tiburti populo indiceretur.* Verbum *stetere* significat eas causas esse certas, fixas, et penè necessarias. 21 Radicitùs everterentur. 22 Circumduceret. 23 Civitatis planè delendæ. 24 Infensum aratrum, machinam bellicam. Metaph. à fossoribus et agricolis. Urbs tùm esse desinit, cùm in ea aratrum sit circumductum: aratro enim prisci in condendis urbibus utebantur. Virg. *Interea Æneas urbem designat aratro.* 25 Gloriosus, superbus, victoria elatus: quia *victoriæ natura est insolens et superba.* Cic. pro Marcel. Sic 16. Epod. *ossa Quirini (Nefas videre) dissipabit* insolens.

1 Compesce mentem: 2 me quoque 3 pectoris
Tentavit 4 in dulci juventâ
3 Fervor, et in 5 celeres jambos
6 Misit furentem: 7 nunc ego 8 mitibus
Mutare quæro 9 tristia: 10 dum mihi
Fias 11 recantatis 12 amica
Opprobriis, 13 animumque 14 reddas.

1 Comprime animum, iram vince, nec me imitare, quem pœnitet iræ. Sic Ep. 1. l. 1. *animum rege: qui, nisi paret Imperat: hunc frænis, hunc tu compesce catena.* Od. 14. l. 2. *Titvonque tristi,* Compescit *unda.* In *mentem* est Meton. subj. 2 Excusat se Horatius, conferens iræ causam in adolescentiæ fervorem. 3 Stomachi calida bilis, ira. Ira enim est ebullitio sanguinis circa cor. Metaph. ab aqua fervente, et Synecd. gen. 4 In jucunda hac juventute, qua mihi alios apud te præponi, meque à te excludi amore inflammatus ægre ferebam. 5 Furiosos jambos. De hoc in arte Poet. *Syllaba longa brevi subjecta vocatur jambus, Pes citus.* 6 Conjecit me ira ac amore insanum. 7 Nunc studeo tristia relinquere, mitia persequi atque amplecti, iracundiam in blanditias convertere: ut Ep. 7. l. 1. *nec Otia divitiis Arabum liberrima muto.* Sal. *Nemo, nisi victor, pace bellum mutavit.* 8 Amicis Lyricis carminibus. 9 Jamborum meorum mordacia. 10 Hac tamen conditione, ut tu animo conceptam iracundiam remittas, et tecum in gratiam redeam. 11 Revocatis, sublatis conviciis atque maledictis: ut *recantare opprobria,* sit contrario ea cantu tollere, atque irrita facere. Græci παλινῳδεῖν dicunt, unde παλινῳδία. 12 Ex hoste benevola. 13 Quem pæne dejeci. 14 Mihi restituas, id est, et spem amoris redintegrandi ac tecum in gratiam redeundi mihi facias. Ter. And. *Reddidisti animum.* Metaph. à laborantibus lipothymia et animi deliquio: vel ab exanimatis metu, qui solent animum recipere vel aspersione frigidæ, vel aceti odore. Vel Meton. subj. pro adj. affectu leni et amore.

Ode XVII. Παραινετική.

AD TINDARIDEM.

Invitat eam in Lucretilem, commendans ab amœnitate, nec non multa ostendens commoda, quæ ex eâ percipiet.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Velox 2 amœnum sæpe 3 Lucretilem
4 Mutat Lycæo Faunus, et 5 igneam
Defendit 5 æstatem capellis
Usque meis, 6 pluviosque ventos.

1 Cursu saltuque irrequietus. 2 Jucundum. 3 *Lucretilis* mons est in Sabinis, in cujus valle villam habuit Horatius amœnissimam. 4 Lycæo, (qui mons est in Arcadia, in quo sacra Fauno, vel Pani, pastorum Deo, celebrabantur,) relicto sæpè in Lucretilem demigrat. 5 Æstum fervidum, et calorem noxium, meis capellis semper defendendo removet, propulsat atque arcet. Meton. sub. Virg. Ecl. 7. *Solstitium* pecori defendite. Cic. *et nimios solis* defendit *ardores.* 6 Qui pluviam pariunt, tempestuosos. Sic de Arte Poet. *aut pluvius describitur arcus.*

1 Impunè tutum per nemus 2 arbutos
Quærunt 2 latentes, et thyma 3 deviæ
4 Olentis uxores mariti :
Nec 5 virides metuunt 5 colubros,
6 Nec Martiales 7 hædilia lupos.
8 Utcunque dulci, Tyndari, 9 fistulâ
Valles, et Usticæ 10 cubantis
11 Lævia 12 personuêre saxa.
13 Di me tuentur: 14 Dis pietas mea
Et 15 Musa 16 cordi est. 17 Hinc tibi 18 copia
19 Manabit 20 ad plenum 21 benigno
Ruris 22 honorum opulenta cornu.

1 Sine damno ab omni periculo immunes. 2 Occultas arbutorum frondes. 3 Errantes de recta via. 4 Hirci seu fœtentis capri uxores, id est, capellæ Fauni tutela in agro meo securè pascuntur. Virg. Georg. 3. *Quem legere ducem, et pecori dixere maritum* : et Ecl. 7. *Vir gregis ipse caper deerraverat.* Ἀλλοφολογία, et Metaph. ab hominibus conjugatis. 5 Cæruleos serpentes. 6 Nec hædorum stabula, id est, hædulæ meæ timent lupos Martis tutelæ consecratos, seu infestos : nam vi et insidiis pecora spoliant. *Dolus, an virtus, quis in hoste requirat?* Virg. 2. Æn. Anaphora. 7 Greges et hœdulæ meæ illic coactæ. Meton. subj. 8 Quandocunque, ubicunque seu quocunque loco : ut Od. 35. l. 1. Utcunque *mutata potentes Veste domos inimica linquis*: & Od. 4. l. 4. *defecere mores, Dedecorant bene nata culpæ.* Ter. Heaut. *Sed nostrum est intelligere*, utcunque, *atque ubicunque opus sit, obsequi.* 9 Cantu Fauni vel Panos, qui propulsator est cujuscunque mali à monte Lucretili. Pan enim fistulæ inventor. Vir. Ecl. 2. *Pan primus calamos cera conjungere plures Instituit: Pan curat oves oviumque magistros.* 10 Montis in Sabinis leviter declivis ac resupini, instar hominis cubantis. Sic *supinum Tybur* dixit. Metaph. ab animalibus. 11 Assiduo aquarum cursu attrita et expolita seu lævigata Virg. Georg. 2. *Nec tiliæ læves*, etc. *Tum læves calamos*, etc. ibid. 12 In nostra regione sonitu fuere completa, sonitum dedere. Sic Sat. 6. l. 2. *simul domus alta Molossis Personuit canibus.* Virg. 6. Æn. *Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci Personat*: et ibid. *Sed tùm forte, cava dum personat æquora concha.* 13 Αἰτιολογία, cur apud Lucretilem ei sint omnia tuta, ab innocentia, Deorumque cultu, et Musarum studio. 14 Diis vitæ meæ integritas et carmen meum placet. Polyptoton. 15 Odæ et carmina inventa et suggesta mihi à Musa. Meton. effic. ut Virg. Ecl. 1. *Sylvestrem tenui* Musam *meditaris avena.* 16 Voluptati est. Sumtum videtur ab esculentis et potulenti, quæ stomacho sunt grata. 17 Ex hoc meo rure seu agro omnium rerum abundantia tibi proveniet. 18 Opulenta copia honorum ruris, id est, frugum ruri nascentium abundantia. Nam *ruris honores* appellat ea omnia, quæ ruri nascuntur. 19 Promanabit, affluet. Metaph. à fontibus, ut *cornu* ab Amaltheæ capræ cornu, quæ Jovem nutrivit. 20 Abundanter, affatim. Sic Virg. 2. Georg. *Hic ager ille malus, dulcesque à fontibus undæ.* Ad plenum *calcentur.* 21 Pleno, divite, liberali : ut in carmine sæculari ad Deos, *apparetque beata pleno Copia cornu.* Alludit ad Cornu copiæ, quod Hercules cùm Acheloo, in speciem tauri mutato, congressus, ei detraxit: quo significatur omnium rerum ubertas et copia. 22 Metaph. ab homine, ad lætas et copiosas fruges, et ad earundem pulchritudinem, ut Virg. 2. Georg. *Frigidus et sylvis Aquilo decussit* honorem, id est, pulchritudinem.

1 Hic 2 in reducta valle, 3 Caniculæ
Vitabis æstus, et 4 fide Teïa
5 Dices 6 laborantes 7 in uno
8 Penelopen, 9 vitreamque 10 Circen.
Hic 11 innocentis pocula 12 Lesbii
13 Duces sub umbra: 14 nec 15 Semeleïus
Cum 16 Marte 17 confundet 15 Thyoneus
Prælia: nec metues 18 protervum
19 Suspecta 20 Cyrum, 21 ne male 22 dispari

1 Hic etiam locus hoc calidissimo æstatis tempore gratissimam umbram et dulce refrigerium tibi præbebit. 2 In valle secreta, quæ flexuosos habet recessus: in quibus quis a ventis, et cœli injuria tutus esse queat. Sic Od. 2. Epod. *Aut in reducta valle mugientium Prospectat errantes greges.* Virg. Æn. 1. *inque sinus scindet sese unda* reductos: et Æn. 6. *Interea videt Æneas in valle reducta Seclusum nemus*, etc. 3 Caniculæ et Sirii stellæ intolerandos ac nimios calores vitabis. *Canicula* (inquit Cicero de Divin. l. 2.) *in his locis, quæ nos incolimus, post solstitium exoritur, et quidem aliquot diebus apud Troglodytas (ut scribitur) ante solstitium.* Et Canicula, dies caniculares nomen sumunt. 4 Carminibus Lyricis, quæ sunt paria et similia versibus Anacreontis, cujus patria fuit civitas Teios. *Anacreontis* (ut scribit Cic. Tusc. 4.) *tota poesis est amatoria.* Meton. adj. instrumenti. 5 Cantabis Penelopen et Circen, utramque Ulyssis amore ardentem. 6 Sollicitas, et labore multo amplexus unius petentes. Metaph. à corpore ad animum utriusque mulieris amore Ulyssis captum. 7 Ulyssis amore: utraque enim Ulyssem ardenter amavit. 8 Quæ fuit Ulyssis uxor, ex qua Telemachum suscepit. 9 Pulchram et pellucidam instar vitri, marinam: aqua enim corpus est διάφανος, ut vitrum. Metaph. à vitro pellucido. Atque idcircò aqua *vitrea* dicitur: et color aquæ, *vitreus*, quasi pellucidus ac cæruleus. Itaque Nymphæ marinæ apud Virg. Georg. 4. vellera carpunt vitreo colore fucata: sic Virg. *eam circum Milesia vellera Nymphæ Carpebant, hyali saturo fucata colore*: et Horatius Pontum *vitreum* appellat Od. 2. l. 4. vitreo *daturus Nomina ponto.* Unde cæruleus seu glaucus color Diis et Deabus marinis, et fluviis tribuitur. 10 Quæ fuit mulierum veneficarum crudelissima, ex qua Telegonum parricidam suscepit. 11 Innoxii, lenis, non onerantis caput propter tenuitatem. 12 Vini Lesbii. 13 Uno spiritu educes, bibes, exhauries vinum. Meton. continentis pro contento. Sic Od. 12. l. 4. *Sed pressum Calibus ducere Liberum Si gestis*, id est, si vehementer cupis vinum Calenum bibere: Od. 3. l. 3. *illum ego lucidas Inire sedes*, ducere *nectaris Succos*, id est, divinos liquores bibere patiar. 14 Nec à vino et poculis ad rixas et arma venietur, quod sæpè contingit inter homines bibaces et ebriosos. 15 Bacchus, Semeles filius: sic dictus a *Thyone* ejus matre, quæ Semele quoque dicta fuit, vel, ἀπὸ τοῦ θύειν, quod et *sacrificare*, et *proruere atque impetu ferri* significat, quòd Bacchus, in choris concitatus feratur, et furat. 16 Belli deo. 17 Commiscebit, committet bibentes inter se. Metaph. à liquoribus, et simul Meton. inventorum pro rebus inventis, *vino et armis*, id est, hoc vinum non concitabit homines ad furores armorum et lites, aliamque intemperantiam. 18 Furiosum. 19 Tu suspecta Cyro: suspicanti alium abs te amari. 20 Horatii rivalem, vel Tyndaridis maritum vel amicum. 21 Ne sceleratè et immaniter tibi dispari petulantes manus injiciat, id est, ne sceleratè et immaniter te tractet. 22 Imbecilliori, seu viribus in amore non respondenti, ejus naturæ ac moribus non convenienti.

1 Incontinentes injiciat manus,
Et 2 scindat 3 hærentem 4 coronam
5 Crinibus, 6 immeritamque vestem.

1 Petulantes, quæ incontinentem habent herum. *Manum* autem *injicere* Jureconsultorum locutio est. Quare et Horatium de Cyro, Tyndaridem suo jure vindicante, interpretabimur. 2 Dilaceret. 3 Adhærentem, impositam. 4 Corollam è floribus: solebant enim uti coronis in conviviis antiqui. Lucret. l. 3. *Hoc etiam faciunt, ubi discubuere, tenentque Pocula sæpe homines, et inumbrant ora coronis.* 5 Capitis tui. 6 Quæ nihil commeruit, quamobrem ab amante Cyro irato dilaceretur.

Ode XVIII. Πραγματικη.

AD QINTILIUM VARUM.

Vinum moderate sumtum exhilarat animum, at haustum immoderate furorem concitat.

Monocolos.

Nullam, 1 Vare, 2 sacrâ 3 vite 4 priùs severis arborem
Circa 5 mite solum 6 Tiburis, et 7 mœnia 8 Catili.
9 Siccis omnia nam 10 dura Deus proposuit: neque
11 Mordaces 12 aliter 13 diffugiunt sollicitudines.
14 Quis post 15 vina gravem militiam, aut pauperiem 16 crepat?
17 Quis non te potiùs, 18 Bacche 19 pater, teque 20 decens Venus?

1 Qui vel immodico literarum studio, vel nimia reipublicæ cura te conficis. 2 Baccho consecrata. 3 Quæ à vitæ sollicitudine liberare te poterit. 4 Citiùs vel potiùs plantaveris. 5 Fundum mollem, bene excultum, vel mites uvas proferentem. Meton. effec. Virg. Georg. *Heu male tùm mites descendet pampinus uvas.* 6 De quo vide supra Od. 7. 7 Circa quæ agros ac hortos tuos possides. 8 Fratris Tiburis, à quo conditum est Tibur. Poeta igitur ponit fratrem pro fratre. 9 Sobriis, nimis severis, et vino nequaquam madidis. Sic Od. 5. l. 4. *dicimus integro Sicci mane die*: et Epist. 19. l. 1. *Forum, Putealque Libonis Mandabo siccis: adimam cantare severis*. Cic. *Utrum esse vobis consilia siccorum, an vinolentorum somnia videntur?* Metaph. à corpore ad animum. 10 Tristia ac ingrata. 11 Curæ edaces, membra rodentes, et animum mordentes. 12 Quam per vitis eximium munus. 13 Ex animis hominum propulsantur. 14 Quis bene potus. 15 Modice et ad hilaritatem sumta. 16 Assidue loquitur sive commemorat, semperque in ore habet, militiam esse rem gravem vel execrabilem: ut Ep. 7. l. 1. *Sulcos et vineta* crepat *mera*: et Sat. 3. l. 1. *Si quid Stertinius veri* crepat. Metaph. ab attritu duriorum corporum, undè cum stridore sonitus existit, ad incontinentiam humanæ vocis indicandam. 17 Quis non te potiùs, o Bacche, crepat, id est, tua in mortales præclara munera summis laudibus effert? Apostrophe. 18 Curarum propulsator, lætitiæque dator, vini inventor. 19 Mortalium servator. 20 Alma, Divûmque hominumque voluptas.

At, 1 ne quis 2 modici 3 transiliat 4 munera 2 Liberi,
5 Centaurea monet cum Lapithis 6 rixa 7 super mero
8 Debellata: 9 monet Sithoniis non levis 10 Euius:
11 Cùm fas atque nefas exiguo fine 12 libidinum
Discernunt 12 avidi. Non ego te, 13 candide Bassareu,
14 Invitum quatiam, 15 nec variis obsita frontibus
Sub dium rapiam. 16 Sæva tene cum Berecynthio
Cornu tympana, 17 quæ subsequitur cæcus amor sui,
Et 18 tollens 19 vacuum plus nimio 20 gloria 19 verticem,
21 Arcanique fides 22 prodiga, 23 perlucidior vitro.

1 Ne quis supra modum bibat. 2 Vini moderatè bibiti. 3 Excedat. Metaph. a saltatoribus, ad excessum potionis exprimendum. 4 Metas ac fines. 5 Centaurea rixa super mero debellata cum Lapithis monet, ne quis, etc. id est, pugna à Centauris cum Pirithoo reliquisque Lapithis habita. Cùm enim Pirithous, Ixionis filius, Hippodamiam uxorem duceret, Eurytus Centaurus, qui forte in nuptiis cum reliquis Centauris aderat, vino immoderate hausto, in libidinis furorem exarsit, inque novam nuptam impetum fecit. Unde, perturbatis nuptiis, atrox pugna ac strages exorta, et Centauri magna ex parte trucidati sunt. 6 Pugna ex jurgio orta. 7 Inter vina, immoderatè à Centauris epota. Sic dicimus, *super cœnam*, id est, inter cœnandum. 8 Pugnata, gesta ac commissa, vel armis dijudicata ac diremta: cùm alioqui *debellare* sit bellando vincere. Sumtum à re militari et hostibus vi debellatis, ad rixam diremtam. 9 Monet idem nos Bacchus, qui Thracibus ob turbulenta eorum convivia infestus ac perniciosus fuit. 10 Bacchus: dictus *Euius*, vel à voce bacchantium εὐοῖ, vel quòd, cum bello Gigantæo strenuè admodùm se gessisset, Jupiter eum collaudans, εὖ υἱὸ dixit. 11 Cum illi in luxuriam proni licitum et illicitum, honestum et turpe, distinguunt exiguo fine, id est, nulla differentia, et promiscue pro libidine omnia agunt. 12 Cupidi explendæ libidinis. 13 O bone, benigne ac sincere Bacche. Sic Ep. 6. l. 1. *si quid novisti rectius istis, Candidus imperti: si non, his utere mecum.* Dictus autem *Bassareus* à vestis genere, qua *Bassarides*, Bacchi sacerdotes, induebantur. Iteratur separatim Apostrophe ad Bacchum: ubi in *te* est Meton. subj. pro adjunctis mysteriis et sacris Bacchi. 14 Ego te non reluctantem nimis commovebo, ad iracundiam te non provocabo, id est, non bibam usque ad ebrietatem, ultra modum. 15 Nec divulgabo, et in apertum proferam arcana tua multis vitis frondibus seu pampinis operta, id est, non proferam in lucem res secretas, meæ fidei commissas. 16 Comprime terribilia tympana, et cornua tua, id est, defende me ab ebrietate, quemadmodum sacerdotes tuæ ad furorem accenduntur, tympano tuo audito et cornu Berecynthio, id est, Phrygio. Meton. effec. quod ad insaniam crudelem animos inflamment, ut ebrietas facit. 17 Quæ tympana, id est, quam ebrietatem, φιλαυτία, omnia magnifica de se promittens, subsequitur: nam Φιλαυτία, arrogantia, et linguæ incontinentia sunt tres comites ebrietatis. 18 Extollens, erigens. 19 Caput sine cerebro, id est, sine sapientia. 20 Gloriosa jactantia et arrogantia. 21 Sub silentii fide sibi commissi. 22 Fides nimis liberaliter secreta cum aliis communicans, effusa in secretis prodendis. Sic supra Od. 11. *animæque Prodigum Paulum.* 23 Quovis vitro apertior, id est, consilia nudans veluti vitrum, quod nihil occultat. Ad hunc locum pertinet illud Sat. 4. l. 1. *Condita cùm verax aperit præcordia Liber.*

Ode XIX. Ἐρωτικὴ.

DE GLYCERA.

Se Glyceræ amore ita uri dixit, ut non bella, sed amores tantum scribere possit.

Dicolos Distrophos.

1 Mater sæva Cupidinum,
2 Thebanæque jubet me Semeles 3 puer,
Et 4 lasciva licentia
5 Finitis animum reddere amoribus.
6 Urit me Glyceræ nitor,
7 Splendentis Pario marmore 8 puriùs:
9 Urit grata protervitas,
Et vultus nimiùm 10 lubricus aspici.
In me 11 tota ruens Venus
12 Cyprum deseruit: nec patitur 13 Scythas,
Et versis animosum equis
14 Parthum dicere, 15 nec quæ nihil attinent.
16 Hic vivum mihi cespitem, hic

1 Crudelis amorum mater Venus, quæ miris et miseris modis in amore me excruciat. Synecd gen. 2 Cadmi, Thebani regis, filiæ. 3 Filius, Bacchus. Synecd. gen. 4 Otium quod in lasciviam semper resolvitur. 5 Referre animum ad amores, quibus finem constitueram, et denuò iisdem incitari. 6 Amoris igne inflammat me eximia illa pulchritudo amicæ Glyceræ. Metaph. ab igne: et Anaphora. 7 Quæ splendet clarius candidissimo marmore, quod in Paro, Cycladum insula, nascitur et effoditur. Metaph. à Sole. 8 Metaph. à limpidis liquoribus 9 Incendit me illius petulantia vel ira ficta, quæ in puella gratior est amatoribus, quam obsequela, pudor aut taciturnitas. Sic Od. 5. l. 2. *Jam proterva Fronte petet Lalage maritum.* 10 Lubricus ad aspiciendum, vel aspectu lubricans, id est, in sui amorem et libidinem præcipites impellens et detinens. Translatio docta est à via lubrica. Quemadmodum enim in via lubrica difficile est sine casu vel prolapsione insistere, ita certè difficile est Glyceræ splendorem aspicere, ex complexum ejus non expetere. Prætereà est hic Meton. effec. 11 Universa, quanta quanta est, totas vires effundens, meque totum occupans, animumque meum inhabitans. 12 Patriam suam, ubi religiosissimè colitur. 13 Scytharum et Parthorum bella carmine describere. 14 Parthos invictos equis conversis, tela in insequentes hostes retorquentes in fuga. Parthi enim fugientes ex equis pugnant. Virg. Georg. 3. *Fidentemque fuga Parthum, versisque sagittis.* Synecd. spec. 15 Nec Venus me patitur ea scribere, quæ ad amorem nihil spectant, id est, bella dicere. 16 O pueri, id est, o servi, parate, exstruite mihi hic cespitem viridem (cujus herba adhùc viridis est) id est, aram, ut super ea Veneri sacrificem, ad eam placandam, et faciliùs ejus puellæ, cujus amore uror, complexu potiar. *Vivus cespes* enim interdùm aræ locum obtinebat, maximè in rebus subitis, et longiorem moram non ferentibus. Od. 8. l. 3. *positusque carbo in Cespite vivo.* Anaphora est et Apostrophe simul ad ministros, qui sacrificium parent. Et in *vivum* est Metaph. ab animantibus.

1 Verbenas, pueri, ponite, thuraque
2 Bimi cum paterâ meri:
3 Mactatâ 4 veniet lenior hostiâ.

1 Herbas sacras hic mihi adferte, ex quibus hæc ara coronabitur. *Verbenæ* enim (quasi *herbenæ*) sunt omnes herbæ frondesque sacræ ex aliquo loco puro decerptæ ad aras coronandas; ut laurus, oliva, myrtus. Ter. in Andr. *ex ara hinc sume verbenas tibi. Atque eas substerne*: et Od. 2. l. 4. *ara castis Vincta verbenis.* 2 Cum cratere vini duorum annorum expedite mihi. 3 Postquam factum fuerit sacrificium, Glycera multò mitior et mansuetior, non proterva, ad me veniet, mecumque vivet. 4 Glycera.

Ode XX. Πραγματική.

AD MÆCENATEM.

Invitat Mæcenatem ad convivium minimè sumtuosum.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Vile 2 potabis 3 modicis 4 Sabinum
Cantharis, 5 Græcâ quod ego ipse 5 testâ
6 Conditum levi, datus in theatro
7 Cùm tibi plausus,
Care Mæcenas, 8 eques; 9 ut 10 paterni
Fluminis ripæ, simul et 11 jocosa
12 Redderet 13 laudes tibi 14 Vaticani
Montis imago.
15 Cæcubum, et 16 prælo domitam Caleno

1 Vulgare, non magni pretii. 2 Apud me. 3 E poculis sive crateribus parvis, non admodùm capacibus. 4 Vinum in montibus Sabinis natum. 5 In amphora fictili, quæ facta est in Græcia. Nam antiquitùs condebant vinum in testis sive amphoris fictilibus, quarum optimæ erant, quæ fingebantur in Græcia: propterea *Græcam testam* dixit. 6 Reconditum et obsignatum cerâ vel pice illevi et obturavi; à verbo *lino*; hinc *relino*. Ter. in Heaut. Relevi *dolia omnia, omnes serias.* Diligentem ergo asservationem vini, quod daturus est, indicat: siquidem ipse testam sua manu obleverat. 7 Quo tempore populus in theatro et publicis spectaculis magna acclamatione tibi applaudebat, receptа valetudine. 8 In equestri dignitate permanens. 9 Sic, ut ripæ Tiberis et mons Vaticanus simul resonarent ad acclamationem et plausum populi tibi datum: quemadmodum in theatro excipi solebant viri benè de republica meriti, mali contra sibilis explodebantur. 10 Etrusci fluminis, id est, Tiberis è Thuscia, patria tua, exorti ac fluentis, tibique conterranei. Mæcenas enim Etruscus erat origine, et à regibus Etruscis prognatus: quod Propertius docet l. 3. *Mæcenas eques Etrusco de sanguine regum.* Synecd. gen. 11 Resultans imago, id est, Echo, quæ ultimæ seu extremæ vocis desinentis repercussione jocari videtur. Sic supra Od. 12. *cujus recinet jocosa Nomen imago?* 12 Repeteret. 13 Populi, 14 Vaticanus mons est theatro Pompeji vicinus, prope Tiberim. 15 Vinum Campaniæ regionis. 16 In Caleno, Campaniæ urbe, instrumento, quo uvæ exprimuntur, pressam et subactam, id est, tu bibes etiam vinum Calenum. Od. 31. l. 1. *Premant Calena falce, quibus dedit Fortuna vitem.*

Tu bibes 1 uvam: 2 mea nec 3 Falernæ
4 Temperant 3 vites, neque 5 Formiani
2 Pocula colles.

1 Vinum ex uva expressum. Meton. mat. 2 Ego nec Falernum habeo tibi vinum, nec Formianum, quæ illis temporibus vina fuere generosissima. 3 Vina in Falerno collecta. Meton. subj. sicut est in *colles Formani. Falernus* regio est Campaniæ, ubi multi sunt colles viriferi. 4 Generoso suo vino miscent, subministrant, id est, pocula mea non sunt temperata seu mixta vino Falerno, nec Formiano. Metaph. à Pharmacopœis, qui medicamenta et unguenta dispensant. 5 *Formiæ* urbs est Latina juxta Cajetam.

Ode XXI. Εὐχαριστική.

IN DIANAM ET APOLLINEM.

Hortatur virgines et pueros ad canendas eorum laudes:

Tricolos Tetrastrophos.

1 Dianam teneræ 2 dicite virgines:
3 Intonsum, pueri, dicite 4 Cynthium,
5 Latonamque 6 supremo
Dilectam 7 penitùs Jovi.
8 Vos 9 lætam fluviis, et nemorum 10 comâ,
11 Quæcunque 12 aut gelido 13 prominet 14 Algido,
15 Nigris aut 16 Erymanthi
Sylvis, aut 17 viridis 18 Cragi;
19 Vos tempe totidem tollite laudibus,

1 Latonæ filiam ex Jove (quæ in cœlo *Luna*, in terris *Diana*, apud inferos *Hecate* nominatur) urbis et imperii Romani protectricem. In *Dianam* et *Cynthium* est Meton. subj. pro adjunctis illorum laudibus vel carminibus. 2 Carmine celebrate, cantate, o puræ virgines. Epistrophe. 3 Crinitum, qui comam non tondet; *ἀκειροκόμην* sive *ἀκερσεκόμην*. Capillis prolixis Sol pingitur, quia radios extendit usque in longissima. Sic Od. 15. Intonsosque *agitaret Apollinis aura capillos.* Tibul. l. 3. *sic tibi sint intonsi, Phœbe, capilli.* 4 Apollinem in Cyntho, Deli monte, natum. 5 Cæi gigantis filiam, Dianæ et Apollinis matrem. 6 Deorum maximo. 7 Intimè, valde. 8 Vos, o virgines, cantate et dignis laudibus celebrate Dianam, quæ gaudet fluviis, et nemorum frondibus, id est, venatione. 9 Dianam venatricem. 10 Arborum frondibus: ut Od. 3. l. 4. *Et spissæ* nemorum comæ, etc. et Od. 7. *Diffugere nives, redeunt jam gramina campis, Arboribusque* comæ. Metaph. ab animantibus ad plantas. 11 Nemorum coma. 12 Anaphora 13 Dependet. 14 In Algido, qui mons est in agro Tusculano, distans ab urbe Roma quindecim millia passuum. Recte eum ab *algendo* dictum volunt Grammatici. 15 Densis, umbrosis. Densitas enim silvæ nigredinem efficit, ut et aquæ profunditas. Sic Od. 12. l. 4. *cui pecus, et nigri Colles Arcadiæ placent.* 16 Arcadiæ montis, ob aprum in eo ab Hercule interfectum imprimis nobilis. 17 Multis arborum foliis virentis. 18 Montis in Lycia, agrestium Deorum antris celebris. 19 Vos mares, id est, pueri, paribus encomiis celebrate et efferte Tempe, loca amœnissima in Thessalia, lauris, aliisque perpetuò virentibus arboribus opaca, et Phœbo grata. Anaphora.

1 Natalemque, mares, Delon Apollinis,
2 Insignemque pharetrâ,
Fraternâque humerum lyrâ.
3 Hic bellum 4 lachrymosum, hic 5 miseram famem,
Pestemque à 6 populo, et 7 principe Cæsare, in
8 Persas atque Britannos
9 Vestra motus aget prece.

1 Et Delon, maris Ægæi insulam, Apollinis patriam, sive in qua nati sunt Apollo et Diana. 2 Laudare etiam ejus humerum decoratum pharetra, et lyra quam à fratre Mercurio, ejus inventore, dono accepit. Mercurius enim fratri Apollini pro bobus, ab eo furtim ablatis, lyram reposuit, ac vicissim Apollo Mercurio virgam dedit, ad vaticinandum magnam vim habentem. 3 Apollo. 4 Triste, deplorandum, πολ-μου δακρυόεντα, vel πολύδακρυν, movens lachrymas. Meton. effec. 5 Annonæ caritatem et paupertatem, qua nihil miserius. 6 Romani. 7 Augusto. 8 Populi Romani hostes. Alleg. è Synecd. gen. 9 Vestris precibus inductus abiget, removebit, depellet.

Ode XXII. Προσφωνητική,

AD ARISTIUM.

Vitæ integritas et innocentia ubique tuta est, idque suo exemplo probat.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Integer vitæ, 2 scelerisque purus
Non eget 3 Mauri 4 jaculis neque arcu,
Nec 5 venenatis 6 gravida sagittis,
Fusce, pharetra:
7 Sive per 8 Syrtes iter 9 æstuosas,
Sive facturus per 10 inhospitalem

1 Innocens, et cui totius vitæ ratio optime constat. Vitæ integritas perfectum aliquid absolutumque significat. Simile Æn. 2. *vos, o quibus integer ævi Sanguis, ait*: et l. 9. *atque* integer ævi Ascanius. 2 Qui castas et puras à sanguine manus habet, quique ab sceleribus immunis atque impollutus est. 3 Meliùs legitur *Mauris*, id est, Mauritanis, cujusmodi utuntur Mauri, qui optimi erant jaculatores. Sic Od. 6. l. 2. *ubi* Maura *semper Æstuat unda*: et Od. 10. l. 3. *Nec* Mauris *animum mitior anguibus*. Synecd. gen. pro optimis quibusque armis. 4 Quæ in hostem intorqueat. 5 Veneno imbutis. 6 Plena, onusta. Metaph. à gestantibus uterum. Hinc, *gravida conviciis lingua*, Propertius ait. 7 Sive iter facturus sit, etc. Anaphora. 8 Africæ loca sive solitudines mediterraneas, feris et venenatis animalibus formidabiles. Has Sallustius scribit nominatas ἀπὸ τοῦ σύρεσθαι, id est, *ab tractu*, quòd fluctus vi ventorum trahant limum, arenam, et ingentia saxa, quo cùm abrepta navis incidit, perit, aut vix et rarò servatur. Synecd. gen. pro maximis quibusque periculis maris et terræ, ut in *Caucasum* quoque. 9 Solis ardore et arenæ volubilitate fervidas. Sic Od. 31. l. 1. Calabriam æstuosam dicit. 10 Inhabitabilem, à nullo habitatum, ἄξενον, ἀπάνθρωπον.]

1 Caucasum, 2 vel quæ loca 3 fabulosus
4 Lambit 5 Hydaspes.
6 Namque me sylva lupus in Sabina,
7 Dùm meam canto Lalagen, et 8 ultra
Terminum curis vagor expeditus,
Fugit 9 inermem;
10 Quale portentum neque 11 militaris
12 Daunia in latis alit 13 esculetis:
Nec 14 Jubæ tellus generat, leonum
15 Arida nutrix.
16 Pone me, 17 pigris ubi nulla campis
Arbor 18 æstivâ recreatur aurâ,
19 Quod latus mundi nebulæ, malusque
20 Jupiter 21 urget:
22 Pone sub curru nimiùm 23 proprinqui
Solis, in terra 24 domibus negata:
25 Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

1 Scythiæ montem altissimum, perpetuis nivibus horribilem, et Promethei pœna nobilem. 2 Vel per ea loca, quæ, etc. 3 Poetarum figmentis admirandus, de quo multa fabulosa ab historicis scribuntur. 4 Præterlabitur et placidè tangit, alluit. Metaph. à canibus. 5 Indiæ fluvius aurifer. 6 Hanc rem ita sese habere, nuper meo exemplo didici et expertus sum. Namque lupus fugit me inermem, etc. 7 Dùm Lalages, amicæ meæ, laudes celebro. 8 Et dùm ultra agri mei fines, *vel*, ultra institutæ meæ deambulationis limitem hinc indè discurro et exspatior ab omnibus molestis cogitationibus liber. 9 Nullo telo accinctum, non armatum: vitæ igitur integritati hoc est assignandum. 10 Qualem portentosum ac terribilem lupum. 11 Ad militiam apta, ut suprà Od. 8 *cur neque* militaris inter *æquales equites:* vel *militaris*, id est, viris fortibus et bello aptis gignendis nobilis. 12 Apulia. Dauni regis, Diomedis soceri, colonia Meton. subj. pro Appulis Dauniæ incolis. 13 Sylvis, quæ esculis arboribus glandiferis sunt consitæ. 14 Jubæ regis patria, id est, Mauritania sive Numidia, in qua Juba regnavit, terrarum ultima ad occasum ac fretum Gaditanum. Plin. l. 5. c. 1. Synecd. gen. 15 Summa aquarum penuria laborans. 16 Constitue. Permissio, quæ bis iteratur per Anaphoram. 17 Frigore torpentibus, assiduo astrictis frigore, instar hominum, qui ipsi quoque nimio frigore ignavi segnesque efficiuntur. (Hinc *iners* et *ignavum frigus* Poetæ appellant.) i. in frigidis locis Arctico vel Antarctico subjectis, ubi aquæ glacie pigrescunt. Synecd. gen. id est, descriptio Zonæ frigidæ, quam sic Ovid. 1. Met. describit: *Triste solum, sterilis, sinè fruge, sinè arbore tellus, Frigus iners illic habitant, pallorque tremorque.* 18 Calida solis temperie fovetur; tepido temperatur vento. 19 Quam mundi partem. 20 Gravis et insalubris aer. Sic suprà Od. 1. *manet sub* Jove *frigido Venator.* Meton. subj. pro adj. id est, possessoris pro re possessa, cœlo et aere. 21 Perpetuò premit et occupat, id est, in locis, ubi semper hyems est. 22 Pone etiam sub Zona torrida, in Africa. Synecd. gen. 23 Ad capitis verticem admoti: ubi sol directos dejicit radios, obliquos alibi. 24 Propter intolerabilem æstum et calorem hominum habitationibus negata et inhabitabili. Credebant antiqui Zonam torridam fuisse inhabitabilem: at jam notum est multis, eò navigantibus, eam vitæ humanæ protrahendæ satis esse idoneam. 25 Dulciter. Sic Catulli ad Lesbiam. *identidem se spectat, et audit* Dulce *ridentem, misero quod omnes Eripit sensus mihi.* Epanalepsis.

Ode XXIII. Λεσχητικὴ.

Non est cur Chloë viri contactum fugiat, cum sit jam viri potens et ætate matura.

Tricolos Tetrastrophos.

Vitas 1 hinnuleo me similis Chloë,
Quærenti 2 pavidam montibus 3 aviis
4 Matrem, 5 non sinè vano
Aurarum et 6 sylüæ metu.
Nam 7 seu mobilibus veris inhorruit
Adventus foliis; seu virides 8 rubum
9 Dimovêre lacertæ,
10 Et corde, et 11 genibus tremit.
12 Atqui non ego te, 13 tigris ut 14 aspera,
15 Getulusve leo, frangere persequor.
16 Tandem desine 17 matrem
18 Tempestiva 17 sequi 18 viro.

1 Pullo cervino, hinnulli fœtui, quo nihil timidius. Synecd. spec. pro gen. 2 Meticulosam. 3 In montibus sinè viis, qua feræ discurrere solent. 4 Cervam. 5 Non sine inani formidine levis venti strepentis et arborum. 6 Est dictio trisyllaba per Diæresin: ut Od. 13. Epod. *Nunc mare, nunc silüæ Threicio Aquilone sonant.* 7 Sive veris adventus inhorruit, et paulò horridior incubuit, i. e. tremuit mobilibus arborum foliis: vel sic, sive folia mobilia inhorruerunt veris adventu, id est, Zephyro, veris comite. Meton. effec. 8 Sentem. 9 Repentes è loco suo. 10 Et animo et corpore inhorrescit. Virg. 1. Æn. *Nunc omnes terrent auræ, sonus excitat omnis Suspensum*, etc. Quasi dicat, veluti hinnulus levissimis et nullis de causis tremit: ita tu quemvis etiam levissimum meum tactum exhorrescis. 11 Pavor enim incipiens genuum quoque tremore arguitur: ut, *tarda trementi Genua labant.* Virg. 5. Æn. 12 Atqui, o Chloe, ego non insector te ut dilacerem, ac devorem, tanquam hinnulum, sed ut tecum amicè et familiariter vivam. 13 Tigris truculentum est animal et velocissimum. 14 Violenta. 15 Leo ex Getulia, parte Africæ, id est, Africus leo. 16 Vano timore deposito. 17 Matrem tuam semper comitari. 18 Viro apta et matura, annos nata decem et septem. Virg. Æn. 7. *Jam matura viro, jam plenis nubilis annis.*

Ode XXIV. Θρηνητική.

AD VIRGILIUM.

Qui mortem Quintilii deflebat immoderatè.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Quis desiderio sit pudor, aut modus
Tam chari 2 capitis? 3 Præcipe 4 lugubres
Cantus, Melpomene, cui 5 liquidam 6 pater
Vocem cum 7 citharâ dedit.
8 Ergo Quintilium 9 perpetuus sopor
Urget? 10 cui Pudor, et 11 Justitiæ soror
12 Incorrupta Fides, 13 nudaque Veritas,
14 Quando 15 ullum invenient 16 parem?
17 Multis 18 ille bonis 19 flebilis occidit:
20 Nulli 21 flebilior, quàm 22 tibi, 23 Virgili.

1 Quid est, cur quenquam pudeat desiderio tam cari hominis affici? aut quid est, cur quisquam ejus desiderii finem facere debeat? 2 Φίλης κεφαλῆς, tam chari hominis et amici, sc. Quintilii Synecd. mem. 3 Præmonstra, doce, præscribe nobis. Apostrophe ad Musam. Sic de Arte Poetica, *Quicquid* præcipies, *esto brevis*: undè *præcepta*, id est, documenta: ut Ep. 1 l. 2. *Mox etiam pectus* præceptis *format amicis.* 4 Mœstas et funebres lamentationes, quibus deplorandam Quintilii mortem satis deplorare possimus. 5 Canoram, claram, suavem, non raucam 6 Pater tuus Jupiter: cujus filiæ dicuntur Musæ ex Mnemosyne. Synecd. gen. 7 Qua lugubres et tragicas materias decantas. 8 Vox indignantis aut dolentis est. Ergone Quintilius occidit ac mortuus est, et nunquam amplius nobis conspicietur? Hi autem sunt cantus lugubres, quos fingit sibi Horatius à Musa esse præceptos ac præmonstratos. 9 Perpetua mors opprimit, constrictum tenet? Metaph. propter similitudinem utriusque: nihil enim est cognatius morti alto somno. 10 Quintilio 11 Æquitatis germana. Est enim fides justitiæ fundamentum (ut Cicero ait 1. Offic.) id est, dictorum conventorumque constantia ac veritas: Metaph. qua datur sensus et motus rebus inanimatis: id est, nemo invenietur, in cujus animo tam penitùs insideat chorus virtutum. 12 Sincera, quæ neque prece, neque pretio corrumpitur ac violatur, ἄφθαρτος, ἀδωροδόκητος. 13 Infucata, seu sine fuco, aperta ac simplex. 14 Q. d. raró aut nunquam. 15 Aliorum hominum. 16 Similem. 17 Multis egregiis viris in hac republica Romana. 18 Egregius ille vir. 19 Lamentabilis, deflendus seu deplorandus, mortuus est. Polyptoton. 20 Civium Romanorum. 21 Lamentabilior. 22 Intimo et summo ejus amico. Auget quidem his verbis Virgilii luctum, sed paulatim labitur ad consolationem. Cùm enim omnibus moriendum sit, neque quisquam ab inferis revocetur, sapientem decet dolori modum imponere. 23 Qui in ejus miserabili casu non immeritò luctu te maceras.

1 Tu frustra pius (2 heu) non ita 3 creditum
Poscis Quintilium deos.
4 Quòd si Threïcio 5 blandiùs 6 Orpheo
7 Auditam moderere arboribus fidem,
8 Non 9 vanæ redeat 10 sanguis 11 imagini,
12 Quam 13 virgâ semel horridâ
14 Non lenis 15 precibus fata recludere
16 Nigro compulerit Mercurius gregi.
17 Durum. Sed 18 levius fit 19 patientia,
20 Quicquid 21 corrigere est nefas.

1 Tu, quamvis in deos pius es, nequicquam poscis deos, ut Quintilium, ab inferis excitatum, tibi restituant. Monet ergo cum diis non esse pugnandum, ne, pro pietate in amicum, sit impius in deos, quorum nutu cecidit Quintilius, non revicturus unquam pro arbitratu hominis. 2 Exclamatio dolentis vanas Virgilii lachrymas. 3 Non ita tibi commissum sive concessum a diis, ut nunquam moreretur, ut semper illius præsentia fruereris. Rectè enim Lucret. l. 3. *Vitaque mancipio nulli datur, omnibus usu.* Precariam quippe vitam agimus, dantis arbitrio posituri. Metaph. à fœneratoribus, qui certis pactionibus lucri credunt aliis pecuniam in certum temporis spatium Sic Od. 3. l. 1. creditum *debes Virgilium.* 4 Etiamsi blandiùs Orpheo cithara canas, etc. Al. *Qui si Threicio*, etc. propter τὸ *Tu frustra pius*, etc. 5 Suaviùs et delectabiliùs. 6 Apollinis et Calliopes Musæ filio, lyræ principe, qui suæ citharæ dulcedine fretus, Eurydicen uxorem ab inferis in lucem revocare frustrà conatus fuit. 7 Citharæ chordam pulses ab arboribus auditam, id est, quam arbores audiebant et sequebantur. Suprà Od. 12 *Blandum et auritas fidibus canoris ducere quercus.* 8 Non tamen vita animaque defuncto amico restituatur. 9 Inani umbræ, τῷ εἰδώλῳ, sive animæ incorporeæ Quintilii nostri. Virg. Æn. 4. *Et nunc magna mei sub terras ibit imago*: et Æn. 5. *Et ni docta comes tenues sinè corpore vitas Admoneat volitare cava sub* imagine *formæ.* 10 Anima. Meton. subj. Physici enim faciunt sanguinem animæ sedem. Undè Virg. *Purpuream vomit ille animam.* 11 Cadaveri, quod est vacuum et inane simulacrum. Metaph. à pictoribus. 12 Umbram et imaginem. 13 Caduceo: de quo vide suprà Od. 10. 14 Inexorabilis, qui non est ea lenitate, ut fatalem mortem rursus aperire velit, eaque, quæ fato seu divina voluntate semel statuta, et jam conclusa sint, revocare ac dissolvere. Hellenismus. 15 Hominum. 16 Compulerit et congregaverit in nigram animarum et umbrarum multitudinem, *vel*, coegerit sese jungere nigræ animarum multitudini. 17 Intolerabile est tantum amicum amisisse ejusque mortem ferre. 18 Tolerabilius. 19 Patiendo, tolerantia, qua omnem calamitatem superamus. Recte igitur Virg. Æn. 5. *superanda omnis fortuna ferendo est.* Et P. Syrus: *Feras, non culpes, quod vitari non potest* 20 Quicquid mutare non est possibile, ἀδύνατον, non licet. 21 Metaph. à corporibus pravis et tortuosis, ad rectam animi emendationem et laudabilem, vel ad pristinum ipsius statum restituendum.

Ode XXV. Μεμπτική.

A D L Y D I A M.

Insultat ei, quòd jam vetula meritò ab amatoribus spernatur.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Parciùs 2 junctas 3 quatiunt 4 fenestras
5 Ictibus crebris juvenes 6 protervi:
Nec tibi 7 somnos adimunt: 8 amatque
Janua limen,
9 Quæ priùs multùm 10 faciles 11 movebat
Cardines 12 audis minùs, et 13 minùs jam:
14 Me tuo 15 longas 16 pereunte noctes,
Lydia, 17 dormis?
18 In vicem 19 mœchos 20 anus 21 arrogantes
Flebis, 22 in solo 23 levis 24 angiportu,

1 Rariùs, quam antea, non tantopere. 2 Conjunctas, quasi clausas. 3 Pulsant. 4 Tuas. 5 Lapidum jactu, vel calcis ictu. 6 Libidinis impatientia petulantes. 7 Nocturnis clamoribus et cantu. 8 Janua tua nunc perpetuò clausa et obserata est, nec à limine recedit. Metaph. ab animantibus, quæ conjunguntur amore, ad inanimata, quæ se mutuò contingant et amplectantur. 9 Quæ quidem janua antè annos aliquot crebrò ac multum facile seu minore strepitu aperiebatur, et mox amatores admittebat et dimittebat. 10 Quia crebrò aperiebatur. Janua enim quò sæpiùs, eò faciliùs ac minore strepitu aperitur, cardine non ita renitente, sed facili ac obsequioso. Al. *multum facilis*, id est, aperiri valdè facilis. 11 Metaph. qua sensus et motus tribuitur rei inanimatæ. 12 Jam verò tu sinè ulla amatoris interpellatione securè in utramque aurem dormis, ac minùs et minùs jam quotidie hæc amatorum tuorum, quos in ætatis flore excluseras, ante fores tuas pernoctantium verba audis, dicentium: o Lydia, etc. 13 Epizeuxis. 14 Me amatore tuo. Hæc erant amatoris exclusi verba. 15 Integras. Ep. 1. l. 1. *Ut nox longa quibus mentitur amica, diesque Longa videtur opus debentibus.* 16 Ante fores tuas frigore, et moræ ac amoris tui impatientia moriente. 17 Prosopopœja imperfecta, qua inducitur juvenis sic de Lydiæ immanitate conquerens. 18 Tu levis anus vicissim flebis arrogantes mœchos, in solo angiportu; id est, quos tu florente ætate superba et arrogans amatores contempsisti, iidem te vetulam pari arrogantia ac fastu contemnent, nec flens reperies, qui amare te velint. 19 Amatores tuos Catachresis Synecdochica, cùm intelligendi sint juvenes conjugio soluti et simpliciter scortantes. 20 Jam vetula. 21 Superbos, teque contemnentes. 22 Cùm fueris sola in angiportu derelicta ab amatoribus: vel, *solo*, i. deserto et infrequenti, ab amatoribus relicto. Virg. Georg. 4. *Te dulcis conjux, te* solo in littore secum, *Te veniente die, te decedente canebat*. Cat. sola *sub rupe*. Ter. in Andr. *Venit meditatus alicunde ex* solo *loco*. 23 Contemta, vilis, ac nullius pretii, utpote quæ de nocte in angiportu amatores quærat. 24 Vico angusto, in quo prostabant vulgata scorta. *Angiportus* vel *angiportum* (utrumque enim dicitur) *est iter compendiarium*, ut ait Festus, *in oppido, eò quod sit angustus portus, id est, aditus ad portum*: ab *angendo* ergo dictus, quòd propter *angustiam* nihil per eum agi possit in portus.

1 Thracio bacchante 2 magis 3 sub inter-
lunia 1 vento:
Cùm tibi 4 flagrans amor, et libido,
Quæ solet matres 5 furiare equorum,
6 Sæviet circa 7 jecur 8 ulcerosum,
9 Non sine questu,
Læta quòd 10 pubes ederâ 11 virenti
Gaudeat, 12 pullâ 13 magis atque myrto:
14 Aridas frondes, 15 hyemis sodali,
Dedicet 16 Hebro.

1 Aquilone seu Borea è Thracia furenter flante, tempestates excitante. Ducta Metaphora à sacerdotibus Bacchi bacchantibus: et Synecd. gen. 2 Quam aliis temporibus. 3 Paulò antè, circiter interlunii tempus, quando sol cum luna conjungitur, quo tempore maximæ sunt noctis tenebræ: id est, intempesta nocte. Plinius vocat illud tempus *Lunæ silentium*. Nota, versum non esse nomine integro clausum: ut Od. 26. l. 2. *non gemmis, neque purpura ve Nale, nec auro.* 4 Furiosus. 5 Equas ad libidinis furorem et insaniam adigere: hinc mulieres libidinosæ dicuntur Græcis ἱππομανεῖς, id est, *equæ furentes*. Virg. Georg. 3. *Scilicet ante omnes furor est insignis equarum: Illas ducit amor trans Gargara, transque sonantem Ascanium: superant montes, et flumina tranant.* Virg. 1. Æn. *Non tulit hanc speciem* furiata *mente Chorœbus.* 6 Nullum, qui ejus furorem coercere vel satiare velit, inveniet. 7 Jecur sedes est libidinis. 8 Ulceribus madens propter ardorem libidinis, amore saucium. 9 Non sinè querimonia: eò quòd juvenes vetulis anteponunt puellas. 10 Juventa urbis Romæ. Meton. adj. signi, pro juvenibus. 11 Viridiore ætate, id est, puellis junioribus delectetur. Alleg. est è continuis Metaph. à plantis, partim virentibus et florentibus, ad puellas florenti ætate significandas, partim à siccis et aridis frondibus ad vetulas et rugosas indicandas; juxta proverbium, *Pares cum paribus facillimè congregantur.* 12 Penè nigra, nigricante. Metaphora est. nam *myrtus nigra* ponitur pro forma constante, quæ non facile perit, qualis est in puella subfusca et nigricante. 13 Quam frondibus aridis, id est, decrepita anu. 14 Et quòd frondes hederæ aut myrti ætate desiccatas, id est, anus rugosas ætate frigidas, etc. 15 Hyemis amico, quòd septentrioni subjacet, ubi maximum est frigus. Sic Od. 18. l. 3. *crateram Veneris sodalem* appellat. 16 Thraciæ fluvio frigidissimo, id est, quòd anus exoletas sui similibus relinquat. Quicquid enim abominamur, in profluentem aut in ignem abjici optamus.

Ode XXVI. Εὐχαριστική.

AD MUSAM, DE ÆLIO LAMIA.

Non decet Musarum cultores curis et mœroribus esse obnoxios. Poëta suum Lamiam Musæ Pimpleæ commendat.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Musis amicus, tristitiam, et metus

1 Ego Horatius, quoniam Musis gratus sum, tradam tristitiam et metum protervis ventis portare in Creticum mare, id est, ut portent eas animi ægritudines in mare: id est, ego omnem tristitiam et metum ex animo ejiciam sive pellam; et longissime a me relegabo. *Tradere* enim *ventis*, est oblivioni tradere, negligere, aut deponere ac delere ex animo velle. Tibul. El. 5. l. 1. *Hæc mihi fingebam, quæ nunc Caurusque Notusque Jactat odoratos vota per Armenios.* Lucret. l. 4. *tu fac ne ventis verba profundam.*

Tradam 1 protervis in mare 2 Creticum
Portare ventis: 3 quis sub 4 Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ;
5 Quid Tyridatem terreat, unicè
Securus. 6 O quæ fontibus 7 integris
8 Gaudes, 9 apricos necte flores,
Necte meo 10 Lamiæ 11 coronam,
12 Pimplei dulcis. Nil 13 sinè te mei
14 Possunt 15 honores. 16 Hunc 17 fidibus novis,
Hunc 18 Lesbio sacrare plectro
Teque, 19 tuasque decet sorores.

1 Petulantibus, procacibus. 2 Quemvis locum et mare remotissimum et abditissimum. Synecd. spec. pro gen. 3 *Unice securus*, id est, præcipue et ante omnia minime sollicitus, quis Rex oræ gelidæ, id est, regionis septentrionalis frigidæ, metuatur, id est, tyrannidem exerceat. 4 Sub ursa, signo cœlesti, i.e. septentrionali regione. Meton. adj. Quæ ursæ in regione septentrionali elucent, altera *major*, quæ et Ἑλίκη et ἅμαξα, id est, *currus*, quòd currus similitudinem gerat, appellatur: altera ei propinqua *minor*, quæ *Cynosura*, sic dicta, quòd canis caudæ inflexæ similis sit. 5 Non admodum sollicitus, quid Tiridatem, Armeniæ regem (qui contra Phraatem, Parthorum regem, insurrexisse, et victus in Syriam confugisse dicitur) sollicitet. Plyptoton. 6 O Pimplea dulcis, quæ gaudes integris fontibus, necte coronam meo Lamiæ. Exlamatio per imprecationem cum Apostrophe ad Musam Pimpleam. 7 Puris, sinceris, non vitiatis fontibus, εἰλικρινέσι, id est, viris bonis et incorruptis. Sic Lucret. l. 4. *juvat integros accedere fontes, Atque haurire, juvatque novos decerpere flores.* *Integrum* enim dicimus, quicquid firmum, validum ac sincerum, non affectum, non vitiatum est. 8 Delectaris. 9 In apricis locis nascentes, in aperto aere soli expositos et fragrantes. 10 Qui consul fuit anno octavo post mortem Horatii cum M. Servilio. 11 Sertum aliquod. 12 O jucunda Musa, à *Pimpla*, Macedoniæ monte et fonte, sic appellata: unde Musæ dicuntur *Pimpliades*. 13 Nam sine tuo divinæ Musæ cœlesti instinctu et auspicio meæ laudes, quibus Ælium Lamiam celebraturus sum, vanæ et irritæ sunt, *vel*, poesis mea, in laudem Lamiæ facta, nihil honoris acquiret. 14 Al. *Prosunt*. 15 Metaph. à publicis magistratibus, ad magnitudinem honestæ famæ, id est, nisi te cantem, non potest esse memorabile meum nomen. 16 Ælium Lamiam. Anaphora. 17 Insolitis, eximiis, mirandis, Latinis carminibus. Virg. Ecl. 3. *Pollio et ipse facit nova carmina.* 18 Carmine Lyrico, Sapphico vel Alcaico (quali Sappho et Alcæus ex Lesbo uti consueverant) immortalitati consecrare. Meton. adj. 19 Reliquas octo Pimpleides. Synecd. gen. pro spec.

Ode XXVII. Εὐκτική.

AD SODALES SUOS CONVIVAS.

De hilaritate, et ne inter potandum, et poculis ipsis pugnent, barbarorum more.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Natis 2 usum lætitiæ 3 scyphis

1 A Natura mortalibus attributis inventis et effictis. Catachrestica Metaph. ab animantibus terrestribus. 2 Exhilarandis animis. 3 Vini poculis, vel vino seu convivio ad lætitiam, non ad tristitiam et dissidia, comparato. Meton. subj.

Pugnare, 1 Thracum est: 2 tollite barbarum
Morem, 3 verecundumque 4 Bacchum
5 Sanguineis prohibete rixis.
6 Vino, et 7 lucernis 8 Medus acinaces
9 Immane quantum discrepat! 10 impium
11 Lenite clamorem, 12 sodales,
13 Et cubito remanete presso.
14 Vultis 15 severi me quoque sumere
Partem 16 Falerni? 17 dicat 18 Opuntiæ
19 Frater Megillæ, 20 quo beatus

1 Illud non Romanorum est, sed hominum barbarorum, cujusmodi sunt Thraces, quibus immodico potu mens et ratio exulant, et rixis dediti sunt. Græci ἀκρατοπότας eos vocant. Synecd. spec. pro quovis genere intemperantium hominum et immanium. 2 Vos, o socii, inhumanum hunc morem ex amicis conviviis et congressibus tollite. 3 Verecunde, ac reverenter tractandum, non Cyclopum, aut Lapitharum more: *vel*, vinum efficiens homines verecundos, dum moderate sumitur: inverecundos verò, dum immodicè bibitur. 4 Illum lætitiæ datorem, id est, vinum. Meton. effic. 5 A sanguineis contentionibus defendite Cic. *Erit igitur humanitatis vestræ tantùm civium Romanorum numerum* calamitate prohibere. Sic legimus, *prohibere itinere*, apud Cæs. *prohibere domo*, apud Ter. *vel*, prohibere rixas sanguineas à Baccho, quem cum verecundia et modestia tractare debetis: ut sit Hypallage. 6 A vino et conviviis nocturnis (quæ lucernis indigent) quam multùm, quantoperè discrepat ferrum, id est, hostilis animus! 7 Lucernas cum vino conjungit, quia olim noctu potissimùm convivia agitabantur. Od. 8. l. 3. *et vigiles lucernas Profer in lucem.* 8 Gladius Persicus, id est, quivis gladius. Synecd. spec. Thraces enim gladio accincti accumbebant. *Medum* autem appellat, quia Medorum imperium ad Persas translatum fuit, Medique, et Persæ uni Cyro paruerunt. 9 Quantoperè differt à conviviis pugna! Exclamatio detestantis. 10 Diis hominibusque execrandum. 11 Mitigate, compescite vociferationem et tumultum. Dialogismus Poetæ et sodalium. 12 O amici et convivæ carissimi. 13 Et cubito in lectum et pulvinar impresso et immoto ad mensas semper discumbite, id est, ne insurgite ad pugnam, sed discumbite cubito innitentes, veterum Romanorum more. Hortatur ergo Horatius sodales suos, ut sese in lectis eo corporis situ contineant, quo edere et bibere, non autem pugnare possint. Ex hoc loco colligi potest, quo corporis habitu atque situ Romani cœnare sint soliti: ita nempe compositi, ut, capite leviter erecto, suffulto plumis dorso, reclinata in lævum cubitum cervice, infera verò parte in longum porrecta, nec jacere dici possent, nec sedere, sed medium quid, quod proprie *accumbere*. 14 Vultisne igitur, o sodales, me quoque Horatium convivium vobiscum celebrare, et una potare, et non abire: clamores et jurgia valeant, et de rebus festivis et amatoriis loquamur. 15 Austeri, asperi, ob nimiam vetustatem. 16 Campaniæ montis vini, quòd tristes et rixosos reddit. 17 Non alia bibam conditione, nisi frater Megillæ Opuntiæ ingenue fateatur, etc. 18 Ab *Opunte*, urbe Locridis, ubi nata est, sic dicta. 19 Unus è convivis. 20 Quo amoris vulnere felix sibi videatur, id est, cujus puellæ amore sit saucius. Quomodo beatus, qui perit? Quia *in amore hæc omnia insunt vitia, injuriæ, suspiciones, induciæ, bellum, pax rursùm.* Ter. in Eun. Deinde, amans eò, quòd potiatur, beatus dici potest: quòd serviat autem, et quod semper sollicitus sit, miser est, adeòque videns sciensque perit.

Vulnere, 1 quâ pereat 2 sagitta.
Cessat 3 voluntas? non aliâ bibam
4 Mercede: quæ te cunque 5 domat Venus,
Non erubescendis adurit
Ignibus: 6 ingenuoque semper
Amore peccas: 7 quicquid habes, age,
Depone 8 tutis auribus: 9 ah miser,
Quantâ laboras in 10 Charybdi!
Digne puer meliore 11 flammâ.
12 Quæ saga, quis te solvere 13 Thessalis
14 Magus venenis, quis poterit deus?
15 Vix 16 illigatum te 17 triformi

1 Quo telo Cupidinis percussus pereat Polyptoton. Propert. l. 2. *Et meritò hamatis manus est armata sagittis, Et pharetra ex humero Gnossia utroque jacet.* 2 Alleg. è Metaph. à re militari. 3 Confitendi, id est, negas te mihi ejus puellæ, quam amas, nomen editurum, aut in aurem dicturum? Al. *voluptas.* 4 Nullo alio pretio adducar ad bibendum, quàm ut Megillæ frater amores suos nobis enarret. Metaph ab iis, qui locant suas operas aliis pretio. 5 Quæcunque amica aut amor tibi imperat, te sub jugum mittit, ille non pœnitendis amoris sui ignibus te inflammat: id est, non est cur pudeat pœniteatve te eam amare. Metaph. In *Venus* est Meton. effic. 6 Laudando, non pudore digno, qui adolescentem benè natum decet: id est, ingenuam et liberam, non servilem aut mercenariam amas. 7 Amorum sc., id est, quæcunque ea sit, quam amas, committe mihi tacituro, dic mihi in aurem non vulgaturo. Est enim *deponere*, fideli custodiæ tradere. Unde *depositum* pro contractu ipso apud Jurisconsultos, qui vel imprimis bonam fidem desiderant. 8 Alto silentio, quidquid depesueris ac commiseris, fideliter servaturis. 9 Ah infelix amice! illamne amas? Horatius, audito tandem puellæ illius nomine, illiberalis fortassè, et sævo ingenio præditæ, ita exclamat; admirans et dolens miseriam adolescentis. 10 Quanto in periculo versaris? Quam sævam, rapacem et avaram puellam (propter voracitatem Charybdi similem) nactus? ut metuendum sit, ne hæc vorago inexplebilis vivum te absorbeat deglutiatque. Cic. de Orat. 3. *Charybdim bonorum, voraginem potius dixerim; facilius enim ad ea, quæ visa, quam ad illa, quæ audita sunt, mentis oculi feruntur. Charybdis* enim est aquarum vorago inter Adriaticum, et Tyrrhenum mare, quæ vim quandam absorbedi habet. Lege Virg. 3. Æn. Metaph. à nautis, et Synecd. spec. pro gravissimo quoque periculo. 11 Amore, id est, qui humaniore amica, quæ mitiùs et meliùs tecum ageret, dignus eras. Virg. Æn. 4. *est mollis* flamma *medullas.* Metaph. ab igne. 12 Quæ te mulier venefica et incantatrix, quæ herbis et carminibus mala accersere vel pellere potest, ejus amore liberare poterit? Polyptoton. *Sagire* (inquit Cic. de Divin. l. 1) *sentire acutè est: ex quo sagæ anus, quia multa scire volunt:* et *sagaces* dicti canes. 13 Herbis efficacissimis, cujusmodi sunt in Thessalia. Tibul. El. 2. l. 1. *Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni: Quicquid et herbarum Thessala terra gerit.* 14 Incantator et veneficus. 15 Pegasus te illigatum vix solvet ab hac Chimæra. 16 Intricatum, in illa implicitum. 17 Chimæræ tria capita habenti. *Chimæra* enim, Typhonis et Echidnæ filia, tria habuit capita, unum leonis, alterum capræ, tertium draconis. Hesiod. Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα: quem sic vertit Lucretius: *Prima leo, postrema draco, media ipsa chimæra.* Alleg. à captivis, et ab illo triformi monstro, ad sævitiam, improbitatem, avaritiam puellæ in puerum indicandam.

1 Pegasus 2 expediet Chimæræ.

1 Ipse ex Medusâ et Neptuno natus equus alatus, à quo Bellerophon in altum sublatus Chimæram sagittis confecit: id est, Pegaso vectus Bellerophon. 2 Te liberabit, extricabit et solvet ab hoc monstro tanquam Chimæra. Al. *Chimæra*, ut cohæreat cum verbo *expediet*.

Ode XXVIII. Προσαγορευτική.

AD ARCHYTAM.

Inducitur Archytas philosophus et geometra nautæ cuidam respondens, quod omnibus sit moriendum, petensque a nauta, ne sinat corpus suum jacere in littore insepultum.

Dicolos Distrophos.

1 Te maris et terræ, 2 numeroque carentis arenæ
3 Mensorem 4 cohibent, Archyta,
5 Pulveris exigui 6 prope littus parva Matinum
Munera: nec quidquam tibi 7 prodest
8 Aërias tentasse domos, animoque rotundum
Percurrisse polum, 9 morituro.

1 Archytæ cadaver sic nauta alloquitur: O Archyta, Tarentine philosophe, parva munera exigui pulveris propè littus Matinum cohibent te mensorem maris et terræ, et arenæ, carentis numero. Dialogismus est in occupatione et subjectione, ubi ferè conjuncta est Prosopopœja: objicit enim nauta quidam, scientiam corporum cœlestium ac terrestrium parùm ad honestam moriendi rationem valere: ubi quædam est Synecd. periphr. geometræ: item altera arithmetici. 2 In littore maris innumeræ, quæ caret numero. 3 Geometram, jam naufragum, mortuum et insepultum. Ridiculè; quoniam Pythagorici omnia constare numeris volebant, etiam arenam metientem fingit. 4 Coercent et continent te, tuamque umbram, cujus cadaver insepultum jacet, errantem detinent, et ad inferos transire non permittunt, qui vivus maria et terras dimensus es, cœlumque adeò ipsum mente et animo percurristi. 5 Exiguæ terræ, in quam prostratus e mari ejectus jaces. 6 In Apulia. *Matinus* mons est in Apulia, juxta quem Archytas jacet sepultus. 7 Adjumenti attulit ad mortem effugiendam. 8 Quòd aerias regiones, stellas ac sydera contemplatus sis, et ingenio sagaci axem cœli seu cœlum mente peragraveris. 9 Mortalium conditioni subjecto.

Occidit et Pelopis 1 genitor, conviva deorum,
2 Tithonusque remotus in auras,
3 Et Jovis arcanis Minos admissus; 4 habentque
Tartara 5 Panthoïden, 6 iterum Orco
Demissum: 7 quamvis clypeo Trajana refixo
Tempora testatus, nihil ultra
Nervos, atque cutem, morti concesserat 8 atræ,
9 Judice te, non sordidus 10 autor
Naturæ verique. 11 Sed omnes una manet 12 nox,
Et 13 calcanda semel via lethi.

1 Respondet Archytas. Non mirum est, me mathematicum et philosophum esse mortuum: mortuus est et Tantalus, qui ipsos etiam deos convivio excepit. Synecd. gen. Hoc mortis solatio apud Virg. Æn. 10. utitur Jupiter, Herculem, ob imminentem Pallantis interitum, ingemiscentem his verbis consolans: *Stat sua cuique dies, breve, et irreparabile tempus Omnibus est vita: sed famam extendere factis, Hoc virtutis opus: Trojæ sub mœnibus altis Tot nati cecidere deum: quin occidit unà Sarpedon, mea progenies: etiam sua Turnum Fata vocant, metasque dati pervenit ad ævi.* 2 Tithonus etiam, Laomedontis filius, ipsius Auroræ maritus, longissimæ vitæ pertæsus, in auras receptus evanuit. Od. 16. l. 2. *Longa Tithonum minuit senectus.* 3 Minos quoque, rex Cretæ, Jovis et Europæ filius, qui in regno suo justitiam administrans. Jovis, patris sui, arcanis legibus et judiciis admissus est, consiliaque suo nono quoque anno cum ipso communicavit, cùm Dædalum, in Siciliam profugum, sequitur, à Cocalo dolo circumventus et occisus interiit. 4 Occupant. 5 Pythagoram philosophum, Demarati filium, qui μετεμψύχωσιν, id est, animarum transmigrationem in alia corpora suo confirmabat exemplo, dicens, se apud Trojam Euphorbum, Panthoi filium, à Menelao interfectum fuisse, et posteà revixisse, et animæ migratione Pythagoram factum fuisse. Synecd. gen. Facetè admodum Pythagoræ illam μετεμψύχωσιν ridet Poeta. 6 Sæpius mortuum, transeunte ejus anima in alios. 7 Quamvis clypeo, post longum temporis spatium, cùm Euphorbus adhùc esset, in templo Junonis affixo et relicto, rursusque conspecto recordatus sit superioris vitæ, et Trojana tempora, ejusque decennale bellum testatus sit, et affirmaverit, quòd animo non mortuus erat, à Menelao interfectus esset, sed corpore tantùm perierat, et quòd nihil ultra ossa et carnes, nihil præter cadaver morti atræ tradiderat. Procatalepsis. 8 Mors *atra* dicitur per Meton. effec. eo modo, quo *pallida*, *crudelis* et *exitiosa* appellatur. 9 Et ille ipse Pythagoras, qui vel te judice, rudi et indocto nauta, nobilissimus indagator naturalis veritatis fuit. Verùm et hoc loco ridet Horatius. Vide Valer. Max. l. 8. c. 7. 10 Synecd. gen. pro insigni physico et luculento dialectico. 11 Sed una mortis necessitas omnes exspectat. Sic supra Od. 4. *Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres.* Et Od. 3. l. 2. *Omnes eodem cogimur: omnium Versatur urna.* 12 Mors. Sic supra Od. 4. *jam te premet nox fabulæque manes.* Catul. *Nobis cùm semel occidit brevis lux, Nox est perpetuò una dormienda.* Nam ut *lux* pro vita usurpatur: (Cic. *cur piratis lucis usuram tam diu dedisti?*) ita *nox* et *tenebræ* pro morte. Metaph. Catul. *At vobis malè sit malæ tenebræ Orci, quæ omnia bella devoratis.* 13 Ingredienda est. Alleg. è continuatis Metaphoris.

1 Dant alios 2 Furiæ torvo spectacula Marti:
3 Exitio est avidis mare nautis.
4 Mista senum ac juvenum 5 densantur 6 funera: nullum
7 Sæva 8 caput 9 Proserpina fugit.
10 Me quoque 11 devexi 12 rapidus comes 13 Orionis,
14 Illyricis Notus obruit undis.
15 At tu, nauta, 16 vagæ ne parce 17 malignus 18 arenæ
Ossibus, et 19 capiti inhumato,
20 Particulam dare: 21 sic 22 quodcunque 23 minabitur 24 Eurus
25 Fluctibus Hesperiis, Venusinæ

1 Exhibent jucundos ludos interfectos, id est, alii in acie occidunt. 2 Bellona, Enyo, aliæque, à quibus constantur bella, quæ sunt Martis ludi. 3 Alii naufragio pereunt, et à mari absorbentur. 4 Confusa inter se. 5 Conglobantur, cumulantur, id est, cujusque ætatis homines, et sinè delectu vel discrimine omnes cumulatim moriuntur. Metaph. ab aere crasso, vel ab aggesta terra. 6 Meton. adj. pro ipsis hominum cadaveribus. 7 Acerba. 8 Hominis, id est, nullum hominem. Synecd. mem. 9 Mors devitat, nulli mortalium parcit. Est enim Proserpina, uxor Plutonis, Cereris filia, mortis et vitæ arbitra. Meton. effic. pro morte sæva. Ad veterum autem superstitionem respicit Poeta, qua credebant eos, qui morti essent proximi, à Proserpina primum tonderi, nec aliter mori posse, quam si his veluti primitiis Orco auctorarentur. Ut Virg. Æn. 4. de Didone: *Nondùm illi flavum Proserpina vertice crinem Abstulerat, Stygioque caput damnaverat Orco.* 10 Quoniam igitur omnes mori debemus, me Archytam quoque, etc. 11 Qui ad occasum vergit, vel qui in declivi cœli parte situs est. 12 Insanus. 13 Syderis in cœlo, quod oriens et occidens ventos, nimbos et tempestates excitat. Epod. 15. *nautis infestus Orion.* Orion Jovis, Neptuni et Mercurii filius fuit, ducto nomine ἀπὸ τοῦ οὐρεῖν, id est, *à mejendo*, quia ex urina procreatus est. Is Dianæ, cum qua venabatur, stuprum inferre conatus est: qua de re Dea irritata, scorpium è terra extulit, à quo Orion in talo ictus interiit. Jupiter autem eum miseratus, in astra retulit. Sic Od. 4. l. 3. *Tentator Orion Dianæ.* 14 Meridionalis ventus Illyrici maris fluctibus naufragum immersit. 15 Archytas nautam orat, ne remaneat insepultus. Ordo est: At tu, o nauta, ne parce malignus dare particulam vagæ arenæ ossibus, et capiti inhumato. 16 Aqua ventisque hùc atque illùc agitari solitæ. 17 Ne sis tam malignus ut parcas. 18 Hujus littoris. 19 Corpori meo insepulto præbere, illudque exigua terræ portione obruere. 20 Exiguam partem. 21 Adjurantis est, vel comprecantis. Rogat enim, si nauta eum sepeliverit, ut omnes tempestates à navigantibus avertantur in sylvas. Cùm enim aliquid ab altero petimus, id ut facilius impetremus, ea solemus illi precari et optare, quæ scimus ei esse optatissima, addita particula *Sic.* Suprà Od. 3. Sic *te Diva potens Cypri*, et Virg. Ecl. 9. Sic *tua Cyrnæas fugiant examina taxos.* 22 Malum et infortunium. 23 Naviganti tibi. Metaph. ab animatis ad inanimata. 24 Orientalis ventus. 25 Procellis Italicis.

1 Plectantur sylvæ, 2 te sospite: 3 multaque merces,
4 Unde potest, tibi 5 defluat 6 æquo
Ab Jove, Neptunoque 7 sacri 8 custode 9 Tarenti.
10 Negligis immeritis nocituram
11 Post modò te natis 12 fraudem committere forsan:
13 Debita 14 jura, 15 vicesque 16 superbæ
17 Te maneant ipsum: 18 precibus 19 non linquar 20 inultis:
Teque 21 piacula nulla resolvent.
Quanquam 22 festinas (23 non est mora longa) licebit
24 Injecto 25 ter 26 pulvere 27 curras.

1 Illo omni quæcunque sylvæ puniantur, luant, in quascunque sylvas recidat. Sic Ep. 2. l. 1. *Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.* 2 Te salvo, te incolumi. 3 Et summum lucrum, omniumque bonorum abundantia. 4 Ex omnibus partibus, undecunque est occasio. 5 Cumulatim promanet ac proveniat, copiosa tibi merces persolvatur à diis, qui facile id possunt. Metaphr. 6 A Jove tibi favente, propitio. Sic Ep. 1. l. 2. *et mecum faciet, et Jove judicat* æquo. 7 Sibi. 8 Tutore. 9 Ubi Neptunus devotius colebatur. 10 Vanum reputas, leve esse putas. Ordo est: Forsan tu negligis committere fraudem nocituram postmodò te natis immeritis. 11 Posteris tuis, paulò post ex te natis. 12 Culpam, injuriam et crimen perpetrare, quod nati natorum luere soleant. 13 Si me inhumatum relinquas, justa sepultura cadaveri insepulto debita, etc. His enim, quæ sequuntur, ei malè precatur, si se insepultum relinquat. 14 Talionis pœnæ, ut pari casu insepultus jaceas. 15 Et vicissitudines sive pœnæ graves reciprocæque, superbis factis dignæ, sc. ut insepultus vicissim ab aliis tam superbe negligaris, te exspectent, et pari scelere puniant. 16 Al. *superbe*, In Vocativo casu, quia me inhumatum reliquisti. 17 Te exspectent, tibi sint paratæ. Sic Od. 13. Epod. Te manet *Assaraci tellus*, id est, tibi parata est. Et Od. 16. Epod. Nos manet *Oceanus circumvagus*. Quia è gestu nautæ senserat postulationem suam repelli, exclamat in eum per imprecationem. 18 Significat deos, suis præcibus adductos, pœnas inhumanitatis ab hoc nacta repetituros: vel, *preces* appellat exsecrationes, ἀράς: ut Od. 5. Epod. *Sed dubius unde rumperet silentium, misit Thyesteas* preces: id est, execrationes, qualibus Thyestes, in fratrem Atreum usus est. 19 Non relinquar à diis, horum scelerum ultoribus. 20 Frustratis: q. d. eventura precatus sum. 21 Nulla sacrificia, nullæ victimæ te à tanto scelere liberabunt, nisi meo cadaveri terram injeceris. Meton. sub. 22 Celeriter abire properas. 23 Temporis tamen dispendium non est: Persuadet à facili. 24 Corpori meo. 25 Ter manes vocabant. Virg. *Et magna manes ter voce vocavi.* 26 Terra. 27 Licebit ut naviges: undè *cursum* pro navigatione usurpant Latini. Cic. Offic. 3. *si idem scias complures mercatores ab Alexandria solvisse, navesque in* cursu *frumento onustas petentes Rhodum viderit.*

Ode XXIX. Λογχητική.

A D I C C I U M.

Mirum est, et monstri simile, Iccium philosophiæ studio intermisso, ad militiam transisse divitiarum cupiditate.

Tricolos Tetrastrophos.

Icci, 1 beatis nunc 2 Arabum invides
3 Gazis, et 4 acrem militiam paras
Non ante 6 devictis 6 Sabææ
Regibus, 7 horribilique Medo
Nectis 8 catenas. 9 Quæ tibi virginum,
10 Sponso necato, barbara serviet?
Puer quis 11 ex 12 aulâ capillis
13 Ad cyathum statuetur 14 unctis,
15 Doctus sagittas 16 tendere 17 Sericas
18 Arcu paterno? 19 Quis neget 20 arduis
21 Pronos 22 relabi posse rivos
Montibus, et Tiberim reverti:
Cùm tu coëmtos undique 23 nobiles

1 Immensis, opulentis thesauris, qui (ut putat vulgus) beatos homines efficiunt, et quorum particeps cupis fieri per militiam. Meton. effec. 2 Felicium ac ditissimorum populorum. Sic Od. 24. l. 3. *Intactis opulentior* Thesauris Arabum, etc. et Ep. 7. l. 1. *nec Otia divitiis Arabum liberrima muto.* 3 Divitiis, thesauris. Cic. Offic. 2. *omni Macedonum gaza, quæ fuit maxima, potitus est Paulus.* Od. 16. l. 2. *non enim gazæ, neque consularis Summovet lictor miseros tumultus Mentis.* 4 Acerbam militiam, fortiaque et funesta bella instruis. Metaph. à saporibus. 5 A Romanis superatis. 6 Militiam paras contra reges Sabææ, quæ Æthiopiæ est mentropolis. Synecd. spec. pro populis Orientalibus. 7 Medorumque regi, populo Romano post Antonium fugatum, et Crassum occisum, formidabili, fabricas vincula, ut in miseram servitutem abducas. 8 Manicas et pedicas. Synecd. gen. 9 Quænam virgo Parthica tuæ serviet libidini, postquam sponsus ejus erit à te occisus? 10 Hoste tuo. 11 Regius, *vel*, nobili genere natus, à te bello captus. 12 Capiti regis. 13 Pocula tibi ministrabit in convivio pincerna, et ad potum porrigendum tibi deputabitur. 14 Unguento delibutis. 15 Qui artifex sit. 16 Ad scopum et metam singulari solertia dirigere, id est, optimè sagittare. Virg. 9. Æn. *et spicula tendere cornu.* 17 Medicas vel Parthicas, *vel*, ut Seres, populus Parthis vicinus. 18 Pro gentis suæ more. 19. Quis neget, fluvios relabi posse, cùm tu libros Panætii, Platonis, Aristotelis, etc. quos tu legendi causa coemeras, armis commutes, philosophiæque studio relicto, te ad rem militarem conferas? Ordo est: Quis neget, rivos pronos posse relabi arduis montibus, et posse reverti Tiberim, cum tu, pollicitus meliora, tendis mutare loricis Iberis libros nobiles Panætii undique coemtos, et domum Socraticam. 20 Sublimibus montibus, a quibus delapsi sunt. 21 Cum impetu deorsum decurrentes fluvios. 22 Retrò ad montes ascendere et redire. 23 Eximios, nobilitantes ingenia hominum. Meton. effec.

Libros 1 Panætî, 2 Socraticam et domum
3 Mutare loricis Iberis,
4 Pollicitus meliora, 5 tendis?

1 Philosophi Stoici, quem sæpe commemorat Cicero, quemque imitatus est in libris de Officiis. 2 Totam familiam philosophorum, quotquot à Socrate, summo philosopho, orti sunt, Platonem, Xenophontem, aliosque veteres Academicos. Meton. subj. pro scripta Socratis doctrina. 3 Anteponere philosophiæ clypeos et hastas Hispanicas, sive quibus Iberi, Hispaniæ populi bellicosissimi, utuntur, id est, philosophiæ studio omisso, militiam persequi, et arma capere. 4 Qui meliora studia, quam militiæ operam dare, nobis amicis promisisti, et longè aliam spem et exspectationem de te concitasti. 5 Contendis, studes, cogitas, et animo habes?

Ode XXX. Εὐκτικὴ, vel Κλητικὴ.

AD VENEREM.

Rogat Venerem, ut in ædem Glyceræ sibi dedicatam veniat.

Dicolos Tetrastrophos.

O Venus, regina 1 Cnidi 2 Paphique,
3 Sperne 4 dilectam 5 Cypron, et 6 vocantis
Thure te multo Glyceræ 7 decoram
Transfer in ædem.
8 Fervidus tecum 9 puer et 10 solutis
Gratiæ zonis, 11 properentque 12 Nymphæ,
Et 13 parùm comis sinè te 14 Juventas,
15 Mercuriusque.

1 Urbis Cariæ, ubi pie ac religiosissimè coleris. 2 Urbis in Cypro insula. 3 Desere, minorisque æstima. 4 Tibi charam, et tuo nomini consecratam. 5 Insulam. 6 Glyceræ, te invocantis et tibi sacrificantis. 7 Migra in exornatum sacellum, à Glycera tibi consecratum. 8 Flagrans, qui amoris servorum animis infert. 9 Cupido. Synecd. gen. 10 Gratiæ incinctæ ac nudæ; vel ob eam, quæ in nubentibus requiritur, obsequii conjugalis facilitatem, qua zona solvitur virginea: vel quia natura munificæ omnibus patent, ac minime tectæ vel fraudulentæ sunt. 11 Ad hoc sacellum festinent, illudque sua divina præsentia sanctum ac religiosum reddant. 12 Naiades, Oreades, Dryades, etc. 13 Severa et tristis sinè tuo divino munere et rebus amatoriis. 14 Juventutis dea, Herculis uxor, Jovis poculorum administra, quam Græci appellant *Heben*, id est, Pubertatem. 15 Eloquentiæ deus. Multùm enim valet eloquentia ad amorem conciliandum.

Ode XXXI. Εὐκτική.

AD APOLLINEM.

Non divitias petit ab Apolline, sed tranquillam hilaremque vitam, et ut sit mens sana in corpore sano.

Tricolos Tetrastrophos.

Quid 1 dedicatum 2 poscit Apollinem
3 Vates? quid 4 orat, de patera novum
Fundens 5 liquorem? 6 non opimas
Sardiniæ 7 segetes feracis:
Non 8 æstuosæ grata 9 Calabriæ
Armenta: non aurum, aut 10 ebur Indicum:
Non rura, quæ 11 Liris 12 quietâ
13 Mordet 12 aquâ, 14 taciturnus amnis.
15 Premant 16 Calenâ falce, quibus dedit
Fortuna, vitem: 17 dives et aureis
Mercator 18 exsiccet 19 culullis
Vina 20 Syrâ reparata 20 merce,

1 Divinis honoribus affectum, cui Augustus templum in Palatio dedicavit. Obliqua et imperfecta est quædam Prosopopœia, ubi sermo ipsius poetæ leviter tertia persona repræsentatur. Potuisset enim dicere: Ego posco Apollinem hoc vel illud per mea sacra. Quidam interpretantur Apollinem τροπικῶς, pro templo vel simulacro, ut sit Meton. adj. pro subj. In *quid* repetito est Anaphora. 2 Precatur. 3 Poeta tuus Horatius. Loquitur enim de se in tertia persona, ut diximus. 4 Sibi à te dari. 5 De calice fundens novum vinum, sive vini primitias, id est, sacrificans. Synecd. gen. 6 Non orabo sive poscam pingues et lætas segetes, id est, ingentes frumentorum acervos fertilis Sardiniæ, quæ insula est in mari Tyrrheno. Anaphora. 7 Al. *opimæ Sardiniæ segetes feraces*, id est, agros fertiles pinguis Sardiniæ, Meton. adj. Festus: *Seges dicitur ea pars agri, quæ arata et consita est, à serendo dicta.* Virg. *Nec Cereri opportuna seges, nec commoda Baccho.* 8. Calabriæ, solis ardore torridæ. Sic supr. od. 22. *Syrtes æstuosas* appellat. 9 Italiæ regionis, omni bonorum genere plenæ, equorum præsertim. 10 Virg. P. Georg. *India mittit ebur, molles sua thura Sabæi.*

11 Campaniæ fluvius. 12 Lenta alluvione. 13 Alluit, irrigat, lambit: ut supra Od. 22. Metaphora ab animantibus 14 Leniter fluens. 15 Amputent presso pollice vineas, *vel*, calcent in torculari uvas abscissas cultello, instar falcis incurvo, in agro Caleno. Permissio est, quæ potest intelligi de vindemiatione, quæ fit cultello, vel calcatione uvarum in torculari vel cupa. 16 Dicta est à *Calibus*, oppido in agro Sabino, ubi optima nascuntur vina. 17 Ordo est: Et dives mercator, charus diis ipsis, quippe ter aut quater anno impunè revisens Atlanticum mare, exsiccet aureis culullis vina reparata merce Syra. 18 Ebibat, exhauriat. 19 Ex poculis, ex calicibus. Sic de Arte Poet. *Reges dicuntur magnis urgere* culullis, *Et torquere mero*, etc. *Cululli* propriè sunt calices fictiles, quibus Pontifices, virginesque Vestales utebantur. 20 Emta, vel permutata mercibus Syris, id est, ex Syria, Asiæ regione opulentissima, advectis. *Parare* enim verbum generale est, sive per emptionem, sive per permutationem, sive aliter acquiramus. Synecd. gen. pro aromatis, quæ ex Arabia camelis in Syriam devehebantur: vel pro auro et argento.

1 Dis charus ipsis: quippe 2 ter, et quater
Anno 3 revisens æquor 4 Atlanticum
5 Impunè. 6 Me 7 pascunt olivæ,
8 Me cichorea, 9 levesque malvæ.
10 Frui 11 paratis et 12 valido mihi,
13 Latoë, 14 dones, 15 et (precor) 16 integrâ
Cum mente, 17 nec turpem senectam
Degere, nec 18 citharâ carentem.

1 Qui mercator diis ipsis gratus et amicus est. 2 Sæpiùs. 3 Iterùm atque iterùm navigans. 4 Mare remotissimum versus Mauritaniam, id est, Oceanum. Synecd. spec. 5 Sinè ulla jacturâ, sine naufragio. Sic supra Od. 17 Impunè *tutum per nemus arbutos Quærunt latentes*, etc. Ergo diis charus est mercator. Argumentum à consequentibus. 6 Hujusmodi magnifica per extrema pericula acquirenda non expeto, mihi enim Horatio tenuis et frugalis cibus sufficit. 7 Sustentant, delectant. Metaph. à pecore. 8 Intyba, endivia. 9 Molles quæ ventrem gravem levant et molliunt. 10 Precor, ut mihi facilibus victitare concedas. Ordo est: O Latoe, precor ut dones mihi valido frui paratis, cum mente integra, et dones degere senectam nec turpem, nec carentem cithara. 11 Iis, quæ ego paravi. 12 Mihi sano. 13 O Apollo Latonæ fili: à Græco Λατῷος. 14 Concedas, largiaris. 15 In *et* et *nec*, bis repetitis, duplex est Anaphora. 16 Cum ratione sana et valida. Orandum ergo, ut sit mens sana in corpore sano. 17 Non morosam, non delirantem, vel inhonoratam senectutem, sed laudabilem et jucundam. 18 Lyræ studio.

Ode XXXII. Προσφωνητική.

A D L Y R A M.

Alloquitur lyram, eamque poscit, ut sibi adsit et secum canere non desinat.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Poscimus, si 2 quid 3 vacui 4 sub umbrâ
5 Lusimus tecum, quod et hunc in annum
6 Vivat, et plures: age, dic 7 Latinum
8 Barbite, carmen;
Lesbio primùm modulate 9 civi:

1 Flagitamus, o Barbite, si quid hactenus memoria dignum in occulto per otium scripsimus, ut id evulgetur, et in publicum prodeat. Al. *poscimur*, sc. à Mæcenate, id est, precatur nos Mæcenas, ut, si quid in occulto scripsimus, publici juris faciamus et edamus. 2 Lyricorum carminum. 3 Otiosi, à publicis negotiis et occupationibus liberi, σχολάζοντες. 4 In secessu, à vulgo remoti. 5 Cecinimus. Synecd. gen. 6 Quod immortalitati consecratum perpetuò vigeat. Metaph. à rebus animatis, sensu et motu præditis. 7 Nostro idiomate scriptum carmen lyricum, cujus ego sum author et princeps. Synecd. gen. 8 O lyra. 9 Qui à Lesbi insulæ præclaro incolà Alcæo, nobilissimo lyrico, primum usurpatus et compositus es ad canendos versus lyricos. Synecd. gen. Participium verbi deponentis hic passivè usurpatur.

Qui 1 ferox bello, tamen inter arma,
Sive 2 jactatam religârat udo
Littore 3 navim:
4 Liberum, et 5 Musas, Veneremque et 6 illi
Semper hærentem 7 puerum 8 canebat,
Et 9 Lycum, nigris 10 oculis nigroque
11 Crine decorum.
12 O decus Phœbi, et 13 dapibus supremi
14 Grata 15 testudo Jovis, ô 16 laborum
Dulce 17 lenimen, mihi 18 cunque 19 salve
20 Ritè 18 vocanti.

1 Qui quidem Alcæus quamvis vir bellicosus et armis invictus esset, tamen sive bella gereret, sive in portu à navigatione conquiesceret, citharæ solatium et studium non omisit. Metaph. ab eo, qui acriter et fortiter magno animo fertur in prælium. 2 Agitatam in undis maris. 3 Navium suarum classem. 4 Deum Bacchum, id est, convivia, quæ vino abundant. 5 Jovis ac Mnemosynes filias. 6 Matri suæ Veneri semper adhærentem, eamque assiduè sequentem. Cupido enim Veneris assiduus comes est. Sic Cic. pro Roscio, *hærere gladiatori*, pro assiduè sequi. 7 Cupidinem, arcu et sagittis armatum. Synecd. gen. 8 Carmine ad lyram canebat. 9 Puerum, quem Alcæus amabat. 10 Superciliis. 11 Prisci laudabant in pueris et puellis oculos et crines nigros. 12 O barbite, sivè lyra, quæ Apollinis ornamentum es. Nam et citharam ipse invenit, et lyram, a Mercurio donatam, tanquam suam usurpavit. Anaphora est, et exclamatio admirantis vim et opem suæ testudinis. 13 Epulis. 14 Accepta. 15 Lyra. Metaph. à camerato tabulato. 16 Omnium malorum. 17 Solatium. 18 Quovis tempore te poscenti, ut ad te carmina mea concinam. 19 Semper vige et vive. Metaph. ab animato ad inanimatum. 20 Debito modo.

Ode XXXIII. Παραινετική.

AD ALBIUM TIBULLUM.

Ne plus æquo doleat, sibi rivalem a Glycera indigne anteponi.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Albi, ne doleas plus nimio, memor
2 Immitis Glyceræ: neu 3 miserabiles
Decantes elegos, 4 cur tibi junior
5 Læsâ 4 præniteat fide.

1 O Albi Tibulle, vates doctissime, ne plus justo, vel quam par est, te excrucies. 2 Crudelis, quòd amantem non redamet, sed fidem datam violet. 3 Fletibus aptissimos, misericordiam commoventes. Meton. eff.c. 4 Quòd rivalis juvenis apud Glyceram tibi anteponatur, et pluris ab ea fiat. *Prænitere* enim hic est præferri: quò enim quisque *nitidior*, eò ob spem lucri etiam gratior. 5 Fracta fide, qua se tibi semper obsequentem fore pollicita est Glycera.

1 Insignem 2 tenui fronte Lycorida
Cyri 3 torret amor : 4 Cyrus in asperam
Declinat Pholoën : sed prius 5 Appulis
Jungentur capreæ lupis ;
6 Quam 7 turpi Pholoë peccet 8 adultero.
9 Sic visum Veneri, cui placet 10 impares
Formas, atque animos 11 sub juga ahenea
12 Sævo mittere cum joco.
13 Ipsum me melior cùm peteret 14 Venus,
15 Gratâ 16 detinuit compede Myrtale
Libertina, 17 fretis acrior Adriæ
18 Curvantis Calabros sinus.

1 Commendatum. Q. d. Ne doleas plus justo, hoc te scire volo quòd Lycoris Cypri amore incenditur : Cyrus a Lycoride abhorret, in Pholoen, a se alienam, propensior. Exemplo enim ostendit, quanta sæpè in amoris jugo sit disparitas. Climax sive gradatio, et Polyptoton. 2 Parva et angusta : *vel :* tenera ac lævi, nec rugis nævisque aspera fronte. Sic Ep. 7. l. 1. *reddes Forte latus, nigros* angusta fronte *capillos.* 3 Cupidinis flamma incendit, inflammat. Metaph. 4 Cyrus animum suum propendet, sive propensus est in amorem Pholoes morosæ, à qua ipse contemnitur. 5 Lupis ex Apulia, id est, quibusvis lupis inter se uno stabulo conjungentur. Significat autem, Pholoen Cyrum nunquam amaturam. 6 Quàm Cyro amatori morem gerat Pholoë. 7 Quem Pholoe honestè admittere nequit, cùm Glyceram nulla justa causa contemserit. 8 Cyro. Synecd. gen. 9 Sic placuit Veneri una cum sævo joco, id est, immiti filio suo Cupidine, ut, sc. amor non semper sit reciprocus, et æquè utrimque vehemens. Quotiescunque ratio non apparet, *Sic visum*, interponitur. Virg. 3. Æn. *Postquam res Asiæ, Priamique evertere gentem Immeritam* visum *superis.* Idem. 2. *Diis aliter* visum. 10 Formas inæquales et discordes animos inter se jungere, utpote, cùm deformis formosam, senex puellam, vel quis alius forma vel moribus disparem amat. 11 Sub duram et difficilem amoris servitutem mittere, id est durissimo amoris vinculo colligare, cum sc. maritus cogitur omnia facere non suo, sed uxoris arbitratu. Atqui *Non benè inæquales veniunt ad aratra juvenci.* Metaph. à bestiis jugalibus. 12 Immiti, difficili, χαλεπῷ : ut suprà Od. 19. *Mater* sæva *Cupidinum.* 13 Hoc ipsum meo ipsius exemplo satis superque edoctus sum. Nam me Horatium cùm formosior quædam puella appeteret, sive expeteret, etc. 14 Formosa et aptior puella, quæ talis effingitur à dea. Meton. effic. Sic Virg. Ecl. 3. *Parta meæ* Veneri *sunt munera.* 15 Tunc Myrtale liberta, id est, quæ ex servitute libera facta fuit, grata servitute me devinxit, et aliam amare non permisit. *Grata* autem Myrtale compede detentum dicit, quod servitus illa, qua tali dominæ serviat, ipsi non injucunda sit. Sic Od. 11. l. 4. *tenetque* grata Compede *vinctum.* 16 Metaph. à captivis. 17 Quæ tamen Myrtale erga me morosior, sævior et iracundior erat, quam freta maris Adriatici : ut Od. 9. l. 3. *et improbo* Iracundior Adria. Synecd. spec. pro periculosissimo quoque loco. 18 Quod mare Adriaticum Calabriam ambit, et alluendo terræ portiones aufert, littusque incurvat et inæquale reddit. Eo maris æstum ostendit, cùm in terram receptum sinus portùsque efficit.

Ode XXXIV. Διαςολχή.

A D   S E I P S U M.

Quem pœnitet quod Epicureos secutus, parum studiosè deos coluerit.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Parcus deorum cultor, et 2 infrequens,
Insanientis dùm sapientiæ
3 Consultus erro: 4 nunc retrorsum
Vela dare, 5 atque iterare cursus
Cogor relictos: namque 6 Diespiter
7 Igni corusco nubila dividens,
Plerumque 8 per purum tonantes
9 Egit equos, volucremque 10 currum:
Quo 11 bruta tellus, et 12 vaga flumina,
13 Quo 14 Styx, et 15 invisi horrida Tænari
Sedes, 16 Atlantëusque finis

1 Ego Horatiùs hactenùs nimis modicus et tardus deorum cultor fui. 2 Rarus, non assuetus, insolens. 3 Dum erro consultus, id est, peritus Epicureæ sapientiæ, quæ docet contemnere omnes religiones. Vocabant *consultum*, virum bonum, ac juris publici peritum, qui consilii causa ab imperitioribus adibatur. Plerumque tamen addebant id, cujus peritiam profitebatur: venuste verò hic pro Epicureo ponitur. *Consultus sapientiæ* sic dictum, ut dicimus *jurisconsultus*. 4 Nunc pœnitentia ductus mutare consilium, et priora vestigia repetere, et ad professionem Stoicam, à qua ad Epicurum defeci, redire, Deosque immortales et esse, et res mortalium curare, rursus credere cogor. Metaphora à nautis petitâ, qui cùm aberraverint, retro navigant. 5 Atque recurrere, παλινδρομεῖν, et eò, undè solvi, renavigare. 6 Jupiter Diespiter, id est, diei et lucis pater. 7 Fulmine rutilanti nebulas perrumpens sive disrumpens. Synecd. gen. Sic Cic. Tusc. 2. *Jace, obsecro, in me vim coruscam fulminis.* Ac Virg. Æn. 2. *ensem coruscum* appellat. 8 Per cœlum serenum, vel æra. Sic Virg. Georg. 1. *et, dùm se lætus ad auras Palmes agit, laxis per purum immissus habenis*: ἐξαιθερίας dicunt Græci. Hoc Epicurei fieri posse negarunt. Lucret. l. 6. *Fulmina gignier è crassis, altèque putandum est Nubibus exstructis: nam cælo nulla sereno, Nec leviter densis mittuntur nubibus unquam.* Itaque videtur hic Horatius significare, talia fulmina, qualia hic describit, portendere hominibus tristia. Virg. Georg. 1. *Non aliàs cælo ceciderunt plura sereno Fulgura, nec diri toties arsere cometæ.* Poeta igitur non vano deorum metu perterritus, resipiscit. 9 Tonuit. Alleg. Poetarum more locutus est, ut suprà Od. 12. *Tu gravi curru quaties Olympum.* 10 Et velocissimum suum currum egit, et flumina tremefecit. 11 Immobilis, gravis, et sine sensu. *Nam brutum* (inquit Festus) *antiqui gravem appellabant.* 12 Obliqua. 13 Anaphora. 14 Inferorum palus. 15 Odiosi inferni infausta regia, ad quam per Tænarum, urbem Laconiæ, vel promontorium, descenditur. 16 Et quo mons Atlas in Oceani fine versus Occidentem: mundi finis ac terminus, cujus cacumen ipsas nubes penetrat, tremit.

Concutitur. 1 Valet 2 ima summis
Mutare, et insignem 3 attenuat deus,
4 Obscura promens. 5 Hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit: 6 hic posuisse gaudet.

1 Deus potest humilia in altum attollere, et alta humilia reddere. Huc pertinet illud Æsopi responsum, qui interrogatus, quid Jupiter faceret, respondit: *Alta quidem humilia reddit: humilia autem attollit.* 2 Infera cum superis. 3 Deus tenuem reddit ac deprimit excelsum. 4 Ea, quæ non apparent, aperiens, atque in oculis omnium ponens. 5 Fortuna, id est Deus, ejusque voluntas et consilium velox hinc, id est, ex hoc loco, vel ab hoc homine, apicem, id est, summum cacumen potestatis, summos honores, amplissimas divitias, cum lamentabilis et luctuoso infortunatorum sonitu et querela ademit. 6 Et hic illum in alium locum transtulisse, id est, in alium opes et honores transtulisse gaudet. *Hinc* et *hic* Polyptoton habent.

Ode XXXV. Προσευκτική.

AD FORTUNAM.

Obsecrat eam, ut Cæsarem conservet in Britannos iturum.

Tricolos Tetrastrophos.

O 1 Diva, 2 gratum quæ regis Antium,
3 Præsens vel imo tollere de 4 gradu
Mortale 5 corpus, vel 6 superbos
7 Vertere funeribus 8 triumphos:
Te pauper 9 ambit sollicitâ prece
Ruris colonus: 10 te dominam æquoris,
11 Quicunque 12 Bithynâ lacessit

1 O Fortuna, rerum humanarum et mundi domina, *vel*, Jovis subministra. Synecd. gen. 2 Quæ Antio urbi præsides et tutaris, in qua templum tibi consecratum est, id est, quæ Antii coleris, sacrificiisque solemnibus ol caris, ut urbis custos. Sic suprà, Od. 28. Neptunum *Tarenti custodem* dixit, quòd illi ea in urbe templum erat consecratum. 3 Potens, in promptu habens, et parata hominem de infimo loco; id est, de ima plebe et infimæ sortis, in altum attollere ac elevare. Virg. Ecl. 1. *Nec tam præsentes alibi cognoscere Divos.* Ter in Phorm. *non tu hunc habeas planè præsentem deum?* 4 Metaph. ab editioribus locis, quo gradibus et scalis ascenditur. 5 Synecd. part. pro toto homine. 6 Efficientes homines superbos. Meton. effec. 7 Mutare augustos amplissimosque regum honores in cædes et funera. id est, *Valet ima summis mutare,* &c. 8 Synecd. spec. pro amplissimis magnificentissimisque honoribus in nihilum versis à Fortuna. 9 Te frugali vita contentus rusticus pro se rebusque suis felici successu prosperandis obnixe rogat. Metaph. à petitionibus magistratuum, ad quos obtinendos candidati tribus circumibant, et amicos prensabant. 10 Anaphora. 11 Omnis te rogat, qui lacessit, id est, qui remis impellit, hoc est, navigat in mari Carpathio juxta Carpathon, Rhodiorum urbem, navi, qua merces ex Bithynia feruntur. 12 Synecd. spec. pro navi cujusvis mercatoris, qui illud mare percurrit quotannis. In *carina* est Synecd. membr. pro integra navi.

Carpathium pelagus carinâ.
Te 1 Dacus asper, te 2 profugi Scythæ,
Urbesque, gentesque, et 3 Latium ferox,
Regumque 4 matres barbarorum, et
5 Purpurei metuunt tyranni,
Injurioso ne pede 6 proruas
Stantem columnam, 7 neu populus frequens
8 Ad arma cessantes, ad arma
Concitet, imperiumque 9 frangat.
10 Te semper anteit sæva 11 Necessitas,
12 Clavos trabales, et 13 cuneos 14 manu
Gestans 14 ahenâ: nec 15 severus
16 Uncus abest; 17 liquidumque plumbum.
Te 18 Spes, et albo 19 rara Fides 20 colit

1 Gens bellicosa juxta Istrum fluvium degens. Alleg. ex Synecd. specierum, pro asperrimis potentissimisque quibusque populis, quibus Fortuna est formidolosa. 2 Errantes, incertis sedibus vagantes, certam sedem nusquam habentes, utpote in plaustris, tanquam in domibus, habitantes. Sic Od. 24. l. 3. *campestres* appellat. *Campestres melius Scevthæ, Quorum plaustra vagas ritè trahunt domos, Vivunt, et rigidi Getæ.* 3 Latium animosum atque elatum, armis indomitum, tùm per se, tùm quòd in eo sita esset Roma, tot gentium imperio superba. Meton. subj. pro Latinis animosis: ut in *urbes* et *gentes* pro civibus. 4 Pro liberis suis sollicitæ. 5 Reges purpura ornati. Phryges, Assyrii, Medi, Persæ, aliique. 6 Ne invido et maligno pede dejicias et evertas statum et incolumitatem imperii *vel*, Cæsarem Augustum, imperii Romani erectam columnam, in cujus dignitate et salute Romani regni culmen sustinetur, totiusque reipublicæ incolumitatis cardo vertitur. Alleg. è multis Metaph. ab ædificiis. 7 Neve populus congregatus, id est, veterani milites et equites in militia exercitati, alios pacis et concordiæ amantes, et pugnarum pertæsos, iterum libertatis recuperandæ prætextu ad seditionem contra Cæsarem provocent, ejusque tranquillam gubernationem destruant ac resolvant. 8 Epizeuxis, ad furorem populi indicandum. 9 Metaph. à corporeis ad incorporea. Sic dicitur, *frangere dignitatem, cupiditates, furores, consilia*, etc. 10 Anaphora. 11 Æternum illud et inevitabile fatum te præcedit, tibique faces præfert. Idcircò autem Necessitas dicitur fortunam præcedere, quòd certiora sunt et stabiliora, quæ fiunt necessariò, quam quæ fortuitò. 12 Clavos magnos, quibus trabes configuntur, *vel*, prægrandes palos ad instar clavorum cuspidem habentes, noxiis torquendis et puniendis paratos. 13 Quibus insertis non solum res finduntur, sed etiam combinantur. 14 Robustissima sua manu. 15 Horribilis. 16 Hamus ferreus sceleratorum gutturi infigendus, quo vel in ignem, vel in aquam, vel ad scalas trahantur. Cic. Philip. 1. uncus *impactus est fugitivo.* 17 Et plumbum igne resolutum, quo rei puniantur. Hæc omnia, quæ Necessitati tribuuntur, pertinent vel ad exprimendam Necessitatis vim ac potentiam, vel potiùs ad significandam firmitatem ac stabilitatem, qua id, quod semel constitutum est, nodo plus quàm Herculano firmat ac munit. 18 Mortalium solatium, id est, homines sperantes et fide præditi. Meton. adj. Ut fortunam anteit *Necessitas*, dura nimis atque immitis: sic sequitur Spes, solatium ac lenimen laborum. 19 Quæ à paucis colitur. 20 Amplectitur.

1 Velata panno: 2 nec comitem abnegat,
3 Utcunque 4 mutatâ potentes
4 Veste 5 domos 6 inimica linquis.
7 At vulgus infidum, et meretrix 8 retrò
Perjura cedit: 9 diffugiunt 10 cadis
Cum fæce 11 siccatis amici
12 Ferre jugum pariter dolosi.
13 Serves iturum Cæsarem in ultimos
Orbis Britannos, et juvenum recens
14 Examen 15 Eois timendum
Partibus, 16 Oceanoque rubro.
17 Eheu! 18 cicatricum, et 19 sceleris pudet,
20 Fratrumque: 21 quid nos dura refugimus
Ætas? 22 quid intactum nefasti
Liquimus? undè 23 manus 24 juventus

1 Alba stola induta: quia tota pura est ac candida, neque à recto ullis deterrita minis discedit. Alludit ad candidatos, qui veste candida induti, cùm peterent magistratum, aut dignitatem, sperabant se εὐτυχεῖς futuros. In *panno* Synecd. gen. pro veste. 2 Nec Fides te comitem suam aspernatur, nec ipsa tibi comes esse recusat, fidelis enim amicus non deserit amicum olim florentem, fortuna commutata. 3 Quandocunque tu, o Fortuna, facta inimica, relinquis et deseris eos, quos anteà beaveras, veste tua mutata, aut luctu aut paupertie, id est, cùm tu commutaris, et ex amica et secunda, fis inimica et adversa. 4 Veste anteà læta in tristem et pauperem mutata. Alii intelligunt vestem mutatam non à Fortuna, sed ab his, quos afflictos, ac proinde in luctu constitutos, reliquerit. 5 Divitum. 6 Irata relinquis. 7 At contrà fallax vulgus, quis vento et fluctu mobilius, et meretrix fide data fracta, et assentator te immutatam et adversam relinquit. 8 Retrocedit, diffugit. Tmesis. 9 Amici dolosi in ferendo pariter jugo cum amicis calamitate affectis diffugiunt, consumtis amicorum divitiis. Allegoria est. 10 Doliis jam vino vacuis et exhaustis, id est, facultatibus et bonis absumtis. Synecd. spec. pro gen. 11 Exsiccatis. 12 Fallaces et fraudulenti in fortunæ adversæ oneribus et damnis pariter cum amico ferendis, id est, qui non sincere se consortes præbent, neque bona fide, ideòque in rebus adversis deserunt. Translatio est a bobus junctis. 13 O Diva gratum quæ regis Antium, tuearis Cæsarem Augustum jam in ultimos totius orbis populos Britannos iturum cum exercitu. Virg. Ecl. 1. *Et penitus toto divisos orbe Britannos.* In *Cæsarem* est Synecd. gen. 14 Et serva novum exercitum ex juvenibus collectum. Metaph. à gregaria migratione apum, pro quavis multitudine rerum aliarum. *Examen* proprie est multitudo apum: transfertur autem ad alia, ut hic. 15 Orientalibus populis, Persis, Medis, Parthis, Arabibus, horribilem. Meton. subj. 16 Et formidandum Britannis, qui incolunt partem mundi solis occasui propinquam, cujus radiis Oceanus quasi rubescit. 17 Exclamatio per commiserationem civilium discordiarum, ubi consanguinei et germani inter se committebantur et cædebantur. 18 Pudet nos vulnerum in bello civili acceptorum. 19 Civilis belli, quod omne malum secum trahit. 20 Concivium, vel consanguineorum et germanorum: eveniebat enim interdum, ut duo fratres essent contrariarum partium. 21 A quo malo et facinore refugimus nos, qui sumus dura ætas, id est, ferreo et infelici tempore nati homines, sine misericordia. 22 Quid nos nefarii intactum reliquimus? Anaphora est in vehementia interrogationis, cui subjectione negata redditur exclamatio per optationem. 23 Scelestas. 24 Romana, id est, juvenes Romani. Meton. adj.

1 Metu deorum 2 continuit? quibus
Pepercit aris, 4 ô utinam 5 novâ
Incude 6 diffingas retusum in
7 Massagetas Arabasque 8 ferrum!

1 Religione seu pietate adversus deos, quam Εὐσέβειαν Græci appellant. 2 Abstinuit? 3 Quæ deorum templa spoliata sanguine non polluit ac violavit juventus? 4 O Fortuna utinam nova incude diffingas, id est, de novo fingas et cudendo reformes ferrum retusum, id est, gladios fractos, hebetatos in bello civili, non ut hactenùs bellis civilibus in cives sed in Massagetas et Arabas, aliosque populi Romani hostes. 5 Super nova aliqua incude. 6 Al. *distringas recusum.* 7 Populum Scythicum ultra mare Caspium. 8 Arma è ferro facta. Meton. mat. et simul exclamatio optantis talem effectum.

Ode XXXVI. Εὐχαριστική,

AD POMPONIUM NUMIDAM.

Ob cujus ex Hispania reditum gaudio exultat, et hortatur eum ad lætitiam.

Dicolos Distrophos.

Et 1 thure, et 2 fidibus juvat
3 Placare, et vituli sanguine 4 debito
Custodes 5 Numidæ 6 deos:
7 Qui nunc 8 Hesperiâ 9 sospes ab ultimâ,
10 Charis multa sodalibus,
Nulli plura tamen 11 dividit oscula,
Quàm dulci 12 Lamiæ: 13 memor
Actæ non alio 14 rege puertiæ,

1 In sacrificium oblato: thus enim semper adhibebatur in sacrificiis: ut suprà Od. 19. *verbenas, pueri, ponite, thuraque,* etc. et 30. *vocantis Thure te multo Glyceræ decoram Transfer in ædem.* In et Anaphora. 2 Carmine Lyrico. 3 Placare deos, iratos futuros, nisi eis sacrificia promissa persolvantur. 4 Vel voti, vel amicitiæ causa: ut Od. 6. l. 2 *ibi tu calentem* Debita *sparges lacryma favillam Vatis amici.* 5 Amici nostri. 6 Castorem et Pollucem, navigationis præsides. 7 Ordo est: Qui nunc sospes reversus ab ultima Hesperia, dividit multa oscula charis sodalibus, nulli tamen plura, quàm dulci Lamiæ, memor pueritiæ actæ non alio rege, et memor simul mutatæ togæ. 8 Ab ea Hispaniæ parte, quæ in Occidentis ultima parte sita est: non ab ea Hesperia, quæ apud hunc Poetam sæpè pro Italia ponitur: ut Od. 6. l. 3. *Di multa neglecti dederunt* Hesperiæ *mala luctuosæ.* 9 Salvus et incolumis reversus. 10 Amicis suis. 11 Distribuit, tribuit, impertit. 12 Ælio Lamiæ suo. 13 Dum grata et memori mente recordatur pueritiæ suæ, una cum Lamia condiscipulo suo sub uno eodemque, non sub alio, magistro, et communi doctore et potenti amico transactæ. Sic Ep. 17. l. 1. *Coram rege suo de paupertate tacentes, Plus poscente ferent.* 14 Nonnulli per *regem pueritiæ* intelligunt eum regem, quem pueri ejusdem ætatis ac viciniæ solent sibi per ludum, sorte aut suffragiorum numero eligere, quem sequantur, cujusque jussis obtemperent. Vult enim Horatius, maximè Lamiam à Numida fuisse amatum, quòd, cum ambo æquales essent, eodem et communi rege pueri simul luserant et grandiores facti, uno eodemque tempore virilem togam simul sumserant.

1 Mutatæque simul 2 togæ.
3 Cressâ ne careat pulchra dies notâ:
4 Non promtæ modus 5 amphoræ:
6 Neu morem in Salium sit requies pedum,
7 Neu multi Damalis meri
Bassum 8 Thrëiciâ vincat 9 amystide;
Neu desint 10 epulis rosæ,
Neu 11 vivax apium, neu 12 breve lilium.
13 Omnes in Damalim 14 putres
15 Deponent oculos: 16 nec Damalis novo
Divelletur 17 adultero
18 Lascivis ederis 19 ambitiosior.

1 Et pueriles ac prætextæ togæ uno eodemque tempore depositæ, et eodem die virilis togæ assumtæ. 2 Epistrophe. 3 Cretensi, seu creta, vel niveo et candido lapillo, et albo signo, quo faustos dies Cretenses notarunt, hæc dies numeretur atque notetur. 4 Neve bibendo sit mensura aut finis, sed promatur vinum in amphora magna. 5 Optimi vini largiùs promti et ebibendi. 6 Neve ulla sit requies saltandi et exultandi in morem Salium, id est, ut saltant Salii, id est, Martis sacerdotes, à Numa Pompilio primum instituti, qui certis anni temporibus carmina cantabant cum tripudiis et saltibus solemnibus. Od. 3. l. 4. *In morem Salium ter quatient humum.* Virgil. l. 8. *Hinc exultantes Salios, nudosque Lupercos*, etc. *Salium* est adjectivum accusativi casus, à *Salius, a, um.* 7 Neve Damalis, amica Pomponii Numidæ, quæ multi meri capax est, mulier bibacissima, Bassum sine respiratione vincat in potando, sed cum Numida potius contendat bibendo. Sic Cic. Ep. ultima l. 9. *homo non multi cibi, sed multi joci.* 8 Qua utebantur Thraces homines vinosi et acerrimi potores: supra Od. 27. 9 Poculo capacissimo, quod sine respiratione haustim, et labris non clausis epotabatur: ἀπὸ τοῦ ἀμυστὶ πίνειν, id est, ab eo, quod est haustim, et labris non clausis bibere: μύζω enim est musso, sugo, os et labra claudo. Alii dicunt, *amystidem* hoc loco non poculum significare, sed itemperatum inter Thracas bibendi genus. 10 Comessationibus nostris amœnissimi flores: Sic et Od. 38. l. 2. rosæ et unguenta in convivio adhibentur. *Hùc vina, et ungenta et nimium breves Flores amœnæ ferre jube rosæ.* 11 Diu virens. 12 Brevi tempore durans. 13 Reliqui omnes amatores, præter Numidam. 14 Ebrios, nimio potu marcescentes, quales strenuè potantium esse solent, quos *nare* eleganter dixit Lucret. l. 4. vel amore et cupiditate Damalis fractos. Metaph. à terra, quæ arando redditur putris, soluta et subacta, ut faciliùs sparsa semina præmollitus foveat sulcus, (undè *putris gleba* et *putre solum* dicitur) ad indicium profusæ et solutæ tam potionis, quam libidinis: ut sumitur Sat. 5. Persii: *ille In Venerem est putris.* 15 Conjicient et designent, *vel*, condent et quasi sepelient. 16 Ipsa tamen Damalis non separabitur à novo amatore Pomponio, sed ei adhærebit. 17 Amatore Numida, ut suprà Od. 33. Synecd. gen. 18 Laxe crescentibus. 19 Eum lasciviùs et arctiùs amplexibus suis ambiens, quam ederæ complectuntur arbores. Sic Od. 15. Epod. *Arctius, atque edera procera astringitur ilex, Lentis adhærens brachiis.* Sic contrà ambitiosi homines dicuntur nimis amplecti plebem, qui plebem largitionibus corrumpunt, et qui regnum appetunt. Cic. pro Mil. de Sp. Melio. Metaph. à magistratum petentibus.

Ode XXXVII. Προσφωνητική.

AD SODALES.

Quos hortatur ad indulgendum Genio, ob victoriam Actiacam Augusti.

Tricolos Tetrastrophos.

Nunc est bibendum, 1 nunc pede 2 libero
3 Pulsanda tellus: nunc 4 Saliaribus
Ornare 5 pulvinar 6 deorum
Tempus 7 erat dapibus, sodales.
8 Antehac 9 nefas 10 depromere Cæcubum
11 Cellis avitis, dum 12 Capitolio
13 Regina 14 dementes ruinas,
15 Funus et 16 imperio parabat,
17 Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum: 18 quidlibet impotens
Sperare, fortunâque dulci

1 Nunc post Augusti victoriam liberè tripudiandum est. Anaphora. 2 A compedibus, quas Cleopatra nobis minata, soluto. Nimirum M. Antonius cum amica sua Cleopatra Augusti Cæsaris auspicio ad Actium, Epiri promontorium, cum classe, copiisque suis fusus et fugatus occiderat. 3 Plausus ferienda est. 4 Delicatis sumtuosisque cœnis, cujusmodi Salii, Martis sacerdotes, uti consueverunt. 5 Lectulos et pulvinos, quibus dii imponebantur. Solebant enim Romani, devictis hostibus, et periculo communi propulsato, ad omnia pulvinaria deorum supplicationem decernere, atque aliquot dies festos lætitia publica celebrandos indicere. Sic Cic. Cat. 3. *Quamobrem, Quirites, quoniam ad omnia pulvinaria supplicatio decreta est, celebrate illos dies cum conjugibus et liberis vestris.* Lege Liv. l. 5. et Val. Max. l. 1. c. 11. 6 Meton. subj. pro adjunctis simulacris deorum. 7 Ut veluti cessantes accuset: omnis enim ad demonstrandam publicam lætitiam odiosa est mora. 8 In luctu sc. 9 Sc. *erat.* 10 Depromere et largius potare vinum generosum *Cæcubum* dictum à Cæcubis, Campaniæ populis, apud quos nascitur, sed nunc devicto Antonio cum Cleopatra, hoc erat illud tempus, in quo decebat epulari et convivari. 11 Ex paternis cellis vinariis, quæ denotant vini vetustatem, in qua laus summa est. 12 Urbi. 13 Ægypti, sc. Cleopatra. Synecd. gen. Nulla facta Antonii mentione, causam belli omnem Cleopatræ imputat, eò quòd mulier Ægyptia Romanorum affectaret imperium. 14 Ruinam et eversionem à demente regina cogitatam et comparatam Meton. effect. 15 Exitium. 16 Imperio Romano, id est, Romanis imperantibus orbi molirėtur. Meton. adj. 17 Cum comitatu suo virorum vitio castrationis corrupto turpium, id est, eunuchorum impudicorum, qui inter fœminas viri, inter viros fœminæ essent, quos Cleopatra cubicularios habebat. Synecd. gen. 18 In quidvis sperando incontinens, nec modum in sperando tenens, quidvis se assequi sibi persuadens. *Impotens* enim idem est, quod apud Græcos ἀκρατὴς, incontinens, effrenatus, non rationi obediens, sed affectibus et perturbationibus animi serviens. Cic. *Victoria etiamsi ad meliores venit, tamen eos ipsos ferociores impotentioresque reddit.*

1 Ebria: 2 sed minuit furorem
Vix una 3 sospes 4 navis 5 ab ignibus;
Mentemque 6 lymphatam Mareotico
Redegit 7 in veros timores
8 Cæsar, ab Italia 9 volantem
10 Remis adurgens (accipiter velut
11 Molles columbas, aut leporem 12 citus
Venator in campis 13 nivalis
14 Æmoniæ) daret ut catenis
Fatale 15 monstrum: quæ 16 generosiùs
17 Perire quærens, 18 nec muliebriter
Expavit 19 ensem, 20 nec latentes
Classe citâ reparavit 21 oras.
Ausa et 22 jacentem visere regiam
23 Vultu sereno 24 fortis, et 25 asperas
26 Tractare serpentes, ut 27 atrum
Corpore 28 combiberet venenum,
29 Deliberatâ morte ferocior:
30 Sævis Liburnis scilicet invidens,

1 Et secunda fortuna, quæ hactenus aliquandiu læta ipsi arriserat, i. rebus secundis inescata et elata, et ob hoc rationis expers, ut solent esse ebrii. Metaph. ab immodicè potis. 2 Sed ejus in sperando insaniam atque impotentiam vix una navis superstes compressit ac sanavit, ἐσωφρόνισε; sanitati mentis restituit. 3 Incolumis. 4 Qua Cleopatra, tanta bellatrix, prima fugit. 5 A Romanis immissis. 6 Insanam et ebriam vino, quod apud Mareotidem, Ægypti paludem, nascitur. Virg. Georg. 2. *Sunt Thasiæ vites, sunt et* Mareotides *albæ.* 7 In magnos timores, mentemque ejus graviter concutientes, quibus ad se rediens cœpit videre periculi magnitudinem, seque vana spe elusam. Sunt enim et alii vani timores, maximè in bello: notum illud, πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου. 8 Augustus. 9 Illam cum Antonio celeriter fugientem, ne capta Romam deduceretur, celeri navigatione persequens. Metaph. ab avibus. 10 Navibus urget, impellit. 11 Imbelles: ut Od. 4. l. 4. *nec imbellem feroces progenerant aquilæ columbam.* 12 Impiger. 13 Rigidæ, nive oppletæ. 14 Thessaliæ, ab *Æmone*, Deucalionis filio. 15 Ut muliebre illud monstrum, sibi triumphaturo fato reservatum, in vincula conjiceret ac vinciret, et vivum in triumphum duceret. Metaph. à re prodigiosa. 16 Nobiliùs, quàm mulieri par est. 17 Mori. 18 Nec more mulierum extimuit gladium. 19 Quo, Proculejum, à Cæsare ad eam missum, conspicata, se ipsam necare voluit. 20 Nec subita navium classe se in sui regni sive Ægypti abditas latebras ultimosque fines, ubi latitaret, contulit, bellumque adversùs Cæsarem reparavit. 21 Totam Ægyptum abditè latentem propter situm loci. Synecd. part. 22 Regnum suum desperatum et dejectum ingredi. 23 Vultu læto spem simulans. 24 Animosa, impavida. 25 Lethiferas, quas in hunc usum apud se habebat. 26 Manibus contrectare, corporique suo admovere. 27 Mortiferum, quia veneno interemti plerumque nigrescunt et inflantur. 28 Attraheret, conciperet, ipsarumque morsibus petita moreretur. Cic. 3. de Finibus: *sed infici tamen jam debet iis artibus, quas si dùm tener est,* combiberit, *ad majora veniet paratior.* 29 Quæ propter mortem à se decretam et constitutam animosior, et, quia jam antè mori decreverat, minùs, quàm priùs, perterrita fuit. Metaph. à trutina, qua quid perpenditur, justine, an injusti sit ponderis. 30 Sc. invidens, i. nolens ad triumphum Cæsaris Romam advehi navibus, quarum auxilio parta fuerat Augusto victoria.

1 Privata deduci 2 superbo
  3 Non humilis mulier triumpho.

1 Invidens etiam ac denegans victori Augusto, quòd tanquam privata (non ampliùs regina, sed jam captiva et serva) in superbo Cæsaris triumpho velut spectaculum demonstraretur. 2 Suprà Od. 35. superbos *Vertere funeribus triumphos*. 3 Existens Cleopatra mulier non ignobilis, non contemta, sed summo loco nata ac generosissima. Synecd. gen.

Ode XXXVIII. Προσφωνητική.

A D M I N I S T R U M.

Vult famulum suum nihil aliud adhibere ad externum convivii apparatum, quàm myrtum.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Persicos odi, puer, apparatus:
  2 Displicent nexæ philyrâ coronæ,
3 Mitte sectari, rosa quo locorum
  4 Sera 5 moretur.
Simplici myrto nihil allabores
6 Sedulus curo: neque te ministrum
Dedecet 7 myrtus, neque me, sub arctâ
  Vite bibentem.

1 O puer, nolo in convivio adhiberi regales et sumtuosas delicias, sc. odores, unguenta, coronas operosas, quibus uti solebant Persæ in conviviis. Synecd. spec. pro magnificentissimo quoque convivii apparatu. Valer. Max. scribit, Xerxen in tantum luxum olim effusum, ut, propositis præmiis, ubique conquirenda curarit nova deliciarum et voluptatum genera. 2 Et coronæ cum tenuissima tiliæ membrana, qua flores floribus annectebantur, operosiùs factæ, mihi non placent. 3 Tu verò curiosiùs inquirere omitte ac desine, quo in rosario, vel ubi locorum succrescant rosæ serò ac tardiùs enascentes, ex quibus fiunt coronæ. 4 Rosa serotina, quæ elapso suo tempore, non nisi in raris locis invenitur. 5 Maneat, et ultra cæteras rosas duret. Metaph. ab animatis ad inanimata. 6 Ordo est: Sedulus curo, ne quid addas myrto, id est, sedulò curo, hoc ago, ut nihil ampliùs ad convivium condecorandum laboriose addas, præter solam myrtum, cui nihil additum sit. 7 Et hæc arbuscula myrtus, Veneri gratissima, et ad discutiendum vini vaporem utilissima, non faciet te famulum meum minori esse gratiæ, quamvis vilis esse videatur, neque me Horatium, herum tuum, sub densa et umbrosa aliqua vite largiùs bibentem, meque oblectantem. Negat ergo tenuitati suæ eos sumtus convenire. Tale illud Juvenalis: *Non capit has nugas humilis domus.*

Q. HORATII FLACCI
CARMINUM,
SEU
ODARUM,
LIBER SECUNDUS.
Ode I. Πραγματική.
AD C. ASINIUM POLLIONEM.

Pollionem monet, ut tragœdiarum scripturam tantisper intermittat, dùm respublica sit composita. Deinde commendat illius scripta.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Motum ex 2 Metello consule civicum,
Bellique 3 causas, et 4 vitia, et 5 modos,
Ludumque Fortunæ, 6 gravesque
7 Principum amicitias, 8 et arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculosæ plenum opus 9 aleæ,
Tractas, et incedis per ignes

1 *Tu Asini Pollio*, insigne præsidium mœstis reis, et curiæ consulenti, cui laurus, etc. tractas, id est, commemoras tumultum civilem ex Metello, id est, ex eo tempore, quo Metellus fuit consul, id est, ex factionibus inter Marium, Metellum et Syllam exortum, etc. periculosæ plenum opus aleæ, etc. Intermitte hanc scriptionem, etc. et sine Musam tragicam paulisper desiderari in theatris. Synecd. gen 2 Meton. adj. consulatus Metelli, ad tempus designandum, quo ille magistratus gerebantur. 3 Et belli civilis causas, id est, dominandi cupiditatem. 4 Arrogantiam, avaritiam, ambitionem, ex quibus omnium bellorum initia extiterunt. Synecd. gen. Pompejus enim non ferebat parem, nec Cæsar superiorem. 5 Et varios atque incertos bellorum eventus, atque dubium Fortunæ ludum, quo alternis vicibus imos attollit, summosque deprimit. Sic supra Od. 2. l. 1. bellum *ludum* Martis appellavit. Vide locum 6 Perniciosas, quibus ab adversariis devicti amici in exilia et calamitates deveniunt. 7 Primùm L. Crassi, Cn. Pompeii, C. Cæsaris: deindè Octaviani, M. Lepidi, M. Antonii. 8 Et Civilis belli arma civium sanguine perfusa et madida, nondùm lota, nec aliqua expiatione mundata. Videtur ad veterum Græcorum morem respexisse, quibus à cæde expiabantur rei. 9 Opus plenum ancipitis fortunæ, quæ, ut *alearum* lusus, dubium habebit eventum, tibique periculosum, quòd multorum vitia cùm tu notaveris, in eo non paucis displicebis. Antiqui enim vocabant *aleam* non ludum tantùm, talosve quibus luditur; sed quidquid incertum ex fortuito pendet eventu. Metaph.

1 Suppositos cineri 2 doloso.
Paulùm severæ 3 Musa tragœdiæ
Desit 4 theatris : mox ubi publicas
5 Res ordinâris , 6 grande munus
7 Cecropio repetes cothurno ;
8 Insigne mœstis præsidium reis ,
Et consulenti , Pollio , 9 curiæ :
Cui 10 laurus 11 æternos honores
12 Dalmatico peperit triumpho.
13 Jam nunc 14 minaci murmure 15 cornuum
16 Perstringis aures : jam 17 litui 18 strepunt ,
Jam 19 fulgor armorum 20 fugaces
21 Terret equos , equitumque vultus.
22 Audire magnos 23 jam 24 videor 25 duces

1 Cineri parùm fido subjectos , per belli civilis odia specie pacis jam aliquandiu latentia , et quasi sopita. Alleg. è continuatis Metaph. Nam ut ex scintillis reconditis , si moveantur incautiùs , maximæ sæpè flammæ , omnia quæ sunt obvia , secum rapiunt : ita principum vitia vel minima , si minùs cautè notentur , mox recrudescit memoria , et id vel ipsa morte graviùs ferunt. 2 Qui celat et tegit ignes subjectos. Sic infrà Od. 27. l. 3 *Taurum dolosum* appellat qui Deum celat. 3 Itaque , o Pollio , Musa tua tristis illius tragœdiæ , id est , belli civilis , auctor , non statim vulgo in theatris recitetur , id est , paulisper intermittat tua Musa tragœdias scribere , easque scenæ committere. Meton. effic. pro carmine tragico de bello civili condito. 4 Ubi publicè legatur et audiatur. 5 Postquam singulari tua prudentia res publicas , tot annorum bellis turbatas et confusas in ordinem redegeris , et antiquæ incolumitati restitueris : *vel*, postquam belli civilis historiam (quæ res publicas continet) soluta oratione et ordine conscripseris. Meton. subj. 6 Tùm demùm arduum hoc , bella civilia, vel tragœdiam , quæ grandia continet , scribendi munus pari eloquentiæ sublimitate , qua Cecropici illi et Athenienses , Thespis , Æschylus , Euripides, Sophocles usi fuerunt , pertexes. 7 Atheniensi calceo (quo tragœdi in theatris induebantur) sic dicto à *Cecrope*, Athenarum rege , qui primus scripsit tragœdias. Alleg. è duplici Meton. adjunctorum : primùm quòd auctores tragœdiæ fuerint Athenienses : deinde quòd hi in gravi ac sublimi materia tragœdiæ , cothurno significatæ versentur , ubi graves tantùm personæ ac regiæ sustinentur. 8 O Pollio , qui vir consularis reis mœstis insignis es patronus , et senatui Romano , tuum in causis dicendis consilium salutare expetenti , insigne adminiculum es. Vide Od. 1. l. 1. 9 Senatoribus summis de rebus deliberantibus. Meton. subj. 10 Victoria , quam tibi in Salona , Dalmatiæ urbe , oppugnata et capta comparasti , immortale nomen comparavit. Meton. signi. 11 Nihil enim Romæ majus , quàm triumphasse. 12 In triumpho de Dalmatis , abs te devictis , acto: Salonam enim , Dalmatiæ civitatem , vicerat Pollio , de eaque egerat triumphum. 13 Tam graphicè hostilium exercituum horribiles conflictus et res gestas describis , o Pollio , ut jam mihi videar non audire , sed inesse præliis , quæ narras. Anaphora. 14 Terribili , mortem minitanti. 15 Quibus pedites ad certamen excitantur. 16 Legentium , vel meas aures percellis et obtundis. 17 Buccinæ incurvæ , quibus equitum animi accenduntur. 18 Strepitum edunt , et ad pugnam lacessunt. 19 Splendor telorum , clypeorum , galearum. 20 Pavidos. 21 Perterret, et oculos suo splendore confundit. 22 Et videre. 23 Post victoriam amissam. 24 Mihi. 25 Bellorum.

1 Non indecoro pulvere sordidos :
2 Et cuncta terrarum subacta ,
3 Præter atrocem animum Catonis.
4 Juno , et deorum quisquis amicior
Afris inultâ cesserat 5 impotens
Tellure , victorum nepotes
Rettulit 6 inferias Jugurthæ.
7 Quis non Latino sanguine pinguior
Campus 8 sepulchris impia prælia
9 Testatur , 10 auditumque Medis
11 Hesperiæ sonitum ruinæ ?
12 Quis gurges , aut quæ flumina 13 lugubris
Ignara belli ? quod mare 14 Dauniæ
Non 15 decoloravere cædes ?
Quæ caret 16 ora 17 cruore nostro ?

1 Devictos et interemtos , inque terram prostratos , laudabili sive glorioso pulvere sordidos , qui fortiter pugnantes pro patriæ libertate ceciderunt. 2 Et omnes terrarum partes imperio Romano à Julio Cæsare subjugatas. Similia sunt illa, *angusta viarum* , *extrema finium*,*amara curarum*,*etc.*Metaph. 3 Præter insuperabilem, imperterritum, ἄφοβον , animum M. Catonis , qui à nullo vinci potuit, maluitque mori , quàm in manus hostis venire. 4 Cœlestium illa regina , Jovis soror et conjux , quæ Carthaginem , principem Africæ urbem , præ omnibus reliquis terris , etiam Samo posthabita , coluit , et quisquis præterea reliquorum deorum Africanis benevolentior existens iisque favens in bello Jugurthino , Romanorum viribus in Carthagine et Jugurtha capiendis resistere impotens , ab Africana tellure discesserat non vindicata nec punita , Romanorum victorum posteros , nuper cæsos , in Africa mactavit , tanquam victimas Jugurthæ reliquorumque Afrorum manibus immolandas. 5 Irata , quæ non poterat odium suum explere ; ut suprà Od. 37. 6 Victimas , quæ inferis solvuntur , ad placandos manes. Sic Pallanti apud Virgilium juvenes inferuntur. Ad hunc itaque morem respexit Horatius : quo mox sublato , introducta gladiatorum paria , qui ante sepulchra dimicarent : undè et *bustuarii* appellati sunt. De Jugurtha autem lege Sallustium. 7 Quis campus , factus pinguior Latinorum et Romanorum sanguine super illum profuso , et sepulchris , non testatur scelerata prælia , in quibus civis civem trucidavit ? Quasi dicat , omnis campus est pinguior Romanorum sanguine. Polyptoton. 8 Quibus militum trucidatorum cadavera obruta sunt. 9 Demonstrat. 10 Qui etiam auditus est à Medis , extremi orbis habitatoribus. 11 Cladis Italicæ et imperii Romani. 12 Quæ aquarum congeries ? Est lamentatio belli navalis. 13 Non conscia sunt hujus belli cum luctu deplorandi ? 14 Apulorum et Italorum strages, et cæsorum militum sanguis. A *Dauno* , rege Apuliæ , quæ pars est Italiæ. Metonym. subj. 15 A proprio colore mutatum rubeo sanguineo colore infecère ? Lucan. *Tum primùm rubuit civili sanguine Nereus.* 16 Regio. 17 Romanorum sanguine profuso.

1 Sed ne, relictis, 2 Musa procax, jocis,
Ceæ 3 retractes munera 4 næniæ:
Mecum 5 Dionæo sub antro
Quære 6 modos 7 leviore plectro.

1 Sed tu, o mea Lyrica Musa præter solitum nimis animosa et audax, ne iterùm tractes ac repetas lugubre carmen, primò inventum à Simonide poeta, in insula Cea nato, jocis, id est, rebus lascivis, relictis. Poeta autem, dum tragicum laudat, ipse penè tragicus factus est: revocat ergo suam Musam à luctu et lamentis ad res amœnas et amatorias, carmini lyrico aptiores. Epanorthosis. Sic Musam reprimit Od. 3. l. 3. *Quò, Musa, tendis? desine pervicax Referre sermones deorum.* 2 Melpomene versibus lyricis præsidens. Synecd. gen. et Apostrophe. 3 Iterum tractes. Sic Virg. Æn. 7. *Agmina in arma vocat subitò, ferrumque* retractat. 4 Lugubris cantilenæ officium. Nænia enim, carmen est lugubre, quod cum lamentatione extremum atque ultimum defunctis canitur: ut Od. 20. l. 2. *Absint inani funere* næniæ. 5 Sub antro Veneris Diones, in quo res jucundæ, lætæ et amatoriæ tractantur. Sic Virgilius Ecl. 9. Augustum Cæsarem tanquam ab Julo et Venere prognatum, *Dionæum* vocat. *Ecce Dionæi processit Cæsaris astrum.* 6 Versus, cantus lyricos: ut Od. 9. l. 3. *Dulces docta* modos. Synecd. gen. 7 Faciliori stylo, et non nimis tristi.

Ode II. Προσφωνητική.

AD SALLUSTIUM CRISPUM.

Proculejum laudat ob liberalitatem in fratres. Contemtus pecuniæ, cupiditatumque refrænatio, solum regem efficit et beatum.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Nullus 2 argento 3 color est; 4 avaris
Abdita terris inimice 5 lamnæ,
Crispe Sallusti, nisi temperato
6 Splendeat usu.
Vivet 7 extento 8 Proculejus ævo,

1 O Crispe Sallusti Romanorum equitum nobilissime, inque Romana historia prime atque princeps, inimice lamnæ, id est, laminæ, id est, qui hostis es pecuniæ, tanquam auri et argenti vili ac tenui crustulæ ab avaris in terram defossæ! nullus est color argento, id est, nihil habet splendoris argentum, nihil pulchritudinis, nihil laudis, pro nihilo putandum est, nisi moderato usu pulchritudinem aliquam acquirat. 2 Pecuniæ et nummis ex argento facti. Meton. mat. 3 Nulla gratia, venustas. Metaph. ab arte pictorum: ut de Art. *Descriptas servare vices, operumque* colores. 4 Metaph. ab animato et affectibus prædito, ad ingratam terræ naturam, quæ non respondet expectationi datoris. 5 Pecuniæ seu nummis excusis. Meton. mat. 6 Eadem Metaph. quæ in *color.* 7 Hinc Proculejus, eques Romanus, longo ævo vivet, ejusque memoria ad posteros propagabitur. Exemplo probat, quod antè docuit. 8 Meton. sub. pro adj. nomine vel liberalitate Proculeji, quæ diutissimè celebrabitur et manebit: et Metaph. ab animato ad exanime corpus.

1 Notus in fratres animi paterni :
2 Illum aget pennâ 3 metuente solvi
Fama superstes.
4 Latius regnes , avidum 5 domando
6 Spiritum , quam si Libyam 7 remotis
Gadibus jungas , et 8 uterque Pœnus
Serviat uni.
9 Crescit indulgens sibi dirus 10 hydrops ,
Nec situm 11 pellit , nisi causa morbi
12 Fugerit venis , 13 et aquosus 14 albo
Corpore languor.
15 Redditum Cyri solio 16 Phraaten ,

1 Qui erga suos fratres, Cæpionem et Murenam(qui hostes publici post Cæsaris victoriam judicati, omne patrimonium amiserant) ob paternum amorem et liberalitatem celebris ac nobilitatus est. 2 Immortalis nominis gloria æternum duratura extollet Proculejum ala , cujus nulla unquam dissolutio futura est. Alleg. è Metaph. ab avibus citò et cautè volantibus , ad celebritatem et æternitatem memoriæ Proculejanæ indicandam. Aptissimè Horatius Famæ pennam tribuit , *pedibus celeri ac pernicibus alis*. Unde et *volare famam* vulgò dicimus. 3 Quæ dissolvi recusabit et cavebit ; quia, quæ metuimus, ea ne contingantur, diligentissime cavemus. Virg. Georg 1. *Arctos Oceani* metuentes *æquore tingi*, id est , caventes , φυλαττομένας . 4 Longiùs regnare et regni tui fines extendere possis , si inexplebilem illum cupiditatis animum ac φρόνημα à cupiditatibus coerceas , quam si disjunctissimas terrarum partes sive orbem universum possideas seu possessione conjungas. 5 Metaph. à feris , quæ propriè dicuntur cicurari et domari. 6 Meton subj. pro adjunctis affectibus, qui mirum in modùm concitant animos hominum. 7 Cum Celtiberis procul sitis ab ipsa Libya, regione Africæ , imperio conjungas. *Gades* oppidum est Hispaniæ à Pœnis conditum. 8 Eous et occiduus , id est tam in Africa à Didone , quam in Hispania ab Asdrubale , tibi uni , id est, tuæ unius ditioni subjectus sit: vel *uterque Pœnus* , id est , utraque Carthago , tam in Africa , quàm in Hispania. 9 Perniciosus ille ex aqua intercute natus morbus , dùm continuo sitiens bibendi desiderio obsequitur , ac potum sibi largiùs concedit , non imminuitur , sed augetur. *Hydrops* morbum ipsum significat , quo corpus intumescit contra naturam , et qui eo morbo laborat, *hydropicus* dicitur Q. d. Quemadmodùm hydropicus non convalescit aquæ potu , nisi causa morbi fugerit venis ; eodem modò avaritia , quò plùs hinc indè collegit et coacervavit , hoc ipso magis crescit , nec ulla ratione sedatur , nisi ipsam causam , cupiditatem sc. sustuleris. 10 Hydropicus. Morbi nomen ad ægrum transtulit per Meton. adj. 11 Depellit , explet. 12 Recesserit ex venis, ad aquas vitiosus sanguis manat , id est , ex hepate vehementer refrigerato. 13 Et nisi fugerit ac salutari remedio remotus fuerit languor liquore tumidus , id est , ipse hydrops (qui aquam inducendo facit languorem in corpore) ex pallido corpore. 14 Pallido , inerti , ἀργῷ. Pers. *Turgidus hic epulis , atque albo ventre lavatur.* 15 Virtus , id est, homo virtute præditus ac sapiens , diffidens plebi , id est , à plebe discrepans , nihilque cum vulgo commune habens , eximit numero beatorum , id est , beatum non existimat , in beatorum numero non habet , quamvis ditissimum , Phraaten redditum solio Cyri , id est, in Cyri sedem sive regnum , quod Cyrus occupavit , restitutum. Phraato enim è Persarum regno , quod invaserat , ob tyrannidem ejecto et in exilium acto , regnum Tiridates occupavit. Sed Augustus Phraaten restituit. Vide Justin. L. 42. 16 Persarum regem , Cyri filium.

1 Dissidens plebi, 2 numero beatorum
Eximit 3 virtus, 4 populumque 5 falsis
Dedocet uti
6 Vocibus: regnum, et diadema 7 tutum
Deferens 8 uni, 9 propriamque 10 laurum,
11 Quisquis ingentes oculo 12 irretorto
Spectat acervos.

1 Sic suprà Od. 27. l. 1. *Vino et lucernis Medus acinaces Immane quantum discrepat!* 2 Cum solus beatus ille sit, solus rex, qui se ipso contentus, ingentes divitiarum acervos contemnit. Est autem hic versus hypermeter, et syllaba ejus ultima pertinet ad versum sequentem. 3 Meton. adj. 4 Qui reges, ut omnes alios divites, inter beatos numerat. 5 Secùs docet virtus populum, ne ampliùs falsis acclamationibus utatur, quibus divites soli beati prædicantur. 6 Synecd. part. pro integris sententiis mentis et judiciis censorum. 7 Stabile ac firmum, quod nulla fortunæ vis auferre possit. 8 Illi soli. 9 Et gloriam perpetuam & specialem, quam nemo alius sibi usurpare ausit. Sic Sat. 6. l. 2. *nihil amplius oro, Maiâ nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis.* 10 Meton. adjunctæ coronæ pro gloria & triumpho, cujus laurus est insigne proprium. 11 Quisquis intueri potest pecuniæ cumulos oculo recto, non obliquo, continenti, qui ad aspectum pecuniæ non magis movetur, quàm lapis, id est, qui divitias amplissimas contemnit. 12 Metaph. ab oculis ad animum à cupiditate longe alienum.

Ode III. Παραινετική.

AD DELIUM.

Moderatè ferenda utraque est fortuna, hilariter vivendum, cùm omnibus impendeat æqua moriendi conditio.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Æquam memento 2 rebus in arduis
3 Servare mentem, 4 non secùs in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitiâ, 5 moriture Deli:
6 Seu mœstus 7 omni tempore vixeris,
Seu te 8 in remoto gramine per dies
9 Festos 10 reclinatum 11 beâris

1 Tranquillam, æquabilem, quæ non iniquo animo fortunæ vicissitudines ferat; id est, memento æquo animo ferre res adversas. Lucret. l. 1. *Divitiæ grandes homini sunt vivere parcè Æquo animo.* 2 In rebus duris et adversis, ἐν τοῖς δεινοῖς, ἐν τοῖς φοβεροῖς. 3 Custodire. 4 Non aliter in rebus secundis animi æquabilitatem retine, quæ ab immodica hilaritate moderata sit. 5 O Deli, qui moriturus es, sive tristis omni tempore vixeris, sive hilaris. 6 *Seu mœstus, seu te, & vixeris, beâris*, efficiunt Symplocen. 7 Vit[illegible]. 8 In loco aliquo herboso & [illegible] à frequentia hominum remo[illegible] secreto. Meton. adj. 9 Lætitia [illegible]: 10 Recubantem ad h[illegible] 11 Lætum hilaremque [illegible] in morem reddideris, [illegible] voluptatibus [illegible] trueris.

1 Interiore notâ Falerni :
2 Quo 3 pinus ingens , 4 albaque populus
Umbram hospitalem 5 consociare 6 amant
Ramis , et obliquo 7 laborat
Lympha fugax trepidare rivo.
8 Huc vina , et unguenta , et nimium 9 brevis
Flores amœnos 10 ferre jube rosæ ,
Dum 11 res , et 12 ætas , et 13 sororum
14 Fila trium patiuntur atra.
15 Cedes coëmtis saltibus , et domo :
Villâque , 16 flavus quam Tiberis 17 lavit ,
Cedes : et 18 extructis in altum
Divitiis potietur hæres.
Divesne , prisco 19 natus ab 20 Inacho ,
21 Nil interest , an pauper , et infimâ
22 De gente , 23 sub dio moreris ,
24 Victima 25 nil miserantis Orci.

1 Falerno vino , optimo et præstantissimo , in intima parte cellæ vinariæ recondito , et nota aliqua (quam signi loco appositam habet) commendato , i. Consulum nominibus vini cadis inscriptis , ad tempus , et vini præstantiam significandam. 2 In quo gramine. Al. *qua* , id est , illa parte , qua , etc. Describit enim locum , ubi Delius jucundè et beatè vivere possit. 3 Od. 10. l. 2. *Sæpiùs ventis agitatur* ingens Pinus. 4 Populus arbor , cujus frondes internæ sunt albæ. 5 Amanter consociant , id est , ramis suis longè lateque diffusis gratum aliquod refrigerium et umbram te suo hospite dignam et aliquandiu inhabitandam amica societate inita una conficere , teque hospitem dominumque suum benevolè accipere et obumbrare delectantur. Metaph. ab animatis ad inanimatas plantas. 6 Solent , delectantur , Φιλουσιν : Od. 16. l. 3. *Aurum per medios ire satellites, Et perrumpere* amat *saxa, potentius ictu fulmineo.* 7 Et qua aqua celeriter decurrens incurvo aliquo rivo , ut hospiti suo gratum murmur conciret , studet leni tremuloque strepitu per saxa defluere. Metaph. 8 Ad hunc locum. 9 Citò deflorescenti. *Quam longa una dies, ætas tam longa rosarum est.* 10 Adferre, id est , genio indulge. 11 Patrimonium , & facultates tuæ, οὐσία, τὰ ὑπάρχοντα. 12 Ætas juventlis, lætitiæ voluptatibusque apta. 13 Parcarum crudelia omnibusque mortem minitantia fila illud adhuc permittunt. Synecd. gen. In *atra* est Meton. effect. 14 Quibus vitæ tuæ terminos dimensæ sunt. 15 Migrabis & discedes ab omnibus divitiis. 16 Turbidus , & arenæ colore flavus. Sic Od. 2. l. 1. *Vidimus flavum Tiberim* , &c. 17 Alluit ac præterfluit. Dicimus *lavere* & *lavare* : sed *lavere* frequentius. Virg. Æn. 3. *Luminis effossi fluidum lavit indè cruorem.* 18 Sublimes acervos coacervatis. Metaph. à congerie lignorum & lapidum è quibus ædificia exsurgunt, ad auxesin ingentem divitiarum indicandam. 19 Familiam tuam deducas. 20 Argivorum rege. 21 Nihil refert : quia *Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres.* Od. 4. l. 1. *neque ulla Aut magno , aut parvo lethi fuga.* 22 Natus sc. 23 Sub puro aere , sinè domo vivas , & sub nudo cœlo habites. Od. 2. l. 3. *Vitamque sub dio & trepidis agas in rebus.* 24 Tu existens hostia Plutoni mactanda , id est , qui es moriturus. Metaph. est à sacrificiis. 25 Quem nullius miseret.

1 Omnes eòdem cogimur : 2 omnium
Versatur urna : 3 seriùs, ociùs,
Sors exitura, et nos in 4 æternum
Exilium 5 impositura cymbæ.

1 Nos omnes, quotquot vivimus, ad eundem finem seu mortem compellimur. Sic Supra Od. 28. l. 1. *Omnes una manet nox.* 2 Omnium mortalium urna fatalis in quam conjiciuntur omnium sortes vitæ mortisque, à fato et Parcis agitatur atque movetur. Sic Od. 1. l. 3. *Omne capax movet urnâ nomen.* Virg. 6. Æn. *Quæsitor Minos urnam movet.* Al. *omnium Versatur urna seriùs, ociùs Sors exitura:* et tum ordo erit: Sors omnium exitura serius, vel ocius, et impositura nos cymbæ in æternum exilium, versatur in urnâ. 3 Ex quâ urna aliorum sors tardiùs, aliorum celeriùs finem vitæ allatura, id est, sive tardiùs, sive citiùs, moriendum est. Propert. l. 2. *Longiùs aut propiùs, mors sua quemque manet.* 4 Sortiri enim hunc terrarum orbem velutì domicilium quoddam, morte mutamus solum, nunquam redituri. Al. *exitium.* 5 Charontis navi per fluvium infernalem transvehendos impositura est.

Ode IV. Προσφωνητική.

AD XANTHIAM PHOCEUM.

Non est cur Xanthias erubescat, quòd Phyllida ancillam amet, cùm multis magnis viris idem usu venerit.

Dicolos Distrophos.

1 Ne sit 2 ancillæ tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu. Priùs 3 insolentem
4 Serva Briseïs 5 niveo colore
6 Movit Achillem.
Movit Ajacem 7 Telamone natum
8 Forma captivæ dominum Tecmessæ.

1 Ut non pudeat te amare ancillam tuam Phyllida, tibique tanquam indecorum quid ruborem concitet, magnorum regum ac heroum exemplis demonstrabo, nulli illud vitio dari posse aut debere: *ne* enim hic non habet vim prohibendi, sed negandi finem, ut suprà Od. 33. l. 1. *Albi, ne doleas,* &c. 2 Phyllidis. Synecd. gen. 3 Achillem, Græcorum fortissimum, qui anteà nullius amore captus fuerat: ut Od. 5. l. 1. *& aspera nigris æquora ventis Emirabitur* insolens: *vel*, arrogantem & ferocem, & factorum suorum superbia elatum: ut Od. 16. l. 1. *imprimeretque muris Hostile aratrum exercitus* insolens. 4 Captiva, δορυάλωτος, quam Lyrnesso, Troadis urbe, capta, in sortem acceperat. 5 Colore candido, id est, sua pulchritudine in sui amorem protraxit, animumque ejus commovit, adeo ut ea ab Agamemnone sibi erepta, tantisper bello abstinuerit, donec Patroclum amicum ab Hectore interfectum viderit, neque prius ullis muneribus, ab Agamemnone sibi promissis, placari potuerit. Homer. Iliad. 1. Synecd. gen. 6 Anadiplosis. 7 Telamonis filium, Æaci nepotem, non Ajacem Oilei filium. Synecd. gen. 8 Dominum servæ suæ captivæ Tecmessæ pulchritudo commovit, quam etiam uxorem duxit.

Arsit 1 Atrides medio in 2 triumpho
3 Virgine raptâ
4 Barbaræ postquam 5 cecidêre turmæ
6 Thessalo victore, 7 et ademptus Hector
Tradidit 8 fessis leviora tolli
* Pergama Grajis.
9 Nescias, an te generum beati
Phyllidis flavæ decorent parentes:
10 Regium certè genus, et penates
Mœret iniquos
Crede non illam tibi 11 de scelestâ
Plebe delectam: 12 neque sic fidelem,
Sic lucro adversam potuisse nasci
Matre pudendâ.
Brachia, et vultum, 13 teretesque suras
14 Integer laudo: 15 fuge suspicari,

1 Agamemnon, Atrei filius, Græcanicæ expeditionis princeps, in media victoria, quam de eversa urbe Troja agebat, vehementer amavit Cassandram. Synecd. gen. 2 Meton. effect. pro victoria triumphi causa. 3 Cassandra, Priami filia è templo Palladis rapta à Græcis. Synecd. gen. *Arsit virgine* autem dixit, ut Od. 9. l. 3. *Donec non alia magis Arsisti.* Quanquam *virgine rapta* dici potest esse absolutè positum. 4 Postquam jam decennali bello Phrygum militares copiæ ab Achille victore occisæ cecidere. Synecd. gen. Metaph. à ruinis ædificiorum et arborum. 6 Achille, qui fuit ex Laryssa, urbe Thessaliæ, victore: quanquam enim ante captam Trojam à Paride interfectus fuerit, vicisse tamen videtur, per quem factum est, ut cæso Hectore, ac tot viris fortissimis, Troja caperetur. Synecd. gen. 7 Et postquam Hectore, Trojanorum fortissimo, Priami & Hecubæ filio, Trojanis morte ademto, et ab Achille occiso, factum est, ut traderetur Græcis (tanquam victoribus) fessis Pergama, quæ jam, Hectore occiso, faciliora erant ut delerentur & everterentur. 8 Decennali bello defatigatis, fractis. Sic Virg. Æn. 2. *fracti bello, fatisque repulsi Ductores Danaum. tot jam labentibus annis*, etc. * Synecd. mem. pro integra urbe, cujus Pergama erant propugnacula. 9 Forte tali loco nata est Phyllis, ut tibi honestum sit eam amare, adeòque nescire possis & incertum est, an Phyllidis, ancillæ tuæ formosæ, parentes nobiles & divites te maritum aut generum honestiorem sui generis nobilitate reddere possint. 10 Certe illa regios ac nobilissimos suos mojores cum luctu deflet, ac dolet se deos familiares habere sibi inimicos & parum propitios, quòd jam captiva sit, & præ paupertate stemmati suo respondere nequeat. 11 Tu autem mihi crede illam ancillam Pyllida non de meretricia, impura & abjecta plebe natam, & à te tanquam amabiliorem aliis prælatam & exemtam esse. 12 Neque crede mulierem adeò constantem, adeò etiam à lucro (quod plerarumque pudicitiam expugnare solet) alienam & abhorrentem, potuisse nasci à matre erubescenda, quæ propter vitæ turpitudinem suis liberis est pudori, id est, à meretrice. 13 Ancillæ tuæ Phyllidis tibias longas & rotundas. Od 11. Epod. *An teretis pueri Longam renodantis comam.* 14 Tanquam vir castus, & ab amore ejus alienus & intactus, *vel*, integrè ac sincerè. 15 Noli enim hujusmodi quid cogitare, scil. me Phyllidis amore esse captum, quòd ejus brachia, faciem, suras laudo, quippe quadragenarius sum, id est, natus annos quadraginta, ideòque calor ille adolescentiæ jam deferbuit.

Cujus octavum 1 trepidavit ætas
Claudere lustrum.

1 Cujus vitæ ætas exhorruit fini- re quinquennium octavum, sc. 40. annos, & ad tristem illam senilem ætatem propius accedere.

Ode V. Ἐρωτική.

IN LALAGEN.

Pulcherrima Lalage est virgo viro immatura: ergo ab ejus cupiditate est mens revocanda.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Nondùm 2 subactâ ferre 3 jugum valet
Cervice: 4 nondùm munia compari
Æquare, nec 5 tauri ruentis
In venerem tolerare pondus.
Circa virentes est animus tuæ
Campos 6 juvencæ, 7 nunc fluviis gravem
8 Solantis æstum, nunc in udo
Ludere cum vitulis salicto
9 Prægestientis. 10 Tolle cupidinem
Immitis 11 uvæ: jam tibi lividos
12 Distinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore.

1 Lalage ob naturæ teneritudinem nondum viri conjugium & amplexus perferre potest. Pulcherrima intactæ adhuc bovis cum immatura virgine comparatio, atque adeò tota hæc Ode allegorica est, perpetuaque in ea Metaphora ducta à juvenca sive juniore bove, quæ nondum subiit jugum, nec taurum irruentem ferre queat. Plaut. in Curcul. *Jamne ea fert jugum? Tam à me pudica est, quàm mea si soror siet.* 2 Cervice supposità, vel domità. 3 Plaustri aut aratri, id est, conjugii jugum sustinere potest. 4 Nondùm officium conjugii valet præstare & exæquare cum suo pari, cum quo jugo conjuncta pariter incedit, id est, marito. Al. *comparis*, id est, conjugis. Anaphora. 5 Juvenis robusti, ad concubitum prompti. Sic Od. 12. Epod. *pereat malè quæ te, Lesbia, quærenti taurum monstravit inertem.* 6 Tuæ puellæ. 7 Anaphora. 8 Nunc gelidis fontibus intolerabilem æstum levantis. Sic dixit Virg. *solari famem.* Georg. 12. *Concussaque famem in sylvis solabere quercu.* 9 Nunc vehementer desiderantis & cupientis ludere non cum tauris morosis, sed cum vitulis lætis, id est, teneris puellis, in humido aut aquoso aliquo loco salicibus consito. 10 Dele hujus puellæ impuberis desiderium, tanquam ingratæ immaturæque uvæ. 11 Alia est allegoria ducta ab uva immatura. Meton. effic. pro effect. & injecto amore talis puellæ: deinde Meton. adj. pro subj., id est, amica immatura. 12 Jam tibi autumnus, distinctus & ornatus robore, maturitatis indice, id est, pomis & uvis purpurei coloris, variabit & maturitate donabit tibi jamjam suo adventu vitium uvas cæruleas & maturas, id est, tempus sequens, unus & item alter annus istam tibi virginem maturabit.

1 Jam te sequetur : 2 currit enim ferox
3 Ætas : 4 et illi , quos tibi demserit ,
Apponet annos : 5 jam protervâ
Fronte petet Lalage maritum ,
6 Dilecta , quantum non Pholoë 7 fugax ,
Non Chloris : 8 albo sic humero nitens ,
Ut pura nocturno renidet
Luna mari ; 9 Cnidiusque Gyges ,
10 Quem si puellarum 11 insereres choro ,
Mirè 12 sagaces falleret 13 hospites
Discrimen 14 obscurum , solutis
Crinibus , ambiguoque vultu.

1Puella, quæ propter ætatem immaturam te nunc refugit, propediem matura, te ultrò petet. Anaphora. 2Hæc enim morosa junior ætas, ob sanguinis fervorem feroces nos faciens, non tarda est, sed cito pede labitur ac præterfluit. Sic Od. 14. l.2. *Eheu fugaces, Postume, Postume, Labuntur anni.* 3Synecd. periphr. juventutis. 4Et ætas, id est, tempus addet puellæ Lalagæ florentes annos, quos tibi, viro jam ad senium vergenti, abstulerit, id est, illa maturescet, tu verò senesces. Horat. in Arte: *Multa ferunt anni venientes commoda secum Multa recedentes adimunt.* 5 Lalage tua jam te maritum suum petet fronte inverecunda, id est, non pudebit eam maritum petere. 4 Et tibi vel à quocunque dilecta erit & amabitur, magis quam Pholoe & Chloris, fœminæ pulcherrimæ. 7 Viros fugiens, ut inde plus ametur, *vel*, cujus gratia citò præteribit. 8Lalage sic splendens humeris albis, ut luna puro & sereno cœlo & nullis nubibus obducto, resplendet in mari tempore nocturno. 9 Puer formosissimus Cnidius, ex Cnido insula Veneri dicata. 10 Quem Gygen si inter puellas collocares, parva differentia deciperet peregrinos & advenas (quibus familiariter notus non est) quantumvis acutos & perspicaces : nam ignoraretur ille ab hospitibus, qui eum aspiciant, quia crinibus longis, effusis & intonsis utitur (quos puellarum instar alit) faciemque habet tam venustam & politam, ut ambigi ac dubitari possit, situe puer, an puella. Sic suprà l. 1. Od. 7. *ambiguam Salamina* dixit. 11De hac Metaph. dictum est in fine Od. 1. l.1. 12 Perspicaces & acutos. Metaph. à canibus venaticis, qui odorifica vinarium subolfaciunt vestigia, & indagant cubilia ferarum. 13 Synecd. spec. pro ignotissimis quibusque hominibus. 14 Incertum, quod ægre internosci queat, *vel*, faciens dissimilitudinem sexus valdè exiguam, per Meton. effect. Idem tropus est in *ambiguo.*

Ode VI. Προσφωνητικη.

AD SEPTIMIUM.

Optat habere suæ senectutis sedem Tibur et Tarentum, quorum laudat amœnitatem.

Dicolos Tetrastrophos.

Septimi 1 Gades aditure mecum , et
2 Cantabrum indoctum 3 juga ferre nostra , et

1Septimi, eques Romane nobilissime, qui mecum peritus es, si opus sit, Gades, ultimam Hispaniæ insulam, id est, loca longinqua & procul à Roma dissita. Synecd. spec. 2Populum Hispaniæ ferocissimum, nondum didicit Romano imperio obedire, id est, Cantabros. Synecd. plur. Sic fere loquitur Od. 1. l. 1. *indocilis pauperiem pati.* Devicti sunt tandem Cantabri ab Agrippa. Vide Florum l.4. c.12. 3Mandata. Metaph. ab intactis bobus.

1 Barbaras Syrtes, 2 ubi Maura semper
Æstuat unda:
Tibur 3 Argeo positum colono
4 Sit meæ sedes utinam senectæ!
5 Sit modus lasso 6 maris, et viarum,
Militiæque!
7 Undè si Parcæ prohibent iniquæ,
Dulce 8 pellitis ovibus Galesi
Flumen 9 et regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
10 Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus 11 ridet, ubi non 12 Hymetto
Mella decedunt, viridisque certat
13 Bacca Venafro:
Ver ubi 14 longum, 15 tepidasque præbet

1 Et mecum aditure Syrtes inhospitales in mari Mediterraneo versus Africam. Vide Od. 22. l. 1. 2 Ubi Mauritanica aut Africana unda accessu & recessu maris semper ad littus alliditur. 3 Quod conditum est à Tiburtino Argivo, id est, Græco colono. Synecd. gen. 4 Exclamatio est per optationem, & Anaphora in *sit*. 5 Utinam Tibur sit mihi, navigationibus, itineribus, & militia defatigato, finis ac meta. 6 Laborum, quos tùm mari tùm terra pertuli. Alleg. è Meton. subjectorum. 7 A quo Tibure si Parcæ, id est, tres sorores lanificæ (Erebi & Noctis filiæ) parum mihi propitiæ, me prohibeant, ut Tiburtinam regionem inhabitare non debeam. 8 Tùm adibo Galesum, Calabriæ fluvium juxta Tarentum, quod jucundum est ovibus Tarentinis, quæ aliis pellibus, præterquam suis, sunt tectæ propter excellentem lanæ bonitatem, ne sua vellera inquinent ad tincturæ nocumentum. De Galeso Virg. 5. Æn. *Qua niger humectat flaventia culta Galesus.* 9 Et adibo regna Tarentina, in quibus regnavit Phalantus Lacedæmonius, quo duce Lacedæmonii ex Apollinis oraculo templum condiderunt. Vide Justin. l. 3. Synecd. gen. *regnata Laconi* dixit, ut Od. 29. l. 3. *Quid Seres, et regnata Cyro Bactra parent.* 10 Ille Italiæ angulus præter omnes reliquas terrarum regiones mirum in modum mihi arridet, placet, γελᾷ, amœnus & gratus est. Sic Lucret. l. 1. *tibi* rident *æquora ponti.* 11 Metaph. ab homine, cujus proprium est ridere. 12 Ubi mella non dant locum, id est, ubi mella non sunt deteriora melle suavissimo, quod colligunt apes in Hymetto, Atticæ monte, thymo, aliisque herbis odoriferis abundante. Metaphora est: *decedere* enim est locum superiori, & honoratiori dare: ut Ep. 2. l. 2. *Ludere si rectè nescis*, decede *peritis.* Ut vero inter vina *Falerno*, sic inter mella *Hymettio* palma olim dabatur. 13 Et ubi oliva propter bonitatem contendit cum oliva, quæ oritur in Venafro, oppido in Campaniæ littore sito: vel pro agro ei oppido vicino. Meton. mat. pro oleo inde expresso ac effecto. *Certat Venafro* autem Græcorum more dixit: ut Od. 2. Epod. Certantem *et uvam* purpuræ: & Od. 3. l. 1. *nec timuit præcipitem Africum* Decertantem Aquilonibus. 14 Assiduum. Hyperbole. Sic Virg. Georg. 2. *Hic* ver assiduum, *atque alienis mensibus æstas.* 15 Moderato frigore tolerabiles.

1 Juppiter 2 brumas : et 3 amicus Aulon
4 Fertili Baccho , minimum Falernis
5 Invidet uvis.
6 Ille te mecum locus , et 7 beatæ
Postulant arces : 8 ibi tu calentem
9 Debitâ sparges lachryma favillam
10 Vatis amici.

1 Aer. Eadem Meton. quæ fuit Od. 1. l. 1. *sub Jove frigido* 2 Hyemes. Synecd. part. 3 Et ubi Aulon , mons Tarento vicinus , vite fertili , quam producit , gratus & carus , non cedit , neque est deterior uvis Falerni , Campaniæ montis , quippe cum ipsis præstantia facilè par sit , nec velut inferior opus habeat , ut illis, tanquam præstantioribus invideat. Metaph. ab hominibus ad inanimata. 4 Vite , vino , cujus feracitate Aulon amicus est dominis , nempe ob commoda , quæ inde proveniunt. Mart. *Nobilis & lanis, & Baccho fertilis Aulon , Det pretiosa tibi vellera, vina mihi.* Meton. effic. Virg. 2. Georg. *denique apertos Bacchus amat colles.* 5 Metaph. ab animatis ad inanimata. 6 Ille Campaniæ amœnissimus locus , ubi hæc omnia sunt. Metaph. qua affectus & actus tribuitur rebus inanimatis 7 vel Meton. est subjectorum pro adjunctis civibus & præsidiariis. 7 Montes seu sedes felices & fertiles (ob arcem illam Tarenti olim munitissimam : & alioqui loca omnia editiora *arces* vocant poetæ) te mecum incolas poscunt , id est , hic tecum vivere , & apud te mori cupio 8 Ibi tu , o Septimi , consperges & luctu convenienti persequeris cinerem , ex recenti exustione adhuc calentem , Horatii amici tui . id est , ibi tu mihi mortuo justa persolves 9 Convenienti , propter nostram amicitiam : lugebantur autem mortui in ipso funere , & cùm sepeliebatur corpus. 10 Synecd. gen. pro poeta Horatio amico tuo.

Ode VII. Παραμυθητική.

AD POMPEJUM VARUM.

Cui reditum gratulatur in patriam.

Tricolos Tetrastrophos.

1 O sæpè mecum 2 tempus in 3 ultimum
Deducte , 4 Bruto militiæ duce ,
5 Quis te 6 redonavit Quiritem
7 Diis patriis , 8 Italoque cœlo ,

1 Ordo est : O Pompei Vare , prime meorum sodalium , sæpe deducte mecum in ultimum tempus , id est , qui sæpè unà mecum deductus fuisti in extremum vitæ finem & diem , id est , in periculum mortis. Exclamatio exultantis et valdè gaudentis salvo reditu alterius. 2 Exitium & extremos casus , quæ certo tempore hominibus accidunt. Meton. subj. 3 Supremum , quo morti proximos nos esse credimus. 4 Bruto Imperatore cum Cassio. 5 Deorum sc. vel quis Augusti amicus te patria ejectum iterùm fecit civem Romanum ? 6 Reddidit & restituit. Sic Od. 3. l. 3. *& invisum nepotem . Troica quem peperit sacerdos, Marti* redonabo. 7 Penatibus Romanis , diis tutelaribus. Synecd. gen. Sic Virg. 1. Æn. Dii patrii , *servate domum* : ut apud Græcos θεοὶ πάτριοι & πατρῷοι. Macrob. Sat. l. 3. c. 4. 8 Et Italæ regioni. Meton. adj. sive circumstantis aeris pro subj.

Pompei, meorum 1 prime sodalium?
Cum quo 2 morantem sæpe diem mero
3 Fregi, 4 coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.
Tecum 5 Philippos, et celerem fugam
6 Sensi 7 relictâ non benè parmulâ,
8 Cum fracta virtus, 9 et minaces
10 Turpe solum tetigere mento.
Sed 11 me per hostes 12 Mercurius celer
13 Denso 14 paventem sustulit 13 aëre:
15 Te rursus in bellum 16 resorbens
Unda fretis tulit 17 æstuosis.
Ergo 18 obligatam redde 19 Jovi dapem:
Longâque fessum militiâ 20 latus
Depone 21 sub lauro meâ: nec
Parce 22 cadis tibi destinatis.

1 Qui meorum amicorum & commilitonum princeps & amicissimus es. 2 Tardum, longioremque solito mihi visum. 3 Partem diei in vino epoto transegi. Vide Oden 1. l. 1. 4 Habens capillos meos delibutos Malobathro, quod est unguentum Syrium pretiosissimum, quodque ex India, ubi nascitur, Antiochiam, Syriæ emporium, advehitur. Solebant autem elegantiores & lautiores homines capillum unguento perungere. 5 Atrox illud prælium ad Philippos, Macedoniæ urbem, ubi Cassius & Brutus sunt victi. Meton. subj. 6 Vidi & expertus sum. 7 Scuto meo turpiter abjecto: turpe est enim militi hastam clypeumve metu abjicere, quod qui faciunt, ῥίψασπιδες appellantur. Notum illud de Epaminonda, tùm denique sibi avelli spiculum jubente, postquam ei percunctanti dictum est, clypeum esse salvum, ut etiam in vulneris dolore animo æquo cum laude moreretur. 8 Cùm Bruti, ducis nostri, potentia jam ad nihilum redacta esset. Meton. adj. 9 Et milites Bruti, pertinaciter victori resistentes, turpiter ceciderunt, occubuerunt. Solent enim, qui in vulnera procumbunt, prono capite, dentes labris infigentes, mordicùs terram appetere, & quidem ferocissimi quique, ne dolore victi vocem aliquam edant indignam sua existimatione ac priore vita. Sic Virg. Æn. 11. *Procubuit moriens, & humum simul ore momordit.* 10 Terram cruore seu cadaveribus inquinatam ac fœdatam. 11 Horatium. 12 Deorum nuncius alatus. Hic Mercurio salutem acceptam fert, quòd Philippensi acie non perierit. 13 Nube, quæ densior est aere, circumdatum, ut Homer. κυανέῃ νεφέλῃ. Sic apud Homerum Iliad. 3 Venus Paridem, nube tectum, è certamine eripit. Sic Iliad. 5. Phlegeum Vulcanus. Sic Æneam Venus, eaque à Diomede vulnerata & fugiente, in ejus locum succedens Phœbus. Synecd. gen. definitio pro ipso definito. 14 Metu mortis pavidum è morte eripuit, & in posterum Marti valedicere jussit 15 Pompejum Varum, simili fortuna ereptum. 16 Retrahens. Metaphora à Charybdi ducta, qua significat, Pompejum Varum impetu mentis & furore correptum, ad Bruti partes esse reversum. 17 Per freta æstuosa, id est, bella ferventia. 18 Ex voto promissam ac debitam sacrificii dapem. Vult, ut voti reus votum solvat, ipse ei cœnam adventitiam daturus, ut Numidæ dedit Od. 36 l. 1. 19 Liberatori. 20 Corpus tuum: latera namque corpus utrimque, ut validi muri, suffulciunt. Synecd. mem. 21 Sub meo patrocinio, nam laurus est incolumitatis & custodiæ symbolum. Meton. adj. 22 Vasis vinariis ad tuum reditum reservatis.

1 Oblivioso lævia Massico
Ciboria exple : funde capacibus
Unguenta de 2 conchis : 3 quis udo
Deproperare apio coronas ,
Curatve myrto? 4 quem 5 Venus arbitrum
Dicet bibendi ? 6 non ego sanius
Bacchabor Edonis : 7 recepto
8 Dulce mihi furere est amico.

1 Imple ad summum, infunde, & ebibe expolita pocula capaciora, vino Campaniæ impleta, quod vinum liberaliùs epotum oblivionem malorum omnium & curarum affert, vel per se, vel per somnum subsequentem. Meton. effect. 2 Vasis unguentariis è conchis factis. 3 Quis curat celeriter & valdè properando efficere seu nectere in convivarum gratiam ex apio, in humido loco nato, vel ex myrto, serta florea, ut illa in convivio adhibeamus? 4 Polyptoton. 5 Venereus talorum vel tesserarum jactus faustissimus, qui senarium numerum ter insignitum habet, bibendi convivii-que magistrum design abit aut dabit? Svet. in Aug. *talis enim jactis, ut quisque canem, aut senionem miserat, in singulos talos, singulos denarios in medium conferebat: quos tollebat universos, qui Venerem jecerat.* Meton. effic. 6 Ego in hoc lætissimo nostro convivio non temperantiùs bibendo insaniam, quam Edoni, Thraciæ populi bibacissimi & furiosi. 7 Quippe te tanto amico præter omnem spem & expectationem recuperato. Sic Od. 2. l. 4. *O sol Pulcher, o laudande, canam recepto Cæsare felix.* 8 Gratum mihi est furenter potare & bibere, atque ebrium discurrere & saltare.

Ode VIII. Προσφωνητική.

IN JULIAM BARINEN.

Non est cur Barinæ juranti credatur, cùm nullas perjuriorum det pœnas, sed potiùs ex perjuriis pulchrior exoriatur.

Dicolos Tetrastrophos.

Ulla 1 si juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuisset unquam,
2 Dente si nigro fieres, vel uno
Turpior 3 ungui :
4 Crederem. Sed tu, 5 simul 6 obligasti

1 Si juris jurandi abs te violati, id est perjurii, pœna à diis, perjurii ultoribus, imposita, unquam tibi nocuisset, id est, si tu perjura ullo tempore vel semel à diis punita esses. Anaphora. 2 Si minima parte corporis fieres deformior. 3 Digiti. 4 Tùm crederem tibi juranti, *vel*, crederem deos esse vindices perjurii in rebus amatoriis. 5 Simulac, postquam: ut Od. 4. l. 1. *quò simul mearis.* 6 Per caput tuum perjurum jurasti, exsecrationibus te obstrinxisti, id est, postquam æternis inferorum suppliciis te perfidia & fraude plenam consecrasti, te amanti gratificaturum, neque fidem liberas tamen. Metaph. à corporibus, quæ propriè dicuntur obligari.

Perfidum votis 1 caput, 2 enitescis
Pulchrior multò, juvenumque prodis
Publica 3 cura.
4 Expedit 5 matris cineres opertos
Fallere, et toto 6 taciturna noctis
Signa cum cœlo, 7 gelidâque divos
8 Morte carentes.
9 Ridet hoc (inquam) Venus ipsa, rident
10 Simplices Nymphæ, 11 ferus et Cupido,
Semper 12 ardentes 13 acuens sagittas
Cote 14 cruentâ.
15 Adde, quòd 16 pubes tibi crescit omnis:
17 Servitus crescit nova: 18 nec priores
Impiæ 19 tectum dominæ relinquunt,
20 Sæpè minati.

1 Vitam tuam. Meton. subj. 2 Mox inde longè formosior, quam ante perjurium, exiitis, & in publicum procedis à multis juvenibus unicè amata, *vel*, cujus unius amore juvenes flagrant. 3 Efficies juvenes sollicitos, ut omnes illam cogitent & appetant. Meton. effect. 4 Utile est tibi ad formam, & lucrum captandum (si perjuria non puniantur) per matris tuæ defunctæ manes sepultura tectos jurare, & iuramentum non servare, nec ea, quæ ulli promissa sint, persolvere. 5 Matrem mortuam. Virg. Æn. 4. *Id cinerem, & manes credis curare sepultos?* Natum ex veterum consuetudine, qui mortuorum corpora cremabant, cineresque in urnis conservabant. Cic. in Verr. *obsecravit per fatris sui mortui cinerem*, &c. 6 Et per silentia noctis sidera cum universo cœlo pejerare. Tale hoc Æneæ jusjurandum l. 4. *Per sidera juro, Per superos, & si qua fides tellure sub ima est.* Et l. 9. *cœlum hoc, & conscia sidera testor.* Crebra hæc sunt apud poetas, *nocte silenti: silentia noctis.* Metaph. ab animatis, ad sidera interdiu latentia splendore radiorum solarium. 7 Meton. effect. ut *pallida mors*, Od. 4. l. 1. 8 Deos immortales, ἀθανάτους. Nihil enim vulgatius, quàm per illos jurare. Synecd. periphrasis. 9 Hujusmodi amantium perjuria ipsa amorum mater Venus deridet ac pro nihilo habet. Tibul. *Perjuria ridet amantium Juppiter, & ventos irrita ferre jubet.* Anaphora est cum Polyptoto. 10 Hoc imites & exorabiles, & ad ignoscendum faciles Veneris comites, sc. Jocus, Risus, Fletus, pro levi reputant. 11 Et crudelis ille Veneris filius Cupido hoc ridet. 12 Amoris flamma. 13 In mortalium tormenta & miseriam. Metaph. à sagittariis. 14 Cote aspersa sanguine sagittarum, quæ in illa cote acuuntur, multis exitiali, propter cædes ex amore orientes, *vel*, quod immoderatus amor exitium amantis maturet. Meton. effect. 15 Adde, quod non solùm formæ jacturam non passa formosior perjura evadis, sed insuper omnis juventus Romana, assiduè ad te confluens, perjurii tui, & doli meretricii ignara, tibi augetur. 16 Meton. adj. signi pro re significata, nempe juventute vel juvenibus. 17 Quòd novi amatores accedunt, qui tibi serviunt. 18 Nec veteres amatores, in quos te sævam & immitem, & perfidam præbuisti, domum tuam deserunt. 19. Ædes tuas, lupanar. Synecd. part. 20 Quamvis sæpè minati sint, se tibi servire desituros, atque à foribus tuis discessuros propter tuum perjurium: ut Phædria apud Ter. in Eun. *Exclusit: revocat: redeam? non, si me obsecret.* Et de se Tibullus ait: *Juravi quoties rediturum ad limina nunquam? Cum benè juravi, pes tamen ipse redit.*

1 Te suis matres metuunt juvencis ,
2 Te senes parci : 3 miseræque nuper
Virgines nuptæ , tua ne retardet
4 Aura maritos.

1 Matres filiis ſuis adoleſcentulis metuunt , ne illis exitio ſis , atque à te corrumpantur. 2 Senes frugales etiam te metuunt , ne dilapidetur patrimonium liberis ſuis relictum. 3 Te metuunt virgines , quæ minùs formoſæ ſunt & amabiles , juvenibus nuper in matrimonium collocatæ , ne tua popularis aura , & publicus favor raræ tuæ pulchritudinis & venuſtatis atque blanditiarum illorum maritos , in tui amore occupatos , detineat , illoſque in ſe amandis tardiores & ſegniores reddat. 4 Venuſtas & nitor tuus. Translatio à ventis , qui navem , quò lubet , impellunt ; vel ab aeris ſerenitate.

Ode IX Παραινετική.

AD VALGIUM.

Ut tandem aliquando mortem pueri sui Mystæ deflere desinat.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros , aut 2 mare Caspium
Vexant 3 inæquales procellæ
4 Usque : nec 5 Armeniis in oris ,
Amice Valgi , 6 stat glacies 7 iners
8 Menses per omnes : 9 aut Aquilonibus
Querceta Gargani 10 laborant ,
11 Et ſoliis 12 viduantur 13 orni.

1 Denſæ pluviæ , amice Valgi , in agros asperos & ſenticoſos , & propter hyemem deformes , è nubibus non ſemper decidunt & deſtillant , l. non ſemper eſt hyems. Quo argumento & ordine naturæ vult monere Valgium , non ſemper eſſe dolendum. 2 Mare quod eſt in Scythia. 3 Procellæ tempeſtuoſæ , quæ mare (quod ſua natura tranquillum , atque æquale & planum eſt , unde & *æquor* appellatur) inæquale reddunt , agitant & verſant, Meton. effect. 4 Semper. 5 In Aſiæ Borealis partibus. *Armenia* enim regio eſt in Aſia , inter Taurum , & Caucaſum montes ſita. 6 Concreta rigeſcit. 7 Quæ fluvios & agros efficit pigros atque otioſos : illos ad navigationem ineptos ; hos ſteriles & incultos. Meton. effect. 8 Totius anni. 9 Aut Gargani , montis Apuliæ, loca quercubus conſita non ſemper Septentrionalibus ventis concutiuntur & agitantur. Virg 11. Æn. *Ille urbem Argyripam patriæ cognomine gentis. Victor Gargani condebat Iapygis agris.* 10 Metaph. ab animatis ad inanimata. Vide Od. 2. l. 1. 11 Nec fraxini ſylveſtres ſuis frondibus hyemali tempore ſemper ſpoliantur ac nudantur. 12 Metaph. à conjugibus , cum alter altero orbatur. Sic Virg. *urbem viduare civibus.* 13 Vide Od. 10. l. 1. Suprà Od. 9 l. 1. *Nec veteres agitantur orni.*

1 Tu semper urges flebilibus modis
Mysten ademptum : 2 nec tibi vespero
3 Surgente 4 decedunt amores ,
5 Nec rapidum fugiente solem.
5 At non 7 ter ævo functus 8 amabilem
Ploravit omnes Antilochum 9 senex
Annos : nec 10 impubem 11 parentes
Troilon , aut Phrygiæ 12 sorores
Flevêre semper. 13 Desine mollium
Tandem querelarum , et 14 potiùs nova
Cantemus Augusti 15 tropæa
Cæsaris , 16 et rigidum Niphaten ,
17 Medumque flumen , gentibus additum

1 Tu contrà finè ulla intermissione Mysten , puerum tuum , à te in delitiis habitum , versibus ad luctum & fletus provocandos accommodatis , seu carminibus Elegiacis , insequeris , illumque requiescere non finis , sed illum mortuum continuò deploras. Cic. Tu c. Quæst. 1. *Hæc cùm pressis & flebilibus modis , qui totis theatris mœstitiam inferant, concinuntur* , &c. ut verò *urgere opus* dicimus , pro assiduè esse in opere : sic dictum hoc loco ab Horatio , tu Mysten mortuum assiduè deploras. 2 Nec manè , nec vesperi Mystæ amor te deserit. Sic Virg. Georg. 4. *Te dulcis conjux , te solo in littore secum , Te veniente die , te decedente canebat.* Et *Vesper* stella Veneris , quæ solem occidentem subsequens , dicitur *Vesper* ; orientem verò antegrediens , appellatur *Lucifer.* 3 Post occasum solis apparente. 4 Versus, quibus amores & delitias tuas, quas cum puero exercebas , flebiliter decantas , tibi imminuuntur. 5 Nec eodem vespero solem , inenarrabili cursûs velocitate concitatum , fugiens , & ante solis ortum evanescente. Anaphora. 6 At verò sapientissimus & eloquentissimus ille Pyli rex Nestor , qui tertiam ætatem hominum vixit , id est , nonaginta annos. (*ætatis* enim nomine triginta anni intelliguntur) per omnes vitæ suæ annos Antilochum filium suum , sibi in extrema senectute ex Eurydice natum , cæsum in prælio à Memnone , non luxit & deploravit , sed lachrymarum aliquando finem fecit. 7 Cic. in Catone Majore: *videtisne, ut apud Homerum sæpissimè Nestor de virtutis suis prædicet? tertiam enim jam ætatem hominum vivebat.* &c. 8 Carum , ἀγαπητον , quippe qui patri Nestori jam saucio , in acie periclitanti , adversum Memnonem , Auroræ filium , succurrens , ipse pro patre occubuerit. 9 Nestor. Synecd. gen. 10 Ætate inferiorem , imberbem Troilum , Priami filium , qui puer adhuc & impar cum Achille congressus fuerat , & ab eodem occisus ; de quo Virg. Æn. 1. *Infelix puer, atque impar congressus Achilli.* 11 Priamus & Hecuba. Synecd. gen. 12 Aut Troili sorores , Polyxena , Cassandra , Ilione , Lycaste , Hesiona , Creusa & reliquæ semper defleverunt. Synecd. gen. 13 Quin tu tandem virum minimè decentes ac muliebres nænias relinque & omitte , illisque finem pone. Græcorum more ponit genitivum : illi enim verbo λήγω , id est , *desino* , genitivum jungunt. 14 Epanorthosis. 15 Victorias , res præclare gestas jucundissimis versibus cantemus : est enim *tropæum* victoriæ signum ac monumentum, seu columna marmorea à victore erecta , eo in loco , ubi hostes in fugam convertit : à τροπῆ , id est , *conversione*, dictum. 16 Et cantemus frigidum & nive horridum Niphaten , Armeniæ montem Benè *rigidum* ; quod ipsa nominis ratio ostendit ; à *nivis* enim *defluxu* dictus *Niphates*. 17 Et cantemus Euphratem, Mediæ fluvium , vicinum & adjacentem gentibus suis , sc. Armeniis , Parthis , & aliis à Cæsare victis.

Victis, 1 minores volvere vertices,
2 Intraque præscriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

1 Minus tumidè fluere, minores aquarum globos jam volvere: nam sentientes se cum Armeniis & Medis esse devictos, angustiùs fluunt propter acceptæ cladis dolorem. 2 Et cantemus hoc, sc. Gelonos, Scythiæ Europææ populos, jam ab Augusto devictos, intra exiguos terminos, ab Augusto præscriptos, equitare, id est, regionis suæ terminos non egredi, & vagari ubi libuisset.

Ode X. Προσδικτικὴ.

AD LICINIUM.

Mediocritas in utrâque fortunâ est ferenda, et animi æquabilitas.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Rectiùs vives, Licini, 2 neque altum
3 Semper urgendo: neque, dùm procellas
4 Cautus horrescis, nimiùm premendo
5 Littus iniquum.
6 Auream quisquis mediocritatem
Diligit, 7 tutus caret 8 obsoleti
Sordibus 9 tecti, 10 caret 11 invidendâ
12 Sobrius aulâ.
13 Sepiùs ventis agitatur ingens

1 Tranquilliùs ac commodius vitæ tuæ cursum perages. 2 Neque semper alta & sublimia persequendo atque appetendo. 3 Semper persequendo profundum mare, in alto mari assiduè navigando. Alleg. è continuatis Metaph. à nautis. Undè Od. 14. l. 1. Od. 17. Epod. Urget *diem nox*, *& dies noctem*. 4 Prudens reformidas ac pertimescis procellas in mari sævientes, id est, pericula magnorum honorum. 5 Littus curvum & flexuosum, *vel*, nautis, propter vada & saxa periculosum, ac formidabile, nimium tangendo, sed medium cursum tenendo, id est, humillima quæque amplexando, unde neque honor, neque res acquiratur. 6 Omnibus rebus humanis præferendum, pulchram, pretiosam, χρυσῆν. Metaph. à præstantissimo metallorum, cui non cedit pretio mediocritas. 7 Securus. 8 Antiquæ alicujus humilis casæ seu domicilii immunditiis, situ ac squalore caret, id est, ille à contemta humilitate securus, nec in imo vitæ statu victitat. 9 Synecd. mem. 10 Anaph. 11 Idem quoque tanquam temperans ac sapiens, caret magnis & splendidè in altum exstructis ædificiis, propter magnificentiam invidiæ obnoxiis. Sic Od. 1. l. 3. *postes invidendos* dicit nimis sumtuosos. 12 Metaph. ab esculentis & potulentis. 13 Procera aliqua pinus, quæ in miram altitudinem excrescit, multò frequentiùs à ventis concutitur, quam mediocres & humiles arbores.

1 Pinus, et celsæ 2 graviore casu
Decidunt 1 turres, 3 feriuntque summos
Fulmina montes.
5 Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem benè præparatum
5 Pectus. 6 Informes hyemes 7 reducit
Juppiter: idem
8 Summovet. Non 9 si malè nunc, et 10 olim
Sic erit: 11 quòndam citharâ tacentem
Suscitat Musam, 12 neque semper arcum
Tendit, Apollo.
13 Rebus angustis animosus atque
Fortis appare: sapienter 14 idem
15 Contrahes vento nimiùm secundo
Turgida vela.

1 Alleg. eſt è multis. Synecd. ſpec. pro altiſſimis quibuſque rebus, id eſt, ampliſſimis honoribus. 2 Graviore lapſu ex alto ruunt & labuntur, quam mediocris altitudinis tecta. Hinc illud Claudiani: *tollantur in altum, Ut lapſu graviore ruant.* 3 Concutiunt altiſſimos montes, non humiliores colles. Ita omnes res excelſæ periculis & ruinis majoribus ſubjectæ ſunt: ſatiuſque eſt non nimis alta petere & adſcendere, ne nimis altè deſcendere vel labi cogamur. 4 Pectus benè præparatum, id eſt, animus viri fortis & ſapientis, vel homo ſapiens & fortis ad omnes fortunæ inſultus ac viciſſitudines probe inſtructus, in rebus adverſis & ex animi ſententia non ſuccedentibus animum non abjicit, verùm fortunam bonam ac meliorem ſperat, in rebus ſecundis animos non attollit, ſed alteram ſortem, id eſt, fortunam malam ſive adverſam reformidat. 5 Synecd. part. pro toto homine. 6 Inamœnas, aſſiduis imbribus terram deformantes. Meton. effect. Virg. Georg. 3. *Sed jacet aggeribus niveis informis, & alto Terra gelu.* 7 Poſt læta illa veris & æſtatis tempora. 8 Abducit illas, grataque viciſſitudine cum jucundiſſimo veris tempore permutat: eodem modo adverſa & proſpera ſibi invicem ſuccedunt. Od. 16. l. 2. *Non enim gazæ, neque conſularis* Summovet *lictor miſeros tumultus Mentis.* 9 Sc. *ſe res habent.* 10 Futuro tempore, poſthac: ut Sat. 5. l. 2. *Magna, minorve foro ſi res certabitur olim.* 11 Apollo non eſt ſemper auſterus, ſed quondam, id eſt, interdum, Muſam ſuam, aliquandiu intermiſſam, hilariore cithara invitat. 12 Neque ſemper iratus eſt, ſed telo condito in pharetra lenis eſt. 13 In rebus adverſis fortis eſto, animoque plenus, nec meliora deſpera: in ſecundis humilis eſto, & animum contrahe, neque inſoleſce. 14 Quiſquis es. 15 Minora reddes vela navis, vento nimiùm proſpero & ſecundo inflata, id eſt, tu rebus ſecundis non intumeſces, ne illis in vitæ & felicitatis naufragia deturberis. Alleg. à nautis, qui vela contrahunt vento procelloſo.

Ode XI. Συμβουλευτική.

A D Q. H I R P I N U M.

Omissis curis, vivendum est hilaritate.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Quid 2 bellicosus Cantaber et 3 Scythes,
Hirpine Quinti, 4 cogitet, Adriâ
Divisus objecto, 6 remittas
Quærere: 7 nec trepides in usum
Poscentis ævi pauca: 8 fugit retrò
9 Lævis juventas, et 10 decor, 11 aridâ
Pellente lascivos amores
12 Canitie, 13 facilemque somnum.
Non semper idem floribus est 14 honos
Vernis, 15 neque 16 uno luna 17 rubens nitet
18 Vultu: 19 quid æternis 20 minorem
Consiliis animum fatigas?
21 Cur non sub altâ vel platano, vel hac
Pinu 22 jacentes sic temerè, et 23 rosâ

1 Ordo est: Q. Hirpine ne remittas quærere, quid bellicosus Cantaber, & quid Scythes, divisus objecto Adriâ cogitet. 2 Populus Hispaniæ armis promtus. Vide suprà Od 6. 3 Errans ac profugus septentrionalis populus. Vide Od. 35. l. 1. 4 Contra nos Romanos moliatur. 5 Qui mari Adriatico interfuso à nobis Romanis sejunctus est. 6 Omitte ac noli sollicitè investigare. 7 Nec sollicitus & anxius sis, ne quid tibi desit in usum ævi, id est, vitæ tuæ, quæ pauca poscit, sive paucis est contenta, quia vita brevis est. Tale est illud Od. 29. l. 3. *Ridetque si mortalis ultra Fas trepidat.* 8 Velox illa juvenilis ætas opinione citius præterit & tandem senescit. 9 Al. *levis*, id est, imberbis: ut de Arte poet. *Imberbis juvenis tandem custode remoto Gaudet equis.* 10 Et forma sive pulchritudo celeriter evanescit. 11 Sicca senectute abigente & auferente juveniles amores. 12 Senectute. Sic Od. 9. l. 1. *Donec virenti canities abest Morosa.* 13 Juvenilis ætatis promtum somnum removente: senes enim in somniis ac vigiliis summopere vexantur. 14 Pulchritudo, color ac venustas sua. Metaph ab hominibus. 15 Nam (ut est Od 18. l. 2) *Truditur dies die, Novæque pergunt interire lunæ.* 16 Uno & eodem. 17 Resplendens nitet, id est, non semper plena luce conspicua est, sed paulatim decrescit, donec tota tandem evanescat: eodem modo juvenilis ille ætatis flos & venustas citò defluit & perit. 18 Metaph. ab animatis ad inanimata; Vultus enim est animi imago, & index mentis & voluntatis, quibus propriè non sunt prædita corpora cœlestia. 19 Quid animum tuum, qui inferior est quàm æterna Dei consilia ac providentia (cujus solius est res futuras gubernare) delassas ac vexas? 20 Imbecilliorem quàm ut æternum aliquid statuere possit. 21 Ordo est: Cur non potamus uncti, dum licet, jacentes sic temerè vel sub hac pinu? 22 In umbra confusè & sinè ordine, sinè ullis ceremoniis, ut casus tulerit, ὡς ἂν τύχῃ, nulla habita personarum ratione, vel qualemcumque sedem vel locum ex tempore præbebit humus, securi jacentes. 23 Duplex Meton, mat. pro succo & aqua rosacea, & unguento nardino inde expresso & facto.

Canos 1 odorati capillos,
2 Dùm licet, 3 Assiriâque nardo,
Potamus uncti? 4 Dissipat 5 Evius
6 Curas edaces. 7 Quis puer ociùs
Restinguet ardentis Falerni
Pocula 8 prætereunt lymphâ?
9 Quis, devium 10 scortum, eliciet domo
Lyden? 11 Eburna, dic age; 12 cum lyrâ
Maturet, 13 in comptum, 14 Lacænæ
More, comam religata nodum.

1 Habentes capillos nostros canis & candidis floribus resplendentes, odoratos *rosæ* succo, *vel*, serto aliquo ex rosa compacto. 2 Per hanc florentem juvenilem ætatem. Sic supra Od. 3. *Dùm res, & ætas & sororum Filatrium patiuntur atra.* 3 Unguento nardino ex Syria advecto. Nam lætitiæ ille dator Bacchus, curas cor hominis angentes & consumentes, discutit & dissolvit. 5 Vinum. Meton. effec. 6 Hesiod. ("Εργ. 66.) γυιοκόρους μελεδῶνας. 7 Quis servus refrigerabit seu temperabit ociùs nobis potantibus pocula calidissimi vini Falerni hac aqua leni fluxu præterfluente, vel parce ac leniter infusa, id est, aqua fluviatili diluta, ne in ebrietatem incidamus? Loquitur autem poeta, quasi jam sit in convivio. 8 Sic Tibul. l. 1. el. 1. *Sed canis æstivos ortus vitare sub umbra Arboris, ad rivos prætereuntis aquæ.* Horat. Od. 7. l. 4. *Mutat terra vices, & decrescentia ripas Flumina* prætereunt. 9 Quis precibus blanditiisque evocabit ad nos à domo sua Lyden meretricem, cujus ædes à publica via remotæ sunt, & ita minùs vulgarem, minusque omnium libidini expositam. *Devia* enim vocantur ea, quæ viam non habent, τὰ ἄνοδα, difficilia & ardua. Od. 25. l. 3. *ut mihi* devio *Rupes, & vacuum nemus Mirari libet!* 10 Metaph. à crassa & dura pelle animalis, quæ ut sequax sit & flexilis, subigitur & teritur: sic meretrix tradit se permolendam, ut loquitur Sat. 2. l. 1. & conterendam, ut Plautus. 11 O puer age, dic Lydæ, ut festinet ad nos venire cum eburnea suâ lyra, idque non nimis ornata, ne nobis in mora sit, tantum habens comam suam religatam & compositam in nodum comtum, sive ornatum, more Lacænæ, id est, pexum tantùm & negligenter compositum more virginis Spartanæ. Festinantes enim mulieres pexum tantùm capillum in nodum colligere consueverunt. 12 Erat enim fidicina. 13 Al. *incomptum.* Al. *incomptam & nodo.* 14 Lacænarum puellarum. Synec. spec.

Ode XII. Προσφωνητική.

AD MÆCENATEM.

Res graves et tragicæ carmini lyrico non conveniunt: solutâ autem oratione res gestas Augusti Mæcenas ipse melius perscribet: Horatius præter Lycymniæ formam, et res amatorias, nihil canet.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Nolis 2 longa 3 feræ bella 4 Numantiæ,

1 O Mæcenas ne cupias, ne jubeas. Tale ferè argumentum est Od. 6. l. 1. *Scriberis Vario fortis, & hostium Victor Mæonii carminis alite*, &c. Significat, res graviores & bellicas versibus lyricis non convenire. 2 Diuturna, quæ integris quatuordecim annis durarunt. 3 Bellicosæ. 4 Quam post bellum, 14. annos inter Romanos & Carthaginenses gestum, Scipio Africanus funditus delevit Cic. Offic. 1. *Majores nostri Carthaginem Numantiamque funditus sustulerunt*, &c.

Nec 1 durum 2 Hannibalem, nec 3 Siculum mare,
4 Pœno purpureum sanguine, mollibus
5 Aptari citharæ modis:
6 Nec sævos Lapithas, 7 et nimium mero
Hylæum, 8 domitosque Hærculeâ manu
9 Telluris juvenes, 10 unde periculum
Fulgens contremuit 11 domus
Saturni veteris. 12 Tuque 13 pedestribus
14 Dices historiis 15 prælia Cæsaris,
Mæcenas, 16 meliùs, 17 ductaque per vias
18 Regum colla 19 minantium.
20 Me dulces 21 dominæ Musa Lycymniæ
Cantus, me voluit dicere 22 lucidum
Fulgentes oculos, et 23 bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
24 Quam nec ferre pedem dedecuit choris,

1 Fortem & laborum patientem. Al. *dirum*: id est, crudelem, ut infrà Od. 6. l. 3. *Annibalemque dirum* dixit. In *nec* est Anaphora. 2 Carthaginensium ducem. 3 Mare Siciliense. 4 Quod Carthaginensium clade, & Africano cruore, in mare profuso, purpureo colore tinctum fuit. Cn. Duilius consul in mari Siculo primus omnium Carthaginenses prælio navali superavit, captis navibus 31, mersis 13, tribus hominum millibus cæsis, captis 7000. Liv. l. 17. 5. Cum amatoriis versibus lyricis à me conjungi & decantari. Metaph. ab ædificantibus, qui lapides lapidibus imponunt & annectunt aptè ac decenter. 6 Nec infestos illos Thessaliæ heroas in debellandis Centauris, qui in Piritho nuptiis Hippodamiam sponsam rapere tentarunt, & ab Hercule, Theseo, Pirithoo, & aliis Lapithis profligati sunt. 7 Et Hylæum, unum è Centauris, ex nimio meri potu intemperantem, alteriusque sponsæ vim allaturum. 8 Herculis robore & subsidio superatos. 9 Gigantes, terræ filios, è tellure genitos, γηγενεῖς, Jovi & cœlo bellum inferentes, id est, ne velis à me decantari Gigantomachiam. Notandum est, cùm significare volunt scriptores, aliquem obscuro loco esse natum, *terræ filium* appellare solere. Cic. epist. ad Trebat. *Cn. Octavius tuus familiaris, summo genere natus, terræ filius, is me, quia scit tuum familiarem esse, crebrò ad cœnam invitat: adhuc non potuit perducere.* 10 A quibus cœlum fulgens timuit & exhorruit periculum sibi futurum. 11 Cœlum. Synecd. ac præterea Meton. subj. pro diis superis, qui metuerunt periculum sibi fore à Gigantibus. 12 Tanquam doctissimus historicus. 13 Soluta & prosa oratione scriptis, quæ constat pedibus, sed non certâ lege scriptis: sic Græci πεζὸν λόγον nominant. 14 Describes. 15 Bella Cæsaris Augusti. 16 Rectius, quam carminibus, quæ à me requiris. 17 Per plateas urbis Romæ in triumphum deducta. 18 Quos Cæsar subjugaverat. 19 Hostilium, qui catenati etiam adhuc mari videbantur: quod triumphantis auget gloriam, qui tam feroces subegerit. 20 Humilis mea & lyrica Musa voluit me Horatium carmine celebrare dominæ tuæ lætos & jucundos amatorios cantus. 21 Amicæ tuæ. Solebant enim amantes, amicas suas, *dominas* appellare. Tibul. el. 5. l. 1. *Sæpè aliam tenui: sed jam cùm gaudia adirem, Admonuit dominæ, deseruitque Venus.* Idem nomen & uxoribus tribuebant. Ovid. Trist. l. 3. el. 3. *Nuntiet huc aliquis dominam venisse, resurgam.* Virg. 6. Æn. *Hi dominum Ditis thalamo deducere adorti.* 22 Oculos ejus lucidè resplendentes ac dulce ridentes. Sic Od. 22. l. 1. Dulce ridentem *Lalagen amabo*, Dulce loquentem. 23 Et pectus te amantem valde fideliter redamans. 24 Quam Lycymniam non dedecuit, sed decoravit inferre pedem in puellarum saltationes, id est, saltare.

1 Nec certare joco, 2 nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus 3 sacro
Dianæ celebris die,
4 Num tu, quæ 5 tenuit dives 5 Achæmenes,
6 Aut pinguis Phrygiæ 7 Mygdonias opes,
8 Permutare velis crine Lycymniæ?
9 Plenas aut Arabum domos?
Dum 10 fragrantia 11 detorquet ad 12 oscula
Cervicem, 13 aut facili sævitiâ negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi,
14 Interdum rapere occupet?

1 Nec facetis dictis certare, vel jocosè gesticulari. 2 Quam non dedecuit brachia manusque porrigere pulchris virginibus inter ludendum & saltandum. 3 Die festo Dianæ, qui a virginibus colitur. 4 Ordo est: Numquid tu velis permutare crine Lycymniæ regna vel bona, quæ dives Achæmenes tenuit, aut Mygdonias opes pinguis Phrygiæ? 5 Persarum rex possedit: undè Persæ, *Achæmenii* dicti. 6 Aut opulentæ & fertilis Phrygiæ opes, dictas *Mygdonias* à *Mygdone*, Phrygiæ rege. *Mygdones* Macedoniæ populi Thraciam versùs, inde in Asiam profecti, partem magnæ Phrygiæ occuparunt, quam à patriæ nominæ *Mygdoniam* appellarunt. 7 Ingentes ac magnificas opes. Synecd. spec. 8 Pro crine Lycymniæ, amicæ tuæ redimere. 9 Auro, argento, opibus, aromatibus refertas. Synecd. spec. Q. d. tu non potes regum opes pluris facere, quàm Lycymniæ amorem. 10 Nectareo odore bene olentia. Al *flagrantia*, id est, ardentia. Metaph. ab odoribus mellitis: 11 Avertit, inclinat, ut tibi gratificetur. 12 Tua. 13 Aut dum ficta sive simulata reluctatione, id est, facili ac levi difficultate, ut desiderium amantis magis accendat, recusat illa oscula, quæ magis gaudeat sibi eripi, quam tu, qui illa eripere poscis & desideras. Ostendit autem artem astumque puellarum, quæ sæpè dissimulant id se cupere, quod vehementer exoptant. 14 Quæ aliquando oscula illa ipsa, si tardior sis, tibi eripere præveniat & antevertat, atque prior osculetur, ut irascenti amatori satisfaciat.

Ode XIII. Μεμπτική.

IN ARBOREM, CUJUS CASU REPENTINO IN AGRO SABINO PÆNE OPPRESSUS FUERAT.

Nunquam homini satis certum et exploratum est, quid cavere debeat. Sapphonis et Alcæi laudes.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Ille et 2 nefasto te 3 posuit die,

1 O arbos, ille, quicunque primùm produxit te, posuit te & nefasto die, & manu sacrilegà, &c. Polyptoton est in *ille* & *illum*. 2 In agro meo statuit te in fausto & abominabili die, ἀποφράδι ἡμέρα. Vide Macrob. l. 1. c. 16. Dies nefastus infelix habebatur: quia nec eo die lege agere licebat; quod declarat Ovid. 1. Fast. *Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur.* Tria illa verba sunt, *do*, *dico*, *addico*, quæ sunt prætoris: ejus enim est dicendi potestatem dare: jus dicere, rem, de qua controversia est, addicere, aut possessionem alteri ex litigatoribus dare. 3 Epistrophe.

*

Quicunque primum, et 1 sacrilegâ manu,
2 Produxit, arbos, 3 in nepotum
Perniciem, 4 opprobriumque 5 pagi.
6 Illum et 7 parentis 8 crediderim sui
Fregisse 9 cervicem, et 10 penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: ille venena 11 Colchica,
12 Et quicquid usquam concipitur nefas,
13 Tractavit, agro qui 14 statuit meo
Te 15 triste lignum, te 16 caducum
In 17 domini caput 18 immerentis.
Quid quisque 19 vitet, nunquam homini satis
20 Cautum est in horas: 21 navita 22 Bosporum
21 Pœnus perhorrescit, 23 neque ultra
Cæca timet aliundè fata.

1 Sclerata & impia, quam deorum ſacris aliquando admolitus fuit. 2 Plantavit, protulit te è terra ſatione & culturà. 3 In exitium poſterorum, ut ſç. aut ego, aut alius quiſpiam illa opprimeretur. 4 Et in totius vici & regionis ignominiam, ſi ager meus mea domini ſui morte infamis redditus fuiſſet. 5 Incolarum iſtius pagi. Metqn. ſubj. 6 Plantatorem. 7 Patris matriſque. 8 Credere poſſim. 9 Collum aut guttur. 10 Et in intima parte domus ſuæ nocte hoſpitem interfeciſſe. Interiorem partem domus ſuæ, in quam fraudulenter hoſpitem recepit, hoſpitis ſanguine & cæde de nocturno tempore contaminaſſe, id eſt, noctu hoſpitem in intima ædium parte interfeciſſe. 11 Præſentiſſima, potentiſſima, qualia in Colchide. Scythiæ regione, Medea, Æetæ filia, aliæque ejus regionis veneficæ mulieres miſcuerunt, Synecd. ſpec. Od. 17. Epod. *Cales venenis officina Colchicis.* Nota, tertiam ſyllabam nominis *Colchica*, pertinere ad principium verſus ſequentis: eſt enim hic verſus Hypermeter. 12 Et quicquid uſquam mali & ſceleris ab ullo homine ſcelerato animo conficitur. 13 In hominum perniciem exercuit, molitus eſt. 14 Quicunque ille eſt, qui in agro meo collocavit te infelix, ſceleratum & abominandum lignum. 15 Efficiens triſtem. Meton. eff. 16 Te lignum in meum caput domini ad Horatii inſontis procumbens & laपſurum. Vocamus *caducum*, quod caſum minatur, ruinoſum: ſed hic dicitur *caducum*, quod jam cecidit, ut *caducum fulmen*, jam immiſſum. *Glans* quoque *caduca*, cum ex arbore cecidit. 17 Horatii poſſeſſoris loci. Synecd. gen. 18 Nihil mali meriti, quamobrem in caput meum incideres. Od. 6. Epod. *immerentes hoſpites.* 19 Fugiat. 20 Proſpectum eſt, nulli mortalium ſatis exploratum eſt per ſingulas horas & ſingula vitæ tempora, id eſt, nemo tam caute vitæ ſuæ ſubductam rationem tenet, quin improviſo mortis genere, tunc, cùm nihil minus cogitat, exſtinguatur. Arboris caſum in pulcherrimæ ſententiæ occaſionem arripit. 21 Nauta Africanus, id eſt, quivis nauta. Synecd. ſpec. Pœni olim gentes omnes navigandi ad remotiſſimas terras gloria ſuperarent: imprimis Hanno ille Carthaginenſium dux. 22 Id eſt, quodlibet mare. *Boſphorus* eſt Ponti fretum, propter anguſtias valdè periculoſum, per quod Jupiter, in taurum mutatus, Europam vexiſſe dicitur, illique ſuo tranſitu nomen dediſſe: unde Lambinus legit *Boſporum*, quòd Græci βόσπορον dicunt, à βοῦς, *bos*, & πόρος *tranſitus*, quaſi *bovis tranſitus*. 23 Neque ulteriùs ex aliis locis, quam à Boſporo, fata ſua occulta & incognita, mortiſque genus improviſum, cujus cauſa ignoratur, metuit.

1 Miles sagittas, et celerem fugam
Parthi: 2 catenas Parthus, 3 et Italum
Robur: sed 4 improvisa lethi
Vis rapuit, rapietque 5 gentes.
6 Quàm pæne 7 furvæ regna Proserpinæ,
Et 8 judicantem vidimus 9 Æacum,
10 Sedesque 11 descriptas piorum, et
12 Æoliis fidibus querentem
Sapphò puellis de popularibus:
13 Et te 14 sonantem 15 pleniùs 16 aureo,
17 Alcæe, plectro dura 18 navis,
Dura 19 fugæ mala, dura 20 belli.
21 Utrumque 22 sacro digna silentio

1 Miles Romanus perhorrescit sive timet venenatas & mortiferas Parthi sagittas, quas, dum in celerem fugam sese conjecit, in hostes, tanquam victores insequentes, retorquet, à quibus se interfectum iri timet. Parthi enim fugientes pugnant, ut Od. 19. l. 1. *& versis animosum equis Parthum dicere.* 2 Catenas Italorum sive Romanorum timet, ne aliquando victos & vinctus illis in triumphum deducatur. 3 Et Romanorum vim, & potentiam. 4 A nullo hominum anteà prospecta & inopinata mortis necessitas. Epist. 6. l. 1. Improvisa *simul species exterret utrumque.* 5 Homines, nunc hoc, nunc illud timentes. 6 Vel ego Horatius tam repentino arboris casu quàm pæne oppressus sum, quàm parvo interstitio absui ab inferis, id est, à morte? exclamatio est admirantis liberationem tanti mali. 7 Nigræ Proserpinæ, Plutonis conjugis, Cereris filiæ, inferni reginæ, vitæ & mortis arbitræ. Regna, id est, Orcum. Synecd. gen. Vide Od. 28. l. 1. 8 Animabus mortuorum condigna præmiorum vel suppliciorum loca apud inferos assignantem. 9 Avum Achillis, inferorum ianitorem & judicem. 10 Campos Elysios, in quibus umbræ beatorum placide quiescunt. De quibus Virg. 5. Æn. *non me impia namque Tartara habent, tristesque umbræ, sed amœna piorum Concilia.* Synecd. gen. 11 Designatas, distributas, διατεταγμένας. *Describere* enim pro partiri hic sumitur, ac suum cuique locum attribuere. Sic de Art. poet. *Descriptas servare vices, operumque colores, Cur ego, si nequeo ignoroque, poeta salutor?* Al. *discretas*, id est, distinctas inter se ac separatas. 12 Et inter ipsos Sappho, poetriam lyricam, adhuc apud inferos amores suos ad lyram canentem, & Græcis fidibus de puellis Lesbiis, quas, mortuo Cercola marito, amavit, lamentabili cantu querentem, quòd ad hujusmodi amorem se impulissent, nec tamen sibi in amore responderint: *vel*, quòd Phaoni, quem ipsa perditè amabat, adhæserint. *Æolis* autem est minoris Asiæ regio. 13 Et quam pænè vidimus te, o Alcæe, nobilissime vates lyrice, sonantem plenius duræ mala navis, fugæ & belli, aureo plectro. 14 Ad lyram canentem: *sonantem* enim hic activam significationem habet, & conjungitur cum vocibus sequentibus, *dura navis mala.* 15 Fortius, animosiùs, & carmine graviore quàm Sappho. 16 Excellenti stylo, quo domesticas seditiones ac tyrannos es infestatus. Quibus describendis sic Alcæus enituit, ut communi eruditorum consensu *aureum* illi *plectrum* deferretur: vel *aureo*, propter libertatem populi, quam ipse tutari conatus est. 17 Apostrophe ad Alcæum. 18 Dum mala navigationis, quæ dux contra Pittacum & Myrsilum tyrannos in navali prælio perpessus es. Anaphora. 19 Quæ in exiliò, ἐν φυγῇ, *vel*, fuga è prælio passus es. 20 In bello pro patriæ salute & libertate suscepto. 21 Utrumque poetam, Alcæum & Sapphonem, mirantur manes defunctorum apud inferos cùm res canant religiosissimo silentio, & sacro silentum auditorio dignas. 22 Nonnulli altum silentium intelligunt, quali nempè sacris intenti esse per præconem jubebantur.

1 Mirantur umbræ dicere: 2 sed magis
Pugnas et 3 exactos tyrannos
4 Densum humeris 5 bibit aure vulgus.
6 Quid mirum? 7 ubi illis carminibus stupens
Demittit 8 atras 9 bellua centiceps
Aures, 10 et intorti capillis
11 Eumenidum recreantur angues?
12 Quin et Prometheus, et 13 Pelopis parens
14 Dulci laborum decipitur sono:
15 Nec curat Orion leones,
Aut timidos 16 agitare 17 lyncas.

1 Tale est illud Virgilii Georg. 4. *At cantu commotæ Erebi de sedibus imis Umbræ ibant tenues, simulacraque luce carentum.* 2 Sed vulgus, id est, turba umbrarum apud inferos, densum, id est, stipatum, frequens, a tergo audiendi aviditate adhærens humeris Alcæi, bibit magis aure, id est, attentiùs & longe avidius audit bella, id est, prælia & tyrannorum exactiones, quam res amatorias Sapphus. 3 Pittacum & Myrsilum amore libertatis expulsos. 4 Cruquius intelligit vulgus umbrarum robustiorum, alludens ad umbras virorum militarium: judicet lector. Synecd. periphr. umbrarum. 5 Sic Propert. l. 3. *Incipe, suspensis* auribus *illa* bibam. Metaph. à liquoribus hauriendis ad sonos. 6 Umbras mortuorum Alcæi, & Sapphonis cantu delectari, cùm ipsa Erebi monstra crudelissima carminibus illis mitigentur. 7 Quando Cerberus ob illa carmina attonitus aures suas atras non ampliùs ira arrigit & extendit, sed definit irasci, horrendoque latratu manes territare, sopiturque lyræ dulcedine. 8 *Vel*, quia quæ sunt apud inferos, omnia nigra sunt: *vel*, turpes: ut de Art. poet. atrum *Desinat in piscem.* 9 Cerberus, ille infernalis canis, Orci custos, centum habens capita. Numerus finitus pro infinito: *vel*, propter centum angues, qui à capite ipsius crinium loco dependent, ut ait Od 11. l. 3. *quamvis furialè centum Muniant angues caput ejus.* Alioqui tantum τρικέφαλος sive triceps est, Hesiodus quinquaginta illi capita attribuit. Synecd. gen. 10 Et ubi illis carminibus ipsi serpentes, qui Furiarum capillis implicati sunt, delectantur ac demulcentur? 11 Furiarum. *Eumenides* tres sunt Furiæ infernales, Alecto, Megæra, Tisiphone, cædis & flagitiorum ultrices, quarum capillis intorquebantur angues: dictæ ab εὐμενής, id est, *placidus, mitis*, quod minimè sint mites. Tale est illud Virg. Georg. 4. *Quin ipsæ stupuere domus, atque intima lethi Tartara, cæruleosque implexæ crinibus angues Eumenides, tenuitque inhians tria Cerberus ora.* 12 Quin etiam ipse Prometheus, Japeti filius, qui, quòd ignem hominibus, deorum ira ereptum, restituisset, apud inferos ab aquila, quæ jecur ejus continuò renascens depascitur, punitur. 13 Tantalus, qui deorum divinitatem experimento cognoscere cupiens, filium suum coxerat, diisque in cibum appofuerat, & ob id apud inferos in mediis aquis sitire cogitur. 14 Non amplius ab aquis retrò fugientibus, sed à dulci sono & cantilena de laboribus & egregiis rebus gestis Alcæi decipitur, & tanquam non excruciettur, pœnarum suarum obliviscitur. Alii, *decipitur laborum*, Græcorum more dictum volunt, qui ita loquuntur, ἐπιλανθάνεται πόνων, id est, decipitur vel fallitur, vel obliviscitur laborum. 15 Nec Orion venator, Hyriei filius, Neptuni nepos, curat leones, aut timidos lyncas apud inferos venando insequi, dum Alcæum & Sapphonem canentes audit, sed venationi præferr eorum carmina. Fingunt poetæ umbras apud inferos iisdem rebus delectari, quibus viventes hic gaudebant. 16 Venando persequi, διώκειν. 17 *Lynx* est maculosa fera.

Ode XIV. Παθητικὴ, καὶ Προσφωνητική.

AD POSTUMUM.

Vita brevis, et mori necesse est.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Eheu! 2 fugaces, 3 Postume, Postume,
4 Labuntur anni: 5 nec pietas 6 moram
Rugis, et 7 instanti senectæ
Afferet, 8 indomitæque morti.
9 Non si 10 tricenis, 11 quotquot eunt dies,
Amice, 12 places 13 illachrymabilem
14 Plutona tauris, 15 qui 16 ter amplum
17 Geryonem, 18 Tityonque 19 tristi
Compescit undâ, 20 scilicet omnibus,
Quicunque terræ 21 munere vescimur,
Enavigandâ, sive reges,
Sive inopes 22 erimus 23 coloni,
24 Frustra 25 cruento 26 Marte carebimus,

1 Dolentis est. 2 Velociter prætereuntes. Metaph. ab animato ad inanimata. 3 Sic Od. 17. l. 2. *ibimus, ibimus*, &c. Epizeuxis, partim ad conquestionem, partim ad objurgationem adhibita. 4 Vitæ nostræ anni celeriter transeunt & fugiunt. 5 Ob religionem sive deorum cultum tu neque tardius senesces, neque tardius morieris. 6 Ullam tarditatem. 7 Jam imminenti, impendenti. 8 Implacabili, inexorabili, inexpugnabili. 9 Amice Postume, tu neque senectam, neque mortem effugies, etiamsi quotidie trecentos tauros Plutoni immoles. 10 Tribus integris hecatombis in sacrificium oblatis. Synecd. fin. pro infin. *Hecatombe* enim maximum olim apud Græcos sacrificium, centum boum erat, à Laconibus ortum, quorum ditio ἑκατόμπολις erat: eoque ad sedandam pestilentiam aliæ quoque nationes utebantur, ut pro imperatorum etiam salute Romani. 11 Quotquot dies vitæ tuæ prætereunt, id est, singulis diebus. 12 Exorare & propitium reddere studeas. 13 Qui lachrymis non flectitur, neque movetur. Propriè *illacrimabile* dicitur, id quod dignum sit lachrymis. 14 Inferorum arbitrum. 15 Ordo est: Qui Pluto compescit ter amplum Geryonem, & Tityon tristi unda omnibus enaviganda, quicunque vescimur munere terræ, sive erimus reges, sive erimus inopes coloni. 16 Maximum, tricipitem, trium corporum. Itaque Virgilius *tergeminum* appellat Æn. 8. 17 *Geryon* fuit rex Hispaniæ, qui ob triplex regnum corpore triplicato fuisse dicitur. Hunc Hercules interfecit boves suos suffurantem. 18 Jovis filium ex Elora, qui tantæ magnitudinis gigas fuit, ut jacens novem jugera suo corpore impleret. Vide Od. 4. l. 3. (vs. 77.). Hic ab Apolline sagittis confossus, & apud inferos æternis suppliciis condemnatus est, ut jecur ejus continuo renascens assidue ab aquila lancinaretur, quòd Latonæ vim inferre voluisset. 19 Inamœna sive efficiente tristes navigantes Stygio fluvii infernalis unda, apud se cohibet & coercet, ne ad superos redire possint. Meton. effect. 20 Illa sc. per quam omnium hominum anima Charontis cymba semel pervehenda est, quia mors omnibus communis. 21 Frugibus è terra provenientibus, id est, quotquot vivimus. 22 Fuerimus. 23 Ruris. *Colonus* dicitur qui agrum alienum mercede colit. 24 Frustra hoc vel illud periculum bellorum vitabimus ad vitam diu producendam, quandoquidem inopinato mortis genere nobis fortasse erit moriendum. Anaphora. 25 Μιαιφόνῳ, βροτολοιγῷ, αἱματόεντι. 26 Pugnis & bellis cruentis. Meton. effic.

1 Fractisque 2 rauci fluctibus 3 Adriæ:
Frustra per 4 autumnos 5 nocentem
Corporibus metuemus 6 austrum.
7 Visendus 8 ater 9 flumine languido
10 Cocytus errans, 11 et Danai genus
Infame, 12 damnatusque longi
Sisyphus Æolides laboris.
13 Linquenda tellus, et domus, et 14 placens
Uxor: 15 neque harum, quas 16 colis, arborum,
Te, præter 17 invisas cupressos,
Ulla 18 brevem dominum 19 sequetur.
20 Absumet hæres 21 Cæcuba 22 dignior,
Servata 23 centum clavibus, et mero
24 Tinget pavimentum 25 superbum
Pontificum potiore cœnis.

1 Ad ſcopulos & littora fractis & collisis. 2 Raucum ſonum efficientis, tempeſtuoſi. 3 Adriatici maris, id eſt, fruſtrà periculoſis navigationibus nos ſubducemus. 4 Qui morbiferi ſunt. Autumno enim morbi ſunt acutiſſimi, atque exitiales maxima ex parte. 5 Morbos immittentem. 6 Meridionalem ventum, Notum. 7 Ordo eſt: Ater Cocytus, errans flumine languido, eſt viſendus, id eſt, omnibus nobis inferni ſedes adeundæ, id eſt, omnibus moriendum eſt. 8 Triſtis & horribilis. 9 Qui aquâ languide & pigre fluente, propter ejus craſſitiem, hinc indè apud inferos errat. 10 *Cocytus* eſt fluvius infernalis flexuoſus, à Styge derivatus. Græci Κωκυτὸν vocant ἀπὸ τοῦ κωκύειν, id eſt, cum gemitu flere atque ejulare. 11 Et viſendæ omnibus Danai 50. filiæ (*Danaides* dictæ, à patre *Danao*, Beli filio, à quo & *Belides* ab avo nuncupatæ) quæ (quòd juſſu patris totidem filios Ægypti, patrui ſui, ſponſos ſeu maritos ſuos prima nocte trucidaſſent) perpetuis laboribus pertuſa dolia aqua implendi, apud inferos damnatæ ſunt. 12 Viſendus etiam eſt Siſyphus, Æoli filius, qui (quòd Jovem, Æginam, Æſopi filiam rapientem, patri Æſopo prodidiſſet) ad æternum laborem à Jove apud inferos damnatus eſt, ut grave ſaxum ad montis altitudinem & cacumen evolvat, quod ſemper deorſum rurſùs revolvatur. Unde in proverbium abiit, *Siſyphi ſaxum*. 13 Relinquenda eſt hæc, quam inhabitas, terra, & ædificia magnificè exſtructa. 14 Amabilis. 15 Ordo eſt: Neque ulla harum arborum, quas colis, ſequetur te brevem dominum, præter cupreſſos inviſas. 16 Amas. 17 Ingratas, quas, luctibus conſecratas, ante ædes tuas ponent in ſignum funeris. Has Od. 5. Epod. *funebres*, & Virg. Æn. 6. *ferales* vocat. Cur autem cupreſſus adhibeatur in funeribus, hæc cauſa eſt, quòd ſemel exciſa, nunquam renaſcatur. 18 Brevi victurum, brevis vitæ dominum, δεσπότην ὀλιγοχρόνιον, non diu arboribus tuis fruiturum, ut *breve lilium*. 19 Ad ſepulturam. 20 Hæres tuus luxurioſè conſumet te mortuo. 21 Optima vina à te accuratiſſimè ſervata. 22 Tu dignior, quia utetur, cùm tu parcas, ut facris: *vel*, ampliſſimis divitiis dignior, quia utitur iis, quæ poſſidet. 23 Vigilantiſſime ac diligentiſſime ſervata. Synecd. fin. pro infinit. 24 Et perfundet ſive reſperget magnificum & marmoreum triclinii pavimentum vino meliore quàm quod datur in cœnis pontificum, quæ ſolent eſſe magnificentiſſimæ, id eſt, in ſumtuoſis cœnis. Cic. Philip. 2. *At vero te inquilino* (*non enim domino*) *perſonabant omnia vocibus ebriorum, natabant pavimenta vino, madebant parietes.* 25 Efficiens & indicans ſuperbiam domini. Meton. effect.

Ode XV. Μεμπτικὴ.

IN SUI SÆCULI LUXUM.

Luxum circa ædificia ingentem reprehendit: et veterum contrà frugalitatem commendat.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Jam pauca aratro jugera 2 regiæ
Moles relinquent: undique latiùs
3 Extenta viſentur 4 Lucrino
5 Stagna lacu, platanusque 6 cœlebs
7 Evincet ulmos: tùm 8 violaria,
Myrtusque et omnis 9 copia 10 narium,
11 Spargent 12 olivetis 13 odorem,
14 Fertilibus domino priori.
Tùm 15 ſpiſſa ramis laurea fervidos
16 Excludet ictus: 17 non ita 18 Romuli

1 Quantum ex hoc edificandi immoderato deſiderio perſpicio, ſumtuoſa ædificia, regibus convenientia, inſtar molis relinquent jam pauca agri jugera culturæ & ſementi, ſive ad arandum, ubi ita pergent: quia omnis pænè ager ſumtuoſis domibus, piſcinis & hortis vix ſufficit. 2 Ædificiorum magnitudines & ſumtuoſiſſimas villas in urbium pænè modum ædificatas. Sic Cic. pro Mil. *ſubſtructionum inſanas moles* appellat, ædificia illa Clodiana. 3 Et piſcinæ ſive ſtagna privatorum in omnibus locis latius producta, & ampliora quàm lacus Lucrinus in ſinu Bajano, conſpicientur: *vel*, ad quæ videnda omni ex parte concurretur. 4 In quem Auguſtus, portum Julium conficiens, mare immiſit. Suet. in Auguſto. Virg. Georg. 2. *An memorem portus, Lucrinoque addita clauſtra? Atque indignatum magnis ſtridoribus æquor, Julia qua ponto longe ſonat unda refuſo*, &c. 5 Feſtus: *Stagnum, quòd in eo aqua perpetuò ſtet.* 6 Et platanus, quæ non ſolet cum ullis vitibus conjungi ſive maritari, ut ulmus, ſed deambulationi tantùm inſerviens propter umbram, atque inde etiam nomen adepta, quòd umbram latiſſimè diffundat: ut ſuprà Od. 11. *Cur non ſub alta vel platano, vel hac Pinu jacentes*, &c. *Potamus uncti?* Et Cic. de Orat. l. 1. *Nam me hoc tua platanus admonuit, quæ non minùs ad opacandum hunc locum patulis eſt diffuſa ramis quam illa, cujus umbram ſecutus eſt Socrates.* Quo & Virgilius reſpexit Georg. 4. cùm ait: *Jamque miniſtrantem platanum potantibus umbram* Metaph. ab animantibus. 7 Multitudine ipſas ulmos, quæ vitibus maritari & conjungi ſolent, ſuperabit, id eſt, major erit numerus platanorum ad voluptatem, quàm ulmorum ad utilitatem. 8 Loca, in quibus violæ naſcuntur. 9 Et omnis herbarum & florum copia, qui narium voluptates ſunt, id eſt, roſeta 10 Meton. adj. pro ſubjecta materia odorum: nares enim adjunguntur & occupantur circa ſuavitates odorum. 11 Afflabunt. 12 Locis, in quibus anteà creſcebant olivæ, id eſt, ex olivetis fient violaria, myrteta, roſeta, & quibus in locis olivæ naſcebantur, in iis violæ, myrti, & ſuaviſſimi flores decerpentur. 13 Plantam odorem ſpirantem. Meton. adj. 14 Quæ ſub priore domino erant fertilia, nunc infrugifera. 15 Denſa ramis & foliis. 16 Arcebit ſolis calores, æſtus, id eſt, ad excludendos ſolis radios frondes ſuas latiſſime diffundet. Metaph. ab iis, qui lædunt. 17 Ordo eſt: Non ita præſcriptum eſt auſpiciis Romuli & intonſi Catonis & norma veterum. 18 Qui ſuo ductu urbis noſtræ Romæ fundamenta poſuit.

1 Præscriptum, et 2 intonsi 3 Catonis
4 Auspiciis, veterumque 5 normâ.
Privatus illis 6 census erat brevis,
7 Commune magnum: 8 nulla decempedis
9 Metata privatis 10 opacam
Porticus 11 excipiebat 10 Arcton:
12 Nec 13 fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, 14 oppida publico
Sumptu jubentes, et deorum
Templa 15 novo decorare saxo.

1 Præceptum fuit. Metaphora à ludimagistris, qui prius dictant discipulis, quod ipsi postea discant & imitentur. Suet. Neron. c. 10. *Ex præscripto Augusti imperaturum se professus est.* 2 Hirsuti, severi. 3 Censoris, id est, priscorum magistratuum admirandæ singularisque frugalitatis. Synecd. spec. 4 Imperio, legibus & potestate. 5 Vitæ regula, quam nobis ad vivendum præscripserunt, suoque exemplo comprobarunt. Metaph. ab architectis, qui, ut longitudine ad regulam & lineam, & altitudines ad perpendiculum, ita solent angulos operis exigere ad normam. 6 Propria rei familiaris æstimatio, id est, illi parvam & angustam habebant rem familiarem. 7 Res publica autem, & quidquid ad commune bonum spectat, τὸ κοινόν, erat illis cordi, id est, rempublicam magni æstimabant. 8 Nullus privatus habebat porticum, in qua æstivo tempore inambularet, septentrioni objectam & expositam, adeò latam & amplam, ut ea perveniret ad mensuram decem pedum. 9 Mensurata, mensa. 10 Umbrosam illam algentemque cœli septentrionalem plagam, ac proinde à solibus aversam, quæ ursam majorem sive astrum illud boreale continet. Meton. adj. 11 Ac domino suo gratum aliquod refrigerium præstaret. Sic Sat. 4. l. 1. *Neque enim cum lectulus, aut me Porticus excepit, desum mihi.* 12 Vetabant leges Romanos villas sumtuosas & porticus ædificare: quapropter vitam agebant simplicem & sinè ambitione, nec omnino curabant privatas opes, ut qui omne studium publico ornatui & templis deorum impendebant. 13 Humilia ædificia & casulas fortuito casu oblatas, quibus quis indormiret, negligere. Præclare de Tiberio Sueton. *Trans Rhenum eum vitæ ordinem tenuit, ut sedens in cespite nudo cibum caperet, sæpè sine tentorio pernoctaret.* 14 Urbes conderet. 15 Recens cocto seu exquisito & sumtuoso latere extruere.

Ode XVI. Ὑποθετική.

AD GROSPHUM.

Omnes expetunt animi tranquillitatem, quæ neque divitiis, neque honoribus potest acquiri, sed cupiditatem tantum coërcendo.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Otium 2 divos rogat in patenti

1 Vitam tranquillam petit, ejusque nomine tanta maris pericula contemnit. Cic. in Rul. *Ita jucundum est* otium, *ut & vos, & majores vestri, & fortissimus quisque vir maximos labores suscipiendos putet, ut aliquando in* otio *possit esse, præsertim in imperio ac dignitate.* 2 Castorem & Pollucem, quos mercatores invocant, cùm Africum Icariis fluctibus luctantem metuunt, ut dictum est Od. 1. l. 1. (vs. 15.)

1 Prensus Ægeo, simul atra 2 nubes
Condidit lunam, neque 3 certa fulgent
Sidera nautis.
4 Otium bello furiosa 5 Thrace,
Otium Medi pharetrâ 6 decori,
Grosphe, 7 non gemmis, neque purpurâ
Venale, nec auro.
Non enim 8 gazæ, neque 9 consularis
10 Summovet 11 lictor 12 miseros tumultus
Mentis, et curas laqueata circùm
13 Tecta 14 volantes.
15 Vivitur parvo benè cui 16 paternum
17 Splendet in mensa tenui 18 salinum:
Nec leves somnos 19 timor, aut 20 cupido

1 Is, qui à tempestate comprehensus & correptus est in late patenti, sive lato, mari Ægæo, sic dicto ab *Ægeo*, Thesei patre, qui in illud mare se præcipitavit; id est, qui in mari adversa tempestate laborat. Synecd. gen. 2 Simulac pluviosa aliqua nubes & nigra tempestas abscondidit, sive occultavit, lunam. Virg. 10. Æn. *Sed sublime volans nubi se immiscuit atræ.* Meton. effic. 3 Nautis certò cognita, *vel*, fixa, & in uno loco semper apparentia, & cursui dirigendo accommodata cœli sidera, ut ursa major & minor, ampliùs noctis tempore nautis conspiciuntur. id est, postquam polus nautis ereptus est. 4 Eandem vitæ tranquillitatem ac pacem nationes bellicosæ, ut Thraces, & Medi, in bello à diis precantur. Anaphora. 5 Thracia, id est, Thrax armifer, & hostili in hostem rabie furens. Meton. subj. Sic Od. 25. l. 3. *Hebrum prospiciens, & nive candidam* Thracen. 6 Decorati. 7 Hæc animi tranquillitas non potest emi gemmis & opibus, nec purpura, nec auro, quia solum provenit ab appetitu rationi obtemperante. 8 Thesauri, immensæ opes: ut suprà Od. 29. l. 1. *Icci, beatis nunc Arabum invides* Gazis. Similis sententia est Epist. 2. l. 1. *Non domus & fundus, non æris acervus & auri, Ægroto domini deduxit corpore febres, Non animo curas.* 9 Neque publicus minister, dùm consuli duodecim virgarum fasces, & secures præfert, obstantemque turbam summovet & consuli locum dare cogit, id est, non immensæ divitiæ, & prætura, consulatus & dictaturæ, aliique summi honores curas & sollicitudines animo avari eximunt, sed potius augent. 10 Removere & abigere potest. 11 Dignitas consularis. Meton. adj. *Lictor* a *ligando* dictus. Erant & aliis nonnullis magistratibus sui lictores: sed præcipui consulares duodecim numero. Lictoris autem officium præire, & aperire venienti magistratui viam, ac summovere turbam. 12 Animi perturbationes, quæ animum de tranquillitate deturbant, hominesque miseros efficiunt. Meton. effect. & in *tumultus* est Metaph. à bello. 13 Et sollicitudines illas, quæ discurrunt circa domus divitum laquearibus exornatas. Synecd. mem. Cic. de Leg. 2. *Magnificasque villas, & pavimenta marmorea, & laqueata tecta contemno.* 14 Metaph. ab avibus, quarum assiduis motibus similes sunt curæ hominum, hùc atque illùc impellentes subinde animos eorum. 15 Ab eo benè beateque vivitur, id est, benè vivit is, parvo, qui tenui victu, & modico apparatu contentus est. 16 A patre relictum filio. 17 Sine sordibus purum est. 18 Vas, in quo sal continetur. Hic verò pro quavis supellectile & apparatu sive victu tenui ponitur, per Synecd. spec. 19 Metus perdendi divitias suas. 20 Cupiditas sordida, id est, sordidus pecuniæ amor, qui in hominem verè magni & excelsi animi cadere non solet.

Sordidus 1 aufert.
2 Quid 3 brevi fortes 4 jaculamur ævo
Multa? 5 quid terras 6 alio calentes
Sole 7 mutamus? 8 patriæ quis exul
9 Se quoque fugit?
10 Scandit 11 æratas vitiosa naves
12 Cura: nec turmas equitum 13 relinquit,
14 Ocior cervis, et 15 agente nimbos
Ocior 16 euro.
17 Lætus 18 in præsens animus 19 quod ultra est
Oderit curare, et 20 amara 21 læto
Temperet risu. 22 Nihil est ab omni
Parte beatum.
23 Abstulit 24 clarum cita mors 25 Achillem.
Longa 26 Tithonum 27 minuit senectus:
Et 28 mihi forsan, tibi quod negârit,
29 Porriget hora.

1 Sed qui sine metu perdendi, & sine desiderio quæstum facie di tutus & securus noctu facile dormit. 2 Quorsum nos hoc brevi vitæ tempore, quod vivimus, multa desideramus, cùm paucis tantum opus sit? 3 Brevi ævo fortes, id est, tanquam validi & laboriosi exiguo tempore victuri, ὀλιγοχρόνιοι. 4 Quasi jaculando & intento animo petimus, animum, tanquam sagittam, intentum habemus, στοχαζόμεθα. Translatio à sagittariis. 5 Quorsum proficiscimur in regiones longinquas & peregrinas, patria relicta? 6 In quibus quasi alius sol conspicitur. Virg. Georg. 2. *Exilioque domos, & dulcia limina mutant. Atque alio patriam quærunt sub sole jacentem.* 7 Lucri causa. 8 Quis invenitur, qui a patria absens, a se etiam absit, suasque cupiditates quoque exuat & obliviscatur? 9 Meton. subj. pro adjunctis cupiditatibus & affectibus, quibus non solvitur quam longissime fugiens. 10 Ascendit una cum navigantibus. Od. 1. l. 3. *sed timor, & minæ Scandunt eodem quo dominus: neque Decedit ærata triremi, & Post equitem sedet atra cura. Scandit & relinquit* similiter sonant per Epanalepsin. 11 Æreis rostris munitas & robustas. 12 De acquirendis divitiis. 13 Insequi intermittit. 14 Utpote quæ velocior sit cervis & ipsis ventis: non potes igitur eam curam fugere, sive navem, sive equum conscenderis. Anaphora. 15 Agitante, impellente. 16 Vento flante ab oriente. 17 Sc. *sit*, id est, gaudeat donis præsentibus. Sic Od. 8. l. 3. *Dona præsentis rape lætus horæ.* 18 Sc. *tempus*, non posterum, aut futurum tempus. 19 Quod ultra præsens est, id est, quod futurum est, quò nondùm pervenimus, nec fortasse perveniemus, illud sollicitè curare recuset: id est, minimè curet. 20 Ingrata jucundâ voluptate mitigare studeat. 21 Al. *lento*, id est, moderato, non profuso. 22 Nihil in natura mortalium adeò ab omni parte felix est, cui non adversi quid, velut mellis & fellis conjunctione, admixtum sit. Quippe semper mala sunt vicina bonis, & ubi uber, ibi tuber est. 23 Quam futuræ res incertæ, virisque cordatis parùm curandæ, exemplis docet. 24 Celebrem. 25 Achillem juvenem, dum Polyxenæ, Priami filiæ, nuptias speraret, à Paride sagitta confossum. 26 Emathionis filium, qui ab uxore Aurora immortalitatem impetrare potuit, perpetuam juventutem non potuit. 27 Consumsit, vitamque ejus reddidit insuavem, tandemque in cicadam mutavit. 28 Licet nec genere, nec honoribus, nec divitiis tecum comparandus sim. 29 Præbebit, *vel*, producet, prorogabit vitæ tempus.

1 Te 2 greges centum 3 Siculæque circum
4 Mugiunt vaccæ: 5 tibi tollit hinnitum
Apta 6 quadrigis equa: te bis Afro
7 Murice tinctæ
Vestiunt lanæ: 8 mihi 9 parva rura, 10 et
Spiritum Grajæ tenuem Camœnæ
11 Parca non mendax dedit, et 12 malignum
Spernere vulgus.

1 Circum te. Anastrophe. 2 Ovium. Divitiæ olim in boum armentis, & pecudum gregibus erant positæ. 3 Vaccæ pinguissimæ. 4 In agro tuo vagantur. 5 Tibi edit hinnitum, & per campos tuos exsultant. Ultima syllaba nominis *hinnitum* pertinet ad principium versus sequentis, hoc modo: *tibi tollit hinni Tum apta quadrigis equa.* 6 Certaminibus curulibus: *quadrigæ* sunt quatuor equi ad currum vincti. 7 Te vestiunt lanæ bis tinctæ purpura Africana sive Tyria, quam Cicero *dibaphum* nominat. *Murex* color purpureus ex sanguine piscis murici conficiebatur. Synecd. integr. 8 Ordo est: Parca non mendax dedit mihi parva rura, & tenuem spiritum Grajæ Camœnæ, & dedit mihi spernere malignum vulgus. 9 Modicas divitias. 10 Et exile ingenium venamque Græcæ lyricæ Camœnæ, quam Alcæus Grajus primus coluit. 11 Fatum immutabile & infallibile. Sic Parcas *veraces* appellat in *Carm. Sec.* v. 25. 12 Præterea illam facultatem, quâ possim mutabile, fallax & invidum vulgus contemnere nihilique facere.

Ode XVII. Παραινετική.

AD MÆCENATEM ÆGROTUM.

Quo mortuo, negat se velle vivere, eique superstes esse.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Cur me querelis exanimas tuis?
2 Nec diis amicum est, nec mihi, te 3 prius
4 Obire, Mæcenas, mearum
5 Grande decus 6 columenque rerum.
7 Ah! te meæ si partem animæ rapit
8 Maturior 9 vis, 10 quid moror, alterâ

1 Occidis, mœrore afficis. Cic. pro Mil. *Me quidem, judices, examimant & interimunt hæ voces Milonis, quas audio assiduè,* &c. 2 Non est gratum neque placet diis, οὐ θεοῖς φίλον, qui mundum universum, & nostram utriusque vitam gubernant. Anaphora. 3 Quàm me Horatium. 4 Mortem, id est, mori. 5 Ornamentum magnum, & firmitas ac robur bonorum & facultatum mearum. Sic Od. 1. l. 1. *O & præsidium, & dulce decus meum!* 6 Metaph. ab ædificiis, quæ columnis fulciuntur. 7 Ah, quid dicam! Si celerior mortis violentia ac necessitas te è vita tollit, qui animæ meæ pars es una. Sic Od. 3. l. 1. Et *servas animæ dimidium meæ*: quo summa atque inseparabilis amicitia declaratur. Exclamatio dolentis. 8 Quàm ego vellem, *vel*, quàm natura fert. 9 Mors intempestiva. Synecd. gen. 10 Cur non unà tecum morior, qui sum animæ tuæ pars altera?

1 Nec charus æquè, nec superstes
Integer ? 2 ille dies utramque
3 Ducet ruinam : 4 non ergo perfidum
Dixi 5 sacramentum : ibimus, 6 ibimus,
7 Utcunque præcedes, 8 supremum
9 Carpere iter comites parati.
Me nec 10 Chimæræ spiritus igneæ,
11 Nec, si resurgat, centimanus Cyas,
12 Divellet unquam. 13 Sic potenti
14 Justitiæ, placitumque 15 Parcis;
Seu 16 Libra, seu me 17 Scorpius aspicit
18 Formidolosus, 19 pars violentior
Natalis horæ, seu 20 tyrannus
Hesperiæ Capricornus undæ :
21 Utrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum : 22 te Jovis 23 impio

1 Nec mihi tam charus ego futurus, ut antea, sed ipsi mihi tædio, nec integram vitam habiturus te mortuo, ut dimidia mei parte privatus. Anaphora. 2 Ille dies, quo tu morieris, & mei & tui corporis ruinam secum ducet : id est, eodem die uterque nostrum ruet, & morietur. 3 Metaph. ab ædificii fractura : ut Virg. 2. Æn. *dedit ruinam domus.* 4 Ego non pejeravi, ut milites, qui sacramento obstricti fidem violarunt. 5 Translatio ducta à militari sacramento : qui enim nomen dederant imperatori, obligati erant illi sacramento. Cæsar l. 1. de bel. civil. *Milites Domitianos* sacramentum *apud se* dicere *jubet.* 6 Epizeuxis. 7 Quocunque etiam modo præcas, eodem te sequemur. 8 Extremum vitæ diem tecum obire parati. 9 Inire. 10 Flammivomus flatus, id est, ignis spirans ex tricipite Chimæræ capite, quam Tiphoeo natam, prima sui parte leonem, postrema draconem, media capram fuisse, & igneos flammarum globos eructasse fingunt. 11 Imo nec ipse Cyas, Cœli & Terræ filius (qui robore vasti corporis confisus ipsi cœlo bellum intulit) centum habens manus, si ille, a Jove fulmine prostratus, in vitam redeat. 12 Separabit à te, sive à proposito meo non vivendi post mortem tuam. 13 Sic enim Justitiæ omnipotenti, quæ fidem frangere prohibet, & Fato, divinæque providentiæ placitum est, ut unà vivamus & moriamur. 14 Propter accepta à Mæcenate beneficia. 15 Quia Mæcenas & Horatius nati erant sub eodem sidere, quod multùm valet ad amicitiam contrahendam. 16 Venus, cui Taurus & Libra attribuuntur. 17 Cœleste signum. 18 Metuendus, horribilis, quia Marti conjunctus, cujus stella malefica est & inclemens. 19 Qui Scorpius natalis & lethalis horæ violentior pars est, dùm sub se natis brevem vitam pollicetur. 20 Qui in oceano occidentali gravissimas tempestates excitat. Metaph. ab imperatoribus feris & immitibus, sævisque regibus, sinè lege & ratione dominantibus, quarum loco sola est ipsis vitiosa libido : ad malignitatem hujusce signi notandam. 21 Seu quæcunque alia constellatio fuerit, quæ nos nascentes respicit, & meum, & tuum astrum consentit inter se incredibili modo, nostrosque animos, mores & studia æterno concordiæ vinculo conjungit. 22 Tutela Jovis, id est, stella Jovis, quæ te tuetur, sub qua tu natus es, tanquam stella salutifera in cœlo refulgens, Saturni malignitatem discussit & avertit. In *Jovis* & *Saturno* Meton. est subjectorum pro adjunctis planetis. 23 Pernicioso sideri, quod interitum tibi intentabat.

Tutela Saturno 1 refulgens
2 Eripuit, 3 volucrisque fati
Tardavit alas, cum 4 populus 5 frequens
6 Lætum theatris ter crepuit sonum:
7 Me 8 truncus 9 illapsus cerebro
10 Sustulerat, nisi Faunus 11 ictum
12 Dextrâ levasset, 13 Mercurialium
Custos virorum. 14 Reddere victimas,
15 Ædemque votivam memento:
16 Nos humilem feriemus agnam.

1 Suo aspectu subveniens, & Saturno repugnans. 2 In *eripuit*, *tardavit*, & *crepuit* est similitudo soni in clausulis, per Epistrophen. 3 Et mortis nimis propere advolitantis alas remorata est, tibique ac mihi longius vivendi tempus indulsit, id est, mortem impendentem repressit. 4 Romanus. 5 Multiplex, numerosus. Unde *frequens locus* dicitur, quem frequentare multi solent. Sic *urbs frequens*, *platea frequens*, ubi multi homines aut habitant, aut diversantur. Sic *frequens templum* dicitur, in quo multi conveniunt, & quod multi frequentant. *Frequentes cives* vocantur multi & numerosi. 6 Jucundis acclamationibus in theatris ter applausit, & sæpiùs congratulatus est tibi, quod à præsenti mortis periculo liberatus esses. Synecd. gen. Sic supra Od. 20. l. 1. *datus in theatro Cum tibi plausus*, Propert. El. x. l. 3. *Et manibus faustos ter crepuere sonos.* 7 Me verò Horatium arboris truncus, sive arbor, in caput meum irruens è medio sustulisset, nisi Faunus, *sylvarum deus*, ictum sustinuisset. 8 Illapsus capiti meo. Synecd. part. De hoc trunco vide supra Od. 13. 9 In Ode supra dicta, *te caducum*, *In domini caput immerentis.* 10 In proprio agro Sabino interemisset. Sic Od. 4. l. 3. *Fulmine sustulerit caduco.* 11 Arboris. 12 Supposita dextra clementer avertisset, id est, nisi opem mihi tulisset Faunus. Metaph. ab hominibus ad deos. 13 Doctorum, ingeniosorum, quales sunt poetæ, qui sunt sub Mercurii tutela. Metaph. ab hominibus ad deos. 14 Jovi sospitatori pro tanto beneficio victimas reddere, quas vovisti ægrotans, si convalesceres. 15 Et templum in honorem Jovis exstruendum ex voto debitum ac promissum ædificare memento. 16 Nos verò liberatori nostro Fauno parvam agnam in sacrificium offeremus, convenientem nobis, qui humiles sumus. Sic Od. 4. l. 1. *Seu poscat agnam, sive malit hœdum.* Fauni autem hostiæ, agna, hædus, caper.

Ode XVIII. Παραινετική ἢ Ὑποθετική.

AD AVARUM.

Re tenui se contentum dicit, ubi alii cupiditatibus suis et divitiis student, et nullum ædificandi, nullum rapiendi modum faciunt, nihil de morte cogitantes, quasi perpetuò victuri.

Dicolos Distrophos.

1 Non ebur, neque aureum
Meâ renidet in domo 2 lacunar:

1 Non eburneum, neque aureum laquear in ædibus meis resplendet. Anaphora. 2 Cic. Tusc. 5. *In hoc medio apparatu fulgentem gladium è lacunari, seta equina appensum, demitti jussit.*

Non trabes 1 Hymettiæ
    2 Premunt columnas 3 ultimâ recisas
4 Africâ: 5 neque 6 Attali
    7 Ignotus hæres regiam occupavi:
8 Nec Laconicas mihi
    9 Trahunt honestæ purpuras clientæ.
At fides, et ingeni
    Benigna 10 vena est: pauperemque dives
Me 11 petit: 12 nihil 13 suprà
    Deos lacesso: nec potentem 14 amicum
15 Largiora flagito,
    16 Satis beatus unicis Sabinis.
17 Truditur dies die,
    18 Novæque pergunt interire lunæ:
19 Tu secanda marmora
    Locas sub ipsum funus: 20 et sepulchri
Immemor, struis domos:

1 Marmoreæ, ex Hymetto, Atticæ monte, petitæ. 2 Superimpositæ aggravant. 3 In extrema Africa recisas, Romamque advectas. 4 Synecd. totius, pro parte, Numidia. 5 Neque fraude, aut malis artibus cujusquam hæreditatem, adii & expugnavi, veluti populus Romanus, qui juris simulatione Attali regiam, id est, regias opes sibi vendicavit. 6 Regis Pergami. 7 Non institutus, non legitimus hæres, sed peregrinus & dolo malo factus. 8 Nec honestæ vicinæ, meorum clientium uxores, qui me officii gratia mane salutant aut comitantur, in meam patroni sui gratiam lanas nent purpureas, ex quibus mihi, cùm magistratum adeptus sim, togæ prætextæ conficiantur. Circa Tænarum, Laconicæ regionis promontorium, capitur piscis murex, ex cujus humore fit color purpureus. 9 Nent: ex quo per translationem *tracta oratio* appellatur, id est, non vehemens, non interrupta, sed fluens. Cic. in perfect. orat. *sed in his tracta quædam, & fluens expetitur, non hæc contorta, & acris oratio.* 10 Et naturæ genuina vis & indoles seu ingenii fertilitas ad carmen aliquid componendum mihi larga & abundans est. Metaph. à metallis, vel fontibus, quorum venæ aliæ latiores, aliæ sunt angustiores, vel corpore animalium. 11 Magni facit & amat, meumque favorem appetit, propter fidem meam & ingenium. 12 Non fatigo deos precibus, ut plura donent. 13 Ulterius. 14 Amicum meum Mæcenatem. Synecd. gen. 15 Ampliora, quàm illa sunt, quæ dedit, postulo ac rogo. 16 Satis dives & contentus unico agro Sabino, ejus munificentia mihi concesso, qui in Sabinis est. 17 Unus dies ab altero die, hesternus ab hodierno expellitur, id est, diem dies subsequitur. Ovid. *Velut unda impellitur unda, Urgeturque eadem veniens, urgetque priorem: tempora sic fugiunt.* Significat vitæ nostræ curriculum esse brevissimum, & temporis cursum celerrimum. 18 Et novæ lunæ ad interitum pergunt, id est, lunæ accrescunt, & decrescunt. Od. 7. l. 4. *Damna tamen celeres reparant cælestia lunæ.* 19 Tu, avare, conducis homines mercenarios, qui tibi secent marmora ad ædificiorum structuram, paulo ante mortem, sive morti vicinus. 20 Et oblitus brevi esse moriendum, domos exstruis, cum potiùs de sepultura tua solicitus esse deberes.

1 Marisque Bajis obstrepentis urges
Summovere littora,
Parùm locuples 2 continente ripâ.
Quid, quòd 3 usque 4 proximos
5 Revellis agri 6 terminos, 7 et ultra
Limites clientium
Salis avarus? 8 pellitur paternos
In sinu ferens 9 deos
Et uxor, et vir, 10 sordidosque natos.
11 Nulla certior tamen
12 Rapacis Orci 13 fine destinata
14 Aula divitem 15 manet
Herum: 16 quid ultra tendis? 17 Æqua tellus
Pauperi recluditur,
18 Regumque pueris; nec 19 satelles Orci
20 Callidum Promethea

1 Et festinas littora maris, quod Bajis, civitati Campaniæ, fluctibus collisis cum sonitu obstrepit, loco suo summovere, & in eorum locum, jactis in mari molibus, ædificia exstruere. 2 Terra continente non contentus, sed quod mare fuit in terram convertis. 3 Assiduè, semper. 4 Qui sunt inter te & vicinum. 5 Inexplebili habendi desiderio removes, & indè aliquid abradis, quod ad tuum agrum transferas. 6 Limites, finium causa positos, sive lapides, sive arbores, quibus fines discernuntur. 7 Et ultra vicinorum tuorum pauperumque agrorum terminos transilis & transgrederis alieni fundi cupidus. 8 Tua avaritia agris violenter expellitur et eliminatur, alioque sedem suam transferre cogitur. Sic Sall. Jugurth. *Iterea parentes, aut parvi liberi, militum ut quisque potentiori affinis erat, sedibus* pellebantur. 9 Gerens deos domesticos, & penates sive lares, id est, simulacra & imagines domesticorum deorum. Meton. subj. 10 Ob paupertatem & inopiam squalidos, neglectos & pannosos. 11 Utcunque, homo avare, ædifices, licet vel integra maria ædificiis compleveris, atque veris dominis ejectis, agros agris adjunxeris, interea tamen brevi morieris. Ordo est: Tamen nulla aula manet te divitem herum certior destinata fine rapacis Orci, id est, nulla tamen tibi diviti certior domus est reservata, quàm inferorum sedes. 12 Mortales omnes ad se rapientis. Nam *metit Orcus Grandia cum parvis, non exorabilis auro*: ut est Ep. 2. l. 2. 13 Quàm Orci domicilium ultimum tibi definitum ac paratum, in quo æternùm manere cogaris. Al. *sede*. 14 Habitatio, domus. Synecd. spec. 15 Exspectat. 16 Quid ulteriùs, quid plura cupis? 17 Tellus, quæ omnibus æqualis, & ex æquo omnium sedes est, sinè ullo discrimine & æqualiter pauperi & regum filiis sepeliendis aperitur. Sic supra Od. 4. l. 1. *Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres.* 18 Duplex est Synecd. prior spec. pro potentissimis quibusque viris principibus & opulentis: posterior gen. pro filiis familias. Sic Od. 12. l. 1. *Dicam & Alciden, puerosque Ledæ*; & Od. 19. *Thebanæque jubet me Semeles* puer. Al. *Regumque natis*. 19 Charon, Orci portitor ac minister. Ep. 1. l. 1. *Virtutis veræ custos, rigidusque satelles*. Synecd. gen. Vel *satelles Orci*, id est, mors, cui nos omnes, & omnia nostra debemus. 20 Astutum, qui ipsum etiam Jovem decipere potuit, eique ignem vitalem eripere.

1 Revexit auro 2 captus: 3 hic 4 superbum
Tantalum, atque Tantali
5 Genus coërcet: 6 hic 7 levare 8 functum
Pauperem 8 laboribus
9 Vocatus, atque non 10 vocatus audit.

1 Ad superos reduxit, id est, vitæ restituit. 2 Deceptus, corruptus: ut Ep. 2. l. 2. *si metit Orcus Grandia cum parvis, non exorabilis auro?* 3 Charon, Orci satelles. 4 Propter opes deorum contemtorem, & deos omnes, convivio exceptos, offendere ausum. 5 Posteros Tantali, Pelopem, Atreum, Agamemnonem, Orestem, qui inter opes inopes sunt, apud inferos cohibet, ne postliminio ad suas opes in vitam redire possint. Synecd. gen. 6 Hic Charon vocatus, atque non vocatus audit functum laboribus. Anaphora. 7 Ut sublevet, & è vita sublatum ærumnis liberet: *omnium enim rerum mors est extremum*, ut ait Cic. Ep. ad Toranium, l. 6. 8 Summis ærumnis & vitæ miseriis defatigatum, id est, qui vitam egit laboriosam. 9 Sive invocatus sit à paupere, sive non invocatus sit, nihil ominus audit pauperem, ipsiusque vitæ finem imponit, eumque vitæ molestiis eripit, id est, velit, nolit pauper, Charon, Orci satelles, ei præsto est. 10 Epanodos sive regressio, qua idem sonus iteratur initio & medio.

Ode XIX. Ἐνθεαστική.

IN BACCHUM.

Bacchi laudes, ejus numine plenus, canit poëta.

Tricolos Tetrastrophos.

Bacchum 1 in remotis 2 carmina rupibus
Vidi docentem (3 credite posteri)
4 Nymphasque discentes, et aures
5 Capripedum 6 Satyrorum 7 acutas.
8 Euœ 9 recenti mens trepidat metu,
Plenoque Bacchi 10 pectore turbidum

1 In nemoribus secretis, & ab omni strepitu populari remotis. 2 Poeticen, *vel*, divina præcepta carmine descripta. 3 O vos, qui venturi estis, illa, quæ dicturus sum, credite: *vel*, fidem adhibete talia docenti. 4 Vidi etiam Nymphas, id est, animos auditorum simplices, ab omni terrenæ fæcis cupidine liberos, candidos, apertos: illum audientes, & carmina discentes. 5 Pedes instar caprarum, sive caprinas habentium, αἰγιπόδων, τραγοπόδων, Lucret. l. 4. *Hæc loca capripedes Satyros, Nymphasque tenere Finitimi fingunt.* 6 Bacchi comitum velocium. 7 Quoad formam acutas, ὀξείας, & ad auscultandum erectas, attentas, Metaph. à cultris acutis & gladiis. 8 Vocem sibi ipse dat, qua mulieres bacchantes, furore plenæ, uti consueverunt. 9 Mens mea adhuc tremit, & conturbata est ex recenti insania, furore, φόβῳ, μανίᾳ, ἐνθουσιασμῷ, quo pauld ante consternatus fui. 10 Et mens divino Bacchi instinctu concitata lætitia & metu confusa lætatur turbide, non liquide & sincerè. Hic duplex est Meton. prior subj. pro adj. animo: deinde in *Bacchi* effic. pro effect. afflatu & numine præsenti.

Lætatur: Euœ, 1 parce Liber,
Parce 2 gravi metuende thyrso.
3 Fas 4 pervicaces est mihi 5 Thyadas,
6 Vinique fontem, lactis et uberes
7 Cantare rivos, atque 8 truncis
Lapsa cavis 9 iterare mella.
Fas et beatæ 10 conjugis additum
Stellis 11 honorem, 12 tectaque 13 Penthëi
14 Disjecta 15 non levi ruinâ,
16 Thracis et exitium 17 Lycurgi.
Tu 18 flectis amnes, tu 19 mare barbarum:
20 Tu separatis uvidus in jugis
Nodo coërces viperino
Bistonidum 21 sinè fraude crines.
22 Tu, cùm 23 parentis regna 24 per arduum

1 Mihi, ne mentem meam nimiùm percellas. Apostrophe & exclamatio deprecantis immoderatum affectum. 2 Qui gravi virga, nempe hasta Bacchica, pampinis involuta, quam in manibus gestas, formidabilis es. Thyrsos *pampineas hastas* vocat Virg. Æn. 7. 3 Licet mihi, possibile est, δυνατόν ἐστι. Anaphor. Postquam Bacchum videre potuit, atque etiam deprecando sibi propitium reddere, licere, sibi ait, egregia ejus facta carminibus celebrare. 4 Protervas, pertinaces. 5 Bacchi sacerdotes, & ministras. 6 Credebat stulta antiquitas, percussam thyrso terram, seu rupem aliquam, aut arboris truncum, vinum, lac, aut mel manare. Metaph. ab aquis, quæ in viscera terræ receptæ sponte prorumpere solent. 7 Carmine celebrare fluxus, à te inventos, & è terra productos. 8 E cavis arboribus defluentia. 9 Iterùm, atque iterùm carmine celebrare. Metaph. à viatoribus iter idem sæpè terentibus. 10 Immortalis tuæ uxoris Ariadnæ, Minois filiæ (quam à Theseo perfido desertam uxorem duxisti) capitis honorem, id est, coronam nuptialem inter sidera relatam. Synecd. gen. 11. Metaph. pro corona, astro. 12 Domum. Synecd. mem. 13 Echionis & Agaves filii impii, Thebarum regis, qui, cum tua sacra furiosè contemneret, à propria matre, & reliquis bacchantibus discerptus, & pro vitulo obtruncatus est. Lege Ovid. Metam. 3. 14 Prostrata, soloque æquata. 15 Horribili, sæva, χαλεπὴ, & ab irato deo illata. 16 Thraciæ regis pessimum exitum. 17 Dryantis filii, qui à Baccho in furorem versus, & vites intersecare conatus, crura sua sibi amputavit. 18 *Tu vertis flumina retrò.* Virg. 4. Æn. Metaph. à teneris plantis, & aliis corporibus flexibilibus, quales sunt fluvii Ganges & Indus, hic significati per Synecd. gen. 19 Tu mare Indicum, ejusque accolas, Thracas & Indos domas: nam Indos Bacchus superaverat. Synecd. gen. 20 Tu ebrius, & vino madidus, βεβρεγμένος, in secretis & remotis montibus, nodo constringis & coerces Thraciarum mulierum, bacchantium & te colentium, comas, earumque capitibus serpentes coronarum instar imponis. Anaphora. 21 Sine periculo, sine ullo damno, impunè: serpentes enim ipsis nihil nocent. Sic Carm. secul. *Cui per ardentem* sine fraude *Trojam Castus Æneas patriæ superstes Liberum munivit iter*. Liv. 1. 31. *Nihil præterea cum consule pacti, quàm ut* sinè fraude *Punicum emitteretur præsidium, ad consulem transtulerunt signa.* 22 Jam Bacchi in deos beneficia commemorat. 23 Ad parentis tui, Jovis, cœlestia regna scanderet, ut inde Jovem deturbaret. Synecd. gen. 24 Per arduos & excelsos montes usque ad sidera congestos.

Cohors gigantum scanderet 1 impia,
2 Rhœtum retorsisti leonis
Unguibus, horribilique 3 malâ:
Quanquam choreis aptior, et jocis,
Ludoque 4 dictus, non sat idoneus
Pugnæ 5 ferebaris: 6 sed idem
Pacis eras, mediusque belli.
7 Te vidit 8 insons Cerberus aureo
9 Cornu 10 decorum, 11 leniter atterens
Caudam, 12 et recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitque crura.

1 Scelerata, quòd cum diis pugnarit: ex quò θεομαχεῖν, id est, *cum diis pugnare.* 2 Rhœtum gigantem tu in leonem conversus dejecisti. 3 Maxilla leonina, id est, dentibus illuc infertis. Meton. subj. 4 Addictus. 5 Sermonibus hominum dicebaris. 6 Sed tu idem tamen pacis & belli intermedius eras, id est, in utrumque paratus, sive pax colenda, sive bellum gerendum esset. Poeta hoc significat, vinum aliquando homines ad arma excitare, interdum animos feros & truculentos mitigare. 7 Apud inferos ad superos redeuntem. 8 Canis ille infernalis triceps tibi non nocens ad inferos descendenti, ut inde Ariadnen uxorem reduceres. 9 Baccho cornua attribuunt poetæ quòd bibaces plerumque sunt pugnaces: *vel*, quòd Bacchus primus terram junctis bobus excoluit. Propert. l. 3. *Quod superest vitæ per te & tua* cornua *vivam*, *Virtutesque tuæ, Bacche, poeta ferar.* 10 Decoratum, ornatum. 11. Caudam suam leni motu ad te crebrò movens & agitans, id est, tibi adulans. Hoc enim faciunt canes suis dominis, aut notis adulantes. 12 Et tuè ex inferis ad superos redeuntis pedes & crura blandientium more trilingui suo ore olfecit & odoratus est.

Ode XX. Ἀλληγορική.

AD MÆCENATEM.

Horatius in cygnum versus, per universum pervolabit orbem; unde sibi promittit suæ poëseos immortalitatem.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Non usitatâ, nec tenui ferar
Pennâ, 2 biformis per 3 liquidum æthera
Vates: neque 4 in terris morabor

1 Ordo est: Ego vates biformis ferar per liquidum æthera, non usitata, nec tenui penna, id est, non vulgari nec fragili, sed sublimi ac nunquam dissolubili penna, id est, fama in ore mortalium versabor, & in cœlum sublatus vehar. 2 Nuper homo, nunc cygnus: vel potiùs, vates lyricus, & vates satyricus. 3 Purum. 4 Tanquam homo mortalis.

Longiùs : 2 invidiâque major
Urbes relinquam : 3 non ego pauperum
4 Sanguis parentum , non ego , quem vocas ,
5 Dilecte Mæcenas , obibo ,
6 Nec Stygiâ cohibebor undâ.
7 Jam jam 8 residunt cruribus asperæ
9 Pelles : et album mutor in 10 alitem
11 Superna , nascunturque 12 leves
Per digitos humerosque 13 plumæ.
Jam 14 Dædalæo 15 ocior Icaro
Visam 16 gementis littora 17 Bospori ,
Syrtesque 18 Getulas 19 canorus
Ales , 20 Hyperboreosque campos.
21 Me 22 Colchus , et qui dissimulat metum
23 Marsæ cohortis 24 Dacus , et ultimi

1 Diutiùs. 2 Et invidia , id eſt, invidis , ſuperior terrenas hominum habitationes è ſublimi deſpiciam cœlum petens. Meton. adj. 3 O dilecte Mæcenas , ego non obibo mortem , quamvis pauperibus parentibus , & libertino patre natus ſim , qualem tu me appellare ſoles. Epizeúxis. 4 Filius , proles indè orta. Meton mat. 5 Alii conjunctè hæc legunt , *quem vocas Dilecte* , id eſt, quem (licet pauperem) tu vocas , o dilecte Horati , ὃν καλεῖς ὦ φίλε , id eſt , quem amici nomine dignaris. 6 Nec à Styge coercebor , ne ad ſuperos redire poſſim , ut alii , quorum fama cum morte interiit. De Styge vide Od. 34. lib. 1. (vſ. 10.) 7 Jam jam incipio inclareſcere. Epizeuxis. 8 Deſcendunt , ſedem habent in cruribus meis. 9 Cygnorum. 10 In cygnum : undè mox ſequitur, *canorus ales*. Synecd. gen. Cygni autem in tutela ſunt Apollinis, uti & poetæ , & cygni quoque ei deo ſacri perhibentur , non ſolum ob cantus ſuavitatem , ſed quia uti in poetis , ſic & in alite illo divini aliquid eſſe creditur. 11 A partibus ſuperioribus , ſuperiori corporis mei parte : τὰ ἄνω. Al. *ſuperne* , ἐκ τῶν ἄνω. 12 Al. *læves* , id eſt , non aſperæ: ut *galeæque læves*. Od. 2. l. 1. & *lævia ſaxa*. Od. 17. cod. 13 Cygnorum. 14 Icaro Dædali filio , qui una cum patre à Creta fugiens , fretus alarum fiducia , decidit in mare. 15 Volatu meo velocior. 16 Suis fluctibus reſonantis , murmur edentis , gemitui ſimile. Metaph. ab animatis ad inanimata. 17 Illius freti , cui Jupiter in taurum, ſeu bovem, mutatus , Europam dorſo ferens , *Boſphori* nomen fecit. Vide ſuprà Od. 13. 18 Libycas , id eſt , loca in Africa arenoſa. Vide Od. 22. l. 1. 19 Cygnus , qui ſuæ mortis præſcius dulciſſimos cantus edit. Mart. *Dulcia defecta modulatur carmina lingua Cantator cygnus funeris ipſe ſui*. Od. 3. l. 4. *O mutis quoque piſcibus Donature cygni , ſi libeat , ſonum.* 20 Montes ſub polo & cardine cœli poſitos , undè ſpirat Boreas , ubi dies eſt ſex menſium , & nox totidem , anno in duas partes diviſo : id eſt , remotiſſimas terrarum regiones aſpiciam , carminibus meis adibo. Synecd. gen. 21 Memoria mei & fama perveniet ad omnes nationes. Meton. ſubj. 22 Colchi , qui ad Pontum Euxinum habitant. Synecd ſing. pro incolis Colchidis. Eadem eſt in *Dacus* , *Iber* , *potor Rhodani* , id eſt , Daci , Iberi , ſive Hiſpani , Galli Lugdunenſes. 23 *Marſi* ſunt populi Italiæ , quos Daci quamvis reverà timeant , fingunt tamen ſe non timere. 24 Daci , Scythiæ Europææ incolæ.

Noscent 1 Geloni: 2 me 3 peritus
4 Discet 3 Iber, 5 Rhodanique potor.
6 Absint inani funere næniæ
7 Luctusque turpes, et querimoniæ;
Compesce 8 clamorem, ac 9 sepulchri
10 Mitte 11 supervacuos honores.

1 Scythiæ populi, Dacis vicini. Vide supra Od. 9. hujus (vs. 23.) 2 Anaphora. 3 Hispani exercitati & usu periti, propter longa bella, & navigationes assiduas. His enim multorum morum, multarumque rerum cognitio comparatur. Virg. Georg. 3. *Aut impacatos à tergo horrebis Iberos.* 4 Quis fuerim. 5 Et Galli transalpini, qui Rhodanum potant. *Rhodanus* est Galliæ fluvius, ortum ducens ex Alpibus, quæ Italiam à Gallia dividunt. 6 Removeantur carmina funebria seu lugubria à funere meo supervacuo, quod mihi institui magnifice nolo. Benè *inani funere*, cùm non moriturum se, sed in cygnum mutatum iri, antè dixerit. Simile huic est, quod *inanem tumulum* vocat Virgilius 3. Æn. in quem corpus illatum non esset, sed memoriæ tantum causa exstructum, Græci κενοτάφιον appellant. Suetonius *honorarium tumulum* vocat. 7 Et luctus de illo, qui mortuus non sit, indecoros, & lamentationes. Nec dubium, quin ad notum illud Ennii poetæ epitaphium respexerit poeta: *Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu Faxit. Cur? volito vivus per ora virum.* 8 Ejulatum muliebrem. 9 Mihi exstruendi. 10 Omitte, intermitte: ut Ep. 5. l. 1. Mitte *leves spes & certamina divitiarum:* & Virg. 1. Æn. *mæstumque timorem* Mittite: & Ter. Adelph. *Hera, lacrymas* mitte. 11 Vanos, superfluos. De Art. poet. *Omne* supervacuum *pleno de pectore manat.*

Q. HORATII FLACCI CARMINUM, SEU ODARUM LIBER TERTIUS,

Ode I. Πραγματική.

DE VARIIS HUMANÆ VITÆ STUDIIS, AD SEIPSUM.

Vita beata non opibus, aut honoribus, sed animi tranquillitate efficitur,

Tricolos Tetrastrophos,

Odi 1 profanum vulgus, et arceo.
2 Favete linguis: 3 carmina non prius
Audita Musarum sacerdos
4 Virginibus puerisque canto.
5 Regum 6 timendorum in proprios 7 greges;
8 Reges in ipsos imperium est Jovis,

1 Rudes, indoctos, à Musis alienos pravisque opinionibus corruptos homines, qui manibus & pedibus illotis hæc sacra contaminabunt, detestor, & ab his carminibus, tanquam profanos à mysteriis & sacris, excludo. Arcebantur non initiati & profani à sacris, quos Græci ἀμυήτας, & βεβήλους vocant. Virg. Æn. 6. *Procul, o procul este* profani. Alleg. à sacrificantibus. 2 Vos, cœlestibus hisce sacris initiati, attendite cum silentio, bona verba dicite, εὐφημεῖτε. Virg. 5. Æn. Ore favete *omnes*, *& cingite tempora ramis*. 3 Ego Horatius, qui Musarum sacra tracto, & poeta sum, canto virginibus & pueris teneris, nullis pravis opinionibus corruptis, sed puris adhùc & castis, carmina lyrica, à Romanis in Latina lingua non prius audita. Virg. Georg. 2. *Me vero primum dulces ante omnia Musæ, Quarum sacra fero ingenti perculsus amore, Accipiant.* Synecd. gen. 4 Quibus ad virtutem & beatitudinem, animique tranquillitatem à teneris unguiculis confirmentur, & conformentur. 5 Ordo est: Imperium regum timendorum est in proprios greges: imperium Jovis, clari giganteo triumpho, & moventis cuncta supercilio, est in ipsos reges. 6 Qui vel propter potentiam, vel propter crudelitatem à subditis timeri debent, quique soli plus cæteris possunt, adeò ut cum Plauto *humanos* quosdam *Joves* eos rectè appellaveris. 7 Subditos. Metaph. à pecudibus. 8 Reges ipsi, qui habent imperium in sibi subditos, habent etiam deum suum regem omnis iniquitatis & violentiæ vindicem. Polyptoton est, ut paulò post in *vir viro*.

1 Clari giganteo triumpho,
Cuncta 2 supercilio moventis.
3 Est, 4 ut viro vir 5 latiùs ordinet
6 Arbusta sulcis: 7 hic 8 generosior
9 Descendat in 10 campum 11 petitor:
12 Moribus hic, meliorque famâ
Contendat: 13 illi turba clientium
Sit major. 14 Æquâ lege necessitas
Sortitur 15 insignes et 16 imos:
Omne 17 capax 18 movet 19 urna 20 nomen.
21 Districtus ensis cui super impiâ
22 Cervice 23 pendet, non 24 Siculæ dapes

1 Qui ob triumphum de robustissimis gigantibus devictis & fulmine prostratis celeber & magnificus est. Sic Od.4.l.3 *Scimus ut impios Titanas, immanemque turmam Fulmine sustuleris caduco.* 2 Qui superciliorum & oculorum nutu cœlum & terram, & omnia, quæ in mundo sunt, concutit. Meton. effic. contractione enim vel remissione superciliorum, sicut oculorum, declarantur sæpè hominum voluntates. 3 Contingit etiam, fieri potest, ἔστιν ὡς, vel ἔστιν ὅπως. Ostendit varia hominum esse ingenia ac studia. 4 Ut alius vir alio viro ditior ac diligentior arborum & vitium plantator sit, id est, ut alius alio plures possideat agros, in quibus arbores, in ordinem redactas, plantet. 5 Amplius in fossis ac scrobibus erat. 6 Humiliores arbores, ad quas vites connectuntur. Meton. subj. pro adjunctis vitibus. & Synecd. spec. pro arboribus maximè frugiferis. 7 Ut hic vel alius quispiam honores ambiat. 8 Nobilior, quam alius quispiam competitor. 9 Ad comitia: quia ex urbe Roma antiqua in campum Martium venienti descendendum erat. 10 In campum Martium, in quo comitia habebantur. Synec. gen. 11 Ubi honoris ac magistratus cujusdam candidatus est. 12 Ut hic aut alius quispiam non nobilitate, sed virtute & vitæ innocentia fretus & rectè factis, ad eosdem honores contendat. 13 Ut illi multitudo clientum togatorum, qui se dominum officii gratia manè salutent & comitentur, copiosior sit, ut hic amicorum numero & fautoribus, quorum suffragiis meliorem superet in magistratu petendo, celebris sit. 14 Mortis sive moriendi tamen necessitas, ἀνάγκη, est omnibus æqualis, & æquali conditione illustres & obscuros, divites & pauperes sorte & sine delectu sumit, λαγχάνει. *Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres.* 15 Claros & nobiles, ἐπισήμους, ἐπιφανεῖς, & in summo honoris gradu constitutos. Od. 34. l. 1. *& insignem attenuat Deus.* 16 Infimos, humiles. 17 Quæ omnium hominum nominum capax est. 18 Agitat, ab sortiendum fatum volvit, & posteà sorte, ut moriatur, educit. 19 Fatalis, in quam sortes conjiciuntur Meton. à consuetudine veterum, qui judicia faciebant, delectumque habebant magistratuum & controversiarum eductis sortibus ex urna, in quam singuli sua suffragia & sententias conjiciebant, & ex illa quassa & mota educebantur ad hunc vel ad illum huc vel illuc destinandum: sic urna primum quemque sine discrimine conditionis, sexus, ætatis, demittit ad Orcum. Vides ergo hic motum urnæ, rei inanimatæ, tribui per Metaph. 20 Hominum, quicunque in mundo vivunt. Meton. adj. pro tesserula ubi suffragium erat inscriptum. 21 Illi, cujus cervicibus ensis evaginatus impendet, nullæ, quantumvis opiparæ epulæ, suaves aut gratæ poterunt esse, sed metus omnes delicias ac gaudia contaminabat. Respicit notissimam de Damocle, Dionysii assentatore, historiam. Vide Cic. Tusc. l.5. 22 Super homine impio. Synecd. part. 23 Jamjam in subjectum caput procubiturus. 24 A Dionysio, Siciliæ tyranno, apparatæ, quæ erant exquisitissimæ, & regio luxu instructæ. Synecd. spec.

Dulcem 1 elaborabunt saporem,
  Non avium citharæque cantus
2 Somnum reducent. 3 Somnus agrestium
Lenis virorum non 4 humiles domos
  5 Fastidit, umbrosamque 6 ripam,
    Non zephyris agitata 7 Tempe.
8 Desiderantem quod satis est neque
9 Tumultuosum 10 sollicitat mare,
  Nec 11 sævus 12 arcturi cadentis
    Impetus, aut orientis 13 hædi:
Non 14 verberatæ grandine vineæ,
15 Fundusque mendax, 16 arbore nunc aquas
  17 Culpante, nunc torrentia agros
    Sidera, 18 nunc hyemes iniquas.
19 Contracta pisces æquora sentiunt,
20 Jactis in altum molibus: 21 huc 22 frequens
  23 Cæmenta demittit 24 redemtor

1 Non reddent saporem, id est, non sapient illæ, sed erunt insipidæ penitus, intuenti mortem præsentem. 2 Non restituent somnium, quem metus abstulit; sed in aureis lectis ab uno latere in aliud se devolvet, metuque scelerum ac pœnarum dormire non poterit. 3 Ordo est: Somnus lenis non fastidit humiles domos virorum agrestium, & umbrosam ripam, non Tempe agitata zephyris. 4 Casas ingredi non spernit, non nauseat: id est, rustici dormiunt suaviùs in suis casis, quàm reges in suis ædibus sumptuosissimis. 5 Metaph. ubi sensus & judicium tribuitur somno rei inanimatæ. 6 Prope limpidum fontem sitam. 7 Neque loca nemorosa & jucunda, qualia Tempe sunt in Thessalia, à zephyris, ventis mitissimis, perflata, in quibus rusticus in cespite aliquo prostratus jucundè & securè dormit. Synecd. spec. 8 Qui illud desiderat, quod satis est in vita hominum ad victum & amictum, non navigat, neque se maris periculo committit, ut rem familiarem augeat. 9 Quod fluctibus & tempestatibus timorem multum incutit. *Tumultus enim est perturbatio tanta, ut major timor oriatur: unde etiam nomen ductum est tumultus.* Cic. Philip. 8. 10 Reddit eum sollicitum, perturbat. 11 Violentus. 12 Stellæ in cauda ursæ occidentis, multasque tempestates excitantis. 13 Quo oriente sævit mare. 14 Afflictæ, & hoc anno fructum non laturæ. 15 Et fundus infructuosus illum non sollicitat, qui maximos anni proventus pollicitus non præstat, quique votis agricolæ non respondet, γῆ ἄπιστος, id est, *fundus infidelis.* Ep. 7. l. 1. *Spem mentita seges.* 16 Cujus arbores (quæ nec flores, nec fructus proferunt) modo imbres immoderatos culpant, modo sidera æstum producentia, suoque calore agros torrentia, id est, æstum immoderatum, modò hyemes graves, quibus impeditæ fructum producere non potuerunt. Synecd. sing. pro plur. 17 Metaph. ab hominibus, qui culpam cujusque mali, quod non fecerint, conferunt in hujus auctorem: sic arbores, quasi à consitore suo accusatæ sterilitatis, faciunt intemperiem cœli ream illius. 18 Anaphora. 19 Arctiora & angustiora, quam par est, ædificiorum magnitudine, adeò ut ipsis piscibus injuria inferatur. Sæculi sui in ædificando luxum graviter damnat poeta. 20 In profundum mare molibus conjectis, & ædificiis superexstructis. Vide Od. 15. l. 2. 21 In hoc altum mare. 22 Assiduus. 23 Lapides rudes cæsos ad ædificii fundamentum projicit, ibique magnifica ædificia exstruit. *Cæmenta à cædendo* dicta sunt. 24 Qui opus faciendum periculo, certa mercede constituta, assumit, id est, operum conductor, ἐργολάβης. *Redimere* enim, interdum est conducere.

1 Cùm famulis, 2 dominusque terræ
Fastidiosus: sed timor et minæ
3 Scandunt eodem, quò dominus: 4 neque
Decedit ærata triremi, 5 et
Post equitem sedet 6 atra cura.
Quod si 7 dolentem nec 8 Phrygius lapis,
9 Nec purpurarum sidere clarior
10 Delinit usus, nec Falerna
11 Vitis, 12 Achæmeniumque costum:
13 Cur 14 invidendis postibus, et 15 novo
Sublime ritu moliar atrium?
16 Cur valle permutem Sabinâ
Divitias operosiores?

1 Cùm operariis suis conductis. 2 Et dominus luxuriosus, qui terræ jam fastidiosus est, qui terra spreta in mari ædificat. 3 Eundem locum petunt, quem dominus, eumque perpetuò comitantur: id est, quicquid agit, non deseritur à suis affectibus, qui non sinunt eum quiescere. 4 Neque atra cura, si dominus navem conscendat, de navi triremi æreo rostro munita abit, decedit. Sic Od. 16. l. 2. *Scandit æratas vitiosa naves Cura.* 5 Et, si equum conscendat, etiam post sessorem suum sedet, eumque semper post tergum sequitur comes certissima. 6 Tristis, molesta, odiosa solicitudo. Sic Od. 11. l. 4. *minuentur* atræ *Carmine* curæ. 7 Perturbatam mentem. 8 Eximia ædificia, columnæ marmoreæ ex lapide Phrygio factæ, quibus fulciebantur & ornabantur atria domorum sumtuosarum. Meton. mat. 9 Nec usus purpurarum, qui sidere clarior refulgeat, id est, neque vestes purpureæ ac splendidissimæ. 10 Mitigat, recreat. Al. *delenit.* 11 Nec vinum Campaniæ nobilissimum animi morbis medetur. Meton. subj. et hoc pro generoso vino per Synecd. spec. 12 Unguentum Persicum pretiosissimum sic dictum ab *Achæmene*, Persarum rege, unde venit costum. 13 Cur ego, non contentus mea domo, ædificia magnifica concupiscam? 14 Ambitiosis, marmoreis, invidia propter luxum laborantibus foribus. Synecd. mem. Od. 10. l. 2. *aulam invidendam* dixit. 15 Et novo invento splendidam domum ac sublime palatium exstruere moliar? 16 Cur relicto meo agro Sabino, in quo vallis est (ubi vitam ago tranquillam) appetam et amplectar divitias majores, molestiarum plenas, in quibus et parandis magno labore, magnaque opera, & custodiendis magna cura opus est, cùm ille ad vitam tranquillam agendam abundè mihi sufficiat. Od. 2. l. 4. operosa *parvus Carmina fingo.* Anaphora.

Ode II. Εὐκτική.

AD AMICOS.

Pueri à teneris annis paupertati, militiæ, et vitæ laboriosæ sunt assuefaciendi.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Angustam, 2 amici, pauperiem pati
3 Robustus acri militiâ puer

1 Duram & difficilem paupertatem tolerare, id est, amare sobrietatem. 2 Al. *amicè*, id est, libenter & benignè. 3 Puer ac juvenis Romanus per acrem, laboriosam et difficilem militiam diu exercitatam factus validus cum acri militia discat.

Condiscat, et 1 Parthos feroces
2 Vexet eques metuendus hastâ:
Vitamque 3 sub dio, et 4 trepidis agat
In rebus: 5 illum ex mœnibus 6 hosticis
7 Matrona bellantis tyranni
8 Prospiciens, et 9 adulta virgo,
10 Suspiret: Eheu, ne 11 rudis agminum
Sponsus 12 lacessat 13 regius asperum
Tactu 14 leonem, quem 15 cruenta
Per medias 16 rapit ira 17 cædes!
18 Dulce et decorum est 19 pro patria mori.
Mors et 20 fugacem persequitur virum,
Nec parcit 21 imbellis juventæ
22 Poplitibus, 23 timidoque tergo.
24 Virtus, repulsæ 25 nescia sordidæ,
26 Intaminatis 27 fulget honoribus:
Nec sumit, aut ponit 28 secures

1 Parthos, qui ipsi sunt equites, aliosque imperii Romani hostes bellicosos. Synecd. spec. 2 Agitet. 3 Vitaque non in thalamo, aut plumis, sed sub puro aëre nocturno tempore extra tectum traducat. 4 In rebus horribilibus, efficientibus homines trepidos, quales in tumultu bellico esse solent maximè vicino jam hoste, ἐν τοῖς φοβεροῖς. Liv. l. 4. *Et senatus, ut in trepidis rebus, dictatorem dici Mamercum Æmilium jussit.* Et l. 34. *orant, ne se in rebus tam trepidis desera*t. Meton. effec. 5 Militem Romanum. 6 Hostilibus, à Romanis obsessis. 7 Uxor regis alicujus Romanis bellum gerentis. 8 Eminus, è longinquo spectans. 9 Nubilis & matura viro, & alicui regio sponso desponsata. 10 In hæc verba ingemiscat, & queribunda voce loquatur. 11 Hostilium agminum ignarus, non exercitatus in præliis, belloque parùm aptus & assuefactus. Exclamatio cum lamentatione. 12 Ad sui interitum provocet. 13 Regia stirpe progenitus. 14 Militem Romanum in conflictu sævum. Allegoria. 15 Hostilis animi rabies. 16 Impellit. 17 Hostium. Mansit in translatione: leones enim maximè sunt iracundi. 18 Jucundum. 19 Cic. Offic. 1. *Sed omnes omnium caritates patriæ una complexa est, pro qua quis bonus dubitet mortem oppetere?* 20 Qui fugiendo consulunt saluti, sæpius periclitantur, quam qui fortiter pugnant. 21 Ignavæ juventutis, id est, meticulosorum juvenum, ad fugiendum, quam ad pugnandum, aptiorum; poplites enim & terga eorum, qui fugiunt, cernuntur. Meton. adj. 22 Dum à sequentibus hostibus aversis et inhonestis vulneribus confecti, nihilominus mori coguntur. 23 Indicante trepidantem equitem. Meton. effect. 24 Fortitudo bellica seipsa contenta, nullos honores ambit. 25 Turpis repulsæ ignara. 26 Honoribus puris, non contaminatis, incorruptis, non largitionibus, aliisque malis artibus acquisitis, resplendet, suisque propriis bonis gaudet, non illis, quæ aliena sunt: nam viri virtute præstantes à populo, aut à regibus honores non petunt. 27 Metaph. à sole, qui ut suo per se lumine clarus est: sic vir suæ virtutis præstantia satis fulget. 28 Nec capit, aut deponit præturam, consulatum aut dictaturam, aliosque summos honores & magistratus, quorum insignia sunt secures et fasces. Solebant enim, et consulibus Romæ, & prætoribus in provincia, fasces virgarum et secures præferri. Lucret. l. 3. *Qui petere à populo fasces, sævasque secures Imbibit, et semper victus, tristisque recedit.* Meton. adj. signi.

Arbitrio popularis 1 auræ.
2 Virtus, 3 recludens 4 immeritis mori
Cœlum, 5 negatâ tentat iter viâ:
6 Cœtusque vulgares, et udam
Spernit humum 7 fugiente pennâ.
8 Est et 9 fideli tuta silentio
10 Merces. 11 Vetabo, qui Cereris sacrum
Vulgârit arcanæ, 12 sub iisdem
Sit 13 trabibus, 14 fragilemque mecum
Solvat 15 phaselum: sæpè 16 Diespiter
Neglectus, incesto addidit integrum.
17 Rarò antecedentem scelestum
18 Deseruit pede pœna claudo.

1 Favoris, gratiæ, levitatis in mandandis magistratibus, & in ferendis suffragiis, id est, prout mobili & levi populo placuerit, quo nihil inconstantius. sed suis bonis æternis ac immobilibus acquiescit. Metaph. Vide Od. 1. l. 1. Virg. 6. Æn. *quem juxta sequitur jactantior Ancus, Nunc quoque jam nimium gaudens* popularibus auris. 2 Fortitudo. 3 Aperiens. Od. 18. l. 2. *Æqua tellus Pauperi* recluditur. Ep. 5. l. 1. *Quid non ebrietas designat? operta* recludit. 4 Illis, qui ob egregia sua facta, & præclara in mortales merita, immeriti & indigni sunt ut moriantur. 5 Illud iter per viam, aliis ignavis incognitam & neglectam propter difficultatem & labores, ingreditur ac patefacit. Od. 4. l. 3. *insanientem navita Bosporum* Tentabo, &c. 6 Viliumque hominum in terris degentium conventus, atque adeò hanc humum turbidam & cœnosam, id est, res terrenas, contemnit ac despicit, veloci sua penna è rebus mortalium fugiente, & suprà terrena altè in cœlum sublevata, id est, humilium hominum spreto contubernio in cœlum evolat. 7 Metaph. 8 Commendata animi fortitudine, digreditur ad laudem silentii; innuitque virtutem etiam secreti tenacem esse, & arcana non eliminare. 9 Virg. *fida silentia sacris.* 10 Sua certa præmia sunt proposita. 11 Qui consilia arcana tacere nescit, homo rimarum plenus, meo consortio ipsi interdicam, et vetabo ne mecum habitet, et mecum in eadem navi vehatur. Synecd. spec. 12 Ut mecum sub eodem sit tecto. 13 Ædificiis, i. ædibus. Synecd. mem. 14 Et in eadem navi naviget, ne et ego una cum homine impio à diis puniar. 15. Navem velocem et oblongam. 16 Jupiter, diei et lucis pater, non cultus, aut aliquo impio facto offensus, sæpè virum bonum viro impio puniendo conjunxit, id est, sæpè castos et innocentes punit cum impiis et incestuosis: quod veteres sacrificiis ac supplicationibus avertere solebant, aut expiare. 17 Nemo hominum, qui sceleris cujusdam reus est, suam pœnam effugiet, et nemo crimen in fronte gerit, qui non Nemesin habeat in tergo: nam pœna tardo pede incedens, et pede claudo sceleratorum vestigia è longinquo insequens, rarò patitur scelestum hominem præeuntem effugere, sed eum aliquando assequitur et comprehendit. Tibul. El. 9. *Ah miser: etsi quis primò perjuria celat, Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.* 18 Imò illa à fronte præcedens sceleratum expectat, tarditatemque supplicii gravitate compensat. Ostendit culpæ comitem esse pœnam: ut Od. 5. l. 4. *Culpam pœna premit comes.* Alleg. è continuatis Metaph. à celerrime fugientibus et tardissime sequentibus.

Ode III. Πραγματική.

DE VIRO HONESTO.

Vir virtute præditus nihil extimescit. Oratio Junonis de Troja eversa, de bello Trojano finito, deque imperio Rom. à Trojanis initium capturo.

Tricolos Tetrastrophos.

Justum, et 1 tenacem propositi virum,
Non civium 2 ardor prava jubentium,
Non vultus 3 instantis tyranni,
4 Mente quatit solida, neque auster,
5 Dux inquieti 6 turbidus Adriæ,
7 Nec fulminantis magna Jovis 8 manus.
9 Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.
10 Hac 11 arte 12 Pollux, et 13 vagus Hercules
14 Innixus, 15 arces attigit igneas:
16 Quos inter Augustus 17 recumbens

1 In proposito recto perseverantem ac constantem, cui in tota vita animo fixum, ne latum quidem unguem à recta sententia discedere. 2 Non seditio & furor civium iniquas leges ferentium, quæ cum æquo & bono pugnant, *vel*, res pravas imperantium. Metaph. ab igne & sole, ad vehementes motus popularium animorum indicandos. 3 Præsentis ferro ac flammis, horribili tormentorum apparatu urgentis, & ad iniqua compellere volentis 4 A mente fixa, id est, ab animi sententia firma & constanti, removet, i. non efficit inconstantem. 5 *Arbiter Adriæ*, Od. 3. l. 1. Metaph. 6 Ab imo turbans et miscens mare. Meton. effect. 7 Nec Jovis fulmina. Anaphora. 8 Meton. subj. partis pro adjuncto robore. 9 Quin etiam si orbis cœli concussus procumbat, id est, si cœlum ruat, illæ cœli ruinæ obruent quidem virum bonum & constantem, sed interea tamen imperterritum, ac non terrebitur illius ruina. 10 His artibus, id est, his virtutibus, vel his viis ac rationibus, justitia sc. et propositi constantia Pollux, Hercules, Bacchus, Romulus ex mortalibus facti sunt immortales. Anaphora. 11 Metaph à regulis et præceptis disciplinarum, quæ discipulos ducunt ad certum finem, sicùt hujusmodi virtutis gradibus homines ducuntur in cœlum: quod hic intelligitur per Meton. periphrasticam. 12 Jovis et Ledæ filius. 13 Jovis et Alcmenæ filius, qui multa maria et longinquas terras peragravit ad varia monstra domanda, πολύπλαγκτος. 14 Fultus. 15 Post tot labores arces sideribus micantes attigit, inque cœlum inter sidera relatus est. 16 Inter quos duos: Herculem et Pollucem. Anastrophe. 17 Accumbens, in cœlum propter egregia sua in mortales merita receptus. Virg. 1. Æn. *tu das epulis accumbere divum.*

1 Purpureo bibit ore nectar.
2 Hâc te 3 merentem, 4 Bacche pater, 5 tuæ
Vexere tigres, 6 indocili jugum
Collo 7 trahentes: 8 hâc 9 Quirinus
10 Martis equis 11 Acheronta fugit.
12 Gratum elocutâ 13 consiliantibus
Junone divis: 14 Ilion, Ilion
15 Fatalis incestusque judex,
16 Et mulier peregrina vertit
In pulverem, 17 ex quo destituit 18 deos
Mercede pactâ Laomedon, 19 mihi

1 Ore suo rubicundo et pulchro nectar, deorum potum, bibit, jam divus factus etiamnum in terra vivus. Sic Ep. 1. l. 2. *Præsenti tibi maturos largimur honores, Jurandasque tuum per nomen ponimus aras.* Virg. Ecl. 1. *O Melibœe: Deus nobis hæc otia fecit*, i. Augustus. 2 Hac arte & animi firmitudine. 3 Præmium immortalitatis, divinos honores: vel *merentem*, id est, militantem: ut sit translatio a militibus. 4 Poeta sermonem suum ab amicis transfert ad Bacchum per Apostrophen, quem Synecdochicōs appellat *patrem*: quia nomen est partim divinitatis, partim dignitatis, ut τό *manet* apud poetas. 5 Animalia ferocissima, tuo munere domita & mitigata, in cœlum usque subvexerunt. 6 Ad patiendum insueto 7 A te subactæ atque domita immensam tuam potentiam demonstrant. 8 Hac denique arte & animi constantia. 9 Romulus, post mortem *Quirinus* dictus & inter deos relatus. *Quirinus* dicitur Romulus Synecdochicōs, id est, à communi nomine ad proprium intelligendum: nam & populus *Quirinus*, id est, Romanus, & Augustus Cæsar dicitur Georg. 3. *Quirinus*. Constat autem Romulum tum primum *Quirinum* esse vocatum, cum inter deos fuit relatus. 10 Patris sui equis, id est, bellis gerendis, et fortitudine bellica. Meton. Equus Marti sacer: *Bello* enim *armantur equi: bellum hæc armenta minantur.* Virg. 3. Æn. 11 Paludem infernalem vitavit, id est, immortalitatem consecutus est. 12 Cum Juno (Trojanorum et Romanorum, qui à Trojanis oriundi, infensissima hostis) suo suffragio id ipsum comprobasset, et rem gratam, et cum æquitate consentaneam, se quod veteres inimicitias ex animo jam deposuisset, in hunc modum elocuta esset. Apparatus est ad perfectam Prosopopœiam, ubi ficta Junonis persona inducitur. 13 Inter se deliberantibus, consilium habentibus, ecquid Romulus, in cœlum recipiendus esset. Sic de Art. poet: *Ille bonis faveatque, et consilietur amicis.* 14 Antiquissimam urbem Trojam. Hæc nominis iteratio affectum animi exprimit. Epizeuxis. Ab hoc loco incipit Junonis oratio in divorum cœtu habita, super Romuli consecratione. 15 Paris à fatis datus, *vel*, patriæ suæ exitialis et sceleratus judex constiturus inter me, Palladem et Venerem; illam Venerem, nobis spretis, prætulit, aureumque malum dedit. Synecd. gen. Sic Od. 37. l. 1. *daret ut catenis* Fatale *monstrum.* Paridi et Helenæ, non Græcorum viribus, Trojæ excidium adscribit. 16 Et Helena, à Paride rapta, mulier non Trojana, sed Græca, Lacedæmonia, in cinerem et ruinam dedit. Ep. 15. l. 1. *Quicquid erit nactus prædæ majoris, ubi omne Verterat in fumum et cinerum.* 17 Ab eo tempore quo Laomedon (rex Trojanus, Ili filius, Priami pater) fraudavit deos promissa mercede, id est, non persolvit pactam mercedem, et ita fidem fefellit. 18 Neptunum et Apollinem, qui Jovis jussu Laomedonti suas operas locarant, ad muros Trojanos extruendos. Synecd. gen. 19 Ilion, quod mihi Junoni & castæ Palladi ex merito invisum et exosum est, propter injuriam nobis illatam in malo pulchritudinis Veneri dato. Itaque apud Virg. Æn. 2, partim hostes accersunt, partim ipsæ urbem incendunt: et apud Homerum Menelao favent.

Castæque damnatum Minervæ,
Cum 1 populo, et 2 duce fraudulento.
3 Jam nec Lacænæ splendet adulteræ
4 Famosus hospes: 5 nec Priami domus
Perjura 6 pugnaces Achivos
Hectoreis opibus refringit:
7 Nostrisque 8 ductum 9 seditionibus
Bellum 10 resedit: 11 protinùs et graves
12 Iras, et invisum 13 nepotem,
14 Troïca quem peperit 15 sacerdos,
16 Marti redonabo: 17 illum ego lucidas
18 Inire sedes, 19 ducere nectaris
Succos, 20 et adscribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
21 Dùm longus inter 22 sæviat Ilion
Romamque pontus, 23 qualibet exules
In parte regnanto beati:

1 Trojano. Synecd. gen. 2 Laomedonte, rege ejus perjuro, qui fraudavit Apollinem et Neptunum mercede promissa. Synecd. gen. 3 Urbe Troja diruta, illud scelus satis superque in posteris punitum, suæque iræ satisfactum esse dicit. 4 Paris, infamis ille hospes Helenæ (qui hospitii jure nefariè violato, hospitam suam, Menela, Lacedæmoniorum regis, uxorem volentem secum abduxerat) postquam jam capta Troja, à Neoptolemo trucidatus est, jam non amplius, ut anteà, refulget. Synecd. gen. 5 Numerosa illa familia Priami, Laomedontis filii, perjurio polluta propter Laomedontis fraudem. 6 Bellicosos meos Græcos Hectoris fortitudine et auxilio debilitat, Trojanosque suos in decimum usque annum invictos præstat. Od. 4. l. 2. *et ademtus Hector Tradidit fessis leviora tolli Pergama Grajis.* 7 Et bellum illud Trojanum, quod nostris deorum discordiis in decennium productum est, jam finitum, confectum et sedatum est, nihilque restat, quod me ampliùs ad iram commovere possit. 8 Cic. Ep. l. 7. *Suadere institui, ut bellum duceret.* 9 Queritur cadere in deorum concilio ipse Jupiter apud Virg. Æn. 10. *Nec vestra capit discordia finem*, etc. Tùm Ovid. El. 2. l. 1. Trist. *Mulciber in Trojam, pro Troja stabat Apollo: Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.* 10 Finitum est. Metaph. à corporibus, quæ multis motibus agitata tandem quiescunt in sede. Sic Liv. *Postquam iræ* resedissent, id est, homines irati sedati et pacati fuissent. 11 Porrò tenus, deinceps. 12 Simultates meas remittam. 13 Romulum Quirinum, meum ex filio Marte nepotem. Synecd gen. 14 Rhea Ilia a Trojanis oriunda. 15 Rhea Ilia Vestæ sacris, Troja Romam advectis, ab Amulio patruo præfecta. Synecd. gen. 16 Marti, filio meo, et patri suo reddam et restituam, illumque ut pro filio habeat, concedam. Od. 7. l. 2. *Quis te redonavit Quiritem Diis patriis, Italoque cœlo?* 17 Romulum. 18 Cœlum introire, in cœlum ascendere, ἐσάμενα τὰ αἰθέρια. Synecdoche à definitione cœli. 19 Ibique suavissimos deorum potus bibendo educere, exhaurire; ut Od. 12. l. 4. *Sed pressum Calibus ducere Liberum Si gestis.* 20 Et securus deorum conciliis annumerari. 21 At hac tamen conditione, dummodò longum mare fluctibus semper æstuet et intercurrat inter Trojam et Romam, id est, dummodo Roma longissimo intervallo à Troja remota semper sit, et nunquam moribus et vità sua Ilio similis evadat. 22 Translatio est ab animatis. 23 Tùm Helenus, Antenor, Æneas, et alii Trojani exules in qualibet terræ parte, omnibusque mundi regionibus, felices regnent, sic ut Trojano imperio nunquam fruantur, nihil impedio. Permissio.

Dum Priami, Paridisque 1 busto
2 Insultet armentum, et catulos feræ
Celent inultæ, stet 3 Capitolium
Fulgens, 4 triumphatisque possit
5 Roma ferox 6 dare jura Medis.
7 Horrenda latè nomen in ultimas
Extendat oras, 8 quâ medius liquor
Secernit Europen ab 9 Afro,
Quâ 10 tumidus rigat 11 arva 12 Nilus.
13 Aurum 14 irrepertum, 15 et sic meliùs situm
Cùm terra celat, spernere fortior,
Quàm cogere humanos in usus
Omne sacrum rapiente dextrâ,
16 Quicunque 17 mundi 18 terminus 19 obstitit,
20 Hunc tangat armis; 21 visere gestiens,
Quâ parte 22 debacchentur ignes,
23 Quâ nebulæ, pluviique rores.

1 Sepulchro. 2 Liberè supervagetur, conculcet, id est, dummodò Troja ita sit deserta, ut in ea et armenta pascant; et feræ in ea, tanquam lustro, suos catulos occultent tutæ & illæsæ, nemine prohibente, ea lege vigeat Capitolium orbis Romæ auratum et coruscans. 3 Floreat imperium Romanorum, et diuturna sit eorum dominatio. Meton. loci. 4 A se bello devictis, et in triumphum ductis. Sic Virg. Georg. 3. *Bisque triumphatas utrâque ab littore gentes.* 5 Romani armis invicti, id est, senatores et populus Romanus. Meton. subj. 6 Tanquam victrix leges præscribat. 7 Roma exteris gentibus formidolosa longe lateque potentiæ suæ famam et gloriam in ultimas terræ oras porrigat, ad Africanos et Ægyptios usque. 8 Quâ parte medius maris Mediterranei liquor, id est, mare Gaditanum interjectum Europam ab Africa dividit. Anaphora. 9 Africa. Meton. adj. 10 Quæ exundans Nilus quotannis arva irrigat, et limum secum trahens fertilia reddit. Meton. effect. Ægyptum significat. Cic. 1. de Nat. Deor. *Ægyptum Nilus irrigat; et cùm tota æstate obrutam oppletamque tenuerit, tùm recedit mollitosque et oblimatos agros ad serendum relinquit.* 11 Ægyptum. Synecd. part. 12 Ægypti fluvius, à *Nilo* rege sic dictus. 13 Roma fortior ad spernendum, id est, magis munita sit hoc ipso, quòd possit spernere aurum, quam cogere. 14 Nondum visum, nondum ex aurifodinis effossum. 15 Et sic cùm terra illud abscondit, meliori loco in terræ visceribus situm, quàm cum inter homines versatur, possit spernere, quàm deorum simulacra et gentium devictarum sacrum, diis consecratum, dextra, quæ sacris non parcit, id est, vi bellica, ad res necessarias, aut etiam ad voluptatem, convertere, et non sinè impietate profanare. Nam *quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames?* 16 Altera permissio est, ut nullus sit orbis angulus vel inhabitatus et inaccessus, qui non sentiat arma Romanorum. 17 Terræ partis habitabilis, quam Romani armis perscrutati sunt. 18 Polus septentrionalis et australis. 19 Romæ rebellavit. 20 Hunc exercitu petat et subigat, suaque potentia ad mundi fines penetret. 21 Visere et devincere cupiens, qua parte ingens solis æstus sæviat, terramque inhabitabilem torreat, id est, zonam torridam, Æquinoctiali et duobus Tropicis subjectam et interjectam. 22 Metaph. à sacrificantibus Baccho. 23 Qua parte nebulæ et tenebræ, roresque pluvii, grandines et nives sæviant, id est, zonam frigidam sub duobus circulis, Arctico et Antarctico sitam, ubi mundus perpetuâ glacie obrigescit.

Sed bellicosis 1 fata 2 Quiritibus
Hac lege dico, ne nimiùm 3 pii,
4 Rebusque fidentes, 5 avitæ
6 Tecta velint reparare Trojæ,
7 Trojæ 8 renascens alite lugubri
Fortuna 9 tristi clade iterabitur,
10 Ducente victrices 11 catervas
12 Conjuge 13 me Jovis et sorore.
14 Ter si 15 resurgat murus 16 aheneus
17 Autore Phœbo, ter pereat meis
18 Excisus Argivis: ter 19 uxor
Capta 20 virum puerosque ploret.
21 Non hæc jocosæ conveniunt lyræ:
Quò, Musa, tendis? 22 desine 23 pervicax
Referre 24 sermones deorum, 25 et
Magna 26 modis tenuare parvis.

1 Felicitates suas futuras, sc. eos totius mundi imperatores fore. 2 Romanis hac conditione prædico et confirmo. 3 Religiosi et amantes patriæ, sc. Trojæ. 4 Rebusque secundis ac potentissimo imperio confisi seu freti. 5 Veteris, undè orti sunt. Roma enim Trojanorum veluti colonia erat. 6 Urbem Trojanam. Synecd. mem. 7 Fortuna Trojæ, renascens alite lugubri, iterabitur tristi clade, me (conjuge et sorore Jovis) ducente victrices catervas. 8 Si fatum Trojæ malis auspiciis, et infelici omine iterùm renascatur et surgat. 9 Flamma et ferro iterùm vastabitur. 10 Ad Trojam delendam adducente. 11 Græcorum copias. 12 Virg. 1. Æn. *Ast ego, quæ divum incedo regina, Jovisque Et soror, et conjux.* 13 Junone. 14 Synecd. fin. pro infin. toties, quoties, et Anaphora. 15 Reædificetur. 16 Firmissimus ac validissimus: ut Od. 16. l. 3. *turris ahenea:* et Ep. 1. l. 1. *hic murus aheneus esto.* Synecd. gen. 17 Etiamsi Apollo sit conditor et autor operis, ter tamen pereat ille murus, quotiesque reparatus fuerit, toties rursùs deleatur 18 Eversus et radicitùs evulsus à Græcis meis, qui me Argis colunt, quique in meam gratiam Trojam jam antè deleverant. 19 Hecuba vel Andromache. Synecd. part. 20 Maritum suum Priamum vel Hectora, suosque filios occisos lugeat et deploret. 21 Hæc, quæ tracto, gravia et tragica non conveniunt lyrico carmini, quò res ludicræ et jocosæ tantùm tractantur. Deponitur Prosopopœia Junonis per correctionem Calliopes, quæ hic per Synecd. gen. notatur *Musæ* nomine. 22 Musam poeta monet, ut humili carmine sermones deorum non imminuat. 23 Musa arrogans et audax. 24 Junonis de fato urbis Romæ, aliorumque deorum. 25 Desine res magnas et graves carmine humili imminuere atque deterere: sed potiùs eas illustres et exornes. 26 Lyricis versibus. Synecd. gen.

Ode IV. Προσφωνητική.

IN CALLIOPEN.

Poëta se à multis periculis Musarum ope exemtum fuisse dicit, omnibusque male cessisse, qui adversum deos aliquid moliri voluerint.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Descende 2 cœlo, et dic, age, 3 tibiâ,
Regina, 4 longum, Calliope, melos,
Seu voce nunc mavis 5 acutâ,
Seu 6 fidibus, citharâve 7 Phœbi.
8 Auditis? 9 An me ludit amabilis
Insania? 10 audire, et videor pios
Errare per lucos, 11 amœnæ
Quos et aquæ subeunt, et auræ.
12 Me 13 fabulosæ 14 Vulture in Appulo,
15 Altricis extra limen Apuliæ,
16 Ludo, fatigatumque somno,
17 Fronde novâ puerum palumbes

1 O regina Calliope, descende cœlo, et age, dic tibia longum melos. 2 De cœlo. Habent enim Musæ etiam suas in cœlo sedes, ut Jovis filiæ, et quidem distinctas pro cujusque dignitate: id est, missos facias rerum divinarum modos et cantus. 3 Cum instrumento musico. 4 Carmen aliquod prolixum. 5 Sonora. 6 Canoris chordis. 7 Aut lyra, quæ à Mercurio inventa Phœbi munere tibi concessa est. 8 Sodales mei, nunquid auditis Calliopen canentem? quam paulò ante è cœlo evocavi. 9 An me fallit delectabilis ille poeticus furor? Sic Ep. 2. l. 2. *mentis gratissimus error.* 10 Videor mihi audire Calliopen Musam canentem, et ipsam discurrentem per sylvas Musis consecratas, vel, quas dii incolunt. In lucis et nemoribus primi homines, et locis maximè solitariis, deorum delubra constituerunt. 11 Quos lucos aquæ jucundæ præterfluant, et in quibus mitissimi venti spirant. 12 Causam narrat poeta, ob quam præ aliis omnibus ipse Musas audire ac cernere canentes mereatur, nempè quòd à pueritia usque Musarum tutela ac præsidio etiam in locis periculosissimis protectus fuerit. Ordo est: Palumbes fabulosæ texere me puerum, fatigatum ludo et somno, nova fronde in Vulture Appulo, extra limen Apuliæ altricis. 13 Columbæ sylvestres, de quibus poetæ multa fabulantur: ut supra, fabulosus *Hydaspes.* Meton. effic. Alii dictionem *fabulosa* ad *Apuliam* referunt, quòd illi provinciæ illud epitheton maxime conveniat. Al. *fabuloso*, ut *Vulture* aptetur. Montes enim vicinorum ferè fabula celebrantur, ut in Faliscis Soracte, in Apulia Garganus quoque. 14 In Vulture monte Apuliæ. 15 Extra terminum Apuliæ nutricis sive patriæ meæ. Alii volunt *Apuliam* hic nutricis ipsius Horatii, non provinciæ, nomen esse: ita ut hoc in Apulia quidem, sed extra nutricis Apuliæ limen contigerit. Omnes autem nutrices garrulæ ac fabulosæ; minus tamen merentur fidem, si quid apud se, remotis arbitris, factum sit. 16 Ludo puerili, puerorum more, defessum, et somno victum sive dormientem et humi stratum. 17 Recenti, et viridi fronde lauri myrtique, id est, viridi lauro & myrto. Synecd. gen.

1 Texère: 2 mirum quod foret omnibus,
Quicunque celsæ nidum 3 Acherontiæ,
4 Saltusque Bantinos, et 5 arvum
Pingue 6 tenent 7 humilis 8 Ferenti:
9 Ut tuto ab atris corpore viperis
Dormirem, et 10 ursis; 11 ut premerer sacrâ
Lauroque, 12 collatâque myrto,
Non sinè 13 dîs animosus infans.
14 Vester, Camœnæ, vester in arduos
15 Tollor Sabinos: 16 seu mihi 17 frigidum
18 Præneste, seu Tibur 19 supinum,
Seu 20 liquidæ placuere 21 Bajæ.
22 Vestris 23 amicum fontibus et choris
Non me 24 Philippis versa 25 acies retrò,
26 Devota non 27 exstinxit arbos,
Non 28 Siculâ 29 Palinurus undâ.
30 Utcunque 31 mecum vos eritis, 32 libens

1 Cooperuere. 2 Quod prodigium omnibus prodigiosum videretur. 3 *Acherontia* est urbs Lucaniæ admodum parva, in sublimitate montis sita, ideòque eam *nido* comparat. Sic Cicero Ithacam *nidulum* appellat. l. 1. de Orat. *vel*, per *nidum* domum propriam significat per Metaph. ab avibus. 4 Et sylvas Bantiæ, civitatis Apuliæ, pascuis abundantis. 5 Solum. 6 Inhabitant. 7 In depressa valle positi. 8 Apuliæ oppidi. 9 Admirabile omnibus prodigium, quomodo dormirem corpore tuto à venenatis serpentibus. 10 Regionem illam infestantibus 11 Quod tegerer et defensarer lauro Apollini dicata; quæ quidem laurus præsagiebat, eum futurum poetam. 12 Et myrto à palumbibus in corpus meum comportata et congesta. Sic de Art. poet. *Undique collatis membris*. Myrtus autem Veneri consecrata, significabat eum res amatorias et lyricas cantaturum. 13 Non sinè protectione et auxilio deorum ego infans impavidus et audax, qui non terrerer neque à viperis, neque ab ursis. Synecd. gen. pro Apolline et Venere: et Meton. causarum pro lato auxilio. 14 Ubicunque fuero, o Camœnæ, vester sum. Epizeuxis. 15 Recipio me, seu vehor in excelsos Sabinos montes. 16 Anaphora. 17 Ipso situ minùs obnoxium caloribus: *vel*, propter frigidas aquas ibi è fontibus profluentes, ad varios morbos salutares. 18 Oppidum in Aretino monte positum. 19 In ascensu montis constitutum. 20 Propter thermas et aquas calidas, et propter aerem mollem ac purum, quo locus ille præcipue commendatur. Ep. 1. l. 1. *Nullus in orbe locus Bajis prælucet amœnis*. 21 Urbs Campaniæ. 22 Ordo est: Acies versa retrò Philippis non exstinxit me amicum vestris fontibus et choris, non arbos, etc. 23 Vestris Musarum studiis addictum. 24 Exercitus Bruti et Cassii (quibus olim militavi) qui Philippis ab Augusto Cæsare et Antonio superatus in fugam versus fuit. *Philippi* nomen urbis Thessaliæ. Vide Od. 7. l. 2. 25 Synecd. part. pro toto exercitu. 26 Execrabilis, scelerata, quæ in proprio agro me dominum suum oppressura erat. Od. 23. l. 3. *Devota victima*. Od. 16. Epod. *devoti sanguinis ætas*. De hac arbore vide Od. 13. et 17. l. 2. 27 Oppressit. 28 Sicilensi: quia loca ea antè Lucanos Siculi olim tenuere. 29 Promontorium Lucaniæ non longè à Velia oppido, à *Palinuro*, Æneæ gubernatore, dictum, quem somnus mersit in mari, ex 5. Æn. ubi Horatius in summo periculo versatus est, cùm ex bello Philippensi in Italiam rediret. 30 Quandocunque. Vide Od. 35. l. 1. 31 Vos, o Musæ, itineris et viarum comites mihi eritis. 32 Lætus.

1 Insanientem navita 2 Bosporum
Tentabo, et 3 arentes arenas
Littoris Assyrii 4 viator:
Visam 5 Britannos 6 hospitibus feros,
7 Et lætum equino sanguine Concanum:
Visam pharetratos 8 Gelonos,
Et Scythicum inviolatus 9 amnem.
Vos 10 Cæsarem 11 altum, 12 militiâ simul
Fessas cohortes 13 abdidit oppidis,
Finire quærentem 14 labores,
15 Pierio 16 recreatis antro.
17 Vos 18 lene consilium et datis, 19 et dato
Gaudetis almæ: 20 scimus ut 21 impios
Titanas, immanemque turmam
Fulmine 22 sustulerit 23 caduco

1 Propter fluctus, et procellas insanientem et formidabilem. Vide Od. 12. et ult. l. 2. ubi *trementem* appellat. 2 Ponti Euxini angustias adibo. 3 Calentes. Al. *urentes*, id est, vehementissimo solis calore intolerabiles. 4 Terrestri itinere. 5 In ultimo occidente. 6 Advenis peregrinis inhumanos et crudeles. Britanni enim tunc temporis hospites mactabant pro hostia. 7 Et visam incolam civitatis Hispanæ Concanæ, equino sanguine poto se delectantem. *Concani* enim erant Hispani, vel (ut alii volunt) Scythiæ populi, quibus sanguis ex equini cruris venis tractus, et lacti commixtus, potus erat familiaris. Virgilius hoc Bisaltis Gelonisque tribuit. 3. Georg. 8 Scythiæ populos, arcu, sagittis et pharetra armatos. Vide Od. 20. l. 2. Virg. Georg. 2. *Et gens illa quidem sumtis haud tarda pharetris.* 9 Et incolumis, salvus Musarum præsidio videbo Tanaim, aut Istrum. Synecd. gen. 10 Augustum. Ordo est: Vos, o Musæ, recreatis antro Pierio Cæsarem altum, quærentem finire labores, simul abdidit oppidis cohortes fessas militia. 11 Magnum, egregium; totius orbis imperatorem. Metaph. à rebus procul apparentibus. 12 Simulac (ut Od. 4. l. 1. *quo* simul *mearis*) milites suos et copias suas equitum peditumque in oppida et hiberna deduxit, longa totius æstatis militiâ defatigatas, nec in aperto ampliùs campo circumducit. 13 Cic. *Si qui ita se silvis abdiderunt.* Al. *reddidit* 14 Militares. 15 Musarum et poetarum recessu, id est, vos arte poetica Cæsarem oblectatis. 16 Metaph. à rebus occisis, vitiatis et corruptis. 17 Anaphora. 18 Vos, o divinæ et almæ Musæ, imperatoribus et datis consilium salutare et ab immanitate remotum, efficiens homines lenes et mansuetos, quo usus est Cæsar in subjugandis barbaris. Meton. effect. 19 Et dato leni consilio ob prosperum ac salutarem successum lætamini, quem in rebus agendis sortitur prudentia. 20 Ex historiis accepimus, quomodo deorum ille optimus et maximus Jupiter, qui terram inertem, etc. 21 Titanas et vastam illam multitudinem gigantum (ex Titano et Terra progenitorum) qui contra deos arma sumentes, cœleste regnum affectare ausi sunt. 22 E medio sustulerit, et ad inferos deturbaverit. 23 In caput Titanum et Gigantum è cœlo cadente. Sic supra arborem illam, cujus casu penè oppressus fuerat, lignum nominat *caducum In domini caput*, Od. 13. l. 2.

1 Qui terram 2 inertem, qui mare 3 temperat
4 Ventosum, et urbes, 5 regnaque tristia,
6 Divosque, mortalesque 7 turbas
Imperio regit 8 unus æquo.
9 Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens juventus 10 horrida brachiis,
11 Fratresque 12 tendentes 13 opaco
14 Pelion imposuisse Olympo:
Sed quid 15 Typhœus, et 16 validus Mimas,
Aut quid 17 minaci Porphyrion statu,
Quid Rhœtus, 18 evulsisque truncis
Enceladus jaculator audax,
19 Contra sonantem Palladis ægida
Possent ruentes? 20 hinc 21 avidus 22 stetit
Vulcanus: 23 hinc matrona 24 Juno, et
25 Nunquam 26 humeris positurus arcum,

1 Synecd. est periphr. Jovis 2 Immobilem: quæ sola inter elementa motu nullo agitatur. Qua ratione *brutam* quoque appellat Od. 34. l. 1. id est, gravem ac tardam. Alioqui *iners* meritò dici non possit, quæ tot flores, herbas, fruges, atque arbores ex se pariat. 3 Mitigat, regit, moderatur. Sic Od. 12. l. 1. *variisque mundum Temperat horis.* 4 A ventis, fluctibus et procellis agitatum. 5 Sedem inferorum, ubi omnia sunt tristia, de statu suo sollicita, et silentia. Sic. Virg. Æn. 4. *alias sub tristia Tartara mittit.* 6 Immortales, sc. superos et semideos. 7 Hominum multitudines. Al. *turmas.* 8 Solus Jupiter, sinè ullius alterius adminiculo. 9 Ordo est: Illa juventus horrida, (id est, vasta illa et immanis juventus militum, è terra progenitorum) fidens brachiis (id est, confisa et innixa robore corporis sui, non ratione vel consilio) intulerat Jovi magnum terrorem, id est, metum. Vis enim potentiaque primùm terrorem incutiunt, sed collata prudentia consilioque, dicto citius evanescunt, instar bullæ. 10 Perfundens alios horrore, terrefaciens. Meton. effect. 11 Et reliqui fratres Gigantes, ex terra nati, contendentes montem monti imponere, atque ita in cœlum ascendere, et inde Jovem deturbare. Virg. Georg. 1. *Ter sunt conati imponere Pelio Ossam.* Synecd. gen. 12 Contendentes, conantes. Sic Ep. 2. l. 2. *Tendunt extorquere poemata.* 13 Umbroso. 14 Alium montem vicinum altissimum imponere Olympo, vastissimæ altitudinis Thessaliæ monti. 15 Nomen Gigantis, ut et cæterorum. 16 Robustus. 17 Ingenti, sublimi et terribili statura formidabilis, qui arbores et saxa in cœlum jaculabatur. Sic *minas murorum* ob altitudinem dixit Virgilius: ac de Epei machina: *mediæque minans illabitur urbi.* 18 Qui truncos arborum unà cum radicibus evulsos, id est, arbores eradicatas audacter in hostes jaculatus est: de quo Virg. Æn. 3. et. 4. 19 Contra Minervæ clypeum (quo Jupiter etiam usus est contra gigantes) in conflictu cum hostibus sonantem, id est, contra consilium et animi robur, ad terram ruentes, *vel*, inconsideratè venientes, valerent? 20 A parte Jovis et Palladis, id est, prudentiæ et consilii in hac pugna. 21 Pugnæ, vel cædis hostium, qui et candenti ferro Clytium occidit. 22 In acie collocatus. 23 Hinc stetit etiam Jovis soror et conjux, quæ matrimoniis præest, *cui vincla jugalia curæ.* Sic enim ipsa apud Ovid. 6. Fast. *Si torus in pretio est, dicor matrona Tonantis.* 24 Cum Porphyrione manus conferens. 25 Hinc etiam Apollo, qui semper arcum gestat. Synecd. periphr. Apollinis. 26 De humeris pendentem.

Qui 1 rore puro Castaliæ 2 lavit
Crines 3 solutos: 4 qui 5 Lyciæ tenet
Dumeta, 6 natalemque sylvam
7 Delius, et 8 Patareus Apollo.
9 Vis consili expers mole ruit suâ:
10 Vim temperatam di quoque 11 provehunt
In majus: 12 iidem odêre vires
13 Omne nefas animo moventes.
Testis mearum 14 centimanus gigas
Sententiarum notus, et 15 integræ
Tentator 16 Orion Dianæ,
Virgineâ domitus sagittâ.
Injecta 17 monstris terra dolet suis,
Mœretque partus 18 fulmine 19 luridum
20 Missos ad Orcum: nec 21 peredit
22 Impositam 23 celer ignis 24 Ætnam:
25 Incontinentis nec 26 Tityi 27 jecur

1 Aqua limpidissima fontis Castalii, sic dicta, à *Castalia* puella, quam Apollo adamavit. Synecd. spec. 2 Præsentis temporis: ut Od. 3. l. 2. *flavus quam Tiberis* lavit. 3 Passos, humeris sparsos, non religatos. 4 Anaphora. 5 Asiæ regionis nemora aspera incolit. 6 Sylvam Deli insulæ, in qua natus est. 7 In Delo insula natus. 8 In Patara, Lyciæ urbe, oracula edens. 9 Robur corporis, sine ratione ac prudentia, suo labitur impetu; et secum pleraque præcipitat. Hùc respicit Claud. *Non solis viribus æquum Credere, sæpe acri potior prudentia dextra.* 10 Vires consilio prudentia et ratione gubernatas dii quoque augent, ipsisque augmenta et felices successus largiuntur. 11 Promovent. Metaph à nautis, qui portu evehuntur in altum: ut Æn. 3. *Provehimur portu.* 12 Dii. 13 Omnia impia, scelerata, et iniquitatem animo meditantes. 14 Briareus centum habens manus, ob sceleratas suas vires à Jove fulminatus, et ad inferos detrusus, satis notus testis est. de quo vide Od. 17. l. 2. 15 Intactæ, castæ virginis Dianæ pudicitiam tentans, eamque de stupro compellans ac sollicitans, πειρατής. Sic enim Val. Max. l. 6. c. 1. *Citatus itaque Scantinius reus, uno teste, qui tentatus erat, damnatus est*, id est, quem de stupro sollicitaverat Scantinius. 16 Orion venator, stuprare conatus Dianam, ejus sagittis est confossus, ἐχμεις, æternasque suæ impietatis pœnas apud inferos persolvit. Vide Od. 28 l. 1. 17 Terra mater, imposita monstruosis gigantibus suis filiis (suprà Od. 12. l. 2. *Telluris juvenes*) materno affectu dolet. Pathos maternum, quòd ipsa cogatur esse ultrix suorum filiorum. Metaph. à rebus præter naturam et consuetudinem. 18 Jovis. 19 Pallidum, et inferno colore fœdatum: *vel*, efficientem pallidas umbras et luridas. Meton effect. Sic Ovid. Met. 1. *Lurida terribiles miscent aconita novercæ.* Sic Tibul. l. 1. El. 3. *Me vocet in vastos amnes, nigramque paludem. Dives in ignava* luridus *Orcus aqua.* 20 Demissos et detrusos esse ad Plutona. 21 Consumit: id est, pœna illa æternum durat. Amplificatio ab æternitate supplicii damnatorum. Metaph. ab animantibus. 22 Gigantibus injectam, cui flammarum globos minitabundi adhuc eructant. 23 Rapidus. 24 Siciliæ montem. Vide Lucret. l. 6. 25 Libidinosi, intemperantis. 26 Qui Latonam stuprare volens, ab ejus filio Apolline sagittis confossus est. Vide Virg. Æn. 6. Tibul. l. 1. El. 3 *Porrectusque novem Tityus per jugera terræ Assiduas atro viscere pascit aves.* 27 Quod absumtum et statim renatum semper absumit.

1 Relinquit 2 ales, 3 nequitiæ 4 additus
Custos : 5 amatorem trecentæ
6 Pirithoum cohibent 7 catenæ.

1 Deserit. 2 Aquila, vel vultur. Synecd. gen. 3 Intemperantiæ ejus ac libidinis. Od. 15. l. 3. *Tandem nequitiæ fige modum tuæ.* 4 Appositus, affixus custos et ultor, ne denuo in impia et scelerata facta prorumpat. Cic. *Custodem Tullio me apponite.* Vide Gellium l. 7. c. 11. 5 Proserpinæ. 6 Ixionis et Diæ filium, cui cum Theseo amico convenit, nullam conjugem, nisi è Jove natam, uxorem ducere, quique inferorum regna cum Theseo ad rapiendam Proserpinam adiit. Virg. 6. Æn. *Hi dominam Ditis thalamo deducere adorti*, etc. 7 Trecenta vincula, quibus æternum apud inferos constringitur, suæque impietatis condigna supplicia persolvit. Od. 7. l. 4 *Nec lethæa valet Theseus abrumpere caro Vincula Pirithoo.*

Ode V. Παραινετική.

IN LAUDEM AUGUSTI.

Divi Augusti laudes, Crassi vituperium, Reguli constantia, et ad Pœnos reditus.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Cœlo tonantem credidimus Jovem
Regnare: 2 præsens divus habebitur
3 Augustus, 4 adjectis Britannis
Imperio, 5 gravibusque Persis.
6 Milesne 7 Crassi 8 conjuge barbarâ
9 Turpis maritus vixit? et 10 hostium
(11 Prô curia, inversique mores!)

1 Nos Romani hactenus credidimus Jovem, quando tonat, in cœlo locum suum sedemque habere. Ut autem tonitrua demonstrant Jovem esse cœli regem, sic Augusti victoriæ divinitatem ejus arguunt. 2 Augustus Cæsar à nobis reputabitur divus et Jupiter esse, dum est in vivis, inque humana forma nobiscum inter homines præsens versatur. 3 Cujus ductu et auspicio hæc tam præclara gesta sunt. 4 Britannis, populis in ultimo occidente habitantibus, tanquam coronide de suarum victoriarum, imperio Romano additis et devictis, qui ab Augusto per Drusum privignum superati sunt. 5 Nobis Romanis formidolosis propter Crassi cladem. Od. 9. l. 1. *Quo graves Persæ melius perirent.* 6 Itane milites Crassi sese capi passi sunt? Synecd. num. sing. 7 M. Crassi, à Parthis ignominiosa clade affecti. 8 Cum conjuge alienigena ut servus vixit, et contra leges patrias, Romanus, barbaræ conjugis matrimonium iniit? 9 Infamis et ignominiosus. Metaph. à corpore, quod dicitur turpius fieri dente vel ungue Od. 4. l. 2. 10 Romani nominis. 11 O senatus populi Romani, et o perversi militum Romanorum mores, quàm corrupti estis, ut jam barbaris serviatis, qui illis olim dominari solebatis! Exclamatio per dolorem talis indignitatis, quòd servirent ii, qui cæteris imperare solerent.

1 Consenuit socerorum in 2 armis,
3 Sub rege Medo, 4 Marsus, et Appulus,
5 Anciliorum, 6 et nominis, et 7 togæ
Oblitus, æternæque 8 Vestæ,
Incolumi 9 Jove, et urbe Româ?
10 Hoc caverat mens provida Reguli,
11 Dissentientis conditionibus
Fœdis, 12 et exemplo 13 trahenti
Perniciem veniens in ævum,
Si non periret immiserabilis
Captiva 14 pubes. 15 Signa ego 16 Punicis

1 Senex factus est, ad senectutem usque vixit, omnem ætatem egit. Auget facti invidiam ipsa diuturnitas, nam qui per ignaviam capi se permiserunt, non connubiis tantum hostium, sed et armis assueverunt. 2 Contra Romanos. 3 Sub imperio regis Persæ et Parthi, hostium Romanorum. 4 Marsi et Appuli, milites Itali, inter Romanos milites clarissimi, qui cum Crasso superati et capti, uxores acceperunt à Medis et Persis, ut ibi, velut propriis sedibus consenescerent. 5 Scutorum brevium, id est, virtutis. Vide Florum l. 3. Ignavi erant milites sub Crasso, qui obliviscerentur ancilia, numero duodecim, in æde Martis servata, et e quibus unum de cœlo lapsum credebatur: nam datum est pro oraculo, ibi fore imperium, ubi fuisset ancile. 6 Romani sc. cujus recordatione mori potiùs optasset, quam ignominiosè vivere. 7 Togæ suæ, quam liberi tantùm induunt, id est, suæ libertatis et dignitatis, qui usque adeo turpem servitutem ultrò subierit. 8 Cujus numen tantopere Romæ cultum, nos invictos præstitisse: vel, *æternæ Vestæ*, id est, æterni ignis, qui in templo Vestæ à virginibus custoditus nunquam extinguebatur. Meton. subj. 9 Jove Capitolino, id est, Capitolio, quæ Jovis erat sedes, adhuc stante et salvo: q.d. non deserta urbe à suis diis. Turpe igitur militibus Romanis, ut sub armis hostilibus senescerent. Meton subj. 10 Hoc tantum dedecus prudens ille M. Attilius Regulus, consul Romanus, suo exemplo interdixerat ac providerat, ne quis sc. ex captivitate liberationem speraret, sed mori potiùs, quàm ab hostibus capi, optaret. De Reguli autem, ne captivi cùm Carthaginensibus permutareutur, in senatu sententia, Cic. l. 1. et 3. Offic. et Gellius l. 6. c. 4. 11 Qui dissentiebat à turpibus conditionibus sibi propositis, quibus disciplina militaris corrumperetur, ne sc. militi capto aliqua spes salutis esset, nec, tanquam merces, alius cùm alio permutaretur. Notandum obiter, *dissentientis* hic regere dativum: ut Od. 2. l. 2. *Dissidens plebi.* 12 Et dissentientis ab exemplo, quod traheret secum dedecus et damnum in futurum et posterum tempus, si sc. captiva militum Romanorum pubes non periret apud hostes immiserabilis, id est, sinè misericordia, cujus misericordia nemo tangeretur, id est, nisi captiva pubes ab hostibus detenta nulla misericordia vel redemtione digna judicaretur. Nam ta i exemplo milites deinceps ignavius pugnarent. 13 Al. *trahentis*, sc. Reguli. 14 Juvenes captivi. Meton. signi. 15 Hæc est oratio Reguli, in senatu Romano habita, fortitudinis plena, qua sui captivi redemtionem dissuadet. Genus est deliberativum. Prosopopœja. 16 Ego (inquit M. Attilius Regulus) vidi Carthagine illa signa, et arma Carthaginensium templis suspensa, quæ militibus nostris Romanis per summum dedecus sinè cæde in bello ab hoste detracta et ademta sunt, id est, quæ milites Romani non occisi, sed sese captivos tradentes, ab hostibus sibi eripi per extremam ignaviam passi sunt.

Affixa delubris, et arma,
Militibus sinè cæde (dixit)
1 Direpta, 2 vidi: vidi ego 3 civium
4 Retorta tergo brachia 5 libero,
6 Portasque non clausas, et 7 arva
Marte coli 8 populata nostro.
9 Auro 10 repensus scilicet acrior
Miles redibit. Flagitio additis
11 Damnum. Neque amissos colores
12 Lana refert medicata 13 fuco:
Nec vera 14 virtus, cùm semel 15 excidit,
16 Curat reponi deterioribus.
17 Si pugnat 18 extricata densis
Cerva plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus:
Et 19 Marte Pœnos proteret altero,

1 Al. *Derepta.* Al. *Erepta.* 2 Anadiplosis. 3 Romanorum sc. qui cives erant cùm caperentur, atque adeò cives manere poterant, si fortiter restitissent. 4 Revincta in tergo libero. Solent enim captivorum et servorum manus et brachia à tergo revinciri. Ep. 1. l. 2. *Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.* Virg. Æn. 2. *Ecce manus juvenem interea post terga revinctum*, etc. 5 Quondam libero, utpote cùm cives Romani fuerint: *vel*, qui sese Carthaginensibus ultro dediderant: cùm satiùs fuisset mori, quam corpore libero tam ignominiosam servitutem ultrò subire. 6 Ego denique vidi portas urbis Carthaginis nocturno tempore apertas: quod arguit civium Carthaginensium, ob ignaviam Romanorum, securitatem. Hoc enim fit sublato hostium metu: ut: *Panduntur portæ*, etc. Virg. Æn. 2. et Horat de Arte poet. *et apertis otia portis.* 7 Et vidi agros illos ab illis coli, qui fuerant armis nostris anteà devastati. Meton. effic. 8 Passivum: cujus ergo activum est *populo.* Virg. 1. Æn. *Non nos aut ferro Libycos populare Penates Venimus, aut raptas ad littora vertere prædas.* 9 Scilicet miles, qui semel captus est, auro redemtus (nam pendebantur olim nummi) ad pugnam fortior et animosior redibit. Ironia est. Ter. in And. *Id populus curat scilicet.* Et Virg Æn. 4. Scilicet *is superis labor est, ea cura quietos sollicitat.* 10 Metaph. à veteri consuetudine pecuniæ pendendæ, sive ponderandæ. 11 Cùm turpitudine ignaviæ pecuniæ jacturam, quam pro captivis rependitis, conjungitis, si captivos redimendos suadeatis. 12 Neque candida lana, alio colore tincta, repræsentat, neque resumit postea candorem nativum amissum. 13 Subdititio aliquo colore. *Fucus* herba est, qua tinguntur vestes. 14 Fortitudo. 15 Ex animo hominis. 16 Desiderat restitui illis, qui virtute amissa deteriores facti sunt. Tribuit sensum rei inanimatæ per Metaph. 17 Quòd si fieri potest, ut cerva (quæ natura timidissimum et fugacissimum animal est) cùm è retibus expedita et liberata est, cum venatore posteà pugnare audeat, et non statim aufugiat: evenire etiam poterit, ut ille miles animosus sit, qui se perfidorum ac perjurorum Pœnorum hostium potestati metu mortis coactus captivum tradidit sive commisit. Ter. Adelph. *Illi credunt consilia omnia.* 18 Metaph. à tricis et filis, quibus pedes pullorum implicantur. 19 Et secundo prælio Carthaginenses superabit is, qui primo prælio tanquam miles ignavus captus et vinctus est. Meton. effic.

Qui 1 lora restrictis lacertis
Sensit iners, timuitque mortem.
2 Hic, unde vitam sumeret, inscius,
Pacem duello miscuit. 3 O pudor!
O magna Carthago, probrosis
4 Altior Italiæ ruinis!
5 Fertur pudicæ conjugis osculum,
6 Parvosque natos, ut 7 capitis minor,
A se removisse, 8 et 9 virilem
Torvus humi posuisse vultum,
10 Donec 11 labantes consilio 12 patres
13 Firmaret 14 autor nunquam aliàs 15 dato,
Interque 16 mœrentes amicos
17 Egregius 18 properaret 19 exul.
Atqui 20 sciebat, quæ sibi barbarus
21 Tortor pararet: non aliter tamen

1 Vincula, quibus ligatus est, brachiis ejus post tergum religatis. 2 Hic miles, cùm nosceret qua ratione saluti suæ consulere posset, tandem id se consecuturum miscendo pacem bello, speravit. Nam in ardentissima pugna, tanquam in pace, se hostibus credidit. 3 O ignominia Romanorum. Gemina est exclamatio dolentis et indignantis imperatoris, cum Anaphora. 4 Quæ vituperabilibus et turpibus cladibus, quibus Italia, id est, Roma, deformata non es, sed illis major ac nobilior existis. Metaph. à rebus procul eminentibus. 5 Regulus dicitur (cùm hæc animosa verba ad senatum prolocutus esset, nullaque ratione ad hanc permutationem adduci posset) removisse à se, (id est, non admisisse et recusasse, cum sc. jamjam abitum moliretur) osculum uxoris suæ castæ quo se tanquam servum indignum judicavit. 6 Tanquàm qui liberi nati essent, nec amplius sui filii, id est, servi, et hostibus juramento obligati. 7 Ut capite diminutus, id est, ut servus factus per captivitatem. Est enim *capitis diminutio*, qua libertas quidem et civitas retinentur, status vero prior mutatur. *Caput* enim hic statum significat. Metaph Unde Cic. Offic. 3. scribit, *sententiam in senatu dicere recusavit, quòd diceret, quamdiu hostium jurejurando teneretur, non esse senatorem.* Dictum est autem *capitis minor*, ut *maturus ævi, integer vitæ*, etc. 8 Et dicitur severo vultu oculos in terra defixos habuisse. 9 Animosum. 10 Donec ille autor firmaret patres labantes consilio nunquam alias dato. 11 Jam animo, quidnam agerent, dubi antea Metaph. est ab ædificiis casum et ruinam minantibus. 12 Conscriptos, id est, senatores. 13 Confirmaret, inque suam sententiam pertraheret. 14 Suasor sive monitor. 15 Ab ullo homine, id est, inaudito et admirabili, quippe qui consilium dederit, quo exquisitissimis tormentis periret ipse, qui liberari posset. 16 Propinquos propter abitum tristes et lugentes 17 Nunquam satis laudatus: quippe qui non, ut alii exul s. judicum sententia, aut metu saltem judicii, patriam reliquerit; sed et ipse suo se suffragio, ob patriæ caritatem, fideique constantiam, non tam exilio, quam certa morte, multarit. Metaph. à sacrificaturis, qui mature secernunt à grege præstantissimas quasque victimas, quas aræ destinent. 18 Ad hostes redire et jurijurando satisfacere. 19 Propter captivitatem. Intelligit Regulum per Synecd. gen. 20 Regulus. 21 Carnifex. Cic. Offic. 3. *Neque tamen ignorabat, se ad crudelissimum hostem, et ad exquisita supplicia proficisci, sed jusjurandum conservandum putabat.* Idem in Pison. *M. Regulum illigatum machina resectis palpebris Carthaginenses vigilando necaverunt.* Vide Val. Max. l. 9. c. 2.

1 Dimovit obstantes propinquos,
Et 2 populum 3 reditus morantem,
4 Quàm si clientum longa negotia
Dijudicatâ lite relinqueret,
5 Tendens Venafranos in agros,
Aut 6 Lacedæmonium 7 Tarentum.

1 Repulit, rejecit amicos suos sibi contradicentes, precantesque ne ad hostes rediret. 2 Romanum. 3 Qui suam ad hostes reversionem impediebat, tardabat. 4 Non secùs ac si patronus fuisset, et clientum suorum longas causas litesque longo tempore pendentes lite jam finita et decisa, sententia sc. pronuntiata, tandem relinqueret. 5 Post multas molestias tandem animi gratia iter faciens Venafrum, Campaniæ civitatem. Vide Od. 6. l. 2. 6 A Phalanto Lacedæmonio conditum. 7 Italiæ oppidum.

Ode VII. Συλλογιστική.

A D R O M A N O S.

Corruptos suæ ætatis mores insectatur.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Delicta majorum immeritus 2 lues,
3 Romane, 4 donec templa refeceris,
Ædesque 5 labentes deorum, et
6 Fœda nigro simulacra fumo.
7 Dîs te minorem quòd geris, imperas:
8 Hinc omne principium, hùc refer exitum.
Di multa 9 neglecti 10 dederunt
11 Hesperiæ mala luctuosæ.

1 Romane popule, ob culpam (seu propter violatam religionem) majorum tuorum dabis pœnas, quas non es meritus, ut qui non commiseris; propter majorum delicta puniris. Od. 2. l. 3. *Virtus recludens immeritis mori Cælum.* 2 Persolves. 3 Synecd. unius pro multis; qui luunt pœnas pro peccatis majorum. 4 Donec reædificaveris, vel reparaveris, templa deorum tua impietate diruta. Od. 15. l. 2. *et deorum Templa novo decorare saxo.* 5 Ruinam minitantes, decidentes. 6 Deorum imagines squalore deformatas ac sordentes. 7 Eo nomine, Romane, universo orbi dominaris, quia deos tanquam superiores agnoscis et coluisti, illisque per impietatem te parem non gessisti. Sic Livius, apud quem diligentissimus religionum cultor Camillus, oratione, qua populum Romanum Vejos migrare prohibuit: *Intuemini*, inquit, *horum deinceps annorum vel secundas res, vel adversas, invenietis omnia prosperè evenisse sequentibus deos, adversa spernentibus.* A diis, sive à pietate in deos, rerum exordium sume, et omnia diis accepta refer, et si rerum tuarum lætum eventum consecutus es, illum hùc ad deos refer, illisque pietate et fide gratias age. Polyptoton. 9 Contemti, minus studiosè culti. Od. 2. l. 3. *sæpè Diespiter Neglectus incesto addidit integrum.* 10 Intulerunt multa adversa Italiæ infelici et calamitosæ. 11 Incolis Italiæ, qui jam diu maximis in luctibus sunt. Meton. subj.

Jam bis 1 Monæses, et Pacori 2 manus
Non auspicatos 3 contudit impetus
Nostros, 4 et adjecisse prædam
Torquibus exiguis 5 renidet.
Penè occupatam 6 seditionibus
7 Delevit Urbem 8 Dacus, et Æthiops:
9 Hic 10 classe formidatus, 11 ille
Missilibus melior sagittis.
12 Fœcunda culpæ 13 sæcula 14 nuptias
Primum inquinavêre, et 15 genus, 16 et domos.
17 Hoc fonte derivata clades
In patriam populumque fluxit.
18 Motus doceri 19 gaudet 18 Ionicos
20 Matura virgo, et 21 fingitur artibus
Jam nunc, et 22 incestos amores

1 Al. *Monæsis*. Monæses ac Pacorus Orodis, Parthorum regis, filii, *bis*, id est, primò Crassum, secundo T. Labienum cum omni exercitu deleverunt. Vide Justin. l. 41. 2 Potentia, militares copiæ. Metaph. 3 Incursiones et conatus nostros inauspicatos, id est, deorum ductu ac numine non inceptos, repulit, repressit, atque inanes reddidit. Metaph. est ab iis qui conterendo in pilis succum è rebus exprimunt, vel eas in pulverem pilis, molis, malleis redigunt. 4 Et ille hostis lætatur se adjecisse pondus aliquod suis torquibus, qui ante nos devictos erant exigui, jam verò facti sunt ampliores, id est, lætatur et gloriatur se opes suas tenues prædâ aliqua auxisse, ac nostris spoliis ornatior esse, quàm antea. Parthis solemne erat torques aureos gestare. 5 Metaph. à nitore corporum ad hilaritatem animi indicandam. Rarò reperias hoc verbum cum infinito. 6 Dissensionibus, et bellis civilibus, propter contemtam religionem exortis. 7 Propemodum Romam invasit. Metaph. à pictorum lituris, quæ inducuntur coloribus. Præterea in *Urbem* est Synecd. gen. 8 Scythæ et Ægyptii sub Antonio et Cleopatrâ. Synecd. spec. 9 Æthiops. 10 Quadraginta navium quam Cleopatra adversus Cæsarem instruxerat, metuendus fuit. 11 Dacus, id est Scytha, meliò peritior est, κρεῖσσων, in mittendis sagittis. Od. 16. l. 1. *Tydides* melior *patre* 12 Nostra autem, quibus vivimus, sæcula, id est, homines nostri temporis sunt planè vitiosi et pietatis steriles, sceleris autem pleni et feraces. Metaph. ab ubertate terræ. Vult ex matrimoniorum corruptela et adulteriis omnia reipublicæ mala manasse. 13 Meton. temporis adj. Sic Tac. *seculum virtutum sterile*, pro hominibus hujus temporis nulla virtute præditis. 14 Omnium primum matrimonium polluerunt. 15 Postquam nothi ex genuinis nati sunt. 16 Et totas familias contaminarunt. 17 Ex hoc adulterii fonte totius reip. calamitas, tanquam per rivum deducta, in Italiam nostram, populumque Romanum profluxit. Tres hic Metaphoræ ab aquis, *fonte*, *derivata*, *fluxit*, Allegoriam faciunt. 18 Saltationes parùm castas et impudicas, quales sunt Ionicæ: Iones enim præ ceteris Asiaticis voluptate ac mollitie infames fuere. Vide Val. Max. l. 2. c. 6. Synecd. gen. 19 Delectatur. 20 Viro sc. id est, nubilis. Addit *matura*: quòd magis inverecundum sit, eam lascivè saltare, quæ pueritiæ annos excesserit. 21 Malis artibus instituitur, sive discit malas artes, sc. corpus molliter movere et saltare secundùm artem. Metaph. a figulis. Sic Ep. 2. l. 1. Fingit *equum tenera docilem cervice magister Ire viam, quam monstret eques*. Al. *frangitur artubus*: periti enim saltatores tam mollia habent membra, ut exosses, id est, sinè ossibus atque nervis esse videantur. Al. *fingitur artubus*, id est, efformatur ad flexus decentes compositosque motus. 22 Adulterinos, flagitiosos.

1 De tenero 2 meditatur ungui,
3 Mox juniores quærit adulteros
4 Inter mariti vina: 5 neque eligit,
Cui donet 6 impermissa 7 raptim
6 Gaudia, 8 luminibus remotis:
9 Sed jussa coram non sinè conscio
Surgit marito, seu 10 vocat 11 institor,
Seu navis Hispanæ 12 magister,
13 Dedecorum pretiosus emptor.
14 Non his 15 juventus 16 orta parentibus
17 Infecit æquor sanguine 18 Punico,
19 Pyrrhumque, et 20 ingentem 21 cecidit
22 Antiochum, Annibalemque 23 dirum:
Sed 24 rusticorum 25 mascula militum
Proles, 26 Sabellis docta ligonibus
27 Versare glebas, et 28 severæ
Matris 29 ad arbitrium 30 recisos

1 A teneris annis ab ineunte ætate, ἐκ τῶν ἁπαλῶν ὀνύχων. Cic. *Sed præsta te eum, qui mihi à teneris, ut Græci dicunt*, unguiculis *es cognitus*. Duplex est Tropus: prior est Meton. signi pro ætate puerili indicata, alter est Metaph. ab animalibus pusillis, quibus vix dùm ægrè ungues accreverunt. 2 Curat, discit atque exercet, μελετᾷ. 3 Ubi jam maturiori ætate alicui nupsit, tunc quærit ipsa, neque expectat donec rogetur, amatores marito suo juniores, i. robustiores ac formosiores. 4 Inter domestica convivia sui mariti, quæ conjugis suæ adulteræ hortatu celebrare cogitur, *vel*, inter epulas nuptiales. 5 Neque eligit quenquam, sed cuivis sui corporis copiam præbet, id est, palam adulterium exercet. 6 Adulterii voluptatem lege matrimonii non concessam, illicitam. Synecd gen. 7 Celeriter et furtivè. 8 Lucernis exstinctis, id est, nocturno tempore, ut clam marito furtivos suos amores exercere possit. 9 Sed velut publica meretrix ab adultero accersita et ad adulterium venire jussa palam, marito uxoris suæ turpitudinem et sciente et patiente, è lecto surgit, et ad mœchum properat, quicunque etiam ille sit. 10 Illam ad se. 11 Negotiator, homo vilis et contemtus, qui tabernæ, vel alii cuilibet negotiationi præponitur. 12 Gubernator, cui totius navis cura mandata est. Synecd. gen. *Magister* enim dicitur, cui præcipua cura rerum incumbit, et qui magis, quàm cæteri, diligentiam et sollicitudinem rebus, quibus præest, debet. 13 Qui quovis pretio et profusè emit flagitia ac stupra. 14 Non tam libidinosis, adulteris, et ignavis, sed iis, qui jus matrimonii sanctum ac castum haberent: ipsi autem filii assiduo labori et agriculturæ assueti essent. 15 Populi Romani, id est, Romani. 16 Nata. 17 Purpureo colore. 18 Pœnorum sive Africanorum: id est, non tam libidinosis parentibus nati sunt illi Romani, qui navali bello Pœnos superarunt. Od. 12. l. 2. *nec Siculum mare Pœno purpureum sanguine*. 19 Epirotarum regem, à Curio Fabricioque in Lucania victum: cujus vitam scripsit Plutarchus. 20 Validissimum. 21 Devicit. 22 Syriæ regem, quem vicit M. Acilius Glabrio. 23 Infestum, et quasi deorum ira immissum. Al. *durum*. 24 Priscorum Romanorum agriculturam exercentium. 25 Progenies virilis, robusta et animosa, non effœminata, nec impudica. 26 Sabinis: pro quibusvis ligonibus. Synecdoche speciei pro genere. 27 Terram fodiendo invertere, id est, arare. 28 Duræ. 29 Juxta jussa, id est, si matres severæ sic juberent. 30 Securi.

1 Portare fustes, sol ubi montium
2 Mutaret umbras, et juga 3 demeret
Bobus fatigatis, 4 amicum
Tempus 5 agens 6 abeunte curru.
7 Damnosa quid non imminuit dies?
Ætas 8 parentum 9 pejor avis 10 tulit
11 Nos nequiores, 12 mox daturos
13 Progeniem vitiosiorem.

1 Portare lignum domum ad ignem alendum. 2 Mutaret breves montium umbras in longas: id est, ubi jam finitis rusticis laboribus vespertino tempore sol ad occasum declinaret. Virg. Ecl. 1. *Majoresque cadunt altis de montibus umbræ.* Id. Ecl. 2. *Et sol crescentes discedens duplicat umbras.* Sol enim discedens, uti et adveniens, quò magis ex transverso ferit, eò longius jacit umbras, quas *duplicare* ait Virgilius, *mutare* verò Horatius, quia repente extenduntur. 3 Ab illorum collo detraheret, id est, et bobus diurno labore lassis otium et quietem concederet. Idem tempus vespertinum significat, quod idcircò à Græcis βυλυτὸς, à *boum solutione*, dicitur. 4 Gratum, φίλον fessis rusticis. 5 Sol reducens curru suo ad occasum declinante. Synecd. gen. 6 Sub horizontem. 7 Tempus, omnibus rebus damnum et interitum afferens, quid non destruit ac consumit? *Omnia enim orta accidunt, et aucta senescunt.* Sallust. in Prolog. Jugurth. 8 Nostrorum. 9 Deterior avis nostris melioribus. 10 Protulit, produxit. 11 Nos filios. 12 Qui paulò post progeniem pejorem edituri et progenituri sumus. Hic observa elegantem gradationem in tribus versiculis, à præterito tempore in futurum progredientem, hoc modo: Avis parentes, parentibus nos, nobis nostri liberi sunt deteriores. 13 Liberos vitæ solutioris, quam patres fuerunt. Meton. adj.

Ode VII. Συμβυλευτική.

AD ASTERIEN.

Consolatur eam, de viri sui absentiâ mœstam, monetque, ut fidem conjugalem, ei datam, servet.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Quid fles, Asterie, quem tibi 2 candidi
3 Primo restituent vere favonii,
4 Thynâ merce beatum,
5 Constanti juvenem fide

1 O Asterie, quid fles, id est, quid flendo desideras, vel luges Gygen juvenem constanti fide, quem beatum Thyna merce, candidi favonii restituent tibi primo vere? 2 Venti occidentales, id est, quilibet venti, sereni ac mites, efficientes cœlum candidum et serenum. Meton. effect. et Synecd. spec. nam *Frigora mitescunt zephyris.* Od. 7. l. 4. vel *candidi*, id est, læti et jucundi, ut *nigra* ferè omnia tristia sunt. 3 Novo vere jam imminente reducent. 4 Ditionem redditum sive locupletatum mercibus Ponticis ex Bithynia Romam advectis. Catul. *Vix mi ipse credens Thyniam, atque Bithynos Liquisse campos.* 5 In amore mutuo perseverantem: nullamque aliam præter te amantem.

1 Gygen ? 2 Ille 3 notis actus ad 4 Oricum,
5 Post insana Capræ sidera, 6 frigidas
Noctes non sine multis
7 Insomnis lachrymis 8 agit.
9 Atqui 10 solicitæ nuntius 11 hospitæ,
12 Suspirare Chloën, et miseram 13 tuis
Dicens 13 ignibus 14 uri,
15 Tentat mille 16 vafer modis.
17 Ut 18 Prœtum 19 mulier perfida credulum
Falsis 20 impulerit 21 criminibus, 22 nimis
Casto 23 Bellerophonti
24 Maturare necem 25 refert.
26 Narrat pænè 27 datum 28 Pelea Tartaro
29 Magnessam Hippolyten dùm fugit 30 abstinens :

1 Amatorem tuum absentem. 2 Gyges amator tuus. 3 Austris, id est, quibuslibet ventis, pulsus. Synec. gen. 4 Portum et oppidum in Epiro. 5 Postquam hœdi turbulenta sidera pertulit, id est, post magnas tempestates capræ occasu excitatas. 6 Hyemali sc. tempore, et te lecti socia carentes. 7 Non dormiens, vigilans, sc. tui amoris impatientia et desiderio. 8 Transigit. 9 Ordo est: Atqui vafer nuntius sollicitæ hospitæ, tentat *illum* mille modis, dicens, Chloen miseram suspirare, et uri tuis ignibus; *et* refert, ut perfida mulier impulerit Prætum, credulum falsis criminibus, maturare necem Bellerophonti nimis casto. Procatalepsis est, ubi poeta suspicionem Asteries occupat. 10 Amatoris tui Gyges amore vehementer anxiæ. 11 Hospitæ suæ Chloes, quæ amatorem tuum amat, id est, nuntius à Chloe ad amatorem tuum missus. 12 Amoris desiderio ingemiscere. 13 Eo amore, quo tu amatorem tuum Gygen complecteris, qui te quoque urit et macerat, ut Chloe non minus quam Asterie in eodem Gyge laboraverit. Od. 27. l. 1. *Non erubescendis adurit* Ignibus: et Od. 13. *arguens, Quàm lentis penitus macerer* ignibus. Virg. Ecl. 5. *Incipe, Mopse, prior, si quos aut Phyllidis* ignes, etc. Duplex ergo est Tropus: Prior est Metaph. pro amore, et in hoc Meton. adj. pro re amata, quæ est maritus Gyges. 14 Tanquam flamma comburi. Metaph. Od. 14. Epod. Ureris *ipse miser.* Virg. Ecl. 2 *Me tamen* urit *amor.* 15 Conatur illum infinitis rationibus in alterius amorem pertrahere 16 Ad persuadendum callidos et astutos. Sat. 3. l. 2. *Quo* vafer *ille pedes lavisset Sisyphus ære.* 17 Affert exempla Bellerophontis et Pelei, qui, cùm mulieres amantes spernunt, in maxima vitæ discrimina inciderunt. 18 Maritum suum. 19 Antea adultera et mendax. Prœti uxor. Synecd. gen. 20 Sc. *eo.* 21 Criminationibus, delationibus. Sat. 3 l. 1. *ubi acris Invidia, atque vigent ubi* crimina. 22 Sua abstinentia nimia pericula sibi accersenti. 23 Glauci, Ephyræ regis, filio. 24 Ut mortem acceleraret. Nam Bellerophon, cùm apud Prœtum, Argivorum regem, degeret, à regina Antæa de stupro sibi inferendo sollicitatus, cùm recusaret, ab eadem apud maritum defertur, tanquam qui per vim stuprum offerre voluerit. Undè Bellerophon in summa pericula incidit. Sic Virg. 1. Æn. Maturate fugam, *regique hæc dicite vestro*, etc. 25 Nuntius Chloes. 26 Et nuntius Chloes prætereà refert. 27 Ad Orcum demissum esse, id est, prope occisum fuisse. 28 Æaci filium, Thessaliæ regem. 29 Ex Magnesia, Thessaliæ civitate, oriundam, Acasti uxorem, Pelei amore captam. 30 Ab alterius conjuge, id est, nimis castus. Qui et ipse eodem modo apud maritum delatus, ab eodem, vindictam parante, in venatione armis exutus, ipsis feris dilacerandus objectus est, et vix à Chirone Vulcani machæra liberatus est.

1 Et peccare docentes
Fallax historias monet
2 Frustra: nam scopulis surdior 3 Icari
4 Voces audit, adhùc 5 integer: 6 at tibi
Ne vicinus Enipeus
Plus justo placeat, cave:
7 Quamvis non alius flectere equum sciens
8 Æquè conspicitur 9 gramine Martio:
Nec quisquam 10 citus æquè
11 Tusco denatat alveo.
12 Primâ nocte domum 13 claude, neque 14 in vias
Sub 15 cantum 16 querulæ 14 despice tibiæ:
17 Et te sæpè vocanti
18 Duram 19 difficilis mane.

1 Et idem subdolus ille nuntius monet ipsum, id est, narrat illi alias historias, quæ ad adulterium committendum propter periculi magnitudinem facile aliquem invitare doceant. 2 Atque frustra hoc facit. 3 Scopulis Icarii maris, qui sunt immobiles et immutabiles. Significat enim Gygen non moveri, neque flecti verbis nuntii illius à Chloe missi. *Surdus* scopulus dicitur per Meton. effecti negati, quòd sonitum non edat. 4 Verba nuntii ad persuadendum vel maximè comparata. 5 Nondum illius alterius amore corruptus, sed ab omni impudicitia immunis: ut Od. 4. l. 2. *Brachia, et vultum, teretesque suras* Integer laudo. Et Od. 4. l. 3. *et integræ Tentator Orion Dianæ.* 6 At verò cùm tu, o Asterie, hujusmodi constantem amatorem habeas, vicissim vide, ne libidinosus ille juvenis Enipeus, vicinus tuus, qui te amat, nimis amabilis videatur. 7 Altera est προκατάληψις Enipeæ dexteritatis. 8 Qui æque peritus sit equum in gyrum flectendi, id est, equitandi. Virg. 9. Æn. Flectere *ludus* equos, *et spicula tendere cernu.* 9 In campo Martio, ubi tot quotidie Romani juvenes sese exercent, ut equo uti bene scirent. Meton. adj. Od. 1. l. 4. *jam volucrem sequor Te per* gramina Martii Campi, etc. 10 Velociter. 11 In Tiberino fluvio, campo Martio vicino, qui Tusciam à Sabino dividit, secundo flumine deorsùm natat. In *alveo Tusco* est Meton. subj. pro adj. aquis Tiberis, id est, continens pro contento, id est, alveus, qui est tanquam lectus, pro aqua Tiberis in eo strata. 12 Noctis initio seu prima noctis parte, statim post crepusculum. Synecd. integri. 13 Ut inviolatus tibi permaneat. 14 In plateas deorsùm aspice ex illis ædibus tuis. 15 Sonitum. 16 Lamentabilis, quà Enipeus se amore tui perire conqueratur, teque flectere & mitigare conetur. Alii *querulæ*, id est, molliter sonantis. 17 Et, ò Asterie, mane difficilis Enipeo, vocanti sæpe te duram. 18 Sævam, morosam et inexorabilem, Sic patres severiores *duri* appellantur: ex quo *duritas.* Cic. in Catone: *Quanta in altero* duritas? 19 Sæva, inexorabilis et inexpugnabilis, χαλεπή. Sic Od. 10. l. 3. *Non te Penelopen* difficilem *procis Tyrrhenus genuit parens.*

Ode VIII. Ερωτηματικη.

AD MÆCENATEM.

Cùm uxorem non habeat, nihilominus Kalendas Martias cur celebret, Mæcenas mirari non debet.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Martiis 2 cælebs quid 3 agam 4 Kalendis,
5 Quid velint 6 flores, et 7 acerra thuris
Plena, miraris, 8 positusque carbo in
Cespite vivo,
9 Docte sermones 10 utriusque linguæ.
11 Voveram dulces epulas, et 12 album
13 Libero 14 caprum, prope 15 funeratus
Arboris ictu.
Hic dies 16 anno redeunte festus
17 Corticem astrictum pice 18 dimovebit
Amphoræ 19 fumum bibere 20 institutæ
21 Consule Tullo.

1 Ordo est: O Mæcenas, docte sermones utriusque linguæ, tu miraris, quid ego cælebs agam Martiis Kalendis. 2 Qui sinè uxore sum. 3 Incipiam, qui etiam ad sacrificia me parem. 4 Quibus mariti tantum et matronæ pro conservatione conjugii Iunoni sacrificabant. 5 Anaphora. 6 Quos sparsi, inque solenni sacrificio adhibui. 7 Thuribulum, vel arcula, in qua thus ponebatur. 8 Et ignis impositus aris è vivo cespite erectis. Od. 19. l. 1. *Hic vivum mihi cespitem, hic Verbenas, pueri, ponite.* 9 Sic Od. seq. *Dulces docta modos, et citharæ sciens.* 10 Græcæ et Latinæ. 11 Sancte promiseram. Nunc ejus rei causam exponit, dicitque privata religione se eum diem celebrare, non publica. 12 Diis superis alba victima, inferis nigra immolabatur. 13 Baccho, conservatori meo. 14 Quòd vites rodere et infestare soleat, Baccho sacrum. Virg. Georg. 2. *Non aliam ob causam Baccho caper omnibus aris Cæditur.* 15 Mortuus ac sepultus lapsu arboris in caput meum procumbentis. Vide Od. 13. l. 1. 16 Dies festus anniversarius, anno vertente, id est, singulis annis, περιπλομένου ἐνιαυτοῦ. Sic Sat. 2. l. 2. *Sive diem festum rediens advexerit annus.* 17 Cooperculum, ne vinum evaporare potuerit pice illitum, id est, superpicatum, de amphora movebit, auferet, ut priscum maxime vinum inde depromatur. id est. hoc die festo vetustissima vini dolia relinentur. Amphora continebat vini sextarios octo et quadraginta. 18 Hyperbolica est Metaph. qua rei inanimatæ datur actus et animus. 19 Metaph. a rebus humidis et incensis. 20 Quæ posita et statuta est ut ex vetustate fumum contraheret, sive quæ cœpta est fieri fumosa, id est, vetusta, intellige vinum valde vetustum, in utribus ita exsiccatum, ut depromi non posset, neque bibi, nisi aqua dilutum ac temperatum. 21 L. Volcatius Tullus designatur, qui fuit consul cum M. Æmilio Lepido. Meton. subj. pro adj. tempore dignitatis consularis. Præterea, Synecd. finiti temporis, pro veterrimo vino. In amphoræ fundo nomen consulis scribebant, quando vinum in cella vinaria erat repositum, ad significandam vini ætatem. Vide Od. 10. l. 1.

Sume, Mæcenas, 1 cyathos amici
2 Sospitis centum, et 3 vigiles lucernas
Profer in lucem: procul omnis esto
4 Clamor et ira.
5 Mitte civiles super 6 Urbe curas.
7 Occidit 8 Daci Cotisonis agmen:
9 Medus infestus sibi luctuosis
Dissidet armis.
10 Servit Hispanæ vetus hostis oræ
11 Cantaber, 12 serâ domitus catenâ:
Jam Scythæ 13 laxo meditantur arcu
14 Cedere campis.
15 Negligens, ne quâ populus laboret,
Parce 16 privatus nimiùm cavere, et
17 Dona præsentis rape lætus horæ, ac
18 Linque severa.

1 Capaciora pocula. 2 Vinum plurimum amici tui ab arboris illius casu salvi et incolumis. Od. 36. l. 1. *Qui nunc Hesperia* sospes *ab ultima*, etc. Est hic triplex Tropus, primùm Synecd. finiti, pro plurimis cyathis: deinde Meton. contin. pro plurimo vino contento: postremò Meton. in *amici* possidentis, pro re possessa, id est, cyathos vini quod amicus apponit. 3 Et extende, sive producito, lucernas accensas sive tota nocte non extinguendas, usque ad lucem, dùm sol exoriatur, id est, totam noctem compotemus. Metaph. ab animatis ad inanimata: vel *vigiles*, id est, efficientes homines vigilantes, vel excitantes illos ad vigilias. Meton. effect. 4 Hostilis. Sic Od. 27. l. 1. *Lenite* clamorem, *sodales*. *Et cubito remanete presso.* 5 Omitte, relinque. 6 De urbe Roma, id est, de negotiis publicis, rebusque urbanis. Meton. subj. 7 Ad internecionem usque cæsum est. 8 Getarum regis, quos Octavianus superavit. 9 Medi et Parthi Romanorum hostes seditionibus civilibus ac propriis discordant, ideoque nobis rebellare non poterunt. Synecd. sing. pro plur. 10 Romanorum imperio paret. 11 Cantabri populi erant Hispaniæ, quos bellum per sex annos cum Romanis gerentes devicit Agrippa. 12 Tarda servitute. Od. 6. l. 2. *Cantabrum indoctum juga ferre nostra.* 13 Non distento ampliùs, sed remisso arcu, i. armis depositis, sive deposita pugnandi voluntate. 14 E finibus Romanorum discedere. 15 Negligens esto, non sollicitus, ne in re aliqua populus Romanus tua opera et consilio indigus laboret. 16 Cùm magistratum non geras, *parce*, id est, nimis de illo sollicitus esse desine, et reliquis etiam aliquid curandum relinque. 17 Occupa lætus, quod præsens tempus tibi liberaliter indulget; illudque in futurum tempus ne differ, sed omnium futurorum securus in convivio præsenti animo sis. Od. 16. l. 2. *Lætus in præsens animus, quod ultra est, Oderit curare.* 18 Et res serias relinque.

Ode IX. Αὐτανταποδοτική, *constans mutuâ responsione.*

A D   L Y D I A M.

Dialogus est de præteritis amoribus, eisdemque renovandis, inter Horatium et Lydiam.

Dicolos Distrophos.

HO. 1 Donec gratus eram tibi,
Nec quisquam 2 potior 3 brachia 4 candidæ
Cervici 3 juvenis dabat,
Persarum 5 vigui rege beatior.
LY. 6 Donec non aliam magis
Arsisti, neque erat Lydia 7 post Chloën,
8 Multi Lydia nominis
Romanâ 9 vigui clarior 10 Iliâ.
HO. Me 11 nunc 12 Thressa Chloë 13 regit,
Dulces docta 14 modos, et 15 citharæ sciens:
Pro quâ 16 non metuam mori,
17 Si parcent 18 animæ fata superstiti.
LY. 19 Me 20 torret 21 face mutuâ
22 Thurini 23 Calaïs filius Ornithi:
24 Pro quo bis patiar mori,
25 Si parcent puero fata superstiti.
HO. 26 Quid, si prisca redit 27 Venus?

1 Quamdiu tibi, o Lydia, amabilis adhuc eram. 2 Mihi apud te prælatus, quem pluris faceres. Od. 15. Epod. *Non feres assiduas* potiori *te dare noctes.* 3 Te amplexabatur et osculabatur. 4 Pulchræ. 5 Florui, vixi. Metaphora à plantis. 6 Quamdiu nullam aliam magis amasti, quàm me. Metaph. ab ignibus. Virg. Ecl. 2. *Formosum pastor Corydon* ardebat *Alexin.* 7 Minus dilecta quam Chloe: *vel*, neque Chloen mihi anteponebas. 8 Ego Lydia nobilis et magnæ famæ. 9 Mihi felicior visa fui. 10 Rhea, Numitoris filia, Romuli et Remi matre. Od. 8. l. 4. *Quid foret* Iliæ, *Mavortisque puer*, etc. 11 Postquam amori tuo valedixi. 12 Ex Thracia puella. 13 Mihi imperat, et me habet, et ego ei servio tanquam dominæ. Sic Od. 24. l. 3. *Nec dotata* regit *virum Conjux.* 14 Musicæ numeros, *v. l.*, cantilenas amatoriorum carminum. 15 Sic Od. 15. l. 1. *et Sthenelus* sciens *Pugnæ*. 16 Non recusabo mori, libenter mortem oppetam. 17 Si mea morte assequar, ut sit mihi superstes. 18 Synecd. part. pro toti Chloe superstiti. 19 Lydiam. 20 Vehementer urit. Sic Od. 19. l. 3. *Me lentus Glyceræ* torret *amor meæ.* 21 Reciproco amore. Alleg. à Metaph. 22 Qui est ex Thurio civitate in sinu Tarentino. 23 Nomen amatoris. 24 His verbis sui in Calaim amoris magnitudinem declarat, cùm bis mori tamen possit nemo. 25 Si modò fata ei parcere velint, ut sit superstes, et diutiùs vivendi tempus indulgeant. Anaphora. 26 Quid, si o Lydia, priscus atque intermissus amor ad nos redit? In hisce quatuor interrogationibus est Aposiopesis, quæ sic explenda est: *assentiresne?* 27 Amor. Meton. effic.

1 Diductosque jugo cogit 2 aheneo ?
Si flava 3 excutitur Chloë,
4 Rejectaque patet janua Lydiæ ?
LY. Quanquam sidere 5 pulchrior
6 Ille est, 7 tu levior 8 cortice, et 9 improbo
10 Iracundior 11 Adriâ,
12 Tecum vivere 13 amem, tecum 14 obeam libens.

1 Nosque divulsos et discordes rursus conjungit firmissimo et indissolubili amoris vinculo ? Metaph. à corporum disjunctione ad alienationem animorum. 2 Metaph. à rebus firmissimis et arctissimo vinculo compactis, quæ dissolvi et dissociari non possunt. Sic *murum aheneum* dixit. Ep. 1. l. 1. et *turrem aheneam*, Od. 16. l. 3. 3 Ejicitur è pectore meo, tanquam jugum vel onus ? Ter. Eun. *homo quatietur certè cum dono foras*. 4 Tibi Lydiæ olim repudiatæ aditus et accessus ad me amatorem rursùs aperitur ? 5 Splendidior. 6 Calais, quem amo. 7 In amore. 8 Subere, quod ob levitatem fertur super aquas. Sat. 4. l. 1. *nabis sinè cortice*. Synecd. gen. 9 Procelloso. 10 Sævior. Translatio. Sic Od. 2. Epod. *Nec horret iratum mare*. 11 Mari Adriatico. Vid. Od. 33. l. 1. 12 Anaphora. 13 Desiderem. 14 Mortem sc. id est, moriar.

Ode X. Πραγματική.

IN LYCEN.

Lycen monet, ut positâ duritie sibi supplici parcat.

Dicolos Tetrastrophos.

Extremum 1 Tanaïm si biberes, Lyce,
Sævo nupta viro, me tamen 2 asperas
3 Porrectum ante fores 4 objicere incolis
Plorares aquilonibus.
Audis quo 5 strepitu 6 janua, quo 7 nemus
Inter pulchra situm 8 tecta, 9 remugiat

1 O Lyce, si remotissimum Scythiæ fluvium, ad Caucasum montem habitans, biberes, id est, si in ultima Scythia aut Sarmatja nata esses, et crudeli viro, id est, Scythæ, nupta. Synecd. totius, pro illa parte fluminis vicina Mæotidi paludi in ora Scythica. Sic Virg. προχτικῶς locutus est Ecl. 1. *Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim*: et Æn. 1. *prius quàm Pabula gustassent Trojæ, Xanthumque bibissent*. 2 Fores tuas puellæ asperæ et inexorabilis. Tale est illud, *pavimentum superbum*, Od. 14. l. 1. 3 Jacentem, extentum. Sat. 3. l. 2. *Si quis ad ingentem frumenti semper acervum Porrectus vigilet*. 4 Plorando doleres, si exponeres me ventis septentrionalibus, qui in Scythia oriuntur. Plaut. Aulul. *Aquam herclè plorat, cum lavat, profundere*. 5 Ventorum. 6 Janua domus tuæ nocte impulsa concitetur ? 7 Viridarium. Festus ait *nemora* propriè esse amœniores sylvas. Rectè igitur Horatius hic de divitum deliciis. Tibul. l. 3. El. 3. *Et nemora in domibus sacros imitantia lucos*. 8 Ædium tuarum. 9 Resonet, strepitu sc. à ventis excitato. Metaph. à bobus. Sic Od. 29. l. 3. *Non est meum, si mugiat Africis Malus procellis*, etc.

Ventis ? 1 et positas ut glaciet nives
2 Puro lumine 3 Juppiter ?
4 Ingratam 5 Veneri 6 pone 7 superbiam:
8 Ne currente retro funis eat rotâ.
9 Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
10 O, quamvis neque te 11 munera, nec preces,
Nec 12 tinctus violâ pallor amantium,
13 Nec vir Pieria 14 pellice 15 saucius,
Curvat, 16 supplicibus tuis
Parcas, 17 nec rigidâ mollior æsculo,
Nec 18 Mauris 19 animum mitior anguibus.
Non 20 hoc semper erit 21 liminis, aut 22 aquæ
Cœlestis patiens 20 latus.

1 Et cernis quomodo Jupiter, id est, aer, convertat, sive constringat, in glaciem nives ex aere demissas et jacentes puro lumine, id est, aperto et sereno cœlo? quod quidem cœlum hiberno tempore frigidius est, quam nebulosum aut caliginosum, quia nihil est, quod frigus continere possit. 2 Metaph. 3 Meton. subj. pro frigido cœlo et aere à Jove possesso. 4 Abominabilem. 5 Amorum deæ. 6 Depone, relinque. 7 Qua me amatorem tuum contemnis 8 Ne funis, quo rotâ fortunæ hactenus secundo cursu feliciter tracta fuit, aliquando retrocedat et cursum suum flectat, tuque ita immutata fortuna rursus contemnaris. Alleg. è continuatis Metaph. à rotis, fune circumactis, quo rupto rotæ retrocurrunt. 9 Tyrrhenus, id est, Italus, pater tuus non genuit te talem, qualis erat Penelope Ulyssis uxor, quæ in suos amatores fuit sæva et morosa, quos miris modis decepit. 10 O Lyce! Exclamatio est optantis lenitatem mulieris, vel obtestantis. 11 A me amatore tibi missa. 12 Pallidus color amantium reliquorum violacei coloris particeps. 13 Et quamvis maritus tuus, qui musicæ, id est, fidicinæ pellicis amore vulneratus est, non te flectat et inclinet in amorem meum. Anaphora. 14 *Pellex*, est ea, quam maritus amat, semperque refertur ad uxorem, ut pater ad filium. Cic. in Cluent. *uxor generi, noverca filii, filiæ pellex.* 15 Metaph. a corporibus ad animum, qui captus est amore pellicis: qualis est in *curvat*, à flexilibus rebus 16 Amatoribus tamen, tibi supplicantibus et flexis genibus te orantibus, te mitiorem exhibe, illorumque miserere. 17 Quamvis etiam tu nihilo flexilior es 18 Mauritanis sive Mauritaniæ serpentibus, id est, summe venenatis. Synecd. spec. 19 Quoad animum tuum, id est, nec mitiorem et clementiorem animum habes. Hellenismus. 20 Hoc meum corpus. Synecd. mem. 21 Januæ, in quo noctu recumbo Synecd. part. 22 Pluviæ nocturno tempore à cœlo decidentis, id est, non semper ero juvenis, ut possim super limen januæ tuæ cubare, idque cœlo pluvioso: noli igitur occasionem amoris mei potiundi præterire. Sic Ep. 1. l. 2. Cœlestes *implorat* aquas *docta prece blandus.*

Ode XI. Προσφωνητική.

AD MERCURIUM.

Mercurium rogat, ut cantus sibi dictet, quibus animum Lydes flectat in ejus amorem, proposita Danaïdum fabulâ.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Mercuri (nam tê 2 docilis magistro
Movit 3 Amphion lapides, 4 canendo:)
Tuque 5 testudo, resonare septem
6 Callida nervis,
7 Nec loquax 8 olim, neque 9 grata, nunc et
Divitum 10 mensis et 11 amica 12 templis!
13 Dic modos, Lyde quibus 14 obstinatas
Applicet aures:
Quæ, velut 15 latis equa 16 trima campis,
Ludit 17 exultim, 18 metuitque tangi,
19 Nuptiarum expers, et adhùc protervo
20 Cruda marito.
21 Tu potes 22 tigres, 23 comitesque sylvas
23 Ducere, et rivos celeres 24 morari.
25 Cessit 26 immanis tibi 27 blandienti
28 Janitor 29 aulæ

1 Lyræ inventor, et eloquentiæ deus. Od. 10. l. 1. *Te canam magni Jovis, et deorum Nuntium, curvæque lyræ parentem.* Ordo est: O Mercuri, dic modos, quibus Lyde applicet aures obstinatas. 2 Ad discendum facilis. 3 Amphion. Jovis ex Antiopa filius citharæ cantu traxit post se lapides, ex quibus muri Thebani sunt exstructi. 4 Dum lyra à te inventa canit. 5 Ex qua testudine Mercurius fecit lyram. Apostrophe sive aversio sermonis à Mercurio ab testudinem, id est, ad rem mutam et inanimatam, quæ translate dicitur *callida*, quod sicut manus opere, sic animus usu concalluit. 6 Perita, quæ callidè resonare novisti septem chordis. 7 Quæ non eras sonora neque vocalis, sed muta. 8 Antequam Mercurius te chordis instruisset. 9 Jucunda audientibus. 10 Conviviis. 11 Grata. 12 Deorum sacris veteres musicam adhibebant. 13 Dic mihi amatorios cantus. 14 Duras, contumaces et à me aversas aures advertat, et ad cantilenas meas audiendas admoveat, id est, tua dulcedine Liden puellam mihi concilia. 15 In campis spatiosis. 16 Trium annorum, adhuc juvencula. Non absimilis alterius puellæ cum juvenca comparatio. Od. 5. l. 2. 17 Saltuatim, per saltationem. 18 Non vult se tangi, cavet ne tangatur. 19 Non nupta, ἄγαμος, ἀνύμφευτος. 20 Immatura, sive intempestiva petulanti viro amatori. Metaph. à fructibus immaturis. 21 O lyra, *vel*, o Mercuri. 22 Sic de Art. Poet. de Orpheo, *Dictus ob hoc lenire tigres, rabidosque leones.* 23 Tecum trahere. 24 Tuo sonitu inhibere, retardare. Od. 12. l. 1. *Arte materna rapidos morantem Fluminum lapsus.* 25 Locum dedit et concessit. 26 Ingentis et vastæ aulæ, quæ omnium mortalium est capax. 27 Blandè et suaviter canenti, cum Orpheus uxorem suam Eurydicen ab inferis reduceret. Od. 19 l. 1. Blandum *et auritas fidibus canoris Ducere quercus.* 28 Excubitor. 29 Inferorum.

1 Cerberus! quamvis 2 furiale centum
3 Muniant angues 4 caput ejus, atque
5 Spiritus teter, 6 saniesque manet
Ore trilingui.
Quin et 7 Ixion 8 Tityosque vultu
9 Risit 10 invito: 11 stetit 12 urna 13 paulùm
14 Sicca, dùm grato Danaï 15 puellas
16 Carmine mulces.
Audiat Lyde 17 scelus, atque 18 notas
Virginum 19 pœnas, 20 et inane lymphæ
Dolium, 21 fundo pereuntis imo,
Seraque 22 fata,
23 Quæ manent culpas etiam sub Orco:
24 Impia (nam quid 25 potuêre 26 majus?)
Impia 27 sponsos potuêre duro
Perdere 28 ferro.

1 Triceps ille canis infernalis. Vide Od. 13. l. 2. ubi eadem fermè accidisse Alcæo canenti apud inferos refert, quæ hic Eurydicen repetenti Orpheo. Et Virg. Georg. 4. *Quin ipsæ stupuere domus*, etc. 2 Horribile. 3 Cingant. 4 Triceps. 5 Anhelitus fœtidus et graveolens. 6 Et quamvis atrum venenum, seu corruptus humor, fluat ex ejus triplici ore. 7 Qui Junoni stuprum inferre volens, ex objecta nube Centauros progenuit, et ad inferos detrusus, et rotæ inter serpentes alligatus, assiduè et sinè requie circumagitur. Tibul. l. 2. *Illic Junonem tentare Ixionis ausi Versantur celeri noxia membra rota.* 8 Immanis gigas, qui Latonam de stupro compellans, ab Apolline sagittis confossus est, et apud inferos continuò renascente jecore, ab aquila dilacerando et devorando, perpetuò punitur. *Tityos* est nominativus Græcus. Vide Od. 4. l. 3. (vs. 77.) 9 Orphea lyra canentem audiens. 10 Propter dolorem et cruciatum. 11 Quievit, et Orphea fidibus canentem auscultavit. 12 Urna filiarum Danai perforata, qua pertusa, i. sine fundo, dolia aqua implere perpetuò et irrito labore coguntur. Unde et *Danaidum dolium* proverbio celebratur pro inutili labore. Ad hoc dolium alludit Plaut. in Pseud. *in pertusum ingerimus dicta dolium: operam ludimus.* 13 Aliquandiu. 14 A labore cessans, id est, Danai filiæ laborem suum intermiserunt. 15 Filias. Vulgò *Danaides* vocantur, a patre Danao, ut ab avo Belo etiam *Belides*. 16 Grata lyra per Orphea oblectas. 17 Danai filiarum, quæ 50. numero suos sponsos, totidem Ægypti patrui filios, una nocte jussu patris trucidarunt. 18 Omnibus hominibus satis cognitas, aut insignes. 19 Quas pœnas Danaides apud inferos luunt. 20 Et audiat dolium illud, quod aqua, urnis perforatis infusa, vacuum, et aquæ nunquam plenum est. 21 Evanescentis in imo fundo, quo caret dolium, cum ibi consistere non possit. 22 Et fatales illas, seu fato decretas, seu destinatas, et sempiternas pœnas, quamvis tardas, nunquam tamen irritas; *vel*, quibus viventes etiam affici oportuerat. Meton effic. 23 Quæ hominum peccata et scelera non quidem prævertunt, sed exspectant scelera etiam post mortem sub Orco luenda, seu potiùs sceleratos ipsos, ne quis sc. post mortem culpa simul et pœna se liberatum iri confidat. 24 Sceleratæ sorores sponsæ. Epizeuxis. Eodem pertinet repetitum *potuere*. 25 Admittere in sc. 26 Peccatum et scelus. 27 Novos maritos suos. 28 Crudeli gladio: quod scelus omnia scelera longe superat. Meton. mat.

1 Una de multis 2 face nuptiali
Digna, 3 perjurum fuit in parentem
4 Splendidè mendax, et in omne 5 virgo
Nobilis 6 ævum.

7 Surge 8 quæ dixit 9 juveni marito,
Surge, ne 10 longus tibi somnus, 11 undè
Non times, 12 detur: 13 socerum, et 14 scelestas
15 Falle sorores,

Quæ, velut 16 nactæ vitulos leænæ,
17 Singulos (18 eheu!) lacerant: ego 19 illis
20 Mollior nec te 21 feriam, 22 nec intra
Claustra tenebo.

23 Me pater 24 sævis 25 oneret catenis,
Quòd viro 26 clemens misero peperci:
Me vel 27 extremos Numidarum in agros
28 Classe releget.

29 I, pedes quò te 30 rapiunt, et 31 auræ:
Dum 32 favet 33 nox, et 34 Venus, 35 i secundo
Omine, et 36 nostri memorem 37 sepulchro
38 Sculpe 39 querelam.

1 Hypermnestra ex quinquaginta sororibus, sive Danai filiabus sola suo pepercit viro Lynceo. 2 Honore matrimonii: quinque enim faces sponsæ vesperi præferebantur. Meton. adj. 3 Qui eos, quibus filias desponderat, trucidaverit, fratremque defraudaverit. 4 Laudabiliter, gloriosè ac decenter, cui sc. pollicita se sponsum suum trucidaturam non præstitit. Honestum autem est pro justitia mentiri, in iis præsertim, quæ sunt contra Deum et naturam. 5 Mulier. 6 Tempus. 7 Epizeuxis, ac præterea levis apparatus ad Prosopopœjam, ubi Hypermnestra admonens Lynceum maritum suum de quærenda cito sibi salute, et illum excitans è somno inducitur. 8 Hypermnestra. 9 Vel ex somnolentia, vel ex amore moras nectenti. 10 Mors, *μακρὸς ὕπνος*, ut Od. 24. l. 1. *perpetuus sopor*. Metaph. 11 A quo. 12 Inferatur à socero tuo, parente meo, et ne cogaris æternùm dormire. 13 Danaum. 14 Sanguine contaminatas, *μιαιφόνους*. 15 Fugiendo decipe, *λάνθανε*, late, Od. 10. l. 1. 16 In cibum. 17 Sponsos suos, tuos fratres, suum quaque separatim immaniter trucidant. 18 Exclamatio Hypermnestræ per commiserationem. 19 Sororibus meis. 20 Mitior, humanior. 21 Ferro necabo. 22 Nec te tam diu, dùm pater te dilaceratum veniat, in claustris cubiculi et in conclavi hoc clausum tenebo, sed periculum effugere sinam. Anaphora. 23 Anaphora. 24 In vincula conjiciat. 25 Vinciat et gravet. 26 Clementem me præbui in eo, quòd tibi peperci. 27 Ultimos, id est, in loca maximè deserta et hominum frequentia vacua. 28 Navibus in exilium pellat, longissimeque à patria removeat. 29 Tu modò fugam accelera, sive terra, sive mari iter facere voles. 30 Abducunt. 31 Et quò venti te navibus avectum velociter abripiunt. 32 Tibi. 33 Qua opportunior fugiendi occasio tibi conceditur. Ab opportunitate temporis. 34 Nostrum amantium dux et tutelaris dea: vel *Venus*: id est, amor in te meus. 35 Felici augurio abi. 36 Mei tuique memorem, id est, quæ memoriam nostri quam maxime longam efficiat, *vel*, cujus memoria ob vitam tuam servatam sit sempiterna. 37 Defunctæ. 38 Incide in epitaphio. 39 De amoribus tam misere divulsis.

Ode XII. Παραινετική.

AD NEOBULEN.

Neobule Hebri adolescentis amore capta vitam agit inertem et desidiosam.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Miserarum est, neque amori 2 dare ludum,
Neque dulci 3 mala vino lavere: aut
4 Exanimari, metuentes 5 patruæ verbera 6 linguæ.
Tibi 7 qualum 8 Cythereæ puer 9 ales,
10 Tibi 11 telas, operosæque Minervæ
12 Studium 13 aufert, Neobule, 14 Liparæi 15 nitor (16 Hebri:
17 Eques ipso 18 melior 19 Bellerophonte,
Neque 20 pugno, neque 21 segni pede victus,
22 Simul 23 unctos Tiberinis humeros 24 lavit in undis:
25 Catus idem 26 per apertum fugientes
27 Agitato grege cervos jaculari, et (aprum.
28 Celer 29 alto 30 latitantem 31 fruticeto excipere

1 O Neobule, miseræ sunt puellæ, quæ in amore cum amatore non aliquando colludunt, neque voluptatem capiunt, neque vino sic exhilarantur, ut à se pellant curas: aut quæ metu exanimantur propter patrui objurgationes: solet enim patruus fratris liberos severius reprehendere, quam pater ipse. 2 Indulgeret. Plaut. *Ego dare me ludum meo gnato institui.* 3 Omnia amoris adversa dulci vini potu diluere sive abstergere, omniumque curarum oblivisci: à *lavo, is*, tertiæ conjugationis. Metaph. à rebus sordidis et obscœnis, quæ solent aqua dilui. 4 Perturbari, cruciari. Sic Sat. 4. l. 1. *avidos vicinum funus ut ægros Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit.* 5 Castigationes et objurgationes patruorum vel parentum, qui acerrimi morum censores sunt. Metaph. à moribus patruorum. 6 Meton. effic. 7 Calathum seu cistellam, id est, lanificium. 8 Filius Veneris. 9 Cupido alatus, qui animum tuum juvenis cujusdam amore accendit. Synecd. gen. 10 Anaphora. 11 Texendi studium. Periphr. Synecd. artis textoriæ. 12 Et exercitium lanificii, cui maxime præest sedula et diligens dea Minerva. 13 Adimit, è manibus excutit. 14 Ex Lipara insula oriundi. 15 Pulchritudo. 16 Juvenis illius, quem perdite amas. 17 Ordo est: Simul lavit humeros unctos in undis Tiberinis, eques melior, etc. 18 Præstantior est. 19 Qui equo alato Pegaso insidens Chimæram occidit. 20 Arte pugili. 21 Cursu pedestri ab alio unquam superatus fuit, i. qui fuit præstantissimus et pugil, et cursor. 22 Simulac, mox ubi. 23 Post exercitia campestria oleo delibutos. 24 Abluit et abstersit. 25 Idem Hebrus ingeniosus et peritus jaculandi, id est, jaculis configendi cervos. Significat Horatius, hunc juvenem esse etiam præstantem venatorem. 26 Per campum non arboribus consitum. 27 Agminatim fugientes. 28 Qui Hebrus etiam velox est ad excipiendum sagittis et venabulo aprum, ex insidiis conficiendum. *Excipere* verbum est proprium venatorum. δέχεσθαι dicunt Græci. Virg. Eclog. 3. *Non ego te vidi Damonis, pessime, caprum* Excipere insidiis? Idem 6. Æn. *Æmulus exceptum Triton (si credere dignum est) Inter saxa virum spumosa immerserat unda.* 29 Al. *arcto*, id est, denso. 30 Sese abscondentem. 31 Virgulto, vel loco, ubi multi frutices crescunt.

Ode XIII. Προσδικτική.

AD FONTEM BLANDUSIÆ.

Sacrificium fonti promittit, ejusque amœnitatem summopere commendat.

Tricolos Tetrastrophos.

1 O fons Blandusiæ, 2 splendidior vitro,
3 Dulci digne mero, non sinè 4 floribus:
Cras 5 donaberis 6 hædo,
7 Cui frons turgida cornibus
8 Primis, et 9 Venerem, et 10 prælia 11 destinat
12 Frustra: nam gelidos 13 inficiet tibi
Rubro 14 sanguine 15 rivos
16 Lascivi soboles 17 gregis.
18 Te 19 flagrantis 20 atrox hora 21 caniculæ
22 Nescit tangere: tu 23 frigus amabile
Fessis 24 vomere tauris
25 Præbes, et 26 pecori vago.
27 Fies nobilium tu quoque fontium,
Me 28 dicente 29 cavis 30 impositam ilicem
Saxis, 31 unde 32 loquaces
Lymphæ 33 desiliunt tuæ.

1 Erat hic fons in agro ejus Sabino. 2 Pellucidior et purior, διαφανέστερος. Sic Od 18. l. 1. *fides pellucidior vitro.* Metaph. à lumine. 3 Quod cum splendida tua aqua misceatur: vel potiùs, digne mero in sacrificiis exhibito. Veteres enim fontibus sacrificabant tanquam diis, quòd in iis aliquid eximium esse crederent. Vide Od. 1. l. 1. 4 Sertis, quibus veteres spargebant fontes, *vel*, quibus hostias coronabant. 5 A me. 6 In sacrificium offerendo et mactando, id est, cras tibi hœdus à me immolabitur. 7 Qui hœdus frontem tumore aliquo, ex quo cornua mox erumpunt, tumidam habet. 8 Jam primùm nascentibus, erumpentibus. 9 Exercere admissuram et fœturam. Meton effect. 10 Propter illam Venerem cùm alio hœdo adversario præliari. Metaph. à bello. 11 Constituit apud se, et meditatur. Verbum *destinandi* est consilii et judicii: sed quia hic tribuitur bestiæ utriusque experti: Metaph. est inde. 12 Ut qui cras occidendus et immolandus est. 13 Colorabis, tinget, alioque colore imbuet in tuum honorem. Sic supra Od. 6. infecit *æquor sanguine Punico.* 14 Suo. 15 Tuos. 16 Libidinosi, luxuriosi: est enim capra animal lascivum. Virg. Ecl. 2. *Florentem cythisum sequitur lasciva capella.* 17 Hircorum sc. id est, hœdus. 18 Polyptoton. 19 Ardentis maximosque calores excitantis. 20 Noxium et pestiferum tempus. 21 Dies sideris illius exorientis. 16 Kalendas Augusti, occidentis post dies 40. qui et *Caniculares* inde appellantur. Synecd. part. 22 Nequit ad te penetrare calore suo. 23 Delectabilem frigidum aquæ potum. 24 Aratro. 25 Largiris, suppeditas, πορίζεις. Od. 6. l. 2. *Ver ubi longum, tepidasque* præbet *Jupiter brumas.* Ter. in Hecyr. *Nihil apud me tibi defieri patiar, quin, quod opus sit, benignè* præbeatur. 26 Ovibus et capellis liberè pascentibus, varièque discursantibus. 27 Tu quoque, o fons Blandusiæ, adscriberis et numeraberis in numerum nobilium fontium. 28 Carmine aliquo laudante. 29 Antrosis. 30 Innatam. 31 Ex quibus saxis. 32 Cum murmure labentes ac sonantes. Metaph. ab hominibus ad inanimata. 33 Defluunt, decurrunt.

Ode XIV. Παραινετική.

AD POPULUM ROMANUM.

Hæc ode laudes continet Augusti, ex Hispania, devictis Cantabris, revertentis.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Herculis ritu modo dictus, 2 o plebs,
3 Morte venalem petiisse 4 laurum
5 Cæsar Hispanâ repetit 6 penates
Victor ab orâ.
7 Unico gaudens 8 mulier marito
Prodeat, 9 justis 10 operata divis,
Et 11 soror clari ducis, 12 et decoræ
Supplice vittâ
Virginum matres, 13 juvenumque nuper
Sospitum: vos ô pueri, et puellæ, et
14 Jam virum expertæ, malè nominatis
15 Parcite verbis.

1 Ut olim Hercules. Nam velut ille Jovis et Alcmenæ filius summis periculis exantlatis, post interfectum tergeminum illum Geryona, maxima boum copia, multisque spoliis dives et superbus in Italiam revertens, in documentum Hispaniæ, à se devictæ, duas columnas a se positas post se reliquit: ita etiam Augustus, per tot annorum bella hostibus tandem superatis, gloriosissimum triumphum agens ad suos revertitur. Ordo est: O plebs, Cæsar modò dictus petiisse lauram venalem morte, victor ab Hispanica ora repetit penates ritu Herculis. 2 O cives Romani. 3 Cum summis vitæ periculis emendam. Od. 16. l. 2. *non gemmis neque purpura venale, nec auro.* 4 Victoriam de Cantabris, ferocissimis Hispaniæ populis: lauro enim coronabantur victores. Meton. signi. 5 Augustus victor et triumphator domum et in patriam suam Romam ab extrema Hispaniæ ora redit, seque gloriosissime suis restituit. 6 Meton. adj. pro domo, ubi dii domestici asservantur et coluntur. 7 Matrona casta et pudica, maximè Livia Drusilla Augusti uxor, quæ unico marito est contenta, procedat ad deorum aras. Varia est Apostrophe ad privatas et certas personas diversi sexus et ætatis, licet eas alloquatur in tertiis personis: quas sigillatim hortatur ad sacra diis facienda. 8 Synecd. gen. pro Livia Drusilla. 9 Diis patriis, usuque ac consuetudine receptis; *vel*, qui tam insignem Cæsari merenti victoriam annuerint; *vel*, debita et justa pro sua fortitudine præstantibus. 10 Sacra faciens et victimas offerens. Virg. Georg. 1. *lætis* operatus *in herbis.* Tibul. l. 2. El. 5. *Tunc* operata *deo pubes discumbat in herba, Arboris antiquæ qua levis umbra cadet.* 11 Et Octavia magni ducis Augusti Cæsaris soror, M. Vispanii Agrippæ uxor. Synecd. gen. ut in *ducit.* 12 Et fœminæ vel matronæ reliquæ vestitu sive habitu matronali in sacrificiis convenienti exornatæ sacrificent. 13 Et matres juvenum militum, qui nuper è tam periculoso bello Cantabrico salvi cum Augusto in patriam redierunt. 14 Nuptæ. Contra Od. 2. supra: *Nuptiarum expers.* 15 A malis verbis seu imprecationibus, litibus, jurgiis abstinete, favete linguis, bona verba dicite, εὐφημεῖτε. Religiosè enim cavebant veteres, ne quid dictu factuque inauspicatum inter sacra accideret. Vid. Od. 1. hujus libri. (Al. *ominatis*).

1 Hic dies 2 verè mihi 3 festus 4 atras
5 Eximet curas: ego nec 6 tumultum,
7 Nec mori 8 per vim metuam, tenente
9 Cæsare terras.
I, 10 pete 11 unguentum, puer, et 12 coronas,
13 Et cadum 14 Marsi 15 memorem duelli,
16 Spartacum si 17 quâ potuit 18 vagantem
19 Fallere 20 testa.
21 Dic et argutæ properet Neæræ
22 Myrrheum 23 nodo cohibere crinem:
24 Si per invisum mora janitorem
Fiet, abito.
Lenit albescens animos 25 capillus,
Litium et rixæ cupidos protervæ.
26 Non ego 27 hoc ferrem 28 calidus juventâ,
29 Consule Planco.

1 Quo tam gloriosus triumphus instituitur. 2 Non simulatè. 3 Sacer. 4 Tristes, mordaces, omnesque ingratas sollicitudines, quæ atram bilem excitare, hominesque tristes efficere valeant. Meton. effect. Sic Od. 1. hujus lib. *Post equitem sedet* atra cura. 5 Ex animo meô toller. 6 Civilis belli furorem nec seditiones. 7 Anaphora. 8 Non naturali morte in bellico tumultu. 9 Augusto terrarum imperium obtinente, κατέχοντος τῆς γῆς. 10 Adfer mihi ad futura convivia et lætitias. Apostrophe ad ministrum. 11 Quo cæsaries mea madefiat. 12 Serta, quibus exorner. 13 Et cadum vetustissimi vini, qui bello Marsico (quod cum Romanis gestum est à Marsis primùm, duce Popedio, cupiditate adipiscendæ urbis Romæ) ante septuaginta annos in cella promptuaria conditus est. 14 Idem quod bellum Italicum et sociale. 15 Metaph. qua tribuitur sensus et recordatio rei inanimatæ. 16 Qui sedecim annis post bellum Marsicum, confluente servorum fugitivorum multitudine, omnia passim vina populabundus diripuit et absumsit. 17 Aliqua ratione. Virg. 1. Æn. *Si qua fata sinant.* 18 Italiam cæde, latrociniis et rapinis pervagantem. 19 Latere, evitare, λανθάνειν. 20 Cadus sive dolium vini, quod non cum fugitivis suis militibus ebiberit, ex eo mihi profer. 21 Dic etiam Neæræ canoræ fidicinæ, ut festinet colligere et religare crinem in nodum, ut veniat semicompta, nec capillos suos curiosè componat, ne mihi in mora sit. Vide Od. 11. l. 2. 22 Subflavum, myrrhei coloris vel myrrha delibutum. Ejus enim non in vino modo, sed et in unguentis odorem commendarunt veteres. Tibul. l. 3. El. 4. *Stillabat Tyrio* myrrhea *rore coma.* 23 Od. 19. l. 2. dixit, *nodo coercere.* 24 Si non statim morosus janitor te intromittat, noli esse molestus, sed abi tantum. 25 Canus capitis mei capillus, id est, senectus, mitigat animum meum altercationum et litium alias cupidum. Q. d. Ego jam vergo ad senectutem, patienter idcircò feram Neæræ contumeliam, sed in juventute ad ultionem devenissem. Meton. signi. 26 Ego in juvenili adhuc ætate constitutus non hoc tulissem. 27 Me à janitore aliquo fuisse impeditum. 28 Fervidus et iracundus juventute. Sic de Art. Poet. *florente juventa Fervidus*, id est, juvenis. 29 L. Munatio Planco Consule, anno ab urbe condita 710. cum essem trium et viginti annorum. Meton. subj. pro tempore consulis Planci.

Ode XV. Μεμπτικὴ,
id est, *ad reprehendendum comparata.*
IN CHLORIM.

Ut jam vetula petulantiæ et libidini modum constituat

Dicolos Tetrastrophos.

1 Uxor pauperis Ibyci,
2 Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
Famosisque laboribus.
Maturo propior desine 3 funeri
Inter ludere virgines,
4 Et stellis nebulam spargere 5 candidis.
6 Non, si quid Pholoën satis,
Et te, Chlori, decet. Filia rectius
7 Expugnat juvenum domos,
8 Pulso Thyas uti concita tympano.
9 Illam cogit amor 10 Nothi
Lascivæ similem 11 ludere capreæ.
12 Te lanæ 13 prope nobilem
Tonsæ Luceriam, 14 non citharæ, decent,
15 Nec flos purpureus rosæ,
16 Nec poti 17 vetulam fæce tenus cadi.

1 Tu Chlori, libidinosa anus, quæ uxor es tenuis illius honestique Ibyci. 2 Tandem pone, sive constitue, finem incontinentiæ tuæ, et turpibus operibus adulteriisque tuis. *Famosas* enim vocabant fœminas, quæ stupro aut adulterio infames erant. Sic supra O. 3. *Famosus hospes.* 3 Desine inter puellas jocari, cùm jam propter grandiorem ætatem morti vicinior sis, id est, anus decrepita. Meton. adj. pompæ et apparatus, pro ipsa morte. 4 Et desine virginibus formosis te vetulam atque aridam admiscere. Alleg. è continuatis Metaphoris. 5 Lucidis: nam ut tenebræ nigræ, ita lux candida est. 6 Non enim statim si quid satis juvenem puellam Pholoen, filiam tuam, decet et ornat, hoc etiam tibi, Chlori, deformi vetulæ matri ornamento est. Procatalepsis est ejus, quod posset anus objicere. 7 Filia tua, ætate florens multò rectius, quàm tu, ad juvenum fores ultrò currit, inque eas irrumpit; vel sua pulchritudine ipsos juvenes sibi dedi cogit, et captivos detinet. Metaph. ab obsidentibus et capientibus urbes. Simile est quod Venerem, Od. 1. l. 4. abire ad juvenum domos jubet. 8 Thyadi, Bacchi sacerdoti, similis, quæ tympanorum pulsu exaudito, Bacchico furore discursat et vagatur. 9 Filiam tuam juvenculam. 10 Quo Nothum juvenem deperit. 11 Amatori suo colludere. 12 Ætas tua lanificio magis apta est, quàm luxui et ebrietati. 13 Quæ circa laudatam Luceriam, Apuliæ oppidum, ab ovibus detonsæ sunt. Solenne enim, ut meretrices, inclinante ætate, à quæstu illo ad lanam ac colum transeant. Tibul. l. 1. El. 6. *Nam quæ fida fuit nulli, post victa senecta, Ducit inops tremula stamina torta manu.* 14 Non blandi amatorum cantus exornant. 15 Nec sertum ex rosis 16 Nec vasa vini, usque ad fæcem more juniorum meretricum exhausta et evacuata, te vetulam decent. Anaphora. 17 Al. *vetula fæce*, id est, veteri vino.

Ode XVI. Ὑποθετική.

AD MÆCENATEM.

Auro omnia parent. Horatius verò contentus est suâ sorte, unde beatus existit.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Inclusam 2 Danaën turris 3 ahenea,
4 Robustæque fores, et 5 vigilum canum
6 Tristes excubiæ, 7 munierant satis
8 Nocturnis ab adulteris:
Si non 9 Acrisium, 10 virginis 11 abditæ
Custodem 12 pavidum, 13 Jupiter et 14 Venus
15 Risissent: 16 fore enim tutum iter et patens
Converso in 17 pretium deo.
18 Aurum per medios 19 ire 20 satellites
Et 21 perrumpere 22 amat 23 saxa, 24 potentius
Ictu fulmineo. 25 Concidit 26 auguris
Argivi domus, 27 ob lucrum

1 Turri. 2 Acrisii filiam. 3 Carcer validissimus. Metaph. 4 Et januæ solidæ, ferro atque ære undique munitæ. 5 Per totam noctem vigilantium. 6 Severæ, quæ Danaem tristem reddebant. Metonymia effect. 7 Custodierunt, satis munitam et tutam reddiderant. 8 Adversùs stupratores sive adulteros nocturno tempore ad illam commeaturos, *vel* noctu sæpiùs ambulantes. 9 Danaes patrem, Argivorum regem: qui cum ex oraculo didicisset, se à nepote ex filia Danae vita privatum iri, summa cura filiam suam custodit, ne quis ad illam penetraret, à quo gravida facta patrem morti daret. 10 Filiæ suæ Danaes. Synecd. gen. 11 In carcere. 12 Anxium, deque sua vita et salute sollicitum. 13 In aurum mutatus, et per imbrem in sinum Danaes infusus. 14 Jovi auxilium ferens. 15 Irrisissent, illusissent. 16 Illi enim dii sciebant aditum ad Danaen facilem et expeditum futurum, si Jupiter in aurum, stupri mercedem, mutatus esset, et ad eam aditum auro patefecisset. 17 Synecd. gen. pro aurea mercede et imbre. 18 Nec anxiæ et sollicitæ custodiæ illud impedire possunt. Aurum enim, etc. Ostendit poeta, auri non ad pudicitiam solum, sed ad omnia humana expugnanda, immensam vim esse et potentiam, *nihilque tam sanctum, quod non violari, nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit*: ut Cicero testatur. 19 Per Metaph. ab animatis datur motus rei inanimatæ. 20 Custodes alicujus magni principis aut regis. 21 Frangere. 22 Solet, φιλεῖ Od. 3. l. 2. *Umbram hospitalem consociare* amant. 23 Loca munita, quæ viribus expugnari non possunt. 24 Validius quàm fulmineus ictus. Plin. l. 33. scribit, fulmen nunquam quinque altiùs pedibus descendere in terram. At auri illa sacra fames, ire nos in terræ viscera, et in sede manium illud quærere cogit. 25 Corruit. 26 Amphiarai vatis universa familia, sc. ipse, et uxor, et liberi. Synecd. gen. 27 Ob aurum, seu ob aureum illud monile, quod Eriphyle ejus uxor ab Adrasto, fratre suo, acceperat. Cic. *Eriphylen accepimus in fabulis, ea cupiditate fuisse, ut cùm vidisset monile (opinor) ex auro et gemmis, pulchritudine ejus incensa, salutem viri proderet.*

1 Demersa 2 excidio: 3 diffidit urbium
Portas 4 vir Macedo, et 5 subruit 6 æmulos
7 Reges 8 muneribus: 9 munera navium
Sævos 10 illaqueant duces.
Crescentem 11 sequitur 12 cura pecuniam,
13 Majorumque fames. 14 Jure perhorrui
15 Latè conspicuum tollere 16 verticem,
Mæcenas, equitum decus.
Quantò quisque sibi plura 17 negaverit,
A dis plura 18 feret. Nil cupientium

1 Funditus eversa, terræ hiatu absorpta. Metaph. ab aquis, quibus obrui miserum est. Amphiaraus enim cùm à Polynice ad bellum Thebanum, in quo se periturum præsciebat, unà proficisci sollicitaretur, ut belli illud periculum effugeret, sese abscondit: verum propria uxor Eriphyle, Talai ex Eurynome filia, aureo monili ab Adrasto corrupta, ipsum Polynici prodidit. Qui ad bellum Thebanum productus, ibidem à terra absorptus fuit. 2 Al. *exitio.* 3 Divisit, perrupit, prostravit. Arietis ergo loco ei munera fuere. 4 Philippus rex Macedoniæ. Synecd. gen. Cic. l. 1. Epist. ad Attic. *Philippus, Alexandri Magni pater, omnia castella expugnari posse dicebat, in quæ asellus, auro onustus, possit ascendere.* Plutarchus in Paulo Æmilio scribit, traditum esse à veteribus historicis, non Philippum, sed ejus aurum, Græciam subegisse, atque evertisse: constatque inter omnes, illum plures urbes auro, quam vi et ferro, cepisse. Nec mirum: siquidem Apollinis Pythii oraculum consulenti, responsum a deo ad hunc modum ferunt: Ἀργυρέαις λόγχαισι μάχου, καὶ πάντα νικήσεις. Quo versu argenteis pugnanti hastis victoria promittitur. His ergo instructus armis Philippus, Olynthum urbem, corrupto Lasthene proditore, cepit. 5 Prostravit et evertit, qui antea stabant. Metaph. à cuniculis, quibus fundamenta parietum evertuntur: sic Philippus reges alios suæ dominationis æmulos muneribus expugnavit. 6 De regno et principatu inter sese per æmulationem et invidiam contendentes. 7 Græciæ 8 Corruptos, Itaque Val. Max. l. 7. c. 2. scribit Philippum majore ex parte mercatorem Græciæ ante fuisse, quam victorem. Hoc appellat Ennius, *bellum cauponari.* 9 Munera irretiunt et corrumpunt immites navium gubernatores, sive præfectos, id est, piratas. Al. sic exponunt: Munera navium, id est, merces peregrinæ, quæ navibus ad nos advehuntur (ut *munera terræ*, et *munera maris*) sævos duces illaqueant. 10 Metaph. à venatoribus qui plagis et laqueis excipiunt illigatas et implicatas feras. 11 Perpetuò comitatur. 12 Anxietas et sollicitudo servandi. Hanc curam exagitat Horat. Sat. 1. l. 1. *An vigilare metu exanimem, noctesque diesque Formidare malos fures, incendia, servos, Ne te compilent fugientes, hoc juvat? horum Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.* 13 Et desiderium sive cupiditas plurium pecuniarum. Sic Od. 24. hujus lib. *scilicet improbæ Crescunt divitiæ, tamen Curtæ nescio quid semper abest rei.* 14 O Mæcenas, equitum Romanorum splendor, hinc factum est, quod ego Horatius meritò metui caput meum ad potentiam attollere. 15 Diffuse celebrem, atque multis hominibus conspicuum. 16 Opes, potentiam et honores. Metrph. 17 Suæ cupiditati denegaverit, id est, quantò paucioribus contentus esse voluerit, suam cupiditatem refrænans, tantò majorem deorum in se liberalitatem experietur, et tanto ditior ab illis reddetur: utpote jam contentus iis, quæ habet. 18 Accipiet, auferet. Od. 8. l. 4. *neque tu pessima munerum Ferres.* Et Virg. Æn. 5. *et argenti magnum dat ferre talentum.*

1 Nudus 2 castra peto : 3 et transfuga 4 divitum
 5 Partes linquere gestio:
6 Contemptæ 7 dominus splendidior rei,
8 Quam si, quicquid arat 9 non piger 10 Appulus,
11 Occultare meis dicerer horreis,
 12 Magnas inter opes inops.
13 Puræ rivus 14 aquæ, sylvaque 15 jugerum
Paucorum, et segetis 16 certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
 Fallit sorte beatior.
17 Quamquam nec Calabræ mella 18 ferunt apes,
Nec 19 Læstrigonia 20 Bacchus in amphora
21 Languescit mihi, nec 22 pinguia 23 Gallicis
 24 Crescunt vellera pascuis:
25 Importuna tamen pauperies 26 abest:
Nec, si plura 27 velim, 28 tu dare deneges.
Contracto melius parva 29 cupidine
 Vectigalia porrigam,

1 Pauper, omnibusque rebus externis exutus. 2 Consortia. 3 Et tam, quam fugitivus ab uno exercitu in alium fugiendo transit. Translatio à re militari. 4 Qui in maximis divitiis anxii sunt. 5 Consortia relinquere cupio, neque cum illis esse. 6 A divitibus, id est, pauperis et vilis. 7 Possessor ditior, dum securo animo illa fruor: nam magis possidemus ea, quæ contemnimus, quàm ea, quibus non utimur, si possidemus. 8 Quam si ditissimus essem. 9 Laboriosus, diligens Appulus serit ac metit. 10 Synecd. spec. pro quovis impense opulento. 11 Habere reconditum. 12 Et intereà ritu avarorum in magnis divitiis egenus viverem: Unde illud: Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet. 13 Hæc mea tenuis et contemta res. Suas nunc divitias explicat poeta, de quibus Sat. 6. l. 2. 14 In agro meo Sabino. 15 Quæ pauca tantum jugera suo ambitu continet. 16 Et spes fundi mei ejusque annui proventus indubitata, quæque vana spe me nunquam lactat, *vel*, fundus meus fidelis fallit, id est, latet eum, vel ignoratur ab eo, qui Africæ imperio splendidus et superbus, id est, qui Africæ imperat, quòd conditione melior sit, id est, is, qui toti Africæ imperat, nescit rivum aquæ purum, sylvamque brevem et angustam, et fundum fidelem, et respondentem votis agricolæ, plus valere ad vitam beatam comparandam, quàm suas maximas opes, latissimumque imperium; ut qui imperator ignorat in rebus modicis vitam esse longe jucundissimam. 17 Procatalepsis est, sive occupatio rei objectandæ. 18 Mihi. In Calabria sunt flores apibus gratissimi. 19 Formiana, à *Formiis*, oppido Campaniæ, ubi sedes suas habuerunt Læstrigones, populi immanissimi, ita ut humana carne vescerentur. 20 Vinum. Meton. effic. 21 Senescit, acescit, inque vappam degenerat. Sic infrà Od. 20. *Promere languidiora vina.* 22 Crassæ ac densæ lanæ. 23 Sc. *in*. 24 In ovibus. 25 Odiosa, molesta, in qua nulla est requies, quæ egentem importunum esse cogit. Sic alibi *argenti sitim importunam* appellat. 26 A me. 27 Possidere. 28 O Mæcenas, quæ singularis tua liberalitas est, plura mihi dare recuses. 29 Refrænata et coercita divitiarum cupiditate faciliùs tributum persolvam, sive pendam, quàm si Lydiam Phrygiæ adjungam, id est, quàm si essem ditissimus. Metaph. à rebus corpore præditis, et Meton. effic.

Quàm si 1 Mygdoniis regnum 2 Halyattici
Campis continuem. Multa 3 petentibus
Desunt 4 multa : 5 benè est, cui Deus 6 obtulit
Parcâ, 7 quod satis est, manu.

1 Phrygiis. Mygdon enim Phrygiam tenuit. 2 Halyattæ regis Lydiæ ditissimi, Crœsi patris. Synecd. pe. siphr. Lydiæ. 3 Desiderantibus. 4 Epanalepsis. 5 Sc. *ei*, id est, ille contrà felix vivit, qui modica re contentus vivit. 6 Dedit. 7 Quantum sufficit ad vitam degendam.

Ode XVII. Παρακινετική.

AD ÆLIUM LAMIAM.

Lamiæ nobilitatem laudat, deinde admonet, ut diem crastinum hilariter exigat.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Æli, 2 vetusto 3 nobilis ab 4 Lamo,
(5 Quando et 6 priores 7 hinc Lamias 8 ferunt
Denominatos, et 9 nepotum
10 Per memores genus omne fastos :
Autore ab illo 11 ducis originem,
12 Qui 13 Formiarum mœnia dicitur
14 Princeps, et 15 innantem 16 Maricæ
Littoribus 17 tenuisse 18 Lirin,
19 Latè tyrannus.) 20 Cras 21 foliis nemus
Multis, et 22 algâ 23 littus inutili
24 Demissa tempestas ab Euro

1 Æli Lamia. 2 Antiquissimo. 3 Genus tuum deducens generosus es. 4 Formiarum vel Læstrigonum rege, et conditore, Neptuni filio. 5 Siquidem, quandoquidem. 6 Parentes tuos. 7 Ab hoc antiquo Lamo. 8 Historiæ memorant nomen sortitos. 9 Posterorum suorum, tui et aliorum. Synecd. spec. 10 Per fastorum libros, sive urbis Romæ annales, (in quibus res annuatim et breviter ad posterorum memoriam notabantur,) tuorum majorum crebram mentionem facientes, denominatum esse verè dicunt. Meton. subj. 11 Deducis genus tuum. 12 Lamum intelligit. 13 Civitatis Campaniæ. 14 Primus : ut Od. 15. l. 1: *principi limo* : et Od. 30. hujus lib. *Princeps Æolium carmen ad Italos Deduxisse modos.* 15 Influentem. Translatio à piscibus animatis. 16 Nymphæ Latini regis matris, uxoris Fauni : de qua Virg. 7. Æn. *Hunc* (Latinum) *Fauno, et Nympha genitum Laurente Marica.* 17 Inhabitasse. 18 Fluvium, influentem in Minturnas oppidum Campaniæ, ubi Marica colitur. 19 Longè latèque in Italia regnans, εὐρυκρείων. Virg. 1. Æn. *Hinc populum late regem belloque superbum* etc. 20 Ordo est, cras tempestas demissa ab Euro sternet nemus multis foliis, et sternet littus alga inutili. 21 Ab arboribus dejectis. 22 Herba marina nullius usus, quam mare ad littus projicit. Hinc proverbium, *Vilius alga*, pro re vilissima, et nullius pretii. 23 Maris. 24 Deorsum missa, agitata.

1 Sternet, 2 aquæ nisi 3 fallit 4 augur
5 Annosa cornix: 6 dùm potes, 7 aridum
8 Compone lignum: cras 9 genium mero
Curabis, et 10 porco 11 bimestri,
12 Cum famulis operum solutis.

1 Extendet et complanabit. 2 Pluviæ. 3 Vaticinio suo me decipit: 4 Præscia, prænuncia. 5 Ad multos annos vivens. 6 Dùm tibi per ætatem licet. 7 Siccum, quod citò flammam concipiat. 8 Exstrue ut frigus propulses, id est, facito ut focus tuus sit luculentus. Od. 9. l. 1. *Dissolve frigus, ligna super foco Large reponens.* 9 Tum. 10 Quia porcellus est *animal*, ut ait Juvenal. *propter conviva natum*: 11 Duorum mensium, ad convivium sc. cum familiaribus habendum, non ut Genio immoles. 12. Cum administris tuis otiosis, omnium operum vacuis.

Ode XVIII. Προσευκτική,

id est, *ad precandum apposita.*

AD FAUNUM.

Deum sylvestrem, insanum et pestilentem, precatur, ut per suos transiens agros, sibi suisque sit propitius: ac vult memorem esse eorum, quæ quotannis ipsi religiosè præstet.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Faune, 2 Nympharum 3 fugientum amator,
Per meos 4 fines, et 5 aprica rura
6 Lenis 7 incedas, abeasque parvis
Æquus 8 alumnis:
Si tener 9 pleno 10 cadit hœdus anno,
Larga nec desunt Veneris 11 sodali
Vina 12 crateræ, 13 vetus ara multo
14 Fumat 15 odore.

1 Rusticorum deus. Huic Fauno (quem Græci Pana appellant) sacrificabant Romani vere ineunte, et Nonis Decembribus. 2 Dryadum et Hamadryadum, quæ sylvarum sunt et arborum. Synecd gen. 3 Te fugientium, propter insignem salacitatem tuam, ne virginitatem amitterent. 4 Agri in Sabinis. 5 Solis radiis illustrata et temperata. 6 Oro te ut transeas placidus et propitius, πρᾶος sine iracundia. 7 Epizeuxis. 8 Mitis, ἐπιεικής, nullamque noxiam inferens parvis meis agnis et capris. Synecd. gen. 9 Exacto, completo. 10 In tuum honorem a me immolatur. Metaph. ab iis, qui de suo statu dejiciuntur. Virg. 1. Æn. *Multa tibi ante aras nostra* cadet *hostia dextra.* 11 Comiti, amico, quia, teste Terentio, *sine Cerere et Libero friget Venus.* Veneris enim veluti nutrimentum quoddam vinum. 12 Amplissimo poculo. 13 Et si ara per multos jam annos tibi instituta, etc. 14 Accensa quotannis semper fumat. Sic Virg. Ecl. 1. *Bis senos cui nostra dies altaria* fumant. 15 Largioris thuris.

1 Ludit 2 herboso pecus omne campo,
Cùm tibi Nonæ redeunt Decembres:
3 Festus in pratis 4 vacat 5 otioso
Cùm 6 bove 7 pagus.
Inter 8 audaces lupus 9 errat agnos:
10 Spargit agrestes 11 tibi sylva 12 frondes:
13 Gaudet 14 invisam 15 pepulisse 16 fossor
Ter pede terram.

1 Exultat; quasi pecudes sentirent Faunum suum esse custodem, hoc præsertim die, nempe Nonis Decembribus: quo tempore Faunalia anniversaria in pratis et sylvis celebrabantur. 2 In campo gramineo. 3 Tua festa celebrans. 4 Quiescit et feriatur. 5 Ab omni opere cessante. 6 Aratore. 7 Omnis pagi incola et rusticus. Meton. subj. 8 Lupum illo die non metuentes (quod alioqui natura faciunt) tui nominis præsidio fretos. 9 Lenis vagatur, omnemque feritatem suam deponit. 10 Folia producit, et humum illis exornat, id est illo ipso tempore arbores virescunt. 11 In tuum honorem. 12 Meton. adj pro arboribus. 13 Delectatur. 14 Odiosam, propter laborem, quem fossor in terra fodienda et colenda perferet. 15 Hilariter saltasse tui sacrificii temporibus. 16 Vinitores et agricolæ. Synecd. sing. pro plur.

Ode XIX. Δικωλικὴ.

AD TELEPHUM.

Reprehendit eum jocosè, quòd veteres historias describens ea negligat, quæ ad jucunde vivendum pertinent.

Dicolos Distrophos.

1 Quantum distet ab 2 Inacho
3 Codrus, 4 pro patriâ 5 non timidus mori,
Narras, et genus 6 Æaci,
Et pugnata 7 sacro 8 bella sub Ilio;
Quo 9 Chium pretio cadum

1 O Telephe: tu historicorum more computas et describis, quot anni intercedant inter Inachum et Codrum. 2 Primo Argivorum rege. 3 Ultimus Atheniensium rex, (ut testatur Paterculus,) Melanthi filius, qui pro patriâ habitu servili indutus in medios hostes se immisit, ut incognitus interficeretur. 4 Pro salute patriæ suæ. Apollo enim ex oraculo responderat, quorum rex interfectus esset, eos superiores fore. De Codri morte Cic. Tusc. 1. Justin. l. 2. et Val. Max. l. 5. c. 6. 5 Imperterritus mori. Sic Od. 9. l. 4. Non *ille pro caris amicis*, *Aut patria* timidus perire. 6 Jovis filii, Æginæ regis, inferorum judicis, ex quo Phocus, Peleus, et Telamon, Ajax, Teucer, et Achilles oriundi. 7 A diis condito. Vide Od. 3. hujus lib. 8 Decem annis ad Troiam pugnata. 9 Taces, id est, non narras, quanti emamus cadum vini Chii, vini optimi et laudatissimi. Synecd. spec. Inter Græca vina Chio, inter Italica Falerno, primas dedere Romani: qua de re Epod. 9.

Mercemur, quis 1 aquam temperet ignibus,
2 Quo præbente domum, et quotâ,
3 Pelignis caream frigoribus, taces.
4 Da lunæ properè 5 novæ,
6 Da noctis mediæ, 7 da, puer, auguris
Murenæ: 8 tribus aut novem
9 Miscentur cyathis pocula 10 commodis.
Qui Musas 11 amat 12 impares,
13 Ternos ter cyathos 14 attonitus petet
14 Vates: 15 tres prohibet suprà;
16 Rixarum metuens, 17 tangere 18 Gratia,

1 Balneum, in quo, antequam discumbamus, lavemur et ungamur, calefaciat. Nam veteres non nisi loti et uncti discumbebant. Alii aquam hic malunt intelligere adhiberi solitam ad vinum hyeme tepefaciendum. Nec enim tantum frigidam miscebant ad temperandum vinum, sed calidam interdum, ut vini frigiditas, aut nive aut glacie quæsita, non noceret. Undè Juvenal. Sat. 5. *Quando vocatus adest calidæ gelidæque minister.* 2 Taces quo amico nos amicos domi suæ ad convivium invitante, id est, cujus domi, et quotâ hora nos convivas ad se vocet, ut prope luculentum aliquem focum Pelignum frigus propulsemus. *Præbere domum* Græci *παρέχειν* dicunt. Sic. Sat. 5. l. 1. *Murena* præbente domum, *Capitone culinam.* 3 Vehementissimis frigoribus. Synecd. spec. *Pelignum* est oppidum apud Samnites, propter montes frigidum. 4 Interrupto Telephi sermone minime convivali, ut invitatione lætitiam excitet, arrepto calice, quasi jam sit in convivio, triplici nomine sibi infundi jubet, dicens puero pincernæ: Cyathos vini mihi infunde, mihique sinè mora ac festinanter da aliquod poculum, lunæ novæ, id est, in honorem lunæ novæ. 5 Id est, vespertinæ et orientis, id est, noctis initio ebibendum: quia ab hoc tempore cœna initium capit. Virg. 1. Georg. *Aut cùm sole novo terras irrorat Eous*, id est, oriente sole. 6 Da aliquod poculum in gratiam mediæ noctis, in quam cœnam et compotationem usque producam, epotandum. Anaphora et Aposiopesis. 7 Da cyathum auguris Murenæ, i. in honorem Murenæ, qui jam in augurum collegium assumtus est, quique auguria sua matutino tempore captabit, evacuandum; nam per totam noctem potare animus est. 8 Infra enim tria pocula in convivio nulla gratia, sed mœstitia est: supra novem autem insania. 9 In conviviis propinantur. Al. *miscentor.* 10 Aptis, convenientibus cuique suis: ut, qui in Musarum sunt tutela, ad illarum numerum novem sumant pocula: qui vero Gratiis, seu Charitibus placere volunt, duntaxat tria. Alii exponunt minoribus, et ad voluptatem tantùm, ebrietatem non inducentibus. Alii (quod mihi maximè placet) exponunt plenis, quibusque ad justam mensuram nihil desit. Et tales certè poscere debebat is, cui e vino insanire constitutum erat. Romani enim id, cui nihil deest, sed perfectum, omnibusque numeris plenum est, vocant *commodum.* Ita *talentum commodum* à Plauto. Vel denique *commodis*, id est, commode. 11 Musis deditus. 12 Numero, nempe novem. 13 Ille in novem Musarum gratiam tria pocula ter, id est, novem bibet et evacuabit. 14 Tanquam poeta Musarum amore perculsus, vinoque excitatus, et quasi jam stupescens ex nimio vino. 15 Cyathos. 16 Jurgiorum, ad quæ, si quis plures, quàm tres, ebiberit, facile exsurgit. Sic Od. 24. l. 3. *et metuens alterius viri Certo fœdere castitas.* 17 Vetat eum plures quam tres cyathos bibere. 18 Quæ numero ternario et impari gaudet.

1 Nudis juncta 2 sororibus.
3 Insanire juvat: cur 4 Berecynthiæ
5 Cessant flamina tibiæ?
6 Cur 7 pendet 8 tacitâ fistula cum lyrâ?
9 Parcentes ego dexteras
Odi: 10 sparge rosas: 11 audiat invidus
12 Dementem strepitum 13 Lycus:
14 Et vicina seni non habilis Lyco.
15 Spissâ te nitidum 16 comâ,
17 Puro te 18 similem, Telephe, 19 vespero,
20 Tempestiva 21 petit Chloë,
Me 22 lentus Glyceræ 23 torret amor meæ.

1 Quia sine fuco esse debent. 2 Conjuncta sororibus duabus, manibus connexis et complicatis. 3 Libet mihi poetico furore incitari, et ad novem Musarum numerum capacia pocula evacuare usque ad insaniam, non me continere intrà Gratiarum numerum. Relictis ergo Gratiis modestioribus, venit ad Musas poetici furoris præsides. 4 Phrygiæ (nam in Phrygia tibiarum usus primum inventus est) quæ sacris Berecynthiæ, matris deorum, adhibebatur. 5 Flatus sive soni in nostro convivio otium agunt, id est, cur non inflantur tibiæ Phrygiæ? 6 Anaphora. 7 De pariete dependet, & nullum sonitum edit, nec pulsatur? 8 Musa. Metaph. ubi motus et sensus rei inanimatæ detrahitur. 9 Manus otiosas tibiæ cantu, vel parcè ministrantes, et ignavas in vino miscendo. 10 O puer, insperge rosas mensæ. 11 Non sinè dolore, Optatio est arrogantis. 12 Nostrum ebriorum furiosum tumultum, hilaritatis nostræ indicem. 13 Vicinus ille Lycus. 14 Et strepitum nostrum audiat vicina ejus amica, quæ Lyco seni non est apta, neque conveniens, quia juvenis puella est. 15 O Telephe, Chloe tempestiva petit te nitidum spissà coma, et similem puro vespero. 16 Densis capillis, unguento delibutis, nitentem juvenem. 17 Sereno. 18 Hilarem et serenum. 19 Lucifero occidentali, vespertino sideri. 20 Ætate tibi conveniens, nobilis. 21 Ultrò appetit et amat. 22 Languidus, qui lente et diu protractus, me languore afficit. Sic Od. 13. l. 1. *Quàm* lentis *penitus macerer ignibus.* 23 Perurit, interiùs consumit. Sic Od. 9. hujus lib. *Me* torret *face mutua Thurini Calais filius Ornithi.* Metaph. ab igne.

Ode XX. Μεμπτική.

AD PYRRHUM.

Ne formosum Nearchum à sua meretricula distrahat.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Non vides, quanto 2 moveas periclo,
Pyrrhe, 3 Getulæ 4 catulos 5 leænæ?

1 Non vides, o Pyrrhe, quanto periculo amanti puellæ formosum adolescentem adimas? Allegoria est è perpetuis Metaph. à venatoribus. 2 Amoveas, eripere coneris: mox enim raptorem appellat. 3 Libycæ. Virg. 5. Æn. *tergum* Getuli *immane leonis.* 4 Juniores fœtus, id est, Nearchum. 5 Puellæ suæ?

Dura 1 post paulò 2 fugies 3 inaudax
4 Prælia 5 raptor:
Cùm per 6 obstantes 7 juvenum catervas
8 Ibit insignem 9 repetens 10 Nearchum:
11 Grande certamen, 12 tibi præda cedat
13 Major, an 14 illi.
15 Interim dùm 16 tu celeres 17 sagittas
Promis, 18 hæc dentes acuit timendos:
19 Arbiter pugnæ posuisse nudo
Sub pede 20 palmam
Fertur, 21 et leni 22 recreare 23 vento
24 Sparsum odoratis humerum capillis:
25 Qualis aut 26 Nireus fuit, 27 aut 28 aquosâ
29 Raptus ab 30 Ida.

1 Paulo post. 2 Vitabis, teque in fugam conjiciens victum fatebere. 3 Non audax, timidus, ignavus. 4 Cum illa, tanquam leæna. 5 Tu Pyrrhe, qui catulos suos leænæ rapias, seu rapueris. 6 Impedientes et resistentes, ne per vim Nearchum petere possit. 7 Qui Nearcho æquali suo favent. 8 Cùm illa, via vi facta, tanquam rabida leæna perrumpet. 9 A te per vim. 10 Juvenem. 11 Tùm inter te et illam magnum prælium futurum est, utrùm tu vinces, an illa, id est, uter vestrum Nearcho sit potiturus. 12 Habenti. 13 Utilior et gratior, tibine ob amorem, an illi ob lucrum. 14 Repetenti. 15 Manet poeta in suavissima Allegoria. 16 Tanquam venator catulum rapturus. 17 Arma et tela tua, quæ in illam, tanquam leænam, conjicias, producis, expedis. 18 Hæc etiam, tanquam leæna, sibi non deest, et dentes suos formidandos maledicentia armat. 19 Ille autem Nearchus tanquam pugnæ judex dicitur sub suo solo arbitrio victoriam posuisse, vel pedibus posuisse, id est haberet in sua potestate victoriam, ut utri velit, victoriam adjudicet. Dicimur enim ea *sub pedibus ponere et habere*, quæ planè in nostra sunt potestate, ita ut ea proterere et calcare liceat, cùm lubet: et sic Græci ὑπὸ πόδας τίθεσθαι et πατεῖν. Nearchum ergo adolescentem securum esse ostendit, atque eorum negligere contentionem, qui de re, quæ in ipsius arbitrio sit, litigent. Synecd. gen. 20 Victoriam, cujus insigne est palma. Meton. adj. signi. 21 Et fertur recreare, etc. 22 In æstu refocillare. 23 Venti spiramine. 24 Per quem humerum capilli, unguento vel alio suavi odore imbuti, diffusi sunt. 25 Sc. qui sua pulchritudine tantarum litium vobis causam præbet, utpote longè formosissimus, qualis aut Nireus fuit, etc. 26 Rex Naxi, omnium Græcorum, qui ad Trojam venerunt, Achille excepto, pulcherrimus: et cujus forma in proverbium abiit. Od. 15. Epod. *Formaque vinces Nirea*. 27 Aut qualis fuit raptus etc. 28 Fontibus abundante: ex quibus duo refluunt fluvii, Scamander, et Simois. Unde Homerus πιδήεσσαν nominat, quasi πιδακόεσσαν. 29 Ganymedes, Trois filius formosissimus, qui ab Ida monte per aquilam in cœlum raptus fuit, ut ibi Jovis pincerna, diis nectar infunderet. Virg. 1. Æn. *et rapti Ganymedis honores*. 30 Phrygiæ monte.

Ode XXI. Παρχινετικη.

AD AMPHORAM.

Jocosè eam admonet ut vinum vetustum in Corvini gratiam effundat : unde occasione oblata, vini laudes commemorat.

Tricolos Tetrastrophos.

1 O nata 2 mecum 3 consule Manlio,
4 Seu tu querelas, sive geris jocos,
Seu 5 rixam, et 6 insanes amores,
Seu 7 facilem, pia 8 testa, somnum;
9 Quocunque 10 lectum nomine Massicum
Servas, 11 moveri digna 12 bono die :
13 Descende, Corvino 14 jubente
15 Promere 16 languidiora vina.
17 Non ille, quanquam Socraticis 18 madet
Sermonibus, te negliget horridus :
19 Narratur et prisci Catonis
Sæpè mero 20 caluisse 21 virtus.

1 O pia testa, id est, o vini amphora sancta, quæ mihi Horatio æquæva, eodem, quo ego, tempore, L. Manlio Torquato consule, condita es. 2 Cum ego nascerer Venusii in Apulia. 3 Meton. fuit similis. Od. 8. hujus libri, *consule Tullo*, et 1. l. 2. 4 Quodcunque etiam tu vinum tibi inclusum geris, sive illud pro variis bibentium ingeniis querelas et mœstitiam in animis illorum gignet. Varii enim sunt vini effectus, juxta varia hominum temperamenta. 5 Lites, in quas aliqui ebrii solent exurgere. Anaphora. 6 Qui homines insanos reddunt. Meton. effect. 7 Levem et tranquillum. Sic Od. 11. l. 2. *Pellente lascivos amores Canitie*, facilemque somnum. 8 Duplex est hic Tropus : 1. Metaph. in *pia*, à rebus animatis et intelligentibus ad inanimatam rationisque expertem : deinde Synecd. gen. pro amphora. *Testa* enim est vas quodlibet è terra factum. 9 O testa, cujuscunque consulis nomine notata, sive Manlio consule, sive alio consule, in te reconditum servas et geris nobilissimum vinum Campanum in Massicis montibus natum. Inscribebantur enim consulum nomina in testis, seu amphoris, seu cadis ad notandam vini ætatem. 10 Electum, optimum. 11 Certe tu, amphora, digna es, quæ in usum producaris, atque depromaris. Od. 13. Epod. *Tu vina Torquato move Consule pressa meo.* 12 Festo, fausto et læto. 13 Age ex editiori apotheca, in qua recondita es, descende. 14 Dignitate sua id ipsum præcipiente. 15 Vel descende promere, id est, ut ex te promas, sive proferas, vel jubente promere, id est, ut promas. 16 Vetustate minus fortia, mitiora atque delicata. 17 Quamvis Corvinus philosophia Socratica sit refertus, imbutus et irrigatus, non erit tamen tam horridus, ut te contemnat; et à te imbui et inebriari spernat, sed magno in honore illi es futura. Procatalepsis eorum, quæ possent objici de sobrietate Corvini. 18 Refertus est. Metaph. à liquidis, ut *madere multo imbre*, *Baccho*. 19 Virtus Catonis, id est, ipse excellens et severus M. Cato Censorius major, vino, parcè sumto, hilaris fuisse dicitur. 20 Efferbuisse, omnibusque curis valedixisse. 21 Meton. rei adjunctæ pro subjecto gravi et severo ipso Catone virtute prædito.

1 Tu lene 2 tormentum ingenio admoves
Plerumque 3 duro : tu sapientium
4 Curas , et 5 arcanum 6 jocoso
Consilium 7 retegis 6 Lyæo :
8 Tu spem reducis mentibus 9 anxiis ,
10 Viresque , et addis 11 cornua pauperi ,
12 Post te neque 13 iratos 14 trementi
Regum 13 apices , neque militum arma.
15 Te , Liber , et, si læta 16 aderit , Venus ,
17 Segnesque nodum solvere Gratiæ ,
18 Vivæque 19 producent lucernæ ,
Dum 20 rediens 21 fugat astra Phœbus.

1 Laus vini. Per te , o pia testa, vel o vinum , quasi per equuleum ingenia severiora explorantur , qualia sint. Huc pertinet locus ille in Art. poet. *Reges dicuntur magnis urgere culullis , Et torquere mero , quem perspexisse laborant, An sit amicitia dignus.* Celebrantur cujusdam Persæ apophthegma , qui negavit tormentis opus esse ad exquirendam veritatem, vino enim re̥ctius elici. 2 Mite tormentum tui caloris : quia alia tormenta aspera et gravia sunt. Alleg. ab iis , qui coguntur vi tormenti confiteri. 3 Severo ingenio , ex quo aliis nulla tormenta aliquid extorquerent. 4 Graviores cogitationes et studia. 5 Secretum. 6 Vino tuo , quod inclusum geris , curas solvente , hilari. Meton. effic. *Lyæus* unum est ex nominibus Bacchi. 7 Manifestas , et in lucem profers. 8 Sic Od. 17. l. 1. *Quis post vina gravem militiam, aut pauperiem crepat ?* Et Ep. 5. l. 1. *Quid non ebrietas designat ? operta recludit, Spes jubet esse ratas* , etc. Anaphora, 9 Sollicitis. 10 Animique robur. 11 Pugnandi audaciam et confidentiam homini contemto addis , cumque ex timido audacissimum reddis. Ovid. *Tunc pauper cornua sumit.* Metaph. à bestiis. 12 Post te , o vinum largius potum et postquam te liberalius bibit. 13 Infestam regum majestatem et potentiam : *vel*, regum iratorum majestatem et potentiam per Hypallagen. Od. 35. l. 1. *Hinc apicem rapax Fortuna cum stridore acuto Sustulit* , etc. Metaph. à flocco lanæ vertici pileorum insuto. Propriè *apex* est sacerdotum insigne. 14 Cum tremore timenti , exhorrescenti. 15 O pia testa , sive amphora , Bacchus , et Venus , et Gratiæ , et lucernæ producent te. In *Liber* , *Venus* , *Gratiæ* , *lucernæ* est Alleg. è causis ad jucunditatem et hilaritatem animorum indicandam , pro vino, amore, venustate. In *nodum* est Metaph. à corporibus colligatis , pro fide. 16 Nobis in convivio. 17 Quæ tardæ sunt in rumpendo amicitiæ & concordiæ vinculo; quæ non facile concordiam dissolvunt. Hellenismus. 18 Per totam noctem ardentes et incensæ : ignem enim vivere et mori dicimus , ut animal quoddam. Metaph. ab animatis. Vide Od. 8. hujus libri. 19 Te amphoram , tuumque vinum prolongabunt , id est , totam noctem bibetur , *vel* , tota nox in vino , et hilaritate consumetur. Sic Od. 8. hujus lib. *et vigiles lucernas Profer in lucem.* 20 Ad nos matutino tempore. 21 Radiis suis reliqua minora astra obscurat , id est , dum redit aurora.

Ode XXII. Εὐχαριστική.

IN DIANAM.

Dianæ, cujus officia celebrat, pinum, villæ suæ imminentem, consecrat.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Montium custos, nemorumque virgo,
Quæ 2 laborantes utero puellas
3 Ter vocata audis, 4 adimisque letho,
5 Diva triformis:
6 Imminens villæ tua pinus esto:
7 Quam 8 per exactos ego 9 lætus annos
10 Verris 11 obliquum meditantis 11 ictum
Sanguine donem.

1 O diana, Jovis et Latonæ filia, quæ venatrix in sylvis et montibus tuas venationes exerces. Synecd. gen. 2 Fœminas utero dolentes, id est, partui vicinas, sive parturientes, audis. Hinc *Lucina* dicta; quòd infantibus in *lucem* venientibus opem ferat. 3 Postquam ter ab ipsis invocata es exaudis. Numerus ternarius religioni tribuitur. 4 Et quæ præstas, ut mulieres salvæ pariant et incolumes. 5 Diana tergemina, τρίμορφος, τριπρόσωπος, sive quòd triplicem vultum seu personam ac potestatem gerat, in cœlo, in terra, apud inferos; unde triplex sortitur nomen, Lunam, Dianam, Proserpinam: sive quòd alia videatur dum crescit, alia cum plena est, et iterum dum decrescit. Unde Virg. 4. Æn *Tergeminamque Hecaten, tria virginis ora Dianæ.* Vide quæ nos ibid. Quin et *Triviam* appellari volunt, non tam quòd in *triviis* colatur, quam ob triplicem ejus in cœlo viam: movetur enim in altitudinem, latitudinem et longitudinem. 6 Volo ut arbor illa pinus, quæ villæ meæ vicina est, tibi sacra sive consecrata sit. 7 Pinum. 8 Per finitos et confectos annos, id est, quotannis, sive singulis annis. 9 Lubens 10 Porci non castrati. 11 Quam pinum ego donem, id est, irrigem e perfundam, sanguine verris meditantis obliquum ictum, id est, qui conetur morsione aliqua eum vulnerare, à quo cædatur in sacrificium. 11 In adversarium.

Ode XXIII. Προτρεπτική.

AD PHIDILEN.

Dii puris manibus, et conscientia vitæ benè actæ, sunt colendi.

Tricolos Tetrastrophos.

Coelo 1 supinas si 2 tuleris manus

1 Manus tuas supplices et ad cœlum expansas sive levatas. Virg. 3. Æn. *tenduque* supinas *Ad cœlum cum voce* manus. Exordium ab hypothesi: si deo supplicaveris, sacraque pie feceris, multa mala effugies. 2 Sustuleris, deosque adoraveris.

1 Nascente lunâ, 2 rustica Phidile,
3 Si thure 4 placâris, et 5 hornâ
Fruge 6 lares, 7 avidâque porcâ;
Nec 8 pestilentem sentiet 9 Africum
10 Fœcunda vitis, nec 11 sterilem seges
Rubiginem, 12 aut dulces alumni
13 Pomifero 14 grave tempus anno.
15 Nam, quæ 16 nivali pascitur 17 Algido
18 Devota, quercus inter et ilices,
Aut crescit 19 Albanis in herbis,
20 Victima 21 pontificum secures
22 Cervice tinget: 23 te nihil attinet
24 Tentare multâ cæde 25 bidentium
26 Parvos, 27 coronantem marino

1 In novilunio. Metaph. ab animantibus, et Meton. subj. pro tempore lunæ primum apparentis. Luna mater est plantarum, idcircò rusticæ mulieres in novilunio ei sacrificare solebant. 2 Vicina mea in agro Sabino. 3 Anaphora. 4 Tibi propitios reddideris. 5 Hornotina, hujus anni, novella. Synecd. gen. Od. 2. Epod. Et horna *dulci vina promens dolio*. Propert. l. 4. *Illa dies* hornis *cædem denuntiat agnis*. 6 Deos tuos domesticos. 7 Voraci, edaci, et inexplebili porca in sacrificium oblata. Laribus porca immolabatur, quia hæc pecus tantùm utilis est ad escam, quà familiam abundare optamus. 8 Corruptionem et putredinem inducentem. 9 Austrum. 10 Vitis tua propter tuam pietatem fertilis futura. 11 Quæ tristis sterilitatem inducit. Virg. Georg. 1. *malum* vocat. Meton. effect. 12 Nec liberi tui cari sentient sive experientur. 13 Anni parte pomifera, nempe autumno, quando pueri pomis vehementer delectantur. Synecd. mem. pro integro: Od. 7. l. 4. *simul* Pomifer *autumnus fruges effuderit*. 14 Tempus pestilens et insalubre, id est, morbos. 15 Αἰτιολογία ejus quod dixit, lares placari thure et fruge, ne de magnis sacrificiis solicita sit Phidile (præsertim cum dii non sacrificia, sed animum et pietatem hominum respiciant) qualia decet facere pontifices pro salute populi. Ordo est: Nam victima devota, quæ pascitur *in* nivali Algido, inter quercus et ilices, aut *quæ* crescit in herbis Albanis, tinget secures pontificum cervice. 16 Nive tecto. Od. 12. l. 1. *gelidum* appellat. 17. In monte Algido. 18 Ex voto diis promissa et sacrificiis destinata. 19 In pascuis montis Albani, ubi nivei tauri non nisi à pontifice mactandi sunt. 20 Ovis bima, seu bidens: vel major aliqua hostia, ut taurus candidus. 21 Maximorum. 22 Cervice sua præcisa et sanguine inde profluente, madefaciet, imbuet, id est, magna victima à solis pontificibus immolabitur ac mactabitur. Meton. contin. pro contento illic sanguine. 23 Nihil attinet te, coronantem parvos deos rore marino et myrto fragili, tentare *deos* multa cæde bidentium. 24 Placare magnos deos (Jovem et alios) mactando multas bidentes, sive experiri quid per sacrificia ab ipsis obtineri possit. 25 Ovium bimarum, vel cujuscunque pecoris. *Bidentes* enim quasi *biennes*: aut (ut alii malunt) duos dentes longiores cæteris habentes. 26 Deos minime arte aut materia sumtuosos, id est, deos domesticos sive penates, quales in villa esse convenit. 27 Placantem rore marino.

Rore, 1 deos, 2 fragilique myrto.
3 Immunis 4 aram si 5 tetigit manus,
6 Non sumptuosâ blandior hostiâ,
7 Mollibit aversos penates
8 Farre pio, et 9 saliente 10 mica.

1 Synecd. gen. 2 Tenera, et vita brevi. 3 A culpâ aut scelere, ac planè pura: vel potius propriè, sinè munere, vacua munere, nihil porrigens, inanis, non autem illius, qui, ut diis blandiatur, sumptuosas eorum aris hostias admovet: ut Od. 12. l. 4. *non ego te meis* Immunem *meditor tingere poculis*, id est, nihil adferentem. 4 Deorum. 5 Tenuit, id est, deos precata est. Solebant enim orantes aram tangere sive manibus apprehendere. Itaque Varro (ut refert Macrob. Sat. l. 3. c. 2.) *scribit aras primùm, ansas dictas, quòd esse necessarium à sacrificantibus eas teneri, quemadmodum vasorum ansas tenere et prendere solemus.* Ad quem morem respiciens Virg. Æn. 12. ut et hic Horatius, Latinum regem sic loquentem facit: *Tango aras, mediosque ignes, et numina testor.* Idem Æn. 4. *Talibus orantem dictis, arasque tenentem.* Et Æn. 6. *Talibus orabat dictis, arasque tenebat.* Non solum id in obsecrationibus solenne erat, sed et de re magna aliqua juraturi templa adibant, tactisque aris jurejurando se obstringebant. Cic. pro Flacco: *qui si aram tenens juraret, crederet nemo, per epistolam, quod volet, injuratus probabit?* 6 Quæ quidem manus nihilo gratior diis fuerit propter magnam et sumptuosam hostiam: *vel*, eo ipso quòd sumptus aberit, diis gratior et ad exorandum efficacior, mollibit, etc. 7 Mitigabit deos domesticos iratos. Od. 12. Epod. *Preces et* aversum *ad Jovem.* 8 Mola salsa, id est, farre tosto asperso sale piè oblato. Metaph. qua pietas ab animatis ratione præditis tribuitur inanimato. 9 Saltante, vel crepitante: nam sal in ignem conjectus saltat et crepitat. 10 Salis. Catul. *Nulla in tam magno corpore* mica salis.

Ode XXIV. Προσφωνητικὴ.

IN DIVITES AVAROS.

Dicolos Distrophos.

1 Intactis 2 opulentior
3 Thesauris Arabum, et divitis 4 Indiæ;
5 Cæmentis licet 6 occupes

1 A Romanis armis nondum occupatis. Sic Od. 12. l. 2. dixit, *plenas Arabum domos*: quas nondum sc. Romanorum avaritia exhauserat. Ordo est: Licet *tu* opulentior intactis thesauris Arabum, et divitiis Indiæ, occupes mare Tyrrhenum, et Ponticum tuis cæmentis, *tamen tu*, non expedies animum metu, etc. 2 Quamvis tu ditior sis. 3 Arabibus ipsis, qui thesauros sive divitias illas possident. 4 Quæ auro, argento, lapillisque pretiosis abundat, id est, divitum Indorum. Meton. subj. 5. Saxis cæsis ad ædificandum in mari: ut Od. 1. hujus lib. *hùc frequens* Cæmenta *dimittit redemptor.* Synecd. gen. mat. pro ædificiis, cæmentis, id est, calce lapidibus et ligno constructis. 6 Ædificiis palatiisque complanes, atque adeò omnium hominum ditissimus sis.

1 Tyrrhenum omne tuis, et mare 2 Ponticum:
3 Si 4 figit 5 adamantinos
6 Summis 7 verticibus 8 dira necessitas
Clavos: non animum 9 metu,
Non mortis laqueis 10 expedies caput.
11 Campestres 12 meliùs Scythæ.
Quorum 13 plaustra 14 vagas 15 ritè trahunt domos,
Vivunt, et 16 rigidi Getæ:
17 Immetata quibus 18 jugera 19 liberas
Fruges et 20 cererem ferunt:
21 Nec 22 cultura placet longior 23 annuâ,
24 Defunctumque 25 laboribus
26 Æquali recreat sorte 27 vicarius.
28 Illic matre carentibus
Privignis 29 mulier 30 temperat innocens:
Nec 31 dotata 32 regit virum
Conjux, 33 nec nitido fidit adultero.
34 Dos est magna parentium
Virtus, 35 et metuens alterius viri.
Certo fœdere 36 castitas:
37 Et peccare nefas, aut pretium est mori.

1 Mare Tuscum omne: per Hyperbolem exprimit insana ædificia illius sæculi. 2. Al. *Apulicum*. 3 Si fato mors ingruat, non te liberabunt divitiæ, quam vis amplissimæ. 4 Affigit, extremamque necessitatem admovet. 5 Firmissimos et infragibiles, ut est adamas. Metaph. à duritie adamantis. Sic Od. 35. l. 1. *clavos trabales* dixit. 6 In excelso dignitatis gradu constitutis. 7 Capitis tui. 8 Horribilis et inevitabilis moriendi necessitas. 9 Moriendi. 10 Liberabis et explicabis: sunt enim hi laquei ἄφυκτοι καὶ ἀδιέξοδοι, id est, *inevitabiles et inexplicabiles*. Metaph. à vinctis. 11 In campis, non domibus habitantes. supra Od. 35. l. 1. *profugos* appellavit. 12 Rectiùs quàm nos Romani. 13 Currus. 14 Instabiles et incertas. 15 Ex regionis ritu et consuetudine in varia campestria loca transferunt. 16 Duri et asperi, qui carentes rebus ad victum necessariis, equas mulgent, et lac earum vasis exceptum potant. Appellant Græci ἱππημολγούς. 17 Nullis metis sive limitibus aut terminis distincta ac separata, sed communia. 18 Agrorum spatia. 19 Non unius proprias, sed omnibus communes. 20 Segetes proferunt. Meton. effic. 21 Nec plus ferunt, quam ad annum sufficiat. 22 Agricultura. 23 Quam unius anni spatium. 24 Et illum qui liberatus est. 25 Præteriti anni, id est, qui annum laboravit. 26 Similibus rusticis laboribus sublevat: nam ipse quoque annuum laborem explet. 27 Vices alterius gerens, sequente anno succedens. 28 Apud Scythas et Getas. 29 Quæ noverca est. Synecd. gen. 30 Mitis et benigna abstinet, parcit: nullamque privignis perniciem molitur. Virg. Georg. 1. *Jam sibi tum curvis male temperat unda carinis*. 31 Ditissimis parentibus orta. 32 Imperat viro, aut domina est viri. Sic Plaut. *Argentum accepi, libertatem vendidi*. 33 Nec in formoso adultero ponit fiduciam. 34 Illic parentium innocentia, non eorundem opes, eximia dos esse censetur. 35 Et pudicitia, quæ constanti fœdere conjugali ab alio viro tangi non vult. 36 Uxor casta et devitans adulterium. Meton. adj. 37 Et apud illos matrimonii fidem violare nefas est. non licet, aut si violent, pœna adulterii mors est. Sic infrà Od. 4. l. 4. *Culpam pœna premit comes*.

1 O quisquis volet impias
Cædes et 2 rabiem tollere civicam.
3 Si quæret pater urbium
Subscribi statuis, 4 indomitam audeat
5 Refrenare 6 licentiam,
7 Clarus post genitis; 8 quatenus (heu 9 nefas!)
10 Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quærimus invidi.
11 Quid tristes querimoniæ,
Si non supplicio culpa 12 reciditur?
Quid leges 13 sine moribus
Vanæ proficiunt? si neque fervidis
Pars 14 inclusa caloribus
Mundi, nec 15 boreæ finitimum latus,
16 Durataque solo nives
Mercatorem abigunt? 17 horrida callidi
Vincunt æquora navitæ?
18 Magnum pauperies 19 opprobrium jubet
Quidvis et facere et pati,
Virtutisque viam deserit 20 arduæ.

1 Εὐχή. Optat Horatius sibi dari virum fortem, qui compescat insanam effrenemque civium licentiam, Scytharumque in morem componat statum politicum, quò pater patriæ statuæ suæ inscribi, posterisque immortalis esse possit. Apostrophe: convertitur enim oratio ab avaro ad reip. et immortalis gloriæ studiosos. 2 Furorem bellorum civilium. Synecd. gen. 3 Si cupiet hunc titulum suis statuis subscribi, quòd pater patriæ suæ et urbium fuerit. 4 Effrenatam, quæ nec armis nec legibus reprimi posse videtur. 5 Compescere. Metaph. à bestiis. 6 Peccandi. 7 Laudabilis hic tanto suo beneficio posteris suis futurus. 8 Quoniam, in quantum (heu impietatem maximam!) nos invidi aversamur viros bonos adhùc viventes, viros autem bonos morte amissos, jamque ex oculis nostris sublatos, desideramus, requirimus, et non invenimus. Ovid. *Pascitur in vivis livor, post fata quiescit.* 9 Exclamatio est per commiserationem. 10 Duplex est Tropus: primùm Synecd. spec. pro quovis bono, sive animi, sive corporis, sive fortunæ: deinde adj. pro quolibet homine illis prædito. 11 Quid tristes lamentationes prosunt? Anaphora. 12 Si scelus hominum capit. li pœna severissime punitum non è medio tollitur? Metaph. à chirurgis, qui vitiatum membrum resecant, ut reliquum corporis servetur. In *culpa* et *supplicio* est Meton. adiunctorum pro hominibus sic delinquentibus, qui suppliciis coercendi sunt. 13 Si sint sine moribus, id est, si vita hominum secundum illas non efformetur. 14 Inter duos tropicos, id est, zona torrida, seu plaga meridionalis. Synecd. periphrasis. 15 Septentrionali vento frigidissimo vicinum. 16 Et si nives glacie adstrictæ solo, id est, ad solum, mercatorem à se non pellunt, qui ex omnibus terræ partibus opes accumulet. 17 Si nautæ ad lucrum faciendum docti et periti aspera æquora superant? 18 Epiphonema, quod poeta subjicit narratis periculis, quæ hominibus creant auri sacra fames et paupertas. 19 Quæ extremum dedecus esse reputatur, maximè avaro, cui virtus post nummos. Sic Ep. 1. l. 1. *Impiger extremos currit mercator ad Indos, Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.* 20 Difficilis, dum pecuniæ accumulandæ inhiamus.

1 Vel nos in Capitolium ,
Quo 2 clamor 3 vocat , et turba 4 faventium ,
Vel nos in 5 mare proximum
Gemmas , et 6 lapides , aurum et 7 inutile ,
Summi 8 materiam mali ,
9 Mittamus. 10 Scelerum si bene pœnitet ,
Eradenda cupidinis
Pravi sunt 11 elementa , et teneræ nimis
12 Mentes 13 asperioribus
Formandæ studiis. Nescit 14 equo rudis
14 Hærere 15 ingenuus puer ,
Venarique 16 timet , 17 ludere doctior ,
18 Seu Græco jubeas 19 trocho ,
Seu 20 malis 21 vetitâ legibus 22 aleâ :
Cùm perjura patris 23 fides
24 Consortem socium fallat et 25 hospitem ,
26 Indignoque pecuniam
Hæredi 27 properet. Scilicet 28 improbæ
29 Crescunt divitiæ: 30 tamen
31 Curtæ nescio quid semper abest rei.

1 Quandoquidem divitiæ sunt bonis moribus impedimento , ergo in Capitolium eas deferamus ad ornamentum templi. Nonnullis videtur Horatius respicere hic illa tempora in quibus matronæ Romanæ , republica in discrimine constituta , mundum omnem suum muliebrem olim ad beli sumptus in Capitolium comportarunt. 2 Populi applausus illam munificentiam approbans. Sic Ep. 18. l. 1. *scis quo* clamore *coronæ Prælia sustineas campestria*. 3 Invitat. 4 Laudantium. 5 Tyrrhenum. 6 Pretiosos. 7 Quod nullam majorem utilitatem præstare potest , quàm quævis alia terræ gleba. 8 Fomitem. 9 Conjiciamus et immergamus. 10 Si vero nos flagitiorum nostrorum pœnitet, necesse est, ut avaritiæ principia funditus ac radicitus tollamus et extrahamus. 11 Metaph. à primordiis hujus universitatis , pro causis insanæ cupiditatis. Sic Juvenalis dicit *elementa vitiorum*. 12 Puerorum. 13 Sanioribus ac fortioribus disciplinis à prima pueritia corrigendæ et imbuendæ sunt. 14 Hærere in equo, id est, equitare. 15 Ingenuis parentibus ortus. 16 Non vult, φυλάττεται. 17 Ad ludendum. 18 Anaphora. 19 Turbine à Græcis invento, quem Virgilius appellat *volubile buxum*, Æn. 7. vide quæ nos ibi. 20 Ipsum ludere. 21 Interdicta legibus majorum. 22 Ludo tesserarum. *Alea* etiam accipitur pro quovis ludo, qui casu potius, quam arte gubernatur. Per similitudinem ponitur pro quavis fortuna sive periculo, diciturque *aleam omnem jacere* , qui se periculo fortunæque committit. Contra, *Extra omnem aleam aliquid esse* dicitur, de quo dubium non est, quod extra omne periculum, omnemque controversiam. 23 Scelesta ac perjurio violat. id est, pater perfidus. Meton. adj. 24 Ejusdem sortis et conditionis in permutandis mercibus. 25 Advenam. 26 Aleatori prodigo. 27 Festinanter et citò accumulare , illumque celeriter collocupletare studeat. Sic supra Od. 7. l. 3. *quis udo* Deproperare *apio* coronas , *Curatve myrto?* 28 Improbè et per nefas accumulatæ: *vel* homines improbos efficientes. Meton. effect. ut supra Od. 4. l. 1. Pallida *mors*. 29 His artificibus accumulantur. 30 Tamen illis avaris, quorum cupiditatis sitis nunquam expletur , aliquid semper videtur deesse: *Multa* enim *petentibus desunt multa*. 31 Ex avari judicio imminutæ. Sic Od. 16 hujus lib. *Crescentem sequitur cura pecuniam, Majorumque fames.*

Ode XXV. 'Ενθεαστικὴ.

AD BACCHUM.

Bacchi instinctu afflatuque concitatus, nova quædam carmina lyrica de Augusto est dicturus.

Dicolos Distrophos.

1 Quò me, Bacche, rapis 2 tui
Plenum? 3 quæ in nemora, aut 4 quos agor in specus
5 Velox mente 6 nova? 7 quibus
Antris 8 egregii 9 Cæsaris 10 audiar
11 Æternum 12 meditans decus
Stellis 13 inserere, 14 et concilio Jovis?
Dicam 15 insigne, 16 recens, adhuc
17 Indictum ore alio. 18 Non secùs 19 in jugis
20 Exsomnis 21 stupet Evias,
22 Hebrum prospiciens, et nive candidam
23 Thracen, ac 24 pede barbaro
Lustratam 25 Rhodopen; 26 ut mihi devio

1 In *quò*, *quæ*, *quos* et *quibus* est Polyptoton. 2 Tuo divino furore, sive divino numine, concitatum afflatumque adigis? Meton. subj. 3 In quas sylvas. 4 In quæ antra et loca subterranea furiosus impellor? 5 Celer, expeditus. 6 Insueta et plus quàm humana rapta et concitata. 7 In velex quibus locorum solitudinibus, in quibus locis secretis. Alludit enim ad antra seu adyta deorum, unde reddebantur oracula, perinde ac si carmen hoc sit vaticinium, de Cæsare in deorum numerum adserendo ex antris auditum. Ordo est: Quibus antris meditans, audiar inserere stellis et concilio Jovis æternum decus egregii Cæsaris. 8 Metaphora. Vide Od. 6. l. 1. et Od. 5. l. 1. 9 Augusti. 10 A posteritate. 11 Æternam gloriam et majestatem. 12 Eximium aliquod carmen. 13 Laudibus ad cælum et sidera referre. *in cælum vocare*, ut loquitur Catullus, id est, immortalitati consecrare. Metaph. à planetis, de qua fuit Od. 1. l. 1. 14 Et deorum cœtui, ut cum reliquis diis cum Jove consilia agitet et deliberet. Al. *consilio*. 15 Egregium quid. 16 Novum, à nemine usque adhuc tractatum. 17 Nondum dictum, sc. carmen lyricum, quod primus Latinorum protuli. Sic Virg. 7. Æn. *Nec tu carminibus nostris indictus abibis*. 18 Non aliter, sed sic Euias concitari solet, ut ego nunc commovear ad Augusti laudes meo carmine decantandas. 19 In montibus discurrens. 20 Propter furorem vigilans et experrecta. Nam hæc sacra tempore nocturno celebrantur. Al. *insomnis*. 21 Baccha, sive Bacchi sacerdos, attonita et cum stupore miratur. 22 Thraciæ fluvium, quem *hyemis sodalem* appellat Od. 25. l. 2. 23 Regionem septentrionalem frigidissimam. 24 Alleg. è Metaph. à viatoribus, pro Orpheo aliisque poetis, qui versibus suis hanc regionem celebrarunt. 25 Thraciæ montem, quem Thraces barbari peragrant, aut sacris Bacchi et Mænadum cœtu celebrant et illustrant, Orpheo primùm initiante. 26 Quo modo mihi libet, more furiosi, vago et à via usitata aberranti, id est, versus lyricos scribenti, scopulos, et nemus ab hominibus vacuum ac desertum lustrare!

1 Rupes, et vacuum nemus
  Mirari libet! 2 O Naïadum 3 potens,
Baccharumque valentium
  Proceras manibus vertere 4 fraxinos:
5 Nil parvum, aut humili modo,
  Nil mortale 6 loquar. 7 Dulce periculum est,
8 O Lenæe, sequi deum
  9 Cingentem viridi tempora pampino.

1 Al. *ripas*, id est, flumina, id est, Italiam, resque Romanas. 2 O Bacche, qui imperator es, qui potestatem habes in Naïades (fluviorum Nymphas) et in Bacchas, tuas sacerdotes, quæ vel altas arbores fraxinos tui numinis instinctu suis manibus radicitùs possunt evertere. 3 Sic Od. 3. l. 1. *Sic te diva potens Cypri.* 4 Evertere altissimas quasque arbores. Synecd. spec. Virg. 1. Æn. *Tyrias olim quæ verteret arces.* 5 Anaphora. 6 De Augusto Cæsare. 7 Illud periculum est mihi jucundum. 8 O Bacche, torcularis præfecte. *Lenæus* enim dictus est Bacchus ἀπὸ τοῦ ληνοῦ, id est, *à torculari* sive *lacu*, quo vinum exprimitur. Virg. Georg. 2. *Huc pater o Lenæe veni.* 9 Qui viridi pampino illos, quos exornatos cupit, coronat.

Ode XXVI. Προσφωνητική.

AD VENEREM.

Senectute jam confectus, lyræ et rebus amatoriis valedicit.

Tricolos Tetrastrophos.

Vixi puellis 1 nuper idoneus,
  Et 2 militavi non sine gloriâ:
  3 Nunc arma, 4 defunctumque bello
    Barbiton hic 5 paries habebit,
6 Lævum marinæ qui 7 Veneris latus

1 Cùm essem ætate integra, et ad amores accommodata. 2 Amavi, amori operam dedi cum laude. Ovid. *Militat omnis amans, et habet sua castra Cupido.* Alleg. è Metaph. à re militari, ubi qui se fortiter gesserant sua potiùs persuasione, quam aliorum prædicatione, insolenter gloriabantur (qualis fuit Terentianus ille Thraso) ad virtutem lyricæ poeseos indicandam. 3 Paries hujus templi (quod Veneri consecratur) habebit nunc (cum ætate sim senior) arma mea militaria, nempe funalia, barbiton, vectes et arcus. 4 Et barbiton (instrumentum musicum) quod finivit et absolvit bellum amoris, quo non ultra ad canendas res ludicras uti possum. Sic Od. 24. hujus lib. Defunctumque laboribus *Æquali recreat sorte vicarius.* 5 Synecd. gen. 6 Qui respicit et proximus est lævo lateri Veneris marinæ, id est, Veneris ex spuma maris genitæ: unde Ἀφροδίτη ab ἀφρός, *spuma maris*, ob similitudinem seminis, vel, propter humoris salsi vim animalem et fœcundam. Vide quæ nos ad Virg. Æn. 5. v. 81 Eodem epitheto usus est et Od. 11. l. 4. *Qui dies mensem Veneris marinæ Findit Aprilem.* 7 Meton. subj. pro adjuncto Veneris simulacro.

Custodit. 1 Hic, hic ponite lucida
2 Funalia, et 3 vectes, et arcus
4 Oppositis foribus 5 minaces.
6 O quæ 7 beatam diva 8 tenes 9 Cyprum, et
10 Memphim carentem 11 Sithoniâ nive,
12 Regina, 13 sublimi flagello
14 Tange Chloën 15 semel, 16 arrogantem.

1 Epizeuxis. 2 Funes ceratos incensos nocturno tempore lucem præbentes, sive nocturnis ambulationibus inservientes. Pergit enumerare amore insanientium arma, cùm igne et ferro eversuros se occlusas januas minantur. 3 Ferreis instrumentis, quibus ab amica exclusus, ejus fores, fenestras et parietes nocte effregi. Sic Thraso apud Terentium in Eun. Thaidis domum expugnaturus, inquit, *In medium huc agmen cum vecti, Donax.* 4 Nocturno tempore mihi obstantibus, et me non intromittentibus, clausis. 5 Suo ictu. Metaph. ubi cura et sensus datur rei inanimatæ. 6 O Venus. Apostrophe ad Venerem, cui permista est deprecatio, ut Chloen, quæ illum solebat fastidire, telis Cupidinis feriat. 7 Divitem. 8 Regis et inhabitas. Sic Od. 4. hujus lib. de Apolline, *qui Lyciæ tenet Dumeta.* 9 Insulam opulentam, in qua Venus præcipuè colebatur. Vide Od. 3. l. 1. 10 Urbem Ægypti, i. totam Ægyptum, quæ nive caret, quòd regio est calida. Synecd. part. id est, hujus civitatis pro tota regione. 11 Qualis est in Sithone, Thraciæ monte. 12 Tu, inquam, o regina Venus. 13 In altum sublato, ut ictus sit gravior et vehementior. Metaph. a perfidis servis, vel aurigis, qui tardos equos flagris exsuscitant ad maturandum iter. 14 Vehementi amoris plaga percute, ut tandem tuo numine domita, mitior esse discat. 15 Ut illa, quæ nunquam vim tuam sensit, aliquando et semel sentiat. 16 Amatores suos superbe contemnentem.

Ode XXVII. Προσφωνητική.

AD GALATEAM NAVIGATURAM.

Dehortatur eam præcipuè ab exemplo Europæ.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Impios parræ 2 recinentis omen
3 Ducat, et prægnans canis, aut ab agro

1 Homines scelerati iter facientes opto ut habeant hæc mala inceptorum suorum omina, sc. parram avem (cujus vox tristis est,) ravam lupam, fœtam vulpem, et serpentem velocem, sed tibi jam navigaturæ nihil tale est metuendum, ego enim auspicium feci, etc. Sed tamen vides anni tempus, etc. 2 Iterùm atque iterum canentis, voce et volatu auspicium, sed adversum, facientis. *Oscines aves* sunt, quæ ore canentes faciunt auspicium, ut cornix, noctua, etc. *Alites*, quæ alis ac volatu, ut aquila, etc. Parra autem et in oscinibus et in alitibus habetur, teste Festo. 3 Dux sit itineris, comitetur, eò nimium, ut impii malè pereant. Exclamatio est per optationem et imprecationem, ut omnia sinistra omina dii à Galatea convertant in impios.

1 Rava decurrens lupa 2 Lanuvino,
3 Fœtaque vulpes!
4 Rumpat et serpens iter institutum,
5 Si per obliquum similis 6 sagittæ
7 Terruit mannos! ego 8 cui timebo
9 Providus auspex?
Antequam 10 stantes 11 repetat paludes
Imbrium 12 divina avis imminentum,
13 Oscinem corvum prece suscitabo
14 Solis ab ortu.
15 Sis licet felix ubicunque mavis,
Et memor nostri, Galatea, vivas:
Teque nec 16 lævus 17 vetet ire picus,
Nec 18 vaga cornix.
19 Sed vides, quanto 20 trepidet tumultu
21 Pronus 22 Orion: ego, 23 quid sit ater
Adriæ, novi, sinus, et quid 24 albus
25 Peccet 26 Japyx.

1 Crinibus fulva: vel inducens ravim. Meton. effect. 2 Undecunque. Species pro genere. 3 Gravida. 4 Impediat etiam. Hujusmodi monstris apud Ter. in Phorm. Geta nuptias ait se disturbaturum, vel certè tardaturum. *Introiit in ædes ater alienus canis: Anguis per impluvium decidit de tegulis: Gallina cecinit*, etc. 5 Cùm illa ex transverso, etc. Catul. *Nam si luxerit, ad librariorum Curram scrinia.* 6 Instar jaculi, *vel* ejus surculi partis, quæ in vitibus incurva et contorta pangitur (est enim serpenti similis) ex arborum ramis sese vibrans. 7 Perturbavit minores equos, sive gradarios, quibus ad navem veheris. Hæc enim omnia tibi cavenda sunt. Od. 4. Epod. *Et Appiam* mannis *terit.* 8 An tibi timebo? Nequaquam: quia nec impia es, nec talia monstra tibi tristem eventum prænuntiant. 9 Peritus aruspex, futurorum providus. 10 Quietas, quæ non fluunt, neque currunt, ut fluvii, sed stant, ut stagna. 11 Volando circumeat, ut sese ibi lavet. 12 Cornix, imbrium præscia et prænuntia. Synecd. gen. 13 Oscinem corvum meis precibus permovebo, a fronte et à dextra ut appareat, tibique felix augurium præbeat et occinat. *Oscines*, dicuntur aves, quæ cantu et ore canentes futura prædicunt: ut corvus, cornix, noctua. 14 Ab oriente. Nam augures cœlum in quatuor partes dividebant, et cum augurium captabant, orientem solem spectabant: ut meridies eis esset pars dextra, septentrio sinistra. 15 Opto igitur, o Galatea, ut sis felix, et memor nostri, licet vivas ubicunque mavis vivere, quàm nobiscum, id est, etsi mavis esse sine me, sis felix tamen. Permissio. 16 A sinistra parte apparens, qui erat mali ominis. 17 Iter tuum impediat. 18 Errabunda vagans volatu. Anaphora in *nec* repetito. 19 Sed vides, quantam tempestatem Orion denuntiet. Dehortatur Galateam à navigatione. Vide Od. 28. l. 1. 20 Quanto ventorum fremitu omnia suo impetu moveat et percellat, navigaturos trepidantes efficiat. Meton. effect. 21 Ad occasum vergens. 22 Turbulentum illud sidus. 23 Quam noxius et infestus sinus ille maris Adriæ. Vide Od. 9. hujus lib. 24 Quamvis serenus. Sic Od. 7. l. 1. Notum *album* dixit. 25 Peccare, id est, quantam tempestatem concitare soleat. 26 Calabriæ ventus ex Apulia flans.

1 Hostium uxores puerique 2 cæcos
3 Sentiant motus orientis 4 hœdi, et
Æquoris 5 nigri fremitum, 6 et trementes
Verbere ripas!
7 Sic et 8 Europe niveum 9 doloso
Credidit tauro latus, et 10 scatentem
Belluis 11 pontum, 12 mediasque fraudes
13 Palluit audax.
14 Nuper in pratis 15 studiosa florum, 16 et
Debitæ Nymphis opifex coronæ,
17 Nocte sublustri nihil astra præter
Vidit et undas.
18 Quæ 19 simul centum 20 tetigit potentem
Oppidis 21 Creten, 22 Pater, ô relictum
Filiæ nomen, 23 pietasque, dixit,
Victa furore,
24 Unde? quò veni? 25 levis una mors est

1 Qui nobis male cupiunt. Altera est exclamatio optantis et imprecantis. Solent scriptores mala hostibus optare, quos perire cupiunt: Ovid. *Hostibus eveniant convivia talia nostris?* Ter. Heaut. *Ah, obsecro, illud inimicis siet!* 2 Tempestates quarum causæ ignorantur, vel, obscuras et nigras, ut supra Od. 13. l. 2. *cæca fata*: et Virg. 2. Æn. *Multaque per cæcam congressi prælia noctem Conserimus.* 3 Experiantur. 4 Al. *austri.* 5 Noxii, tempestuosi. 6 Et sentiant littora maris, quæ videntur tremere, fluctuum impulsu commota et conquassata. 7 Quemadmodum taurus decepit Europam, sic tu, ni caveas, ab austro decipieris. 8 Europa, Agenoris filia, Cadmi soror. Europæ autem exemplo Galateam deterret, ne se mari, quantumvis tranquillo, committat. 9 Fraudulento Jovi, qui deum tegebat, in taurum mutato, commisit. ἐπίστευσε. 10 Repletum belluis marinis. 11 Mare Bosphorum. 12 Jovis fraudes in medio dolo cognitas, non antè suspectas. 13 Quæ antè imperterrita fuit, posteà pallens extimuit. Timor enim pallorem inducit. 14 Paulò antè, die præterito. 15 Europa quæ studiosè et sedulò flores colligebat. Sic de Proserpina, cùm à Dite raperetur, Claudianus: et venustissime Ovid. 5. Met. *Quo dum Proserpina luco Ludit, et aut violas, aut candida lilia carpit*, etc. 16 Et quæ coronam nectebat Nymphis debitam, id est, promissam. 17 Illa ipsa nocte sequenti paululum admodum lucente. Virg. 9. Æn. *Et galea Euryalum* sublustri *noctis in umbra Prodidit immemorem.* 18 Europa. 19 Simulac, postquam: ut Od. 4. l. 1. *quò* simul *mearis.* Accessus est ad Prosopopœiam Europes. 20 Pervenit in patriam Jovis. 21 Cretam Homerus appellat ἑκατόμπολιν. Virg. Æn. 3. de Cretensibus: *Centum urbes habitant magnas.* Ariadne Theseo apud Ovid. *Non ego te, Crete, centum digesta per urbes Aspiciam, puero cognita terra Jovi.* 22 Tùm dixit, o nomen *Pater* à me filia per temerariam audaciam desertum et neglectum. Hæc, et quæ sequuntur, fermè usque ad finem odæ, sunt verba Europæ ingemiscentis. 23 O pietas, patriæ et parentibus debita, insano amore tauri postposita. 24 Unde abii? et quò feror? quomodo à patre ad hunc raptorem perveni? Erotemata incisa vehementiam doloris, et mentis emotionem denotant. 25 Una mors levior pœna est, quam quæ sufficiat virginitati amissæ, id est, pudor violatus in virgine multas emeretur mortes.

Virginum culpæ. 1 Vigilans-ne ploro
Turpe commissum? an 2 vitiis carentem
3 Ludit imago
Vana, quæ portâ fugiens 4 eburnâ
Somnium 5 ducit? 6 melius-ne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?
7 Si quis 8 infamem mihi nunc juvencum
9 Dedat iratæ, lacerare ferro, et
10 Frangere enitar 11 modò multum 12 amati
Cornua tauri.
13 Impudens liqui patrios penates;
Impudens Orcum moror: 14 ô deorum
Si quis 15 hæc audis, 16 utinam inter errem
Nuda leones!
Antequam 17 turpis macies 18 decentes
Occupet 19 malas, 20 teneræque succus
Defluat prædæ, 21 speciosa quæro
Pascere tigres.
22 Vilis Europæ pater urget absens:
23 Quid mori cessas? potes hac ab 24 orno

1 An vigilans deploro hoc turpe scelus commissum? Aporia est et addubitatio de facti flagitii veritate, utrum ita factum somniaverit. 2 Quæ hujusmodi non admiserim. 3 An falsa quædam somnii species, id est, phantasma in somnis mihi occurrit et me decipit? Synecd. gen. in *imago* pro somnio. 4 Ex porta eburnea, per quam vana somnia emittuntur. Homer. Δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμενηνῶν εἰσὶν ὀνείρων etc. quos Homeri versus expressit. Virg. 6. Æn. *Sunt geminæ Somni portæ: quarum altera fertur Cornea, qua veris facilis datur exitus umbris: Altera candenti perfecta nitens elephanto.* Vide quæ nos ibi: et Macrob. l. 1 in Somn. Scip. c. 3. 5 Mihi adducit? 6 Altera est Aporia sive addubitatio. 7 Optatio per indignationem. 8 Per quem infamia mihi oblata est. Meton. effect. 9 In potestatem mihi redigat. 10 Discerpere, diripere coner, διακόπτειν. 11 Paulò antè. 12 A me. 13 Impudens in eo fui, quòd patrem reliquerim: impudens nunc sum, quòd ulterius adhuc vivo, meamque mortem moror, mihique manus non infero. *Orcum* enim, vel *Plutonem morari*, est non mori, cum oporteat. Anaphora. *Orcus* ab *urgendo* dictus, quod ille deus maximè nos urgeat. 14 Apostrophe est ad aliquem deorum. 15 Hæc verba, hasce querelas. 16 Utinam errem nuda inter leones, atque ab iis devorer, antequam contabescam. 17 Senilis 18 Formosas, pulchras. 19 Maxillas. 20 Mihique Europæ, quæ tigribus tenera præda futura sum, pulchritudo dilabatur, decedat. 21 Ego adhùc ætatæ integra tigribus me devorandam offerre quæro. 22 Quid tu autem cunctaris? Nam et ipse pater tuus, qui tibi Europæ vilis et neglectus fuit, dum præ tauro ipsum contemsisti, ille absens corpore, sed animo præsens, stimulat te, ut moriaris. Al. *Europe*, id est, o Europa, quæ vilis ac contempta es, perdito jam virginitatis flore: et tum erit Apostrophe ad seipsam. 23 Europa seipsam alloquitur, ut diximus. 24 Arbore. Deliberatio est per addubitationem de genere mortis.

Pendulum 1 zonâ, benè te secutâ,
Lædere collum.
Sive te rupes et 2 acuta letho
Saxa delectant, age, te procellæ
3 Crede veloci, nisi 4 herile mavis
Carpere pensum,
5 Regius sanguis, dominæque tradi
6 Barbaræ 7 pellex. 8 Aderat 9 quærenti
10 Perfidùm ridens Venus, et 11 remisso
12 Filius arcu.
13 Mox ubi lusit satis, 14 abstineto
(Dixit) irarum, 15 calidæque rixæ,
16 Cùm tibi invisus laceranda reddet
Cornua taurus.
17 Uxor invicti Jovis esse nescis?
18 Mitte singultus: 19 benè ferre magnam
Disce 20 fortunam: tua 21 sectus orbis
Nomina ducet.

1 Cingulo tuo (in usum laquei,) quod opportune tecum attulisti, collum tibi obstringere, te suspendere, tuamque animam intercludere. 2 Scopuli velociter hominem, ut morbi acuti, interimentes, ex quibus et in quæ te præcipites. 3 Committe te rapidæ procellæ, quæ te scopulis illidat, id est, conjice te præcipitem in mare procellosum. 4 Nisi mavis lanam certo pondere traditam, et ab hera imperatam, in fila ducere, id est, in servitutem tradi. 5 Cùm Agenoris, regis Phœnicum, filia sis. Meton. mat. 6 Immiti. 7 Cujus mariti tu propter pulchritudinem concubina sis, et à qua miserrime tracteris. 8 Deponitur Prosopopœja virginis, et altera Veneris inducitur. 9 Hisce querelis Europæ lamentanti, deque mortis genere secum deliberanti. 10 Ridens perfidè, id est, dolosè, non ex animo. Hellenismus. Sic Od. 22. l. 1. Dulce *ridentem Lalagem amabo.* 11 Non, ut priùs, tenso, sed laxato, sagittariorum more, ubi jaculari desinunt; quippe qui Europam suis sagittis sauciarat, ejusque virginitatem expugnaverat. 12 Filius ejus Cupido: Synecd. gen. 13 Postquam Venus Europam satis diu vexavit, illamque suas calamitates diu conqueri passa est. 14 Abstineto ab ira, et clementem te erga illum gere, nec irata ipsi facias, quod interminata es. Hellenismus, ut ἀπέχου τῶν ὀργῶν. Sic Od. 9. l. 2. *Desine mollium tandem querelarum.* 15 Quæ venit à calore sanguinis. 16 Cùm taurus ille, cui tantoperè irata es, te reviset. Ironicè: nam antea minabatur se cornua tauri fracturam. 17 Nescis te esse uxorem omnipotentis Jovis? *vel*, an nescis te gerere, ut omnipotentis Jovis uxorem decet? Hellenismus. 18 Omitte, relinque ejulationes et lamentationes. 19 Disce infinitam hanc beatitudinem et res secundas ferre moderate, iisque non insolescere. 20 Felicitatem à Fortuna dea hominibus, ut Ethnici credebant, datam. Meton. effic. 21 Una pars orbis terrarum ab Asia et Africa divisa, ab hoc eventu Europa appellabitur.

Ode XXVIII. Συλλογιστική.

A D L Y D E N.

Hortatur Lyden, diem, Neptuno sacrum, in potu et cantu hilariter transigere.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Festo quid potiùs die
Neptuni faciam? 2 prome 3 reconditum,
Lyde 4 strenua, Cæcubum,
5 Munitæque adhibe vim sapientiæ.
6 Inclinare meridiem
Sentis: 7 ac, veluti stet volucris dies,
8 Parcis deripere 9 horreo
10 Cessantem 11 Bibuli consulis amphoram.
Nos 12 cantabimus 13 invicem
14 Neptunum, et virides 15 Nereïdum comas:
16 Tu curvâ 17 recines lyrâ
Latonam, et 18 celeris spicula 19 Cynthiæ:
20 Summo carmine, 21 quæ 22 Cnidon
23 Fulgentesque 24 tenet 25 Cycladas, et 26 Paphon
Junctis 27 visit 28 oloribus.
29 Dicetur meritâ Nox quoque nænia.

1 Ordo est: Lyde, prome reconditum *vinum* Cæcubum: quid *enim* potiùs festo die Neptuni faciam, id est, facere possum, cùm ille voluptatibus dicatus sit? 2 Deprome, ut bibam. 3 Multis annis in cella promptuaria servatum. 4 Strenuè, largiter. 5 Et omni gravitati et frugalitati custoditæ et septæ contra voluptates vim infer, eamque vino et lætitia expugna, ut joco et ludo aliquis sit locus. Metaph. ab oppidis præsidio firmatis. 6 Decrescere, et solem à meridie ad occasum vergere animadvertis. 7 Ac, quasi velocissime præteriens dies nunquam finiatur. 8 Cessas rapere ac promere ex vini apotheca vini cadum Bibuli consulatu reconditum. 9 Synecd. gen. 10 Tot annis reconditam et otiosam, utpote ex qua nihil depromptum fuit. 11 Consul fuit M. Calpurnius Bibulus cum C. Julio Cæsare A. U. C. DCXCIV. Ætatem ergo hujus vini notat. 12 Hoc die festo. 13 Per vices, vicissim. 14 Deum maris, Saturni filium, in diei festi honorem. 15 Nerei filiarum, maris Nympharum. 16 Tu verò, o Lyde. 17 Iterùm atque iterùm canes, decantabis. 18 Tanquam velocissimæ venatricis. 19 Dianæ, Latonæ filiæ, in Cyntho, Deli monte, natæ. Synecd. gen. 20 Ultimo seu extremo: ut Ep. 1. l. 1. *Prima dicte mihi, summa dicende Camœna*. 21 Venerem celebrabimus. Sic Od. 30. l. 1. *O Venus, regina* Cnidi Paphique. 22 Urbem Cariæ. 23 Nitentes. 24 Incolis. 25 Insulas sibi sacras. Vide Od. 14. l. 1. 26 Urbem Cypri. 27 Invisit. 28 Cygnis, à quibus trahitur currus Veneris. Vide Od. 3. l. 4. 29 Nox etiam cantabitur carmine debito, tristi sc. et lugubri, quod somno et tenebris (quæ sunt mortis imago) optimè convenit.

Ode XXIX. Παραινετική.

AD MÆCENATEM.

Invitat eum ad cœnam hilarem, publicis curis omissis.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Tyrrhena regum progenies, 2 tibi
3 Non antè verso lene merum cado
Cum flore, Mæcenas, 4 rosarum, et
5 Pressa tuis balanus capillis
Jamdudum apud 6 me est: 7 eripe te moræ:
Ne semper 8 udum 9 Tibur, et 10 Æsulæ
Declive 11 contempleris arvum, et
12 Telegoni juga parricidæ.
13 Fastidiosam desere copiam, et
14 Molem 15 propinquam nubibus arduis.
16 Omitte mirari 17 beatæ
18 Fumum, et opes, 19 strepitumque Romæ.
Plerumque gratæ divitibus 20 vices,
21 Mundæque parvo sub 22 lare pauperum
Cœnæ, sinè 23 aulæis et 24 ostro

1 Ab Hetruscis regibus oriunde. Sic Od. 1. l. 1. *Mæcenas, atavis edite regibus*. Ordo est: O Mæcenas, Tyrrhena progenies regum, jam dudùm apud me est tibi lene merum, non antè verso cado cum flore rosarum, et balanus pressa tuis capillis. 2 In tuum honorem. 3 In cado sive amphora antehac nunquam prompta, in eumque diem asservata, vel inversa ad vinum depromendum. Cadi enim sive amphoræ os supernè erat, ut verti necesse esset, quod depromi vinum posset. 4 Quibus apud me coroneris. 5 Glans unguentaria pressa, id est, oleum vel unguentum balaninum ex ea expressum, ut eo unguento tui capilli delibuti niteant. Synecd. gen. et Meton, mat. 6 Jamdiu domi meæ est. Meton est subj. possessoris pro re possessa et adjuncta. 7 Expedi et libera te iis rebus, quæ tibi sunt in mora, quæ te remorantur, quò minùs ad nos venias. 8 Humidum propter copiam aquarum, quæ faciunt Tibur insalubre. 9 Vicinum illud oppidum: i. avoca te à cogitatione negotiorum, quæ fieri debent in eo oppido. Meton. subj. 10 Oppidi in declivi colle positi, Tiburi propinqui. 11 In hortis tuis. 12 Oppidi Tusculi conditi à Telegono, Ulyssis ex Circe filio, qui patrem imprudens interfecit. 13 Relinque aliquandiu domi tuæ illam omnium rerum abundantiam, quæ fastidium parit: nam *Putet aper, rhombusque recens, mala copia quando Ægrum sollicitat stomachum*: ut est Sat. 2. l. 2. Omninò copia satietatem, satietas fastidium parit. 14 Turrim in hortis tuis in sublime exstructam, unde totam fere Romam prospicis. Synecd. gen hyperbolica. 15 Vicinam. 16 Desine. 17 Divitis. 18 Auram popularem, vel ambitionem. Metaphora ab iis rebus, quæ initio videntur aliquid magnum portendere, qualis est fumus, sed citò evanescunt in auras 19 Tumultum. 20 Hujusmodi vicissitudines sive varietates, quæ tædium tollunt. 21 Frugales, quæ sunt neque sordidæ, neque nimis sumptuosæ. 22 In exiguis domibus. Meton. contenti pro continente deos penates. 23 Tapetis. 24 Vestibus purpureis.

1 Sollicitam explicuêre frontem.
2 Jam clarus 3 occultum Andromedes 4 pater
5 Ostendit ignem : jam 6 Procyon furit,
7 Et stella 8 vesani leonis,
Sole dies 9 referente 10 siccos.
Jam pastor 11 umbras cum grege 12 languido
13 Rivumque 14 fessus 15 quærit, et 16 horridi
17 Dumeta 18 Sylvani : caretque
Ripa 19 vagis 20 taciturna ventis.
Tu, 21 civitatem quis deceat status,
Curas, et 22 Urbi 23 sollicitus, times
Quid 24 Seres, et regnata Cyro
25 Bactra parent, 26 Tanaïsque discors.
27 Prudens futuri temporis 28 exitum
29 Caliginosâ nocte premit Deus :
Ridetque, si 30 mortalis 31 ultra
Fas trepidat. 32 Quod adest, memento
Componere æquus : cætera 33 fluminis
Ritu feruntur, 34 nunc medio alveo
35 Cum pace delabentis Etruscum
In mare, nunc 36 lapides adesos,

1 Ipsis divitibus non rarò in rugas contractam frontem exporrexerunt et exhilararunt, id est, omnem tristitiam discusserunt. *Explicare frontem* dicitur tùm id quod lætitiæ causam affert, ut hoc loco: tum is, qui, re aliqua læta sibi oblata, vultu et fronte lætitiam declarat. Ex fronte certè, quo quisque animo sit, perspicitur. Metaph. à rebus involutis. 2 Anaphora. 3 Corporibus noxium, ex occulto lædentem. 4 Cepheus, Æthiopum rex, inter sidera collocatus. Synecd. gen. 5 Exserit calorem, denunciat æstatem. 6 Anticanis ante Caniculam cum sole oritur, suoque calore homines insanos reddit. 7 Et signum septentrionale exoritur circa Cancrum, in quo fit solstitium æstivum. 8 Morbiferi. 9 Excitante. 10 Sinè pluvia, et calidissimos. 11 Ad calorem vitandum. 12 Æstu solis fatigato. 13 Ad bibendum, vel sese proluendum. 14 Calore. 15 Captat. 16 Agrestis. 17 Loca spinis referta, ut calorem effugiant. Hæc enim densitate sua solem excludunt. 18 Nemorum dei. 19 Omnia pervagantibus. 20 Nullo fluctu permota, murmur non edens. Significat poeta tempus ventosum jam transisse. 21 Romam. Synecd. gen. 22 Romæ. Synecd. gen. 23 Anxius. 24 Populi Asiæ Scythicæ. 25 Tu curas, quid Seres et Bactra contra Romanos præparent et moliantur, quondam à Cyro regnata, id est, in quibus regnavit Cyrus. 26 Fluvius Asiam ab Europa disterminans, qui fluit per populos discordes, id est, quid Sarmatæ et Scythæ apud Tanaim et Mæotidem paludem inter se discordes et belligerantes moliantur. Meton. subj. 27 Providens. 28 Finem et eventum. 29 Densis ignorantiæ tenebris inclusit et detinet, id est, eventum nobis ignotum voluit. Metaph. 30 Synecd. gen. 31 Ultra id, quod ipsi licitum est, laborat, id est, de futuris anxius et sollicitus est. 32 Illud, quod præsens est, æquo animo et cum æquitate moderari memento. 33 Quæ futura sunt cursum suum habent, instar fluminis delabentis in mare Tyrrhenum, nunc placidè et quietè, interdum tristia et adversa sunt. Synecdochica est Tiberis descriptio. 34 Interdum. 35 Leniter, quiete, placidè, ἡσύχως. 36 Excavata rapidum saxa.

1 Stirpesque raptas, et pecus, et domos
2 Volventis una, non sinè montium
3 Clamore, vicinæque sylvæ?
4 Cùm fera diluvies quietos
Irritat amnes. 5 Ille potens 6 sui,
Lætusque deget, cui licet, in diem,
Dixisse, 7 vixi: 8 cras vel atrâ
Nube 9 polum 10 pater occupato,
Vel sole puro: non tamen irritum,
Quodcumque retrò est, efficiet: 11 neque
Diffinget, insectumque reddet,
Quod fugiens semel 12 hora 13 vexit.
Fortuna 14 sævo læta negotio,
15 Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat 16 incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii 17 benigna:
Laudo 18 manentem: 19 si celeres quatit
20 Pennas, 21 resigno quæ dedit, 22 et mea
Virtute me involvo, 23 probamque
Pauperiem sinè dote quæro.

1 Arbores exstirpatas. 2 Secum trahentis. 3 Fragore et tumultu. Metaph. ab animatis. 4 Cùm ingens aquarum inundatio amnes placidos impellit, concitat, et quasi ad iram provocat, ut ripas suas exsuperent, id est, cùm diluvies ex imbribus oritur. 5 Ille homo liber est, et compos sui, suique juris. ἐγκρατὴς ἑαυτοῦ, hilarisque vivit, cui licet dixisse, vixi in diem, id est, bonis præsentibus et paratis, et quæ in mea potestate sunt, fruor, futura non curo. 6 Affectuum suorum, quibus sapiens imperat. Meton. subj. 7 Producitur Prosopopœja illius, qui potens est sui, usque ad finem. 8 Tu, o Jupiter, deorum et hominum pater, cras vel ipsum cœlum nubilum vel serenum facito, id est, sive cœlum sit nubilum, sive serenum: tamen Deus illud, quodcunque præteriit, non mutabit. Procatalepsis est, cui miscetur audax permissio. 9 Cœlum. Synecd. part. 10 Jupiter. Synecd. gen. 11 Non aliter finget, non destruet, vel immutabit. Metaph. à figulis, qui, quod prius finxerant, sæpe destruere et corrumpere solent. 12 Præteritum tempus. Synecd. part. 13 Invexit, secum duxit. 14 Quæ lætatur rebus adversis homines exercere. 15 In ludendo aliquo ludo instabili et incerto, dùm res hominum variè mutat. 16 Instabiles. 17 Clemens est. 18 Fortunam apud me manentem, mihique faventem et secundam. 19 Si fugit et adversa est. 20 Tanquam avolatura. Metaph. ab avibus. 21 Quæ obsignata habebam, rursùs aperio, et fortunæ reddo in omnem eventum paratus. Sic Ep. 7. l. 1. *Hac ego, si compellar imagine, cuncta resigno*. id est, reddo. Nam propriè *resignare*, est quæ signo impresso clausa erant, aperire. Ibid. *Adducit febres, et testamenta resignat.* 22 Et meis me virtutibus, tanquam veste, circumdo, orno, munio ac defendo adversùs Fortunæ injurias, non rebus externis. Metaph. petita a vestimentis, quibus nos involvimus. 22 Et paupertatem cum virtute conjunctam sine præmio atque oneribus quæro. Metaphŏra ab iis uxoribus, quæ indotatæ ducuntur domum.

1 Non est meum, si 2 mugiat Africis
2 Malus procellis, ad 3 miseras preces
Decurrere, 4 et votis pacisci,
Ne 5 Cypriæ Tyriæque merces
6 Addant 7 avaro divitias mari.
8 Tunc me 9 biremis præsidio 9 scaphæ
10 Tutum per Ægeos tumultus
Aura feret, 11 geminusque Pollux.

1 Non propositi mei est (quippe qui fortunæ servire nolim) navigare, navigationisque me periculo committere, ut ditescam et rem augeam: etenim pauper esse malo. 2 Arbor navis impulsa procellis Africi venti, vel Africæ terræ, resonet. 3 Hominibus miseris convenientes. 4 Et cum Neptuno aliisque diis votis et precibus pactum inire, ne naufragio facto, merces meæ in mari pereant. 5 Merces meæ ex Cypro insula Tyroque urbe advectæ, id est, quæcunque merces. Species pro genere. 6 Per naufragium. 7 Omnia ad se rapienti, absorbenti, insatiabili. 8 Quando maris periculo me expono, et voti reum facio, tunc aura et geminus Pollux feret me per Ægæos tumultus tutum præsidio biremis scaphæ. Quod nunquam est futurum. Ironia. 9 Parva navis duobus ordinibus remigum agitata, qua tutò navigare nemo potest in mari Ægæo. 10 Immunem per Ægæi maris fluctus, vel motus ventorum in Ægæo mari depræliantium perducet ventus. Est autem Ægæum mare admodum procellosum ac periculosum nautis. Nomen ergo quidam deducent ab Ægeo, patre Thesei: alii à scopulo, αἰγὶ sive capræ similitudinem referente. Vide quæ nos ad Virg. p. 241. 11 Castor et Pollux gemini nati nautis favent.

Ode XXX.

Ἀποτελεστικὴ, Προσφωνητικὴ καὶ Εὐχαριστική.

AD MELPOMENEM MUSAM.

Horatius lyricos versus scribendo, æternam gloriam est consecutus.

Monocolos.

1 Exegi monumentum 2 ære 3 perennius,
4 Regalique situ pyramidum altius:

1 Ego Horatius perfeci et absolvi opus aliquod carminum sive lyricum, æternum ingenii mei monumentum futurum, æreis statuis durabilius. Sic de Metamorphoseon libris Ovid. *Jamque opus exegi, quod nec Jovis ira nec ignes, Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.* Synecd. gen. pro lyrico poemate. 2 Meton. mat. et Epistrophe. 3 Constantius, durabilius. 4 Et sublimius statu sive constructione pyramidum, ab Ægyptiis regibus in sui sepulturam exstructarum. *Pyramides* sunt moles maximæ, ita constructæ, ut è lato in acutum tendant: sic dictæ, quod *flammarum* similitudinem habent: Græci enim πῦρ ignem vocant. Lege Plin. l. 36. c. 12.

Quod nec imber 1 edax, aut aquilo 2 impotens
Possit 3 diruere, aut innumerabilis
4 Annorum series, et 5 fuga temporum.
6 Non omnis moriar: 7 multaque pars mei
8 Vitabit Libitinam: 9 usque ego posterâ
Crescam laude recens, 10 dum Capitolium
11 Scandet cum tacitâ 12 virgine pontifex.
13 Dicar, (14 quâ violens obstrepit 15 Aufidus,
Et quà 16 pauper aquæ 17 Daunus agrestium
18 Regnavit populorum,) 19 ex humili potens,
20 Princeps 21 Æolium carmen ad Italos
Deduxisse 22 modos. 23 Sume superbiam
Quæsitam meritis, 24 et mihi Delphicâ
25 Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

1 Omnia vetustate corrumpens. 2 Vehementer sæviens, ut qui sibi non possit temperare. Metaphora. 3 Abolere et debilitare. 4 Incomprehensibilis temporis longinquitas. 5 Cursus temporum. Sic Od. 14. l. 2. *fugaces annos* dixit, et Od. superiore *horam fugientem*. 6 Non totus moriar. Sic Ep. 1. l. 1 *Quid verum atque decens, curo et rogo, et omnis in hoc sum.* 7 Et maxima præstantissimaque mei pars, mens vel ingenium. 8 Effugiet mortem, erit immortalis. Meton. causæ. *Libitina* enim proprie est dea funerum: significat etiam capulum, vel feretrum, in quo cadavera efferuntur ad sepulturam. 9 Semper ego renovatus, nunquam senescens, incrementum sumam futurorum hominum laude. 10 Usque dùm imperii Romani æterna futura memoria est. 11 Donec pontifex maximus ascendat in Capitolium ad sacra Idualia celebranda, cum virgine Vestali tacente, cùm sacra celebrantur. 12 Vestali. Synecd. gen. 13 Laudabor à posteritate. Ordo est: Ego potens ex humili, dicar princeps deduxisse carmen Æolium ad modos Italos, qua Aufidus violens obstrepit, et qua Daunus pauper aquæ regnavit agrestium populorum. 14 Idque in iis locis, qua violentus, impetuosus, etc. 15 Apuliæ fluvius, ubi natus est Horatius. Sic Od. 9. lib. 4. *Longè sonantem natus ad Aufidum.* 16 Aquæ copia destitutus propter vehementes calores. 17 *Daunus* rex Apuliæ fuit, à cujus nomine fluvius sic appellatus est. 18 Rex fuit agrestium populorum, ἐβασίλευσε τῶν λαῶν, id est, imperavit agrestibus populis. Tale illud Virg. 1. Æn. *Justitiæque prius mirer, belli-ne laborum?* Constructio Græca. Sic *Desine querelarum. Abstineto irarum. Decipitur laborum. Soluti operum*, apud Horat. 19 Ex plebejo loco, sc. libertino patre natus, magnus et excellens vates. 20 Quòd omnium primus deduxerim. 21 Quale Alcæus scripsit, à Lesbo insula, in qua regnavit Æolus. Vide Od. 13. l. 2. Synecd. gen. 22 Rhythmos et modulationes. 23 O Musa Melpomene, vindica tibi gloriam sive spiritus justos et tibi jure debitos, ac propriis virtutibus mihi acquisitos. Apostrophe. 24 Et lubens exorna mihi crines lauro Apollinea, id est, immarcescibili corona ex lauro consecrata Apollini, qui Delphis edidit oracula sub monte Parnasso et summa veneratione ibi colebatur. 25 Meton. signi, et Synecd. integr. pro membris, id est, ramis lauri, è quibus nectebatur corona eximiis poetis.

Q. HORATII FLACCI
CARMINUM,
SEU
ODARUM,
LIBER QUARTUS.

Ode I. Εὐκτική, Ἐρωτική.

AD VENEREM.

Horatius, jam eâ se esse ætate, ut à rebus amatoriis et carminibus ludicris alieno esse animo debeat, et tamen Ligurini vesano amore torreri dicit.

Dicolos Distrophos.

1 Intermissa Venus diu,
Rursus 2 bella moves? 3 parce, precor, precor.
Non 4 sum, qualis eram bonæ
5 Sub Regno Cynaræ: desine dulcium
Mater 6 sæva Cupidinum,
Circa 7 lustra decem 8 flectere 9 mollibus
10 Jam durum imperiis: Abi
Quò blandæ juvenum te 11 revocant preces.
12 Tempestivius in domo
Pauli, purpureis 13 ales oloribus,
14 Commessabere 15 Maximi,

1 A me neglecta. 2 Ad bella tua cum puellis et amicis, et illa amantium prælia, à me lyrico carmine celebrandis excitas. Ovid. *Militat omnis amans, et habet sua castra Cupido.* Metaph. 3 Parce mihi, et noli me cogere ad illa tanto tempore desita, iterùm repetenda. Epizeuxis. 4 Sc. amplius talis. 5 Sub imperio amicæ meæ Cynaræ benignæ, nullamque à me mercedem exigentis, id est, cùm Cynara bona regeret. Qui enim amant, serviunt. Metaph. à Monarchis, qui obsequium à subditis exigunt. 6 Venus aliquando crudelis est, et sæva inter dulces voluptates. Hic idem versus positus est supra Od. 19. l. 1, in principio. 7 Ætatis sc. id est, cùm nunc annos quinquaginta sim natus. 8 Permoveret: quippe qui propter ætatem domari ampliùs et mollescere nequeam. 9 Dulcibus, quæ molliunt animos: *vel*, quæ jam antè mollitos, id est, ætate ipsa pronos et faciles ad amandum, decent. Ovid. l. 1. de Remed. amor. *Lude; decent animos mollia regna tuos.* 10 Me jam senio induratum, morosum et gravem. 11 A sene ad sese. 12 Opportuniùs, decentius. 13 Quæ velut ales volucris es, et celeriter vehi soles in curru pulchris oloribus juncto. Sic Od. 28. l. 3. *quæ Cnidon junctis visit oloribus.* Metaph. à colore purpuræ. 14 Jocabere, voluptuarie vives. 15 Pauli Fabii Maximi, Pauli, aut certè Quinti filium.

Si 1 torrere jecur 2 quæris 3 idoneum.
4 Namque et nobilis, et decens,
5 Et pro sollicitis non tacitus reis,
6 Et centum puer artium,
7 Latè 8 signa feret militiæ tuæ,
9 Et quandoque potentior
Largis muneribus riserit æmuli,
Albanos prope, 10 te, lacus
Ponet marmoream sub 11 trabe citreâ.
12 Illic plurima 13 naribus
14 Duces thura, lyræque, et 15 Berecynthiæ
Delectabere tibiæ
16 Mistis carminibus, non sinè fistulâ.
Illic 17 bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede 18 candido
19 In morem Salium ter 20 quatient humum.
21 Me nec fœmina, nec puer
Jam, nec spes 22 animi 23 credula mutui,
Nec 24 certare juvat mero,
25 Nec vincire novis tempora floribus.

1 Comburere. Metaph. ab igne. 2 Desideras, 3 Amoribus aptum. Jecur enim est sedes libidinis. 4 Namque Paulus ille juvenis nobilis, et formosus: ut Od. 27. l. 5. *malas decentes.* 5 Et pro reis, in rebus capitalibus anxiis, patronus non mutus, sed facundus: quippe quos suo patrocinio sæpissimè juvit et defensavit. 6 Et juvenis multis artibus instructus. Numerus finitus pro infinito. 7 Amplè, ubicunque volueris, id est, multum amabit, et animo libenti. 8 Vexilla. Metaph. Ovid. *Militiæ species amor est: discedite segnes.* 9 Et quandocunque Paulus riserit, id est, hilaris erit, validior et plus valens apud amicam quam larga rivalis munera, tum ille marmoream constituet atque eriget tibi statuam in monte Albano propè Albanos lacus, ubi opima habet prædia. 10 Meton. subj. 11 In templo citreæ arboris, id est, in templo arboribus odoratis ædificato. Meton. mat. Al. *cypria.* 12 In templo. 13 Metaph. ab animatis ad inanimatam imaginem, cui tribuitur sensus et odorum et sonorum: sed in *thura* est Meton. subj. pro ipsius odore, quo perfundetur statua. 14 Attrahes, et bibendo quasi exhauries plurimos odores, id est, illic plurima tibi instituentur ex thure sacrificia. 15 In sacris deæ Phrygiæ Cybeles inventæ et usurpari solitæ, id est, cujuslibet tibiæ. Synec. spec. 16 Variis carminibus et instrumentis musicis commistis et consonantibus. 17 Manè et vesperi. 18 Tenero. 19 In morem Saliorum, Mart. sacerdotum; qui ancilia per urbem ferentes magno corporis motu saltant. Sic Od. 36. l. 1. *Nec morem in Salium sit requies pedum.* Salii (teste Livio) in urbe fuere à Numa constituti, Marti Gradivo consecrati, qui totidem ancilia per urbem cum saltibus gestabant atque tripudiis, undè et nomen habent. 20 Pulsabunt humum, id est, saltabunt. Sc. Paulum Fabium Maximum tibi rebusque amatoriis accommodatissimum invenies. 21 Me nec fœmina ulla ampliùs juvat, id est, delectat. 22 Amoris. 23 Cum persuasione conjuncta, fore ut mutuo amer ab ea, cujus amore captus sum. 24 Contendere vino cum amicis in conviviis non delectat. Ductum à bello. 25 Nec caput inter bibendum coronare. Anaphora: ut in *cur.*

1 Sed cur, heu, Ligurine, cur
 2 Manat 3 rara meas lachryma per genas?
Cur 4 facunda 5 parùm decoro
 6 Inter verba cadit lingua silentio?
7 Nocturnis te ego somniis
 Jam captum teneo, jam 8 volucrem sequor
Te 9 per gramina Martii
 Campi, 10 te per aquas, 11 dure, volubiles.

1 Sed eheu puer Ligurine, quamvis ætate ingravesco, amore tamen tui incensus ad pristinas revocor lascivias. Apostrophe pathetica. 2 Defluit, mihi erumpit, tui quando recordor. 3 Insolita, guttatim et rarò defluens, non amoris parvitate, sed ætatis verecundia: nam turpe est seni præ amore flere. 4 Alias satis loquax. 5 Mihi viro gravi et honesto parum conveniente. 6 Cur lingua mea inter loquendum sive in medio sermone titubat et obmutescit, labitur? quod nimii amoris est indicium. 7 O Ligurine dure, ego nocturnis in somniis te jam quasi captum brachiisque circumdatum amplecti mihi videor. 8 Te tanquam alitem è complexu meo avolantem sequor. Sumtum ab avibus. 9 Quasi ludentem in campo Martio. 10 Jam te per fluvias aquas assiduè sequor, quasi denatantem in Tiberi, qui fluit juxta campum Martium, in quo juventus Romana se cursu, lucta, equo, natatione exercebant. 11 O Ligurine inexorabilis. Sumtum à saxis et metallis.

Ode II. Ἐγκωμιαστικὴ,

id est, *ad laudandum comparata.*

AD ANTONIUM JULUM, M. ANTONII TRIUMVIRI FILIUM.

Antiquos poëtas, et præcipue Pindarum, imitari periculosum est.

Dicolos Distrophos.

1 Pindarum quisquis studet æmulari,
 Jule, 2 ceratis ope Dædaleâ
3 Nititur pennis, 4 vitreo 5 daturus
 Nomina 6 ponto.

1 Pindarum, inter lyricos Poetas facilè principem, ejusque verborum et sententiarum majestatem si quis imitari et carmine exprimere annitatur, is suos conatus irritos sentiet, ut olim Icarus volare tentans, in mare decidit. 2 Cera illitis atque connexis, sive corpori affixis artificio Dædali patris. Vel ad Dædali fabulam respicit, qui, *fugiens Minoia regna, præpetibus pennis ausus se credere cælo est.* Vel, quia artificiosa omnia *Dædala* vocamus. 3 Sustentatur. 4 Mari pellucido instar vitri, διαφανεῖ, *vel*, ejusdem coloris sc. viridis aut cærulei, cum vitro, quod ab *Icaro* mare *Icarium* appellatum est. Metaph. 5 Ut Icarus ille, qui porto nomen dedit, nudum irriti sui laboris nomen, et ludum ac jocum posteris relicturus. 6. Icario mari. Synecdochen.

1 Monte decurrens velut amnis, 2 imbres
Quem super 3 notas 4 aluêre 3 ripas,
5 Fervet, 6 immensusque ruit profundo
Pindarus ore,
7 Laureâ donandus Apollinari,
Seu per 8 audaces 9 nova 10 dithyrambos
Verba 11 devolvit, numerisque 12 fertur
Lege solutis:
Seu 13 Deos, 14 regesque canit, 15 Deorum
Sanguinem, 16 per quos 17 cecidere 18 justâ
Morte 19 Centauri, 20 cecidit tremendæ
Flamma Chimæræ:
21 Sive, quos Elea domum reducit
Palma cœlestes: 22 pugilemve, equumve

1 Ex monte aliquo deorsum currens, id est, torrens. Ordo est: Pindarus fervet, ruit immensus ore profundo, velut amnis decurrens monte, quem imbres aluêre super notas ripas. Significat Horatius hoc simili copiosam Pindari sapientiam et celerem in dicendo ubertatem. 2 Aquæ pluviæ copiosæ. 3 Fluminis margines, quas crebrò alluentes notas sibi fecerunt. 4 Abundantem reddiderunt, ita auxerunt, ut extra ripas erumpat. Metaph. à nutricibus. 5 Verbis sublimibus instar alicujus ignis ascendit. Metaph. ab aqua fervida et agitata. 6 Et summus ignei ingenii vi et acumine ore sublimi gravibusque sententiis ruit. a Geometris sumptum. 7 Qui Phœbea corona, Poetis consecrata, ubique decorandus est, quicquid etiam scribat. Od. ult. l. 3. *Delphicam laurum* dixit. 8 Animosos, valde vehementes ad animos concitandos, *vel*, pedibus lege solutis constantes. 9 Inusitata, à nullo anteà unquam prolata. 10 Cantiones et choros rhythmicos liberiùs in honorem Bacchi compositos. Dicti sunt *Dithyrambi* ἀπὸ τοῦ Διονύσου τοῦ ἐκ δύο θυρῶν ἐξελθόντος, id est, *à Baccho duabus januis egresso*, semel ex matris utero, semel ex Jovis patris femore, *vel*, quòd vino capti et pectora et ora simul aperta gerant. 11 Deorsum volvit, id est, verba grandia loquitur ac defluere facit. Metaph. à rotundis figuris, quæ volubili motu et facili feruntur. 12 Et versibus dithyrambicis liberalioribus et lege versus solutis rapitur. 13 Jovem et Apollinem in Olympiis et Pythiis. 14 Hieronem Siciliæ regem, aliosque heroas, et Palæmonem, Archemorum, Herculem, Pirithoum, Thesea, Bellerophontem, in Isthmiis ac Nemeis. Synecd. gen. 15 Heroas, à diis oriundos, διογενεῖς. Prisci reges illi omnes suam ad deos originem referebant. Meton. mat. 16 Herculem, Pirithoum, et cæteros Lapithas, qui Centauros devicerunt. 17 Trucidati, devicti sunt in nuptiis Pirithoi, et alibi. Metaph. et Polyptoton. 18 Merita, propter libidinem et petulantiam. 19 Thraciæ populi, qui à Poetis finguntur esse media parte viri, et media equi, originem ab Ixione ducentes. 20 Et per equos (imprimis Bellerophontem) etiam ignis ille, qui ex faucibus horrendæ illius Chimæræ, monstri tergemini et formidabilis, eructabatur, exstinctus est. 21 Sive dicit et laudat eos, quos victoria apud Elidem, Peloponnesi oppidum, parta, domum reducit cœlestes, id est, cœlestibus ob gloriam comparandos, et celeberrimos apud patriæ suæ cives reddit. Alleg. è continuatis Metaph. 22 Sive eum laudat, qui pugilatu vicerit, ut Pollucem, sive eum, qui certamine equestri vel equorum cursu superior fuerit, ut Castor. Horat. de Art. *Et pugilem victorem et equum certamine primum Et juvenum curas, et libera vina referre.*

1 Dicit, et 2 centum potiore signis
3 Munera 4 donat:
5 Flebili sponsæ juvenemve raptum
6 Plorat, et vires, 7 animumque, moresque
8 Aureos deducit 9 in astra, nigroque
10 Invidet Orco.
11 Multa Dircæum levat aura cygnum,
12 Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: 13 ego, apis Matinæ
More, modoque,
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, 14 circa nemus, 15 uvidique
Tiburis 16 ripas, 17 operosa parvus
Carmina 18 fingo.
19 Concines majore Poëta plectro
Cæsarem, 20 quandoque 21 trahet, 22 feroces
23 Per sacrum clivum, merita decorus

1 Lyrici carminis materia. 2 Synecd. infiniti pro finitis statuis. 3 Carminibus immortalibus donat, quæ sunt centum statuis meliora ac diuturniora. Hoc ideò dicit, quod victoribus omnibus statuæ publicè ponebantur. 4 In *donat* et *plorat* est Epistrophe. 5 Tristi, dignæ fletu ac lacrymis, ut Od. 24. l. 1. *Multis ille quidem* flebilis *occidit*. 6 Sive etiam in epitaphiis deplorat sponsum sponsæ suæ tristi immatura morte ablatum. 7 Animositatem. 8 Honestos et bonos mores ejusdem juvenis ad cœlum usque tollit, et *stellis inserit*, ut Od. 25. l. 3. loquitur. Metaph. à præstantissimo metallo. 9 Metaph. hyperbolica. 10 Et eum morti subtrahit, adimit, i. à morte et oblivione eum vindicat. Alleg. è Metonymiis. 11 O Antoni Jule, validus spiritus et copiosus ventus in sublime ad cœlum elevat et attollit Pindarum Poetam, qui in Dirce, fonte Thebano, tanquam altivolans cygnus natus et enutritus est. Nam ut cygnus, aura et vento levatus, in altum volat; sic Pindarus, quoties Deorum et regum canit laudes, sua eloquentia sublimis volat, et suaviter canit. Alleg. è Metaphoris. 12 Quoties in supremam aeris regionem, ubi nubes condensantur, id est, in cœlos ipsos, evolat. 13 At contra ego Horatius, parvus Poeta, ut apis Calabra, in Matino monte pascens et circa terram volans, carpensque laboriosè thyma aliosque flores sibi gratos, i. scribens deà pressè, suavi tamen stylo, fingo carmina, etc. 14 Circa sylvas in secessu solitario. 15 Propter aquarum copiam humidi, aqua abundantis. Od. 29. l. 3. *udum Tibur*. 16 Circa margines expatiatus. 17 Carmina laboriosa, elaborata, quæ multum operæ atque industriæ requirant, per maximam curam compono, existens humilis Poeta ejus collatione. 18 Sumptum est à figulis. 19 At tu, o Antoni Jule, tanquam excellens Poeta, res Augusti Cæsaris egregiè gestas digniori et sublimiori stylo, id est, carmine heroico, canes, describes. Metaph. ab amplioribus organis musicis, quorum sonus exauditur longiùs. 20 Quandocunque Cæsar, decorus fronde merita, trahet per sacrum clivum Sicambros feroces. 21 Aget, eosque in triumphum spectandos educet. 22 Indomitos, *cæde gaudentes*, ut eos Od. 14. hujus libri appellat. 23 Per clivum Capitolinum viæ Sacræ adhærentem. Triumphantes enim ingressi urbem porta Triumphali, per Velabrum et Forum, ab æde Saturni, quà via Sacra clivo proxima erat, in Capitolium ascendebant. Synecd. gen.

1 Fronde , 2 Sicambros:
3 Quo nihil majus , meliusve terris
Fata donavere , 4 bonique divi ,
Nec dabunt , 5 quamvis redeant in aurum
Tempora priscum.
6 Concines lætosque dies ; 7 et urbis
Publicum ludum , super impetrato
Fortis Augusti reditu , 8 forumque
Litibus 9 orbum.
10 Tùm meæ (11 si quid loquar audiendum)
12 Vocis accedet bona pars : 13 et, ô sol
Pulcher , ô laudande , canam 14 recepto
Cæsare felix.
15 Tuque dùm procedis , Io triumphe ,
Non semel , dicemus , Io triumphe ,
16 Civitas omnis , 17 dabimusque divis
Thura benignis.
18 Te decem tauri , totidemque vaccæ,

1 Exornatus triumphali laurea, sive corona laurea , propter fortitudinem bellicam merita. Meton. mat. 2 Germaniæ populos , Menapiis finitimos , quos hodie *Gheldrenses* appellamus. 3 Cæsare. 4 Rebus Romanis faventes et benigni. Sic Od. 5. hujus l. *Divis ortè bonis, optime Romulæ Custos gentis.* 5 Quamvis aurea sæcula , *vel* aureæ ætatis mores redeant. 6 Decantabis etiam dies festos et lætitiæ destinatos propter victorias et triumphos Cæsaris. Anaphora. 7 Et ludos publicos variè in urbe constitutos , *vel* , publicam civitatis lætitiam , pro magnanimi Augusti reditu à diis impetrato et concesso. 8 Et cantabis forum controversiis et contentionibus vacuum , propter dies festos ac ludos publicos. Ut enim inter arma silent leges , ita in communi totius populi gaudio triumphoque lites forenses tacebant. 9 Metaph. à pupillis utroque parente orbatis : vel contra à parentibus orbatis suis liberis. 10 Ubi sc. tu Pindarica vena et carminis majestate bella et triumphos Cæsaris illustrabis. 11 Si modò aliquid memoratu vel auditu dignum ego vilis poeta loqui possum. 12 Magna mei carminis pars , ex laudibus Cæsaris constans , tuis carminibus adjungetur. 13 Et o dies festive , laudibusque celebrande , quo victor Cæsar urbem ingressus est. Apostrophe ad solem, pro die , per Meton. effic. pro effect. quem diem dicit transactum iri à tota civitate, per Apostrophen alteram ab Julo ad triumphum , et per acclamationem Baccho sacram , *Io triumphe* , identidem usurpatam per Epistrophen. 14 Recuperato , à periculis belli liberato. Sic Od. 7. l. 2. recepto *Dulce mihi furere est amico.* 15 Et , o triumphe , dùm tu perageris , cum in Capitolium veneris , nos omnes cives iterum atque iterum faustam illam acclamationem iterabimus, Io, triumphe. 16 Nos omnes cives. Meton. subj. pro adjunctis. 17 Et divis , Romanorum rebus faventibus ac benignis erga nos Cæsaris reditu , sacrificia offeremus. 18 Tum te , ut prætorem , ac forte jam designatum consulem , Cæsaris affinem , opibusque abundantem , decem tauri solvent et liberabunt à voto , quo obligaris ex Cæsaris reditu.

1 Me tener 2 solvet vitulus 3 relictâ
Matre, 4 qui 5 largis 6 juvenescit herbis
7 In mea 8 vota:
9 Fronte curvatos imitatus 10 ignes
Tertium lunæ 11 referentis ortum,
12 Quâ notam duxit niveus videri,
13 Cætera fulvus.

1 Me autem fortunæ tenuioris. 2 Liberabit à voto, quod pro Cæsaris incolumitate diis feci. Dicimur *vota facere* ac *suscipere*, cum vovemus aliquid. *Nuncupata* enim *vota* dicebantur, quæ magistratus ituri in provinciam faciebant, multis nempe præsentibus. *Reddere* autem *vota*, est solvendo se liberare. 3 A vacca depulsus. 4 Vitulus. 5 Copiosis. 6 In prato adolescit, fit juvencus. 7 Propter. 8 Diis facta. 9 Qui cornua habet parva et curva instar lunæ, tertio die post novilunium. 10 Splendorem curvorum cornuum. 11 Quæ reducit. 12 Qua in parte ille notabatur, id est, in fronte candidus erat. 13 Κατὰ ἄλλα, per, *vel*, quoad cætera, habens cætera fulva, *vel*, cum cætero toto corpore rufo colore sit. Synecdoche, Sic Ep. 10. l. 1. *Excepto, quod non simul esses, cætera lætus.* Virg. Æn. 3. *Consertum tegmen pinnis: at cætera Grajus.*

Ode III. Προσφωνητική.

AD MELPOMENEN.

Natus est Horatius ad artem poëticam, cujus beneficio immortalem gloriam est consecutus.

Dicolos Distrophos.

1 Quem tu, Melpomene, semel
Nascentem placido lumine 2 videris,
Illum non labor 3 Isthmius
4 Clarabit pugilem, non equus 5 impiger
Curru ducet 6 Achaïco
Victorem: 7 neque res bellica 8 Deliis
Ornatum foliis 9 ducem,

1 Melpomene, quem tu semel benignis et amicis oculis aspexeris in lucem editum, is neque clarus pugil, neque miles erit, sed poeta. 2 Metaph. à corpore ad animum. 3 Susceptus in curuli certamine Isthmico, à Sisypho in honorem Neptuni instituto. *Isthmus* insula est inter duo maria, Ægæum et Jonium, conclusa. Unde *Isthmia certamina* dicta. Ovid. *Æquora, bina suis oppugnant fluctibus Isthmon. Et tenuis tellus audit utrumque mare.* Meton. effic. pro victoria certamine Isthmico parta. Est præterea Synecd. periphr. pugillatus. 4 Clarum et nobilem reddet ex victoria consecuta pugnis valentem; vel *clarabit*, id est, declarabit: voce enim præconis victorum nomina declarabantur. Lucret. l. 4. Metaph. à luce. 5 Celer. 6 Curru Græco, vel Eleo, id est, quadrigali certamine, illum victorem non secum rapiet. Synecd. gen. *Elis* enim est civitas Achajæ. 7 Neque fortitudo et industria bellica. 8 Apollineis foliis, id est, laurea corona à *Delo* insula, Apollini sacra. Synecd. gen. 9 Tanquam summum belli imperatorem, hostium suorum victorem et triumphantem.

Quòd 1 regum tumidas 2 contuderit minas,
3 Ostendet Capitolio:
4 Sed, quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
5 Et spissæ nemorum 6 comæ,
7 Fingent 8 Æolio carmine nobilem.
9 Romæ, 10 principis urbium,
Dignatur soboles inter amabiles
11 Vatum ponere me choros:
Et jam dente minùs mordeor 12 invido.
13 O testudinis aureæ
Dulcem quæ strepitum, 14 Pieri, temperas!
O, 15 mutis quoque piscibus
Donatura cygni, si libeat, 16 sonum!
17 Totum muneris hoc tui est,
18 Quòd monstror digito prætereuntium

1 Hostium suorum. 2 Inflatos animos fregerit. Sumptum a fabris, aut ab utentibus pistillis, ad dura mollienda et in pulverem redigenda, aut quoquo modo malleis frangenda 3 Eum in Capitolium deducet, ibique gloriosum populo Romano ostendet. Triumphantes enim rectà in Capitolium vehebantur. 4 Non hæc supra memorata eum reddunt nobilem, sed aquæ illæ, quæ præterfluunt ferax illud oppidum Tibur, ab eo descriptæ Æolio carmine, facient nobilem. 5 Et densæ frondes nemorum, id est, copiosa arborum folia. Sic infra Od. 7. *Diffugere nives, redeunt jam gramina campis, Arboribusque comæ.* 6 Metaph. ab animantibus ad inanimata. 7 Illustrem et celebrem apud exteras nationes efficient. Virg. Æn. 2. *nec, si miserum fortuna Sinonem Finxit.* Sumtum à figulis, qui propriè dicuntur fingere quippiam ex argilla et luto. 8 Carmine aliquo Sapphico et Alcaico, quale Sappho et Alcæus condiderunt. Synecd. gen. Sic Od. 30. l. 3. *Princeps Æolium carmen ad Italos Deduxisse modos.* 9 Hinc universus populus Romanus dignatur me numerare inter poetas lyricos, qui canunt amabilia. Meton. loci pro incolis. 10 Quæ omnium urbium princeps est, et caput. Virg. Ecl. 1. *Verùm hæc tantùm alias inter caput extulit urbes, Quantùm lenta solent inter viburna cupressi.* 11 Lyricorum poetarum. 12 Et jam æmulorum mordacibus calumniis minùs proscinder, id est, et jam virtute supero invidiam. Sic Sall. *Gloria invidiam vicisti.* Alleg. à canibus et feris. 13 O Pieri Melpomene Musa, quæ moderaris et inflectis ad concordem concentum amabilem cantum amœnissimæ atque excellentis lyræ. Sic Ep. 2. l. 1. *Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.* Exclamatio est admirantis vires testudinis: et in *aureæ* est Metaph à præstantia metalli, ad pulchritudinem lyræ indicandam. 14 Vocativus casus Græcus, a Nominativo Pieris. Synecd. gen. pro speciali Musa Melpomene. 15 Vocis expertibus, non spirantibus, non respirantibus, paucis exceptis: nam pulmonem non habent, nec pulmone indigent, eo quod non habeant sanguinem, quo cordis calor refrigeretur. 16 Quæ donatura es cantus dulcedinem, eosque non solùm vocales, sed etiam musicos facere potes. Nam cygni ante mortem canere dulcissimè dicuntur. 17 Illud universum tuum beneficium est, tibique acceptum fero. 18 Quòd Romæ in pretio et admiratione sum. Hinc Persius: *At pulchrum est, digito monstrari, et dicier: hic est.* Notum illud est de Demosthene, *qui illo susurro* (ut ait Cic. Tuscul. 5.) *aquam ferentis mulierculæ, ut moris in Græcia est, insusurrantisque alteri, Hic est ille Demosthenes,* οὗτος ἐκεῖνος Δημοσθένης, *delectari se dicebat.*

Romanæ 1 fidicen lyræ:
2 Quòd spiro, et placeo, (3 si placeo,) tuum est.

1 Quòd lyricus poeta sim. 2 Quòd vitam spiritumque duco, id est, quòd vivo, aliisque in admiratione sum, illud omne tuum est, et nulli præterea debetur. 3 Si tamen mea carmina apud viros doctos in pretio habentur. Modestia ἐπανόρθωσις est, ad minuendam poetæ immodicam de se persuasionem poetices.

Ode IV. Προσφωνητική, Ἐγκωμιαστική.

AD URBEM ROMAM.

De indole Drusi, ejusque institutione sub Augusto.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Qualem ministrum fulminis 2 alitem,
(Cui rex deorum regnum in aves vagas
3 Permisit, expertus fidelem
Juppiter in 4 Ganymede flavo:)
Olim 5 juventas et patrius vigor
6 Nido laborum propulit inscium:
7 Vernique, 8 jam nimbis remotis,
Insolitos docuêre nisus
9 Venti 10 paventem: 11 mox in ovilia
Demisit hostem vividus impetus:
12 Nunc in 13 reluctantes dracones
14 Egit amor dapis atque pugnæ:
15 Qualemve 16 lætis caprea pascuis

1 Quam alacris et robusta est aquila in errantes aves, ejusque pugnandi cupiditas in draconem: aut qualis est catulus leonis in capream, ejus dentibus jam dilacerandam, talem Rhæti, et Vindelici videre Drusum, etc. 2 Aquilam Jovis armigeram. Synecd. gen. 3 Commisit, propter ejus fidem erga Jovem. 4 In pulchro Ganymede, Trois regis filio, Jovis pocillatore, in cælum rapiendo. 5 Juventutis flos atque impetus et vigor paternus, ingenitus, sc. aquilæ. Meton. effic. creditur enim *Juventas* dea Juventutis. 6 E nido expulit prædandi et pugnandi imperitum. Al. *protulit*. 7 Et quem verni venti, id est, zephyrus et favonius, vernumque tempus, quo excluditur, docuere, insuetos prædandi conatus, *vel*, primos et non usitatos volatus. 8 Instante æstate: totum enim ver imbriferum est. Synecd. gen. ad insolitos volatus exprimendos. 9 Favonii et zephyri. Synecd. gen. 10 Feras adhuc aggredi timentem. 11 Quem etiam alitem Jovis aquilam paulò post magis in rapinis exercitatum vegetus animi vigor in ovilia, ut agnos rapiat, tanquam hostem ab alto deorsum misit. 12 Postquam animosior factus est. 13 Sibi, id est, naturali odio contendentes. 14 Devorandos compulit cibi cupiditas, id est, fames, et pugnæ naturalis amor. 15 Anaphora. 16 Exhilarantibus pascentes. Meton. effect.

1 Intenta, fulvæ matris ab ubere
2 Jam lacte depulsum leonem,
3 Dente novo peritura vidit:
4 Vidêre Rhæti bella sub Alpibus
Drusum gerentem, et Vindelici: 5 quibus
Mos undè deductus per omne
Tempus Amazoniâ securi
Dextras 6 obarmet, quærere distuli:
(Nec scire 7 fas est omnia) sed diu,
8 Latèque victrices catervæ
Consiliis juvenis revictæ
Sensêre, quid 9 mens ritè, 10 quid 11 indoles,
12 Nutrita 13 faustis sub penetralibus
14 Posset, quid Augusti paternus
15 In pueros 16 animus Nerones.
Fortes 17 creantur fortibus, et bonis:
Est in juvencis, est in equis patrum
18 Virtus: nec 19 imbellem 20 feroces
21 Progenerant aquilæ columbam.
22 Doctrina sed vim promovet 23 insitam,
24 Rectique cultus pectora roborant:
25 Utcunque defecêre mores,

1 Animum in pratorum deliciis occupatum habens. 2 Paulò ante à lacte remotum. Virg. Depulsos à lacte *domi quæ clauderet agnos*. 3 Dente leonini catuli nondum prædæ assuefacto, seu nondùm in pugna exercitato, devoranda. 4 Qualis, inquam, aquila aut leo junior, talem, tam fortem Rhæti et Vindelici (eas Alpium partes tenentes, quæ ad orientem spectant, et in austrum vergunt, Helvetiis finitimi) Drusum Neronem gerentem bella sub Alpibus, et ibidem memorabili victoria potitum. 5 Qui Vindelici cur talibus securibus in prælio (qualibus Amazones mulieres quondam in præliis usæ sunt, sive Amazonum more) utantur, illud curiosius indagare in aliud commodius tempus rejeci. Ordo est: quibus mos *ut* obarment dextras *suas* securi Amazonia, undè deductus sit, distuli quærere. 6 Muniat. 7 Potest, ξυνατόν. Vide Od. 2. l. 1. 8 Sed hoc certò scio et affirmo, quòd Vindelicorum et Rhætorum catervæ, longo tempore latè per multas regiones hactenus hostibus suis in bello superiores, jam auspiciis et fortitudine juvenis Drusi tandem vicissim superatæ sint, et senserint, sive experti sint, quid etc. 9 Animus et prudentia. 10 Anaphora. 11 Innata virtus sive ingenii bonitas. 12 Metaph. ab alumnis. 13 In domo Augusti, in qua omnis virtutis & fortitudinis schola quasi patet. 14 Valeat. 15 In privignos et adoptivos pueros Tiberium et Drusum. Synecd. gen. 16 Affectus. 17 Procreantur ex magnanimis viris. 18 Ingenita bonitas. 19 Ignavam. 20 Magnanimæ, animosæ. 21 Producunt. 22 Sed tamen proba institutio et educatio naturalem inclinationem excitat, provehit, προάγει, melioremque facit. 23 Metaph. à plantis. 24 Et amor ac studium honesti et virtutis, accurataque ingeniorum cultura, sive bonæ institutiones, mentem in recta virtute conformant et confirmant. 25 Ubicunque, seu quandocunque naturæ bonitas à bonis moribus destituta est, ibi culpa, id est, mali mores, ignavia et peccata, etiam illa, quæ benè nata sunt, id est, naturæ bonitatem, sive illos, qui optimis parentibus prognati sunt, deformant, dedecoreque afficiunt.

Dedecorant benè nata culpæ.
Quid debeas, ò 1 Roma, 2 Neronibus,
3 Testis 4 Metaurum flumen, et 5 Asdrubal
6 Devictus, et 7 pulcher 8 fugatis
9 Ille dies Latio tenebris,
10 Qui primus almâ 11 risit adoreâ,
12 Dirus 13 per urbes 14 Afer 15 ut Italas,
16 Ceu flamma per tædas, vel 17 eurus
Per Siculas 18 equitavit undas.
19 Post hoc secundis usque laboribus
Romana 20 pubes crevit, et 21 impio
Vastata Pœnorum tumultu
Fana 22 deos habuere rectos.
23 Dixitque tandem 24 perfidus Annibal:
25 Cervi, luporum 26 præda rapacium,

1 Apostrophe est et Meton. subj. pro o Romani. 2 Hujus Drusi progenitoribus, id est, ei Claudiæ gentis stirpi seu familiæ, cui cognomen Nero, acceptum feras. 3 Illud testatur. Metaph. ab homine, sicut est in *risit* et *tenebris*. 4 Flumen Umbriæ, quod hodie *il Metro* appellant Itali, ubi Asdrubal cum quinquaginta sex millibus hominum, Claudii Neronis operâ, cæsus est. 5 Hannibalis frater. 6 Imò occisus ad illud flumen, et capite truncatus, quod Hannibali fratri ante castra projectum fuit. 7 Felix, gratus et serenus. Sic Cic. l. 4. Epist. ad famil. *Noli quærere: ita mihi pulcher hic dies visus est, ut speciem aliquam viderer videre quasi reviviscentis reipublicæ.* 8 Anxietate, sollicitudine ex Romanorum animis depulsa, id est, Carthaginensibus et Afris et Italia pulsis. 9 Quo victoria memorabilis parta est, quo Hannibalis ferox animus domitus fuit, testis est. 10 Dies. 11 Victoria et gloria bellica lætus fuit, nosque benigno vultu respexit. Festus: *Adoream, laudem seu gloriam dicebant, quia gloriosum eum putabant, qui farris copia abundaret.* Plaut. in Amphitron. *Qui præda, atque agro, adoreaque affecit populares suos.* Propriè tamen *adorea* frugum copiam significat. Meton. adj. signi. 12 Crudelis ille imperator Africanus Hannibal equitavit, id est, incredibili velocitate aufugit. 13 Per totam Italiam. 14 Hannibal. Synecd. gen. 15 Postquam, cùm. 16 Velut ignis per faces, aliamque incendibilem materiam. 17 Vel ut eurus, id est, quilibet ventus, Siculum mare percurrit, inque eo horribiliter tumultuatus est. Synecd. spec. 18 Metaph. ab hominibus. 19 Post hanc victoriam, (qua Claudii Neronis auspicio Asdrubal occisus, et Afrorum ferocia domita fuit) populus Romanus semper prosperis præliis corroboratus fuit. 20 Romani juvenes. Meton. signi. 21 Deorum templa, quæ bellica et hostili Carthaginensium vastatione diruta erant, postea rectos deorum cultus, sive statuas deorum erectas, Hannibale profligato, rursùs habuerunt. 22 Imagines et simulacra deorum restituta et erecta. Meton. subj. 23 Prosopopœja est, ubi poeta sua oratione Hannibalem inducit loquentem, cujus sermo producitur in quatuor et viginti versus, cum non quidem accessus ad eam, sed sine nota recessus ab ipsa. 24 Quis primus violaverit fœdus inter Romanos et Afros initum. 25 Oratio Hannibalis ad suos milites. Nos (inquit) Carthaginenses, qui sumus tanquam imbelles cervi, Romanos veluti lupos, insequimur. Alleg. è continuis Metaphoris. 26 Romanorum præda et esca.

1 Sectamur ultro, 2 quos 3 opimus
Fallere et effugere est triumphus.
4 Gens, quæ 5 cremato fortis ab Ilio,
6 Jactata Tuscis æquoribus, 7 sacra
8 Natosque 9 maturosque patres
10 Pertulit Ausonias ad urbes;
11 Duris ut ilex 12 tonsa bipennibus
13 Nigræ 14 feraci frondis in 15 Algido,
16 Per damna, per cædes, ab ipso
17 Ducit opes animumque ferro.
Non 18 Hydra secto 19 corpore 20 firmior
Vinci 21 dolentem 22 crevit in Herculem;
23 Monstrumve summisere Colchi
Majus, 24 Echioniæve 25 Thebæ.

1 Illos. 2 Quos Romanos lupos latere, et fallendo effugere et evitare summa est victoria, magnificique triumphi loco ducere debemus. Ter. in Heaut. *Triumpho, si licet me latere tecto ascendere*; id est, triumphi loco habeo, si mihi licet periculum, in quo versor, declinare. 3 Magnificus. Sic *spolia opima* dicuntur, quæ dux duci hostium detraxit. Metaph. à fertilitate terræ. 4 Gens illa Romana, quæ originem duxit à Troja, id est, Trojani, Æneas, Anchises et comites jactati in mari Tyrrheno. Synecd. gen. 5 À Græcis combusto. 6 Acta in Tyrrheno mari. 7 Deos penates. 8 Et filium Ascanium, Æneas sc. itemque suos liberos alii Trojani, qui Æneam secuti sunt. Virg. 2. Æn. *Ascanium, Anchisenque patrem Teucrosque penates Commendo sociis*, etc. 9 Et Anchisen, aliosque patres senio confectos. Virg. Æn 5. *ævi maturus Acestes*. 10 Ad Italiæ urbes secum navibus avexit. 11 Ut ilex succisa et ramis spoliata magis magisque crescit: sic Romani adversis præliis magis incalescunt. 12 Securibus ramis ac frontibus resecta. Metaph. ab animantibus: ut enim capilli tonderi dicuntur et crines resecari: sic plantæ, cùm eis frondes et folia tondentur. 13 Nigris et densissimis foliis. 14 Fertili. 15 *Algidum* mons est in agro Tusculano. Vide Od. 21. l. 1. 16. Virg. 11. Æn. *Bellum importunum, cives, cum gente deorum, Invictisque viris gerimus, quos nulla fatigant Prælia, nec victi possunt absistere ferro.* 17 Vires et augmentum consequitur, quandoque plura ramorum suorum damna patitur, eò magis in altum crescit. Sat. 1. l. 2. *aut qui* Duxit *ab oppressa meritum Carthagine nomen.* 18 Hydra serpens monstrosa in Lerna delitescens, cujus uno capite ab Hercule abscisso, septem subitò renascebantur. Sunt qui Hydræ capita centum, sunt qui quinquaginta dent, sunt qui novem, alii etiam pauciora. 19 Corpore. Synecd. integr. pro memb. 20 Animosior. sc. quàm Romanorum gens, quæ damnis, bellis et præliis crevit in nos. 21 Qui, si ab aliquo superandus fuisset, dolebant. 22 Multiplicata est. 23 Nec Colchi edidere, immisere, Jasoni, reliquisque Argonautis, aureum vellus rapturis, majus monstrum, sc. draconem, aurei velleris custodem, et armatos homines ex hujus draconis dentibus seminatis natos, nec urbs Thebana majus monstrum, sc. draconem Marti sacrum, Cadmo immisit; (quem ille, cum Thebas conderet, interfecit, cujusque dentes cum Palladis consilio seminaret, exinde armati milites orti statim mutuis vulneribus confossi conciderunt. Echioni et aliis quatuor, quos Cadmus in urbe condenda sibi adjutores accivit, tantùm exceptis) illud, inquam, monstrum majus non fuit: vel contra Jasonem, vel contra Cadmum, quam populus Romanus contra nos Afros. 24 Ab Echione, Cadmi genero, conditæ. 25 Thebani. Meton. subj. loci.

1 Merses profundo, 2 pulchrior evenit;
3 Luctere, multâ 4 proruet integrum
Cum laude 5 victorem, geretque
Prælia 6 conjugibus loquenda.
7 Carthagini 8 jam non 9 ego 10 nuntios
Mittam superbos: 11 occidit, occidit
12 Spes omnis, 13 et fortuna nostri
Nominis, 14 Asdrubale interempto.
15 Nil Claudiæ non efficient 16 manus:
17 Quas et benigno numine 18 Juppiter
Defendit, et 19 curæ sagaces
Expediunt per 20 acuta belli.

1 Quem populumRomanum si profundo mari et imo pelago obruas. Ep. 1. l. 1. mersor *civilibus undis.* 2 Fortior indè emergit. 3 Si lucteris et pugnes. cum illa gente. 4 Prosternet, proculcabit et evincet te hostem incolumem, victorem, et nunquam anteà victùm. 5 Qui paulò antè viceras. 6 Ab eorum uxoribus, lætitia ac dolore permotis, commemoranda; *vel*, quæ victores revera domum uxoribus narrent. Sic enim ad Ulyssem suum Penelope: *Narrantis conjux pendet ab ore viri.* 7 Carthaginem, id est, ad Carthaginenses. Meton. loci. 8 Ut illo tempore cum Romanos ad Cannas trucidarem. 9 Hannibal. 10 Victoriarum mearum. 11 Præcisa est, interiit. Plaut. Occidit *spes nostra.* Epizeuxis cum exclamatione desperantis. 12 Victoriæ. 13 Et totius Carthaginis felicitas et gloria. Metaph. ab appellationibus rerum. Narrant historici Hannibalem, Asdrubalis capite aspecto, res Carthaginensium desperasse, sic locutum, *agnosco te, Carthaginis fortuna.* 14 Meo fratre Asdrubale trucidato. 15 Hæc nonnulli interpretes Horatii verba esse volunt, non Hannibalis. 16 Vires et copiæ Claudiæ Neronianæ, id est, Neronis ipsi, perficient omnia. Synecd. part. 17 Copiæ viresque. 18 Suo favore tuetur. 19 Et quas ducum vigilantia, et accurata solertia et providentia per omnia belli discrimina liberant, et facultatem vincendi, aut certè evadendi feliciter concedunt. Metaph. à canibus venaticis et sagacibus. 20 Sic *subita belli, obliqua tumuli, etc.* apud Livium.

Ode V. Προσδεκτική.

AD AUGUSTUM.

Ut tandem in urbem redeat.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Divis orte bonis, optime 2 Romulæ
Custos gentis, 3 abes jam nimium diu:

1 O maxime imperator Auguste, qui per Æneam et reliquos progenitores tuos, à divis propitiis et beneficis progenitus es. Metaph. à cœlicolis. 2 Et qui Romanæ gentis (à Romulo Romæ conditore) protector constitutus es. Sic *Romula tellus*, apud Virg. *Dardana arma, Dardana pubes*, etc. 3 A nobis, et ab urbe Roma. Liv. l. 29. *ut mos est iis, qui diu absunt.*

1 Maturum reditum pollicitus 2 Patrum
Sancto 3 concilio, 4 redi.
5 Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ:
6 Instar veris enim vultus ubi tuus
7 Affulsit populo, 8 gratior it dies,
Et 9 soles meliùs nitent.
10 Ut mater 11 juvenem, quem 12 notus 13 invido
Flatu 14 Carpathii trans maris æquora
15 Cunctantem spatio 16 longiùs annuo
Dulci detinet à domo,
Votis, 17 ominibusque, et 18 precibus vocat,
Curvo nec faciem 19 littore dimovet:
Sic, 20 desideriis icta fidelibus,
Quærit 21 patria 22 Cæsarem.
23 Tutus bos etenim rura 24 perambulat:
25 Nutrit rura 26 Ceres, almaque 27 Faustitas:
28 Pacatum 29 volitant per mare navitæ:
Culpari metuit 30 fides:
Nullis 31 polluitur casta 32 domus 33 stupris:

1 Celerem. Metaph. à frugibus, quæ proprie maturescunt, nec citius, nec tardius æquo ad suum usum colliguntur. 2 Conscriptorum. 3 Inviolabili senatui, vel senatorum cœtui. Virg. 1. Æn. *Jura, magistratusque legunt*, sanctumque *senatum*. Synecd. gen. pro senatu, et in hoc Meton. adj. pro senatoribus. 4 Ad nos. 5 O imperator felix et salutaris, redde te tuæ patriæ, id est, redi in patriam tuam tanquam lux et salus. Alleg. e Metaph. 6 Ad similitudinem. 7 Lætissimus arrisit populo Romano. 8 Tunc dies sunt sereniores. 9 Et tunc sol purius et splendidiùs nitere videtur, id est, dies motu solis effectus. Meton. effic. 10 Velut solicita quædam mater, etc. Ordo est: Ut mater vocat votis ominibusque et precibus, juvenem cunctantem trans æquora Carpathii maris, quem notus detinet invido flatu à dulci domo longius spatio anni, nec etc. 11 Filium suum, peregrè absentem. Sic Od. 12. *Telluris juvenes.* 12 Auster. 13 Adverso et reditum invidente ventorum flatu. Metaph. ab animantibus ad inanimata. 14 A *Carpatho* insula Ægyptum versus, inter Rhodum et Cretam. Synecd. spec. pro quovis periculoso mari. 15 Morantem ultra annum. 16 Diutiùs. 17 Bonis verbis. 18 Supplicationibus pro filii reditu factis et effusis. 19 A, sive de littore maris, ad quod filium appulsurum sperat, movet. Ter. in Adelph. *Cave nunc jam oculos à meis quoquam* dimoveas *tuos.* 20 Pio tui desiderio perculsa, affecta, deque te absente sollicita. Sumptum à corporibus. 21 Tua patria urbs Roma. 22 Te Augustum Cæsarem. 23 Immunis ab omni periculo bellico, id est, te præsente, o Cæsar, omnia terra marique sunt tranquilla. 24 Inter arandum peragrat, id est, tuti sunt agricolæ et aratores. Od. 17. Epod. Perambulabis *astra sidus aureum.* 25 Agros fertilissimos reddit suo munere ac numine. 26 Frugum dea, id est, frumenta luxuriantur in agris. Meton. et Metaph. 27 Felicitas. 28 Tranquillum, non infestum piratis. 29 Navium velis, tanquam pennis, celeriter navigant. Metaphora ab avibus. Sic Od. 37. l. 1. *ab Italia* volantem *Remis adurgens.* 30 Fides cavet, φυλάττεται, commisisse quamobrem culpetur, id est, nemo fidem fallit. Meton. adj. 31 Violatur. 32 Familia, id est, matronæ et virgines. Meton. subj. 33 Adulteriis.

1 Mos et lex maculosum edomuit nefas:
Laudantur 2 simili prole 3 puerperæ:
4 Culpam 5 pœna premit comes.
6 Quis 7 Parthum paveat? quis 8 gelidum Scythen?
9 Quis, Germania quos horrida parturit,
Fœtus, 10 incolumi Cæsare? quis 11 feræ
12 Bellum curet 13 Iberiæ?
14 Condit quisque diem collibus in suis,
Et vitem 15 viduas 16 ducit ad 17 arbores:
18 Hinc ad vina redit lætus, et 19 alteris
Te mensis adhibet deum.
Te multâ prece, 20 te prosequitur mero
21 Defuso pateris, 22 et Laribus tuum
Miscet numen, uti 23 Græcia Castoris
Et magni 24 memor Herculis.

1 Boni mores, et lex Julia de adulteriis coercendis omnia turpia et immunda adulteria fregerunt, et è medio sustulerunt. 2 Quòd suis maritis similem prolem progenerant, neque cum adulteris sese commiscent, id est, filii sunt parentibus similes, non generantur spurii. Sic Catullus optat, ut Torquatus filius nasciturus suo sit similis patri Manlio, *qui facile insciis Noscitur ab omnibus, Et pudicitiam suæ Ore matris indicet.* 3 Matres, cum sint puerperæ. 4 Scelera et peccata pœna celeriter consequitur. 5 Magistratus, qui versatur in delinquentibus citò puniendis. Meton. subj. 6 Q. d. nemo. 7 Truculentum illum hostem amplius timeat? id est, bella jam cessant. Parthi signa militaria, quæ Crasso et Antonio ademerant, poscenti reddiderunt. Vide Od. 15. hujus lib. Synecd. singularum pro Parthis, Medis et Scythis. 8 In septentrionali regione, nivibus ac glacie rigida, habitantes Scythæ virtutis moderationisque Augusti fama commoti, amicitiam ultrò petiverunt. 9 Quis extimescat sive paveat fœtus, id est, homines, quos dira Germania producit? Germanos ultra Albim fluvium summovit Augustus, Hispaniam universam subegit. Meritò igitur securum jubet esse populum Romanum Horatius. 10 Augusto vivo. 11 Indomitæ, bellicosæ. 12 Incursiones hostiles. 13 Hispaniæ, a flumine *Ibero.* 14 Unusquisque rusticus finit, sive ad finem perducit, in vineis suis. Est hic superiori interrogationi subjectio. 15 Cum vitibus non maritatas, sive junctas. Metaph. ab orbatis conjugibus. 16 Adducit, conjungit. 17 Ulmos, populos, et similes arbores. 18 Ab agricultura hilaris ad convivia et commessationes revertitur. 19 Et te, o Auguste, in secundis mensis, cum primæ epulæ remotæ sunt, infuso in pateras mero, tanquam deum adhibet, tibique tanquam deo vinum libat et effundit. Veteres, prima mensa sublata, secundam positis pomis, infusoque vino in deorum honorem exhibebant: quam potionem ἀγαθοῦ δαίμονος vocabant. Horatius ergo hic nihil aliud voluit, quam Augustum Cæsarem ἀγαθὸν δαίμονα Romanis esse. 20 Tibi sacrificat. 21 Vino de pateris fuso. 22 Et quisque tuum numen et nomen cum penatibus suis conjungit, et una tanquam deum invocat. 23 Quemadmodum Græcia, id est, Græci, Castorem et Pollucem, et magnum illum monstrorum domitorem Herculem, inter deos penates enumerant; ita etiam nos Romani te. Meton. subj. 24 Ob beneficia ab illis accepta.

Longas 1 ô utinam, 2 dux bone, 3 ferias
Præstes 4 Hesperiæ, 5 dicimus 6 integro,
Sicci manè die, dicimus 7 uvidi,
8 Cùm sol oceano subest.

1 Exclamatio est per optationem. 2 Imperator optime Auguste. Synecd. gen. 3 Dies festos, id est, otiosam pacem. 4 Italiæ. Synecd. gen. 5 In hæc verba precamur. Anaphora. 6 Matutino tempore, cum dies adhuc solidus restat, dum adhuc sicci sumus, ac nihil gustavimus. 7 Cum madidi, vino pleni, et ebrii sumus. Contrarium est hoc nomen nomini *sicci*. Virg. Ecl. 10. *Uvidus hiberna venit de glande Menalcas.* 8 Cum sol est sub oceano, id est, occidit, id est, vesperi.

Ode VI. Προσευκτική.

AD APOLLINEM ET DIANAM.

Carmen sæculare.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Dive, 2 quem 3 proles Niobæa magnæ
Vindicem 4 linguæ, 5 Tityosque raptor
6 Sensit, et 7 Trojæ 8 prope victor altæ
9 Phthius 10 Achilles,
11 Cæteris major, 12 tibi miles impar:
Filius quamvis 13 Thetidis 14 marinæ
15 Dardanas turres quateret tremendâ
16 Cuspide pugnax.

1 O Apollo. 2 Cujus sagittas ultrices. 3 Sex filii, totidemque filiæ Niobes, Tantali filiæ, sororis Pelopis, Amphionis Thebarum regis uxoris: quæ cum ob numerosam prolem sesè matri Apollinis Latonæ, geminam tantum prolem habenti, gloriosè præferret, uno die omnes suos liberos, ejus sagittis confossos, perdidit, ipsa mœrore confecta. Synecd. gen. 4 Gloriosæ et superbæ, quòd liberorum multitudine et pulchritudine Niobe Latonam præ se contemneret, i. verborum arrogantium. Meton. effic. 5 Quem etiam sensit Tityus, Jovis et Elaræ Nymphæ filius, qui Latonam tuam matrem rapere et de stupro interpellare non dubitavit. Itaque tuis sagittis confossus, apud inferos vulture ejus jecur, continuo renascens, lacerante, æternùm punitur. 6 Suo exitio. 7 Et quem sensit Achilles, etc. 8 Qui excelsæ Trojæ propemodùm eversor fuit: quia Hectorem interfecit, quo pacto faciliùs Troja capi potuit. (ut Od. 4. l. 2. *et ademptus Hector Tradidit fessis leviora tolli Pergama Grajis*) et paulò ante, quam Troja caperetur, à Paride occisus est, idque Apollinis impulsu. Virg. 6. Æn. *Phœbe, graves Trojæ semper miserate labores, Dardana qui Paridis direxisti tela, manusque Corpus in Æacidæ.* 9 Erat Phthia Achillis patria, Thessaliæ urbs. 10 Græcorum fortissimus. 11 Qui reliquis Græcis fortior fuit. 12 Te tamen minor extitit: quia à te sub figura Paridis Achillis fuit occisus, *vel* quia tuo consilio ab ipso Paride fuit interemptus. 13 Et Pelei. 14 Nerei et Doridis filiæ. 15 Propugnacula Trojæ concuteret. 16 Bellicosus metuenda cuspide hastæ suæ, id est, hasta sua, quam nemo præter Achillem poterat vibrare.

1 Ille, 2 mordaci velut icta 3 ferro
Pinus, aut impulsa cupressus 4 euro,
5 Procidit latè, 6 posuitque collum in
Pulvere Teucro.
7 Ille non 8 inclusus 9 equo, Minervæ
Sacra mentito, 10 malè feriatos
Troas, et lætam Priami 11 choreis
12 Falleret aulam:
Sed palam 13 captis gravis (14 heu nefas, heu!)
15 Nescios fari pueros 16 Achivis
17 Ureret flammis, etiam latentes
Matris in 18 alvo:
19 Ni, tuis victus Venerisque gratæ
Vocibus, 20 divûm pater annuisset
Rebus Æneæ potiore ductos
21 Alite muros.
22 Doctor argutæ fidicen Thaliæ,
Phœbe, qui 23 Xantho lavis amne crines:
24 Dauniæ defende 25 decus Camœnæ,
26 Lævis Agyeu.

1 Achilles ruit velut arbor cadens. 2 Quæ quasi mordet, et paulatim exedit arborem incisam. Metaph. ab animantibus. 3 Securi dejecta. 4 Ab euro prostrata. 5 Magna sui corporis mole, postquam procubuit, latum locum implevit, latèque prostratus est. 6 Et occumbens deposuit, id est, occubuit. 7 Achilles non insidiis, aut dolo, sed aperto Marte Trojam expugnasset, nisi à Paride sua opera et impulsu priùs esset interfectus. 8 Cum reliquis Græciæ principibus, Menelao, Ulysse, Diomede, Pyrrho, Menestheo, Teucro, aliisque compluribus. 9 In equo ligneo Trojano, qui, tanquam votum esset pro reditu Græcorum, Minervæ violatæ sacer mentiebatur et simulabat, id est, quem simulabant Græci à se fabricatum esse, ut Palladem offensam placarent. Virg. 2. Æn. *Votum pro reditu simulant.* Ibid. *Hanc pro Palladio moniti, pro numine læso Effigiem statuere, nefas quæ triste piaret.* Meton. rei significatæ pro signo illius et simulacro. 10 Achilles non fefellisset Trojanos intempestive et magno suo malo otiantes, cùm vigilare debuissent. 11 Tripudiis. 12 Nocturno tempore per dolum non invasisset domum regiam Priami, urbemque Trojanam somno vinoque sepultam. 13 Trojanis sua fortitudine victis crudelis futurus erat. 14 Exclamatio est per commiserationem cum Epizeuxi. 15 Nescios fandi, id est, infantes, νήπια τέκνα. 16 Græcis. 17 Combussisset. 18 Adhùc materno etiam ventri inclusos. Synecd. totius. 19 Ni Jupiter mitigatus et flexus tuis, o Apollo, precibus atque intercessionibus et Veneris, Jovi patri gratæ, concessisset conatibus ac laboribus Æneæ urbis Romæ muros *ductos*, id est, ducendos. erigendos, *potiore alite*, id est, meliore augurio, quam lamentabilis urbis Trojanæ, sc. cujus in toto mundo imperium æternum, et sinè fine foret. 20 Synecd. periphr. Jovis. 21 Synecd. gen. pro vulturibus illis sex qui Remo annuissent: et Meton. effect. pro meliore auspicio inde edito. 22 O Phœbe, qui doces Thaliam Musam argute et sonore canentem. 23 Trojæ fluvio, tibi sacro. 24 Latinæ meæ Musæ, id est, carminis mei lyrici. Meton. effic. 25 Honorem et dignitatem. 26 Imberbis Apollo, cui in viis publicis solebant sacrificare: ἀγυιαὶ enim viæ ac plateæ sunt. Vide Macrob. Sat. L. 2.

1 Spiritum Phœbus mihi, Phœbus 2 artem
Carminis, nomenque dedit poëtæ.
3 Virginum primæ, puerique 4 claris
Patribus orti,
Deliæ 5 tutela deæ, 6 fugaces
Lyncas, et cervos 7 cohibentis arcu,
8 Lesbium 9 servate pedem, meique
Pollicis 10 ictum,
Ritè Latonæ 11 puerum canentes,
Ritè crescentem 12 face 13 Noctilucam,
14 Prosperam frugum, 15 celeremque 16 pronos
Volvere menses.
17 Nupta jam dices: Ego 18 dîs 19 amicum,
20 Sæculo festas referente luces,
21 Reddidi carmen, docilis modorum
Vatis Horatii.

1 Vegetum et acutum ingenium, indolem poeticam. 2 Poeticam quam doctrina et exercitatione acquirimus. 3 Vos etiam nobilissimæ puellæ, virginium Romanarum præcipuæ. 4 Senatoribus consulibus, et imperatoribus progeniti. 5 Qui estis sub protectione Dianæ deæ, quæ cum fratre Apolline in Delo insula nata est. 6 Ad fugam celeres. 7 Tanquam venatrix suo arcu et sagittis configentis, comprehendentis et vulnerantis. 8 Sapphicum carmen. Synecd. membri. Nam Sappho fuit Lesbia. 9 Inter saltandum in choreis vestris observate. 10 Lyræ meæ strepitum, idest, mei carminis modulationem. 11 Ex veterum instituto et solemni consuetudine laudantes Apollinem, Latonæ filium. Synecd. gen. 12 Post novilunium suo lumine, usque dum plena fit, crescentem. 13 Dianam ejus sororem, id est, lunam nocte claram et lucentem. Græcorum expressit epithetum νυκτιλαμπής. Synecd. gen. 14 Nocturno suo humore fruges et sata prosperantem ac nutrientem. Luna enim plantandi et vegetandi vim habet. 15 Celerem in volvendis mensibus, vel, menses celeriter decurrentes celeriter ad finem perducentem. Nam luna 28. circiter diebus orbem suum conficit; quod est spatium menstruum. 16 Sic de Art. poet. *Ut sylvæ foliis pronos mutantur in annos* 17 Tu puella, cùm fueris nupta, hoc dices, Ego docilis modorum vatis Horatii, reddidi carmen amicum diis, sæculo referente festas luces. Poeta unam e puellis alloquitur, omnium nomine. 18 Apollini, Dianæ, aliisque diis. 19 Diis gratum et amabile, φίλον. Brevis est Prosopopœja. 20 Cùm annus centesimus festos dies et sacros ludos sæculares reduceret. 21 Ego, quæ facile didici versus poetæ Horatii, eosdem cecini et recitavi.

Ode VII. Παραινετική.

AD L. MANLIUM TORQUATUM.

Veris adventu, et æquâ omnibus moriendi conditione, sine spe reviviscendi, omniumque rerum mutatione et vicissitudine propositâ, invitat ad hilariter jucundeque vivendum.

Dicolos Distrophos.

1 Diffugêre nives, redeunt jam 2 gramina campis,
Arboribusque 3 comæ.
4 Mutat terra vices, et decrescentia ripas
Flumina 5 prætereunt.
6 Gratia cum Nymphis, 7 geminisque sororibus, 8 audet
9 Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, 10 monet annus, et 11 almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora 12 mitescunt zephyris: ver 13 proterit æstas
Interitura, 14 simul

1 Hoc lætissimo veris tempore nives abierunt et liquefactæ sunt. Metaph. ab animantibus. Verni temporis descriptio. Est et altera Od. 4. l. 1. *Solvitur acris hyems*, etc. 2. Herbæ agris jam restituuntur. Eadem Metaph: Virg. *viridi se gramine vestit Tellus*. 3 Frondes et flores. Sic Od. 3. hujus lib. *Et spissæ nemorum comæ*. 4 Pro ingrata hyeme vernum tempus reducit, id est, mutatur anni tempus. 5 Et flumina, quæ hiberno tempore nivibus et pluviis hibernis creverant, jam decrescentia, intra fluviorum margines fluunt, neque eos transiliunt. Metaph. à viatoribus. Od. 11. l. 2. *quis puer ocyus Restinguet ardentis Falerni Pocula prætereunte lympha*. Alii *decrescentia* interpretantur, valde crescentia, ripasque transcendentia ac superfluentia, solutis vere nivibus. 6 Aglaia. Synecd. spec. 7 Thalia et Euphrosyne. Synecd. gen. 8 Hoc anni tempore. 9 Sine veste choros exercere: quia *Frigora mitescunt zephyris*, ut ait tribus post versibus. Gratiæ alioqui pinguntur *nudæ*, quia beneficia omni fuco et velamine carere debent. Manus ipsarum inter se connexæ, notant perpetuum amicitiæ fœdus, gratiamque à gratia disjungi non posse. Stant hilari vultu, ut intelligamus parata et prompta debere esse nostra in amicos obsequia: pinguntur juvenes, quod accepti gratia beneficii non debeat consenescere. Vide Od. 19. l. 3. 10 Ipse annus, et tempus, quod anni partes celeriter consumit, docet te, ne vitam tuam æternam fore existimes, sed aliquando tibi moriendum memineris. Metaph. qua inanimato tribuitur quod est animati. 11 Omnia alentem ac nutrientem calore solis, qui diei præest. 12 Frigora mitigantur et fugantur à vere, cujus nuntii sunt et prodromi zephyri venti tepidi et sicci, ab occasu æquinoctiali flantes adversus eurum. Metaph. à maturis frugibus. 13 Post hoc vernum tempus sequitur æstas et consumit, quæ interitura est, simul, etc. Metaph. 14 Simulac.

1 Pomifer autumnus fruges 2 effuderit, et 3 mox
Bruma recurret 4 iners.
5 Damna tamen 6 celeres 7 reparant 8 cœlestia lunæ:
9 Nos, ubi 10 decidimus,
11 Quò pius Æneas, quò 12 Tullus dives, et 13 Ancus,
14 Pulvis et umbra sumus.
Quis scit an 15 adjiciant hodiernæ crastina 16 summæ
Tempora 17 dî superi?
18 Cuncta manus avidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo.
19 Cùm semel occideris, et de te 20 splendida 21 Minos
Fecerit 22 arbitria,

1 Poma ferens. 2 Produxerit, et in horrea condiderit. Metaph. à liquidis et aquis. 3 Cùm autumni tempus transiit. 4 Hyems, quæ facit homines inertes et ignavos, redibit. Virg. Georg 1. *Hyems ignava colono.* Meton. effect. 5 Detrimenta temporum, *vel*, suæ lucis, postquam crevit, decrescentis. Illud tamen hic discriminis est, quod hæc tempora redeunt: sed nos semel exstincti nunquam renascimur. Unde Catul. *Sores occidere, et redire possunt. Nobis, cùm semel occidit brevis lux, Nox est perpetuo una dormienda.* 6 Quarum motus in cælo omnium celerrimus. 7 Recuperant, resarciunt. 8 Quæ sunt in vicissitudine ortus et interitus. 9 At contra nos mortales homines postquam decidimus, sc. ad inferos, id est, mortui sumus, inque eum locum pervenimus, quò pius, etc. non (ut anni tempora) redimus, sed transimus in pulverem. 10 Metaph. à foliis et floribus plantarum. 11 In quem decidit, et post mortem pervenit, pius Æneas, qui parentem suum Anchisen suis humeris è mediis Trojæ flammis extulit. Sic Virg. Æn. 1. *Sum pius Æneas, raptos qui ex hoste penates Classe veho mecum*, etc. Anaphora; ac præterea Synecd. periphr. inferorum, quò descendunt illustrissimi quique et potentissimi. 12 Servius Tullus Hostilius, tertius Romanorum rex. Regnavit Hostilius annis 32. fulmine ictum, cum regia, uxore, filiis, omnique familia conflagrasse, ex Plinio, et Dionysio aliisque liquet. 13 Ancus Martius quartus Romanorum rex, Numæ ex filia et Marcio pontifice nepos. Imperavit annis 24. relictis duobus filiis. Dictus autem Ancus ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος, id est, *a cubito*, quem incurvum habuit. 14 Homines è pulvere facti, et eodem resolvendi. Meton. mat. Ἄνθρωπός ἐστι πνεῦμα, καὶ σκιὰ μόνον. Eurip. *Homo bulla.* 15 Addituri, apposituri sint diem crastinum. 16 Multitudini vitæ nostræ, sive numero dierum, quos usque ad hodiernum diem viximus. Bene Mart. *Sera nimis vita est crastina, vive hodiè.* 17 Apud quos vitæ ac mortis arbitrium est. 18 Omnia illa, quæ in curando corpore consumpseris, et liberali tuo animo indulseris, hæredis tui inexplebiles manus effugient, et tua erunt, neque ad hæredem pervenient. Hortatur ad liberalitatem. 19 Ubi semel mortuus fueris, et inferis per Minoa adjudicatus, nunquam revivisces, cùm θάνατος sit ἀθάνατος. 20 Majestatis plena, æquissima, lucida ac sine odio, ira, invidia, qualia in terris exercentur. Metaph. à luminoso corpore. 21 Judex inexorabilis apud inferos, Jovis filius, rex Cretæ. 22 Judicia constituerit, id est, cum de te Minos splendide et præclarè judicarit, sententiamque æquissimam tulerit, tibique apud inferos convenientem locum assignaverit.

Non, Torquate, 1 genus, non te 2 facundia, non te
3 Restituet pietas.
4 Infernis neque enim tenebris 5 Diana 6 pudicum
7 Liberat 8 Hippolytum:
Nec 9 Lethæa valet 10 Theseus abrumpere 11 charo
Vincula Pirithoo.

1 Generis tui nobilitas, quod ab antiquissimo Manlio Torquato, qui Gallo, ipsum provocanti, occiso torquem aureum detraxit, et indè nomen consecutus est, deducis. 2 Eloquentia tua. 3 Non deorum timor et cultus te humanæ vitæ reddet. Sic Od. 14. l. 2. *Eheu fugaces, Postume, Postume, Labuntur anni: nec pietas moram Rugis et instanti senectæ Afferet, indomitæque morti.* 4 Ex morte. 5 Quamvis dea. 6 Castum, qui sua temperantia compressit libidinem Phædræ suæ novercæ. 7 Liberare potuit. 8 Thesei filium, à Phædra noverca adamatum, qui eum exitum sortitus est, ut libidinosæ mulieris, cui obsequi noluerat, criminatione perierit. Nam ad patris Thesei preces, Neptunus quadrigarum curriculo in littore sese exercenti, belluam marinam repentè immisit: qua exterriti equi, infelicem juvenem per avia raptantes, miserrimè dilaniarunt. Vide Ovid. 15. Met. 9 Infernalia, à *Lethe* flumine apud inferos. 10 Quamvis Neptuni filius Theseus et Pirithous inter rarissima illa quatuor amicorum paria enumerantur: qui ad inferos descendentes, ut inde Proserpinam raperent, ibidem vincti remanserunt. Vid. Plut. in vita Thesei. 11 Amico suo.

Ode VIII. Ἐγκωμιαστική.

AD MARCUM CENSORINUM.

Nihil est, quod homines magis immortales reddere possit, quam poëtarum carmina.

Monocolos.

1 Donarem pateras, 2 grataque 3 commodus,
Censorine, meis 4 æra 5 sodalibus:

1 Darem vasa argentea, quibus olim pontifices et sacerdotes, in sacrificiis utebantur. Anaphora. 2 Affabrè facta et accepta 3 Ego liberalis et benignus donarem, vel in eo essem liberalis et benignus, quòd donarem, etc. Al. *commodis*, id est, qui se accommodaverunt mihi, vel accommodare possunt. *Commodi* enim dicuntur ii, qui sese ad aliorum mores vel suo judicio accommodant, vel sunt accommodati natura, et qui aliis facilè et libenter prosunt. Cic. pro Mur. *Nemo Catone, proavo tuo*, commodior, *comior, moderatior fuit ad omnem rationem humanitatis.* Terent. Heaut. *mulier* commoda *et faceta hæc est meretrix.* 4 Vasa, vel pocula ærea, id est, ex ære facta. Meton. mat. 5. Amicis.

Donarem 1 tripodas, 2 præmia fortium
Graiorum: 3 neque tu pessima munerum
Ferres, 4 divite me scilicet artium,
5 Quas aut 6 Parrhasius 7 protulit, aut 8 Scopas,
9 Hic 10 saxo, 11 liquidis 12 ille coloribus,
Solers nunc 13 hominem ponere, 14 nunc deum.
Sed non hæc mihi 15 vis, non tibi talium
16 Res est, aut animus 17 deliciarum egens:
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, 18 et pretium dicere muneris.
19 Non incisa 20 notis marmora publicis,
Per quæ 21 spiritus et 22 vita 23 redit 24 bonis
Post mortem ducibus: non celeres 25 fugæ
26 Rejectæque retrorsum Annibalis minæ,

1 *Tripodes* mensæ aut vasa erant ut plurimùm ahenea, ansata, et tribus innixa pedibus, ut fortiter starent, et viris fortibus dari solebant in signum victoriæ. Duorum generum *tripodes* fuere: alterum, qui ἐμπυριβήτης dicebatur, quo aqua calefiebat, et igni imponebatur, eoque ad balnea utebantur: alterum ἄπυρος, ignis expers, quem igni non admovebant, in quo vinum dilui solebat: qui etiam ad ædium templorumque ornatum servabatur. 2 Qui præmia fortium Græcorum victorum quondam dati fuerunt: ut apud Virg. Æn. 5. *In medio sacri* tripodes, etc. et l. 9. *Bina dabo argento perfecta, atque aspera signis Pocula devicta genitor quæ cepit Arisba: Et tripodas geminos, auri duo magna talenta.* 3 Neque tu, ô Censorine, auferres et acciperes à me vilissima munera, sed omnium præcipua. Sic Od. 16. l. 3. à *diis plura* feret. 4 Si ego essem dives, et abundarem illis signis et tabulis pictis miranda arte et industria elaboratis. 5 Artes sive artificiosas tabulas. 6 Pictor clarus, natus Ephesi, vel (ut alii volunt) Athenis. 7 Pinxit. 8 Sculptor, statuarius insignis sc. *sculpsit.* 9 Scopas. Refertur enim ad propius et posterius. 10 E marmore. 11 Humidis. 12 Parrhasius. Refertur enim ad remotius et prius. 13 Peritius in formanda sive faciunda vel hominis, vel dei effigie. Meton. subj. Sic de Art. *quia* ponere *totum Nesciet.* Sic Græci τιθέναι pro *fingere*, sive *facere*, usurpant. 14 Epanodos. 15 Verùm horum copia et facultas mihi non est. Honesta excusatio, à tenuitate fortunæ. 16 Res familiaris. Abundas tu quidem talibus deliciis, cùm re, tùm animo. 17 Talium rerum, quas vulgus in deliciis aut divitiis habet. 18 Et possumus dicere, quam pretiosum sit munus carmen, et quanti æstimandum; nempè quòd ampliùs præstare possit, quam saxa, aut marmora notis incisa, etc. Al. *muneri.* 19 Statuæ marmoreæ, titulis et inscriptionibus honorificis, publica senatus ac populi Romani autoritate datis, quæ ab omnibus legi possunt, quibusque egregiorum virorum res gestæ illustrantur, notatæ, non reddiderunt Scipionem clariorem, quàm Ennii scripta. 20 Verbi gratia his literis S. P. Q. R. AD ÆTERNAM P. CORNELII SCIPIONIS AFRICANI MEMORIAM. 21 Quæ efficiunt, ut egregii et fortes imperatores mortui quodammodo reviviscant. Metaph. ab animantibus, quia mortui videntur quasi reviviscere per statuas et imagines. 22 Memoria. 23 Apud posteros. 24 Fortibus, ἀγαθοῖς. 25 Annibalis sc. ex Italià, cum traducto per Scipionem in Africam bello, deserere Italiam, cui infesto exercitu incumbebat, et patriæ ferre auxilium cogebatur. 26 Repressæ ac retractæ in Africam.

Non incendia Carthaginis 1 impiæ,
2 Ejus, qui domitâ nomen ab Africâ
Lucratus rediit, clariùs indicant
Laudes, quam 3 Calabræ Pierides: neque,
4 Si chartæ sileant, quid benè feceris,
Mercedem tuleris. Quid foret 5 Iliæ
Mavortisque puer, 6 si taciturnitas
7 Obstaret meritis 8 invida Romuli?
9 Ereptum Stygiis fluctibus 10 Æacum
11 Virtus, et 12 favor, et 13 lingua potentium
Vatum divitibus consecrat 14 insulis.
Dignum laude virum 15 Musa 16 vetat mori:
17 Cœlo Musa beat. 18 Sic Jovis 19 interest
Optatis epulis impiger 20 Hercules:
21 Clarum 22 Tyndaridæ sidus ab infimis

1 Perjuræ, fœdifragæ. Nam contra fœdus, cum Romanis initum, bellum renovabant Carthaginenses. 2 Hæc omnia non clariùs illustrant laudes *ejus*, id est, Scipionis Africani, qui ob Africanum bellum feliciter confectum agnomen Africani lucratus triumphans in urbem rediit. 3 Ennii versus sive scripta, qui fuit Calaber. Ennio enim debet, quòd eius res præclarè gestæ perpetua hominum memoria conserventur, quæ aliàs unà cum statuis brevi perituræ erant. Meton. effic. Musæ dictæ sunt *Pierides* à *Pierio*, monte Bœotiæ, ubi natæ sunt ex Jove et Mnemosyne. 4 Neque enim, si historicorum et poetarum monumenta non accedant, apud posteros egregiam tui memoriam et laudem, et meritorum in rempublicam mercedem consecutus fueris, sed illis omninò privaberis. Duplex Tropus: alter in *charta*, pro versibus inscriptis in chartis, per Meton. subj., alter in *sileant*, per Metaph. à rebus vocalibus, quæ compressa voce silent. Cic. *Musa Varronis* silet, id est, nihil scribit Varro. 5 Romulus Iliæ et Martis filius. Synecd. periphr. Item in *virtus*, *favor*, *lingua*, est Alleg. è Meton. adjunctorum pro subjectis, id est, poetis peritis, disertis, et fortium virorum studiosis, qui horum præclara facta memoriæ posteritatis commendant. 6 Si obesset poetarum et historicorum silentium, etc. 7 Quo minùs futuris temporibus illustrarentur. 8 Silentium de rebus præclarè gestis videtur illorum gloriæ invidere, de quibus siletur. 9 Et morte et oblivione hominum liberatum. 10 Jovis et Æginæ filium: quem cum Minoe et Rhadamantho, ob insignem justitiam, poetæ post mortem etiam apud inferos exercere judicia tradidere. 11 Vis ingenii. 12 Benevolentia. 13 Vox egregiorum poetarum. Nam magna vis est in eloquentia. 14 Beatorum insulis fortunatis, μακάρων νήσοις, vel Elysiis campis assignat, id est, egregiis carminibus Æacum apud inferos judicem facit, et immortalitati consecrat. Synecd. gen. 15 Poetarum carmina. Meton. effic. 16 Nam absque poetarum monumentis esset, idem tumulus, qui corpus, etiam nomen obrueret. 17 In cœlo collocans beatum efficit, in cœlum laudibus attollit. 18 Per poetarum carmina. 19 Fruitur, quippe qui à parente Jove quadrijugo curru in cœlum sublatus est. 20 Jovis filius. 21 Lucidum sidus in cœlo. 22 Castor et Pollux, fratres, filii Tyndari, naves naufragium passas, jam jam imo altoque mari immergendas, a naufragio liberare poetarum carminibus creduntur. Synecd. gen. et Meton. rerum significatarum pro ipsis cœlestibus signis.

Quassas eripiunt æquoribus rates.
1 Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

1 Sic per carmina poetarum Bacchus, qui caput et tempora sua viridi pampino ornata habet, preces hominum perducit ad secundos exitus.

Ode IX. Εὐχαριστικη.

AD LOLLIUM.

Scripta sua nunquam interibunt: virtus sinè carminum ope oblivione deletur. Lollii laudes ille cantabit, cujus virtutes etiam celebrat.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Ne fortè credas 2 interitura, quæ
Longe sonantem natus ad 3 Aufidum,
4 Non antè vulgatas per artes,
5 Verba loquor socianda chordis.
6 Non, si priores Mæonius tenet
Sedes Homerus, 7 Pindaricæ latent,
8 Ceæque, et Alcæi 9 minaces,
10 Stesichorique 11 graves, Camœnæ.
Nec, si quid olim 12 lusit Anacreon,
13 Delevit ætas: 14 spirat adhuc 15 amor
Vivuntque commissi 16 calores
Æoliæ fidibus 17 puellæ.

1 Ordo est: *Ne*, id est, ut non tu fortè credas ea verba interitura, quæ *ego Horatius*, natus ad Aufidum longe sonantem, loquor, etc. 2 Peritura esse. 3 Apuliæ flumen. 4 Novis et inusitatis artibus omnium primus inter Latinos carmina ad lyram canto. 5 Lyrica carmina lyræ fidibus aptanda. Synecd mem. 6 Quamvis poeta ex Mæonia sive Lydia oriundus Homerus inter poetas supremum locum obtineat, sive occupet, non tamen Pindarus, etc. sunt obscuri. 7 Pindari Musæ, id est, poemata obscura sunt. Meton. effic. 8 Simonidis ex Cea insula exorti. Vide Od. 1. l. 2 9 Austeræ, amaræ, quibus patriæ suæ tyrannos insectatus est, et è civitate fugavit. 10 Poetæ ex Himera, civitate Siciliæ. 11 Magni ponderis: quippe qui maxima bella, et clarissimos cecinit duces. 12 Scripsit, cantavit. Synecd. gen. Verè *lusit*: quia res amatorias scripsit. Ecl. 1. Ludere *quæ vellem calamo permisit agresti.* 13 Consumpsit vetustas; sed multa ejus festivissimi poetæ monumenta adhùc supersunt. 14 Nondùm oblivione hominum sepultus est, recens est. Metaph. à rebus animatis. 15 Quo Phaonem puerum perditè amavit. 16 Et amores, quos Sappho puella, ex patria Lesbo orta, lyræ fidibus sociavit, in carminibus nostris temporibus adhùc vigent. Metaph. 17 Synecd. gen.

1 Non sola 2 comptos, 3 arsit, 4 adulteri
Crines, et aurum 5 vestibus 6 illitum
    7 Mirata, 8 regalesque cultus,
        Et 9 comites, 10 Helene Lacæna:
11 Primusve 12 Teucer tela 13 Cydonio
Direxit arcu: 14 non semel 15 Ilios
    Vexata: 16 non pugnavit 17 ingens
        18 Idomeneus, 19 Sthelenusve solus
20 Dicenda 21 Musis prælia: non 22 ferox
23 Hector, vel 24 acer 25 Dëiphobus 26 graves
    Excepit ictus pro pudicis
        Conjugibus, puerisque primus.
Vixere 27 fortes ante 28 Agamemnona
Multi: sed omnes 29 illacrymabiles
    30 Urgentur ignotique longâ
        30 Nocte, 31 carent quia vate 32 sacro.
33 Paulùm 34 sepultæ distat inertiæ

1 Non sola Helena arsit comptos crines adulteri; etc. Significat poeta multas ante Helenam amasse, quæ belli causam præbuerant, etc. magna olim bella esse gesta memoria digna, sed hæc omnia fuisse oblivioni tradita, quòd poetæ, vel scriptores deessent, qui posterorum memoriæ ea commendarent. 2 Accurate pexos. 3 Summo amoris ardore expetivit, vehementer amavit. Metaph. ab igne. 4 Paridis. Synecd. gen. pro spec. 5 Adulteri Paridis sui raptoris. 6 Intextum. 7 Est. 8 Et ornatus ejus, Priami regis filio dignos. Tales cultus Paris ad Helenam sic jactat apud Ovidium: *Cum videas cultus nostra de gente virorum, Quales Dardanias credis habere nurus?* 9 Quos itineris socios sibi elegerat Paris juvenes formosissimos. 10 Menelai, Spartani regis, uxor. 11 Nec in bello Trojano Teucer omnium primus sagittas in hostes jaculatus est. 13 Telamonis filius, Ajacis frater. 14 Cretensi: à *Cydone* urbe in Creta, ubi primùm de pecudum cornibus arcus curvati et facti sunt. Vide Od. 15. l. 1. Virg. Ecl. 10. *libet Partho torquere* Cydonia *cornu Spicula.* 14 Troja non semel bello capta fuit, sed ante Græcorum obsidionem ab Apolline et Neptuno terra marique infestata, et ab Hercule antea capta et diruta fuit. Sed illa bella nemo descripsit. 15 Trojani. Metonymia loci. 16 In bello Trojano. 17 Robustus. 18 Cretensium rex. 19 Capanei et Evadnæ filius. 20 Quæ digna essent, quæ a præclaris poetis illustrarentur. 21 Carminibus, quorum Musæ autores sunt. Meton. causæ effic. 22. Bellicosus. 23 Ab Ajace vulneratus, et ingenti saxo ad terram prostratus est. 24 Robustus. 25 Germanus ejus frater. 26 Crudelia perpessus est vulnera. A Merione enim in brachio vulneratus est. 27 Viri magnanimi. 28 Qui Græcorum dux ab Homero fortissimus describitur. 29 Propter quos in bello cæsos nemo lachrymat, quos nemo lachrymis decorat, ut loquitur Ennius, ἄκλαυστοι. 30 Et incogniti perpetuo silentio, et sempiterna sui nominis oblivione premuntur. æternisque ignorantiæ tenebris obruuntur. Metaph. à tenebris, in quibus omnia silent. 31 Quia nullum habuere poetam, à quo egregia sua facta memoriæ mandarentur. 32 Musis et Apollini. 33 Virtus, quæ non multùm differt ab ignavia obscurorum hominum, qui vitam morti similem agunt, et quorum memoria unà cum corpore sepulta est. 34 Metaph. à cadaveribus, quæ humo mandantur et incognita latent.

Celata virtus: non ego te meis
1 Chartis 2 inornatum sileri,
Totve tuos patiar 3 labores
4 Impunè, Lolli, 5 carpere lividas
Obliviones. Est 6 animus tibi
7 Rerumque prudens, et secundis
Temporibus 8 dubiisque 9 rectus,
10 Vindex avaræ fraudis, et abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ,
11 Consulque non unius anni,
Sed quoties bonus atque fidus
12 Judex honestum prætulit utili, et
13 Rejecit alto dona nocentium
Vultu, et 14 per obstantes catervas
15 Explicuit sua victor arma.
16 Non possidentem multa vocaveris
Rectè beatum: 17 rectiùs occupat
Nomen beati, qui 18 deorum
Muneribus sapienter uti,

1 Carminibus chartæ inscriptis. Meton. subj. pro adjuncto. 2 Te non illustratum et laudatum apud posteros ignorari. 3 Tuas res gestas, et præclara facta, civilia negotia. Synecd. gen. Nam M. Lollius iste gravissima bella et in Thracia, et in Galatia, et in Germania gessit. 4 Non patiar lividas obliviones, id est, invida silentia quæ gloriam et memoriam apud posteros tibi invideant, immeritò carpere tuos labores. 5 Paulatim imminuere, et aliquid indè demere, et obscurare. Metaphora. Vide Od. 11. l. 1. 6 Synecd. est partis pro ipso Lollio. 7 Rerum futurarum providus, *vel*, rerum cognitione præstans. Sic mox, *abstinens pecuniæ*, locutione poetæ nostro familiari. 8 Adversis. 9 Sese rectè gerens, constans et æquabilis, qui his non frangatur, illis non insolescat et efferatur. Metaph. à corpore ad animum. Nam quemadmodum corpus rectum esse dicitur, quod non est inflexum, aut incurvum: sic animus dicitur esse rectus, qui non est perturbatus, neque anxius; sed sedatus et tranquillus. 10 Ultor ac punitor avaritiæ, et abstinens à pecunia, id est, pecuniam non desiderans, cui omnia parent, quæque omnia in mundo possidere videtur. 11 Estque tibi animus, qui non, more Romanorum consulum, unius anni consulatum gerit, sed semper est ille consul, quoties suis cupiditatibus imperavit, quoties honestatem prætulit utilitati, quoties hominum nocentium muneribus non corrumpitur. 12 Ille tuus animus tanquam bonus et fidelis judex justum iniquitati præposuit. 13 Et erecto vultu excelsoque animo malorum munera, ad alterius jus et bonam causam depravandam oblata, despexit et repudiavit. Nam alti animi est pecuniam contemnere. 14 Per mediam hostium aciem, id est, per munera, largitiones, *vel*, per affectuum et vitiorum catervas, per utilitates, odia, iram, invidiam, ambitionem, avaritiam, virtuti et rationi obsistentes. 15 Tanquam mundi et opum humanarum victor suam integritatem et abstinentiam, quibus cum vitiis pugnat, exprompsit, in aciem quasi collocavit, deque omnibus illis gloriosum triumphum egit. Alleg. est è continuatis Metaphoris. 16 Non rectè et propriè appellaveris eum beatum, qui multa in mundo possidet. 17 Meritò. 18 Quæcunque dii largiuntur,

Duramque 1 callet pauperiem pati,
2 Pejusque letho flagitium timet:
3 Non ille pro charis amicis,
Aut patriâ timidus perire.

1 Longo usu novit. Metaph. à duritie callosa pedum. Hanc Metaphoram docet Cic. l. 3. de Nat. Deor. *Callidos vocamus, quorum animus sic usu concalluit, ut manus opere.* 2 Et mori maluit, quam flagitium aut turpitudinem aliquam committere, 3 Ille, id est, vir talis non timet, aut dubitat, pro charis amicis, aut patria mori. Sic Od. 19. l. 3. *Codrus pro patria non timidus mori.*

Ode X. Ἐρωτική.

AD LIGURINUM PUERUM SPECIOSUM.

Futurum dicit, ut Ligurinum suæ adversus amatores arrogantiæ pœniteat, cum flos ætatis suæ exaruerit.

Monocolos.

O 1 crudelis adhùc, et Veneris 2 muneribus 3 potens,
4 Insperata tuæ cùm veniet pluma 5 superbiæ,
6 Et, quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ:
7 Nunc et qui color est 8 puniceæ flore prior rosæ,
9 Mutatus, Ligurine, in faciem 10 verterit 11 hispidam,
12 Dices: Heu (quoties te speculo videris 13 alterum)

1 In amatorem tuum, dum amantem non redamas. Sic Virg. Ecl. 2. *O crudelis Alexi, nihil mea carmina curas.* 2 Pulchritudine, ætatis flore, suavitate, gratia. Synecd. gen. 3 Qui potens es, id est, alios antecellis. 4 Cùm barba prima, tanquam pluma, quam animus tuus tanquam deformitatem non sperat, neque cupit, tibi superbo nascetur. Sumptum ab avibus, ad annos mollis ac primæ lanuginis notandos. 5 Meton. est adj. pro lævi et impubi ætate, cui fere comes adjungitur superbia, atque sui admiratio, aliorumque contemptio et despicientia. 6 Et cùm capilli oblongi, qui per humeros tuos dispersi ventilantur, et diffusi sunt, jam detonsi erunt. Metaph. est ab eodem animalis genere cum superiore. Sic de Gyge puero Od. 5. l. 2. et alio quodam Od. 20. l. 3. Apud veteres enim pueri non impudici tantum, quique ad cyathos stabant, sed et ingenui atque honesti habitûs, puellarum in morem comam per cervicem atque humeros demittebant. Unde *comati* quoque et *capillati* impuberes sæpe appellantur. Porrò delicatuli, cum vel ætas amores ultrà non permitteret, vel uxorem ducerent domini, quorum libidini serviebant, solenni quodam more tondebantur: idque ut fieret, ipsa præcipuè sponsa allaborabat. 7 Et qui color faciei vultusque tui nunc melior et præstantior est, quàm flos rosæ purpureæ rubicundus et candidus. 8 Virg. 12. Æn. *cum primùm crastina cœlo Puniceis invecta rotis Aurora lucebit.* 9 Cum ille virili ætate deperditus, etc. 10 Se converterit. 11 Hirsutam, pilosam, barbatam. 12 Tunc dices. Brevis est Prosopopœja cum exclamatione per dolorem, ubi fingitur Ligurinus secum loqui. 13 Mutatum, ἕτερον, tam dissimilem, ut alius videri possis, nunc hispidus, ante lævis. Tibul. *Carior est auro juvenis, cui lævia fulgent Ora, nec amplexus hispida barba terit.*

1 Quæ mens est hodie: cur eadem non puero fuit?
Vel cur 2 his animis 3 incolumes non redeunt genæ?

1 Illa voluntas, affectus, sententia, quæ viro mihi adest, cur eadem non fuit mihi puero? 2 Huic voluntati meæ, qua jam sum vir. 3 Genæ imberbes, salvæ et integræ, et pulchritudo puerilis sinè lanugine non restituuntur? Nam genæ barbatæ tanquam mortuæ habebantur, quia ad amores puériles erant ineptæ.

Ode XI. Ἐρωτική.

AD PHILLIDEM.

Die natali Mæcenatis, qui erat Id. Aprilis, invitat eam ad epulas.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Est mihi 2 nonum superantis annum
Plenus 3 Albani cadus: est in 4 horto,
Phylli, 5 nectendis apium coronis;
6 Est hederæ vis
Multa, 7 quâ crines religata fulges.
8 Ridet 9 argento domus: ara 10 castis
Vincta 11 verbenis 12 avet immolato
Spargier agno.
13 Cuncta festinat manus: hùc et illùc
Cursitant mistæ 14 pueris puellæ:

1 In ædibus. Anaphora autem est in voce *est* ter repetita. 2 Quod novem et ampliùs annos ætate sua excedit. 3 Vini ex Albanis montibus. 4 Meo. 5 Ad nectendas coronas. 6 Est mihi magna multitudo et copia hederæ, quæ Baccho consecrata est. Cic. *Sic Mithridates fugit maximam* vim *auri et argenti.* Serta et coronæ ex hedera et apio adhibebantur ad exhilarandum convivas. 7 Qua corona, ex hedera facta, crines tuos religatos habens, fulgere soles. Translatum ab æthere et igne, ad venustatem indicandam, qua solet fulgere. 8 Domus mea splendet, nitet, γελᾷ, et hilaritatem præ se fert propter festivitatem futuram. Metaph. ab homine, ὡς ἀπὸ ζώου τοῦ γελαστικοῦ, ad inanimatum; res enim inanimatæ solent spectatores sui pulchritudine et nitore aspectus diffundere hilaritate. 9 Vasis ex argento factis et cusis. Metonymia materiæ. 10 Herbis puris, et ad sacrificandum aptis coronato. 11 Synecdoche speciei, pro quibuslibet herbis ac frondibus. 12 Jam desiderat, vel cupere videtur agni mactati sanguine humectari et imbui. Metaph. à præditis affectione, πρὸς τὰ ἀπαθῆ, ad carentia motu animi. 13 Cuncta servorum et ancillarum mearum multitudo in exsequendis mandatis diligentiam adhibet. 14 Ancillæ cum servis mistæ.

1 Sordidum flammæ 2 trepidant 3 rotantes
Vertice fumum.
Ut tamen noris, 4 quibus advoceris
Gaudiis, 5 Idus tibi sunt 6 agendæ,
Qui dies mensem Veneris 7 marinæ
8 Findit Aprilem:
9 Jure solennis mihi, 10 sanctiorque
Pæne 11 natali proprio; 12 quòd ex hac
Luce Mæcenas meus 13 affluentes
14 Ordinat annos.
15 Telephum, quem tu 16 petis, 17 occupavit,
18 Non tuæ sortis juvenem, puella
Dives et lasciva, 19 tenetque gratâ
Compede vinctum.
20 Terret 21 ambustus 22 Phaëthon 23 avaras

1 Impurum, et, quicquid contingit, fuligine sordidum faciente. Meton. est effect. pro effic. 2 In summitate sui cum trepido motu sursùm feruntur. 3 Rotarum in morem circum volventes. Metaphora. Sic Virg. Georg. 1. et Æn. 3. *globos flammarum* appellat flammas Ætnæ globorum in modum erumpentes. 4 Ad quæ gaudia, id est, ad quem diem festum omni lætitia celebrandum, à me inviteris. Antiptosis est: nisi malis esse Ablativum, ad causam notandam, propter quam advocetur. 5 Apriles, ut statim declarat. Dictæ *Idus*, ut quidam existimant, ab antiquo verbo *iduare*, id est, *dividere*, quòd iduum dies mensem propemodum διχομερίζει, id est, bipartitum facit, quia plerumque in medium mensem incidunt. Vide quæ nos ad Sal. p. 66. 6 Celebrandæ apud me sunt. 7 E maris spuma natæ. Od. 26. l. 3. *Lævum marinæ qui Veneris latus Custodit.* 8 Medium dividit Aprilem Veneris mensem: ubi est allusio quædam ad etymon vocis *idus*. *Aprilis* deducitur ἀπὸ τοῦ ἀφρου, id est, *à spuma*, ex qua, et cruore genitalium Saturni, in mare projectorum, Venerem progenitam fabulantur poetæ. Vide Macrob. Sat. l. 1. c. 12. et 21. Videtur tamen magis probare etymum Latinum ab *aperiendo*, quasi *Aperilem*. Vide Ovid. 4. Fast. 9 Et qui dies meritò mihi sacer et celebrandus est, ut dies festus, status et fixus quotannis. 10 Gratior et religiosior. 11 Proprio meo natali die, qui quidem mihi gratissimus. 12 Quia ab hoc die. Meton. effic. pro effecto. 13 Accedentes, accrescentes, more aquarum fluentium. Metaphora à fluminibus. 14 Ordine numerat, inchoat, annos vitæ ætatisque suæ, illorumque numerandorum initium facit. Significat Mæcenatem Idibus Aprilis esse natum, et idus Apriles esse diem natalem. 15 Προκατάληψις est, ubi poeta occupat excusationem Phyllidis recusaturæ celebrationem festi propter amorem Telephi, quem amari et distineri ab altera puella dicit. 16 Expetis et amas. 17 Amore irretivit, tibi præripuit, propriumque sibi fecit ac vindicavit. 18 Non tuæ conditionis, ordinis et loci juvenem, utpote nobilissimum et ditissimum. Liv. *Id negotium non est tuæ sortis.* 19 Illumque detinet et possidet jucundo amoris vinculo detentum, et illum nunquam deseret. Alleg. est ex Metaphoris à captivis. 20 Deterret. Exemplis duobus docet, Phyllidem debere omnem spem Telephi deponere, cum ille sit supra sortem suam. 21 Fulmine Jovis combustus, et in Eridanum fluvium conjectus, dum nimis magna et alta petens patris sui Solis currum vellet regere. Vide Ovid. Met. 2. 22 Casus, pœna et incendium Phaethontis, Solis et Clymenes filii. Meton. subj. 23 Cupidas spes, id est, homines, ne avarorum more nimis alta sperent et experant. Meton. adjuncti.

Spes: et exemplum grave 1 præbet 2 ales
Pegasus, terrenum equitem 3 gravatus
4 Bellerophontem.
Semper ut 5 te digna sequare, 6 et, 7 ultrà
Quàm licet sperare nefas putando,
8 Disparem vites. 9 Age, jam meorum
Finis amorum,
(Non enim posthac aliâ 10 calebo
Fœmina:) condisce 11 modos, amandâ
Voce quos reddas: 12 minuentur 13 atræ
14 Carmine 15 curæ.

1 Sc. *tibi*, id est, te admonet. 2 Alatus equus, πτερόεις, cujus ope Bellerophon maxima pericula superavit. 3 Moleste et gravate ferens. Suet. in Aug. c. 72. *ampla et operosa prætoria* gravabuntur. 4 Qui cœlos conscensurus, ut, quid rerum ageret Jupiter, cognosceret, excussus a Pegaso, in terram decidit. 5 Tibi convenientia sequens appetas, id est, amore tuo dignos, id est, tuæ conditionis, ordinis et loci, amore prosequaris 6 Et vites disparem, putando nefas *esse*, sperare ultra quam licet. 7 Si supra tuam conditionem, plus quam par est, speres et appetas. 8 Te majorem et præstantiorem fugias. 9 Quare age, o Phylli, quæ jam mearum amicarum ultima es. 10 Alterius fœminæ amore non incendar, flagrabo, ardebo, id est, non aliam amabo. Metaphora ab igne. 11 Meos versus, cantus, quos suavi et amabile tua voce recites et cantes. In studiis literarum doctor est veluti creditor, et discipulus ut debitor, qui accepta doctori reddere solet hora statuta memoriter recitando. 12 Exstinguentur. 13 Invisæ, efficientes homines tristitia morosos. Meton. effect. Sic. Od 1. l. 3. *Post equitem sedet atrâ cura.* 14 Carminum meorum cantu. 15 Solicitudines, quas ex Telephi amore contraxisti.

Ode XII. Παραινετική.

AD VIRGILIUM.

Describit veris adventum, et Virgilium ad convivium sub conditione invitat.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Jam veris comites, quæ mare temperant,
2 Impellunt animæ 3 lintea Thraciæ:
Jam nec 4 prata rigent, nec fluvii 5 strepunt
6 Hibernâ nive turgidi.

1 Jam Thracii venti, favonii vel zephyri, quorum veluti sedes ac domicilium quoddam est Thracia, qui veris comites sunt, et qui mare adventu suo mitigant, tranquillum, et navigationis aptum reddunt, etc. 2 Et quo volunt perducunt. 3 Vela. Synecdoche generis 4 Campi aut agri amplius frigore aut gelu horrent, durescunt. 5 Horribilem strepitum in decursu edunt. 6 Nivibus & imbribus hybernis aucti.

Nidum 1 ponit, 2 Ityn flebiliter gemens,
3 Infelix avis, et 4 Cecropiæ domus
5 Æternum opprobrium, quod 6 malè 7 barbaras
8 Regum 9 est ulta 10 libidines.
11 Dicunt in 12 tenero gramine pinguium
13 Custodes ovium 14 carmina fistulâ:
Delectantque 15 deum, cui 16 pecus, et 17 nigri
Colles Arcadiæ placent.
18 Adduxere sitim tempora, Virgili:
19 Sed pressum Calibus ducere 20 Liberum
Si gestis, 21 juvenum nobilium cliens,
22 Nardo vina merebere.
Nardi parvus 23 onyx 24 eliciet cadum,
Qui nunc 25 Sulpitiis 26 accubat 27 horreis,
28 Spes donare novas largus; 29 amaraque
Curarum eluere efficax.

1 In domibus & parietibus construit, figit. 2 Filium suum, quem crudeliter interfecit in odium Terei viri sui, lachrymabundâ voce conquerens. Lege Ovid. Met. 6. 3 Hirundo, quæ olim fuit Progne, Pandionis, regis Atheniensis, filia Synecdoche generis. 4 Familiæ regum Atheniensium. Synecdoche speciei. *Cecrops* dux erat Atheniensium, undè *domus Cecropia*, pro familia Atheniensi. 5 Perpetuum dedecus est, propter immanem in filium suum crudelitatem. 6 Crudeliter, majori scelere, sc. parricidio. 7 Immanes. 8 Terei, regis Thraciæ, mariti sui. 9 Vindicavit. 10 Incestum in Philomela constupranda, Synecd. gen. 11 Canunt hoc anni tempore in honorem Panos. 12 Molli. 13 Pastores. Synecd. gen. 14 Agrestes cantilenas. 15 Pastorum, sc. Pana. Synecd. gen. 16 Greges et armenta. 17 Colles umbrosi propter sylvas. Synecd. gen. pro Lycæo et Mænalo. 18 O Virgili, hæc amœna veris tempora convivia et compotationes adduxerunt. 19 Si desideras vinum Calibus in torculari expressum, id est, vinum Calenum, mecum bibere, spiritu attrahere. 20 Meton. effic. pro effecto et invento vino. 21 Qui Claudii Tiberii et Drusi, privignorum Augusti, amicus es. Synecd. gen. est in *juvenum*. 22 Tunc unguento nardino dato, id est, si unguentum nardinum afferes, tu accipies à me vinum Calenum. 23 Parvum vasculum marmoreum unguenti nardini à me cadum vini eliciet. 24 Hoc verbum propriè usurpatur in liquidis rebus, ut elicere alvum, pluvias, fontem, sudorem, lachrymas, & hic etiam; sed per Meton. subj. pro exhaurire et depromere ex cado vinum illic conditum. Præterea in *onyx eliciet* Metaphora est ab animata re ad inanimatam, cui tribuitur motus, quasi diceret: Onyx nardi causa mihi erit, cur tibi relinam meum cadum vini Caleni. 25 Sulpitii Galbæ. 26 Reconditus, situs, positus est. Metaphora a rebus animatis. Hoc verbum sæpius de assessione epulari dici solet: ut apud Ter. in Eun. *Ac dum accubabam, quam videbar mihi esse pulchre sobrius?* Virg. 1. Æn. *Tu das epulis* accumbere *divum.* 27 In apothecis, sive cellis vinariis, in quibus oleum, vinum, fruges, iisque similia condi solebant. 28 Liberalis in spe insolita afferenda, in lætitia concilianda: ut Ep. 5. l. 1. *Spes jubet esse ratas.* 29 Et potens in amaris sollicitudinibus profligandis. Sic. Od. 1. l. 2. *Et cuncta terrarum subacta.* Et Virg. 2. Æn. *Obsedere alii telis* angusta viarum.

Ad quæ si properas 1 gaudia, 2 cum tuâ
Velox merce veni: 3 non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
4 Plenâ dives ut in domo.
Verum 5 pone moras, et studium lucri:
6 Nigrorumque memor, 7 dum licet, ignium,
8 Misce stultitiam consiliis brevem.
9 Dulce est desipere 10 in loco.

1 Meton. est effect. pro causa, potione vini Caleni. 2 Tunc celeriter ad me veni cum parvo nardi onyche, sive vase unguentario. Jocosa est Metaphora, tanquam ad mercatum quendam indictum, sic epulas ad Horatii eundum sit Virgilio. 3 Non est mihi in animo te asymbolum, inanemque et sinè munere venientem nihilque adferentem, vino meo madefacere, inebriare. Metaph. ab infectoribus, quomodo Græci dicerent etiam, οὐκ ἐγὼ μελετῶ σε τοῖς πόμασι τέγγειν. 4 Ut dives aliquis facere potest, cui domus omnis generis opibus exstructa est. 5 Depone moras, id est, mature ad me veni, et depone cupiditatem lucri, animique tui, nimis ad rem attenti, curas. 6 Tristium rogi et busti ignium. Synecdochica enim est periphrasis mortis, quæ rogo et busto, vel flammis rogalibus ac lugubribus, quibus cadavera cremabantur, significatur. 7 Per vitam et ætatem. 8 Misce seriis ludicra, nec semper seriis attentus sis, sed breve aliquod tempus jocis et ludicris attribue. 9 Jucundum et salutare est homini seria cum jocis commutare, hilarem esse, et quasi desipere. Sumtum est à maturitate frugum. 10 Opportuno tempore, cum tempus et locus ferunt et postulant; ἐγκαίρῳ. Ter. in Heaut. *Obsecundato* in loco.

Ode XIII. Μεμπτική.

IN LYCEN MERETRICEM VETULAM.

Insultat ei mordacissime, quòd jam anus facta, et libidine flagrans, contemnatur a juvenibus.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Audivere, Lyce, dî mea vota, dî
Audivere, Lyce: 2 fis anus, et tamen
Vis formosa videri,
3 Ludisque et bibis impudens:
Et cantu 4 tremulo, 5 pota, Cupidinem

1 Exaudiverunt, admiserunt meas preces, quibus toties pœnam et vindictam promeritam tibi expetivi, et exoptavi, atque his assensi sunt. Hæc repetitio soni ejusdem in locis alternis efficit ἐπανόδον, id est, regressionem auribus perjucundam et conjunctam cum insultatione. 2 Sc. etsi 3 Et per summam turpitudinem juniorum puellarum more lascivis, et vinum impudenter bibis. 4 Anili, qualis est vetularum. 5 Tu, cum vino ebria es, amoris flammam in te jam penè emortuam excitas, *vel*, excitare et incendere vis in juvenibus amorem tardo gradu ad te vetulam accedentem.

Lentum sollicitas: 1 ille 2 virentis, et
Doctæ psallere Chiæ
Pulchris 3 excubat in genis.
4 Importunus enim transvolat aridas
Quercus, et refugit 5 te, quia 6 luridi
Dentes 5 te, quia rugæ,
7 Turpant, et capitis 8 nives.
9 Nec Coæ 10 referent jam tibi 11 purpuræ,
12 Nec clari lapides 13 tempora, quæ semel
14 Notis 15 condita 16 fastis
17 Inclusit volucris dies.
Quò fugit 18 Venus! (19 heu!) quòve 20 color decens!
Quò 21 motus! quid habes 22 illius, illius,
23 Quæ spirabat amores,
Quæ 24 me 25 surpuerat mihi,
26 Felix post Cynaram, notaque et artium

1 Cupido semper vigilat in pulchris genis Chiæ, juvenis puellæ, ætate florentis, et canendi peritæ. 2 Metaph. est à teneris plantis, quæ dicuntur χλοάζειν. 3 Vigilat, cum in te sit sopitus. Metaphora à vigilibus præsidiariis arcium et castrorum, qui pernoctant in opportunitate temporis habenda, quo vel hostes incautos adoriantur, vel parati aggressos excipiant, propulsent, conficiant. 4 Illic Cupido tibi vetulæ inconveniens jam, annosas et exsangues anus, tanquam exsuccas querçus, alis suis prætervolat ac fastidit. Alleg. è Metaphoris. 5 Anaphora. 6 Summè pallidi, obscureque nigrescentes. 7 Deformem reddunt. 8 Canities, cani. Metaphora. 9 Nec vestes tenui, et subtili, et bombycino filo contextæ, quales in Coo insula conficiuntur, etc. Deflectitur à *Cos*, vel *Coa* insula finitima Eubœæ, è regione Cariæ. 10 Reducent, restituent. 11 Vestes purpureæ. Metonyma materiæ. 12 Nec gemmæ claræ ac pellucidæ. Synecdoche generis. 13 Præterita juvenilis ætatis tempora. 14 Et publicis. 15 Reposita. 16 Annalibus, ubi res gestæ et domi et foris quotidiè scribebantur. 17 Seposuit tempus celerrimè decurrens, undè nullo unquam tempore revocari possunt. 18 Quorsum abiit venustas corporis tui, et gratia oris, et pulchritudo, quam olim habebas, Lyce! Meton. causæ. 19 Esclamatio est pathetica συμπαθητικῶς dolentis. 20 Quorsum se subduxit ille purpureus genarum tuarum color, et pulchritudo! Sumptum à pictoribus. 21 Quo abiit membrorum tuorum agilitas! 22 Lyces, quæ olim fuit puella pulcherrima! Nihil omnino habes. Epizeuxis, id est, continua ejusdem soni iteratio, ad contumeliam graviorem. 23 Ἔρωτας ἔπνει, quæ olim appetebat amari, *vel*, alliciebat in amorem spectantes, quasique divinum odorem spirans eos afficiebat. Sic Virg. 1. Æn. *Ambrosiæque comæ divinum vertice odorem* Spiravere, id est, efflavere. Sic Act. 9. 1. *Saulus autem adhuc* spirans (ἐμπνέων) *minas et cædem adversùs discipulos Domini.* Metaphora est ab aurà tenui, vel ab odoratis plantis. 24 Animum, optimam mei partem. Synecd. integr. pro parte. 25 Surripuerat, id est, mihi animum furtim abstulerat et in se converterat, meque à mente alienum fecerat. Syncope. 26 Tam formosa, ut soli Cynaræ cedas, *vel*, post Cynaram mortuam ei secunda es in pulchritudine.

Gratarum 1 facies? 2 sed Cynaræ breves
 Annos fata dederunt,
 3 Servatura 4 diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Possent ut juvenes visere 5 fervidi:
 6 Multo non sinè risu,
 7 Dilapsam in cineres facem.

1 Forma instructa atque ornata, & nobilis iis rebus omnibus, quæ amorem valent allicere, cujusmodi sunt splendidi ac flagrantes oculi, lævis frons, os nitidum, vultus ad hilaritatem, reliquumque corpus ad nutum, risum et gestum compositum, labra rubentia, puniceæ genæ, dentes nivei, ac reliqua denique ad gratiam natura facta. 2 Sed fata, quæ servatura sunt Lycen parem temporibus cornicis, dederunt Cynaræ breves annos: id est, parvum vivendi tempus; tibi autem dederunt multos annos, ut juvenibus fias ludibrio. 3 In vita. 4 Tam diu ut ætati alicujus annosæ cornicis æquæva sis. Cornix dicitur centum annos vivere. 5 Tui amore olim incensi. Brevis Alleg. à Metaphoris ab igne, ad adolescentiam Lyces eximiam, quæ olim incendebat spectantium oculos, sed nunc est corrupta et exstincta instar cineris. 6 Summa cum voluptate. 7 Pulchritudinem tuam in nihilum, sive in deformitatem, redactam.

Ode XIV. Ἐγκωμιαστική.

AD AUGUSTUM.

A senatu, populoque Romano, honores Augusto tribui non possunt, qui virtutes ejus æquare valeant.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Quæ cura 2 Patrum, quæve 3 Quiritium,
 4 Plenis honorum 5 muneribus, tuas,
Auguste, 6 virtutes 7 in ævum
 8 Per titulos 9 memoresque fastos

1 Quænam sollicitudo, id est, quinam homines senatores, aut privati et plebeji curabunt Augusti virtutem dignis honoribus prædicandam? Metonymica est Alleg. ex adjunctis pro subjectis. In hoc autem interrogationis genere ia ter quidam dialogismus, ubi negata responsio intelligenda est. 2 Patrum conscriptorum, id est, senatorum. Sal. in Cat. *Delecti*, inquit, *quibus corpus annis infirmum, ingenium sapientia validum erat, Reipub. consultabant. Hi vel ætate, vel curæ similitudine, Patres appellabantur.* 3 Civium Romanorum. Od. 1. l. 1. *Hunc si mobilium turba* Quiritium, etc. 4 Quæ cumulatè et ad plenum virtutem honore ac gloria compensent. 5 Honorificis muneribus, ut statuis, triumphis et monumentis. 6 Res præclare gestas. 7 In omnia futura mundi tempora. 8 Statuis inscriptos. 9 Et per annales tuorum in patriam meritorum, qui mentionem faciunt rerum prius actarum, et memoriam illarum revocant.

1 Æternet? 2 ô, quà sol habitabiles
3 Illustrat 4 oras, maxime principum,
5 Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid 6 Marte posses: 7 milite nam tuo
8 Drusus 9 Genaunos, 10 implacidum genus,
9 Brennosque 11 veloces, et 12 arces
13 Alpibus 14 impositas 15 tremendis
16 Dejecit acer 17 plus vice simplici.
18 Major Neronum 19 mox grave prælium
20 Commisit, 21 immanesque 22 Rhætos
23 Auspiciis pepulit secundis:
24 Spectandus in certamine 25 Martio,
26 Devota morti 27 pectora 28 liberæ
Quantis 29 fatigaret 30 ruinis:
31 Indomitas propè qualis undas
32 Exercet auster, 33 Pleiadum choro
Scindente nubes; 34 impiger hostium

1 Possit virtutes tuas æternas reddere, immortalitati consecrare? 2 O maxime principum, qui terram incolunt, qua parte sol illustrat oras habitabiles, id est, o princeps maxime omnium, qui ubique sunt. Exclamatio parænetica, continens per enumerationem res ferè omnes ab Augusto, et illius auspiciis, gestas. 3 Suis radiis. 4 Mundi, terrarum. 5 Quem Vindelici, expertes legis Latinæ, id est, qui suis legibus viventes, legis Romanæ immunes sunt, *vel*, quibus necdum victor Romanus leges imposuit, quique in potestatem Romanorum nondum venerunt, didicere nuper magno suo malo, quid bello possis. *Quem didicere*, Hellenismus est. Ter. in Eun. *Ego illum nescio, qui fuerit.* 6 Bello, armis. Meton. effic. 7 Toto exercitu, omnibusque copiis tuis. Synecdoche unitatis pro multitudine. 8 Animosus ille Drusus, filius tuus adoptivus. 9 Galliæ populos. 10 Genus hominum ferox et indomitum. 11 Cursu, pugna et rapina celeres. 12 Sc. *illorum*, ad arcendos hostes. 13 Montibus. 14 Exstructas. 15 Propter altitudinem. 16 Diruit, et prostravit. *Dejicere* est de superiori loco deturbare. Virg. Æn. 12. *Fulminat Æneas armis, summásque minatur Dejecturum arces Italum*, ac veluti æquas solo positurum. 17 Plusquam semel, non uno congressu, sed sæpius. 18 Natu, id est, Claudius Tiberius Nero. 19 Postquam sua signa et copias cum fratre Drusus conjunxisset. 20 Fecit cum hostibus. 21 Truculentos. 22 Vindelicos. 23 Fausto eventu profligavit. 24 Qui Tiberius dignus erat, qui spectaretur et laudaretur de tali fortitudine. 25 Bellico. 26 Destinata. 27 Rhætos ipsos. Synecd. membr. pro toto corpore. 28 Quam sua sponte et nulla necessitate coacti liberrimè oppetebant. 29 Vexaret et prosterneret. 30 Cladibus Rhætorum. 31 Maris fluctus furentes. Ordo est: *Drusus tam* impiger vexare turmas hostium, et mittere frementem equum per medios ignes, qualis propemodum auster *esse soles*, *cum* exercet undas indomitas, choro Pleiadum scindente nubes. 32 Commovet, agitat, perturbat. Virg. Georg. 3. exercita *cursu Flumina.* 33 Cum Pleiades, sive Vergiliæ, suo septem stellarum choro ortæ, nubes tempestatibus scindunt et pluvias profundunt. De Plejadibus Ovid. Fast. l. 4. 34 Tam velox erat in hostium turmis agitandis, suoque equo furibundo mittendo per medium pugnæ fervorem, per media eaque acerrima prælia. Synecd. spec.

Vexare turmas, et frementem
Mittere equum medios per ignes.
1 Sic 2 tauriformis 3 volvitur 4 Aufidus,
Qui regna Dauni perfluit 5 Appuli,
6 Cùm sævit, horrendamque 7 cultis
8 Diluviem meditatur agris.
Ut 9 barbarorum 10 Claudius agmina
11 Ferrâta 12 vasto diruit impetu,
13 Primosque et extremos metendo,
14 Stravit humum 15 sinè clade victor,
16 Te 17 copias, te consilium, et tuos
18 Præbente divos: nam tibi, 19 quo die
20 Portus 21 Alexandreia supplex,
Et 22 vacuam 23 patefecit 24 aulam,
Fortuna 25 lustro prospera tertio
26 Belli secundos reddidit exitus,
Laudemque, et optatum peractis
27 Imperiis decus 28 arrogavit.

1 Tanto impetu, sonitu ac fragore. 2 Qui duobus fluminibus duo cornua, tanquam tauri formam, præ se fert. 3 Fertur. 4 Apuliæ fluvius. 5 Apuliæ regis. 6 Cum auctus imbribus maxima sævitia delabitur, intumescit, et *sternit sata læta, boumque labores*, ut ait Virg. Allegoria est è Metaphoris ab animatis ad inanimatum. 7 Satis. 8 Aquarum inundationem infert et exercet: nam et in ipsa meditatione exercitium est. Sic Virg. Geòrg. 3. *Inachiæ pestem Juno* meditata *juventæ*. Al. *minitatur*. 9 Hostium. 10 Tiberius Nero. 11 Hastis ac telis armata. Synecdoche speciei. 12 Fervore ac tumultu vastante et depopulante omnia prostravit. 13 Ostiumque totam aciem, πρώτους καὶ ὑστάτους, suo gladio cædendo. Metaph. a messoribus segetes demetentibus et coacervantibus. Sic Virg. Æn. 10. *Proxima quæque* metit *gladio*. 14 Operuit, implevit cadaveribus. 15 Sinè ulla suorum militum jactura, id est, sic victoriam reportavit, ut nulli è suis militibus desiderati sint. Ita Pittacus docebat, τὰς νίκας ἄνευ αἵματος δεῖ ποιεῖσθαι: quæ summa est laus victoris. 16 Augusto sc. id est, tuo unius ductu et auspicio. Pulcherrime exprimit, quid sit alterius auspiciis vincere. 17 Militum. 18 Tuam felicitatem à diis, qui tua opera fortunant, tibique favent, ipsi, sufficiente, suppeditante, πορίζοντος, ἐπασκοῦντος, vel *divos*, id est, fortissimos atque strenuissimos privignos tuos Drusum et Tiberium. Sumtum à rebus divinis. 19 Occiso M. Antonio et Cleopatra. 20 Al. *portas*. 21 Ægypti urbs, in quam Antonius et Cleopatra confugerant, ibique victi sunt, id est, cives Alexandrini victi à te et supplices. Metonymia subjecti. 22 Regina ac rege, id est, Antonio et Cleopatra jam orbatam. 23 Aperuit. 24 Regiam suam. 25 Imperii tui anno decimo quinto. 26 Omnium tuorum bellorum salutares eventus tibi attribuit. 27 Bellis peractis, et orbe subacto. 28 Peperit, vindicavit, in tuum commodum vertit; quod Græci dicunt ἰδιοποιεῖσθαι, ut Sat. 4. l. 2. *sibi cœnarum artem arrogare*.

1 Te 2 Cantaber 3 non ante domabilis,
Medusque, et Indus, te 4 profugus Scythes
5 Miratur, 6 ô tutela præsens
Italiæ, dominæque Romæ,
Te, 7 fontium qui celat origines,
Nilusque, et 8 Ister, te rapidus 9 Tigris,
Te 10 belluosus qui remotis
Obstrepit oceanus Britannis:
Te, non paventis 11 funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te 12 cæde gaudentes 13 Sicambri
14 Compositis 16 venerantur armis.

1 Te dominum. Anaphora in *te* novies initio sententiarum repetita. 2 Cantabri, Hispaniæ populi. In his quatuor, *Cantabri*, *Medus*, *Indus*, *Scytha*, Alleg. est ex Synecdochis continuatis. 3 A nullo, nisi à te victus. 4 Incertis sedibus vagans, nec in eodem loco manens. Od. 35. l. 1. *te profugi Scythæ.* Vide Od. 24. l. 3. 5 Agnoscit et veneratur. 6 O Auguste, qui tanquam deus tuo numine et auspicio præsens Italiam, et Romam, principem et imperatricem omnium urbium totius mundi, tutaris. Vide supra Od. 3. 7 Nilus, Ægypti fluvius, qui occultat originem suorum fontium, id est, cujus fontes et origines adhuc nemo scivit, audit te. Tibul. *Nile pater, quanam possum te dicere causa, Aut quibus in terris occuluisse caput.* 8 Danubius fluvius permagnus. 9 Armeniæ fluvius, adeò velox, ut aliquando saxa ingentia secum rapiat. 10 Te audit oceanus, qui ingentibus marinis belluis plenus, Britannos fluctuum sonitu circumsonat interfuso mari à nobis separatos. 11 Galli mortem non extimescentes (vel propter ingenitam ferocitatem, *vel*, quia sibi persuadebant, non interire animas, sed ab aliis post mortem transire ad alios) et Iberi, Hispaniæ populi laboriosissimi, te observant. Meton. subj. 12 Qui atroces cædibus gaudent, αἱματοχαρεῖς, bellicosi. 13 Germaniæ populi, hodie *Geldrenses* et *Clivenses* appellantur. 14 Jam tanquam pacis tempore in uno loco simul positis et reconditis. 15 Colunt.

Ode XV. Ἐγκωμιαστική.

AUGUSTI LAUDES.

Tricolos Tetrastrophos.

Phœbus volentem 2 prælia me 3 loqui,
4 Victas et urbes, 5 increpuit, 6 lyrâ:

1 Apollo, Musarum et poetarum præses, increpuit me volentem loqui lyra prælia et urbes victas. Sic Virg. Ecl. 6. consilio ejusdem dei revocatus est à rebus Romanis Heroico carmine scribendis: *Cùm canerem reges et prælia, Cynthius aurem vellit, et admonuit: pastorem Tityre, pingues Pascere oportet, oves, deductum dicere carmen.* 2 Et bella Augusti Cæsaris. 3 Decantare. 4 Ab ipso captas. 5 Objurgavit, admonuit. Metaph. à conflictu duorum corporum, cùm aliis alia alliduntur. 6 Lyrico carmine.

1 Ne parva Tyrrhenum per æquor
Vela darem. Tua, Cæsar; 2 ætas
3 Fruges et 4 agris rettulit 3 uberes,
Et 5 signa nostro 6 restituit 7 Jovi,
8 Direpta Parthorum superbis
Postibus: et vacuum duellis
9 Fanum Quirini clausit: 10 et ordinem
Rectum evaganti fræna licentiæ
Injecit, 11 emovitque culpas,
12 Et veteres revocavit artes,
Per quas 13 Latinum nomen, et Italæ
Crevere vires, 14 famaque, et imperi
15 Porrecta majestas ad 16 ortum
Solis 17 ab Hesperio cubili.

1 Ne humili lyrico carmine res bellicas canerem atque aggrederer. Alleg. est, è perpetuis Metaphoris. Quemadmodum enim periculosum est parvo navigio in mari Tyrrheno navigare: sic non est tutum, humilibus versibus res magnas persequi. 2 Tu, Auguste, vel tuæ ætatis felicissimum imperium et status. Meton. adjuncti temporis. 3 Copiosas fruges. Quædam est enumeratio beneficiorum, quibus Romanos cumulavit Cæsar, ducta è loco efficientium et effectorum. 4 Hostilibus incursionibus ante à suis frugibus spoliatis. 5 Quæ Crassus amiserat à Parthis interfectus. 6 Capitolio rursùs intulit. 7 Simulacro Jovis Capitolini nobis Romanis propitii; ejusque templo, in quo signa militaria hostibus erepta reponuntur. Meton. subj. 8 Detracta a superbis postibus Parthorum, qui ne victi viderentur, signa Crassiana sua sponte Romam ad Augustum remiserunt. 9 Et tua ætas clausit templum Jani Quirini, quod pacis tempore tantùm claudi consuevit, et semel tantum ante te clausum fuit, bellis civilibus toto orbe positis, constitutaque cum exteris pace. 10 Et injecit fræna, licentiæ evaganti rectum ordinem, id est, severissimè domuit, ac veluti frænis repressit morum corruptelam, quæ extra ordinem rectum vagatur et transit, atque ordinem non servat. Metaphora sumta ab equis, quorum impetus frænis inhibentur: sic homines severitate legum à licentia peccandi revocantur. Hic autem *rectus ordo* fortassis posset intelligi de ordine petendi honores, ut quæsturam, tribunatum plebis, ædilitatem, præturam, consulatum, censuram. Inter quæsturam et tribunatum, itemque inter tribunatum et ædilitatem, annuum erat intervallum; ædilitatem prætura biennio interjecto, præturam consulatus, tanto spatio temporis interposito, sequebatur. Tempus autem post consulatum censuræ non erat circumscriptum: hujusmodi ordinis confusionem Augustus sustulerat. 11 E medio sustulit, eruit, exstirpavit, ut nulla amplius vestigia supersint, gravibus pœnis in improbos constitutis. Al. *amovit*. 12 Et restituit pristinas majorum nostrorum virtutes, prudentiam, fortitudinem, justitiam, et temperantiam. 13 Romanum. 14 Romanorum. 15 Et imperii dignitas longè lateque extensa, propagata et amplificata est. 16 Ad ortum solis, id est, ad extremos Indos. 17 A solis occasu, sive ab occidente: ἕσπερος Græce, *vesper* est Latinis. Translatio ab animalibus.

1 Custode rerum Cæsare, 2 non 3 furor
Civilis, aut 4 vis eximet otium:
Non 5 ira, quæ 6 procudit enses,
Et miseras 7 inimicat urbes:
Non 8 qui profundum 9 Danubium bibunt,
10 Edicta rumpent Julia, non 11 Getæ,
Non 12 Seres, 13 infidive Persæ,
Non 14 Tanaïm prope flumen orti.
15 Nosque et 16 profestis 17 lucibus, et sacris,
18 Inter jocosi munera 19 Liberi,
20 Cum prole, matronisque nostris,
21 Rite deos prius apprecati,
22 Virtute functos, 23 more patrum, duces,
24 Lydis remisto carmine tibiis,
Trojamque, et 25 Anchisen, et almæ
26 Progeniem Veneris canemus.

1 Quamdiu Augustus res humanas custodiet et administrabit. 2 Anaphora. 3 Bellum civile, quod cives furore concitati inter se gerunt. 4 Nulla ambitionis rabies pacem aut tranquillitatem nobis eripiet. Al. *exiget*, id est, expellet. 5 Homines irati. Meton. adj. 6 Quæ impellit homines ad enses procudendos et fabricandos, quibus homo hominem interimat. Tale est illud Virg. *furor arma ministrat.* 7 Inimicas et hostiles inter se reddit urbes, id est, concitat oppidanos ad mutuas inimicitias. Meton. subj. 8 Thraces, Germani, et aliæ gentes. 9 Partem aquæ. Synecd. integri: ut Virg. Ecl. 1. *Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania* Tigrim; et Ecl. 10. *Nec si frigoribus mediis* Hebrumque *bibamus.* 10 Leges Julii Cæsaris, in quam gentem tu assumptus es, et tuas leges, sc. de adulteris aliisque, non violabunt, non frangent. Synecd. spec. 11 Qui ad Pontum Euxinum habitant. 12 Indiæ populi. 13 Infideles, novis rebus studentes, quia Crassum simulata pace occiderant. 14 Scythæ et Sarmatæ. 15 Poetæ lyrici. Jam ex effectis ostendit, quam rectè ipse positurus sit otia, quæ Cæsar reip. fecit. 16 Profanis, qui laboribus et privatis et publicis sunt concessi. 17 Diebus. Meton. effic. 18 Inter vina efficientia homines jocosos et hilares. Meton. effic. Ideòque à Plaut. in Curcul. *lepos Liberi* dicitur, pro lepido ac faceto vino. 19 Meton. effic. 20 Cùm liberis et uxoribus nostris. 21 Decenter. 22 Qui virtute floruerunt, qui pro patriæ salute cum gloria mortui sunt. 23 Ritu majorum nostrorum. 24 Lyrico aliquo carmine cum tibia à Lydis inventa remisto. Tibiarum varii erant modi, tres præcipue: Dorius sive Ionicus, Phrygius, et Lydius. 25 Patrem Æneæ. 26 Æneam, Veneris filium, et ex illo oriundos Ascanium et totam gentem Juliam, sc. Julium Cæsarem, Augustum, Tiberium, Drusos, etc.

Q. HORATII FLACCI
* E P O D Ω N
L I B E R I.

Epod. I.
AD MÆCENATEM.

Horatius ibit cum Mæcenate proficiscente ad bellum Actiacum contra Antonium.

Dicolos Distrophos.

1 Ibis 2 Liburnis, 3 inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Cæsaris periculum
4 Subire, Mæcenas, tuo.
5 Quid nos? quibus te vita sit 6 superstite
Jucunda, 7 si contrà, 8 gravis?
9 Utrumne jussi 10 persequemur otium
Non dulce, ni tecum 11 simul?
12 An hunc laborem mente laturi, decet
Quâ ferre non molles viros?

* Horatius ita hunc librum appellavit; quòd longioribus singulis versibus singuli breviores accinantur, qui ἐπῳδοὶ vocantur: *vel*, hic liber ἐπῳδός inscribitur, id est, *incantator*, ut et ἐπῳδὴ *incantamentum*. Multa enim de incantationibus tractat hic Horatius, et acriter Canidiam veneficam exagitat. 1 Proficisceris, navigabis ad bellum Actiacum. Metaph. à vulgo, strata viarum pedibus deterente. Ordo est: Amice Mæcenas, *tu* paratus subire omne periculum Cæsaris, *idque* tuo *periculo*, ibis Liburnis navibus inter alta propugnacula navium. 2 In navibus humilioribus ex Liburnia, regione sità inter Illyrium et Dalmatiam. 3 Inter altas turres in navibus Antonianis erectas, tanquam propugnacula, id est, munitiones ad hostes incurrentes arcendum. Synecd. gen. 4 Excipere, ἀναδέχεσθαι, sufferre, propulsare quodvis periculum, quod in ancipiti bello contra Antonium sustinebit, à capite Cæsaris Augusti, magno vitæ tuæ periculo. 5 Quid interea nos amici et clientes tui agemus, qui Romæ restamus? Ἀνακοίνωσις sive *communicatio* est et Dialogismus, non simplex Addubitatio. Consilium enim capit cum Mæcenate, quid, eo in militiam profecto, facturus sit, cujus responsionem vel antevertit, vel jam tacitè factam immutat ad hæc verba: *Feremus*, etc. 6 Vivo, incolumi. 7 Me tibi superstite, id est, te mortuo. 8 Molesta futura sit. 9 Annos, quemadmodum à te et ab Augusto Cæsare jussi sumus, domi manebimus, carmen componemus, quod sine te injucundum futurum est? 10 Ita Cic. *persequi opus* dicit. Metaph. à viatore, qui institutum iter sic tenet, ut sequi non desinat, donec assecutus eum deprehenderit, quem sequebatur. 11 Sc. *eamus*. 12 An verò laturi sumus ac subibimus una tecum hunc laborem militarem eà mente et constantia, qua viros fortes et laborum patientes ac magnanimos militiæ laborem ferre decet?

1 Feremus: et te vel per Alpium 2 juga,
3 Inhospitalem et 5 Caucasum,
5 Vel occidentis usque ad ultimum sinum,
Forti sequemur 6 pectore.
7 Roges, 8 tuum labore quid juvem meo,
9 Imbellis, ac 10 firmus parum.
11 Comes minore sum futurus in metu,
12 Qui major absentes habet:
Ut assidens implumibus pullis avis
13 Serpentium 14 allapsus timet
15 Magis relictis: 16 non, ut adsit, auxili
Latura plus præsentibus.
Libenter hoc, et omne 17 militabitur
Bellum in tuæ spem gratiæ:
18 Non ut juvencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis,
19 Pecusve 20 Calabris ante 21 sidus fervidum
Lucana mutet pascua:
Nec ut 22 superni villa 23 candens 24 Tusculi

1 Omnem militiæ laborem et omne periculum tecum feremus. Sibi ipse respondet. In *ferre* et *feremus* est Polyptoton. 2 Summitates. 3 Qui nihil excipit hospitio, ἄξενον, à nullo hominum inhabitatum, inaccessum hyeme et æstate propter glaciem et nives. Sic Od. 22. l. 1. *Sive facturus per* inhospitalem Caucasum. 4 Scythiæ montem. 5 Vel usque ad fretum Caditanum et ultimam Hispaniæ oram, juxta columnas Herculis. 6 Magno animo. Meton. subj. 7 At fortasse tu, Mæcenas, rogare possis. Prolepsis est cum Prosopopœia obliqua, ubi Mæcenatis cogitatio à poeta occupatur, labefactatur et convellitur. 8 Laborem. 9 Non bellicosus. 10 Corpore parùm firmo et valido. 11 Si tuus sum comes, et tibi præsens ero, minus tibi metuam, quam absens. Respondet superiori tacitæ quæstioni. 12 Qui metus gravius tenet, occupat, exercet et sauciat absentes, quam præsentes, id est, quem metum majorem absentes habent. Ter. in Andr. *nunc nos scrupulus restat, qui me male habet*. Metaph. à gladiatoribus: ubi hac voce usus victor insultabat victo. Ter. *Captus est*, habet. 13 Pullos devorantium. 14 Impetus, incursiones. Propriè dicitur de serpentibus et aquis, quæ tacito reptatu lubricoque motu feruntur. 15 Sed multò magis tamen timet absens, cum sc. pullos suos reliquit. *Relictis*, est Dativi casus. 16 Quæ tamen avis non allatura est plus auxilii præsentibus suis pullis, quam absentibus, quamvis adsit: sive enim mater absit, sive adsit, pulli validiore serpente devorabuntur. 17 A me, id est, belli laborem sustinebo una tecum, idque in spem tuæ erga me benevolentiæ retinendæ. Sic *certare certamen*, *pugnam pugnare*, et *rura regnata* dicit alibi. 18 Non enim hoc faciam, ut boves mei plures, quam jam utor, aratris alligati in terra invertenda ac proscindenda magna vi corporis incumbant: id est, non ut plura habeam aratra, vel, ut plura agri jugera possideam. Hypallage. 19 Non ut habeam multa armenta, quæ ante Caniculæ sidus æstuosum, id est, ante æstus Caniculæ, pascua mutent, sc. ex Calabria in Lucaniam. 20 Cum Calabris pascuis, ubi temperatior aeris regio. 21 Caniculæ. Synecd. gen. 22 In monte siti. 23 E candenti marmore exstructa. 24 Fundi mei Tusculani.

1 Circæa tangat mœnia.
2 Satis superque me 3 benignitas tua
4 Ditavit: 5 haud paravero,
6 Quod aut, avarus ut Chremes, terrâ premam,
7 Discinctus aut perdam ut 8 nepos.

1 Se extendat ad oppidum Tusculum, à Telegono, Circes et Ulyssis filio, ædificatum. Sic. Od. 29. l. 3. *Telegoni juga parricidæ*. 2 Abundè. 3 Liberalitas tua, id est, tu Mæcenas, qui multis me beneficiis affecisti et locupletasti. Meton. adj. el. autissimo fundo in Sabinis dato. 5 Nunquam mihi comparavero. 6 Quod aut in terra occultem et defodiam, ut Chremes ille Terentianus, id est, avarorum more, nimis suis commodis servientium. Synecd. spec. 7 Aut quod tanquam dissolutus et luxuriosus prodigus dilapidem. *Discinctus* habet aliquid Metaphoricum à vestibus laxis et diffluentibus, ad animi luxuriem, unde homines apparent molles, voluptuarii, luxuriosi, inertes. 8 Ut pater patris, *avus*, sic filii filius, *nepos* dicitur. Sed hic Allegoria est pro quolibet homine luxurioso, qui avita bona dilapidare solet, abjecta omni cura rei familiaris augendæ, aut certe conservandæ, dum avus paterque vivunt.

Epod. II.

VITÆ RUSTICÆ LAUDES.

Dicolos Distrophos.

Beatus ille, qui 1 procul negotiis,
(2 Ut prisca gens mortalium)
3 Paterna rura bobus exercet suis,
4 Solutus omni fœnore.
5 Nec excitatur classico miles truci,
6 Nec 7 horret 8 iratum mare:
9 Forumque vitat, 10 et superba civium
Potentiorum 11 limina.

1 Separatus, remotus à negotiis forensibus, ab urbanæ vitæ molestiis. Synecd. 2 Ut primi homines in aureo sæculo, qui, urbibus nondum conditis, in agris habitabant, qui neque arabant, neque serebant, etc. sed agriculturam exercebant, et tranquillam vitam agebant. Vide Lucret. l. 5. 3 Qui agros à patribus sive majoribus relictos propriis, non conductitiis, bobus assiduè ac diligenter colit, arat. Virg. 2. Georg. *Aut presso exercere solum sub vomere.* Et 1. Georg. Exercetque *frequens tellurem, atque imperat arvis.* 4 Liber ab injustis lucris, ab omni ære in usuram dando vel accipiendo. 5 Neque tanquam miles terribili et sævo sonitu tubæ in bello excitatur, id est, neque militat. Sic Cæsar, *classicum canere.* Dicitur *classicum* à calando, id est, convocando. Sumitur interdum pro ipsa tuba, ut apud Virg. Georg. 2. *Nec dum etiam inflari* classica. 6 Neque tanquam nauta lucri spe navigat. 7 Naufragii metu reformidat. 8 Tempestatibus et procellis sævum et turbulentum. Sumptum ab animantibus affectu præditis. 9 Ubi lites aguntur et dijudicantur. 10 Et divitum civium Romanorum magnificas ædes tanquam cliens et adulator non frequentat, favoris ineundi gratia, sed liber suique juris est. 11 Synecd. memb.

Ergo aut 1 adultâ vitium propagine
Altas 5 maritat 3 populos:
4 Inutilesque 5 falce 6 ramos amputans,
7 Feliciores inserit:
Aut in 8 reductâ valle mugientium
9 Prospectat errantes greges:
Aut 10 pressa 11 puris mella condit amphoris,
Aut 12 tondet 13 infirmas oves.
Vel, cùm 14 decorum mitibus pomis caput
Autumnus 15 arvis extulit,
16 Ut gaudet 17 insitiva decerpens pyra,
Certantem et uvam 18 purpuræ,
Quâ 19 muneretur te, 20 Priape, et te, pater
21 Sylvane, tutor finium!
22 Libet jacêre 23 modò sub 24 antiquâ ilice,
Modò in 25 tenaci gramine.
26 Labuntur altis 27 interim 28 ripis aquæ,
29 Queruntur in sylvis aves,
Fontesque lymphis 30 obstrepunt 31 manantibus
32 Somnos quod invitet 33 leves.

1 Cum adulta vitium propagine et maturo palmite proceras ulmos conjungit. 2 Metaph. ab hominibus ad bestiarum et plantarum conjunctionem. 3 Arbores. Synecd. spec. 4 Infrugiferos, supervacanoes. 5 Putatoria. 6 Vitium. 7 In eorum locum fertiliores implantat. 8 Secreta, aut flexuosa. Sic Od 17. l. 1. *Hic in reducta valle Caniculæ Vitabis æstus.* 9 Et editiori loco sive procul spectat boum et vaccarum greges hùc illùc per pascua libere discursantes et pascentes. Virg. Ecl. 1. *Ille meas errare boves.* Synecd. gen. In *greges mugientium* est Synecdochica periphrasis armentorum. 10 E favis expressa. 11 Defæcatis. 12 Lanarum onere levat. 13 Debiles, morbisque obnoxias. 14 Ramos arborum ornatos, onustos maturis pomis. Virg. Ecl. 1. *sunt nobis mitia poma.* 15 In agris in altum exeruit. Metaph ab animantibus. Sic Virg. Ecl. 1. *Verùm hæc tantum alias inter* caput extulit *urbes.* 16 Quantopere delectatur! Exclamatio est per admirationem quatuor versibus ducta. 17 Quæ ante paucos annos ipse manu sua insevit. 18 Quæ eximio colore cum purpura certare possit. 19 Donec tanquam frugum primitiis. Ter. in Heaut. *Nam disciplina est eisdem*, munerarier *ancillas primùm* etc. Cic. *me opiparè* muneratus *est.* 20 Hortorum deus. Apostrophe ad Priapum et ad Sylvanum. 21 Sylvarum et agrogram custos. 22 Rusticis quiescere libet. Hic poeta fœneratorem Alphium inducit loquentem de præstantia vitæ rusticæ, et ipsam sequi volentem: sed Prosopopœja est imperfecta: caret enim accessu et apparatu per admonitionem, ubi est tantùm nota accessus ad hunc locum: *Hæc ubi locutus*: et hic deponitur persona fœneratoris. 23 Symploce est, soni ejusdem repetitio in principiis et clausulis utriusque membri. 24 Annosa, patula et ramosa. 25 Quod terræ firmiter adhæret. 26 Deorsum fluunt. 27 Dum rusticus ita jacet. 28 Sc. *ex*. Al. *rivis.* 29 Querula voce cantillans. Ovid. Amor. l. 3. Ecl. 1. *Dulce* queruntur *aves.* 30 Strepitum et murmur faciunt. Sumtum est à strepitu pedum. 31 Fluentibus. 32 Quæ res, sc. fontes lymphis manantibus circumstrepere, faciles et jucundos somnos inducere et conciliare possit. 33 Sic Od. 1. 6. l. 2. *Nec leves somnos timor, aut Cupido Sordidus aufert.*

At cùm tonantis 1 annus hibernus 2 Jovis
Imbres nivesque 3 comparat,
Aut 4 trudit 5 acres 6 hinc 7 et hinc multâ cane
Apros in 8 obstantes plagas,
Aut 9 amite 10 lævi rara 11 tendit retia,
Turdis 12 edacibus 13 dolos:
14 Pavidumque leporem, et 15 advenam 16 laqueo gruem,
17 Jucunda 18 captat præmia.
Quis non 19 malarum, quas 20 amor curas 21 habet,
22 Hæc inter obliviscitur?
Quòd si 23 pudica mulier 24 in partem juvans
25 Domum, atque 26 dulces liberos,
(27 Sabina qualis, aut 28 perusta solibus
29 Pernicis uxor Appuli)
Sacrum vetustis 30 exstruat lignis focum,
31 Lassi sub adventum viri?
Claudensque textis cratibus 32 lætum pecus,
33 Distenta siccet ubera;
Et 34 horna 35 dulci vina promens 36 dolio,
37 Dapes inemptas apparet;
Non me 38 Lucrina 39 juverint conchylia,
Magisve 40 rhombus, aut scari,

1 Hybernum anni tempus, sive hyems. Synecd. integri. 2 Cœli et aëris procellosi. Metonymia est similis notatæ Od. 1. l. 1. vs. 25. 3 Coacervat. 4 Impellit. 5 Feroces et animosos. 6 Ab omnibus partibus. Epizeuxis. 7 Multis canibus. Synecd. spec. 8 In opposita, objecta retia, quibus irretiti capiantur. 9 Furcula aucupali, qua rete tenditur. 10 Cui omnis asperitas adempta est. 11 Extendit, suspendit. 12 In olivis et alia esca vorandis. 13 Quæ retia sunt doli. 14 Meticulosum. 15 Transmarinam, et aliàs in aliis regionibus degentem. Translatum est ab hominibus. 16 Pedicis fixis. 17 Quæ omnia, sc. apri, turdi, lepus, grus, rusticis jucunda laborum, sc. venationum, præmia sunt. 18 Capere studet, insidiatur. 19 Curarum, et sollicitudinum. 20 Cupiditas divitiarum, avaritia. 21 Secum comites. 22 Oblectamenta sc. id est, inter venandum. 23 Conjux casta. 24 Vicissim, ἐν μέρει adjuvans, et alteram laboris portionem subiens, cùm maritus, quæ foris, illa, quæ domi sunt, curet. 24 Rem familiarem. 26 Rectè educando. 27 Quales sunt Sabinæ mulieres, quas Romulus rapuit. Synecd. spec. pro qualibet muliere fideli ac diligenti. 28 Propter assiduum diurnum sub dio laborem æstu solis nigra, ἡλιόκαυτος. Meton. effic. 29 Impigri et patientis laborum. 30 Si exstruat ligna sicca et arida super focum, Vestæ ac Laribus sacrum, ignemque accendat, quo maritus reficiatur. 31 Paulò ante adventum mariti rustico labore defatigati. 32 Fœcundum, quod bono corporis habitu lætificat dominum suum. Meton. effecti. Sic Od. 4. l. 4. *læta pascua* dixit. 33 Si ubera lacte turgida mulgendo inanit. 34 Hujus anni. 35 Propter vinum, quod in eo continetur. 36 Sc. *ex*. 37 Escas non ex urbe petitas, sed ex agris hortoque decerptas. Virg. 4. Georg. de sene quodam Corycio: *seraque revertens Nocte domum*, dapibus *mensas onerabat* inemptis. 38 Ostrea in lacu Lucrino capta, quæ sunt omnium præstantissima, id est, lautissimæ atque exquisitissimæ epulæ. Synecd. spec. 39 Non magis me delectaverint, quam rustico labore ruri natæ epulæ. 40 Piscis magni pretii.

1 Si quos Eois intonata fluctibus
Hyems ad hoc vertat mare;
Non 2 Afra avis descendat in ventrem meum,
Non 3 attagen Ionicus
Jucundior, quam 4 lecta de pinguissimis
Oliva ramis 5 arborum,
Aut herba 6 lapathi prata amantis, et 7 gravi
Malvæ salubres corpori;
Vel agna 8 festis 9 cæsa 10 Terminalibus;
11 Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas, 12 ut juvat 13 pastas oves
Videre 14 properantes domum!
Videre 15 fessos vomerem inversum boves
Collo 16 trahentes languido:
17 Positosque vernas, ditis 18 examen domus,
Circum 19 renidentes lares!
20 Hæc ubi locutus fœnerator Alphius,
21 Jam jam futurus rusticus,
22 Omnem 23 relegit Idibus pecuniam:
Quærit Kalendis ponere.

1 Si quos scaros hyems, id est; tempestas coorta, sive intonans, in mari Ionio et orientali. impellat ad mare Italicum. Synecd. gen. 2 Gallina Africana non potest mihi esse cibus dulcior. 3 Avis Asiatica, inter nobilissimas habita. *Ionia* est pars Asiæ, in qua fuit urbs Ephesus. 4 Collecta. 5 Olearum. Synecd. gen. 6 Rumicis in pratis crescentis. 7 Ægrotanti. 8 Diebus. 9 A rusticis in sacrificium oblata. 10 In honorem Dei Termini institutis ac celebratis, mense Februario, in cujus tutela veteres putabant esse agrorum fines. 11 Vel hœdus. è lupi dentibus à pastoribus ereptus, suavior est rustico, quàm qui desumptus est ex suo hœdili: nam minoris constat. 12 Quantum delectat rusticum! Epiphonema sex versibus continuatum. 13 Saturas. 14 E pascuis. 15 Rustico labore. 16 Domum. 17 Et videre servos ex ancillis natos collectos. 18 Tanquam multitudinem apum in divitis domo. 19 Nitidam et splendentem domum et focum. Meton. subj. possessoris pro adj. Al. τὸ *renidentes* non ad *Lares*, sed ad *vernas*, referunt, et sit ordo: *Vernas renidentes circum lares*. Est enim Horatio valde usitata Synchysis. 20 In vitæ rusticæ laudem. Depositio Prosopopœjæ Alphianæ. 21 Eo animo et consilio, ut rusticam vitam colat. 22 Quo nomine omnem pecuniam à debitoribus collectam in unam summam, agros empturus, et vitam rusticam acturus, congregavit circa dimidiatum mensem: sed paulò post rursus ad ingenium redit, et sequentis mensis Kalendis pecuniam suam antè collectam rursus in fœnore collocare studet ac desiderat. Ibidus nomina exigebant; Kalendis autem, et exigebant, et collocabant. 23 Sumtum videtur ab agricolis, qui sua sata certo tempore metunt et relegunt.

Epod. III.

AD MÆCENATEM.

Allium detestatur, quod apud Mæcenatem ederat, cujus æstu torquebatur.

Dicolos Distrophos.

Parentis 1 olim si quis 2 impiâ manu
3 Senile guttur fregerit,
4 Edat cicutis allium nocentius.
5 O dura messorum ilia!
6 Quid hoc veneni sævit in præcordiis?
Num 7 viperinus hic cruor
Incoctus herbis me 8 fefellit? 9 an malas
10 Canidia tractavit dapes?
11 Ut 12 Argonautas præter omnes 13 candidum
14 Medea 15 mirata est 16 ducem,
17 Ignota tauris illigaturum juga,
Perunxit hoc Iasonem:
18 Hoc delibutis ulta donis 19 pellicem,
20 Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam 21 syderum 22 insedit 23 vapor

1 Posthac, in posterum. 2 Scelerata. Meton. est à corpore ad impium animum. 3 Guttur patris sui senis fregerit ferro vel laqueo, id est, senem parentem interfecerit. Synecd. partis. 4 Edat pro supplicio allium, quod suo calore omni aconito pejus est, quod frigore venenato necat. 5 O ferrea messorum intestina, quæ tantum virus perferre possint, et concoquere! Exclamatio est admirantis tolerantiam tam tetri alii. Messoribus allium dare solebant. Vide Virg. Ecl. 2. 6 Quid hoc veneni est, quod tantopere corpus meum sævis caloris flammis incendit? Ἀπορία est sive Addubitatio de apparatu talis allii ad majorem rei diritatem et inclementiam. 7 Sanguis viperæ serpentis? id est, venenum. 8 Me latuit, id est, me inscio his herbis fuit incoctus, quem inscius comedi? 9 An mulier venefica malè contrectavit dapes? 10 Synecd. spec. pro qualibet venefica. 11 Postquam Medea mirata est ducem præter omnes candidum. 12 Præ omnibus reliquis Argonautis, qui ad diripiendum aureum vellus venerant. 13 Formosum. 14 Æetæ, Colchorum regis, filia, venefica. 15 Amavit. 16 Jasonem. Synecd. gen. 17 Perunxit hoc unguento, sc. allii veneno et succo Jasonem, eumque adversus omnia pericula securum præstitit, illigaturum juga ignota tauris, id est, ut tauris ignivomis jugum insuetum injiceret, iisque vicinum agrum arando inverteret. 18 Eadem Medea, postmodùm ab Jasone repudiata, ulta pellicem suam vestibus muneris loco dolosè missis, hoc alii succo tinctis, quas cùm induisset Creusa, unà cum regia flammis et incendio consumta est. 19 Creusam, Creontis, regis Corinthiorum, filiam, quam Jason secundam conjugem Medeæ superinduxerat. Synecd. gen. 20 Aufugit post hoc facinus ex Jasonis oculis per aerem vecta à dracone alato. Synecd. gen. 21 Præsertim Caniculæ. 22 Incubuit, invasit diebus Canicularibus calidam atque aridam Apuliam. 23 Æstus, calor. Synecd. gen Virg. 5. Æn. *lentusque carinas Est vapor.*

Siticulosæ Apuliæ:
Nec 1 munus 2 humeris efficacis Herculis
Inarsit æstuosiùs.
At, si quid unquam 3 tale 4 concupiveris,
Jocose Mæcenas, precor
5 Manum puella suavio opponat tuo,
6 Extremâ et in spondâ cubet.

1 Tunica, quam Dejanira ad Herculem, Nessi Centauri sanguine tinctam, misit per Lychan. Synecd. gen. Vide Ovid. Met. 9. Hoc munus ponendum est inter τὰ τῶν ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα. 2 Vehementius in humeros validi et ad efficiendum apti Herculis per venenum incensum arsit, quàm dirum illud allii venenum corpus meum inflammavit. 3 Allium. 4 Comedere. 5 Ut amica tua halitum tuum effugiens, opponat manum suam osculo tuo, id est, te osculari volentem manu objecta impediat. 6 Inque exteriori lecti parte procul a te cubet, ne allii fœtore offendatur: id est, precor, ut neque te osculetur, neque se tibi potiendam præbeat. Sic non inepte quis *extrema cubare sponda* cum eo dici potest, qui cum illo quidem congruit, sed exiliter et non undequaque perfecte.

Epod. IV.

AD VOLTEIUM MENAM, LIBERTUM POMPEJI MAGNI.

Dicolos Distrophos.

1 Lupis et agnis quanta 2 sortitò obtigit,
3 Tecum mihi discordia est,
4 Ibericis 5 peruste funibus latus,
6 Et crura durâ compede.
Licet superbus 7 ambules 8 pecuniâ,
9 Fortuna non mutat 10 genus.
Videsne, 11 sacram 12 metiente te viam

1 Quantas habent natura insitas inter se inimicitias lupi et agni, tantas ego tecum gero, o Mena. 2 Naturali sorte et instinctu. 3 Sc. *tanta*. 4 Qui latus habes percussum, perustum et valde flagellatum ac cæsum funibus Hispanicis, id est, flagellis è genista Hispanica intortis. Synecd. spec. 5 Metaph. ab igne. 6 Cujus crura perusta sunt, et attrita ferreis compedibus. Significat eum fuisse servum, utpote cujus in corpore vibices et cicatrices adhuc extarent. 7 Per plateas incedas. 8 Propter ingentem pecuniæ copiam. 9 Tua tamen fortuna non efficiet, quò minus libertus sis, qui vilis quondam servus fueris, id est, nobilem te non efficiet. 10 Statum ac conditionem hominum. 11 Te composito ad normam gradu incedente, more metientium longitudinem passibus, ut arrogantes solent, per viam sacram, quæ à porta triumphali ad Capitolium ducit. Sic dicta, propter fœdus intemerandum et religiosum, quod Romulus cum Tito Tatio, Sabinorum rege, percusserat. Huc accedit, quod per eam ferebantur sacra ad Capitolium singulis mensibus. 12 Metaph. à geometris.

1 Cum bis ter ulnarum togâ,
2 Ut 3 ora vertat hùc et hùc euntium
4 Liberrima indignatio?
5 Sectus flagellis hic triumviralibus,
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni 6 mille fundi jugera,
7 Et Appiam mannis terit:
8 Sedilibusque magnus in primis eques,
9 Othone contempto, sedet.
10 Quid attinet 11 tot ora navium gravi
Rostrata 12 duci pondere
Contra latrones, atque 13 servilem manum,
14 Hoc, hoc tribuno militum?

1 Indutus togam sex ulnarum laxam, id est, valde amplam, more divitum. Synecd. num. fiu. 2 Videsne, quomodo justissima et minime dissimulata ira civium Romanorum ab omni parte prætereuntium vultum in te convertat, teque à tergo respiciat, tuumque factum detestetur? 3 Synecd. part. pro vultu toto. 4 Homines justa de causa irati. Meton. adj. 5 Imperfecta est Prosopopœja prætereuntium et indignantium joste in Menam, ad quam quidem significatur accessus his verbis, *Videsne, ut ora vertat*, etc. sed sinè mentione depositæ popularis personæ. Hic Voltejus Menas cæsus flagellis Triumvirum jussu, qui nequam servos castigari curant, usque ad satietatem præconis, qui ipsum ulterius flagellari noluerit (ut posset cum Sannione Terentiano dicere: *Ego vapulando, ille verberando usque ambo defessi sumus*) arat et possidet jam multa agri jugera fundi optimi in Campania. 6 Synecd. num finit. pro multis jugeribus. 7 Et equis perequitat viam Appiam, qua itur ad agrum Falernum, virorum principum parvis et gradariis, qui tolutim et nulla vectoris molestia incedunt. *Mannus* à *manu* dictus, quòd mansueta porrectione manus duci possit. 8 Quin etiam Menas, factus tribunus militum, sedet tanquam eques Romanus in 14. equitum Romanorum graduum primis duobus ordinibus, ubi Tribuni militum sedent, idque Lucii Roscii Othonis lege spreta. 9 Meton. effic. id est, conditoris, pro lege lata ab Othone, qua sancitum erat, ne quis ex infimo hominum genere fieret eques, aut sederet intra quartum decimum theatri gradum seorsùm in spectaculis à vulgo, exceptis duobus primis Tribunis, quo consessu Mena indignus erat, quòd aliquando fuisset servus. 10 Ad rem, id est, quid prodest classem ab Augusto armari contra piratas et servos fugitivos, si Menas ipse pirata et servus sit Tribunus militum? 11 Tot navium proras (et tum Metaph. est) id est, tot naves rostratas, quarum summæ partes ære ac ferro sunt munitæ. Synecd. membri. 12 Deduci et armari. 13 Multitudinem servorum fugitivorum, quam coegerat Sextus Pompejus et armaverat contra Augustum, ad Italiam navibus populandam. Metaph. 14 Hoc Voltejo Mena, servo quondam fugitivo nequissimo et pirata, hoc, inquam, navium præfecto? Epizeuxis.

Epod. V.

IN CANIDIAM VENEFICAM.

Dicolos Distrophos.

1 At ô deorum quicquid in cœlo regit
Terras, et humanum genus,
2 Quid iste fert tumultus? aut 3 quid omnium
Vultus in unum me truces?
4 Per liberos te, si 5 vocata 6 partubus
7 Lucina veris affuit:
8 Per hoc inane 9 purpura decus precor,
10 Per improbaturum hæc Jovem,
Quid ut noverca me 11 intueris? aut uti
12 Petita ferro bellua?
13 Ut hæc trementi questus ore, constitit
14 Insignibus raptis puer,
15 Impube corpus, quale posset impia
16 Mollire Thracum pectora:
Canidia brevibus implicata viperis

1 At verò, o omnes dii, qui regitis terras hominesque. Prosopopœia est pueri abrupta initio, et exclamatio ejusdem commoti et perterriti (quem Canidia aliæque veneficæ mento tenùs sub terrâ defodere fameque necare constituerant, ut ex ejus jecore et medulla, arte Necromantica, philtrum seu poculum amoris conficerent) deprecantis deos, cùm nihil precibus loci apud homines sit relictum. 2 Quid sibi vult ista tumultuosa mulierum festinatio? Aporia est tragica, qua veneficarum consilia puer urget, iterata per Anaphoram. 3 Quid omnium vestrum vultus tetri et minantes in me solam conversi sunt? 4 O Canidia, oro te per liberos tuos, si quos verè peperisti. Olim enim jurabant per ea, quæ cara erant. Altera est exclamatio pueri obsecrantis causam aspectus tetri et minantis, ubi est Anaphora in *per*. 5 A te invocata. 6 Tuis. 7 Juno Lucina, parturientium dea, quæ nascentibus opem ferre putabatur. 8 Rogo te per hanc dignitatem togæ meæ prætextæ, (id est, quòd ex ingenuis parentibus ortus sim) vanam, quæque nihil proderit ad crudelitatem vestram minuendam. 9 Meton. signi pro pubertate, vel nobilitate, cujus signum prætexta erat. Ab ætate ergo commiserationem movet, nec minùs à conditione sua: *prætexta* enim pueritiæ ornamentum erat, nec aliis concedebatur, quam Romanis, atque ingenuis. 10 Te rogo per Jovem qui hæc scelera puniet. 11 O Canidia. 12 Aut tanquam aper, lupus, aut ursus, quæ ferro lacessita vel saucia est? 13 Postquam puer ille nobilis et prætextatus, à Canidia reliquisque veneficis ad supplicium raptus, hæc tremula voce questus, finem querendi fecit, etc. Deponitur persona pueri, et poeta loquitur. 14 Ornamentis ejus à Canidia raptis, sc. prætexta et bulla, quæ erat patriciorum insignia, id est, sinè vestibus nudus. Synecd. gen. 15 Existens impube et tenerum corpus, quale, etc. 16 Ad misericordiam flectere et mitigare immania pectora Thracum, qui tamen sunt crudelissimi, id est pectora hominum crudelissimorum. Sinecd. spec.

1 Crines, et incomptum caput,
2 Jubet sepulchris 3 caprificos erutas,
Jubet cupressus 4 funebres,
Et 5 uncta 6 turpis ova 7 ranæ sanguine,
8 Plumamque nocturnæ strigis,
Herbasque, 9 quas Iolcos, atque 10 Iberia
11 Mittit, 12 venenorum ferax,
13 Et ossa ab ore 14 rapta 15 jejunæ canis,
16 Flammis aduri Colchicis.
At 17 expedita Sagana per totam domum
Spargens 18 Avernales aquas,
19 Horret capillis, ut 20 marinus, asperis,
Echinus, aut 21 currens aper:
22 Abacta nullâ Veja conscientiâ,
Ligonibus duris humum
23 Exhauriebat, ingemens laboribus:
24 Quo posset infossus puer
Longo die bis terve mutatæ dapis
Inemori 25 spectaculo:
26 Cùm promineret ore, quantum extant aquâ

1 Habens capitis sui capillos totumque suum caput, diffusis crinibus impexum, brevibus venenatis viperis implexum, Furiarum instar. 2 Anaphora. 3 Ficus steriles ex mortuorum sepulchris extractas et infaustas, quasi diis inferis sacrificatura. 4 Funestas, funeribus aptas, et inferis consecratas: quia ut cupressus cæsa nunquam revirescit, sic mortui ad vitam nunquam redeunt. Vide Od. 14. l. 2. 5 Imbuta. 6 Ad veneficia aptæ. 7 Rubetæ, quæ rana est nutrita in dumetis et rubis. Synecd. gen. 8 Et pennas avis mali ominis; quæ nocturno tempore volat, et stridorem pro cantu habet: undè a *stridendo* dictæ sunt. Ovid. 6. Fast. *Est illis strigibus nomen; sed nominis hujus Causa, quòd horrendâ stridere nocte solent.* 9 Thessaliæ oppidum, quò Jason cùm Medea ex Ponto revertens appulit. 10 Ponti regio. 11 Producit. 12 Herbarum venenatarum abundans. 13 Et jubet ossa aliena, quæ canis rodebat, etc. quæ creduntur aviditatem ad amorem transferre, ideoque multùm valere ad poculum amoris conficiendum. 14 Per vim extorta. 15 Famelicæ. 16 Flammis eo ritu paratis, quo apud Colchos opera et arte Medeæ per veneficia erant accensæ et præparatæ ad Creontis domum, ejusque filiam Creusam conflagrandam; in domo accendi. Meton. subiectæ regionis. 17 Succincta, εὔζωνος, ne vestes defluentes impedimento forent. *Sagana* est nomen proprium alterius veneficæ tanquam Canidiæ administræ. 18 Ex Averno lacu petitas. 19 Horrida et formidolosa aspectu apparet capillis suis asperis in capite erectis. 20 Ut marinus piscis echinus, cui similis est echinus terrestris, et eodem modo spinis est confertus. 21 Furens, qui durissimas habet setas in dorso insurgentes. 22 Veja, tertia venifica et adjutrix Canidiæ, nullâ mali sive sceleris conscientiâ ab incepto scelerato facinore depulsa ac deterrita. 23 Vehementer anhelans, crebro spirans, scrobem effodiebat, faciebat, in quam puerum defoderet. Metaph. à liquidis. 24 In eum finem, ut puer posset, etc. 25 Aspectu dapis novæ sæpiùs appositæ, sed semper sublatæ, tandem siti et inedia contabescere. 26 Cùm puer in terram defossus mento tenùs ore tantùm è terra exstaret, quantùm corpora natantium, quæ mento in aquâ quasi suspensa sunt, ex aqua prominent sive exstant.

Suspensa mento corpora:
1 Exsucta uti medulla, et 2 aridum jecur
Amoris 3 esset poculum:
4 Interminato cùm 5 semel fixæ cibo
Intabuissent 6 pupulæ.
7 Non defuisse 8 masculæ libidinis
9 Ariminensem 10 Foliam,
Et 11 otiosa credidit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum:
12 Quæ sidera 13 excantata voce 14 Thessalâ,
Lunamque 15 cœlo deripit.
16 Hic 17 irresectum 18 sæva 19 dente livido
Canidia 20 rodens pollicem,
21 Quid dixit? aut quid tacuit? 22 O rebus meis
Non infideles arbitræ,
Nox, et 23 Diana, quæ silentium regis,
24 Arcana cùm fiunt sacra,
25 Nunc, nunc 26 adeste: nunc in hostiles 27 domos
Iram, atque 28 numen vertite:
29 Formidolosæ dùm 30 latent sylvis 31 feræ,

1 Et ut medulla ejus cibi desiderio tabefacta, exsiccata, omnique succo inanita. Sumtum est a lactantibus, qui suctu nutricum ubera exsiccant. Al. *exerta*, vel *exsecta*. 2 Propter famem ac sitim siccum. 3 Fieret. 4 Vetito et interdicto, quem tangere puer est prohibitus propter defossionis impedimentum. Passive hic sumitur: cum *interminari* propriè sit minando vetare ne quid fiat. 5 Prorsus, in perpetuum immotæ. Tale illud, *cum* semel *occideris*. 6 Cum sc. oculorum ejus acies jam jam tabe consumptæ, uno impetu, non temporis successu, in mortem resolutæ defecissent. 7 Huic sceleri interfuisse. 8 Vehementis et immoderatæ libidinis fœminam, et formam coeuntis maris imitantem, androgynam. 9 Ex Arimino, urbe Italiæ, ortam. 10 Veneficam. 11 Otiosi et tranquille viventes Neapolitani, et omnes vicini. Meton. subj. 12 Quæ Folia deripit sidera, etc. 13 Vexata et coacta. 14 Voce Thessalarum veneficarum, incantamentis, ἐπῳδῇ. Synecd. gen. 15 E cœlo deorsum rapit, deducit. Virg. Ecl. 8 *Carmina vel cælo possunt deducere lunam*. 16 Tunc. 17 Ungues pollicis non resectos, longos. Nam veneficæ mulieres ungues suos nutriunt, non secant, quippe quæ non minùs corpore, quam animo, turpes sunt et deformes. 18 Venefica detestabilis. 16 Nigris dentibus. Sing. pro plur. 20 Arrodens, seque ad crudelitatem exstimulans. 21 Quid sceleris non dixit? aut quid sceleris tacuit? Apparatus ad Prosopopœjam Canidiæ per interrogationem et Symplocen. 22 Exclamatio est Canidiæ petentis auxilium ab his, qui favent consiliis clandestinis, et furtivis amoribus et veneficiis ubi silentio et tenebris opus est. O nox et Hecate, quæ artibus meis magicis certæ et consciæ testes estis. 23 Hecate, seu luna, quæ noctem in potestate habes, quæ taciturna est. Magis autem sacra ferè nocturna. 24 Cùm veneficiorum sacra nocturno tempore peraguntur. 25 Epizeuxis est, et Anaphora. 26 Mihi. 27 Vari senis, qui me aspernatur. 28 Divinam vim et potentiam convertite. 29 Hominibus timendæ. Al. *formidolosis*, sc. noctu. 30 Quiescunt in sylvis, sc. hac silenti nocte. 31 Leones, ursi, lupi.

Dulci sopore 1 languidæ,
2 Senem (3 quod omnes rideant) 4 adulterum
5 Latrent 6 Suburanæ canes,
7 Nardo perunctum, 8 quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
9 Quid accidit? cur 10 dira barbaræ minus
Venena 11 Medeæ valent,
Quibus 12 superbam 13 fugit ulta 14 pellicem,
Magni Creontis filiam,
Cùm palla, 15 tabo munus imbutum, novam
Incendio 16 nuptam abstulit?
Atqui nec 17 herba, nec latens 18 in asperis
19 Radix 20 fefellit me locis.
21 Indormit unctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.
22 Ah, ah! solutus ambulat veneficæ
Scientioris 23 carmine.
24 Non usitatis, Vare, 25 potionibus
(26 O multa fleturum caput!)
Ad me recurres: 27 nec vocata mens tua
Marsis redibit 28 vocibus.
29 Majus parabo, majus 30 infundam tibi

1 Fessæ. 2 Varum. Synecd. gen. 3 Propter juvenilem in sene amorem. 4 Propter hoc amoris poculum scortatorem factum. 5 Ut allatrent nocte. 6 In Subura, vico urbis Romæ, dum ibi meretrices sectatur. 7 Unguento ex nardo confecto. Meton. mater. 8 Quale nunquam efficacius elaboravi, sive confeci. 9 Quid enim mihi hactenus accidit? Miratur Canidia, cur venena præstantissima, quæ in Varum adhibuerat, minus valerent, quam ea, quibus usa est Medea in Creusam Creontis filiam. 10 Atrocia. 11 Quibus Medea barbara usa fuit. 12 Nobilem, et superbi regis filiam. 13 Curru serpentum per aera aufugit. 14 Creusam, Synecd. gen. 15 Quam tanquam munus Medea venefica veneno imbutam, sive venenatam, Creusæ, nuptias celebraturæ, miserat. In *tabo* est Synecd. spec. Proprie enim pro corrupto sanguine usurpatur. 16 Creusam Jasoni nuptam cum tota domo regia combussit. 17 Ulla herba, veneficiis apta. 18 In duris cautibus et scopulis. 19 Aconitum. Synecd. gen. 20 Latuit me, fugit me: neque tamen venena mea solitas vires exercent. 21 Nam Varus indormit cubilibus, quæ meis veneficiis delibuta sunt oblivione omnium pellicum, id est, dormit ab omnibus incantationibus tutus, mei et omnium suarum pellicum amore solutus. 22 Ah, ah! jam scio quid factum, aliam peritiorem veneficam invenit, quam ego sum, cujus carminibus magicis à meis veneficiis liber ambulat. Epizeuxis est, simul exclamatio dolentis. 23 Synecd. 24 Novis et fortioribus venenatis et amatoriis poculis ad me reverteris, velis nolis. Apostrophe ad Varum. 25 Synecd. gen. 26 O caput fleturum multum, valde, id est, o Vare, miserrimis modis à me excruciande. Synecd. membri pro integro homine. 27 Nec mens tua facta semel à me insana ad se redibit, id est, ad sanitatem revertetur, revocata incantationibus sive carminibus, qualia sciunt Marsi, Apuliæ populi, qui à Circe venefica didicerunt. 28 Synecd. 29 Plus virium habiturum, quàm illud quod hactenùs paravi. 30 Ut bibas.

1 Fastidienti 2 poculum.
3 Priusque cœlum sidet inferius mari,
4 Tellure porrectâ super:
Quàm non amore sic meo 5 flagres, uti
6 Bitumen 7 atris ignibus.
8 Sub hæc 9 puer jam non 10 ut antè mollibus
11 Lenire verbis 12 impias:
13 Sed dubius 14 undè rumperet silentium,
15 Misit Thyesteas preces.
16 Venena magnum fas nefasque non valent
Convertere, humanam vicem.
17 Diris agam vos: dira 18 detestatio
19 Nullâ expiatur victima.
20 Quin, 21 ubi perire jussus expiravero,
Nocturnus occurram furor:
22 Petamque vultus umbra curvis unguibus
(23 Quæ vis deorum est Manium)
24 Et inquietis assidens præcordiis,
Pavore somnos auferam.
Vos 25 turba 26 vicatim, 27 hinc et hinc saxis 28 petens,

1 Me aspernanti. 2 Amatorium, id est, philtrum. 3 Et prius cœlum subsidebit mari et deorsùm descendet, quam etc. i. natura mutabitur. Hyperbole est. 4 Terra super mare et cœlum inferius strata, id est, superiec a. 5 Ardeas, ò Vare. 6 Vehementissi mè inflammari solet. 8 Atrum fumum emittentibus. Ignis enim ex bitumine nigrescit. 8 Paulò postquam hæc locuta est Canidia. 9 Prætextatus ille. 10 Fecerat. 11 Ad misericordiam flectere parat. 12 Sceleratas veneficas. 13 Inducitur iterum puer, et hoc disticon est accessus ad illius Prosopopœiam. 14 A qua re, sive à quibus imprecationibus exordium loquendi sumeret. Virg. Æn. 10. *quid me alta silentia cogis Rumpere, et obductum verbis vulgare dolorem?* Sumptum à corporibus valdè tentis, quæ vehementi contentione franguntur cum valido sonitu, ad acres pueri minas indicandas. 15 Emisit in veneficas imprecationes horribilès, qualibus Thyestes, Pelopis filius, in fratrem Atreum usus est, qui filios ejus interemtos, dissectos et decoctos, comedendos illi apposuerat. Synecd. gen. 16 Venena, quantumvis efficacissima, magnum illud fas, id est, magnam justitiam et æquitatem in mundo, et scelus inter se confundere et mutare non possunt, et humanam sortem, sive conditionem, quæ recte facta præmiis, scelera æternis suppliciis afficit, perturbare. Nam ut vel maxima vestris præstigiis immutare possitis, tamen fas in nefas, et vestrum hoc scelus in pium factum non mutabitis, et vestras scelerum pœnas nulla ratione evitare poteritis. 17 Furiis infernalibus atque execrationibus vos persequar. Aphostrophe, ubi puer à communi sententia convertit sermonem ad veneficas. 18 Imprecatio innocentis contra sceleratum. 19 Nullo purgatur sacrificio. 20 Insuper. 21 Ubi à vobis defossus per inediam mortuus fuero, vobis per noctem occurram et vos perterrefaciam. Sic minatur Dido 4. Æn. se mortuam Æneam persecuturam: *Omnibus umbra locis adero, dabis, improbe, pœnas.* 22 Et ego post mortem facies vestras curvis unguibus dilacerabo. 23 Quæ umbra violentia et ultio est deorum animarum mortuarum, sicut per umbras dii manes se vindicent. 24 Et ego umbra inhærens intimis animi affectionibus vestris nunquam quiescere sinam. 25 Universa populi multitudo. 26 E singulis vicis. 27 Ab omnibus partibus. 28 Invadent.

1 Contundet 2 obscœnas anus.
3 Pòst insepulta membra 4 different lupi,
Et 5 Esquilinæ alites.
6 Neque hoc parentes, (7 heu) mihi superstites,
8 Effugerit 9 spectaculum.

1 Lapidibus interimet. Metaph. ab iis, qui comminuunt, et conterunt aliquid in pilis. 2 Libidine efferatas. 3 Posteà autem, quando à populo lapidibus interemptæ estis. 4 In varias partes dilaniata hinc inde distrahent, dissipabunt, διαφορήσουσι. 5 Vultures, aves, quæ in Esquiliis, colle urbis Romæ, velitare solent. 6 Et parentes mei, eheu! post meam mortem mihi superstites futuri, videant (ad suum luctum leniendum) vos veneficas insepultas, atque membra vestra à canibus et avibus dilacerata, vosque meritas dedisse pœnas. 7 Exclamatio est pueri dolentis de tali spectaculo permisto lætitia et tristitia. 8 Lateat. 9 Pœnæ vestræ.

Epod. VI.

IN CASSIUM SEVERUM POETAM MALEDICUM ET PETULANTEM.

Dicolos Tetrastrophos.

Quid 1 immerentes hospites 2 vexas, 3 canis,
4 Ignavus adversùm lupos?
5 Quin hùc inanes, si potes, vertis minas,
Et me 6 remorsurum petis?
7 Nam, qualis aut 8 Molossus, aut fulvus 9 Lacon,
(10 Amica vis pastoribus)
11 Agam per altas aure 12 sublata nives,
13 Quæcunque præcedit fera.
14 Tu, cùm timendâ voce complesti nemus,
15 Projectum odoraris cibum.
16 Cave, cave: namque in malos asperrimus
17 Parata tollo cornua:

1 Immeritos, nihil mali meritos. 2 Maledictis sc. id est, allatras et dilanias eos, qui te nondum penitùs noverunt? 3 Latrator, convitiator. 4 Imbecillis et nullius animi contra homines, qui respondendo te mordere possunt. 5 Cur tuos latratus, qui præter verba nihil sunt, in me non convertis et detorques? 6 Pari acerbitate ac violentia, qua mordeor, remorsurum invadis? Nam ego agam per altas nives aure sublata omnem feram, quæcunque præcedit me, qualis aut, etc. 8 Canis magnus et procerus ex Epiro. 9 Lacedæmonius, admodum agilis. 10 Defensio pastoribus chara: quia canes à lupis greges protegunt. 11 Persequar, urgebo, διώξω. 12 Erecta aure, id est, alacer. 13 Quicunque petulantia sua, tanquam fera, ferocibus convitiis me lacessiverit. 14 Tu, cùm convitiis et carmine maledico aliquem es insectatus, pretio tibi oblato, latrare desinis, et facilè te placari pateris. 15 Instar pigri canis. 16 Epizeuxis. 17 Attollo cornua tanquam taurus sævissimus, ad feriendum eos, qui mihi maledicunt.

1 Qualis Lycambæ spretus infido 2 gener,
  3 Aut acer 4 hostis Bupalo.
An, 5 si quis atro dente me petiverit,
  Inultus ut flebo puer?

1 Talis in illos sum, qualis fuit poeta Archilochus, jamborum scriptor, cui cùm Lycambes filiam suam Neobulam desponsasset, et posteà sententia mutata Archilochum generum sprevisset, eique filiam denegasset; ab Archilocho opprobriis una cum filia dilaceratus, et tandem ad suspendium compulsus fuit. 2 Archilochus. Synecd. gen. Sic de Arte: *Archilochum proprio rabies armavit iambo.* 3 Aut etiam qualis alter poeta Hipponax, qui acerrimus hostis Bupalo pictori fuit, à quo cum oris fœditate deformis pictus, et aliis ad ridendum expositus esset, carminis amaritudinem tantoperè in pictorem distrinxit, ut eodem modo ad laqueum ipsum compulerit. 4 Hipponax. Synecd. gen. 5 Si quis invida ac maledica lingua me carpserit, an, non vindicatus, tanquam puer, plorabo? Nequaquam. Est enim pueri injurias flere, viri verò ulcisci.

Epod. VII.

AD POPULUM ROMANUM.

Execratio belli civilis gesti, hinc Bruto et Cassio, illinc Octaviano, M. Antonio, et M. Lepido ducibus.

Dicolos Distrophos.

1 Quò, quò, 2 scelesti, 3 ruitis? aut cur 4 dexteris
  Aptantur enses conditi?
5 Parumne campis atque 6 Neptuno super
  Fusum est Latini sanguinis?
7 Non ut superbas invidæ Carthaginis
  Romanus arces ureret:
8 Intactus aut 9 Britannus ut descenderet
  10 Sacrâ catenatus viâ;

1 Epizeuxis pathetica ad tumultum belli comprimendum. 2 Impii Romani imperii principes in patriam, qui bellum civile meditamini, in quo civis à cive interficitur. 3 Ferimini? Metaph. est ab ædificiis. 4 Aut cur gladii, hactenus à iquandiu tecti, et in vaginis inclusi, rursùs nudantur ac distringuntur in cives, id est, cur bellum civile reparatis? 5 An non satis Romani sanguinis terra marique profusum est, Bruto, Cassio et Sexto Pompeio victis? 6 Mari. Meton. subjecti pro adjuncto, sive possessoris pro re possessa. 7 Hactenus non eo nomine tot cædes civium Romanorum factæ sunt, ut civis Romanus Carthaginem, quæ semper imperii Romani ac gloriæ æmula fuit, in altum extructam, everteret atque combureret. In *superbas* et *invidæ* sunt Metaphoræ ab animatis ad inanimata, quæ sunt ἀπαθῆ, id est, affectu carentia. 8 Britanni armis Romanorum nondum domiti, vincti in triumpho ducerentur ad Capitolium per sacram viam. 9 Synecd. num. sing. 10 *Sacra* dicta est *via*, quòd per eam sacra singulis mensibus ferrentur in arcem: aut quòd in eà fœdus ictum sit inter Romulum et regem Tatium.

Sed ut, secundum 1 vota 2 Parthorum, 3 suâ
4 Urbs hæc periret dexterâ.
Neque hic lupis 5 mos, nec fuit leonibus
Unquam, nisi in 6 dispar genus.
7 Furorne cæcus, 8 an rapit vis acrior?
An 9 culpa? responsum date.
10 Tacent: et 11 ora 12 pallor albus 13 inficit,
Mentesque 14 perculsæ stupent.
15 Sic est: 16 acerba fata Romanos agunt,
Scelusque fraternæ 17 necis:
18 Ut immerentis fluxit in terram Remi
19 Sacer nepotibus cruor.

1 Optata: ut Sat. 6. l. 2. *Hoc erat in votis.* 2 Inimicorum vestrorum, qui nihil priùs optabant, quam exitium Romæ. 3 Sua vi ac potentia, id est, bellis civilibus. 4 Roma, id est, oppidani, et Romani cives, qui se mutuis cædibus interficiunt. Meton. 5 Inter se concertandi. 6 Alterius naturæ aut speciei: vestra igitur crudelitas plus est, quàm ferina. 7 Anne insania vos cæcos efficiens, et mente captos. Meton. effecti. 8 An major vis, utpote fatalis necessitas, vos in hanc civilis belli rabiem præcipitat? 9 Peccatum. 10 Romani. 11 Faciem ac vultus eorum. Synecd. membri. 12 Qualem sc. scelerum conscientia excitare solet. 13 Occupat. Sic Virg. Æn. 4. *Hæc effata silet, pallor simul occupat ora.* 14 Sceleris conscientia percussæ, ac male sibi consciæ, obstupuerunt. 15 Ut dicam. 16 Immaturâ mors Remi Romanos ad hæc bella civilia impellit. In *acerba* est Metaph. a pomis. Sic Virg. Æn. 6. *et funere mersit* acerbo. 17 Cædis: cum sc. Romulus fratrem suum Remum, quòd per ludibrium nova urbis Romæ mœnia transisset, interemit. 18 Postquam cruor innocentis Remi effusus est in terram. 19 Execrabilis et perniciem Romanis posteris afferens, qui sanguine eorum tot civilium bellorum cædibus ac cladibus est expiandus. Meton. effecti. Sic Od. 19. l. 3. *sacrum Ilium.*

Epod. VIII.

AD ANUM LIBIDINOSAM.

Dicolos Distrophos.

1 Rogare longo putidam te sæculo,
Vires quid enervet meas?
2 Cum sit tibi dens ater, 3 et rugis vetus
Frontem senectus 4 exaret,
5 Hietque turpis inter 6 aridas nates

1 Tene tantam vetulam tam longa ætate fœdam rogare decet, quid vires meas debilitet, et ad te amandum tardas reddat? Hic Aposiopesis est, figura certè iratis aptissima, ut è reticentia verborum aliquid, quod non dictum sit, intelligatur. 2 Cùm dentes tibi longa senectute sint atri. 3 Et cum senectus multorum annorum frontem tibi rugosam effecerit. 4 Inducat, rugis, tanquam fulcis, proscindat. Metaph. ab agricultura propter similitudinem fulcorum et rugarum, qualis est illa Ovidii: *Jam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.* 5 Tibi dehiscat et exstet. 6 Exsuccas.

Podex, velut 1 crudæ bovis.
2 Sed incitat me pectus, et mammæ 3 putres,
Equina 4 quales ubera:
Venterque mollis, et femur 5 tumentibus
6 Exile 7 suris additum.
8 Esto beata: 9 fumus atque imagines
10 Ducant triumphales tuum:
Nec sit 11 marita, quæ 12 rotundioribus
Onusta baccis ambulet.
Quid? quòd 13 libelli Stoici inter 14 sericos
Jacere pulvillos amant?
15 Illiterati num minùs 16 nervi rigent?
Minusve 17 languet 18 fascinum?
Quod ut 19 superbo provoces ab inguine,
20 Ore allaborandum est tibi.

1 Macilentæ. 2 Sed pectus tuum instigat me ad te amandam. Ironia est; undè hic sensus contrarius intelligendus, nihil esse in ea amabile, quo possit adduci in ipsius amorem. 3 Marcidæ, pendulæ, non turgentes, ut in puellis. 4 Tales mammæ, qualia sunt ubera equarum pendula et laxa. 5 Morbo inflatis, hydropicis. 6 Gracile. 7 Pedum. 8 Dives esto et nobilis. Occupatio, unà cum Permissione, ironica tamen: occupat enim poeta quod anus de fortunis et nobilitate generis jactare posset, et illi permittit, tanquam nihil profuturum emendandæ deformitati. 9 Et imagines majorum tuorum, qui triumpharunt, præcedant atque efferant tuum mortuæ funus. 10 Metaph. ab animatis ad inanimatum. 11 Matrona Romana. 12 Majoribus unionibus ornata per plateas incedat. *Baccæ* propriè lauri, oleæ, myrti, similiumque arborum fructus; à quarum similitudine *baccas* etiam vocabant margaritas. 13 Libelli Zenonis; Cleanthisque, quibus, loco egregiæ formæ, simulabat anus se perbelle instructam ad juvenes ad sui amorem alliciendos. Altera Occupatio. 14 Inter cervicalia serico panno involuta domi tuæ jacere solent? 15 Itane verò indoctorum hominum virilia membra minùs arriguntur? 16 Meton. adj. 17 Amore tui. 18 Viri literati penis? 19 A virili membro, te verulam cum superbia fastidiente, exsuscites. 20 Eloquentia, et blanditiis opus est. Meton. est instrumenti.

Epod. IX.
AD MÆCENATEM.

Præsentit voluptatem, quam percipiet ex Augusti victoria adversus Antonium et Cleopatram.

Dicolos Distrophos.

1 Quando 2 repostum 3 Cæcubum ad festas dapes,

1 Ordo est. O beate Mæcenas, quando *ego*, lætus Cæsare victore, bibam tecum Cæcubum vinum repostum ad dapes festas, sub domo alta, lyra sonate carmen mistum tibiis, carmen, *inquam*, Dorium hac, barbarum illis. 2 Quod servatum ac repositum, sive reconditum, est ad festas epulas, non nisi die triumphali Cæsaris depromendum. Syncope: qualis est Æn. 1. *manet alta mente repostum Judicium Paridis, spretæque injuria formæ.* 3 Vinum optimum ex Cæcubo, Campaniæ oppido.

1 Victore lætus Cæsare,
Tecum 2 sub altâ (sic Jovi 3 gratum) domo,
4 Beate Mæcenas, bibam,
Sonante mistum tibiis carmen lyrâ,
5 Hâc Dorium, 6 illis 7 barbarum?
8 Ut nuper, 9 actus cùm freto 10 Neptunius
Dux 11 fugit ustis navibus,
12 Minatus urbi vincla, quæ detraxerat
Servis amicus perfidis.
13 Romanus (14 eheu posteri 15 negabitis)
16 Emancipatus fœminæ,
17 Fert vallum, et arma miles, et 18 spadonibus
Servire rugosis potest:
Interque signa (19 turpe!) militaria
20 Sol aspicit 21 conopeum.
22 Ad hunc 23 frementes verterunt bis mille equos
24 Galli 25 canentes Cæsarem:
26 Hostiliumque navium 27 portu latent
28 Puppes 29 sinistrorsùm 30 citæ.

1 Propter victoriam Cæsaris in prælio navali apud Actium, ubi Antonium et Cleopatram Cæsar superarat. 2 Sub alto ædium tuarum tecto, *vel*, sub turri tua, quam Od. 29. l. 3. appellavit *molem propinquam montibus arduis*. Synecd. gen. 3 Volente ita Jove, et, quia gratum est, se auctorem victoriæ agnosci et prædicari. 4 Animi ac fortunæ bonis. 5 Lyra. 6 Tibiis. 7 Phrygium vel Lydium. Ut tria Græcorum genera fuere, Dores, Æoles, Iones, sic et harmoniæ fuerunt tres, Dorica, Æolica, atque Ionica: Barbaræ verò duæ, Phrygia et Lydia. Ex his Dorica maxime commendata ac Phrygia. 8 Ut nuper lætus, vel tecum bibi, confecto sc. bello Siculo, quod Actiacum antecessit. 9 Fugatus, διωχθεὶς, et pulsus freto Siculo, quod cum manu servorum coacta tenebat et Sardiniam. Synecd. gen. 10 Sextus Pompejus, qui se filium Neptuni jactabat, patris Pompeji magni, qui universo mari imperaverat, gloria elatus. Synec. gen. 11 Aufugit navibus ustis ab Augusto. 12 Minitatus servitutem perpetuam et compedes civibus Romanis, quas servis fugitivis (quorum collecta manu piraticam in mari Siculo exercebat) tanquam amicus, Sicilia dempserat. Vide Epod. 4. 13 M. Antonius princeps Romanus. Synecd. gen. Nunc redit ad victoriam Augusti spe præceptam, et ad Antonium, ejusque æternum dedecus. 14 Exclamatio est per commiserationem. 15 Tantum nefas in civem Romanum cadere potuisse. 16 In manum ac potestatem traditus et mancipium factus Cleopatræ, fœminæ Ægyptiæ. 17 Tanquam miles portat terram et palos ad munienda castra una cum armis suis. 18 Eunuchis, qui erant in comitatu Cleopatræ. Vide Od. 37. l. 1. 19 O insignem turpitudinem! 20 Homines apertè videt, præter morem Romanæ et severæ militiæ, Ægyptios uti muliebribus deliciis. Metaph. 21 Rete, sive tentorii genus, ad arcendos culices comparatum, thalamis, non castris, aptum. 22 Contra, adversus hunc Antonium. 23 Feroces. 24 Qui in exercitu erant, duce suo M. Antonio generosiores, et spadonibus servire nolentes. 25 Augustum, tanquam victorem, laudantes, et ab Antonio deficientes. 26 Antoniarum. 27 In portu otiosæ, pugnæ eventum expectantes, latent. 28 Sexaginta. 29 A sinistra parte, Alexandriam versùs. 30 Puppes ad fugam celeres et paratæ, cum prora esset hostibus obvertenda.

1 Iô 2 triumphe, tu moraris 3 aureos
Currus, et 4 intactas boves.
Iô triumphe, 5 nec 6 Jugurthino 7 parem
Bello reportasti 8 ducem,
9 Neque Africano, 10 cui super Carthaginem
Virtus sepulchrum condidit.
11 Terrâ marique victus 12 hostis 13 punico
Lugubre mutavit sagum.
Aut ille 14 centum nobilem 15 Cretam urbibus
Ventis iturus 16 non suis,
17 Exercitatas aut petit Syrtes Noto,
18 Aut fertur incerto mari.
19 Capacioris affer hûc, puer, scyphos,
Et 20 Chia vina, aut 21 Lesbia:
Vel, quod 22 fluentem nauseam 23 coërcea
24 Metire nobis Cæcubum.
Curam metumque 25 Cæsaris rerum juvat
26 Dulci Lyæo 27 solvere.

1 Apostrophe est ad Triumphum. 2 Triumphature Imperator. Meton. adj. *Io triumphe* vox erat exprimens gaudium militum, Imperatorem triumphantem prosequentium. 3 Fulgentes atque eximie ornatos currus, qui triumphaturo Augusto parati sunt 4 Nullo unquam jugo tactas, sive injuges, indomitas, nondum sub jugum missas, et ad sacrificium pro victoria paratas. 5 Ordo est. Nec reportasti è bello Jugurthino, neque ex Africano ducem parem *huic*, cui virtus condidit sepulchrum supra Carthaginem. 6 Cum C. Marium de Jugurtha, Afrorum duce, triumphantem ostenderes. 7 Bello ac gloria æqualem huic Augusto, quem jam reportabis. 8 Marium. Synecd. gen. 9 Neque bello Africano reportasti ducem, sc. P. Cornelium Scipionem Africanum, Augusto parem. 10 Cui Scipioni ipsa fortitudo super Carthaginem devictam æternam memoriam peperit, quæ victoria illi semper erit loco sepulchri, id est, ut excidium Carthaginis fuit æternum monumentum virtutis Scipionianæ: ita victoria de Antonio et Cleopatra famam virtutis Octavianæ consecrabit immortalitati. Allegoria è continuata Metaphora. Alii sine tropo interpretantur de sepulcro Scipionis, in quo erat titulus eversæ Carthaginis incisus. De quo lege Plutarch. 11 Terrestri ac navali prælio ab Augusto superatus. 12 M. Antonius Romanorum hostis. Synecd. gen. 13 Puniceo et purpureo militari sago deposito, induit atrum, et luctui et fugæ aptum. Ejusmodi autem purpureis sagis Romani imperatores, qui exercitibus præerant, militiæ utebantur: vel quòd color ille fortes viros imprimis decet, vel quòd color sanguineus fusum cruorem milites contemnere faciat, vel denique quòd vestis sauciorum sanguinem effusum imbibens hostium oculos in acie falleret. Est autem *sagum*, vestis militaris, quæ sæpe in seditione et confusione reip. positis togis, induebatur. 14 Sic Od. 17. l. 3. *centum tetigit potentem Oppidis Creten.* 15 Insulam, Jovis patriam. 16 Non secundis, id est, adversis, contrariis. 17 A Noto exercitas, vexatas, et tempestuosas in sinu Africæ. 18 Aut errat, nesciens quo fata ferant, qua in regione vagetur, et in quo mari naviget. 19 Affer mihi huc solito majores calices, ut liberalius bibamus. Apostrophe ad pincernam. 20 Sic dicta à *Chio*, insula in Ægæo. 21 A Lesbo insula. 22 E ventriculo. 23 Sedet, tollat. 24 Infunde nobis tantum vini Cæcubi, quantum sufficiat nauseæ comprimendæ. Nam vinum Cæcubum austerum est et pungens. 25 Quem de rebus ac salute Cæsaris percepi. 26 Jucundo vino. Meton. effic. *Lyæus* est nomen Bacchi, ἀπὸ τοῦ λύειν, *solvere*. 27 Relaxare.

Epod. X.

IN MÆVIUM POETAM, CUI NAUFRAGIUM PRECATUR.

Dicolos Distrophos.

1 Malâ 2 soluta navis 3 exit alite,
4 Ferens olentem Mævium.
Ut 5 horridis utrumque verberes latus,
Auster, memento fluctibus.
6 Niger 7 rudentes Eurus, 8 inverso mari,
Fractosque 9 remos 10 differat.
11 Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
12 Frangit trementes ilices.
Nec 13 sidus 14 atrâ nocte 15 amicum appareat,
16 Qua tristis Orion cadit.
17 Quietiore nec 18 feratur æquore;
Quâm 19 Graja victorum manus,
Cùm 20 Pallas 21 usto 22 vertit iram ab Ilio
In impiam 23 Ajacis ratem.
24 O quantus 25 instat navitis 26 sudor tuis,
Tibique pallor 27 luteus,

1 Malo et infelici auspicio; sive omine. Meton. causæ. Præterea Metaph. est ab auguribus. Sic Od. 15. l. 1. mala *ducis* avi *domum*. 2 A retinaculis sc. et è statione dimissa. Et *solvere* absolute dicuntur qui navigaturi discedunt, et *solvere navem*, *solvere vela*, *solvere* item è *portu*. 3 E portu. 4 In transmarina ducens hominem sordidum et fœtentem poetam: de quo Virg. Ecl. 3. *Qui Bavum non odit, amet tua carmina, Mævi.* 5 Horribilibus procellis dextrum et sinistrum navis latus frangas et concutias. 6 Noxius, inauspicatus. Metaph. à rebus infaustis. 7 Funes nauticos; sive navales quibus vela expanduntur. 8 Ventis contrariis commoto et perturbato, et quasi illius fundo in superficiem sublato. 9 Quibus navis impellitur. 10 Naufragio disjiciat, dissipet, et in omnes partes ferat. Sic Od. 5. hujus lib. *insepulta membra different lupi.* Sic dicitur Aquilo arida differre nubila, Georg. 3. 11 Tantus in mari fluctibus insurgat. 12 Ad terram prosternit quercus aliasque arbores, ventorum impetu concussas. 13 Sc. Castor et Pollux. Synecd. gen. 14 Nocte illa tempestuosissima, sive tenebrosa, sinè lunæ lumine. 15 Quod tempestate laborantibus gratum esse solet, φίλον, salutare. 16 Qua nocte Orion, sidus cœleste, occasu suo tempestates excitans, et nautis tristitiam afferens, occidit. Meton. effect. pro effic. 17 Tranquilliore. 18 Maledicus ille poeta Mævius in mari vehatur. 19 Quam quondam vectæ fuerunt coniæ Græcorum principum, qui, Troja capta atque incensa, victores patriam repetituri naufragio perierunt. 20 Sapientiæ et castitatis dea. 21 Everso atque combusto. 22 Convertit, concitavit. 23 Oilei filii, quòd, Troja capta, Cassandram, Priami regis filiam, Minervæ sacerdotem, in æde ejus constuprasset, qui propterea et sibi, et multis convectoribus naufragii causa exstitit. 24 O Mævi. Apostrophe, sive aversio sermonis, à ventorum appellatione ad vectorem Mævium. 25 Imminet. 26 Labor et metus propter impendentem tempestatem. 27 Crocei coloris ex fulvo pallidoque constantis.

1 Et illa non virilis ejulatio ,
Preces et 2 aversum ad Jovem :
3 Ionius udo cùm 4 remugiens sinus
Noto 5 carinam ruperit !
6 Opima quod si 7 præda, curvo littore
Porrecta , mergos 8 juveris;
9 Libidinosus 10 immolabitur caper ,
Et 11 agna Tempestatibus.

1 Et ille fletus , sive planctus , fœmineus præ timore naufragii. *Ejulatio* est fœminarum , *clamor* et *gemitus* virorum, *vagitus* infantium. 2 A te , id est , iratum , et non audientem , aspernantem preces. Virg. 1. Æn. *Diva solo fixos oculos aversa tenebat.* 3 Cum maris Ionii sinus pluviali sive humido australi vento sæpe murmurans navem tuam fregerit , teque naufragio obruerit ! 4 Metaph. à bobus. 5 Synecd. membri. 6 Quòd si tu naufragio in littus eris ejectus , mergis præda pinguis existens. 7 Cadavere tuo , tanquam opima præda in curvo maris littore , more mortuorum , jacens et porrecta , id est , mortua. 8 Paveris aves marinas , à facilitate *mergendi* sic dictas. 9 Lascivus : quia Mævius poeta fuit petulans et libidinosus. Apposite ad olentis Mævii naturam caper fœtidus immolatur. 10 Sacrificabitur à me. 11 Agna nigra. Virg. 3. Æn. *Nigram hyemi pecudem , zephyris felicibus albam.*

Epod. XI.

AD PETTIUM CONTUBERNALEM.

Amore Lycisci occupatus , non potest operam conferre ad versus faciendos.

Dicolos Distrophos.

Petti , nihil me , 1 sicut anteà , juvat
Scribere 2 versiculos,
3 Amore perculsum gravi :
4 Amore , 5 qui me , 6 præter omnes , 7 expetit
8 Mollibus in pueris ,
Aut in 9 puellis , 10 urere.
Hic tertius 11 December , ex quo destiti
12 Inachiâ furere ,
13 Sylvis honorem decutit.

1 Juvabat. 2 Carmina , quæ animum ab omnibus curis vacuum requirunt. 3 Vehementi amore Lycisci pueri percussum , et quasi mente motum. Metaph. est à corpore ad animum. Sic Virg. 2. Georg. *Quarum sacra fero ingenti perculsus amore.* *Percellere* propriè significat ita impellere , ut pervertas. Ter. Eun. *Quo trudis ? perculeris jam me.* 4 Amore enim percussus sum. Anadiplosis. 5 Amor. 6 Alios. 7 Unicè desiderat. 8 In delicatis et formosis. 9 Amandis. 10 Suis flammis comburere. Metaph. ab igne. 11 Annus. Synecd. partis. 12 In Inachia puella insano amore detineri , eamque perdite amare , sive deperire , desii. Metaph. ab insanis et mente captis. Al. *Inachiam.* 13 Arbores suis foliis spoliat , quæ sunt earum honor et ornamentum, id est, tertius jam agitur annus , ex quo , etc. Sic Virg. 2. Georg. *Frigidus et sylvis Aquilo decussit honorem.* Metaph. est ab homine ad plantas.

1 Heu me, per urbem (nam pudet 2 tanti mali)
3 Fabula quanta fui!
4 Conviviorum et pœnitet,
5 In queis 6 amantem et 7 languor et silentium
8 Arguit, 9 et latere
Petitus imo spiritus.
10 Contraque lucrum nil valere candidum
Pauperis 11 ingenium
Querebar, applorans tibi:
12 Simul 13 calentis 14 inverecundus 15 deus
Fervidiore mero
16 Arcana promôrat 17 loco.
Quòd si 18 meis inæstuat præcordiis
19 Libera bilis, ut hæc
Ingrata 20 ventis dividat
21 Fomenta; vulnus nil malum levantia:
Desinet 22 imparibus
Certare 23 summotus pudor.
24 Ubi hæc severus te palam laudaveram,

1 Heu mihi. Exclamatio est per commiserationem sui. 2 Quòd furioso meo amore famæ meæ jacturam fecerim. 3 Quam multus de me sermo habitus est propter Inachiæ amorem! Tib. El. 4. l. 1. *Parce puer, quæso, ne turpis fabula fiam.* Ter. *Jam nos fabula sumus.* 4 Pœnitet etiam me quòd conviviis tecum interfuerim, quibus optarem non interfuisse. 5 In quibus conviviis. 6 Me. 7 Pallor meus ex nimio amore. 8 Convivis reliquis prodidit, probavit, indicavit. Virg 4. Æn. *Degeneres animos timor* arguit. 9 Et gemitus ab intimo pectoris penetrali deductus. 10 Contra Inachiam mulierem lucrosam et quæstuosam, et ingentia ditiorum rivalium munera. Meton. adj. pro subj. 11 Querebar nihil valere, nihil ponderis habere, apud avaram puellam Inachiam candidos meos mores, ingenii acumen, sapientiam. 12 Simulac deus inverecundus promorat arcana *mea* è loco *suo* calentis vino fervidiore. 13 Mei Horatii qui calebam, id est, ebrius eram largiore vini potu. Alii *fervidiore mero* substruunt verbo *promorat*, non participio *calentis*, in quo supplent *amore.* 14 Efficiens homines inverecundos, audaces et impudentes, qui sunt immodicè poti, eò quòd verecundia soleat vino cedere immodicè sumto. Meton. effect. pro effic. 15 Bacchus. Synecd. gen. 16 Secretos meos amores ex abdito pectoris mei loco in lucem produxerat. 17 E pectore. Synecd. gen. 18 In meo pectore incalescat, si immoderatè succenseam. 19 Ira liberrimè omnia proferens, non impedita ab amore, efficiens ut quis libere increpet vitia nullo malevolentiæ metu, vel eadem celet, sine ulla spe benevolentiæ. In *bilis* est Meton. mat. qua concitatur animus ad iram. 20 Ventis auferenda committat, dissipet, ex animo meo dimoveat, id est, harum querelarum obliviscatur. 21 Amoris pabula, suspiria, lachrymas, querelas, cogitationes anxias, quæ malo amoris vulneri levamen non afferunt, sed magis fovent et augent amorem. Allegoria est a chirurgis, qui dolores corporis leniunt fomentis, calidis vel frigidis, siccis vel humidis, pro ratione morbi. 22 Cum rivalibus ditioribus et potentioribus de amica Inachia contendere desistet, et Inachiam rivalibus relinquet. Synecd. gen. 23 Meæ paupertatis verecundia liberaliore ira ex animo meo summota, id est, ego deposito pudore, desinam, etc. Meton. adj. 24 Postquam hæc severe, id est, magna cum severitate et irato animo coram te, id est, in tuo conspectu, o Petti, approbaveram, et ita facturum receperam.

1 Jussus abire domum
2 Ferebar incerto pede
3 Ad non amicos (heu) mihi postes, et (4 heu)
5 Limina dura , quibus
Lumbos et infregi latus !
6 Nunc , gloriantis quamlibet mulierculam
7 Vincere mollitiâ,
8 Amor Lycisci me tenet :
9 Undè expedire non amicorum queant
10 Libera consilia ,
11 Non contumeliæ graves :
Sed alius 12 ardor , aut puellæ 13 candidæ ,
Aut 14 teretis pueri ,
Longam 15 renodantis comam.

1 A te. 2 Furioso impetu trahebar, revertebar ebrius titubanti pede , sive incertus , quo irem , quidve agerem. Metaph. à viatore inconsiderate iter ingresso. 3 Ad fores Inachiæ noxias mihi et hostiles. 4 Anaph. est , et simul exclamatio dolentis. 5 Ad dura ejus vestibula , super quæ jacebam totas noctes. 6 Vixdum Inachiæ amore solutus. Nunc amor Lycisci, gloriantis se vincere mollitia quamlibet mulierculam , tenet me. 7 Corporis mollitia superare. 8 Lyciscum puerum perdite amo. 9 A quo me amore extricare , solvere. 10 Amicorum libere me monentium salutaria consilia. 11 Non eorundem contumeliosæ increpationes. 12 Amor. Ovid. *Successore novo tollitur omnis amor*. 13 Formosæ. 14 Habentis membra succi plena, sive suras teretes et rotundas. 15 Aliquo modo constringentis, id est, qui capillos alat : alebant enim comam formosi et impudici pueri. Vide Od. 10. l. 4.

Epod. XII.

IN ANUM LIBIDINOSAM , QUÆ SE AB EO SUBIGI CUPIEBAT.

Dicolos Distrophos.

1 Quid tibi vis , 2 mulier, nigris dignissima 3 barris?
4 Munera cur mihi, quidve 5 tabellas
Mittis , 6 nec firmo juveni , neque naris 7 obesæ ?
8 Namque sagacius unus odoror,
9 Polypus, an gravis hirsutis 10 cubet hircus in alis,
11 Quàm canis acer, ubi lateat sus.

1 Quid quæris ? 2 Synecd. gen. pro Canidia 3 Elephantis Indicis , qui magna habent genitalia, non viris. 4 Pretiosas vestes. 5 Epistolas amatorias, quibus me ad tuam libidinem explendam sollicitas. 6 Mihi juveni , non satis forti , ut insatiabili tuæ libidini possim satisfacere. 7 Obtusæ , sed acutissimæ, id est, odoratu acri . cui tua immundities placere non potest. Meton. instrumenti , id est , causæ pro effecto. Opponitur *obesæ nari* , homo *naris acutæ et emunctæ* , id est , prudens , solers , qui acuto ingenio est. 8 Nam ego solus citius naribus percipio. Allegoria est e Metaphoris a venatione. 9 Utrum mulier polypum , id est , putrem naris carunculam in naribus habeat , an gravem hircum, id est , odorem intolerabilem , instar olidi hirci aut capri , ex fœtido sudore sub axillis , hispidis pilis obductis. 10 Resideat. 11 Quàm sagax canis venaticus naribus suis odoratur , ubi lateat aper.

1 Quis sudor 2 vietis, et quam 3 malus undique 2 membris
4 Crescit odor, cùm 5 pene soluto
6 Indomitam properat rabiem sedare: neque 7 illi
Jam manet 8 humida creta, 9 colorque
10 Stercore fucatus crocodili: jamque 11 subando
12 Tenta cubilia, 13 tectaque rumpit.
14 Vel mea cùm sævis agitat fastidia verbis:
15 Inachiâ langues minùs, ac me.
15 Inachiam ter nocte 16 potes: mihi semper ad unum
17 Mollis 18 opus: 19 pereat malè, quæ te
Lesbia, quærenti 20 taurum, monstravit 21 inertem:
Cùm mihi Cous 22 adesset 23 Amyntas,
Cujus in 24 indomito constantior inguine 25 nervus,
Quàm nova 26 collibus 27 arbor inhæret.
28 Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ
29 Cui properabantur? 30 tibi nempe.
Ne foret 31, æquales inter conviva, magis quem
Diligeret 32 mulier sua, 33 quàm te.
34 O ego non felix, quam tu 35 fugis, ut 36 pavet 37 acres
Agna lupos, capreæque leones.

1 Quàm fœdus. Loquitur hæc secum de anu poeta, exclamans in tertia persona. 2 In membris ejus senilibus et vetustate corruptis. 3 Intolerabilis. 4 Crescit. 5 Amatoris genitali nudato, vel languente. 6 Cum hæc anus insatiabilem et effrænatam libidinem explere properat. Allegoria altera ab equis furentibus. 7 In illa anu. 8 Qua faciem suam candefeceraт, sudore humefacta. 9 Vultus ejus. 10 Coloratus fimo crocodili terrestris, quo porrigo et furfures abstergentur. 11 Clunes agitando, venerem desiderando. Metaph. est à suibus. 12 Lectum intentis funibus vel fasciolis tectum. 13 Lecti stragula nimio motu disrumpit. 14 Vel cum hæc anus maledicis et iracundis dictis mea tædia, quæ de turpitudine ejus concipio, increpat; et sic loquitur: o Horati, in Inachiæ amore validior es, quàm in meo. Quidam est subobscurus ad Prosopopœjam accessus, ubi poeta inducit Canidiam secum loquentem et querentem. 15 Polyptoton. 16 Cognoscere; subigere. Honestè verbum turpe tacuit. Ter. Eun. *Ego illum eunuchum, si sit opus, vel sobrius.* 17 Debilis es. 18 Amoris. Synecd. gen. 19 Malè pereat Lesbia lena, quæ monstravit *mihi*, quærenti taurum, te inertem. Exclamatio ergo est anus imprecantis lenæ, quæ primum ipsi indicavit Horatium tam languidum. 20 Juvenem in re Venerea robustum. Metaph. à re armentaria, cum tauri dicuntur ἀτιμαγελεῖν, id est, fastidire gregem vaccarum, à quarum pascuis et convictu secedunt. 21 Te Horatium ad amoris opus parum validum. 22 Quem propter te dimisi. 23 Juvenis robustus ex Coo civitate. 24 Inexplebili muliebri inguine firmior erat. 25 Penis. Synecd. gen. Complures enim sunt in corpore nervi. 26 Editioribus locis. 27 Alte actis radicibus. 28 Vestes pretiosæ ex lana, purpura Tyria iterum, sive bis, tinctæ, quas dibaphas nominant. 29 Ad cujus usum à me propere conficiebantur, sarciebantur? 30 Nimirum tibi invalido atque ad venerem inepto. Subjectio Ironica. 31 Inter coævos et contubernales. Anastrophe. 32 Amica. Synecd. 33 Quam ego te diligo. 34 Exclamatio deplorantis suam miseriam, quod ab Horatio repudietur, ita tamen, ut illum allicere in amorem videatur. 35 Ita adversaris. 36 Cum pavore fugit et vitat. 37 Feroces.

Epod. XIII.

AD AMICOS COMICOS UT HYEMEN HILARITER TRADUCANT.

Dicolos Tetrastrophos.

1 Horrida tempestas 2 cœlum contraxit, et imbres
Nivesque 3 deducunt 4 Jovem.
Nunc mare, nunc 5 silüæ
6 Threïcio Aquilone sonant. 7 Rapiamus, amici,
Occasionem de die:
8 Dùmque virent genua,
9 Et decet, 10 obductâ solvatur fronte 11 senectus.
12 Tu vina Torquato move
Consule 13 pressa meo.
14 Cætera mitte loqui: Deus 15 hæc fortasse benignâ
16 Reducet in 17 sedem 18 vice.
Nunc et 19 Achæmeniâ
Perfundi nardo juvat, et 20 fide Cylleneâ
Levare diris pectora
Sollicitudinibus.

1 Horribilis et pluviosa, horrorem incutiens. Meton. effect. 2 Aerem in nubes obscuravit et in unum locum coegit. Meton. subj. Virg. 5. Æn. *atque in nubem cogitur aer.* 3 Secum deorsùm ducunt et præcipitant. 4 Cælum et aerem in nubes contractum, et in guttas condensatum. Meton. adj. Virg. Ecl. 7. Jupiter *et læto descendet plurimus imbri.* 5 Est dictio trisyllaba per Diæresin. 6 Thracio, id est, Aquilone, vento frigidissimo è Thracia flante. 7 O sodales, occasionem aliquam hilariter vivendi ex hoc die tristi et ingrato arripiamus, ejusque inamœnitatem hilaritate compensemus. 8 Dùm integræ et prævalidæ sunt corporis vires et vigent, quòd moles corporis in genua, tanquam in fulcra et columnas, incumbat. Metaph. à plantis. Propriè enim dicitur, *viret omne nemus.* 9 Et dùm patitur ætas. 10 Tristitia et senilis severitas et morositas e fronte in ruges contracta pellatur, ac frons corrugata exporrigatur. 11 Meton. subj. 12 Tu, puer, move loco et deprome vina è cella. Apostrophe. 13 Quæ ex uvis expressa et in cados effusa sunt Torquato et Cotta Coss. quo tempore ego Horatius natus sum: quorum nominibus notabatur vini cadus Vide Od. 21. l. 3. 14 Omitte loqui de ceteris ad læta convivia nihil pertinentibus. 15 De quibus tu sollicitaris. 16 Restituet in firmum ac meliorem statum, tranquillitatemque. Cic. pro Arch. *sedem omnium rerum et fortunarum suarum Romæ collocavit.* 17 Metaph à rebus e proprio loco deturbatis et afflictis. 18 Vicissitudine. Sic Od. 4. l. 1. *Solvitur acris hyems grata* vice *veris, et Favoni.* 19 Unguento ex Persia et Assyria, cui Achæmenes rex quondam imperavit, advecto, vel ab Achæmene rege sæpe lætis conviviis adhibito. Meton. mat. 20 Chordis lyræ à Mercurio, qui in Cyllene, monte Arcadiæ, enutritus dicitur, inventæ. Synecd. gen.

1 Nobilis ut 2 grandi cecinit 3 Centaurus alumno :
Invicte mortalis , deâ
Nate 4 puer Thetide ,
5 Te manet Assaraci tellus , 6 quam frigida 7 parvi
8 Findunt 9 Scamandri flumina ,
10 Lubricus et Simoïs :
11 Undè tibi 12 reditum certo 13 subtemine Parcæ
14 Rupêre : nec 15 mater domum
Cærula 16 te revehet.
17 Illic omne malum vino cantuque levato,
18 Deformis ægrimoniæ
Dulcibus alloquiis.

1 Prosopopœja est Chironis , qui inducitur allocutus Achillem. 2 Achilli discipulo suo jam adulto, vel forti, fidibus canens imperavit , eumque sequentibus verbis ad lætitiam hortatus admonuit. 3 Chiron, filius Saturni è Philyra , præstantissimus doctor et magister. Synecd. gen. 4 O invicte Achilles , qui è Thetide, dea marina , natus es. Synecd. gen. 5 Te expectat , ut ubi moriaris , tibique exitio futura est tellus Trojana, quæ Assarici regis quondam fuit. Synecd. gen. *Assaracus* fuit avus Anchisæ , et pater Capys. 6 Tellurem. 7 Fluvii. 8 Dividunt. 9 Scamander et Simois, fluvii Trojani, ex Ida monte defluentes. 10 Labens pro natura aquæ. 11 Ex quo loco. 12 In patriam. 13 *Subtemen* est filum, quod stamini subtexitur. 14 Abstulerunt et denegarunt , id est, ubi pro certo tibi est moriendum. Metaph. à nentibus Parcis. 15 Thetis dea marina , cærulei coloris Synecd. gen. 16 Te inde per mare domum reducet. 17 In tellure Trojana , in loco fatali ubi fueris , mitius reddes et sublevabis omne illud malum vino et cantu, sc. dulcibus alloquiis, id est , quæ (sc. vinum et cantus) tristium ægritudinem dulcia solatia sunt. 18 Deformes efficit animi ægritudo.

Epod. XIV.

AD MÆCENATEM.

Phrynes amore detentus jambos promissos non potest absolvere.

Dicolos Distrophos.

1 Mollis inertia cur tantam 2 diffuderit imis
Oblivionem 3 sensibus ,

1 O candide Mæcenas, *tu occidis me* sæpe rogando , cur mollis inertia , id est , laborum impatiens ignavia et languor , diffuderit imis sensibus tantam oblivionem. 2 Immiserit , promissique carminis adeò oblitus sim. Metaph. ab humoribus, ac potius vaporibus sanguinis in humores concreti , qui immodica copia memoriam obruunt , sensusque opprimunt. 3 Intimis præcordiis , animo et menti , cujus sensus sunt ministri , id est , cur mens mea facta sit tam obliviosa muneris sui ab ignavia. Meton. adj. Sic Virg. Ecl. 3. Sensibus *hæc (res est non parva) reponas*.

Pocula Lethæos 1 ut si ducentia somnos
    2 Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas, 3 occidis sæpè rogando.
    4 Deus, deus nam me vetat
Inceptos, olim 5 promissum carmen, iambos
    6 Ad umbilicum adducere.
7 Non aliter Samio dicunt * arsisse Bathyllo
    8 Anacreonta Teïum;
Qui persæpè 9 cavâ testudine flevit 10 amorem,
    Non elaboratum ad pedem.
* 11 Ureris ipse miser: 12 quòd si non pulchrior * ignis
    * Accendit 13 obsessam Ilion,
Gaude sorte 14 tuâ: me 15 libertina, neque uno
    16 Contenta, Phryne 17 macerat.

1 Veluti si biberim potionem soporiferam, sive somnos Lethæos adferentem, id est, lethargum, quem inexpugnabile fere dormiendi desiderium consequitur. Metom. subj. in *pocula. Lethe* est fluvius infernalis, cujus latices si quis gustaverit, omnium rerum præteritarum statim obliviscitur. 2 Sicco, sitiente gutture. 3 Me enecas. 4 Cupido, amoris deus. Epizeuxis. 5 Tibi a me. 6 Ad finem perducere, absolvere. Metaph. est ab umbilico corporis, ad cujus formam solebant veteres librorum suorum tegumenta umbilicis, ex ebore, ligno aut simili materia factis, non nisi perfectis libris, exornare et applicare. Mart. *Ohe, jam satis est, ohe libelli Jam pervenimus* usque ad umbilicum. 7 Quam ego jam. * Amore Batylli, quem in deliciis habebat, insaniisse. Metaph. ab igne. 8 Poetam lyricum ex civitate Teo. Vide Od. 17. l. 1. 9 Ad lyram. 10 Deflevit et gemebunda voce cantavit versus nullo studio elaboratos, non satis metricis pedibus et legibus compositos de amore Bathylli. Meton. subj. 11 Tu quoque ipse, Mæcenas miser, amore flagras. 12 Quòd si Helena, quæ incendii Trojani causa fuit, non fuit tua puella Terentia pulchrior. Allegoria est ex perpetuis Metaphoris. Et in *ignis* est Synecd. gen. pro Helena. 13 Trojam à Græcis obsessam. 14 Quæ mea sorte est melior. 15 Facta libera ex ancilla. 16 Me solo amatore non contenta. Thais vero apud Ter. in Eun. Phrynæ huic similis est. *Neque tu uno eras contenta*, etc. 17 Sui amore torquet.

Epod. XV.

AD NEÆRAM AMICAM DE CUJUS PERJURIO CONQUERITUR.

Dicolos Distrophos.

Nox erat, et cœlo 1 fulgebat luna 2 sereno
    Inter minora sidera,
Cum tu, 3 magnorum numen 4 læsura deorum,
    5 In verba jurabas mea,

1 Splendebat. 2 Claro. 3 Jovis, Minervæ, Apollinis, etc. scelerum atque perjuriorum vindicum. 4 Perjuratura *Lædere* proprie est, afficere contumelia: verùm generaliter transfertur ad omnem offensionem, sive dicto ea contingat, sive facto. 5 Jurabas facere, quod ego tibi proponebam. Est enim *in verba jurare*, verbis ab altero conceptis, jurare se ita fecisse, vel non: facturum, vel non.

1 Arctiùs, atque ederâ procera astringitur ilex,
Lentis adhærens brachiis:
2 Dùm pecori lupus, et nautis 3 infestus 4 Orion
5 Turbaret 6 hibernum mare,
7 Intonsosque agitaret Apollinis 8 aura capillos,
9 Fore hunc amorem mutuum.
10 O dolitura meâ multùm virtute, Neæra!
Nam, si quid in Flacco 11 viri est,
Non 12 feret assiduas 13 potiori te 14 dare noctes,
Et quæret iratus 15 parem.
16 Nec semel offensæ cedet constantia formæ,
17 Si certus intrârit dolor.
18 At tu, quicunque es 19 felicior, 20 atque meo nunc
Superbus incedis malo,
Sis pecore, et multâ dives tellure, licebit,
Tibique 21 Pactolus fluat:
Nec te Pythagoræ 22 fallant 23 arcana 24 renati,
25 Formâque vincas 26 Nirea:
27 Eheu! translatos 28 aliò mœrebis amores,
Ast ego 29 vicissim risero.

1 Arctiùs flexibilibus et tenacibus brachiis collo meo adhærens, meque arctiùs complectens, quàm arbor glandifera alta ab edera implicatur. 2 Semper. 3 Exitialis. 4 Astrum, ortu et accasu suo tempestates excitans. Vide Od. 28. l. 1. 5 Perturbaret, commoveret. 6 Tempestuosum. 7 Cur sol depingatur intonsus, vide Od. 21. l. 1. 8 Ventus. 9 Jurabas hunc amorem inter me et te semper reciprocum fore, æternumque duraturum. 10 O Neæra, tu multum dolebis propter mentis meæ constantiam, si quando iratus te deseram. Exclamatio est per comminationem. 11 Si quid virilis sanguinis et virtutis atque animositatis in Flacco Horatio, id est, in me, reliquum est. Meton. subj. 12 Horatius non patietur. 13 Rivali, quem tu pluris Horatio facis. 14 Concedere, cumque ipso continuè pernoctari et concumbere. 15 Parem mihi puellam, quæ mihi in amore respondebit, et amantem mutuo amore redamabit. 16 Nec animi mei firmitudo à pulchritudine tuâ unquam superabitur, cùm semel invisa mihi fuerit propter perfidiam. Quidam sumi putant *offensa* active, quæ semel me offendit et læsit. 17 Si vera indignatio animum meum altiùs aliquantò subierit. 18 Apostrophe. A Neæra enim sermonem transfert ad rivalem suum nomine tacito. 19 Me, dum sc. tu admitteris, ego verò excludor. 20 Meoque damno nunc inflatus incedis, quòd spernor à Neæra. 21 Aurifer ille fluvius Lydiæ aurum volvat. 22 Fugiant, id est, licet etiam sapientissimus sis. 23 Sapientiæ secreta. 24 Toties per regenerationem nati. De animæ transmigratione in alia corpora juxta Pythagoræ opinionem, vide Ovid. 28. l. 1. 25 Corporis pulchritudine. 26 Qui, teste Homero, omnium Græcorum formosissimus fuit, quotquot ad Trojam profecti sunt. Vide Od. 20. l. 3. 27 Exclamatio per fictam et simulatam commiserationem. Similis est figura Od. 5. l. 1. *Heu! quoties fidem, Mutatosque deos flebit, et aspera Nigris æquora ventis.* 28 In alium amatorem novum, te relicto. 29 Alternatim te irridebo, ubi ab illa spretus, atque exclusus fueris. Ter. Andr. *Ego isthæc rectè ut fiant*, videro; id est, videbo.

Epod. XVI.

AD POPULUM ROM.

Commiseratio est reipubl. propter civilia bella.

Dicolos Distrophos.

Altera 1 jam 2 teritur 3 bellis civilibus 4 ætas,
5 Suis et 6 ipsa Roma viribus ruit.
7 Quam neque finitimi 8 valuerunt perdere 9 Marsi,
10 Minacis aut 11 Etrusca Porsenæ 12 manus,
13 Æmula nec 14 virtus 15 Capuæ, nec 16 Spartacus acer,
17 Novisque rebus infidelis 18 Allobrox,
Nec 19 fera 20 cærulea domuit 19 Germania 21 pube,
22 Parentibusque abominatus 23 Annibal;
24 Impia perdemus devoti sanguinis ætas,

1 A Marii ac Syllæ temporibus, qui civilibus discordiis remp. Romanam perturbarunt. 2 Atteritur, consumitur. Sic Cic. de Orat. 3. *In rebus discendis ætatem terere.* Metaph. est à corporibus, ut: *Nec te pœniteat calamo trivisse labellum.* 3 Quibus Augustus Brutum et Cassium, Cæsaris interfectores, persequebatur. 4 Quæ cædem Julii Cæsaris consecuta est. 5 Suapte manu perit, et (ut loquitur Livius) *jam magnitudine laborat sua.* 6 Ipsi Romani. Meton. subj. 7 Urbem. 8 Non potuerunt perdere duce suo Popedio. 9 Populi Italiæ bellicosi. De bello Marsico vide Od. 14. l. 3. 10 Qui minabatur se urbem Romam velle demoliri, nisi Tarquinium ejectum Romani in urbem reciperent. 11 Regis Etruscorum. 12 Militum multitudo et copia. Sumptum videtur à conductoribus operarum, ad quamlibet multitudinem hominum operi perficiendo destinatam. 13 Quæ urbis Romæ æmula fuit, quia Campani in spem venerunt eripiendi Romanis imperium, tunc temporis præsertim, cùm Annibal vastaret Italiam. 14 Fortitudo, potentia. Synecd. gen. 15 Campanorum Meton. loci pro ipsis incolis. 16 Septuaginta quatuor gladiatorum dux, qui ingenti servorum manu coacta, grave prælium cum Romanis gessit. Vide Od. 14. l. 3. Meton. subj. sumitur enim *Spartacus* pro exercitu servorum, quorum dux erat Spartacus, ut diximus. 17 Novis rebus studens et levis. 18 Allobroges, populi Galliæ. Synecd. sing. pro plur. Deinde Synecd. spec. pro genere Gallorum: qui novis rebus semper studebant contra Romanos, ut constat ex Comment. Cæsar. l. 3. et 4. Alii non agnoscunt Synecdochen, sed de Delphinatibus et Sabaudiensibus tantum intelligendum esse existimant, qui conjurationem Catilinariam indicarunt consuli Ciceroni: cujusmodi indicium non quidem dici potest infidele; sed istam fidelitatem erga pop. Rom. illi non semper retinuerunt, ut constat ex Oratione Cic. pro M. Fontejo. 19 Indomiti Germani. Meton. subj. 20 Militibus suis trucibus ac cæruleis oculis. 21 Juvenibus militibus. Meton. adj. 22 Qui bello Punico secundo propter incredibilem crudelitatem majoribus nostris execrabilis fuit. Synecd. spec. 23 Ejus exercitus. Meton. subj. 24 Nos ætas impia devoti sanguinis, id est, nos Romani scelerata ætate nati in mutuam cædem mortemque destinati, urbem Romam, quam tot hostes expugnare non potuerunt, perdemus.

1 Ferisque rursus occupabitur 2 solum.
3 Barbarus, heu, cineres 4 insistet victor, 5 et urbem
Eques sonante verberabit 6 ungulâ!
7 Quæque carent ventis 8 et solibus, ossa 9 Quirini
(10 Nefas videre) 11 dissipabit insolens!
12 Forte, quid expediat, communiter, aut melior pars,
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla sit hâc 13 potior sententia (14 Phocæorum
Velut profugit exsecrata 15 civitas,
Agros atque lares proprios, 16 habitandaque fana
Apris reliquit, et rapacibus lupis:)
17 Ire, pedes quocunque ferent: quocunque per 18 undas
Notus 19 vocabit, aut 20 protervus Africus.
21 Sic placet? an melius 22 quis habet 23 suadere? 24 se-
25 Ratem occupare quid 26 moramur alite? (cundâ
27 Sed juremus in hæc: 28 Simul imis saxa renârint

1 Et solum urbis Romæ dirutæ à feris iterum possidebitur, sicut ante eam conditam feris erat receptaculum. 2 Regio Romana. Synecd. gen. 3 Barbari. Sing. pro plur. 4 Stabit super cineres, id est, barbari insultabunt cineribus urbis vel civium, eosque conculcabunt. 5 Et eques superbè per urbis dirutæ rudera equitabit. 6 Equi. 7 Quæ ventis non commoventur, quia in sepulchro condita. Alii tamen dicunt Romulum in cœlum sublatum, vel discerptum. 8 Et quæ solis radiis non exuruntur. 9 Romuli. Synecd. gen. 10 Quæ ab hominibus conspici nefas est. 11 Per summam insolentiam demolietur et turbabit. 12 Fortasse aut vos omnes, o Romani cives, generatim, tâm sapientes, quàm insipientes, aut saltem prudentior et sanioris judicii pars inter vos, quæritis ac scire vultis, quid vobis utile sit, quas res debeatis expedire et perficere, ut hisce ærumnis civilium bellorum liberemini. 13 Melior. 14 Velut Phocæi profugerunt, qui, quòd ab Harpago, Cyri præfecto, in servitutem redacti essent, ægerrimè tulerunt, et navem conscendentes massam, sive globum ferreum, in mare demerserunt, et execrationibus usi, jurarunt se non priùs in Phocæam reversuros, quàm massa hæc sponte è fundo emergens superně aquæ innataret: Vide Herodot. l. 1. Postquam ergo Phocæi Phocæam, Ioniæ civitatem, reliquissent, Galliæ Narbonensi appulerant, ibique Massiliam, urbem nobilissimam, condiderunt. 15 Phocæi. Meton. loci pro ipsius incolis. 16 Inhabitanda. 17 Nulla sententia potior hâc sit, scil. fugere terra ac mari, quò pedes ducent. 18 Maris. 19 Nos ducet. 20 Petulans. 21 Siccine vobis placet, o Romani? Ἀνακοίνωσις est: communicat enim cum suis civibus de pacatiori et tutiori habitandi loco. 22 Aliquis vestrûm. 23 Quod suadere possit. Sic Cic. dicit: *habere dicere.* 24 Bonis avibus, bono auspicio, *αἰσίῳ ὄρνιθι*. Meton. effic. 25 Navem conscendere, et longissimè profugere. Hoc verbo notatur celeritas conscendendi naves, uti Virg. Æn. 6. Occupat *Æneas aditum custode sepulto, Evaditque celer ripam.* 26 Cessamus. 27 Sed exemplo Phocensium conceptis verbis in hæc verba sequentia juremus. 28 Ne tunc nefas sit nos in patriam redire, ut tùm demùm fas sit Romam repetere, simulac saxa ex imis aquarum vadis sua sponte sursùm elevata in aquis superne renataverint et emerserint. Phocæi enim (ut diximus) facto jam fugæ decreto, massam, sive globum ferreum, in mare conjecerant, juraverantque non ante se reversuros, quam rursus emergeret.

Vadis levata, ne redire sit nefas:
1 Neu conversa 2 domum pigeat dare lintea, quando
3 Padus Matina laverit 4 cacumina:
In mare 5 seu celsus procurrerit 6 Apenninus:
7 Novâque monstra junxerit libidine
Mirus amor: juvet ut tigres 8 subsidere cervis,
9 Adulteretur et columba milvio:
10 Credula nec flavos timeant 11 armenta leones,
12 Amatque salsa 13 lævis hircus æquora.
14 Hæc et quæ poterunt 15 reditus 16 abscindere 17 dulces,
18 Eamus omnis exsecrata 19 civitas:
20 Aut pars indocili melior grege: 21 mollis et exspes
Inominata perpremat cubilia.
22 Vos, quibus est 23 virtus, 24 muliebrem 25 tollite luctum,
26 Etrusca 27 præter et volate littora.
Nos 28 manet Oceanus 29 circumvagus: 30 arva, beata
Petamus 30 arva, divites et insulas.
Reddit ubi 31 cererem tellus 32 inarata quotannis,
Et 33 imputata floret 34 usque vinea:

1 Neve pigeat tum demum navibus velisque navium in patriam conversis domum redire. 2 Hic tanquam ex parte *συνεκδοχικῶς* tota urbs Roma intelligitur. 3 Galliæ fluvius. 4 Ad montis Matini, qui est in Calabria, verticem pervenerit, ejusque cacumina flumine suo attigerit. 5 Seu quando excelsus, etc. 6 *Apenninus* est mons ab Alpibus ortus, procul à mari per mediam Italiam porrectus. 7 Inaudita libidine dispares inter se feras conjunxerit. 8 Subjacere, seque, ut cum iis misceantur, subjicere. Undè Val. Max. dicit: *subsessores alienorum matrimoniorum*. 9 Et ut columba stupretur à milvio. Synecd. spec. pro quolibet illegitimo et inæquali coitu. 10 Imperterrita. 11 Boum et equorum. 12 In salso mari sedem suam habere amet. 13 Sine setis, lævis factus, qui pilosus et hirsutus. 14 Ubi juraverimus hæc, et quæ poterunt, etc. 15 In patriam. 16 Abrumpere, præcidere. 17 Natura quidem, sed ob bella ingratos. 18 Ubi tota Romana urbs execrationibus usa hæc juraverimus, tum omnes hinc properè migremus: *vel*, nos cives omnes execrati hæc supradicta, quæ nobis præcidunt redeundi spem omnem, tum eamus. 19 Cives. Meton. subj. 20 Aut saltem sapientior urbis Romæ pars, quam vulgi imperiti multitudo. Metaph. à pecoribus. 21 Contra autem, quæ pars civitatis ignava est et sine spe, omnemque spem abjecerit meliora inveniendi alibi, atque in sua patria *ἀνέλπις* ☉, illa hæc orbis Romæ loca tanquam infelices leetulos perpetuò premat, id est, lectulis infaustis semper incumbat, et Romæ miserrime æternum delitescat. 22 Vos autem sapientiores. 23 Virilis animus. 24 Mulieribus convenientem. 25 Auferte, pellite luctum, id est, propter patriam deserendam ne lugete. 26 Maris Etrusci. 27 Prætervolate, celeriter prætervehimini. 28 Exspectat ut à nobis navigetur. 29 Qui universam terram circumvagatur, in quo sunt Insulæ Fortunatæ. 30 Insulas Fortunatas. Epanalepsis. Synonyma verò sunt, *arva beata*, *divites insulæ*. 31 Messem copiosam, frumenta. Meton. effic. 32 Sine rustico labore. 33 A vinitore non putata, non præcisa. 34 Semper.

1 Germinat et nunquam fallentis termes olivæ,
2 Suamque 3 pulla ficus ornat arborem:
Mella cavâ 4 manant ex ilice: 5 montibus altis
Levis 6 crepante lympha 7 desilit pede.
Illic 8 injussæ veniunt ad mulctra capellæ,
9 Refertque tenta grex amicus ubera:
10 Nec vespertinus circumgemit ursus ovile,
11 Nec 12 intumescit alta 13 viperis humus.
Pluraque felices mirabimur, 14 ut neque 15 largis
16 Aquosus Eurus 17 arva radat imbribus,
Pinguia nec 18 siccis urantur 19 semina glebis,
20 Utrumque 21 rege temperante cœlitum.
Non 22 hùc 23 Argoô 24 contendit remige 25 pinus,
Neque 26 impudica 27 Colchis intulit pedem:
Non hùc 28 Sidonii 29 torserunt 30 cornua nautæ,
31 Laboriosa nec cohors Ulyssei.
32 Nulla nocent pecori contagia: 33 nullius astri

1 Et ubi ramus olivæ, quæ domini sui spem nunquam fallit, semper pullulat. 2 Naturalem, non in i-ram. 3 Nigra et matura. 4 Destillant ex arbore glandifera. 5 Ex. 6 Sonante pede, id est, cum leni murmure. Metaph. ab animantibus ad inanimatam aquam, quæ suo cursu declivi murmur edit. 7 Deorsùm cadit. 8 Non coactæ, suâ sponte, αὐτόματοι, lac copiosum præbent. 9 Aliusque ovium et capellarum grex φίλος, carus domino suo, refert domum ex pascuis ubera lactæ distenta, plena. 10 Nec ursus vespertino tempore circum ovile gemitum edit, id est ursus non insidiatur ovibus, quæ sunt in ovili. Sic Virg. Georg. 3. *Nec gregibus* nocturnus *obambulat*, id est, noctu. 11 Hipallage est. 12 Vel veneni sparsione, vel ipsis serpentium latebris, quæ sub terra sunt. 13 Venenatis serpentibus inclusis. 14 Quomodo. 15 Copiosis. 16 Quòd, cùm vehementior est, fere in pluviam desinit, per se siccus potiùs frigidusque. 17 Agros minuat, deterat, vexet. Metaph. ab his qui scabra et exaspera lævigant. 18 Calore solis siccatis æstivo tempore corrumpantur. 19 Quæ in illis insulis germinare cœperunt. 20 Anni tempus, hyemem et æstatem Jove ità moderante. 21 Synecd. gen. 22 In hasce beatas insulas. 23 Cùm Argois, id est, talibus remigibus, quales in Argo navi erant, Heroibus Græcis. Synecd. 24 Cursum suum direxit. 25 Navis Argo ex pino facta, in qua Jason et Heroes Græci vecti sunt, vellus aureum petentes. Meton. materiæ. 26 Quæ propter Jasonem patriam suam prodidit 27 Medea, Æetæ, regis Colchi, filia. Synecd. gen. 28 Sidonii (dicti à *Sidone*, celeberi Phœniciæ urbe, cui imperavit Cadmus rex Phænicum) in insulas Fortunatas navibus mercaturæ gratia non venerunt. 29 Converterunt. 30 Extremitates antennarum et velorum, id est, naves. Synecd. membri. Est præterea translatio à bestiis cornutis, ad quarumlibet rerum extremitatem. Virg. Æn. 3. Cornua *velatarum obvertimus antennarum*. 31 Nec socii Ulyssis, qui multas ærumnas perpessi sunt, navibus in pelago errantes, huc venerunt. Sic *laboriosa deambulatio*, laboris plena, etiamsi de homine dicatur patientissimo laboris. 32 Ubi nulla, etc. 32 Ut Sirii.

Gregem æstuosa torret 1 impotentia.
Juppiter 2 illa 3 piæ secrevit littora genti,
4 Ut 5 inquinavit ære tempus aureum:
6 Ære, 7 dehinc ferro, 8 duravit sæcula: 9 quorum
Piis secunda, vate me, datur fuga.

1 Nimis vehemens potentia, immoderata violentia æstu suo gregem macerat. 2 Illarum Fortunatarum insularum. 3 Piis hominibus inhabitanda. 4 Postquam Jupiter sæculum aureum æreo permutaverat. 5 Æreo sæculo polluit, deterius reddidit. 6 Æreo, inquam, sæculo. 7 Sed post æreum sæculum. 8 Nostra tempora dura fecit, id est, ferrea fecit, id est, armis ac gladiis immania reddidit. Vide Met. 1. 9 Quorum duorum sæculorum piis hominibus, qui adhuc pauci restant, me impulsore, prospera, et quæ feliciter succedet, migratio datur, id est, quæ sæcula ferrea pii possunt effugere mea prædictione et consilio de Fortunatis insulis petendis.

Epod. XVII.

AD CANIDIAM.

Petit eam ut sibi ignoscat, cujus se veneficiis superatum fingit.

Monocolos.

Jam jam efficaci 1 do manus 2 scientiæ,
3 Supplex et oro regna per 4 Proserpinæ,
Per et 5 Dianæ 6 non movenda numina,
Per atque libros 7 carminum, 8 valentium
Refixa cœlo devocare sidera,
Canidia, parce 9 vocibus tandem sacris,
10 Citumque retrò solve, solve, 11 turbinem.

1 Potenti tuæ scientiæ magicæ cedo, meque ab illa victum lubens fateor. *Dare* enim *manus*, est cedere, et fateri se victum esse. Cic. Attic. l. 1. *Ajebat illum primo sanè diu multa contra: ad extremum autem* manus dedisse. Metaph. est a præliantibus, quorum victus, ne interficiatur, manum dare solet manicis constringendam. 2 Arti magicæ, incantamentis. Synec. gen. 3 Et supplex oro te per deas tibi maxime venerandas. 4 Inferorum reginæ, præsidis magicæ artis. Mos erat apud veteres obsecrare per res ei, quem obsecrabant, carissimas, aut religiosissimas. 5 Hecates artis magicæ inventricis. 6 Ἀκίνητα, non irritanda. Diana enim irata graves ab iis, qui offenderunt, sumit pœnas. 7 Incantationum tuarum. 8 Quæ valent in terras deducere sidera e cœlo detracta, avulsa, quòd stellæ, tanquam clavi, cœlo quodammodo fixæ videri possunt. 9 Execrandis illis carminibus et incantationibus in meam perniciem recitandis. Synecd. gen. 10 Velociter in se revolutum. 11 Libera, libera me iis amentiæ nexibus, quibus mentem meam illigasti. *Turbinem* autem vocat carmen ipsum, quo mens veluti in gyrum agi videatur, eaque maleficii specie per artem magicam cogatur aliquis ad amandum. Epizeuxis.

1 Movit nepotem Telephus Nereïum,
In 2 quem 3 superbus ordinârat agmina
Mysorum, 4 et in quem tela acuta torserat.
5 Unxere 6 matres Iliæ 7 addictum feris
Alitibus, atque canibus 8 homicidam Hectorem,
Postquam 9 relictis mœnibus 10 rex 11 procidit
(12 Heu) 13 pervicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuêre pellibus
Laboriosi 14 remiges Ulyssei,
15 Volente Circe, membra: tunc 16 mens, et sonus
Relatus atque notus in vultus honor.
Dedi satis superque pœnarum tibi,
17 Amata nautis multùm, et institoribus.
Fugit 18 juventus, 19 et verecundus color
Reliquit ossa pelle amicta 20 luridâ:
Tuis 21 capillus 22 albus est 23 odoribus.
Nullum à labore me 24 reclinat otium:
25 Urget diem nox, et dies noctem: 26 neque est
27 Levare 28 tenta spiritu præcordia.
29 Ergo negatum vincor ut credam miser,
30 Sabella pectus increpare carmina,

1 Telephus, Herculis filius, Mysorum rex, commovit et ad misericordiam flexit Achillem, cujus mater Thetis Nerei fuit filia. Synecd. gen. 2 Achillem. 3 Tanquam dux superbus instruxerat exercitum et copias militum suorum Mysorum. 4 Ut à Mysia Grecos expelleret, et ad Trojam ire prohiberet. Ubi cùm Telephus adeò graviter ab Achille vulneratus esset, ut ex oraculo sanari non potuerit, nisi per illum, à quo vulneratus esset, placatus Achilles hastæ suæ, qua illum læserat, rubigine vulnus illud curavit. 5 Post lorionem. 6 Matronæ Trojanæ, Hecuba, Andromache, Creusa, etc. Synecd. gen. 7 Ab Achille ad dilacerandum destinatum. 8 Cadaver Hectoris, qui multos Græcos interfecerat. 9 Relicta nocturno tempore Troja. 10 Priamus. Synecd. gen. 11 Supplex se ad pedes Achillis abjecit. 12 Eheu tantus rex! Exclamatio est miserantis senem supplicem. 13 Obstinati in sententia. 14 Socii Ulyssis illius, qui multos labores in mari perpessus fuerat, exuerunt una cum pellibus membra porcorum setis obducta atque aspera, id est; porcorum figuras exuerunt, et humanas resumpserunt. Lege Ovid. Met. 14. 15 Consentiente Circe, vestræ artis magistra, Solis filia, jam ab Ulysse placata. 16 Ratio et oratio sive vox humana, et pristina humana facies restituta est. 17 O Canidia, quæ à nautis, et vilibus cerdonibus multum amata fuisti. 18 Flos juventutis meæ. 19 Et rubicundus color, qualem pudor creare solet, maxime in pueris juvenibusque. Synecd. gen. 20 Pallida. 21 Mens. 22 Canus. 23 Unguentis veneficis Synecd. 24 Removet, liberat. 25 Diurno labori nocturnus, nocturno diurnus succedit, id est, nocte dieque animi laboribus exerceor. 26 Neque licet, οὐδ᾽ ἔξ ἐστι, respirare. 27 Respiratione reficere. 28 Distenta sive extenta spiritu et vix respirantia. 29 Ergo ego miser jam tandem magnis ærumnis convincor, ut credam, id est, cogor nunc credere, negatum sc. *prius a me*, id est, quod hactenus negavi et credere non potui, sc. carmina Sabella, etc. 30 Incantamenta Canidiæ, quæ Sabella, vel in Sabinis nata, erat, vim habere ad permovendos, et perturbandos hominum animos.

Caputque Marsâ 1 dissilire næniâ
Quid amplius 2 vis? ô 3 mare, et terra! 4 ardeo:
Quantum neque 5 atro 6 delibutus 7 Hercules
8 Nessi cruore, 9 nec Sicanâ fervidâ
Virens in Ætnâ flamma: 10 tu, 11 donec cinis
Injuriosis aridus ventis ferar,
12 Cales venenis officina Colchicis.
13 Quæ finis? 14 aut quod me 15 manet stipendium?
16 Effare: 17 jussas 18 cum fide pœnas luam:
Paratus 19 expiare, seu poposceris
20 Centum juvencos, sive 21 mendaci lyrâ
Voles sonari. 22 Tu pudica, tu proba
Perambulabis astra sidus aureum.
23 Infamis Helenæ Castor offensus vice,
24 Fraterque magni Castoris, victi 25 prece
26 Adempta 27 vati reddidere lumina.
28 Et tu (potes nam) solve me dementiâ.
29 O nec paternis obsoleta sordibus,

1 Et caput viri alicujus in diversas partes disrumpi, frangi, et ad amentiam redigi Marsis incantamentis. Synecdochica est Metaph. a Corybantibus seu Saliis, qui tripudiantes variè capita jactabant. 2 Cupis, o Canidia. 3 Exclamatio tragica vehementer cruciati, et omni humana ope destituti. 4 Desiderio Canidiæ. 5 Venenato. 6 Unctus et inflammatus. 7 Arsit in Oeta monte, cum Iolen aliam conjugem ducturus, vestem Nessi, ab uxore Deianira missam induisset. 8 Cruore Centauri, qui Deianiræ vim inferre conabatur. Vide Epod. 3. 9 Quantùm etiam non ardet illa nunquam moriens et perpetua flamma in Ætna fervido Siciliæ monte. 10 O Canidia. 11 Donec amoris flammis in cinerem redactus a petulantibus ventis variè dissiper. 12 Ardes tanquam officina repleta venenis, quibus Medea usa fuit: erat enim Medea ex Colcho, i. tu mihi venena parabis, dùm vivam. Alleg. è Metaphoris à taberna pharmacopœorum. Canidiam ergo ipsam *officinam* vocat omni veneficiorum genere refertam: ut si *virtus* ipsa Cato, aut ipsa *eloquentia* dicatur Cicero. 13 Quis terminus erit istis meis malis? 14 Aut quas pœnas pecuniarias aut quod tributum a me exigis? Metaph. à mercatibus stipendia castrensia. *Stipendium* dicitur à *stipe pendenda*: olim enim pecunia pendebatur, non numerabatur. 15 Exspectat. 16 Dic, quid cupias. 17 A te imperatas. 18 Fideliter. 19 Culpam meam pœna purgare, et læsam te placare. 20 Integram hecatomben in sacrificium tibi offerri. 21 Sive etiam jusseris, ut falso carmine ad lyram tuas laudes canam, quod fiet, si sic dicam, tu pudica, tu proba, etc. 22 Tum tu tanquam casta falso carmine à me in stellarum numerum refereris. 23 Castor iratus gratia sororis suæ Helenæ infamia notatæ à Stesichoro, quæ sola suo adulterio tam diuturni belli causam præbuerat, cùm Achivorum in patriam reditum carmine descripsit. 24 Et Pollux. 25 Precibus Stesichori, cùm palinodiam cecinisset. 26 Oculos restituerunt Erat enim à Castore et Polluce excæcatus. 27 Stesichoro. Synecd. gen. 28 Tu quoque, o Canidia, eorum exemplo libera me à dementia, quam patior: nam tu sola potes me solvere. 29 O Canidia, quæ majorum tuorum turpitudine et ignobilitate deformata non es. Metaph. à cœnosis volutabris suum ad illicitos hominum concubitus notandos, et Canidiam ex ignobili et avaro parentum genere in nobile ac liberale vindicandam, simulatione tamen ironica; contrà enim sentit, eam ex obscurissimis sordidissimisque parentibus natam.

Nec in sepulchris 1 pauperum 2 prudens anus
3 Novendiales dissipare pulveres!
4 Tibi hospitale pectus et 5 puræ manus:
Tuusque venter 6 Partumejus: et tuo
Cruore 7 rubros obstetrix pannos 8 lavit,
9 Utcunque fortis 10 puerpera.

Canidiæ responsio qua ostendit se nullis precibus exorari posse, quoniam sua veneficia divulgaverat poëta.

Quid 11 obseratis auribus 12 fundis preces?
Non saxa 13 nudis 14 surdiora navitis
15 Neptunus alto 16 tundit hibernus 17 salo,
18 Inultus ut tu riseris 19 Cotyttia
20 Vulgata, sacrum 21 liberi Cupidinis?
22 Et Esquilini 23 pontifex 24 venefici
Impune ut urbem nomine implêris meo?
25 Quid proderit ditâsse 26 Pelignas anus,

1 Quia divitum sepulchra suis custodibus erant curæ. 2 Nescia dispergendi cineres mortuorum, id est, non assuefacta manibus et umbris pauperum evocandis post novem dies, ex quo cadavera combusta sunt, et mortuorum ossibus collectis veneficia exercere. 3 Quia cadaver demortui septem dies domi asservabatur, octavo die cremabatur, nono sepulchro mandabatur, et tùm sacrificium mortuo factum dicebatur *novendiale*. 4 Animus est tibi bonus et humanus. 5 A scelere, i. nullo sanguine maculatæ, καθαραὶ χεῖρες. Ironia. 6 Aptus partui et fœcundus. Al. sic exponunt: *Et partum ejus*, quem alii dicunt filium tuum esse suppositum, verus tuus *venter*, id est, filius est. Et tùm exit. Meton. subj. 7 In tuo puerperio. 8 A sordibus purgavit. 9 Quandocunque, *vel*, quotiescunque tu tanquam valida puerpera partu edito è lecto surgis, id est, nunquam: nunquam enim nec paris, nec peperisti. Ironia. 10 Hoc *exiliendi* verbo significantur vires Canidiæ à partu firma, nec more aliarum puerperarum debilitatæ. 11 Auribus meis clausis et surdis. Metaph. ab occlusis foribus ad repellendas poetæ preces. 12 Metaph. à liquoribus, quasi verba more liquorum in aures instillentur. 13 Naufragio laborantibus. 14 Quæ nautas naufragos magis exaudiant, quàm ego te et tuas preces Metaph. ab eo, qui non audit, sed obsurdescit. 15 Mare hiberno tempore procellosum. Meton. effic. 16 Verberat. Metaph. à malleis fabrorum. 17 Commotis fluctibus. 18 Egone patiar, ut tu impunè deriseris? Non faciam. Aposiopesis est, figura iratorum propria. 19 Sacra nocturna et flagitiosa, quæ tibi sub silentii fide tanquam mysteria credideram, sic dicta à *Cotyttone*, dea turpitudinis. 20 Evulgare tuis versibus. 21 Quæ Cotyttia sacrum quoddam fuerunt amoris liberi, sine ullo pudore, nulla lege à libidine revocati. 22 Et patiar, ut tu, qui tanquam pontifex, censor ac judex, maximèque consejus fuisti veneficiorum illorum, quæ in Esquilino colle nocturno tempore peregimus, sine vindicta me urbis fabulam feceris? 23 Metaph. à munere pontificio, cujus erat, censuram agere divinarum et humanarum rerum, quam poeta videbatur sibi sumere. Hæc vox dicta est, *vel*, à faciendo ponte, quod primus supra Tiberim Numa fecerit pontem sublicium, atque successores eundem sæpè restituerunt: *vel*, à potestate faciendi sacra et operandi. 24 Veneficii. Apocope. 25 Quid proderit tibi ad liberationem te pretio conduxisse veneficas, ut te à furore solvant? 26 *Peligni* populi sunt Marsis vicini, ideòque venefici et ipsi habiti. Hic autem *Pelignæ anui* pro veneficis vetulis ponuntur per Sinecd. spec.

1 Velociusve miscuisse toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata 2 misero vita 3 ducenda est 4 in hoc,
5 Novis ut usque suppetas doloribus.
6 Optat quietem Pelopis 7 infidus pater,
Egens 8 benignæ Tantalus semper dapis:
Optat 9 Prometheus obligatus 10 aliti,
6 Optat supremo collocare 11 Sisyphus
In monte saxum: sed vetant 12 leges Jovis.
13 Valet modò altis desilire turribus,
Modò ense pectus 14 Norico 15 recludere:
16 Frustraque vincla 17 gutturi innectes tuo,
18 Fastidiosâ tristis ægrimoniâ.
19 Vectabor humeris tunc ego inimicis eques,
Meæque terra cedet 20 insolentiæ.
21 An, quæ 22 movere cereas imagines,
Ut ipse nosti curiosus, et 23 polo
Deripere lunam 24 vocibus possum meis,
Possum 25 crematos excitare mortuos,
26 Desiderique temperare poculum,
27 Plorem artis, in te nil habentis, exitum?

1 Citiùs interimens venenum miscuisse, atque per mortem insaniæ voluisse subducere, si tardiùs, quam optas, es moriturus? 2 Tibi. 3 Producenda, extendenda: sic dicimus *ducere bellum*. 4 Ad hoc, propter hoc, ἐπὶ τούτῳ, ad hunc finem. 5 Ut semper sufficias, diuque materiam suppedites cruciatibus ferendis, quos ego quotidie tibi novos parabo. 6 Optat mortem, sed non invenit. Anaphora. 7 Perjurus, infidelis, qui deorum mensis admotus arcana deorum revelavit. 8 Affluentis, copiosæ dapis, quæ ob oculos versatur. 9 Prometheus etiam, quòd nimis callidus ignem, ab irato Jove hominibus subtractum, hominibus furto reddidisset, Caucaso monti catenis alligatus, et Jovis aquilæ, ut suo jecore perpetuum pabulum laceranti præbeat, Jove condemnante, devinctus, optat mortem, malorum remedium. 10 Vulturi, vel aquilæ. Synecd. gen. 11 Sisyphus etiam, astutissimus latro, quòd Atticam latrociniis infestasset, a Theseo occisus, et apud inferos ad æternum laborem damnatus, optat quidem ærumnis suis finem imponere; sed frustrà: nam saxum ubi propè cacumen montis attigit, semper deorsùm volvitur. 12 Quæ illos ad hujusmodi supplicia apud inferos condemnarunt. 13 Tu quoque, o Horati, modò optabis, etc. sed non poteris. 14 Ense aliquo acuto ac robusto, quales in Norica, Germaniæ regione, fiunt. Synecd. spec. Vide Od. 16. l. 1. 15 Aperire, transfigere pectus tuum. Sic Virg. 10. Æn. *Tum, latebras animæ, pectus mucrone recludit*. 16 Quia non morieris. 17 Ut laqueo te suffoces. 18 Existens tristis animi ægritudine, quæ vitam fastidit. 19 Tunc ego Canidia super humeros tuos mihi invisos, tanquam eques, insidebo, equitabo, id est, semper tibi molestiam, ut importunus eques equo, exhibebo. Allegoria est ab equitantibus. 20 Indomitæ meæ efficaciæ locum dabit, nec resistere poterit. 21 An ego Canidia plorem, etc. 22 Tanquam vivas reddere, et motu præditas efficere possum effigies eorum, quos studemus devovere. 23 Cœlo deducere, deorsùm rapere. Pars pro toto. 24 Carminibus, incantamentis meis. Synecd. gen. 25 Mortuos igne combustos in vitam revocare. 26 Amoris potionem conficere. Apocope. 27 An ego plorare debeam ac conqueri propter eventum artis meæ magicæ, quæ, cùm alia sit potentissima, nihil in te potentiæ habebit?

Q. HORATII FLACCI
CARMEN * SÆCULARE,
PRO IMPERII ROMANI INCOLUMITATE.

Tricolos Tetrastrophos.

1 Phœbe, 2 sylvarumque potens Diana,
3 Lucidum cœli decus, ô 4 colendi
Semper, et culti, date, quæ 5 precamur
6 Tempore sacro :
7 Quo 8 Sibyllini monuêre versus,
Virgines 9 lectas, puerosque castos,
10 Dis, quibus septem placuêre colles
Dicere 11 carmen.
12 Alme Sol, 13 curru nitido diem qui
14 Promis et celas, 15 aliusque et idem
Nasceris, 16 possis nihil urbe Româ
17 Visere 18 majus.
Ritè maturos aperire partus
Lenis 19 Ilithya, tuêre matres :

* Carmen sæculare fuit à Poeta compositum, ut caneretur ludis sæcularibus, qui centesimo quoque anno fieri solebant. Carmen autem sæculare ad Apollinem maxime et Dianam canitur, quia Dii sunt malorum depulsores, et idcircò placandi.

1 O Jovis et Latonæ fili Apollo. 2 Venationum dea. Meton. subj. 3 Sol et Luna omnium stellarum sidera in cœlo lucidissima sunt. Virg. 1. Georg. *clarissima mundi lumina* appellat. 4 A me. Polyptoton et Metaph. ab agricolis. 5 Vos. 6 Diebus festis sæcularium ludorum. Synecd. gen. 7 Quo tempore, et quo die sæcularis festi. 8 Sibyllini libri : quorum autoritas multùm valuit apud veteres Romanos. Appellantur autem *libri Sibyllini*, non quia fuerunt unius Sibyllæ, sed quòd omnes fœminæ vates *Sibyllæ* sunt à veteribus appellatæ, à consiliis Deorum denunciandis sic dictæ ; Σιοὺς enim *Deos* vocant Æoles, non Θεοὺς, et consilium non βȣλὴν, sed βυλὴν appellant. Vide quæ nos ad Sall. p. 148. 9 Pudicas. 10 Jovi, Marti, Veneri, Apollini et Dianæ, aliisque, quibus septem urbis Romæ colles, Quirinalis, Viminalis, Esquilinus, Cælius, Palatinus, Tarpejus, et Aventinus placuere, i. quibus Roma ipsa, septem colles suo ambitu includens, placuit, quique ejus præsides et custodes sunt. 11 Sæculare. Synecd. gen. 12 Qui omnia alis et foves. 13 Lucido curru vectus circùm terram intra horas 24. 14 Aperis, profers oriens, et condis occidens. 15 Quia alius ab hesterno videris nasci hodie, tamen idem es semper unus. *Alius* videri potest, *vel* quia quotidie alio loco oritur, donec anni cursum peregerit ; *vel* quia non uno semper vultu ; *vel* quia oriens lucem, occidens tenebras fert ; *vel* ob vicissitudinem temporum. 16 Utinam possis, precamur ut possis. 17 Tuis radiis illustrare. 18 Potentius. 19 O Diana, quæ lenis et propitia es in partubus tempestivo tempore maturandis et aperiendis et in lucem edendis, id est, quæ placide et leniter parturientes juvas. Vide Od. 22. l. 3.

1 Sive tu Lucina probas vocari,
2 Seu Genitalis.
3 Diva, producas sobolem, 4 patrumque
Prosperes decreta super jugandis
Fœminis, prolisque novæ feraci
5 Lege maritâ:
6 Certus ut denos decies per annos
Orbis et cantus, referatque ludos,
7 Ter die claro, totiesque grata
Nocte 8 frequentes.
9 Vosque veraces cecinisse Parcæ,
Quod semel 10 dictum est, 11 stabilisque rerum
Terminus servet, bona jam 12 peractis
Jungite 13 fata.
14 Fertilis frugum pecorisque tellus
Spiceâ donet 15 Cererem corona;
Nutriant 16 fœtus et 17 aquæ salubres,
18 Et Jovis auræ.
19 Condito mitis placidusque telo
Supplices 20 audi pueros, 21 Apollo;

1 Sive eligis vocari Lucina, quia opem fers infantibus in lucem prodeuntibus. 2 Seu mavis vocari Luna ad gignendum valens γενεθλίη θεά. Nam velut solis calor animat, sic humor lunæ nutrit et gignit. 3 O dea, rogamus te, ut liberos salvos in lucem producas, ac senatorum Romanorum senatus consulta de fœminis in matrimonio collocandis prosperes. 4 Synecd. gen. et Metaph. à moribus patrum erga liberos ad curam senatorum de repub. indicandam. 5 Et super lege maritali, quæ sit ferax novæ prolis. Synecd. gen. Sic dicitur *fœdus maritum*, id est, maritale. Legem tulerunt Papius et Poppæus consules de maritandis ordinibus, Augusto imperante. 6 Precamur ut hic certus sæculi circulus per decies denos, id est, centum annos in se rediens, hosce cantus referat et ludos sæculares. 7 Ter in ternis diebus, totidemque noctibus. 8 Cantus et ludos in maxima populi frequentia celebratos, ad quos multi conveniant. 9 Vosque, o Parcæ, veraces cecinisse; id est, quæ vera cecinistis, *vel*, quæ veraces estis in iis, quæ cecinistis, jungite bona fata *fatis* jam peractis, stabilisque terminus rerum servet *illud*, quod semel dictum est. Apostrophe est, ubi imploratio convertitur à Phœbo et Diana ad Parcas. 10 A vobis, sc. ut Romanum imperium permaneat in perpetuum. 11 Ratus et immutabilis rerum ordo. Quidam *Terminum* sumunt pro deo comite fatorum et Parcarum, qui nulli parcat, nec ulla in re ipsi Jovi concedere soleat. 12 Fatis præteritis et felicibus imposterùm, id est, eventus prosperos præteritos felici futuri temporis eventu cofirmate. 13 Imperii Romani. 14 Frugibus abundans et pecore. 15 Hanc deam frugum agricolæ spiceis coronis ornabant, propter frugum ubertatem. Undè Tibul. El, l. 1. *Flava Ceres, tibi sit nostro de more corona Spicea, quæ templi pendeat ante fores.* Ideòque Hesiodus eam εὐστέφανον vocat, id est, *pulchrè coronatam.* 16 Fructus omnium animalium omniumque rerum. 17 Pluviæ. 18 Et aer serenus et temperatus. 19 Tuis sagittis in pharetra reconditis, et e manibus tuis abjectis. Nunquam enim, nisi iratus, jaculatur Apollo. 20 Exaudi. 21 Altera est sermonis aversio.

Siderum regina 1 bicornis audi,
Luna, puellas.
2 Roma si vestrum est opus; 3 Iliæque
Littus Etruscum tenuere turmæ,
4 Jussa pars mutare 5 lares et 6 urbem
7 Sospite cursu:
8 Cui per ardentem 9 sinè fraude Trojam
10 Castus Æneas 11 patriæ superstes
12 Liberum munivit iter, daturus
13 Plura 14 relictis:
Di probos mores docili 15 juventæ,
Di 16 senectuti placidæ 17 quietem,
18 Romulæ genti date 19 remque, 20 prolemque
Et 21 decus omne.
Quique vos bobus veneratur 22 albis
23 Clarus Anchisæ Venerisque sanguis,
Imperet 24 bellante prior, jacentem
25 Lenis in hostem.
Jam mari terrâque 26 manus potentes
27 Medus, 28 Albanasque timet secures:
Jam Scythæ 29 responsa petunt, superbi
Nuper et Indi.
Jam fides, et pax, et honor, pudorque
Priscus, 30 et neglecta 31 redire virtus

1 Luna præsertim triduana bicornis apparet. 2 Quod et futurum nihil dubitamus, siquidem urbs Roma per vos vestrumque oraculum facta est. Æneas enim cum suis, Apollinis responsa secutus, sedes in Italia novas collocavit. 3 Et Trojanæ turmæ littus Tiberinum tenuere. 4 Nempe quæ turma tanquam pars reliquiarum Trojæ à te sive per tuum oraculum jussa fuit. 5 Domum. Meton. 6 Trojam. Synecd. gen. 7 Salva navigatione. Synecd. gen. 8 Turmæ Trojanæ. 9 Sinè vitæ noxa, sinè damno flammæ, *vel*, sinè ullo proditionis crimine munivit iter. Sic Od. 19. l. 2. *Nodo coerces viperino Bistonidum* sine fraude *crines*. 10 Pius, religiosus. 11 Qui patria sua incensa cum paucis incolumis evasit. 12 Tutam effugiendi facultatem dedit. 13 Quàm in urbe Trojana reliquerat, longèque firmius imperium pariturus. 14 Comitibus suis Trojanis, quos secum in Italiam adduxit. 15 Juvenibus Romanis ad discendum aptis. Meton. adj. 16 Tranquillis senibus. Meton. adj. 17 Pacem. 18 Romanæ. Sic Od. 5. l. 4. *optime* Romulæ *Custos gentis*. 19 Divitias. 20 Liberos. 21 Omnem imperii majestatem. 22 Illum triumphat. Quia Apollo et Diana lucidi sunt, albæ victimæ iis conveniunt. 23 Augustus Cæsar, clarus Romanorum princeps, Anchisa et Venere oriundus: Meton. mat. Sic de Art. *Vos, o Pompilius sanguis*. 24 Superior, potentior, major hostibus rebellantibus ac bellum inferentibus. Synecd. num. sing. Virg. Æn. 11. *Hic pietate prior*. 25 Misericors ac placidus in hostes devictos, juxta illud Virg. Æn. 6. *Parcere subjectis et debellare superbos*. 26 Augusti vim. 27 Medi. Synecd. num. sing. 28 Romanorum imperium, dictum ab Albano monte in Italia. 29 Mandata à Romanis, tanquam potentioribus, exspectant, *vel*, ab Augusto amicitiam petunt. 30 Antea sceleribus hominum è terra profligata. 31 Id est nunc homines virtutem, et superiora illa, fidem, justitiam, pacem, etc. quæ antea e terris expulerunt, colere et amplecti incipiunt.

Audet, apparetque beata pleno
1 Copia cornu.
2 Augur, et fulgente 3 decorus arcu
Phœbus, 4 acceptusque novem Camœnis,
Qui 5 salutari 6 levat arte fessos
7 Corporis artus;
8 Si Palatinas videt æquus arces,
9 Remque Romanam, Latiumque felix,
10 Alterum in lustrum, meliusque semper
Proroget ævum.
11 Quæque Aventinum tenet 12 Algidumque,
13 Quindecim Diana preces virorum
14 Curet, et votis 15 puerorum amicas
16 Applicet aures.
17 Hæc Jovem sentire, deosque cunctos,
Spem bonam certamque domum reporto,
Doctus et Phœbi chorus, et Dianæ
Dicere laudes.

1 Omnium rerum abundantia. Vide Od. 17. l. 1. 2 Divinus Apollo rursùs apparet, qui à Jove vaticinationem habuit. 3 Decoratus arcu argenteo, Ἀργυρότοξος. 4 Et novem Musis gratus, propter musicam. 5 Arte medicinali. Synecd. gen. Ovid. 1. Met. *Inventum medicinæ meum est, opiferque per orbem Dicor.* 6 Sanitati restituit. 7 Corpora ægrotorum morbo defatigata ac infirma. 8 Si benignus favet arcibus Palatinis, id est, toti Romæ. Pars pro toto. 9 Imperiumque Romanum, et Italiam propitius intuetur. 10 In alteram et semper meliorem ætatem felix, id est, propitius producat, et sæculum felicius præbeat. 11 Et si Dianæ, quæ incolit ac possidet Aventinum montem, etç.

12 Montem, in quo Dianæ sacra celebrabantur. 13 Qui sacris faciendis præsunt, et carminum Sibyllæ curam gerunt, et ad quos ludorum sæcularium procuratio pertinet. 14 Exaudiat, sibique commendatas habeat. 15 Canentium. 16 Benevolas suas aures præbeat, atque annuat precibus puerorum. 17 Ordo est: Ego *chorus* canentium puerorum et puellarum, *doctus dicere*, id est, institutus ad dicendum, *laudes Apollinis et Dianæ, reporto domum spem bonam et certam, Jovem, et cunctos* reliquos *deos*, Martem, Venerem, Apollinem et Dianam, *sentire*, id est, velle et approbare hæc, quæ precati sumus, id est, preces nostras audivisse. Prosopopœja.

Q. HORATII FLACCI

SERMONUM
SIVE
SATYRARUM
LIBER I.

SATYRA I.

Invehitur primùm in pravam hominum consuetudinem, quâ fit, ut nunquam suâ sorte sint contenti, nec in suo vitæ instituto sibi placeant, sed alienum suo anteferant, et suæ conditionis semper eos pœniteat. Deinde avaritiam, capta ex hoc sermone occasione, insectatur.

1 Qui fit, Mæcenas, ut 2 nemo, quam sibi 3 sortem
4 Seu 5 ratio dederit, seu 6 fors objecerit, 7 illa
Contentus vivat? laudet 8 diversa sequentes?
9 O fortunati mercatores, 10 gravis annis
11 Miles ait, 12 multo jam fractus 13 membra labore.
Contrà 14 mercator, navim jactantibus austris,
15 Militia est potior. 16 quid enim? 17 concurritur: horæ,
18 Momento aut cita mors venit, aut victoria læta.

1 Quid causæ est, quomodo fit? 2 Nullus hominum. 3 Vitæ conditionem, professionem. 4 Symploce est in similitudine soni ejusdem circa principia et clausulas sententiarum; ubi cernuntur πάρισα καὶ ὁμοιοτέλευτα, id est, *comparia et similiter desinentia.* 5 Providentia, quæ certo consilio ac deliberatione dirigitur. 6 Casus et fortuna temere ac sine ratione alicui objecerit. 7 Sorte. 8 Sed quisque laudet sequentes dissimilia vitæ genera. 9 Exclamatio est admirantis alienam sortem, atque de propria conquerentis. 10 Senex. 11 Hic initio Poeta breviter sermonem quatuor personarum repræsentat per imperfectam Prosopopœjam, militis, mercatoris, patroni consulti, et agricolæ consulentis. 12 Habens jam membra diuturno labore militari enervata. 13 Sc. *secundùm*, κατὰ. Hellenismus Poetis Latinis maxime usitatus, pro quo dicunt Oratores, *miles fractus membris.* Virg. 1. Æn. *Os, humerosque deo similis.* 14 Inquit, ait. 15 Militia longè melior est hac, quam nos exercemus, mercatura. 16 Quare militia non melior sit? 17 Nimirum in militia in conflictu ab utroque exercitu prælium committitur, pugnatur. Sic Virg. 4. Georg. de apibus: *Erumpunt portis: concurritur; æthere in alto Fit sonitus. Concurrere* proprie est prælium auspicari, quod cursu ferè fieri solebat, ut telorum jactum anteverterent: *vel*, ut citius ad gladios, tanquam certiora graviora que tela, devenirent: *vel*, quoniam procursu plurimùm concitantur tela, teste Liv. l. 34. 18 Brevi temporis spatio aut mors subita pugnantes invadit.

1 Agricolam laudat juris legumque peritus ;
2 Sub galli cantum 3 consultor ubi ostia pulsat.
4 Ille, datis 5 vadibus, qui rure extractus in urbem est,
Solos felices viventes clamat in urbe.
6 Cætera de genere hoc (7 adeò sunt multa) 8 loquacem
Delassare valent 9 Fabium. Ne te 10 morer, audi
11 Quò rem deducam. Si quis deus, En ego, dicat,
12 Jam faciam, quod vultis: eris tu, qui modò 13 miles,
Mercator: 14 tu, 15 consultus modò, rusticus: 16 hinc vos,
Vos hinc mutatis discedite 17 partibus: 18 eja,
19 Quid statis? 20 nolint: 21 atqui licet esse beatis.
Quid causæ est, meritò quin illis Juppiter ambas
Iratus 22 buccas inflet? neque se fore posthac
23 Tam facilem dicat, 24 votis ut præbeat aurem?
Præterea, ne sic, 25 ut qui jocularia, ridens

1 Agricolæ vitam tranquillam, quod neque die, neque nocte requiem sibi indulgere queat. 2 Ante gallicinium de nocte. Quare Græcè *gallus* quoque ἀλέκτωρ dictus, quod cantu gallinacei homines ἐκ τοῦ λέκτρου, i. *è lecto* excitentur ad opus. Undè Plin. l. 10. c. 21. gallos gallinaceos vocat *nostros vigiles nocturnos, quos excitandis in opera mortalibus, rumpendoque somno natura genuit*. 3 Qui consulit jurisconsultum et ab eo consilium petit. Cic. pro Mur. *Vigilas tu de nocte, ut consultoribus tuis respondeas.* 4 Agricola. 5 Quia in re capitali aut pecuniaria sponsorem dedit. *Vades* sunt, qui promittunt suo periculo se aliquem in judicio stituros, sive caput agatur sive pecunia. 6 Cætera de hoc genere hominum, qui suis non contenti aliorum conditionem laudant, adeò multa sunt, ut à loquacissimo quoque vix possint memorari sinè magna defatigatione. 7 Epiphonema est, quo instituta velut enumeratio abrumpitur. 8 Garrulum Fabium valdè lassare. 9 Clamosum causidicum, vel, philosophum quendam, qui libros aliquot conscripserat satis verbosos. Hic Synecdochicè intelligi potest de loquacissimo quoque homine. 10 Copia tanta tot stultorum et inconstantium hominum. 11 Quo argumento confirmem positam quæstionem, quòd sua cuique sors et professio displiceat, Cic. *Universa res eò deducta est.* 12 Vobis vestram sortem permutandi libertatem faciam. Prosopopœia, qua fingit Poeta deum aliquem velle querentibus de sua sorte, pro cujusque voto, satisfacere. 13 Eras. 14 Eris. 15 Jurisconsultus, pro quo antè *juris legumque peritus* dixit. Hoc superiori τῷ *consultor* opponitur genere relationis. Patronus dat consilium, rusticus accipit. 16 Miles et jurisconsulte abite, et desideratum vitæ genus capessite. Idem sonus continuè repetitur per Epizeuxin, et in principio ac in fine per Epanalepsin. 17 Conditionibus vitæ. 18 Exclamatio est reprehendentis cunctationem conquerentium in commutanda sorte, pro suo cujusque optato. 19 Quid moras nectitis, cur non disceditis? 20 Sc. *mutare*, id est, nolint illa accipere, quæ antea tantopere laudarunt, et malint in consueto vitæ genere perseverare. 21 Tamen licet illis sua opinione beatis esse, et illa consequi quæ exoptarunt. Sic Cic. Tusc. 1. *Licuit otioso esse Themistocli, licuit Epaminondæ; liceat etiam mihi.* 22 Perversis illis hominibus irascatur. 23 Tam clementem. 24 Ut stultorum illorum hominum preces exaudiat? 25 Ut qui percurrit et tractat res joculares ad excitandum risum.

1 Percurram: quanquam 2 ridentem dicere verum
Quid vetat? ut pueris 3 olim dant 4 crustula blandi
5 Doctores, 6 elementa velint ut discere prima.
Sed tamen 7 amoto 8 quæramus seria ludo.
9 Ille gravem duro terram qui 10 vertit aratro,
11 Perfidus hic caupo, 12 miles, nautæque, 13 per omne
Audaces mare qui 14 currunt, 15 hac mente 16 laborem
Sese 17 ferre, 18 senes ut in otia tuta recedant,
Ajunt, cùm sibi sint 19 congesta cibaria: sicut
Parvula (nam 20 exemplo est) 21 magni formica laboris,
Ore trahit 22 quodcunque potest, atque addit 23 acervo,
Quem struit, haud ignara ac non incauta 24 futuri.
25 Quæ, 26 simul 27 inversum contristat 28 Aquarius
29 annum,
Non usquam 30 prorepit, et 31 illis utitur 32 antè
Quæsitis, 33 sapiens: cùm 34 te neque fervidus æstus

1 Hanc disputationem breviter explicem, deque ea dicam. Metaph. est ab iter facientibus. 2 Quid obstat, quò minus, qui ridet ac jocatur, possit etiam verum dicere, et aliquid seriò agere: *vel*, quid prohibet, quin à ridente veritas dicatur? Προκατάληψις ad diluendam objectionem quæ potuisset fieri de jocularibus omittendis. 3 Interdum, aliquando. Est hic temporis indefiniti, ut Græcùm ποτέ. 4 Placentæ aut dulciarii partem sive frustulum. 5 Puerorum ingenuorum. 6 Principia ac rudimenta litterarum. Notata est hæc Metaph. Od. 24. l. 3. 7 Abjectis jocularibus. 8 Tractemus seriò quænam hujus levitatis causa sit, quòd nemo sua sorte contentus vivat. 9 Agricola. Synecdochica periphrasis agricolæ, atque similis Prosopopœiæ primæ; ubi sermo agricolæ, cauponis, militis et nautæ obliquè repræsentatur, et producitur usque ad hæc verba Poetæ, *Quæ, simul.* 10 Proscindit. Sic Virg. Georg. 1. *quo sidere terram Vertere, Mæcenas*, etc. 11 Hic caupo perjurus, qui iniqua mensura multa accumulat. 12 Velut etiam miles, qui militaribus periculis et laboribus rem facere studet. 13 Lucri gratia. 14 Navibus, id est, navigant. Virg. 3. Æn. *vastumque cava trabe currimus æquor.* Unde Homerus vocat naves *maris equos.* Metaph. ab iter terrestre conficientibus. 15 Hoc consilio, in hunc finem. Sic Ep. 1. l. 1. *Non eadem est ætas, non mens.* 16 Agriculturæ, cauponariæ, militiæ et navigationis. 17 Perferre. 18 Ut senes, cùm laborare ampliùs nequeant, vitam tranquillam vivant. 19 Alimenta, quibus in senectute securè perfruantur, sibi collecta sint. 20 Documento. Undè etiam sacræ literæ Proverb. 6. pigros ad formicam rejiciunt, ut ejus exemplo meliores fiant. 21 Multi, ut quæ messis et æstatis tempore assiduè laborat. 22 Alimentum. 23 Cumulo frugum. 24 Temporis hyemalis, et inediæ, quæ evenire poterat. 25 Formica. 26 Simulac hyems advenerit. 27 Anni tempus in aliam speciem mutatum triste facit tempestate, pluviis et frigoribus, λυπεῖ. Metaph. à re animata ad inanimatam. 28 Cœleste signum, quod sol 17. Kal. Febr. id est, 15. die Januarii, ingreditur. 29 Synecd. est totius, pro parte brumalis temporis; ac Meton. adj. temporis, pro subjectis corporibus, quæ rigor hyemis frigidæ contrahit. 30 Foras sc. ad alimenta alia conquirenda. 31 Cibis. 32 Æstivo tempore acquisitis. 33 Prudenter. 34 O avare.

1 Dimoveat lucro, neque hyems, ignis, mare, 2 ferrum:
Nil obstet tibi, 3 dùm ne sit te ditior alter.
Quid 4 juvat immensum te argenti pondus et auri
Furtim 5 defossâ 6 timidum deponere terrâ?
7 Quod, si comminuas, vilem redigatur ad 8 assem.
9 At, ni id fit, quid habet 10 pulchri 11 constructus
12 acervus?
13 Millia 14 frumenti tua 15 triverit area 16 centum,
Non tuus 17 hoc capiet venter 18 plus, quàm meus: ut si
19 Reticulum panis 20 venales inter onusto
Forte 21 vehas humero, 22 nihilo plus accipias, 23 quàm
Qui nil portârit. 24 Vel dic, quid referat intra
Naturæ fines viventi, 25 jugera centum, an
Mille 26 aret? 27 at suave est ex magno 28 tollere
29 acervo.
Dum ex parvo nobis 30 tantundem 31 haurire relinquas,
Cur tua plus laudes 32 cameris 33 granaria nostris?
34 Ut, tibi si sit opus 35 liquidi non amplius 36 urnâ,
Vel 37 cyatho, et dicas, 38 Magno de flumine mallem,
Quam ex hoc fonticulo tantumdem sumere: 39 eo fit,

1 Cessare faciat à lucro quærendo. 2 Neque ensis sive arma insidiantium latronum. Meton. mat. Est etiam hic Asyndeton. 3 Dummodò. 4 Delectat. 5 In terra clam altiùs fossa. 6 Anxium et sollicitum ne amittas, formidantem fures. 7 O Horati, quod immensum pondus auri et argenti si quotidiè demendo et insumendo minuas, brevi futurum est, ut ad unum numulum et nihilum paulatim redigatur, ideòque thesaurum meum integrum mihi servare volo. Responsio est avari. 8 Synecd. spec. 9 Atqui, o avare, nisi pondus auri et argenti comminuitur, inque usus necessarios insumitur, perinde habendum est, ac si eo careres. Horatii replicatio. 10 Utilitatis et boni. 11 A te. 12 Auri argentique. 13 Permissio est, qua datur licentia possidendi, quicquid optaverit avarus. 14 Sc. *modiorum*. 15 Quamvis triverit, id est, per trituram reddiderit, excusserit, tuaque granaria ingentes frumenti acervos contineant. Mat. subj. pro adj. tritore, qui segetibus grana in area excutit. 16 Innumeros modios. Synecd. finiti pro infin. 17 Non ex hoc, non ideò, διά τοῦτο. 18 Plus comedere aut bibere poteris, quam ego. 19 Viatorum sacculum panis plenum retis in modum contextum, panarium, *ἀρτοφόρον*. 20 Inter servos venalitios sive novitios. Synecd. gen. multa enim sunt venalia. Est præterea Anastrophe. 21 Portes. 22 Cibi aut panis. 23 Quàm quivis alius conservus. 24 Vel responde mihi, o avare, quid expediat illi, qui illis, quibus natura, contentus vivit. 25 Agri. 26 Quotannis colat. 27 At verò hic objicies mihi, tamen jucundum est, etc. Occupatio est avari per dialogismum, cui Poeta respondet. 28 Demere. 29 Divitiarum cumulo. 30 Quantum tu ex magno hauris. 31 Sumere ex parvo acervo concedas. Allegoria est è continuis Metaph. à fontibus. 32 Vasis vimineis, in quibus frumentùm reponere solebant. 33 Horrea frumentorum capaciora. 34 Exempli gratia. 35 Liquoris vel aquæ. Synecd. gen. 36 Mensura continente quatuor congios. 37 Qui duodecima pars sextarii. 38 Continuatur dialogismus per objecta et eorum dissolutionem. 39 Ex eo fit.

1 Plenior ut si quos delectet 2 copia 3 justo,
4 Cum ripâ simul 5 avulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantulo eget, 6 quanto est opus, is neque 7 limo
Turbatam 8 haurit aquam, neque vitam amittit in undis.
At 9 bona pars hominum, decepta 10 cupidine falso,
11 Nil satis est, inquit: 12 qui tanti, quantum habeas, sis.
13 Quid facias illi? 14 jubeas miserum esse libenter,
15 Quatenùs id facit: ut 16 quidam memoratur Athenis
Sordidus, ac dives, 17 populi contemnere 18 voces
Sic solitus: 19 Populus me 20 sibilat: at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac 21 nummos contemplor in arca.
22 Tantalus à labris 23 sitiens fugientia 24 captat
Flumina: 25 quid rides? mutato 26 nomine 27 de te
Fabula narratur: 28 congestis undique saccis
29 Indormis 30 inhians, et tanquam parcere 31 sacris

1 Abundantior. 2 Aquæ. 3 Quam par sit, et idcirco malint è flumine bibere, quam ex fonte. 4 E qua bibunt. 5 Abreptos rapidus ille fluvius auferat ac submergat. Alleg. est, per quam significat, sæpe evenire, ut qui mediocribus facultatibus non contenti ampliores desiderant, interitum sibi accersant. 6 Quantum sufficit ad vitam, quantum natura postulat. 7 Cœno. 8 Ex arido rivulo bibit. 9 Maxima. Alia objicit avarus. 10 Vitiosa cupiditate. 11 Nemo satis opum sibi potest acquirere. 12 Quia tantus tibi defertur honos, quantum divitiarum habeas, i. pro divitiarum magnitudine. Unde Juven. *Quantum quisque sua nummorum servat in arca Tantum habet fidei.* 13 Quomodo illum in viam reducas, qui in tali sententia est? Respondet Poeta ad obstinatam avari cupiditatem. Synecdochice certæ ac definitæ personæ appellatione pro incerta et indefinita. 14 Relinque illum in miseria, permitte ut per totam vitam ærumnis et laboribus opes quærat, easdemque custodiat. 15 Quoniam, quamdiu illud unice studet ut miser sit, postquam tot rationibus non commovetur. 16 Homo sc. Timon μισάνθρωπος, pecunia tamen sua gaudens, aut alter aliquis homo sordidissimus. 17 A quo, quamvis ditissimus, propter avaritiam damnabatur. 18 Sermones, convitia. 19 Atheniensis. 20 Explodit Metaph. a theatricis spectatoribus, qui è scena explodebant et exsibilabant actores, qui actione fabulæ et pronuntiatione non satisfecissent populo. 21 Meos auri argentique thesauros. Aliud objectum avari per Prosopopœiam. 22 Responsio Poetæ ad avarum. Tantalus sitiens captat flumina fugientia à labris. 23 In aquis. 24 Ore suo capere ac bibere studet. 25 O avare, cur hanc fabulam rides? Adeòne absurda et ridicula hæc tibi videntur? 26 Tantali. 27 Qui rebus omnibus abundas, nec tamen iis uteris, id est, hæc fabula, detracto nomine Tantali, in te et omnes avaros convenit. Nam sicut Tantalus bonis præsentibus uti non poterat, inque rerum omnium copia esuriebat, sitiebat, egebat: ita tu omnibus rebus, ad victum cultumque necessariis non magis uteris, quam si omnium esses egentissimus. 28 Per fas et nefas pecunia impletis. 29 Timens ne per fraudem sacci evacuarentur. 30 Aperto ore plura avide captans, etiamsi tot rebus abundes. Metaph. est à corpore ad animum. 31 Illis pecuniis tanquam rebus sacris, quas tangere nefas sit.

1 Cogeris aut pictis tanquam gaudere 2 tabellis.
Nescis 3 quò valeat nummus ? quem præbeat usum ?
Panis 4 ematur, olus, vini 5 sextarius : 6 adde,
Queis humana sibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctesque, diesque
Formidare malos fures, 7 incendia, 8 servos,
9 Ne te compilent fugientes ; 10 hoc juvat ? horum
Semper ego optârim 11 pauperrimus esse bonorum.
12 At si condoluit 13 tentatum frigore corpus,
Aut alius 14 casus lecto te affixit, 15 habes qui
16 Assideat, 17 fomenta 18 paret, medicum 19 roget, ut 20 te
21 Suscitet, ac 22 reddat 23 natis, carisque propinquis.
24 Non uxor salvum te vult, 25 non filius : omnes
Vicini 26 oderunt, noti, pueri atque puellæ.
Miraris, cùm tu 27 argento post omnia ponas,
Si nemo præstet, quem non merearis, amorem ?
28 At si 29 cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, 30 retinere velis, 31 servareque amicos,
Infelix operam perdas, ut si quis 32 asellum
33 In campo doceat 34 parentem currere frænis.

1 Ab avaritia. 2 Sine ullo illarum fructu admissa. 3 Cui rei, et cui usui destinatæ sunt divitiæ ? 4 Illis nummis. 5 Contineas cyathos 12. quos una hausisse cœna honeste bibenti satis erat. 6 Quibus adjunge reliqua illa omnia, quæ si negata sint, id est, quibus carendum si sit, humana natura interire cogatur. ut sunt omnia, quibus frigus et fames depellitur. 7 Ædium conflagrationes. 8 Nequam. 9 Ne aliquid conversantes, et protinus fugientes te spolient, atque furentur. *Compilare* est pilos convellere ; et sic fraudare furto, ut ne pilus quidem in spoliati corpore relinquatur. 10 An hoc te delectat, ut semper timeas et sollicitus sis ? 11 Ego optarem potius his bonis maximè carere, quàm maximè abundare, unde nulla mihi utilitas, sed anxietates et ærumnæ meræ. 12 Occupatio est objecti ab avaro, quæ simul enunciatur facete per Ironiam, atque pòst aperte explicatur ad hæc verba : *Non uxor salvum*, etc. 13 Læsum, male affectum. Sic alibi, *tentari morbo.* Cic. 4. Tusc. *Animi valentes morbo* tentari *possunt*. 14 Morbus in lectum te dejecit. Al. *afflixit.* 15 Ironice hæc sunt intelligenda. 16 Prope lectum tuum sedeat. 17 Qui ægroto corroborantia nutrimenta præparet. 18 Tria *paret*, *roget*, *suscitet*, similiter sonant in clausulis membrorum per Epistrophen. 19 Muneribus promissis obsecret. 20 Jacentem. 21 E lecto. 22 Restituat te sanum morbo mortique ereptum. 23 Quibus te propemodùm morbus ademerat. 24 O avare, longe erras : non ita tui erga te affecti sunt : nam omnes mortem tuam optant, nec quisquam salvum te vult. 25 Anaphora. 26 Nunquam à morbo liberari exoptant. 27 Postponas, minoris facias, quàm pecuniam. Tmesis. 28 Si velis, o avare cognatos et amicos tuos in amicitia retinere sine ullis in eos meritis ac officiis, certe opinio ista te multum fallit. 29 Consanguineos tuos 30 In amicitia et benevolentia erga te. 31 Et benevolos tibi conservare. 32 Natura tardum et ignavum, id est, indocilem docere. 33 In stadio, et certo curriculo. 34 Obedientem frænis, id est, frænatum.

Denique sit finis 1 quærendi : cùmque habeas 2 plus,
Pauperiem metuas 3 minùs, et finire 4 laborem
Incipias, 5 parto quod avebas : nec facias, quod
6 Umidius quidam (non longa est fabula) 7 dives,
Ut 8 metiretur nummos ita sordidus, ut se
Non unquam servo melius vestiret, ad usque
Supremum 9 tempus, ne se penuria victus
10 Opprimeret, metuebat : at hunc 11 liberta securi
Divisit 12 medium, 13 fortissima Tyndaridarum.
14 Quid mi igitur suades ? ut vivam 15 Mænius ? aut sic,
16 Ut Nomentanus ? Pergis 17 pugnantia secum
Frontibus adversis componere : non ego, avarum
Cùm veto te fieri, 18 vappam jubeo ac 19 nebulonem :
Est inter 20 Tanaim quiddam, socerumque Viselli.
21 Est modus in rebus, sunt 22 certi denique 22 fines,
23 Quos ultra, citraque nequit consistere rectum,

1 Divitias, id est, divitiarum cupiditati finem facito, utere quæsitis et miser esse desine. 2 Divitiarum, quàm ante habebas. 3 Quàm olim. 4 Ærumnas tuas. 5 Cum illud pepereris et consecutus fueris quod avidè cupiebas. 6 Fecit. 7 Quin adeò dives. 8 Non numeraret, propter infinitam multitudinem. 9 Ad extremum tempus vitæ suæ. Sic Ep. 4. l. 1. *Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.* 10 In senectute. 11 Ejus sive uxor, sive concubina fuerit. 12 Per medium divisit, id est, in duas partes secuit. Virg. Æn. 9. *Et mediam ferro gemina inter tempora frontem Dividit.* 13 Ac si fuisset Tyndari filiarum fortissima, et altera Clytæmnestra. Nam sicut Clytæmnestra Agamemnonem maritum suum, e bello Trojano reversum, adjuvante adultero Ægistho, securi interemit ; ita hæc Umidium maritum suum. Synecd. gen. pro Clytæmnestra. Nam Castor, Pollux et Helena Tyndaridæ fuerunt. 14 Quid igitur me vis facere, o Horati, quia tu res meas me custodire vetas? Loquitur avarus. 15 Homo luxuriosus et prodigus, qui omne patrimonium suum prodegit. 16 Ut ille alter nepos omnia sua bona profundens : quia enim parcus esse non debeo, necesse est ut sim prodigus. 17 Perseveras res contrarias, et quæ adversis frontibus, ut medium et extremum, instar gladiatorum inter se pugnant, conjungere, et liberalitatem cum luxuria confundere, et pro uno atque eodem statuere. Translatum est hoc à pari gladiatorum, qui inter se committuntur pugnaturi, ad repugnantiam sententiarum indicandam. 18 Non eo nomine jubeo te fieri fatuum, cùm te veto fieri hominem sordidum, avarum. *Vappa* est vinum corruptum, quod saporem perdidit et bonitatem. Metaph. ergo est à vino vitiato et perdito. Sic Cat. *satisne cum isto Vappa frigora et famem tulisti?* 19 Hominem nequam, omnia profundentem. Metaph à nebulis et vaporibus statim evanescentibus, ad notandam hominis ἀχρηστίαν, id est, inutilem bonorum profusionem. 20 Est aliquid medium, multum interest inter Mæcenatis libertum spadonem sc. et socerum Visellii herniosum, sc. homo sanus intermedius est ; ita inter avaros et luxuriosos, liberales. Synecd. spec. pro quolibet spadone et hernioso. 21 Est mediocritas, μέτρον, μέσον in rebus humanis. 22 Definiti termini sive limites. Alleg. est è continuatis Metaph. à geometris, qui terras suis dominis, prædia circumscribunt terminis, atque limitibus definiunt certis. 23 Supra et infra quos fines τὸ ὀρθόν, sive quicquid conveniens est, non potest consistere, sed vel ad excessum, vel ad defectum, degenerat.

1 Illùc, undè abii, redeo: 2 nemon, ut avarus,
3 Se probet, ac potiùs laudet 4 diversa sequentes,
Quòdque aliena capella gerat 5 distentius uber
6 Tabescat? neque 7 se 8 majori 9 pauperiorum
Turbæ comparet? 10 hunc atque hunc superare 11 laboret?
12 Sic festinanti semper locupletior obstat,
Ut cùm carceribus 13 missos rapit 14 ungula currus,
15 Instat equis auriga suos vincentibus, illum
16 Præteritum temnens extremos inter euntem.
Indè fit, 17 ut rarò, qui se vixisse 18 beatum
Dicat, et 19 exacto contentus tempore vitæ
20 Cedat, uti conviva satur, reperire queamus.
21 Jam satis est: ne me 22 Crispini 23 scrinia lippi
24 Compilasse putes, 25 verbum non ampliùs addam.

1 Sed post longam disputationem, quam de avaris habui, eò unde digressus sum, revertor, quid causæ sit, ut nemo sorte sua contentus vivat. Alleg. est à viatoribus ad repetitionem intermissæ quæstionis indicandam. 2 Siccine fit, itane comparatum est, ut nemo avarus suam vitæ conditionem approbet, *vel*, bona sua æstimet, et judicet se satis divitem esse conditionis suæ? 3 Meton. subj. pro bonis ipsius avari, quorum non considerat quantitatem, nec cum rebus tenuiorum comparat. 4 Vitæ genera et studia. 5 Grandius; id est, quòd aliquis alius majores et ampliores facultates habeat. 6 Ut propterea invidia et mœrore contabescat, maceretur? Metaph. à laborantibus phthisi et tabe, ad vim invidiæ notandam. 7 Suas facultates. 8 Quæ major est, quam turba divitum. 9 Sed cum ditioribus, quos assiduè superare contendit. 10 Ditiorem. Epizeuxis. 11 Qui fit, ut studeat. 12 Ad hunc modum avaro, summo studio nitenti divitias divitiis cumulare, alius ipso ditior est impedimento, quò minùs bonis suis contentus esse possit. 13 Emissos ex carceribus, id est, repagulis seu septis apertis, quibus equi à cursu, donec signum daretur, arcebantur. 14 Equorum, id est, equi qui præditi sunt ungulis solidis ac perpetuis, celerrime trahunt currus in certaminibus Olympicis. Synecd. memb. pro integ. 15 Tunc auriga insequitur proximè equos illos, qui suos equos cursu prævertunt. 16 Illum equum, quem præteriit, cursu superavit, non exspectans, sed contemnens, ut inter posteriores equos currentem: eodem modo avarus illos, qui se divitiis antecellunt, ob oculos sibi ponit, et vincere studet, interea pauperiores infra se non respicit. 17 Ut rarò queamus reperire aliquem, etc. 18 Conditione sua contentum. 19 Finito. 20 E vita migret, ut conviva è convivio exsaturatus decedit. 21 De avaris dictum. 22 Philosophi Stoici. 23 Librorum arculas sive capsas. Synecd. gen. vel, *scrinia*, id est, libros qui in scriniis reponuntur. Meton. subj. 24 Furatum esse, et illinc hanc de avaris loquacitatem mutuatum esse. Metaph. a rebus furtivis ad doctrinam surreptitiam notandam. 25 Finem faciam.

SATYRA II.

Exemplis dictum illud confirmat: *Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt*: Insanas quorundam circa adulteria libidines insectatur.

1 Ambubajarum collegia, 2 pharmacopolæ,
3 Mendici, 4 mimæ, 5 balatrones! 6 hoc genus omne
Mœstum ac sollicitum est cantoris morte 7 Tigelli.
Quippe 8 benignus erat: contrà 9 hic, ne prodigus esse
10 Dicatur, metuens, 11 inopi 12 dare nolit amico,
13 Frigus quo 14 duramque famem depellere possit.
15 Hunc si 16 percontêris, avi cur atque parentis
17 Præclaram 18 ingratâ 19 stringat 20 malus 21 ingluvie
Omnia 23 conductis coëmens 24 obsonia nummis: (22 rem,
25 Sordidus, atque animi quòd 26 parvi nolit 27 haberi,
Respondet! 28 laudatur ab his, culpatur 29 ab illis.
30 Fusidius 31 vappæ famam timet, ac nebulonis,
Dives agris, dives positis in 32 fœnore nummis:

1 Conventus infamium atque impudicarum mulierum tibicinarum, ebrietate balbutientium. 2 Unguentarii, venenarii, unctores. Olim rerum vilium ostentatores erant, et populo verba dabant. 3 Assentatores, homines egentes, qui stipem flagitant. 4 Histriones, funambuli, παρὰ τὸ μιμεῖσθαι, id est, *ab imitando* mores aliorum, gestus, dicta et facta. 5 Homines luxuriosi et perditi, Servilii Balatronis similes. 6 Hominum. 7 Musici peritissimi et vocis eximiæ. 8 Erga hos omnes beneficus et liberalis. Ironia. Unde Tigellius intelligitur perditus ac profusus nepos, qui hominibus inhonestis largè et profusè sua donaret. 9 Tigellius est alius, sc. avarus, metuens, ne, etc. 10 Ab aliis. 11 Egeno. 12 Aliquid. 13 Undè victum et amictum habere. 14 Miseram et immitem. Metaph. est à solido corporis tactu. 15 Tigellium, vel alium, sc. prodigum. In *hic* et *hunc* est Polyptoton. 16 Interroges, diligenterque inquiras. Metaph. à nautis, qui conto et bolide maris altitudinem explorant. 17 Amplissimum patrimonium, fortunas à majoribus sibi relictas. 18 Hæredibus, virisque bonis. 19 Consumat, diminuat, amputet, et in angustum adducat, ut ad assem tandem, ut in fasciculum minutum, redigatur. Metaph. à messoribus, qui demessas segetes in manipulos et fasciculos colligunt. 20 Κακός, tanquam profusus. 21 Voracitate, satietate. 22 Synecd. gen. 23 In usuram acceptis, pro quibus merces solvitur. 24 Delicata fercula. 25 Illiberalis, avarus. Metaph. ab immunditie corporis ad animum avaritia fœdatum et maculatum. Præterea est imperfecta et obliqua Prosopopœja prodigi et avari. 26 Pusilli, μικρόψυχοι. 27 Ab aliis. 28 Eoque nomine à scurris ac nebulonibus tanquam liberalis laudatur. Symploce est in eodem sono ad initia et clausulas utriusque sententiæ. 29 Contrà ab amicis virisque bonis tanquam avarus culpatur. 30 Avarus ille fœnerator. 31 Hominis insulsi prodigique. Vide Satyr. 1. 32 Fructu et proventu usurario. Metaph. à pecoribus.

1 Quinas hic 2 capiti mercedes exsecat: atque
Quantò 3 perditior quisque est, 4 tanto acrius urget.
5 Nomina 6 sectatur, modò sumtâ 7 veste virili,
Sub patribus 8 duris 9 tironum: 10 Maxime, 11 quis non,
Jupiter, exclamat, simul atque 12 audivit? 13 at in se
14 Pro quæstu sumptum facit: 15 hic, vix credere 16 possis,
17 Quàm sibi non sit amicus: ita, ut 18 pater ille, Terenti
19 Fabula quem miserum 20 nato vixisse 21 fugato
Inducit, non 22 se pejus cruciaverit, 23 atque hic.
24 Si quis nunc 25 quærat, 26 quò res hæc pertinet? 27 illuc,
Dùm 28 vitant stulti vitia, in 29 contraria currunt.

1 Hic fœnerator atrocissimus singulis mensibus quinque usuras à sorte et capitali summa exigit, quæ usura, intolerabilis singulis viginti mensibus sortem exæquat. Moris autem erat, sub finem mensis usuras exigere. 2 Sorti, τῷ κεφαλαίῳ Metaph. 3 Luxuriosior, et ἀσωτότερος. 4 Tantò graviores ab ipso usuras solvendas impellit. 5 Meton. adj. pro debitoribus futuris, à quibus quærunt fœneratores, an velint nummos conducere et nomina facere. 6 Quærit debita adolescentium, studetque ut junioribus fœneretur, qui ex ephebis egressi virili veste ac toga modo sumta, sub patribus avaris, qui nihil suppeditare volunt, vivunt. 7 Synecd. gen. pro toga: et Meton adj. pro adolescentibus, qui nunc primùm 17. annum attigerunt. 8 Austeris, præparcis. Metaph. 9 Non militiæ tantum, sed et cujuscunque artis aut professionis initium, primasque actiones, *tirocinium* appellamus, et *tirones*, qui rem ipsam aggressi, in principiis adhuc hærent. Hinc igitur *tirones* etiam dicti, qui jam masculi effecti, posita prætexta, ac sumta virili toga, anno ætatis 17. desertis pueritiæ studiis, forenses actiones auspicabantur. 10 O maxime Jupiter, cur non perdis istum Fusidium, tam sceleratum fœneratorem? 11 Hic obliquè inducitur quidam, qui commotus intolerabili fœneratione devocat Jovem contra iniquitatem fœnoris. 12 Hæc tam inaudita in Rep. Romana fieri. 13 Sed dices fortassis mihi, quod Fusidius in usum suum, in suum victum et amictum, pro quæstus magnitudine sumptum facit: ut, quò plura acquirat, eò etiam liberaliùs et sumptuosiùs vivat. Occupatio est. 14 Secundùm, juxta. Ita eleganter usurpatur hæc Præpositio in designanda modi et quantitatis convenientia. Cic. *Nemo fuit qui non me pro suis opibus in illa tempestate defenderit.* Sic Quinct. dicit, *pro nostra facultate et viribus.* 15 Infirmat et removet, quod objectum fuerat. 16 Quicunque hæc mihi objicis. 17 Quam hic Fusidius sibi infensus sit, dùm per extremas sordes suum ipsius genium defraudat. 18 Menedemus. Synecd. gen. 19 Terentii comœdia Heautontimorumenos. 20 Clinia filio. Synecd. gen. 21 Quòd nimia duritia sua filium a se in Asiam proficisci compulerit. 22 Aspere vivendo, et duriter laborans, quærens, parcens, gnato serviens: unde et fabulæ nomen, Ἑαυτὸν τιμωρούμενος, id est, *se ipsum puniens.* 23 Quàm hic fœnerator Fusidius. 24 Interrogatio cum responsione. 25 Ex me Horatio. 26 Quorsùm hæc de Tigellio et Fusidio à me dicta sint. 27 Illi respondebo, eò hæc pertinere. 28 Fugiunt. 29 Vitia currunt, id est, dum nolunt in avaritiæ crimen incidere, in contrarium, sc. prodigalitatem, incidunt, et contrà.

1 Malthinus tunicis 2 demissis ambulat : 3 est qui
Inguen ad obscœnum subductis usque , facetus :
4 Pastillos Rufillus 5 olet , Gorgonius 6 hircum.
7 Nil medium est. Sunt,qui nolint 8 tetegisse, nisi 9 illas,
Quarum 10 subsutâ 11 talos tegit 12 instita veste :
Contrà alius 13 nullam, nisi 14 olenti in 15 fornice stantem.
Quidam 16 notus homo cùm exiret 17 fornice, 18 Macte
Virtute esto , 19 inquit , sententia dia Catonis.
Nam simul ac 20 venas inflavit 21 tetra libido,
22 Hùc juvenes æquum est 23 descendere , non alienas
24 Permolere uxores. Nolim laudarier , inquit ,
25 Sic me , 26 mirator 27 cunni Cupiennius albi.
28 Audire est operæ pretium , 29 procedere rectè
Qui mœchis non vultis , 30 ut omni parte laborent,
Utque illis multo corrupta dolore voluptas ,

1 Mollis ille et delicatus eques Romanus. 2 Longis talaribus, ad talos , ad terram usque deorsùm missis. Fœminarum autem , non virorum est , ad talos usquè vestem demittere. Quare et apud Græcos probro ducebatur. 3 Est alius quispiam, qui ambulat tunicis usque ad clunes sursùm ductis atque elevatis et brevibus, quibus vix obscœnæ corporis partes teguntur , movens risum , et facetus videri volens. *Facetus* est , qui facit verbis quod vult, dùm narrat fabellas , resque ludicras et jocosas recitat ad curas depellendas. 4 Trochiscos, id est , massas ac globulos in formam panis redactos , ex quibus suaves odores efflantur. 5 Sic Ep. 19.l.1. Vina *ferè dulces* oluerunt *manè Camœnæ*. Ter. Adelph. olet unguento *de meo*. 6 Tetrum hirci odorem , ob sordes et squalorem. Meton. subj. 7 Nulla apud hos mediocritas est , tantùm in defectu aut excessu versantur. 8 Ullam matronam. 9 Matronas. 10 Ad vestem candidam assuta. 11 Pedes. 12 Limbus seu lata fascia prætexta. 13 Amare sive tetigisse velit. 14 Meretricem in olido et fœdo lupanari publice prostantem, versantem. 15 Lupanari , Juv. Sat. 3. *et sedeant hic Lenonum pueri , quocunque in fornice nati*. Synecd. gen. *Fornix* propriè est quodvis opus et ædificium concameratum. 16 In hac republica. 17 E lupanari. 18 Magis aucte. Hæc phrasis locum habet præcipue in approbatione facti , laudatione et cohortatione ad incrementum virtutis, quàm dùm Cato dicitur hic abusus , σατυρικῶς mordetur. Metaph. à mactantibus victimas , qui præter hostiam aliis etiam rebus aras cumulabant , quod erat magis auctas facere : ubi est imperfecta Prosopopœja Catonis , cujus hic sermo leviter repræsentatur ad exeuntem è fornice. 19 Inquit divina virtute præditus Cato Censorius. Meton. adj. Cato enim Censorius , cùm virum honestum è fornice egressum vidisset , illum laudavit , tanquam qui sine adulterio libidinem expleret. 20 Virilium membrorum. 21 Fœda veneris libido. 22 In lupanar. 23 Quia Subura , ubi meretrices prostabant , erat in declivi inter Esquilias et Viminalem. 24 Violare μοιχεύειν Metaph. est à molitoribus. 25 Ut ille à Catone laudatus fuit , potiusque ad matronas commeare vellem. 26 Amator matronæ vestitu albo amictæ. Propert. *non ego sum formæ tantum mirator honestæ*. 27 Synecd. mem. pro integ. matrona. 28 Considerare , o cives Romani. 29 Nequitiam et adulteria sua ex animi sententia succedere , i. qui mœchos odistis. Metaph. est à viatoribus. 30 Quomodo omnibus periculis , omnibus malis premantur , quæ patiantur.

1 Atque hæc rara cadat dura inter sæpè 2 pericla.
3 Hic se præcipitem tecto dedit : 4 ille flagellis
Ad mortem cæsus : 5 fugiens hic decidit 6 acrem
7 Prædonum in turbam: dedit hic 8 pro corpore nummos:
Hunc 9 perminxerunt calones : quin etiam illud
Accidit, ut 10 cuidam testes 11 caudamque salacem
12 Demeteret 13 ferrum : 14 jure omnes, 15 Galba negabat.
16 Tutior at quanto merx est in classe 17 secundâ !
Libertinarum dico : 18 Sallustius in 19 quas
Non minus insanit, quàm qui 20 mœchatur: at hic 21 si,
22 Quà res , quà ratio suaderet, 23 quàque modestè
Munifico esse licet, vellet bonus atque benignus
Esse; daret quantum 24 satis esset : 25 nec sibi damno
Dedecorique foret : verum hoc se amplectitur 26 uno ,
Hoc amat , hoc laudat: 27 Matronam nullam ego tango,
Ut quondam 28 Marsæus amator 29 Originis. 30 ille,
Qui 31 patrium 32 mimæ donat fundumque, 33 laremque,

1 Utque hæc voluptas infrequens contingat. 2 Famæ et vitæ. 3 Hic adulter à tecto in subjectam terram se præcipitavit, ut insequentes effugeret. In *hic*, *hunc*, *ille*, *illud*, est Polyptoton. 4 Alter in adulterio deprehensus. 5 Crudelem maritum. 6 Immanem. 7 Qui noctis tempore plateas obsident , et prætereuntes spoliant. 8 Ne castraretur , *vel* , pro vitâ redimenda. 9 Servi militum comprehendentes constuprarunt, muliebria pati sive γυναικίζεσθαι coegerunt. 10 Mœcho deprehenso. 11 Viri membrum petulans. Metaph. est à bestiis ad homines. 12 Præsecaret , abscinderet. Metaph. à messoribus. 13 Cultellus ferreus. Meton. mat. 14 Omnes jure factum id esse dicebant. 15 Servius Galba jurisconsultus et adulter negabat id jure factum esse , quòd cauda salax alterius adulteri ferro demeteretur. 16 Melior voluptas. 17 Ordine mulierum altero. Metaph. à nautica disciplina, ubi sunt multi navium ordines. Ita primùm populus Romanus in quinque classes fuerat distributus à Servio Tullio , ut scribit Liv. 1. ut diceretur homo primi , vel secundi , vel tertii census. Ad hunc modum poeta facit tres ordines mulierum. 1. matronarum, vel stolatarum. 2. Libertinarum. 3. Ancillarum , Quarum prima indicat matrem familias : secunda concubinam patroni , quæ ipsi ministrabat : tertia meretricem. 18 Alius Sallustius hic intelligendus est, quàm Sallustius historicus ; nam temporum ratio repugnat. 19 Libertinas. 20 Ingenuam alterius conjugem sive matronam adulterat. 21 Sed hic Sallustius si vellet bonus et liberalis esse. Est hic Epanorthosis quædam i. sermonis antecedentis correctio , et exclamatio melius consulentis. 22 In quantum , quatenùs illud facultates suæ , quatenùs illud prudentia suaderent. Anaphora. 23 Et quatenus cum liberalem esse decet , idque modestè , ne in profusionis vitium incideret. 24 Ad liberalitatem ostendendam , nec patrimonium suum prodigeret. 25 Neque simul cum opibus suis honesti viri nomen perderet. 26 Hac re sola sibi placet , ob hoc unum se vehementer amat et laudat , quòd respondit , etc. Anaphora. 27 Ego Libertinarum tantum sectator sum. 28 Fecit. 29 Nobilis meretricis. 30 Marsæus. 31 Agros paternos. 32 Nobili meretrici. 33 Et domum. Meton. adj. idoli pro domo.

1 Nil fuerit mî (2 inquit) 3 cum uxoribus unquam alienis.
4 Verum est 3 cum mimis, est 3 cum meretricibus: undè
5 Fama malum gravius, quàm res, trahit: 6 an tibi abundè
Personam satis est non illud, 7 quicquid ubique
Officit, evitare? Bonam deperdere famam,
Rem patris 8 oblimare malum est ubicunque: 9 quid inter-
Est, in matrona, ancillâ 10 peccesne 11 togatâ?
Villius in 12 Faustâ, Syllæ 13 gener (hoc miser uno
14 Nomine deceptus) pœnas dedit usque superque,
Quàm satis est, pugnis cæsus, 15 ferroque petitus,
Exclusus 16 fore, cum 17 Longarenus foret intus.
18 Huic si 19 mutonis verbis 20 mala tanta videntis
Diceret hæc 21 animus 22 Quid vis tibi? nunquid ego à te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatumque 23 stolâ, 24 mea cùm conferbuit ira?
25 Quid responderet? 26 Magno patre nata puella est.
At quantò 27 meliora monet, 28 pugnantiaque istis,
Dives 29 opis natura suæ? si tu modò 30 recte

1 Rei. 2 Marsæus, libidinem suam excusare studens. 3 Anaphora. 4 Verùm contrà res tibi est. Respondet Horatius. 5 Honesta tua existimatio majus damnum persentit, quàm opes et facultates tuæ. 6 An verò ad honestam famam tuendam videtur, matronæ personam evitare, et in aliis mulieribus idem damnum experiri? 7 Quicquid ex sua natura nocet, malum est: mima et libertina meretrix. 8 Patrimonium à patre relictum consumere, paulatim imminuere: verbum est à lima deductum, vel limo. Metaph. enim est ab aquis stagnantibus, unde gignitur limus, cujus humore nimio segetes senescunt, ac tandem intereunt. 9 Quid refert? 10 Rem et famam tuam deperdas. 11 In meretrice, vulgo exposita, quæ toga utebatur, ut à matronis stolatis distingueretur. 12 Syllæ nobilis viri filia, quam stuprabat. 13 Non gener revera, sed ita appellatus, quòd Syllæ filiam stuprasset. 14 Hanc unam ob causam, quòd nobilis viri filiam et matronam appeteret: vel, *hoc nomine*, sc. Faustæ, quam Faustam sibi eventuram sperabat Villius, prosperi nominis omine blanditus sibi. 15 Ferreis armis. Meton. mat. 16 Foribus, domo et cubiculo. Synecd. partis. 17 Maritus. 18 Villio. 19 Ex verbis virilis membri. 20 In quæ Villius incidit, dùm matronas sectatur. 21 Ratio. 22 Quid quæris, dum adeò furioso impetu matronas sectaris? Perfecta hic est Prospopœja, ubi animus Villii mœchi, nomine mutonis, sic conqueritur cum ipso Villio, se non appetere difficilem venerem. 23 Matronali veste tectum. 24 Cum mea veneris prurigo in me incaluit? 25 Villius. 26 Sylla. Epanorthosis est poetæ contra responsionem Villii ad animum mutonis patronum. 27 Quam tu, o Villi. 28 Pravis concupiscentiis contraria. 29 Suarum facultatum, et horum, quæ usus exigit. 30 Cum ratione illas naturæ opes erogare, id est, vivere.

Dispensare velis, ac non fugienda petendis
1 Immiscere: 2 tuo vitio, rerumne labores,
Nil referre putas? quare, ne 3 pœniteat te,
Desine 4 matronas sectarier: 5 unde laboris
Plus haurire mali 6 est, quam ex 7 re decerpere 8 fructus.
9 Nec magis huic inter niveos viridesque 10 lapillos,
(11 Sit licet hoc, Chærinte, 12 tuum) tenerum est femur aut crus
Rectius, 13 atque etiam melius persæpè togatæ.
Adde huc, quod 14 mercem 15 sine fucis 16 gestat, apertè
Quod venale habet, 17 ostendit: nec, si quid 18 honesti est,
19 Jactat, habetque palàm, 20 quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos est; ubi equos mercantur, 21 opertos
Inspiciunt: ne, si 22 facies (23 ut sæpè) decora
24 Molli fulta pede est, emtorem 25 inducat hiantem,
26 Quòd pulchræ 27 clunes, breve quòd caput, 28 ardua cervix.
29 Hoc illi rectè. 30 ne corporis optima 31 Lynceis
Contemplere oculis, 32 Hypseâ cæcior, illa,

1 Non confundere. 2 Nihil interesse putas, mala concupiscentia et animi morbo, an verò rerum penuria detinearis? Dum matronas stuprare studes, cùm voluptatem veneris licitis modis explere possis, tuoque vitio appetis vetita, cùm licita, quæ idem tibi præstare possunt, in promptu tibi sint. Communicatio est poetæ cum Villio. 3 Stultitiæ. 4 Aliorum conjuges. 5 Ex quibus matronis. 6 Licet accipere. Metaph. ab aquis. 7 Amore. 8 Jucunditatis et utilitatis consequi. Metaph. à plantis. 9 Neque enim femur magis tenerum aut crus rectiùs est huic matronæ nobili et stolatæ, quam deperis, quàm togatæ. 10 Uniones, margaritas, ac smaragdos, quibus expolitur. Synecd. gen. 11 Apostrophe ad Chærintum puerum formosum: et simul Occupatio est: *vel*, si τὸ *licet* est verbum. Concessio erit. 12 Ut sc. eximia tua forma hujusmodi ornamentis commendetur, *vel*, uniones et smaragdos gestare. 13 Quin etiam sæpissimè femur plebejæ ancillæ formosius est. Correctio argumenti proximi. 14 Corporis sui. Alleg. est è continuatis Metaphoris à mercatoribus, qui merces suas interpolatas fallaces et fucosas exponunt, ut meretrices sua corpora. 15 Sine ullo lenocinio, quo matronæ sæpe turpissimos corporis nævos occultant. 16 Togatæ sive mercenaria venalem gestat. 17 Detegit. 18 Pulchri, καλοῦ in suo corpore est. 19 Nec illud venditat, omniumque oculis conspiciendum ostentat, quod faciunt matronæ. 20 Nec togatæ quærit illud, quomodo illa, quæ in corpore turpia sunt, abscondat, celetque amatores. 21 Non nudos, sed aliquo stragulo tectos. 22 Egregius corporis equorum habitus. 23 Contingere solet. 24 Debili ac tenera ungula sustentata est. 25 Seducat, decipiat emtorem, equum emendi cupidum, more piscis hiantia hamo, quod accideret, si emeret equum apertum. 26 Anaphora est. 27 Ipsis sint. 28 Erecta. 29 Hoc illi reges sapienter faciunt. 30 Ne corporis partes venustissimas in equo cernas. 31 Acuti simis tuis oculis, quales habuit Lynceus, Apharei filius, qui etiam per arboris truncos et per terram, usque ad inferos videre potuisse dicitur. Metaph. à Lynce, fera visus acutissimi. Cic. *Quis est tam Lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat?* 32 Muliere, vitiosos oculos habente, id est, cæcis oculis.

Quæ mala sunt, 1 spectes: 2 ô crus, ô brachia: 3 verùm
Depygis, nasuta, 4 brevi latere, ac pede longo est.
5 Matronæ præter faciem 6 nil cernere possis,
7 Cætera, ni 8 Catia est, 9 demissâ veste tegentis.
Si 10 interdicta petes, 11 vallo circundata, (nam te
12 Hoc facit insanum) multæ tibi tùm 13 officient res:
14 Custodes, 15 lectica, 16 ciniflones; 17 parasitæ,
Ad talos 18 stola demissa, et circumdata 19 palla:
20 Plurima, qua 21 invideant purè apparere tibi rem.
22 Altera nil obstat: 23 Coïs tibi penè videre est
Ut nudam: ne crure 24 malo, ne sit pede 25 turpi;
26 Metiri possis oculo latus: an tibi mavis
27 Insidias fieri, pretiumque 28 avellier antè
Quàm mercem ostendi? 29 leporem venator ut altâ
In nive sectatur, positum sic tangere nolit,
Cantat 30 et apponit: meus est amor 31 huic similis: nam
32 Transvolat in medio posita, 33 et fugientia captat.

1 Ne intueris illa, etc. 2 O crus tenerum, o brachia candida. Exclamatio est admirantis partes togatæ. 3 Exclamatio est ejusdem quædam improbantis in togata. Verum hoc contra reprehendendum est, quod nates habeat macras, non magnas. 4 Tanquam gibboso. 5 In matrona. 6 Non cætera membra. 7 Corporis membra. 8 Nisi fortè matrona Catiæ similis sit, quæ propter crurum pulchritudinem, neglecto pudore, veste accincta ac subducta utebatur. 9 Ad talos usque deorsùm missa. 10 Si illa amabis, quæ legibus vetita sunt, matronam sc. alterius conjugem. 11 Longo vestitu et custodibus, tanquam vallo, munita, quos statim enumerat. Alleg. e Metaphoris à castris. 12 Difficultas potiundi, quòd matrona ita custodiatur. 13 Te impedient quò minùs voti tui compos fias. 14 Ut sunt custodes, à quibus matrona observatur. 15 Vehiculum, quo a servis lecticariis vehitur. 16 Cinerarii, qui calamistris calefactis crines inurunt et crispant. 17 Mulieres assentatrices. 18 Vestis muliebris. 19 Et indumentum matronæ ad pedes usque demissum. 20 Et plurima alia. 21 Prohibeant, tibi obstent, quò minùs circumspiciendo possis matronæ stolatæ corpus totum conspicere. Metaph. ab animatis, quæ moventur affectibus, ad inanimata. 22 Togata meretrix nihil impedit, quò minùs eam totam intucaris. 23 Licet enim tibi illam pene ut nudam videre in bombycinis et pellucidis suis vestibus. Synecd. spec. 24 Incurvo. 25 Magno et deformi. 26 Ita ut aspectu tuo omne latus possis perspicere, visu certo designare, ac certam corporis quantitatem et qualitatem exactè dijudicare. Metaph. est à geometris, qui magnitudines, altitudines et latitudines rerum et locorum decempedis et aliis instrumentis dimetiuntur. 27 Adulterinas pro bonis mercibus à matrona obtrudi. 28 A te auferri. Verba sunt togatæ mulieris, matronarum sectatorem interrogantis. 29 Amator matronarum cantat, sicut venator sectatur leporem in nive multâ et profunda, et leporem nolit capere sic positum, id est, sinè labore venationis sibi appositum, sicut togata domi suæ omnibus exposita est, ut ab omnibus sinè labore accipi possit. 30 Et leporem laboriosè captum in cibum sibi apponit. 31 Venatori, id est, sic ego consector mulieres expugnatu difficiles. 32 Contemnit ac præterit meretrices, quas facile est habere. Metaph. ab avibus. 33 Et sectatur matronas, quas difficile est assequi.

1 Hiscene versiculis speras tibi posse 2 dolores,
Atque 3 æstus, curasque graves è pectore 4 pelli?
Nonne 5 cupidinibus 6 statuit natura modum? 7 quem
8 Quid latura sibi, 9 quid sit dolitura negatum,
Quærere 10 plus prodest, 11 et inane abscindere soldo?
Num, tibi cum fauces 12 urit sitis, aurea quæris
Pocula? num esuriens 13 fastidis omnia, præter
Pavonem, rhombumque? 14 tument tibi cum inguina, num, si
Ancilla, aut 15 verna est præstò puer, 16 impetus in quem
Continuò fiat, malis 17 tentigine rumpi?
28 Non ego: namque 19 parabilem amo venerem, 20 facilemque.
21 Illam pòst paulò! sed pluris, si exierit vir.
22 Gallis hanc, 23 Philodemus ait: 24 sibi, quæ neque magno
25 Stet pretio, neque 26 cunctetur, cum est jussa venire:
Candida 27 rectaque sit: 28 munda hactenus, ut neque 29 longa,
Nec 30 magis 31 alba velit, quàm 32 det natura, videri.
33 Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi lævum,

1 His cantionibus amatoriis, ad matronam venatoris more captandam comparatis. Synecd. gen. Horatius loquitur. 2 Tetram libidinem, quæ solet amatores furiare. Synecd. gen. 3 Amoris incendia. 4 Expelli, profligari? 5 Hisce cupiditatibus, libidinibus. Meton. effic. 6 Præscripsit terminum, moderationem? 7 Quem modum ac finem inquirere plus hominibus prodest. 8 Quidnam natura æquo animo latura sit. 9 Si negatum ipsi, i. si non consequatur, quidnam illud sit, quo sine suo damno et interitu carere nequeat. 10 Quàm infinitas et inanes cupiditates sectari. 11 Et supervacaneas cupiditates, quibus facile carere licet, ab illis, quæ plenæ, solidæ ac necessariæ sunt, separare? 12 Exsiccat. 13 Fastidiosè aspernaris et rejicis reliqua fercula. Sic Od. 1. l. 3. *somnus agrestium Lenis virorum non humiles domos Fastidit.* 14 Cùm ad libidinem incitantur. 15 Ex ancilla natus. 16 Tuæ libidinis. 17 Distentione membri virilis, ardentissimæ libidinis stimulatione excruciari, quàm venere concessa uti? 19 Profeciò non ego Horatius volo tentigine rumpi. 19 Quæ facile parari potest. 20 Et parvo constat, sine magno pretio et periculo. 21 Matronam amo, quæ mihi gratificatura, dabit has tres responsiones, nempe 1. paulò pòst ad me veni. 2. sed majori pretio. 3. si vir modò exierit. Prosopopœja ergo est mulieris caræ, quæ inducitur respondens adultero, quærenti, quando ad eam sit aditurus. 22 Talem, de quà dixi, exopto Gallis, Cybeles sacerdotibus, id est, eviratis et effœminatis, qui talem possint remoram ferre, et rem tam caram emere. Synecd. spec. 23 Philosophus Epicureus. 24 Sibi contra illam exoptat. 25 Constet. 26 Moras nectat, ut matronæ. 27 Non gibbosa. 28 Ita ad hunc usque honesti terminum sit munda. 29 Crepidarum aut calceorum altitudine. 30 Quàm fit. 31 Fuco sive cerussa malas candefaciens. 32 Ipsi concedat. 33 Ubi hæc mulier dextram corporis sui partem lateri meo lævo supposuit, id est, cum in meis est complexibus.

1 Ilia et Ægeria est: do 2 nomen quodlibet illi.
Nec metuo, ne, dum 3 futuo, vir rure 4 recurrat:
Janua 5 frangatur: latret canis: undique magno
6 Pulsa domus 7 strepitu 8 resonet: 9 vel pallida lecto
Desiliat mulier: miseram se 10 conscia clamet;
11 Cruribus hæc metuat, 12 doti deprensa, egomet 13 mi:
14 Discinctâ tunicâ fugiendum est, ac pede nudo:
Ne 15 nummi pereant, 16 aut pyga, aut denique fama.
17 Deprendi miserum est: 18 Fabio vel judice vincam.

1 Tunc eadem est mihi, quæ Ilia Rhea, mater Romuli Marti fuit, aut Ægeria Nympha, Numæ Pompilio fœmina formosissima, id est, instar mulieris formosissimæ. Synecd. spec. De Ægeria vide Liv. l. 1. ubi disces Numam Pompilium, cum illa congressum et collocutum accepisse rationem sacrorum, quæ Romæ postea instituit: Vide et Ovid. Met. 15. et 3. Fast. 2 Formosæ mulieris. 3 Amori operam do. 4 De uxoris impudicitia certior factus. 5 Ne janua frangatur à marito, dùm tardiùs intromittitur. 6 Perculsa. 7 Tumultu. 8 Sonitum edat, qualis est sonitus durorum corporum. 9 Neve matrona periculi magnitudine costernata. Ab *Vepallida*, id est, valde pallida, ut *vegrandis*, id est, valde grandis. 10 Ancilla aut mulier, peccati herilis conscia. 11 Ne vinciantur, et compedibus innectantur. 12 Doti suæ timeat, id est, ne in adulterio deprehensa à viro uxor dotem amittat. 13 Ego amator mihi ipsi metuam, ne in grandia pericula incidam. 14 Non cincta, cum ita urgeor à marito: quod apud Romanos inhonestum habebatur. 15 Quibus in adulterio deprehensus cogerer me redimere. 16 Aut nates meæ vapulent. 17 A marito in adulterio deprehendi. Epiphonema est, ubi poeta Philodemo acclamat, approbatque miserum esse in adulterio deprehendi. 18 Si Fabius jurisconsultus (qui in adulterio fuit olim deprehensus) sit judex, id est, sententiam dicat in hac re, ego id defendam et obtinebo.

SATYRA III.

Eos primùm reprehendit, qui cùm ad sua ipsorum vitia conniveant, in alienis videndis acumine oculorum valent. Deinde amatorum et patrum exemplo leviora vitia in amicitiâ dissimulanda esse docet. Postremo ad reprehensionem Stoici paradoxi dilabitur, quo paria esse peccata dicunt.

Omnibus 1 hoc vitium est cantoribus, inter amicos
Ut nunquam inducant 2 animum cantare 3 rogati;
4 Injussi nunquam desistant. 5 Sardus habebat
Ille Tigellius 6 hoc. 7 Cæsar, 8 qui cogere posset,

1 Hæc prava consuetudo. 2 In animum suum. 3 Si precibus alicujus amici rogati sint. 4 Non ragati ab aliquo cantare, sed sua sponte cantare incipientes, ut nunquam à canendo quiescant. 5 Hermogenes Tigellius ex Sardiniâ oriundus. 6 Laborabat hoc vitio cantorum, ut nunquam cantaret rogatus, sed nullum finem cantandi faceret injussus. 7 Augustus. Synecd. gen. Fuerunt enim plures Cæsares. 8 Qui tamen tanquam Imperator ipsum posset cogere, si nollet.

Si 1 peteret 2 per amicitiam 3 patris, atque 4 suam, non 5
Quidquam 5 proficeret: 6 si collibuisset, 7 ab ovo
Usque 8 ad mala 9 citaret, Iô Bacche, modò 10 summâ
Voce, 11 modò hac, resonat chordis quæ quattuor ima.
12 Nil æquale homini fuit illi: 13 sæpè velut qui
Currebat fugiens hostem: 14 persæpè velut qui
Junonis sacra ferret: habebat sæpè ducentos,
Sæpè decem servos: modò 15 reges atque 16 tetrarchas,
Omnia 17 magna loquens: 18 modò, Sit mihi 19 mensa tripes, et
20 Concha salis puri, et toga, quæ 21 defendere frigus,
Quamvis 22 crassa, queat. 23 Decies centena 24 dedisses

1 Ab ipso, ut cantaret. 2 Veteres solebant et jurare et obtestari nomen carissimi cujusque sibi. 3 Julii Cæsaris, patris sui per adoptionem, avunculi sui natura. 4 Per suam propriam amicitiam. 5 Ab ipso impetraret. 6 Contra si Tigellium cantandi libido cepisset. 7 Prima mensa, primo ferculo, id est, à principio cœnæ. 8 Usque ad poma, id est, reliqua bellaria secundæ mensæ, id est, cœnæ finem, atque ita tota cœna cantabat Tigellius: nam ab ovo incipiebant, pomis desinebant. Alleg. est è continuatis Metaphoris ab apparatu conviviorum et more, pro toto cantu per totum cœnæ spatium continuato, et hoc quoque per Synecd. pro longo et diuturno cantu. Cic. Ep. 20 l. 2. *Integram famem ad ovum affero.* Hoc quoque positum est inter adagia in eos, qui altiùs repetunt aliquid, ac longiùs producunt. 9 Clare clamaret, et recitaret carmen aliquod in laudem Bacchi, sic incipiens: Io Bacche. 10 Acutissima ac suprema corda. 11 Modo hac voce, quæ in quatuor choreis, id est, instrumento Musico sive organo quatuor chordarum (Græci appellant τετράχορδον) gravissima est. In *modò* iterato est Anaphora. 12 Semper sibi ipsi dissimilis, inconstans fuit, nullam vitæ æqualitatem retinebat. Sumptum à planis figuris mathematicorum, ad discrepantiam et inconstantiam animorum notandam. 13 Qui sæpe currebat velut fugiens hostem. Anaphora est in principiis ejusdem soni repetitio. 14 Qui sæpissime lento gradu incedat, velut aliquis, qui Junonis sacra dorso suo ferret, et caute, ne caderet, incederet, adeòque modò citus, modo tardus. Ita hic loquitur poeta de Tigellio, ut Sallust. de Catilina, cujus incessus modò citus, modò tardus erat: qui moderatus esse debuisset, uti Cic. 1. Offic. docet. Mos autem fuit Athenis, et alibi, sacra ferendi tardo incessu virginum, quæ dicebantur *Canephoræ*, quasi *canistrifera* ἐκ τοῦ κάνης, κάνητος, quod est *canistrum*, et φέρω: quòd sacra modò Junonis *canistro* vel cista ferrent, modò Palladis. De quibus Cic. in Verrinis, et Ovid. Met. *Illo forte die castæ de more puellæ Vertice supposito festas in Palladis arces Pura coronatis portabant sacra canistris.* 15 Potentissimos et magnificentissimos homines. Synecd. 16 Summos Imperatores. *Tetrarcha* est, qui quartam regni partem possidet. 17 Sublimia. 18 Dicens. Imperfecta Prosopopœja Tigellii Sardi, qui inducitur loquens de sua frugalitate. 19 Qualis est pauperum, id est, utinam mihi tenuis et frugalis victus contingat. Meton. subj. 20 Et in ipsa mensa concha marina mero sale, pane intrito, sine ullo obsonio, plena. 21 Quæ possit arcere, propulsare frigus à corpore meo. Sic Od. 17. l. 1. Defendit *æstatem capellis.* Et Virg. Ecl. 7, *dum teneras defendo à frigore myrtos.* 22 Quantum libet duro et crasso panno contexta. 23 Si dedisses huic decies centena, sc. *millium sestertia*, quæ efficiunt 25. Gallicorum coronatorum millia, id est immensam pecuniæ summam. Synecd. num. finiti pro infinito. Ter. Eun. Plus millies *jam audivit.* Jam deposita Tigellii persona, poeta velut respondet. 24 Si quilibet dives dedisset. Synecd.

1 Huic parco paucis contento: 2 quinque diebus
Nil erat in loculis: 3 noctes vigilabat ad ipsum
Mane, diem totum stertebat: nil fuit unquam
4 Sic impar sibi. 5 Nunc aliquis dicat mihi, 6 Quid tu?
Nullane habes vitia? imò alia, haud fortasse 7 minora.
8 Mævius absentem 9 Novium cùm 10 carperet: 11 Heus tu;
(12 Quidam ait) 13 ignoras te? an ut ignotum 14 dare nobis
Verba putas? Egomet mi ignosco, Mævius 15 inquit.
Stultus et imbrobus hic 16 amor est, dignusque 17 notari.
Cùm tua pervideas oculis 18 mala 19 lippus inunctis,
Cur in amicorum 20 vitiis tam cernis 21 acutum,
Quàm aut 22 aquila, aut serpens 23 Epidaurius? at tibi contrà
Evenit, inquirant vitia ut tua rursùs et 24 illi.
25 Iracundior est paulò, 26 minùs aptus acutis
27 Naribus 28 horum hominum: 29 rideri possit, eò quòd
30 Rusticiùs tonso toga 31 defluit, et 32 malè laxus 31
In pede calceus hæret! 33 at est bonus, ut melior vir
Non alius quisquam: 34 at tibi amicus: at ingenium ingens

1 Tigellio sc. qui paulò ante tam parce vivebat. 2 Terminatis. 3 Integras. 4 Tam inæquale ac dissimile quam hic Hermogenes Tigellius. 5 Occupatio est, ubi poeta respondet objiciendis per Dialogismum. 6 Horati, quidnam agis, quid de te sentis, qui tanta dicendi libertate in alterius vitia et inconstantiam inquiris? 7 Illis, quibus Tigellius laboravit. 8 Maledicus poeta. 9 Virum probum et honestum. 10 Calumniis proscinderet. 11 O Mævi. Prosopopœia est Mævii, et cujusdam reprehensionis specie dialogismi et exclamationis. 12 Amicorum ipsi adstantium. 13 Non novisti tua vitia, tuos mores, affectus? Meton. subj. Ter. Eun. *isti* (Phædria et Chærea) *ignorabant te*, id est, non cognoscebant tuos mores. 14 An putas te, tuamque vitam nos latere, ut te omni vitio carere censeamus? 15 Ipsi respondet. 16 Sui sc. quo aliorum vitia reprehendimus ac nostris veniam damus, id est, philautia. Synecd. gen. 17 Qui reprehendatur ac notetur ignominiæ nota, qua censores eos notabant, qui quid indecentiùs aut dicerent, aut facerent. 18 Peccata et vitia. 19 Tanquam lippus, cujus oculi sunt vitiosi, et aliquo collyrio obliti. 20 Perspiciendis. 21 Acutè et acriter intueri, ὀξυδερκεῖς. Nomen pro adverbio. 22 Cujus visus acutissimus immota oculorum acie solem intuetur, et quæ nubibus vicina, quæ in terra geruntur, exactissimè prospicit. 23 Draco in Epidauro, Peloponnesi urbe, id est, quivis draco. 24 Quos tu reprehendisti. 25 Est fortasse amicorum nostrorum quispiam ad iram pronior. 26 Minus idoneus, ineptus propter simplicitatem ad congressus hominum urbanorum, atque nasutorum irrisorum, qui aliorum vitia sagacissimè odorantur, quorum scommata ferre non potest. 27 Synecd. mem. pro integro. 28 Qui nunc vivunt. 29 Rideri etiam fortasse possit. 30 Illi imperitiùs et agrestiùs detonso, capillisque ejus inæqualiter decurtatis. 31 Negligenter dependet, paulatimque ex humeris delabitur. Metaph. est ab aquis. 32 Nimis, valdè laxus: vel sic, *et calceus laxus in pede malè hæret.* 33 Anaphora. 34 Ferendus igitur et amandus.

1 Inculto 2 latet hoc sub corpore: denique teipsum
3 Concute, num qua tibi vitiorum 4 inseverit olim
Natura, aut etiam 5 consuetudo mala: namque
6 Neglectis 7 urenda filix innascitur agris.
8 Illuc prævertamur, amatorum quòd amicæ
Turpia 9 decipiunt 10 cæcum 11 vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant: veluti Balbinum 12 polypus 13 Agnæ.
14 Vellem in amicitiâ 15 sic erraremus, et isti
Errori nomen 16 virtus posuisset honestum.
At, 17 pater ut gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit vitium, non 18 fastidire. 19 Strabonem
Appellat 20 pætum pater! et 21 pullum, 22 male parvus
Si 23 cui filius est: ut 24 abortivus fuit olim
25 Sisyphus: 26 hunc varum, distortis cruribus: illum
27 Balbutit scaurum, 28 pravis 29 fultum male talis.
30 Parcius 31 hic vivit, 32 frugi dicatur: 33 ineptus
Et 34 jactantior hic paulò est: 35 concinnus amicis
Postulat ut videatur: at est 36 truculentior, atque
37 Plus æquo 38 liber: 39 simplex, fortisque habeatur.
40 Caldior est: 41 acres inter numeretur: 42 opinor,

1 Subrustico. 2 Et propterea cum feramus. 3 Tanquam ollam et vas fictile pulsando explora Metaph. est ab his, qui aliquid latens scrutantes, se et alios excutiunt. 4 Implantaverit. Metaph. à plantis. 5 Assiduitas peccandi. 6 Incultis. 7 Herba mala ac inutilis, igne comburenda, id est, animus sinè philosophiæ cultura scatet vitiis. 8 Eò nos priùs vertamus, illudque priori loco explicemus. Metaph. à prodromis, qui cursu solent alios præcurrere. 9 Latent; ut illa non animadvertat. 10 Amore. 11 Maculæ. 12 Fœdum et immundum in naribus vitium. 13 Meretricis, Balbini amicæ. 14 Exclamatio vehementer optantis similem amici errantis tolerantiam. 15 Ut amicorum nostrorum vitia aut non videremus, aut illis delectaremur. 16 Humanitas, benevolentia imposuisset. 17 Ut pater non fastidit vitium filii sui. 18 Contemnere. Sumtum à cibis insipidis, quos fastidimus et respuimus. 19 Filium luscum, oculis distortis et perversis. 20 Minoribus oculis, quam pro ipsius natura, semiclausis. 21 Puellum, pusionem, parvulum. 22 Valde parvus. 23 Patri. 24 Imperfectus, non absolutus propter corporis brevitatem. 25 M. Antonii Triumviri filius, qui ad staturam duorum pedum vix accrevit, sed ingenii acutissimi fuit. 26 Hunc, qui cruribus introrsùm distortis ambulat, varum appellat, id est, curva contractaque crura habentem. 27 Balbutiendo adblandiens appellat scaurum, id est, habentem talos exstantes, seu prominentes. 28 Introrsum inversis et tortuosis. 29 Non rectè sustentatum. 30 Tenacius. 31 Amicus. 32 Homo temperans. 33 Jocis captandis nimius et immodicus. Unde et *ineptiæ* dictæ pro jocis ludisque. 34 Magna de se loquens, seseque ostentans. 35 Suavis et jucundus, elegans. 36 Nimis severus et imperiosus. 37 In aliis reprehendendis, et in veritate dicenda. 38 Sincerus, apertus, nihil dissimulans. 39 Magnique animi, id est, qui omnia dicat et faciat, quæ justa esse censeat. 40 Quod si calidior, et iracundior est, quàm deceat. Syncope. 41 Fortes et vehementes. 42 Ut existimo.

1 Hæc res et jungit, junctos et servat amicos.
At nos virtutes ipsas 2 invertimus, atque
3 Sincerum cupimus vas 4 incrustare. 5 Probus quis
Nobiscum vivit? multùm est 6 demissus homo: 7 illi
Tardo cognomen pinguis damus: 8 hic fugit omnes
Insidias, nullique malo latus 9 obdit apertum:
(10 Cum genus hoc inter vitæ versetur, 11 ubi acris
Invidia atque 12 vigent ubi 13 crimina) 14 pro benè sano,
Ac non incauto, 15 fictum, astutumque vocamus.
16 Simpliciter si quis (17 qualem me sæpè libenter
Obtulerim tibi, 18 Mæcenas) ut fortè 19 legentem
20 Aut tacitum impellat, quovis sermone 21 molestus;
22 Communi sensu planè caret, inquimus. 23 Eheu
Quàm 24 temerè in nosmet 25 legem sancimus iniquam!
26 Nam vitiis nemo sinè nascitur: optimus ille est,

1 Talis æquanimitas et extenuatio vitiorum, quæ in moribus amicorum nostrorum cernimus, parit amicos, et partos semper in amicitia conservat, adeòque ipsius amicitiæ est causa efficiens et conservans. 2 Amicorum virtutes vitia interpretamur, calumniando efficimus, ut pro vitiis habeantur. Sic *campum invertere* fractis glebis dicitur agricola, cùm alia facies illius apparet, atque fuerat priùs inculti. 3 Quod suapte natura purum, quod nullo vel liquore, vel odore tetrum est. 4 Vitioso succo inquinare, *vel* impuro tectorio fæcis ac sordium obducere et deformare, id est, volumus viros honestos et formosos calumniari, et notam infamiæ illis inurere. Alleg. est e continuatione translationum à doliis, cæterisque vasis vitiatis, quæ nostra interpretatione invidiosa judicamus talia, cum satis per suum decus nativum niteant, nec alio cultu exteriore indigeant. 5 Si quis vir sinceri animi. 6 Ille per calumniam nimis dejectus à nobis appellatur. 7 Si quis in rebus dispiciendis non adeò acutus est, eum appellamus pinguem, id est, hebetem et stupidum. 8 Si alius quispiam cautus est adversùs hominum fallacias. 9 Et nulli calumniæ latus aperit, opponit, offert sive ostendit, neque lividis hostibus suis obtrectandi causam præbet. Alleg. à cautis militibus vel gladiatoribus, qui tectum sartumque corpus servant adversùs petitiones antagonistarum. 10 Cùm hic cautus homo et prudens versetur in aula inter ejusmodi homines, qui maximè aliis invideant, eosque assiduè criminentur. 11 Anaphora est cum Epistrophe. 12 Dominantur. 13 Criminationes. 14 Pro cauto et prudente. 15 Simulatorum. 16 Si quis contra sit apertus, omnisque doli expers: ut supra: simplex, *fortisque habeatur:* opponitur duplici, vafro et callido. 17 Ut simplex potiùs, quam fictus et versutus videar. 18 Apostrophe est ad Mæcenatem, cui simplicitatem suam prædicat. 19 Amicum suum. 20 Aut cogitabundum, seriisque rebus intentum interpellet. Al. *appellet.* 21 Sinè observatione temporis importunus. 22 Judicio. 23 Exclamatio est commiserantis tantam imprudentiam legis sanciendæ et jam latæ. 24 Inique. 25 Gravissimam consuetudinem calumniandi nobis imponimus et confirmamus, dum alios reprehendimus, et ab aliis vicissim reprehendimur: cum satius esset aliis ignoscere, ut illi vicissim nobis ignoscerent. 26 Talem quoque naturæ vitiositatem Propertius memorat, *Unicuique dedit vitium natura creato.*

Qui 1 minimis 2 urgetur : amicus dulcis, ut æquum est,
3 Cùm mea compenset vitiis bona : pluribus 4 hisce,
(Si modò plura mihi 5 bona sunt) inclinet, amari
Si volet : hac 6 lege, 7 in trutinâ ponetur eâdem.
Qui ne 8 tuberibus propriis offendat amicum
9 Postulat, ignoscat 10 verrucis illius : æquum est,
Peccatis veniam poscentem, 11 reddere rursus.
Denique, 12 quatenùs 13 excidi penitùs vitium iræ,
14 Cætera item nequeunt stultis hærentia, cur non
15 Ponderibus, modulisque suis ratio utitur ? ac, 16 res
17 Ut quæque est, ita 18 suppliciis 19 delicta 20 coërcet ?
Si quis eum servum, 21 patinam qui 22 tollere jussus
23 Semesos pisces tepidumque 24 ligurierit jus,
In cruce suffigat; 25 Labeone insanior inter
26 Sanos dicatur : 27 quanto hoc furiosius, atque
Majus peccatum est? paulùm 28 deliquit amicus :
Quod nisi 29 concedas, habeare 30 insuavis, acerbus,

1 Vitiis. 2 Premitur, oneratur, id est, qui quàm minimum est vitiosus. 3 Cùm meas virtutes cum vitiis, quæ reprehendenda sunt, ex æquo unà ponderat. Alleg. est ab his, qui res appendunt æstimationis causa, ut amici similiter metiantur mores amicorum suorum, atque ipsi velint suos remetiri sibi. 4 In hasce meas virtutes, quæ sunt vitiis plures, inclinet, id est, his virtutibus faveat. 5 Quam mala et vitia. 6 Conditione. 7 In eadem benevolentiæ et æquanimitatis libra a me ponderabitur, id est, eandem humanitatis conditionem erga ipsum adhibebo. 8 Grandioribus vitiis sive peccatis. Alleg. *Tubera* propriè sunt tumores terræ. 9 Vult, cupit. 10 Exiguis peccatis sive vitiis alterius amici. *Verruca* est propriè caruncula callosa : item tuberculum corporis per similitudinem loci in monte editi et asperi. 11 Veniam aliis, qui in ipsum deliquerunt. 12 Quoniam. Sic Od. 24. l. 3. *quatenus heu nefas! Virtutem incolumem odimus.* Disputat contra Stoicorum dogma, qui dicunt, omnia peccata esse paria. 13 Ex hominum animis exstirpari. 14 Et cæteri pravi affectus, qui stultis hominibus adhærent. 15 Cur non prudentia, æquo rationis moderamine, et judicio omnia peccata ponderat et metitur, graviane an levia, magna an parva sint, ut pœnæ sint peccatis æquales ? Iteratur Allegoria à ponderibus quantitate disparibus. 16 In qua peccatur. 17 Parva vel magna. 18 Parvis vel magnis pœnis. 19 In illa re. 20 Cohibet et punit? 21 Vas escarium. 22 E mensa, et aliò deferre. 23 In patina à domino et convivis. 24 Jusculum de patina leviter exsorbuerit et consumserit. Metaph. est à suavitate, eduliorum. *Ligurire*, ἀπὸ τοῦ λιγυροῦ, quod *suave* significat, est eleganter et more senum multo cum fastidio suaviora quæque degustare. Undè *abligurire bona*, pro suavibus escis consumere. 25 Furiosior M. Antistio Labeone, jurisconsulto contumaci ac importuno, qui multa nimis libere in Augustum dixit. Vide Suet. in Aug. c. 54. 26 Sapientes. 27 Quod fecit dominus, quam servus. 28 Levi peccato te offendit. 29 Ignoscas levi amicorum vitio. 30 Truculentus. Asyndeton.

Odisti, et fugis, ut 1 Drusonem debitor 2 æris:
3 Qui, nisi, cùm 4 tristes 5 misero venêre 6 kalendæ,
7 Mercedem, aut 8 nummos 9 undè undè extricat, 10 amaras,
11 Porrecto jugulo, historias, 12 captivus ut, 13 audit.
Comminxit lectum 14 potus, 15 mensâve 16 catillum
Evandri manibus 17 tritum 18 dejecit: 19 ob hanc rem,
Aut 20 positum ante meâ quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens, 21 minùs hoc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam; si furtum fecerit? aut si
22 Prodiderit commissa fide? 23 sponsumque negârit?
24 Queis 25 paria esse ferè placuit peccata, 26 laborant,
Cùm ventum 27 ad verum est: 28 sensus, 29 moresque repugnant,
Atque ipsa utilitas, justi 30 propè mater et æqui.
Cùm 31 prorepserunt 32 primis animalia terris,
Mutum, et turpe 33 pecus, 34 glandem, atque 35 cubilia propter,

1 Fœneratorem acerbum, pessimumque historiarum scriptorem, qui cum sua nomina exigeret à debitoribus, nec illi essent solvendo, cogebantur velut captivi ineptas ejus historias audire, quæ pœna illis erat longè gravissima: id est, vitas ut hominem exosum. 2 In fœnus sumti. Meton. mat. pro nummis ex ære factis et cusis. 3 Debitor æris. 4 Ingratæ debitori, debitorem tristem efficientes. Meton. effecti pro effic. 5 Debitori. 6 Cujusque mensis, quibus fœnus exigitur. Vid. Epod. 2. 7 Usuram. Sic Sat. 2. *Quinas hic capiti* mercedes *exsecat*. 8 Sortem et capitalem summam. 9 Undecunque potest, expedit et corradit. Metaph. est ab impedimentis pedum solutis. 10 Indocte scriptas et ob id ingratas. 11 Qui jugulari maluissent, quam Drusonis historias audire. 12 Et jam jugulandus, cùm omni morte acerbior sit hujusmodi ingratæ rei auscultatio. 13 Drusonem recitantem. 14 Amicus meus ebrius. 15 E mensa. 16 Exiguum escarium vas. 17 Antiquissimum, quo Evander antiquissimus Aboriginum rex, Pallantis, Arcadiæ regis, nepos, aliquando usus est. 18 Per imprudentiam, et in pavimento fregit. 19 Quia catillum dejecit. 20 Antepositum, ante me positum. 21 An ob hoc ipsum minùs gratus amicus esse mihi debeat, quòd pullum in mea catini parte positum comedit? Illud quidem extremæ esset dementiæ. 22 Arcana, quæ fidei ejus commissa fuerunt, temere effutierit. 23 Promissum aliquod a se. 24 Stoicis. 25 Inter se æqualia esse, et eodem supplicio omnia punienda. 26 Stoici anxii ac soliciti sunt, dubitant, inque summa difficultate versantur. 27 Ad veri inquisitionem et probationem. 28 Communis hominum sensus. 29 Et judicium hominum reclamitat, qui aliter furem, aliter homicidam puniunt. 30 Quæ sola est quasi causa et origo omnis juris ac legum. Metaph. est à parentibus. 31 In lucem. Metaph. est à ventre gradientibus, ad imbecillitatem primorum hominum in ortu indicandam. Probare nititur, quomodo ex utilitate jura ac leges paulatim prodierint. 32 Prima animalia, id est, homines. Hypallage, et Synecd. gen. 33 Veluti pecus rationis et orationis expers. Metaph. à bestiis, ad rudes, et rationis et articulati sermonis expertes homines significandos. 34 Propter glandes, quæ erant hominum primorum cibus. 35 Antra, locum ubi cubarent.

Unguibus et pugnis, dein fustibus, atque ita 1 porrò
Pugnabant armis, quæ pòst fabricaverat 2 usus:
Donec verba, quibus 3 voces 4 sensusque notarent,
Nominaque invenêre: dehinc 5 absistere bello,
6 Oppida cœperunt munire, et 7 ponere leges,
Ne quis fur esset, 8 neu latro, neu quis adulter.
9 Nam fuit ante Helenam 10 cunnus teterrima belli
Causa: sed ignotis 11 perierunt mortibus illi,
Quos 12 Venerem incertam 13 rapientes, more ferarum,
14 Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
15 Jura inventa metu injusti fateare necesse est,
Tempora si 16 fastosque velis 17 evolvere mundi.
Nec natura 18 potest justo 19 secernere iniquum,
20 Dividit ut bona diversis, fugienda petendis.
21 Nec vincet ratio hoc, 22 tantundem ut peccet, 23 idemque
Qui teneros 24 caules alieni 25 fregerit horti,
26 Et qui nocturnus divûm sacra legerit. 27 Adsit

1 Post temporis intervallum. 2 Utilitas, indigentia invenerat. 3 Axiomata, enuntiationes, id est, integras sententias. Synecd. memb. pro integro. 4 Animique cogitationes exprimerent, significarent. 5 Abstinere a bello, eorum sc. consilio atque opera, qui prudentia præcellebant. Vide Cic. l. 1. de Invent. et l. 1. de Orat. 6 Urbes: *Oppida* dicta sunt, quòd opem darent; *vel*, quod eò opes suas homines conferant. 7 Condere leges, τιθέναι νόμους 8 Neve. Anaphora. 9 Nam non prima Helena fuit adultera, neque omnium prima à Paride rapta; quia ante Helenam fuerunt aliæ mulieres, quæ belli deterrimas causas præbuerunt, ut Io rapta à Phœnicibus, Europa ablata à Cretensibus, Medea asportata à Græcis. Sed his longe antiquius fuit illud, quod ortum fuit inter liberos Jacobi Patriarchæ et Sichemitas, propter Dinam ipsius Jacobi filiam. 10 Mulieres formosæ. Synecd.-mem. 11 Quia scriptoribus caruerunt. 12 Amorem in mulierem communem, omnibus expositam, non certi mariti. Meton. effic. 13 Hoc verbo significatur impetus libidinis in mare prurientis in primam quamque mulierem. 14 Ut taurus in armento robustior alios cornibus incursat et fugat; sic vir altior ac membris robustior alios pulsabat, sibique imperium usurpabat. 15 Leges inventas esse propter utilitatem incommodi metu. Concludit Horat. jura non natura, sed utilitate valere et constare. 16 Historias, annales sive chronica. Synecd. spec. *Fasti* libri sunt, in quibus totius anni, rerumque, quæ per totum annum gestæ sunt, fit descriptio. 17 Explicare, aperire, et ita perlegere: quòd veteres corticibus arborum conscriberent, quos complicabant. 18 Sc. *ita*. 19 Discernere, distinguere injustum à justo. Epistrophe est ejusdem soni in clausulis sententiarum. 20 Quemadmodum potest separare bona à malis. 21 Nec unquam ratio hoc evincet, probabit, demonstrabit. 22 Ut tam graviter peccet. 23 Peccatum admittat. 24 Brassicarum, vel aliorum olerum. 25 Id est, leve furtum commiserit. 26 Et qui noctu res sacras furatus fuerit, sacrilegium admiserit. 27 Itaque cùm peccata æqualia non sint, adsit aliqua justarum legum certa norma. Sumtum est ab architectis, qui regunt longitudines regulis ac lineis, ut altitudines perpendiculis, et angulos normis.

Regula; 1 peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne 2 scutica dignum horribili 3 sectère flagello.
4 Nam, ut ferulâ cædas meritum majora subire
Verbera, non vereor: cùm dicas esse 5 pares res
Furta 6 latrociniis, 7 et magnis parva mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
8 Permittant homines. 9 Si dives, qui 10 sapiens est,
Et sutor bonus, et solus formosus, et est rex:
11 Cur optas, quod habes? 12 Non nôsti, quid 13 pater, inquit,
14 Chrysippus dicat: Sapiens crepidas sibi nunquam,
Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens: 15 quò?
Ut, quamvis 16 tacet Hermogenes, 17 cantor tamen, atque
Optimus est modulator: 18 ut Alfenus 19 vafer, omni
Abjecto instrumento 20 artis, clausâque 21 tabernâ,
22 Sutor erat: 23 sapiens operis sic optimus omnis
Est opifex solus, 24 sic rex. 25 Vellunt tibi barbam
Lascivi pueri: 26 quos tu nisi 27 fuste coërces,
28 Urgeris turbâ circum 29 te stante, miserque
30 Rumperis, 31 et latras, magnorum maxime regum,

1 Quæ pœnas parvas parvis, magnas magnis peccatis imponat. 2 Illum, qui loro cædi dignus sit. Vox Græca est: σκύτος enim *corium* significat. 3 Insecteris, id est, ne illum, qui leve peccatum admisit, magno supplicio afficias. 4 Nam non vereor, ne non cædas ferula meritum subire, id est, pati majora verbera, id est, mihi certum est te leniter castigaturum eum, qui vel maximo supplicio dignus est. Apostrophe est ad Stoicum aliquem per Dialogismum. 5 Æquales. 6 Cum violentis direptionibus. 7 Et cùm mineris te parva peccata cum magnis una eademque pœna velle excidere et punire. 8 Gubernandum concedant. 9 Irridet Stoicorum paradoxon, nempe sapientem esse omnia. 10 Sapiens est sutor bonus, inquit Stoicus. 11 Cur optas ut tibi regnum permittant homines? 12 Respondet Stoicus. Brevis Prosopopœja Chrysippi, qui inducitur describens sapientem. 13 Humanæ sapientiæ magister. Translatum à procreantibus. 14 Zenonis discipulis. 15 Quomodo hoc esse potest? Sc. potentia sutor est, non actu. Nunc persona Chrysippi deposita, eandem descriptionem fusius explicat. 16 Tigellius non canit. Occupatio est objicienda horum inertiæ. 17 Potest tamen canere. 18 Ut, quamvis Alfenus, etc. 19 Callidus. 20 Sutoriæ. 21 In qua artem illam exercuerat, id est, sutrina. Synecd. gen. pro spec. 22 Tamen sutor adhùc erat. Hic Alfenus Cremonensis fuit, qui ex sutore jurisconsultus clarissimus evasit. 23 Sic etiam sapiens solus est optimus opifex omnium artium et scientiarum. 24 Anaphora. 25 Adeò stultè loqueris, o Stoice, ut te petulantes Epicureorum pueri sibi deridendum propinent, tibique illudant. 26 Pueros. 27 Nisi baculo tuo, quo tanquam sceptro regio uteris, à te, ut canes latrantes, abigis. 28 Urgeberis, et illuderis à multitudine hominum. 29 Tanquam fatuum et insanum. 30 Rumperis iracundia vel dolore. 31 Et canis instar latrabis, assiduè exclamabis, o magnorum regum maxime Jupiter, cur non perdis hanc puerorum petulantiam? Sumtum est à canibus. Est et Enallage temporis.

Ne longum faciam : dum te 1 quadrante lavatum
2 Rex 3 ibis, neque 4 te quisquam 5 stipator, ineptum
Præter 6 Crispinum, sectabitur : et mihi dulces
Ignoscent, si quid peccavero 7 stultus, amici:
8 Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
9 Privatusque magis vivam 10 te rege beatus.

1 Pro quadrante, vilissima mercede, balneatori debita, quarta parte assis. 2 Tanquam rex. 3 Ad balneum. 4 Tantum regem. 5 Satelles, comes. 6 Stoicum. 7 Tanquam stultus, per stultitiam. 8 Et vicissim, si quid illi peccaverint, non indignabor. 9 Et non rex. 10 Qui te regem putas. Q. d. Quemadmodum sapiens non est dicendus rex, qui unicum habet stipatorem, sic peccata non possunt esse paria, si quædam sint venia digna.

SATYRA IV.

Lucilium, veteres comicos Græcos secutum, mordacem fuisse ait. Sua autem scripta non itidem legi ostendit, cum bona pars hominum, sibi vitii alicujus conscia, se ibi perstringi sciat. Se alioqui virulentiâ carere, ac tantum jocosè, et velut paternâ quadam castigatione ad deterrendos à vitiis homines uti profitetur.

1 Eupolis, atque Cratinus, Aristophanesque, poëtæ,
Atque alii, quorum comœdia prisca 2 virorum est,
Si quis erat dignus 3 describi, quòd malus, aut fur,
Quod mœchus foret, aut 4 sicarius, aut alioqui
5 Famosus, 6 multâ cum 7 libertate 8 notabant.
9 Hinc omnis pendet 10 Lucilius, 11 hosce secutus,
12 Mutatis tantùm pedibus numerisque 13 facetus,

1 Hi tres comœdiæ veteris scriptores egregii fuerunt in castigandis hominum vitiis. 2 Atque alii virorum, id est, viri, quorum comœdia est vetus, id est, et reliqui comœdiæ veteris scriptores. 3 Qui in comœdia describeretur et notaretur. Hellenismus. Sic Virg. Ecl. 5. *et erat tum* dignus amari. 4 Subdolus percussor. *Sica*, a *secando* dicta, erat gladius brevis, quo facile occulto grassatores olim utebantur. Hinc propriè quidam, qui sica hominem occiderint, *sicarii* appellantur. 5 Infamis, malæ famæ, propter flagitiosam vitam male audiens, de quo male loquuntur omnes. Sic Od. 3. l. 3. *Jam nec Lacænæ splendet adulteræ Famosus hospes. Fama*, quæ nihil aliud quam communis de aliquo populi opinio est, in bonam et malam partem accipitur : *famosus* semper pro infami. Hinc *mulieres famosæ*, id est, prostitutæ. 6 Magna. 7 Dicendi licentia. 8 In Comœdiis suis describebant, reprehendebant. Quales Athenis fuisse commemorant Cleonem, Cleophantem, Hyperbolum, homines improbos et seditiosos. 9 Ab hac prisca comœdia, ejusque scriptoribus, eorumque libertate et licentia quemque vitio notandi, Lucilius dependet, in eoque munere totus est, ut in locum veterum comicorum subrogatus videatur. 10 Cognomine Bassus, eximius Satyricus apud Romanos. 11 Comœdiæ veteris scriptores imitatus. 12 Quia, cùm illi puris iambis scripserint, hic hexametris versibus poema suum absolvit. 13 Focax.

1 Emunctæ naris; 2 durus componere versus.
Nam fuit hoc 3 vitiosus: in horâ sæpè ducentos,
4 Ut magnum, versus 5 dictabat, 6 stans pede in uno.
7 Cùm flueret lutulentus, 8 erat quod tollere velles:
9 Garrulus, atque piger scribendi 10 ferre laborem,
11 Scribendi recte: 12 nam ut multum, nil moror. 13 Ecce,
Crispinus 14 minimo me provocat: 15 accipe, si vis,
16 Accipiam tabulas: detur nobis 17 locus, hora,
18 Custodes: videamus, 19 uter plus scribere possit.
20 Di benè fecerunt, 21 inopis me, quòdque pusilli
Finxerunt 22 animi, rarò et perpauca loquentis.
23 At tu conclusas 24 hircinis 25 follibus auras,

1 In aliis irridendis et castigandis satis ingeniosus, acri judicio. Metaph. est à corpore ad acerrimum mentis judicium. 2 In versibus suis numeris pedibusque aptandis asper erat, ut qui nullo studio et labore versus suos formaret. Metaph. est, pro ingenio non satis benè nato ad poesin politiorem. 3 In hoc ipso reprehendendus, quòd duros versus componeret, eosque temerè ac sine ratione profunderet. 4 Velut magnum quiddam illud esset, et singulare ingenii decus. 5 Amanuensi suo. 6 Nullo labore, et tempore brevissimo. 7 Quamvis instar præcipitis fluvii, cœnum ac sordes secum trahentis, invenustos versus profunderet. E multiplicata Metaph. est Allegoria à turbidis et cœnosis torrentibus, ad notam tam compositioni, quam invenustæ materiæ Satyricæ inurendam. 8 Tamen in illis erat aliquid et occurrebat, quòd inde tibi sumeres, exciperes et probares, sive extolleres. 9 Alioqui superfluus in plerisque et ineptus erat. 10 Piger in ferendo labore. Hellenismus. 11 Ut, inquam, recte scriberet. Anaphora est, atque simul ἐπανόρθωσις sive correctio quædam dicti prioris. 12 Scripserit, multosque libros carminibus suis impleverit, nihil æstimo, et pro illo ne manum quidem verterim: qui qualitatem ac bonitatem scriptionis, non quantitatem in poeta requiro. Virg. Æn. 5. *nec dona* moror. 13 Ostendit poeta non deesse qui hoc ipso magnoperè sibi placeant, aliosque præ se contemnant. Accessus ad Prosopopœjam Crispini. 14 Sc. *digito*, quo sese tantum valere indicat, quantum ego toto corpore, id est, arroganter et contemptim me in certamen provocat, tanquam nullo negotio prostraturus. 15 Et inquit, o Horati, accipe, etc. Jam inducitur Crispinus provocans Horatium, sed sine nota recessus: et est ἀνακοίνωσις quædam κατὰ τὴν παῤῥησίαν per licentiam dicendi, qua Crispinus temere provocat nostrum poetam ad certamen musicum. 16 Quod ad me attinet, ego accipiam tabulas certas. 17 In quo scribamus. 18 Observatores addantur, qui nos observent, ne quid suffuremur, aut aliena opera utamur. Cic. Custodem (inquit) *Tullio me apponite*. 19 Nostrum, ego an tu. 20 Exclamatio est poetæ admirantis providentiam deorum, qui in illo pusillum animum et taciturnitatem ingenerarint. 21 Curtæ supellectilis. 22 Sc. *nominem*. 23 O Crispine. Permissio est per Allegoriam è perpetuis Metaphoris à fabrilibus operis, quæ diductione et contractione follium taurinorum flatu excitant flammas ad molliendum ferrum: unde videretur à follibus inflatum Crispini pectus, et ex auris ejusdem vanæ cogitationes intelligi, ut levitatem, tumorem et vanitatem talium versuum indicaret. 24 Ex hircino corio factis. 25 Fabrorum ferrariorum.

1 Usque laborantes, dùm ferrum mollit ignis,
Ut mavis, 2 imitare: beatus 3 Fannius 4 ultrò
Delatis capsis, et imagine: 5 cùm mea nemo
6 Scripta legat, vulgo recitare timentis: ob hanc rem,
7 Quod sunt, quos 8 genus hoc minimè juvat, utpote plures
9 Culpari dignos: 10 quemvis mediâ erue turbâ:
11 Aut ob avaritiam, aut 12 miserâ ambitione 13 laborat:
14 Hic nuptarum insanit amoribus, 15 hic puerorum:
16 Hunc capit argenti splendor: 17 stupet Albius 18 ære:
Hic 19 mutat merces surgente à sole, 20 ad eum, quo
21 Vespertina tepet regio: 22 quin per mala præceps
Fertur, uti pulvis collectus 23 turbine: ne quid
24 Summâ deperdat metuens, aut 25 ampliet ut rem.
26 Omnes hi metuunt 27 versus, odêre 28 poëtas:
29 Fœnum habet in cornu, longè 30 fuge: dummodò risum

1 Auras semper flantes, dum ignis vehementiam excitant. Nam cum cessat faber, non turgent folles, neque vento inflati sunt. 2 Inani tua ventositate, ut tibi collibitum fuerit, imitare. 3 Poeta loquacissimus. 4 Ut pote cui senatus populusque Romanus non petenti, sed spontè detulit capsas, quibus libri ejus in Augusti bibliotheca conservarentur, et imaginem in æde Apollinis et Musarum collocandam. 5 Cum nemo legat scripta mei timentis recitare ea vulgo. Primitivum in possessivo. 6 Carmina mea et Satyras, quibus aliorum mores pravi carpuntur. 7 Homines pravi, avari, ambitiosi, adulteri et impii. 8 Hoc genus poematis, sc. Satyræ. 9 Qui culpentur. 10 De medio populo quemvis in medium producito, tibi elige. 11 Anaphora. 12 Sollicita, quæ candidatos prensantes miseria afficit. Meton. effect. pro effic. 13 Alterutri vitio deditus est. 14 Alius est adulter, qui matres familias tantum sectatur. Anaphora, et Polyptoton. 15 Alter. 16 Alium argentea vasa delectant. 17 In stuporem datur, eaque supra modum amat, demiratur. Virg. Georg. 2. *Hic stupet attonitus rostris*. Metaph. à laborantibus apoplexia, vel ab ictis fulmine attonitis. 18 Statuis ex ære Corinthio factis, Meton. mat. 19 Ab ortu usque ad occasum negotiatur, mercaturam facit emendo, permutando varias merces. Virg. Ecl. 4. *nec Pontica pinus* Mutabit merces. 20 Usque ad eum solem, id est, occidentem. 21 Occidentalis mundi plaga. 22 Quin etiam per molestias, dolores, vitæque discrimina præcipiti cursu agitur. Ἐπανόρθωσις est, correctio prioris orationis rem non satis exprimentis. 23 Vento concitatus. 24 Ne quid mercator ille deperdat, demat de summa divitiarum collecta, id est, de bonis congestis. 25 Augeat divitiarum suarum summam, rem familiarem. 26 Omnes improbi et vitiosi homines. 27 Satyricos, id est, mordaces. 28 Satyricos, talia reprehendentes. 29 Nempe qui aliquo poeta satyrico conspecto, et obviam facto, continuò exclamant; hic homo, tanquam bos cornupeta, fœnum in cornu appensum habet, in signum, ut homines ab illo sibi caveant. Prosopopœja est imperfecta cujusdam adversarii quatuor versibus et hemistichio comprehensa, et per Allegoriam tracta a bove cornu petente (cujus cornibus fœnum alligabant Romani, ut sibi ab illo caverent homines in via forte occurrentes) ad maledicentiam poetæ notandam. 30 Hunc vita.

1 Excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico,
Et quodcumque semel 2 chartis illeverit, omnes
3 Gestiet à furno redeuntes scire, 4 lacuque,
Et pueros, et anus. 5 Agedùm, pauca 6 accipe contrà,
Primum ego me illorum, 7 dederim quibus esse poëtas.
8 Excerpam numero: neque enim 9 concludere versum
Dixeris 10 esse satis: neque, si quis scribat, 11 uti nos,
12 Sermoni propiora, putes hunc esse poëtam.
13 Ingenium 14 cui sit, cui mens divinior, atque os
Magna sonaturum, 15 des nominis hujus honorem.
Idcircò 16 quidam, 17 comœdia, 18 nec ne poëma
Esset, 19 quæsivere: quòd 20 acer spiritus, ac vis,
21 Nec verbis, nec rebus inest: nisi quòd 22 pede certo
23 Differt sermoni 24 sermo meus. 25 At 26 pater 27 ardens
28 Sævit, quòd meretrice 29 nepos insanus amicâ
Filius 30 uxorem grandi cum dote recuset:
Ebrius et (magnum quod dedecus) ambulet 31 ante
Noctem 32 cum facibus. Nunquid 33 Pomponius istis

1 Qui adeò ridiculorum dictorum cupidus est, ut dum aliquid falsè in alium dicat, et tanquam cachinno risum ad suam voluptatem moveat, nulli amico parceret. 2 Chartis inscripserit, in alium ridiculè scripserit, et quodammodo chartas polluerit infamiæ nota. Sumptum ab inducentibus aliquid liquidum corpori. 3 Cupiet, ut omnes a furno, ubi panis coquitur, id est, à pistrino redeuntes sciant. 4 Ubi aqua hauritur. *Lacus* erant Romæ publici, quibus aqua continebatur ad usum populi. *Lacus* est etiam vas amplissimum, ubi calcantur uvæ. 5 Respondet Horatius ad ea, quæ in satyrarum scriptores dicta fuerant. 6 A me, meque vicissim tibi respondentem audi. 7 Concesserim poetarum nomen. Sic Cic. 4 Acad. *Quis tibi dederit, aut deum omnia posse.* 8 Excipiam ex numero, id est me poetam esse nego. Sumptum est ab iis qui inter flores, fructus et lanas carpunt præstantiores. Sic Ter. in Phorm. *Tu id, quod boni est, excerpis; dicis, quod mali est.* 9 Suis certis mensuris ac pedibus claudere. 10 Ad poetæ nomen consequendum. 11 Scribimus. 12 Similiora sermoni quotidiano et solutæ orationi, quam versibus. 13 Rebus inveniendis accommodatum. 14 Anaphora. 15 Ut poeta nominetur. 16 Grammatici. 17 Ex qua hæ Satyræ nostræ initiò natæ sunt. 18 Quia comicorum senarii prosæ orationi similes sunt. 19 Disputaverunt. 20 Ardens et vehemens spiritus. Ab animatis sumtum ad poetarum vehementiam et commotionem. 21 Anaphora. 22 Definito numero et mensura. 23 Distat ab oratione soluta. 24 Solus sermo verbis puris conscriptus, aut soluta oratio. 25 At dicat aliquis, comœdiam verbis, sententiis ac affectibus, intumescere, ut cum pater, etc. Occupatio est objecti ab adversario, quod diluitur ad hæc verba, *Nunquid Pomponius*, etc. 26 De mea. 27 Iracundus. 28 Irascitur apud Terentium. 29 Quòd filius luxuriosus et prodigus, ἄσωτος, amore meretricis, quam amicæ loco habet, insanus existens. 30 Ducere. 31 Diurno tempore, claro die discurrat. 32 Cum facibus amatores invisebant amasias suas. 33 Dissolutus adolescens.

Audiret 1 leviora, 2 pater si viveret? ergo
Non satis est puris versum 3 perscribere verbis:
4 Quem si 5 dissolvas, quivis 6 stomachetur eodem,
Quo 7 personatus pacto pater. 8 His, ego quæ nunc,
Olim 9 quæ scripsit Lucilius, eripias si
10 Tempora certa, modosque, et quod prius ordine verbum est,
Posterius facias, præponens ultima primis:
11 Non, 12 ut si solvas, POSTQUAM 13 *discordia tetra*
Belli ferratos 14 *postes, portasque* 15 *refregit*:
Invenias etiam 16 disjecti membra 17 poëtæ.
18 Hactenus hæc: 19 aliàs, justum sit, nec-ne, poëma:
Nunc illud tantum 20 quæram, meritò ne tibi sit
21 Suspectum genus hoc scribendi. 22 Sulcius acer
23 Ambulat, et Caprius, 24 rauci malè, cumque 25 libellis:
Magnus uterque 26 timor latronibus: at benè si quis

1 Verba, aut mitiores objurgationes audiret? Imò æquè asperè objurgaretur. 2 Ejus, sc. Pomponii. 3 Facere. 4 Versum. 5 Ordine verborum commutato, et eadem verba retineas. 6 Irascatur, filiumque suum objurget in quotidiano sermone. 7 Comicus pater, qui patris personam in comœdia sustinet. 8 Si eripias his sc. carminibus, vel poematibus, quæ ego nunc scribo, etc. 9 Et illis, quæ, etc. 10 Pedes certos, syllabarum quantitatem, et certa carminum genera. 11 Non etiam invenias membra et partes orationis poeticæ. 12 Quemadmodum si resolvas et in prosam convertas verba hujusce hemistichii et versus Ennii poetæ de templo Jani per bella civilia et discordiam rursùm aperto, cùm ante pacis tempore clausum fuisset. sc. *Postquam discordia terra*, etc. 13 Meton. adj. pro hominibus teterrime et crudelissime sibi invicem adversantibus. 14 Fores, Synecd. mem. Sic, Virg. Æn. 7. *Belli ferratos rupit Saturnia postes*. 15 Frangendo et rumpendo patefecit. 16 Lacerati ac dissoluti poetæ vestigia, notas, quibus possis cognoscere, poetæ verba illa esse. 17 Meton. causæ pro effecto poemate, cujus verba, tanquam membra, sine lege metrica dissipata, et quotidiani sermonis similitudinem referentia (*Postquam ferratos belli postes, et portas tetra discordia refregit*) vim poeticam retinent. 18 Dicta sufficiant, utrum comœdia et satyra sint poemata: quod Horatius non dubitat. Hæc particula valde accommodata est transitionibus. 19 Alio tempore quæram, sive inquiram. 20 Quæram à te, o Romane. 21 Oderis comœdias et satyras. Synecdochica ergo periphrasis est Satyræ et Comœdiæ, quod utrumque poema cur adversarius oderit, nunc ex eo cupit audire. 22 Sulcius et Caprius fuerunt vehementes accusatores, et vitiorum inquisitores. 23 Incedit per plateas. 24 Assiduitate clamandi et minandi valde rauci. Hic enim *malè* intentionis est. 25 Accusatoriis, in quibus delatores illi maleficorum nomina et crimina scripta habebant, quos ad censores vocarent. 26 Uterque formidabilis est, magnumque timorem sicariis uterque incutit.

Et 1 puris vivat manibus, 2 contemnat utrumque.
3 Ut sis tu similis Cæli Byrrique latronum,
4 Non ego sum Capri, neque Sulci: cur 5 metuas me?
6 Nulla taberna meos habeat, neque 7 pila libellos,
8 Queis manus insudet vulgi, Hermogenisque Tigelli?
9 Non recito cuiquam, nisi 10 amicis, idque 11 coactus:
Non ubivis, coramve quibuslibet. 12 In medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi, 13 quique lavantes,
14 Suave locus voci resonat 15 conclusus: 16 inanes
Hoc juvat, haud illud 17 quærentes, num 18 sinè sensu,
Tempore num faciant 19 alieno. 20 Lædere gaudes,
Inquis, et hoc 21 studio pravus facis. 22 Undè petitum,
Hoc in me 23 jacis? est 24 autor quis denique 25 eorum,
Vixi cum quibus? absentem qui 26 rodit 27 amicum,
Qui non 28 defendit, alio 29 culpante: 30 solutos
31 Qui 32 captat risus hominum, 33 famamque dicacis:

1 Nullo scelere aut cæde contaminatis, καθαραῖς χερσί, id est, si quis vitam agat inculpatam, et ab omni suspicione vitii vacuam et puram. Sic de Tito Suet. *Pontificatum maximum ideò se professus accipere, ut puras servaret manus.* 2 Potest aut debet nihil curare utrumque accusatorem. 3 Quamvis vita, per scelera acta, sis similis Cœli Byrrique sicariorum. Præoccupatio adversariæ objectionis. 4 Tamen non sum Sulcii aut Caprii similis, id est, acerrimus acusator, sed hominum vitia jocosis tantùm versibus leviter noto. 5 Carmina mea. 6 Et cur vis metuere, si in nulla officina librariorum prostant? 7 Columna, ad quam libri venales appenduntur. 8 Quibus evolvendis et atterendis, *vel* quorum gestatione et contrectatione manus populi sudorem contrahant? Vel sinè interrogationis nota optat poeta, ut libelli Hermogenis, ejusque similium, manibus non terantur. 9 Præterea non recito cuiquam. 10 Familiaribus. 11 Invitus, non libenter. 12 Loquitur aliquis, Horatii consuetudinem improbans. At multi erant, etc. 13 Et qui lavantes in balneis carmina sua recitent. 14 Locus enim cameratus in balneis suaviter voci resonat, repercutitur ac resilit ad aures. 15 Testudine, ut balnea sunt, ne calor dissipetur. 16 Vani atque imperiti poetæ, qui vanam populi auram captant, et à vulgo digitis monstrari cupiunt, libenter in balneis recitant. Loquitur Horatius. 17 Considerantes. 18 Sine judicio, ἀνεπισθήτως, id est, stulte. 19 Incongruo, id est, intempestive. Cic. *Considera ne* in alienissimum *tempus cadat adventus tuus.* 20 At dicit mihi adversarius quispiam: o Horati, tu alios calumniis tuis proscindere delectaris. Brevis est Prosopopœja adversarii, poetam accusantis de studio lædendi. 21 Malitiosus existens dedita opera et de industria, ἐκ προνοίας. 22 Unde petitum habes illud crimen, quod mihi objicis, et cujus reum me peragis. 23 Conjicis, objicis. Sumtum est à sagittariis. 24 Delator. 25 Hujus sinistri rumoris de me, sc. me calumniis delectari? 26 Arrodit, obscure lædit. Sumtum est à muribus. 27 Ejus famam. Ostendit qui fugiendi sint, sc. calumniatores mali, non satyrici, qualis ipse est. 28 Excusat. 29 Amicum absentem. 30 Immoderatos, effusos. 31 Anaphora est in *qui* quater repetito in initiis membrorum. 32 Movere studet alios calumniando: γελωτοποιός. Sic Cic. 2. Tusc. *Epicurus verò ex dictis, ut mihi quidem risus captare videatur.* 33 Et nomen hominis jocosi cum mordacitate appetit.

1 Fingere qui non visa potest, 2 commissa tacere
Qui nequit: 3 hic niger est; hunc tu, Romane, 4 caveto.
Sæpè tribus 5 lectis 6 videas cœnare 7 quaternos:
E quibus unus avet 8 quavis 9 aspergere cunctos,
Præter eum, qui præbet 10 aquam: 11 post hunc quoque potus,
Condita cùm 12 verax aperit præcordia 13 Liber.
14 Hic tibi comis, et urbanus, liberque videtur
Infesto 15 nigris. Ego, si risi, quòd ineptus
16 Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,
17 Lividus, et 18 mordax videor tibi? mentio si quæ

1 Qui potest illa comminisci et excogitare, quæ non vidit, id est, falsa. Sic Ter. in Eun. *Hoc certò scio, neque me finxisse falsi quicquam*. 2 Arcana consilia suæ fidei commissa. 3 Hic malus est et improbis moribus. In *hic* et *hunc* est Πολύπτωτον. 4 Fugito. 5 In singulis lectulis discubitoriis, sive in eodem triclinio. 6 Romæ. 7 Homines, id est, duodecim convivas. Notandum, triclinium, quod ipsum verbi etymon ostendit, tres ferè habuisse *lectos*, quos, ad cubicularium differentiam, *discubitorios* appellant; in singulis verò lectis totidem culcitris accubuisse convivas tres. Et medio quidem plerumque is, qui cæteris omnibus honoratior erat, solus accumbebat: unde dici solet, septem facere convivium. Pluribus tamen vel invitatis, vel sponte advenientibus, pro convivatoris arbitrio, quaterni, quo ipso vellet lecto, collocari poterant: et quod sordidissimum habebatur, stipari etiam quini aut plures, ut videre est apud Cic. in Pison. Horatius itaque vel in frequentissimo convivio, quo quaterni accumbant, existere sæpè aliquem ait, qui dictis suis omnes vellicet, nec ideò tamen pravus aut improbus habeatur, sed laudetur potius: quòd magis mirandum sit ne levissimum quidem in se risum ferri. 8 Ratione, id est modo, vel injuria. 9 Maledictis et falsis dictis insectari, carpere. Sumptum ab olitoribus incautis, qui ut areas horti sui qualibet aqua irrigant; sic primum quemque dicteriis certus quidam homo figit. Sic Cic. pro Plan. *Nunc tu vitæ splendorem maculis aspergis istis?* 10 In balneo sc. qua lavarent convivæ, inque conviviis calidam et gelidam præbet, id est, præter eum, qui cœnam dat, id est, convivatorem, seu convivii dominum. Est ergo Synecdochica periphrasis convivatoris: qualis est, 5. Tusc. *Is, qui coxerat*, pro coquo. 11 Posteà convivatorem quoque eadem, qua reliquos, dicacitate aspergit et arrodit, cum potus est, et vino concaluit. 12 Cum Bacchus veritatis amator aperit arcana consilia in præcordiis recondita, id est, cum *ebrietas operta recludit*, ut loquitur Ep. 5. l. 1. 13 Bacchus, id est, vinum, in quo est veritas. 14 Tantus convitiator, quem jam descripsi, tibi, *E quibus unus avet*, videtur tibi, qui videri vis infensus malis et vitiosis hominibus, facetus, ac suavis, et ut qui libere dicat, quæ censeat. 15 Metaph. ab infaustis ac perniciosis rebus. 16 Expositus est hic versus Sat. 2. quem inde repetitum à poeta nunc arbitror exempli gratia, ut opinio maledicentiæ, quam adversarius de nostro poeta conceperat, facilius remitteretur. Itaque non continuò dicendus est obtrectator et invidus poeta, quòd Rufillum luxuriose, Gorgonium sordide viventem irrideat. 17 Malitiosus, invidus. 18 Obtrectator nefarius. Sumtum est præcipuè à canibus.

De Capitolini furtis injecta 1 Petilli
2 Te coram fuerit, 3 defendas, 4 ut tuus est mos:
5 Me 6 Capitolinus 7 convictore usus amicoque
A puero est, 8 causâque meâ permulta rogatus
Fecit, et 9 incolumis, lætor, quòd vivit in Urbe;
Sed tamen admiror, quo pacto 10 judicium illud
Fugerit! 11 hic nigræ succus loliginis, hæc est
12 Ærugo mera: 13 quod vitium procul 14 abfore chartis,
Atque 15 animo priùs, ut 16 si quid 17 promittere de me
Possum aliud, verè promitto: liberiùs si
18 Dixero quid, si fortè jocosius, hoc mihi 19 juris
Cum veniâ dabis: 20 Insuevit pater optimùs hoc me,
21 Ut fugerem, exemplis vitiorum quæque notando,
Cùm me hortaretur, parcè, frugaliter, atque
Viverem uti contentus eo, quod mî ipse 22 parasset:
23 Nonne vides, Albî 24 ut malè vivat 25 filius? utque
Barrus 26 inops? 27 magnum documentum, ne 28 patriam rem
Perdere quis velit. A turpi 29 meretricis amore
Cùm 30 deterreret, 31 Sectani dissimilis sis.

1 Qui furti accusatus, quòd coronam auream è Capitolio sustulisset, et in judicio absolutus est. 2 Te præsente. 3 Ipsum. 4 Non amice, aut sincere, sed maligne ac perfidiose. 5 Defendas ipsum his utens verbis, *Me Capitolinus*, etc. Prosopopœja est adversarii declarantis suam erga Petillium amicitiam, ducta usque ad verba, *hic nigræ*, etc. 6 Petillius. 7 Conviva et familiari. 8 In meam gratiam. 9 Fama adhuc integra. 10 In judicio illo absolutus sit, in quo tot testimoniorum judiciis propter furtum in exilium mittendus videbatur. 11 Ista postrema verba redolent simulatam tuam erga Petillium benevolentiam, et simultatem arguunt. Ducta est Metaph. ab atramento piscis loliginis, quæ externe est alba, intùs nigra. In *hic* et *hac* Polyptoton est. 12 Æris vitium, unde atramentum factum, quo corium tinctum, maculis nunquam postea eluendis imbuitur, id est, virus et pestis amicitiæ. Alleg. 13 Maledicentiæ simulata amicitia tectæ. 14 Abfuturum à meis scriptis et carminibus. 15 A corde meo. Ἐπανόρθωσις est, correctio dicti prioris. 16 Anaphora est. 17 In *promittere* et *promitto* est Polyptoton. 18 In quempiam. 19 Illam potestatem libere aliquid dicendi aut jocandi. 20 Pater meus assuefecit me. Al. *inseuit mihi*, mihi implantavit: et tum erit Metaph. à plantantibus. 21 Ut vitarem quæque vitiorum, id est, omnia peccata, et imprimis hoc calumniandi vitium, dum notarem illa vitia et peccata aliorum exemplis, juxta illud Comici: *Periculum ex aliis facito, tibi quod ex usu siet.* 22 Patrimonii loco reliquisset. 23 O fili. Hæc sunt exempla. Prosopopœja patris Horatium adhortantis perfecta suo accessu ad illa verba superiora, *insuevit*, et recessu ad sequentia *Sic me formabat*. 24 Quomodo in paupertate vivat.? 25 Prodigus. 26 Paternis opibus absumtis. 27 Qui magno documento aliis esse potest. 28 Rem familiarem à majoribus relictam dissipare atque profundere. 29 Meretricio. 30 Me revocare vellet. 31 Qui fuit turpis mœchus, et rem famamque perdidit,

1 Ne sequerer mœchas, 2 concessâ cum venerè uti
Possem : 3 Deprensi non bella est 4 fama Treboni,
Ajebat ; 5 Sapiens, 6 vitatu quidque petitu,
Sit melius, 7 causas reddet tibi : mi satis est, si
8 Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
Dùm 9 custodis eges, vitam famamque tueri
10 Incolumem possim. 11 Simul ac duraverit ætas
Membra animumque tuum, 12 nabis sinè 13 cortice. Sic me
14 Formabat puerum dictis : et 15 sive jubebat
Ut facerem 16 quid, Habes 17 autorem, 18 quo facias 19 hoc,
20 Unum ex judicibus 21 selectis 22 objiciebat :
15 Sive vetabat, 23 An hoc 24 inhonestum, et inutile factu
Nec ne sit, 25 addubites ? 26 flagret rumore malo cùm
Hic, atque ille ? 27 Avidos vicinum 28 funus ut ægros
29 Exanimat, mortisque metu sibi 30 parcere cogit :
Sic teneros 31 animos 32 aliena opprobria sæpè

1 Cùm me deterreret, ne matronas tanquam adulter sequerer. 2 Legitima. 3 Qui deprehensus fuit in adulterio. 4 Quam male mulctatus una cum nummis perdidit. 5 Vir sapiens, id est, philosophus. 6 Fugisse et quid appetisse. 7 Rationes exponet. 8 Consuetudinem, quæ à parentibus meis tradita est. 9 Pædagogi sive magistri. Sic de Art. *imberbis juvenis tandem custode remoto Gaudet equis*, etc. 10 A vitiis. 11 Postquam maturior ætas membra corporis tui duriora reddiderit et corroboraverit. *Durare* enim est durum efficere. Sic Virg. *natos ad flumina primum Deferimus, sævoque gelu duramus et undis.* 12 Natabis. 13 Subere (Synecd. gen.) quo quidem nulla est arbor levior, nulla ad natandum aptior, cujus subsidio Pontius Comminius juvenis ϛρατηγηματικῶς Tiberim trajecit, ut est apud Plut. in Camil. id est, sinè alterius moderamine vives, et per te sapiens alicujus præceptis non indigebis. Metaph. à pueris, qui corticis ope natare discunt. Tale adminiculum natare discentium dicitur à Plauto in Aulul. *scirpea ratis*, cujus verba sunt: *Quasi pueris, qui nare discunt, scirpea inducitur ratis, Qui laborent minus, faciliùs ut nent et moveant manus.* 14 Pater instituebat, docebat : ut Ep. 1. l. 2. *Mox etiam pectus præceptis format amicis.* 15 Anaphora est. 16 Aliquid. 17 Persuasorem habes, o fili, virum integerrimum. Sunt enim verba patris Horatii. 18 Autore. 19 Quod tibi præcipio. 20 Aliquem ex equestri ordine, unde judices eligebantur. 21 Ob singularem virtutem et integritatem. 22 Mihi ob oculos ponebat unum ex judicibus selectis, et ita dicebat *habes autorem*, etc. 23 Dicebat pater, *An hoc* etc. 24 Fœdum ac turpe. Sic Virg. Æn. 6. *truncas* inhonesto *vulnere nares.* 25 An addubitare possis, nunquid hoc, etc. 26 Cùm hic atque ille laboret publica infamia, propter illud factum pessimè audiat. Metaph. est à flamma. 27 Edaces, adeò intemperantes, ut quosvis cibos sinè discrimine vorent. 28 Ex intemperantia obortum. Meton. est adjunctæ pompæ et exsequiarum, pro vicino mortuo, cujus morte deterrentur alii ab intemperantia. 29 Sicut mors vicini perterrebat, perterret, et velut anima privat alios ægrotos avidos : Sic etc. 30 Cavere, moderari et incolumitati servire, ne consimili intemperantia sibi quoque mortem consciscant. 31 Adolescentem. 32 Aliorum turpitudines et flagitia.

Absterrent 1 vitiis. 2 Ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcunque ferunt: 3 mediocribus, et 4 queis
Ignoscas, vitiis 5 teneor. Fortassis et 6 istinc
Largiter abstulerit longa ætas, 7 liber amicus,
Consilium 8 proprium. Neque enim, cùm 9 lectulus, aut me
10 Porticus excepit, 11 desum mihi. 12 Rectius 13 hoc est:
Hoc faciens, vivam meliùs: 14 sic 15 dulcis amicis
16 Occurram; 17 hoc 18 quidam non bellè: 19 nunquid ego 20 illi
21 Imprudens olim 22 faciam simile? 23 Hæc ego mecum
24 Compressis agito labris; ubi quid datur 25 oti,
26 Illudo chartis: hoc est mediocribus illis
Ex 27 vitiis unum: 28 cui si 29 concedere nolis,
30 Multa poëtarum veniat 31 manus, auxilio quæ
Sit mihi: nam 32 multò plures sumus: ac veluti te
33 Judæi, cogemus in hanc 34 concedere 35 turbam.

1 A vitiis. 2 Ex hoc patre, ejusque salutaribus monitis ego liber purusque sum ab illis vitiis, quæ exitium adferunt, animosque hominum penitùs corrumpunt. 3 Levioribus. 4 Quibus veniam concedere debes. 5 Detineor, laboro, obnoxius sum. 6 A mediocribus seu levioribus illis, quibus obnoxius sum, vitiis, magna ex parte ac multùm olim me ætas ingravescens liberabit, revocabit. 7 Fidele amici, qui candide errantem admoneat, consilium. 8 Quod suapte sponte capiam, quo vitæ meæ rationes exacte subducam, illaque mihi seligam, quæ, deliberatione præhabita, longè optima videantur. 9 Cum in lectulo jaceo sive dormio, vel in porticu deambulo, id est, cum solus sum. 10 Ostendit, quomodo ac quando secum ipse loquens consilium capiat. 11 Illud, quod mei officii est, negligo, sed salutaribus deliberationibus me ad vitam humanam instruo. Is enim *non deesse sibi* dicitur, qui secum, quid sui sit officii, quid mature facto opus sit, cogitat. 12 Obliqua quædam est Prosopopœia poetæ secum deliberantis. 13 Factum. 14 Agens et vitam instituens. 15 Gratus. 16 Apparebo. 17 Turpe factum. 18 Agunt. 19 Al. disjunctim legunt, *num quid ego*. 20 Peccato. 21 Tanquam stultus. 22 Admittam? Aposiopesis est seu Reticentia, quæ requirit hanc optationem, dii prohibeant! 23 Depositio est Prosopopœjæ. 24 Tacitè animo vòlvo et meditor. 25 Otii. Apocope est. 26 Cogitationes meas inscribo chartis per ludum et mando literis: in quibus exprimendis abutor satyrica licentià, sicque scribendo perdo meas chartas. Synecd. gen. 27 Quibus detineor, quibus chartas perdo aliena vitia jocosius reprehendendo. 28 Levissimo vitio. 29 Ignoscere, illud ferre, idemque mecum sentire. 30 Innumera. 31 Multitudo. Ductum à militia. 32 Valdè multi. 33 Ac veluti Judæi alios ad suam superstitionem cogunt. Imperante Augusto multi erant Judæi Romæ, qui multos ex aliis gentibus alliciebant è Paganismo in suum Judaismum, quos *proselytos* vocabant παρὰ τὴν προσήλυσιν, *ab accessu ad religionem*. Vide Matth. 23. v. 15. Act. 13. v. 50. 34 Transire. 35 Poetarum multitudinem, id est, cogemus te sequi ac tueri partes nostras, et aliorum poetarum, quorum magna est multitudo. Sic Sen. de vit. beat. loquitur: *Præbui ego aliquando Aristophani materiam jocorum: tota illa comicorum manus in me venenatos sales suos effudit.*

SATYRA V.

Iter suum ab urbe Roma Brundusium usque describit, exemplo Lucilii, qui itidem quoddam iter suum descripserat. Narrat autem quæ risu digna in eo contigerant: inter quæ primum locum obtinet duorum scurrarum, Sarmenti et Messii, faceta contentio.

Egressum magnâ, me excepit 1 Aricia, Româ,
2 Hospitio modico: rhetor 3 comes Heliodorus,
Græcorum longè doctissimus: 4 inde forum Appi,
5 Differtum nautis, 6 cauponibus atque 7 malignis.
8 Hoc iter 9 ignavi 10 divisimus, altiùs ac nos
11 Præcinctis unum: minùs est 12 gravis 13 Appia 14 tardis.
15 Hic ego, 16 propter aquam, quòd erat 17 deterrima, ventri
18 Indico bellum, cœnantes 19 haud animo æquo
Exspectans 20 comites. 21 Jam nox 22 inducere terris
Umbras, et cœlo diffundere 23 signa parabat.
24 Tùm pueri nautis, pueris 25 convicia nautæ

1 *Aricia* est parva civitas in via Appia, distans ab Urbe Roma stadia 160. 2 Modico, si ad Romam magnam conferatur. Antithesis. 3 Mihi fuit. *Facundus comes in vita pro vehiculo est*, Pub.Syr. 4 Deinde hospitium mihi præbuit mercatus Appii oppidi in via Appia siti. Apocope. 5 Refertum et plenum. 6 Negotiatoribus 7 Perfidis. 8 Ab urbe Roma usque ad Forum Appii. 9 Ad iter minus expediti. 10 Biduo confecimus, biduum in illo consumsimus. Est autem *dividere iter*, profectionem intermittere ad interquiescendum. 11 Quod viatoribus velocioribus, validioribus, εὐζωνοτέροις et magis, quàm nos sumus, ad iter expeditis, unum tantum est, id est, unius diei iter. 12 Laboriosa, molesta, propter ejus amœnitatem, crebraque ejus diversoria. 13 Via sc. quam Appius Censor stravit. Liv. Decad. 1, l, 5, 14 Cunctatoribus, lentis viatoribus. 15 In Foro Appii. 16 Quod illam bibere nollem. 17 Fœdissima, insaluberrima. 18 Famem denuntio, id est, jubeo, cogo ventrem meum esurire, id est, non cœno. Sumtum est ab hostibus injuriam facientibus, quibus denunciatur bellum. Cic. *voluptatibus indicere bellum.* 19 Gravate, iniquo animo. 20 Qui unà navigaturi erant. 21 Jam enim nox appropinquabat. 22 Adspergere suo adventu. Ita Virg. Ecl. 5. inducite *fontibus umbras Pastores.* 23 Sidera et stellas in cœlo spargere et exhibere incipiebat, id est, cœlum stellis candidum fieri incipiebat, præsagium serenitatis nocturnæ. 24 Intereà servi tùm à dominis præmissi, ut nautas juberent ad certam ripæ partem navem appellere. Duplex est Polyptoton, ac præterea quidam accessus ad Prosopopœjam conviciantium. 25 Maledicta.

1 Ingerere: 2 Huc appelle: 3 trecentos inseris; ohe
4 Jam satis est. 5 Dùm æs exigitur, dùm mula 6 ligatur,
7 Tota abit hora: 8 mali culices, ranæque 9 palustres
10 Avertunt somnos: absentem cantat amicam
Multâ prolutus 11 vappâ 12 nauta, atque 13 viator
14 Certatim. Tandem 15 fessus dormire viator
Incipit: ac missæ 16 pastum 17 retinacula mulæ
Nauta 18 piger 19 saxo religat, 20 stertitque supinus.
Jamque dies 21 aderat, cùm nil procedere 22 lintrem
23 Sentimus: donec 24 cerebrosus 25 prosilit 26 unus,
Ac 27 mulæ 28 nautæque caput lumbosque saligno
29 Fuste 30 dolat. 31 Quarta vix demum 32 exponimur horâ;

1 Ingerebant, id est, conviciabantur. Sic Ter. *ingeram mala multa*, id est, jaculabor in eum probra multa. Unde apparet sumtum à præliantibus, et mutuis telis sese petentibus. 2 Ad hanc ripæ partem navem applica. Cic. *Qui cum ad Peloponnesum* classem appulisset. Verba sunt puerorum, sive servorum, à dominis præmissorum, ad nautam de admovenda certo littoris loco nave, ac de non pluribus in eam recipiendis. 3 Nimis multos, plures vectores navi imponis, in navem recipis, quàm pacti sumus, *vel*, quàm navis ferre queat. 4 Vectorum in navi. 5 Dùm naulum, sive pretium, quod datur nautæ a vectoribus, à nautis petitur. Symploce est, ejusdem soni similitudo in principiis et clausulis, quæ præterea Græcorum ἰσόκωλα facit. 6 Ad retinacula, quibus navem adversa aqua noctis tempore trahat, alligatur. 7 Sic Ter. in Eun. *Dùm hæc dicis*, abiit hora. 8 Molesti vermiculi alati. 9 In vicina Pontina palude. 10 Depellunt à nobis, illi clangoso suo sonitu et acuto morsu; hæ cantu suo. 11 Probè potus, plenus et irrigatus multo vili insipido vino. Metaph. ad immoderatum potionis usum indicandum, et sumta à quadrupedibus, quæ inter largos aquæ haustus demergunt labra. Quomodo Virg. 1. Æn. describit Bitiam egregium potorem: *ille impiger hausit Spumantem pateram, et pleno se proluit auro*, id est, replevit et conspersit se vino ex aurea patera. *Proluere* enim est multùm diuque lavare. 12 Qui navem regebat. 13 Qui mulam moderabatur. 14 Contentiosè, uter præcelleret in amicæ laudibus decantandis. 15 Defatigatus vigilia, cantu et ebrietate. 16 Ut pasceretur. 17 Funes, quibus alligatam navem trahebat mula. 18 Qui etiam dormire cuperet. 19 Ad saxum, ne navis per paludes vagaretur. 20 Et altùm dormit supinus jacens, id est, securus. 21 Illuxerat. 22 Scapham nostram retinaculo ad saxum alligatam, immotam stare. 23 Evigilantes. 24 Irascens facilè, cui facilè cerebrum ob iram commovebatur. Plaut. *Senex hic* cerebrosus *est*. 25 E navi. 26 E nostro comitatu. 27 Pascentis. 28 Dormientis. 29 Qui in palude copiosè proveniebat. 30 Verberat, cædit. Metaph. est à fabris lignariis, qui asperrima ligna dolabra complanant. 31 Post exortum solis. Conqueritur, sibi negligentia nautæ tertiam diei partem præteriisse. 32 Extra lintrem in terram ponimur, transfretamur. Virg. Æn. 10. *socios de puppibus altis Pontibus* exponunt.

Ora manusque tuâ 1 lavimus, 2 Feronia, 3 lympha:
Millia tùm pransi tria 4 repimus, atque 5 subimus
6 Impositum 7 saxis latè candentibus 8 Anxur.
9 Huc venturus erat Mæcenas optimus, atque
10 Coccejus, 11 missi magnis de rebus uterque
Legati, 12 aversos soliti 13 componere amicos.
Hic 14 oculis ego nigra meis 15 collyria lippus
16 Illinere: 17 intereà Mæcenas advenit, atque
Coccejus, Capitoque 18 simul Fontejus, 19 ad unguem
Factus homo, 20 Antoni, non ut magis alter, amicus.
21 Fundos Aufidio Lusco 22 prætore libenter
Linquimus, 23 insani ridentes 24 præmia scribæ,
25 Prætextam, et latum 26 clavum, prunæque 27 batillum.
In 28 Mamurrarum 29 lassi deinde urbe 30 manemus,
Murenâ præbente 31 domum, Capitone 32 culinam.

1 Abluimus munditiei et refrigerationis causa, ibique prandemus. 2 Apostrophe est ad Feroniam deam, Jovis Anxuris conjugem. 3 Aqua clara è fonte, prope tuum fanum profluente, hausta. 4 Tarde et lente progredimur. Sumtum à serpentibus. 5 Intramus. 6 In monte. 7 Scopulus. 8 Volscorum oppidum, nunc *Tarracina* dicta, prominens in mare: unde *Jupiter Anxurus* dictus fuit, quod in illo tractu Campaniæ imberbis cultus fuerit. 9 Patronus meus. 10 *Lucius Cocceius Nerva* fuit jurisconsultus, avus Nervæ imperatoris. 11 Ab Augusto, ut duorum imperatorum, Antonii et Augusti, dissidia, et bellorum civilium incendia exstinguerent. *De* hic valet propter. Ter. *Ecquid nos amas de fidicina istac?* 12 Amicos illos inter se dissidentes. Al. *adversos.* 13 Invicem reconciliare. 14 Rubris, dolentibus et continuò lachrymas stillantibus. 15 Oculorum medicamenta. 16 Illinebam, *vel*, illinere incepi. 17 Dum oculis obliuendis occupatus sum. 18 Cum ipsis. 19 Homo politissimis moribus, perfectissimus, omnibusque virtutibus absolutus. Metaph. est à marmorariis, qui juncturarum æquationem, vel lævitatem continuam et asperitatem corporum unguibus probant. Hoc autem Tropo utuntur, qui perfectionem alicujus rei volunt examinare et indicare. 20 Ità Antonii amicus, ut alius magis ipsi amicus non inveniretur. 21 Urbem in via Appia dextrorsum sitam. 22 Fundano. 23 Ob novum præturæ magistratum superbientis et insolentis, quasi Romæ præturam gereret, non Fundis, in parvo municipio. 24 Insignia. 25 Togam purpura prætextam, magistratus insigne. 26 Vestem senatoriam latis clavis ornatam. 27 Foculum ferreum gestatilem et ansatum, quod pruna plenum principibus viris præferebatur ad odores incendendos. 28 Nobilium equitum Romanorum, id est, in Formiis, ubi natus est Mamurra eques Rom. 29 Ex itinere. 30 Pernoctamus. 31 Tectum et hospitium. 32 Cœnam nobis dante, quæ in culina ejus parabatur. Meton. est subj. Nisi malis referre ad morem principum et divitum, qui curant sua esculenta et poculenta, quocunque proficiscuntur, à suis coquis circumgestanda.

Postera lux 1 oritur multò gratissima : namque
Plotius, et Varius 2 Sinuessæ, 3 Virgiliusque
4 Occurrunt : 5 animæ, quales neque 6 candidiores
Terra 7 tulit, 8 neque queis me sit 9 devinctior alter.
10 O, qui complexus, et gaudia quanta fuerunt !
Nil ego contulerim jucundo 11 sanus amico.
12 Proxima Campano ponti quæ villula, 13 tectum
Præbuit, et 14 parochi, quæ debent, ligna salemque.
15 Hinc muli Capuæ 16 clitellas 17 tempore ponunt.
18 Lusum it Mæcenas : dormitum ego, Virgiliusque :
Namque pilâ 19 lippis 20 inimicum, et ludere 21 crudis.
22 Hinc nos 23 Cocceji recipit 24 plenissima villa,
25 Quæ super est Claudi cauponas. 26 Nunc mihi paucis
Sarmenti scurræ pugnam Messique Cicerri,
27 Musa, velim memores, 28 et quo patre natus uterque
29 Contulerit lites. 30 Messi clarum genus Osci,

1 Exoritur nobis. 2 In oppido, Minturnis proximo ad Lirim fluvium, ob vini copiam claro. 3 P. Virgilius Maro. 4 Nobis. 5 Homines tales nobis occurrunt. Synecd. part. Sic Cic. appellat Terentiam et filiam *animas*, ad indicium amoris singularis: *Vos meæ carissimæ* animæ, *quam sæpissime ad me scribite.* 6 Innocentiores, integriores. Sumtum à corpore ad animum. 7 Protulit, produxit. 8 Et quibus alter quispiam me Horatio familiarior non inveniatur. 9 Metaph. est à corporibus arctis ad bonos animi affectus, qui debentur benè de nobis merentibus. 10 Exclamatio est admirantis magnitudinem lætitiæ, quam ex adventu talium virorum percepit. 11 Quamdiu rationis compos fuerim, ego cum dulci amico nihil comparandum putabo, illumque rebus humanis merito suo præferendum. 12 Villula quæ proxima est ponti Campano, super Lirim fluvium. 13 Tecto nos pernoctantes recepit. 14 Præbitores præbuerunt ligna, etc. Παρέχειν enim est *præbere*. Parochorum erat munus, legatis, reipublicæ causa missis, res necessarias suppeditare. Unde dicta etiam *parochiæ* loca ipsa quibus hæc præberi constitutum fuerat. 15 Ab hac villula profecti. 16 Onera et sarcinas suas. Metonybi. 17 Tempestive, tempori deponunt, id est, exonerantur, ut Capuæ pernoctaremus. 18 Pila palmaria. 19 Lippitudine, ut ego Horatius, laborantibus. In eo enim ludo oculis potissimum laborandum est, ut vincas, aut peritum te lusorem exhibeas : servanda enim momenta, et in omnes partes circumagendum corpus. 20 Noxium, ingratum est. 21 Cruditate stomachi, ut Virgilius, laborantibus, id est, cibum ægrè concoquentibus. Somnus enim et quies cruditatis optima præsidia. 22 A villula Capuana digressos. 23 Quam Coccejus Nerva, comes noster, condidit. 24 Copiosissima, omnibusque rebus necessariis abundans. 25 Quæ est supra tabernas Claudii, oppidi Samnii ab Appio Claudio conditi, illique oppido imminet. 26 Apostrophe est ad Musam, cujus, ut rem magnam aggressurus, et parùm ingenio suo in re tanta confidens, poscit opem. 27 O Calliope : quòd illa præsit Heroicis. 28 Quo genere natus. 29 Litigarint, alterque alterum maledictis defatigarit. 30 Osci (populi Italiæ turpissimi) sunt clarum genus Messii Cicerri : utpote qui Oscus esset. Ironia. Osci enim (ut diximus) fuerunt populi turpissimi et obscurissimi.

1 Sarmenti domina 2 exstat. 3 Ab his majoribus orti
Ad 4 pugnam venêre : 5 prior Sarmentus, Equi te
Esse 6 feri similem dico. 7 Ridemus : et ipse
8 Messius, 9 Accipio ; 10 caput et movet. 11 O, tua cornu
12 Ni foret exsecto frons (inquit ;) 13 quid faceres, cùm
Sic 14 mutilus minitaris ? 15 At illi 16 fœda cicatrix
17 Setosam 18 lævi frontem 19 turpaverat oris.
20 Campanum in morbum, in 21 faciem permulta 22 jocatus,
Pastorem saltaret uti 23 Cyclopa, 24 rogabat :
Nil illi 25 larvâ, aut tragicis opus esse 26 cothurnis.
27 Multa Cicerrus ad hæc : donasset jam ne 28 catenam
29 Ex voto Laribus, 30 quærebat : 31 Scriba quòd esset,

1 Scurræ. 2 Adhùc superstes est, à qua ille, tanquam servus olim, e servoque natus manumissus fuit et libertus factus. 3 A talibus, id est, ab obscœnis et obscuris parentibus egregii illi viri oriundi. Apparatus Prosopopœjæ, ubi Sarmentus scurra inducitur per Dialogismum cum Messio Osco prior loquens. 4 Certamen. 5 Compellare et provocare antagonistam suum Cicerrum incipit. 6 Indomiti. 7 Nos convivæ comparationem tam ridiculam audientes. 8 Respondens inquit. 9 Probrum, sive convitium, quod in me conjicis. 10 Caput agitat, quasi minitans Sarmento. 11 Exclamatio est Sarmenti comminationem Messii deridentis. 12 Si cornu tibi non esset exsectum, quod gerebas in fronte. Cornu exsectum apparebat ex insigni cicatrice, qua frons erat deformata. Notat fortasse vestigium exsectæ verrucæ. 13 Quàm ferus esses. 14 Exsecto è fronte cornu. Metaph. à bestiis mutilatis, quibus exsecta sunt cornua, vel natura non adnata. 15 At hoc dixit quia illi Cicerro, etc. Verba sunt poetæ, jocos Sarmenti explicantis. 16 Deformis cicatrix è fronte nata. 17 Pilosam, hirsutam. In hac Metaphora est facetia, ubi Messius Cicerrus comparatur cum apris setosis. Est autem *seta* pilus rigidior et crassior, unde grex suum dicitur *pecus setigerum*. 18 In sinistra faciei parte. 19 Deformaverat. 20 In magnas verrucas ac tubera, quæ instar cornuum innascebantur in fronte gentis Campanæ. 21 Propter cicatrices deformem. 22 Sarmentus. 23 Ut saltando imitaretur et exprimeret Polyphemum, vel saltaret more Polyphemi, monophthalmi, deformis et terribilis. Met. effic. pro effect. pro saltatione à Polyphemo vel inventa vel saltata. Præterea est in *Cyclopa* Synecd. gen. pro specie Polyphemi. 24 Cicerrum. 25 Cùm facies esset Messio sæva, deformis et cicatricosa. Alleg. est è Metaphoris à personis scenicis, quæ se comparare solent convenienter rei, quam volunt repræsentare. 26 Editioribus calceis, cùm magnæ staturæ esset. 27 Messius Cicerrus multa dixit ad hæc convitia Sarmenti. Hic par refert Sarmento scurræ proximis deinceps quinque versibus, in quorum fine clauditur Dialogismus narrationis indè captæ. 28 Compedes, quibus fuerat à domina ligatus, quippe qui pauld antè vilissimus servus, jam manumissus, iisque liberatus esset. 29 An à foco, diis domesticis sacro, compedes suspendisset. 30 Rogabat Sarmentum. 31 Dicebat interea : *quòd scriba esset Sarmentus*, etc. Fortassis Cæsaris beneficio scribatum in municipiis coloniisque adeptus fuerat. Neque ab eo ordine liberti arcebantur.

1 Deterius nihilo dominæ jus esse : 2 rogabat
Denique, cur unquam 3 fugisset : cui 4 satis una
Farris libra foret, gracili sic, tamque 5 pusillo.
Prorsùs 6 jucundè cœnam 7 produximus illam.
Tendimus 8 hinc rectâ 9 Beneventum, ubi 10 sedulus hospes
Pænè arsit, macros dùm turdos 11 versat in igne.
Nam vaga 12 per veterem dilapso flamma culinam
13 Vulcano, summum properabat 14 lambere 15 tectum :
Convivas 16 avidos 17 cœnam servosque 18 timentes
Tùm 19 rapere, atque omnes 20 restinguere velle 21 videres.
Incipit 22 ex illo montes 23 Appulia 24 notos
Ostentare mihi, quos 25 torret 26 Atabulus, et quos
Nunquam 27 erepsêmus, nisi nos 28 vicina 29 Trivici
Villa 30 recepisset, 31 lachrymoso non sinè fumo,

1 Idcircò dominæ suæ, quæ ipsum manumiserat, potestatem in illum nihil imminutam esse, id est, nihilo minùs servum esse. Servabant autem domini in servis manumissis, id est, libertis suis, jus operarum, sc. in calceis suendis, et vestibus, etc. 2 Ipsum. 3 A domina sua aufugisset. Fugiebant servi durius habiti à dominis suis, et qui contenti non erant una libra farris in dies pro diario. 4 Ad diurnum victum. 5 Corpore. Ironice: q. d. ejus fugæ causam fuisse dominæ suæ parcimoniam, qui pro vastitate corporis, et sua voracitate diurna, plures farris libras exigeret. 6 Propter contentiones hasce scurrarum ridiculas. 7 Sic Cic. *convivium ad multam noctem, quam maximè possumus, vario sermone producimus.* 8 A villa Cocceji Nervæ recto itinere pergimus. Cic. ad Attic. l. 16. *dubito, an Venusinum tendam, ibique te exspectem.* Virg. 1. Æn. Tendimus *in Latium.* 9 Urbem in agro Samnitum. 10 Hospes diligens et officiosus, sed parùm cautus, combustus est cum domo sua, vel, *hospes*, id est, domus hospitis : ut Virg. Æn. *jam proximus ardet Ucalegon.* Met. subj. 11 Torret et assat. 12 Per vetusta aridæ domus ligna. 13 Cum ignis à Vulcano inventus esset dispersus. Meton. causæ effic. 14 Leviter contingere. Sumtum est à canibus, lingua et molli tactu catulos lingentibus. Sic Virg. Æn. 2. *tactuque innoxia molli* Lambere *flamma comas, et circùm tempora pasci.* Et Æn. 3. in descriptione Ætnæ calidum exhalantis hyperbolicòs : *Attollitque globos flammarum, et sidera* lambit. 15 Domus. 16 Esurientes et famelicos. 17 Opsonia, quæ coquebantur et ad cœnam parabantur, cibum appositum. Synecd. totius. 18 Dominos veriti, aut metu incendii trepidantes. 19 Ex incendio, à flamma, ut cœnam servarent. 20 Flammam et incendia. Prior ergo cœnæ, quam incendii cura, ut in domo aliena. 21 Quivis posset videre. Synecd. est certi ac definiti, pro incerto ac indefinito. 22 Oppido Benevento digressis, et ulteriùs tendentibus. 23 Patria mea 24 Montes Apenninos altissimos notos mihi Horatio, utpote Venusino, et in Apulia nato. 25 Frigore suo exurit, adeo ut vix ullo calore postea recreari possint. Al. *terret.* Nam infesta quæ sunt, terrent. 26 Ventus ille pestifer, Apuliæ infestus. 27 Erepsissemus perrepsissemus, id est, vix illos transissemus. Syncope. Similis est Tropus superiori, *tria repimus.* 28 Illis montibus. 29 *Trivicum* oppidum est in finibus Campaniæ. 30 Hospitio. 31 Lachrymas exprimente et excitante. Meton. effecti.

1 Udos cum foliis ramos 2 urente camino.
3 Hic ego 4 mendacem stultissimus usque puellam
Ad mediam noctem exspecto: somnus tamen 5 aufert
6 Intentum veneri: tùm immundo somnia 7 visu
8 Nocturnam vestem 9 maculant, ventremque 10 supinum.
Quatuor 11 hinc rapimur viginti et 12 millia rhedis,
Mansuri 13 oppidulo, quod 14 versu dicere non est,
15 Signis perfacile est: 16 vænit vilissima rerum
Hic aqua, sed panis longè 17 pulcherrimus, 18 ultrò
19 Callidus 20 ut soleat humeris 21 portare viator:
22 Nam Canusi lapidosus, 23 aquæ non ditior urna;
24 Qui locus à forti 25 Diomede est conditus olim.
26 Flentibus hinc Varius 27 discedit 28 mœstus amicis.
Indè 29 Rubos fessi 30 pervenimus, utpote 31 longum
Carpentes iter, et factum 32 corruptius imbre.
Postera 33 tempestas 34 melior: 35 via pejor, ad usque
36 Bari mœnia 37 piscosi: de hinc 38 Gnatia 39 lymphis
40 Iratis extructa 41 dedit risusque, jocosque:

1 Ramos arborum humidos ac virides. 2 Igne in camino comburente. Meton. est subj. pro adj. Propriè enim *caminus* est fornax. Vel sic, eò quòd in camino ubi rami comburerentur. 3 In hac villa. 4 Fallacem, quæ promissis non stetit. 5 Opprimit, invadit me, id est, dum illam exspecto, in somnum incido, 6 De amore et libidine cogitantem. Met. effic. 7 Obscœna visione aliqua et specie, qua videbar mihi cum amica consuescere. 8 Indusium. Synecd. gen. 9 Inquinant, sc. eruptione seminis, quæ fit in somno. 10 Dum supinus jaceo. 11 A villa Trivici celeriter vehimur rhedis. 12 Passuum. 13 In oppidulo aliquo Equotutio pernoctaturi. 14 Quod oppidulum versu Hexametro exprimere, et proprio nomine designare non licet: quia in versu Hexametro hæc dictio *Equotutium* collocari nequit. 15 Per signa autem hoc oppidum describere. 16 Venditur. 17 Candidissimus. 18 Ad ulteriora loca. 19 Prudens. 20 Adeò ut. 21 Panem illum. 22 Nam Canusii (oppidi Apuliæ) panis est durus. 23 Aquæ autem urna et potio non est copiosior, quàm Equotutii, ubi venundatur, id est, ubi non plus est aquæ; quàm Equotutii, propter unicum fonticulum, quem una situla facilè possis exhaurire. Al. *dulcior*, id est, palato gratior, quàm Equotutii, ubi aqua et vilissima et putidissima. 24 Canusium oppidum. Synecd. gen. 25 Tydei filio. 26 Desiderio amici. 27 Descendit ad castra Cæsaris cum Mæcenate et Cocceio. 28 Quod nos deserere cogeretur. 29 Oppidum Campaniæ, vel à copia *ruborum*, vel à *calore* dictum. 30 Nos reliqui. 31 Quia continuum. 32 Nobis molestius propter pluviam. 33 Dies. Synecd. totius. 34 Serenior erat. 35 Ob præteriti diei pluviam. 36 Barii. Apocope. *Barium* est oppidum Apuliæ, quòd à mari alluitur. 37 Piscibus abundantis. 38 Gnatia, id est, oppidum illud Salentinorum. Met. subj. pro miraculo ignis, quod illic fit. 39 Aquis sive fluctibus marinis, à quibus quotidie oppugnantur. 40 Propter magnam in eo oppido dulcis et potabilis aquæ penuriam. 41 [illegible] comitibusque meis exhibuit. Metaph. quia tribuitur motus et sensus rei inanimatæ.

Dùm 1 flammâ sinè thura 2 liquescere limine sacro
Persuadere 3 cupit: 4 credat Judæus 5 apella,
Non ego: namque deos 6 didici 7 securum agere ævum:
Nec, si quid miri faciat natura, deos id
8 Tristes ex alto cœli 9 demittere tecto.
10 Brundusium longæ finis 11 chartæque viæque est.

1 Igne. 2 Incendi et absumi thura, diis oblata, in primo templi vestibulo et aditu, id est, in fanis. 3 Gnatia, id est, populus Gnatiæ. 4 Hæc et alia superstitiosa. sc. thura, quæ in sacrificio adhibentur, sinè igne absumi. Concessio est γελοῖκς⁊. 5 Recutitus et circumcisus. 6 In schola Epicuri. 7 Quietos et ab omni cura rerum humanarum vacuos esse, ac proinde illos mortalia hujusmodi non curare. 8 Tanquam de rebus humanis sollicitos. 9 Deorsùm mittere è cœlo in terras. Synecdochica est periphrasis cœli et Metaphorica. 10 Brundusium feci finem hujus meæ scriptionis et narrationis, meisque itineris prolixi trecentorum et sexaginta milliarium metam. 11 Met. subj.

SATYRA VI.

Reprehendit vanum populi Rom. de nobilitate judicium, quod eam stemmatum antiquitate, non virtute, metiretur, et nobilitate illâ non præditos ad magistratus non libenter admitteret. Sibi non eâdem ratione amicitiam Mæcenatis, quâ tribunatum, posse quemquam invidere: cùm hæc non fortunæ fuerit, sed virtutis commendatione quæsita. Tandemque suam conditionem longe meliorem in vitâ privatâ ostendit, quam in magistratu esse possit.

1 Non, quia, Mæcenas, Lydorum quicquid Etruscos
Incoluit fines, nemo generosior est te:
Nec, quòd avus tibi maternus fuit, atque paternus,
Olim qui 2 magnis legionibus imperitârint:
3 Ut plerique solent, 4 naso suspendis adunco
5 Ignotos, ut me 6 libertino patre 7 natum.
Cum 8 referre negas, quali sit quisque parente
Natus, dùm ingenuus: persuades hoc tibi verè,

1 O Mæcenas, non ideò suspendis ignotos naso adunco, quia nemo est omnium Lydorum, sive Tuscorum, quotquot vel quicunque Etruriam incoluerunt, nobilior te, id est, quia nullus eorum tibi præstat generis claritate. 2 Legionibus plenis. quæ decem cohortibus constabant, præfuerint. 3 Ut solent plerique alii tumidi, claris parentibus orti. 4 Irrides, præ te contemnis, μυκτηρίζεις. Met. subj. pro irrisione et contemptione huic corporis particulæ adjuncta. 5 Ignobiles et infimæ sortis homines, ἀσήμους. 6 Filio liberti, id est, servi manumissi. 7 In municipio extra Romam in Apulia. 8 Nihil interesse dicis in definienda nobilitate, quibus parentibus quisque prognatus sit, dummodò animo generosus et honestus sit, et cujus pater servitutem non servivit.

Ante potestatem 1 Tulli, atque 2 ignobile regnum,
3 Multos sæpè viros, 4 nullis majoribus ortos,
Et vixisse probos, amplis et honoribus 5 auctos.
6 Contrà Lævinum, 7 Valerî genus, 8 undè Superbus
9 Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis
Non unquam pretio pluris 10 licuisse, 11 notante
Judice, quem nosti, populo: 12 qui stultus 13 honores
Sæpè dat indignis, et 14 famæ servit ineptus:
Qui 15 stupet in 16 titulis et 17 imaginibus. 18 Quid oportet
Nos facere, à vulgo longè latèque 19 remotos?
20 Namque esto, 21 populus 22 Lævino mallet 23 honorem
Quàm Decio mandare 24 novo: Censorque 25 moveret
26 Appius, 27 ingenuo si non essem patre natus:

1 Servii Tulli, sexti Romanorum regis, ex Ocrisià serva captiva nati. Tarquinii Prisci generi, et hoc mortuo, socru Tanaquili sic hortante, ad regnum evecti. 2 Ab ignobili detentum: quia ex serva natus. 3 Epanalepsis est ejusmodi soni in principio et clausula, ut Epistrophe in duobus membris proxime sequentibus. 4 Contemtis, et nihili et nullo quasi loco habitis, qui nusquam sint, nec ullo apud homines in pretio habeantur. 5 Ornatos fuisse. 6 Contrà verè tibi persuades sive rectissimè statuis, Lævinum nunquam licuisse pluris pretio unius assis. 7 P. Valerii Poplicolæ, qui Collatino, Bruti collegæ, abdicare coacto, consul suffectus est, filium. Tibul. de Circe. *Quemvis illa foret* Solis genus. 8 A quo, cum Junio Bruto, ὑφ' οὗ. Ter. *Domi habuit*, unde *disceret*, 9 Septimus Romanorum rex regno suo et ex urbe ejectus fuit. 10 Æstimatum fuisse pluris non asse, id est, hominum contemtissimum fuisse. Festivè tanquam sub auctione venalem proponit. Cic. *De Drusi hortis, quanti* licuisse *tu scribis, id ego quoque audieram.* 11 Judicante. 12 Populus vanus et nullo consilio ductus. 13 In indignos honores sæpè conferre solet. 14 Vanæ opinioni et generis splendori inservit. 15 Cum admiratione et stupore hæret. 16 Inscriptionibus antiquarum statuarum. 17 Simulacris sive statuis majorum, quorum imagines in atriis ædium ordine habebant Romani collocatas, id est, in clarissimis et nobilissimis suis majoribus, per Meton. adj. 18 Quod si stultus populus, spreta generis nobilitate, malos et ignavos, contemnere potest, quidnam nos, qui populo sumus sapientiores, facere convenit? 19 Vita pariter et studiis, id est, qui longè multùmque vulgo præstamus? 20 Concedatur, quod sequitur, populum anteponere nobilem ignobili. Concessio est, et quædam ἐπανόρθωσις superioris sententiæ de populo. 21 Sc. *quod*. 22 Licet ignavo, tamen tanquam nobili. 23 Magistratus. 24 Homini ignobili. Metaph. est à rebus nunc primùm apparentibus ad hominem ignotum, nullisque majoribus clarum et notum. Cic. 7. Verr. *Videmus quanta sit invidia, quantoque in odio apud quosdam homines nobiles* novorum *hominum virtus et industria.* 25 Esto etiam, quòd Appius Censor removeret ac repelleret me à petendo magistratu. 26 Severissimus quisque Censor, qualis fuit Appius. Synecd. spec. 27 Libero.

1 Vel meritò, quoniam in propriâ non 2 pelle quièssem.
Sed 3 fulgente 4 trahit constrictos 5 gloria 6 curru
7 Non minùs ignotos generosis. 8 Quò tibi, Tulli,
9 Sumere depositum clavum? fierique 10 tribunum?
11 Invidiæ accrevit, 12 privato quæ minor 13 esset.
Nam 14 ut quisque 15 insanus 16 nigris medium 17 impediit crus
18 Pellibus, et latum 19 demisit pectore 20 clavum;
21 Audit continuo: 22 Quis 23 homo hic est? quo patre natus?
24 Ut si qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formosus, 25 eat quacunque, puellis
26 Injiciat curam 27 quærendi singula, quali
Sit facie, surâ, quali pede, dente, capillo:
Sic qui 28 promittit, cives, urbem sibi curæ,

2 Atque jure me repelleret à magistratu. *Vel* enim hic non disjunctionem, sed conjunctionem sententiæ significat: ut in illo Ter. Vel *hoc quis non credat, qui norit te, abs te esse ortum?* 2 In proprio statu intra fortunam meam me non continuissem, sed majora me ipso concupivissem. Metaph. ab asino Cumano, pellem leonis induente, in eos, qui sua conditione minime contenti majora suis viribus aggrediuntur. 3 Auro gemmisque. 4 Ad se rapit victos. 5 Ambitio gloriæque cupido, id est, cupidi gloriæ, tam ignobiles, quam nobiles, trahuntur ambitione sua. Meton. adj. Tota autem sententia est Allegorica à triumphantibus, qui vehuntur aureo curru, et captivos trahunt constrictos: sic qui studio laudis tenentur, dicuntur illius cupiditate trahi, tanquam victi. Similis est Allegoria apud Cic. pro Arch. *Trahimur omnes laudis studio, et optimus quisque maximè gloria ducitur.* 6 Triumphali. 7 Ignobiles æquè ac nobiles. 8 O M. Tulli Cicero, in quem usum tibi profuit, aut ad quid te juvit? Ex abrupto Tullium arripit, demonstraturus, quantò tutius sit sua conditione contentum vivere. 9 Assumere interfecto Cæsare latum clavum, id est, senatorum vestem, id est, dignitatem senatoriam tibi à Julio Cæsare ademtam, cùm victo Pompejo, à cujus partibus eras, è Senatu movebaris. Meton. est adj. signi. 10 Militum. 11 Scilicet magnam tibi conflasti invidiam deponendo et sumendo vestem senatoriam. 12 Si privatus mansisses, nulloque magistratu functus fuisses. 13 Tibi fuisset. 14 Statim ut. 15 Ambitiosus: et ideò insanus, quòd ignobilis homo insignia senatoria sibi sumat. 16 Hœdinis. 17 Revinxit. 18 Calceis coriaceis et tamen mollibus. Meton. mat. et rursùs his tanquam adjunctis senatoriæ dignitati. i. e. statim ut quisque calceis senatoriis altioribus uti cœpit. 19 E pectore deorsùm misit, id est, aliquem magistratum ambivit. 20 Tunicam lati clavi, cui lati clavi erant assuti: quod erat insigne majorum magistratuum. 21 Hosce populi sermones de se. 22 Polyptoton. 23 Novus sc. qui ad magistratum aspirat. 24 Non secus ac si quis laboret illo animi morbo, quo Barrus homo nimis comtus et mulierosus ægrotavit, sc. adulterandi studio. 25 Per plateas. 26 Sua formositate. 27 Curio è percunctandi de singulis corporis sui membris. 28 Candidatorum more habitu suo. Hæc verba in se continent formulam quandam juramenti ejus qui magistratum adibat.

1 Imperium fore, et Italiam, et 2 delubra deorum,
Quo patre sit natus, num ignotâ matre 3 inhonestus,
Omnes mortales curare et 4 quærere cogit.
5 Tu ne Syri, Damæ, aut Dionysi 6 filius, audes
7 Dejicere è saxo cives, aut tradere 8 Cadmo ?
9 At Novius collega 10 gradu post me sedet uno,
Namque est 11 ille, pater quod erat meus. 12 Hoc tibi Paulus
Et 13 Messala videris. At 14 hic, si plaustra ducenta,
Concurrantque 15 foro tria funera, 16 magna sonabit
Cornua quod vincatque 17 tubas: 18 saltem tenet hoc nos.
19 Nunc ad me redeo libertino patre natum,
Quem 20 rodunt omnes libertino patre natum,
21 Nunc, quia, Mæcenas, tibi sum 22 convictor: 23 at olim,
24 Quòd mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile 25 hoc 26 illi est: quia non, ut 27 forsit 28 honorem
Jure mihi 29 invideat quivis, ita te quoque 30 amicum,

1 Romanum. 2 Templa ubi deorum simulacra statuuntur. 3 Tanquam spurius genitus sit. 4 Curiose percunctari. 5 Prosopopœja perfecta per Dialogismum, ubi quidam è populo fingitur ad inquirendum in novum hominem, ad honores et imperium evectum, et hic ad respondendum objicienti. 6 E servo quopiam natus. Nam hi tres fuerunt servi. Alleg. est è multiplici Synecdoche pro quibusvis infimæ sortis parentibus. 7 Præcipitare è saxo Tarpejo cives Romanos, ex ingenuis parentibus ortos, damnatos, id est, audes tu tribunatu fungi ? 8 Tradere securi percutiendos carnifici ? 9 Respondet filius Syri aut Damæ. 10 Ignobilior et inferior est me genere libertatis, ideòque minus aptus ad honores, quam ego. Alleg. est è Metaphoris à delectu sessionum. 11 Novius est libertus, qualis pater meus fuit, cum ego sim libertinus. 12 In hoc, propter hanc rem, quod collega tuo superior sis, videris esse nobilis, ut Paulus. Verba sunt civis Romani. 13 Jurisconsultus nobilissimus. 4 Novius collega tuus. 15 In foro. 16 Claram et magnam vocem edet, quæ omnem strepitum et sonitum superet. 17 In funere inflari solitas. Propert. El. ult. l. 4. *Sic mœstæ cecinere tubæ; cùm subdita nostrum Detraheret lecto fax inimica caput.* 18 Cum multa desiderentur in Novio collega tuo ad perfectionem magistratus, nobis saltem vocis bonitate et insigni ejus vocalitate satisfacit. dignumque eum judicamus eo ordine et gradu. Cic. *Summum me eorum studium tenet.* 19 Deponitur Prosopopœja, ac velut egressus ex historia sui antè incepta, *me libertino patre natum*, nunc illam resumit. In *me* est Meton. subj. pro adjuncta de eo narratione. 20 Carpunt, clanculum mordent. Metaph. à muribus. Sic Sat. 4. *absentem qui* rodit *amicum.* 21 Nunc me mordent. 22 Familiaris et conviva. 23 Mordebant me. 24 Quòd sub Cassio et Bruto tribunus militum fui. 25 Tribunum militum fieri. 26 In tuam familiaritatem recipi. 27 Fortasse. 28 Tribunitiæ potestatis: quod fortunæ debeo. 29 Invidere poterit. 30 Te mihi amicum esse invidere poterit, tuo judicio electum, non fortuitò.

Præsertim 1 cautum dignos assumere, pravâ
Ambitione procul. Felicem dicere 2 non hoc
Me possum, casu quòd te 3 sortitus amicum:
Nulla etenim mihi te 4 fors obtulit. 5 Optimus olim
Virgilius, post hunc Varius, 6 dixere quid essem.
7 Ut veni coram, 8 singultim pauca locutus,
(9 Infans namque pudor prohibebat plura 10 profari)
11 Non ego me 12 claro natum patre, non ego circum
Me 13 Satureiano 14 vectari rura caballo:
Sed, quod eram, narro. 15 Respondes (ut tuus est mos)
Pauca. Abeo, et 16 revocas nono post mense, jubesque
Esse in amicorum numero. Magnum hoc ego duco,
Quòd placui tibi, qui 17 turpi secernis honestum,
18 Non patre præclaro, sed vitâ et 19 pectore puro.
Atqui si vitiis 20 mediocribus, ac mea paucis
Mendosa est natura, 21 alioqui 22 recta, (velut si
Egregio inspersos 23 reprendas 24 corpore 25 nævos)
Si neque avaritiam, neque sordes, 26 ac mala lustra
Objiciet vero quisquam mihi; 27 purus et insons
(Ut me collaudem) si vivo, et charus amicis,
28 Causa fuit pater his, 29 qui macro pauper agello,
Noluit in 30 Flavi 31 ludum me mittere 32 magni,
33 Quò pueri 34 magnis è centurionibus 35 orti,

1 Circumspectum in amicis, tua familiaritate dignis, assumendis. 2 Non ob hoc ipsum. Sic Sat. 1. *Non tuus hoc venter capiet plus*, etc. 3 Nactus sim. 4 Nullus casus, sed certo judicio ac deliberatione præhabita, me amicum ascivisti. 5 Poetarum. 6 Tibi. 7 Postquam vocatus coram ad te veni. 8 Per intervalla interruptis verbis. 9 Reddens homines infacundos et elingues. Meton. effecti. *Infans* enim propriè dicitur, qui dicendi facultate laborat. Cic. *Tum verò ita sum perturbatus, ut omnia timerem: si nihil dixissem, ne* infantissimus: *si multa in eiusmodi caussa dixissem, ne imprudentissimus existimarer.* 10 Dicere. 11 Ego non narro. 12 Nobili. 13 Equo Tarentino, et in Satureianis pascuis, id est Apuliis, educato. Tarentum enim et Satureium vicinæ sunt civitates Apuliæ. 14 Equitare. 15 Tu, o Mæcenas, respondes mihi pauca. 16 Me ad te.

17 A turpi. Sat. 3. *Nec natura potest* justo secernere *iniquum*. 18 Qui patre natus sum, qui nobilis quidem non esset. 19 Animo candidus esset. 20 Parvis. 21 Mediocribus ac paucis illis vitiis exceptis. 22 Integra. 23 Aliquis reprehendat. 24 In corpore. 25 Maculas. Sic. Ovid. 14. Ecl. 5. Trist. *Nullus in egregio corpore nævus erit.* 26 Ac perniciosa lupanaria, fornices. Metaph. est à latibulis ferarum. 27 Si vivo animo puro et vita integra. 28 Harum virtutum pater causa fuit. 29 Qui quamvis pauper agricola in macro agello victum sibi quæreret. 30 Flavii calculatoris, ut artem numerandi addiscerem. 31 Scholam arithmeticæ. Synecd. gen. Omnem autem scholam *ludum* dixere Romani. 32 Divitis ac nobilis. 33 In quem ludum Flavii. 34 Ditibus ac nobilibus parentibus. Polyptoton. 35 Nati.

Lævo 1 suspensi loculos 2 tabulamque 3 lacerto,
Ibant 4 octonis referentes Idibus 5 æra;
6 Sed puerum est ausus Romam 7 portare, 8 docendum
Artes, 9 quas doceat quivis eques atque senator
10 Semet prognatos: 11 vestem servosque sequentes,
In magno ut populo si quis vidisset, 12 avitâ
Ex re præberi sumtus mihi crederet illos.
13 Ipse mihi 14 custos 15 incorruptissimus omnes
Circum 16 doctores aderat. 17 Quid multa? 18 Pudicum
(Qui 19 primus virtutis honor) servavit ab omni
Non solùm facto, verùm 20 opprobrio quoque turpi:
Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, 21 olim
22 Si 23 præco parvas, aut (ut fuit 24 ipse) 25 coactor
Mercedes sequerer: neque ego essem 26 questus. 27 Ob hoc nunc
Laus illi debetur et à me gratia major.

1 Habentes loculos, in quibus calculos habebant, suspensos, *vel*, loculis suspensis lævo lacerto ibant. Met. effecti. 2 Ratiocinatoriam, in qua numerare discunt. 3 In sinistro brachio. Synecd. partis. *Lacertus* enim propriè dicitur latus musculus, collum et humeros ambiens. Indè *lacertosus homo* pro musculoso ac robusto usurpatur. Hic versus repetitus est Ep. 7. l 1. 4 Singulis octo mensibus, quo spatio plerique artem illam addiscebant. 5 Mercedem sive minerval Flavio, numerandi magistro datam: *vel*, (ut alii) fœnebrem pecuniam, quæ exigebatur Idibus à debitoribus, ut Kalendis nummi ponebantur. Meton. mat. pro nummis ex ære cusis. Virg. Ecl. 1. *Non unquam gravis ære domum mihi dextra redibat:* et rursùs Synecd. spec. pro quavis moneta et pecunia. 6 Sed me puerum. 7 Propter teneram ætatem. 8 Ut ibi docerer artes. 9 Artes sc. liberales. 10 Ex se ipso prognatos, id est, liberos vel pronepotes suos. 11 Adeò ut si quis vestitum et comitatum meum in turba Romana vidisset. 12 Ex avorum proavorumque patrimonio illos sumtus mihi suppeditari. Sic *avitæ opes*, *avita et patria res* apud Cic. 13 Pater meus. 14 Pudicitiæ meæ. 15 Sanctissimus et integerrimus. 16 A quibus instituebar. 17 Sc. *necesse est dicere de solicita patris custodia et diligentia?* 18 Me incolumen conservavit et liberum. 19 Princeps, præstantissimus. Ter. Eun. *Siquidem istud possis, nil prius, neque fortius*, sc. est, quam negligere Thaidem revocantem, id est, nihil est melius et excellentius. Virg. Primos *juvenum tot miseris Orco.* 20 Ab omni mala fama, maledicto. 21 Aliquando, ποτέ. 22 Si me ad hoc instituisset, ut præco fuissem, vel coactor. 23 Rerum venalium. 24 Pater meus ipse. 25 Pecuniæ publicanorum collector et vectigalium exactor. Synecd. gen. *Coactores* autem ministrabant argentariis, qui auctionibus præerant, et pretia rerum in auctione venditarum intra certum diem ab emptoribus exigebant: et hoc erat *coactiones argentarias factitare*: quale munus pater Horatii obiit, quale etiam Suetonius scribit Titum Flavium Petronium obiisse. 26 Conquestus essem de patre meo, si me præconem aut coactorem fecisset. 27 Quòd liberalioribus artibus me institutum voluit.

Nil me 1 pœniteat sanum patris hujus: 2 eòque
Non, ut magna 3 dolo factum negat esse sui 4 pars,
Quòd non 5 ingenuos habeat clarosque parentes,
Sic me defendam: longè mea discrepat 6 istis
Et 7 vox et ratio. Nam si natura juberet
A certis annis 8 ævum remeare peractum,
Atque alios 9 legere ad fastum quoscunque parentes
Optaret sibi quisque: 10 meis contentus, 11 honestos
Fascibus et 12 sellis nolim mihi sumere: 13 demens
Judiciò vulgi, 14 sanus fortasse 15 tuo: quòd
Nollem 16 onus, haud unquam solitus; 17 portare molestum
18 Nam mihi continuò major quærenda foret 19 res,
20 Atque salutandi plures: ducendus et unus
21 Et comes alter, uti ne 22 solus rusve peregrève
Exirem: plures 23 calones, atque 24 caballi
Pascendi: ducenda 25 petorrita. Nunc mihi 26 curto
Ire licet mulo vel, si libet, usque Tarentum,
27 Mantica cui lumbos onere 28 ulceret, atque 29 eques armos.
30 Objiciet nemo 31 sordes 32 mihi, quas tibi, 33 Tulli,
Cùm 34 Tiburte viâ prætorem quinque sequuntur
Te pueri, 35 lasanum portantes, 36 œnophorumque.

1 Nil me pœnitere debet, id est, non parum ego putare debeo, quamdiu sanæ mentis ero, natum esse me hoc patre tam præclarè erga me affecto. 2 Eoque nomine, atque ideò non sic me defendam, etc. 3 Suo vitio et culpa, sed fortunæ iniquitate. 4 Hominum. 5 Nobiles. 6 Ab illis stultis hominibus, nec idem cum illis loquor ac sentio. 7 Sermo, sententia, pronuntiatum. Synecd. part. *Vox* enim propriè est, quo quippiam vocatur: uno autem nomine res quæque constare solet. 8 Post certum temporis intervallum majores nostros aut homines prisci sæculi sive ætatis præteritæ reviviscere. Meton. adj. 9 Eligendi optionem habere ad superbiam alios parentes pro arbitratu cujusque nobiles, consules, principes, reges. 10 Parentibus. 11 Parentes alios ornatos prætura et ædilitate, quibus fasces virgarum præferebantur, ad levium delictorum animadversionem, ut secures ad gravia et capitalia præcidenda. 12 Curulibus sc. ex ebore factis, quibus majores magistratus vehebantur. 13 Viderer, qui nobilitatem ac divitias contemnerem. 14 Prudens. 15 Tuo, o Mæcenas, judicio, qui et ipse intra fortunam tuam manere mavis, et populares honores non magni æstimas. 16 Nobilitatis. 17 Suscipere in me. 18 Si nobilis essem. 19 Majores divitiæ. 20 Suffragiorum vel ambitionis causa. 21 Honoris gratia. 22 Sinè comitatu. 23 Viliores servi, ministri. *Calones* propriè sunt militum servi. 24 Equi. 25 Vehicula Gallica. 26 Mulo, qui caudam habet decurtatam. 27 Pera, in qua res necessariæ feruntur. 28 Exulceret. 29 Sessor, sive eque insidens. 30 Probro dabit. 31 Avaritiam vel ignobilitatem. 32 Privato. 33 Quas tibi, M. Tulli Cicero, populus Rom. objecit. De Tullio supra. 34 In via Tiburtina extra portam Esquilinam, quæ Tibur ducit. 35 Vas, in quo alvus exoneratur. 36 Vas, in quo vinum ferebatur.

1 Hoc ego 2 commodiùs, quàm tu, 3 præclare senator,
Millibus atque 4 aliis, vivo: quacunque 5 libido est,
Incedo solus: percunctor 6 quanti olus, ac far:
7 Fallacem Circum, 8 vespertinumque 9 pererro
Sæpè forum: assisto 10 divinis: 11 indè domum me
Ad porri et ciceris 12 refero 13 laganique catinum.
Cœna 14 ministratur 15 pueris tribus, et 16 lapis albus
Pocula cum 17 cyatho duo sustinet: 18 astat 19 echinus
20 Vilis, cum paterâ 21 guttus, 22 Campana supellex.
Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quòd cras
Surgendum sit manè, 23 obeundus Marsya, 24 qui se
Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
Ad 25 quartam jaceo: post hanc 26 vagor, aut ego 27 lecto,
Aut scripto, quod me 28 tacitum juvet, ungor 29 olivo,
30 Non quo 31 fraudatis immundus 32 Natta lucernis.
Ast ubi me 33 fessum sol 34 acrior ire 35 lavatum
Admonuit, fugio rabiosi tempora 36 signi.

1 Ideò, hoc ipso. 2 Jucundius.
3 Ironia est, cum contrà sit intelli-
gendus hic Tullius prætura indignissi-
mus et obscurissimus. 4 Qui magi-
stratum gerunt. 5 Quòd solus, qua-
cunque libitum fuerit, incedo.
6 Vendatur. 7 Locum Urbis cele-
berrimum, ubi fallaces astrologi,
divinatores, et somniorum interpre-
tes frequentes erant, et homines in-
cautis dolis atque præstigiis lude-
bant. Meton. subj. et loci. 8 Ve-
spertino tempore: quia vesperi libe-
rior est inambulatio in foro minùs
celebri ac frequenti. 9 Pervagor.
10 Rerum futurarum conjectoribus
nempe in Circo. 11 Deinde. 12 Re-
cipio. 13 Olerisque vas escarium.
14 Mihi. 15 A paucis pueris, nul-
lo strepitu. 16 Mensa marmorea
Delphica, ad differentiam mensæ e-
scariæ, in qua semper statuebant pa-
ria poculorum pro numero conviva-
rum, quorum singulis bina pocula
ponebantur. Meton. mat. et Synecd.
gen. 17 Quo aquam ad vinum tem-
perandum haurio. 18 Mihi cœnan-
ti. 19 Olla fictilis cum vasto ore,
sic nominata à similitudine echini,
animalis setis et spinis horrentis.
20 Parvi pretii. 21 Unde oleum aut
vinum guttatim defluat. 22 Quæ to-
ta supellex in Campania facta et ficti-
lis est: nam argillæ in Campania bo-
nitas et copia est: undè plurimæ il-
lic figlinæ. 23 Quòd Marsyæ statua
in foro, ad quam vadimonia statuunt
et litigant, litium causa sit adeunda.
Me on. subj Fabulantur poetæ Mar-
syam fuisse Phrygium tibicinem, cui
cantando ab Apolline victo pellis de-
tracta est, ut constat ex Ovid. Fast.
6. Hujus statua in foro Romæ posita
erat ad deterrendum iniquissimos
quosque litigatores: ad quam siste-
bantur vadimonia. 24 Quæ statua,
vel qui locus fori, ubi erat erecta
statua Marsyæ, non potest ferre vul-
tum junioris duorum fratrum Novio-
rum, fœneratoris et litigatoris adeò
impudentis, ut etiam lapideæ statuæ
ejus vultum ampliùs sustinere neque-
ant. 25 Horam. 26 In civitate
deambulo. 27 Postquam aliquid e-
go legi aut scripsi, ungor. etc.
vel. ego lectito aut scrptito aliquid.
28 Privatum recreet. 29 Oleo.
30 Non oleo, quo, etc. 31 Per
fraudem oleo suo privatis. 32 Sor-
didus quidam Romanus se ungit.
33 Ambulando, legendo et scriben-
do. 34 Calidior, vehementior.
35 Ut me lavem. 36 Sirii, id est,
Caniculæ, id est, dies caniculares
æstuosos. Hic *signum*, quia ex plu-
ribus constat stellis, pro una Ca-
nicula ponitur per Synecd. gen.

Pransus 1 non avidè, quantum 2 interpellit inani
Ventre diem durare, 3 domesticus otior. Hæc est
Vita 4 solutorum miserâ ambitione gravique.
5 His me consolor, 6 victurus suaviùs, 7 ac si
8 Quæstor avus, pater atque meus, patruusque fuissent.

1 Moderate et parce prandeo æstus causa. 2 Sed tantum solum, quantum non sinat me integrum diem inani ventre permanere, id est, tantum cibi et potionis in prandio sumo, quantum possit impedire, ne totum diem jejunus et inanis sim. 3 Domi otium ago. 4 Eorum, qui liberati sunt. 5 Hisce rebus; hac vita. 6 Al. *victurum*. 7 Quasi si ex familia essem senatoria. 8 Ditissimus et potentissimus, qualis fuit Quæstor Romæ. Synecd. spec.

SATYRA VII.

Rixam Rupilii, cognomento Regis, cum Græculo quodam Persio describit. Proscriptus enim ab Augusto Rex fugit ad Brutum, ubi Horatio tunc tribuno militum ignobilitatem exprobrasse ferunt, qui nunc eam contumeliam ulcisci velit.

1 Proscripti Regis Rupili 2 pus atque venenum
3 Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus et 4 lippis notum et tonsoribus esse.
Persius hic 5 permagna negotia dives habebat
6 Clazomenis, etiam lites cum 7 Rege molestas:
8 Durus homo, atque 9 odio qui posset vincere Regem,
10 Confidens, 11 tumidusque, adeò sermonis 12 amari,
13 Sisennas, Barros 14 ut equis præcurreret albis.

1 Per proscriptionem Augusti civitate expulsi. 2 Pus venenosum, id est, pestiferam maledicentiam, purulentam et virulentam calumniam. Metaph. est a corpore sanioso ad vitia ingenii, impuritatem, odium, improbitatem indicandam. 3 Semiromanus ex patre Græco et matre Romana natus. Translatio ab animalibus semiferis. *Hybridæ* enim nominantur ex diverso genere nata animalia, et maximè canes ex venatico et gregario creati. Sic Val. Max. l. 8. c. 6. scribit, Q, Varium propter jus civitatis *Hybridam* cognominatum, ex patre Hispano et matre Veronensi natum. 4 Hominibus otiosis ac loquacibus. Synecd. geminæ spec. Lippi enim, quibus propter imbecillitatem oculorum est plurimum otii à rebus gerendis, rumoribus audiendis sese dedunt. Apud tonsores multas diei horas conterunt loquaces. 5 Frequens negotiabatur. 6 In urbe Asiæ: à *Clazomenæ, arum.* 7 Rupilio. 8 Sævus, pertinax. Metaph. est a corpore ad animum. 9 Odiosa oratione ac convitiis etiam Regem superare potuerit. 10 Audax. 11 Superbus. 12 Odiosi, ingrati, ac mordacis. A saporibus traductum est ad ingratos et asperos verborum sonos. 13 Calumniatores improbissimos. Synecd. duplicis spec. 14 Ut velocibus equis maledicendo longe superaret. Alleg. est à cursoribus, qui pernicitate talium equorum suos syndromos longè antevertebant. Veteres enim præferebant equos albos reliquis, tùm quòd viribus præstarent, tùm quòd auspicia magis rata facere crederentur, ideòque triumphis adhibebantur.

Ad Regem 1 redeo : postquam nihil inter 2 utrumque
3 Convenit, (4 hoc etiam sunt omnes jure molesti,
Quo fortes, 5 quibus adversum bellum incidit. Inter
Hectora 6 Priamiden, animosum atque inter in Achillem
7 Ira fuit capitalis, 8 ut ultima divideret mors :
Non aliam ob causam, nisi quod 9 virtus in 10 utroque
Summa fuit. 11 Duo si discordia vexet inertes,
Aut si 12 disparibus bellum 13 incidat, ut 14 Diomedi
Cum Lycio 15 Glauco, 16 discedat pigrior, 17 ultrò
Muneribus missis :) Bruto prætore 18 tenente
Ditem Asiam, Rupili et Persi par 19 pugnat, uti non
20 Compositus meliùs 21 cum Bitho Bacchius. In jus
Acres 22 procurrunt, magnum 23 spectaculum uterque.
Persius exponit 24 causam : 25 ridetur ab omni
Conventu : laudat 26 Brutum, laudatque 27 cohortem :
28 Solem Asiæ Brutum appellat : stellasque 29 salubres
Appellat 30 comites, 31 excepto Rege : 32 Canem illum,

1 Misso Persio. 2 Et Regem et Persium. 3 Postquam illi inter se hostes capitales facti sunt. 4 Omnes enim maledici calumniatores hoc jure et hac natura inter se sunt, quo jure vivunt, quamque naturam habent heroes magnanimi, id est, eandem sibi libertatem vendicant. 5 Inter quos discordia incidit. 6 Priami filium. 7 Ita pestifera et inexpiabile odium. 8 Adeò ut sola mors omnium rerum ultima illam iram, illudque odium alterius, Hectoris interitu sedaret et dirimeret. 9 Fortitudo, qua uterque confisus, alter alterj concedere noluit. Synecd. gen. 10 Heroe. 11 Contra autem si duos ignavos discordia exagitet. 12 Duobus disparibus, forti et ignavo. 13 Oriatur. 14 Tydei filio. 15 Hippolochi filio, in Trojano bello fuit, illud sc. bellum facile dirimitur : quippe cùm inter duos ille, qui ignavior est, discedat. 16 Adversario victoriam concedat. 17 Ut Glaucus Diomedi arma aurea pro æreis, ut ab armis discederet, promisit. 18 Obtinente, occupante. 19 Verbis acerbe contendit. 20 In certamen congressus fuerit, in arenam descenderit. Translatum à gladiatoribus, qui dicuntur inter se componi, cum producuntur depugnaturi in arenam. 21 Bithus et Bacchius fuerunt nobile par gladiatorum et arte et audacia, qui post multas inter se pugnas commissas mutuis vulneribus ceciderunt. 22 Animis concitati in publicum currunt post multa convitia et maledicta ad Brutum, ut is, causa cognita, litem dirimeret, eosque componeret. Sumtum videtur à re militari, ubi strenuissimus et audacissimus quisque, signo dato, ex agmine procurrit in aciem. 23 Bruto ejusque comitibus fuit. 24 Causam suam inter se et Rupilium. 25 Effusus cachinnus editur ab iis, quotquot cum Bruto aderant. 26 Prætorem. 27 Bruti comites, *vel*, cohortem prætoriam, quæ prætori Bruto in provincia pro satellitio et comitatu aderat. 28 Clarissimum sidus. Metaph. est à splendidis cœli corporibus, ad excellentiam Bruti ejusque comitum indicandam : qualis est à Sirio in *Canem*, ad exitium hominum notandum. 29 Salutares. 30 Bruti. 31 Præter Rupilium Regem. 32 Inconsultè et inani verborum profluentia dicebat una cum Bruto advenisse, tanquam Caniculam, cœleste sidus, agricolis damnosum et horribile.

Invisum agricolis sidus, venisse ruebat,
1 Flumen ut hybernum, 2 fertur quò rara securis.
3 Tùm 4 Prænestinus 5 salso multùmque 6 fluenti
7 Expressa arbusto 8 regerit convitia, 9 durus
Vindemiator et invictus, cui sæpè 10 viator
Cessisset, magnâ compellans voce 11 cucullum.
At 12 Græcus, postquam est Italo perfusus 13 aceto,
Persius, exclamat: Per magnos, 14 Brute, deos te
Oro, qui 15 reges consuèris 16 tollere, cur non
17 Hunc Regem jugulas? operam 18 hoc (mihi crede) tuorum est.

1 Imbribus ac nivibus auctum ex altissimis montibus ruere ac delabi solet per illa loca, quò, etc. Synecdochica est periphrasis torrentis. 2 Quo propter rapacitatem fluminis frondator aut lignator cum securi raro pervenit, ut ligna cædat. 3 Ubi Persius dicendi finem fecit. 4 Rupilius Rex, Præneste natus. 5 Amaro ac mordaci. Alleg. est è Metaph. sumtis à frondatoribus, qui prætereuntes convitiis provocant. 6 Profluenti. 7 Deprompta ex pectore. 8 Retorquet. 9 Ut acerbus vinitor. 10 Priùs vindemiatori convitiatus manum dedisset. 11 Deridens vinitorem, et eum appellans avem pigram ac nidi sui obliviscentem. Metaph. est à natura hujus avis ad pigritiam vinitoris exprimendam. 12 Semigræcus et hybrida. 13 Aspersus et profusè vexatus est à Rege Romanis convitiis, aculeatis salibus, verbis acerbis. Alleg. est è continuatis Metaph. à pungentibus liquoribus. 14 Apostrophe est ad Brutum per exclamationem obtestantis, ubi alludit etiam ad L. Junium Brutum Tarquinii Superbi expulsorem. 15 Julium Cæsarem, et alios. 16 E medio. 17 Rupilium. 18 Hunc Rupilium Regem jugulare tui muneris ac officii est.

SATYRA VIII.

Priapum deum, custodem hortorum, inducit querentem de Canidiâ et Saganâ veneficis, et quæ ab illis in occulto fierent describentem.

1 Olim truncus eram 2 ficulnus, 3 inutile lignum:
Cùm 4 faber, 5 incertus scamnum 6 faceret-ne 7 Priapum,
Maluit esse 8 deum. 9 Deus 10 indè ego, 11 furum 12 aviumque

1 Ego Priapus olim truncus eram. Effícta est hic et inducta persona factitii Dei. 2 Fici arboris. 3 Nullam ad rem utile, informe, non dolatum. 4 Me intuitus. 5 Dubius. 6. Ex me. Est hic Ἀπορία, sive Addubitatio. 7 Simulacrum Priapi, hortorum custodis. Meton. subj. 8 Imaginem dei. Meton. itidem subj. 9 Hortorum. Polyptoton. 10 Ab expressa mei forma ego Priapus deus factus sum. 11 Qui auferendorum fructuum gratia alienos hortos ingrediuntur. 12 Quæ hortorum seminibus damnum adferunt.

1 Maxima formido: nam fures 2 dextra 3 coërcet,
Obscœnoque ruber porrectus ab inguine 4 palus:
Ast 5 importunas volucres in 6 vertice arundo
7 Terret 8 fixa, vetatque 9 novis 10 considere in hortis.
11 Hùc prius angustis ejecta 12 cadavera 13 cellis
14 Conservus vili portanda locabat 15 in arcâ.
Hoc miseræ plebi 16 stabat commune sepulchrum,
17 Pantolabo scurræ, Nometanoque 18 nepoti.
Mille pedes 19 in fronte, trecentos 20 cippus 21 in agrum
22 Hic dabat, 23 hæredes monumentum ne sequeretur.
24 Nunc licet 25 Esquiliis habitare 26 salubribus, atque
27 Aggere in aprico spatiari: 28 quò modò tristes
Albis 29 informem spectabant 30 ossibus agrum:
Cùm 31 mihi 32 non tantùm furesque, feræque 33 suetæ

1 Maximus terror. 2 Dextra mea falce ac fuste armata. Neque enim inermem decet esse custodem. 3 Ad hortum accedere prohibet. 4 Virile membrum ex rubro palo factum, a pudendis longitudine duorum pedum extentum. 5 Quæ sine ulla dei reverentia proxime quotidie advolant, et molestæ sunt. 6 Capitis mei. 7 Fugat. 8 Et vento varie impulsa et commota. 9 Nuper satis, *vel* nuper à Mæcenate conditis. 10 Locum capere. 11 Ad hunc locum, ubi horti jam sunt, *vel*, ubi Priapus stabat. 12 Conservorum, aut inopum et plebejorum hominum. 13 Ex domunculis, casis, vel tuguriolis. 14 Vespillo, libitinarius, sandapilarius. Synecd. gen. 15 Vili feretro, sandapila, qua misera plebs efferebatur, non in ornato feretro. Synecd. itidem gen. Q. d. antea hic plebejorum hominum sepulchra fuerunt. 16 Paratum, constitutum erat inopi et egenti plebi. 17 Qui universum patrimonium abliguriverat. Sic dictus, quòd quicquid ei efferretur, ab omnibus acciperet. 18 Luxurioso, qui rem suam familiarem turpiter consumserat. 19 In longitudinem. Hoc distichon continet formulam verborum, quibus testator usus fuerat in certo loci spatio Reip. donando, et hæredibus suis detrahendo, ut esset commune populi sepulcretum. 20 Lapis in agro erectus. Metaph. est in erecto terræ tumulo, cui tribuitur sensus et motus. Id est, cippus continet mille pedes et trecentos, vel totidem patet. 21 In longitudinem. 22 In hoc loco, Esquiliis dabat, id est, extendebat tantum terræ dari humandis corporibus pauperum per has literas in eo incisas. 23 Hoc monumentum non est hæredum, sed hominum tenuium, et nullum hærediolum habentium. Hæc erant verba cippo inscripta. 24 Quoniam commune sepulchrum esse desiit. 25 In Esquiliis, in quo colle, olim sepulcreto, Mæcenas domum pulchram jam exstruxerat, hortosque amœnos adjunxerat. 26 Sepulchris remotis. 27 In colle aperto et soli exposito deambulare. 28 In quem aggerem conjectis oculis paulò antè homines tristes, mortuos sepelientes spectabant. 29 Deformem, squalidum. 30 Cadaverum. 31 Priapo. 32 Non tantum sollicitudinis fures et feræ injiciunt, quantum, etc. Regreditur ad expositionem sui muneris de custodiendis suis hortis, conquerens sibi multò molestiores esse sagas in ossibus et herbis colligendis, ad homines incantamentis vinciendos, quam fures, feras et aves. 33 Quæ olim consueverunt hunc locum petere propter cadavera.

Hunc vexare locum, curæ sunt atque labori,
1 Quantum, 2 carminibus quæ 3 versant atque 4 venenis
Humanos animos: 5 has nullo 6 perdere possum,
Nec prohibere modo, 7 simulac 8 vaga 9 luna 10 decorum
Protulit os, quin 11 ossa legant, herbasque 12 nocentes.
Vidi 13 egomet nigrâ 14 succinctam 15 vadere 16 pallâ
17 Canidiam, pedibus nudis, 18 passoque capillo,
Cum Saganâ majore 19 ululantem; 20 pallor 21 utrasque
Fecerat horrendas aspectu; 22 scalpere terram
Unguibus, et pullam divellere mordicus agnam
Cœperunt. 23 Cruor in fossam confusus, ut 24 indè
25 Manes elicerent, animas responsa 26 daturas.
27 Lanea et effigies erat, altera cerea: 28 major
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cerea 29 suppliciter 30 stabat, 31 servilibus, 32 utque
Jam peritura modis. 33 Hecaten 34 vocat 35 altera, sævam
Altera 36 Tisiphonem. Serpentes atque videres

1 Quantùm mulieres veneficæ sunt mihi curæ. 2 Incantationibus. Virg. Ecl. 8. Carmina *vel cœlo pos sunt deducere lunam.* 3 Immutant, vexant. 4 Malis herbis. 5 Veneficas. 6 E medio tollere, quò minùs hùc veniant. 7 Postquam. 8 Errabunda, quæ obliquo incedit cursu, non recto, ut sol. Virg. Æn. 2. *Hic canit errantem lunam, solisque labores.* 9 Quæ veneficiis præesse creditur. 10 Candidum suum caput produxit: id est, simulac nox venit. 11 Reliquias cadaverum sepultorum hic colligant ad veneficia sua. In *os* et *ossa* est Paronomasia. 12 Pestiferas. 13 Ego Priapus ipse vidi. 14 Expeditam. Sic Sat. 6. l. 2. *veluti succinctus cursitat hospes.* 15 Incedere 16 Veste. 17 Famosissimam illam veneficam: de qua vide Epod. 5. et 17. et Sat. 1. l. 2. 18 Sparso, non religato. Sic Ter. *capillus passus.* 19 Noctuarum, canum et luporum more. Translatio à lupis. 20 Vultus. 21 Utramque sagam. 22 Effodere, et fossam facere 23 Cruor agnæ dilaceratæ in effossam terram, quam unguibus fecerant, mixtim confluxit. 24 Ex fossa, vel cruore. 25 Mortuorum animas excitarent. *Manes* enim sunt animæ à corpore sejunctæ. 26 Quæ illis interrogantibus responsa darent. 27 Duæ erant imagines, altera lanea, altera cerea. 28 Major autem et potentior effigies erat lanea, quæ imbecilliorem ceream verberaret. 29 Ipsi supplicans. 30 Ante laneam. 31 Verberibus ac flagris gravissimis. 32 Utpote. Al. *ut quæ.* 33 Proserpinam, veneficarum præsidem: quæ Hecate dicta est ab ἑκατὸν, *centum*, quòd Hecatombe, id est, centum victimis placetur; vel quòd centum annos errare faciat insepultos. Vide Od. 22 l. 3. 34 Invocat. Tribuitur hic inanimatis sensus, et est quædam Prosopopœjæ species. 35 Veneficarum. 36 Unam ex tribus Furiis, quæ cædes ulciscitur. Vide Od. 28. l. 1.

1 Infernas 2 errare canes, lunamque 3 rubentem,
Ne foret 4 his testis, post 5 magna latere sepulchra,
6 Mentior at si quid, merdis caput 7 inquiner albis
Corvorum, atque in 8 me veniant mictum atque cacatum
9 Julius, et 10 fragilis Pediatia, 11 furque 12 Voranus.
13 Singula quid memorem? quo pacto 14 alterna loquentes
15 Umbræ cum 16 Saganâ 17 resonarent triste et acutum?
18 Utque lupi 19 barbam 20 variæ cum dente colubræ
21 Abdiderint furtim terris? et 22 imagine cereâ
23 Largior arserit ignis? et ut non testis inultus
Horruerim voces Furiarum, et facta 24 duarum?
Nam, 25 displosa sonat quantùm vesica, 26 pepedi
27 Diffissâ nate 28 ficus: at 29 illæ 30 currere in Urbem.
Canidiæ 31 dentes, altum Saganæ 32 caliendrum
Excidere, atque 33 herbas, atque 34 incantata 35 lacertis
36 Vincula, cum magno risuque jocoque 37 videres.

1 Canes infernales, id est, Furias, Hecates comites. Synecdochica periphrasis. 2 Hinc indè cursitare. 3 Erubescentem pudore tot scelerum veneficarum. 4 Tot ac tanta scelera et veneficia aspiceret. 5 In sublime extructa. 6 Προκατάληψις est diluentis objectum per exclamationem obtestantis pronuntianda. 7 Utinam caput habeam merdis corvorum inquinatum. 8 In meam hanc statuam. 9 Perditissimus nebulo. 10 Mollis et impudicus Pediatius, qui cum patrimonio pudicitiam amisit. Benè igitur cum Poeta muliebri nomine appellat. 11 Qui nummulario nummos ereptos calceo abscondit. 12 Q. Catuli libertus. 13 Quæ ibi vidi et audivi? Ironia est, ubi simulat se velle præterire, quod memorat maximè. 14 Alternis vicibus, alternatim. 15 Animæ mortuorum. 16 Venefica. 17 Mœstè et acutè loquerentur. Sic Sat. 3. l. 1. dixit, *acutum cernere*. 18 Et quomodo. 19 Qua veneficia depelluntur. 20 Maculosæ. 21 Secretò sub terra occultaverint veneficæ illæ duæ. 22 Ob imaginem ceream quæ in igne liquescebat. 23 Vehementior. 24 Harum duarum, Canidiæ et Saganæ, quæ tanquam Furiæ erant. 25 Disrupta. 26 Tantum ventris crepitum edidi. 27 Natibus divisis, inque diversum distractis. 28 Ego Priapus ficulneus, è ficu factus. Meton. mat. 29 Veneficæ. 30 Currebant, vel currere cœperunt, sc. hoc tanto sonitu perturbatæ. 31 Colubræ sc. non suos, sed alienos arte insitos. 32 Crines appositos, non nativos. 33 Venenatas. 34 Diris incantationibus affecta. 35 Ex brachiis. 36 Licia diversorum colorum. Synecd. gen. 37 Quisque videre posset et ridere veneficarum perturbatarum fugam. Synecd. spec. pro genere.

SATYRA IX.

Describit cujusdam, in quem fortè inciderat, importunam et pertinacem garrulitatem, qua jactabunde quædam, nonnulla impudenter, omnia stulte deblaterans, diu invitum detinuerit, et propemodum enecarit.

1 Ibam fortè viâ 2 sacrâ (sicut meus est mos)
Nescio quid 3 meditans 4 nugarum, totus 5 in illis:
6 Accurrit 7 quidam, notus mihi nomine tantum,
Arreptâque manu, 8 Quid agis, dulcissime rerum?
9 Suaviter, ut nunc est, inquam: 10 et cupio omnia, quæ vis.
Cùm 11 assectaretur, 12 Num quid vis? 13 occupo. At ille:
14 Noris nos (inquit) docti sumus. 15 Hic ego, Pluris
16 Hoc (inquam) mihi eris. 17 Misere 28 discedere 19 quærens,
20 Ire modò ociùs, interdum 21 consistere: in aurem
22 Dicere, nescio quid, puero: cum sudor ad imos
23 Manaret talos: ô te Bollane 24 cerebri
Felicem! ajebam tacitus. Cum quidlibet ille
Garriret, 25 vicos, 26 Urbem 27 laudaret: 28 ut illi
Nil respondebam: 29 Miserè cupis (inquit) 30 abire,
Jamdudum video: 31 sed nil agis: 32 usque tenebo:

1 Deambulabam. Videtur imitatio Phædriæ apud Ter. in Eun. *Dùm rus eo, cœpi egomet mecum inter vias (Ita, ut sit, ubi quid in animo est molestiæ,) Aliam rem ex alia cogitare.* 2 Quæ ad Romanum forum deducit: sic dicta, quòd in ea fœdus ictum sit inter Romulum ac Tatium. Vide Epod. 4. 3 Animo meo volvens. 4 Versuum Satyricorum. Synecd. gen. 5 In illis nugis totus cogitationibus meis occupabar. 6 Ad me. 7 Civis Romanus. 8 Quomòdo vales Horati? inquit ille. 9 Recte valeo, ut nunc rerum mearum status est. 10 Et exopto ut omnia, quæ velis, ex voto tibi succedant. 11 A latere meo non discederet, me, quocunque irem, comitando. 12 Loquendi formula iis usitata, qui discedere ab aliquo cuperent. Ter. Eun. *Rogo nunquid velit. Recte, inquit: abeo.* 13 Interrogando prævenio. 14 Hoc volo, ut nos cognoris. 15 Tum. 16 Eo nomine, quia doctus es, pluris mihi fies. 17 Vehementer, usque ad miseriam. Ter. *Hæc verba me hercule una falsa lacrumula, Quam oculos terendo misere vix vi expresserit, Restinguet.* 18 Ab ipso. 19 Contendens. 20 Ibam aliquando celerius, ut illum à me abigerem. 21 Consistebam. 22 Simulabam me puero meo sequenti secretò dicere. 23 Ad imos pedes usque defluere præ angore et perturbatione animi ex molestia garruli. 24 Ob cerebrum tuum hujusmodi garrulitatis et ineptiarum impatiens, qui hujusmodi hominem garrulum statim reprehenderes, et à te abigeres. Meton. subj. ad integram mentem, ingenium atque intelligens judicium significandum, quorum cerebrum sedes atque domicilium esse creditur. 25 Per quos transibamus. Vicos autem Romæ 40 fuisse memorant. 26 Romam. Synecd. gen. 27 Epistrophe. 28 Postquam. Cic. Ut *ab Urbe dicessi, nullum intermisi diem, quin ad te aliquid literarum darem.* 29 Vehementer. 30 A me. 31 Frustra cupis effugere, non enim te dimittam. 32 Semper te detinebo. Ter. *Ego vapulando, ille verberando, ambo defessi sumus.*

Persequar. 1 Hinc quò nunc iter est? Nil 2 opus est te
Circumagi: quendam volo visere, non tibi notum:
Trans Tiberim longè 3 cubatis, propè Cæsaris 4 hortos.
5 Nil habeo quod agam, et 6 non sum piger: 7 usque sequar te.
8 Demitto auriculas, ut 9 iniquæ mentis asellus,
Cùm gravius dorso 10 subiit onus. 11 Incipit ille:
Si benè 12 me novi, non 13 Viscum 14 pluris amicum,
Non Varium 15 facies: nam 16 quis me scribere plures,
Aut citiùs possit versus? quis membra 17 movere
18 Molliùs? 19 invideat quod et 20 hermogenes, ego canto.
21 Interpolandi locus hic erat: Est tibi mater:
Cognati? 22 queis te salvo est opus? 23 Haud mihi quisquam:
Omnes 24 composui. 25 Felices! nunc 26 ego 27 resto.
28 Confice: namque instat fatum mihi triste, 29 Sabella

1 Ab hoc loco quò es iturus? 2 Nihil necesse est te mecum hùc illuc circumduci meæque causa molestias suscipere. Verba sunt Horatii, qui multas fingit causas sese ab hoc garrulo liberandi. 3 Lecto affixus decumbit et ægrotat. Sic Sat. 3. l. 2. *Mater ait pueri, menses jam quinque* cubantis. 4 Quos ille moriens testamento reliquit populo Romano. Suet. in Jul. Cæs. c. 85. 5 Respondet garrulus affectator. 6 Sed libenter ambulo. 7 Semper. 8 Impudentia garruli defatigatus Translatio est à jumentis, quorum aures demissæ corporis defatigationem significant. 9 Qui graviter ferre solet. Metaph. est ab homine ad bestiam pro ingenio asini iniquo et tardo ad herilem agitationem. 10 In se recepit, portavit onus suis viribus gravius. 11 Garrulus loqui. 12 Meas virtutes. 13 Viscus et Varius poetæ diserti, amici fuere Horatii et Virgilii. 14 Quàm me. 15 Æstimabis, ubi in familiaritatem tuam receptus fuero. 16 Anaphora. 17 Saltando. 18 Decentius, facilius quàm ego. 19 Invidere possit. 20 Tigellius optimus cantor. Vide supra Sat. 2. et 3. 21 Vanissimum ejus sermonem interrumpendi, ne odiosa sui laudatione plane me occideret. Loquitur Horatius. 22 Quibus te vivo tuoque auxilio est opus: i. qui tuo auxilio egeant, qui nisi te salvo, incolumi, salvi esse non possint? 23 Ampliùs superstes est. Respondet garrulus. 24 Omnes propinquos sepelivi. Tac. l. 1. Histor. *Pisonem Verania uxor ac frater Scribonianus* composuere. Ita Ovid. Met. 4. de Piramo ac Thisbe: *Ut quos certus amor, quos hora novissima junxit*, Componi *tumulo non invideatis eodem*. Sumtum est à collectione et comportatione frugum in horreum, ad conditoria cadaverum indicanda. 25 O felices illos, tacite mecum cogito, qui per mortem à tua garrulitate tandem liberati sunt. Exclamatio est admirantis poetæ felicitatem propinquorum mortuorum, qui importunitate hujus hominis exsoluti sunt. 26 Horatius. 27 Supersum, ut etiam tua garrulitate occidar. 28 Occide jam me, ut lubet. Permissio est tacita poetæ, simulque Metaph. à gladiatoribus, quorum victus voce moribunda dicebat vincenti: Confice, ut hic nunc poeta garrulo. 29 Anus divinatrix, Horatii nutrix Sabina.

Quod 1 puero cecinit, 2 divinâ motâ anus urnâ:
3 Hunc neque dira 4 venena, nec 5 hosticus auferet ensis,
6 Nec laterum dolor, aut tussis, nec 7 tarda podagra,
Garrulus hunc 8 quando consumet cunque: loquaces,
Si sapiat, vitet, simulatque 9 adoleverit ætas.
Ventum erat 10 ad Vestæ, 11 quarta jam parte diei
Præteritâ, et casu tunc 12 respondere 13 vadato
Debebat: 14 quod ni fecisset, 15 perdere litem.
Si 16 me amas, 17 inquit, paulum 18 huc ades. 19 Inteream, si
Aut valeo, 20 stare, aut novi civilia jura:
Et 21 propero, 22 quò scis. Dubius sum, quid faciam, inquit,
Te ne 23 relinquam, 24 an rem. 25 Me sodes. 26 Non faciam, ille:
Et præcedere cœpit. Ego (27 ut contendere durum est
28 Cum victore) 29 sequor. Mæcenas quomodo 30 tecum?

1 Quod mihi Horatio adhuc puero olim prædixit. Synecd. gen. 2 Cum anus urnam, in quam sortes meas ad divinandrm futura conjecerat, movisset, sortesque posteà eduxisset. In *divina* Meton. est effecti pro efficiente prædictionem rei futuræ: quomodo poeta Od. 27. l. 1. cornicem appellat *avem divinam imbrium*, id est, præsentientem imbres ac voce prædicentem. 3 Poetam Horatium. Sunt hæc verba anus vaticinantis de morte Horatii per sortes urna eductas. 4 Interiment. 5 Hostilis ensis è medio auferet, i. interimet. 6 Neque pleuritis. Synecd. Cic. *dieque septima est* lateris dolore *consumptus*. 7 Efficiens tardos et ignavos eos, quorum illa contendit articulos. 8 Sed homo garrulus aliquando hunc consumet: *vel*, quandoquidem homo garrulus hunc quovis tempore sua loquacitate enecabit. 9 Maturiori ætate fuerit. 10 Templum, ædem. Ter. *ubi* ad Dianæ *veneris, ito ad dextram*. Cic. *Rapinas scribis* ad Opis *fieri*. 11 Id est, jam tertia diei hora erat: singuli enim dies in duodecim horas inæquales dividuntur. 12 In judicio. 13 Et, quem vadimonio obstrinxerat, ei qui illum in jus vocaverat, vadibus acceptis. Nam *vadare* est constituere alicui vadimonium acceptis vadibus et sponsoribus, vel diem judicio constituere ex compacto. Cic. *hic hominem in præsentia non vadatur: ita sine vadimonio discedietur.* 14 Nisi in judicio præsto fuisset. 15 Causa cadere deberet. 16 Vocalis *e* hic non solum non eliditur, verùm etiam corripitur. 17 Garrulus. 18 Meton. subj. fori pro adjuncta causa; quæ illic agitur, et lite, quæ illic dijudicatur: q. d. mihi fave in hac causa, juva me. 19 Utinam interearn. Verba sunt Horatii, et simul exclamatio est sibi imprecantis et deprecantis à se talem præsentiam. 20 Præ defatigatione aliquot horas in judicio ante prætoris tribunal: neque enim ibi sedere licebat, aut honestum erat. Sumtum est à disciplina militari, ubi dicitur miles inter pugnam pulcherrimè stare, cùm eum, quem ceperat, locum obtinet. 21 Fò. 22 Sc. ut illum invisam, qui prope Cæsaris hortos ægrotat. 23 Relinquere debeam in judico. Ἀνακοίνωσις sive communicatio est, qua deliberat cum poeta de suis negotiis. 24 An causam meam vel litem. 25 Me potius relinque, quam rem tuam, inquit Horatius. 26 Non relinquam te, respondet garrulus. 27 Quemadmodum, vel quia grave ac molestum est pugnare. 28 Cum garrulo homine et pertinaci, qui vincit odio. Synecd. gen. 29 Victorem, scgarrulum. 30 Vivit?

1 Hinc repetit. 2 Paucorum hominum, 3 et mentis benè sanæ.

Nemo 4 dexteriùs fortunâ est usus. 5 Haberes
6 Magnum adjutorem, posset qui ferre 7 secundas,
8 Hunc hominem velles si 9 tradere: 10 dispeream, ni
11 Summôsses omnes. 12 Non isto vivimus 13 illic,
Quo tu 14 rerè modo: 15 Domus 16 hac nec purior ulla est,
Nec magis his aliena 17 malis. 18 Nil mi officit unquam,
Ditior 19 hic, aut est quia 20 doctior: 21 est locus 22 uni-
Cuique suus. 23 Magnum narras, vix credibile. 24 Atqui
Sic habet. 25 Accendis, quare 26 cupiam magis illi
Proximus esse. 27 Velis tantummodò: 28 quæ tua virtus,
29 Expugnabis: et est, 30 qui vinci possit: 31 eòque

1 Ab hoc principio hic garrulus sermonem aliquandiu interruptum sic repetit: quomodo Mæcenas, etc. 2 Mæcenas meus (inquit Horatius) homo est paucis familiaris, paucis utitur, paucis hominibus patet ad Mæcenatem aditus. Sic Ter. Eun. *Imò sic homo est* perpaucorum hominum. 3 Et exactissimi judicii ac sapiens est in amicis eligendis. 4 Feliciùs quam tu, inquit garrulus. Metaph. est ab auspiciis secundis. 5 Me. 6 Apud Mæcenatem, qui tuas partes diligenter tueretur. 7 A te, sc. *partes*, id est, qui facile tibi cederet, et post te secundo loco in amicitia Mæcenatis contentus foret. Metaph. est ab histrionibus sive actoribus fabularum, ubi variæ partes imponuntur histrionibus, qui ob id dicuntur vel primas, vel secundas, vel tertias fabulæ partes agere. 8 Me: δεικτικῶς. 9 In clientelam, in comitatum Mæcenatis, id est, commendare Mæcenati. Cic. *Sic te commendavi et tradidi, ut gravissimè diligentissiméque potui.* 10 Exclamatio est sibi imprecantis ad solertiam jactatam comprobandam. 11 E loco suo submovisses jam dudum omnes, qui adhùc priori loco apud Mæcenatem sunt, id est, nisi tu solus apud Mæcenatem primas teneres. Syncope. 12 Respondet Horatius. 13 Apud Mæcenatem. 14 Existimas: nullæ enim ibi insidiæ, nulla invidia. 15 Nullus est princeps, neque dominus, qui honestius, et purius, et quietius domesticos et servos moderetur ipso Mæcenate. Meton. subj. 16 Mæcenatis domo. 17 Occultis calumniis, invidia, aliisque malis. 18 Nihil mihi impedimento est. 19 Mæcenatis amicus. 20 Me. 21 In domo Mæcenatis suum cuique est tributum munus ac officium, nec quicquam invidiose dicitur, nec perturbate efficitur. Metaph. est à concessu deliberantium. 22 Cujuscunque etiam fortunæ et conditionis sit. 23 Rem magnam atque incredibilem mihi narras, inquit garrulus. 24 Atqui, sive credas, sive non, sic res sese habet. Respondet Horatius. 25 His verbis me exstimulas quo magis in Mæcenatis familiaritatem recipi velim, respondet garrulus. Metaphora. 26 Cupere debeam. 27 Tantùm velle debes. Hæc Horatii sunt, insigni derisique pollicentis, quòd sciat nunquam secuturum. 28 Ea enim est tua solertia et ingenii subtilitas, ut facile sis expugnaturus Mæcenatem. Cic. *Genus orationis, facultatem, copiam sententiarum* (quæ vestra prudentia est) *perspexistis.* 29 Facile omnes difficultates superabis, honestumque locum apud Mæcenatem consequeris. Sumtum est à castellorum munitionibus, quæ machinis bellicis tandem expugnantur et capiuntur: sic homines importunitate sæpè vincuntur. 30 Si sæpè instabis. 31 Atque hinc est, quòd prima fere coitio multò acerrima esse consuevit Mæcenatem prensantibus.

Difficiles aditus primos habet. 1 Haud mihi deëro:
Muneribus servos corrumpam: non hodiè si
Exclusus fuero, desistam: 2 tempora 3 quæram:
Occurram in triviis: 4 deducam. Nil sine magno
5 Vita labore 6 dedit mortalibus. 7 Hæc dùm agit, ecce
8 Fuscus Aristius 9 occurrit, mihi charus, et 10 illum
Qui pulchre nosset: consistimus. Unde venis? et,
Quò tendis? 11 rogat: et 12 respondet: 13 Vellere cœpi,
Et 14 pressare manu 15 lentissima brachia, 16 nutans,
17 Distorquens oculos, ut me eriperet. 18 Malè salsus,
Ridens, 19 dissimulare: meum jecur 20 urere bilis.
21 Certè nescio quid secretò velle loqui te
Ajebas mecum. 22 Memini benè: sed 23 meliori
Tempore dicam: hodie 24 tricesima sabbatha. Vin'tu
25 Curtis Judæis 26 oppedere? 27 Nulla mihi (inquam)
Relligio est. 28 At mi: sum paulo 29 infirmior, unus
30 Multorum: 31 ignosces, 32 alias loquar. 33 Hunccine solem
Tam 34 nigrum surrexe mihi? 35 fugit improbus, ac me

1 Diligentiam adhibebo, nihilque intermittam (inquit garrulus) quo in Mæcenatis amicitiam perveniam. 2 Opportuna sc. quibus ipsum conveniam. 3 Captabo. Epistrophe est in similitudine ejusdem soni in clausulis sententiarum. 4 Illumque domum comitabor honoris gratia. 5 Humana. 6 Difficilia enim quæ pulchra: et *Labor omnia vincit improbus*. 7 Dùm effutit talia verba garrulus. Apparatus ad Prosopopœjam Fusci Aristii, quem inducit sic percunctantem de itinere poetæ. 8 Grammaticus illo tempore nobilis, cui cantata est Od. 22. l. 1. et Epist. 10. l. 1. 9 Nobis. 10 Garrulum comitemque meum. 11 Fuscus Aristius quærit ex me. 12 Et respondet vicissim a me rogatus, undè veniret, et quo tenderet. 13 Vellicare ipsum veste. 14 Arctiùs comprimere. 15 Tardissima, mihique reluctantia, et quæ obsequi nollent. Hoc videtur sumtum à tarditate corporum, quæ non facile obsequuntur moventibus, ad stupidos sensus et inertes notandos. 16 Sæpe dans signum vultu, oculis et compressione manus liberandi me à tali comite. 17 Hùc illùc movens. 18 Parum prudens et callidus. Metaph. est ab insipidis cibis. 19 Dissimulabat se intelligere quid vellem. 20 Ira urebat et incendebat cor meum: i. vehementer ob id irascebar. 21 Sunt verba Horatii ad Fuscum. 21 Respondet Fuscus. 23 Commodiori. 24 Judæorum hæc novilunia sunt religione colenda et celebranda. Sabbatha trigesimo quoque die mensis redeunt. Alii Neomenias intelligunt; alii magnum Judæorum sabbathum, quo die agnum comedebant. *Sabbatha* omnia, i. septimus quisque dies, quem Judæi venerari solebant, dicta sunt à verbo *sabath*, *quievit*: unde *sabbathum*, i. cessatio, feriatio. 25 Circumcisis. 26 Contradicere, inque eorum contemtum ventris crepitum edere, eorumque religionem irridere? Metaph. 27 Sunt verba Horatii. 28 Sed mihi, respondet Fuscus, est religio. 29 Religiosior, et religionis motu pauló timidior. 30 Solus ex multis religione obstrictus sum. 31 Ob id veniam dabis mihi, quod jam à te abeam. 32 Quod secretò tecum locuturum dixi. 33 Ibi tacitè mecum exclamo, Hanc facem et lucem, i. hunc diem, tam infelicem mihi surrexisse oportuit, ut hujus molestissimi hominis garrulitate omninò enecandus sim, nec ulla ratione liberari queam? 34 Metaph. est à colore luctuoso ad infortunium significandum. 35 Fuscus ille male salsus abit.

1 Sub cultro linquit. Casu venit obvius illi
2 Adversarius, et, 3 Quò tu turpissime? magnâ
Exclamat voce: et 4 licet antestari? Ego verò
5 Oppono auriculam. 6 Rapit in jus: 7 clamor utrimque:
Undique 8 concursus: sic me servavit 9 Apollo.

1 Meque in summo periculo linquit, tanquam hostiam jamjam mactandam. A victimis ergo mox jugulandis sumtum est simile ad præsentissimum malum et periculum, in quo quis deseritur, notandum. 2 Synecdochicως sumendum videtur pro speciali creditore, qui huic garrulo coram judice diem indixerat dissolvendi æris alieni causa. 3 Quò tu tendis homo improbissime? 4 Et statim ad me dicit, O Horati, Licet ne te testem assumere contra hunc tuum comitem, et ipsum ita secundum leges in jus rapere possim. Est enim *antestari*, unum aliquem ex iis, qui adsunt, prehensa auricula, testem sumere. 5 Ego verò Horatius ipsi ultro auriculam meam tangendam porrigo, ut me testem sumat, isteque garrulus in judicium abripiatur. 6 Trahit renitentem garrulum à me ad tribunal, ubi prætor jus dicit. Meton. adj. 7 Contentio. 8 Populi exoritur. 9 Cui vitam meam acceptam refero, tandem hoc garrulo defunctus sum. Quidam hic agnoscunt duplicem Metonymiam, primùm subj. pro adjuncta Apollinis statua: deinde pro foro judiciali ab Augusto propter multitudinem causarum constructo, ubi erat Apollinis eburnea statua, et ubi liberator ille Horatio obvians factus erat.

SATYRA X.

Hac Satyrâ respondet iis, quos offenderat supra Satyrâ quartâ, cum Lucilii versus reprehenderet: ac suæ reprehensionis rationem reddit, qua eam fuisse justam ostendit.

1 Nempe 2 incomposito 3 dixi pede 4 currere versus
5 Lucili. Quis tam Lucili fautor 6 ineptè est,
Ut non hoc fateatur? at 7 idem, quòd 8 sale multo
9 Urbem 10 defricuit, 11 chartâ 12 laudatur eâdem.
Nec tamen 13 hoc tribuens, 14 dederim quoque cætera: nam sic

1 Nempe concedo et fateor. *Nempe* enim est Adverbium assentientis: quo libenter utitur Horatius ad interrogationem. 2 Minus ornato pede. Alleg. est è continuatis Metaphoris ab animantibus, quorum ut pedibus proprie tribuitur motus vel celer, vel tardus: sic vox in dictionibus et sententiis, modò celeriùs, modo tardius absolvitur: unde ad versus et sententias Lucilii transfertur: qui, quia inæquali et incondito motu feruntur, hic meritò reprehenduntur. 3 Supra Sat. 4. 4 Fluere, i. dixi Lucilium asperum esse et duriusculum in componendis versibus. 5 Anadiplosis. 6 Stulte favens, id est, stultus amator. 7 Lucilius. 8 Multa mordaci dicacitate. Alleg. est à carnibus mordaci sale conspersis, ne illæ corrumpantur, et ut eadem opera jucundiori sapore commendentur. Hujusmodi fuerunt joci, facetiæ, et urbani sales Lucilianæ Satyræ, quibus derisit depravatos civium Romanorum mores, et emendare voluit, ne illi perderentur. 9 Duplex Tropus: prior est Synecd. gen. pro Roma; posterior, Meton. subj. pro civibus Romanis. 10 Amarè notavit. 11 Satyra eadem, id est, versibus in charta scriptis. Meton. subj. 12 A me. 13 Neque ego dùm Lucilio attribuo, quod salsus et mordax fuerit. Ἐπανόρθωσις quædam est superioris laudationis per diminutionem. 14 Ipsi concedere debeo reliqua, quæ in eximio poeta requiruntur.

1 Et Laberî mimos, ut pulchra poëmata, mirer.
2 Ergo non satis est 3 risu diducere rictum
Auditoris: et est quædam tamen 4 hic quoque virtus.
Est brevitate opus, 5 ut currat sententia, neu se
Impediat verbis lassas 6 onerantibus 7 aures.
Et sermone opus est modò 8 tristi, sæpè 9 jocoso,
10 Defendente vicem modò rhetoris, atque poëtæ,
Interdum 11 urbani, parcentis viribus, atque
Extenuantis eas 12 consultò. 13 Ridiculum acri
Fortiùs et meliùs magnas plerumque 14 secat res.
15 Illi, scripta 16 quibus comœdia prisca viris est,
17 Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque 18 pulcher
Hermogenes unquam legit, neque 19 simius iste,
20 Nil præter Calvum et 21 doctus cantare Catullum
22 At magnum fecit, quòd verbis Græca Latinis
23 Miscuit. 24 O seri studiorum! 25 quive putetis
Difficile et mirum, Rhodio quod 26 Pitholeonti

1 Et scenicos versus Decimi Laberii, scriptoris dicacissimi. 2 Ad eximium poema satyricum absolvendum. 3 Immodico sc. hiatu nudatisque dentibus, ut effusè ridentibus contingere solet, id est, impellere lectorem ad immoderatum risum, qui os dilatet, et dentes nudet. Sumptum est à canibus irritatis, qui distortis labris, et in rugas contractis, dentes nudant. 4 In his tanta est quædam virtus risum movere. 5 Ne sententia claudicet. 6 Aggravantibus. 7 Auditorum. 8 Serio et severo. 9 Salso et urbano. 10 Opus est sermone, qui modò partes et officium alicujus oratoris tueatur. 11 Faceti irrisoris. 12 Dedita opera. 13 Jocus interdum plus valet, quàm acrimonia cum severis ac seriis verbis conjuncta. 14 Dissolvit, dirimit, finit, carpit magnas lites ac controversias. Metaph. est ab excisoriis instrumentis ad vim faceti sermonis indicandam, cum ille lites componit, ac finit: ut Ep. 16. l. 1. *Quo multæ magnæque secantur judice lites.* 16 Poetæ veteris comœdiæ, sc. Eupolis, Cratinus, Aristophanes, aliique. 16 A quibus viris. 17 Propter has, quas dixi, virtutes, nempe, jocos, sales et ridicula, cum dente tamen juncta, suam in scena retinebant dignitatem et auctoritatem, placebant, probabantur et in pretio erant, non explodebantur, dum his plus efficiebant, quàm si acribus usi fuissent. Metaph. est ab actoribus comœdiarum, qui placebant talibus facetiis versuum, et faustas acclamationes à populo consequebantur. Ter. *Partim sum earum exactus, partim vix steti.* 18 Bellus ille carminum censor. Ironia. 19 Neque Demetrius poeta ingenii pravi, et deformis ac brevis staturæ. Metaph. est à bestia, ad demonstrandum ineptum imitatorem veterum Comicorum: qualis fuit M. Demetrius imitator Lucilianæ scripturæ. 20 Qui nihil didicit cantare, nisi poemata sive cantilenas amatorias Calvi et Catulli poetarum Elegorum. Meton. effic. 21 Sic loquitur Od. 6. l. 2. *Cantabrem* indoctum *juga* ferre *nostra.* 22 At verò hic aliquis mihi objiciet, quòd Lucilius rem magnam et admiratione dignam præstitit. Προκατάληψις est, ubi poeta objectum Demetrii præoccupat. 23 In satyris suis. 24 Ὀψιμαθεῖς, qui serò studiis operam dedistis, cui contrarium *παιδομαθεῖς*, qui à puero didicerunt; *vel*, O vani et stulti, qui tardi in studiis estis, qui tam parum didicistis, parùm docti. Apostrophe est per Exclamationem ad serò literas Græcas discentes. 25 Sc. quòd existimetis. Hic enim particula *ve* est conjunctio confirmans, vel abundat in sententia. 26 Pitholeon poeta ineptus in suis epigrammatis Græca Latinis immiscuit.

1 Contigit. 2 At sermo 3 linguâ concinnus utraque
4 Suavior : 5 ut Chio nota si commista Falerni est.
6 Cùm versus facias, 7 te ipsum percontor, 8 an, et cùm
9 Dura tibi 10 peragenda 11 rei sit causa 12 Petilli,
Scilicet oblitus 13 patriæque 14 patrisque, Latinè
Cùm Pedius causas 15 exsudet Poplicola, atque
16 Corvinus, 17 patriis intermiscere petita
Verba 18 foris malis, 19 Canusini more bilinguis?
Atque ego cùm 20 Græcos facerem, natus 21 mare citra,
Versiculos, 22 vetuit me tali voce 23 Quirinus
Post mediam noctem visus, cùm somnia 24 vera:
25 In sylvam non ligna feras insaniùs, ac si
Magnas 26 Græcorum malis 27 implere catervas.
28 Turgidus Alpinus 29 jugulat dum Memnona, dumque
Diffingit Rheni luteum caput; hæc ego 30 ludo,
Quæ nec in 31 æde sonent, 32 certantia judice 33 Tarpâ,

1 Concessum fuit. 2 At denuò quis mihi objectabit. Altera est προκατάληψις. 3 Qui ex utraque lingua, Græca et Latina, concinnatus est. 4 Est, quàm simplex. 5 Non aliter ac si vinum Falernum austerius cum Chio, vino mitiori, temperatum est, ac proinde gratius esse solet. Meton. adj. 6 Cùm poeta sis. 7 Ipsummet adversarium rei quæsitæ judicem constituit. Est ἀνακοίνωσις, deliberatio unius cum altero. 8 An tu etiam, si causidicus esses, cum Latina lingua Græca permiscere malis. 9 Difficilis, capitalis. 10 Defendenda. 11 Qui sacrilegi in corona aurea, furtim è Capitolio sublata, reus accusatus est. 12 Petilli Capitolini. 13 Tuæ Italiæ sc. id est, sermonis Romani. Meton. subj. 14 Tui, Romani. 15 Vehementer ad sudorem usque agat sive dicat, id est, multum laborat in causis Latinè agendis. 16 Corvinus Messala, orator clarissimus, Petillii accusator, sic etiam Pedius. 17 Latinis verbis. 18 Aliunde, et ex aliena natione, ut è Græcia, sumta. 19 Canusinorum more, qui partim Græce, partim Latine loquebantur; an verò puro vernaculo sermone malis uti? 20 Non contentus patrio sermone. 21 Circa mare Tyrrhenum in Italia et Apulia, non autem ultra mare in Sicilia aut Græcia ortus. Anastrophe est et simul Synecd. gen. sunt enim alia multa citra mare loca. 22 Prosopopœja est Romuli non omninò perfecta, qui nulla est nota illius depositæ. 23 Romulus, linguæ Latinæ auctor. Synecd. gen. Nam dicitur etiam de aliis, ut de Augusto Cæsare. 24 Esse creduntur, concoctione sc. jam facta, et discussis vaporibus animus liber est. 25 Ne tot autoribus Græcis te adjungas. *In sylvam ligna ferre*, est aliquem iis rebus augere velle quibus ipse maxime abundat. Hæc sunt verba Quirini ad Horatium. 26 Scriptorum. 27 Tui conjunctione augere. 28 A. Cornelius Alpinus inflatus ille poeta. 29 Dùm ineptum aliquod carmen de Memnone, Emathionis filio, ab Achille ad Trojam occiso, tam inscite scripsit, ut Memnona denuò jugulare videatur, dùmque alio quodam poemate Rheni fluminis limpidi fontes tanquam luteos et sordidos deformat et ineleganter describit. Alleg. duplex. 30 His ego ineptias Satyricas ludibundus scribo. 31 Quæ in æde Apollinis et Musarum non audiantur, nec à me recitentur. Synecd. gen. 32 Cum aliorum poematibus de præstantia contendentia. 33 Metio Tarda Critico, et judice acerrimo carminum.

Nec redeant iterùm atque iterum 1 spectanda theatris.
2 Argutâ meretrice 3 potes, Davoque Chremeta
4 Eludente senem, comis 5 garrire libellos,
Unus vivorum, Fundani. 6 Pollio 7 regum
Facta 8 canit, 9 pede ter percusso: 10 forte epos acer,
Ut nemo, Varius ducit: 11 molle atque facetum
12 Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ.
13 Hoc erat, experto frustrà Varrone 14 Atacino,
Atque quibusdam aliis, meliùs quod scribere possem,
15 Inventore minor: neque ego illi detrahere ausim
16 Hærentem capiti multâ cum laude 17 coronam.
18 At dixi 19 fluere 20 hunc lutulentum, sæpè 21 ferentem
Plura quidem 22 tollenda relinquendis. 23 Age, quæso,
24 Tu nihil in magno 25 doctus 26 reprendis 27 Homero?
Nil 28 comis tragici 29 mutat Lucilius 30 Acci?
Non 31 ridet versus Enni 32 gravitate minores,

1 Quæ sæpius à populo more aliorum poematum in theatris spectata atque audita vilescant. In *theatris* est Meton, subj. pro populo in theatris, ut diximus. 2 Callida. 3 Avertit sermonem ad Fundanium poetam comicum. Sensus est: Tu Fundani, unus poetarum inter omnes, qui hodie vivunt, potes comiter et lepide libellos comicos, et comœdiam solertem scribere, in quibus callidam meretricem, aut Davum quendam, nequam servum, senem Chremetem herum suum eludentem, introducis. 4 Metaph. est a victoribus gladiatoribus. Cic. 1. *Quamdiu nos etiam furor iste tuus* eludet. 5 Metaph. est ab avibus, quarum garritus est facetus et jucundus. 6 Asinius Pollio tragœdiographus. 7 Et principum Romanorum. 8 Describit tragœdiis Latinis. 9 Pedibus ter percussis et pulsatis, i. senariis Iambicis trimetris, quorum bini pedes ter conjunguntur, et singulorum posterior est fere Iambus. Sex quidem sunt ictus, unde etiam *senarii versus* dicuntur, sed tres tantum sunt percussiones. Synecd. autem est periphrastica tragœdiæ, pro versibus illius Iambicis trimetris, ut diximus. 10 Acer Varius forte aliquod carmen hexametrum de rebus divinis et heroicis tanta majestate componit, ut nemo meliùs. In *epos* est Synecd. gen. pro heroico carmine. In *ducit* est Metaph. ab officinis metallicis, ubi metalla tundendo malleis et cudendo in laminas extenduntur.

11 Tenerum atque elegans Bucolicum aut Georgicum P. Virgilio Maroni rusticæ et pastorales Camœnæ et Nymphæ concesserunt: nondùm enim hoc tempore Virgilius Æneida scripserat. 12 Systole. Al. *annuerant*, vel *annuerint*. 13 Hoc autem Satyricum carmen meum erat, quod possem meliùs scribere, quàm Varro Atacinus, qui frustrà expertus est et tentavit satyras scribere, et quàm quidam alii. 14 Sic dicto, ab *Atace* Narbonensis Galliæ fluvio. 15 Quamvis ingenue fatear, quòd inferior sim Lucilio satyræ primo autore. Synecd. gen. 16 Adhærentem. 17 Lauream. 18 Προκατάληψις est ἀλληγορικῶς enunciata ab omnibus turbidis: i. aliquis mihi objicit scripturam Lucilii, ut obscœnam et invenustam à me vocatam. 19 Vitiis et inepta garrulitate scatere. Vide Sat 4. 20 Lucilium. 21 Proferentem. 22 Damnanda, quàm quæ quis approbet aut relinquat. 23 Apostrophe est, cui communicatio altera est adjuncta. 24 Ironica interrogatio. 25 Si vir doctus es et bonus criticus. 26 Reprehendis. Syncope. 27 Qui quandoque dormitat: i. in carminibus Homeri. Meton. effic. 28 Facetus. 29 Emendat in tragœdiis Accii? 30 Accius apud Latinos primus scripsit tragœdiam. 31 Reprehendit. 32 Leviores, minùs graves, quam gravitas et dignitas materiæ postulat.

Cùm de se loquitur, 1 non ut majore reprensis?
Quid vetat, et nosmet Lucilî scripta legentes
Quærere, nùm 2 illius, nùm 3 rerum 4 dura negârit
Versiculos natura 5 magis factos, et 6 euntes
Mollius? 7 Ac si quis pedibus quid 8 claudere senis
9 Hoc tantum contentus, 10 amet scripsisse ducentos
Antè 11 cibum versus, 12 totidem cœnatus: 13 Etrusci
Quale fuit Cassi rapido 14 ferventius amni
Ingenium: 15 capsis quem fama est esse librisque
Ambustum propriis. 16 Fuerit Lucilius, inquam;
Comis et urbanus: fuerit 17 limatior idem,
18 Quàm rudis, et 19 Græcis intacti carminis autor,
Quàmque poëtarum 20 seniorum turba: 21 sed ille,
Si foret hoc nostrum fato dilatus in ævum;
22 Detereret sibi multa: 23 recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur: et in versu faciendo
24 Sæpè caput 25 scaberet, 26 vivos et roderet ungues.

1 Cùm tamen majorem semet ipsum non existimet illis quos reprehendit, velut reprehenso major aut melior esset. 2 Natura inepta. 3 Quas tractavit. 4 Intractabilis. 5 Magis elaboratos et accuratos: i. quid prohibet me libere quærere causam, cur poema Lucilii sit tam incompositum, sit ne hoc ingenio ipsius vitio ducendum, an difficultati materiæ, quæ sæpius doceri mavult, quam ornari? 6 Concinnius et lenius fluentes. Metaph. ab animantibus. 7 At tunc versus ire solent, *vel*, qualia tunc carmina componuntur. 8 Ut concludat et finiat hexametris versibus. 9 Hoc uno contentus. 10 Desideret. 11 Sumtum. 12 Et totidem versus cùm cœnatus sit, id est, cœnavit. 13 Cassii Severi, *vel*, ut alii, Cassii Parmensis: de quo Ep. 4. l. 1. *Parma* est Etruriæ civitas. 14 Concitatius, promtius, celerius. Sumtum est ab igne. 15 Qui dicitur tot versus totque libros scripsisse, ut illi suffecerint sinè ligno cadaveri ejus comburendo. 16 Demus quòd Lucilius fuerit salsus, jocosus. Concessio est, quæ per Anaphoram iteratur. 17 Tersior, doctior, quàm Ennius, primus ille autor carminis satyrici rudis. 18 Synecdoche est periphrastica Ennii poetæ. 19 Quod Græci non attigerunt aut tentarunt, sed Latini tantum usurparunt. 20 Antiquorum Lucilio, id est, quam Accius, Pacuvius, et reliqui. 21 Sed tamen, si ille idem Lucilius dei providentia in hanc nostram, qua jam vivimus, ætatem reservatus esset, id est, si hac nostra ætate natus esset. Al. *delatus*, Al. *dilapsus*. 22 Multa suis carminibus auferret, demeret et detraheret. 23 Resecaret et amputaret quicquid perfecto opere ulterius adderetur abundans et supervacaneum. Suet. Calig. c. 44. *Commoda emeritæ militiæ* recidit *ad summam sextentorum millium*. 24 Sæpe torqueretur, multum laboraret in versibus faciendis. Alleg. est è Metaphoris à corpore ad animi majorem attentionem. Nam qui in re aliqua totam mentem defigunt, sæpe gestus edunt indecentes per incogitantiam, quales hic memorantur sinè ullo pruritu vel capitis, vel unguium, edi à poetis attentissima et acerrima cogitatione poesin meditantibus. 25 Cogitabundus. 26 Ad vivum usque profundis cogitationibus intentus arroderet et præmorderet, non autem in uno pede staret, exiguoque temporis intervallo ducentos versus dictaret.

1 Sæpè stylum vertas, iterùm, quæ digna legi sint,
Scripturus: neque, 2 te ut miretur 3 turba, 4 labores,
Contentus 5 paucis lectoribus. An tua demens
6 Vilibus in ludis dictari carmina malis?
7 Non ego: nam satis est 8 equitem mihi 9 plaudere: ut 10 audax,
Contemptis aliis, 11 explosa 12 Arbuscula dixit.
Men' 13 moveat 14 cimex Pantilius? aut crucier, quòd
15 Vellicet absentem 16 Demetrius? aut quòd ineptus
17 Fannius Hermogenis 18 lædat conviva 19 Tigelli?
Plotius, et Varius, Mæcenas, Virgiliusque,
Valgius, et 20 probet hæc 21 Octavius optimus, atque
22 Fuscus: et hæc utinam 23 Viscorum laudet uterque.
Ambitione 24 relegatâ, 25 te 26 dicere possum
27 Pollio, te Messala, tuo cum fratre, simulque
Vos Bibuli, et Servi, 28 simul his te 29 candide Furni:
Complures alios, doctos ego quos et amicos
30 Prudens prætereo: quibus 31 hæc, sint qualiacunque,
32 Arridere velim: 33 doliturus, si placeant spe

1 Sæpe quod tu scripseris, emendes, sæpe priorem scripturam deleas. Anaphora est, atque adeò Allegoria ab antiquo more scribendi in tabellis ceratis et pugillaribus: ubi quod male fuisset exaratum acutiori parte styli graphiarii, postea densiori altera ejusdem parte expungebatur et corrigebatur. Consilium igitur Horatii est, ut, quod quis scripserit, tantisper mutet et corrigat, dum recte constituatur. Sic Cic. Verr. *4. Timuit aliquando, et commotus vertit stylum in tabulis suis: quo facto causam omnem evertit suam.* 2 Tuaque carmina. 3 Vilis plebs. 4 Neque multum sollicitus sis, ut auram popularem aucuperis, quod oratoribus convenit, ut docet Cic. in Bruto. 5 Iisque viris doctis et prudentibus. 6 Pueris in contemptis scholis, et populo, quam viris prudentibus approbari malis? 7 Ego illud non malim. 8 Equites Romanos, ut Mæcenatem, vel alios doctissimos me laudare. 9 Vulgus me explodit. 10 Animosa. 11 A vulgo, cùm mimam egit. 12 Mima et meretrix. 13 An me commovere aut turbare debeat? 14 Poeta putidus, ut cimex. Metaph. est ab insecto fædissimi odoris in ligno nascente, ad fœtorem et obscœnam Pantilii maledicentiam notandam. Tres autem hæ interrogationes suspendunt subjectam negationem. 15 Maledictis me calumnietur. 16 Quem *simii* nomine ante notavit. 17 Poeta, de quo supra Sat. 4. 18 Maledictis. 19 Cantoris. 20 Ego opto ut approbet hæc mea carmina. 21 Maximus ille imperator Cæsar Octavius Augustus. Alii putant Cæsarem Augustum non intelligi, sed Octavium Poetam quendam. 22 Aristius. 23 Uterque fratrum Viscorum. *Visci* doctissimi poetæ et censores fuerunt. 24 Cupiditate honoris, et favoris exstincta, sublata, deposita. Sumtum ab iis, qui in exilium ejiciuntur. 25 Apostrophe ad quinque clarissimos viros, quibus optat scripta sua probari. 26 Numerare. 27 Asinius Pollio. 28 Cum his. 29 Censor, historice, ac amice. 30 Sciens. 31 Mea carmina. 32 Approbari, placere. Metaph. ab homine, qui est τὸ ζῶον γελαστικόν, ad inanimatum. 33 Ægrè laturus.

1 Deterius nostrâ. 2 Demetri, teque Tigellio,
3 Discipularum inter jubeo plorare cathedras.
4 I puer, atque meo 5 citus hæc 6 subscribe libello.

1 Si placeant pejus ac minus, quam sperassem. 2 Apostrophe altera est ad suos adversarios, Demetrium et Hermogenem, qui impudice et misere student tantum fœminis probari. 3 In cœtu vestrarum impudicarum mulierum et mimarum, quas carmina vestra cantare edocetis: id est, ego vos, qui fœminis, non viris, placere studetis, infelices esse jubeo, ac malum precor, et vos tanquam turbam imperitorum pro nihilo habeo. 4 Avertit postremò sermonem ad puerum amanuensem, ut hanc Satyram, ut appendicem Satyræ 4. atque tanquam clausulam superioribus adjungat. Unde *puer* Synecdochice hic sumitur pro servo amanuensi. 5 Citò. Abruptum fuit hujus Satyræ initium, abruptus etiam finis. 6 In infima parte scribe; quoniam hi versus ex tempore in mentem venerunt? tantùm abest, ut facti me pœniteat.

Q. HORATII FLACCI
SERMONUM
SEU
SATYRARUM
LIBER SECUNDUS.

SATYRA I.

Sibi datum à Trebatio consilium de scribendis rebus gestis Augusti, potiùs quam satyris (utpote in quibus alii aliud desiderent) exponit, et cur ei parere non possit, ostendit.

1 Sunt, quibus in satyrâ videar 2 nimis acer, 3 et ultra
Legem 4 tendere 5 opus: 6 sinè nervis 7 altera quicquid
Composui pars esse putat, similesque 8 meorum

1 Quidam. Tota hæc Satyra versatur in Dialogismo interrogantis poetæ et respondentis Trebatii. 2 Nimium asper et vehemens esse in reprehendendis hominibus. Hoc sumtum est à sapore et gustu mordaci. 3 Et ultra modum et usitatam in notandis vitiis consuetudinem, non habita personarum ratione aut discrimine. Est autem satyræ lex, ut comiter et urbane, et per ludum jocumque mores hominum reprehendat. 4 Intendere et exacerbare. A leg. è Metaph. à sagittariis, qui scopo semper aberrantes, modò citra hunc, modo ultra emittunt sagittas, nervis prave et nimium vel adductis vel remissis: quos imitari à multis existimatur poeta, cum in vitiis hominum notandis nunquam potest modum criminationis tenere, interdùm declinans, quorundam judicio, ad ellipsim, interdum aliorum opinione, ad hyperbolen. Dici etiam potest Alleg. petita à citharœdis, male fides pulsantibus. 5 Carmen meum satyricum. Synecd. gen. 6 Sine rebus et sententiis: i. illud opus satyræ esse nimis languidum et enerve. 7 Altera hominum pars, i. alii homines. 8 Versuum tam facilium et enervium.

Mille die versus 1 deduci posse: 2 Trebati,
Quid faciam? 3 præscribe. 4 Quiescas. 5 Ne faciam,
inquis,
Omninò versus? 6 Ajo. 7 Peream malè, si non
8 Optimum erat: verùm nequeo 9 dormire. 10 Ter uncti
Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto,
11 Irriguumque mero 12 sub noctem corpus 13 habento.
Aut, si tantus amor scribendi te 14 rapit, 15 aude
16 Cæsaris invicti 17 res dicere, multa laborum
Præmia 18 laturus. 19 Cupidum, 20 pater optime, vires
Deficiunt: neque enim quivis 21 horrentia 22 pilis
Agmina, nec 23 fractâ pereuntes cuspide Gallos,
Aut 24 labentis equo 25 describat vulnera Parthi.
26 Attamen et 27 justum poteras et scribere fortem,
28 Scipiadam ut sapiens 29 Lucilius. 30 Haud mihi deero,

1 Tanquam lanam deduci, id est, scribi et componi posse. Metaph. est à lanificis, qui dum tenuant lanam vel linum, in filum deducere dicuntur. 2 Nobilissime jurisconsulte. 3 Constitue mihi modum scribendæ satyræ, vel quid sit mihi faciendum in hac hominum querela, et qualis satyricus esse debeam, indica et doce, ut ad tuum præscriptum, tanquam ad normam juris, agam omnia. 4 Quiescas, o Horati, scribere satyras, illarum compositione omninò supersedeas. Respondet ergo Trebatius. 5 An illud inquis, o Trebati, ne faciam versus satyricos? Hæc sunt verba Horatii. 6 Hoc ipsum est, quod ajo. Affirmat Trebatius. 7 Exclamatio est poetæ sibi imprecantis et obtestantis. 8 Ut omninò quiescerem, et satyras scribere intermitterem. 9 Quiescere, et vigiliarum tædium hisce ineptiis satyricis cogor discutere. 10 Trebatii consilium. Qui facile dormire non possunt, illi Tiberim fluvium oleo uncti quotidie ter transnarent. Nataturi ungebantur, ut olei calore adversus aquæ frigus munirentur. 11 Madidum in vino. 12 Circa noctem, vel paulò ante noctem. Cæs. l. 1 de bel. civ. *Pompejus* sub noctem *naves solvit*. 13 Habeant. 14 Abripit; præcipitem trahit. 15 Tenta et aggredere. 16 Augusti. Synecd. gen. 17 Præclare gestas. 18 A Cæsare accepturus. 19 Volentem me hisce arduis et sublimibus materiis manus admovere, vires destituunt. Respondet Horatius. 20 Trebati. Sic illum honoris causa appellat. 21 Ingentes militum copias, aspectu formidabiles, horrorem spectantibus incutientes. Meton. effect. 22 Romanorum hastis. 23 Quam saucius hostis è corpore non potuit evellere, nisi fractam. 24 Ex equo delabentis, dejecti et superati. Parthi enim ex equis pugnabant, et erant equites. 25 Possit describere. 26 Ut vel maxime Augusti bella non describas, tamen, etc. Epanorthosis sive Correctio est Trebatii, qui hortatur Horatium, ut Cæsarem præconiis illustret à justitiæ fortitudine, idque exemplo Lucilii, qui Scipionem dignis encomiis celebravit. 27 Augusti justitiam et fortitudinem describere. Meton. subj. 28 P. Cornelii Scipionis Africani virtutes carminibus suis illustravit. 29 Satyricus. 30 Faciam quod in me erit, inquit Horatius, et rei huic operam navabo, cùm dabitur occasio.

Cum res ipsa feret : nisi 1 dextro tempore, 2 Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem :
Cui malè si 3 palpere, 4 recalcitrat undique 5 tutus.
6 Quantò rectius hoc, quam 7 tristi lædere versu
8 Pantolabum scurram, Nomentanumque 9 nepotem :
Cum sibi quisque 10 timet, quanquam est 11 intactus, et odit ?
12 Quid faciam ? saltat 13 Milonius, 14 ut semel icto
Accessit fervor capiti, 15 numerusque lucernis :
16 Castor 17 gaudet equis : 18 ovo prognatus eodem
19 Pugnis. 20 Quot capitum vivunt, totidem studiorum
Millia : 21 me pedibus delectat claudere verba
22 Lucilî ritu, nostrûm melioris utroque.
23 Ille velut fidis 24 arcana sodalibus olim
25 Credebat libris : neque, 26 si malè cesserat, unquam

1 Opportuno et commodo rebus agendis tempore, cùm à rebus gravioribus bellicis et civilibus vacat. Metaph. est ab auspicibus, qui prospera, commoda, læta et opportuna prædicebant fore è dextro avium volatu, et innoxium fulgur ex eadem parte vibratum. 2 Mea Horatii Flacci verba non transibunt per aurem Cæsaris carminibus considerandis intentam, nisi dextro tempore. 3 Aduleris. Alleg. ab equisonibus, qui equis applaudunt et blandiuntur poppysmis : vel leni manus tractatione illos demulcent, quò faciliùs illos vel ephippio sternant, vel ori fræna inserant, vel pedibus soleas inducant, vel denique in eos insilant : quòd nisi dextrè fecerint, calcitrare solent sternaces, quales solent esse maximè equi sessorem dejicientes, adversùs quale casus solet prudens equiso esse comparatus, quemadmodum Augustus contra ineptias se laudantium. *Palpari* proprie est blandè contrectare, et manu demulcere. 4 Repugnat, adulationem rejicit. 5 A vanis assentatoribus. 6 At quantò hoc rectius esset agere (inquit Trebatius) hujusmodi Cæsaris laudes decantare, quàm, etc. 7 Mordaci et satyrico versu proscindere. 8 Quoslibet scurras, parasitos et homines perditos et dissolutos. Synecd. spec. 9 Luxuriosum. 10 Cùm unusquisque suæ famæ metuat, et poetas satyricos oderit. 11 A satyrico non notatus aut reprehensus est. 12 Respondet Horatius. 13 Homo temulentus, civis Romanus. 14 Postquam calor nimio vini potu ipsi in caput, copiosis vini vaporibus, tanquam telis, percussum, ascendit. 15 In mensa accessit, ut lucernæ, quæ antea singulæ, jam binæ incipiant apparere. Ebrius enim rem unam cernens, plures videtur aspicere. 19 Jovis et Ledæ filius. 17 Delectatur equestri et curuli certamine. 18 Ex eodem ovo, quod mater ex Jove, in cygnum converso, conceperat, id est, alter frater, Pollux. Synecdochica ergo periphrasis est Pollucis. Quidam putant sumtum ab avibus, qui ponunt ova, et diuturno calefactu indè excludunt pullos, ad partum Ledæ indicandum. 19 Pugillatu et cestibus delectatur. 20 *Quot homines, tot sententiæ*, et singulis hominibus singula studia natura insita. *Trahit sua quemque voluptas*. Synecd. memb. pro integ. 21 Ego delector compositione carminis satyrici. Synecdochica itaque periphrasis est versuum satyricorum. 22 More Lucilii, qui melior est poetica facultate, quam et ego, et tu. 23 Lucilius. 24 Vitæ suæ. 25 Inscribebat, committebat. 26 Si quid ei malè evenerat. Al. *gesserat*, id est, egerat.

1 Decurrens aliò, neque si benè: quo fit, ut omnis
2 Votivâ pateat veluti descripta tabellâ
3 Vita senis: sequor 4 hunc, 5 Lucanus an Appulus 6 anceps:
Nam Venusinus 7 arat finem sub 8 utrumque 9 colonus,
10 Missus 11 ad hoc, 12 pulsis (vetus est ut fama) Sabellis,
13 Quò ne per vacuum Romano incurreret hostis:
Sive quòd Appula gens, seu quòd 14 Lucania bellum
15 Incuteret violenta. Sed hic 16 stylus haud 17 petet 18 ultrò
19 Quenquam animantem, et me 20 veluti custodiet ensis
Vaginâ tectus: 21 quem cur 22 distringere coner
Tutus ab infestis 23 latronibus? 24 O pater, et 25 rex
Juppiter, 26 ut pereat positum rubigine telum,
Nec quicquam noceat cupido mihi pacis! at ille,

1 Neque ad aliud vitæ genus se conferens, confugiens, quam ad libros suos, id est, in adversis non aliundè solatium petebat, nisi à suis libris, nec aliis congratulationem rerum secundarum declarabat, nisi eisdem sodalibus libris. 2 Veluti in tabula, quæ ex voto suspendebatur in templo à naufragis, integre delineata in libris illis conspici possit. Sic Od. 5. l. 1. *me tabula sacer* Votiva *paries indicat humida Suspendisse potenti Vestimenta maris deo.* 3 Vita Lucilii, qui in illa seniorum poetarum turba Horatii sæculo ponebatur. Synecd. g. n. 4 Lucilium. 5 Sim. 6 Dubito, incertus sum, ἀμφιδοξέω: quod quidam putant sumtum ab armis utrimque acutis, quæ dubitamus utra parte apprendamus sinè offensione. 7 Terram, id est, agros colit, ibique habitat. 8 Inter Lucaniam et Apuliam. Est enim Horatius in oppido Venusio natus: undè et *Venusinus* dictus. 9 Populus, qui huc à Romanis in coloniam ductus fuit. 10 A Romanis. 11 In coloniam. 12 Expulsis Samnitibus ex hisce locis. 13 Ut ne Lucani et Apuli per hanc regionem, tanquam cultoribus vacuam Sabellis expulsis, velut hostes in Romanum populum ejusque agros incursionem facerent, et novis bellis et seditionibus urbem Romam vexarent. Synecd finiti et gen. 14 Lucaniæ incolæ. Meton. subj. 15 Moveret, inferret tanquam bellicosa. 16 Hæ satyræ stylo, id est, calamo scriptorio, scriptæ. Meton. in frumenti, atque adeò Metaph. qua datur sensus et motus rei inanimatæ, quæ per se nec potest ferire, nec defendere. 17 Lædet. 18 Sponte, nisi sim lacessitus, provocatus. 19 Quenquam hominem vivum, quenquam anima et corpore constantem. 20 Et stylus me defendet, vel ut ensis conditus vagina, cum arma gestentur defensionis, non offensionis, causa. 21 Gladium satyrarum mearum. 22 Evaginare. Sic Od. 1. l. 3. Districtus *ensis cui super impia Cervice pendet.* Q. d. cur satyras velim depromere, aliosque lædere, ipse læsus à nemine? 23 A calumniatoribus me provocantibus. 24 Exclamatio est precantis et optantis exitium volenti lædere ceteros, et simul Apostrophe ad Jovem: aversus est enim sermo à Trebatio ad hunc. 25 Deorum et hominum. 26 Utinam meum hoc satyrarum telum, in vagina reconditum, nunquam extrahatur, sed ibi rubigine pereat, ut nunquam causa mihi detur hunc ensem extrahendi.

*

Qui me 1 commòrit (melius non tangere, 2 clamo)
3 Flebit, et 4 insignis totâ 5 cantabitur 6 Urbe.
7 Cervius iratus 8 leges 9 minitatur, et 8 urnam:
Canidia 10 Albuti, quibus est 11 inimica, 12 venenum:
Grande malum 13 Turius, si quis se judice 14 certet.
15 Ut, 16 quo quisque valet, suspectos terreat, 17 utque
Imperet hoc natura potens, 18 sic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus 19 petit. 20 Unde, nisi intùs
Monstratum? 21 Scæve vivacem crede nepoti
Matrem: 22 nil faciet sceleris 23 pia dextera; (24 mirum
Ut neque calce lupus 25 quenquam, neque dente
26 petit bos;)
Sed mala 27 tollet anum 28 vitiato melle cicuta.
29 Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus
Exspectat, 30 seu mors atris circumvolat alis,
31 Dives, inops, Romæ, seu 32 Fors ita jusserit, exul,

1 Tetigerit, lacessiverit. 2 Apertè edico melius esse me non lædere sive lacessere. Translatum est à corpore ad famam poetæ inquinandam. Ter. Eun. *Quò pacto Rhodium tetigerim in convivio.* 3 Οἰμώξει, dolebit, suamque miseriam deplorabit. 4 Nobilis et famosus. Ironia est pro infami et ingnominioso. 5 Meis versibus. 6 Roma. Synecd. gen. 7 Prætor, inquisitor, capitalibus quæstionibus præfectus. 8 Pœnas et condemnationes legibus et sortibus constitutas. Meton. subj. 9 Maledicis scriptoribus. 10 Albutii filia venefica: ut apud Virg. *Hectoris Andromache*. sc. uxor. *Deiphobe Glauci*, sc. filia. 11 Irata. 12 Illis venenum minitatur. 13 Judex ille nummarius et venalis sc. *minitatur*, qui neminem absolvebat, nisi muneribus priùs placatus. 14 Litiget. 15 Quomodo. 16 Qua re et quibus quisque artibus est instructus, iis suos inimicos et simultatis nomine suspectos puniat. 17 Et quomodo natura potenter impellat homines, ipsa etiam bruta, ad injurias injuriis vindicandum. 18 Mecum ex his exemplis perpende et judica. Metaph. est à corpore ad animum. Apostrophe autem est ad Trebatium, quem monet, ut secum diligentiùs perpendat; num illud naturæ non adversetur, si quis se non tueatur, acceptamque injuriam ulciscatur: quod ut sit evidentius, argumentatur à brutis. 19 Adversarium appetit atque aggreditur. Virg. Ecl. 3. *Jam cornu petat, et pedibus qui spargit arenam.* 20 Unde autem hoc habent, nisi illis à natura monstratum esset? 21 Quivis credat et committat Scævæ, prodigo et perdito juveni, matrem, quam nimium vivere moleste fert. Permissio est quædam cum Synecdoche. 22 Dextera ejus, non quidem gladio ipsam interficiet. 23 Quæ pia videtur, nec tamen est, sed impia. Ironia enim est, qua significatur ejus impietas, qui clandestino et insidioso mortis genere interfecit matrem. 24 Nimirum. 25 Ferit. 26 Mordet. 27 E medio tollet, occidet matrem suam decrepitam, cujus diuturna vita prodigus offenditur. 28 Melle corrupto, id est, venenata mulsi potione, qua anum, dulcia appetentem, ille sustulerat. 29 Ne sim longior. 30 Sive mors celeris et violenta mihi imminet. Metaph. est ab avibus ab subitam et insperatam mortis festinationem indicandam. 31 Sive dives. 32 Fortuna.

1 Quisquis erit vitæ, 2 scribam, color. 3 O puer, ut sit
4 Vitalis, metuo, et 5 majorum ne quis amicus
6 Frigore te feriat. 7 Quid, cùm est Lucilius ausus
Primus in hunc operis componere carmina 8 morem?
9 Detrahere et pellem, nitidus quâ quisque per ora
10 Cederet, introrsùm turpis? Nùm Lælius, 11 et qui
Duxit ab oppressâ meritum Carthagine nomen,
12 Ingenio offensi? aut læso doluere 13 Metello?
Famosisque Lupo coopertò versibus? Atqui
Primores 14 populi 15 arripuit, 16 populumque tributim:
Scilicet uni 17 æquus virtuti, atque 18 ejus amicis.

1 Quodcumque genus, quæcunque conditio et status meæ vitæ futura sit. Metaph. à pictoribus. Cic. *Amisimus* colorem *et speciem pristinam civitatis.* Sic *color imperii* dicitur Lucano l. 9. 2 Satyras. 3 O Horati adolescentule (inquit Trebatius) metuo ut diu vivas, ne hi ce satyris tuis exitium et periculum tibi contrahas. In *puer* est Synecd. gen. Facetè autem *puerum* vocat Trebatius eum, à quo *pater* ipse audiverat. 4 Vivax ac diu superstes. *Vitale* id proprie dicimus, quod ad vitam pertinet, quod vitam juvat, fovet, continet. 5 Potentiorum, id est, qui valeat gratia apud divites et potentes, φίλος τῶν μειζόνων, id est, *amicus magnis.* 6 Mortem tibi inferat, *vel*, frigido aliquo veneno te è medio tollat, Satyris tuis offensus. Meton. est adjunctæ qualitatis perniciosæ prò subjecto veneno. Quod vivimus, calori vitali acceptum ferimus. Hinc ergo *frigus* pro morte, et *frigere* pro mortuum esse. Virg. Æn. 12. *Ast illi solvuntur* frigore *membra.* Et 6. *corpusque lavant* frigentis *et ungunt.* 7 Quid passus est Lucilius (rogat Horatius) cùm magnos viros carpsisset? 8 In morem satyricum, id est, satyras scribere. 9 Omnia improborum vitia denudare sive detegere, illisque turpitudinis velamentum detrahere. Alleg. est a laniis et extispicibus, qui ex detractis pellibus, tanquam velamentis, evisceratisque animalibus perspiciebant, quid boni, quidve mali inesset ominis. Sic Lucilius mores hominum notabat, ut, qui extrinsecùs apparebat probi et sinceri, lectis ipsius satyris, perspicerentur scelerati et impuri. 10 Quà unusquisque malus per vulgi ora, id est, in oculis et conspectu omnium civium tanquam bonus et quantivis pretii civis per Urbem incedere et obambularet. Aphæresis. Sic Plaut. *Ut transversus, non proversus* cedit, *quasi cancer solet.* Meton. est subj. in *quisque* pro fama cujusque, nitida specie probitatis ornati, emanaret per urbem. 11 P. Cornelius Scipio, qui à domita Africa meritum nomen Africani reportavit. Synecd. periphr. Scipionis. Od. 8. l. 4. *Non incendia Carthaginis impiæ*, Ejus, qui domita nomen ab Africa Lucratus rediit, *clarius indicant Laudes, quam Calabræ Pierides.* 12 Num hi duo Lælius et Scipio fuerunt offensi carmine Lucilii? 13 Quòd Metellus, Macedonici filius, infamis et luxuriosus, à Lucilio læsus, aut quòd Lupus Rutilius, homines impii, maledicis et ignominiosis versibus Lucilii obruti ac proscissi fuerint? Ab integumentis translatum est ad animi statum et habitum. Sic Cic. 3. Verr. *Qui istum tot, tantis, tam nefariis sceleribus* coopertum *sua sententia liberavit.* 14 Romani, id est, patres ipsos seu patritios. 15 Invasit, notavit, culpavit. 16 In reliquam plebem absque Senatoribus ordine per omnes 35. tribus satyrico dente grassatus, nulli parcens. Recte ergo Persius: *Secuit Lucilius Urbem.* Tradunt enim singulas eum tribus singulis satyris maledicis insectatum fuisse. 17 Propitius, benevolus. Asserit poeta non alia de causa Lucilium mordacius in Romanos ex æquo omnes invectum, nisi solius virtutis amore: *æquus* autem est *virtuti*, qui bonis omnibus parcendum judicat, malosque puniendos. 18 Virtutis.

1 Quin ubi se à 2 vulgo 3 et scenâ in 4 secreta remō-
rant
5 Virtus Scipiadæ, et mitis sapientia Læli,
6 Nugari cum illo, 7 et discincti ludere, donec
8 Decoqueretur olus, 6 soliti. 9 Quicquid sum ego, quamvis
Infra Lucilî 10 censum ingeniumque, tamen me
11 Cum magnis vixisse 12 invita fatebitur usque
13 Invidia, et 14 fragili quærens illidere dentem
Offendet solido: nisi quid tu, docte Trebati,
15 Dissentis. 16 Equidem nihil hic diffindere possum.
Sed tamen 17 ut monitus caveas, ne fortè 18 negoti
Incutiat tibi quid 19 sanctarum inscitia legum:
Si 20 mala condiderit in quem quis carmina, 21 jus est,

1 Insuper. 2 Ab oculis civium. 3 A populi conspectu, à foro et judiciis, ubi magistratus, tanquam in scena, personam agit. Translatio est à ludis scenicis, atque insuper Synecd. spec. pro generali et quovis cœtu et loco frequenti. 4 Loca sc. i. in secessus se removerant, et se subduxerant ab aspectu populi intra parietes. Syncope. 5 Ubi Scipio virtute præditus et fortissimus, et Lælius mitis ac sapiens subduxerant se, etc. Alleg. e continuata Meton. adjunctorum pro subjectis. 6 Soliti fuerant ridicula et jocosa tractare cum Lucilio. 7 Comparati ad animi relaxationem exercitationemque corporis. 8 Frugalis cœna pararetur, apponeretur. 9 Quicunque ego Horatius sum, cujuscunque conditionis, sortis, generis. 10 Annuum reditum, id est, opibus Lucilio inferior, qui fuit ordinis equestris. 11 Cùm Augusto, Pollione, Varo, Mæcenate, aliisque viris magnis. 12 Nolens. 13 Invidi homines fatebuntur suis etiam ingratiis, cum summis viris mihi intercessisse familiaritatem et convictum. Meton. adj. 14 Sc. *corpori*, id est, me tanquam rem fragilem, mollem et teneram livoris sui dentibus comminuere studet, id est, dum invidus me calumniando in crimen inducere conatur, tunc in corpus et rem solidam et duram incurret et impinget, dentesque suos franget, id est, vitæ meæ integritas et innocentia tunc illi invido respondebit et resistet. Alleg. est è continuatis Metaph. à canibus et aliis bestiis, quæ cum mollibus suris et aliis corporis partibus parant dentem illidere, durum ferrum vel lignum sæpius objectum mordent. Ita invidi, cum me maledictis lacerare et mordere student, gravius illos remordere soleo. 15 Aliter sentis. Posset hoc etiam *εἰρωνικῶς* intelligi. 16 Ego (inquit Trebatius) in tuo sermone nihil possum differre ac dissentire, quin pro te pronuntiem. *Diffindere* enim proprie est differre, atque in aliud tempus rejicere: Si judex ipse non sedisset, vel comperendinasset, hoc erat, *diem diffindere:* et diffissus dies dicebatur. Liv. l. 9. *atque ei legem Curiatiam de imperio ferenti, triste omen* diem diffidit. 17 Illud moneo ut caveas. 18 Periculi, damni exhibeat, id est, ne ignorantia legum te in damnum inducat. 19 Quæ aliquid jubent aut vetant, pœna irrogata et sancita, si quis secus faciat, à verbo *sancior*. 20 Maledica carmina, id est, famosos versus scripserit. 21 Licet in judicium vocare talem maleficum, et pœna legibus constituta est.

1 Judiciumque. 2 Esto, si quis mala: 3 sed bona si quis
Judice condiderit laudatur Cæsare: si quis
4 Opprobriis dignum 5 latraverit, 6 integer ipse,
7 Solventur risu tabulæ: 8 tu missus abibis.

1 Actio ex lege. 2 Concedamus ita esse, inquit Horatius, illum legibus ac gravi supplicio esse obnoxium, qui scripserit maledica carmina, id est, qui maledicis versibus innocentis et boni viri nomen famamque proscindit. Concessio est, ubi lex ista, tanquam argumentum aliquod condonatur et admittitur. 3 Sed si quis scripserit in homines malos bona carmina vitiis hominum castigandis, ille vel Augusto Cæsare judice laudatur. 4 Hominem malum et flagitiosum. 5 Mordaci aliquo carmine et conviciis proscinderit, laceraverit, allatraverit. Metaph. est à canibus, vel feris vel fures allatrantibus. 6 Modò, vel cum ipse sit integer vitæ, scelerisque purus, ac vitiis incontaminatus. 7 Ipsi judices, qui sunt legum custodes, ridicula interpretatione, te absolvent et supplicium tibi remittent. Meton. adj. 8 Tu dimissus impune abibis, tuque in judicio absolveris.

SATYRA II.

Sub Ofelli personâ, luxui deditos insectatur. De eo loquens qui gulæ servit, eum dicit non certo judicio, sed opinione quadam stulte conceptâ delicias in nonnullis cibis consectari. Atque ut incommoda recenset, quæ comitantur hunc, qui circa victum intemperans est, sic commoda, quæ tenui et frugali insunt, enumerat.

QUæ virtus, et 1 quanta, 2 boni, sit 3 vivere parvo,
(Nec meus 4 hic sermo est, sed quem 5 præcepit Ofellus,
6 Rusticus 7 abnormis sapiens 8 crassâque Minervâ:)
9 Discite non inter 10 lances, mensasque 11 nitentes,
12 Cùm stupet 13 insanis acies fulgoribus, et cùm

1 Quam vim habeat ad animi tranquillitatem, et quàm præclaros in homine fructus concitet. 2 O boni, discite, quæ virtus, etc. Luxuriosos et ἀσώτους hic compellat alieno nomine per Ironiam, quos hic studet ad temperantiam et frugalitatem revocare. 3 Vitam frugalem colere. 4 Quem instituam. 5 Præcepit et docuit. 6 Nulla humanitate cultus et politus. Translatum est à rusticis. Propriè enim rusticus est qui rure vivit. 7 Sapiens quidem, sed non secundum normam extraque regulam philosophorum, quales Fabricius, Curius. Metaph. ab imperitis fabris, qui non recte norunt opus suum ad normam et regulam dirigere, nec ad artis præscriptionem lineam ducere. 8 Et sapiens crassa Minerva, id est, doctrina non excultus, sed à natura ad philosophiam Stoicam formatus. Meton. causæ effic. pro eruditione et literis, quarum autor creditur Pallas. 9 Cognoscite. 10 Inter epulandum, in opiparis conviviis. 11 Lautas et opulentas. 12 Cum oculorum et mentis acies, id est, cum judicium rationis auri et argenti nitore, totiusque convivii immenso splendore præstringitur atque hebescit, et vitiatur, ne possit recte uti ratione. Alleg. est è continuatis Metaphoris à corpore ad animum. 13 Efficientibus convivas insanire. Meton. effic.

1 Acclinis falsis animus 2 meliora recusat;
Verum hic 3 impransi mecum disquirite. 4 Cur hac?
Dicam, si potero. Male verum examinat omnis
5 Corruptus judex. 6 Leporem sectatus, 7 equove
Lassus ab indomito, vel, si Romana fatigat
8 Millia 9 assuetum Græcari, 10 seu pila velox,
Molliter austerum 11 studio fallente laborem,
Seu te 12 discus agit, 13 pete cedentem aëra disco:
Cùm labor 14 extuderit fastidia, 15 siccus, 16 inanis
17 Sperne cibum vilem: nisi 18 Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta: 19 foris est promus, et 20 atrum
Defendens pisces 21 hyemat mare. Cum sale panis

1 Propensus et inclinans ad assentiendum falsis, quod multo cibo repletis accidit. Metaph. ab aurificum statera, qua cujusque ponderis momentum æstimatur et ponderatur, justumne sit an iniquum. 2 Veriora non admittit, veram virtutem repudiat. 3 Sicci, jejuni, integri judicii in hanc mecum disquisitionem incumbite. 4 Cur autem hoc desiderem, ut jejuno stomacho mecum disquiratis? 5 Sicut omnis judex, si ab odio, ira, aliisque affectibus impeditus sit, non facile veritatem pervidet; sic etiam animus, cibo potuque repletus ac satur, veritatem non bene examinat, nec perspicit, quid in quaque re verum sincerumve sit. 6 Ubi leporem venatus es. Enumerat autem Horatius hic quatuor exercitationis genera, venationem, equitationem, ludum pilæ, disci jactum. 7 Vel defessus equitatione dura, succussantis equi et indomiti. Meton. Sic Plaut. *defessus a gerunda aqua.* 8 Exercitatio. 9 Te qui solitus es genialiter vivere et strenue potare, vel potius exercitationibus et ludis Græcorum uti, ut pila et disco. 10 Se. *agit te*, id est, delectat. 11 Cùm *studium*, id est, pilæ ludus, sive diligentia vincendi, inter ludendum oblivionem ingrati laboris affert *molliter*, id est, cum quadam voluptate, ut labor non sentiatur. Al. dictionem *molliter* cum *Græcari* adhærere malunt. 12 Disci ludus et jactus delectat. Est autem *discus* massa ferri vel æris, vel gravis lapis, qui, corporis exercendi gratia, in altum projici solet. Ludus in Græcia usitatus. Apostrophe quædam est ab omnibus luxuriosis ad unum singularem; ac præterea datur hic motus et sensus rei inanimatæ per Metaph. Est insuper in *seu* Anaphora. 13 Lude disco, vel jacta discum in aerem, qui cedit corporibus gravioribus. 14 Fugaverit, excusserit tibi nauseam ciborum, et edendi appetitum conciliaverit. Metaph. à fabris ferrariis, qui multis rudium ictibus duritiem crassitiemque metallorum ducunt in laminas et qualibet formas: unde difficultas fastidii discutiendi perspicitur. 15 Sitibundus. 16 Et famelicus. 17 Non spernes. Ironica enim est concessio ad demonstrandum, avidissime primum quemque cibum, etiam vilissimum, arripi ab homine famelico et fatigato. 18 Tunc nihil volis bibere nisi mella ex Atticæ monte Hymetto cum Falerno vino diluta. 19 Cellarius, qui vinum et dapes depromit, non est domi. 20 Procellosum. 21 Tumultuatur, procellis agitatur, ita ut pisces capi non possint, id est, mare atris procellis turbatum et agitatum defendit pisces à captura, et piscatum impedit. Itaque ne exspectes cibos appositis meliores. Metaph. est ab ea parte anni, qua mare magis est procellosum, et vehementioribus fluctibus agitatur. Auson. *Insanum quamvis hyemet mare.*

1 Latrantem stomachum benè leniet. 2 Unde putas, aut
Quâ partum ? 3 non in caro nidore voluptas
Summa, sed in teipso est. 4 Tu pulmentaria quære
Sudando : 5 pinguem vitiis albumque nec 6 ostrea,
Nec scarus, aut poterit 7 peregrina juvare 8 lagoïs.
Vix tamen 9 eripiam, 10 posito pavone, velis quin
11 Hoc potiùs, quàm gallinâ, 12 tergere palatum,
Corruptus 13 vanis rerum : quia veneat 14 auro
Rara avis, et 15 pictâ 16 pandat spectacula caudâ :
17 Tanquam ad rem attineat quicquam : nùm vescèris istâ,
Quam laudas, 18 plumâ ? 19 coctove num adest
20 honor idem ?
21 Carne tamen quamvis distat nihil hac magis illa,
Imparibus formis deceptum te patet : 22 esto.
23 Undè datum sentis, lupus hic Tiberinus, an alto
Captus 24 hiet ? 25 pontesne inter jactatus, an amnis

1 Jejunum, inanem, et quasi latrando poscentem cibum. Sumtum est à canibus, quorum latratibus similiter intestina murmurant inedia. 2 Qua ex re, aut quomodo putas vim istam leniendi stomachum sali et pani accessisse ? 3 Non in carorum aut pretiosorum opsoniorum odore. 4 Tu epulas pulmento suaviores quære laborando et exercitio laborioso. 5 Nam hominem ebrietate, cruditate aliisque vitiis saginatum sive turgidum, et morbis, inter epulas pallidum, nec ostrea, etc. Synecdochica ergo periphrasis est hominis crudi, qui se cibis et porulentis ingurgitare solet. 6 Synæresis. In *ostrea*, *scarus*, et *lagois* est Alleg. ex Synecdochis continuatis pro piscibus exquisitis, avibusque delicatis. 7 Ex peregrinis locis allata. 8 Piscis Romæ carus et rarus, ab aliqua leporis terrestris similitudine dicta sive ad colorem, sive ad carnis leporinæ gustus similitudinem referamus. Aliis verò est avis peregrina. 9 Expugnabo, persuadebo. Stomachatur, vix se efficere posse, ut luxurioso persuadeat rerum adamatarum fastidium : cujus certe rei nulla alia est causa, quam usus et assuetudo vanitatis. 10 In mensa apposito. 11 Gallina. 12 Fricare, delectare, eluere et demulcere. Sumtum est ab eluentibus sordes corporum, quibus similes sunt interdum humores, dentibus, gingivis, linguæ et palato infarti, quos suavis alicujus cibi succus et sapor eluere solet. 13 Quippe qui judicium habes vanitate rerum, ut deliciis luxuriosis corruptum, et falsitate contaminatum. 14 Majori pretio pavo vendatur tanquam rara avis. Synecd. gen. 15 Variis oculis. 16 Explicet spectacula jucunda intuentibus. 17 Quasi avis pulchritudo carnem dulciorem reddat. 18 Pavonis. 19 Vel num remanet in pavone cocto eadem pulchritudo et eædem plumæ, quæ antеà vivo adfuerunt ? 20 Ductum ab hominibus ad bestias et res inanimatas, ut hic ad pulchritudinem versicolorum plumarum in pavone. 21 Quamvis tamen gallinæ caro à pavonis carne nihil differat, i. nihilo præstet pavonis carni, nec in hac major dulcedo, quam in illa, perspicuum est te formis pavonis et gallinæ, pulchritudine dissimilibus, deceptum esse, cum illam pavonis formam malis, quam hanc gallinæ formam. 22 Pavonis carnem præstantiorem ac dulciorem esse gallinæ carne. Concessio. 23 Unde scis illam vim palato tuo datam esse, qua judices utrum piscis hic sit in fluvio Tiberi captus, an verò in alto, id est, in mari ? 24 Pisces omnes capti statim hiant, et os in latum diducunt. 25 Tiberis in urbe Roma, ubi lupus est melior, propter aquam concitatiorem.

1 Ostia sub Tusci? Laudas insane 2 trilibrem
Mullum? 3 in singula quem minuas pulmenta necesse est.
4 Ducit te species, video: 5 quò pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet 6 illis
Majorem natura 7 modum dedit, 8 his breve pondus.
Jejunus raro stomachus 9 vulgaria temnit.
10 Porrectum magno 11 magnum spectare catino
Vellem, ait Harpyiis 12 gula digna rapacibus. 13 At vos
14 Præsentes Austri 15 coquite 16 horum opsonia: quamquam
17 Putet aper rhombusque 18 recens, mala copia 19 quando
Ægrum sollicitat stomachum, cùm 20 rapula 21 plenus,
Atque 22 acidas 23 mavult inulas. Necdùm omnis 24 abacta
25 Pauperies epulis 26 regum: nam 27 vilibus ovis,
28 Nigrisque est oleis hodiè locus. Haud ita pridem
29 Galloni præconis erat 30 acipensere mensa

1 An verò circa Ostia inter amnes fluminis Tiberis. Synecd. periphr. 2 Inusitatæ magnitudinis. 3 Quem tamen in singulas partes et frusta imminuas ac disseces necesse est, nam magni ponderis mullum non edes integrum. 4 Mulli inusitata magnitudo seducit, vel delectat, invitat te. 5 Quid ergo hoc sibi vult, quod in lupo magnitudinem damnas, quam in mullo laudas? 6 Lupis. 7 Magnitudinem concessit. 8 Mullis. 9 Vulgares atque usitatos cibos, quos tu fastidis, contemnit. 10 At gula digna, etc. ait, Ego mallem videre magnum mullum in magna lance extensum. 11 Polyptoton. 12 Opsoniorum helluo, cui gula est non homine, sed voracibus Harpyiis dignissima, id est, inexplebilis, cujus dapes merentur, ut ab Harpyiis de mensa eripiantur, et contactu inquinentur. Synecd. mem. 13 Apostrophe est ad pestilentes ventos et nocentes, ut dapes hujus helluonis putrefaciant. 14 Noti precibus meis faventes, efficaces. Sic dicimus *præsentia numina, præsens remedium et venenum.* 15 Humido vestro calore corrumpite et putrefacite. Ironia. 16 Gulosorum. 17 Nauseam ipsis movet et contemnitur. Epanorthosis est superioris precationis. 18 Captus. 19 Quandoquidem varietas fastidientem gravat stomachum. 20 Parvæ rapæ. 21 Delitiis affluens. 22 Aceto conditas, amaras 23 Quam lauta illa, quorum tædium jam ipsi obrepsit. 24 Nondùm tenuis ac durus pauperum victus è mensis divitum exclusus est. Metaph. ab animatis, ut canibus, furibus, avibus, ad inanimata: ut Plaut. dicit abigere lassitudinem. 25 Meton. subj. pro rebus vilis pretii: quia paupertatis perpetuo est comes tenuissimus et vilissimus victus. 26 Synecd. spec. pro quibusque splendidissime et regio more viventibus. 27 Vulgaribus, parvi pretii. In *ovis* et *oleis* Synecd. spec. est pro villissimo cibo. 28 Maturis et amaris oleis, quibus tanquam frugalibus laborans venter corrigitur. 29 P. Gallonius præco fuit et opsoniorum gurges, qui primus in convivio posuit acipenserem, piscium omnium habitum nobilissimum. Lege Cic. l. de Orat. et pro Quintio, et 2. de Finib. Ab exemplo et facto Gallonii demonstrat, luxum non officere modò stomachò, valetudinemque tentare; verùm etiam infamiæ notam suis sectatoribus inurere, quibus sine invidia publica minus est integrum nobiliores cibos esitare. 30 Quòd acipenserem, piscem carissimum, in cœnam adhibuisse.

Infamis. Quid? tùm 1 rhombos 2 minus æquor alebat?
3 Tutus erat rhombus, 4 tutoque ciconia nido,
Donec 5 vos author 6 docuit 7 prætorius. Ergo
Si quis nunc mergos 8 suaves 9 edixerit assos,
10 Parebit 11 pravi docilis 12 Romana juventus.
13 Sordidus à 14 tenui victu distabit, 15 Ofello
Judice. Nam frustrà 16 vitium vitaveris 17 illud,
Si te 18 aliò pravum detorseris. 19 Avidienus,
Cui Canis 20 ex vero ductum cognomen adhæret,
21 Quinquennes oleas 22 est, et 23 sylvestria corna,
Ac, 24 nisi mutatum, 25 parcit defundere vinum, et,
26 Cujus 27 odorem olei nequeas perferre (28 licebit
Ille 29 repotia, 30 natales, 31 aliosve dierum
Festos 32 albatus celebret) cornu 33 ipse 34 bilibri
35 Caulibus 36 instillat, 37 veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu sapiens utetur? et 38 horum

1 Rhombus piscis summo erat in honore apud Romanos. 2 Quam jam. 3 Rhombus tum temporis adhuc fere Romanis erat incognitus. 4 Et ciconia in nido suo adhuc tuta erat. 5 Romanos. 6 Rhombi et ciconiæ delitias. 7 Synecd. gen. pro Sempronio Rufo guloso, à petita prætura turpiter repulso: qui primus ciconias per luxum mensis apposuit, eamque ob rem in eum nobile hoc Epigramma jactatum est: *Ciconiarum Rufus iste conditor Hic est duobus elegantior Plancis, Suffragiorum puncta non tulit septem, Ciconiarum populus ultus est mortem.* 8 Esse. 9 Prætoria voce confirmaverit. Sumtum à formis Rerump. ubi sunt magistratus, qui decretis et edictis aliquid sanciunt, quod sit vel faciendum, vel vitandum: quasi in opsoniophagia sint præturæ ac præfecturæ cibariæ. 10 Continuò eum sequetur. 11 Quæ citò prava discit: ut Od. 6. l. 4. *docilis modorum.* 12 Romani juvenes. Meton. adj. 13 Nimis aridus. Q. d. Dum frugalem vitam commendo, sordes non approbo: nam inter victum sordidum et luxuriosum victus medius interjectus est, qui etiam laudabilis est. 14 Mediocre ac frugali. 15 Sapiente rustico, de quo suprà. 16 Polyptoton est, quia cadit utrumque ex eadem origine. 17 Luxuriam et prodigalitatem. 18 Ad aliud contrarium vitium prave nimisque inclinaveris. 19 Hunc sordidi victus exemplar ante oculos ponit. 20 Ex veritate rei, et morum, id est, ex immunditiis et sordibus deductum. Plaut. *Microtrogus* ex vero *vocor.* 21 Quinque annorum, nimia vetustate corruptas. 22 Comedit: à verbo *Edo, es, est,* sicut *esse* pro *edere* usitata sunt. 23 Lapidosa. 24 Nisi corruptum, acidum ut acetum, quod in vappam degeneravit. 25 Non vult doliis infundere. 26 Et instillat caulibus oleum, cujus odorem, etc. 27 Foedum. 28 Quamvis, licet. 29 Convivia facta die secundo à nuptiis; vel comessationes, quæ liberis natis inter vicinos celebrantur. 30 Diem natalem. 31 Vel alios dies sacratos. 32 Candidis vestibus indutus. Veteres, albati convivia inibant: color enim albus lætitiæ convenit, faustus quippe ac felix, et Diis gratus; pauperes autem tunicati pullatique. Vide Cic. in Vatin. 33 Servis suis diffidens. 34 E vasculo oleario è cornu facto, quod duas olei libras continet. 35 Brassicis. Syn. gen. *Caulis* enim convenit omnibus herbis, cui adnascuntur ramusculi, folia, fructus. 36 Guttatim et minutatim infundit. 37 In aceto emortuo et languido satis liberalis est. 38 Duorum.

1 Utrum imitabitur? Hâc urget 2 lupus, hic 3 canis
4 angit.
5 Mundus erit, qui non offendet sordibus atque
In neutram partem cultus miser. 6 Hic neque servis,
7 Albuti senis exemplo, dùm munia 8 didit,
Sævus erit: neque, sic ut 9 simplex Nævius, unctam,
Convivis præbebit aquam: 10 vitium hoc quoque magnum.
11 Accipe nunc, victus 12 tenuis 13 quæ quantaque secum
Afferat. 14 Imprimis valeas benè. 15 Nam, 16 variæ res
Ut noceant homini, credas 17 memor illius escæ
Quæ 18 simplex olim tibi sederit: at 19 simul assis
20 Miscueris 21 elixa, simul conchylia turdis,
Dulcia se 22 in bilem vertent, stomachoque 23 tumultum
24 Lenta feret pituita. Vides, ut 25 pallidus omnis

1 Gallonium luxuriosum? an Avidienum sordidum? 2 Edacitas vel ingluvies. Ab hac enim parte ille Rutilius Lupus ille luxuriosus, ab altera parte Avidienus, canis sordidus nobis instat. Alleg. est qua via lubrica et periculosa modi tenendi significatur, ne vel ad luxum vel ad sordes relabaris. 3 Immunditia vel sordes. 4 Ut est in proverbio. Al. *ajunt*. 5 Sc. is cultus et victus erit mundus et frugalis, id est, medium tenebit inter sordidum et luxuriosum in victu, qui neminem offendet et non peccabit indecora parsimonia, et in neutram partem, nec nimis sumptuosè nec nimis sordide miser et infelix est. Cic. 2. Offic. *Vis fortunæ est magna in utramque partem.* 6 Modicè victitans non tanquam avarus sæviet in servos. 7 Qualem sævitiam Albutius senex, Candidiæ veneficæ pater sordidissimus et tenacissimus, solebat in suos exercere. 8 Dùm officia, quid quisque agere debeat, in servos distribuit. Virg. Æn. 7. Diditur *hic subitò Trojana per agmina rumor.* 9 Nec ut prodigus ac parùm prudens ille alter Nævius, aquam unguentis dilutam, abluendis in convivio manibus, et in balneis corporibus, convivis ineptè et luxuriosè subministrabit. 10 Prodigalitatis ac luxus. Synecd. gen. 11 Enumeratio eorum, quæ comitantur simplicem victum, ut utrimque ex oppositorum cognitione clarius evadat, omninò negligendam esse nimiam curam corporis. 12 Frugalis. 13 Quæ, et quanta commoda. 14 Imprimis hoc, quòd benè vales. 15 *Nam ut memor illius escæ, quæ olim simplex sederit tibi, credas*, id est, credere et perspicere debes, *ut*, id est, quomodo mala ciborum copia seu varii cibi noceant *homini*. 16 Synecd. gen. 17 Ubi recordaris. 18 Sine condimentis olim sumta jam ac depressa in ventriculo quieverit, tibique aliquando placuerit, nullo subsecuto stomachi tumultu, ut fit cùm varia permiscentur, et mala illa copia laboratur. 19 Simulac, postquam comederis immodicè assa et elixa, pisces, et carnes una, viribus naturæ oppressis, quantitate et varietate incides in biliosos et pituitosos dolores, et fœdum oris putorem et pallorem. 20 In stomacho commiscueris. 21 Hæc vox deflectitur à *lix*, *licis*, fœm. quæ est *cinis foci*, *atque aqua cineri immista.* 22 In choleram amaram. *Bilis* est humor corporis calidus et siccus, ut *pituita*, frigidus et humidus. 23 Dolorem et tormina adferet. 24 Viscosum phlegma. *Pituitam* dictam volunt, quòd *vitam petat.* 25 Decolor et ægrotus.

Cœnâ desurgat 1 dubiâ? 2 Quin corpus onustum
3 Hesternis vitiis animum quoque 4 prægravat unà,
5 Atque affligit humo divinæ particulam auræ.
6 Alter, ubi 7 dicto citius 8 curata sopori
Membra dedit, 9 vegetus præscripta ad munia surgit.
10 Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam,
Sive diem festum rediens 11 adduxerit 12 annus,
Seu 13 recreare volet 14 tenuatum corpus: 15 ubique
Accedent anni, et tractari mollius 16 ætas
Imbecilla volet. 17 Tibi 18 quidnam accedet ad istam,
Quam puer et 19 validus 20 præsumis, mollitiem, seu
21 Dura valetudo inciderit, seu 22 tarda senectus?
23 Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia 24 nasus
Illis nullus erat: sed, credo, 25 hac mente, quòd hospes
26 Tardius adveniens: 27 vitiatum commodius, quàm
28 Integrum edax dominus consumeret. Hos 29 utinam inter

1 Surgant de cœna, delicatis lautis et conquisitis dapibus magnificè instructa, ubi convivæ dubitant quid ob copiam sumant potissimum. Hujusmodi cœnam parasitus Phormio interpretatur apud Ter. Phorm. Getæ roganti, quid esset istud verbi *cœnam dubiam apponi*, *ubi*, inquit, *tu dubites, quid sumas potissimum.* Alii tamen referunt hujusmodi dubitationem ad pericula, quòd tam magnifici et sumptuosi apparatus minime careant suspicione veneni. Alii rursus ad crapulam et ingluviem, quæ sæpius adigunt convivas ad secessum et vomitum, comite pallore. In *dubia* ergo est Meton. effect. pro efficiente convivas dubios et incertos, quid primum vel sumant vel expetant. 2 Quin etiam. 3 Quod hesternis vinis et hesterna crapula et intemperantia graviter affectum est. Synecd. gen. 4 Animum quoque hebetem reddit. Metaph. 5 Et gravi ictu et impetu ad humum dejicit animam divini spiritus, seu divinæ mentis et rationis partem, ut suum munus præstare nequeat. Al. *Affigit.* 6 Sobrius, qui tenuiter et parce vivit. 7 Brevi tempore, et non in multam noctem, cœnam producens. 8 Corporis sui membra cibo et potu recreata somno tradidit. 9 Ille mane validus et alacer ad præscripta sua officia et opus revertitur. 10 Qui parce vivit, ad lautiorem vitam transire, frontemque lautiùs et liberaliùs exporrigere aliquando poterit. 11 Advexerit. 12 Illa anni pars, in quam dies festus, sive solennis, aut publicæ aut privatæ lætitiæ causa, inciderit. 13 Meliori cibo et potu reficere. 14 Extenuatum. 15 Et ubi anni senilis ætatis i. senectus advenerit. 16 Senilis. Synecd. gen. 17 Luxurioso. 18 Voluptatis. 19 Juvenis existens. 20 Ante debitum tempus tibi sumis, προλαμβάνεις. Virg. Æn. 11. *Arma parate animis, et spe* præsumite *bellum.* 21 Corporis infirmitas. 22 Pigra. 23 Aprugnam, i. sylvestrem carnem suillam ex diuturna conservatione leviter putentem. Synecd. integri. 24 Quia carebant odoratu. cujus instrumentum est nasus. Meton. ergo subj. est in *nasus* pro adjuncta facultate odorandi et sagacitate, qua valebant antiqui. 25 Quòd hac intentione illud fecerint. Sic Sat. 1. l. 1. hac mente *laborem sese ferre.* 26 Serius et non mature satis dum adhuc integer esset. 27 Putidum et corruptum potiùs sive rectius comederet. 28 Et recentem aprum. 29 Exclamatio est optantis auream priorum hominum ætatem vitæ suæ restitutam.

1 Heroas natum tellus me 2 prima 3 tulisset !
4 Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam ? 5 grandes rhombi 6 patinæque
Grande 7 ferunt unà cum damno dedecus : 8 adde
Iratum 9 patruum, vicinos, te tibi 10 iniquum,
Et frustra mortis cupidum, 11 cùm deërit 12 egenti
13 Æs, laquei pretium. 14 Jure, inquis, 15 Thrasius istis
16 Jurgatur 17 verbis : ego 18 vectigalia magna
Divitiasque habeo 19 tribus amplas regibus. 20 Ergo
21 Quod superat non est 22 meliùs quo insumere possis ?
Cur eget 23 indignus quisquam te divite ? quare
Templa 24 ruunt antiqua deûm ? cur, improbe, charæ
Non aliquid 25 patriæ 26 tanto emetiris acervo ?
Uni nimirum tibi 27 rectè semper erunt res ?
28 O magnus 29 posthac inimicis 30 risus ? 31 uter-ne
32 Ad casus dubios fidet sibi certiùs : hic, qui
33 Pluribus assuêrit mentem corpusque superbum,
An, qui contentus 34 parvo, metuensque 35 futuri,

1 Viros optimos et temperantes. 2 In prima sua ætate. 3 Produxisset ! 4 Si habes aliquam boni nominis rationem, et famam aucuparis lauto illo et splendido tuo victu, quæ hominum auribus fit gratior, quàm quæ per carmen celebratur ? 5 Polyptoton. 6 Grandia vasa escaria, lata et extenta. 7 Afferunt. 8 His hæc icommoda. 9 Cujus sub imperio es, cui non minùs, quàm patri, est obsequendum, est πατράδελφος, *frater patris.* 10 Inimicum et infensum, quia omnia tua das aliis. 11 Cùm res ad vilem assem, vel, ut loquitur Ter. Phorm. cùm res ad restim redibit planissimè. 12 Tibi. 13 Pecunia, qua restim tibi emas ad suspendium. 14 Meritò. Procatalepsis est objecti, cum brevi cujusdam asoti Prosopopœja, quæ statim deponitur ad hac verba : *Ergo quod superat*, etc. 15 Ille, qui pauper est, et nihilominùs luxuriosus, ut Thrasius. 16 Objurgatur. 17 Tuis. 18 Magnos proventus, quos è prædiis meis importo in ædes meas. 19 Quæ sufficiant tribus regibus. 20 Ergone nihil aliud est ? Huic luxurioso respondet Horatius. 21 Quod supra res necessarias tibi superest. Cic. *De eo, quod ipsis superat, aliis gratificari volunt*. Virg. Georg. 2. superat *tener omnibus humor.* 22 Non est res utilior, in quam tu insumas meliùs tantum opulentiæ reliquæ, quàm in epulas luxuriosas ? 23 Inopia et paupertate indignus, qui non meretur egenus esse. 24 Vetustate ruentibus non ædificantur ? 25 Tuæ inopi. 26 Ex tanto cumulo divitiarum tuarum metiris ? 27 Opes semper erunt felices, id est, tu solus inter homines constanti et immutabili fortuna frueris ? tibine soli semper omnia benè et commode cedent ? Q. d. non semper, quia fortuna est instabilis. 28 Exclamatio est prospicientis miserum hujus luxuriosi statum futurum. 29 Ubi adversi quippiam tibi acciderit, mutata fortuna. 30 Quàm multùm ridiculus futurus es illis, quos in gulam tantum prodigus, nulli mortalium bene faciendo, offenderis, atque hostes tibi feceris ? 31 Horum duorum. 32 Ad casus incertos, i. ad mutationem fortunæ sive in rebus adversis constantior et animosior erit ? Synecd. 33 Qui rerum omnium copiæ animum et corpus suum deliciis tumidum et elatum assueverit, i. assuefecerit ? Virg. Georg. 3. *dehinc ubi libera colli Servitio* assuerint. 34 Paucis. 35 Casus et calamitatis.

In pace, 1 ut sapiens, 2 aptârit idonea bello?
Quo magis 3 his credas: puer hunc 4 ego parvus Ofellum
5 Integris opibus novi 6 non latiùs usum,
7 Quam nunc accisis. 8 Videas metato in agello
Cum pecore et gnatis 9 fortem 10 mercede colonum:
11 Non 12 ego, narrantem, temerè edi luce 13 profestâ
Quicquam, præter olus fumosæ cum pede 14 pernæ.
Ac, mihi seu longum post tempus venerat hospes,
Sive 15 operum vacuo gratus 16 conviva per imbrem
Vicinus; 17 bene erat, 18 non piscibus Urbe petitis,
Sed 19 pullo, atque hœdo: tum 20 pensilis uva secundas
Et nux 21 ornabat mensas, 22 cum duplice ficu.
23 Post hoc ludus erat 24 cuppâ potare magistrâ:
25 Ac venerata Ceres, ut culmo surgeret alto

1 Tanquam vir sapiens. 2 Praparaverit in rebus secundis illa, quæ in rebus adversis utilia sunt? Hinc Ter. Phor. *Quamobrem omnes cùm secundæ res sunt maximè, Tum maximè meditari secum oportet, Quo pacto adversam ærumnam ferant.* 3 His meis verbis fidem habeas. Accessus est ad Prosopopœjam alteram. 4 Horatius. 5 Incolumi re sua familiari, cum integras adhuc opes haberet, suosque agros possideret. 6 Non largius, non profusius. 7 Quàm nunc, cùm ejus opes propter agri direptionem imminutæ et perditæ sunt. 8 Quilibet videre et audire potuit hunc Ofellium colonum magnanimum in alieno agro decempedis demenso et definito, et ab Umbreno, Augusti milite, conducto, cum pecore et gnatis suis, talia verba narrantem, *Non ego*, etc. 9 Temporum injuriam fortiter ferentem. 10 Agrum mercede conductum colentem. 11 Jam Ofellus reliquum habet Satyræ sermonem. 12 Ofellus. 13 Die profesto, id est, non festo. Sic Od. 18. l. 4. *Nosque et profestis lucibus et sacris Inter jocosi munera Liberi*, etc. 14 Suillæ, id est, cum coxa suilla fumo indurata. 15 Cùm cessarem ab opere rustico propter imbrem, quamdiu pluebat. 16 Tanquam conviva. Notanda est hæc poetica Syntaxis, hospes venerat mihi, id est, ad me. 17 Abunde erat nobis ad hilaritatem. Plaut. *Sic sapiam, hinc intrò abeam, ut mihi* bene sit. 18 Et nos invitabamus non piscibus ex urbe Roma rus allatis. 19 Gallinæ. 20 Suspensa et conservata ad hoc, ut passa hyeme ederetur. 21 Et tragematum loco nobis sufficiebat. 22 Cum ficu, quæ duorum generum est, recenti et arida, præcoci et serotina, alba item et nigra, utraque jucundissimi saporis. Al. cum majoribus et formæ amplioris ficubus, quas *mariscas* quoque appellant. 23 Postquam nos cibo et potu explevissemus, ludus nobis erat potare, etc. 24 Nullo alio bibendi magistro adpotandum adhibito, quàm ipsa cuppa, id est, ut suo quisque arbitratu biberet, et quantum vellet. Al. *culpâ magistra*, id est, ludus nobis erat potare, sed non sine culpa: sc. quæ culpa inter potandum tanquam magistra nobis dominabatur, ut si quis inter epulas contra leges peccasset, cyathum ob culpam exhaurire cogeretur; ipsa enim culpa hoc veluti imperat, qua commissa pœnæ obstringimur. Sic Plaut. *Qui peccata poculo multabitur*. 25 Et precibus rogata et orata Ceres, ut segetem in altitudinem produceret.

1 Explicuit vino 2 contractæ 3 seria frontis.
4 Sæviat, atque novos 5 moveat Fortuna 6 tumultus,
Quantum 7 hinc imminuet? 8 quantò aut ego parcius, aut vos,
9 O pueri, 10 nituistis, 11 ut huc novus incola venit?
12 Nam propriæ telluris herum natura neque 13 illum,
Nec me, nec 14 quicquam 15 statuit: nos expulit 16 ille,
17 Illum aut 18 nequities, 19 aut vafri inscitia juris,
Postremò 20 expellet certè 21 vivacior hæres.
Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli 22 proprius, sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alii. Quocirca vivite 23 fortes,
24 Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

1 Dissolvit, excussit, abegit omnem tristitiam ex animis liberaliore vini potu. Metaphora est qualis fuit Od. 29. l. 3. *sollicitam* explicuere *frontem*. 2 In rugas, id est, mœstæ. 3 Res serias, curas et molestias, quibus frons in rugas contrahitur. Synecd. gen. 4 In nos, id est, præbeat se mihi iniquam et infestam. Permissio ad illudendam Fortunæ temeritatem. 5 Concitet. 6 Terrores sive metus. 7 De hac mea vita tenui detrahet? 8 Quantum, cum essemus adhùc opibus integris. 9 Avertit Ofellus sermonem ad ministros, ac Dialogismum cum illis instituit. 10 Minùs pingues et nitidi fuistis, minus splendide vixistis ac tractati estis? Nihilo profecto. Nitere enim corporis εὐεξίαν demonstrat. 11 Postquam Umbrenus ad nos advenit, et factus est successor meus ab Augusto, meque agro meo expulit. 12 *Commorandi* enim *natura diversorium nobis*, inquit Cato Major, *non habitandi locum*, *dedit*. *Sunt autem privata nulla natura*. Cic. Offic. 1. 13 Umbrenum successorem meum. Synecd. gen. 14 Alium. 15 Dominum aut hæredem constituit. 16 Umbrenus, facta agrorum assignatione ab Augusto. 17 Umbrenum. 18 Luxuria. 19 Aut ignorantia callidi et versuti juris, quam possemus juris imprudentiam, ut juris prudentiam, dicere. 20 Rursus exturbabit. 21 Qui diutius vivat, quàm ille. 22 Perpetuus. 23 Forti animo, imperteriti. Polyptoton ex eadem origine cadens dictio. 24 Et forti animo rebus adversis resistite.

SATYRA III.

Damasippum inducit ipsum accusantem, quòd nihil scriberet: deinde sub personâ Damasippi Stoïcum paradoxon tractat: nimirum, *Stultos omnes insanire*.

Sic raro scribis, ut toto non quater anno
2 Membranam poscas, 3 scriptorum quæque retexens.

1 Usque adeò raro, o Horati, scribis aliquid, ut non quater poscas toto anno membranam. 2 Chartam, in qua illa scribas, quæ antea, in palimpsesto, scripseris, à puero tibi dari poscas. 3 Dum nihil scribis, licet multa scribas, quod lectione dignum judices, quæcunque scripsisti, delens et mutans, tanquam Penelopes telam. Translatio à tela texta, et postea retexta. *Telam retexere* autem est dissolvere, ἀναλύειν.

1 Iratus tibi, quòd vini, somnique 2 benignus,
Nil dignum 3 sermone 4 canas. 5 Quid fiet? ab ipsis
6 Saturnalibus huc fugisti: 7 Sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe: 8 nil est.
Culpantur frustra 9 calami, 10 immeritusque laborat
11 Iratis natus 12 paries dîs atque poëtis.
Atqui vultus erat multa et præclara 13 minantis,
Si 14 vacuum 15 tepido cepisset villula tecto.
16 Quantùm pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?

1 Cùm intereà tibi iratus es. 2 Nimis largus, id est, nimium bibens et dormiens. 3 Fama, laude: neque enim aliud est fama, quam populi sermo. Synecd. gen. 4 Scribas. 5 Quidnam de te tam pigro ad scribendum fiet, o Horati? 6 Post dies Saturno sacros (in quibus magna erat potandi copia) id est, jam inde à decimo septimo Decembris die ad villam tuam Sabinam, tanquam in secessum, ut ibi aliquid scriberes, fugisti. 7 Siccus. *Sobrius* enim ei opponitur, quod supra dixit, *vini somnique benignus.* q. d. Ergo si ob vini et somni largiorem usum hactenus ad scribendum tardior fuisti, age jam tandem sobrius, ἄοινος ἄυπνός τε, profer aliquid promissis tuis dignum. 8 Sed, quantum video, nihil exhortatione hac mea proficio. 9 Scriptorii, tanquam minus ad scribendum apti, frustra à te ignavo accusantur, frustra culpam in eos transfers. 10 Immeritòque propter verbera laborat, et à te percutitur, vexatur, accusatur. Metaph. est ab animatis, quæ sola affectibus solent commoveri, in quibus labor ponitur. 11 Minus propitiis. 12 Paries factus et cera illitus: in quo nocturnæ et memorabiles cogitationes graphiis, inscriberentur. Homines enim studiosi scribendi habebant tum ad latus sui cubilis ceratum parietem, sic ad inscriptionem comparatum, ut parietes atriorum olim illinebantur ad imagines majorum, ad series et genealogias nobilium exprimendas: quod sic Juven. irridet Sat. 8. *Tota licet veteres exornent undique ceræ Atria, nobilitas sola est atque unica virtus.* Alii hoc à poeta ipso dictum accipiunt, parietem, ut iracundi solent, execrante; cum ipsius esset culpa, nihil noctu meditantis, quod ceratis in pariete tabulis inarare posset. 13 Hominis multa et egregia de se magnifice pollicentis, id est tuo vultu, qui est tacitus sermo mentis, jactabas te in secessu multa et præclara conscripturum et editurum. Sic Epist. 8. l. 1. *dic, multa et pulchra* minantem: quanquam fere *minamur* mala, *promittimus* bona. *Vultus* autem à *voluntatis* significatione nomen invenit. 14 Te Horatium tanquam in secessu otiosum, et ab omni alia occupatione solutum. Ter. Andr. *ne vacuum esse me nunc ad narrandum credas.* 15 A frigore temperata domo villula tua post hyemem excepisset. 16 Quid profuit tibi libros Platonis et Menandri poetæ, Eupolis Comici, et Archilochi maledici illius jambici poetæ, stipatos comportare et in sarcinam constringere, et tecum extra civitatem in villam tantos autores educere? Duplex est hic Alleg. una è continuatis Metonymiis opificum pro operibus ipsorum, id est, libris ab his poetis et philosophis conscriptis: altera est Alleg. è Metaph. à comitatu principum, si semper incedunt magna stipante satellitum caterva cincti. Est igitur *stipare Platonem Menandro*, hunc illi adjungere, tanquam comitem et studii administrum.

1 Invidiam placare paras, 2 virtute relictâ?
3 Contemnêre miser: 4 vitanda est improba Siren
5 Desidia: aut 6 quicquid 7 vitâ meliore parasti,
8 Ponendum æquo animo. 9 Dî te, Damasippe, deæque
10 Verum ob consilium donent 11 tonsore! Sed undè
Tam benè me nosti? 12 Postquàm 13 omnis res mea
14 Janum
Ad medium 15 fracta est, 16 aliena negotia curo,
17 Excussus propriis: 18 olim nam 19 quærere amabam
20 Quo 21 vafer ille pedes lavisset 22 Sisyphus 20 ære,
Quid sculptum 23 infabrè, 24 quid fusum duriùs esset
25 Callidus huic signo ponebam 26 millia centum:
Hortos, egregiasque domos mercarier unus
Cum lucro noram: 27 undè 28 frequentia 29 Mercuriale

1 Virtutis tuæ comitem, id est, tonare invidentes tibi conciliare, et benevolentiam illorum, posito virtutis studio, comparare? Meton. adj. in *invidiam*. 2 Diligentia, quam invidia sequitur. 3 Sic ingloriùs et contemtus vives. 4 Hortatur Horatium ab honesto, ut otio et cessatione valere jussa, se componat ad benè agendi scribendique studium, si nolit ad desidiam, tanquam ad Sirenœos scopulos, omnium facere jacturam, virtutis, vitæ honestæ, nominis, etc. 5 Segnities Sireni similis, quæ te in naufragium famæ inducet, animumque tuum corrumpet. Metaph. est, quæ notat desidiam esse escam irritamentumque vitiorum. 6 Laudis. 7 Virtutem exercendo tibi comparasti et in sapientia profecisti. 8 Illud patienter tibi est deponendum et relinquendum. 9 Horatius loquitur, et satis ridiculè gratias agit Damasippo. Exclamatio ergo est optantis unà cum Ironia: tantum enim abest à laudatione et approbatione consilii, ut illud irrideat. 10 Ob hoc tuum consilium bonum et rectum te Stoicum barbatum, etc. 11 Qui barbam tuam philosophicam, ad pubem usque demissam, radat et detondeat. 12 Respondet Damasippus. 13 Omne meum patrimonium, omnes meæ facultates. 14 Ad Janum bifrontem in medio foro positum, ubi, mercatores et fœneratores conveniebant. Non dubitabo hic statuere. Meton. subj. pro mercatura facienda, imprudenter illic et infeliciter à Damasippo facta. 15 Quasi ad scopulos illisa, id est, diminuta et consumata est, omniaque mea bona infeliciter mercando perdidi. Metaph. à naufragis litoribus ac scopulis, quibus illisæ naves diffringuntur. 16 Foris, quid alii agant, observo, et de tua aliorumque vita inquiro. 17 Dum propriis meis negotiis ejectus sum. 18 Narrat Damasippus se studiorum mercatorem et venditorem fuisse vasorum antiquorum, priusquam sit factus Stoicus. 19 Studiose cognoscere cupiebam. 20 Quo vase ex ære Corinthiaco facto. Meton. mat. 21 Callidus. 22 Æoli filius, Corinthi rex, qui primus æris temperaturam invenit. 23 Quidnam æreorum vasorum sine arte et minùs artificiose cælatum esset: cujus contrarium est *affabrè*. 24 Quid minùs eleganter esset conflatum. Mollia enim magis laudantur, ut quæ magis Iconica ac nativa sunt. Hinc Virg. Æn. 6. *Excudent alii spirantia* molliùs *æra*. 25 Noveram unicuique signo justum pretium assignare, et quanti esset, dicere, et ex illa æstimatione rem pulchrè facere meam. 26 Sestertium nummum 100000, id est, justum pretium. Synecd. num. fin. pro infin. 27 Ex qua negotiandi solertia ac peritia. 28 Multis hominibus frequentata. 29 Mercurii, mercatorum dei.

Imposuére mihi cognomen 1 compita. 2 Novi,
3 Et morbi miror purgatum te illius. 4 Atqui
Emovit veterem mire 5 novus, ut 6 solet, 7 in cor
Trajecto lateris miseri capitisque dolore:
Ut 8 lethargicus hic, cùm fit 9 pugil, et 10 medicum 11 urget.
12 Dum ne quid simile huic, esto, ut libet. 13 O bone, ne te
14 Frustrere: insanis et tu, 15 stultique propè omnes,
16 Si quid Stertinius veri crepat: 17 unde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc, 18 tempore, quo 19 me
20 Solatus jussit 21 sapientem 22 pascere barbam,
Atque a 23 Fabricio non tristem ponte reverti.
Nam 24 malè re gestâ cum vellem 25 mittere 26 operto

1 Alii mercatores qui in compitis negotiabantur, me appellabant Mercurialem. Meton. Subj. *Compita* appellantur ab eo, quòd multæ viæ in ea confluant, id est, conveniant. 2 Novi illud omne, quod dixisti, inquit Horatius. 3 Quò magis miror te illius lucri studio, tanquam gravi morbo liberatum, ad saniorem mentem redisse. Alleg. est è continuis Metaph. ab ægrotatione corporis ad morbos animi indicandos: quam instituit poeta, et cum tribus versibus persequitur Damasippus. Est hic prætereà Hellenismus, θαυμάζω σε ἀπαλλαγέντα τῆς νόσου. 4 Respondet Damasippus, morbum suum veterem à novo esse depulsum. 5 Novus aliquis philosophiæ Stoicæ morbus veterem illud mercaturæ morbum mire e loco suo depulit, illique successit. 6 Fieri. 7 Cùm lateris dolor, pleuritis, vel capitis dolor, cephalalgia in os ventriculi transfertur, et fit morbus cardiacus. 8 Et velut aliquis, gravi veterno inexpugnabilis somni oppressus vigilare, et tanquam phreneticus et furiosus pugnare incipit. Λήθαργος autem est plena inexpugnabilis somni necessitas, Latine *veternus*: et hoc ἀπὸ τῆς λήθης, id est, *ab oblivione*. 9 Phreneticus et furiosus. Metaph. à certantibus vi brachiorum ad notandam phrenetici agitationem et inquietudinem. 10 Suum. 11 Verberibus insequitur, id est, verberat. 12 Dummodo ne quid huic phrenetico facias (inquit Horatius) et me percutias, esto vel omnium furiosorum maximus, si vales. 13 O bone vir Horati. Loquitur Damasippus. 14 Ne decipias te ipsum ratus te sapientem et sanum esse, cum stultus et insanus sis. 15 Exceptis sapientibus Stoicis. 16 Si modò verum est paradoxum, quod Stertinius, philosophus Stoicus, assidue habet in ore. Apparatus perfectæ Prosopopœjæ, usque ad verba, *Cave faxis*: quæ longo Dialogismo ducta, tandem deponetur ad hunc versum: *Hæc mihi Stertinius*. 17 A quo Stertinio ego Damasippus tanquam docilis discipulus hæc, quæ dicam, admirabilia sapientiæ oracula diligenter notavi. 18 Ex illo tempore. 19 Desperantem. 20 Consolatus. 21 Barbam philosophi, efficientem et indicantem sapientiam gestantis. Meton. effect. 22 Alere et gestare ad umbilicum usque, aut ad pubem demissam. Metaph. Solebant enim philosophi, ut severiori aspectu essent, barba majore et longiore capillo in publicum prodire. Atque etiam cæteris in rebus, ac personis, luctus ac mœroris indicium erat barba longior, ut liquet ex Cic. Verr. 4. et Orat. contra Rul. et Suet. Aug. et Liv. l. 2. 6. et 27. 23 A Fabritio Consule condito, de quo in Tiberim me præcipitare volui, id est, prohibuit ne me præcipitarem in Tiberim de ponte Fabricio, tanto rerum mearum naufragio facto. 24 Opibus meis mercatura infeliciter deperditis. 25 Præcipitare à ponte. 26 Tecto, ἐγκαλυπτόμενος, pudoris causa, vel ne casus profunditate à periculo mortis revocarer.

Me capite in 1 flumen, 2 dexter stetit, et, Cave, 3 faxis
Te quidquam indignum. Pudor (inquit) te 4 malus 5 urget,
Insanos 6 qui inter vereare insanus haberi.
Primum nam inquiram, quid sit 7 furere: 8 hoc si erit in te
Solo, 9 nil verbi, 10 pereas quin 11 fortiter, addam.
12 Quem 13 mala stultitia, et quæcunque 14 inscitia veri
15 Cæcum agit, insanum Crysippi 16 porticus et 17 grex
18 Autumat: 19 hæc populos, hæc magnos 19 formula reges
Excepto 20 sapiente, 21 tenet. Nunc accipe, quare
22 Desipiant omnes, æquè ac tu, qui tibi nomen
Insano 23 posuêre. 24 Velut sylvis, ubi passim
25 Palantes 26 error certo de tramite pellit,
Ille sinistrorsùm, hic dextrorsùm abit: unus utrique
27 Error, 28 sed variis illudit partibus: hoc te
Crede modo insanum: nihilo ut sapientior ille,
Qui te deridet, 29 caudam trahat. Est genus unum
Stultitiæ, 30 nihilum metuenda timentis: 31 ut ignes,

1 Tiberim. Synecd. gen. 2 Adstitit mihi Stertinius, tanquam deus æquus et propitius, et periturum servavit. Virg. Æn. 8. *Et nos, et tua dexter adi pede sacra secundo.* Metaph. Contrarium *lævus.* 3 Ne feceris. 4 Inutilis, vitiosus et perniciosus. 5 Ad voluntariam mortem impellit. 6 Ut qui vereare ne forte, amissis opibus, stultus habitus contemnaris ab aliis, qui ipsi stulti et insani sunt. 7 Insanum esse. 8 Furere. 9 Verbum non amplius addam, non causam dicam. 10 E ponte desilias et moriaris. 11 Forti animo. 12 Quemcunque. Definitio insaniæ. 13 Synecdochica periphrasis furoris. 14 Ignorantia. 15 Occæcat, et cui mentis aciem præstringit. 16 Stoa, Stoicorum schola, i. Stoici omnes philosophi, qui docebant Athenis in Stoa porticu. Synecd. gen. et Meton. subj. 17 Cœtus et societas Chrysippi discipulorum, i. Stoicorum. Sumtum est à pecoribus. Ter. Eun. *Unum etiam hoc vos oro, ut me in vestrum* gregem *recipiatis.* 18 Furiosum putat. 19 Definitio hæc insaniæ, et hæc Stoicorum sententia. Anaphora. Præterea in *formula* est Metaph. à regula judiciali prætoria, qua singulis sceleribus sua constituta erant supplicia more Romanorum. Hinc, inquam, verbum translatum est ad præcepta institutaque philosophorum. 20 Stoico. 21 Obligat; ne quis sc. ausit in dubium illam vocare. 22 Insaniant. 23 Imposuere. 24 Velut in ignotis sylvis. 25 Vagantes. Metaph. à castrensibus palis, qui subinde transferuntur, sicut castra etiam identidem mutantur. *Palari* verò, est sparsim vagari, nec ullam tenere certam viam. 26 Viæ ignorantia à via recta abducit. 27 Unus et æqualis est error utrique viatori. 28 Sed error ille quasi ludibundus in variis partibus, sc. dextra et sinistra, homines vexat. 29 Caudam à tergo trahat, id est, velut stultus, deridatur, cujus tergo cauda vulpis per derisionem appendatur. 30 More puerorum timentis illa, quæ nihil metuenda sunt, et in quibus nihil est periculi. Duo stultitiæ genera admodum dissimilia proponit. Insaniæ genera vide in Phædro Platonis. 31 Anaphora.

Ut rupes, fluviosque 1 in campo obstare queratur.
2 Alterum et huic varium, et 3 nihilo sapientius, ignes
Per medios, fluviosque 4 ruentis. 5 Clamet amica
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor:
6 Hic fossa est ingens: hic rupes maxima: 7 serva:
Non magis 8 audierit, quam 9 Fusius ebrius olim,
10 Cùm 11 Ilionam edormit, 12 Catienis 13 mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus. Huic ego vulgum
14 Errori similem cunctum 15 insanire docebo.
Insanit 16 veteres statuas Damasippus emendo:
Integer est mentis Damasippi, 17 creditor? 18 Esto.
Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam,
Tu ne insanus eris, 19 si acceperis? an magis 20 excors
21 Rejectâ prædâ, quam præsens Mercurius fert?
22 Scribe decem à Nerio: non est satis: adde 23 Cicutæ
Nodosi tabulas 24 centum: mille adde 25 catenas:

1 In planitie, id est, adeò ut metuas, ne in aquis constitutus ignibus comburatur. 2 Secundum stultitiæ genus huic superiori plane diversum et contrarium est. 3 Priore, sed æquè stultum. 4 Furioso impetu perrumpentis. 5 Adeò ut si benevola mater clamet. 6 Prosopopœja multorum monitorum, sed breviter comprehensa, ubi est Anaphora. 7 Te, ne præcipiteris cave tibi. 8 Inclamantes. 9 Tragœdiarum actor, dùm bene potus tragœdiam illam Ilionam Pacuvii agit, in qua Polydorus, Priami et Hecubæ filius, à Polymnestore, rege Thraciæ, propter aurum interimendus introducitur sororem suam Ilionam reginam, et matrem Hecubam dormientem miserabili voce inclamare, ut sibi subveniat. 10 Cùm Fusius, qui Ilionæ, vel Hecubæ, personam agebat, qui simulare somnum deberet, ebrius vere edormit. 11 Meton. subj. pro persona Ilionæ, et tanquam imagine alteri adjuncta et imposita. 12 Adeò ut si mille et duceni, et innumeri Catieni (Catienus autem personam Polydori repræsentabat) clamarent, o mater Hecuba, o soror Iliona, te imploro, mihi ut subvenias, nihil tamen audiret. 13 Duplex est Synecd. spec. pro infinitis acclamatoribus. 14 Stultæ insaniæ. 15 Emendo, vendendo, credendo. 16 Vetera vasa. 17 Qui Damasippo lucri spe concredidit. 18 Esto ita ut sit sanæ mentis. Conceditur enim sanitas credentis pecuniam Damasippo, ut magis eum posteà desipere ostendat. 19 Quod tam felici occasione tibi offertur. 20 Stultus, insanus. 21 Si lucrum repudies, quod Mercurius, lucri deus, propitius tibi ultro offert? 22 O debitor, scribe te mutuò à Nerio fœneratore decem millia librarum, id est, per syngrapham testificare te certam pecuniæ summam debere Nerio fœneratori. 24 Adde illis decem adhùc centum alias tabulas obligatorias, id est, literas vel syngraphas; quibus continetur obligatio Cicutæ, alterius fœneratoris, qui miris obligationibus tanquam nodis, debitores implicare et constringere potest. Alleg. à captivis, qui solent, ne è custodia evadant, aheneis nodis validisque vinculis constringi. 24 Ex *centum* et *mille* definitis cautionibus intelliguntur innumerabiles et infinitæ per Synecdochen. 25 Cautelas, formulas et juris laqueos, vincula.

Effugit tamen hæc sceleratus vincula 1 Proteus.
Cùm 2 rapies 3 in jus, 4 malis ridentem alienis,
5 Fiet aper, modò avis, modò saxum, et, cum volet, arbor.
Si 6 malè rem gerere, insani est; contrà, 7 benè, sani;
8 Putidius multò cerebrum est (mihi crede) Perilli
9 Dictantis, quod tu nunquam 10 rescribere possis.
11 Audire, atque togam jubeo componere, 12 quisquis
13 Ambitione malâ, aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuriâ, 14 tristive superstitione,
Aut alio mentis 15 morbo calet: huc propius me,
Dum doceo insanire omnes, vos ordine 16 adite.
Danda est 17 ellebori multo pars maxima avaris:
Nescio, an 18 Anticyram ratio 19 illis destinet omnem.
Hæredes 20 Staberi summam 21 incidêre sepulcro:
Ni sic fecissent, gladiatorum 22 dare centum
23 Damnati populo paria, atque 24 epulum, arbitrio Arri,
25 Frumenti quantum metit Africa. 26 Sive ego pravè,

1 Tamen perfidus ille tergiversator, et lubricus debitor, tanquam Oceani et Tethyos filius Proteus, deus marinus, in omnes formas mutabilis, has tot obligationes eludet. Alleg. est è continuatis Metaph. à mutabili natura Protei ad notandam debitoris tergiversationem, qui omnes novit vias astutè ludificandi suum creditorem, credita pecunia fraudandi. 2 Illum. 3 In prætorium et forum judiciale. Meton. adj. 4 Alienis maxillis, sive genis, te irridentem, cùm suis propriis plorare potiùs deberet, id est, risum verius simulantem. 5 In morem Protei in omnes formas se mutabit, et nunquam, quod debet, solvet. 6 Rem familiarem perdere. 7 Rem suam viriliter agere et augere. 8 Judicium Perillii Cicutæ fœneratoris multo stolidius et vitiosius est, quàm tuum, qui pecuniam creditam nunquam velis, vel possis solvere. Meton. adj. in *cerebrum*. 9 Qui tibi debitori, quæ loco obligationis scribere debeas, dictat. 10 Per argentarii codicem et scriptusam reddere. Ter. Phorm. *Atque illud mihi argentum jube rursum rescribi, Phormio.* 11 Ego Stertinius, diu disputaturus, jubeo unumquemque vestrum se ad audiendum parare, ne toga defluens attentionem impediat, et diligenter auscultare. Symploce. 12 Anaphora. 13 Ambitiosus aut avarus est. 14 Meticulosa, vel tristes efficiente. Meton. effect. 15 Vitio æstuat. 16 Ad me accedite. 17 Qua cerebrum ab insania perpurgetur. 18 Quicquid ellebori in Anticyra, Propontidis insula, nascitur; *vel*, omnia remedia, quæ Anticyra suppeditat insanis ad morbi sanationem. Meton. subj. 19 Avaris constituat. 20 Hominis ditissimi et sordidissimi. 21 Jussi sunt testamento summam, quam quisque ex testamento accepisset, saxo sepulchri testatoris incidere. 22 Populo Romano exhibere. 23 Damnati sunt à Staberio eodem testamento. 25 Magnificum convivium populo præbere, idque pro arbitrio, ad nutum Arrii hominis luxuriosissimi et voracissimi. 25 Et tantum dare frumenti populo, quantum Africa, frumenti feracissima, profert, id est, maximam vim frumenti. 26 Staberium sic loquentem inducit. Hæc est ultima mea voluntas, sive sit prava, sive recta.

Seu rectè hoc volui ; ne sis 1 patruus mihi. 2 Credo
Hoc Staberi 3 prudentem animum vidisse. 4 Quid ergo
Sensit, cùm summam patrimonî insculpere saxo
Hæredes voluit ? 5 Quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium, et cavit nihil 6 acrius : ut si
Forte minùs 7 locuples uno quadrante periret,
Ipse videretur sibi 8 nequior. 9 Omnis enim res,
Virtus, fama, 10 decus, divina humanaque pulchris
Divitiis parent : quas qui 11 construxerit, ille
12 Clarus erit, fortis, justus, sapiens etiam, et rex,
Et quicquid volet. 13 Hoc, veluti virtute paratum,
Speravit 14 magnæ laudi fore. Quid simile 15 isti
16 Græcus Aristippus ? qui servos 17 projicere aurum
18 In mediâ jussit Libyâ, quia tardius irent
Propter 19 onus segnes. 20 Uter est insanior horum ?
21 Nil agit exemplum, 22 litem quod lite resolvit.
Si quis emat citharas, emptas comportet in unum,
Nec studio citharæ, nec 23 Musæ deditus ulli,
Si 24 scalptra et 25 formas 26 non sutor : 27 nautica vela
28 Adversus mercaturis : delirus et amens
Undique 29 dicatur meritò. Quid discrepat 30 istis,

1 Ne severus rerum mearum censor et reprehensor sis, hujusque rationem à me requiras : patruus enim loco patris esse videbatur liberis fratris sui. Synecd. spec. pro gen. 2 Respondet Damasippus. 3 Ironia. 4 Quò Staberius ergo spectabat in condendo testamento ? Metaph. est à corpore ad animum. 5 Quamdiu vixit Staberius. 6 Quàm paupertatem. 7 Si uno quadrante pauperior esset mortuus. 8 Luxuriosior. 9 Hæc dicuntur ex persona Staberii. 10 Honor. 11 Congesserit, accumulaverit. Sic Sat. 1. l. 1. *quid habet pulchri constructus acervus* ? Cic. Phil. 2. *Acervi nummorum construuntur apud eum.* Metaph. est ab architectis, qui lapides lapidibus imponentes et congerentes, domos construunt : ita homines avari solent acervos auri argentique cumulare aliis divitiarum acervis. 12 Ex avari judicio. 13 Immensas opes congessisse. 14 Post mortem immortale nomen allaturam. 15 Staberio. 16 Philosophus, Socratis auditor, non Græcus natione, sed ideò *Græcus* dicitur, quia Græcis literis philosophatus est. 17 Abjicere nummos aureos indè cusos, quos à rege Mauritaniæ dono acceperat. Meton. mat. 18 Cum in media Libya iter faceret. 19 Auri pondus. 20 Staberius, qui construit et congregat acervos nummorum, an verò Aristippus, qui illos projicit ? 21 Nullius momenti est, vanum est et inutile. 22 Quod ad decidendam controversiam rem aliam controversam adfert, et quod contrarium refutaturum æquè disputabile est, dùm veterem litem vult dissolvere, novam progignit. Sic avaritia per luxuriam solvenda non est, quæ æquè damnanda. 23 Sed planè ἄμουσος esset. 24 Cultros sutorios, quibus corium raditur. 25 Pedes ligneos, quibus utuntur sutores ad calceos componendos. 26 Qui sutor non sit, nec congestis instrumentis utatur. 27 Congerat. 28 Alienus à mercatura. 29 Ab omnibus. 30 Quomodo, qua in re differt avarus ab istis insanis ?

Qui nummos aurumque 1 recondit, nescius uti
2 Compositis, metuensque velut contingere 3 sacrum?
4 Si quis 5 ad ingentem frumenti semper acervum
6 Porrectus vigilet cum longo 7 fuste: neque 8 illinc
Audeat 9 esuriens dominus 10 contingere granum,
Ac potius foliis parcus vescatur 11 amaris:
Si positis 12 intus 13 Chii veterisque 14 Falerni
Mille, 15 cadis (16 nihil est:) 17 tercentum millibus, acre
18 Potet acetum: age, si et 19 stramentis incubet 20 unde-
Octoginta annos natus, cui 21 stragula vestis,
22 Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arcâ:
Nimirum insanus paucis 23 videatur, eò quòd
Maxima pars hominum 24 morbo jactatur eodem.
25 Filius, aut etiam hæc 26 libertus ut 27 ebibat hæres,
28 Dis inimice senex, 29 custodis, ne tibi desit?
30 Quantulum enim 31 summæ curtabit quisque dierum,
32 Ungere si 33 caules oleo meliore, caputque

1 In terra defodit. 2 Bonis quæsitis, collectis. 3 Illa bona, illas pecunias, veluti rem sacram, et minime tangendam. Vide Sat. 1. l. 1. 4 Hoc connexi enuntiati antecedens per Anacoluthiam suspenditur versibus novem, priusquam consequens, τὸ *insanus paucis videatur*, reddatur. 5 Prope. 6 Stratus, jacens. 7 Quo fures abigat. 8 Ex tanto acervo. 9 Famelicus. 10 Auferre. 11 Oleribus agrestibus, quæ amariora sunt urbanis, ut sylvestria omnia hortensibus. 12 In cellis suis vinariis. 13 Vini optimi. 14 Vini generosi. 15 Vasis vinariis. 16 Quod dixi, mille vini cados domi repositos habere. Epanorthosis sive Correctio, qua dictum antecedens revocatur, cujus valde pœnituit doctorem Stoicum, ut sordes avari non admodum exprimentis. 17 Imò tercentum millibus. 18 Per avaritiam. 19 Vilibus stratis, quæ dormientibus substernuntur. 20 Natus annos uno minus octoginta, septuaginta novem. Nam *unde*, præpositum numeris, tollit unum ex ipsis, *undeviginti*, *undetriginta*, etc. pro. 19. et 29. sed in *undecim*, addit unum, quasi unum et decem. 21 Flumario opere facta, à *sternendo* dicta: Græci περίστρωμα dicunt. 22 Verminum, vestes arrodentium, cibus existens. 23 Talis ac tantus avarus. 24 Avaritiæ, id est, eadem habendi siti sive avaritia laborat, cruciatur, et avaritiæ vitium omnibus ferme commune est. Metaph. est à corpore ad perturbationem animi. 25 Filius tuus luxuriosus. 26 Qui è servo liber factus est, et manumissus. 27 Genialiter illos, te mortuo, consumat, haud existimans quanto labore partos? quanta avaritia partos? 28 Diis invise propter avaritiam θεοῖς ἐχθρέ, Apostrophe est. Avertitur enim sermo a Damasippo ad innominatum senem avarum. 29 Tot vini cados, ut locuples moriaris? 30 Quam parum. 31 De opum et pecuniæ summa amputabit, auferet unusquisque dies. 32 Si lautius aliquantò in senectute vivere incipias, victuque paulò mundiore uti. 33 Vide Sat. superiorem.

Cœperis impexâ fœdum 1 porrigine? Quare,
2 Si quidvis satis est, perjuras, surripis, 3 aufers
Undique? tun' sanus: populum si 4 cædere saxis
Incipias, servosque tuos, quos ære 5 pararis,
Insanum te omnes pueri clamentque puellæ,
Cùm laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
6 Incolumi capite es? 7 Quid enim? Neque tu hoc facis 8 Argis,
Nec 9 ferro, ut 10 demens 11 genitricem occidit Orestes.
An tu reris eum occisa 12 insanisse parente?
Ac non antè malis dementem 13 actum Furiis, quàm
In matris jugulo 14 ferrum tepefecit acutum?
Quin 15 ex quo est habitus malè tutæ mentis Orestes,
Nil sane fecit, quod tu 16 reprendere possis:
Non 17 Pyladen ferro violare 18 aususve sororem
19 Electram: tantùm 20 maledicit utrique, vocando
21 Hanc Furiam, 22 hunc aliud, jussit quod splendida bilis.
Pauper 23 Opimius argenti 24 positi intùs et auri,
Qui 25 Vejentanum festis potare diebus
26 Campanâ solitus trulla, 27 vappamque profestis,

1 *Porrigo* est morbus capitis, ubi inter pilos surgunt quædam squamulæ: sic dicta, quòd facile per superficiem cutis et radices capillorum sese in longitudinem *porrigat* et fundat. Latini etiam *furfures* vocant. 2 Si exiguum tibi sufficit, et tam parvo contentus potes vivere, quamobrem pejeras? etc. 3 Aufers per vim? 4 Lapidibus petere, percutere. 5 Pecunia tua comparaveris aut emeris. 6 Ecquid tune sano cerebro es, es ne mentis compos? 7 Tu sanus sis, qui nullas hujus sceleris perpetrandi justas causas habes? 8 Apud Argo, ut locus ille de vindicando matris scelere te admonere possit. Procatalepsis est extenuandæ cædis. 9 Gladio ferreo, id est, nec vi et furore illud manifesto facis, sed occulto veneno. 10 Furiosus. 11 Matrem suam Clytæmnestram Argis in illo loco, ubi olim ab Ægistho adultero adjuta patrem suum Agamemnonem nefarie trucidaverat, jure interfecit. 12 Tùm demum insanire incepisse. 13 Impulsum. 14 Quàm matrem gladio necavit? Meton. mat. 15 Ex illo tempore, quo Orestes habitus est furiosus: non enim tutum est sese furioso committere. 16 Reprehendere. Syncope. 17 Strophii filium, summum suum amicum, et perpetuum comitem. 18 Fuit. 19 Filiam Agamemnonis et Clytæmnestræ, sororem Orestis fidissimam. 20 Levi convitio illos proscindit. 21 Dùm sororem suam, suam Furiam vocat, à qua agitetur. 22 Pyladem custodem suum alio nomine sive convitio petit, quodcunque flava seu rubescens bilis (quæ ad cor redundans, iram suscitat) id est, furor proveniens ex splendida bile ipsi suppeditavit. 23 Homo avarus. 24 Domi in thesaurum reconditi. ἔνδον κειμένου. 25 Vinum tenuissimum et vilissimum. Derivatur autem à *Vejentibus*, qui fuerant populi Vejorum, urbis in Etruria: ubi vinea ferebant vilissimum vinum. 26 Fictili aliquo poculo sive vase potorio in Campania facto. 27 Et evanidum sive insipidum vinum bibere solitus fuit diebus profestis.

Quondam 1 lethargo grandi est oppressus, ut hæres
Jam circum 2 loculos et 3 claves lætus 4 ovansque
5 Curreret: 6 hunc medicus 7 multùm celer atque 8 fidelis
Excitat 9 hoc pacto: mensam 10 poni jubet, atque
11 Effundi saccos nummorum, accedere 12 plures
13 Ad numerandum: 14 hominem sic erigit: 15 addit et illud:
Ni 16 tua custodis, avidus jam hæc aufert hæres.
17 Men' vivo? Ut vivas igitur, vigila: 18 hoc age. 19 Quid vis?
20 Deficient inopem 21 venæ te, 22 ni cibus atque
Ingens accedat stomacho 23 fultura 24 ruenti.
Quid cessas? agedùm, sume hoc 25 ptisanarium oryzæ.
26 Quanti emptæ? 27 Parvo. Quanti ergo? 28 Octo assibus. 29 Eheu!
Quid refert, 30 morbo, an furtis, peream ne 31 rapinis?

1 Veterno morbo, in quo in tam inexpugnabilem somnum incidit. 2 Sacculos, id est, crumenas. 3 Opimii dormientis, quibus cuncta recluderet. 4 Exultans: quæ quidem vox ab eo clamore flectitur, quem edunt redeuntes è pugna milites. Alii malunt dici ab *ovibus*, quæ à triumphantibus in Capitolio mactabantur. Metaph. ergo est à lætitia victorum, de qua vide Plut. in Marcel. 5 Discurreret, illum mortuum et nunquam evigilaturum ratus. 6 Opimium lethargo oppressum. 7 Antequam hæres relictas opes eriperet. 8 Ut qui ab hæredipetis vulturibus opes ægroti sui eripi nollet. 9 Miro sc. artificio, cùm medicamentis nihil proficeret. 10 Prope lectum, in quo ægrotus decumbebat. 11 Super mensam. Metaph. à liquoribus. 12 Homines. 13 Tanquam jam mortui relictæ opes inter relictos hæredes distribuerentur. 14 Opimium hoc pacto sc. commemoratione pecuniæ mox surripiendæ ab hærede, excitat. 15 Insuper illis verbis Opimium alloquitur. Præparatio est ad brevem medici et lethargici Prosopopœjam: ubi est Dialogismus utriusque. 16 Bona. 17 Mene vivo hæres mea bona mihi auferet? Verba sunt Opimii. 18 In hanc unicam curam, (inquit medicus) incumbe, ut vigiles et convalescas. Hoc attentionis erat signum, quod à præcone dabatur assistentibus rei sacræ et divinæ. 19 Ut faciam, ut mea bona curem et tuear? inquit Opimius. 20 Destituent, deserent te calamitosum ob morbum, et corpus tuum non ampliùs sustentare poterunt. Cic. deficiunt *me vires*. Loquitur medicus. 21 Arteriæ viribus exhaustæ. Meton. est subj. pro triplici facultate hominis, animali, vitali et naturali; quæ ut cibo et potu reficiuntur et sustentantur, sic inedia debilitantur et necantur. 22 Nisi largior cibus. 23 Tanquam ingens robur. 24 Ad stomachum tuum jam jam defecturum. Alleg. est ab architectis, qui ædes, ruinam minantes et mox lapsuras, suffulciunt adminiculis. 25 Hanc ptisanam ex oryza coctam et confectam. 26 Sunt hæ oryzæ? Loquitur Opimius. 27 Pretio. 28 Vix tribus sestertiis. 29 Exclamatio est Opimii lethargici et avari, dolentis simulque indignantis medico de sumtu valetudinis curandæ suggerendo. 30 Lethargo. 31 Cùm mea diripi et ita omnia insumi, morbo et morte jam dudùm mihi gravius sit. *Raptio* ad personam refertur, *rapina* ad rem, *raptus* ad stuprum.

1 Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid avarus?
Stultus et insanus. Quid? si quis non sit avarus,
Continuò sanus? minimè. Cur 2 Stoïce? Dicam.
3 Non est cardiacus (4 Craterum 5 dixisse putato)
Hic æger: 6 Rectè est igitur, surgetque? 7 Negabit:
8 Quòd latus aut renes morbo tententur 9 acuto.
10 Non est perjurus, neque sordidus; 11 immolet æquis
Hic porcum Laribus. 12 Verùm ambitiosus et audax:
13 Naviget Anticyram. Quid enim 14 differt, 15 barathrone
Dones quicquid habes, an nunquam utare 16 paratis?
17 Servius Oppidius 18 Canusî, duo prædia dives
19 Antiquo censu, 20 gnatis 21 divisse duobus
Fertur, et hæc moriens pueris dixisse vocatis
Ad lectum: Postquam 22 te 23 talos, Aule, nucesque
24 Ferre sinu laxo, 25 donare, et 26 ludere vidi:
21 Te, Tiberi, 27 numerare, 28 cavis abscondere 29 tristem:

1 Sc. *sit*? *Quid*, *quis*, *qui*, varie cadentia faciunt Polyptoton: simulque deponitur Prosopopœja medici et lethargici, et transitus fit ad aliud insaniæ genus: quod sermone Damasippi et Stertinii explicatur. 2 Stertini. 3 Hic æger non laborat cardialgia. 4 Medicum: de quo, uti de Pythagora aliquo, loquitur Horatius, αὐτὸς ἔφα. Vel Synecdochicῶs intelligendum hoc pro peritissimo quoque viro perspiciendi habitus humani. 5 De aliquo ægroto consultum respondisse. 6 Idcircone continuò hic æger corpore sano est, et tanquam sanus è lecto surget? 7 Medicus Craterus. 8 Eò quòd latus ejus pleuritide, aut renes ejus calculo morbo, qui citò hominem exanimat, vel citò periculo vacat, detineantur. 9 Varie transfertur hoc epithetum à gladiis ad omnes fere sensus, et ad celeritatem et vehementiam quamdam indicandam. 10 Ita etiamsi de homine quopiam flagitioso et insano pronuntietur: Hic homo non est perjurus, id est, perjurio rem non auget, etc. 11 Hic homo ideò, tanquam ab insania liber, benevolis diis, mentem sanam domesticis præstantibus, ex more porcum immolet, quorum ope à furore liberatus est. Permissio est. 12 Sed idem gloriæ cupidus et temerarius. 13 Ubi ellebori potionibus ab insania purgetur, id est, quærat remedia ad insaniæ suæ curationem. 14 Interest ad insaniam. 15 Ingluviei et ventri omnivoro indulgeas, id est, an luxu tua profundas? Athenienses in barathrum, locum profundiorem, maleficos demittebant. 16 Quæsitis opibus tuis. 17 Accessus est ad aliam Prosopopœjam patris integra mente, qui moriens præscribit duobus filiis gravissimum sanctissimumque consilium, quo quidem illi nixi poterunt facile, bene beateque vivere: ubi versus 19. consumuntur, et inde ad ambitiosos descendit. 18 Canusii. Apocope. *Canusium* est oppidum in Apulia. 19 Fundis, agris, gregibus, armentis, arbustis, vicis. 20 Aulo et Tiberio. 21 Divisisse. 22 Anaphora et simul in *tu*, *te*, *tu*, Polyptoton. 23 Postquam perspexi ex puerili ludo, ingenium tuum proclive ad tesseras et alcas, i. ad patrimonium tuum dilapidandum. 24 Tanquam non curares illa. 25 Aliis nuces. 26 Talis. 27 Talos ac nuces, id est, ubi tua indoles mihi prænunciavit te aliquando ad rem nimis attentum fore. 28 Terræ cavitatibus et locis occultis occulere. 29 Sollicitum, ne imminuerentur.

*

1 Extimui, ne 2 vos ageret 3 vesania discors?
4 Tu Nomentanum, 5 tu ne sequerere 6 Cicutam.
Quare per divos 7 oratus uterque Penates,
8 Tu cave ne 9 minuas; 10 tu ne 11 majus facias 12 id,
Quod satis 13 esse putat 14 pater, et 15 natura coërcet.
Præterea ne vos 16 titillet gloria, jure
Jurando obstringam 17 ambo: 18 uter ædilis fuerit, vel
Vestrûm prætor, is 19 intestabilis 20 et sacer esto.
21 In cicere, atque faba, bona tu perdasque lupinis,
22 Latus ut in circo spatiêre, 23 aut æneus ut stes,
24 Nudus agris, 24 nudus nummis, insane, paternis?
Scilicet 25 ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
26 Ne quis humasse velit Ajacem, Atrida, vetas, cur?

1 Formidavi. 2 Ætate provectiores. 3 Insania prodigalitatis et avaritiæ. 4 Timui, ne tu, Aule, Cassium Nomentanum prodigum sequereris, id est, ne tu patria abligurires bona. 5 Ne tu, o Tiberi. 6 Avarum fœneratorem, id est, ne patria bona faceres majora et auctiora turpis lucri studio. 7 A moriente patre. 8 O Aule. 9 Prodigalitate. 10 O Tiberi. 11 Avaritia. 12 Relictum vobis patrimonium. 13 Vobis. 14 Vester. 15 Natura, paucis contenta, intra suos limites cohibet ac moderatur, nec redundare aut superfluere permittit. 16 Gloriæ et ambitionis dulcedo alliciat ac concitet ad petendos magistratus. Metaph. est à corpore ad animum: quia ut corporis sensus pruritu quodam jucunde concitantur: sic animi gloriæ cupiditate blandè commoventur. 17 Vos ambos. 18 Ut uter vestrum fuerit ædilis vel prætor. 19 Id est, cui jus testandi est ademptum, vel cui nemo jure cogitur testimonium perhibere. 20 Et detestandus, execrandus. Sic Epod. 4. Sacer *nepotibus cruor.* Formula imprecationis est, sumta ex anathematis furtivis, quæ qui abstulit, reus sacrilegii et sceleratus habetur. 21 Ergone in Floralibus, aut annonæ caritate largitione populo palpaberis? Synecd. ergo est spec. pro largitione ad voluntates populi redimendas. Ædiles enim talia munera apud priscos in ludis Floralibus populo dabant. 22 Ut incedas laxo et latè, nulla pressus turba. 23 Aut ut ænea statua tibi erigatur. Metaph. ergo subj. pro adjuncta statua, quæ tali largitione ærea solet erigi. Sic verbum *standi* absolutè usurpatur à Virg. Ecl. 7. *Si proprium hoc fuerit, lævi de marmore tota Puniceo* stabit *suras evincta cothurno*: id est, si me poetam feceris similem Codro, erigetur Dianæ statua marmorea. 24 Nudatus. Anaphora. 25 Ut populi Romani applausus sive acclamationes reportes, quas vir maximus M. Vispanius Agrippa, Augusti gener, fert, qui virtute fuit leo, cùm tu sis vulpes imbellis, eòque largitionibus et corruptione populi pervenire contendas, quò Agrippa et alii singulari virtute et fortitudine pervenerunt? Obiter autem Agrippæ laudes attingit. 26 Alia est Prosopopœia cujusdam plebeji et regis Agamemnonis sine apparatu per Dialogismum, ubi notantur ambitiosi, atque initio Ajax et Atrida per Synecd. generum pro Ajace Telamonio et Agamemnone nominantur.

1 Rex sum. 2 Nil ultra quæro plebejus. 3 Et 4 æquam
Rem imperito: ac, si cui videor non justus, 5 inulto
Dicere, quæ sentit, permitto. 6 Maxime regum,
7 Di tibi dent captâ classem 8 redducere Trojâ!
Ergo 9 consulere, et mox respondere 10 licebit?
11 Consule. 12 Cur Ajax heros ab Achille 13 secundus
14 Putrescit, 15 toties servatis clarus Achivis,
Gaudeat 16 ut populus 17 Priami, Priamusque inhumato,
Per quem 18 tot juvenes patrio caruere sepulchro?
19 Mille ovium insanus 20 morti dedit, inclytum Ulyssem,
Et 21 Menelaum unà mecum se occidere clamans.
22 Tu cùm pro 23 vitula 24 statuis dulcem 25 Aulide 26 natam
Ante aras, spargisque 27 molâ caput. 28 improbe, salsâ,
29 Rectum animi servas? 30 quorsùm? 31 Insanus quid enim Ajax
32 Fecit, cum stravit 33 ferro 34 pecus? abstinuit vim

1 Mihi, quicquid libet, licet, et stat pro ratione voluntas. Respondet Agamemnon. 2 Ego, plebejus cum sim, rationes ultra non exquiram. Verba sunt plebji. 3 Agamemnon orationem suam continuat. 4 Iustam, dum impero, ne quis Aiacem sepeliat. 5 Impune. Epanorthosis, qua vox illa tyrannica, *Rex sum*, corrigitur, atque pro illa reponitur moderatior, data cuivis venia libere dicendi, si quid aliter de jussione regis sentiret. 6 Agamemnon. 7 Exclamatio est plebeji optantis et bene precantis Agamemnoni pro potestate liberè percunctandi, cur Ajacis cadaver esset insepultum, sibi facta, unde plebejus putarat se repulsum initio arroganti responsione, *Rex sum*: ideoque finem quærendi fecerat. 8 Ut domum reducas. 9 Te interrogare. 10 Mihi. 11 Interroga me, inquit Agamemnon. 12 Loquitur plebejus. 13 Uno Achille inferior. 14 Insepultus jacens. Al. *putescit*. 15 Qui nobilis est, quòd Græcos toties servaverit, eorumque naves ab ignibus Trojanorum incolumes præstiterit? 16 Trojani et ipse Priamus, hostes nostri, propterçà lætentur, quòd ille jam supremo sepulturæ honore privatus sit. 17 Polyptoton est. 18 Tot Trojani insepulti canibus, feris et volucribus expositi jacuerunt? 19 Mille oves. Responsio Agamemnonis, qua rationem reddit, cur ita in Ajacis cadaver sæviat. 20 Furiosus occidit. Ad hanc insaniam Ajax adactus fuit dolore judicii, quo Græci adjudicarunt Achillis arma Ulyssi, magis ipsius eloquentia capti, quam æquitate rei, et veritate ducti. 21 Fratrem meum. 22 Verba sunt plebeji. 23 Quà ventos placare poteras. 24 Et mactas. 25 In Aulide regione et portu Bœotiæ, cùm ibi Græcorum naves adversis ventis detinerentur. 26 Iphigeniam. Synecd. gen. 27 Mola ex farre molito et sale facta caput ejus ex more sacrificantium conspergis. Sic Virg. Ecl. 8. *Sparge molam, et fragiles incende bitumine lauros.* 28 O rex scelerate. 29 Rectitudinem animi, τὸ ὀρθὸν, sanitatem et constantiam servas, et sanæ mentis manes? 30 Quorsùm hæc tendunt? inquit Agamemnon. 31 Quem insanum dicis fuisse. Verba plebeji. 32 Peccavit. 33 Gladio. Metonym. mat. 34 Ovium et porcorum.

1 Uxore, et gnato, mala multa precatus 2 Atridis :
Non ille aut 3 Teucrum, aut ipsum violavit 4 Ulyssem.
5 Verùm ego, ut 6 hærentes adverso littore naves
Eriperem, 7 prudens placavi 8 sanguine divos.
9 Nempe tuo, furiose. 10 Meo, sed non furiosus.
11 Qui 12 species 13 alias veris, scelerisque tumultu
14 Permistas capiet, 15 commotus habebitur, atque
Stultitiâne erret, 16 nihilum distabit, an irâ.
Ajax immeritos dùm occidit, 17 desipit, agnos.
Cùm 18 prudens scelus ob titulos 19 admittis 20 inanes,
21 Stas animo? 22 et purum est vitio tibi, 23 cùm tumidum est, cor?
Si quis lectica 24 nitidam gestare amet agnam,
Huic vestem, ut gnatæ, 25 paret, ancillas paret, aurum,
26 Pusam, aut pusillam appellet, fortique marito
27 Destinet uxorem : interdicto 28 huic omne adimat 29 jus
Prætor, et ad sanos 30 abeat tutela propinquos.
31 Quid? si quis gnatam pro mutâ 32 devovet agnâ,
Integer est 33 animi? ne dixeris. Ergo ubi prava

1 Ab uxore Tecmessa, et filio Eurysace. Duplex est Synecd. gen. 2 Agamemnoni et Menelao. 3 Suum fratrem. 4 Hostem suum. 5 Respondet Agamemnon. 6 Naves Græcorum contrariis ventis impeditas in Aulidis littore inimico, unde solvere non poteramus, solverem. 7 Volens et sciens: vel prudenter. 8 Immolatione filiæ meæ. Synecd. part. 9 Tuo sanguine (inquit Plebejus) hoc fecisti : filia enim tua caro, tuusque sanguis est, quapropter furiosus fuisti. 10 Meo sanguine ventos placavi (inquit Agamemnon) sed non ideò furiosus fui. 11 Loquitur plebejus. 12 Rerum. 13 Alienas, diversas, discrepentes à vero, id est, vanam gloriam, quam ex non necessario et pernicioso bello aucupatur. 14 Et cum scelere conjunctas accipiet et approbabit. 15 Ille furiosus et de mente atque sanitate rationis deturbatus habendus est. 16 Nihil referet, an ex stultitia erret, id est, insaniat, ut tu, an verò ex ira, ut Ajax. 17 Insanit? 18 Sciens. 19 Filiam occidis. 20 Ut navibus Trojam venias, ibique supremus belli imperator sis. 21 An tunc mentis compos es, et, ut dixit modo, *rectum animi servas*? 22 Purum à vitio, id est, furoris expers. 23 Cum cor plenum et inflammatum est ira, fastu, aliisque pravis affectibus? Sumtum est à corpore prætumido vel flatulento ad animum affectibus occupatum. Deinde *cor* Metonymicωs sumi. pro adjuncto illic animo perturbationibus agitato. Posset etiam hoc sumi ab utribus, qui inflati valde turgent, et cum nihil præter aerem intus sit, aliquid tamen magni momenti clausum videntur continere. Tale quid præ se ferunt, qui magnos sibi spiritus sumunt ex titulis inanibus, stulta de se ipsis opinione, falsaque virtutis persuasione inescati. 24 Formosam agnam in lectica libenter secum gestet. 25 Epanodos est : et in *appellet* et *destinet* est Epistrophe. 26 Puellam, aut puellulam. 27 In matrimonium ducendam spondeat et constituat. 28 Tanquam furioso. 29 Administrandi bona sua. 30 Transferatur procuratio ejus bonorum. 31 De illo judicandum est? 32 Aræ destinat. 33 Rationis?

1 Stultitia, hìc summa est insania: 2 qui sceleratus,
Et furiosus erit: quem cepit 3 vitrea fama,
4 Hunc circum tonuit gaudens 5 Bellona 6 cruentis.
Nunc age 7 luxuriam, et 8 Nomentanum 9 arripe mecum.
10 Vincet enim stultos 11 ratio insanire 12 nepotes.
13 Hic, 14 simul accepit 15 patrimoni mille talenta,
16 Edicit, 17 piscator uti, 18 pomarius, auceps,
Unguentarius, 19 ac Tusci turba impia vici,
Cum 20 scurris, 21 fartor, 22 cum Velabro omne 23 macellum,
24 Manè domum veniant. 25 Quid tùm? Venere frequentes.
26 Verba facit leno: 27 Quicquid mihi, quicquid et horum
Cuique domi est, id crede tuum, et vel nunc pete, vel cras.
28 Accipe, quid contrà juvenis 29 responderit 30 æquus:
31 In nive Lucanâ 32 dormis 33 ocreatus, ut aprum

1 Est, qualis in te deprehenditur. 2 Et quicunque, ut tu, occisa filia, scelestus est. 3 Et quemcunque, ut te, popularis fama fragilis et inconstans captivum duxit. Metaph. est à fragili materia ad inconstantiam levitatemque popularis famæ indicandam. 4 Circum hunc Bellona tonuit, id est, strepitum edidit, eumque attonitum reddidit. Metaph. est à tonitru, quo tacti homines sæpius animo stare non possunt: quales ambitio facit sui cupidos, id est, insanos. 5 Belli dea, Martis sive nutrix, sive soror, aut auriga. 6 Bellis. 7 Luxuriosos, quos Stertinius Damasippo vult arguere insaniæ, et graviter exagitare. Meton. adj. 8 Luxuriosum et asotum. 9 Examinandum, qualis sit. 10 Convincet, arguet, probabit. 11 Rerum eventus. 12 Luxuriosos et decoctores. Synecd. spec. 13 Nomentanus, aut alius quivis ei similis. 14 Simulac, postquam. 15 Sexcenta aureorum millia, id est, luculentum et magnum patrimonium. Synecd. spec. 16 Publice dicit, et mandat, tanquam scurrarum ac nebulonum prætor. Ter. Eun. *Miles, nunc adeò* edico *tibi, Ne vim facias ullam in illam.* Itaque dicuntur *edicere* prætores et consules cum proponendum publice ac proclamandum curant, quid sint observaturi, vel quid fieri velint. 17 Qui nobiles pisces ipsi capiat et procuret. 18 Pretiosorum malorum venditor, μηλοπώλης. 19 Lenones, meretrices, fœneratores, cupedinarii, mendici, sicarii, gladiatores et id genus, voluntatum ministri, qui in vico Tusco habitabant. Synecdochica Periphrasis hominum perditorum. 20 Parasitis qui risum movent divitibus pabuli causa. 21 Macellarius. 22 Cum oleariis et unguentariis, qui habitabant in Velabro, loco Romæ, sic dicto vel à *velando*, quòd viam ad Hippodromum ferentem è foro, *velis* in ipsis ludis obtendere solebant; vel à *vehendo*: nam olim paludibus Aventinus mons à reliquis erat disclusus. 23 Omnes qui in macello carnes publice vendunt. Meton. subj. 24 Matutino tempore. 25 Posteà factum existimas? 26 Loquitur. 27 Anaphora. 28 Audi, cognoscere. Verbum est attentionis. Sic Virg. 1. Æn. Accipe *nunc Danaum insidias.* 29 Assentatori. 30 Humanus ille Nomentanus, equo animo orationem lenonis audiens. 31 In Lucanis montibus nive conspersis. 32 Sub dio, tu, o venator. 33 Ocreis indutus.

Cœnem ego: 1 tu pisces 2 hyberno ex æquore verris:
3 Segnis ego, indignus qui tantum possideam; aufer:
4 Sume 5 tibi decies, 6 tibi tantundem, 7 tibi triplex,
8 Undè uxor mediâ 9 currat de nocte 10 vocata.
11 Filius Æsopi detractam ex aure 12 Metellæ,
(Scilicet 13 ut decies solidùm exsorberet) aceto
14 Diluit insignem baccam, 15 qui sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?
Quinti 16 progenies Arri, par nobile fratrum
17 Nequitiâ et nugis, pravorum et amore gemellum,
Luscinias soliti 18 impenso 19 prandere coëmtas.
20 Quorsùm abeant sani? 21 cretâ, an carbone notandi?
22 Ædificare casas, 23 plostello adjungere 24 mures,
Ludere 25 par impar, equitare in 26 arundine longâ,
Si quem delectat 27 barbatum, 28 amentia verset.
Si puerilius 29 his ratio esse 30 evincet 31 amare,
Nec quicquam 32 differre, utrumne in pulvere, 33 trimus
Quale priùs, ludas opus, an meretricis 34 amore

1 Tu, o piscator. 2 Tempore hyberno, quo piscatio difficilior et periculosior est, piscaris. 3 Ego in dando vobis præmio sum ignavus. 4 O venator, sume tibi à me decies centena sestertium vel nummum millia, id est 25000 aureos Gallicos. 5 Anaphora. 6 O piscator. 7 O leno, sume tibi triplum, id est, tricies centena millia nummorum. 8 A quo, vel ob quam summam et triplam mercedem. 9 Ad me festinet. 10 Ad concubitum accersita. 11 Clodius Æsopus, Æsopi tragœdi filius. 12 Conjugis suæ. 14 Ut unico haustu centena millia solidorum absorberet. 14 Insignem gemmæ unionem sive margaritam aceto maceravit, liquefecit et potavit. 15 Quomodo magis sanus fuit, quam si eandem baccam sive margaritam projiceret in flumen, etc? 16 Filii duo 17 Duo fratres luxuria et ingenii levitate pares ac nobiles et pravarum rerum studio adeò inter se similes, ut merito eodem tempore ex una matre nati censeri potuerint. 18 Magno pretio. Al. *immenso.* 19 In cibum apponere. 20 Quibus hi luxuriosi, tanquam rationis participes annumerandi sunt? 21 Atque quis dubitet, an hi sint laudandi tanquam sani, an vituperandi tanquam furiosi? Meton. est adjunctorum pro hominibus, ubi quæritur qui boni, quique mali censendi sint: nam color candidus ad naturam boni, ut ater ad naturam mali pertinet. 22 Exstruere domunculas, ut solent pueri. Conatur autem ostendere, puerilius esse amare viro barbato, quam hos ludos pueriles ludere. 23 Pusillo plaustro. 24 Tanquam jumenta, quæ currum trahant. 25 Par et impar ludere nucibus, aciculis, aliisque vilibus rebus, puerorum quadrimorum more. 26 Canna, tanquam caballo. 27 Provectioris ætatis virum gravem. 28 Meritò dicendum esset, quòd amentia ipsum vexet et agitet, id est, meritò pro insano habeatur. 29 Ineptius, his, quæ dixi, puerilibus, sc. casas ædificare, etc. 30 Convincet. 31 Meretricum amoribus detineri. 32 Ad demonstrandam insaniam interesse. 33 Utrum in pulvere senior existens tale opus nunc ludas, quale prius lusisti, cum puer trium annorum esses. 34 Correptus.

1 Sollicitus 2 plores: quæro, faciasne, quod olim
Mutatus 3 Polemon? ponas 4 insignia morbi,
5 Fasciolas, 6 cubital, 7 focalia: 8 putus ut ille
Dicitur ex collo 9 furtim 10 carpsisse coronas,
Postquam est 11 impransi 12 correptus voce 13 magistri.
14 Porrigis irato puero cùm poma, 15 recusat.
16 Sume, 17 Catelle: 18 negat: si non 19 des, 20 optat: 21 amator (non,
22 Exclusus qui 23 distat? 24 agit ubi secum, 25 eat, an
26 Quò rediturus erat non accersitus, et 27 hæret
Invisis foribus. Nec nunc, 28 tùm me 29 vocet ultrò,
Accedam? an potius 30 mediter finire dolores?
31 Exclusit: revocat: redeam? 32 non, si 33 obsecret. Ecce
34 Servus, 35 non paulò sapientior: 36 O here, quæ res

1 Exanimatus. 2 Nocturno tempore ante fores amicæ. 3 Xenocratis discipulus ad virtutem emendatus: id est, quæro ex te, annon ex homine nequam, improbo et intemperante, aliquando fias bonus et modestus? Synecd. spec. Hic Polemon Atheniensis adolescens vitam libidinosè ac intemperanter agebat: sed audito Xenocrate philosopho, ex asoto factus est frugalissimus et temperantissimus: de quo lege Laert. l. 4. et Val. Max. l. 6. c. 11. 4 Deponas et abjicias indicia insaniæ tuæ, id est, delitiarum, et amoris, et ornamenta amatoria, quæ statim enumerantur. 5 Quibus coronæ præligantur. 6 Pulvinum, cui inter cœnandum innituntur. 7 Colli ornamenta sive involucra adversus injuriam inclementis cœli loco cujusdam fomenti. 8 Ut Polemo ebrius. 9 Clanculum, sc. præ pudore, ne quis intelligere se olim luxuriosum fuisse. 10 Detraxisse, vel projecisse morbi insignia, id est, flores, rosas, lilia, etc. ex quibus fiunt coronæ, quas potaturus capiti imposuerat. Metaph. à lanificis vel florilegis. 11 Sobrii et jejuni. 12 Objurgatus. 13 Oratione Xenocratis philosophi, qui fuit Aristotelis auditor. Synecd. gen. 14 Confert iterum amatorem cum puero. 15 Accipere illa. 16 Sume tu tibi illa, quæ petulans hic puer recusat. 17 Apostrophe est ad puerum, et una Metaph. à catulis canum: unde *Catellos* apposite dicitur ad pueros blanditiis capiendos. 18 Se illud velle concedere. 19 Poma ipsi. 20 Tunc illa cupit. 21 Phædria apud Terentium. 22 Foribus ab amica sua Thaide, altero intromisso. 23 Differt à tali puero porrecta recusante, et negata reposcente? Q. d. nihil. 24 Deliberat. 25 Ad Thaidem, cum ab illa rursùs accerseretur. 26 Quo tamen rediturus erat. Totus hic locus ex Eunucho Ter. expressus est, ubi sic Phædria: *Quid igitur faciam? non eam, ne nunc quidem, Cùm accersor ultro? an potius ita me comparem, Non perpeti meretricum contumelias? Exclusit, revocat: redeam? non, si me obsecret.* 27 Stat fixus in foribus meretricis hostilibus sibique odiosis, à quibus paulò antè exclusus erat. 28 Prosopopœja est amatoris et addubitatio seu ἀπορία secum deliberantis. 29 Ad se. 30 Mecum deliberem, quo modo dolores, ex amore provenientes, finire possim? 31 Me. 32 Redeam. 33 Me. 34 Parmeno. Synecd. gen. 35 Multò sapientior hero suo Phædria, tale domino suo consilium suppeditat. 36 O Phædria. Synecd. gen. Altera est servi Prosopopœja hero consilium dantis. Sic Ter. *Here, quæ res in se neque consilium, neque modum Habet ullum, eam consilio regere non potes.*

Nec 1 modum habet, neque 2 consilium, 3 ratione modoque
Tractari non vult: 4 in amore hæc sunt 5 mala: 6 bellum,
Pax rursum: hæc si quis tempestatis propè ritu
7 Mobilia, 8 et cæcâ fluitantia sorte, 9 laboret
Reddere certa sibi, 10 nihilo plus explicet, ac si
Insanire paret certa ratione modoque.
11 Quid? Cum 12 Picenis excerpens 13 semina pomis,
14 Gaudes, si 15 cameram 16 percùsti fortè, 17 penes te es?
Quid, 18 cùm balba 19 feris annoso verba palato,
20 Ædificante casas qui sanior? adde cruorem
21 Stultitiæ, atque 22 ignem gladio scrutare. 23 Modò (inquam)
24 Hellade percussa 25 Marius cùm 26 præcipitat se,
27 Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis

1 Ullam mensuram et moderationem, qualis est insanus amor: cùm enim vitia in excessu defectuque consistant, ideò modo carent, et rectæ rationi adversantur. 2 In qua bonum consilium dari non potest. 3 Illum consilio et deliberatione regere non potes. 4 Illicito. Ter. *In amore hæc omnia insunt vitia: injuriæ, Suspiciones, inimicitiæ, induciæ, Bellum, pax rursùm: incerta hæc si tu postules, Ratione certa facere*, etc. 5 Vitia. Ovid *Res est solliciti plena timoris amor.* 6 Inimicitiæ. 7 Hæc mutabilia, modo læta, modò tristia. 8 Dubia et incerta, incerto casu contingentia, efficientia homines incertos. Meton. effect. In *fluitantia* est Metaph. à dubiis fluctibus. 9 Conetur, cupiat ratione ac moderatione aliqua facere immutabilia ac stabilia. 10 Ille nihil magis proficiat, nihilo plus se exsolvat, extricet, liberet curis ac molestiis amoris, quam si velit amare simul et sapere. Sumtum à tricis et filis, quibus pedes pullorum implicantur. Ter. *Nihilo plus agas, quam si des operam, ut cum ratione insanias.* 11 Quid de vanis amantium opinionibus dicam? 12 Ex Picentinis pomis. 13 Grana. 14 Tanquam felicis amoris omine. 15 Triclinii lacunar sive lectum in curvitatem formatum. Inter alios ludos convivales solebant recentis mali grana primoribus dextræ digitis compressis in altum ejaculari: si cameram attigissent, bene: sin minùs, male de suis amoribus augurabantur. 16 Percussisti, tetigisti granis. 17 Esne mentis compos? Synecd. integri. 18 Cùm tu senex more pueri balbutientis blandis verbis amicam juvenem compellas, ad gratiam ejus captandam. 19 Verberas palatum annosum balbis verbis. Hypallage est. 20 Quomodo tunc sanior es puero parvulo nugas agente? 21 Huic amatoriæ insaniæ etiam in senibus adde scelus et crudelitatem. 22 Amoris calori cædem adjunge. Alleg. est è Metaphoris à bello, ubi fere malo levi solet accedere grave, ut cædes stupro: ita vesano amoris incendio homicidium sæpe additur. 23 Nuper, paulò antè. 24 Amica sua gladio interfecta, à qua se sperni falsò arbitrabatur. 25 Juvenis. 26 Præcipitaret se deorsum ex alto loco, ad mentem rediens, et pœnitentia ductus. 27 Anne tunc Cerritus, id est, Cereris furore vexatus, δημητρόληπτος, id est, fuitne furiosus? Plaut. *Tu certè es aut larvatus, aut* Cerritus. Metaph est à sacerdotibus Cereris, quos dea solebat dementia depravare.

1 Absolves hominem, et sceleris damnabis eundem,
2 Ex more imponens 3 cognata vocabula 4 rebus?
5 Libertinus 6 erat, qui 7 circum compita 8 siccus
9 Lautis manè senex manibus currebat, et: Unum,
Quiddam magnum addens, 10 unum me 11 surpite morti,
(Dis etenim facile est,) orabat: sanus utrisque
12 Auribus atque oculis, 13 mentem nisi litigiosus
Exciperet dominus, cùm venderet. 14 Hoc quoque vulgus
15 Chrysippus 16 ponit fœcundâ in gente 17 Menenî.
18 Juppiter, ingentes qui das, adimisque 19 dolores,
Mater ait pueri menses jam quinque 20 cubantis,
21 Frigida si puerum 22 quartana reliquerit, 23 illo
Manè die, 24 quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi 25 stabit. 26 Casus medicusve levarit
Ægrum 27 ex præcipiti, 28 mater delira 29 necabit.

1 Absolves à vitio insaniæ, id est, an verò Marium, qui amicam suam occidit, sceleratum quidem fuisse judicabis, et tamen insanum negabis. Procatalepsis est vulgaris judicii: ubi intelligenda est Anthypophora: sed falleris, quia sceleratus omnis est insanus. 2 Ex consuetudine vulgi. 3 Apta, sed diversa. 4 Criminibus, furori sc. & sceleri, ut cum furor & scelus unum idemque sint, tamen inter illa putes distinguendum esse? quod quidem est absurdissimum. 5 Nunc ad superstitiosos venit, vel ad eos, qui inani mortis metu anxii et sollicitit sunt. 6 Romæ. 7 Ubi Laribus sacrificari solet. 8 Jejunus, sobrius. 9 Ablutis, mundis, ut eas puras ad deos redderet. 10 O Lares, dii domestici, me solum eximite à morte, id est, immortalitate donate. Brevis est Prosopopœja Stoici sobrii. 11 Surripite. Syncope. 12 Et hic quidem libertinus toto corpore sanus erat, animo autem insanus, quia superstitiosus. 13 Dominus, cùm tale mancipium uti sanum venderet, mentem tanquam insanam excipere deberet, nisi venditor nimio plus lites amet, velletque emtorem postea sibi litem movere, quod insanum servum pro sano ipsi vendidisset. 14 Hoc quoque superstitiosum hominum genus, hos superstitiosos. Synecd. gen. 15 Philosophus noster. 16 Apponit et annumerat in multiplici familia Menenii hominis stulti, id est, in stultorum numero, qui numerus est infinitus. Synecd. spec. 17 Menenius vixit ætate Horatii, homo superstitiosus & mente captus. 18 Alterum est exemplum & alia Prosopopœja matris superstitiosæ filium Jovi commendantis, & ex nimio amore insanientis. 19 Morbos. 20 Decumbentis, ægrotantis. Sic Sat. 9. l. 1. *Trans Tiberim longè cubat is, propè Cæsaris hortos.* 21 Quia ab atra bile proficiscitur, quæ frigida est. 22 Febris. 23 Tuo die, die Jovis, id est, X. Kalend. Januar. Periphrasis. Synecd. 24 Quo tu per magistratus vel sacerdotes tuos jejunia mandas tuo die celebranda. 25 A me statuetur mane, cum aqua est frigidissima, ut sic vivo flumine ablutus ad tua sacra purus accedat. 26 Si medicus fortunatus hunc puerum quartana laborantem liberavit, quem casus aliquis adjuvat: nam in quartana inveterata depellenda, plus sæpe casus ipse, quam medici quodvis pharmacum valere potest. 27 Ex morbo periculoso atque ancipiti corporis periculo. 28 Mater insana & superstitionis furore agitata, existimans se voti religione obstrictam. 29 Illum puerum.

In gelidâ 1 fixum 2 ripâ, febrimque 3 reducet,
Quone malo mentem 4 concussa? 5 timore deorum.
6 Hæc mihi Stertinius 7 sapientum octavus amico
8 Arma dedit, posthac ne 9 compellarer inultus,
Dixerit insanum qui me, 10 totidem audiet, atque
Respicere ignoto discet 11 pendentia tergo.
12 Stoïce, 13 post damnum 14 sic vendas omnia pluris:
Quâ me stultitiâ (quoniam non est 15 genus unum)
Insanire putas? 16 ego nam videor mihi 17 sanus.
18 Quid? caput abscissum demens cùm portat 19 Agave
20 Gnati infelicis, sibi tùm furiosa 21 videtur?
22 Stultum me fateor (liceat 23 concedere veris)
Atque etiam insanum: tantùm hoc 24 edissere, quo me

1 Statutum. 2 Defluentis Tiberis. 3 Et febrim quartanam renovabit per aquæ frigiditatem, dum filium suum Jovis beneficio servatum, seque voti ream existimat. 4 Quonam autem insaniæ furore mentem percussam habens illud facit? 5 Vana superstitione. Responsio est. 6 Damasippus concludit disputationem Stertinii, atque ita depositio est Prosopopœjæ Stertinianæ, quæ perfecta fuit. 7 Vir sapientissimus, septem sapientibus Græciæ adnumerandus. Ironia. Nam septem duntaxat numerantur totius Græciæ sapientes Cleobulus Lydius, Chilon Lacedæmonius, Solon Salaminius, Pittacus Mitylenæus, Thales Milesius, Bias Prienensis, Periander Corinthius. Horatius verò sub persona Damasippi Stertinium irridens, quasi magnam ob sapientiam laudem meruerit, octavum ei in sapientibus locum tribuit. Simile huic illud Juvenalis Sat. 11. *Habeat jam Roma pudorem, Tertius è cœlo cecidit Cato.* 8 Hæc sapientiæ præcepta, hominum insaniam convincentia, tanquam arma & defensionem, quibus me tueri queam. Metaph. 9 Quisquam me insanum diceret, cum probe convitium illud in alios possim regerere, meque ulcisci. 10 Convitia. 11 Et a me sua peccata, et crimina, quæ pendent in mantica à tergo sibi ignoto (nemo enim suum tergum novit) id est, vitia, quæ ignorat, discet, ne in alienis vitiis dignoscendis & castigandis nimis acutus sit, in propriis omninò cæcutiat. Alludit hic Horatius ad Æsopi fabulam, qua finxit, unumquemque nostrum duas manticas gerere, & quidem in posteriorem à tergo nostra, in priorem à pectore aliena vitia conjici, unde aliorum vitia nobis semper ob oculos versentur, cum nostra ignorentur. Catul. *Sed non videmus manticæ quod in tergo est.* 12 O Damasippe. Jam enim poeta compellat Ironica Alleg. Damasippum, per Synecd. gen. sumta à vulgaribus mercibus ad doctrinæ Stoicæ contemtionem. 13 Quod infelici mercatura perpessus es. 14 Opto ut tuum tibi damnum probe compensetur, & resarciatur. *Sic* particula est benè precantis. 15 Stultitiæ. 16 Horatius. 17 Sapere. 18 Quid? (inquit Damasippus) Hoccine mirum est, ut stulti sibi sapere videantur, & insani sapientes? 19 Echionis conjux, filia Cadmi, dum Bacchi furore exagitata, filium suum Penthea, Bacchi sacra furiose contemnentem, cum reliquis Mænadibus pro vitulo discerpit, ipsumque capite truncat, &c. Fabulam narrat Ovid. 3. Met. 20 Penthei. 21 Minime. Sic & tu, o Horati, sanus tibi videris, cùm insanus sis. 22 Loquitur Horatius. 23 Locum dare veritati, quasi ab ea victus essem. 24 Expone mihi.

Ægrotare putes animi 1 vitio. 2 Accipe: primum
3 Ædificas, hoc est, 4 longos imitaris, ab imo
Ad summum totus 5 moduli bipedalis: et 6 idem
7 Corpore majorem 8 rides 9 Turbonis 10 in armis
11 Spiritum et incessum: qui 12 ridiculus minùs illo?
An quodcunque facit 13 Mæcenas, te quoque 14 verum est,
15 Tanto dissimilem, 16 et tanto certare minorem?
17 Absentis 18 ranæ pullis vituli 19 pede pressis,
20 Unus ubi 21 effugit, 22 matri 23 denarrat, 24 ut ingens
25 Bellua 26 cognatos 27 eliserit: 28 illa rogare,
Quantane, nùm tandem (29 se inflans) 30 sic magna fuisset?
31 Major dimidio. 32 Nùm tantò? Cùm magis atque
Se magis 33 inflaret: Non, si te 34 ruperis, 35 inquit,
36 Par eris. 37 Hæc à te non multùm 38 abludit 39 imago.

1 Morbo. 2 Audi, inquit Damasippus, dicam illud tibi. 3 Sumtuosè te geris. 4 Proceros imitaris, id est, incendendo te effers, ut longus videare: id est, cum tenuis curtæque supellectilis sis, & obscuro loco natus, opulentos & potentes viros imitaris. Alleg. est è perpetuis Metaph. à corpore ad animum vel ab imperito architecto, qui extra modum sumtu & magnificentia prodire videtur in ædificando, vel curam abjicere angustiæ vel laxitatis majoris, quam par sit. 5 A calce ad verticem homo duorum pedum, id est, brevis staturæ. 6 Tu idem Horatius. 7 Quo parvus admodum est. 8 Derides in ludis gladiatoriis. 9 Gladiatoris statura quidem brevis, sed animosi. 10 Cum in armis versatur & pugnat. 11 Animum, φρόνημα, & gestum tumidum. 12 Quare tu minus illo ridiculus? id est, cur te ipsum non eadem opera irrides? 13 Equitum Romanorum nobilissimus & ditissimus. 14 Illud te quoque facere æquum & par est? sic Ep. 7. l. 1. *Metiri se quemque suo modulo ac pede*, verum est. 15 Viro. 16 Et cum tanto tuo patrono ædificiis contendere te inferiorem & fortunis & honoribus, id est, qui tenuis fortunæ libertino patre natus es? 17 Peregrè profectæ. Æsopi fabula. 18 Matris. 19 A pede vituli contriti pulli cum essent. 20 Pullus. 21 Mortis periculum. 22 Domum revertenti. 23 Ordine, accurateque narrat. Ter. *Hæc audò illi jam* denarrabo. 24 Quomodo. 25 Vitulus. Synecd. gen. 26 Sorores & fratres suos una secum natos, συγγενεῖς, ranunculas è matre rana natas. Synecd. gen. 27 Oppresserit, strangulaverit. Virg. 8. Æn. *ut prima novercæ Monstra manu, geminosque premens* eliserit *angues*. 28 Mater ranuncularum pullum suum rogabat vel rogare cœpit, quanta fuisset illa bellua, id est, quantus fuisset ille vitulus? 29 Se spiritu distendens. 30 Ut mater jam esset, cum se spiritu implevisset? 31 Bellua illa (inquit pullus) vel dimidio major fuit, quam tu jam es. 32 Major me fuit? inquit mater. 33 Mater. 34 Inflando. 35 Pullus. 36 Illi tamen belluæ par esse non poteris. 37 Damasippus Horatium alloquitur. 38 Discrepat, id est, non est dissimilis tuis moribus. Tu enim parvus, te inflas etiam, & magnum Mæcenatem vis imitari. 39 Vanitatis & insaniæ in rana.

1 Adde poëmata nunc (hoc est, 2 oleum adde camino)
3 Quæ si quis sanus fecit, sanus facis, et tu.
4 Non dico horrendam rabiem. 5 Jam desine. 6 Cultum
Majorem censu. 7 Teneas, Damasippe, tuis te,
8 Mille puellarum, puerorum mille 9 furores.
10 O major tandem parcas insane minori.

1 Huic in ædificando insaniæ adjunge nunc aliam, qua furis in poematis scribendis. 2 Unum alio accumula atque auge, ut in proverbio dicitur, ut major fiat insania. Alleg. enim est è Metaph. quòd cùm aliquis studet oleo restinguere incendium, magis auget: ita fit insania Horatii major, cùm ad stultam potentiorum æmulationem accedit poeticus furor. 3 Si quis inventus est, qui plenum carmen sine furoris instinctu scripserit, tunc tu etiam illa scribis: Sed falsum illud? Ergo & hoc. 4 Missum jam faciam iracundiæ tuæ insaniam, quam horrendam rabiem meritò quis appellaverit. Parecbasis vel Παράλειψις est Ironica, qua fingit se præterire silentio velle, quod exprobrat maxime, dùm illum notat extra modum cultui & victui indulgere: unde datur magna significatio non adesse constantiam. 5 Tot vitia mea enumerare. Verba sunt Horatii. 6 Non dico, sive prætermitto jam (inquit Damasippus) vestitum tuum sumtuosiorem, quam opes tuæ ferant. 7 Tuis te vitiis contineto, quæ satis multa domi habes, mea ne tangito. 8 Non dico jam (inquit Damasippus) insanos tuos amores. Epanodos est, ubi ejusdem vocis sonus in principio ac medio auditur, atque ibidem Ironica præteritio iteratur: prætermitto fœditatem tuæ libidinis, quam tamen patefacis maxime. 9 Periphrasis est Synecdochica intemperantium amorum. 10 O Damasippe, qui me stultior es & insanior, parcas mihi minori, id est, mihi minùs stulto, quàm tu es, maledicere desinas. Exclamatio est poetæ non ferentis diutius polypragmonicam Damasippi inquisitionem, qua illius mores diligentius excutiebat, quam optasset.

SATYRA IV.

Sub personâ cujusdam Catji, philosophi Epicurei, irridet Epicureorum præcepta ad rem culinariam spectantia.

1 Undè, et quò Catius? 2 Non est mihi tempus, 3 aventi
4 Ponere signa novis præceptis: qualia 5 vincant
Pythagoram, 6 Anytique reum, doctumque Platona,

1 Undè venit noster Catius, & quò tendit? Communis salutandi obvios formula. Dialogismus est interrogantis poetæ, et respondentis Catii. 2 Non vacat mihi jam (inquit Catius) tibi respondere. 3 Quippe qui arduis jam negotiis occupatus avide cupiam. 4 Præceptis, de arte culinaria exprimendis & interpretandis, nunquam à quoquam traditis, nomina imponere & vocabula, quæ sunt rerum σημεῖα, id est, signa. 5 Qualia præcepta vincere possint sapientiam & scientias inventas à Pythagora, Socrate, Platone. Alleg. est Meton. effic. 6 Socratem, qui ab Anyto & Melito tanquam impius & mortis reus accusatus est. Periphrastica Synecdoche.

1 Peccatum fateor, cùm te sic tempore 2 lævo
Interpellarim: sed des veniam 3 bonus, oro.
Quòd si 4 interciderit tibi nunc aliquid, 5 repetes mox,
Sive est naturæ hoc, sive artis: 6 mirus utroque.
7 Quin id erat curæ, quo pacto cuncta 7 tenerem,
Utpote res 8 tenues, tenui sermone 9 peractas.
10 Ede hominis nomen simul, an Romanus, an hospes.
11 Ipsa memor præcepta canam: celabitur 12 autor.
Longa quibus 13 facies ovis erit, illa memento,
14 Ut succi melioris, et ut magis alba rotundis,
15 Ponere: 16 namque marem cohibent callosa vitellum.
17 Caule suburbano, qui siccis crevit in agris,
Dulcior: 18 irriguo nihil est elutius horto.
19 Si vespertinus subito te oppresserit hospes,
Ne gallina malum 20 responset dura palato,

1 Admisisse. Verba Horatii. 2 Tempore tam inopportuno & intempestivo. Metaph. ab auspicibus. 3 Ut benigne, vel pro tua facilitate & bonitate mihi ignoscas. 4 Exciderit, id est, memoria effluxerit, oblitus fueris importuna hac mea interpellatione. 5 Illud facile recordaberis, in memoriam revocabis, cujuscunque etiam materiæ illud opus sit, quod tractas, sive è causis naturalibus est dependens, sive industriæ humanæ inventum est. 6 Tu in utroque artifex es plane admirandus. Ironia est, qua intelligit, Catium nihil, aut parum naturæ & ingenii bonitate & arte valere. 7 Profecto (inquit Catius) id ipsum meditabar, hoc agebam, quomodo omnia illa præcepta, quæ paulò ante à præceptore meo audivi, firma memoria retinerem. 8 Subtiles, & difficilis perceptionis. Polyptoton est, ac præterea quædam Ironia. Ex rebus enim contemplationis altæ & subtilis (quales ridicule poeta videtur affingere huic Epicureo Catio,) quæ curam exactam & philosophi subtilitatem requirant, vulgares, & cuique facile occurrentes intelliguntur. 9 Et quæ non minus subtili sermone à præceptore meo fuerant explicatæ. 10 Dic mihi nomen illius solertissimi præceptoris tui, inquit Horatius: & simul expone, sit ne ille Romanus natione, an verò peregrinus aliquis, tam sapientissimus opsonatoriæ artis magister. 11 Ipsa præcepta hujus artis memorabo tibi: autor verò præceptorum illorum, ejusque nomen a me non divulgabitur. Verba Catii. 12 Est hic quædam Synecd. gen. pro magistro. 13 Quibuscunque ovis non rotunda, sed longa forma vel figura est. Hoc sumtum est ab homine, cujus facies est proprie. Doctrinam suam bonus ille præceptor, et cœnam Romani ab ovis exorsus est. 14 Quippe quæ sunt gratioris saporis, & interius magis candida, quam rotunda. 15 In mensam tibi apponere, ut Sat. 2. l. 1. positum *sic tangere nolit.* 16 Illa enim oblonga ova dura, fortia, & tanquam callo obducto marem vitellum, id est, semen masculi in se continet, unde pullus masculus nasceretur. 17 Deinde brassica vel caulis, qui crevit in agris siccis, id est, minime irrigatis, melior est caule, qui in horto suburbano humido nascitur. 18 Quippe qui horto humido multisque aquis irrigato proveniunt, illis nihil est insulsius, insipidius. 19 Si amicus quidam hospes vespertino tempore ex improviso tibi supervenit. 20 Ob carnis duritiem ingrata palato hospitis male resistat, difficulter mandatur & sapiat: quomodo Sat. post. 7. dicet, *Responsare cupidinibus*, id est, adversari. Metaph. est à participe rationis ad ejusdem expers. Proprie enim *responsant*, qui ferociter & aspere alteri compellanti respondent.

1 Doctus eris vivam misto mersare Falerno:
2 Hoc teneram faciet. 3 Prætensibus optima fungis
Natura est: 4 aliis malè creditur. 5 Ille salubres
Æstates peraget, qui 6 nigris prandia moris
7 Finiet, 8 ante gravem quæ legerit arbore solem.
Aufidius 9 forti miscebat mella Falerno,
10 Mendosè: quoniam vacuis committere venis
Nil, nisi 11 lene, decet: leni præcordia 12 mulso
13 Prolueris melius. 14 Si dura morabitur alvus,
15 Mitulus, et 16 viles pellent 17 obstantia conchæ:
18 Et lapathi brevis herba, sed albo non sinè 19 Coo.
20 Lubrica nascentes implent conchylia 21 lunæ.
Sed non omne mare est 22 generosæ fertile testæ.
Murice Bajano melior 23 Lucrina peloris:
24 Ostrea Circæis, 25 Miseno oriuntur echini:
26 Pectinibus patulis jactat se molle Tarentum.
Nec sibi cœnarum quivis temerè 27 arroget artem,
28 Nî priùs exactâ tenui ratione saporum.

1 Tùm disces illam gallinam vivam immersare & sic exstinguere vino Falerno aqua permisto. 2 Hæc res carnem ejus molliculam reddet, ac proinde ori ac stomacho & aptiorem & gratiorem. 3 In pratis provenientibus. 4 Fungis in alio loco natis periculosum est vesci. 5 Ille homo diu vivet et valebit. 6 Et maturis. 7 Claudet, terminabit, is qui mora ultimo loco omnium gustabit. 8 Et illis quidem, quæ matutino tempore ex arbore decerpserit, antequàm gravis solis calor ingrueret. Meton. effic. & periphrasis est temporis matutini & antemeridiani. 9 Austero vino Falerno & ex melle conficiebat. 10 Idque faciebat imperite admodum. Hoc videtur translatum è scriptis & libris, in quæ dicitur propriè menda vel mendum incidere (unde illa, *mendosus librarius*, *mendosa historia*, *mendosè scribuntur*) ad significationem aliorum vitiorum, ut hic ad vitiosam τοῦ οἰνομέλιτος i. mulsi, conficiendi rationem. 11 Temperatum. 14 Melicrato. 13 Sitiens irrigaveris. 14 Si venter tuus sese non exoneret. 15 Musculus ex concharum genere pisciculus. 16 Parvi pretii. 17 Omnia obstantia in intestinis, quæ ventris meatus claudunt, propellent & removebunt. 18 Et rumex, herba quæ brevia & acuta habet folia, ventrem etiam evacuat. 19 Sed quæ herba tamen non adhibeatur sine vino candido, sic dicto ab insula Coo. 20 Lævia; *vel*, alvum solventia & lubricam facientia. Meton. effect. 21 Luna crescente, conchylia plena fiunt. 22 Generosorum conchyliorum, id est, sed non in omnibus maris partibus conchylia inveniuntur. 23 Concha illa, quæ peloris dicitur, & in lacu Lucrino capitur, melior est, quam concha illa vel murex, qui in Bajano littore amœnissimo nascitur. 24 Ostrea proveniunt in mari Circæo, ubi Circæum promontorium. 25 Pisces hirsuti, & aculeis armati nascuntur in Miseno Bajarum portu, ubi Misenus, Æneæ nauclerus, undis submersus periit. 26 De piscibus os aperientibus, qui conchas habent serratas ad similitudinem pectinis, gloriatur Tarentum, Apuliæ oppidum, delicatum & luxu diffluens. 27 Usurpet, sumat. Προκαταλήψις opinionis eorum, qui facilem instruendæ cœnæ rationem existimant. 28 Nisi prius certò cognita et explorata saporum ratione, quæ subtilis est & difficulter percipitur.

Nec satis est carâ pisces 1 averrere 2 mensâ
3 Ignarum quibus est jus aptius 4 et quibus assis
5 Languidus 6 in cubitum jam se conviva reponet.
7 Umber, et 8 ilignâ nutritus glande, rotundas
9 Curvet aper 10 lances carnem vitantis inertem.
Nam 11 Laurens malus est, 12 ulvis et arundine
13 pinguis.
14 Vinea summittit capreas non semper edules.
15 Fœcundi leporis 16 sapiens 17 sectabitur armos.
Piscibus, atque avibus quæ natura, et foret ætas,
Ante meum 18 nulli patuit quæsita 19 palatum.
Sunt, quorum ingenium nova tantùm 20 crustula promit.
21 Nequaquam satis in re unâ consumere curam:
Ut si quis solùm hoc, mala ne sint 22 vina, 23 laboret,
Quali perfundat pisces 24 securus 25 olivo.
26 Massica si cœlo 27 supponas vina sereno,
28 Nocturnâ, si quid crassi est, tenuabitur aura,
Et 29 decedet odor nervis 30 inimicus: at 31 illa

1 Pisces è macello piscatorio carè & magno pretio emtos domum suam converrere & portare. Sumptum hoc est à piscatoribus, qui everriculo pisces capiunt aquam verrendo, 2 Meton. est subj. nempe mensæ & macelli pro piscibus ibi carè venalibus. 3 Qui ignarus sit, quibusnam piscibus jus magis conveniat, i. quinam pisces in patina jure mersi apponi debeant. 4 Et contra quinam illi pisces sint, qui assi longe sint dulcissimi, i. quibus assi, i. sine condimento ullo & jure appositis. 5 Conviva jam edendo satiatus insurget iterum ad edendum, quasi ad novas delitias excitatus. 6 In illum corporis habitum, quo edere aut bibere solet. Alludit ad antiquum ex tricliniis cœnandi morem, è quibus convivæ accumbentes, corpore leviter in sinistrum cubitum reclinato, cibum potumque trantisper capiebant, dum essent saturi. 7 Aper in Umbria natus & captus. 8 Ilignæ arboris. 9 Suo pondere curvet, oneret & impleat. Totos enim ponebant apros, ut lances curvari minimè mirandum sit. Juven. *Quanta est gula, quæ sibi totos Ponit apros!* 10 Grandes patinas illius viri, qui carnem vilem vitat, id est, qui non nisi egregiam carnem, & aprum præclarum comedit. 11 Nam aper in agro Laurente captus, inque locis palustribus enutritus, malus est. 12 Herbis palustribus, non glande, ut Umber aper. 13 Redditus. 14 Vinetum, vel locus vitibus consitus non semper suppeditat capras ad edendum sive esui aptas. *Edulis* derivatur ab *edo, es, est.* 15 Crebrò prægnantis. 16 Cui palatum sapit, qui palato acuto est, qui ad gulam sapiens est. *Sapiens* enim dicitur, quicunque rei, de qua agitur, peritus est. 17 Præferet carnem illam, quæ in summo circa armos ac spinam est. 18 Nulli cognita fuit. 19 Ante meam accuratam inquisitionem. Sapor in lingua & palato consistit. 20 Novas placentas ex melle, farina, oleo, lacte, caseo, aliisque depromit & excogitat. 21 Non satis est eleganti opsonatori. 22 Quæ potat. 23 Curet. 24 Negligens, non curans. 25 Oleo. 26 Vina optima in monte Massico nata. Vide Od. 1. l. 1. 27 Nocte subjicias, & totam noctem sub cœlo puro & nitido maneant. 28 Per nocturnam auram attenuabitur & liquescet, si quid in illis fœculenti reliquum est. 29 Exspirabit. 30 Ingratus. 31 Vina Massica.

Integrum perdunt 1 lino vitiata saporem.
Surrentina 2 vafer qui miscet fæce 3 Falernâ
Vina, columbino 4 limum benè colligit ovo:
5 Quatenus ima petit 6 volvens aliena vitellus.
Tostis 7 marcentem squillis recreabis, et Afrâ
Potorem cochleâ. Nam 8 lactuca 9 innatat acri
Post vinum stomacho: 10 pernâ magis, ac magis 11 hillis
12 Flagitat in morsus refici; 13 quin omnia malit,
Quæcunque immundis fervent allata 14 popinis.
Est operæ pretium duplicis 15 pernoscere juris
Naturam: 16 simplex è dulci constat 17 olivo,
Quod pingui miscere mero 18 muriâque decebit,
19 Non aliâ, quàm quâ Byzantia putruit urca.
20 Hoc ubi 21 confusum 22 sectis inferbuit herbis,
23 Corycioque croco sparsum 24 stetit, 25 insuper addes
Pressa Venafranæ quod bacca 26 remisit olivæ.
27 Picenis cedunt pomis 28 Tiburtia 29 succo:
Nam 30 facie præstant. 31 Venucula convenit ollis.
Rectiùs Albanam fumo duraveris uvam.

1 Colo & sacco lineo vinario, per quem vinum transfunditur, ut purius fiat, quod Catius damnat. Meton. mat. 2 Solers. 3 Cum fæce vini Falerni, ut bonum inde saporem contrahant. 4 Fæcem. 5 Quia vitellus ima dolii petit, id est, in fundum decidit. 6 Trahens secum aliena à natura vini, id est, fæces. 7 Potorem languentem & nimio cibo ac potu omnia fastidientem, iis piscibus, qui molli crusta teguntur, reficies, & ad edendum atque bibendum excitabis, innovabis, & cochlea in Africa capta. 8 Lactucam, post epulas & vinum largius sumptum, esitare solebant. 9 Subsidere non vult, & ita concoctionem impedit. Occupatio est: poterat enim quispiam dicere, lactucam ad eandem rem valere: hoc autem refellit. 10 Suilla. 11 Tenuissimis intestinis carnibus suillis & arvina fartis, potiùs quàm lactucis, in minuta frustula concisis. 12 Conviva nauseans ad mordendum & edendum recreari vult. 13 Epanorthosis, ne quis forte putaret superiora edulia tantum valere ad tollenda compotorum fastidia, ad quæ valent etiam sæpe vilissima quæque & immundissima. 14 E popinis, id est, locis in quibus publice & delicate parantur & venduntur opsonia. 15 Exacte noscere & describere. 16 Jus. 17 Ex oleo dulci non grave olente aut corrupto. 18 Jure & liquamine piscium. 19 Non qualibet muria, sed ea, qua balena aliqua in mari prope Byzantium capta, in liquamen liquefacta est. Alii *orcam* interpretantur de fictili vase Constantinopolitano angusto ore & amplo ventre. 20 Vinum pingue cum muria. 21 Inter se permistum. 22 Oleribus minutim concisis igni admotum ebulliendo inferbuit. 23 In Coryco, Pamphyliæ oppido, nato. 24 Incoctum herbis jam deferbuit. 25 Superfundes oleum ex bacca Venafrana expressum. 26 Profudit & emisit. 27 *Picenum*, est regia Italiæ, hodie dicta *Marchia Anconitana*. 28 Tiburtina, Tibure nata. 29 Quoad succum, id est, Picena mala sunt dulciora Tiburtinis. Enumerat jam secundæ mensæ fercula, quæ pomorum erant. 30 Colore & pulchritudine. 31 Uva Venucula, si uvam passam velis præparare, melius in ollis conservatur.

1 Hanc ego cum malis, ego 2 fæcem primus, et 3 halec,
Primus et invenior piper album, cum sale nigro
4 Incretum, puris circumposuisse catillis.
5 Immane est vitium, 6 dare millia terna macello,
7 Angustoque vagos pisces urgere catino.
8 Magna movent stomacho fastidia, seu puer 9 unctis
10 Tractavit calicem manibus, 11 dùm furta ligurit:
Sive gravis 12 veteri crateræ limus adhæsit.
13 Vilibus in scopis, 14 in mappis, 15 in scobe, 16 quantus
Consistit sumptus? 17 neglectis, 18 flagitium ingens.
19 Te n' lapides varios lutulentâ radere 20 palmâ,
21 Et Tyrias dare circum illota toralia vestes?
22 Oblitum, quantò curam. sumtumque minorem
Hæc habeant, tantò reprendi justiùs illis,
Quæ, nisi divitibus, nequeunt contingere mensis?
23 Docte Cati, per amicitiam, divosque 24 rogatus,
25 Ducere me auditum, perges quocumque, memento.
Nam quamvis referas 26 memori mihi pectore 27 cuncta,

1 Hanc uvam Albanam passam ego primus invenior circumposuisse in mundis & nitidis catillis. 2 Liquamen ex vini fæce expressum. 3 Aliud genus liquaminis ex piscium intestinis sale colliquefactis. 4 Incerniculo, i. cribri genere, purgatum, & à suo furfure separatum. Derivatur hæc vox ab *incerno*, i. purgo & separo. 5 Non tolerandum. 6 Tria millia nummorum vel sestertium quotidie insumere piscibus in macello venalibus. 7 Et in angustis patinis grandes pisces, in aquis vagari solitos, coarctare & continere, i. apponere. 8 Magnam nauseam movent sordes in poculis & calicibus. 9 Sordidatis. 10 Attrectavit. 11 Dùm carnes, pisces, aliaque opsonia e patinis suffuratur, & clanculum vorat. Synecd. gen. Al. *frustra*. 12 Situlæ sive vasi ad hauriendam aquam cariosæ, *vel*, antiqui operis. 13 In scopis parvo pretio habendis, quibus pavimentum verritur. 14 Quibus convivæ manus unctas tergant, seu quibus immunda vasa, immundamque supellectilem tergamus. 15 In serrarum rasura, qua res immundas tergimus. 16 Quam exiguus sumtus est? 17 Quæ cùm negliguntur. 18 Admittitur. 19 Te ne decet, o Horati, pavimentum ædium tuarum versicolori marmore constratum, &c. Synecd. gen. 20 Scopis lutulentis palma contextis verrere, Meton. mat. 21 Et circum Tyrias? i. purpureas vestes dare illota toralia, id est, stragulis, quibus lectus discumbitorius sternitur, sordidis & immundis purpureos tapetes & mappas substernere, & non potiùs contra, tegere sordida toralia purpureis stragulis? 22 Te ne immemorem decet, quantò minus curæ, & impensæ requirant hæc vilia utensilia, tantò etiam justiùs te reprehendi, quam si illa desiderarentur, nempe cari pisces & vina generosa, quæ nonnisi divites solent habere? quæ si non comparent, avaritiæ vitio illis vertitur. 23 Jocosa est Ironia, qua cùm videatur ipsius doctrinam probare maximè, valdè tamen improbare intelligitur. 24 Rogo te. 25 Eò, ubi audiam illa præcepta, quæ tu audivisti. 26 Memoriter. 27 Omnia illa, quæ à præceptore tuo audivisti. Procatalepsis est ejus, quod Catius opponere potuisset, se via ac ratione tradidisse artem opsonandi poetæ ut nihil supersit, quod ipse desiderare possit.

Non tamen 1 interpres tantundem juveris: adde
2 Vultum habitumque hominis, quem 3 tu vidisse 4 beatus
Non magni 5 pendis, 6 quia contigit: at mihi cura
Non mediocris inest, 7 fontes ut adire 8 remotos,
Atque 9 haurire queam 10 vitæ præcepta beatæ.

1 Tu tamen, dùm referendo quæ audivisti, tantùm interpres sis, non tantum mihi prodesse potes, quantum principalis præceptor ipse loquens. 2 Actum sive gestum, & motum præceptoris tui in docendo. 3 O Cati. 4 Felix existens, eo quòd videris. 5 Æstimas. Tractum ab antiquorum consuetudine, qui ante signatam pecuniam, æs & argentum pendebant. 6 Quia contigit tibi audire & videre eum docentem. 7 Ut audiam ipsos auctores & inventores hujus doctrinæ, non te tanquam rivulum. Alleg. è Metaph. notis. 8 Ultimos. 9 Ab eo, tanquam è perenni fonte. 10 Præcepta in vita humana saluberrima.

SATYRA V.

Sub persona Ulyssis Tiresiæ umbram apud inferos consulentis poëta insidiatores et captatores testamentorum describit.

Hoc quoque, 1 Tiresia, 2 præter narrata, petenti
Responde: quibus amissas reparare queam 3 res
4 Artibus atque modis. Quid rides? Jamne 5 doloso
Non satis est 6 Ithacam 7 revehi, 8 patriosque Penates
Aspicere? 9 O nulli quidquam mentite, vides, ut
10 Nudus inopsque domum redeam 11 te vate: neque 12 illic.

1 *Tiresias* fuit vates Thebanus, cujus judicio Juno offensa, eum oculis orbavit. Dialogismum de ratione res amissas reparandi Ulysses aggreditur. 2 Præter alia quæ mihi narrasti & exposuisti, id est, præter illam prædictionem mei reditus in patriam. 3 Opes meas tot calamitatibus & naufragio perditas, ob Solis boves à sociis violatos, contra Tiresiæ oraculum, possim resarcire. 4 Quo jure, quaque injuria. 5 Nonne satis est, o Ulysses, tibi astuto & fallaci, &c. Sunt verba Tiresiæ. Al. *dolose.* 6 Patriam tuam, cujus tanto desiderio visendæ tenebatur, ut sapientissimus ille vir immortalitatem dicatur repudiasse, ait Cic. l. 2. de Legib. & l. 1. de Orat. *cujus rei tanta vis ac natura est, ut Ithacam illam in asperrimis saxis, tanquam nidulum, affixam sapientissimus vir immortalitati anteponeret.* 7 Navibus. 8 Θεοὺς πατρῴους, Meton. adjunctorum idolorum pro ædibus, & rursùs harum pro uxore, liberis, reliquaque familia, quos dii permiserant Ulyssi potestatem omnes videndi. 9 O Tiresia, qui semper verax inventus es, inquit Ulysses. Exclamatio est admirantis, facto jam periculo, veritatem Tiresianæ vaticinationis, quæ prius edita fuerat. 10 Omnibus rebus meis naufragio spoliatus, dum in Sicilia socii mei boves Solis lædunt, & naufragio pereunt. 11 Te vaticinante, ex tuo vaticinio. 12 In Ithaca, domi meæ.

Aut 1 apotheca 2 procis 3 intacta est, aut 4 pecus: atqui
Et 5 genus, et virtus, 6 nisi cum re, vilior 7 algâ est.
8 Quando pauperiem, missis 9 ambagibus, horres;
10 Accipe, quâ ratione queas ditescere. 11 Turdus,
Sive aliud 12 privum dabitur tibi, 13 devolet illûc,
Res ubi magna 14 nitet, domino sene: dulcia poma,
Et quoscunque 15 feret 16 cultus tibi fundus 17 honores,
18 Ante Larem gustet venerabilior Lare 19 dives,
20 Qui quamvis 21 perjurus erit, 22 sine gente, 23 cruentus
Sanguine fraterno, 24 fugitivus; ne tamen illi
Tu comes 25 exterior, si postulet, ire recuses.

1 Repositorium, sive locus, ubi quippiam conditur, ut vinum, arma, fruges: ab ἀποτίθεσθαι, id est, *fructus condere*. 2 Uxoris meæ Penelopes. 3 Reliqua est, id est, nullus locus, ubi vinum aut frumentum conditur, intactus est. 4 Relictum est: nam oves pariter & boves consumti sunt. 5 Genus meum, quod per patrem Laertem, avumque Arcesium, à proavo meo Jove, deorum maximo, deduco, id est, viri genere clari, & virtute insignes, qui sine re facile in contemtionem adducuntur. Meton. adj. 6 Nisi cum pecunia & divitiis conjuncta sit. 7 Herba inutili, nullius usus, quam mare ejicit. Vide Od. 7. lib. 5. 8 Quandoquidem, quoniam. Loquitur Tiresias. 9 Omissis eloquentiæ, qua es instructus, circuitionibus. 10 Cognosce ac disce à me. 11 Sive turdus, avis nobilissima. 12 Proprium, privatum, rarum, eximium, quod vulgò non reperitur. Sic Ep. 1. l. 1. *quem ducit* priva *triremis*, id est, sibi propria: opponitur enim navigio conducto. 13 Celeriter dono mittatur ad divitem senem, ne alius senem præoccupet. Apposita festinationi Metaph. ab avibus dono mittendis desumpta. 14 Maximi nummorum acervi fulgent, possessore eorum sene existente, & liberis carente. 15 Proferet, producet tibi. 16 Ager bene aratus: à *fundendo* dictus, quod quotannis multa *fundat*. 17 Præstantissimos fructus & frugum primitias & ornatus. Metaph. ab hominibus: qualis fuit Od. 17. l. 1. *ruris honores*: qualis etiam 2. Georg. *Frigidus & sylvis Aquilo decussit* honorem. 18 Antequam fructuum primitias Laribus tuis domesticis offeras. Polyptoton est; ac Meton. rei significatæ, pro simulacro Laris, cui primitiæ frugum deferebantur. 19 Senex dives orbus, qui majori religione tibi colendus est, quam Lares: ut à quo citiùs, quam à Laribus, divitiis donaberis. 20 Dives orbus senex. Procatalepsis est, ubi occupatur & diluitur objectum Ulyssi. 21 Fraudulentus & sceleratus. 22 Sine genere, ignobilis, ut libertus vel libertinus: quod Sat. 6. l. 1. dixit, *nullis majoribus*: contra *gentilis* est, qui communione nominis cum aliis continetur, ab ingenuis oriundus, cujus nemo majorum servitutem servivit. 23 Conraminatus, id est, fratricida. Virg. 1. Æn. *primo quæ prodita somno Tydides multa vastabat cæde* cruentus. 24 Quamvis servus nequam fuerit. 25 Sinisterior, à sinistra parte loco minus honorato; sicut *interior* est, qui tenet partem dextram magis honoratam. Ita enim Ovid. 5. Fast. de sene, cui à juvenibus honor debeatur: *Et medius juvenum, non indignantibus ipsis, Ibat, & interior, si comes unus erat.*

1 Ut ne tegam spurco Damæ latus? 2 haud ita Trojæ
Me gessi, certans semper 3 melioribus. 4 Ergo
Pauper eris. Fortem 5 hoc animum tolerare jubebo.
Et quondam 6 majora tuli. Tu 7 protinus, undè
Divitias 8 ærisque 9 ruam, dic, 10 augur, acervos.
11 Dixi equidem, et dico: captes 11 astutus ubique
Testamenta senum: 13 neu, si 14 vafer unus et 15 alter
16 Insidiatorem 17 præroso fugerit hamo,
Aut spem 18 deponas, 19 aut artem illusus omittas,
Magna minorve 20 foro si res 21 certabitur olim:
Vivet 22 uter locuples sinè gnatis, 23 improbus, ultrò
Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
Defensor: famâ civem, causâque 24 priorem
Sperne, domi sic gnatus erit, fœcundave conjux.

1 Itane verò jubes, inquit Ulysses, ut turpi, vili, & nequam servo Damæ latus claudam, illique à sinistro latere inferiori loco incedam? Hujus Damæ mentio fit Sat. 6. l. 1. qui libertinus factus est tandem valde opulentus. Puto tamen in *Dama* esse speciem quandam Synecdoches, pro sordidissimo ac vilissimo homine. 2 Serviliter. 3 Cum optimatibus ac principibus Græcorum, Agamemnone, Menelao, Achille, Ajace, de virtute & gloria contendens. 4 Quia homines inescàre, & vilioribus assentari non potes, nunquam rem facies. Tiresiæ conclusio. 5 Ut præter consuetudinem meam, Damam & infimum quemque hominem colam ditescendi causa, inquit Ulysses. 6 Graviora pertuli. 7 Continuò, deinceps. 8 Nummorum. Meton. est primùm mat. deinde Synecd. spec. pro qualibet pecunia. 9 Eruam, effodiam, comparem. Virg. Æn. 11. *& confusa* ruebant *Ossa foco*, id est, eruebant e focis. Alludit ad avarorum senum mores, qui suum thesaurum solent humi defodere, aut in arcis conclusum diligenter asservare. 10 O augur Tiresia. 11 Loquitur Tiresias. 12 Astute, vel sis astutus captator insidiatorque senilis hæreditatis, vel denique *astutus*, id est, astutus cùm sis. Discere quidem quamvis sapiens optat Ulysses, sed alia, quàm Tiresias suggesserat, ratione. 13 Neve. 14 Circumspectus. 15 Ex orbis senibus. 16 Te captatorem hæreditatis, qui captandæ hæreditatis causa munera quasi ex insidiis offers. 17 Prægustato. Alleg. e Metaph. subjiciens quasi sub aspectum mores captatoris, qui, & ipsius senex captandus, comparantur cum piscatoribus & piscibus, in quorum utroque requiritur perseverantia laboris & tolerantia. Unde Mart. de captatore quodam. l. 6. *Munera magna quidem misit, sed misit in hamo, Et piscatorem piscis amare potest?* 18 Abjicias spem potiundi, id est, ne desperes. 19 Aut frustratus ab eo, quem captabas, artem captandi, id est, dolum, omittas, nec insidiari desinas. 20 In foro judiciali. 21 Litigabitur, disceptabitur posthac sive de magna, sive de parva re. 22 Duorum illorum litigantium. 23 Esto *ultrò*, id est, non rogatus, *illius viri improbus defensor*, id est, indefessus patronus, qui ipse malitiosus meliorem civem, &c. 24 Meliorem sperne, id est, noli suscipere litem ejus, qui alteri præstet nominis existimatione ac causæ bonitate.

1 Quinte, puta, aut Publi (2 gaudent 3 prænomine molles
4 Auriculæ) tibi me 5 virtus tua 6 fecit amicum.
7 Jus anceps novi, causas 8 defendere possum,
Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te
Contentum 9 cassâ nuce 10 pauperet: hæc mea 11 cura est,
Ne quid tu 12 perdas, 13 neu sis jocus. 14 Ire domum, atque
Pelliculam curare jube: 15 Sis cognitor ipse,
16 Persta, atque obdura: seu 17 rubra Canicula 18 findet
Infantes statuas, seu pingui 19 tentus omaso
20 Furius hybernas cana nive 21 conspuet Alpes.
Nonne vides, (22 aliquis cubito 23 stantem propè tangens
24 Inquiet) 25 ut patiens? ut 26 amicis aptus? 27 ut acer?

1 Tali autem sermone senem tibi compellandum puta, Quinte, aut Publi. Docet enim hic Tiresias, compellandos esse honorificis prænominibus senes divites, à quibus rem exspectes. 2 Delectantur. 3 Ingenuitatis aut libertatis, atque etiam nobilitatis indice. Veteres Romani tribus appellationibus erant nominati, prænomine, quod erat commune: nomine, quod erat gentis: cognomine, quod erat familiæ nomen: ut M. Tullius Cicero. 4 Delicati divites, qui delectantur blandis appellationibus. Synecd. memb. 5 Non pecunia tua. 6 Ut omnia fausta tibi cupiam. 7 Jus ambiguum & controversum, quod in utramque partem trahi potest. 8 Tanquam insignis advocatus. 9 Inani nuce, id est, re quavis levissima & vilissima adempta. Synecd. spec. Plaut. *Non ego nunc emam vitam tuam* vitiosa nuce, id est, uno obolo. Idem: *Te amatorem inventum esse inanem, quasi cassam nucem.* 10 Spoliet & pauperiorem reddat. Plaut. *nam boni viri Me paupe*rant, *improbi alunt, augent rem meam mali.* 11 In judicio. 12 In judicio, vel alibi. 13 Neve aliis ludibrium sis, tanquam qui res suas nequeat defendere. Catul. Jocum *me putat* esse *moechæ turpis.* Ter. *Postremò nos jam fabulæ sumus.* 14 Quin tu, o Ulysses, divitem illum domum ire, & corpus curare, id est, genio indulgere, atque de nulla re sollicitum esse jube. Sync d. part. 15 Ejus causæ diligens & exactus considerator sis, illamque tuere fideliter, ut tuam. 16 Persevera, & nunquam causæ patrocinium desere. 17 Ardens sydus cœleste. Alleg. est è perpetuis Metonymiis periphrasticis, id est, sive æstas calidissima sit, sive acris hyems sit, durandum tibi erit. 18 Intenso suo calore torrebit elingues & mutas statuas, quæ os habent, nec tamen loquuntur. Metaph. est ab homine ad sermonem nato. Hoc quidam putant contumeliose dictum in judices & actores causarum, qui sæpius fiunt infacundi & indiserti. 19 Distentus pinguibus intestinis, id est, obesus, crassus. 20 Furius bibaculus poeta, qui, cum hyemam describeret, utebatur hoc versu: *Juppiter hybernas canâ nive conspuit Alpes.* 21 Teget montes albis nivibus. Metaph. ab animatis corporibus ad Jovem & aerem. 22 Te tanto studio causam amici perorantem audiens. 23 Vicinum suum. 24 Dicet de te. Imperfecta est ac brevis Prosopopœja laudantis diligentiam captatoris. 25 Quanto labore Ulysses ille causam amici sustineat, ut laborum patiens sit? 26 Quorum causas tam accurate defendit. 27 Ut fortis & diligens causarum patronus?

1 Plures annabunt thynni, et 2 cetaria 3 crescent.
Si 4 cui præterea 5 validus malè filius in re
6 Præclarâ 7 sublatus aletur, ne manifestum
8 Cœlibis obsequium nudet te, 9 leniter in spem
Arrepe officiosus, ut et scribare secundus
10 Hæres: et, si quis casus puerum 11 egerit Orco,
12 In vacuum venias. 13 Perrarò hæc alea fallit.
14 Qui testamentum tradet tibi cunque 15 legendum,
16 Abnuere, et 17 tabulas à te 18 removere memento:
19 Sic tamen, 20 ut limis rapias, 21 quid prima secundo
Cera velit versu: 22 solus, multisne 23 cohæres,
24 Veloci percurre oculo. Plerumque 25 recoctus

1 Sic plures senes sine liberis & litigatores ad te accurrent, sua tibi negotia mandaturi, qui te quam primum locupletabunt. Alleg. e Metaph. *Thynni* sunt pisces admodùm celeres, quorum multi capiuntur in Hispania, ad columnas Herculis. Vide Plin. l. 9. c. 15. 2 Vasa grandiora, quibus grandiores pisces sale conditi asservantur. 3 Tibi. 4 Alicui civi Romano. 5 Valetudinarius & parum firmus. 6 In magnis divitiis. 7 Educandus susceptus, quem pater, ut Terentius loquitur, decrevit tollere. Virg. Æn. 9. *Non ita me genitor bellis assuetus Opheltes Argolicum terrorem inter, Trojæque labores* Sublatum *erudiit.* 8 Ne obsequium senis cœlibis tam apertum ac manifestum indicet & patefaciat te esse captatorem hæreditatis. Metaph. à spoliatis vestibus. 9 Sensim & paulatim in spem futuræ hæreditatis officiis tuis accede. Metaph. à serpentibus, quorum lapsus plerumque fugit sensum: ita præstandum est seni officium, ut qua mente id fiat, minimè sentiatur. 10 Filio languenti substitutus. 11 Ad Orcum sive ad inferos egerit, i. ad mortem perduxerit. 12 In locum hærede vacuum venias, i. ut tunc mortuo filio hærede, primo in solidum & ex asse hæres scribaris. 13 Hic fortunæ lusus, hic eventus, hic conatus perrarò captatorem frustratur, i. sæpius benè succedit. Metaph. à lusoribus. 14 Quicunque divitum senum orborum. Est Tmesis, i. sectio dictionis. 15 Ut cognoscas, utrum & qua in parte hæres conscriptus sis. 16 Id recusare. 17 Testamenti. 18 Rejicere, tanquam id non animadvertas eo nomine fieri. 19 Illas à te removeas. 20 Ut obliquis oculis, i. ex obliquo, transverse celeriter legas, qua parte tabulæ scribaris secundus hæres institutus. *Limis* enim dicuntur *legere*, qui dissimulant se legere quod legunt, & non recta facie, sed transversa legunt. Ter. Eun. *ego* limis *specto Sic per flabellum clanculum.* 21 Quid prima tabula cerata (i. primus versus, in quo scribebatur nomen testatoris) sibi velit, i. quem hæredem constituerit testator. Hoc intelligendum est e consuetudine veterum Romanorum, qui in tabulis ceratis scribere solebant. Itaque *prima cera*, *secunda*, *tertia* & *quarta*, significat primam, secundam, tertiam & quartam partem seu tabulam testamenti. In prima autem tabula nomen testatoris erat solùm: in secunda nomen hæredis scribebatur. 22 An solus hæres inscriptus sis. 23 Institutus. 24 Cursim perlege, & tacitè celeriterque nota. 25 Sæpe scriba ætate grandis & variis dolis informatus, inque multis negotiis versatus, ex Quinqueviro iterum scriba factus est, sæpè accidet, ut senex aliquis dives & astutus à captatore insidiis appetitus, ejus spem fallat, ut Coranus Nasicam delusit. Metaph. à rebus coctis & recoctis. Hoc autem sumtum est e fabula Æsonis, patris Jasonis, cujus rogatu Medea reddidit ipsi Æsoni juventam coquendo. Vide Ovid. 7. Met.

Scriba ex Quinqueviro 1 corvum deludet hiantem,
2 Captatorque 3 dabit risus Nasica 4 Corano.
5 Num furis? an 6 prudens ludis me, obscura canendo?
7 O Laërtiade, 8 quicquid dicam, aut erit, aut non:
9 Divinare etenim magnus mihi donat 10 Apollo.
Quid tamen ista velit sibi 11 fabula, si 12 licet, 13 ede.
14 Tempore, quo 15 juvenis Parthis 16 horrendus, 17 ab alto
Demissum genus Æneâ, 18 tellure marique
19 Magnus erit, 20 forti nubet 21 procera Corano
Filia Nasicæ, 22 metuentis reddere 23 soldum.
Tum 24 gener hoc faciet: 25 tabulas 26 socero dabit, atque
Ut legat orabit: multum Nasica 27 negatas
Accipiet tandem, et tacitus leget, invenietque
Nil sibi 28 legatum; 29 præter plorare, 30 suisque.
31 Illud ad hæc jubeo: mulier si forte 32 dolosa,
Libertusve senem 33 delirum temperet, 34 illis
35 Accedas socius: 36 laudes, 37 lauderis ut absens.

1 Avidum & insatiabilem captatorem, & aliorum hæreditati insidiantem fallet. Metaph. est ab ave crudivora ad Nasicæ soceri captatoris pleonexiam indicandam. 2 Deceptus. 3 Occasionem ridendi præbebit, & ludibrio erit. 4 Quem captat. 5 An insanis? Loquitur Ulysses. 6 Sciens me ludificas, cùm nescio quæ obscura de Nasica & Corano mihi recitas? 7 O Ulysse, fili Laertis, non te ludo. Patronymicum est. 8 Quicquid dicam ut futurum, illud certò erit & futurum est, aut quicquid dicam non fore, illud non erit. 9 Divinandi artem mihi dedit, ac prædictione futurorum instruxit. Sic Virg. Æn. 5. *magnum* dat ferre *talentum*. 10 Cujus oracula, tanquam ex sacro tripode profecta, sunt certissima. 11 De Nasica & Corano. vel *scribæ corvum deludet hiantem*. Loquitur Ulysses. 12 Per Proserpinam. 13 Aperi, declara. Sic supra; Ede *hominis nomen*. 14 Illo. Χρονογραφία, quando hæc res esset eventura: sc. eo tempore, quo Parthi Augusto imperanti reddent signa, quæ Crassus & Antonius amiserant. 15 Augustus. Synecd. gen. 16 Formidabilis. 17 Qui genus à sublimi illo Ænea habebit. 18 Terra. 19 Fortis. 20 Diviti Corano in uxorem dabitur. Propriè dicuntur *virgines nubere*, cùm capite velato traduntur viris, ut mos fuit apud veteres. 21 Adulta. 22 Fugientis & nolentis solvere genero solidum & integrum debitum, id est, dotem filiæ. Synecd. gen. 23 Syncope pro *solidum*. 24 Coranus, cui Nasicæ filia nuptura est. 25 Testamenti. 26 Nasicæ, Corani captatori, & insidiatori bonorum. 27 Testamenti tabulas, quas sæpe & diu inspicere se velle negavit. 28 Testamento relictum. 29 Præter ploratum & fletum, eò quod spe sua decīderit. Antimeria est Græcis usitata. 30 Et suæ filiæ. 31 Præterea præcipio & te moneo, quod sequitur. Aliud Tiresiæ præceptum ad captandum senem. 32 Versuta. 33 Ætate repuerascentem regat, ejusque rem domesticam administret. Sic Od. 4. L. 3. *qui mare temperat Ventosum*. 34 Liberto, uxori, vel concubinæ. 35 Adjungaris. 36 Laudare debes libertum & mulierem, & quicquid agant. Polyptoton. 37 Ab illis.

1 Adjuvat hoc quoque: sed vincit longè priùs 2 ipsum
Expugnare caput. 3 Scribet mala carmina vecors,
Laudato: scortator erit, cave 4 te roget: 5 ultrò
Penelopen facilis potiori trade. 6 Putasne,
7 Perduci poterit tam 8 frugi, tamque pudica,
Quam nequière proci 9 recto depellere cursu?
10 Venit enim magnum donandi parca juventus,
Nec tantùm 11 veneris, quantùm studiosa 12 culinæ.
Sic tibi Penelope 13 frugi est: quæ si semel uno
14 De sene gustârit, tecum partita 15 lucellum,
Ut canis 16 a corio nunquam 17 absterrebitur 18 uncto.
Me sene, quod dicam, factum est: anus 19 improba Thebis
20 Ex testamento sic est 21 elata: 22 cadaver
Unctum oleo largo nudis humeris tulit 23 hæres:
24 Scilicet elabi si posset mortua: 25 credo,
26 Quòd nimiùm institerat viventi. 27 Cautus adito:
Non desis 28 operæ, neve immoderatus 29 abundes.

1 Hoc quoque quod dixi, in captandi arte multùm conducit: illi enim te ulteriùs ipsi domino possunt commendare. 2 Sed longe præstat ipsum caput familiæ, id est, senem ipsum & dominum capere, sc. omnia ipsi assentando & indulgendo. Metaph. ab oppugnatione oppidorum. 3 Si dominus ille stultus vel insanus. 4 Noli tamdiu exspectare, ut tuæ uxoris concubitum ipsi indulgeas. 5 Sed sponte tua, non rogatus uxorem ei tuam tanquam potiori promtus concede. Sub Ulyssis & Penelopes personis insurgit in Romanos putidissimos, qui suas uxores, hæreditatis assequendæ gratia, vel invitas ultrò perducebant ad senes adulteros. 6 Verba sunt Ulyssis ad Tiresiam. 7 Quod uxor mea Penelope ad tantum flagitium propelli poterit. 8 Temperans. 9 A recto tramite castitatis transversam deducere. Allegoria est e Metaph. à viatoribus peritis, qui nunquam à recto itinere aberrant, ad significandam fidei conjugalis constantiam ac pudicitiæ integritatem. 10 Respondet Tiresias, Quid mirum, procos non potuisse uxorem tuam ad stuprum perducere? Venerunt enim ad eam juvenes illiberales & parci in magnum aliquid donando. 11 Rei venereæ. Meton. effic. pro amore, & subjecta ipsi pulchritudine. 12 Ventris, i. juventus potissimùm propter prandia, cœnas, compotationes & epulas accessit. 13 Casta & pudica est. 14 Si senis munera semel experta fuerit, i. si semel munera ab uno sene acceperit. Meton. subj. pro opibus senis. 15 Lucro, à sene accepto, tecum communicato. 16 Quod semel comedit. 17 Sic etiam uxor tua ab illo quæstu nunquam dimovebitur, sed semper in eo perseverabit. 18 Pingui. 19 Astuta. Narratio rei præteritæ. 20 A se paulò ante mortem condito. i. extrema testatricis voluntate & jussu in tabulis notato. Meton. subj. 21 A captatore hærede è domo ad sepulchrum. Ter. Effertur, *imus*. Cic. *Cn. Lucullus familiaris noster matrem* efferebat. 22 Mortua anus. 23 Ea lege institutus est hæres, ut si corpus testatricis oleo copioso inunctum nudis humeris ad sepulchrum portaret, & excideret cadaver lubricum, ipse hæres etiam hæreditate excideret. 24 Si fortè anus mortua ex humeris hæredis elabi posset, quæ viva captatorem vitare non potuit. Ironia. 25 Ideò factum esse. 26 Quia nimis officiosè se apud vivam anum insinuaverat. 27 Tu verò, o Ulysses, prudens divites orbos aggredere. 28 Officio tuo, quod à te efflagitatur. 29 Opera, id est, immodicis nimiisque obsequiis.

Difficilem et morosum 1 offendes 2 garrulus: 3 ultrò
Non etiam sileas. 4 Davus sis comicus, atque
Stes capite 5 obstipo, multùm similis metuenti.
6 Obsequio grassere: 7 mone, 8 si increbruit aura,
9 Cautus uti velet charum caput: 10 extrahe turbâ,
11 Oppositis humeris: 12 aurem substringe 13 loquaci.
14 Importunus amat laudari? donec, 15 Ohe jam,
Ad cœlum manibus 16 sublatis dixerit, urge, et
17 Crescentem 18 tumidis infla sermonibus 19 utrem.
Cùm te servitio longo curâque 20 levârit,
21 Et certum vigilans, Quartæ sit partis Ulysses,
Audieris, hæres: Ergo nunc Dama 22 sodalis
23 Nusquam est? undè mihi tam fortem, tamque 24 fidelem?
25 Sparge subinde: et si paulum potes, illacryma; 26 e re est,
27 Gaudia prodentem vultum 28 celare: sepulchrum,
Permissum 29 arbitrio, 30 sinè sordibus exstrue: 31 funus

1 Loquacitate sua. 2 Captator loquax. 3 Ne sis etiam dedita opera nimis taciturnus. 4 Talis esto, qualis inducitur Davus in comœdiis, nempe serviliter & timidè cum hero tuo loquens. 5 In alterum humerum inclinato, qui gestus est hominis ad palpandum parati. 6 Quovis genere obsequii incede, & divitem capta, eique insidiare. 7 Senem. 8 Si ventus vehementior factus est. Cæs. *Increbruit auster.* Cic. l. 7. Ep. Ventus increbrescit, *cura ut valeas.* Virg. Æn. 5. Crebrescunt *optatæ auræ.* 9 Ut sibi cavens, seu cautè & prudenter caput suum charum tegat valetudinis tuendæ gratia. 10 Exime senem è nimia hominum frequentia. 11 Opponens humeros tuos turbæ hominum, ne ab illa impellatur. 12 Auribus tuis substrictis & arrectis finge te attente auditurum longas senis narrationes: unde *sublata aure* dixit Epod. 6. 13 Seni. 14 Importune & impense, ita ut non desinat molestus esse, ni laudetur. Enallage partis. 15 Donec dixerit, Ohe, jam satis est. Exclamatio est gaudio exultantis. 16 Præ gaudio. 17 Laudibus, id est, magis magisque se efferentem. 18 Elatos ac superbos efficientibus. Meton. effect. 19 Hominem vanum & philautum, qui falsis laudibus & adulationibus velut uter intumescit. Alleg. è Metaph. ubi homo philautus & stultus comparatur cum utre flatibus repleto, & sermones tumidi, id est, inanes laudationes cum levibus ventis. 20 Morte sua. 21 Et cùm tu certo vigilans, non somnians, (id enim, quod maximoperè desiderat aliquis, somniare solet) hæc verba à testatores audieris, Ulysses quartæ partis relictorum meorum bonorum hæres esto: tùm subinde sparge hæc verba, *Ergo nunc*, &c. 22 Summus amicus meus. 23 Mortuus est? 24 Unde mihi tam potentem & tam fidelem amicum inveniam aut comparabo, qualis ille fuit? Aposiopesis est ad tegendam simulationem doloris valdè apta. 25 Dic plorabundus hæc verba, & exclama *undè mihi*, &c. Metaph. est à seminibus & liquoribus ad verba. 26 Licet, utile est. 27 Ex verbis testamenti percepta. 28 Fictis lachrymis. 29 Quod tuo arbitratu exstruendum commissum est. Testator enim vel ipse sepulchri modum in testamento præscribit, vel hæredis arbitrio relinquit. 30 Magnifice, non sordide. 31 Pompam funebrem à te factam.

Egregiè factum laudet vicinia. Si quis
Fortè 1 cohæredum senior 2 malè tussiet, 3 huic tu
Dic, 4 ex parte tua, seu fundi, sive domus sit
5 Emtor, 6 gaudentem nummo te addicere. 7 Sed me
8 Imperiosa 9 trahit 10 Proserpina? 11 vive, valeque.

1 Tuorum. 2 Graviter & periculosè phthisi laborabit, ut verisimile sit eum diu non posse vivere. Translatum à corpore male affecto ad animum ægerrime legatum hujusmodi ferentem. 3 Cohæredi. 4 Relictæ hæreditatis. 5 Sive quis emere velit fundum vel agrum. 6 Te paratum esse vilissimo pretio vendere, fundi pecuniam malle, quam hæreditatem retinere, & sub specie imaginariæ emtionis ipsi velle donare. 7 Tiresiæ umbra apud inferos hæc omnia loquitur. 8 Quæ imperium habet in mortuos. 9 Ad destinatum apud inferos locum, id est, impellit & prohibet. Sic apud Virg. 6. Æn. imminente aurora Sibyllæ monitu umbra Deiphobi Æneam relinquit. 10 Plutonis conjux, vitæ mortisque arbitra. 11 Ita comici solent summam rerum concludere.

SATYRA VI.

Se contentum iis, quæ habet, vivere, ac plura non optare dicit. Deinde otii sui, quo ruri fruitur, commoda cum incommodis negotiorum et molestiarum, quæ vitam urbanam comitantur, comparat.

1 Hoc erat in votis: 2 modus agri non ita magnus,
Hortus ubi, et tecto vicinus 3 jugis aquæ fons,
Et paulùm sylvæ 4 super his foret: 5 auctius, atque
Di melius fecêre: 6 benè est: nihil amplius oro,
7 Maja nate, nisi ut 8 propria hæc mihi munera faxis.
9 Si neque majorem feci 10 ratione mala rem,
Nec sum facturus 11 vitio culpave minorem:

1 Hoc, quod jam consecutus sum, optabam. *Vovere* est deo aliquid sancte promittere: quod quoniam ideò fieri solet, ut quod optamus Dei beneficio faciliùs consequamur, hinc *vovere* sæpe pro optare accipitur. Nec aliud est *in votis esse*, quam optare aliquid ut fiat. 2 Ut ager modicus mihi esset. 3 Perennis semperque fluentis. 4 Præter hæc, id est, ultra hortum & fontem perennem & exiguum agri modulum accederet, ad amœnitatem & umbram æstatis tempore captandam. 5 Dii cumularunt me pluribus atque melioribus bonis, quam optavi. 6 Satis est mihi, recte se habet. 7 O Mercuri, opum & lucri præses. 8 Nisi ut hæc munera, quæ dedisti, facias mihi stabilia, firma & perpetua, ut, dùm vivo, semper illa possideam, nec meum vitæ genus mutare cogar. *Propria* enim dicuntur, in quibus nemo alius quippiam juris habet, & quæ perpetuam adferunt domino possessionem. Sic Mysis apud Ter. in Andr. cùm quereretur abalienatum esse Pamphilum, conficit *nihil esse* proprium *cuiquam*, id est, firmum ac stabile. 9 Anaphora. 10 Si malis artibus, injuria aliis illata, avaritia aut fraude, divitias meas non auxi. 11 Neque nequitia luxuriave diminuam.

1 Si veneror stultus nihil horum: 2 O si 3 angulus ille
Proximus 4 accedat, qui nunc 5 denormat agellum?
O si urnam argenti 6 fors quæ mihi monstret! ut 7 illi,
Thesauro invento qui 8 mercenarius agrum 11
9 Illum ipsum mercatus aravit, 10 dives amico
Hercule? 11 si, quod adest gratum, juvat: hac prece 12 te oro,
13 Pingue pecus 14 domino facias, et 15 cætera, præter
16 Ingenium, utque soles, 17 custos mihi maximus adsis.
Ergo ubi me in 18 montes, et 19 in arcem ex 20 Urbe
21 removi,
22 Quid prius illustrem satyris, 23 musaque pedestri?
24 Nec mala me ambitio perdit, nec 25 plumbeus auster,
Autumnusque 26 gravis, 27 Libitinæ quæstus acerbæ.

1 Si nihil horum stultè à diis precor, quæ proximè dicam. 2 Utinam. Anaphora. Exclamatio est insuper poetæ magno animi affectu optantis, & obliqua Prosopopœja avari optantis, quam alii appellant Μίμησιν. Sic Virg. Æn. 8. *O, mihi præteritos referat si Juppiter annos.* 3 Agri vicini mei. 4 Ad meum agrum addatur. 5 Inæqualem & normæ expertem reddit. Metaph ab architectis, angulos, normæ minime respondentes, corrigentibus. 6 Utinam fortuna aliqua ratione vel alicubi ostendat mihi thesaurum humi defossum. 7 Rustico olim demonstravit. 8 Cùm mercenarius esset, i. mercede conductus alienum agrum coleret. 9 In quo arans thesaurum invenerat. 10 Dives factus Hercule, thesaurorum præfecto, propitio, id est, ope & favore Herculis. Meton. effic. 11 Si illud, quod jam tua clementia possideo, gratum est & me delectat, eoque contentus sum. 12 Mercuri. 13 Ut boves, oves, &c. in agro meo Sabino pinguefacias. 14 Mihi Horatio. 15 Quæ mea sunt. 16 Præter pingue, i. hebes, & ad intelligentiam inhabile. Petit igitur à Mercurio mentem & judicium subtile; sed deprecatur ingenii stupiditatem per Metaph. satis notam. 17 Tutor & protector. Nam poetæ omnes sub Mercurii tutela sunt: quos Od. 17. l. 2. *viros Mercuriales* appellat. 18 In montem Sabinum, ubi villa mea sita est. Synecd. gen. sive num. Precatus Mercurium rerum suarum conservationem, paucis edocet, quid rustica vita, jucunda, simplex & nullis morbis obnoxia, differat ab urbana, plena tædii, molestiæ & ambitionis laboriosæ, non sine valetudinis injuria. 19 In villam meam Sabinam, tanquam propugnaculum in monte positam. Metaph. à præsidiis locisque bene munitis. 20 Roma. 21 Recepi. 22 Quid tum potius carmine celebrare debeam, quàm Satyros, Panas, Faunos, & Musas agrestes & Nymphas, quorum auxilio tutus & securus vitam rusticanam ago. 23 Synecd. spec. & Meton. pro carminibus in illarum honorem decantatis. 24 Quando in agro sum nulla honoris perversa, cupiditas seu Φιλοτιμία me inquietat. Anaphora 25 Insalubris, efficiens corpora gravia & pigra, morbosque inducens Et sic *plumbeos* vocamus *homines* tardos atque hebetes. Metaph. a metallo omnium gravissimo, & Meton. effect. 26 Varios morbos concitans. 27 Existens emolumentum durissimæ mortis, id est, cum multi in autumno intereunt, quæstum faciunt ii, qui in funeribus procurandis sunt occupati, dicti *Libitinarii*, a *Libitina*, funerum dea, in cujus templo vendebantur funeribus necessaria, tantò majore quæstu, quanto plures moriebantur.

1 Matutine pater, seu Jane libentius 2 audis,
3 Unde homines 4 operum primos 5 vitæque labores
5 Instituunt, 6 (sic dis placitum) tu 7 carminis esto
Principium. 8 Romæ sponsorem me rapis : eja,
9 Ne prior officio quispiam respondeat, urge:
Sive aquilo 10 radit terras, seu bruma 11 nivalem
12 Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
13 Postmodò, quod mi obsit, claré certumque locuto,
Luctandum in turba : facienda injuria 14 tardis.
15 Quid vis insane? et quas res agis ? 16 Improbus urget
17 Iratis precibus: 18 tu pulses omne, quod obstat,
Ad Mæcenatem memori si mente 19 recurras
20 Hoc juvat, et melli est: non mentiar : at simul atras
Ventum est 21 Esquilias, 22 aliena negotia centum
Per caput, 23 et circa saliunt latus. 24 Ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad Puteal cras!

1 A *Maturâ*, id est, aurora, quæ cujusque diei pars præcipua est. Altera est imploratio per quandam Apostrophen. Prius enim sermo institutus fuerat cum Mercurio, quem inde nunc avertit ad Janum per correctionem nominis gratioris. 2 Appellaris. 3 A quo. 4 Vitæ operosæ, molestæ & difficilis, puta urbanæ. Εν διὰ δυοῖν, id est, *unum per duo*. 5 Matutino tempore incipiunt. 6 Sic visum est diis, ut tuo ductu & auspicio res & opera humana inchoentur. 7 Mei. 8 Romæ cum sum, o Jane, tu cogis me esse fidejussorem, id est, pro aliis spondere. 9 Impellere me alacriter ad hoc officium spondendi alicui amico præstandum, ne quis me officiosior existat, atque hanc mihi laudem præripiat. 10 Perstringit, devastat suo flatu, id est, sive aquilo fiat. 11 Frigidissimum. 12 Brevissimo temporis ambitu & circulo contrahit, id est, quamvis dies sit brevissimus & frigidissimus, necessariò tamen eundum est mihi ad spondendum pro alio. 13 Posteà mihi, qui claré & certis conceptis verbis promisi fidejussionem mihi nociturám (cum spondenti plerumque noxa præsto sit) elaborandum est in magna hominum copia, ut ante alios amico spondeam. 14 Tardius incedentes retrudendo perrumpendi sunt, quod non fit sine injuria. 15 Verba sunt ejus, qui ab Horatio properante in turba impellitur. 16 Ut qui in urgendo Horatio nullam habeat rationem venti, tempestatis, &c. 17 Diris imprecationibus me insectatus. 18 O Horati, tibi licet pulsare, & è loco movere, quicquid obstat eunti. 19 Festines, tuaque jam negotia ita omnia expedire, & alia tædia effugere possis. 20 Respondet Horatius, hoc (sc. ire ad Mæcenatem) me delectat, & gratum est mellis instar. Metaph. & Ironia, cum nihil pejus oderit tali sollicitatione. 21 Simulac ad ædes Mæcenatis veni, quæ erant in Esquiliis lugubribus propter mortuorum funera & sepulchra. 22 Infiniti & innumeri procuratores hominum & litigatores me undique implicant negotiis. Meton. adjunctorum pro subjectis sollicitatoribus : deinde Synecd. finit. pro infin. 23 Omni ex parte me adoriuntur. 24 Ibi unus Roscii nomine sic me alloquitur : Roscius, herus meus, te, o Horati, orabat, ut cras ante horam secundam in foro Romano ad Puteal Libonis, id est, ad locum, ubi prætor jus dicebat, in sua causa advocatus adsis. Sic Ep. 19. l. 1. *Forum* Putealque *Libonis Mandabo siccis*.

1 De re communi scribæ magnâ atque novâ te
Orabant hodie meminisses, Quincte, reverti:
2 Imprimat his, cura, Mæcenas signa tabellis.
3 Dixeris? Experiar: 4 Si vis, potes, addit, et 5 instat.
6 Septimus octavo propior jam fugerit annus,
Ex quo Mæcenas me cæpit habere 7 suorum
In numero: 8 duntaxat ad hoc, 9 quem tollere rhedâ
Vellet, 10 iter faciens, et cui concredere 11 nugas
12 Hoc genus: 13 Hora quota est? 14 Thrax est Gallina Syro par?
15 Matutina 16 parùm cautos jam frigora 17 mordent,
18 Et quæ 19 rimosa benè 20 deponuntur in aure.
21 Per totum hoc tempus subjectior in diem et horam
Invidiæ. 22 Noster ludos spectaverat una,
Luserat in campo, 23 Fortunæ filius, omnis.

1 Alius nuncius à scribis missus, scribæ, inquit, o Quinti, orabant, ut meminisses hodie ad se reverti de re, quæ ad rempublicam pertineat, atque adeò de re magna & nova tecum locuturi. 2 Alius, o Horati, inquit, da operam, ut Mæcenas tuus has tabellas meas insigni suo obsignet, & subscribat. 3 Quid si tum responderis. Tentabo an Mæcenas velit subscribere. 4 Potes, si modò velis, efficere, ut tabulæ obsignentur a Mæcenate. 5 Urget. 6 Septimus annus elapsus est, imo præteriit ferre octavus, ex quo &c. 7 Amicorum. 8 Expositio causæ finalis familiaritatis cum Mæcenate, non tam ut molestias pro aliis intercedendi apud Mæcenatem evitet, quam ut significet, quo loco apud Mæcenatem sit, nempe ad nugandum & jocandum cum eo. 9 Quem vellet secum recipere in rhedam. 10 Aliquo. 11 Non res serias. 12 Hujus generis, *vel*, quale est hoc nugarum genus, quod dicam. 13 Mæcenas me interrogat. 14 Ille Gallina gladiator ex Thracum numero parmulam & ensem incurvum gestans, estne ille Syro, alteri gladiatori, viribus æqualis? E jocosis percunctationibus Mæcenatis tres hic enumerantur: prima est de diei tempore: hæc est altera de præstantia gladiatoris: tertia denique de mutata cœli affectione. 15 Matutino tempore: præsertim sub exitum Septembris. 16 Illos, qui incauti adversus hyemem parum sese munierunt, & æstiva veste adhuc utuntur. 17 Infestant, pungunt, lædunt. Translatum ab animato ad inanimatum. 18 Hæc & similia Mæcenas mihi tantum concredebat, quæ possent garrulis sine periculo committi & divulgari. 19 Homini rimarum pleno, & hac atque illac perfluenti, ut ait Terentius. *Rimosam* ergo vocat *aurem*, quæ infusa non servet, ducta à vasis rimarum plenis Metaphora. 20 Sumtum est à bajulis, qui *onera deponere* proprie dicuntur: contra atque dictum fuit Od. 27. l. 1. *quicquid habes, age. Deponere tutis auribus:* ubi promittitur fidelis custodia dictorum. 21 Per totum hoc septennium magis ac magis invidiæ obnoxius fui, id est, majorem mihi collegi invidiam multorum ex hac familiaritate. 22 Noster Horatius, id est, qui est nostri loci atque ordinis, & homo plebejus & privatus ut nos, (dicunt de me omnes invidi) Fortunæ filius, id est, homo propter tanti viri amicitiam omnium fortunatissimus, unà cum Mæcenate ludos gladiatorios spectaverat, una cum ipso in Amphitheatro fuerat, & in campo Martio luserat. Prosopopœja vulgi invidentis poetæ. 23 Sumtum est à superstitione ethnicorum, qui facerent Fortunam deam, summe potentem in aliis evehendis, & aliis deprimendis: sed hic accipitur pro homine raræ felicitatis apud principes ex opinione vulgi.

1 Frigidus 2 à Rostris 3 manat per compita rumor?
Quicunque obvius est, me 4 consulit: 5 O bone (nam te
Scire, 6 deos quoniam propius contingis, oportet)
Num quid 7 de Dacis audisti? 8 Nil equidem. 9 Ut tu
Semper eris 10 derisor! At omnes dî 11 exagitent me,
12 Si quidquam. 13 Quid? militibus promissa 14 Triquetrâ
Prædia 15 Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Jurantem me scire nihil, 16 mirantur, ut unum
Scilicet egregii mortalem, altique silenti.
17 Perditur hæc inter 18 misero lux, non sinè 19 votis:
20 O rus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit
Nunc 21 veterum 22 libris, nunc somno 23 et inertibus (horis,
24 Ducere sollicitæ jucunda oblivia vitæ?
O quando 25 faba Pythagoræ cognata, 26 simulque
Uncta satis pingui 27 ponentur oluscula lardo?
28 O noctes, cœnæque deûm! quibus ipse, 29 meique,

1 Si nuntius tristior & hominibus timorem atque horrorem adferens de eruptione hostium in imperium Romanum. Meton. effect. 2 Ortus. In Rostris leges ferri solitæ, agi causæ, ad populum haberi conciones. 3 Percrebrescit, vagatur, dissipatur per trivia & quadrivia. Sumtum est ab aquis, quarum more diffluit rumor, cùm dissipatur. 4 Interrogat. 5 Horati. 6 Augustum, Mæcenatem, Agrippam, & alios summos heroas, quos colis & frequentas, & quibus familiariter uteris. Sumtum est a divinis ad humana extollenda. 7 Quibuscum tum bellum gerebant Romani. 8 Harum rerum scio aut audivi, inquit Horatius. 9 Sunt verba percunctatoris. 10 Amicorum tuorum, quia simulas te ignorare quæ omnia accurate pernosti. 11 Perdant. Exclamatio imprecantis sub certa lege & conditione. 12 Harum rerum scio. 13 Quid? (inquit percunctator) an Augustus prædia veteranis militibus promissa daturus est ex Sicilia, an ex Italia? 14 Sicilia dicta est *Triquetra*, a tribus promontoriis (ἄκρα Græci vocant) *Pachyno*, *Peloro*, & *Lilybæo*, ut & *Trinacria*, Ovid. 4 Fast. *Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor Trinacria a positu nomen adepta loci.* 15 Synecd. gen. pro Augusto. 16 Mirantur me ut fidelem arcani custodem. 17 Consumitur dies inter hæc tædia & hæc nugatoria in urbe Roma. 18 Mihi in miseriis, sed non sine optatis. 19 Optatis, quando sc. avide ad rus meum anhelo. 20 Triplex est exclamatio optantis pristinam & rusticam commoditatem. 21 Philosophorum. 22 Legendis. 23 A negotiis urbanis solutis, quæ dantur joco & otio. 24 Hujus urbanæ vitæ sollicitudines & molestias oblivisci. 25 A qua Pythagoras abstinuit, tanquam consanguinea, & quasi sibi cum ea cognatio aliqua esset. Hoc tropo notatur μετεμψύχωσις Pythagorica, qui à multis eduliis temperabat, quòd putaret animas parentum aut propinquorum illic inclusas. Lege Cic l. 1. de Divin. 26 Cum illa. 27 Mihi apponentur. 28 O Nocturnæ cœnæ suaves & jucundæ, quæ noctu in summo silentio, maximaque quiete apparantur, danturque diis hominibusque jucunde sine luxu, & quas placidus somnus consequitur. Metaph. 29 Domestici.

1 Ante Larem proprium vescor, 2 vernasque procaces
Pasco 3 libatis dapibus, prout cuique 4 libido est;
5 Siccat inæquales calices conviva, 6 solutus
Legibus 7 insanis: seu quis cupit 8 acria fortis
Pocula, 9 seu modicis humescit lætius. 10 Ergo
11 Sermo oritur, 12 non de villis domibusque alienis,
Nec, malè 13 necne 14 Lepos saltet, sed, quod magis ad 15 nos
Pertinet, et nescire 16 malum est, 17 agitamus: Utrum ne
Divitiis homines, an sint virtute beati?
Quidve ad amicitias, 18 usus rectumve, trahat nos,
Et quæ sit natura 19 boni, 20 summumque quid ejus.
21 Cervius, 22 hæc inter vicinus 23 garrit aniles
Ex re fabellas: nam si quis laudat 24 Arelli
25 Sollicitas 26 ignarus opes, 27 sic incipit: 28 Olim
Rusticus urbanum murem mus paupe e fertur
29 Accepisse 30 cavo, 31 veterem vetus hospes amicum:

1 Ante deum domesticum & familiarem, non ante deos domesticos communes & Romæ. 2 Audaces & petulantes servos ex ancillis meis natos. *Procari* poscere est, (inquit Festus) unde *procaces* meretrices ab assiduè poscendo. 3 Diis per pietatem libatis; *vel*, ex quibus ego priùs degustavi, quantum volui, & quantum satis est. De vernis enim loquitur, qui herilis mensæ reliquiis pascebantur. 4 Libitum est. 5 Ebibit calices magnos aut parvos, pro suo quisque arbitratu, id est, qui plus potest bibere plus bibit: qui minus potest, non cogitur, sed animo suo obsequitur, nec supra vires suas bibit. 6 Liber. 7 Quibus convivæ æquales calices ebibere coguntur. Notat τὴν ἀρχιποσίαν, id est, magisterium & arbitrium bibendi ex aliena libidine & præscripto. 8 Grandiora pocula tanquam strenuus potor exhaurire cupit. Al. *capit*. 9 Sive modico potu delectatur, uniuscujusque relinquitur arbitratui. 10 Dum ita tanquam sobrii genio indulgemus. 11 Inter nos convivas oritur sermo convivalis. 12 Sicut solent fœneratores urbani. 13 An benè. 14 Saltator insignis, cujus jucunda saltatione plurimum Augustus delectabatur. 15 Homines. 16 Turpe. 17 Inter nos tractamus. 18 An utilitas sive emolumentum, an honestas nos allicere debeat. 19 Quod semper possessorem suum meliorem reddit. 20 Et quidnam ejus boni ultimum sit, sive quid sit summum bonum, ad quod homo in universa vita actiones suas dirigere debeat. 21 Unus è convivis, & jucundus vicinus rusticus. 22 Axiomata philosophica, hasce egregias quæstiones. 23 Jucundè narrat vulgares fabulas Æsopicas ridiculas quidem, sed à propositis quæstionibus non alienas, & audientibus utiles. 24 Divitis, fœneratoris avari. 25 Anxiè partas, & majori anxietate custoditas, *vel*, efficientes homines sollicitos. Meton. effect. 26 Divitiarum naturæ, id est, non expertus, quantas secum curas trahant divitiæ. 27 Cervius talem fabulam ex Æsopo recitat. Prosopopœja est sine admonitione tamen depositionis, quam admonitionem habuit apparatus ad hæc verba: *Cervius hæc inter*, &c. 28 Quondam. 29 Hospitio & convivio. Hoc verbum est convivatoris. Cic. *Non multi cibi hospitem accipies*. Ter. Accipit *hominem nemo meliùs prorsus, neque politiùs*. 30 In angusta fossa subterranea. 31 Polyptoton.

1 Asper 2, et attentus quæsitis, 3 ut tamen arctum
4 Solveret 5 hospitiis animum: 6 quid multa? 7 neque illi
Sepositi ciceris, nec longæ invidit avenæ:
8 Aridum et ore ferens acinum 9 semesaque lardi
Frusta dedit: cupiens 10 variâ fastidia cœnâ
11 Vincere tangentis malè singula dente superbo:
Cùm 12 pater ipse domus, 13 paleâ porrectus in hornâ,
14 Esset ador 15 loliumque, 16 dapis meliora relinquens:
17 Tandem 18 urbanus 19 ad hunc, Quid te juvat, (inquit) amice,
20 Prærupti nemoris patientem vivere 21 dorso?
Vis tu homines urbemque 22 feris præponere sylvis?
Carpe viam (mihi crede) 23 comes: 24 terrestria quando
Mortales animas vivunt sortita, neque ulla est
25 Aut magno aut parvo lethi fuga: 26 quo, bone, circa
Dum licet, 27 in rebus jucundis vive beatus:
Vive memor, 28 quam sis ævi brevis. 29 Hæc ubi dicta

1 Qui mus rusticus durus & laboriosus erat, non, ut urbanus, mollis & delicatus. 2 Et opibus suis acquisitis parcus. 3 Ita tamen ut animum suum parcum & tenacem hospitibus accipiendis laxaret, ac liberaliorem redderet. 4 Sumtum est à corporibus ἀλληγορικῶς ad animum, qui sæpiùs est nimis parcus & restrictus, relaxandum ex angustiis, ut corpora solemus nimis arcta & astricta laxare. 5 Hospitibus advenientibus: abstractum pro concreto: sic & *vigiliæ*, *præsidia*, &c. pro vigilibus, præsidiariis. 6 Sed quid multa dicam? Hoc loquendi genus usurpatur, cùm orationem volumus in pauca contrahere. 7 Neque mus rusticus invidit illi, id est, benignè concessit urbano muri & apposuit ei liberaliter cicer, æstatis tempore à se collectum & conditum, & longam avenam. Hellenismus, quo dicitur φθονῶ σοι τοῦτο. 8 Uvas desiccatas. Synecd. partis. 9 Et suillam corrosam & semesam. 10 Variis ferculis, varietate eduliorum. Metaph. à coloribus, qui proprie dicuntur varii. 11 Depellere nauseam muris urbani, qui in urbe delicatius ante nutritus contemtim & fastidiosè singula, quæcunque à mure rustico apponebantur, attingebat. 12 Mus rusticus princeps villæ. Synecd. gen. atque simul Metaph. ab agricolis, qui præsunt suæ familiæ, quæ intelligitur nomine *domus*. 13 In palea hujus anni stratus recubans. 14 Ederet ador, farris & frumenti genus. 15 Herbam aliis segetibus perniciosam: ideoque *infelix lolium* est Virgilio. 16 Epulas meliores & delicatiores hospiti relinquens. 17 Postquam diu obticuit. Prosopopœja imperfecta interseritur perfectiori muris urbani ad meliorem vitæ cultum cohortantis rusticum, cui hic postremò inducitur respondens, non sibi urbanam vitam, tot molestiis implicitam, placere. 18 Mus. 19 Murem rusticum. 20 Alti, excelsi. 21 In clivo montis patienter vivere. Metaph. est ab animalibus, quibus proprie hæc posterior pars corporis in hominibus, superior in bestiis, tribuitur, dicta Festo quòd deorsum sit devexa. 22 Desertis, inamœnis, i. visne cultum vitæ humaniorem & gratiorem sequi, ferino & agresti relicto. 23 Comitare me in urbem. Sic Virg. Georg. 3. *injusto sub fasce* viam *cum* carpit. 24 Quandoquidem terrestria animalia mortales animas consecuta sunt, brevique moriuntur. 25 Aut nobili, aut ignobili animali. 26 Quocirca, o bone vir. Tmesis. 27 In voluptate. 28 Cum brevi tibi moriendum sit. 29 Postquam hæc verba muris urbani murem rusticum impulerant, ut vitæ genus & habitandi rationem commutaret.

Agrestem pepulere, 1 domo levis 2 exilit: inde
Ambo propositum peragunt 3 iter, urbis 4 aventes
Mœnia 5 nocturni 6 subrepere: 7 Jamque tenebat
Nox medium cœli spatium, 8 cum ponit uterque
In locuplete domo vestigia, rubro ubi 9 cocco
Tincta super 10 lectos 11 canderet vestis eburnos,
Multaque de magnâ superessent 12 fercula cœna,
Quæ procul 13 exstructis inerant 14 hesterna canistris.
Ergo ubi purpureâ 15 porrectum in veste locavit
Agrestem, 16 veluti succinctus cursitat 17 hospes,
18 Continuatque dapes, nec non 19 vernaliter ipsis
Fungitur 20 officiis, 21 prælambens omne quod affert.
22 Ille cubans gaudet mutatâ sorte, 23 bonisque
Rebus agit lætum convivam: cum subitò ingens
Valvarum strepitus 24 lectis excussit utrumque.
25 Currere per totum pavidi conclave, magisque
26 Exanimes trepidare, 27 simul domus alta 28 Molossis
Personuit canibus. 29 Tum rusticus: Haud mihi 30 vitâ
Est opus hac, (ait) 31 et valeas; me sylva, 32 cavusque
Tutus ab insidiis tenui 33 solabitur 34 ervo.

1 E cavo antro. 2 Cum mure urbano. 3 Urbem versùs. 4 Desiderantes. 5 Noctu sive nocturno tempore. Antimeria est. 6 Rependo subire. 7 Jamque nox intempesta erat, cum silent omnia. 8 Cum uterque mus urbem ingreditur. 9 Purpura 10 Discubitorios. 11 Splenderet, ruberet stragula vestis. *Candor* enim & *candescere* non ad colorem album tantùm referuntur, sed ad igneum illum splendorem, qui in accensa quavis materia cernitur, ut *candens ferrum*, *carbo*, *favilla*, ac similia. Pulchre igitur poeta *candentem rubro cocco vestem* depingit, ob arborem sc. purpuræ. 12 Multi ciborum missus. Quæcunque enim in mensam ferri solent, sic appellantur. 13 In canistris ordine dispositis & exornatis. 14 Ex hesterna cœna adhuc reliqua. 15 Murem rusticum stratum vel accumbentem in purpurea veste stragula, qua lectus erat instratus, mus urbanus collocavit. 16 Instar servi ad ministrandum expeditus. 17 Mus urbanus circumcursat. 18 Continenter fercula ferculis apponit, dapes dapibus accumulat. 19 More servi in ædibus nati, qui prægustare solet. 20 Ministranti. 21 Prægustans quicquid illi apponit, ne quid conviva putaret veneni subesse. 22 Mus rusticus recubans in stragula purpurea gaudet vitæ genere mutato. 23 Et ob res jucundas præbet se lætum convivam, & frontem exporrigit. 24 Et lectis discubitoriis & purpureis utrumque murem metu exanimem exturbavit. 25 Illi verò currebant exanimes per totum locum separatum in interioribus tectis. 26 Et majori metu perculsi trepidabant. 27 Simulac magnifice exstructum conclave. 28 Canibus Epiroticis, à *Molosso*, civitate Epiri, ubi canes robusti gignuntur. 29 Postquam ad se rediit mus rusticus, ait. 30 Urbana tam pavida. 31 Valeat & discedat à me hæc vita urbana, turbulenta & timoris plena; quod per contemtum dicitur. Sic Ep. 1. l. 2. Valeat *res ludicra*. 32 Et caverna mea, quam inhabito. 33 Esurientem sustentabit & sublevabit. Sic Virg. Georg. 1. *Concussaque famem in sylvis solabere quercu.* 34 Lolio, aliisque vilibus leguminibus.

SATYRA VII.

Horatius inducit servum vehementer dominum suum increpantem, quod aliter vivat, quam promiserat, aut præ se ferat.

Jamdudum 1 ausculto, et cupiens tibi dicere, 2 servus,
Pauca, 3 reformido. 4 Davusne? 5 Ita, Davus, amicum
Mancipium domino, 6 et frugi, quod sit satis, hoc est,
Ut vitale putes. 7 Age, libertate Decembri
(Quando ita majores voluerunt) utere, narra.
8 Pars hominum vitiis 9 gaudet constanter, 10 et urget
Propositum: pars multa 11 natat, modò 12 recta capessens,
Interdum 13 pravis obnoxia. Sæpè 14 notatus
15 Cum tribus annellis, 16 modò lævâ Priscus inani,
Vixit 17 inæqualis, 18 clavum ut mutaret in horas,
19 Ædibus ex magnis subito se conderet, undè
Mundior exiret vix libertinus honestè;
20 Jam 21 mœchus Romæ, jam mallet 22 doctus Athenis

1 Audio te loquentem, o here. Exordium comicum ex interrupto, puta ab officio servi cordatioris, & in herum suum benignioris: ait enim se patienter audire quid dicat, imperet, velit; se quoque videre quid meditetur, quid agat, non audere tamen se ei, quod norit, indicare. 2 Servus cum sim. 3 Metuo ne à te vapulem. Non ignorabat enim domino suo eam vitæ & morum turpitudinem auditu fore injucundam. 4 Davusne servus cupit mihi pauca dicere? inquit dominus suus. 5 Ita est, ego Davus servus tibi utilis pauca tibi dicenda habeo. 6 Servus tanta frugalitate præditus, ut me meo merito judicare possis vitalem, id est, meliore vita dignum, nempe libertate. 7 Age, o Dave, quando jam sunt Saturnalia, quibus majores nostri servis licentiam dicendi quicquid vellent, concessam voluerunt, in Saturni honorem, qui aureo sæculo vixit, quo nulli servi fuerunt, tu quoque hoc Decembri mense illa libertate utere, & libere narra quicquid voles. 8 Verba servi. Exorditur autem ab aliorum vitiis, ut tutiùs tandem ad herum veniat. 9 Delectatur pertinaciter, perpetuò. 10 Et perseverat in vitio, quod semel proposuit. 11 Instabilis est, huc illuc fluctuans, veluti natator aliquis, qui in aqua, instabili mollique elemento, natat. Metaph. est ad inconstantiam animi indicandam. 12 Virtutes sequens. 13 Vitiis. 14 Est. 15 In digito incedere. Annulos plures gestasse turpe fuit. Annulum quoque manu gestare insigne fuit ordinis equestris, ut clavum Senatorii. 16 Aliquando sinistra manu nuda, nulloque annulo exornata, quem in sinistra manu gestare mos erat. 17 Sibi non constans, sibi dissimilis. Sumtum est à mathematicis quantitatibus ad eandem inconstantiam mutabilitatemque ingeniorum notandam, quâ usus est Sat. 3. l. 1. *Nil æquale homini fuit illi*, ibid. *impar sibi*: quibus mox hic opponet *teretem & rotundum esse.* 18 Nunc sc. angustiore, nunc latiore utens: illud modestiæ, hoc luxus indicium: vide Sat. 6. l. 1. 19 Et ut ex domo splendida & plena dignitatis egressus repente migraret in vilem domunculam, ex qua libertinus aliquis paulò honestior exire decenter vereretur. 20 Anaphora. 21 Sc. *esse*, id est, alienas matronas sectari. 22 Priscus orator fuisse dicitur. Al. *doctor*, sc. sapientiæ & virtutis.

Vivere, 1 Vertumnis, 2 quotquot sunt, natus iniquis.
3 Scurra Volanerius, postquam illi 4 justa chiragra
5 Contudit articulos, qui pro se 6 tolleret, atque
Mitteret in 7 pyrgum talos, mercede diurnâ
Conductum 8 pavit. Quantò 9 constantior idem
In vitiis, 10 tantò leviùs miser, 11 ac prior ille,
12 Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
13 Non dices hodiè, Quorsùm hæc tam 14 putida tendant,
Furcifer? 15 Ad te, inquam. 16 Quo pacto, 17 pessime? 18 Laudas
19 Fortunam et 20 mores antiquæ plebis, et 21 idem,

1 Qui adeò mutabili ingenio & inconstans fuit, ut Vertumno irato natus esse videri potuerit: nam *Vertumnus* deus est animum vertens, ad omnes figuras & formas opportunus, undè multiformis & mutabilis apparet. Synecd. ergo est multitudinis pro uno Vertumno, nisi malis ex hac specie genus hominum levium vel inconstantium intelligi, aut varios illorum mores. 2 Quotquot sunt Vertumni: non quod multi essent Vertumni, sed quia Vertumnus varie depingebatur, modò arator, seminator, messor, modo plantator, fossor, &c. 3 Hic erat in vitiis perseverans. 4 Debitus, vel gravis & suis numeris absolutus articulorum dolor. 5 Confregit, debilitavit digitorum articulos, ut talos ipse amplius manu tractare non posset. Metaph. est ab iis, qui utuntur tuditibus, pilis, malleis ad aliquid comminuendum. 6 Ex alveo seu tabula lusoria sumeret. 7 In vasculum (ex quo ad evitandum dolum tali ab aleatoribus in alveum conjiciebantur, ne, si manu jacerentur, lusores fraudem committerent) pro se talos mitteret, agitatosque rursus super alveum profunderet. 8 In domo sua aluit. 9 Obfirmatior fuit Volanerius. 10 Tanto minus miser fuit. Id verum quidem est opinione laborantis; vix enim miseram esse sentit: re ipsa tamen ut turpior, sic & miserior multò est, quam ille, qui interdum sapit & recte agit. 11 Quam prior ille Priscus levis & inconstans. 12 Qui interdum nimis parca, interdum nimis laxa largaque vitæ conditione ægrotat, id est, in omni vitiorum genere volutatur. Alleg. est ab arte natantis, cujus qui adhuc sunt tirones ac rudes initio funem tenent, qui illis modò contenditur, modò remittitur, quò melius discant corpus in aquas librare, & illud demersum efferre, ut ita videantur modo periclitari, modò in tuto versari; quos imitatur noster Priscus frequenti sua jam in rectum, jam in pravum, declinatione. Hic *funis* est genus humanæ vitæ, *contentione* autem & *remissione* illius intelliguntur extrema temperantiæ, profusio & avaritia, & quicquid offendit. 13 Verba sunt heri. 14 Quo spectent hæc verba tua tam auditu injucunda & odiosa? Metaph. est ab olfactu, cujus proprium objectum est odor, in quo dijudicando nares occupantur, ad significandum auditum, cujus quoque tonus est proprium objectum, in quo dijudicando aures versantur. Significat ergo illo putore insuavem & injucundam Davi orationem auribus heri esse. 15 Tendunt. Respondet servus. 16 Loquitur herus. 17 Servorum. 18 Sunt verba Davi ad herum. 19 Felicem & mediocrem vitæ conditionem in modicis & non nimiis divitiis. Meton. effic. 20 Continentiam, temperantiam, parsimoniam & frugalitatem antiquorum hominum sive majorum nostrorum. 21 Tu idem.

Si quis ad illa deus 1 subitò te agat, usque recuses;
Aut quia 2 non sentis, 3 quòd clamas, rectius esse,
Aut quia 4 non firmus rectum defendis, 5 et hæres,
Nequicquam cœno cupiens 6 evellere 7 plantam.
8 Romæ rus optas; absentem 9 rusticus 10 Urbem
11 Tollis ad astra, 12 levis: si nusquam es fortè 13 vocatus
Ad cœnam, 14 laudas 15 securum olus: ac, 16 velut usquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, 17 amasque,
Quod nusquam tibi sit 18 potandum: 19 jusserit ad se
Mæcenas 20 serum 21 sub lumina prima 22 venire
Convivam: 23 Nemon' oleum feret ocyus? 24 ecquis
Audit? cum magno 25 blateras clamore, 26 fugisque.
Milvius 27 et scurræ tibi non 28 referenda precati
29 Discedunt. 30 Etenim fateor, me dixerit 31 ille
32 Duci ventre levem: 33 nasum nidore supinor,
Imbecillus, iners, 34 si quid vis, adde, 35 popino.

1 Sinè votis tuis inexspectatò atque ultrò ad illa, quæ anteà laudasti, fortunam & mores antiquorum, te adigat & perducat, sat scio quod valde recusaturus sis, & illa accipere nolis. 2 Animo tuo, id est, nescis. 3 Quod asseris, & magna voce prædicas. 4 Non stabilis existens 5 In luto hæsitas ac dubitas. 6 E luto te expedire, id est, frustra cupiens ex vitiorum gurgite emergere. Alleg. est è continuatis Metaph. à viatoribus in altissimum tenacissimumque lutum delapsis, è quo pedem illi nequeunt expedire: cui similis est vitiosus animi habitus, unde vix emergit quisquam ad meliorem statum. 7 Pedis. 8 Quando Romæ es. 9 Quando es rure. 10 Romam. 11 Summis laudibus ad cœlum usque extollis. Hyperbolica Alleg. Virg. Ecl. 5. *Daphnimque tuum tollemus ad astra.* 12 Inconstans. 13 Ab amico quopiam. 14 Tùm laudas frugalem cœnam. Synecd. spec. 15 Reddens illum comedentem tranquillum. Meton. effect. 16 Quasi eò, quò ad cœnam vocaris, invitus & coactus prodeas, i. quasi non libenter ad alios cœnatum es. 17 Te, id est, & vehementer tibi places, estque tibi jucundum. 18 Epulandum. 19 Si jusserit. 20 Sero. Antimeria. 21 Sub crepusculum vespertinum & lucem dubiam, id est, pauló ante vesperam. Synecdochica periphrasis. 22 Ad cœnam. 23 Nemone servorum afferet citò oleum ut lavem & ungar apud Mæcenatem cœnaturus? Cœnaturi enim lavabantur & oleo ungebantur. Id veteres faciebant, quo hilariores se præstarent convivis. Μίμησις verborum Horatii, ad Mæcenatem properantis: q. d. eo properas ire. 24 Famulorum. 25 Stolidè effundis, inepte clamas. 26 Ad cœnam, vel ad Mæcenatem properas. 27 Milvius parasitus, & reliqui parasiti, qui apud Mæcenatem cœnaturi erant. 28 Multa mala & abominanda, quæ ego tibi non referam, irati quod propter te cœna sua priventur. 29 Ubi te advenire vident. 30 Quod servus sim levissimus. Davi enim sunt verba, non Horatii. 31 Aliquis, ὁ δεῖνα, Synecd. est finiti & designati cujusdam, estque præterea Procatalepsis. 32 Me gulæ inservire, & veneri indulgere, & in eo levem esse. 33 Nasum habeo supinum, id est, erectum & patulum ad suavem opsonii & ferculorum odorem percipiendum. 34 Concessio est, quæ velut testis rectæ conscientiæ adhibetur. 35 Popinarum amator ferculorum gratia.

1 Tu, cùm sis, 2 quod ego, et fortassis 3 nequior, ultrò
4 Insectere velut melior, 5 verbisque decoris
Obvolvas vitium? 6 quid, si me 7 stultior ipso
Quingentis emto drachmis 8 deprenderis? 9 aufer
Me vultu terrere, 10 manum 11 stomachumque teneto,
12 Dùm, quæ 13 Crispini docuit me 14 janitor, edo.
15 Te conjux aliena 16 capit, meretricula 17 Davum.
Peccat uter nostrûm cruce dignius? Acris ubi me
18 Natura 19 incendit, 20 sub clarâ nuda lucernâ
Quæcunque excepit turgentis verbera 21 caudæ,
22 Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum,
23 Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne
Ditior aut formæ melioris 24 mejat eòdem.
25 Tu, cùm 26 projectis insignibus, annulo equestri,
27 Romanoque habitu, 28 prodis ex judice Dama
Turpis, 29 odoratum caput obscurante 30 lacernâ,
31 Non es, quod simulas? metuens 32 induceris, atque
33 Altercante libidinibus 34 tremis ossa pavore.

1 Here. 2 Servus sc. ego quidem corpore, tu vero animo. 3 Pejor. 4 Æquumne est, ut me nulla justa causa ductus velut melior sævis dicteriis insecteris? 5 Et vitia tua lepida oratione elegantique specie virtutis & honesti tegas & abscondas. 6 Respondebis. 7 Vilior. 8 Inveniaris. 9 Desine, noli iracundo tuo vultu mihi interminari, quod libere veritatem eloquar. Parrhesia quædam est qua facete illudit hero. 10 Ne me verberes. 11 Iram comprime, irasci mihi desine tam diu, &c. 12 Donec illa tibi profero. 13 Stoici viri sapientissimi: vide Sat. 1. l. 1. 14 Servus. 15 Dominum meum adulterum. 16 Accipit. 17 Servum tuum. 18 Naturalis acris & vehemens libido. 19 Ad venerem. 20 Sub linea veste tam tenui, ut meretrix quasi nuda videretur. Al. *lucerna*, id est vespertino tempore. In more positum fuit, ut scorta sub vesperam prostarent ad lucernas, nec ante nonam diei fas eis esset copiam sui facere. 21 Mentulæ tumentis. 22 Aut super incubando me lasciva clunibus suis agitavit, tanquam equo insidens. 23 Illa me missum facit non tanquam adulterum famosum, qui in adulterio deprehensus honestæ suæ famæ periculum fecerit. 24 Rem cum ea habeat, illi misceatur. 25 Here. 26 Ornamentis equitis depositis. Hæc non conveniunt poetæ, qui nec equestris, nec senatorii erat ordinis; sed eo dicuntur, ut plerique domini servis suis deteriores esse intelligantur. 27 Toga, civis Romani insigni. 28 Cum tu vestitum servilem induis (ne ab aliis agnoscaris) & ex equite & cive Romano factus es servus vilis & infamis. 29 Odoribus perfusum. 30 Pallio obsoleto. 31 Nonne servus es vilissimus, quem vestitu præ te fers? Vera dicuntur *dissimulari*, cùm occultantur: sed falsa *simulari*, cùm ea finguntur, quæ non sunt. 32 Intromitteris in ædes mulieris. 33 Metu, qui cum libidine, quam intendis, pugnat, suadetque propter libidinem pericula adeunda non esse. 34 Omnia tua ossa trepidant, habes ossa trementia.

1 Quid refert, 2 uri virgis, ferroque 3 necari,
4 Auctoratus eas, 5 an turpi clausus in arcâ,
6 Quò te demisit peccati 7 conscia herilis
8 Contractum, genibus tangas caput? Estne marito
Matronæ 9 peccantis 10 in ambos 11 justa potestas?
12 In corruptorem vel 13 justior? illa tamen se
14 Non habitu, 15 mutatve loco, 16 peccatve supernè,
Cùm te formidet 17 mulier, neque credat 18 amanti.
19 Ibis sub furcam 20 prudens, 21 dominoque furenti
22 Committes rem omnem, et vitam, et cum corpore famam
23 Evâsti? credo, 24 metues, 25 doctusque cavebis.
26 Quæris, quando iterum paveas, 27 iterumque perire
Possis: 28 ô toties servus! 29 quæ bellua 30 ruptis,
Cùm semel effugit, reddit se prava 31 catenis?
Non sum mœchus, ais: neque ego hercule fur, ubi vasa

1 Quid ad servitutis nomen interest? 2 Flagellari, ut nos qui servi dicimur. Sumtum est ab igne. 3 Gladio necari. 4 Utrùm tanquam servus venditus, & alterius potestati subjectus incedas. Sumtum est à militibus, sive gladiatoribus, qui se caputque suum certo pretio addicunt neci, & ab aliena voluntate, id est, emtoris, non ex arbitrio proprio ampliùs pendent. 5 An tanquam dominus, ne in adulterio deprehendaris, sis clausus in arca turpi. Q. d. quid interest inter gladiatorem & adulterum? 6 In quam arcam. 7 Ancilla adulterii dominæ suæ conscia. 8 Incurvatum & velut in globum contractum propter arcæ angustias, ne à marito superveniente deprehendaris, te demisit & occultavit. 9 In adulterio cum mœcho deprehensæ. 10 In te & adulteram conjugem. 11 Æqualis potestas faciendi quicquid velit? 12 In te adulterum. 13 Potestas. 14 Illa tamen non mutat matronæ habitum, nec vilis ancillæ vestitu custodes suos fallit, ut tu facis. 15 Nec loco se mutat, neque in alterius domum ingreditur, ut adulteri faciunt. 16 Nec vult incubare tibi subjacenti, nec tuas adulteri partes suscipit. 17 Illa matrona. Synecd. gen. 18 Dicenti te eam amare. 19 Consulto ac de industria feres furcam in collo, id est, dabis te in miseram & detestandam servitutem, quod nemo servorum facit. Alleg. est ab infidis servis crudelibusque heris: quales poeta sentiet affectus suos intemperantes. 20 Sciens. 21 Marito, à quo deprehenderis, ex zelotypia insano: *vel*, libidini furiosæ, quæ tibi imperat. 22 Concredes. 23 Evasisti & fugisti penè deprehensus periculum triplicis illius pœnæ in re, corpore & fama? 24 Ironicè, id est, non metues. 25 Accepto damno cautior redditus consimilia pericula cavebis. 26 Imo cogitabis, quo tempore illa te iterùm admittat, ut in adulterio iterum paveas & pereas. 27 Epanorthosis est ex simili ejusdem vocis sono locis mixtis. 28 Quoties in adulterio deprehenderis! Exclamatio est deplorantis miseriam hominis luxuriosi & intemperantis. 29 Ostendit amantes libidinosos esse stupidiores belluis. 30 Fractis. 31 Laqueis, quibus illaqueata fuit, id est, ad eadem pericula denuo revertitur?

1 Præter eo 2 sapiens argentea : 3 tolle periclum ,
Jam 4 vaga 5 prosiliet 6 frenis natura remotis.
7 Tunc mihi dominus , 8 rerum imperiis hominumque
Tot tantisque 9 minor? quem 10 ter 11 vindicta quaterque
12 Imposita haud unquam miserâ 13 formidine 14 privet ?
Adde supra dictis , 15 quod non leviùs valeat : nam
16 Sive vicarius est, qui servo paret (uti mos
Vester ait) seu conservus : 17 tibi quid sum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas , 18 aliis servis miser, atque
19 Duceris , 20 ut nervis alienis mobile lignum.
21 Quisnam igitur liber ? Sapiens, 22 sibique imperiosus:
Quem neque pauperies, neque mors , neque 23 vincula terrent :
24 Responsare cupidinibus . contemnere honores
Fortis, et in seipso totus 25 teres , atque rotundus,

1 Aliis præsentibus , id est furtificas meas manus pœnæ metu ab illis cohibeo. 2 Cautus vel mihi sapiens. 3 Tolle metum pœnæ. 4 Libera , & jam à pœnæ metu & periculis absoluta , & proclivis ad vitium. 5 Ad quodvis facinus audendum. 6 Summum est hoc ab equo infræni. 7 Tunc te mihi dominum esse dicis , & non potius conservum , qui me nequior es & duriorem servis servitutem ? 8 Pecuniæ , libidinis , gloriæ , metus , &c. 9 Inferior , subjectus , id est , qui servis tot tantisque dominis. 10 Sæpè. Synecd. definiti pro infinito. Virg. 1. Æn. *o terque quaterque beati.* 11 Virga prætoris , qua nos servi percussi à prætore manumitti solemus , natum autem nomen est vel à servo illo *Vindicio* , qui conjurationem adolescentum adversus populi Romani libertatem patefecit : vel à *vindicando* , quòd *vindicta* servus à prætore in pristinam & naturalem libertatem vindicabatur. 12 Capiti. 13 Pœnæ adulterii. 14 Possit liberare ? 15 Quod æquale sit superioribus. 16 Sive servus sub alio servo ordinario constitutus. 17 An conservus tuus sum , an vicarius , an verò utrumque ? 18 Vitiis , & furiosæ libidini inservis. 19 Traheris tuorum affectuum , sævissimorum dominorum , arbitrio. 20 Veluti imagunculæ , quæ ex ligno factæ , certis nervis sua sponte moventur. Plerique interpretantur hunc locum de turbine vel trocho, quem scuticis solent pueri verberare. 21 Sc. *est* , si ego servus sum. Concludit ex Stoicorum sententia. 22 Qui sibi suisque affectibus imperat. 23 Carcer perturbat. 24 Fortis ad responsandum, id est , qui pravis suis affectibus & cupidinibus fortiter resistere possit. Sic Ep. 1. l. 1. *fortunæ responsare.* 25 Totus æqualis & perfectus , ut rotundus globus. Alleg. est è Metaph. à figura mathematica rotunda , quæ tota in se collecta & convoluta propulsat facillime & optime durissimam quamque impressionem , reliquasque figuras complectitur ; quæ omnia quadrant aptè in liberum & sapientem, qui undique ita septus ac munitus , nulla vi , nulla impressione everti potest.

1 Externi ne quid valeat 2 per læve morari :
In quem 3 manca ruit semper fortuna. Potesne
4 Ex his, 5 ut proprium, quid noscere? 6 quinque talenta
7 Poscit te mulier, vexat, 8 foribusque repulsum
9 Perfundit gelidâ; rursus vocat: eripe turpi
Colla 10 jugo; liber, liber sum, dic age: 11 non quis:
12 Urget enim 13 dominus mentem non lenis, et acres
Subjectat 14 lasso stimulos, versatque 15 negantem.
Vel cùm 16 Pausiacâ torpes insane tabellâ,
17 Qui peccas minus, atque ego? 18 cum Fulvî, Rutubæ-
Aut Placidejani 19 contento poplite miror (que
Prælia, 20 rubricâ picta aut carbone, velùt si
Re vera pugnent, feriant, 21 vitentque moventes
Arma viri. 22 Nequam et cessator Davus. At ipse
Subtilis 23 veterum judex et callidus 24 audis.

1 Ne quid externum eum commoveat. 2 Per superficiem politam, vel per læve lignum sive marmor hærere, s. ne quid possit eum in honestis actionibus impedire. Metaph. Talis describitur vir bonus à Virgilio, *Securus, mundi instar habens, teres atque rotundus, Externæ ne quid labis per lævia sidat.* 3 Fracta & debilis irruit, impetum facit, nihiloque omninò potest. Sumtum à bellatoribus. 4 Quæ dixi. 5 Quod possis vere fateri tuum esse, & non potius alienum? 6 Tria aureorum millia. 7 Pro concubitu. 8 Te ædibus ejectum *Novi ingenium mulierum* (ait Gnatho apud Ter. in Eun. 4. 7.) *nolunt, ubi velis: ubi nolis, cupiunt ultro.* Sic Propert. *Non sic incertò mutantur flamine Syrtes, Nec folia hyberno tam tremefacta noto. Quam citò fœminea non constat fœdus in ira, Sive ea causa gravis, sive ea causa levis.* 9 Aqua gelida perfundit per risum sc. aut contemtum. 10 Mulieris, id est, te in libertatem vindica. Alleg. est à bestiis jugalibus, quæ, ut, jugo subditæ, coguntur dominis agricolis servire, non secùs noster poeta subactus servit libidini. 11 Non potes te liberum dicere qui servis libidini: a *queo, quis, quit.* 12 Impellit. 13 Cupiditas & libido dominus crudelis. 14 Tibi defatigato, & properare nolenti acria calcaria subjicit. Alleg. est ab equis sumta, quos cursu jam defessos equites interdum calcaribus fodere solent, & velint nolint ut currant subigere. 15 Et libido vexat te recusantem servire. 16 Tabula sive pictura aliqua à Pausia, insigni pictore, picta, præ admiratione obstupescis. Videtur sumtum à torpedine pisce afficiente homines stupore: qua facultate alios etiam pisces capit & vorat. Ita herus desiderio picturæ obstupet & attonitus redditur, ut facile pereat illa servitute perturbationum. De Pausia vide Plin. l. 21. c. 2. 17 Quomodo tum minus peccas, quam ego pecco? 18 Cum insignium gladiatorum prælia contemplor picta in pariete. 19 Aliquandiu cessante. Gladiatores enim pugnant altero poplite contento, altero leviter inflexo. 20 Terra rubri coloris & minio proxima. 21 Adversarii ictum declinent. 22 Tùm dicor à te servus nequam & piger in expediendis tuis negotiis. 23 Picturarum. 24 Diceris, sc. ex tabularum contemplatione.

1 Nil ego, si ducor libo fumante: 2 tibi ingens
Virtus atque animus cœnis responsat opimis.
3 Obsequium ventris mihi 4 perniciosius est: cur?
5 Tergo plector enim: qui tu 6 impunitior, illa,
7 Quæ parvo sumi nequeunt, cùm opsonia 8 captas?
Nempe 9 inamarescunt epulæ 10 sine fine petitæ,
11 Illusique pedes 12 vitiosum ferre recusant
Corpus; An hic peccat, 13 sub noctem qui puer uvam
Furtivâ mutat strigili? 14 qui prædia vendit,
Nil servile gulæ parens habet? Adde, quòd idem
15 Non horam tecum esse potes, non otia 16 rectè
Ponere, 17 teque ipsum vitas fugitivus, 18 ut erro:
Jam vino 19 quærens, jam somno, 20 fallere curam.
21 Frustra: nam 22 comes atra premit sequiturque fugacem.

1 Nihil audio, id est, hominem nihili, & nullius pretii me dices esse, si libo vel placenta adhuc calida delector. 2 Animus tuus frugi & temperans tibi adversatur ac resistit in cœnis lautis, id est, tu contemnis cœnas opiparas. Ironia est, qua significat, nullam inesse virtutem & continentiam in hero ad cibos lautiores despiciendos. 3 Luxuria. 4 Quam tibi hero meo. 5 Propterea vapulo. 6 Sc. tu, id est, minùs puniris quàm ego. 7 Quæ parvo pretio non possunt emi & comparari, sed magno constant. 8 Appetis? 9 Non sapiunt, propter variam copiam in ventriculo non concoquuntur, sed ructum acidum generant. 10 Sinè modo appetitæ. Sic Sat. 2. hujus lib. *Putet aper, rhombusque recens, mala copia quando Ægrum sollicitat stomachum.* 11 Imbecillitate impediti, bono alimento fraudati propter incontinentiam in victu. Translatum videtur à ludis, ubi collusores se invicem decipere sæpiùs videntur. Ita herus colludens cum voluptatibus, opprimitur tandem, atque tam corpore, quàm animo torpere ab omnibus putatur. Al. *illisi*, ad respirationem notandam. 12 Morbosum, crapula atque cruditate laborans. 13 An hic puer adeò graviter peccat, qui sub noctem strigilem furto in balneo ablatam pro uva permutat? Strigilium enim usus erat in balneis, palæstris & gymnasiis, ad radendas & detergendas corporis sordes ex arenis palæstræ collectas, & sudores, caputque scalpendum. De his Persius Sat. 5. *I puer, & strigiles Crispini ad balnea defer.* 14 Ille verò dominus, sc. gulæ serviens, qui integras domos vendit, & gulæ consecrat, servile nihil committit? Argumentum à minori. 15 Adeò à mala conscientia scelerum in insaniam ageris. Ostendit herum se multò puniri acerbius, ut qui non corpore modo, sed etiam animo laboret. 16 In re seria & honesta. 17 Et ut fugitivus servus, qui animo non revertendi ad dominum fugit, tuos pravos affectus evitas, nec resipiscere curas. Meton. est subj. pro adjuncta resipiscentia, quam fugit & odit. 18 Et ut servus erroneus ac vagabundus, aliquando ad dominum revertens. 19 Cupiens. 20 A te abigere sollicitudinem. 21 Solutionem curarum. 22 Illa ingrata cura à tergo semper premit.

1 Undè mihi lapidem? 2 quorsùm est opus? Undè 3 sagittas?
4 Aut insanit 5 homo, 6 aut versus facit. 7 Ocyùs hinc te
Ni rapis, 8 accedes opera agro nona Sabino.

1 Unde mihi lapidem sumam, quo tam nequissimum servum percutiam? Aposiopesis sive Reticentia est heri irascentis propter servi orationem nimis liberam. 2 Quorsum tibi lapide opus est? Sunt verba servi. 3 Sc. *sumam*, quibus te perditum nebulonem transfigam? Herus ira incensus sagittas etiam petit. 4 Verba sunt servi. 5 Horatius herus meus. Synecd. gen. 6 Aut poetarum more furit. 7 Nisi quam celerrimè hinc e conspectu meo te subducis, mittam te in agrum Sabinum, sic ut ex servo urbano efficiaris servus rusticus & inurbanus. 8 Tu adjungeris nonus servus operarius ad octo servos nequam tui similes, quos misi in agrum Sabinum. Cic. ad Attic. *Boni viri precibus Claudii à causa removentur*, operæ *comparantur*.

SATYRA VIII.

Horatius Fundanium amicum suum interrogat, qualis Nasidieni fuerit cœna, cui iste interfuerat.

1 Ut Nasidieni juvit te cœna beati?
Nam mihi 2 quærenti convivam 3 dictus heri 4 illic
5 De medio potare die. 6 Sic, ut mihi nunquam
In vitâ fuerit melius. 7 Da, (si 8 grave non est)
Quæ prima 9 iratum ventrem placaverit esca.
10 In primis 11 Lucanus aper 12 leni fuit austro
Captus, ut ajebat 13 cœnæ pater: 14 acria 15 circum
Rapula, lactucæ, 16 radices, qualia 17 lassum

1 Quomodo te cœna illa divitis Nasidieni delectavit? Sic Od. 1. l. 1. *Sunt quos curriculo pulverem Olympicum Collegisse* juvat. 2 Cum te mihi convivam domi tuæ inquirerem, te ad cœnam vocaturus. 3 A domesticis tuis. 4 Apud Nasidienum. 5 A meridie potare. 6 Ita me juvit ac delectavit (inquit Fundanius) hesterna illa Nasidieni cœna, ut nulla mihi fuerit in tota mea vita suavior, ut nunquam liberalius acceptus fuerim. 7 Dic, & narra mihi, o Fundani. Sic Virg. Ecl. 1. *Sed tamen, iste deus qui sit*, da *Tityre*, *nobis*. Ter. *Nunc*, *quamobrem has partes didicerim*, *paucis* dabo, id est, dicam. 8 Molestum tibi. 9 Ventrem latrantem, & stomachum famelicum; & moræ impatientem primo omnium sedaverit. 10 Ferculis. 11 In Lucania captus. 12 Leniter flante, undè caro ejus reddita sit tenerior. 13 Præfectus & rex convivii, sc. Nasidienus. Synecd. gen. 14 Aceto condita. 15 Aptum. 16 Raphani. Synecd. gen. 17 Languentem & nauseantem.

1 Pervellunt stomachum, 2 siser, alec, 3 fæcula Coa.
4 His ubi sublatis, 5 puer altè cinctus, 6 acernam
7 Gausape purpureo mensam pertersit, et alter
8 Sublegit quodcunque jaceret 9 inutile, quodque
Posset 10 cœnantes offendere, 11 ut Attica virgo
12 Cum sacris Cereris, 13 procedit fuscus 14 Hydaspes,
15 Cæcuba vina ferens; 16 Alcon, Chium maris expers.
17 Hic herus: Albanum, Mæcenas, sive Falernum
Te magis 18 appositis delectat, habemus utrumque.
19 Divitias miseras! 20 Sed queis cœnantibus unà,
Fundani, pulchrè fuerit tibi, nosse laboro.
21 Summus ego, et propè me 22 Viscus Thurinus, et 23 infrà
(Si memini) 24 Varius: 25 cum Servilio Balatrone
Vibidius: quos Mæcénas adduxerat 26 umbras.
Nomentanus erat 27 super ipsum, Porcius infrà,

1 Provocant, exacuunt, & appetitum irritant. 2 Radix herbæ dulcis, genus pastinacæ: Belg. *Suikerwortelkens* appellant: cujus radix stomachum excitat, fastidium abstergit. 3 Condimentum est, quod purum profluit ex crassiori sedimento vini Coi. 4 Primo ferculo cum suis condimentis. 5 Servus ad ministrandum expeditus, εὔζωνος. 6 Ex acere arbore factam, quæ erat citrea inferior. 7 Panno sive mantili villoso. Dicitur hic *gausapes*, hæc *gausapa*, hoc *gausape* & *gausapum*: unde plurale *gausapa*. 8 Alter puer collegit & sustulit. 9 Sordidum in mensa. 10 Cœnantibus afferre fastidia. 11 Velut canistrifera virgo caute succedit, ne, quod pessimi ominis loco habetur, cadat. Synecd. gen. Vide Sat. 3. l. 1. 12 Quæ in sportula in capite gestat. 13 Lente & pedetentim. 15. Nasidieni puer formosus. 15 Campana. 16 Alter puerorum Nasidieni adfert vinum Chium fictitium, id est, non ex Chio insula & mari Romam advectum, sed in Italia natum. 17 Tum verò herus noster convivii Nasidienus & convivator dixit Mæcenati, &c. Synecd. gen. Accessus est ad Prosopopœjam Nasidieni excusationis causa. 18 Si vinum Albanum vel Falernum tibi magis placet, quam vina quæ sunt apposita 19 O miseras divitias (inquit Horatius) quæ possessorem suum efficiunt miserum. Meton. effect. Exclamatio est poetæ deridentis convivatorem misere divitem, qui divitiis suis appositis nesciat uti. 20 Sed quibuscum aliis convivis tam jucunde & laute cœnatus fueris, scire desidero. 21 Ego Fundanius in summo lecto primus eram. 22 Poeta ex Thurio, Calabriæ oppido, oriundus, discumbebat. 23 Viscum. 24 Amicus tuus doctissimus. 25 Vibidius & Servilius Balatro in imo lecto discumbebant. 26 Convivas à Nasidieno non vocatos, sed Mæcenatem, qui vocatus erat, & in medio lecto, tanquam honoratiore medio loco discumbebat, secutos. Metaph. est à corporibus, quibus umbra indissolute adhæret, ad notandam comitum epularium adjunctionem. Sic Ep. 5. l. 1. *locus est & pluribus* umbris. 27 Mæcenatem. Alii referunt ad Nasidienum.

1 Ridiculus totas simul absorbere placentas.
2 Nomentanus ad hoc, qui, si quid fortè lateret,
Indice monstraret digito: nam cætera 3 turba,
4 Nos, inquam, 5 cœnamus aves, conchilia, pisces,
Longè dissimilem noto 6 celantia succum:
Ut vel continuò 7 patuit, cùm 8 passeris, atque
9 Ingustata mihi 10 porrexerit 11 ilia rhombi.
Post hoc me 12 docuit 13 melimela rubere, minorem
14 Ad lunam delecta: 15 quid hoc intersit, 16 ab ipso
Audieris meliùs: tùm 17 Vibidius 18 Balatroni,
19 Nos, nisi 20 damnosè bibimus, moriemur inulti.
Et calices poscunt 21 majores: 22 vertere pallor
23 Tùm 24 parochi faciem, nil sic metuentis; 25 ut acres
Potores: vel quod 26 maledicunt liberius; vel
27 Fervida quòd subtile 28 exsurdant vina palatum.
29 Invertunt Aliphanis vinaria tota

1 Qui ideò sive in hoc erat ridiculus quòd unico haustu totas placentas devoraret & deglutiret. 2 Nomentanus insignis helluo, ad hoc munus aut officium à Nasidieno vocatus, vel à Mæcenate ductus erat, ut, si quid fortè lautioris opsonii à convivis non observaretur, illud tanquam rei culinariæ peritissimus aliis digito commendaret. 3 Convivarum. 4 Ego Fundanius, Mæcenas, & reliqui hujusmodi deliciarum rudes. 5 Comedimus. 6 Quæ in se continebant saporem longè alium, & longè meliorem, quàm vulgò cognitus & usitatus est. 7 Compertum est mihi. 8 Piscis plani. 9 Nunquam antea à me gustata. 10 Nasidienus rex convivii comedenda apposuerit. 11 Intestina. 12 Nasidienus. 13 Mala Cydonia mellei saporis rubefacere magisque rubicunda esse. 14 Si delecta sint luna adhùc minore existente & crescente. 15 Quid autem hoc referat, quantumque discriminis sit inter melimela crescente vel decrescente luna collecta. 16 Nasidieno, qui me docuit, rectiùs disces. 17 Vanitate & subtilitate hospitis Nasidieni offensus. Apparatus est ad Prosopopœjam Vibidii, exhortantis sodales ad compotationem copiosiorem. 18 Dixit. 19 Nos hasce convivatoris subtilitates, qui nos verborum subtilitatibus pascere velle videtur, vindicare non poterimus. 20 Nisi ita strenue potemus, ut cum convivatoris damno conjunctum sit. 21 Ut largiùs bibant. 22 Timor mutare cœpit. 23 Cùm largiùs potare incipiunt. 24 Nasidieni convivatoris, qui cœnam præbebat, id est, tùm cœpit Nasidienus pallere. 25 Quàm acres potores, qui largiter & supra modum bibunt. 26 Ne forte & sic suam avaritiam taxarent. 27 Fortia. 28 Hebetant, stupidum reddunt; ita ut omnia vina apposita, quantumvis optima, reprehenderent. Metaph. ab aurium sensu sive à sonis, qui, cùm fractiores sunt & tumultuosiores, obtundunt aures, ad gustum sive sapores, quorum crapula hebetat gustum & vim ejus. 29 Vibidius & Balatro evacuant sive exhauriunt, ita ut os inversum terram tangeret, totas lagenas & vini vascula poculis Aliphanis, id est, poculis majoribus factis in *Aliphe*, oppido Samnii.

Vibidius Balatroque, secutis omnibus 1 imis.
2 Convivæ lecti nihilum nocuêre lagenis.
3 Affertur 4 squillas inter muræna 5 natantes
In patinâ 6 porrecta: 7 sub hoc herus, 8 Hæc gravida, inquit,
Capta est, deterior 9 post partum carne futura.
10 His mistum jus est oleo, 11 quod prima 12 Venafri
13 Pressit 14 cella, 15 garo de succis 16 piscis Iberi,
Vino quinquenni, verùm citra mare 17 nato,
18 Dum coquitur: (19 cocto Chium sic convenit, ut non
Hoc magis 20 ullum aliud) 21 pipere albo, non sine aceto,
22 Quod Methymnæam 23 vitio mutaverat 24 uvam.
Erucas virides, inulas ego primus amaras
Monstravi 25 incoquere, illotos 26 Curtillus echinos,
27 Ut melius muriâ, quam testa marina 28 remittat.

1 Convivæ omnes qui accumbebant in imis lectorum partibus, strenue illorum duorum exemplum secuti sunt, & strenue potarunt. 2 Convivæ in medio aut summo lecto discumbentes, id est, electi & honoratiores, sc. Mæcenas, Viscus Thurinus, Varius, ego Fundanius, modeste biberunt. *Lecti* ergo *convivæ* opponuntur *umbris*, sc. Vibidio, Balatroni, & Nomentano, qui à Mæcenate ad facetias erant adducti. 3 Per ministrum. 4 Pisces. 5 In jusculo. 9 Procera, in patina exposita, elixa sc. 7 Circiter hoc tempus, cum muræna esset allata & apposita, Nasidienus, convivii dominus, inquit, &c. Rursus Nasidieni Prosopopœja interponitur ad commendationem epularum. 8 Muræna. 9 Cujus caro deterior futura erat, si capta esset postquam peperisset. 10 His piscibus sive squillis jus additum est, nempe oleo, garo, vino quinquenni, pipere albo & aceto. Describit enim jus à Nasidieno excogitatum, quemadmodum & Catius jus suum ante descripsit, Sat. 4. 11 Quod ex olivis Venafranis primum est expressum. 12 In oppido Samnii, unde optimum oleum provenit. 13 Expressit. 14 Olearum pressura. In *primu* potest esse Metaph. à principatu ad significandam olei excellentiam & bonitatem: & in *cella* Synecd. gen. pro cella olearia. 15 Mistum etiam cum liquamine aut muria ex scombris confecta. 16 Scombri. Synecd. gen. 17 Italico, & non aliunde navibus advecto. 18 Tale enim Italicum vinum juri adhibendum est, dùm coquitur. 19 Juri cocto vinum Chium adeo aptum est. 20 Vinum illi conveniat. 21 Mistum denique erat cum albo pipere, & aceto. 22 Quod suo acore corruperat vinum factum in *Methymno*, Lesbi oppido. 23 Synecd. gen. 24 Uvas & racemos Lesbios. Synecd. gen. & hos per Meton. mat. pro vinis inde expressis. 25 Ego Nasidienus primus omnium monstravi ac docui incoquere in illo jure, quod descripsi. 26 Curtillus (unus ex hoc genere Epicureorum) monstravit sive docuit incoquere echinos non maceratos, id est, non muriam ex eis factam, sed echinos integros in hoc jure, nempe e vino Chio, pipere albo, aceto Methymnæo. 27 Utpote sapidius quam in illa muria, Romam allata, Græca testa. 28 Ad nos Romanos.

1 Intereà suspensa graves aulea ruinas
In patinam fecere, 2 trahentia 3 pulveris atri
Quantum non aquilo 4 Campanis excitat agris.
5 Nos majus veriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus, 6 erigimur. 7 Rufus, 8 posito capite, ut si
Filius 9 immaturus obîsset, 10 flere: quis esset
11 Finis, ni 12 sapiens sic Nomentanus 13 amicum
14 Tolleret? Heu Fortuna, quis est 15 crudelior 16 in nos
Te 17 deus? 18 ut semper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappâ 19 compescere risum
Vix poterat. Balatro 20 suspendens omnia naso,
21 Hæc est conditio vivendi, ajebat, 22 eòque
23 Responsura tuo nunquam est par 24 fama 25 labori.
26 Tene, ut ego 27 accipiar lautè, torquerier omni
Sollicitudine districtum? 28 ne panis adustus,
Ne malè conditum jus 29 apponatur? ut omnes
Præcincti rectè pueri, 30 comtique 31 ministrent?
Adde hos præterea casus: aulæa ruant si,
32 Ut modo: si patinam pede lapsus frangat 33 agaso.

1 Dùm Nasidienus nos retinet commemoratione sui juris & condimenti, tapetes, suspensi in cameris triclinii supra mensam, magno impetu in patinam murenæ deciderunt. Hoc casu deposita est Prosopopœja Nasidieni: ideoque Fundanius narrationem resumit. 2 Secum. 3 Sc. *tantum*. 4 In agris Campaniæ. 5 Nos convivæ majus periculum, graviorem casum timebamus, sc. domus aut tecti ruinam veriti sumus. 6 Liberamur à metu, & corpus erigimus, quod metu in lectos reclinaveramus. 7 Nasidienus convivator, cœnæ pater. 8 Demisso, in humum dejecto, & ita mœstus. 9 Ætate ad mortem immatura, id est, intempestiva morte obiisset. Translatio à fructibus non maturis. 10 Sc. *cœpit*, aut flebat. 11 Flendi fuisset. 12 Tanquam vir sapiens. Duplex est personæ inductio, ubi primum Nomentanus facetè irridet Rufum: deinde Balatro idem facit, sed pluribus. 13 Nasidienum mœstum. 14 Consolaretur ac sublevaret. 15 Qui Nasidienum tanto damno immeritò afficeris. 16 Inter. 17 Apparet ex hoc loco, veteres philosophos tribuisse diis sexum utrumque, vel illos participes fuisse utriusque sexus. Nam hic ex *deus* intelligitur Fortuna. 18 Quam te juvat res hominum illudere, iisque insultare! Sic suprà Sat. 6. ut *tu semper eris derisor*! 19 Præ vanitate utriusque. 20 Omnia irridens. Sic Sat. 6. l. 1. naso suspendis *adunco Ignotos*. 21 Hac lege nati sunt homines, ut mala sint vicina bonis, ut prosperis adversa non desint. 22 Ideoque. 23 Ut quam fortunæ iniquitate nunquam consequeris. 24 Gloria. 25 Tuæ in cœnis apparandis industriæ. Alloquitur Nasidienum convivatorem. 26 Tene oportet meo nomine angi & cruciari? 27 Excipiar apud te. Virg. Æn. 3. *Illos porticibus rex* accipiebat *in amplis*. 28 Hæc fortasse peccata fuerunt à Nasidieno, quæ urbanè reprehendit Balatro. 29 Nobis. 30 Et ornati. 31 Nobis. 32 Experti sumus. 33 Minister quispiam rudis & ineptus tanquam asinorum custos.

Sed convivatoris, 1 uti ducis, 2 ingenium res
Adversæ 3 nudare solent, 4 celare secundæ.
5 Nasidienus ad hæc: Tibi dî, quæcunque 6 preceris,
Commoda dent: ita vir bonus es, convivaque 7 comis;
8 Et soleas poscit: 9 tùm in lecto quoque videres
Stridere secreta divisos aure susurros,
Nullos 10 his mallem ludos spectasse: sed illa
11 Redde, age, 12 quæ deinceps risisti. Vibidius dùm
Quærit de 13 pueris, nùm sit quoque 14 fracta lagena,
Quod sibi poscenti non dentur pocula; dùmque
15 Ridetur fictis rerum, Balatrone 16 secundo,
17 Nasidiene redis 18 mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus 19 fortunam: deinde 20 secuti
21 Mazonomo pueri magno 22 discerpta ferentes
Membra gruis, 23 sparsi sale multo, non sinè farre,
Pinguibus et ficis 24 pastum jecur anseris albi,
Et leporum 25 avulsos, 26 ut multo suaviùs, armos,
Quàm si cum lumbis quis 27 edit: tùm pectore adusto
Vidimus et merulas 28 poni, et sinè clune palumbes,

1 Quemadmodum imperatoris. 2 Prudentiam. 3 Declarare. Metaph. à corpore, quod ut spoliatum patet oculis omnium, sic natura hominis & ingenium bono vel malo rerum successu arguitur. 4 Abscondere. 5 Balatroni respondens ait. Inducitur tertiò Nasidienus. 6 Optes: ὅσα εὔχοιο. 7 Urbanus, εὐτράπελος, facetus. 8 Quibus in triclinio utimur. *Solea*. quòd pedis *solo* subjicitur sic dicta, id omne calceamenti genus significat, quo plantarum calces tantùm infimæ teguntur: quales fermè Græcorum crepidæ. Fuerunt ergo soleæ domesticæ; quas tamen accubituri in convivio deponere, & à mensa discessuri iterum sumere solebant, idque munditiæ causa. 9 Cùm Nasidienus abiisset, in unoquoque lecto videre licebat convivas insusurrantes aliquid ridiculi in aurem sodalis sui, dùm terni in singulis lectis non communiter, sed separatim consusurrant, quærentes quidnam sibi velit surgens, & ridentes.

10 Quàm hos. Horatius loquitur. 11 Renuntia, refer mihi, o Fundani. Translatio est: nam *reddere* is proprie dicitur, cui datum est, vel qui eripuit, aut abstulit. 12 Quæ præterea videris digna risu. 13 Administrantibus. 14 Casu aulæorum. 15 Ab omnibus convivis irridetur propter fictam & simulatam, id est, falsam epularum & condimentorum laudationem, quæ tali commendatione indignissima. 16 Imitante & approbante. 17 Apostrophe est, ubi Vibidius sermonem avertit ad Nasidienum. 18 Hilarior. 19 Utpote singulari opsoniorum artificio fortunæ iniquitatem, sc. aulæorum casum emendaturus. 20 Sunt Nasidienum. 21 In magna lance. 22 Male assata, bene combusta. 23 Conspersi, aspersi. 24 Saginatum. 25 A reliquo corpore separatos. 26 Ut quod multò delicatius est. 27 Comedat. 28 Nobis apponi.

1 Suaves res, si non causas narraret 2 earum et
Naturas 3 dominus: 4 quem nos sic fugimus 5 ulti,
Ut nihil omninò gustaremus: velut 6 illis
7 Canidia 8 afflâsset, pejor 9 serpentibus Afris.

1 Existentes lautitiæ non contemnendæ. Hunc etiam in modum de anate scribit Mart. *Tota tibi ponetur anas, sed pectore tantum Et cervice sapit: cætera redde coquo.* 2 Rerum, id est, causas naturales nobis narrasset, cur partes essent totis sæpè & integris corporibus, aut aliæ aliis præferendæ: ἓν διὰ δυοῖν. 3 Convivii, sc. Nasidienus. Synecd. gen. 4 Nasidienum. 5 Garrulitatem ejus. Intelligendum est de lectis convivis solum: umbræ enim largioribus poculis convivatoris sordes ultæ fuerant. 6 Cibis. 7 Mulier venefica. Synecd. gen. 8 Illos cibos venenato suo spiritu venenatos & mortiferos reddidisset. 9 Serpentibus Africanis, quorum afflatu cibi salutares redduntur venenati & mortiferi.

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARUM
LIBER PRIMUS
Epist. I.
AD MÆCENATEM.

Se ludicra sua studia missa facere dicit, et ea, quæ ad virtutem ducunt, amplecti: sic tamen ut in nullius magistri verba juret. Hujusmodi autem esse hæc studia, ut nemo sit, qui non illis excoli possit, si modò patientem aurem commodet. Tandem pravum hominum judicium, virtutem opibus et honoribus postponentium, et quæ corporis sunt, non quæ sunt animi, curantium, reprehendit.

1 Primâ 2 dicte mihi, 3 summâ 2 dicende 4 camœnâ,

1 O Mæcenas, qui primis carminibus & in principio odarum & satyrarum mearum à me celebratus es. 2 Polyptoton. 3 Ultima, ut Od. 28. l. 3. Summo *carmine, quæ Cnidon, Fulgentesque tenet Cycladas.* 4 Musa, id est, hoc ultimo meo carmine & opere meo epistolarum celebrandus es. Meton. effic. id est, inventricis pro inventis versibus à Musa: ac præterea Synecd. sing. pro plur. Camœnæ & Musæ carminum inventrices.

1 Spectatum satis, et donatum jam 2 rude, quæris,
Mæcenas, iterum antiquo me includere 3 ludo.
4 Non eadem est ætas, 5 non mens. 6 Vejanius, armis
7 Herculis ad postem fixis, 8 latet abditus agro,
9 Ne populum extremâ toties 10 exoret 11 arenâ.
12 Est mihi 13 purgatam crebrò qui 14 personet aurem,

1 In theatro urbis Romanæ & à populo cognitum & probatum, δοκιμασθέντα. Translatio ab histrionibus & gladiatoribus. 2 Et jam tanquam seniorem & emeritum gladiatorem aut militem virga palmea donatum & dimissum, id est, quem ætas à scribendi munere liberavit. Pulcherrima ab arena Metaphora ostendit, sibi quoque ab amatoria palæstra quiescendum esse, daturo jam operam philosophiæ. *Rudis* virga est impolita ad quoscunque usus: sed præcipuè scipio seu baculus ille, quo gladiatores donati à gladiatura cessabant. Cic. Philip. 2. *Tam bonus gladiator rudem tam cito accepisti?* 3 Ad antiquum lyræ studium, ad carmina amatoria revocare studes, conaris. Metaph. sumta à gladiatoribus: ac prætereà Synecd. gen. pro ludo gladiatorio, qui etiam significatur per Meton. armorum fixorum. Sic de Arte: *Æmilium circa* ludum. Ajunt gladiatorias familias ludis includi solitas: hinc fuit ludus Æmilius, ludus Mantuanus, ludus Gallicus, fuit quoque *ludus Bestiariorum*, qui damnati cum bestiis pugnabant. Postcà educebantur gladiatores, qui tendebant confidenti & obfirmato animo ad antagonistas suos aut morti dandum, aut simile in se admittendum. 4 Sed alia, quæ alios mores postulat. 5 Non eadem sententia & voluntas, idem studium, quod olim, cùm illa mihi arriderent: nec ampliùs mihi placent seni, quæ olim juveni, Anaphora. 6 Gladiator. 7 Scuto suo, gladio, & reliquis armis ex more Herculi dedicatis, & in ejus templo posti affixis. Qui enim artem aliquam desinebant, ejus instrumenta diis suspendebant: sacrabant autem iis maxime, qui artis præsides haberentur. Virg. Ecl. 7. *Hic arguta sacra pendebis fistula pinu.* In *postem* est Synecd. part. pro æde Herculi sacra. 8 Otiosam & tranquillam in agro vitam agens secure delitescit, neque amplius ad publicos ludos prodit. 9 Ne à pari suo victus, & jamjam enecandus, à populo, in theatro sedente, supplex salutem petat. 10 Al. *exornet*, id est, ludos decoret: gladiatores enim dabantur populo: ex quo munus gladiatorium. 11 Ab extrema parte arenæ, id est, in extremo loco theatri, in quo decertabant. Meton. adj. sc. contenti pro re continente. *Arena* enim interdùm sumitur pro loco, in quo pugnabant gladiatores, quod locus ille arena soleret esse conspersus, ne vel pugnantes fœdarentur cruore occisorum, vel cruor sparsus spectantibus esset horrori, præsertim in gladiatorum dimicatione. Mart. *nec cepit* arena *nocentes*, id est, delatores, qui in theatro puniebantur. Hinc, *in arenam descendere.* Belg. *Kampen.* Hinc *Arenarii* dicti sunt gladiatores. 12 Est mihi Horatio fidelis admonitor, actionum sc. mearum præfectus animus & ratio, *vel*, conscientiæ stimulus. 13 A pravis opinionibus, id est, apertam, attentam, & acutè audientem. Metaph. Nam ut nitidissimum & purgatissimum est quicquid, ita ad suum munus optime affectum videtur. Plaut. Purgatis *ambo damus tibi operam auribus.* Hic autem versus habet apparatum ad Prosopopœjam tacitæ admonitionis per Allegoriam è ludis Circensibus septies equo decurrendis, quibus est persimilis poeta, & poetici studii contentio acris. 14 Sonet per aurem, & hoc me modo compellet.

1 Solve senescentem 2 maturè sanus equum, ne
Peccet 3 ad extremum ridendus, 4 et ilia ducat.
5 Nunc itaque et 6 versus et cætera 7 ludicra 8 pono,
9 Quid verum, atque 10 decens, curo, et rogo, 11 et omnis in hoc sum:
12 Condo, et compono, quæ mox 13 depromere possim.
14 Ac ne fortè roges, 15 quo me duce, 16 quo lare tuter:
Nullius 17 addictus 18 jurare in verba 19 magistri,

1 Sejunge à curru, & à certamine remove. 2 Opportune sapiens. 3 Sub finem curulis certaminis vincatur. 4 Et ne ægre spiritum ducat, spiritus difficultate laboret, id est, ne juvenilis ætatis gloriam, in lyricorum amatoriorumque certaminum studio & stadio partam, senex importunus & ineptus obscures atque contamines, tuæque stultitiæ veniam postea ab aliis efflagitare cogaris. 5 Tantus senex cùm sim, & juvenilibus parum aptus. 6 Lyricos. 7 Amatoria & jocosa. Alleg. est è duplici Synecd. gen. pro odis & satyris de amoribus & cavillationibus falsis. 8 Depono & relinquo. 9 *Verum* quærere ad eam philosophiæ partem spectat, quæ in contemplatione ac rerum cognitione consistit; *decens* verò ad eam, quæ de moribus est, & de officiis tractat, ac tota in actione versatur. 10 Conveniens, honestum, decorum sit. 11 Et totus in hac inquisitione veri & boni occupor. 12 In animo recondo & colligo, & in ordinem digero illa. Alleg. sumta ab agricolis, qui tempestive demessas fruges ibi recondunt, unde, quasi e thesauro, illas posteà depromant utendas: quales fructus sunt præcepta & instituta philosophiæ moralis & civilis, & quæ se poeta dicit studiose congerere & conscribere ad honestæ vitæ cultum. 13 Quæ suo tempore depromam ad usum meum, tam dicto, quam facto. 14 Ac ne forte, o Mæcenas, me roges, quam potissimum philosophorum sectam sequar. Procatalepsis est, qua Mæcenatem percontatorem occupat de genere philosophicæ familiæ. 15 Quo principe philosophandi, quo philosopho auctore utar. 16 Et qua familia philosophantium in tanta opinionum de summo bono varietate me tutum ac securum præstem, atque beatum deputem, Stoicorum, Academicorum, Peripateticorum, an Epicureorum sententiis me addixerim. Metaph. est à privatis ædibus ad certam scholam vel ductum philosophi designandum: ut enim *lar* in singulari pro privata domo & familia, & ipsius præside ac custode sumitur; ita μεταφορικῶς pro ludo ac schola: in plurali vero significat Penates & Genios, singulorum hominum præsides, & deos patrios, id est, familiæ & generis. 17 Ego obligatus nullius magistri, velut militiæ ducis, dictatis assentiri, deferor, &c. Sumtum videtur à licitatoribus & venditoribus, qui mercem quamlibet æstimatam emtori indicant & offerunt accipiendam, ac præcipue mancipium, ut significet destinatum, devotum, deditum, obstrictum in posterum emtori: nisi malis referre ad tria illa fastorum verba, *do*, *dico*, *addico*, à prætore prolata. 18 Sumtum est à militari sacramento, quo se milites obligant causam sui principis & imperatoris fortiter fideliterque defensuros, & traductum ad leges jurejurando sanciendas, ad placida philosophorum approbanda & tuenda. 19 Philosophi. Synecd. gen.

1 Quo me cunque rapit 2 tempestas, deferor hospes.
3 Nunc agilis fio, 4 et 2 mersor civilibus 2 undis:
5 Virtutis veræ custos 6 rigidusque satelles:
Nunc in 7 Aristippi 8 furtim præcepta 9 relabor,
Et 10 mihi res, non me rebus, 11 submittere 12 conor.
13 Ut nox longa 14 quibus mentitur amica, diesque
15 Longa videtur 16 opus debentibus; ut 17 piger annus
18 Pupillis, quos 19 dura 20 premit custodia 21 matrum:
Sic 22 mihi tarda fluunt, 23 ingrataque tempora, quæ 24 spem
25 Consiliumque morantur 26 agendi gnaviter id, quod
27 Æquè pauperibus prodest, locupletibus æquè,
Æquè 28 neglectum pueris senibusque nocebit.

1 Quocunque me, tanquam nautam, in hoc vasto philosophiæ pelago venti rapit, id est, pro ratione temporum, eò tanquam hospes impellor, & hanc, vel illam disciplinam sequor ac probo. 2 *Tempestas*, *undis*, *mersari* habent Allegoriam e perpetuis Metaphoris à nautis, ad significandas ingentes molestias, quæ devorandæ sunt gubernatoribus rerump. si velint esse severi satellites & administri virtutis, vindices & oppressores omnis improbitatis & sceleris: quales fuerunt Stoici, translate hic appellati veræ virtutis custodes, ac rigidi satellites in vitia quævis æqualiter vindicanda, quales erant stipatores corporum, & lictores prætoriani olim vocati. 3 Aliquando fio ad agendum promtus, practicus, ut Peripateticus. 4 Et civilium negotiorum turbis implicor, id est, in reip. administratione exerceor. 5 Aliquando fio Stoicus, summum bonum in virtute ponens. 6 Æqualiter omnia peccata puniens; *rigidus* ergo, id est, durus & inexorabilis. Sic C. Manlius dicitur administer & *satelles* audaciæ Catilinariæ. 7 Qui summum bonum in voluptate posuit. 8 Clanculum. 9 Deficio 10 Meæ commoditati. 11 Subjicere conor. 12 Academicus ergo. 13 Ex amoris desiderio iis juvenibus videtur. Similitudo sumta ab amantibus, &c. Sic Hero Leandro, *Longa mora est nobis omnis, quæ gaudia differt.* Animus enim amantis solet esse impatientissimus moræ quamvis brevissimæ, sicut ex Act. 2. Sc. 1. Heaut. Ter. cognoscitur de Clinia moram Antiphilæ impatienter ferente. 14 Quibus promissa non servat, & quos fallit non veniens. 15 Ob diurnos sudores & ærumnas. 16 Operariis, qui pro constituta mercede laborant. 17 Tardus videtur, eò quod nihil magis desiderent, quam pubertatis annos attingere, suoque jure posteà vivere, & genio indulgere. 18 Pueris parentibus orbatis & impuberibus, qui tutoribus indigent ad conservationem sui rerumque suarum. 19 Anxia cura, ne corrumpantur. 20 Inhibet. 21 Novercarum. Syneed. 22 Horatio. 23 Longissima videntur. Metaph. est partim ab animali tardigrado, partim ab aquis tarde fluentibus & quasi stagnantibus, & tarditas reddit ingrata tempore studioso, quæ minimè sunt accepta propter impedimenta intervenientia. 24 In philosophiæ studiis, & animi tranquillitate vivendi. 25 Et propositum meum de meliori vitæ conditione capessenda retardant. 26 Exercendi. 27 Epanalepsis est ejusdem vocis & soni in principio & fine, at rursus secundò *æque* & tertio fit Epanodos, id est, regressio ad eundem sonum. 28 Contemtum.

1 Restat, ut his ego me ipse regam solerque 2 elementis.
3 Non possis 4 oculo quantum contendere 5 Lynceus,
Non tamen idcircò contemnas 6 lippus 7 inungi:
Nec, quia desperes 8 invicti membra Glyconis,
Nodosâ corpus 9 nolis prohibere chiragrâ.
10 Est quodam prodire tenus, si non datur ultrà.
11 Fervet avaritiâ, miseroque 12 cupidine 13 pectus?
14 Sunt verba et voces, quibus hunc 15 lenire dolorem
Possis; et magnam morbi deponere partem.

1 Quoniam autem iniquitate temporum impeditus, altiores in philosophia progressus facere non potuerim, relinquitur mihi saltem, &c. 2 Philosophiæ moralis initiis. Metaph. à primordiis universitatis, ac rerum principiis ad rudimenta disciplinarum, indicanda. 3 Quamvis non possit aliquis tam acute videre, quam Lynceus. 4 Oculis. Synecd. sing. 5 Qui per parietem videre & novissimam primamque lunam eodem die intueri, & solventem Carthagine classem e Libycana specula per tot milliaria, numerumque navium notare potuit, eaque, quæ apud inferos agerentur, videre. 6 Si lippus sis, & oculorum vitio labores. 7 A medico collyriis, oculorum unguentis. 8 Quòd robusti illius pugilis Glyconis membrorum robur non possis consequi. 9 Nec velle debes à corpore tuo per salutaria medicamenta chiragram, in articulis digitorum insidentem, arcere. 10 Licet aliquo usque procedere, & qualiacunque philosophiæ principia sibi comparare, si non licet ultra ire, & longius aliquantò procedere, & perfecta habere. Alleg. est à viatoribus, qui, cùm ad locum propositum pervenire uno die non possunt, bona tamen itineris parte confecta contenti vires reparant, & alternis quiescunt: sic philosophiæ studiosi ubi aliquem in hac progressum fecerunt, in hoc acquiescunt, eoque fruuntur libenter. 11 Si animus ardet, inflammatur. Metaph. est à fervore aquæ, cujus vim affectio illa, dum in animis hominum tantum suscitat commotionis, ut nullis rationibus sedari possit, plane exprimit. Cic. pro Quinct. *fervet avaritia*. Enumerat poeta vitia, quibus implicitus animus humanus, dicitur solari se, quando legendis philosophis audiendisque sedulò enititur ad virtutem. 12 Potest esse duplex modus Metonymiæ: prior, qui ex efficiente docet significari effectum, opum cupiditatem: alter contra, qui ex effecto significat efficientem, ut Cupido, qui habetur deus & auctor cupiditatum, sumatur pro ipsis cupiditatibus, & *miser* dicatur, quòd miseros efficiat sic affectos, cum eripit libertatem, pro quà magnanimis viris omnis debet esse contentio. 13 Meton. subj. pro corde illic contento. 14 Sunt certa philosophorum præcepta & dicta. F. geminata Synecdoche fit Allegoria. Verba enim & voces sunt partes integræ orationis, è quibus constant sententiæ, & ex his oratio. 15 Mitigare hunc dolorem animi, qui curis augendæ quidem rei plurimis, amittendæ verò metu maximo conficitur. Videntur ἀλληγορικῶς sumenda à corpore malè affecto ad animi pravas perturbationes notandas, quæ à philosophorum præceptis, tanquam à chirurgo fomentis, leniuntur.

1 Laudis amore tumes? sunt certa 2 piacula, quæ te
3 Ter purè lecto poterunt 4 recreare 5 libello.
6 Invidus, iracundus, 7 iners, vinosus, amator?
Nemo adeò 8 ferus est, ut non 9 mitescere possit,
10 Si modò 11 culturæ patientem commodet aurem.
12 Virtus est, vitium fugere; et sapientia 13 prima,
14 Stultitiâ caruisse. 15 Vides, quæ maxima credis
Esse mala, exiguum 16 censum, 17 turpemque repulsam,
Quanto 18 devites animi 19 capitisque labore.
20 Impiger 21 extremos 22 curris 23 mercator ad 24 Indos.
25 Per mare pauperiem fugiens, per 26 saxa, 27 per ignes:
28 Ne cures ea, quæ stultè miraris 29 et optas,
30 Discere, et audire, et 31 meliori credere non vis?
32 Quis circum pagos et circum compita pugnax,

1 Si ambitiosus es, φιλότιμος. Sumtum est etiam a corpore, quod proprie veneno, aqua intercute, flatu & humoribus turget, ad animum pravis affectionibus turbatum & tumentem. 2 Sacrificia, vel remedia & medicamenta purgantia, id est, philosophica præcepta: Metaph. est à sacrificantibus, qui victimis piacularibus & lotionibus sua & aliorum flagitia, sceleraque purgare solebant, cujusmodi victimis dicit scripta philosophorum esse similia ad eluendas vitæ sordes & animi labes. 3 Synecd. est finit. id est, castissimè, attentissimè & diligentissimè lecto. 4 Ad saniorem mentem reducere. 5 De contemptu honoris & inanis gloriæ; seu brevissimis philosophiæ præceptis. Synecd. gen. 6 Sive quis sit invidus. 7 Ignavus. 8 Inhumanus, agrestis, vitiosus, & ab humanitate alienus. Metaph. a bestiis. 9 Mansuefieri, feritatem exuere, & ad humanitatem expoliri per sapientiæ studia. Metaph. à fructibus sive ab agricultura ad philosophiam, quæ vera animi cultura est. 10 Si modò tanquam incultus ager se patiatur excoli, ipsisque monitis præceptisque philosophiæ æquo animo obtemperet, & ad virtutem & honestatem emendari non recuset. 11 Philosophiæ. Translatum est à cultura fundi & arborum, ad institutionem hominum. 12 Principium virtutis est vitiorum fuga. 13 Princeps. 14 Vitiis carere, quæ à stultitia proveniunt. 15 Tu piospicis & animadvertis. Translatum est à sensu corporis acutissimo ad mentis præsagitionem, unde sunt hæc, *acies mentis*, *animi*, *ingenii*; Item *videre*, *cernere animo*, *ingenio*, *conjectura*. 16 Paupertatem, exiguas opes. *Census* est tota rei familiaris æstimatio. 17 In magistratu petendo, & non obtinendo. 18 A te propulsare studeas. 19 Corporis periculo. Synecd. enim est memb. pro integro corpore ægrotante. 20 Sedulus & industrius existens. 21 Toto orbe à nobis remotos. 22 Naviges. 23 Synecd. gen. pro speciali mercatore, id est, faciente nauticam mercaturam. 24 Orientales. 25 Anaphora. 26 Scopulos. 27 Per duos circulos ardentes, & per zonam torridam, id est, per gravissima vitæ pericula. Synecd. spec. 28 Ut ne cures & tantopere expetas, id est, contemnas ea quæ, &c. 29 Divitias sc. honores, &c. 30 Sapientiæ & virtutis præcepta. 31 Prudentiori, sapientiori. 32 Quis homo fortis & strenuus in vilibus locis circa pagos & municipia urbis Romæ pugnabit, & nolet in locis, toto mundo nobilissimis, in magnis Olympicis certaminibus coronari, & universo orbi innotescere?

Magna coronari contemnat 1 Olympia? cui spes,
2 Cui sit conditio dulcis 3 sinè pulvere 4 palmæ?
Vilius argentum est auro, virtutibus 5 aurum.
6 O cives, cives, quærenda pecunia 7 primùm est,
8 Virtus post nummos. 9 Hæc 10 Janus summus ab imo
Perdocet: 11 hæc 12 recinunt juvenes 13 dictata senesque,
Lævo 14 suspensi loculos 15 tabulamque lacerto.
Si 16 quadrigentis sex 17 septem millia desunt,
18 Est animus tibi, sunt 19 mores, et 20 lingua, fidesque,
21 Plebs eris. 22 At pueri ludentes, 23 Rex eris, ajunt,

1 Meton. subj. pro victoria, vel potiùs pro adjuncto brabeo & insigni victoriæ Olympicæ. 2 Anaphora. 3 Sinè labore, qui suscipitur in pulvere, vel laboriosa exercitatione, quæ ibi fieri solet. Meton. subj. 4 Quòd eximiam victoriam possit consequi. 5 Polyptoton. 6 Exclamatio est reprehendentis Romanorum avaritiam, & una Epizeuxis. 7 Ante omnia. 8 Ironia est poetæ simulantis, id est, contrarium sentientis & consulentis, atque cives faciebant. Hunc studii ordinem queritur Juven. Sat. 14. perversum etiam fuisse à Romanis ætate sua: *Unde habeas, quærit nemo; sed oportet habere. Hoc monstrant vetulæ pueris poscentibus assem: Hoc discunt omnes ante Alpha & Beta puellæ.* 9 Quæ dixi, principia. Anaphora. 10 Janus in principio fori, & Janus in medio fori, inde usque ab imo Jano, qui est in fine fori, id est, universi fœneratores, qui habitant in foro Romano, ubi templum est Jani, mercatores & trapezitæ à maximo usque ad minimum qui illac conveniebant ad rem nummariam (quam ipsos juvenes palam docerent) publice docent. Meton. loci pro re locata. 11 Præcepta hæc assiduè inculcata à fœneratoribus illis, tanquam magistris, assiduè in ore habent juvenes & senes, illorumque suasionibus assentiuntur. 12 Iterum atque iterum canunt. Sic Od. 28. l. 3. *Tu curva recinens lyra Latonam* &c. 13 Metaph. à magistrorum dictatis, id est, iis præceptis, quæ præsens alicujus præceptor tradit discipulo describenda. 14 Habentes loculos suspensos ad nummos in fœnus dandos. Hic versus explicatus est Sat. 6. l. 1. & modificatio notata. 15 Et habentes tabulam suspensam ad scribenda debitorum nomina. 16 *Sc. millibus sestertium* vel *nummorum*, quæ summa valet decem millia coronatorum Gallicorum, qui census erat equestris. 17 Si sex aut septem millia nummorum tantum desunt, non eris eques, juxtà L. Roscii Othonis legem. Sic Ter. Eun. *Illum, liquet mihi dejerare, his mensibus Sex, septem, prorsùm non vidisse proximis.* 18 Quamvis tibi animus optimus est, & integerrimus. In *est* & *sunt* est Polyptoton. 19 Sancti & honesti. 20 Facundissima. 21 Nihilominus unus eris è populo, aut plebe, inglorius, inhonoratus, qualis locus erat in ima theatralis caveæ parte: id est, non potes emergere, aut ad dignitatem equestris ordinis pervenire, cum res domi tenuis & angusta tibi obest. 22 At quantò rectius pueri ludentes inter se ajunt, &c. 23 Fortunatissimus, maximus, ut vel maximè pecunia instructus non sis: vulgus enim nihil regno sublimius agnoscit.

Sic rectè facies. 1 Hic murus aheneus esto,
2 Nil conscire sibi, nullâ pallescere culpâ.
3 Roscia (4 dic sodes) melior lex, an puerorum
5 Nænia? quæ rectè regnum facientibus 6 offert,
7 Et maribus 8 Curiis, et decantata Camillis?
9 Is ne tibi melius suadet, 10 qui ut rem facias, rem,
Si possis, rectè, 11 si non, 12 quocunque modo rem,
13 Ut propius spectes 14 lachrymosa poëmata 15 Puppi:
16 An qui fortunæ te 17 responsare 18 superbæ
19 Liberum, 20 et erectum præsens hortatur et optat?
21 Quod si me populus Romanus fortè roget, cur

1 Hoc firmum est beatitudinis domicilium, hoc solidum vitæ humanæ præsidium, hoc adamantinum propugnaculum, & tutior firmiorque arx bono viro esto, quam summorum regum acropoles, licet eques vel fœnerator non sit. Alleg. est à firmissimis præsidiis ac tutissimis propugnaculis militum: quibus similis est recta conscientia. Simili quoque Allegoria Deus promittit se populo suo fore *murum in circuitu igneum:* Zach. 2. 3. Sic Cic. 7. in Ver. *7° murus* sumit: *ad omnes meos impetus quasi* murus *quidam boni nomen imperatoris opponitur.* 2 Nullius mali & sceleris sibi esse conscium, nullo delicto ex pœnæ metu pallescere. 3 A Roscio Othone lata, quæ solis divitibus, sæpè sceleratis hominibus honorum præmia decernit. Vide Epod. 4. Dialogismus est. 4 O avare. 5 Cantilena puerilis. Synecd. spec. *Nænia* enim proprie est cantus lugubris, sed transfertur etiam ad alia, ut hoc loco ad vulgare puerorum dictum, quòd talia veluti accinendo pronuntientur. 6 Hoc verbo legitima vis & omni ambitus suspicione vacans significatur eligendi aliquem sua virtute in principem. 7 Quæ usurpata fuit à fortissimis illis Romanis & mascula virtute præditis. Sic de Art. *Post hos insignis Homerus, Tyrtæusque* mares *animos in Martia bella Versibus exacuit.* Metaph. à sexu animalium robustiori ad magnitudinem animi indicandam. 8 Viris fortibus. Synecd. spec. 9 Roscius Otho, Rosciæ legis auctor. 10 Qui suadet, ut opes acquiras, & lucrum facias, si possis recte facere. Anadiplosis, quamvis prius *rem* non omninò in clausula, sed posterius *rem* cum tertio facit Symplocen, ejusdem soni similitudinem initio & clausula membrorum. 11 Recte possis. 12 Jure vel injuria, per fas & nefas. 13 Ut inter equites Romanos in theatro sedeas & spectes ludos gladiatorios, &c. 14 Flebilia, lacrymas ex oculis spectantium exprimentia poemata, id est, tragœdias. Meton. effect. pro effic. 15 Puppii, tragici poetæ. 16 An verò philosophus aliquis melius te docet. 17 Resistere, & nunquam succumbere. Sic Sat. 6. l. 2. *responsare cupidinibus.* 18 Efferenti homines inani gloria. Meton. effect. 19 Purgatum à vitiis. 20 Adversus omnia, quæ in vita humana possunt accidere: *vel*, erectum ad virtutes. 21 Procatalepsis est futuræ percunctationis à populo Romæ, una cum imperfecta Prosopopœia, quam ipsemet inducit & sustinet pro populo versibus duobus, ac denique deponit alloquens populum, *olim quòd* διὰ τῆς ἀποςροφῆς, ad hæc verba, *Bellua multorum es capitum.*

Non, 1 ut porticibus, 2 sic judiciis fruar iisdem,
Nec 3 sequar, aut 4 fugiam, quæ diligit ipse, vel odit:
Olim quod vulpes ægroto 5 cauta leoni
6 Respondit, 7 referam: 8 Quia me vestigia terrent,
Omnia te adversum spectantia, 9 nulla retrorsum.
10 Bellua multorum es capitum: nam 11 quid sequar? 12 aut quem?
Pars hominum 13 gestit conducere 14 publica: sunt 15 qui
16 Crustis et pomis 17 viduas 18 venentur avaras,
19 Excipiantque senes, 20 quos in vivaria mittant.
21 Multis occulto crescit res fœnore. Verùm
22 Esto, aliis alios rebus studiisque teneri:

1 In quibus cum populo sedeo & deambulo. 2 Sic etiam easdem sententias & opiniones vulgi cur non sequar. 3 Eadem bona cum populo. 4 Eadem mala quæ ipsis videntur, id est, nec eadem studia cum populo tractem. 5 Astuta. 6 Apud Æsopum. Cum enim leo jam senior venatu ampliùs victum sibi quærere non posset, simulato morbo in antro suo recumbens reliqua animalia, ut se regem, officii gratia invisant, hortatur, quæ ille postea omnia devorat. At cum vulpem interrogaret, cur & non ipsa ingrederetur: respondit illa, vestigia sese deterrere, cùm videat omnia introrsum, nulla retrorsum spectare. 7 Respondebo populo Romano. 8 Quia non dabitur mihi à vitiis reditus, si ad illa semel ingressus fuero. 9 Nec reditum animalibus ingressis ullum esse datum; sic etiam me vestigia illa terrent, ne vulgi opiniones sequar. 10 Θηρίον πολυκέφαλον, in quo variæ formæ ac figuræ, nec unum cum alio, imò ne secum quidem consentit. Est populi descriptio. De judicii popularis depravatione lege Senec. l. 4. Quæst. & Orat. pro Plancio. 11 In vulgo. 12 Fugiam? 13 Gaudet. Sumtum est à gesticulatoribus & qui risum movent suis spectatoribus, ad summam redemtorum aviditatem indicandam. 14 Vectigalia & tributa populi magno suo emolumento, unde publicani appellabantur. Est hic ergo Synecdochica periphrasis, τελωνῶν, qui publica vectigalia & tributa redimebant, atque exigebant non sine intolerabili concussione populi. 15 Alii, qui orborum hæreditates captent: quod genus hominum describit Sat. 5. l. 2. 16 Placentis. Sumtum à pueris, quos facile est cuique in suam allicere & attrahere voluptatem nucibus, pomis & placentis; ab aucupibus & venatoribus, qui volucres & feras solent inescare ac capere, illecebris gulæ deliniences. 17 Opes viduarum munerum cupidarum. Meton. subj. 18 Capiant. Metaph. 19 Insidiose muneribus suis capiant. Sic Virg. Ecl. 3. *Non ego te vidi Damonis, pessime, caprum* Excipere *insidiis?* 20 Quos in suas nassas muneribus suis inescatos mittant, (non secus ac aucupes & venatores aves ferasque captas in vivaria includunt) donec tandem illorum bona consequantur. Metaph est ad significandam vitam nullis curis subjectam, rebusque ad ipsam sustentandam necessariis plene instructam. 21 Multi opes suas illegitimo fœnore amplificant. 22 Concedatur variorum hominum varia studia & opiniones esse. Permissio est superiorum studiorum.

1 Iidem eadem possunt horam durare probantes?
2 Nullus in orbe sinus 3 Bajis 4 prælucet amœnis,
Si dixit dives, 5 lacus et mare sentit amorem
6 Festinantis heri: cui si vitiosa libido
7 Fecerit auspicium, cras 8 ferramenta 9 Theanum
10 Tolletis fabri. 11 Lectus genialis in 12 aulâ est?
Nil ait esse prius, melius nil, 13 cœlibe vitâ:
14 Si non est, jurat bene solis esse maritis.
15 Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
16 Quid pauper? 17 ride: mutat 18 cœnacula, lectos,
Balnea, tonsores: 19 conducto navigio æquè
20 Nauseat ac locuples, quem ducit 21 priva 22 triremis.

1 Possuntne iidem homines vel per unam horam perseverare, ut eadem sequantur? Hoc ergo intolerabile, quòd unus idemque homo uno sæpe tempore diversa sentiat. 2 Imperfecta & obliqua est Prosopopœja divitis, ut hoc, *Si dixit dives*, subindicat, tanquam nota recessus ab ea. 3 *Bajæ*, urbs Campaniæ, aquis calidis nobilitata ac celebrata. 4 Præferendus est, amœnior est. Metaph. à servis, qui solent heris suis accensas præferre faces. 5 Lacus marinus, id est, Lucrinus in Bajano. Synecd. gen. & Metaph: ubi rebus inanimatis tribuitur sensus cum damno tamen conjunctus. 6 Fô sc. ad ædificia in mari struenda. 7 Cui hero si vitiosa animi libido consilii hujus initium fecerit, &, tanquam avis cantu aut volatu, auspicium fecerit ratum, id est, impulerit divitem, ut ædificet, statim animum mutat, & jubet fabros ferramenta Theanum transportare. Translatum est ab auguribus, qui nihil aggrediuntur sine aspectu avium, cui errato similis est libido vitiosa impellens divitem ad alteram ædificationem priori relicta. Itaque talis libido dum impellit, suadet, ut aliquid faciamus, vel fugiamus, dicitur *facere auspicium*. 8 Instrumenta fabrilia ad ædificandum necessaria. Synecd. spec. 9 Campaniæ oppidum, ubi palatium exstruam. 10 Feretis, transportabitis. Apostrophe est sive aversio sermonis ad architectos vel fabros, quos herus mutato consilio alloquitur. 11 Conjugio & gignendis liberis destinatus: id est, si hic dives maritus sit, & uxorem habeat. Meton. subj. pro ipsis conjugibus. *Lectus* autem *genialis*, est torus nubentibus puellis stratus in honorem Genii, qui naturæ deus credebatur. 12 Domo. 13 Extra conjugium, id est, tunc vult esse sine conjuge. In *nil* est Anaphora. 14 Si non est ei lectus genialis, id est, uxor, nunc jurat nihil melius esse conjugio. 16 Quo nodo sive quo vinculo constringam hunc hominem tantopere sibi dissimilem, & in omnes formas se transmutantem, ne adeò varius & lubricus elabatur? Epiphonema est, sive summa poetæ declamatio ad magnitudinem inconstantiæ narratæ indicandam. De mutabilitate Protei vide Sat. 3. l. 2. & Virg. 4. Georg. 16 Quid agit pauper? Dixit de divitum inconstantia: nunc de pauperum mobilitate agit. 17 Ejus etiam inconstantiam: nam in ipso eadem prorsus, quæ in divitibus, inconstantia. 18 Habitationes suas ædium superiores. *Cœnaculum* est locus ad cœnandum accommodatus. 19 Ab aliis, id est, non habens proprium navigium. 20 Fastidio afficitur quam dives aliquis. 21 Sua, & propria, non conducta. *Privum* enim *conducto* opponit. Vide Sat. 5. l. 2. 22 Navis tribus remigum ordinibus agitata.

1 Si curtatus inæquali tonsore capillos
Occurri, 2 rides: si fortè 3 subucula 4 pexæ
Trita subest tunicæ, vel si 5 toga dissidet impar,
Rides: quid, 6 mea cum pugnat sententia secum,
7 Quod petiit spernit, repetit quod nuper omisit,
8 Æstuat, et vitæ 9 disconvenit 10 ordine toti,
11 Diruit, 12 ædificat, mutat quadrata rotundis?
Insanire putas 13 solennia me, neque rides,
14 Nec medici credis, nec curatoris egere
A 15 prætore dati, rerum tutela mearum
16 Cum sis, et 17 pravè sectum 18 stomacheris ob unguem
De te 19 pendentis, 20 te respicientis amici.
21 Ad summum, sapiens uno 22 minor est Jove, 23 dives,
24 Liber, honoratus pulcher, 25 res denique regum:
26 Præcipuè sanus, 27 nisi cum pituita molesta est.

1 Si tibi occurram capillos non æqualiter à tonsore decurtatos habens forte, tunc me irrides. Meton. effec. pro tonsore capillos inæqualiter tondente per imperitiam rusticam. Est quoque in *tonsore* Synecd. gen. pro speciali tonsore pilorum capitis humani, cùm sint etiam alii tonsores ovium. 2 Epistrophe. 3 Pannus subsutus. 4 Villosæ, lanosæ, & à sordibus mundatæ. *Pexam* enim opponit *tritæ*. 5 Si toga non sedet æqualis in humeris meis, & ab una parte longius in terram propendeat, in altera magis elevata. 6 Cum meus animus dissimilis est, cùm in mente mea tanta est varietas & inconstantia. 7 Cum sententia mea spernit, quod petiit, id est, quod ego ipse expetivi. 8 Cum animi perturbationibus & inconstantia, tanquam maris æstu perturbata, commovetur & agitatur. Sumtum est ab ignis vel aquæ marinæ commotionibus & incendiis, quibus æquor concitatur, ad turbidos animi affectus indicandos. 9 Malè quadrat, discrepat. 10 Sc. *in*. 11 Cum destruit. Simili inæqualitate & inconstantia fuerunt Tigellius Sat. 3. l. 1. & Priscus Sat. 7. l. 2. notati. 12 Diruta. 13 Solenni & communi omnium hominum insania teneri, nec peculiari furore laborare, cum maxima pars hominum morbo jactetur eodem. 14 Nec medici opera & hellebori potione ad insaniam expurgandam. Alleg. est à remediis medicorum, ad salubria philosophorum præcepta, quibus perturbationes animorum curantur. 15 Qui mihi, tanquam insano, à prætore detur. Prætor non solum dabat tutores & curatores pupillis ac minoribus, sed etiam insanis ac furiosis. 16 Cum sis tutor mearum rerum, o Mæcenas. 17 Inæqualiter resectum, id est, ob leve peccatum. 18 Irascaris. 19 Sustentati & innitentis tua ope. Translatio à fulcris pensilibus nutricum. In *de te* Meton. est pro consilio & auxilio Mæcenatis, è quibus totus pendet amicus. 20 Auxilium à te expectans. 21 Denique, postremo. 22 Inferior, id est, uni Jovi cedit, & omnes mortales anteit. 23 Si non corporis, certe animi bonis. 24 Est sui juris, nulli mortalium subjectus. 25 Imperator omnium. 26 Imprimis, & præ aliis sanus est, & animo pariter & corpore valet, cum plerique alii tantum corpore sani sint, animi autem morbis infinitis continuò laborent & jactentur. 27 Nisi cum pituita aliusve morbus ipsi molestus est. Meton. causæ, id est, hujus redundantis humoris pro dolore à prono hujus decursu in partes subjectas excitato.

Epist. II.

AD LOLLIUM.

Homerum in suis poëmatis plenius ac melius, quam quosdam philosophos, quid honestum sit, docere dicit, amborum afferens argumenta. In Iliade quidem, quales sint in stultis regibus et populis animi motus, describi: in Odysseâ autem, Ulyssis exemplo, quid virtus et sapientia possint, ostendi. Deinde ad studium sapientiæ hortatur, utpote, quos recenset, animi morbos sanaturæ. Sed à teneris assuescendum hujusmodi præceptis esse docet.

Trojani belli 1 scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu 2 declamas Romæ, 3 Præneste relegi,
4 Qui, quid sit 5 pulchrum, quid 6 turpe, quid 7 utile, 8 quid non,
9 Plenius ac melius 10 Chrysippo et Crantore 11 dicit.
Cur ita crediderim, (12 nisi quid te detinet) 13 audi.
14 Fabula, 15 quâ 16 Paridis propter narratur 17 amorem
18 Græcia 19 Barbariæ lento 20 collisa duello,

1 Homerum, id est, libros de bello Trojano scriptos ab Homero. Duplex ergo hic est Tropus: prior est Synecd. gen. (quod alii fuerint ejusdem scriptores) alter est Meton. effic. 2 Oratoriam exerces, & vitia detestatus, de virtute, tamquam orator, exercitii causa disputas. 3 Præneste (quod nomen est urbis in Latio) diligenter perlustravi. Metaph. ab iis, quæ manibus colliguntur & capiuntur, ut segetes, poma & flores, ad ea, quæ oculis & inde mente percipiuntur, quales sunt literæ & sententiæ, quæ velut colliguntur oculis. 4 Polyptoton & Anaphora. 5 Honestum. 6 Inhonestum. 7 In vita. 8 Quid non sit utile. 9 Uberius sive copiosius, & perfectius. 10 Quam Chrysippus Stoicus, divinus ille Dialecticus, egregiis suis de virtute libris, & Crantor Academicus, qui virtute, sapientia, & eloquentia in Academia summam laudem consecutus est. Alleg. est è continuatis Synecdochis specierum, pro Stoicis, Academicis, reliquisque philosophis: ac præterea Meton. effic. pro libris philosophicis ab utroque compositis. 11 Poemate suo. 12 Nisi aliis fortè negotiis occuparis. 13 Accipe rationem mei judicii de præstantia scriptorum Homeri supra libros philosophorum. 14 Illud poema. Synecd. gen. pro Iliade, quæ primum Homeri opus est. Ordo est: Fabula, qua Græcia collisa Barbariæ lento duello propter amorem Paridis narratur, continet æstus stultorum regum & populorum. 15 In qua. 16 Priami & Hecubæ filii, qui Helenam, Menelai, Spartanorum regis, uxorem, hospitii jure nefarie violato, rapuerat, secumque Trojam abduxerat. 17 Libidinem. 18 Meton. duplex est subjectorum pro incolis Græcis & Phrygibus. 19 Cum Barbaria, id est, Phrygia. Synecd. gen. pro singularibus populis, cum nomen *Barbaria* communiter attineat judicio Græcorum ad populos, qui non essent Græci, etiam ad Romanos. 20 Commissa & conflictata, attrita bello decennali. *Duellum* propriè est bellum, quo duæ partes inter se contendunt de victoria.

1 Stultorum regum, et populorum continet 2 æstus.
Antenor censet belli 3 præcidere causam.
4 Quid Paris? 5 ut salvus regnet, vivatque beatus,
6 Cogi posse negat. 7 Nestor 8 componere lites
9 Inter 10 Peleiden festinat et inter 10 Atreiden:
11 Hunc 12 amor, ira quidem communiter 13 urit
                14 utrumque
Quidquid 15 delirant reges, plectuntur 16 Achivi.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, et irâ,
17 Iliacos 18 intra muros peccatur, et 19 extra.
Rursus, 20 quid virtus, et quid sapientia 21 possit,
Utile 22 proposuit nobis 23 exemplar Ulyssem:

1 Græciæ ac Trojæ principum, Hectoris, Achillis, Agamemnonis, Antenoris, Paridis, Ajacis, & populi Græci, & populi Trojani. Synecd. gen. 2 Animorum motus, perturbationes, libidines, amores, diversos mores, dissimilia ingenia, variaque consilia. Metaph. est à mari procellis exagitato ad populares turbas inter principes exortas. 3 Præcidendam & opprimendam esse belli causam, Helenamque cum suis bonis Græcorum legatis reddendam. Vide Iliad. η. Metaph. est à corporibus: propriè enim dicitur *præcidere anchoras, manum, caput*: hinc *præcidere amicitias, libertatem, spem*, pro auferre. 4 Quid Paris ille adulter facit & cogitat? 5 Ut genio suo indulgeat. 6 Ad reddendam Helenam Menelao. 7 Nelei filius, Pyli rex, qui tertiam jam ætatem hominum vixerat, & è cujus ore melle dulcior fluebat oratio. Vide Iliad. α. 8 Dirimere controversiam, & conciliare sibi invicem dissentientes inter se ducum animos studiose contendit. Sic Virg. Ecl. 3. *Non nostrum inter vos tantas componere lites.* 9 Symploce. 10 Pelei filium Achillem, & Atrei filium Agamemnonem. Synecd. gen. 11 Agamemnonem. Agamemnon enim cùm Chrysæ, sacerdotis Apollinis, filiam, ob quam pestis inter Græcos exorta erat, patri restituere cogeretur, iratus Achilli amicam suam Briseidem vi eripit, unde gravissima illa exorta contentio. 12 Chryseidis, quam perdite amabat. 13 Incendit, & in alterius odium exstimulat. 14 Ducem sc. Achillem propter ereptam Briseida; Agamemnonem ob restituendam Chryseida. 15 Isti duo reges per iræ aut libidinis furorem stultè peccant, & à ratione atque honesto deflectunt. Sumtum ab agricolis, dum arando rectos non ducunt sulcos. 16 Ejus culpam subditi miseri & innoxii ob id luunt. Agamemnon enim dùm Chryseida patri non vult restituere, diram pestem in Græcorum castris concitat, qua multa militum millia perierunt. Achilles autem dùm ob ereptam sibi Briseida iratus non ampliùs contra Trojanos pugnat, innumeros Græcorum milites Hectori, aliisque Trojanorum trucidandos objectat. 17 Urbis Trojanæ. 18 Anadiplosis est, circa principium & clausulam ejusdem sententiæ similitudo soni. 19 A Græcis. 20 Anaphora. 21 In vita mortalium. 22 In altera poematis parte Odyssea, in qua Ulyssis ærumnas & errores post captam Trojam describit. 23 Vitæ humanæ speculum, id est, Ulyssem quem quisque imitari debet.

1 Qui 2 domitor Trojæ, multorum 3 providus 4 urbes
Et mores hominum inspexit, 5 latumque per æquor,
Dum sibi, dum sociis 6 reditum 7 parat, 8 aspera multa
9 Pertulit, adversis rerum 10 immersabilis undis.
11 Sirenum voces, et Circes 12 pocula 13 nosti,
14 Quæ si cum sociis 15 stultus cupidusque bibisset,
Sub 16 dominâ meretrice fuisset 17 turpis 18 et excors,
Vixisset canis 19 immundus, 20 vel amica luto sus.

1 Ulysses sc. 2 Ubi Trojam, id est, Trojanos, post decennale bellum rapto Palladio domuit ac subegit. Meton. subj. 3 Prudens. 4 Sic Homer. Odyss. α Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω. 5 Per spatiosum illud mare Græcum. 6 In patriam Ithacam. 7 Ab eversa Troja. 8 Adversa. 9 Integro decennio. 10 Qui tot naufragiorum, tot periculorum fluctibus nunquam obruendus, tot voluptatum illecebris nunquam inescandus fuit, id est, qui nunquam victus fuit à rebus adversis. 11 Sirenum cantus, id est, voluptatum illecebras. Nam quod poetae de Sirenibus, Acheloi fluminis & Calliopes Musæ filiabus, de Aglaophonia, Telxiope, Prayne, & Lygea fingunt, quòd quisquis illas canentes audivisset, æternùm cuperet apud illas delitescere, & nunquam de reditu in patriam cogitaret; nihil aliud est, quam voluptates & meretriciæ libidines, quibus quicunque aures suas semel indulsit, æternum illarum volutabro inhærere cupit, nunquam ad virtutem & sapientiam pervenit, nunquam etiam de reditu ad Deum & honestatem ut in patriam cogitat; ad quarum blanditias virum bonum aures occlusas habere sociorum suorum exemplo Ulysses admonet. 12 Venenata & incantata. Quod etiam Homerus de Circe, Solis & Persæ filia, fabulosè memorat, quòd Ulyssis socios, pharmaco in potum exhibito, virga tactos, in porcos mutaverit, à cujus veneficiis Ulysses, Mercurii beneficio, herba Moly tutus fuerit, quidnam aliud innuit, quam homines per voluptatum venena ab hominis dignitate & præstantia desciscere, & in voluptatum volutabro cum brutis & porcis æternùm degere & volutari? à quibus tum demum aliquis tutus, ubi herba illa Moly, non nisi Dei beneficio oblata, continentia sc. & temperantia sese munivit. Ulysses igitur tanquam vir prudens, nec Sirenum, i. voluptatum cantus dulcedine capi, aut ab honesto in vitæ humanæ maris cursu avocari potuit, nec Circes pocula, quibus aliis belluinam voluptatem & feritatem præbebat, gustare voluit. 13 O Lolli. 14 Pocula venefica. 15 Stultè & imprudenter, & cupidè. Antimeria. 16 Procari: nam quisquis meretricio amore devinctus est, servitutem servit, eamque turpissimam. 17 In formam belluæ conversus fuisset. 18 Et amens. 19 Libidinosus. 20 Vel ut porcus luto gaudens, sive cœni volutabro amicus. Ideò Ep. 2. l. 2. dicitur *lutulenta sus*: quicum Apostolus Petrus Ep. 2. c. 2. v. 22. comparat eos, qui post agnitam justitiæ viam redeunt ad pristinam vitæ spurcitiam, *ut canis ad suum ipsius vomitum, & sus lota ad volutabrum cœni.*

1 Nos numerus sumus, et 2 fruges consumere nati,
3 Sponsi Penelopes, nebulones, 4 Alcinoïque
In 5 cute curandâ plus æquo 6 operata juventus:
Cui 7 pulchrum fuit 8 in medios dormire dies, et
Ad 9 strepitum citharæ 10 cessatum ducere curam.
11 Ut jugulent homines, surgunt 12 de nocte latrones:
Ut teipsum serves, non expergisceris? atqui
Si noles 13 sanus, 14 curres hydropicus: et, ni
15 Posces ante diem librum cum lumine, si non
16 Intendes animum 17 studiis et rebus honestis,
Invidiâ, vel amore 18 vigil torquebere: nam cur,
Quæ lædunt oculos, festinas 19 demere: si quid
20 Est animum, differs curandi tempus in annum:

1 Nos sumus inutilia terræ pondera, sinè virtute, & (ut inquit Virgil.) *sinè nomine vulgus*, nullius loci aut ordinis viri, nulli usui, tantum aliorum hominum numerum explemus. Sumtum est ab arithmeticis, qui cùm diu multumque se omni parte numerationis exercuerint, nihilo plus argenteorum, vel aureorum nummorum in suis crumenis reperiunt, quam si notas notis nunquam addidissent & multiplicassent. Inanis est ille numerus sine præsentia rerum numeratarum. 2 Ad fruges consumendas, in edendo & bibendo occupati. 3 Ut, vel tanquam proci Ulyssis uxoris, id est, luxuriosi & inertes. Metaph. 4 Nos sumus Phæaces, Alcinoi juventus, id est, molles sumus, & voluptatibus deditì. *Alcinous* fuit filius Nausithei, & rex Phæacum, qui Corcyram insulam inter Epirum & Calabriam tenuit, ad quem Ulysses naufragio illic facto ejectus se recepit, & ab eodem præter cætera intellexit luxum & mores Phæacum, ut est Odyss. θ. 5 Corpore curando, indulgendo genio, & obsequendo animo. Synecd. mem. Pro hoc dixit Sat. 5. l. 2. *pelliculam curare.* 6 Occupata, & plus justo laboris impendens. 7 Præclarum & pro summo bono habitum fuit. 8 Ad meridiem usque crapulam edormire. 9 Sonitum. 10 Omnes sollicitudines sopire, cessare facere, abigere. 11 Criminatur juventutem tam supinam, suæque salutis ita immemorem, ut, etiamsi possit ab imminenti malo seque suaque servare, nolit tamen expergisci, seque periculis eripere. 12 Per noctem. 13 Si noles expergisci & vigilare ad te servandum, dum vales & integer es. Alleg. est e continuatis Metaphoris à gravissima corporis ægrotatione ad animi ægritudinem. 14 Curres ad medicum, cum factus eris hydropicus, non sine periculo sanitatis nunquam recuperandæ: eodem modo, si animum, dum adhuc à vitiis purum habes, studio virtutis & sapientiæ dare nolueris in tempore, reliquum erit, ut habitu vitiorum contracto, animi medicos philosophos frustra postea accedas, cum remedio amplius locus non est. 15 Nocturno tempore librum alicujus philosophi legas, & ex eo medicinam vitiorum petas. 16 Adjunges, appelles. Verbum à venatoribus translatum, qui retia intendunt ad feras capiendas: aut à sagitariis, qui arcum, etiam ad aliquid aliud efficiendum. 17 Philosophiæ præceptis. 18 Exsomnis, sciens & prudens cruciabere. Metaph. à corpore, quod proprie dicitur torqueri in quæstionibus, ad tormenta & cruciatus animi notandum. 19 Eximere. 20 Absumit, excruciat & erodit.

1 Dimidium facti, qui cœpit, habet: 2 sapere aude:
3 Incipe: qui recte vivendi prorogat 4 horam,
5 Rusticus exspectat 6 dùm defluat 7 amnis, at ille
Labitur, et labetur in omne 8 volubilis ævum.
9 Quæritur argentum, puerisque 10 beata 11 creandis
Uxor, et incultæ 12 pacantur vomere 13 sylvæ.
14 Quod satis est, cui contigit, hic nihil amplius 15 optet.
16 Non domus, et 17 fundus, 18 non æris acervus et auri
Ægroto 19 domini 20 deduxit corpore febres,
Non 21 animo curas: 22 valeat possessor oportet,
Si 23 comportatis rebus benè cogitat uti.
24 Qui cupit, aut metuit, 25 juvat illum sic domus, aut 26 res,
Ut 27 lippum pictæ tabulæ, 28 fomenta podagram,

1 Principium dimidium totius est, Ἀρχὴ δέ τοι ἥμισυ παντός. Hesiod. 2 Aliquid honestæ rei tractare. 3 Nihil differens. 4 Tempus. Synecd. spec. 5 Tanquam rusticus, rusticè, vel similis est rustico illi stulto, volenti flumen transire. Sumtum est ab agricolis imperitis, qualem se profitetur Corydon apud Virg. Ecl. 2. Rusticus es Corydon, id est, stultus. Ita Quintil. dicit *manus indoctas & rusticas*: & Cic. Offic. 3. *urgent sanè rusticè: negant enim posse, & in eo perstant.* 6 Donec tota aqua elapsa alveus arescat, & sicco pede transire possit. Insigne exemplar ignaviæ, exspectans rusticus dum amnis defluat, cum vel vado, vel ponte, vel navigio, transire, vel etiam transnatare possit. 7 Meton. subj. quòd locus, id est, alveus fluminis sumatur pro aquis volubilibus. 8 Fluens. 9 A Romanis nostris. 10 Dives ac bene dotata, pecuniosa. Sic Sat. 8. l. 2. *Ut Nasidieni juvit te coena* beati? 11 Procreandis. 12 Arantur, & ad fruges producendas præparantur: id est, loca prius arboribus consita fiunt cultura fertiles agri, ut docet Virg. 2. Georg. Metaph. ab animatis ad inanimata. 13 Tellus, ubi sylva prius steterat. Meton. 14 Homini secundum naturam, non libidinem, viventi. 15 Optare & desiderare debet. 16 Epanodos est, ejusdem soni regressio circa principium & medium. 17 Ager, à *fundendis* quotannis opibus dictus, ut loquitur Ep. 2. l. 2. Sic Tibul. *Non opibus mentes hominum curæque levantur, Nam fortuna sua tempora lege regit.* Eandem sententiam propemodum expressit Od. 1. l. 3. *Quòd si dolentem nec Phrygius lapis.* 18 Non ingens pecuniarum acervus. Metonymat. pro nummis aureis & æreis. 19 Divitiarum possessoris. 20 Dimovit, profligavit ex corpore. 21 Ex animo domini. 22 Sed oportet ut divitiarum possessor sit animo & corpore sanus, & vacuus ab omnibus vitiis & affectibus pravis. Metaph. À corpore ad animum. 23 Opibus ac bonis hæreditariis vel acquisitis, quorum usus vel sine sanitate miserabilis, vel sine virtute perniciosus. 24 Avarus, qui cepit opes possidere, aut metuit illas amittere, vel qui deditus est cupiditatibus & affectibus aliis, nihilo majorem ex fortunæ bonis & possessione divitiarum fructum percipit, quam lippus ex tabulis pictis, &c. 25 Delectat & recreat. 26 Res familiaris, vel pecunia. 27 Cæcutientem. 28 Fomenta podagræ dolorem ad tempus minuunt, sed causam morbi funditus non tollunt.

Auriculas citharæ collectâ 1 sorde 2 dolentes.
3 Sincerum est nisi vas, quidcunque 4 infundis, 5 acescit.
Sperne voluptates: nocet emta dolore 6 voluptas.
7 Semper avarus eget: 8 certum voto pete finem.
Invidus alterius macrescit rebus 9 opimis.
10 Invidiâ 11 Siculi non invenere tyranni
12 Majus tormentum. Qui non 13 moderabitur iræ,
14 Infectum volet esse, dolor quod 15 suaserit, 16 et mens,
Dum pœnas 17 odio per vim 18 festinat 19 inulto.
Ira 20 furor brevis est: 21 animum rege: qui nisi 22 paret,
23 Imperat: 24 hunc 25 frænis, hunc tu compesce catenâ.
26 Fingit equum 27 tenerâ 28 docilem cervice 29 magister
30 Ire viam, quam monstret eques: 31 venaticus, ex quo
Tempore 32 cervinam pellem 33 latravit in aula,

1 Ex sorde. 2 Et surdastras. Quod enim cæco speculum, quod podagræ remedia, quod surdis Lyræ sonitus præstat; hoc divitiæ avaris. Quæ ne ipsis possessoribus noxiæ aut inutiles sint, animus ante omnia virtute & sapientia est perpurgandus. 3 Defæcatum. 4 Illi. 5 Corrumpitur. Sic animus, nisi à pravis cupiditatibus purgatus sit, virtutem capit, & quicquid capit, corrumpit. 6 Nam voluptas inhonesta, quæ dolore emitur, & pœnitentiam à tergo secum trahit, & plus aloes, quam mellis, habet, mala est. 7 Semper avaro deest aliquid. Nec mirum: cùm nihil ei satis sit, qui divitias, non ut instrumenta vivendi, sed ut finem appetit. Lepidum ergo illud Mimographi: *Avaro tam deest quod habet, quam quod non habet.* 8 Certum modum opum congerendarum tuæ cupiditati expete ac præscribe: avaritia enim infinita & insatiabilis est, quia augetur copia, nec minuitur inopia. 9 Secundis & florentibus. 10 Ægritudine ex alterius rebus secundis suscepta. 11 Phalaris, Agathocles, & Dionysius. 12 Crudelius supplicium. 13 Qui iræ suæ frænum rationis non injiciet. 14 Non factum esse quod factum est, id est, illum mox facti pœnitebit. 15 Irato. 16 Dolore ira & furore perturbata, id est, mens irata. 17 Iræ impatientia. 18 Se ulcisci propere desiderat. 19 Nondum ulto, sed vindictam desiderante. 20 Insania. 21 Appetitum, τὸν θυμὸν, animique perturbationem guberna. Meton. subj. 22 Rationi. 23 Rationi, id est, rationem subvertit. 24 Iracundiæ furorem, tanquam equum ferocem & indomitum, præceptis sapientiæ, ratione, patientia, injuriarum contemtu, tanquam frænis & catenis constringe, inhibe. Anaphora. 25 Metaph. est duplex. 26 Format, docet. 27 Ad domandum facili. 28 Et juniorem. 29 Equorum domitor, equiso, ἱπποδάμος. Synecd. gen. 30 Illam viam incedere, id est, ad illam viam ingrediendam & tenendam. Hellenismus. 31 Catulus venaticus. 32 Cervæ similem & cibo impleram. 33 Latrando appetiit, discerpsit.

1 Militat in sylvis catulus. 2 Nunc adhibe 3 puro
Pectore 4 verba 5 puer, nunc te 6 melioribus offer.
Quo semel est 7 imbuta 8 recens, servabit 9 odorem
Testa diu: 10 quòd si cessas, 11 aut strenuus anteis,
12 Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

1 Servat, sectatur & venatur. Translatum ab hominibus, qui sub imperatoribus ære & stipendio merent, & militarem navant operam, ad canes, qui persequuntur feras in sylvis. 2 Percipe, hauri, animo infige philosophiæ præcepta. Sumtum est ab infantibus, qui sugunt ubera nutricum, ut doceat sapientiam una ferè cum lacte animo pueri instillandam esse, cùm adhuc ille est purus, nullisque malis exemplis contaminatus, pravisque documentis pollutus, nullaque labecula aspersus. 3 Sincero animo. 4 Virtutis, sapientiæ præcepta & integras orationes. Synecd. part. 5 Dum adhuc puer es. 6 Philosophiæ magistris ac sapientioribus, *vel*, honestis & salutaribus disciplinis te erudiendum trade. 7 Infecta. 8 Nova, in quam nihil adhuc fuit infusum. 9 Illum odorem, sive bonum, sive malum, retinebit. Ita etiam pueri animus, dum adhuc recens & tener est, quibuscunque vel virtutibus vel vitiis semel informatur & imbuitur, ad extremum usque vitæ tempus retinebit. 10 Si in philosophiæ studio sis ignavior. Alleg. est à stadiodromis, qui spatium sexcentum pedum decurrere solebant, sed ab hujusmodi cursu certantibus, qui non admodum ambitiose curabant antevertere vel anteverti à suis syndromis, ad contingendam primam metam: atque idcircò illi se vinci facile patiebantur: præsertim cum summa familiaritate & amicitia cum ipsis essent conjuncti; ad significandam philosophici studii maturitatem & æqualitatem. 11 Aut in hoc virtutis stadio sedulus & velox præcedis. 12 Nec te ignavum ex pectore, qui me persequi non potes. nec strenuos & veloces antevertere studeo.

Epist. III.

Ad JULIUM FLORUM.

Julium Florum de Claudio Nerone, ubi militet, et de quorundam amicorum scriptis interrogat. Deinde ipsum Florum ad sapientiæ studium, et ad redeundum in gratiam cum fratre hortatur.

JUli Flore, 1 quibus terrarum 2 militet oris
3 Claudius 4 Augusti privignus, scire laboro,
5 Thracane 6 vos, 7 Hebrusque 8 nivali compede vinctus,

1 In quibus regionibus. *Oræ* significant extremas partes terrarum. 2 Bella gerat. 3 Claudius Tiberius Nero, Tiberii & Liviæ Drusillæ filius. 4 Cæsaris adoptivus filius, summus belli præfectus ab Augusto constitutus, & sub quo tu stipendia meres. 5 An Thracia. Atque ita Virg. 12. Æn. *gemit ultima pulsu* Thraca *pedum*. 6 Militantes. 7 Thraciæ mons & fluvius nobilissimus. 8 Glaciali compede detentus, concretus & astrictus, id est, ob nives glaciemque tardius fluens. Alleg. est è Metaph. à captivis, in quorum pedes inducuntur ligneæ vel ferreæ compedes vel catenæ.

1 An freta vicinas intercurrentia 2 turres,
An 3 pingues Asiæ campi collesque 4 morantur?
5 Quid studiosa 6 cohors 7 operum struit? hæc quoque 8 curo.
9 Quis sibi 10 res gestas Augusti scribere sumit?
11 Bella quis et paces 12 longum diffundit in ævum?
Quid 13 Titius, Romana brevi venturus in ora?
14 Pindarici fontis qui non expalluit 15 haustus,
Fastidire 16 lacus et rivos ausus apertos,
17 Ut valet? ut meminit 18 nostri? 19 fidibusne Latinis
Thebanos 20 aptare modos studet, 21 auspice Musâ?
An tragicâ 22 desævit 23 et ampullatur in arte?
Quid mihi 24 Celsus agit? 25 monitus, multumque monendus,

1 An Hellespontus inter arces Sesti & Abydi, vel potius inter Sestum & Abydum currens & interjacens. Synecd. gen. per Enallagen numeri periphrasticam: ut in *turres*. 2 Urbes ipsas Seston & Abydon, Hellesponti angustiis divisas, Herus & Leandri amore nobiles: de quibus Ovid. in Epist. 3 Fertiles. 4 Amœnitate sua detineant? Sic Cic. *Quid te Apulia moretur.* 5 Hactenùs de castris Claudii Neronis, quo loco sita sint: nunc de commilitonum studiis, exercitiisque, dum sunt in statione. 6 Conventus commilitonum tuorum, virorum & poetarum doctissimorum, qui comitantur Tiberium. Metaph. 7 Quæ exercitia, dùm in statione est, inter arma tractet. 8 Scire cupio. 9 Vestram. 10 Præclara Augusti facinora scribenda suscipit. 11 Libros scriptos de rebus Augusti in pace & in bello gestis. Meton. subj. 12 Scriptis mandat & fusè describit ad memoriam sempiternam. Sumtum à liquidis. 13 Quid Titius poeta rerum gerit, qui ingenii monumenta meditatur, cujus nomen ipsius scriptis celebrabitur, & in ore omnium civium Romanorum versabitur. 14 Qui non timuit fluidam Pindari poetæ eloquentiam & sententiarum divinam profunditatem Latinis versibus imitari. Alleg. est ab aquarum abundantia & paucitate, ad significandam ubertatem carminis Pindarici, & aliorum jejunitatem. 15 Liquores. 16 Materias & scripta vulgaria & inventu facilia, tanquam turbidos lacus & rivos à Pindaro manantes. 17 Quomodo valet jam ille Titius? 18 Amici sui Horatii. 19 Num studet Latinis versibus lyricis Pindarum Græcum & Thebanum imitari, & ad lyram cantare? Meton. est subj. pro versibus lyricis & Latinis, qui fidibus canebantur, ut *Thebanos modos* pro Pindaricis, quorum scriptor Thebanus fuit. 20 Adjungere. 21 Musa favente. 22 An verò valde sævit & acer est in arte tragica, ibique crudelia principum facta, & calamitosos eventus scribendo atrociter depingit? 23 Et pro tragica grandiloquentia magnificis & sublimibus verbis inflatus est? Metaph. est ab ampulla, vase ventris tumidi & oris stricti, pro loqui magnifice & superbe, ac velut edere sonitum similem ei, quem reddit liquor ex ampulla effluens. Sic in Arte: *Projicit ampullas, & sesquipedalia verba.* 24 Poetæ, qui alienos versus pro suis recitaret. 25 Polyptoton.

1 Privatas ut quærat opes, et 2 tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit 3 Apollo:
4 Ne, si forte suas repetitum venerit 5 olim
Grex avium plumas, 6 moveat cornicula risum,
Furtivis nudata 7 coloribus. 8 Ipse quid audes?
9 Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi 10 parvum
Ingenium, 11 non incultum est, nec 12 turpiter hirtum.
13 Seu linguam 14 causis acuis, seu 15 civica jura
Respondere paras, seu 16 condis amabile carmen:
Prima 17 feres ederæ 18 victricis præmia: quod si

1 Ne ulterius aliena opera pro suis usurpet, sed ut proprios labores & opera, suis lucubrationibus parta, in lucem edat. Metaph. est à corporis bonis ad illa ingenii: quales sunt libri strictæ vel solutæ orationis, & alia mentis opera, quæ ne compilet, neque pro suis venditet, Celsus hic monetur. 2 Ne illa scripta tangat. 3 Quibus bibliotheca in Monte Palatino exstructa, & ab Augusto Apollini ac Musis dedicata, ut Od. 31. l. 1. diximus, referta erat, id est, quæ jam evulgata sunt. Meton. adj. simulàcri pro æde Palatii sacra Apollini, juxta quam instructa fuerat bibliotheca. 4 Ne idem ipsi contingat, quod cornici Æsopicæ, quæ pennarum suarum nigredine offensa, pulcherrimis aliarum avium plumis sese exornavit, seque superba aliis spectandam exhibuit, tandemque in conventu avium omnibus risum commovit. 5 Posthac. 6 Sic ille etiam aliis ridiculo sit, si fortè olim poetarum grex sua carmina, sibi erepta, repetitum venerit. 7 Versicoloribus suis plumis exuta. Meton. adj. 8 Tu Juli Flore, quid legis, scribis, quos sequeris auctores. 9 Circum quæ optimorum auctorum monumenta, tanquam diligens apis circa flores atque rosas, volitas; ex variis doctorum virorum scriptis optimas sententias decerpens? Alleg. est ab apibus, quæ circumvolitando explorant suavissimos quosque flosculos, & suaviores delibant & carpunt ad mellificium: ut significet poeta, id se valde cupere, ut sciat, quod genus melliti & suavis carminis Florus meditetur. Sic Od. 2. l. 4. *ego apis Matinæ more, modoque Grata carpentis thyma*, &c. 10 Vulgaris ingenita sapientia. 11 Sed humanitatis litteris studiisque probe excultum. 12 Nec rusticum est aut rude, sed elegans. Metaph. est ab asperis, incomtis & hispidis corporibus ad ingenium limatum & docile. 13 Sive in judicio aut foro eloquentiam tuam exerces. 14 Dicendis expolis, præparas. Nota est Metaph. 15 Secundum civilia, id est, sive de jure alicujus causæ consultus, unicuique jus suum assignare paras, sive jurisconsultum agis. 16 Conscribis, id est, sive poetam agis. 17 Præcipuam coronam auferes & accipies. Simplex pro composito: ut Od. 9. l. 4. *neque tu pessima munerum* Ferres. 18 Victoriam tuam indicantis & ornantis. Poetæ enim *edera* coronabantur, vel quia Baccho sacri sunt, vel quia semper virent ederæ. Ita Virg. Ecl. 8. *victrices lauros*, per Meton. id est, denunciantes victoriam, *vel*, ornantes victores.

1 Frigida curarum 2 fomenta relinquere posses;
Quò te cœlestis sapientia duceret, ires.
3 Hoc opus, 4 hoc studium 5 parvi properemus et ampli,
Si 6 patriæ volumus, si nobis vivere 7 cari.
Debes hoc etiam 8 rescribere, 9 si tibi curæ,
Quantæ conveniat, Munatius: 10 an malè sarta
Gratia 11 nequicquam coit et 12 rescinditur: at vos
13 Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia 14 vexat,
15 Indomita cervice feros, 16 ubicumque locorum
Vivitis, 17 indigni fraternum rumpere fœdus.
Pascitur in vestrum 18 reditum 19 votiva juvenca.

1 Quæ tanquam frigora te ad præclara festinantem retardant, & ad cœlum animum erigere non permittunt. 2 Nutrimenta, nempe divitias, ambitionem, & similia. Metaph. est à chirurgis, qui fomenta quædam ad sedandum & leniendum dolores adhibent partibus corporis male affectis, & ad pus maturandum: attamen hæc fomenta sunt sæpiùs longe diversa. Non enim avellunt malum, sed efficiunt ut ingravescat: ideòque removenda ut minime profutura. Sic studia honorum & divitiarum vocat *fomenta curarum*, id est, pabula cupiditatis aliis alias, mordacesque curas cumulatura. Sic *amoris fomenta*, Od. 11. Epod. & Lucret. *amoris pabula*. 3 Quod sapientiæ studiis debetur. 4 Quo summopere in id elaborandum est. 5 Cujusque fortunæ simus, sive pauperes, sive divites simus, propere ac mature inchoemus, idque unum & solum agamus. Sic dixit Od. 2. l. 3. *properare pecuniam indigno hæredi*, & *deproperare coronas*, Od. 7. l. 2. 6 Nostræ, id est, civibus & popularibus nostris Meton. subj. una cum Anaphora. 7 Utiles atque salutares. 8 Mihi. 9 An Munatius Plancus frater tuus rursus jam sit tibi tantæ curæ, quantæ conveniat: id est, an jam cum fratre tuo in gratiam redieris, illeque tibi reconciliatus sit, nec ne? 10 An prisca illa fratrum amicitia perfide conjuncta & instaurata. Alleg. è Metaphoris à corporibus frustra compactis, cùm statim dissolvantur, ad malam animorum conjunctionem indicandam: talis fuit reconciliatio Flori & Munatii. 11 Frustra conjungitur, distracta adhuc manet, non durat? 12 Simultatum reliquiæ in vobis etiamnum relinquuntur? 13 Sive juvenilis iracundiæ fervor. Synecdochica periphrasis iræ. 14 Vos fratres. Translatio ab his qui alieno arbitrio vehuntur, minime sui potentes, ad vehementiam cruciatus, quo imperiti rerum & irati anguntur, indicandam. 15 Qui estis cervice dura, & rerum experientia nondum emolliti. Metaph. à bobus indomitis, & durarum cervicum. 16 Sive Romæ, sive in bello. 17 Estis, qui fraterni amoris vinculum dissolvere studeatis. 18 In patriam. 19 Quam diis immolabo vobis reducibus. Vide Od. 36. l. 1.

Epist. IV.

AD ALBIUM TIBULLUM.

Albium Tibullum compellat, cui studium philosophiæ laudare videtur, atque id facere, ut ejus amore illum accendat. Recenset quibus dotibus illum dii ornaverint: deinde ita vivendum illi esse dicit, ut unumquemque diem, extremum sibi fore putet.

1 Albi, nostrorum Sermonum 2 candide judex,
Quid 3 nunc te dicam facere in regione 4 Pedanâ?
5 Scribere quod 6 Cassi Parmensis opuscula 7 vincat?
An 8 tacitum 9 sylvas inter 10 reptare salubres,
11 Curantem quidquid dignum 12 sapiente bonoque est?
Non tu 13 corpus eras sinè pectore. 14 Dî tibi 15 formam,
Dî tibi divitias dederant, 16 artemque fruendi.
Quid 17 voveat dulci nutricula majus alumno,
18 Quam sapere, 19 et fari possit quæ sentiat et cui
20 Gratia, 21 fama, valetudo contingat abundè,
22 Et mundus victus, non deficiente 23 crumena?
24 Inter spem, curamque, timores inter et iras,

1 Tibulle, vates clarissime. 2 Qui de Satyris & Epistolis nostris sincere & sine odio & assentatione judicas. Metaph. est à lucidis corporibus ad integritatem & æquitatem animi, qua Tibullus præstabat in re aliqua integrè & incorruptè judicanda. 3 Aporia est, sive addubitatio de occupatione & studio, quod Albius Tibullus in agello Pedano abditus persequatur. 4 *Pedum* est Italiæ oppidum, cujus incolæ *Pedani*, ager etiam *Pedanus* dictus. 5 An dicam te aliquid scribere & elaborare? 6 Eximii illius poetæ, qui multas tragœdias scripsit: dictus *Parmensis* ab urbe *Parma*. De hoc Sat. 10. l. 1. 7 Superet? 8 Te nihil scribentem, sed in aliorum scriptis legendis occupatum. 9 Arbores. Meton. subj. 10 Lente incedere & cogitabundum reptare. Sumtum est à serpentibus, ventre sine strepitu gradientibus, ad notandam incessus poetici tarditatem, quam affert acerrima & attentissima cogitatio. 11 Illud agentem & meditantem. 12 Viro. 13 Cùm tu unà Romæ mecum ageres, non eras sine mente, excors, ἄφρων, id est, sine judicio ac prudentia bene res domesticas dispensandi. Meton. est subj. pro animo & mente, cujus sedem Epicurus in pectore locabat. 14 Anaphora. 15 Humanam staturam, sive formam corporis. 16 Sapientiam recte divitiis utendi, sine qua fraudi illæ potius, quàm bono, fortunæ erant. 17 Filio suo à diis possit petere, & votis precibusque exoptare, εὔχοιτο. 18 Quàm ut sapientià & eloquentia instructus sit. 19 Et animi sui sensa eloqui & communicare aliis possit. 20 Favor & benevolentia potentiorum. 21 Ex vita integerrime acta. 22 Victus liberalis, elegans, non sordidus. 23 Nummario sacculo, id est, pecunia ad res necessarias sufficiente, id est, victus non nimis amplus & luxuriosus. Meton. subj. 24 Quamdiu versaris inter spem de rebus futuris, & non præsentia potiùs bona & gaudia occupas.

1 Omnem crede diem tibi 2 diluxisse supremum.
3 Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.
4 Me pinguem et 5 nitidum benè curatâ cute 6 vises,
Cùm ridere voles 7 Epicuri de grege 8 porcum.

1 Quem inter tales curas animique perturbationes transegeris. 2 Putato esse postremum, ipsique morti proximum: id est, existima quotidie te moriturum. 3 Ita ille dies & hora, quæ non sperabitur, accepta tibi erit, & si quid præter spem tibi eveniat, id in lucro deputandum est. 4 Exemplo suo, quam dixerat, sententiam confirmat, ideò nitidus & pinguis, quod sinè crastini sollicitudine in diem viveret. 5 Et politum, succi plenum, elegantem. 6 Ubi Romam veneris. 7 Summum bonum in voluptate ponentis. 8 Quem Stoici non ex schola, sed ex hara prodiisse dicerent. Alleg. à sordidis bestiis ad immunditiem scholæ Epicureæ notandam, quæ se ita in voluptates abjicit & prosternit, ut immundi sues in volutabro.

Epist. V.

AD TORQUATUM.

Torquatum ad cœnam invitat, quam frugalem fore dicit. Hortatur ut curis et cupiditati divitiarum valedicens, hilaritati se tradat, et laudes ebrietatis addit. Tria esse dicit, quorum studiosus sit in apparatu convivii, primam autem ponit munditiem.

Si 1 potes 2 Archaïcis conviva 3 recumbere 4 lectis,
Nec 5 modicâ cænare 6 times olus 7 omne patellâ,
8 Supremo te sole 9 domi, Torquate, 10 manebo.

1 Quoddam genus est τῆς κοινωνίας. Deliberat enim cum Torquato de cœnula certis legibus & conditionibus condicenda. 2 Ligneis & parùm elegantibus, rudibus, antiquo more fabricatis, à majoribus antiquitùs usurpatis. Metaph. *Archaicis* derivatur à voce Græca ἀρχαϊκὸς, & hæc ab ἀρχαῖος, id est, *antiquus*, *priscus*, *vetustus*: &, quia antiquitas artibus parùm fuit exculta, factum est, ut ἀρχαϊκός sumatur pro simplici, rudi & imperito. 3 Accumbere domi meæ. 4 Triclinaribus sive discubitoriis, quorum in triclinio usus. Synecd. gen. Erant enim alii *cubiculares*, quibus in cubiculo utebantur. Posset etiam Meton. adj. notari, ut nomine lecti intelligantur culcitræ & stragula, quibus spondæ & fulcra insternuntur. 5 Ex patella non copiosa, in qua tenues ac viles epulas apponam. Hoc ideo dicit, quia cives ditiores & magnificentiores grandibus utebantur patinis. 6 Nec abhorres, sed gaudes consumere, & frugalem cœnam æqui bonique consulere. 7 Cujuslibet generis fercula, quæ pauca tantùm apponam integra comedenda, si quis famem sedare cupiat. 8 Ultimo hoc die, sole sub horizontem occidente, sub vesperam, hora diei undecima aut duodecima. Synecdoche est periphrastica solaris occasus, quòd diurnum solis curriculum certis quibusdam gradibus conficiatur, ut primus sit in ortu, ultimus in occasu. 9 Meæ. 10 Expectabo. Ter. in Phorm. Mansurusque *patruum pater est*, *dum huc adveniat*.

Vina bibet iterum Tauro 1 diffusa, 2 palustres
Inter 3 Minturnas, 4 Sinuessanumque 6 Petrinum.
Sin 6 melius quid habes, 7 arcesse, 8 vel imperium fer.
Jamdudum 9 splendet focus, et tibi 10 munda supellex.
11 Mitte leves spes, 12 et certamina divitiarum,
Et 13 Moschi causam: 14 cras nato Cæsare 15 festus
Dat 16 veniam somnumque dies: 17 impunè licebit
Æstivam sermone 18 benigno tendere noctem.
19 Quo mihi fortunas, si non conceditur uti?
20 Parcus 21 ob hæredis curam, nimiumque 22 severus,
23 Assidet insano 24 Potare 25 et spargere flores

1 Tu bibes vina apud me, quæ è torculari, aut dolio, in amphoras transfusa sunt Tito Statilio Tauro consule, id est, secundùm consulatum gerente. Notabatur vini ætas & bonitas consulum nominibus. Vide Od. 3. l. 1. & Epod. 13. 2 Civitatem paludosam, significat vinum hoc non esse magni pretii, neque generosum, utpote in paludibus natum. 3 *Minturnæ* oppidum erat Sinuessæ oppido propinquum in Campaniæ finibus. 4 Sinuessæ imminentem. 5 Montem. 6 Hoc meo qualicunque vino aliquid nobilius aliud habes. 7 Me ad te arcesse, aut illud tecum ad me perferri jube. 8 Vel si non habes, imperium qualiscunque convivii regis æquo animo perfer, & mihi, te invitanti, morem gere, ut illo vino utare, quod tibi apponam. 9 Luculento igne calet. 10 Tersa nitet. Hactenus cœnæ modum explicuit, nunc munditiem pollicetur. 11 Omitte ac relinque vanas ac fallaces de rebus futuris cogitationes. 12 Et contentiones & lites in comparandis opibus. Meton. est à duris præliis ad acerrimum studium in opibus quærendis notandum. 13 Clientis tui, cujus tu patronus es. Procatalepsis in occupanda Torquati objectione, qui dicere potuisset, Non possum tibi, o Flacce, cœnam condicere, quia oportet me cras causam Moschi defendere. Respondet Horatius: Crastinus dies est nefastus propter natalitia Cæsaris. Itaque potes, illa causa in alium diem rejecta. 14 Idibus Julii. Suetonius 9. Kal. Octobris natalem ejus collocat. 15 Natalis Cæsaris Augusti. Synecd. est gen. ac prætereà Metaph. quia rei inanimatæ datur sensus & motus, id est, illo die licet dormire in multum diem. 16 Otium ab omnibus laboribus, ac somnum, ut tibi non sit necesse mane surgere. 17 Sine ullo damno licebit hoc mense Julio, quo Augustus quondam natus est. 18 Faceto sermone & largo in lucem usque extendere, id est, producere. 19 Quorsum divitias mihi optabo, quæram, si illis nunquam uti mihi licet? 20 Qui avarus est. 21 Ut hæres post mortem ditescat. 22 Morosus, durus, qui nihil sibi indulget, propter accumulandas divitias. 23 Sedet proximus insano, eique est similis, & proxime ad insaniam accedit mentis imbecillitate, cum se nec respiciat, nec curet, ut suis hæredibus amplissimas opes relinquat. Hoc est sumtum à sessionibus ordinum, ubi qui alteri assidet, videtur fere illi dignitate æquari. 24 Ut ab hac insania me alienum esse declarem. 25 Inter bibendum. In apparatu splendido secundæ mensæ floribus inspergi solebant.

Incipiam, patiarque vel 1 inconsultus haberi,
Quid non 2 ebrietas 3 designat? Operta 4 recludit,
5 Spes jubet esse 6 ratas, 7 in prælia 8 trudit inermem,
Sollicitis animis 9 onus eximit, addocet 10 artes.
11 Fœcundi calices quem non fecere 12 disertum?
13 Contracta quem non in paupertate 14 solutum?
Hæc ego procurare 15 et idoneus imperor, et 16 non
Invitus: 17 ne turpe toral, ne sordida 18 mappa
19 Corruget nares: ne non et cantharus et lanx
20 Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras 21 eliminet: 22 ut coëat par,

1 Et patiar me vel prodigum aut stultum ab aliis vocari. Hellenismus: ut Od. 2. L. 1. *patiens vocari Cæsaris ultor.* 2 Ebrius qui non est omninò madefactus vino, planeque obrutus, sed potest occurrentia in itinere pocula declinatione corporis devitare. Meton. adj. Enumerat ebrietatis effecta. 3 Efficit, perpetrat, molitur? Translatio est à choragis ludorum, & designatoribus funebrium pomparum, qui populo semper student nova spectacula exhibere: quemadmodum sumitur apud Ter. in Aleph. ubi Demea queritur de depravatione Æschini filii sui: *Nam*, inquit, *quæ antehac facta sunt, omitto, modò quid* designavit, id est, quantum facinus novum admisit? 4 Aperit secreta, mentisque penetralia. 5 De bonis futuris plerumque vanas ac fallaces. 6 Certas, firmas, id est, quod animo concepit, sperat certum ac indubitatum fore. Hoc superiori opponitur *leves spes.* Sic Od. 21. l. 3. *Tu spem reducis mentibus anxiis.* 7 Quia spiritibus vini calore accensis pellitur timor. 8 Detrudit sinè ullo periculorum metu. 9 Curarum. 10 Scientias & disciplinas. Ebrii enim jactitant se multarum artium esse peritos. 11 Calices pleni & copiosi, id est, largior copia vini hausti ex plenis poculis & pluribus. Meton. subj. 12 Facundum. 13 In angusta paupertate constitutum. 14 Curis & perturbationibus liberam. 15 Ego, qui vos ad lætas convivii solennitates invito, illud ab ipsa natura ac ratione tanquam idoneus jubeor, meique officii esse intelligo, ut illa procurem, quæ gaudia nostra promovere, illa caveam, quæ gaudia nostra contaminare possint. 16 Libenter, mea sponte. 17 Ne vestis stragula, quæ lecto discubitorio imponitur, immunda, illota. 18 Qua manus convivarum inter edendum absterguntur. 19 Offendat ita, ut convivæ inde nares in rugas contrahant: quod in nausea ac fastidio contingere solet, contrarium *explicare frontem*, Od. 29. l. 3. 20 In mensa mea adeo splendeat, ut speculi instar te tibi intuenti ostendat, & in quo, tanquam in speculo, te ipsum contemplari possis. 21 Aliorum sermones extra limen ejiciat, efferat, divulget. Notus autem Lacedæmoniorum mos ex Plutarcho: publica enim intramribus convivia aliquis natu grandior fores ostendens, *Per has*, inquit, *verbum nullum egreditur.* 22 Ut autem æqualis conviva cum æquali congregetur, conjungatur & accumbat.

Jungaturque pari. 1 Brutum tibi, Septimiumque,
Et nisi cœna prior, potiorque puella Sabinum
Detinet, assumam: locus est et pluribus 2 umbris.
Sed nimis arcta premunt olidæ 3 convivia 4 capræ.
Tu, 5 quotus esse velis, rescribe: et 6 rebus omissis
7 Atria servantem 8 postico falle 9 clientem.

1 Assumam tibi sodales, & ad convivium adjungam Brutum, Septimium & Sabinum, nisi illum lautior cœna, quàm apud me, & pulchrior puella, quam in meo convivio, remoretur, id est, nisi priùs condixerit cœnam puellæ pulchriori. 2 Mensa mea capax ex plurium aliorum convivarum à me non invitatorum, quos tecum adducere potes, ne incomitatus venias. Simili Metaphora usus est Sat. 8. l. 2. *quos Mæcenas adduxerat* umbras, ut ibi notatum est. 3 Convivas nimis arctè & angustè discumbentes exprimunt ex hirsutis alis, ob sudorem & calorem, fœdum odorem. Quare laxissima debet esse epularis accubatio, ne tam teter odor sentiatur. Meton. subj. 4 *Fætor* sub axillis. *Hircum* vocat Epod. 12. 5 Quot sodales velis vocari, ut apparatus commodius instituatur. 6 Caussis & negotiis tuis relictis, depositis. 7 Domus tuæ. 8 Per posterius ostium, Ψευδόθυρον, id est, per falsam portam egredere, & latenter exi. 9 Moschum (de quo supra) vel quemvis alium, qui pro foribus tuis te patronum expectat.

Epist. VI.

AD NUMICIUM.

Nihil admirari, rem esse dicit, quæ propemodum sola ad vitæ beatitudinem conferat, cum homines non ea tantum, quæ cupiunt, sed etiam quæ timent illis contraria, eodem fere modo mirentur: verùm ex iis quibus admiratio cupiditatem incitat, alios aliud expetère: omne autem frustra in eo felicitatem, quæ a solà virtute pendet, collocare.

1 Nil admirari, propè res est 2 una, Numici,
Solaque, quæ possit facere et 3 servare beatum.
Nunc 4 solem, et stellas, et 5 decedentia certis
6 Tempora 7 momentis, 8 sunt qui formidine nullà

1 Nullis animi perturbationibus affici, nihil cupere aut metuere, & omnibus, quæ fiunt, acquiescere. Admirationis autem causa est in rebus novis, insolentibus, ferè vel cum dolore, vel cum gaudio conjunctis, quibus vult Horatius suum, quem fingit, beatum esse vacuum. 2 Præcipua & sola. 3 Conservare animum hominis beatum: id est, quæ humanæ felicitatis caussam efficientem & conservantem præstare possit. 4 Qui hunc terrarum globum magnitudine sua centum & sexaginta sex vicibus superat. Synecd. est partium pro toto cœli ornatu, naturaque corporum cœlestium & aeriorum: quæ sunt admirabilia. 5 Transeuntia. 6 Anni. 7 Hyemis, veris, æstatis, autumni vicissitudinem. 8 Viri fortes & animosi.

1 Imbuti specte Quid censes 2 munera terræ?
Quid 3 maris 4 extremos Arabas 5 ditantis, et Indos?
6 Ludicra quid, 7 plausus, et amici 8 dona Quiritis,
9 Quo spectanda modo, 10 quo sensu credis, et ore?
11 Qui timet 12 his adversa, ferè 13 miratur eodem,
Quo 14 cupiens, pacto: pavor est 15 utrobique molestus,
16 Improvisa simul species exterret 17 utrumque.
Gaudeat an doleat, 18 cupiat metuatve, quid ad 19 rem?
Si, 20 quidquid vidit melius, pejusve suâ spe,
Defixis oculis, animoque et corpore 21 torpet?
Insani sapiens 22 nomen ferat, æquus iniqui,
Ultrà, quàm satis est, virtutem si 23 petat ipsam.

1 Commoti spectent, & impavidi perseverent, si vel cœlestis orbis fractus illabatur. Metaph. est ab infectoribus, qui liquoribus imbuunt lanas. 2 Quanta animi magnitudine sine ullo affectu intueantur aurum, argentum, marmor, & quæ ex se terra profert. Synecd. gen. 3 Munera maris, uniones, margaritas & hujusmodi. 4 Longo intervallo à nobis remotos. 5 Muneribus suis divites facientis. 6 Ludos inanes & spectacula varii generis, quæ in circo & theatro edebantur summa plebeculæ admiratione. Synecd. gen. 7 Omnem læti animi significationem, sive applaudendo, sive acclamando, sive consalutando assurgendoque, vel in circo, vel in foro à populo fieret. 8 Et dignitates, honores & magistratus, quæ Quiritium, id est, populi Rom. largitionibus, aliisque malis artibus corrupti, faventis dona sunt. Sydecd. gen. 9 Anaphora. 10 Quo vultu & oculis? certè non alio sensu, quam nulla cupiditate, nulla formidine, quique pro his omnibus ne manum quidem verterint. 11 Polyptoton. 12 Quæ dixi, sc. sterilitatem terræ, naufragia in mari, explosiones & sibilos theatrales, repulsas petitorum honorum, tenuem censum, & similia, quæ his bonis expetitis adversantur. 13 Animo commovetur. 14 Ille prior, qui cupiebat. 15 In cupiendo & metuendo: hinc ne assequatur cupita, illinc ne fugiat adversa. 16 Simulac insperatus & non præmeditatus sive boni sive mali apparentis eventus, qualis est turpis repulsa consectantibus honores, & opulentis metuentibus paupertatem. Fuit hæc opinio Cyrenaicorum, non omni malo ægritudinem effici, sed insperato, nec opinato malo, quod omnia repentina essent graviora, ut refert Cic. Tusc. 3. Contra multum posset præparatio animi ad minuendum dolorem. 17 Tam cupidum, quam timidum vel gaudio, vel dolore nimio exterret. 18 Epizeuxis est. 19 Quid facit ad hanc rem, quam nos agimus, id est, ad beatitudinem. Synecd. gen. 20 Quicquid præter spem & expectationem boni vel mali *defixis oculis*, id est, immotis oculis, id est, attentissime, vidit. 21 Si obrigescit, stupescit, deficit vel gaudio vel dolore nimio. Metaph. est à torpedine pisce, cujus tactus obstupefacit membra. 22 Æquum est ut cognominetur insanus & iniquus: quod vel ipsam virtutem nimium admiratus animi immobilem tranquillitatem non retinuerit. 23 Appetat nimiumque cupiat, vel nimio virtutis desiderio animi tranquillitatem non retineat.

1 I nunc, argentum, et 2 marmor vetus, 3 æraque et artes
4 Suspice, cum gemmis 5 Tyrios 6 mirare colores,
Gaude, 7 quòd spectant oculis te mille loquentem,
8 Gnavus mane 9 forum, et 10 vespertinus pete tectum;
Ne plus frumenti 11 dotalibus emetat agris
Mucius: 12 indignum, quòd sit pejoribus ortus,
Hic tibi si potiùs, quàm tu mirabilis illi.
13 Quidquid sub terra est 14 in apricum proferet ætas,
Defodiet 15 condetque nitentia: 16 cùm bene notum
17 Porticus Agrippæ, et 17 via te conspexerit Appi,
18 Ire tamen restat, 19 Numa quò devenit et Ancus.
20 Si latus 21 aut renes morbo 22 tententur 23 acuto,
Quære 24 fugam morbi. 25 Vis rectè vivere? quis non?

1 Ironia cum permissione. Rectum enim consilium omninò sensum contrarium requirit. Sic Virg. Æn. 7. *I nunc, ingratis offer te irrise periclis: Tyrrhenas, i sterne acies, tege pace Latinos.* 2 Ductos de marmore vultus, seu majorum effigies: inde enim marmori dignitas & pretium. Meton. mat. 3 Æreas artes, id est, statuas æreas, vel vasa ærea arte Polycleti, Phidiæ & Praxitelis fabricata. 4 Cum admiratione aspice. 5 Purpureos. Synecd. gen. 6 Teque talium rerum desiderio perturba. 7 Quod maxima hominum frequentia tuam eloquentiam in foro miretur. 8 Tanquam industrius. 9 Confer te in forum judiciale, δικαστήριον. Synecd. gen. 10 Vesperi sive vespertino tempore demum redito. 11 Ne Mucius ex agris, quos cum uxore in dotem accepit, plus frumenti, quam tu ex tuis avitis, metat & excipiat. 12 Minime ferendum est, ut hic ignobilis Mucius, cum natus sit humilioribus parentibus, sit tibi potius mirabilis, quam tu illi, magnitudine divitiarum & honorum dignitate. 13 Quicquid occultum atque obscurum est, quæcunque in terræ visceribus abdita latent, ut aurum, argentum, æs, marmor, & similia alia. Ex sacris litteris docemur, nihil sub sole novum; neque aliud esse, quod ante non fuerit, aut non postea etiam futurum sit. 14 In apertum, in lucem ex tenebris tempus eruet. Metaph. à sole. 15 Et sub terra abscondet omnia magnifica & illustria, ut summas opes, & amplissimos honores. 16 Cum porticus ab Agrippa constructa, ubi causæ aguntur, & cum via Appii, id est, ab Appio constructa, conspexerit te fama celebrem, id est, cum in tota urbe Roma satis illustris & nobilis fueris, mortis tamen conditionem evitare nulla ratione poteris. 17 Hæc dicuntur per Synecd. spec. pro celeberrimis quibusque locis. 18 Sc. *eò*, id est, ad mortem. 19 Numa Pompilius, & Ancus Martius, Romanorum reges, id est, sapientissimi & fortissimi quique reges & domini. Syncd. spec. De Numa Romanorum rege secundo lege Liv. l. 1. & Flor. l. 1. c. 2. sicut & de Anco eorundem rege quarto, qui fuit Pompilii ex filia nepos. Spectant huc nonnulla, quæ notavi Od. 28. l. 1. & Od. 7. l. 4. *Quò pius Æneas, quo Tullus dives, & Ancus.* Numa dictus est ἀπὸ τῶν νόμων, id est, *à legibus*. Ancus ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος, id est, *ab incurvo cubito*. 20 Pleuritide. 21 Nephritide aut calculo. 22 Excrucientur. 23 Periculoso. 24 Remedium, ut dolorem & mortem effugias. 25 Dialogismus est, ac brevis Prosopopœja cujusdam respondentis ipsi poetæ, *quis non?* vel, si mavis, Epanorthosis ipsius poetæ suam interrogationem & dubitationem corrigentis.

Si virtus 1 hoc 2 una potest 3 dare, 4 fortis omissis
Hoc age deliciis. 5 Virtutem verba putas, ut
Lucum ligna? 6 cave ne portus occupet alter,
Ne 7 Cybiratica, ne Bithyna negotia perdas.
Mille talenta 8 rotundentur, 9 totidem altera, porrò
10 Tertia succedant, et quæ pars 11 quadret acervum.
12 Scilicet uxorem cum dote, 13 fidemque et amicos,
14 Et genus, et 15 formam 16 regina pecunia donat,
Ac 17 benè nummatum decorat 18 Suadela, Venusque.
Mancipiis 19 locuples eget æris 20 Cappadocum rex.
21 Ne fueris hic tu. 22 Chlamydes 23 Lucullus (ut 24 ajunt)
25 Si posset centum 26 scenæ 27 præbere 28 rogatus,

1 Rectè & beatè vivere. 2 Sola. 3 Tibi. 4 Hoc unum fortiter & gnaviter exerce, in illius adeptionem incumbe, voluptatibus relictis. 5 An putas virtutem in inanibus verbis, & otiosis philosophorum sermonibus, non in actione consistere, neque quicquam ad beatam vitam conferre, quemadmodum homines stolidi & profani lucum tantum ligna & arbores, quas vident, esse censent, non autem rem sacram aut numini alicui consecratam sancti quippiam in se continere? Quod Trojani, qui oleastrum Fauno sacrum sustulerant è luco, nulla religionis habita ratione, experti sunt: cùm illic fixa Æneæ hasta evelli nequiret ad Turnum transverberandum. Virg. 12. Æn. 6 Si id putas, tunc opes tuas accumula, & cave ne alter quispiam mercator suis navibus te præveniat. Producitur hæc altera Ironia usque ad ultimum Epistolæ, ubi poeta studet contrarium persuadere, ac pleonecten avocare à cogitatione rerum caducarum ad studium sapientiæ ac tranquillitatem vitæ. 7 Ne opimas merces in Urbe Ciliciæ Cybiri, & in Bithynia, urbe Ponti, & opes inde provenientes, intermittas. Synecd. spec. 8 In acervum constructa à te accumulentur. Permissio est Ironica, ac præterea Metaph. à geometris, quibus hæc, sphæra & quadrum, sunt figuræ omnium perfectissimæ. 9 Hisce mox alia adhuc mille talenta à te addantur. Sic Virg. Ecl. 2. *cras* altera *mittam*. Synecd. finitorum pro infinitis nummis. 10 Alia mille talenta his accedant. 11 Quin etiam succedat illa talentorum pars, quæ nummorum acervum qua duplicem reddat, i. quarta mille quæ quatuor millia efficiunt, ut ita porrò decies, vicies, centies, millies opes tuæ geminentur. *Quadrare* enim per Metaph. est perficere. 12 Enumerat divitiarum commoda, ut Sat. 3. l. 2. *Omnis enim res, Virtus, fama, decus, divina humanaque pulchris Divitiis parent.* 13 Fideles amicos, ἓν διὰ δυοῖν, i. *unum per duo*. 14 Nobilitatem. 15 Pulchritudinem. 16 Rebus humanis imperans. Nota est Metaph. valde viribus pecuniæ accommodata. 17 Valdè nummatum ac divitem honoratissimum efficit. 18 Eloquentia & venustas. Ego Alleg. hic esse existimo ex Metonymiis effic. pro eloquentibus patronis & mulieribus, qui clientes & amatores, si bene nummati fuerint, plurimùm commendant, & ipsis se prorsùs deditos pollicentur. *Suada* sive *Suadela*, Græcis Πειθὼ dicta unà cum Venere, & Jove, & Junone, & Diana, inter nuptiales deos à Plutarcho enumerantur. 19 Sc. *est*, i. abundat, verum pecuniæ inops est. 20 Synecd. spec. pro quolibet domino & divite stipato quotidie magno famulitio, sed parum nummato. 21 Nolo ego ut tu sis talis, qualis fuit rex Cappadociæ, qui unà re abundans, cæteris egebat, sed Lucullo, potius, qui non una, sed omnibus abundabat, similis. 22 Purpureas. 23 Hic ille Lucullus *Xerxes togatus* appellatus ob occupatum ædificiis mare, & coæquatos montes. De cujus luxu vide Plut. in ipsius vita, ubi nominatim appellat Flaccum poetam. 24 Historiæ. 25 An. 26 Spectaculis exhibendis. 27 Suppeditare, commodato dare, πορίζειν. 28 Obsecratus à prætore quodam, qui magnificos ludos populo Rom. exhibere volebat.

1 Qui possum tot? 2 ait, tamen et 3 quæram, et
4 quot habebo
5 Mittam: post paulò 6 scribit, sibi 7 millia quinque
Esse domi chlamydum: 8 partem, vel 9 tolleret omnes.
10 Exilis domus est, ubi non et multa supersunt,
11 Et dominum fallunt, et prosunt furibus. Ergo
12 Si res sola potest 13 facere et servare beatum,
14 Hoc primus repetas opus, hoc postremus 15 omittas.
Si fortunatum 16 species et 17 gratia præstat.
18 Mercemur 19 servum, qui 20 dictet 21 nomina. lævum
Qui 22 fodiat latus, et cogat 23 trans pondera dextram
Porrigere. 24 Hic multum 25 in Fabiâ valet, 26 ille
Velinâ:

1 Quomodo tot purpureas chlamydes tibi soppeditare potero, cum forte tot non habeam? Brevis est Prosopopœja Luculli, qui inducitur ignorans suas facultates: qualis ignoratio prædivitem arguit. 2 Lucullus prætori. 3 Inquiram domi meæ. 4 Chlamydes invenero. 5 Tibi. 6 Lucullus prætori. 7 Discrepat ab Horatio Plutarchus, qui Lucullum ducentas chlamydes duntaxat domi reperisse scribit, id est, duplo plures, quam ab ipso essent petitæ. 8 Illarum. 9 Ut sumeret sibi omnes utendas. 10 Inops vilisque illa domus est, ubi non etiam multa abundant, quæ à vetustate, carie, & tineis absumantur. Epiphonematica est poetæ acclamatio de quantitate opum Lucullanarum. 11 Et dominum latent, id est, quorum numerus à domino ignoratur. 12 Si pecunia, divitiæ. 13 Ex opinione avarorum. 14 Hoc negotium, divitias sc. accumulandi. Symploce est initio & clausula membrorum in similitudine soni. 15 Missum facias, id est, tibi divitias in principio & fine omnium tuorum negotiorum proponas. 16 Decus externum, magnificentia amplissimorum honorum. 17 Favor popularis. 18 Emamus. Ἀνακοίνωσις est, qua fingit deliberationem cum aliis. 19 Nomenclatorem. Synecd. periphrastica. Habebant Romani, magistratum petituri, servos nomenclatores, a quibus docebantur ac monebantur, quo quisque civis, qui in suffragiis aliquid valeret, nomine appellaretur, ut candidati a servo nomenclatore admoniti, unumquemque nominatim salutare possent. Vide Cic. pro Mur. 20 Nobis candidatis magistratum petentibus in aurem insusurret. 21 Potiorum civium Romanorum obviam factorum, illos suis nominibus compellare, illis blandiri, atque ita nobis obsequentes reddere possimus. 22 Qui domino suo astans sinistrum latus vellicet, & extremis digitis pungat, ipsumque moneat, ut civem illum & illum salutet. Metaph. est ab agricolis, qui proprie, dum terram vertunt, dicuntur *arva* & *humum fodere*. Simili Tropo Philippus apud Ter. in Hecyr. respondit Lacheti suum latus fodienti, ut diceret se Philumenam arcessi jussise: *Noli* fodere, *jussi*. Imperfecta autem est Prosopopœja nomenclatoris de gratiosis suffragatoribus herum admonentis. 23 Per ponderosa saxa, lapides, trabes, in viis publicis pontis loco prostratas, ipsi civi transeunti dextram porrigere, & nullum non officii genus deferre, vel benevolentiæ ineundæ, vel auxilii gratia. 24 Civis Romanus. Verba sunt nomenclatoris hortantis dominum, ut gratiosis apud tribus suas hominibus blandiatur, eosque salutet comiter. 25 Tribu. 26 Quem vides tibi obviam venientem, in tribu Velina gratia & autoritate multum pollet.

1 Cuilibet hic fasces dabit 2 eripietque curule
Cui volet 3 importunus 4 ebur; 5 frater, pater, adde.
6 Ut cuique est ætas, ita quemque 7 facetus adopta.
Si 8 benè qui cœnat, benè vivit; 10 lucet, eamus,
Quò ducit gula, piscemur, venemur: ut olim
Gargilius, qui manè 11 plagas, venabula, servos,
12 Differtum transire 13 forum populumque jubebat.
14 Unus ut è multis populo spectante 15 referret
16 Emptum mulus aprum: crudi 17 tumidique lavemur,
Quid deceat, quid non, obliti: 18 Cerite cerâ
Digni, 19 remigium vitiosum Ithacensis Ulyssei,
20 Cui potior 21 patriâ fuit 22 interdicta voluptas.
Si, 23 Mimnermus uti censet, sine amore jocisque
Nil est jucundum; 24 vivas in amore jocisque.
Vive, vale: si quid novisti rectius 25 istis,
26 Candidus imperti: 27 si non, his utere mecum.

1 Hic, quem ibi vides procedere, cuicunque ipsi lubet, imperium atque magistratum dabit. 2 Omni dignitate quemcunque volet exuet. 3 In eo, quod sibi proposuerit, obfirmato animo perseverans & non quiescens, dum voti compos fiat. 4 Curulem sellam quæ eburnea ponebatur in curru, quo magistratus majores in forum & curiam vehebantur: i. Ædilitatem majorem, &c. Meton. primum materiæ pro sella ædilitia ex ebore facta, deinde adj. pro subjecto magistratu, qui ornabatur hujusmodi throno creatus, & quo movebatur, repulsam passus. 5 Blandientium verba. 6 Prout quisque est ætate vel minori, vel grandiori. 7 Facete & comiter alloquere, & blandis verbis in patrem, vel fratrem elige, tibique adjungere stude. Cic. in Ver. *Quem sibi illi defensorem sui juris, ultorem injuriarum, actorem totius causæ* adoptavit. 8 Magnificè ac luxuriosè. Verba sunt poetæ εἰρωνικῶς consulentis, quasi socius esse velit tantæ stultitiæ. 9 Beate. 10 Cum dies incipit surgamus, conquiramus opsonia palato gratissima. 11 Retia. Virg. 4. Æn. *Retia rara, plagæ, lato venabula ferro.* Asyndeton. 12 Hominibus plenum, frequentissimum. Sic Sat. 5. l. 1. *Indè forum Appi Differtum nautis*, &c. 13 Per forum Romanum, ut ita ab omnibus venatum ire crederetur. 14 Ut insignis mulus & præaltus. 15 In civitatem dorso portaret. 16 Non inter venandum captum. 17 Propter cibi vinique varietatem turgidi discedamus in balnea. 18 Sine lege viventes, i. qui tali tabula cerata digni sumus, qualis illa fuit, qua Cerites, Ceres civitatis populi, à romanis infamia notati sunt, dum suffragiorum jus illis denegabatur, eo quod Romanos una cum hostibus oppugnassent. Gellius l. 16. c. 13. Meton. ergo est, adj. pro tabula, in qua notata est Ceritum populorum ignominia. 19 Tales existentes, quales remiges & socii navales Ulyssis, vitiis & voluptatibus addicti. Meton. effect. 20 Quibus remigibus. 21 Quæ omni viro honesto debet esse longe gratissima, cum non defuerint Gryllus & alii, qui porci apud Circen æterno servitio mancipari manere, quam hominis formæ restitui, inque patriam reverti maluerint. 22 Ab Ulysse. 23 Poeta Græcus voluptuarius, elegiarum scriptor. 24 Licet ut vivas, o Numici. 25 Quæ dixi de summo bono & animi beatitudine, nempe illam in perpetua animi tranquillitate sitam esse, qui nihil timeat, nihil cupiat, nihil speret, neque gaudeat & doleat, non autem in divitiis, honoribus aut voluptatibus. 26 Tanquam amicus sincerus mihi imperti. 27 Si vero non rectius nosti, illis, quæ ego dixi, & quibus tu meliora non novisti, mecum fruere.

Epist. VII.

AD MÆCENATEM.

Mæcenati se excusat, quòd promissis non steterit, ejus in se liberalitatem commemorat, et laudat: sed libertatem, et animi tranquillitatem omnibus amicorum donis et quibuslibet divitiis anteponendam esse, atque adeò eum, qui paucis contentus vivere didicit, incommoda, quæ vitam ambitiosam comitantur, non posse ferre innuit.

Quinque dies tibi 1 pollicitus me 2 rure futurum,
3 Sextilem totum mendax desideror: atqui
Si me vivere vis sanum, rectèque valentem,
4 Quam mihi 5 das ægro, 6 dabis ægrotare timenti,
Mæcenas, veniam, dùm ficus prima, calorque
7 Designatorem decorat 8 lictoribus atris;
9 Dùm 10 pueris omnis pater, et matercula 11 pallet,
12 Officiosaque sedulitas, et 13 opella forensis
14 Addùcit febres, et 15 testamenta resignat.

1 Sc. *sum*, cum rus abirem. Exorditur à remotione culpæ in morbi timorem, propter æstum canicularem. 2 In Sabina regione, ubi villam habuit Horatius amœnissimam. 3 Per totum mensem Augustum, id est, per integras quatuor hebdomadas, parum stans meis promissis, sed falsus, illinc, id est, Roma, absum, & à te exspector: desideramus enim quæ absunt. Hic mensis sextus à Martio, qui annum apud veteres inchoabat, *Augustus* postea dictus est; ut Quintilis *Julius*. 4 Dabis mihi illam veniam absentiæ meæ, *vel*, ut ego possim abesse, timenti ægrotare, quam mihi ægroto dares. 5 Polyptoton. 6 Donec fervet Canicula, quo tempore ficus primùm maturescunt. Synecdochica est periphrasis autumni primi, quo morbidus aer corporibus offunditur. 7 Eum, qui constituendæ funebri pompæ præest, & quo modo, quo ordine, quibus ornamentis quidque agendum sit, præscribit & designat. 8 Libitinariis ministris atratis, id est, lugubri pullaque veste indutis tanquam perpetuo comitatu exornat, id est, dum multi Romæ è vita decedunt propter autumnum morbidum, dum que ille designator cum comitibus suis libitinariis in curandis funeribus perpetuò occupatus est. Catachrestica & faceta est Synecdoche: qualis esset, si spectatores puniendorum damnatorum diceremus ipsorum esse comites & stipatores. Facetè enim libitinarium suum, tanquam curulem honorem gereret, lictoribus ornat, qui in funebri ministerio fuere vespillones, sandapilarii, ustores, pollinctores, præficæ, & alii id genus homines. 9 Anaphora. 10 Liberis suis, ne ægrotare incipiant, & moriantur. 11 Timet. 12 Nimia diligentia advocatorum sive patronorum in officio præstando suis clientibus. 13 Opera in foro, & in causis levibus & minimi sæpe momenti præstanda. 14 Affert, id est, dum patroni nimia contentione agendi causas suorum clientum & circumcursandi, summo æstu facile incidunt in morbos, & vitam cum morte commutant. 15 Testamenta aperit post mortem testatoris sigillis remotis, & suum cuique hæredi ex testatoris voluntate assignat: contrarium est *obsignare testamenta*. Resignatio autem testamentorum indicat mortem testatorum.

Quod si 1 bruma nives 2 Albanis 3 illinet agris,
4 Ad mare 5 descendet 6 vates tuus, et 7 sibi parcet,
8 Contractusque 9 leget: te, dulcis amice, 10 reviset
Cum 11 zephyris, si concedes, 12 et hirundine primâ.
13 Non, quo more pyris vesci Calaber 14 jubet hospes,
Tu me fecisti locupletem: 15 Vescere sodes.
16 Jam satis est. 17 At tu quantumvis 18 tolle. 19 Benignè.
20 Non invisa 21 feres 22 pueris munuscula parvis.
23 Tam teneor dono, quàm si dimittar onustus.
24 Ut libet: 25 hæc porcis hodiè comedenda 26 relinques.
Prodigus et stultus 27 donat, quæ spernit et odit.
28 Hæc 29 seges ingratos tulit, et feret omnibus annis.
Vir bonus, et sapiens 30 dignis ait esse paratum,
Nec tamen ignorat, 31 quid distent 32 æra lupinis,

1 Hyems. Synecd. part. 2 In quos hoc calidissimo tempore refrigerandi gratia secessi. 3 Asperget. Metaph. à pictoribus, qui colores, vel à chirurgis, qui unguenta corporibus inducunt. 4 Ad civitatem maritimam, ubi per hyemem major calor. 5 Ex Albanis his montibus. 6 Horatius loquitur de se in tertia persona, id est, ego Horatius ad mare descendam. Synecd. gen. 7 Valetudinem suam curabit. Meton. subj. 8 Velut in museolum & villæ angulum frigore abditus. 9 Aliquid. Hic verba quinque similiter sonant circa clausulas tot membrorum per Epistrophen: ubi cernuntur partim ὁμοιοτέλευτα, partim ἰσόκωλα. 10 Romæ. 11 Verno tempore flantibus. Synecdochica periphrasis veris. 12 Vere ineunte cujus est hirundo nuntia. De qua sic Ovid. 2. Fast. *Veris prænuntia venit hirundo, Et metuit, ne qua versa recurrat hyems.* 13 Apparatus est ad Prosopopœjam hospitis Calabri ἄνευ προκαταλήψεως. 14 Advenam amicum, aut viatorem hospitio exceptum. 15 Hisce pyris. Jam inducitur hic Calaber cum viatore loquens per Dialogismum. 16 Pyrorum quod accepi. Verba sunt viatoris. Nulla est hic depositæ prosopopœjæ nota. 17 Verba sunt Calabri hospitis. 18 Sume tecum tantum pyrorum. 19 Liberaliter mecum agis, ait viator. 20 Grata. Verba Calabri. 21 Domum tecum. 22 Qui pyris impense delectantur. 23 Tam delector tuis pyris, quæ mihi donas, eoque munere æque tibi devincior, quam si eis oneratus discedam abs te, & omnia pyra mecum auferam. Verba viatoris. 24 Facito ut libet (inquit Calaber) vel tolle, vel relinque illa pyra: non possum te cogere. 25 Pyra. 26 Si tecum auferre nolueris. 27 Talia munera. 28 Anaphora. 29 Inconsiderata & præpostera rerum vilium & superfluarum donatio. Metaph. est ab agricolis ad uberrimam materiam, ex qua fit aliquid, significandam. 30 Viris probis se paratum ac promtum esse dicit. 31 Quid discriminis sit inter bonos & malos seu projectitios nummos ex lupino factos, quibus in comœdiis utuntur, id est, bonos & malos homines. 32 Alleg. est è Synecdochicis specierum generibus, id est, pro pretiosissimis ac vilissimis quibusque rebus, quarum novit sapiens discrimen, ac pretium muneris, quod alicui præstat pro ipsius merito ac dignitate, expendit diligenter.

1 Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
2 Quod si me noles usquam 3 discedere ; 4 reddes
Forte latus, 5 nigros angustâ 6 fronte capillos,
7 Reddes dulce 8 loqui, reddes ridere decorum, et
9 Inter vina fugam Cynaræ 10 mœrere protervæ.
11 Fortè per 12 angustam 13 tenuis vulpecula rimam
14 Repserat in cameram frumenti, 15 pastaque 16 rursus
Ire foras 17 pleno 18 tendebat corpore 19 frustrà.
20 Cui mustela procul, Si vis (ait) 21 effugere 22 istinc,
23 Macra 24 cavum repetes arctum, 25 quem macra subisti.
25 Hac ego si compellar imagine, 27 cuncta resigno :
26 Nec somnum plebis laudo, satur 29 altilium, nec

1 Ego (inquit Horatius) me gratum præstabo, & vicissim operam dabo, ut tuis veris laudibus, & amplissimis tuis muneribus dignus fuisse videar pro tua tam præclare de me merentis laude. Hic versus opponitur illi superiori. *Hæc seges ingratos tulit*, &c. 2 Mira est poetæ licentia, Græcis παρρησία, loquendi apud eum, quem aut vereri aut metuere deberet, ab eoque reposcendi, quod non est in potestate cujusquam situm : cujus affectum auget alia sequentis dictionis figura. 3 A te, id est, semper lateri tuo adhærere. 4 Reddes juvenile robur & meliores annos, quos tecum consumsi. 5 Nunc canos in fronte. 6 Quæ jam mihi seni calvitie dilatata & magna est, sed olim nulla calvitie deformis erat, id est, reddes mihi juventutem. 7 Anaphora. 8 Hæc verba infinitiva sunt loco nominum per Antimeriam, ut grammatici loquuntur, dulcem orationem, scitum risum, &c. 9 Reddes ætatem ad levitates amatorias aptam. 10 Mœrorem ob Cynaræ, amicæ petulantis, clandestinam fugam è convivio, cum impense dolerem, quòd illa clam me sese è convivio subduxisset : quod juvenem, non senem, decet. 11 Προκατάληψις est objiciendi apologi. 12 Tenue foramen. 13 Inani & famelico ventre, diuturna inedia attenuata, macilenta. 14 Irrepserat, introiverat in vas aliquod vimineum frumenti plenum. 15 Jam satura & bene saginata frumento. 16 Redire per idem foramen, per quod paulò ante inani ventre penetrarat, πάλιν ἰέναι. 17 Distento. 18 Conabatur, contendebat, tendebat. 19 Foraminis angustia pleno & distento ventri obstante. 20 Vulpeculæ in exeundo ita frustrà laboranti. Accessus est ad Prosopopœjam mustelæ vulpeculam inclusam sic alloquentis, *Si vis*, &c. ubi fictio personæ deponitur sine admonitione. 21 Te ex isto carcere liberatam pristinæ libertati restituere. 22 E frumenti vase. 23 Tenui ventre : à Græco μακρός, quia fere qui sunt longi, iidem solent esse tenues ac macilenti. 24 Illum locum excavatum, illud foramen angustum. 25 Quam gracilis ingressa es. 26 Hac vulpeculæ similitudine & conditione à te, o Mæcenas, compellar, quòd sc. alia ratione ab hac servitute mihi discedere non liceat, nisi vulpis exemplo. 27 Omnia munera, quæ accepi, reddo ac relinquo, ut Od. 29. L. 3. de Fortuna : *Laudo manentem ; si celeres quatit Pennas, resigno quæ dedit.* 28 Neque ob id quietem privatorum hominum & tranquillam vitam malo, & Mæcenatis ædes relinquere, quòd me deliciarum sumtuosarumque epularum satietas ceperit, aliter sensurus, si egerem. 29 Bestiarum, in usum hominum & escam saginatarum, sive sint quadrupedes, sive pisces, sive aves. Od. 20. l. 1.

Otia 1 divitiis Arabum 2 liberrima muto.
Sæpè 3 verecundum laudâsti, 4 rexque, 5 paterque
6 Audisti coram, nec verbo parciùs absens.
7 Inspice, si possum 8 donata reponere lætus.
9 Haud malè 10 Telemachus, 11 proles patientis Ulyssis:
12 Non est aptus equis 13 Ithacæ locus, ut neque planis
14 Porrectus spatiis, 15 neque multæ prodigus herbæ;
16 Atreide, magis apta 17 tibi tua dona relinquam.
18 Parvum parva decent, mihi jam non 19 regia Roma,
Sed 20 vacuum Tibur placet, aut 21 imbelle Tarentum.
22 Strenus, et fortis, causisque 23 Philippus agendis
Clarus, 24 ab officiis octavam circiter 25 horam
Dùm 26 redit, atque 27 foro nimium distare 28 Carinas
Jam grandis natu 29 queritur; 30 conspexit (ut ajunt)
31 Adrasum quendam 32 vacuâ tonsoris 33 in umbrâ,
Cultello proprios 34 purgantem leniter ungues.
35 Demetri (36 puer hic 37 non lævè jussa 38 Philippi
39 Accipiebat) abi, 40 quære, 41 et refer, 42 undè
domo, 43 quis,

1 Cum divitiis. 2 Securam privatorum quietem. 3 Meticulosum, & ab omni asperitate alienum ingenium meum. 4 Ob singularem munificentiam. 5 Ob paternum tuum erga me amorem. 6 Appellatus es à me, sive præsens, sive absens, tecum fui. 7 Periculum fac, tecum considera. 8 Reddere quæ mihi donasti. Sic Od. 5. l. 3. *Nec vera virtus, cùm semel excidit, Curat reponi deterioribus.* 9 Respondit Menelao, cùm ipsi egregios equos dono offerret. 10 Hoc exemplo Menelai & Telemachi dilucide docet, fuisse honestius, nec Mæcenatem dare, nec se munera accipere, quam nunc reddere. Locus ex Odss. δ. 11 Filius laboriosi Ulyssis ex Penelope. 12 Prosopopœja Telemachi Menelaum alloquentis. 13 Insulæ patriæ meæ. 14 Ut qui neque extensus sit in longitudinem spatii, ubi equi pro libitu suo currere possint, id est, ut qui sit angustus, & salebrosus. 15 Nec copiosi graminis abundans. 16 O Menelae, Atrei fili. 17 Tibi Atridæ aptiora, quam Telemacho. 19 Me exiguum. Polyptoton. 19 Splendida, magnifica. 20 Non populosum, minime frequens. 21 Molle, voluptuarium, quietum, à bello vacuum. Sumtum est ab ignavia & mollitie hominum ad militiam ineptorum. 22 Orator validus & animosus, & advocatus excellens. 23 *L. Philippus eloquentia, gravitate, florentissimus civitatis*, ut ait Cic. Hic dicebat, se tum, cum brachium concalefecisset, solere pugnare, ut scribit Cic. 2. de Orat. 24 Forensibus, i. à causis dicendis absolutus. 25 Diei. 26 Demum è curia. 27 A foro. 28 Viam Romæ, sic dictam, ab ædificiis factis instar carinarum navalium: in qua via domus erat Philippi. 29 Cùm senibus longius ire gravius sit. 30 Philippus. 31 Detonsum hominem. 32 Nugatoribus & otiosis hominibus. 33 In officina, in pergula, vel in tonstrina. 34 Præscindentem, resecantem. 35 Prosopopœja est cum Demetrio servo suo primum, deinde ipsius cum Vultejo Mena loquentis per Dialogismum. 36 Minister Demetrius. Sic Od. 38. l. 1. *Persicos odi*, puer, *apparatus*. 37 Non stultè, non negligenter, οὐ σκαιῶς, sed gnaviter. Virg. Ecl. 1. *Si mens non læva fuisset.* 38 Domini sui. 39 Exequebatur. 40 Ex illo homine. 41 Et quæ audieris, mihi renuntia. 42 Ex qua familia sit. Sic Virg. Æn. 7. *Qui genus?* unde domo? *pacemne huc fertis, an arma?* 43 Sc. *sit*.

1 Cujus fortunæ, quo sit patre, 2 quove patrono.
3 It, 4 redit, 5 narrat, 6 Vultejum nomine Menam,
7 Præconem, 8 tenui censu, sinè crimine notum,
9 Et properare loco, 10 et cessare, 11 et quærere, et uti
Gaudentem 12 parvisque sodalibus et 13 lare certo,
Et 14 ludis, et 15 post decisa negotia 16 campo.
17 Scitari licet 18 ex ipso, quæcunque 19 refers: dic,
Ad cœnam 20 veniat. Non sanè 21 credere Mena:
22 Mirari secum tacitus: quid multâ? 23 Benignè,
Respondet. 24 Negat ille mihi? 25 Negat improbus, et te
26 Negligit, aut 27 horret. 28 Vultejum manè 29 Philippus
Vilia vendentem 30 tunicato 31 scruta 32 popello
33 Occupat, et salvere jubet prior: 34 ille Philippo
35 Excusare laborem, et 36 mercenaria vincla,
37 Quòd non manè domum venisset, denique, quòd non
38 Providisset eum. 39 Sic ignovisse putato
Me tibi, si cœnas hodiè mecum. 40 Ut libet. 41 Ergo
Post nonam venies. Nunc i 42 rem strenus auge.
43 Ut ventum ad cœnam est, 44 dicenda, tacenda locutus,

1 Cujus conditionis sit, dives, an pauper. 2 In cujus clientia sit. 3 Demetrius servus hominem adit. 4 Ab illo e tonstrina ad dominum. 5 Domino suo, quæ ab illo audiebat. 6 Illum appellari. 7 Esse. 8 Pauperem esse. 9 Et in loco, id est, opportuno tempore opus agere. 10 Et rursus feriari. 11 Et divitias acquerere, iisque uti, quod non facit avarus. 12 Mediocribus. 13 Proprio ac privato domicilio, non vita vaga. Meton. adj. pro ædibus Menæ. 14 Circensibus & gladiatoriis. 15 Post confecta, expedita præconis negotia. Suet. *Vespasianus* post decisa, *quæcunque obvenissent*, negotia, *venationi, & indè quieti vacabat.* 16 Martio, ubi valetudinis causa corpus exercebat. Synecd. gen. 17 Scrutando cognoscere. Verba sunt Philippi. 18 Mena. 19 Mihi narras. 20 Ad me. 21 Sc. *poterat*, vel, non credebat se seriò ab ignoto hero, & tanto patrono ad cœnam vocari. 22 Sed mirabatur, quid tanti viri tam ultronea & benevola invitatio sibi vellet. 23 Gratias agit tibi ingentes, seque excusat, quod venire non possit. 24 Se in cœna mihi adfuturum? Verba sunt Philippi. 25 Se venturum. Verba sunt servi. 26 Contemnit, non curat. 27 Formidat, & præ verecundia venire non audet. 28 Menam. 29 Orator. 30 Ob paupertatem tunicis, non togis, utenti. 31 Merces viles, vetera ferramenta, vasa dimidiata, vestes pannis obsitas. 32 Vili plebeculæ. Digna emtore merx. 33 Prævenit, antevertit. 34 Mena. 35 Prætendebat suum laborem, in quo tanquam præco occupatus esset. 36 Præconias & mercenarias occupationes, quæ, tanquam vincula, ipsum detinuissent. Synecd. gen. 37 Quòd pro clientum more matutino tempore domum suam, tanquam patroni, non venisset, illumque salutasset. 38 Ante, prius vidisset. 39 Hac lege & conditione. Verba sunt Philippi. 40 Sit ita, inquit Mena. 41 Ergo post horam nonam (inquit Philippus) venies domum meam, id est, tribus horis ante solis occasum. 42 Nunc abi, & opes facultatesque tuas fortiter auge. 43 Postquam. 44 Vultejus locutus liberè, quidvis locutus, ῥητὰ καὶ ἄρρητα, fanda, nefanda. Hæc autem sic accipienda sunt, sc. Vultejum, fretum amicitia Philippi, sua negotia inconsiderate effutivisse. Paronomasia.

1 Tandem dormitum dimittitur: 2 hùc ubi sæpè
Occultum 3 visus decurrere piscis ad hamum.
4 Mane 5 cliens, et jam 6 certus conviva, jubetur
7 Rura suburbana 8 indictis comes ire Latinis.
Impositus 9 mannis, arvum 10 cœlumque Sabinum
11 Non cessat laudare: 12 videt ridetque Philippus,
Et sibi 13 dùm 14 requiem, dùm 15 risus undique 16 quærit,
Dùm 17 septem donat sestertia, mutua 18 septem
Promittit, persuadet uti 19 mercetur agellum.
20 Mercatur. Ne te longis 21 ambagibus ultrà,
Quàm satis est, 22 morer, 23 ex nitido fit rusticus, atque
Sulcos et 24 vineta crepat mera, præparat 25 ulmos,
26 Immoritur studiis, 27 et amore senescit habendi.
Verùm ubi oves furto, morbo periere capellæ,
28 Spem mentita seges, hoc est 29 enectus arando:
Offensus damnis 30 medià de nocte 31 caballum
Arripit, 32 iratusque 33 Philippi 34 tendit ad ædes.
Quem 35 simul aspexit 36 scabrum intonsumque Philippus,
37 Durus, ait, Vultei, nimis, 38 attentusque videris

1 Tandem jubetur ire domum. 2 Ad ædes Philippi oratoris. 3 Visus est. 4 Postridie. 5 Patroni Philippi, ut & salutandi & comitandi (si opus esset) officium perageret. 6 Quotidianus, qui etiam non vocatus adesse posset. 7 In rura. 8 Cùm Latinæ feriæ, quibus Romæ nihil operis facere licebat, à consule imperatæ essent. Quo tempore fiebat Jovi Latiali in monte Albano sacrificium. Lege Macrob. 1. c. 16. 9 Equis pusillis 10 Aerem Sabinum, in quo Philippus suburbana prædia habebat. 11 Vultejus. 12 Hominem stultum. 13 Anaphora. 14 Locum, in quo interdum requiesceret. 15 Ludum jocumque. 16 Philippus. 17 Septem millia sestertium nummum, id est, centum & septuaginta quinque aureos. Ad hanc autem gratuitam summam accedat mutua, tum reddet additio trecentos & quinquaginta aureos. 18 Alia. 19 Emat sibi. 20 Vultejus agellum emit. 21 Sermonum. 22 Detineam te, o Mæcenas. 23 Ex urbano & bene habito fit incultus, scaber & intonsus. 24 Loca vitibus consita solùm habet in ore. Vide Od. 18. l. 1. 25 Quibus maritantur vites. 26 Vitam suam impendit curis agriculturæ. 27 Et tabescit, consumitur lucri studio. Ut *senium* veteres pro odio, tædio, ac molestia dixere, sic etiam *senescere* pro cruciari ac macerari. Cic. *Otio, & tranquillitate resp.* consenescebat. 28 Et postquam ager satus, qui dominum suum Vultejum de maximo anni proventu sperare jusserat, fefellit, & minus reddidit, quam speraverat agricola. *Seges* autem à *serendo* dicta, & fructus ipsos & terram fundumque, undè nascuntur, significat. 29 Ita fractus & debilitatus arandi labore, ut mortuus videretur. 30 Paulò post mediam noctem. Sic supra Ep. 2. *Surgunt* de nocte *latrones*. 31 Sibi a Philippo datum. 32 Ob agriculturæ damna. 33 Patroni sui. 34 Contendit. 35 Simulac. 36 Squalidum, incomtum, & impexum, qui antea erat nitidus, pexus, comtus. 37 Homo ferreus & laboriosus, id est, non te respicis, nimis te labore excrucias, Vultei. 38 Ad rem, id est, avarus.

Esse mihi. 1 Pol, me 2 miserum, patrone, vocares,
Si velles, inquit, verum mihi 3 ponere nomen.
4 Quod te per 5 Genium, 6 dextramque, deosque 7 Penates,
Obsecro, et obtestor, 8 vitæ me redde priori.
9 Qui simul aspexit, quantùm dimissa petitis
Præstent, maturè redeat, repetatque 10 relicta:
11 Metiri se quemque 12 suo modulo ac pede, 13 verum est.

1 Ædepol, certè, Exclamatio est Vulteji affirmantis suas querelas per Pollucem. 2 Calamitosum, non durum & attentum. 3 Dare, imponere. Al. *dicere*. 4 Quamobrem, vel propter quod, vel, quam rem te obsecro. Sic Virg. 6. *Quod te per coeli jucundum lumen & auras, Per genitorem oro, per spem surgentis Iuli, Eripe me bis invicte malis.* 5 Naturæ deum. Exclamatio obtestantis ad affectum patrono movendum. 6 Quæ membrum est fidei ac fœderis. Similis orandi modus est in Andr. Ter. *Quod ego per hanc te dextram oro, & genium tuum*: isque antiquis perfamiliaris & perusitatus in rebus graviter afflictis. 7 Domesticos. 8 In pristinum statum & officium præconis me restitue, meque ex his calamitatibus eripe. Synecd. gen. 9 Qui Philippus postquam consideravit & secum reputavit, quantum relicta in urbe præstent illis rure quæsitis, id est, quanto melior fuerit urbana prior vita Vultej libera & tranquilla quàm posterior rusticana, servilis & ærumnosa, petitioni ejus locum relinquit, jubet ut Vulteius quamprimum, deserta agricultura, ad urbem redeat, & relictam præconis conditionem repetat. 10 Studia. 11 Alleg. est e Metaph. ab his, qui staturam corporis humani numero pedum metiuntur. Monet autem Alleg. ut intra suam quisque conditionem & fortunam se contineat, & se suis facultatibus tam animi, quàm corporis, æstimet, nec ex aliorum judicio pendeat. 12 Sua mensura ac modulo pedis. 13 Æquum & honestum est, decet: ut Sat. 3. l. 2. *An, quodcunque facis Mæcenas, te quoque verum est, Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?*

Epist. VIII.

AD CELSUM ALBINOVANUM.

Ad Celsum scribens, se minus animo, quam corpore, valere dicit, in seipso cum alia quædam vitia, tùm inconstantiam reprehendens: sed ita ut illum in persona sua taxare videri possit. A Musa autem, de non ferenda immoderatè et insolenter fortuna, cum vult admoneri.

1 Celso gaudere et bene rem gerere Albinovano,

1 Ordo est: O Musa à me rogata, refer Celso Albinovano, comiti & scribæ Neronis, χαίρειν καὶ εὐπράττειν, ut gaudeat & benè rem gerat: id est, nuntia meo nomine Celso, qui literis suis priùs me compellavit, salutem, *vel*, saluta illum meis verbis. Sunt autem in hoc Hellenismo infinitiva verba pro nominibus, id est, significa me optare Celso gaudium, & prosperos rerum successus.

1 Musa rogata refer, 2 comiti 3 scribæque 4 Neronis.
Si quæret 5 quid agam, dic, multa et pulchra 6 minantem
7 Vivere nec rectè, nec suaviter: haud quia grando
8 Contuderit vites, oleamque 9 momorderit æstus;
Nec quia longinquis armentum ægrotet in 10 arvis;
11 Sed quia mente minùs validus, quam corpore toto,
12 Nil audire velim, nil discere, 13 quod levet agrum,
14 Fidis offendar 15 medicis, irascar amicis,
16 Cur me funesto properent arcere 17 veterno;
Quæ nocuere 18 sequar, fugiam quæ 19 profore credam,
20 Romæ Tibur amem ventosus, 21 Tibure Romam.
22 Post hæc, ut 23 valeat, quo pacto rem gerat, et se,
Ut placeat 24 juveni, percontare, utque cohorti.
Si dicet, Rectè: 25 primum gaudere: 26 subinde
Præceptum 27 auriculis hoc 28 instillare memento,
29 Ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

1 Jovis & Mnemosynes filia. Synecd. est gen. pro una e novem: fortasse pro Clio historiarum perita, vel pro Calliope carminis heroici præside. 2 Qui tanquam inferior amicus Neronem comitatur. 3 Notario, qui est Neroni à literis & mandatis. Belg. *een Secretaris.* 4 Claudii Tiberii Neronis, Augusti Cæsaris privigni. Synecd. gen. 5 Quibus in studiis hactenus occuper. 6 Non sine jactantia præ me ferentem, promittentem, jactantem. Sic Sat. 3. l. 2. *Atqui vultus erat pulchra & præclara* minantis, id est, de se promittentis. Vide locum. 7 Nuncia Celso me non recte ex animi sententia & quasi cum vitæ tædio vivere. 8 Fregerit vites meas, id est, quod rei familiaris damna perpessus sim. 9 Nimio calore excusserit corruperitque, unde inaruerint. 10 Agris aratis. 11 Sed quia animo æger magis, quam corpore velim nil, &c. 12 Anaphora. 13 Quod animi morbum imminuat ac relevet. 14 Quia fidelibus meis medicis, consilio & alloquio salutari hujus mali remedium mihi exhibituris offendar. 15 Epistrophe. 16 Propterea quod. Cic. *Quid me accusas cur hunc meum casum tam graviter feram? debes ignoscere.* 17 A me propulsare lethargum, qui inexpugnabilis est dormiendi necessitas. Metaphoricè hic ponitur pro arrogantia, inconstantia, in proposito pertinacia. 18 Quia sequar, quæ, &c. Epanodos. 19 Mihi profutura. 20 Quia cùm Romæ sum, amem Tibur, & rus optem tanquam homo mobilis & vento popularis auræ plenus. Metaph. est ab aere, & regionibus, & mari, quæ vento agitantur: quo tropo postrema libri hujus Ep. *plebs ventosa* dicitur. Geminum insuper est Polyptoton. 21 Cum autem Tiburi aut rure sum, Romam amem. 22 Post hæc omnia, o Musa, postquam illi de meis rebus, meaque perversa & infelici conditione renuntiasti, ex illo Celso Albinovano percunctare, quæ sit ejus valetudo, quo pacto negotia sua gerat, & se, recte an secus. 23 Symploce. 24 In qua gratia sit apud Claudium Tiberium Neronem Imperatorem, in qua in toto exercitu. Synecd. gen. 25 Primum dicito me ejus nomine gaudere, eique de illa felicitate gratulari. 26 Deinde: ut Sat. 5. l. 2. *Sparge subinde.* 27 Ejus, sc. Celsi. 28 Leviter infundere. Metaph. est à rebus liquidis, quæ guttatim in vasa infundi solent, id est, tu Musa, deinde admoneto Celsum de constantia & animi moderatione servanda in omni re. 29 Quemadmodum tu secundam fortunam feres, ita ut non superbias: sic nos tuam amicitiam feremus, & servabimus continuò.

Epist. IX.

AD CLAUDIUM NERONEM.

Claudio Neroni Septimium commendat, et rogat ut in amicitiam suam eum recipiat. Sed hoc verecunde facit, et ita, ut ab ipso Nerone id tanquam pro suo jure petere videri non possit.

1 Septimius, 2 Claudi, 3 nimirum intelligit unus,
Quanti me facias: nam cùm rogat, 4 et prece cogit
Scilicet, ut tibi se 5 laudare et 6 tradere coner,
7 Dignum mente domoque legentis honesta Neronis,
8 Munere cùm fungi propioris censet amici,
9 Quid possim videt ac novit me 10 valdiùs ipso.
11 Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
Sed timui, 12 mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator 13 opis propriæ, 14 mihi commodus uni.
Sic ego, majoris fugiens 15 opprobria 16 culpæ,
17 Frontis ad urbanæ descendi præmia: quod si

1 Eques Romanus, de quo Od. 6. l. 2. 2 O Nero, Augusti privigne. 3 Sinè dubio solus è multis scit Septimius. 4 Et precando me cogit propter insignem amicitiam, cui nihil negari debeat. 5 Commendare, & tanquam virum probum laudare. 6 In amicitiam. 7 Virum dignum tua amicitia, tuo animo, & convictu, honestoque loco in familia Neronis, qui non nisi res honestas & viros probos eligit, inque amicitiam suam recipit. 8 Et cum Septimius existimat me officio interioris amici apud te fungi, & aliis familiariorem esse. 9 Quid apud te possim, intelligit. 10 Validius & melius. Syncope est, sicut *valdè* pro valide. Sic de Arte: Valdius *oblectant populum demissa per aurem*, &c. 11 Multas quidem causas attuli & dixi Septimio, quibus hoc commendandi munus, mihi ab eo impositum, declinarem. 12 Ne judicarer a Septimio & aliis, qui hoc intellecturi essent, meam apud te gratiam, & meam commendandi facultatem minorem esse, quam revera sit. 13 Ne dicerer meæ potentiæ & gratiæ dissimulator esse, meque nolle, qua me benevolentia amplectaris, illi ostendere. 14 Ne dicerer in tua amicitia meam solius utilitatem, sine reliquorum amicorum cura, spectare. 15 Crimina. 16 Dissimulationis & invidiæ, animique in officio tribuendo maligni. 17 Descendi ad fructum minùs verecundæ commendationis, id est, ad impudentiam, quæ frontis perfrictæ est præmium, more urbanorum & impudentium, & audacior factus sum amici causa, ut sc. hac mea audaci commendatione impudentiæ præmia impetrarem, & hunc Septimium de meliori nota tibi commendatum in amicitiam tuam insinuarem. Meton. ergo subj. est pro adjuncta impudentia urbana, quæ potissimum residet in fronte: deinde Meton. adj. pro urbanis impudentibus, quorum personam lege amicitiæ coactus est poeta sustinere in hac commendatione.

1 Depositum laudas 2 ob amici jussa pudorem,
3 Scribe tui gregis hunc, et 4 fortem crede bonumque.

1 Hanc meam impudentiam, qua tibi satis importunè Septimium commendo. 2 Ob Septimii preces. 3 Adscribe hunc Septimium tui gregis numero, tuorumque amicorum albo ipsum annumera. Metaph. à pecoribus. Ter. *Verùm etiam hoc vos oro, ut me in vestrum gregem recipiatis.* 4 Ipsum esse virum ad omnia pericula subeunda promtum & paratum.

Epist. X.

AD FUSCUM ARISTIUM.

Fusco Aristio, urbis amatori, vitam rusticam, quâ ipse delectabatur laudat, et varia ejus commoda recenset. Simul autem ab ambitione, quæ vitam urbanam, non rusticam, comitatur, eum deterret.

Urbis amatorem 1 Fuscum 2 salvere jubemus
3 Ruris amatores, 4 hac in re 5 scilicet unâ
Multùm dissimiles, 6 ad cætera pænè 7 gemelli
8 Fraternis animis, quicquid negat alter, et 9 alter,
10 Annuimus pariter vetuli notique columbi.
Tu 11 nidum servas, ego laudo ruris amœni
Rivos et musco 12 circumlita saxa nemusque.
13 Quid quæris? 14 vivo et 15 regno 16 simul ista reliqui,

1 Aristium, in urbe commorantem. 2 Salutari opto, volo. Nam τὸ *jubemus* non tam est jussionis & imperii, quam voluntatis & optationis. Ter. *Jubeo Chremetem*, sc. *salvere*, id est, volo Chremetem salutari. 3 Nos. 4 Quòd ego rure, tu urbe delecteris. 5 Hic τὸ *scilicet* confirmantis est. 6 Cæteris in rebus, *vel*, quantum ad reliqua, quoad cætera. 7 Adeò sumus inter nos moribus similes, ut pænè gemelli videri possimus, qui uno tempore concepti, iisdem parentibus orti, eodem tempore nati, iisdem voluntatibus maximè ducuntur. Metaph. ergo sumta à fœtura & prole gravidarum gemina, ubi solet apparere maxima similitudo. 8 Tanquam fratres idem volumus. 9 Epizeuxis. 10 In hoc æqualiter nos gerimus, & agimus tanquam veterani & inter se noti columbi, quorum magnus mutuus amor & concordia satis nota est. 11 At uno hoc inter nos distamus, quòd tu urbem Romanam servas, illamque urbem, tanquam columbus nidum, inhabitas. Metaph. est ab avibus, pro loco angusto præ ruris amplitudine. 12 Saxa frondium muscosa lanugine illa viridi obducta. Metaph. à chirurgis sumta, ut qui plagas, & ulcera, & tumores cataplasmatis & fomentis solent ungere & lenire. 13 Quid multis verbis te detineo? Sic loquuntur boni scriptores, cùm paucis rem expedire volunt. 14 Qui antè in urbe mortuus fui. 15 Quovis rege beatiorem me deputo. Sumtum quoque est à felicitate regum ab beatitudinem vitæ rusticæ indicandam. 16 Simulac urbem vitamque urbanam, pompam & strepitum deserui ac sprevi.

Quæ vos ad 1 cœlum effertis 2 rumore secundo.
3 Utque sacerdotis fugitivus, 4 liba recuso,
5 Pane egeo jam mellitis 6 potiore 7 placentis.
Vivere naturæ 8 si convenienter oportet,
9 Ponendæque domo quærenda est area primum;
Novistine locum potiorem rure 10 beato?
11 Est, ubi plus tepeant hyemes? ubi gratior 12 aura
Leniat et 13 rabiem Canis, et 14 momenta Leonis,
Cùm semel accepit solem 15 furibundus acutum?
16 Est, ubi 17 divellat somnos minùs 18 invida cura!
19 Deteriùs Lybicis olet aut nitet herba 20 lapillis?
21 Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quàm quæ per pronum 22 trepidat cum murmure rivum?
23 Nempe inter 24 varias nutritur sylva columnas,

1 Laudibus attollitis, tanti facitis, tantoperè laudatis. Hyperbolica est Alleg. 2 Magno populi applausu, & universæ plebis suffragio consentiente. 3 Ut improbus sacerdotis servus qui ex delitiarum satietate dominum deserit, & qui liba edere consuevit, tandem desiderat panem: sic ego, urbem fastidiens, rure delector. 4 Mellitas placentas, & delicatissimos quosque cibos, urbanasque delitias. Synecd. est Alleg. 5 Δέομαι ἄρτου, desidero panem. 6 Qui mihi dulcior est. 7 Libis sacrificiorum. 8 Quoniam unumquemque hominem oportet juxta naturam sive congruenter naturæ, id est, virtute adhibita, donis frui à natura datis. 9 Et quoniam area, id est, solum primùm quærendum & locus deligendus ad domum ædificandam. Hic *domo* est dat. casus contra grammaticos, qui tantum *domui* agnoscunt. 10 Opulento, & omni rerum copia abundante? 11 Estne locus ullus, ubi hyemes minus frigidæ sint? Anaphora. 12 Ventus. 13 Syderis cœlestis intolerabilem æstum atque calorem temperet? Metaph. est à febre ardente canis terrestris ad vehementiam æstus solaris indicandam. 14 Tempora, quibus sol circiter Idus Quintiles Leonis signum transit. 15 Cùm Leo rabiosus & vehementer furens ingreditur solem vehementem, æstosque maximos concitat. Metaph. à leone terrestri. 16 Estne alter in mundo locus, ubi &c. 17 Minùs auferat & avertat soporem, aut magis quietam hominibus indulgeat requiem? Al. *depellat* ut *pellere somnum* dixit Od. 11. L. 2. 18 Quæ soporem hominibus quasi invidet; id est, homines cura & sollicitudine pressi, qui sibi invident animi tranquillitatem & somni libertatem. Met. adj. 19 Nunquid herba, quam nos rustici pedibus calcamus, minùs gratum naribus odorem afflat, aut minùs nitida est, quàm lapilli, id est, marmora è Numidia advecta, ex quibus Romæ fiunt pavimenta? 20 Synecd. gen. 21 Puriorne ea est aqua, quæ in vicis urbis Romæ è tubis & canalibus plumbeis erumpit, tantoque impetu descendit, ut tubos plumbeos rumpere contendat & nitatur, &c. 22 Naturaliter delabitur per declivem aliquem rivum cum leni strepitu & susurro? 23 Nimirum apparet vitam rusticam suaviorem esse, quam urbanam, quia divites, quasi natura duce, in suis ædificiis urbem ruri facilem reddere student. Nam arbores multas in hortis spatiosis conservant, &c. 24 Ex marmore versicolori factas.

Laudaturque domus, longos quæ 1 prospicit agros.
2 Naturam expellas furcâ, tamen usque recurret,
3 Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
4 Non, qui 5 Sidonio contendere 6 callidus ostro
Nescit Aquinatem potantia vellera fucum;
Certiùs accipiet damnum propiusve 7 medullis,
Quàm qui non poterit 8 vero distinguere falsum.
Quem res plus nimio 9 delectavere secundæ,
10 Mutatæ quatient. 11 Si quid mirabere, 12 pones
Invitus: fuge 13 magna: licet sub paupere 14 tecto
15 Reges et regum vita 16 præcurrere amicos.
Cervus equum pugnâ 17 melior 18 communibus herbis
Pellebat, donec 19 minor in certamine longo
20 Imploravit opes hominis, 21 frenumque recepit:

1 Undè longè dissiti campi & nemora spectari possint. Sumtum est ab animatis ad sensus & animi expertia, ut hic ad domum. 2 Ut vel maximè ipsi naturæ vim inferas, adeòque illud, quod est natura rei alicui insitum ac ingeneratum, ignominiose vi maxima ejicere tentes, tamen illa se semper præsentem sistet. Metaph. est à corporibus natura depravatis; quæ vix corrigi possunt, & ad id, quod nata sunt, redeunt, ut videre est in arboribus pravis, quas ubi diu multumque in rectum excitaris fulcro & furca, si longo post tempore fulcrum & fustem sustuleris, cernas easdem ad pristinam formam reverti. 3 Et tanquam rerum humanarum dominam istam vitiosam hominum luxuriem, rerumque parabilium fastidiosum contemtum clanculum denuo vincet. 4 Is non accipiet certius damnum, qui nescit discernere purpuras, quàm qui, &c. Hactenus ab adjunctis commodis, nullum rure locum naturæ magis convenientem esse declaravit: nunc contra, ab incommodis damnisque certissimis indicat urbem resque urbanas esse naturæ pestilentissimas; ubi pro libertate servitus, pro securitate sollicitudo, pro tranquillitate dominatur perturbatio. 5 Cum purpura Sidonia comparare, *vel* certare, & ita ad veram purpuram accedere, ut difficile sit internoscere lanas, quæ fucatum & non genuinum purpuræ colorem, qui prope Aquinum, Italiæ oppidum, provenit, purpuram imitantem, habent, id est, qui inter vestem vera purpura & fucata tinctam nequit discernere. 6 Tanquam homo ingeniosus. 7 Vel quod propius ad medullas & spiritum animalem accedat & pertingat. Meton. subj. 8 A vero. 9 Nimia lætitia extulerunt. 10 Illum eædem res conversæ perturbabunt, commovebunt. 11 Si quid in urbe magni facies. 12 Illud nolens depones & amittes rursus. 13 Summas opes, amplissimos honores. 14 Domo, id est, sub vita victuque privato atque tenui. Synecd. part. 15 Polyptoton. 16 Anteire, superare amicos regum, id est, gratiosos homines apud reges. Metaph. est à cursoribus & viatoribus, quorum viæ similis ea vita hominum, id est, sic traducitur, ut iter viatoribus conficitur. 17 Superior, κρείττων, validior in pugna. 18 E communi utrique prato equum suis cornibus depellebat, ejiciebat. Hæc fabula tribuitur Stesichoro. 19 Equus ἥττων, inferior, imbecillior, pratoque expulsus & victus. 20 Cum plorato rogavit auxilia animalis ratione & prudentia præditi. Virg. 10 Æn. *Tarchon jungit opes, foedusque ferit.* 21 Ephippium subiit, hominem dorso portavit, eique parere incepit, cervumque ope hominis superavit.

Sed postquam 1 victor 2 violens discessit 3 ab hoste,
Non equitem dorso, non frenum 4 depulit ore.
Sic, qui pauperiem veritus, 5 potiore metallis
Libertate caret, 6 dominum vehet improbus, atque
Serviet æternùm, qui parvo nesciet uti.
7 Cui non conveniet sua res, ut calceus olim,
Si pede major erit, 8 subvertet; 9 si minor, 10 uret.
11 Lætus sorte tuâ vivis sapienter, Aristi:
12 Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
13 Cogere, quàm satis est, ac non 14 cessare videbor.
15 Imperat aut 16 servit collecta 17 pecunia cuique,
18 Tortum digna sequi potiùs, quàm ducere, funem.
Hæc tibi 19 dictabam 20 post fanum putre Vacunæ,
Excepto quòd non simul esses, 21 cætera lætus.

1 Equus. Synecd. gen. 2 Superbus & victoria elatus. 3 A cervo victo. Synecd. gen. 4 Excussit, sed hominis servus perpetuò mansit. 5 Quæ omni ære, omni argento & auro potior est. 6 Pecuniæ cupiditatem, cui perpetuò in æternum serviet. 7 Qui plus minusve habebit, quam satis est, ille nunquam bonis suis rectè fruetur. 8 Pedem aliquando ejiciet. 9 Eerit. 10 Pedem lædet, dolore afficiet, constringet: ita etiam, qui plus, quàm sat est, divitiarum habet, ille de statu suo deturbatur: qui autem opinione sua minus habet, quam sat est, illum inopia affligit. Sumtum ab igne, cujus proprium est urere. 11 Contentus tua conditione. Hortatur Fuscum ad mediocritatem, & amice requirit ab eo castigari, si in congerendo ipse modum excedat. 12 Sed me severe reprehendes. 13 Coacervare, congerere. 14 In coacervanda pecunia. 15 Unicuique domino suo, ut avaro & luxurioso. 16 Ut liberali. 17 Locuples & pecuniosus homo. Meton. adj. 18 Quæ tamen pecunia à possessore potiùs trahi debet, quàm eundem trahere, quæque dominum suum sequi, non ducere, debet, & eidem servire, non imperare. Alleg. est à comicis saltantibus, quorum præsultor præscribit numerum ac modum reliquo choro, qui obsequitur præsultori, i. pecunia & res partæ possessori debent servire, non imperare. Quidam putant hoc natum ab illo fune, quo equus Durius à Trojanis in urbem inductus est, manibus chori saltantis implicato. 19 Hæc dictabam puero meo scribenti, ut ab eo excerpta & scripta tibi mitterem. 20 Pone ædem Vacunæ deæ vetustate corruptam & consumtam. *Vacuna* dea à *vacando* dicta, quæ præerat vacantibus & otiosis, ac præterea absolutis crimine & calumnia. Ingeniose igitur ibi rus suum collocat poeta facetissimus, ut qui otiosus hæc occupato Romæ Aristio scripserit. 21 Quod ad cætera omnia, τ'ἄλλα, id est, κατά τά ἄλλα, vel, in cæteris omnibus sum hilaris, excepto illo uno, id est, tamen tristis, quòd mihi non adesses. Hellenismus: ut Od. 2. l. 4. *Quà notam duxit, niveus videri, Cætera fulvus.* Sic Virg. Georg. 3. Cætera *nec feturæ habilis, nec fortis aratris.*

Epist. XI.

AD BULLATIUM REVERSUM EX AFRICA.

Ad vitæ beatitudinem nihil interesse dicit, quo quisque loco habitet cum hæc ab animi tranquillitate pendeat. Docet etiam, de quopiam loco aut aliquo vitæ genere non debere à nobis judicium fieri ex commodis aut incommodis, quæ in eis senserimus.

1 Quid tibi visa Chios, Bullati, 2 notaque Lesbos?
Quid concinna 3 Samos? quid Crœsi regia 4 Sardes?
5 Smyrna quid, et 6 Colophon? 7 majora, minorane fama?
8 Cunctane præ 9 campo, et Tiberino flumine sordent?
10 An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
11 An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?
Scis Lebedus 12 quam sit 13 Gabiis 14 desertior atque
Fidenis vicus: tamen illic vivere 15 vellem,

1 Qualis tibi visa est Chios, insula in mari Ægæo? Hæc enumeratio locorum variorum indicio est Bullatium fuisse πολύτροπον, id est, hominem versatilis ingenii ad omnia perlustranda. Anaphora est in *quid* multoties repetito initio membrorum, ac præterea Ἀνακοίνωσις sive *Deliberatio* cum Bullatio de varia peregrinatione, ubi toties hic interrogatur, ac pro eo poeta tandem ad quatuor quæstiones tantum de Lebedo, Samo, Chio, & Rhodo responder. 2 Insula in mari Ægæo, nota, id est, nobilis propter Alcæum & Sappho, poetas celebratissimos. 3 Insula, quæ e regione Ephesi Ioniæ adjacet, Pythagoræ patria, ac vasis olim fictilibus, quæ *Samia* dicebantur, celebrata, & Junoni sacra, quæ ibi & nata & educata & Jovi nupta scribitur. Quam *concinnam* vocat poeta ob loci elegantiam & amœnitatem, propter pulchra ædificia. 4 Urbs Lydiæ, in qua Crœsus, Alyattis filius, Lydorum rex quondam ditissimus, commorabatur ac considebat. 5 Civitas Ioniæ, Homeri patria. 6 Ioniæ urbs Apollinis oraculo quondam clarissima. 7 Suntne hæc majora, vel minora, quàm communis hominum fama de illis divulgavit? 8 An omnes hæ urbes & loca tibi vilia & nihil esse videntur, si cum Roma comparentur? 9 Comparatione facta cum campo Martio. Synecd. gen. Posset etiam dici tantum hoc *campo* & *Tiberino* & *flumine* per Synecdochicam periphrasin Romæ, præ qua urbes aliæ & regiones contemnendæ & parvi pendendæ videntur. Id enim sonat verbum *sordere* ab immundis rebus sumtum & translatum; quo tropo usus est Corydon apud Virg Ecl. 2. *quoniam* sordent *tibi munera nostra*. 10 An non expetis & exoptas, si Græcia minùs tibi placet, aliquam ex Asiaticis urbibus, quibus Attalus olim, rex Pergami ditissimus, imperavit? Sic Ovid. loquitur. 1. Metam. *succedere in vitam alicujus*, id est, idem velle & optare, quod ille vult & optat. Anaphora. 11 *Lebedus* est Ioniæ oppidum desertum juxta mare, unde nullus incola audet mare transire. 12 Quanto. Respondet Bullatius. 13 *Gabii*, *iorum* & *Fidenæ* sunt civitates Sabinorum. 14 Nullisque sæpe hominibus frequentatus. 15 Non recusarem, quàm ulteriùs itineris molestias in me suscipere.

Oblitusque 1 meorum 2 obliviscendus et illis,
3 Neptunum procul è terrâ 4 spectare furentem.
Sed 5 neque 6 qui 7 Capuâ Romam petit, imbre lutoque
Aspersus, volet in 8 cauponâ 9 vivere: nec, qui
Frigus 10 collegit, 11 furnos et 12 balnea laudat,
13 Ut fortunatam plenè præstantia vitam.
Nec, si te validus jactaverit auster 14 in alto,
Idcircò navem trans Ægæum mare 15 vendas.
16 Incolumi Rhodos, et Mitylene 17 pulchra facit, quod
18 Pœnula solstitio, 19 campestre nivalibus 20 auris,
21 Per brumam Tiberis, 22 Sextili mense caminus.
Dùm 23 licet, et vultum servat fortuna benignum,
24 Romæ laudetur Samos, et Chios, et Rhodos 25 absens.
Tu, 26 quamcumque deus tibi fortunaverit horam,

1 Amicorum & patriæ. 2 Et vicissim ab illis obliviscendus. Polyptoton. 3 Mare furiosum, tumultuosum & insanum, cujus rex & dominus est Neptunus e partitione regni Saturnini inter fratres & sorores. Meton. subj. 4 Ut prospiciam. 5 Anaphora. Verba sunt Horatii refutantis Bullatii sententiam à simili. 6 Viator quisquam, qui, &c. 7 Hæc urbs Campaniæ Italicæ caput olim fuit, & magnitudine Romæ & Carthagini non cessit. 8 Taberna meritoria, in qua se aliquandiu refecit & collegit. 9 Semper ac perpetuò manere. 10 Contraxit, sc. hyemis tempore. 11 Clibanum vel focum, ad quem se calefecit. 12 In quibus totum corpus calida refocillavit. 13 Tanquam ea, quæ omninò felicem vitam præstant, summumque bonum efficiunt & conservant. 14 In mari variis tempestatibus exercuerit & disjecerit. Sic Virg. Æn. 1. *multùm ille & terris jactatus & alto.* 15 Non continuo vendere debeas navem in regione transmarina, & illic habitare, quòd aliquam navigationis incommoditatem perceperis. 16 Homini sanæ mentis, viro prudenti hoc præstat. Metaph. est ab integris firmis corporibus ad animum. 17 Rhodus est insula, sic etiam Mitylene rebus omnibus pulchre instructa. 18 Vestis densa, quæ tunicæ ad arcendum frigus vel pluviam superinduitur, solstitio æstivo, id est, media æstate inutilis, qua nullum frigus est. Synecd. gen. in *solstitio.* Prætereà *solstitium, auræ nivales, bruma, mensis Sextilis*, videntur mihi modificata verba pro hominibus in tali cœlo versantibus. 19 Quod vestis tenuis, qua juvenes, qui in campo Martio se exercent, obscœna corporis tegunt, præstare potest. 20 Ventis hybernis. 21 Quod natatio per Tiberim hyemali tempore (quo aqua frigida nudis corporibus noxia est) prodest. 22 Quod facit fornax vel ignis ad conclave calefaciendum mense Augusto æstate ferè media, id est, ut hæc inutilia sunt illis temporibus, ita nec sapienti ad vitam tranquillam locus aut peregrinatio aliquid confert, sed planè inutilis est & supervacanea. 23 Per fortunam ac valetudinem, id est, dum res integræ sunt, & fortuna tibi æqua est. 24 A te Romæ habitante, &c. id est, noli peregrinari, & in illas insulas proficisci, neque te Roma commovere. 25 Ab illis, non autem præsens, ita ut ad illas insulas proficiscaris. 26 Quodcunque tempus lætum tibi reddiderit deus.

Gratâ sume 1 manu: 2 nec dulcia differ in annum:
Ut, quocunque loco fuerit, vixisse 3 libenter
Te dicas. Nam 4 si ratio et prudentia curas,
5 Non locus effusi latè maris 6 arbiter, aufert;
7 Cœlum, non animum, mutant; qui trans mare currunt:
8 Strenua nos exercet inertia, 9 navibus atque
10 Quadrigis petimus 11 benè vivere: 12 quod petis, 13 hic est,
14 Est Ulubris, animus sit te non deficit 15 æquus.

1 Grato & memori animo, id est, illi æquo animo acquiesce. Metaph. est à corpore ad animum. 2 Et voluptatis commodis statim utere. Metaph. à saporibus. 3 Lætum te vixisse; quia ubique licet benè vivere. 4 Quia. 5 Non urbs, neque tota terra, quæ suo situ ex arbitrio maris longe effusi undas arcet, neque peregrinatio, sed sola animi tranquillitas beatum efficit. 6 Sumtum est à judice, qui totius rei habet arbitrium & facultatem, ad significandum, nullum esse locum, qui procul è terra spectet vastitatem procellosi maris, tam ab illis casibus tutum, ut possit animo dare tranquillitatem. 7 Qui, tanquam aliis in locis beatius victuri, peregrinantur, illi mutant clima cœli & terrarum regiones, non autem animum, & secum peregrinantur, suosque pravos affectus comites secum ducunt. Meton. est ambientis aeris pro subjecta regione. quam solum mutavit, non mores & naturam. Sic in Demosthenem Æschines, Οὐ γὰρ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μόνον μετήλλαξας, id est, *Non enim mores, sed locum solùm mutasti.* 8 Magna & vehemens stultitia nos vexat, dum peregrinatione animi morbos excutere volumus. 9 Terra marique, id est, summa festinatione summoque studio mare & terras peragramus, ubi beate vivere possimus. 10 Equis. 11 Vitam beatam. Antimeria. 12 Bene beateque vivere domi est, in patria. 13 Anadiplosis. 14 Est quovis in loco, quantumvis ignobili, ut Ulubris, vico deserto in Campania. 15 Si animus tranquillus, nullaque cupiditate perturbatus tibi non deest.

Epist XII.

AD ICCIUM

Iccio eas esse facultates dicit, quibus si recte fruatur, ne ab ipso quidem Jove ditiorem effici posse: innuens nimirum, tantum esse divitem unumquemque, quantum rebus utitur. Ejus exemplo mirum debere videri, quod de Democrito narratur. Suadet illi, ut Grosphum in familiaritatem suam recipiat. Quo in statu sint res Romanæ, certiorem facit.

1 Fructibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si rectè frueris, 2 non est ut copia major

1 Si opibus illis, quas ex fundis, pascuis, agris & vectigalibus M. Vipsanii Agrippæ, cujus coactor & procurator in Sicilia constitutus es, quotannis colligis, vere & liberaliter frueris. 2 Fieri nullo modo potest, ut majorem rerum copiam à diis immortalibus optare possis.

Ab Jove donari possit tibi : 1 tolle querelas.
Pauper enim non est, 2 cui rerum suppetit usus.
3 Si ventri benè, si lateri est, pedibusque tuis, nil
Divitiæ poterunt 4 regales addere majus.
Si fortè, in medio positorum 5 abstemius, herbis
Vivis et 6 urticâ, sic vives 7 protinùs, ut te
8 Confestim liquidus 9 Fortunæ 10 rivus 11 inauret :
Vel quia 12 naturam mutare pecunia 13 nescit,
Vel quia cuncta putas unâ virtute 14 minora.
Miramur, si Democriti 15 pecus edit agellos
Cultaque, 16 dum peregrè est animus sinè corpore 17 velox:
Cùm tu inter 18 scabiem tantam, et 19 contagia lucri,

1 Itaque desine conqueri de paupertate tua. 2 Cui nihil ad vitam deest, qui ad usum rerum humanarum nulla re indiget. 3 Quòd si ad hanc felicitatem firma corporis tui valetudo accedat, ita ut cibum & potum habeas, & ventri benè sit, sinè ullo morbo, neque desint stramina dormienti, atque benè sit pedibus, ut neque calceamenta desint, nec equus quo veharis, certe huic tuæ felicitati vel regum opes nihil melius & excellentius adjungere poterunt, neque ulla in re te reddere fortunatiorem. Anaphora: prætereà, si has corporis partes τροπικῶς placet accipere, Meton. erit subjectorum pro rebus ad ea substentanda idoneis. 4 Magnæ & immensæ. Metaph 5 Abstineas à rebus promtis & expositis voluntati nostræ, id est, fortunæ bonis, quibus sine discrimine licet omnibus uti, & sobrius vivis. Metaph. est ab his, qui vino abstinent, ad temperantiam in quovis genere esculentorum & potulentorum significandam. 6 Quolibet victu parco & tenui. Synecd. spec. 7 Porrò, deinceps, sinè intermissione. Vox enim est continuationis & ordinis. Virg. 4. Georg. Protinùs *aerii mellis cœlestia dona Exequar*, id est, exponam deinceps rationem mellificii. Vult igitur Horatius Iccium, cui tam parum sufficiat, & alioqui jam nihil desit, plura appetere non debere. 8 Celeriter. 9 Meton. causæ, pro auro & argento, reliquisque bonis, quæ mox significantur Sinecdochicῶs nomine *pecuniæ*. 10 Synecd. gen. pro Pactolo, tanquam cæteris fluminibus aurifluis celebriori, pro inexhausta copia divitiarum. 11 Te ditissimum reddat. Cic. *moriar, nisi (quae tua gloria est) puto te malle à Caesare consuli, quam* inaurari. 12 Avari hominis. 13 Non potest, nullaque opum accessio avarum liberaliorem reddere. 14 Inferiora esse frugalitate & continentia, omniaque mediocritati esse posthabenda, nihilque sobrietati esse anteponendum. 15 Quod vicinum alienum pecus consumsit agellos, & sata Democriti rura, id est, quòd Democritus ob sapientiæ studium rem familiarem neglexit. 16 Dùm ejus animus à corpore sejunctus in rerum magnarum & divinarum atque cœlestium contemplatione occupatus est. Metaph. est à versantibus alibi, atque domi suæ. 17 Celer, acutus. Nihil enim est cogitatione velocius. 18 Divitiarum, id est, inter pecuniæ studium, quod animum tuum mordet atque urit, perpetuaque habendi cupiditate afficit. Alleg. est è continuatis Metaphoris à corpore, quod acuto vitiosi humoris morsu & urenti prurigine quiescere non potest, nec contagione malà cum aliis hominibus salubriter versari, ad inquietum pleonectæ animum, & ad insociabilem inhumanitatem hominis avari indicandam. 19 Quæ latius in dies serpunt.

Nil 1 parvum sapias, et adhùc 2 sublimia cures:
Quæ 3 mare compescant causæ, 4 quid temperet annum,
Stellæ sponte suâ, 5 jussæne, vagentur et errent;
6 Quid premat obscurum lunæ, quid proferat, orbem,
7 Quid velit, et possit rerum 8 concordia discors,
9 Empedocles, an 10 Stertinii 11 deliret 12 acumen?
Verùm, seu 13 pisces, 14 seu porrum et cepe, trucidas,
15 Utere 16 Pompejo Grospho, et, si quid 17 petet, 18 ultrò
Defer: nil Grosphus, nisi 19 verum, orabit, et æquum.
20 Vilis amicorum est 21 annona, bonis ubi quid deest,

1 Humile, ac terrestre mediteris.
2 Res arduas & cœlestes, μετέωρα,
contempleris & investiges. 3 Va-
stum maris æstum, tumidosque mo-
tus & agitationes fluctuum marino-
rum inhibeant, ne supra littora ef-
fundantur in terram. Meton. subj.
Hanc quæstionem tractat Lucret. l.
6. Hæc Virg. 2. Georg. scire cu-
pit: *Me verò primum dulces an-*
te omnia Musæ, Quarum sacra
fero ingenti perculsus amore, Ac-
cipiant, cœlique vias, & sidera
monstrent, Defectus solis varios,
lunæque labores, Undè tremor
terris, qua vi maria alta tume-
scant. 4 Quæ res annum gubernet,
ut per quatuor temporum commu-
tationes certò fluat. 5 Alicujus jus-
su, & ad alterius superioris man-
datum in cœlo errare atque vagari
videantur. 6 Quæ causa lunam te-
gat & abscondat, inque aspectum
hominum venire non sinat, vel
claram faciat & plenam. Anaphora.
7 Ob quam causam condita sit. 8 Con-
cors totius mundi discordia, cum
totum ex elementis, & qualitati-
bus inter se contrariis constitutum
inter sese amicè conspirare videa-
tur. Hanc quoque concordiam dis-
cordem sic Ovid. Met. 1. expressit:
Quippe ubi temperiem sumsere hu-
morque calorque, Concipiunt, &
ab his oriuntur cuncta duobus:
Cumque sit ignis aquæ pugnax, va-
por humidus omnes Res creat, &
discors concordia fœtibus apta est.
9 Cum tu scire cures, an Empedo-
cles, qui quatuor elementa, ignem,
aera, aquam, terram, & amicitiam,
qua illa contrahantur, & litem,
qua dissipentur, omnium rerum prin-
cipia statuit, an Stertinii, illius
philosophi Stoici, ingeniosa dispu-
tatio in assignandis rerum natura-
lium principiis & causis erret.
10 Hic ille Stertinius sapientum o-
ctavus, de quo Sat. 3. l. 2. 11 Me-
taph. ab imperito aratore, qui ne-
que sulcos ducere rectos, neque
cultello & vomere tellurem probe
proscindere novit. 12 Stertinius
solers & acutus. Meton. adj. 13 Si-
ve sumtuosè, sive tenuiter & parcè
vivis. Est ergo hic primum peri-
phrasis Synecdochica victus lautioris
ac splendidioris nomine *piscium*,
deinde tenuioris & parcioris, per
porrum & *cepe* significati. 14 Sive
nihil aliud comedendo dentibus tuis
comminuis, nisi porrum & cepe.
15 In familiaritatem tuam recipe
Pompejum Grosphum. 16 Qui
fuit Horatii amicus. Ad hunc exstat
Oda 16. l. 2. 17 A te.
18 Non rogatus, sed sponte tua i-
psi offer. 19 Justum. 20 Facilè
comparabilis est, quæ alias magni
constat, magno emitur, id est, fa-
cilè ac nullò pene impendio com-
parantur amici, ubi bonis viris de-
esse aliquid cernitur. 21 Metaph.
ab esculentis & potulentis, vili-
bus ac copiosis, ad facilitatem con-
ciliandi amicos indicandam: nam
tales fere verecundi sunt ac minime
petaces; & (quod de Grospho di-
xit) nil nisi æquum postulant.

1 Ne tamen ignores, 2 quo sit Romana 2 loco res:
3 Cantaber Agrippæ, Claudi 4 virtute Neronis
3 Armenius cecidit: 5 jus imperiumque Phraates
Cæsaris accepit 6 genibus minor: 7 aurea fruges
Italiæ pleno 8 diffudit Copia cornu.

1 Ut tamen certus sis. Epilogus epistolæ de statu Romano, quem scribit in dies amplificari, adjectis imperio hinc Cantabris, Agrippæ virtute, quod dicit in gratiam Iccii, illinc fortitudine Claudii Neronis, Augusti privigni, Armenio Phraate subjugato. 2 In quo statu & conditione sit fortuna imperii urbis Romanæ. Metaph. est à situ & sede subjecta pro statu rerum adjunctarum. Ter. Eun. *Conveni hodiè adveniens quendam mei loci atque ordinis.* Cic. *Vos videre, quid alia faciunt isto loco fœminæ*, id est, ista dignitate, vestrique similes. 3 Cantabri, Hispaniæ populi, Marci Agrippæ fortitudine devicti sunt, & Armenii, populi Asiæ, magnanimitate Claudii Tiberii Neronis, Augusti Imperatoris privigni, domiti sunt. Alleg. è continuatis Synecdochis. 4 Fortitudine. Synecd. gen. 5 Phraates, Persarum & Parthorum rex, populi Romani legibus & imperio parere se velle dixit. 6 Supplex & ad genua Augusti Cæsaris devolutus: est enim supplicantis & genua sua inflectere, & ejus, cui supplicat, genua tangere. 7 Omnium rerum exoptata copia & ubertas. 8 Fudit tanquam è pleno Herculis cornu, quod, ut poetæ narrant, Acheloo, in taurum mutato, ab Hercule avulsum, Najades Nymphæ omnium frugum feracissima copia abunde impleverunt. Vide Od. 17. l. 1.

Epist. XIII.

AD VINNIUM ASELLAM.

A Vinnio petit, ut in offerendis Augusto suis libris, et temporis et decoris rationem habeat.

1 Ut 2 proficiscentem 3 docui te sæpè, diuque,
4 Augusto reddes signata volumina, Vinni,
5 Si validus, si 6 lætus erit, si denique 7 poscet:
8 Ne studio nostri pecces, odiumque libellis

1 Quemadmodum. 2 Hinc ad Cæsarem discedentem. 3 Admonui. 4 Ita jam absens per literas te admoneo, reddes Cæsari libros carminum meorum, ne à quoquam legantur prius, quam ab Augusto, obsignatos & sigillo impressos. 5 Si non ægrotet. Anaphora. 6 Hilaris animo. 7 Repetet à te carminum meorum libros, quos apud te esse scit. Hæc tria sunt opportunæ reddendi Augusto libellos signa: recta ipsius valetudo, hilaritas, & poscentis nutus. Eadem Ciceronis fuit cautio reddendæ Decio Bruto Epistolæ 16. l. 12. ad fam. cujus initium est, *Permagni interest, quo tibi haec tempore epistola reddita sit*, &c. 8 Ne nimio in nos amore ac favore pecces, dum mei nimis studiosus mihi gratificari studes.

1 Sedulus importes operâ 2 vehemente 3 minister.
4 Si te fortè meæ gravis 5 uret sarcina 6 chartæ,
7 Abjicito potiùs, 8 quàm quo perferre juberis
9 Clitellas ferus impingas, 10 Asinæque paternum
Cognomen vertas in risum, 11 et fabula fias.
12 Viribus utêris 13 per clivos, flumina, 14 lamas.
15 Victor propositi simulac perveneris 16 illùc,
17 Sic positum servabis onus, 18 ne fortè sub alâ
Fasciculum portes librorum, ut 19 rusticus agnum,
Ut 20 vinosa 21 glomos furtivæ 22 Pyrrhia lanæ,
23 Ut cum pileolo soleas conviva tribulis.
Ne vulgo narres te sudavisse ferendo
Carmina, quæ possunt oculos auresque 24 morari
25 Cæsaris, 26 oratus multâ prece, 27 nitere porrò.
Vade, vale, cave 28 ne titubes, mandataque 29 frangas.

1 Nimiam diligentiam adhibens. 2 Quæ modum non servet. Ter. Heaut. Vehemens *in utramque partem, Menedeme, es nimis:* quales qui sunt, non tam agere id, quod agunt, quàm satagere videntur. 3 Quasi minister, id est, ne intempestivâ sedulitate in libellis offerendis eos Augusto invisos reddas. 4 Προκατάληψις est, objiciendorum occupatio jocosa. 5 Premet ac lædet, tibique gravior ac molestior fuerit. Metaph. 6 Librorum meorum sive versuum in charta scriptorum moles ac fasciculus. Meton. continentis. *Sarcina à sarciendo*, id est, consuendo, dicta est. 7 Illam de itinere. 8 Quam illud facias eo in loco, &c. 9 Ut, tanquam asinus clitellas, quarum pondere premitur, in terram ferus ac stolidus abjicit, cùm illas gestare non potest; ita ut quoque librorum sarcinam in terram elidas, & me teque ipsum ludibrio exponas. Metaph. est à jumentis dorsuariis, ad quæ facetè poeta alludit cognomine Asinæ libros perlaturi. 10 Quo Vinnius Asella diceris. 11 In ora hominum pro ludibrio venias. 12 Sin verò abjicere nolueris, viribus tuis in illo onere perferendo uteris. 13 Ascendendo per colles. 14 Lacunas lutulosas, continentes aquam pluviam, vel fluviorum fossas. 15 Postquam voti tui compos fueris, illudque, quod tibi proposueras, superaveris. 16 Ad ædes Augusti. Translatio ab hostibus superatis. 17 Hoc modo, id est, decoro gestu librorum meorum onus in manibus tuis tenebis. 18 Ne fortè sub axilla libros meos gestans omnium oculis exponas. 19 Sub ala portat. 20 Temulenta, bibax. 21 Portat sub axilla sphærulas ex filo lanæ clanculum furto ablatæ. 22 Ancilla. Synecd. spec pro gen. 23 Vel, ut conviva, qui in certa tribu cum suis contubernalibus habitans, è convivio benè potus domum rediens, calceos cum pileo sub brachio gestat. 24 Remorari ac delectare sua suavitate. 25 Augusti. 26 A me exoratus hoc, quod dixi. 27 Da deinceps operam, ut opportuno tempore & cum decore carmina illa offerantur. 28 Ne in libellis meis offerendis pecces. Alleg. est ab ebriis, ad instructionem benè obeundi munus, & mandatum exsequendi. 29 Violes, atque imprudenter transgrediaris.

Epist. XIV.

AD VILLICUM SUUM.

Villici desiderium reprehendit, cupientis ob lupanaria et propinas in Urbe vivere, et in constanter fastidientis rura, quæ antea tacitâ prece petiisset. Cur autem vitam rusticam urbanæ præferat, exponit. Sed illum more hominum facere dicit, ut alienam sortem suæ præferat.

1 Villice sylvarum et 2 mihi me 3 reddentis agelli,
4 Quem tu fastidis habitatum 5 quinque focis, et
Quinque bonos solitum 6 Bariam 7 dimittere 8 patres,
9 Certemus, 10 spinas animone ego fortius, an tu
11 Evellas agro, et melior sit 12 Horatius, 13 an res.
Me quamvis 14 Lamiæ pietas et 15 cura moretur
16 Fratrem 17 mœrentis, 18 rapto de fratre dolentis
19 Insolabiliter: tamen 20 istuc mens animusque
21 Fert, 22 et amat spatiis obstantia rumpere 23 claustra.
Rure ego viventem, tu dicis in Urbe beatum:
24 Cui placet alterius, sua nimirum est odio, sors.
Stultus 25 uterque locum 26 immeritum 27 causatur iniquè.

1 Qui sylvarum & agelli mei præfectus es. *Villicus* is dicitur, cui reliqui servi in agris colendis obsequuntur. 2 Polyptoton. 3 Restituentis ac recreantis animum meum. Synecd. integr. pro mem. 4 Quem agellum tu cum fastu contemnis. 5 A quinque patribus familias. Synecd. est primum partis pro toto, id est, pro ædibus quinque: deinde Meton. subj. pro hominibus in quinque familias distinctis. 6 Sabinorum oppidum. 7 Ad lites in Baria descernendas. 8 Romanos senatores, vel homines grandes natu. 9 Ego & tu vicissim experiamur. 10 Curas, quæ animum cruciant. 11 Exstirpes & eruas ex agro meo. Alleg. est è Metaphoris ab agricolis ad mordaces animi sollicitudines indicandas. Sic loquitur Od. 18. l. 1. 12 Conditio & status Horatii. Meton. subj. 13 An agellus ejus. Synecd. gen. Al. *an rus.* 14 Ælii Lamiæ, de quo Od. 26. l. 1. & Od. 17. l. 3. 15 Sollicitudo de illo, qua in ipso consolando sollicitus sum, Romæ jam detineat, quo minus me rus recipiam. 16 Suum mortuum. 17 *Mœrentis* & *dolentis* similiter sonant in clausulis sententiarum κατὰ τὴν ἐπιστροφήν. 18 Ob fratrem sibi immatura morte ereptum. 19 Ut nullum admittat solatium. 20 In agrum. 21 Aufert, ducit, abstrahit me. 22 Et desiderat impedimenta & obstacula, quò minus rure esse possim, quæ loci intercapedine mihi obstant, quò minus rus mihi adsit, præcidere, omnibusque modis rure vivere. Alleg. est à captivis, qui omni ratione & cura in id incumbunt, ut è custodia emittantur, & vinculis leventur. 23 Repagula, carceres. 24 Qui alterius vitæ genus & conditionem amat, suum vitæ genus & conditionem certe solet odisse. 25 Nostrum. Et se & villicum stultitiæ reum facit; quoniam loco tribueret, quod ab animo petendum sit. 26 Non merentem cur in ipsum culpa conferatur. 27 Accusat injustè, cum locus in causa non sit.

In culpâ est animus, 1 qui se non effugit unquam.
2 Tu mediastinus tacitâ prece rura 3 petebas,
Nunc 4 Urbem et 5 ludos et 6 balnea 7 villicus optas.
8 Me constare mihi scis, et 9 discedere tristem,
Quandocunque 10 trahunt invisa 11 negotia Romam.
12 Non eadem miramur, 13 eò disconvenit inter
Meque et te: nam 14 quæ deserta et inhospita 15 tesqua
Credis, 16 amœna vocat 17 mecum qui sentit, et odit
Quæ tu pulchra vocas. 18 Fornix tibi, et 19 uncta popina
20 Incutiunt Urbis desiderium, video, 21 et quòd
22 Angulus iste feret piper et thus 23 ocyùs uvâ,
Nec vicina 24 subest vinum 25 præbere 26 taberna
Quæ possit 27 tibi, nec meretrix 28 tibicina, cujus
29 Ad strepitum salias terræ gravis: et tamen 30 urges
Jampridem 31 non tacta ligonibus arva, bovemque

1 Q[illegible] commutatione curam non d[illegible]t, sed eam secum fert perpetuò. 2 Tu enim ante, in media Urbe tanquam mediastinus, id est, servus laboriosissimus & abjectissimus cùm tenuiter victitares, vitam rusticam tacitus expetebas & laudabas. Servi decorum servat tacite optantis, quod, si palam petat, fortasse vapulet. 3 *Petebas* & *optas* similiter sonant in clausulis membrorum κατὰ τὴν ἐπιστροφήν. 4 Romam. 5 Circenses, theatrales, Campi Martii. 6 Publica, Romæ frequentata. 7 A me constitutus. 8 Me in sententia mea, vitam rusticam urbanæ esse præferendam, perseverare. 9 Rure, id est, agrum meum relinquere invitum. 10 Me nolentem abducunt, revocant. 11 Civiles occupationes odiosæ & ingratæ. 12 Non eadem amamus, iisdemque delectamur. 13 Ideò inter me & te non convenit, quòd tu rus vituperas, ego verò laudo. 10 In *quæ* & *qui*, item in *vocat* & *vocas* Polyptoton est. 15 Loca aspera, inculta & senticosa esse credis. 16 Amabilia. 17 Quicunque solitudinem amat, ut ego. 18 Ganeum, lupanar. Synecd. gen. Deinde Meton. pro meretricibus, ut *popina* pro compotoribus. 19 Variis opsoniis repleta, omnibusque deliciis redolens. 20 Injiciunt tibi Romæ cupiditatem. Urbis desiderio te afficiunt. Metaph. est ab animatis ad inanimatum. 21 Hæc verba sunt accipienda, quasi à villico propter agri sterilitatem pronunciata. 22 Agellus meus in Sabinis, qui tibi per contemptum *angulus* dicitur. Synecd. gen. est enim quivis angustus locus & abditus, & à frequentia hominum remotus. 23 Citiùs proferet quam vinum, id est, nunquam producet vinum iste ager. 24 In agro meo. 25 Suppeditare. 26 Vinaria. 27 Sitienti. 28 Psaltria, quæ docte cantare possit, sc. *tibi praesto est*. 29 Ad cujus canentis tibia strepitum tu, villice, saltare possis inscienter, mole corporis tantum terræ inutile pondus. Synecd. est & Meton. in *tu terrae gravis*, totius & materiæ, pro corpore ex ea facto, quod terram gravat. 30 Studiose fodis & aras. Ironia, qua poeta usus est ad illudendam villici commemorationem de sua in agro laboriose colendo diligentia, cùm nihil horum factum sit. 31 Nullis ligonibus fossa, nullo aratro subacta.

1 Disjunctum curas, et 2 strictis frondibus 3 exples.
4 Addit opus pigro rivus, 5 si decidit imber:
6 Multâ mole 7 docendus aprico parcere prato.
Nunc agè, quid nostrum 8 concentum dividat. 9 audi.
10 Quem tenues decuere togæ 11 nitidique capilli,
Quem scis 12 immunem Cynaræ placuisse 13 rapaci,
14 Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
15 Cœna brevis juvat, et prope rivum somnus in herba.
16 Nec lusisse pudet, 17 sed non 18 incidere 19 ludum.
Non 20 isthic 21 obliquo oculo 22 mea commoda quisquam
23 Limat, non odio 24 obscuro 25 morsuque venenat.
26 Rident vicini glebas et saxa moventem.

1 Bovem ab aratro separatum & otiosum pascis. 2 Ab arboribus decerptis & divulsis. Virg. Ecl. 9. *hic ubi densas Agricolae stringunt frondes.* 3 Satias, & ad futuram agriculturam pascis. Virg. Georg. 3. *hic piscibus atram Improbus ingluviem ranisque loquacibus explet.* 4 Exundatio rivi quotidianum laborem tibi pigro exhibet. 5 Et auctionem rivum fecit. 6 Multa aggerum mole sibi objecta coercendus est, inque aliam partem derivandus & avertendus, & quasi docendus, ut prato aprico parcat, i. ne vicino meo prato aeri & soli late exposito nocere possit, nec aquæ copia ipsum inundet & obruat. 7 Metaph. est à præditis ratione ad ejusdem expertia. Sic de Art. *Seu cursum mutavit iniquum frugibus amnis* Doctus *iter melius.* 8 Quid nostram concordiam discordem faciat, nosque discordes reddat. Sumtum est hoc à symphoniacis ad consensionem consiliorum & voluntatum significandam. 9 Ex hisce enumeratis. 10 Me, quem tenues & molles togæ è tenui filo confectæ in juventute ornaverunt, &c. sequitur infra verbum *juvat.* Symploce est in initiis & clausulis trium membrorum. 11 Unguento delibuti & nitentes. 12 Sinè muneribus, gratis: ut Od. 12. l. 4. *non ego te meis* Immunem *meditor tingere poculis.* 13 Avaræ & inexplebili amicæ, quales sunt meretrices, amatum fuisse. 14 Me quem scis fuisse bibacem & strenuum potorem vini Falerni liquidi à medio die. Sic infrà. Ep. 1. *Potores bibuli media de nocte Falerni Oderunt porrecta negantem pocula.* 15 Nunc me seniorem factum frugalis cœna juvat. 16 Nec me pudet potasse, amasse, & juvenilia tractasse. 17 Sed illud me pudet, quod non in tempore abrumpere volui vitam intemperatam, omniumque voluptatum juvenilium finem facere. 18 A corporibus est translatum, quæ propriè inciduntur, ut *incidere nervos, venas, vites:* sed hic pro finire ludum, vel ab eo discedere. 19 *Ludere & ludus* συνεκδοχικῶς videntur intelligenda, & ad hæc præcedentia referenda, elegantiam, ornatus, amores, compotationes, exquisitas epulas, jocos. 20 Rure. 21 Transverso, maligno & invido. Alleg. est à magicis & veneficis, qui solo aspectu fascinant, atterunt & imminuunt bona eorum, quibus male cupiunt, ad demonstrandam invidorum naturam, qui clanculum alios mordent. 22 Meas felicitates. 23 Atterit, imminuit. Sumtum est à fabris, qui lima atterendo materiam quamlibet informandam attenuant ac imminuunt. 24 Occulto, tacito. 25 Dente invido & maledicentia res meas corrumpit & effascinat. 26 Vicini mei in agro gaudent, mihique congratulantur, dum glebas & saxa moveo.

1 Cùm servis urbana diaria 2 rodere mavis :
3 Horum tu in numerum 4 voto ruis : invidet usum
Lignorum et pecoris tibi 5 calo argutus , et horti.
Optat 6 ephippia 7 bos piger , optat arare caballus.
Quam scit uterque libens , 8 censebo , exerceat artem.

1 At ut contra rusticus mavis cum servis diurnum sive unius diei victum & instar muris alienum cibum rodere , tenuiterque vivere , quàm rure te explere , & honestè vivere. 2 Metaph. est à muribus ad duritiem victus notandam. 3 Servorum urbanorum. 4 Cum impetu & sinè ratione. 5 Servus militis urbanus , qui lignatum it foras , callidus. 6 Equorum ornamenta , vel sellas equis ad insidendum impositas. Alleg. est è continuatis Metaphoris à bestiis ad homines , qui , quod probe sciunt , illud tractare semper recusant : contrà , quod nesciunt , id unum aggredi cupiunt maximè. 7 Qui ad arandum natus est , non ad vehendum aut currendum , ut equus. 8 Judicabo , ut uterque nostrum , & ego & tu , illam artem , quam qui que nostrum novit & didicit , in hac sese exerceat , suaque sorte contentus vivat.

Epist. XV.

AD VALAM.

Quòd Veliam et Salernum proficisci cogitet , quæ ibi sit hyems et quale cœlum , percontantur : sed se non ita salubritatis rationem habere innuit, ut non etiam aliquam voluptatis habere velit.

1 Quæ sit hyems Veliæ , 2 quod cœlum , Vala , 3 Salerni ,
4 Quorum hominum regio , et 5 qualis via ; (nam mihi 6 Bajas
7 Musa supervacuas Antonius, et tamen 8 illis
9 Me facit invisum . gelida cùm perluor 10 unda
11 Per medium frigus : sanè 12 myrteta relinqui ,

1 Hic longum est Hyperbaton usque ad versum 25. ut sit ordo : *Par est te scribere nobis, ac nos credere tibi , quae hyems* , id est, quæ aeris qualitas hyemali tempore , *sit Veliae.* 2 Purum , id est , an serenus aer sit , an nubilosus & pluviosus ? qualis solet esse in locis paludosis. In *quae* , *quod* , & *quorum* est Polyptoton. 3 *Velia & Salernum* sunt oppida in Lucania. 4 Qui illorum , qui illic vivunt , vita & mores sint. 5 Amœna an ingrata. 6 Ubi hactenus vivo. 7 Antonius Musa , Augusti medicus clarissimus , dixit aquas calidas Bajanas ad morbum meum profligandum non esse utiles , & ad voluptatem tantum , non autem ad valetudinem , pertinere. 8 Bajis. 9 Me odiosum reddit , cum non ego eo nomine , sed medicus potius incusandus esset. 10 Aliorum locorum potius quàm calida Bajanarum thermarum unda perluor ad retundendum pituitæ fluxum. 11 Vehementissimo hyemis frigore. 12 Loca sua myrtis consita , aquis sulphureis abundantia , id est , totum Bajarum tractum. Synecd. part.

1 Dictaque cessantem nervis 2 elidere morbum
3 Sulfura contemni, 4 vicus gemit 5 invidus ægris,
Qui caput et stomachum 6 supponere fontibus audent
7 Clusinis, 8 Gabiosque 9 petunt, et frigida rura.
Mutandus 10 locus est, et diversoria 11 nota
12 Præteragendus equus. 13 Quò tendis? Non mihi Cumas
Est iter, aut Bajas, 14 lævâ stomachosus habenâ
Dicet eques: 15 sed equi frænato est auris in ore.)
16 Major utrum 17 populum frumenti copia pascat.
18 Collectosne bibant imbres, 19 puteosne perennes
Fugis aquæ: (20 nam vina nihil moror illius oræ:
21 Rure meo possum 22 quidvis perferre patique:
23 Ad mare cùm veni, 24 generosum et lene require,
Quod curas 25 abigat, quod cum spe 26 divite 27 manet
In venas 28 animumque meum, quod 29 verba ministret,
Quod me Lucanæ 30 juvenem 31 commendet amicæ.)

1 Ordo est: Et vicus gemit, myrtera relinqui, & sulfura dicta, id est, quæ dicta & credita sunt elidere cessantem morbum nervis, contemni. 2 Magna vi extrudere & per sudorem ejicere morbum articulorum sive arthritidem pigram & difficulter profligandam è nervo is partibus corporis. Translatum est à duris corporibus. 3 Aquas suas calidas & sulphuratas præteriri, ac pro nihilo putari. Meton. mat. 4 Vicus Bajanus, id est, cives & incolæ Bajarum moleste ferunt. Meton. subj. 5 Infensus & odiosus. 6 Objicere. 7 Aquis frigidis in Etruria, sic nominatis à *Clusio* Etruriæ oppido, cujus rex olim fuit Porsena, qui Tarquinii Superbi filium Tarquinium secundum voluit reditnere. 8 Volscorum urbem. 9 Valetudinis causa. 10 Ex consilio medicorum locus alius, quam Bajanus, mihi petendus est. Brevis est deliberatio poetæ per Apostrophen & communicationem cum equo suo: ubi interjicitur quædam Epanorthosis ad hæc verba: *sed equi frænato est auris in ore.* 11 Mihi, vel equo. 12 Equus meus, quo hactenus Bajas vectus sum, ultra nota hospitia, quæ Bajas ferunt, agendus, & id est, ducendus est. 13 Verba sunt Horatii aut alius equitis ad equum suum, nota diversoria petentem, revocantis. 14 A læva parte dextrorsum iracundus flagello illum circumducet & retorquebit. 15 Sed equus non aure, sed ore, in quo inest frænum, sentit, quò sit eundum. 16 Repete versum 25. *Par est te scribere, utrum* &c. 17 Velienses, an Salernates. 18 Aquas pluvias per imbres decidentes, inque cisternis collectas. Synecdochica enim periphrasis est aquæ pluviæ & cisternariæ. 19 An verò aquas fontanas jugiter promanantes, semperque fluentes. 20 Nam non desidero, nihil curo vina aquosa & acerba, quæ in Velia & Salerno nascuntur. 21 Cùm rure sum. Rationem addit, cur illius oræ vina non magni faciat. 22 Quemvis cibum ac potionem. 23 In Campaniam aut Lucaniam prope mare. 24 Nobile & mite vinum desidero. 25 A me. Sumtum est ab agitatione pecudum. 26 Locupletante ipsa affectos. Meton. effic. 27 Dimanet, diffundatur. 28 Vinum spiritus concalefaciens animi motus excitat. 29 Mihi copiam verborum suppeditet, & fœcundo calice disertum reddat. 30 Perinde ac juvenem. 31 Amorem mihi benevolentiamque apud eam conciliet.

1 Tractus 2 uter plures lepores, uter 3 educet apros:
4 Utra magis pisces et 5 echinos æquora 6 celent,
Pinguis ut inde domum possim 7 Phæaxque reverti:
8 Scribere te nobis, tibi nos 9 accredere, par est.
Mænius, 10 ut rebus maternis atque paternis
11 Fortiter absumptis, 12 urbanus cœpit haberi,
13 Scurra vagus, non qui certum 14 præsepe teneret,
15 Impransus 16 non qui civem dignosceret 17 hoste,
Quælibet 18 in quemvis opprobria fingere 19 sævus,
Pernicies et tempestas 20 barathrumque macelli,
21 Quicquid quæsierat ventri 22 donabat 23 avaro.
24 Hic, ubi nequitiæ 25 fautoribus, et 26 timidis nil
Aut paulum abstulerat, patinas 27 cœnabat 28 omasi
Vilis, et 29 agninæ, tribus 30 ursis quod satis esset.
31 Scilicet ut 32 ventres 33 lamnâ candente 34 nepotum
Diceret 35 urendos correctus. Mænius idem
36 Quidquid erat nactus prædæ majoris, ubi 37 omne

1 Repete versum 25. *Par est te scribere*, uter tractus, id est, utra regio, Veliensis aut Salernitana, &c. 2 Anaphora est, & Polyptoton. 3 Nutriat. 4 Veliensia an Salernitana. 5 Pisces marinos hirsutos. 6 Suo profundo abscondant. 7 Nitidus splendidusque, quales erant Phæaces, populi luxuriosi & voluptuarii. 8 Epanodos est, idem sonus initio & medio, & duplex Polyptoton in *te*, *tibi*, & in *nos*, *nobis*. 9 Credere. Lucret. l. 3. *facile hoc accredere posses*. De ordine hujus versus jam monuimus. 10 Postquam. 11 Plane, omnino, strenue. 12 Jocosus, facetus, ad divitum mensas risum movens. 13 Qui per totam urbem vagaretur, modo hujus, modò illius divitis mensam consectans. 14 Domum statam aut mensam, sed semper alias atque alias mensas sectaretur. Metaph. Exponit enim quod dixerat, *scurra vagus*. 15 Qui existens jejunus & famelicus in omnes erat maledicus. 16 Anaphora. 17 Ab hoste, id est, perduelle, vel peregrino. 18 Sive amicum sive inimicum. 19 Sævus in confingendis & cogitandis maledictis. Al. *certus*, id est, promtus, & paratus fingere. 20 Inexplebilis vorago sive devorator omnium, quæ in macello venderentur. Duplex est hic Tropus: prior est Metaph. à vasto maris hiatu & profunda voragine ad ingluviem Mænii decoctoris notandam. Alter est Meton. subj. pro omnibus cupediis ac dapibus, quæ in macello emtæ ab hoc gurgite & helluone exhauriuntur & devorantur. 21 Quicquid lucri fecerat, & labore suo pepererat. 22 Absumendum & ingurgitandum. 23 Inexplebili, multa cupienti. Sumtum est ab insatiabili cupiditate divitiarum ad inexplebilem ventrem. 24 Mænius, tantus & talis nepos. 25 Cùm à divitibus luxuriosisque sui similibus, qui gratificantur scurris, ne figantur eorum maledictis, &c. Synecd. gen. 26 Avaris. 27 Devorabat, absumebat. 28 Vilissimi cibi. 29 Sc. *carnis*. 30 Animalibus edacissimis. 31 Ita ut Mænius inopia & egestate correctus diceret, &c. 32 Helluones illos. Synecd. memb. pro integ. 33 Lamina, id est, ferro candefacto, genere cruciatus. Syncope. 34 Luxuriosorum. 35 Gravibus tormentis esse excruciandos. 36 Quicquid præcipue in opibus habebat. 37 Patrimonium.

1 Verterat in fumum et cinerem: Non 2 herculè miror,
Ajebat, si qui 3 comedunt bona, cùm sit 4 obeso
5 Nil melius turdo, nil 6 vulvâ 7 pulchrius amplâ.
8 Nimirum hic ego sum: nam 9 tuta et 10 parvula laudo,
Cùm 11 res deficiunt, 12 satis inter vilia forti.
Verum, ubi quid melius 13 contingit et 14 unctius, 15 idem
16 Vos sapere, et fidos ajo 17 benè vivere, quorum
Conspicitur 18 nitidis fundata pecunia villis.

1 Consumserat. Metaph. à sacrificiis, ubi sic tota victima exurebatur ut omnino cinefieret. 2 Me Hercule. Viri jurabant Romæ per Herculem, nunquam mulieres. 3 Prodigè consumunt & decoquunt patrimonium suum. Synecd. gen. 4 Pingui. 5 Anaphora. 6 Vulva electitia suis primiparæ. 7 Delicatius. 8 Nimirum talis & tantus nepos, qualis Mænius fuit, ego Horatius etiam sum. Plaut. hic *somnus est mihi*, id est, sic ego dormio. 9 Secura. 10 Frugalia commendo, id est, cùm nostra non suppetunt, contentus sum paucis, etiam non optimis. 11 Facultates meæ, unde luxuriose possim vivere. 12 Satis fortiter vilibus cibis famem explens. 13 Mihi. 14 Delicatius, sumtuosius. Plaut. *Pulmento utor* unctiusculo, id est, lautiusculo. 15 Idem ego, qui ante frugalitatem & parsimoniam laudabam, ajo. 16 Vos esse vere sapientes. Epanalepsis est, initio & clausula similitudo soni. Est simul Apostrophe ad delicatos; in quibus Vala numerari videtur. 17 Beate. 18 In fructuosis villis, agris, pascuis, non in rebus, quarum quæstus est incertus, collocata.

Epist. XVI.

AD QUINTIUM.

Postquam agri sui formam et situm Quintio descripsit, in eoque jucunde se vivere dixit, in ejus vitam inquirit, monetque ne ex rumore vulgi pendeat, sed vir bonus esse, quam videri, malit. Deinde, quis demum viri boni nomine dignus sit, ostendit.

Ne 1 percuncteris, 2 fundus meus, 3 optime Quinti,

1 Inquiras. Hoc verbo designat Quintium πολυπράγμονα τῶν ἀλλοτρίων κακῶν, id est, nimis in aliena mala curiosum indagatorem, quales sunt fere præpotentes, qui nimia sibi φιλαυτίᾳ pulchre placentes in foro versantur, otiosi ab animo, ecquid agant, quid meditentur, &c. Metaph. est ab exploratione nautarum, qui cento pertentant altitudinem maris & locum navibus opportunum, vel stationem carinis bene fidam. 2 Ecquid ager meus in Sabinis. 3 Εἰρωνικῶς; hoc accipiendum de eo, qui malit vir bonus haberi, quam talis esse. Itaque probitas ipsius ficta erat atque simulata. Tale est illud Comicum, *salve*, bone *vir*.

1 Arvo 2 pascat herum, an baccis 3 opulentet olivæ,
Pomisne et 4 pratis, an amictâ 5 vitibus ulmo:
6 Scribetur tibi forma 7 loquaciter et situs 8 agri.
9 Continui montes, nisi dissocientur opacâ
Valle, 10 sed ut veniens dextrum latus aspiciat sol,
Lævum discedens curru 11 fugiente vaporet.
12 Temperiem laudes: quid 13 si rubicunda 14 benignè
Corna 15 vepres et pruna 16 ferant? si 17 quercus et ilex
18 Multâ fruge 19 pecus, multâ 20 dominum juvet umbrâ?
21 Dicas adductum propiùs frondere Tarentum.
22 Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior 23 Thracam, nec purior, 24 ambiat 25 Hebrus,
Infirmo capiti 26 fluit 27 utilis, utilis alvo.
28 Hæ latebræ dulces, etiam, si credis, amœna,
29 Incolumen tibi me præstant 30 Septembribus horis.

1 Frumento, legumine, herbis, fructibusque aliis in arvo nascentibus, ac inde perceptis. Meton. subj. 2 Hic primùm est translatio à bestiis ad homines: qualis 1. 6. ad Attic. *olusculis nos soles pascere*, id est, tractare cibis hortensibus; atque inde etiam pro delectare, ut in Phorm. *Restabat aliud nihil, nisi oculis* pascere: deinde Synecd. spec. pro nutrire me Horatium dominum suum. 3 Me divitem faciat. *Opulenti* (inquit Festus) *dicuntur terrestribus rebus copiosi*: & sane Horatius nonnisi terrestres hic opes enumerat. 4 Fœno & herba. Meton. subj. è loco enim significantur res adjunctæ. Ovid. 1. Fast. *pascit ovis* prata, id est, gramen & fœnum. 5 Ulmo arbore cum vitibus vestita & maritata, id est, an sit vini ferax. Meton. subj. vitis quidem pro uvis illic suspensis, & hæc rursus pro vino inde expresso. 6 A me. 7 Ample, verbose. 8 Mei. 9 Ager meus sunt montes conjuncti, nisi quòd separentur, & continuitas illorum dirimatur planitie interjecta, in qua fundus meus. 10 Sed ita hæc est vallis opaca, ut sol matutino tempore exoriens aspiciat latus dextrum vallis, occidens verò sinistrum vespertino tempore tepefacit. 11 Ad occasum inclinante. 12 Cœli & agri temperiem meritò laudaveris. 13 Anaphora. 14 Abundanter, copiose. 15 Spineta, dumi, quibus hortorum spatia separabantur. 16 Proferant. 17 Arbores glandiferæ. 18 Copiosa glande. Synecd gen. 19 Porcos. 20 Me Horatium beet? 21 Tùm demùm dicere potes amœnitatem urbis Tarenti translatam in agrum meum, id est, agrum meum tam esse amœnum, quàm est Tarentum. 22 Fons etiam, nomine Blandusia, per medium agrum permeat tanta aquarum copia, tamque magnus, ut dignus sit qui fluvius appelletur. Hellenismus est. Ipse rivum nomine *Digentiam* appellat Ep. 18. 23 Thraciam. 24 Lambat. 25 *Hebrus* est magnus fluvius in Thracia. 26 In agro meo Sabino. 27 Salubris. Anadiplosis. 28 Hic ager meus, in hac valle latens, tanquam recessus quidam. Synecd. gen. 29 Salvum rectèque valentem exhibent amœnitate & salubritate sua. 30 Diebus Septembribus, id est, autumno, cum pleraque in Italia loca peste morbis atque morte infestantur. Synecdochica periphrasis est autumni.

1 Tu rectè 2 vivis, si curas esse 3 quod audis.
Jactamus jam pridem omnis te 4 Roma beatum;
5 Sed vereor, 6 ne cui de te plus, quàm 7 tibi, credas,
Neve putes 8 alium sapiente bonoque 9 beatum,
Neu, si te populus 10 sanum rectèque valentem
Dictitet, occultam febrem 11 sub tempus edendi
Dissimules, 12 donec manibus tremor incidat 13 unctis.
Stultorum 14 incurata pudor 15 malus ulcera celat.
Si quis bella 16 tibi terrâ pugnata marique
17 Dicat, et 18 his verbis 19 vacuas 20 permulceat aures:
21 Te ne magis salvum populum velit, an populum tu,
22 Servet in ambiguo, 23 qui consulit et tibi, et urbi,
Juppiter: 24 Augusti laudes agnoscere possis.
Cùm pateris 25 sapiens 26 emendatusque vocari,
27 Respondesne tuo, dic sodes, nomine? 28 Nempe

1 Laudato rure & animi sui securitate, amicum monere incipit, ut, cùm Romæ beatus ab omnibus audiat, ipse aliorum de se opinionem cum sua conferat, nec beatitudinem à virtute separet: & Socrates compendiaria quadam via eos ad gloriam pervenire dicebat, *qui id agerent, ut quales videri vellent, tales etiam essent:* refertur à Val. Max. l. 7. c. 2. 2 Epistrophe est, ejusdem soni circa clausulas sententiarum iteratio. 3 De te, id est, quod diceris esse, nempe si talis sis, qualem te fama testatur. 4 Omnis Roma, id est, omnes nos cives Romani prædicamus te felicem esse. Anomalia est numeri & personæ: & prætereà Meton. subj. 5 Procatalepsis est, qua credulitatem Quintii occupat. 6 Ne plus credas alicui multa de felicitate tua prædicanti. 7 Quam conscientiæ tuæ. 8 Diversum à sapiente, id est, insipientem. Sic *alius Lysippo*, id est, quam Lysippus. Epist. 11. 1. vs. 240. 9 Divitem quempiam, inque honoribus constitutum. 10 Hominem frugi & quantivis pretii, nulloque animi morbo affectum. 11 Circiter. 12 Donec ipsa febris manuum trepidatione sese prodat, sicque vanitatem tuam omnibus ridendam exponat. 13 Cibo delicato atque potu. 14 Vitia virtuti & honestati contraria, nec à virtute perpurgata. 15 Vitiosus pudor, quo plerique imbecillitatem suam fateri, & ab aliis emendari erubescunt. 16 Abs te gesta. Antiptosis 17 Enumeret. 18 Sequentibus. 19 Assentationi parentes. 20 Molliat, leniat. Sumtum est ab asperis corporibus, & ad animum leniendum translatum. 21 Polyptoton est in *te, tibi, tu*. Prætereà in duobus versibus *Te ne magis*, &c. & *Servet in ambiguo*, perfecta est Prosopopœja cujusdam adulatoris, sic Quintio adulantis, ut aliquis poeta vel ipse Varus dicitur Augusto adulatus his versibus. olim fuisse; ad quam accessus jam inde ab eo loco, *Si quis bella*, & recessus ab ea in his verbis, *Augusti laudes*. 22 Utinam Jupiter servet in ambiguo, id est, in æquilibrio, ut sit semper incertum, utrum populus te, o Auguste, velit magis salvum esse, an tu populum. 23 A quo urbis prosperitas dependet. 24 Ad Augustum, non ad te pertinere. 25 Te virum sapientem, & ab omni vitio integrum vocari. Hellenismus. Sic. Od. 2. l. 1. *patiens vocari Cæsaris ultor*. Et Od. 27. l. 3. *Uxor invicti Jovis esse nescis?* 26 Nullis vitiis contaminatus. Sic *ad unguem factus homo* Lucilio. 27 Itane respondes, quasi nominatim sis appellatus? 28 Certe. Prosopopœja est Quintii, qua Horatio respondet.

Vir bonus et prudens 1 dici 2 delector 3 ego, ac tu.
4 Qui dedit hoc hodiè, cras, si volet, 5 auferet: ut si
6 Detulerit 7 fasces indigno, 8 detrahet idem.
9 Pone, meum est, 10 inquit: 11 pono, tristisque recedo.
12 Idem si clamet furem, neget esse 13 pudicum,
14 Contendat laqueo collum pressisse paternum:
15 Mordear opprobriis falsis, 16 mutemque 17 colores?
Falsus honor juvat, et mendax infamia 18 terret.
Quem? nisi mendosum, et 19 mendacem? 20 vir bonus est quis?
Qui 21 consulta 22 patrum, 23 qui leges juraque servat,
Quo multæ magnæque 24 secantur judice lites,
25 Quo responsore, et quo causæ teste tenentur.
Sed videt hunc omnis 26 domus, et vicinia tota
27 Introrsum turpem, 28 speciosum 29 pelle decorâ.
Nec furtum feci, 30 nec fugi, 31 si mihi dicat
32 Servus: 33 Habes pretium, loris non 34 ureris, 35 ajo.

1 A vulgo. 2 Gaudeo. 3 Sc. *aequè, perinde.* 4 Sed populus inconstans, qui te hodiè virum bonum & prudentem appellavit. 5 Eadem à te, id est, te malum atque stultum appellabit. 6 Populus Romanus hodie intulerit. 7 Magistratum & consularem vel prætoriam dignitatem & auctoritatem. Sic Virg. Georg. 2. *Illum non populi fasces, non purpura regum Flexit.* Meton. adj. 8 Idem populus paulò post eosdem honores rursus adimet. 9 Depone fasces & magistratum. Imperfecta est Prosopopœja populi, atque una Dialogismus utriusque, honorantis & honorati. 10 Populus. 11 Depono illa, & honores relinquo. 12 Si idem populus me furem esse crimenetur. 13 Et si neget me esse honestum, & à fœda libidine alienum. 14 Si pertinaciter & constanter affirmet me parricidam esse, id est, patrem strangulasse. 15 Num illis falsis contumeliis commovear? Metaph. est. Ter. Adelph. *Principio si id te mordet, sumtum filii quem faciunt,* &c. 16 Et expallescam, ut solent male sibi conscii? Q. d. minimè. 17 Synecd. gen. pro pallore, qui metum consequi solet. 18 Terrere potest. 19 Al. *medicandum*, id est, medicamentis egentem, sc. præceptis philosophicis imbuendum. 20 Quis est vir bonus ex opinione vulgi? 21 Senatus consulta, vel senatus decreta, id est, qui vitam & mores suos videtur conformare ad normam senatusconsultorum & legum. 22 Senatorum. Synecdoche gen. periphrastica. 23 Polyptoton & Anaphora. 24 Deciduntur, finiuntur, componuntur graves controversiæ, id est, qui aliorum patrocinium suscipit. Metaph. à rebus corporeis; qualis fuit Sat. 10. l. 1. *Ridiculum acri Fortiùs & meliùs magnas plerumque* secat *res.* 25 Quo jurisconsulto consilium dante, & quo teste, id est, de re incerta testimonium perhibente, actores causa non cadunt, sed causæ obtinentur. 26 Familia, i. omnes domestici & vicini hunc vident. Meton. subj. 27 Intus & in cute, inque interiore animo vitiosum & malum. 28 Et externo habitu corporis, & vita exteriore bonum virtutis simulante. 29 Qua multa vitia deteguntur. 30 Fugam non adornavi, non deserui dominum meum. 31 Hero suo Horatio. Apparatus est ad Prosopopœjam servi & Dialogismum cum domino. 32 Meus. 33 Consecutus es mercedem, quare te probum servum gesseris. 34 Non cæderis virgis. Sic Od. 4. Epod. *Ibericis peruste funibus latus:* & Sat. 7. l. 2. *Quid refert uri virgis?* 35 Respondeo ipsi.

1 Non hominem occidi : Non 2 pasces in cruce corvos.
3 Sum bonus, et frugi. Renuit, negat atque 4 Sabellus.
Cautus enim 5 metuit foveam lupus, accipiterque
Suspectos 6 laqueos, et 7 opertum milvius hamum.
8 Oderunt peccare boni 9 virtutis amore,
10 Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ.
11 Sit spes fallendi, 12 miscebis sacra profanis.
Nam de mille fabæ modiis cum 13 surripis 14 unum,
15 Damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto.
16 Vir bonus, omne 17 forum cùm 18 spectat, et omne tribunal,
Quandocunque deos vel porco, vel bove 19 placat,
20 Jane pater, clarè, clarè cùm dixit, Apollo,
21 Labra movet, metuens audiri; Pulchra 22 laverna,
23 Da mihi fallere, da 24 justum sanctumque videri,
25 Noctem peccatis et fraudibus objice nubem.
26 Qui melior servo, qui liberior sit avarus,
27 In triviis 28 fixum cùm se 29 demittit ob assem,

1 Si idem meus servus dicat mihi, Non, &c. 2 Respondeo ipsi, Non suffigeris in crucem ob homicidium, ibique tua carne atque cadavere corvos non pasces. Metaph. est, ubi datur motus & sensus cadaveri rei inanimatæ. 3 Sum vir honestus. Respondet servus. 4 Horatius dominus agri sui in Sabinis negat te esse bonum, quòd pœnæ metu, non virtutis amore, abstinueris à maleficio. Synecd. gen. 5 Devitat foveam, ne in eam incidat. 6 Qui ibi tenduntur. 7 In esca tectum & occultum metuit, ne illum una cum esca deglutiat : non desinunt tamen hæ feræ rapaces esse : sic tu. 8 Verentur scelera in se admittere. 9 Quæ per se expetitur. 10 Tu contrà, quantum video, nihil mali committes pœnæ metu. 11 Si speres fore, ut scelera tua nemini innotescant, sed alios lateant. 12 Sacra cum profanis confundes, i. bonorum & malorum discrimen tolles. 13 Furto & clam aufers. 14 Modium. 15 Hoc quidem damnum isto pacto levius mihi est quàm tùm esset, si totum abstulisses : at verò ipsum peccatum per se sua natura levius non est, cùm unum modium abstulisti, quam si mille modios & totum furto surripuisses. 16 Non vere, sed opinione vulgi. 17 Quem omnis populus in foro & curia Romana, tanquam vitæ probatæ singulare aliquod exemplar, observat & miratur. Meton. est, vel potius Alleg. subjectorum. 18 Metaph. est à corpore ad vim mentis & judicii. 19 Sibi conciliare studet. 20 Postquam hæc clara voce pronunciavit, O Jane pater, o Apollo, &c. Prosopopœja est illius hypocritæ precantis. 21 Non vocem edit, sed submissa voce loquitur, nolens ea audiri ab assistentibus, quæ secum precatur, sic, o pulchra Laverna, &c. 22 Dea furum : à *qua laverniones, fures antiqui dixerunt*, inquit Festus, *quòd sub ejus tutela essent*. 23 Concede mihi, ut mea injusta facta alios lateant. 24 Al. *da justo sanctoque videri*, sc. *mihi*. 25 Noctem nubilosam, id est, tenebras offunde peccatis meis & imposturis, ne quis ea audire & videre possit. 26 Non video, qua ratione, quove modo avarus sit melior servo. Deposita persona precantis, poeta loquitur, ubi est Anaphora. 27 Hoc sumtum est è ludicris puerorum fallaciis, quas nummo potiùs adulterino & humi defixo in prætereuntes intendunt, ad quem tollendum illi frustra demissi postea illuduntur & cupiditatis redarguuntur. 28 Defixum à pueris. 29 Incurvat se ad humum ob vilem aliquem nummum.

Non video: nam qui cupiet, 1 metuet quoque; 2 porrò
Qui metuens vivit, 3 liber mihi non erit unquam.
4 Perdidit 5 arma, 6 locum virtutis deseruit, qui
Semper in augendâ festinat et 7 obruitur 8 re.
Vendere cùm possis 9 captivum, 10 occidere noli;
Serviet utiliter: 11 sine pascat durus, aretque,
Naviget, ac mediis hyemet 12 mercator in undis,
13 Annonæ prosit, 14 portet frumenta 15 penusque.
16 Vir bonus, et sapiens audebit 17 dicere: 18 Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre patique
Indignum coges? 19 Adimam bona. Nempe pecus, rem,
Lectos, argentum? 20 tollas licet. 21 In manicis et
Compedibus sævo te sub 22 custode tenebo.
23 Ipse deus, simulatque volam, me solvet. 24 Opinor,
Hoc sentit, Moriar. Mors ultima 25 linea rerum est.

1 Ne amittat quod habet. 2 Postea, & in posterum. 3 Sed pro servo habebitur: nam illud, quod metuit, tanquam se superius, pro domino agnoscit. Syllogismus ex Enthymemate: qui cupit & metuit non est liber; Avarus cupit & metuit: Ergo avarus non est liber. 4 Alleg. est è continuatis Metaph. à transfugis & desertoribus ducum suorum, qui metu perculsi clypeum & arma abjiciunt, quod capitale erat crimen in disciplina militari. 5 Constantiæ libertatisque. 6 Locum non tenuit. 7 Opprimitur, nulli alii rei vacarè possit. 8 Pecunia. 9 Hunc avarum, tanquam fugitivum servum. Persistit in translatione à militia. 10 Sed vende. 11 Permitte ut pascat greges & armenta tanquam homo laboriosus. 12 Pro aliis calamitosam mercaturam exerceat. 13 Annonam viliorem efficiat. 14 Navigio advehat Synecd. gen. 15 Omne illud, quocunque homines vescuntur. *Hoc penus, oris*, dicimus & *hæc penus, us.* 16 Vir vere bonus, & sapiens audebit cum Baccho sic alloqui Penthea, Echionis & Agavæ filium, qui Orgia Bacchi admittere nolebat, & ob id à matre ac materteris, Bacchi furore exagitatis, discerptus fuit. Hic autem locus sumtus est e tragœdia Euripidis Bacchis; ubi Bacchus, dissimulata deitate, captivus ad Penthea perductus, sub persona viri boni & constantis ad minas Penthei respondet. 17 Accessus est ad aliam Prosopopœjam atque Dialogismum, ubi vir bonus ac sapiens libere profitetur, omnes ærumnas, cruciatus, vel mortem ipsam, esse sua virtute & constantia longe inferiores. 18 O Pentheu, rector Thebarum, quid me pati coges, quod persona mea, & animi constantia indignum sit? 19 Penthei est comminatio. 20 Sc. ut. Respondet Bacchus, liberum est tibi, ut me omnibus bonis spolies. 21 In duris vinculis (inquit Pentheus) vinctum te continebo, ubi calamitosam vitam ages. 22 Carceris. Synecd. gen. 23 Pater meus Jupiter (inquit Bacchus) statim ubi voluero me ex vinculis & carceribus, quibus me constringes, liberabit, atque immortalem faciet: *vel*, deus cum sim, ubi voluero, me ipsum solvam. 24 Existimo (inquit poeta) vir bonus Bacchus hoc significat his verbis, *Ipse deus me solvet*, se moriturum. 25 Finis seu extremum. Metaph. sumta vel à geometricis figuris, quarum superficies lineis terminantur; vel à stadiodromis, qui carcerem ac metam sui currus linea designant.

Epist. XVII.

AD SCÆVAM.

Scævam monet, ne potentiorum amicitias spernat, atque ut in suo vitæ genere Aristippum potius, quam Diogenem, imitetur. Ad principum amicitias pervenire, et illorum favorem ac liberalitatem emereri, non cujusvis esse: et quanta sit arte opus hac in re, docet.

1 Quamvis, Scæva, satis 2 per te tibi consulis, et scis,
Quo tandem pacto deceat 3 majoribus uti;
Disce, docendus adhùc, quæ censet 4 amiculus: 5 ut si
Cæcus iter monstrare velit, tamen 6 aspice, 7 siquid
Et nos, 8 quod cures proprium fecisse, 9 loquamur.
Si te 10 grata quies 11 et primam somnus in horam
Delectat: si te 12 pulvis 13 strepitusque rotarum,
14 Si lædit caupona, 15 Ferentinum ire jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia 16 solis:
17 Nec vixit malè, qui natus moriensque fefellit.
Si prodesse tuis, 18 paulòque benigniùs ipsum
Te tractare voles, accedes 19 siccus ad unctum.

1 Procatalepsis hic duplex est; prior est, qua poeta Scævæ præripit prudentiæ opinionem, quò meliùs, omissa confidentia, audiat bene consulentem; posterior, qua extenuat suam præcipiendi facultatem. 2 Sine alterius consilio tibi sapias. Sic Cic. dicit pro Sextio, per se *splendere virtutem semper*, id est, sine externa cujusquam ope & auxilio. 3 Cum amicis, dignitate vel opibus præstantibus, familiariter vivere & versari. 4 Ego Horatius, amicus tuus. Εἰρωνικῶς videtur hæc sui extenuatio adhiberi. 5 Etiam cæcus aliis viæ ducem sese velit præbere. Sunt qui hoc referant ad statuas in triviis indices viarum cæcas, viatoribus tamen non inutiles, quas ἑρμαῖα nominamus. 6 Considera. Formula quædam attentionis ad firmiorem vim persuasionis. Sic Ep. 1. l. 2. aspice, *Plautus quo pacto partes tutetur amantis ephebi.* 7 An aliquid. 8 Quod in rem tuam convertere, & in rebus tuis uti velis. 9 Vel monendo, vel consulendo. 10 Vita tranquilla. 11 Et somnus usque ad solis ortum. 12 Frequentia hominum, qui sunt in urbe Roma, concitatus. 13 Propter vehicula, multorumque in via plaustrorum concursus. 14 Si immensus in caupona compotantium clamor te offendit. 15 Hetruriæ oppidum infrequens & minus celebre, ubi ob paucitatem hominum vitæ tuæ tranquillitatem nemo magnoperè perturbabit. 16 Habent enim pauperes suas etiam voluptates. 17 Et feliciter vixisse existimandus est, qui adeò ignotus vixit, ut vivens & moriens alios latuerit, id est, quem neque natum, neque viventem, neque mortuum quisquam mortalium cognovit. Respexit illud Epicuri dictum, Λάθε βιώσας, id est, *vive latens & ignotus.* Quod & Ovid. approbasse videtur: *Crede mihi, benè qui latuit, benè vixit, & intra Fortunam debet quisque manere suam.* 18 Paulò liberaliùs. 19 Tunc tu tanquam pauper accedes ad divitem unguento delibutum, teque in amicitiam potentioris amici insinuabis. Alleg. translata à corporibus aridis & exsuccis ad obesa & paulò habitiora.

1 Si pranderet 2 olus patienter, 3 regibus uti
Nollet Aristippus: 4 Si sciret regibus uti,
Fastidiret 5 olus, 6 qui me notat. 7 Utrius horum
8 Verba probes, et facta, doce: vel, 9 junior, audi
Cur sit Aristippi, 10 potior sententia: 11 namque
12 Mordacem Cynicum sic 13 eludebat, ut ajunt:
14 Scurror ego ipse mihi, 15 populo tu: rectius 16 hoc et
17 Splendidius multò est, equus ut me portet, 18 alat rex.
19 Officium facio, tu poscis 20 vilia: verùm es
21 Dante minor, quamvis 22 fers te nullius egentem.
23 Omnis Aristippum decuit 24 color, et status, et res,
25 Tentantem majora, ferè præsentibus 26 æquum.
Contrà, 27 quem duplici panno patientia velat,
28 Mirabor, vitæ 29 via si conversa decebit.
30 Alter purpureum non exspectabit amictum,

1 Imperfecta est Prosopopœja cum Dialogismo, ubi Diogenes inducitur irridens lautitias & exquisitas epulas Aristippi. 2 Victum tenuem ac parcum. Synecd. spec. 3 Divitibus. Synecd. spec. Climax sive gradatio quædam in *regibus uti*. & *Si sciret regibus uti*. 4 Est hoc Aristippi responsum ad Diogenem. 5 Quo se tantopere commendat. 6 Diogenes ille Cynicus, qui mihi turpem notam inurit. 7 Duorum scilicet, Diogenis ne, qui sordidam vitam sibi elegerat, an Aristippi, qui splendidè apud reges vivebat. Hæc poetæ sunt verba ad Scævam. 8 Dicta approbes et laudes. 9 Quia junior adhuc es. 10 Præferenda. 11 Apparatus ad intermissam Aristippi Prosopopœjam. 12 Diogenem Cynicum. Cynicus deflectitur à *κύων, κυνὸς, κυνὶ, κυνικὸς*, id est, *caninus*. Hinc discipuli Antisthenis & Diogenis Cynici sunt nominati à cavillationibus & false dictis: quod ipsemet Diogenes apud Laertium confirmat, qui rogatus, cur caninus diceretur, respondit: *Equidem dentibus blandior, nihil largientibus allatro, & improbos mordeo.* 13 His verbis irridebat. Metaph. à gladiatoribus, qui victores insultant suis antagonistis victis. Ter. Eun. Eludet, *ubi te victum senserit.* 14 Ego scurram ago, & regibus ac principibus risum moveo, ut mihi prosim, & splendidè vivam. Quatuor versus sequentes sunt Aristippi Diogenem alloquentis. 15 Tu verò scurrando ludum & voluptatem populo tantum excitas sine ullo tuo commodo. 16 Sibi scurrari. 17 Magnificentius. 18 Ut rex alat. 19 Nihil in me admitto, quod sit contra officium viri boni. 20 Tu Cynice res viles à quibusvis obviis poscis, non splendidas ac regias. 21 Superior es eo, qui tibi dat. 22 Dicis, jactas. Virg. Æn. 5. *qui se Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat.* 23 Depositâ Aristippi persona poeta loquitur. 24 Vestitus, vitæ genus & conditio ornavit, qui ad omnem locum, tempus, personam, conditionem sese decenter poterat accommodare. 25 Ad illustriora & magnifica aspirantem. 26 Contentum. 27 Diogenem Cynicum, qui patienter pallio ex duplici panno, hyemi & æstati accommodato, vestitur. Periphrasis Diogenis ex adjuncto vestitu, deinde in *panno* est Metonym. mat. 28 Mirum mihi erit. 29 Si contrarium & novum vitæ genus eum decebit. Metaph. est ab iter facientibus. 30 Aristippus.

1 Quidlibet indutus 2 celeberrima per loca vadet,
Personamque feret 3 non inconcinnus utramque:
4 Alter Mileti textam cane pejus et angue
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
5 Rettuleris 6 pannum. 7 Refer, et sine vivat ineptus.
8 Res gerere, et captos ostendere civibus hostes,
9 Attingit solium Jovis, et cœlestia 10 tentat.
11 Principibus placuisse viris 12 non ultima laus est.
13 Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
14 Sedit, qui timuit, nè non succederet: 15 esto.
Quid? 16 qui pervenit, fecitne 17 viriliter? atqui

1 Sed quamlibet vestem indutus, sive duplex pallium. 2 Per medium forum urbis Anthenarum. 3 Non indecore, sed cum singulari quadam venustate utroque vestitu, nunc sordido, nunc ornatiore. 4 Diogenes Cynicus, qui duplex pallium gestabat, vestem pretiosam, ex optima lana factam in Mileto Asiæ insula, quali utebatur Aristippus, acerrimè rejiciet, existimans se unà cum duplici pallio sanctitatem temperantiam & sapientiam exuere. 5 Ipsi. 6 Pallium vile & sordidum. Synecd. gen. 7 Redde, Aristippe, Diogeni suum pallium, quod tu indueras, & permitte ut vivat ineptus ad omnem fortunæ habitum, qui regibus uti nesciat, ut illi Aristippus objiciebat, quod ajunt contigisse in balneis, ubi Aristippus dicitur consultò induisse vile pallium Diogenis, & suum purpureum reliquisse, ut hoc se indueret Diogenes: quod cùm repudiasset, & frigore mori, quam eo armari & purpuratus videri maluisset, Aristippus servilem ipsius conditionem, sic, ut hic videmus, criminatus est. 8 Res ad Remp. pertinentes tractare, id est, Remp. benè administrare, & hostes captos in triumphum ducere: hic oratio infinita ponitur loco nominativi. 9 Ipsum cœlum scandit, proximè ad deitatem accedit, & secundum à Jove honoris gradum meretur. Alleg. est hyperbolica è continuatis Metaph. 10 Molitur, conatur magnum opus & arduum, divina & immortali gloria dignum. 11 Ob beneficia in Remp. collata. 12 Maxima & summa. Litotes. 13 Non cuivis ad tantos honores & dignitates via patet, non omnes gratiosi esse possunt apud principes & divites: quod si qui forte sunt consecuti, ex his pauci illorum gratiam diu possunt retinere. Alleg. est ex continuatis Metaph. Hujus sententiæ origo varie tractatur. Suidas putat eam duci è difficultate portus Corinthiaci, qui geminus est propter Isthmum, alter Asiam, alter Italiam spectans. Strabo censet illam natam è luxu atque divitiis Corinthorum. Agel. l. 1. c. 8. refert acceptam Laidi, scorto nobilissimo, ad quam propter formæ venustatem ditissimi quique è tota Græcia adnavigabant: nemo tamen admittebatur, nisi qui solveret eam pecuniæ summam & pretium, quod copiæ sui faciendæ statuisset. Itaque Demosthenes, quem ferunt eo clam adnavigasse, magnitudine pretii perterritus rediit domum, dixitque: *Non emo tanti pœnitere.* 14 Quievit, ac cessavit ad amicitiam regum & potentiorum, nec ausus est aggredi tantum honorem. *Sedere* proprie verbum est ignaviæ, ut apud Virg. Æn. 12. ubi Turnus parat se jactanter ad committendum cum Trojanis prælium: sedeant, *spectentque Latini.* 15 Concessione difficultas conciliandi potentes amicos firmatur. 16 Qui, quod voluit, consecutus est. 17 Animose.

1 Hic est, aut nusquam, quod quærimus: 2 Hic onus horret,
Ut parvis animis et parvo corpore majus:
3 Hic subit, et perfert: 4 aut virtus 5 nomen inane est,
6 Aut decus, et pretium rectè petit experiens vir.
7 Coram rege suo de paupertate 8 tacentes,
9 Plus poscente ferent. 10 Distat, sumasne prudenter,
An rapias: atqui rerum 11 caput hoc erat, hic 12 fons.
13 Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus 14 nec vendibilis, 15 nec pascere firmus;
16 Qui dicit; 17 clamat: victum date: 18 succinit alter:
Et mihi dividuo 19 findetur munere 20 quadra.
Sed tacitus pasci si posset 21 corvus, haberet
Plus dapis, 22 et rixæ multò minus invidiæque.
23 Brundusium 24 comes, aut 25 Surrentum 26 ductus amœnum,
Qui queritur 27 salebras et acerbum frigus et imbres,
Aut 28 cistam 29 effractam et 30 subducta viatica plorat;

1 In hoc, quod sequitur, versatur quæstio, utrum magnitudini animi, & fortitudini tribuenda sit conciliatio benevolentiæ regiæ. 2 Alius, qui metu a magnis rebus abstinet, reip. onus in se suscipere, & ad principum amicitiam aspirare non audet, cum veretur, ne magnarum rerum onus parvo suo animo & corpore majus sit, cui sc. non sit ferendo. Anaphora. 3 Alius, nempe vir fortis & animosus, omnes pro rep. labores subit. 4 Secundum Epicureos. 5 Mera verba, & nihil ad vitam beatam pertinet. 6 Aut vir multarum rerum peritus periculorum atque laborum, quos reip. causa suscipit, præmia, sc. honorem & divitias meritò sibi expetit à potentioribus suis amicis. 7 Coram amico potentiore. 8 Non conquerentes. 9 Plus accipiet à potentiore amico, quam is, qui poscit. 10 Multum enim differt, interest, utrum illa, quæ à magnis viris offeruntur, modeste & verecunde sumas, an verò impudenter petendo extorqueas. 11 Principium & summa rei, id est, in hoc cardo quasi vertitur amicitiæ tenuiorum cum potentioribus, ut modestè atque verecunde nos geramus. Metaph. 12 Hæc origo erat. 13 Prosopopœja est importuni ac molesti flagitatoris. 14 Quem propter sterilitatem vendere non possum. 15 Nec satis validus ad me pascendum, ita ut sumtus ac victus necessarios mihi suppeditare possit. 16 Qui ita apud patronum suum conqueritur. 17 Perinde facit, ac si clamaret: date mihi alimentum. 18 Alter socius, illi priori impudenti succedens, succlamat. Altera est Prosopopœja servi priori succedentis. 19 Ille cibus & victus, quem illi soli destinaveras, in duas partes partito munere mihi quoque dividetur. 20 In hac voce triplex est tropus: primùm est Metaph. à parasitis, qui vivunt aliena quadra: deinde Meton. pro ipsis opsoniis, postremo Synecd. spec. pro quovis genere muneris, cujus semissem competitor efflagitat. 21 Qui prædam nactus alios corvos ad cibi societatem quasi sollicitat. 22 Cum cæteris avibus. Ita etiam tenuior amicus, si non impudenter flagitaret, sed verecunde potius taceret, illud solus obtineret. 23 Oppidum in Calabris. 24 Itineris comes cum amico potentiore. 25 Oppidum in Campania. 26 Perductus. 27 Viæ asperitatem. 28 Quem secum vexit. 29 A fure. 30 Inde furto sibi ablata.

1 Nota refert meretricis 2 acumina, sæpè 3 catellam,
Sæpè 4 periscelidem raptam sibi 5 flentis, 6 uti mox
7 Nulla fides 8 damnis verisque doloribusque 9 adsit,
Nec semel irrisus triviis 10 attollere curet
Fracto crure 11 planum, 12 licet illi plurima 13 manet
Lacryma, 14 per sanctum 15 juratus dicat Osirim,
16 Credite, 17 non ludo, crudeles 18 tollite claudum.
19 Quære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

1 Ille notas astutias meretricis, quæ variarum rerum damna apud amatores suos conqueritur, ut illos pecunia emungat, imitatur. 2 Technas. Sumtum est à mucrone ferri cote attenuato, id est, à corpore ad animum. 3 Monile sive ornamentum muliebre, parvam catenam. Alii ad catellam aliquam quæ in deliciis sit, quales olim Melitææ proverbio celebratæ, referre malunt. 4 Cruris vinculum, quo crura alligantur, sibi furto ereptum esse. 5 Conquerentis. 6 Adeò ut. 7 Hoc mendacibus præmium, ut ne vera quidem dicentibus credatur. 8 Simulatis. 9 Adhibeatur. 10 Nec is, qui semel deceptus est tali simulatione, curet in triviis deceptorem vere lapsum post sublevare & erigere in pedes. 11 Impostorem sive deceptorem, qui in trivio sibi crus fractum esse mentiebatur. 12 Quamvis. Apparatus est ad aliam Prosopopœjam impostoris, dicentis. *Credite*, &c. cui inducitur vicinia sic respondens: *Quære peregrinum.* 13 Per genas defluat, id est, quamvis ille planus affatim lachrymetur. 14 Et quamvis per Osirin, Ægyptiorum deum maximum, juret. 15 Ubi juravit. Hunc unà cum Iside sua, magna etiam Romæ religione cultum, ideò præ aliis nominat Horatius, quod ægris tanquam alter Æsculapius mederi crederetur. 16 Mihi. 17 Non jocor, non jam, ut ante, vos decipio. 18 O vos immisericordes, erigite me claudum fracto crure. Sic de Art. *non sit*, *qui* tollere *curet.* 19 Vicini, multo clamore rauci, reclamant illi plano, cujus fallacias habent cognitas: Quære tibi peregrinum aliquem, qui fraudes tuas non norit, & illi fucum facito: nam nos amplius fallere non potes. Sic etiam potentior amicus à tenuiore, fictis damnis conquerente, semel deceptus, ipsi ampliùs etiam in veris damnis non vult subvenire.

Epist. XVIII.
AD LOLLIUM.

Quæ ad amicitiam conservandam facienda sint, quæ item vitanda, ac præsertim quomodo quis erga potentiorem amicum gerere se debeat, Lollium docet. Initium autem sumit ab iis, qui, dum tenere modum non nôrunt, vel scurrarum potiùs, quàm amicorum, fungi officio videntur, vel asperitate agresti (quam libertatem meram et virtutem veram haberi volunt) utuntur. Postremò eum ad quærenda illa ex quibus tranquillitatem vitæ consequi possit, hortatur.

Si benè te novi, 1 metues, liberrime Lolli,
2 Scurrantis speciem præbere, 3 professus amicum.

1 Cavebis, noles. 2 Hominis cibi gratia turpiter adulantis speciem præ te ferre, id est, adulatoris nomen vitabis. 3 Cum alteri amico fidelem te futurum professus es.

Ut matronâ meretrici 1 dispar erit atque
2 Discolor, 3 infido scurræ distabit amicus.
Est huic diversum 4 vitio vitium prope 5 majus,
6 Asperitas agrestis et 7 inconcinna gravisque,
8 Quæ se commendat tonsâ cute, dentibus atris,
9 Dum vult libertas mera dici veraque virtus.
10 Virtus est medium vitiorum, et 11 utrimque reductum.
12 Alter in obsequium plus æquo pronus, et imi
Derisor 13 lecti, sic 14 nutum divitis horret,
15 Sic iterat voces, et verba 16 cadentia tollit,
Ut 17 puerum 18 sævo credas dictata magistro
19 Reddere, 20 vel partes mimum tractare secundas.

1 Moribus atque ingenio. 2 Dissimilis vultu, vestitu & gestu. Sumtum est à corporibus diverse coloratis ad animi mobilitatem. Perelegans comparatio scurræ cum meretrice, & amici cum matrona, ut quantum matrona à meretrice, tantum amicus à scurra differat. 3 Ita etiam amicus distabit à scurra infideli. Honesta enim matrona, & fidelis amicus maritum & amicum amat vero amore ob virtutem & honestatem: meretrix verò & adulator scurra amat tantum propter lucrum. 4 Adulationis. Polyptoton. 5 Gravius illo priore. 6 Fera quædam duritia & morositas: 7 Insuavis & molesta. 8 Quæ asperitas laudari cupit, quod amicum tondet usque ad cutem, duriter & inhumane eum castigat, quem cum benevolentia admonere debebat, agrestique mordacitate eum secat & quasi lancinat. 9 Dum illa asperitas vult nominari ingenuitas, ab omni adulatione remota. 10 Civilitatis & jucunda hilaritas est medium horum duorum vitiorum, scurrilitatis, & asperæ morositatis. Sic Aristot. virtutes omnes dicit esse μεσότητας, id est, mediocritates, & (ut ita dicam) medietates. 11 Ab utroque extremo, id est, excessu & defectu, remotum est ac distat. 12 Blandiens scurra, qui nimis officiosus est patrono suo, & indulgens peccatis amici potentioris. 13 Qui se deridet, & ejusdem ordinis homines in infima parte convivalis lecti secum accumbentes, qui locus est inferioribus amicis destinatus. Meton. subj. Vide Sat. 7. l. 2. 14 Ille annuentem divitem amicum patronum suum sic, ne quid contra ipsum dicat aut faciat, tanta cum formidine observare se fingit. Meton. effect. pro effic. 15 Sic repetit voces domini sui quasi admirans: ut sc. quod rex ait & ipse ajat, negetque quod negat. 16 Tanta cum observantia verba ex ore divitis elapsa pro mirandis excipit, & quasi de terra tollit. Metaph. est à corporibus ad sonos vocis infusos in aures ac receptos. Sic Sat. 4. l. 1. *Cùm flueret lutulentus, erat quod* tollere *velles*. 17 Discipulum aliquem meticulosum. 18 Severo. 19 Recitare, & præceptoris sui docentis & legentis vocem ore suo diligenter subsequi. 20 Vel ut credas histrionem aliquem secundas partes comœdiæ agere cum voce submissiore, vultuque humiliore, quàm qui agit primas, id est, ut credas histrionem principem actorem, qui primas partes egerit, diligenter imitari.

1 Alter rixatur de 2 lanâ sæpè caprina,
3 Propugnat nugis armatus: Scilicet, 4 ut non
Sit mihi prima fides, et verè quod 5 placet ut non
Acriter 6 elatrem, 7 pretium ætas altera sordet.
8 Ambigitur quid enim? 9 Castor sciat, an Docilis plus:
10 Brundusium Numici meliùs via ducat, an Appi.
11 Quem damnosa 12 venus, quem 13 præceps alea 14 nudat,
15 Gloria 16 quem 17 supra vires et 18 vestit et 19 ungit,
Quem 20 tenet argenti 21 sitis importuna famesque,
22 Quem paupertatis pudor et fuga, dives amicus,
Sæpè 23 decem vitiis instructior, odit et 24 horret;

1 Asper ille & inconcinnus reprehensor litem movet, altercatur. 2 Quæ pene nulla est, cùm capra lanam non habeat, sed pilos, id est, de re nihili & vilissima. Sumtum est à pastoribus, de levissimis gregis sui particulis, ut sunt flocculi, altercantibus, ad vanitatem hominis notandam. 3 Et pugnat pro nugis, id est, res vilissimas defendit, armatus perindè, ac si pro aris ac focis pugnandum sit. Sumtum est à belligerantibus quorum alter oppugnat, alter propugnat, & resistit oppugnanti. 4 Ut non mihi meisque verbis indubitata fides habeatur, inquit agrestis ille. 5 Censeo. 6 Acerrimè & liberè eloquar & defendam. Metaph. à canibus ad importunam hominis garrulitatem notandam. 7 Si pretii & silentii loco altera vita, vel ætas longior mihi detur, ut non acriter defendam, quod mihi revera placet, certè ea pro re vilissima mihi habetur ac nihili facio. Sic Virg. *quoniam* sordent *tibi munera nostra*, id est, nihili facis. 8 Qua enim de re controvertitur, lis vel certamen est? nempe de nugis ac rebus vilissimis. 9 Utrum Castor gladiator, an verò Docilis scientior ac melior sit. 10 Contentio est, utrum via Numicia, an via Appia compendiosiùs Roma ducat Brundusium. *Numici* & *Appi* dicuntur per Apocopen pro Numicii & Appii. 11 Postquam de scurrilitate eique opposita asperitate, quam æqualiter fugere oportet, jam satis dictum est, monere pergit Lollium de aliis quoque, præsertim ne fiducia majoris amici, quem observandum sumserit, si vitio aliquo laborare eum perspexerit, ipse quoque liberius peccet. Ordo est: Dives amicus, sæpè instructior decem vitiis, odit, & horret *eum*, quem damnosa venus, &c. 12 Libido, scortatio, amor à Venere ingeneratus. Meton. effic. 13 Quia vel momento depauperat lusorem. 14 Depauperat, ad mendicitatem adigit. 15 Gloriæ amor. Meton. subj. & Metaph. à præditis sensu & motu ad eorundem expertia. 16 Anaphora. 17 Supra facultates suas. 18 Vestitu sumtuosiore exornat. 19 Unguento largiore imbuit. 20 Constrictum. 21 Pecuniæ cupiditas sive avaritia, quæ desiderantem quiescere non sinit. Sunt hæc translata à corporibus ad summam pecuniæ cupiditatem indicandam, quæ incendit animos avarorum. 22 Qui omne officium præstat diviti pudore paupertatis, ut eam fugiat. 23 Multis peccatis cumulatior, id est, multò pejor inferiore amico. Synecd. finiti pro infinito. 24 Aversatur talem amicum, uno atque altero vitio laborantem.

Aut, si non 1 odit, 2 regit; ac, veluti 3 pia mater,
Plus, quàm se, 4 sapere et virtutibus esse 5 priorem
Vult, et 6 ait 7 propè vera: Meæ (8 contendere noli)
9 Stultitiam patiuntur opes: 10 tibi parvula res est.
11 Arcta decet 12 sanum comitem toga: desine mecum
Certare. 13 Eutrapelus, 14 cuicunque nocere volebat,
Vestimenta 15 dabat pretiosa: 16 beatus enim jam
Cum pulchris tunicis 17 sumet nova consilia 18 et spes,
Dormiet 19 in lucem, 20 scorto postponet honestum
Officium, nummos alienos 21 pascet, 22 ad imum
23 Thrax erit, aut 24 olitoris 25 aget mercede caballum.
26 Arcanum neque tu scrutaberis 27 ullius unquam,

1 Ipsum. 2 Moderatur, reprehendit ac vult emendare. 3 Cui debetur pietas, vel quæ magis diligit filium, quàm à filio diligitur, cujus est piè colere parentes. 4 Filium suum. 5 Meliorem, temperantiorem & modestiorem esse, quàm se: sic ille quoque inferiorem amicum suum vult plus, quàm se, sapere. 6 Prosopopœja est potentioris amici inferiorem admonentis. 7 A veritate non multum discrepantia, veris propinqua. 8 Noli mecum litigare, quòd ego à te requiram, quod ipse tibi non præstem. 9 Adigunt me ad stultitiam, eamque opibus meis compenso: quæ in me divite tolerari potest, in te paupere non potest. 10 Quare necesse est ut sapias. 11 Angusta, non ampla, id est, exigui pretii toga decet amicum inferiorem & pauperem. 12 Prudentem. Metaph. est à corpore sano ad prudentiam comitis arguendam. 13 Vox Græca est, significans facetum, dicacem & adeò callidum, ut sciret stultorum animos cum habitu mutare. Hactenus dives: nunc poeta loquitur, Eutrapelo autore docens, non modò verum esse illud dictum, *Stultitiam patiuntur opes*, sed cohærere stultitiam ac divitias. 14 Quemcunque in extremas calamitates conjicere volebat. 15 Dari volebat, aut danda censebat. 16 Ità enim apud se ratiocinabatur: ille jam hostis meus, opinione sua jam dives factus, unà cum habitu animum mutabit. 17 Assumet nova vitæ consilia, id est, novum vitæ genus ingredietur. 18 Et meliora sperabit. 19 Totam noctem & usque ad diem sequentem, more inertis ac otiosi. Mart. in lucem *semper Acerra bibit.* 20 Pluris faciet meretricem, quam honestatem. 21 Pecuniam alienam, in fœnus sumtam, augebit & multiplicabit. Metaph. ab agricolis, qui cum fœnore greges majores pascunt. 22 Ad extremum, tandem, cùm omnia turpiter decoxit. 23 Vilissimus gladiator erit, *vel*, ad cædem faciendam immani Thracum more conduci mercede sese patietur, urgente rerum inopia. Gens enim illa cæteris semper omnibus truculentior habita: ut Epod. 5. *quale posset impia Mollire Thracum pectora.* Metaph. ab ignobili & mercenaria gente ad statum hominis miserum notandum. 24 Olerum venditoris. 25 Pro certa mercede circumducet, id est, agitator erit vilis equi. Periphrasis agasonis. 26 Secretum. Horatius dat Lollio præcepta, quibus in amicitia & vita communi est opus. 27 Amici patroni.

1 Commissumque teges, et vino 2 tortus et ira,
Nec tua laudabis studia, aut aliena 3 reprendes,
Nec, cùm 4 venari volet 5 ille, poëmata 6 panges.
7 Gratia sic fratrum 8 geminorum, 9 Amphionis atque
Zethi, 10 dissiluit; donec 11 suspecta severo
12 Conticuit 13 lyra: 14 fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion: tu cede 15 potentis amici
16 Lenibus imperiis, 17 quotiesque educet in agros
18 Ætolis onerata plagis 19 jumenta 20 canesque,
Surge, et inhumanæ 21 senium depone Camœnæ,
Cœnes ut 22 pariter 23 pulmenta 24 laboribus empta.
25 Romanis solenne viris opus, 26 utile famæ,
27 Vitæque et membris: præsertim cùm 28 valeas, et
29 Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
Possis: 30 adde, 31 virilia quòd 32 speciosiùs arma

1 Aut si arcanum hujusmodi tibi sub silentii fiducia creditum sit, illud aliis non revelabis. Sic infra: *Nec retinent patulæ* commissa *fideliter aures.* 2 Sive ebrietate, sive etiam indignatione irritatus ad secreta revelanda torqueris. Sumtum eſt à reis, è quibus vi tormentorum & quæſtionum confessio criminis exprimitur. Ita vinolentia suavis eſt quædam animo quæſtio, cujus vi arcana animi recluduntur. 3 Reprehendes aliena exercitia. 4 Animi gratia. 5 Superior amicus. 6 Scribes, compones versus. Metaph. ab agricolis, qui plantas & taleolas in scrobem defigunt, id est, in terram, ad illas depangendas & conserendas effossam. Sic de Art. *Ego mira poemata* pango. 7 Amicitia, fraternus amor. 8 Duorum. 9 Jovis ex Antiopa filiorum. 10 Diſtractus, dissolutus eſt propter ſtudiorum diversitatem: cùm Zethus tanquam paſtor, ruſticus & inurbanus, laboribus & ærumnis ruſticanis assuetus delectaretur; Amphion vero philosophus, musicus, & orator esset longe præſtantissimus. Sumtum eſt ab his, quæ vi ac impressione præfracta huc atque illùc sua fruſta disjiciunt. 11 Quæ fratri Zetho agreſti, & à musica abhorrenti, & duro, invidiosa sive odiosa fuit. 12 Desiit sonare, id eſt, donec Amphion cum fratre in gratiam redire cupiens, à musica abſtinuit, desiitque pulsare lyram. 13 Qua Amphion canebat. 14 Fratris sui, id eſt, duris & ruſticis. 15 Patroni tui. 16 Placidis. 17 Et quoties venatum vult prodire. 18 Retibus Ætolis, vel Ætolicis, id eſt, optimis ac præſtantissimis, qualibus Meleager in Ætolia olim usus eſt, apris capiendis aptis. Solenne eſt huic poetæ primigeniis nominibus uti pro derivativis. 19 Equos, mulos. 20 Venaticos. 21 Et depone tædium & moleſtiam senilem Musæ, quæ venatoribus videtur esse aspera & inhumana, cùm nimis importunum sit tùm carmina componere, cùm potentiori amico debes gratificari. Meton. adj. pro sene Camœna, triſti & molesta. 22 Unà cum patrono tuo. 23 E pulpis & lumbis leporinis confecta. 24 Venationis. 25 Quod venationis exercitium opus eſt usitatum & maximo in usu Romanis. 26 Quia indè apparent signa fortitudinis. 27 Quia exercitatio conservat corporis valetudinem. 28 Toto corpore. 29 Anaphora. 30 Accedit his. 31 Militaria. 32 Fortiùs, aptiùs & decentiùs, quam tu, o Lolli.

Non est qui 1 tractet: scis 2 quo clamore 3 coronæ
4 Prælia sustineas campestria : denique 5 sævam
Militiam 6 puer, et 7 Cantabrica bella 8 tulisti
9 Sub duce, qui 10 templis Parthorum 11 signa refixit,
Et nunc, si quid 12 abest, Italis 13 adjudicat armis.
Ac, 14 ne te retrahas, et inexcusabilis absis,
Quamvis nil 15 extra numerum fecisse modumque
Curas, 16 interdum nugaris rure paterno:
17 Partitur lintres exercitus, 18 Actia pugna
19 Te duce per 20 pueros hostili more 21 refertur,
22 Adversarius est frater, 23 lacus Adria, donec
24 Alterutrum 25 velox Victoria 26 fronde coronet.
Consentire suis studiis 27 qui crediderit te,

1 Vibret, torqueat. 2 Quo assensu, qua approbatione & læta acclamatione. 3 Circumstantis multitudinis civium Romanorum, spectantium certamina in campo Martio ludicra. Metaph. à choris saltantium ad conventum hominum, velut in orbem coactum, indicandum. 4 Exercitationes & ludicra certamina in campo Martio perferas, ineas, & semper victoriam obtineas. Synecd. gen. Sic de Art. *Ludere qui nescit*, campestribus *abstinet* armis. 5 Laboriosam & difficilem. 6 Cùm puer adhùc esses. 7 In Hispania. 8 Pertulisti. 9 Sub Augusto. 10 E templis. 11 Vexilla militaria, quæ olim M. Crassi & Antonii militibus, ad internecionem trucidatis, erepta sunt, suspendit. 12 Ab imperio Romano, quod nondum domitum & subjugatum est. 13 Adjungit, acquirit populo Romano. 14 Ut ne a militaribus rebus & exercitationibus hac tua privata vita te abducas, & longè absis sinè justa excusatione. 15 Inepte, extra legem. Metaph. ducta à saltatoribus, quorum motus & saltatio certis legibus ac numeris constabat: ex quo moveri dicuntur in numerum, qui apte & composite moventur. 16 Interdum ludicra & nugacia puerorum prælia instruis in villa patris tui. 17 Exercitus tuus, è pueris in agro paterno collectus, parvas naviculas in duas classes adversarias dividit, quarum una similitudinem classis Antonianæ, altera Cæsarianæ referat. 18 Pugna commissa apud Actium, promontorium Epiri, inter Antonium & Augustum, cui interfuisti, quà Antonius cum Cleopatra, Ægypti regina, ad Actium profligatus fuit. 19 Te summo imperatore, Augusti personam referente. 20 In agro tuo collectos. 21 Repræsentatur, ut ejus memoriam gratam faceres Augusto. 22 Frater tuus est loco hostis, & M. Antonii personam repræsentans, hostilis exercitus copias ducit. 23 Lacus, qui est in fundo patris tui, est tibi Adria, id est, habetur loco maris Adriatici, in quo navale prælium inter Augustum & Antonium commissum. 24 E vobis duobus, te aut fratrem. 25 Quòd alatæ virginis habitu Victoria pingebatur, coronam manu tenens. 26 Laurea, quæ triumphantibus dari solet. 27 Augustus potentior ille amicus tuus, ubi intellexerit te suis rebus militaribus, quibus ille delectatur, obsequi & delectari, tibi favebit.

Fautor utroque tuum laudabit 1 pollice ludum.
2 Protinus ut moneam, si quid monitoris eges tu,
Quid de quoque viro, et cui 3 dicas, sæpè 4 videto.
5 Percunctatorem fugito: 6 nam garrulus idem est,
Nec 7 retinent 8 patulæ 9 commissa fideliter 10 aures,
Et semel emissum 11 volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur 12 ulceret ulla, puerve,
13 Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri, charæve puellæ,
14 Munere te parvo 15 beet, 16 aut incommodus angat.
17 Qualem 18 commendes, etiam atque etiam aspice: 20 ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
21 Fallimur, 22 et quondam non dignum tradimus. Ergo

1 Utriusque manus in medium digitum presso, inque indicem relapso, quod signum apud eos favoris: id est, summoperè comprobabit. Alleg. est è Metaph. ab arena gladiatorum, qui salutem & favorem spectatorum è compressu, sed ex ejusdem versatione odium & interitum perspiciebant. Sic Juven. Sat. 3. *et* verso pollice *vulgi Quemlibet occidunt populariter.* Alii tamen *utroque pollice* volunt dictum esse Synecdochicωs pro utraque manu sublata, crebròque mota. *Premere* ergo *pollicem*, gestus erat faventis. Plin. l. 27. c. 2. & contrà *vertere pollicem* dicebantur, qui infesti erant. 2 Verùm ut consequenter deinceps te admoneam, id est, monere pergam. Hæc vox notat hic continuationem institutæ monitionis: ut apud Virg. 2. Georg. Protinus *aerii mellis coelestia dona Exsequar.* 3 Loquaris 4 In amicitia cum superiori considera. Translatio à corporis sensu ad mentis aciem, qua consideramus, quid sit de quoque viro sentiendum. Prætereà Epistrophe est in similitudine soni ad clausulas sententiarum. 5 Tuorum secretorum. 6 Nam qui percunctator est, idem etiam est garrulus: quia secreta eadem libidine prodit, qua audit. 7 Tegunt, sed temere effutiunt. 8 Rebus novis patentes. 9 Secreta, quæ illis commissa sunt. 10 Percunctatoris. 11 Nunquam revocatur, nescit reverti. Metaph. ab avibus ad celeritatem verborum indicandam: qualis est in descriptione famæ Æn. 4. Recte igitur Homerus ἔπεα πτερόεντα προσηύδα, verba veluti pennata seu alata esse ait: quæ teli instar per aures ad animum celerrime perferantur. 12 Amore perurat: id est, vide ne ames puellam puerumve. Alleg. est Metaphorica ab esculentis & potulentis acribus 13 In domo magnifica potentioris amici. Synecd. mem. 14 Dans tibi quod amas, sc. ancillam puerumve, quo contentus esse cogereris. 15 Gratificetur. 16 Aut saltem si illiberalis sit, dùm tibi sese commodum & gratiosum exhibere non vult, teque repulsam pati cogat, te contristet & excruciet, denegans tibi puerum puellamve à te amatam. 17 Virum. 18 Amico tuo potentiori. 19 Diligenter. 20 Ne, cùm ille, quem tantopere commendasti, peccaverit, seque aliter gesserit, quàm tu de illo amico tuo sis pollicitus, tu ob id coram amico tuo erubescas. 21 In amicitia, dùm viros bonos existimamus, aliisque commendamus, qui mali sunt. 22 Et aliquando amicitia amici indignum commendamus, quem quantivis pretii arbitrati sumus.

1 Quem sua culpa premet, 2 deceptus omitte tueri,
Ut penitùs notum: 3 si tentent crimina, serves,
Tuterisque tuo fidentem præsidio: 4 qui
5 Dente Theonino cùm circumroditur, ecquid
Ad te pòst paulò ventura pericula sentis ?
Nam tua res 6 agitur, 7 paries cum proximus ardet,
Et neglecta solent incendia 8 sumere vires.
Dulcis 9 inexpertis 10 cultura potentis amici:
11 Expertus metuit: tu, dùm tua 12 navis in alto est,
13 Hoc age, 14 ne mutata retrorsùm te ferat aura.
15 Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosi,
16 Sedatum 17 celeres, 18 agilem gnavumque remissi.
19 Potores bibuli mediâ de nocte Falerni
Oderunt 20 porrecta 21 negantem pocula, 22 quamvis
23 Nocturnos jures te formidare 24 vapores.

1 Si acciderit, ut is, quem tanquam virum bonum commendasti, peccet, ita ut illum suum peccatum in periculum adducat. 2 Tu deceptus ab illo, quem virum bonum ratus es, noli eum defendere, utpote omnibus planè cognitum, quod peccato admisso aliorum amicitia indignus sit. 3 Si homines invidi & malevoli ipsi facta crimina intentent, falsoque eum culpent, eum, qui tua tutela confidit, servare debes, ejusque famam defendere. 4 Amicus. 5 Invidis detrectatoribus. Fuit Thoen poeta maledicentissimus. 6 In periculo versatur, id est, tuæ etiam domui periculum imminet. 7 Vicina domus. Synecd. mem. 8 Ad proximorum ædes transire, & omnia depopulari. Sic etiam cum amicus tuus calumniis opprimitur, tua etiam res & fama periclitatur, & calumniæ amico tuo proximo illatæ ulterius grassantur, & te cum reliquis omnibus amicis petunt & invadunt. 9 Hominibus, qui nondum periculum fecerunt. 10 Cultus, amicitia & observantia. Metaph. ab agricolis, quorum est propriè cultus agri. 11 Qui eandem expertus est cum infinitis periculis conjunctam, ille eandem non magnopere desiderat. 12 Dum in alta & splendida amicitia es. Alleg. à nautis, qui nihil non, dum sunt in alto, curant & cogitant, ut commodam, tutam & secundam navigationem conficiant. Ita Lollius monetur, ut omni ratione & cura incumbat in observantiam potentioris amici, id est, Augusti, ne animum hujus sentiat asperitate sua mutari, & à se alienari. 13 In hac re studium tuum pone. *Hoc agere* significat attentum esse in re aliqua, totum suum studium & cogitationem in ea ponere. Ter. in Andr. *Hoccine agis, an non?* D. *Ego ergò istuc.* Ibid. *Ipsum adeò præsto video cum Davo: hoc agam.* Vide Sat. 3. l. 2. 14 Ne amicitia potentioris amici, tanquam ventus mobilis incertus, te ad relictum portum, id est, ad priorem vitam tenuem & obscuram, referat. 15 Morum similitudo necessaria est in amicitia. 16 Tardum, ignavum. 17 Qui sunt vegeti. 18 Hominem ad agendum promptum oderunt ignavi. 19 Qui potores bibaces & acres sunt optimi vini Falerni. 20 Sibi à patronis. 21 Recusantem vini pocula: id est, oderunt aliquem sobrium. 22 Brevis est procatalepsis, ad diluendum Lollio objectum. 23 Nocturno tempore in caput è stomacho ascendentes. 24 Vini vapores, capiti dolorem excitantes. Al *tepores*.

Deme supercilio 1 nubem: plerumque modestus
2 Occupat obscuri speciem, taciturnus 3 acerbi.
Inter cuncta leges, et percunctabere 4 doctos,
Quâ ratione queas traducere 5 leniter 6 ævum:
Ne te semper 7 inops agitet vexetque 8 cupido,
9 Ne 10 pavor, et 11 rerum mediocriter utilium spes:
12 Virtutem doctrina 13 paret, naturane donet,
14 Quid 15 minuat curas, 16 quid te tibi reddat amicum,
17 Quid purè tranquillet, 18 honos, an dulce lucellum,
19 An secretum iter, et 20 fallentis semita vitæ.
Me quoties 21 reficit gelidus 22 Digentia rivus,
Quem 23 Mandela bibit, rugosus frigore pagus,
Quid 24 sentire putas? quid credis, 25 amice, 26 precari
27 Sit mihi, quod nunc est, 28 etiam minus: 29 ut mihi vivam
Quod superest ævi, 30 si quid superesse volunt dî:
31 Sit bona 32 librorum et 33 provisæ frugis in annum

1 Tristitiam è vultu aufer, quæ contracto supercilio significatur. id est, præbe te hilarem. Metaph. à cœlo nubibus obducto, quod est corporibus grave & molestum. Sic Cic. in Pison. dixit *frontis nubeculam.* 2 Præ se fert similitudinem hominis minimè aperti, suamque sententiam subdolè occultantis. 3 Morosi, inhumani. 4 Philosophos, qui de vita humana secundum virtutem recte administranda præceperunt. 5 Sine molestia, tranquille. 6 Vitæ humanæ. 7 Semper egens, *vel*, quæ avaros semper egentes facit. Meton. effect. 8 Cupiditas opum, id est, avaritia. Meton. causæ. 9 Anaphora. 10 Metus paupertatis, id est, ne opes amittas. 11 Externorum bonorum sive bonorum fortunæ utcunque utilium, & quæ, ut ait Ter. Heaut. *perinde sunt ut illius animus, qui ea possidet: Qui uti scit, ei bona: illi, qui non utitur recte, mala*, te semper sollicitet & discruciet. 12 Deinde illud à doctis & philosophis percunctaberis, utrum doctrina, an verò natura virtutem homini comparet. 13 *Paret* & *donet* similiter sonant in clausulis membrorum per Epistrophen. 14 Anaphora. 15 Tollat, pellat. 16 Quid faciat te jucunde vivere. 17 Quid hominis vitam & animum verè & sincere tranquillum reddat. Metaph. est à sedatione tempestatis marinæ undè sæpe mare, flumen, tempus, cœlum tranquillum, pro placido, quieto, sereno. 18 Officia politica, an parvum lucrum, id est, divitiæ. 19 An privata vita. Alleg. est à viatoribus, qui sæpe clam ingrediuntur viam paucis cognitam, ut fallant latrones, & tuto perveniant, quò animus ferebat, ad significandum occultum genus vitæ, & paucis notum, ideòque ab omni injuria magis liberum. 20 Obscuræ & incognitæ, id est, illud vitæ humanæ genus à strepitu populari & aulis principum remotum. 21 Animum meum recreat. 22 *Digentia* rivus est per agrum Horatii fluens. 23 Cujus Digentiæ aquam rustici, viventes in Mandela, pago in Sabinis, frigore contracti, bibunt. 24 Me judicare, existimare. 25 Lolli. 26 Me optare εὔχεσθαι, sive deos orare. 27 Sc. ut illuc, quod nunc habeo, servem. 28 Quam jam est, mihi sit. 29 Et ut vivam meo, non potentiorum, arbitratu. 30 Si quid mihi vivendum restat. 31 Ut sit mihi. 32 Quibus sapientiæ studiis invigilare possim. 33 Collectæ frugis, unde etiam sustentare me possim.

Copia: ne 1 fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
2 Sed satis est orare Jovem, qui 3 donat, et aufert,
4 Det vitam, det opes: 5 æquum mi animum ipse parabo.

1 Ne tanquam incertus horæ incertæ (qua nihil incertius, mortis sc.) pendeam, qui futura non speret, sed præsentibus utatur. Metaph. est à navi tempestate agitata. 2 Epanorthosis sive correctio tot votorum. 3 Omnia. 4 Ut mihi vitam largiatur, & bona externa. Anaphora. 5 Animum moderatum & præsentibus rebus contentum ipse mihi comparabo. Quasi verò id quisquam sine divino beneficio facere possit. Sed ex Stoicorum sententia loquitur.

Epist. XIX.

AD MÆCENATEM.

Pravum quorundam in imitandis poëtarum vitiis potius, quam virtutibus, studium reprehendit, imitatores vocans servum pecus; se contra vestigiis aliorum insistere voluisse negat. Deinde rationem reddit, cur ii, qui librorum ejus lectione domi delectarentur, eosque laudarent, foris eos vituperarent.

1 Prisco si credis, Mæcenas docte, Cratino,
Nulla 2 placere diu, nec 3 vivere carmina possunt,
Quæ scribuntur 4 aquæ potoribus: 5 ut malè 6 sanos
7 Adscripsit Liber Satyris Faunisque poëtas:
8 Vina ferè dulces oluerunt manè Camœnæ:
9 Laudibus arguitur 10 vini vinosus Homerus.
Ennius ipse 11 pater nunquam, nisi 12 potus, ad 13 arma

1 Veteri illi priscæ comœdiæ auctori, qui adeò temulentus fuit, ut pelles, quibus indormiebat, plerumque perminxerit. 2 Probari hominibus præsentibus. 3 Diu ad posteros durare, in oculis & in manibus hominum versari. Metaph. ab animatis ad inanimata. Sic Od. 2. l. 2. Vivet *extento Proculejus ævo*, id est, liberalitas Proculeji semper erit in ore hominum. 4 Quæ conscribuntur à sobriis poetis, vinum non bibentibus: ut Od. 6. l. 1. *Scriberis Vario fortis*, &c. 5 Postquam ipse Bacchus ebriosorum & rusticorum omnium numero, eos qui vino impense delectantur, addidit & inseruit. 6 Ebrietate furentes, intemperantes. Metaph. à corpore ad animum malè affectum & intemperantem. 7 Translatio vel à militia, vel à more civitatum, ubi novi vel milites vel cives propriè dicuntur adscribi; undè *adscriptitii cives* vocantur. 8 Dulces illorum Musæ etiam matutino tempore sobriæ non fuerunt. 9 Homerus convincitur ac declaratur ad vinum propensus fuisse propter laudationem vini, vel eò quòd crebro in operibus suis vinum laudavit. 10 Paranomasia est, ubi vox, commutatis aliquot literis vel syllabis, commutatur quoque significatione. 11 Primus poeta Latinus, qui bella versibus egregie scripsit. 12 Ebrius, & vino calefactus. 13 Romanorum, id est, ad libros annalium de armis Romanorum scribendos.

1 Prosiluit 2 dicenda. 3 Forum 4 Putealque Libonis
5 Mandabo siccis, 6 adimam cantare severis.
Hoc simul 7 edixit, 8 non cessavêre poëtæ
9 Nocturno certare mero, 10 putere diurno,
Quid? si quis vultu torvo ferus, et 12 pede nudo,
Exiguæque togæ simulet 13 textore Catonem,
Virtutemne repræsentet moresque Catonis?
14 Rupit Hyarbitam 15 Timagenis æmula 16 lingua,
Dum 17 studet urbanus, tenditque disertus haberi.
18 Decipit exemplar vitiis imitabile. Quòd si

1 Cum impetu ferebatur. Alleg. è Metaphoris ab indicta pugna, vel ab improvisa hostium excursione, contrà quos raptim & turbatè concurritur ad arma. 2 Carmine. 3 Res forenses sive causas & lites in foro tractari solitas, id est, ut sese ad causas agendas conferant, ut in tribunalibus versentur. Est hic primum Prosopopœja, ubi Cratinus vel Ennius, vel potiùs ipse Horatius inducitur in suis versibus tanquam poetarum prætor promulgans edictum, ne sobrii poesin attingant: deinde Alleg. è duplici Metonymia subjectorum pro rebus ibi tractatis, litibus ac judiciis. 4 Locum sive sedem prætoris à Libone in foro Romano collocatam. Vide Sat. 6. lib. 2. 5 Committam sobriis hominibus mane frequentandum. 6 Non concedam cantus, sive facultatem componendi carminis, hominibus morosis & seria studia colentibus. 7 Postquam, simulac Ennius vel Cratinus, tanquam prætor, verbis prætoriis, quasi præcepit & clare dixit, à poetica ad causas & judicia sobrios esse abstrahendos. Sumtum est à judicibus & magistratu. Al. *edixi* legunt, & ab Horatio illud edictum volunt, non autem à Cratino, multo minùs ab Ennio, quippe cui edictum non conveniat, qui jam ut testis auditus sit. Al. *edixti*, et ad Mæcenatem illa omnia referunt, *Laudibus arguitur vini*. &c. 8 Ex eo tempore nunquam sobrii fuerunt poetæ nostrates. 9 Certatim cum æqualibus totam noctem potare. 10 Et diurno tempore è nocturna crapula vina olere, & vinolentum halitum spirare. 11 Si quis imitetur torvum Catonis Uticensis vultum, id est, gravis & severus incederes, & nuditatem pedum & angustæ togæ texturam, illene ob id vitam sanctissimam Catonis illiusque mores imitabitur? De hoc lege Plutarch. in ipsius vita. 12 Cato in publicum sinè calceis prodibat. 13 Texta toga, vel textura togæ. Meton. effic. pro effec. ut supra Ep. 1. *Si curtatus in aequali tonsura capillos Occurri*, id est, tonsore. 14 Lingua Hyarbitæ Mauri, quæ æmula fuit Timagenis, id est, dùm Timagenis rhetoris eloquentiam, inter pocula post convivia declamantis, imitari conatur, dirupit, id est, exitio dedit, perdidit Hyarbitam, dùm nimium clamando Timagenis eloquentiam æmulatur. Cic. Epist. ad Marium l. 7. *His ego tamen diebus ludis scenicis, ne forte videar tibi non modo non beatus, sed nec liber omninò fuisse:* dirupi *pænè me in judicio Galli Caninii familiaris tui:* ex quo *dirupti* appellantur. 15 Timagenis eloquentiæ. Meton. subj. 16 Vox vehementissimæ contentionis, qua ipse Hyarbitas usus est in exprimenda Timagenis eloquentia. Meton. effic. 17 Et dùm conatur & contendit Timagenis similis & facundus haberi. 18 Plerumque magni viri exemplar, quod omnibus debet esse imitabile, in quo virtutes cum quibusdam vitiis conjunctæ sunt, vitiis decipit, inque illo se citius vitia, quam virtutes ad imitationem offerunt, & sic imitator plerumque inducitur, ut, virtutibus omissis, vitia sectetur.

1 Pallerem casu, biberent 2 exangue cuminum.
3 O imitatores, 4 servum pecus, 5 ut mihi 6 sæpè
7 Bilem, sæpè 8 jocum, vestri movêre 9 tumultus!
10 Libera per vacuum posui 11 vestigia 12 princeps,
Non aliena meo pressi pede: 13 qui sibi fidet
Dux, reget 14 examen. 15 Parios ego primus 16 iambos
Ostendi 17 Latio, 18 numeros animosque secutus
Archilochi, non 19 res, et 20 agentia verba Lycamben.
Ac ne me 21 foliis ideò brevioribus ornes,
Quòd timui mutare 22 modos et carminis artem:

1 Si ego, inquit Horatius, moribus exemplum imitabile me exhiberem, & interim præter solitum pallorem morbo vel studio, mei imitatores stulti biberent cuminum, quod eos redderet exsangues, id est, pallidos, id est, vitium mei corporis pallorem imitarentur. 2 Meton. effect. 3 O temulentos poetas, vitiorum potiùs, quam virtutis poeticæ imitatores, aliorum vilia mancipia, ventri servientes tanquam bestiæ serviles. Exclamatio succensentis hujusmodi ingeniis. 4 Metaph. Sic loquitur Lucan. l. 6. *O famuli turpes*, servum pecus! utrobique *servum* adjectivum est: ut apud Cic. Agr. 2. *prædia serva*, quibus *libera* opponuntur. 5 Quam sæpè. Sic Epod. 2. *Ut gaudet*! 6 Anadiplosis. 7 Iracundiam. 8 Risum, id est, dum ab aliorum exemplis, ne in vitiis quidem, vultis discedere, mox indignor, mox rideo. 9 Vestri timores, vestræ conturbationes. *Tumultus* enim est timor multus, ut ait Cic. Philip. 8. *Quid est aliud tumultus, nisi perturbatio tanta, ut major timor oriatur? undè etiam nomen dictum est tumultus.* 10 Ego Horatius neminem Latinorum imitatus sum, sed vestigia mea nullius servitio devota per locum, à nemine ante occupatum, fixi, præcedentem non sum secutus. 11 Alleg. è Metaphora, à viatoribus, qui primi per devia faciunt iter, & illi viam aliis dicuntur parare & monstrare: Sic Horatius princeps fuit qui ad lyricam poesin aliis Latinis aditum munivit. 12 Primus. Sic Od. ult. l. 3. Princeps *Æolium carmen ad Italos Deduxisse modos.* Ostendit ergo deinceps, quantum à servili illa imitatione differat. 13 Qui suo ingenio & virtuti confidit, non dubitabit aliis præesse seu præire. 14 Metaph. à sobole novarum apum, quæ sibi deligunt reges & ductores, ut è 4. Georg. cognosci potest. Itaque inter apes, quæ magis, quam aliæ, viribus suis confidunt, cæteras regunt: quam fiduciam Horatius sibi sumit in lyricis. 15 Inventos ab Archilocho, qui fuit ex Paro insula maris Ægei. Meton. subj. loci pro indigena Archilocho. 16 Versus jambicos. Synecd. mem. pro integro. 17 Latinis hominibus, id est, primus inter Latinos lyrica conscripsi. Meton. subj. 18 Rhythmum, vel metrum, elationemque animi, vim & spiritus. 19 Materiam & res hostiles, quales ille maledicentissime tractavit. 20 Quibus Lycamben socerum cum filia ad suspendium adegit. 21 Laureæ coronæ, id est, ne mihi ideò minorem debito laudem tribuas, o Mæcenas, vel parcius laudes. *Laurus* enim & *hedera* poetarum præmia sunt, pro laudis magnitudine largius benigniusque donanda. Duplex est tropus, prior est Synecd. gen. pro laurea, id est, ramo lauri: posterior est Meton. signi pro signata laude & honore. 22 Archilochii carminis. Synecd. gen. pro Iambici & eorum compositione.

1 Temperat Archilochi Musam pede 2 mascula 3 Sappho,
Temperat Alcæus, 4 sed rebus et ordine dispar
Nec 5 socerum quærit, quem versibus 6 obliuat atris,
Nec sponsæ laqueum 7 famoso carmine nectit.
8 Hunc ego 9 non alio dictum prius ore Latinis
10 Vulgavi fidicen: 11 juvat immemorata ferentem
Ingenuis oculusque legi, manibusque teneri.
12 Scire velis, mea cur 13 ingratus opuscula lector
Laudet ametque 14 domi, 15 premat 16 extra limen iniquus?
17 Non ego 18 ventosæ plebis 19 suffragia 20 venor
21 Impensis cœnarum et tritæ munere vestis:
Non ego, nobilium scriptorum 22 auditor et ultor

1 Metrum Archilochi, quod nos imitamur, versibus Alcæi & Sapphus temperamus in carminum nostrorum libris. 2 Quæ fuit animo forti & virili. Metaph. est à fortitudine virorum, quæ hic tribuitur mulieri, quia se præstitit virilem in studiis virorum tractandis, magnisque rebus suscipiendis ac perficiendis. 3 Hæc vox, ut *Musam* & *Alcaeus*. Met. n. continuatam habet effic. pro effectis versibus Sapphicis, qui mixti cum jambicis faciunt genus carminis temperatum. 4 Sed argumento, materia & versuum dispositione apud me dissimilis est, dum varia in lyricis tracto, alioque pedum ordine utor, variisque carminum generibus. 5 Nec Alcæus meus, ut Archilochus ille, quærit Licamben versibus maledicentissimis excarnificandum, patrem Neobules, quæ fuit desponsata Archilocho, & postea denegata: unde hic justa incensus ira diros evomuit jambos in utrumque. Synecd. gen. 6 Versibus maledicis & infaustis polluat & dedecoret. Metaph. à liquidis & humidis, quibus corpora polluuntur ad notam infamiæ alteri inurendam. 7 Nec ille carmine maledico atque infamante aliquem sponsæ alicui laqueum collo adnectit, ut ille Neobulen. Lycambes filiam, sibi desponsatam uxorem, & dein à patre negatam, carmine ad laqueum compulit. Meton. effect. 8 Archilochum, id est, versus ab Archilocho factos, quos nemo ante Horatium fecerat Latinos. Meton. effic. 9 Non ab alio ore Latini poetæ ante me dictum. 10 Ego divulgavi & Latinis versibus expressi, existens fidicen, id est, poeta lyricus. 11 Juvat me Horatium, dum nunquam ante me ab alio ex Latinis dicta profero, carmina mea ingenuorum hominum oculis legi & manibus teri. 12 Si scire velis. Προκατάληψις, cùm non scribat carmen maledicum, cur in publicum non laudetur, nec populi manibus teratur. 13 Malevolus, dum meritam laudem mihi non retribuit. 14 Privatim. 15 Sed foris in publico, & in cœtu hominum tanquam inimicus, dum sine præmio laudanda laudare non vult, vituperet, seque illis delectari dissimulet. 16 Extra domum Synecd. part. 17 Ut solent indocti poetæ. 18 Inconstantis & mobilis. Hic tropus Ep. 8. notatus est: *Romae Tibur amem ventosus, Tibure Romam*. 19 Favorem aut laudem. 20 Comparare studeo, capto. Metaph. à venatoribus, qui laborem sub dio ferunt, pernoctant in nive. 21 Sumtuosis conviviis. 22 Qui audio scripta nobilium poetarum & castigo & emendo, dum mea illis recito.

1 Grammaticas ambire tribus et 2 pulpita dignor.
3 Hinc illæ lachrymæ. 4 Spissis indigna 5 theatris
Scripta pudet recitare, et nugis addere 6 pondus.
Si dixi: 7 Rides, ait, et 8 Jovis auribus ista
Servas: 9 fidis enim manare poëtica 10 mella
Te solum, 11 tibi pulcher. 12 Ad hæc ego naribus uti
Formido, et 13 luctantis acuto ne secer ungui:
Displicet iste 14 locus, clamo, et 15 diludia posco.
16 Ludus enim genuit 17 trepidum certamen et 18 iram,
Ira 19 truces inimicitias et 20 funebre bellum.

1 Grammaticorum multitudinem in scholis sollicitare ac prensare, ut in scholis carmina mea laudent, puerisque prælegant. Alleg. est è continuatis Metaph. a petentibus magistratum, qui vicatim & viritim gratiam à laturis suffragia captant ambitiosè, & aucupantur multitudinis favorem diligenti prensatione. 2 Auditoria, in quibus recitentur à grammaticis mea scripta. Pars pro toto. *Pulpitum* enim proprie suggestum significat, id est, locum editum, unde auctorum scripta recitabantur. Al. pro magistris exponunt, qui in sublimi præsident cæteris. 3 Ex hac causa indignatio apud grammaticos exoritur, meaque carmina contemnunt, quòd illos nullis muneribus ornare soleam. 4 Ordo est: Si dixi, pudet *me* recitare scripta *mea*, quæ indigna sunt theatris spissis, id est, hominum multitudine plenis, & addere nugis *meis* pondus: rides, ait *aliquis invidus*. 5 Meton. è subj. pro frequenti conventu spectatorum & doctorum virorum audientium. 6 Et nugas meas tanquam res quantivis pretii venditare. Sumtum à libripendibus, qui dum pecuniam, vel res alias venales, pensant, tacito motu trutinæ, levibus gravitatem, contra gravibus levitatem, ex ipsorum usu inducere solent. 7 O Horati, tu nos irrides, cum ais scripta tua indigna theatris esse, respondet aliquis mihi. Brevis accessus ad Prosopopœiam cujusdam, quem poeta facit loquentem. 8 Augusti, Jovis nostri, id est, tua scripta vis ab uno Augusto legi atque audiri, ac proinde nos scriptis tuis audiendis indignos judicas. Metaph. est, qua nomen maximi deorum tribuitur homini. Virg. Ecl. 1. Deus *nobis hæc otia fecit*, ad Augustum indicandum, qui pro deo ubique habetur. 9 Confidis enim te solum poetica mella instillare & infundere auribus Augusti, id est, de te solo versus quovis melle dulciores profluere. 10 Metaph. est ad bonitatem carminis Horatiani commendandam. 11 Tuo judicio bonus poeta es, de nobis aliis nihil laboras. 12 Ad hæc verba reprehensoris mei superbiam mihi exprobrantia vereor irridere quæ dixit. Narium inflexio irridentium gestus est. 13 Mecum contendentis unguibus dilacerer. Sumtum hoc est à lucta, ubi luctatores sese unguibus lacerant, ad eos, qui invicem sua scripta recitant, aut inter se committuntur. 14 Istud theatrum, in quo carmina mea palam recitentur, mihi displicet. Synecd gen. 15 Intermissionem digladiandi, id est, spatium emendandi carmina, & respondendi dilationem peto. Metaph. à ludorum dilatione gladiatoribus concessa. 16 Poetarum contentio. 17 In quo trepidant ii, qui certamen ineunt. Meton effec. 18 Duplex est hic dictionis figura. Polyptoton & Climax. 19 Horribiles & sævas. 20 Lamentabile, efficiens multas cædes, & dans funera. Meton. eff. c. Sic Od. 21. l. 1. dixit *bellum lachrymosum*, id est, quod lachrymas exprimit.

Epist. XX.

AD LIBRUM SUUM.

Librum suum compellat in lucem prodire cupientem, à quo eum, propositis, quæ impendent, periculis, deterrere conatur. De suo genere vita et moribus, nec non de corporis statura et ætate, quædam refert, quæ ab eo narrari velit.

1 Vertumnum Janumque, liber, spectare videris:
Scilicet, 2 ut prostes 3 Sosiorum 4 pumice mundus,
Odisti 5 claves et grata 6 sigilla 7 pudico,
Paucis ostendi 8 gemis, et 9 communia laudas,
10 Non ita nutritus: 11 fuge, quò discedere 12 gestis 5
Non erit 13 emisso reditus tibi. Quid 14 miser egi?
Quid volui? dices, ubi quis 15 te læserit: et scis
16 In breve te cogi, 17 cùm plenus languet amator.

1 O liber, tu videris mihi oculos tuos torquere ad Vertumni Janique templa & fora: id est, tu gestis in publicum prodire. *Vertumnus* & *Janus* dii sunt, qui præsunt rebus vendentium & ementium, ante quorum templa vel statuas erant loca in quibus cum cæteris rebus libri etiam venales erant librariorum columnis affixi. Tota Epistola est è perpetuis Metaph. cum interjectu passim aliorum troporum, ideòque Allegorica. Nam primùm libro, qui est res inanimata, tribuitur motus, sensus, judicium, voluntas, &c. Deinde nomina deorum per Meton. & templorum adjunctorum significant subjectos vicos, ubi libri & aliæ merces vendebantur. 2 Ut ibi venum exponaris. Metaph. à prostitutis mulieribus, quæ meretricio quæstu primis quibusque scortatoribus sui faciunt copiam impudice. 3 Fratrum bibliopolarum, id est, bibliopolarum & mercatorum, qui libros venales expolire solent. Synecd. spec. *Sosii* fuerunt duo fratres Romæ bibliopolæ, & librarii scriptores. 4 Lapide cavernoso, quo libri lævigantur, ornatus. 5 Quibus arcis includaris: id est, non vis domi contineri, sed in publicum prodire. Meton. causæ instrumentalis pro inclusione. Hæc quoque ab hominibus sumta sunt. *odium*, *gemitus*, *laus*, *gaudium*, & ad librum translata. 6 Quibus consignatus ad certos tantùm mittaris. 7 Libro verecundo. 8 Doles & quereris te à paucis lectoribus legi. 9 Conventus theatri publicos. 10 Qui tamen non eum in finem elaboratus & à me conscriptus, vel expolitus, ut in omnium manus pervenire possis. Metaph. est à nutricibus infantium. 11 Illum locum devita. Permissio est invidiosa. 12 Cupis. Sic de Art. gestit *paribus collidere.* 13 Cum semel emissus & in lucem editus fueris, non licebit tibi ad me reverti. Sic de Art. *Quis tamen exiguos elegos* emiserit *auctor.* Sumtum videtur à captivis, qui propriè dicuntur emitti è carcere. 14 Brevis est Prosopopœia, quæ inducit librum editionis jam factæ pœnitentem, & querelas κατὰ τὴν συμπλοκὴν effundentem. 15 Reprehenderit. 16 Complicari, id est, contemni & abjici. Volumina, quibus utebantur veteres, nisi explicarentur atque evolverentur, legi non poterant. 17 Cùm lector tui videndi antea cupidus, est languidus & legendo defessus.

Quòd si non 1 odio peccantis desipit 2 augur,
Charus eris 3 Romæ, 4 donec te deserat 5 ætas.
Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi
Cœperis, aut 6 tineas pasces 7 taciturnus inertes,
Aut 8 fugies Uticam, aut 9 vinctus mitteris 10 Ilerdam:
Ridebit 11 monitor non exauditus, 12 ut ille,
Qui 13 malè parentem in rupes protrusit asellum
Iratus. 14 Quis enim 15 invitum servare laboret?
16 Hic quoque te manet, ut pueros 17 elementa docentem
Occupet extremis in 18 vicis balba 19 senectus.
20 Cùm tibi sol tepidus plures admoverit 21 aures,
22 Me libertino natum patre, et 23 in tenui re
Majores 24 pennas nido extendisse loquêris,
Ut quantum 25 generi 26 demas, virtutibus addas.
Me 27 primis Urbis belli placuisse domîque,
28 Corporis exigui, 29 præcanum, 30 solibus aptum,
31 Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.

1 Dum nimia ira ob peccatum tuum tuum impeditus vera fortè vaticinari nequit. 2 Horatius, ut vates, futura prædicturus, non aberrat. Synecd. gen. 3 Tamdiu placebis Romanis civibus lectoribus. Meton. subj 4 Dum novus eris: nova enim vulgo placere solent, vetera non item. 5 Juventus. Synecd. gen. 6 Quæ te corrodent. 7 Quia a nemine legeris. 8 Exulabis. Est *Utica* urbs Africæ. 9 Fient ex te epistolarum integumenta. Solebant veteres alia charta suas epistolas operire. 10 Hispaniæ civitatem. 11 Horatius tuus, qui, ne prodires, fideliter monuit, à te non exauditus, te ridebit, nec tecum dolebit. Synecd. gen. 12 Periphrasis est agasonis. 13 Benè ducenti sibi non obtemperantem præcipitem dedit, deturbavit: ita te quoque abjiciet. 14 Nam *Invitum qui servat, idem facit occidenti.* 15 Librum suæ saluti infensum. 16 Hoc quoque periculum te expectat, tibique venturum est. 17 Qui pueros literas docebis. 18 Urbis. 19 Ut senes pædagogi ætate balbutientes tractent te, tuosque versus pueris proponant. Meton. adj. 20 Cùm meridies, quo tempore solis calor invalescit, plures auditores calore suo tibi attribuerit, ut ita à multis audiaris. 21 Auditorum. 22 Loquaris, id est, dices me ex obscura familia ortum esse; ut Sat. 6. l. 1. *Nunc ad me redeo* libertino patre natum. 23 In angusta & parva re familiari. 24 Pennas meas majores, quàm nidus meus fuit, extendisse, id est, vitam fortunasque meas ultrà familiam genusque sustulisse, ita ut virtute & ingenio humilitatem generis mei illustrarim. Alleg. ab avibus, quæ solent adeò excrescere, ut eas nidus, à parentibus extructus, capere non possit, ad ostendendum, quantam Horatius ad natales suos attulerit dignitatis accessionem. 25 Natalibus meis. 26 Epistrophe. 27 Dicet me principibus urbis Romæ, Augusto, Mæcenati, Polioni, &c. in militia & in pace placuisse. 28 Staturæ brevis. 29 Canum ante tempus. 30 Solis calore gaudentem, illumque facile suaviterque ferentem. Meton. causæ. 31 Ad irascendum, id est, iracundum, ita tamen ut sim facile placandus.

Fortè meum si quis te percunctabitur 1 ævum,
Me quater undenos sciat implevisse 2 Decembres,
Collegam Lepidum quo 3 duxit Lollius 4 anno.

1 Meos ætatis annos. 2 Annos quater undenos, id est, efficientes quatuor & quadraginta. Synecd. part. 3 In consulatu habuit. 4 Eo anno.

Q. HORATII FLACCI

EPISTOLARUM

LIBER SECUNDUS.

Epist. I.

AD AUGUSTUM.

Queritur de pravo Romanorum suæ ætatis judicio, poëmata è vetustate æstimantium, et nova non ob aliud, quam quod nova essent fastidientium, cum tamen multa sint in veteribus poëtis reprehensione digna. Poëticæ studium non multis ante sæculis Romæ coli cœptum esse dicit: et fatetur quidem, non minus indoctos, quam doctos, poëmata scribere: sed aliqua commoda hunc illorum errorem consequi, atque adeò, qualescunque sint, illo suo poëticæ studio ipsi reipublicæ utiles esse ostendit. Poësin, initio rudem, non nisi serò ex Græcorum lectione expoliri cœpisse ait, cum Græcia capta cæteras etiam artes agresti Latio intulit. Vulgi de comœdiâ, tanquam opere minime laborioso, judicium reprehendit, et quæ à scribendis fabulis multos deterreant, exponit. Postremo de poëtis illis agit, qui non spectatoribus scribunt, sed lectoribus: et Augustum ad calcar illis addendum hortatur, ejus de Virgilio et Vario judicium laudans.

1 Cum tot 2 sustineas et tanta negotia 3 solus,
4 Res Italas armis 5 tuteris, 6 moribus ornes,
7 Legibus emendes, 8 in publica commoda peccem,

1 Cum tantam imperii molem in terrarum orbis administratione sustineas. Exorditur à deprecatione brevitatis epistolæ, captans Augusti benevolentiam à negotiorum magnitudine, quæ non patitur eum prolixis scriptis legendis operam dare. 2 Sumtum à gerulis, vel adminiculis rerum caducarum; ut apud Cic. *humeris remp. sustinere*, ad magnitudinem muneris Augusti indicandam. 3 Per partes enim, id est, per diversas factiones, cò jam ventum erat, ut necesse esset reip. per unum consuli. Mortuo igitur Lepido, & victo apud Actium Antonio, constituto Augusti Cæsaris principatu, hæc scripsit Horatius. 4 Imperium & dignitatem Romanam. 5 Defendas. 6 Bonis institutis decores. 7 Metu pœnæ corrigas, quæ ex legibus infertur. 8 Contra reip. utilitatem delinquam.

1 Si longo sermone morer 2 tua tempora, 3 Cæsar.
4 Romulus, et 5 Liber pater, et cum 6 Castore 7 Pollux,
8 Post ingentia facta deorum in templa recepti,
9 Dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
10 Componunt, 11 agros assignant, oppida condunt,
12 Ploravere suis 13 non respondere favorem
Speratum meritis: diram 14 qui contudit hydram,
15 Notaque 16 fatali 17 portenta labore 18 subegit,
19 Comperit invidiam 20 supremo fine domari.
21 Urit enim fulgore suo, qui prægravat 22 artes
Infra se positas: 23 extinctus amabitur idem.
24 Præsenti tibi 25 maturos largimur honores,
26 Jurandasque tuum per nomen ponimus aras,
27 Nil oriturum alias, 28 nil ortum tale fatentes.
Sed 29 tuus hic populus, sapiens et 30 justus in uno

1 Si verbosa aliqua epistola diu detineam. 2 Tuas res atque negotia certo tempore administranda & conficienda. Meton. adj. 3 Auguste. Synecd. gen. 4 Romani nominis pater, & urbis fundator, qui post mortem demum Quirinus dictus, & deus habitus est. 5 Bacchus, qui animum curis liberat, Jovis Semelesque filius. 6 Fratre. 7 Jovis Ledæque filius, optime de mortalibus meritus. 8 Post res fortissimè gestas: id est, post finem vitæ inter deos in cœlum relati sunt. 9 Dum in terra vivunt inter homines. 10 Inter homines finiunt, sedant, id est, dum pacem inter homines conciliant. 11 Dum suum cuique assignant. 12 Questi sunt. 13 Eum favorem, quem a populo speraverant, non esse suis in eum meritis parem. Virg. Georg. *Illa seges demum votis respondet avari Agricolæ*, id est, convenit & par est votis agricolæ. 14 Hercules, Jovis & Alcmenæ filius, qui diram hydram in Lerna palude clava sua interemit. Synecd. periphrasis. 15 In mundo. 16 A dea Junone imperato, cui destinatus erat fatis deorum. 17 Monstra. 18 Profligavit. 19 Cognovit. 20 Morte ipsa sive post fata quiescere. Ovid. *Pascitur in vivis livor, post fata quiescit*. Synecd. gen. In rebus enim humanis varii sunt fines supremi. 21 Ille enim, qui artifices se inferiores præclarioribus artibus onerat & opprimit, alios sua virtute ad invidiam accendit & dolore afficit, ut nimius solis æstus subjecta corpora. Hinc livor in viventibus. Alleg. è Metaphoris. 22 Artifices minùs peritos. Meton. adj. 23 Verùm idem, ubi mortuus fuerit, tùm demum ab omnibus coletur. Metaph. 24 Tibi verò, Auguste Cæsar, viventi. Sic Od. 5. l. 3. *præsens Divus habebitur Augustus, adjectis Britannis Imperio, gravibusque Persis*. 25 Tempestivos deorum honores, quos alii post mortem demùm consecuti sunt, tibi vivo, ante mortem tuam, quam illi honores tui quasi maturescunt, decernimus. Metaph. à fructibus, qui tempestive percipiuntur & conduntur, nec eorum carptura differtur, dùm flaccescant. 26 Arasque in honorem nominis tui erigimus, ad quas per tuum tanquam dei nomen juraturi sumus. 27 Nullum talem, qualis tu es. 28 Anaphora. 29 Romanus. 30 Justus est in hac re æstimator.

Te 1 nostris ducibus, 2 te Grajis, anteferendo,
3 Cætera nequaquam simili ratione modoque
Æstimat; et, 4 nisi quae terris semota, 5 suisque
Temporibus defuncta videt, 6 fastidit et odit,
7 Sic fautor veterum, ut 8 tabulas peccare vetantes,
9 Quas bis quinque viri sanxerunt, fœdera 10 regum
11 Vel Gabiis, vel cum rigidis æquata Sabinis,
12 Pontificium libros, 13 annosa volumina vatum,
Dictitet Albano 14 Musas in monte locutas.
15 Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque
Scripta, vel optima, Romani 16 pensantur eâdem
Scriptores trutinâ: non est, 17 quòd multa loquamur:
18 Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
19 Venimus ad summum fortunæ, 20 pingimus, atque
21 Psallimus, et luctamur Achivis doctius 22 unctis.
Si meliora 23 dies, ut vina, poëmata reddit,

1 Romulo, Numæ, aliisque regibus. 2 Dum te Herculi, Castori, Polluci, Baccho, aliisque Græcis ducibus præponit, dum tibi viventi digna persolvit, quæ aliis demum post mortem. Anaphora. 3 De cæteris rebus non recte judicat: nam veteres poetas ob solam vetustatem novis anteponit. 4 Nisi mortua & à terris abstracta, id est, poetas mortuos. 5 Et quæ præterierunt. 6 Aspernatur & aversatur. 7 Ita favens veterum scriptis, ut dictitet Albano, &c. 8 Leges, jus Romanorum continentes, inscriptas in 12. tabulis. Meton. subj. 9 Quas decemviri confirmarunt. 10 Romanorum. 11 Quæ vel Tarquinio Superbo rege cum Gabiis, vel cum duris & pertinacibus Sabinis, diuturna bella cum Romanis gerentibus, justis conditionibus icta & composita sunt. 12 A Numa de sacrificiis scriptos, id est, jura pontificia. Meton. subj. 13 Antiquissima poetarum carmina. 14 A Musarum ore fluxisse, ac proinde non hominum opera esse. 15 Si, quia inter scripta Græcorum antiquissima quæque etiam sunt optima, idcircò Romani scriptores, quò antiquiores erunt, eò meliores habebuntur, &c. 16 Eadem ratione æstimandi & judicandi sunt. Metaph. à rebus, quæ ponderantur, ad earum valorem pernoscendum. 17 Cur hisce absurdissimis refellendis multum verborum insumamus. Virg. Ecl. 3. *nihil est*, quòd *pocula laudes*. 18 Idem enim est ac si dicerem: Intra oleam arborem sub cortice nihil est duri, neque nucis putamen ligneum est durum: tùm enim perspicuè vera negarem, & perspicuè falsa assererem. Nihil enim certius, quam intra oleam os esse, nihil apertius, quàm extra in nuce putamen durum esse. 19 Quod perinde etiam esset, ac si dicerem: Nos Romani in summum Fortunæ evasimus, ut illa ampliùs quidquam nobis addere non possit. 20 Nos Romani. 21 Cithara canimus, fidibus scimus. 22 Multò meliùs, quam ipsi Græci, qui luctantes ungi solebant: quod non minùs absurdum est illis superioribus. Nos enim Romani ut in his artibus & certaminibus, ita in literis potissimùm à Græcis superamur. 23 Vetustas temporis.

1 Scire velim, 2 pretium chartis 3 quotus arroget annus.
Scriptor 4 abhinc annos centum qui 5 decidit; inter
Perfectos veteresque referri debet, an inter
6 Viles atque novos? 7 excludat jurgia finis.
8 Est vetus atque probus, centum qui perficit annos.
Quid? 9 qui deperiit minor uno mense vel anno,
Inter quos referendus erit? veteresne poëtas?
10 An quos et præsens et postera 11 respuet ætas?
12 Iste quidem veteres 13 inter ponetur honestè,
Qui vel mense brevi, vel toto est 14 junior anno.
15 Utor permisso, 16 caudæque pilos ut equinæ
Paulatim vello, 17 demo unum, 18 demo etiam unum,
19 Dum cadat 20 elusus ratione ruentis acervi,

1 Ἀνακοίνωσις est & communicatio deliberantis de tempore necessario ad vetustatem poematis assignandam. 2 Quot anni autoritatem acquirant poetarum carminibus, id est, quanto tempore carmen vetus laudabile & pretiosum sit habendum, & hanc antiquitatis laudem titulumque consequatur. 3 Vigesimus, septuagesimus, aut centesimus. 4 Ante. 5 Decessit è vita, mortuus est. Hæc Metaph. à deciduis plantarum floribus ac foliis notata est Od. 7. l. 4. ad hunc versiculum, *Nos, ubi decidimus.* 6 Contemtos. 7 Definitus temporis & constitutus terminus omnem controversiam de carminis antiquitate & nobilitate dirimat. Responsio est. 8 Sc. hic dices; Ille poeta, quem post mortem suam centum anni perficiunt & probatum reddunt, est vetus atque laudabilis. 9 Qui poeta mortuus est minor, id est, junior uno mense, id est, cui unus mensis, vel annus deest, quo minus ante centum annos mortuus sit. 10 An inter novos, &c 11 Ob novitatem rejiciet. 12 Poeta. Brevis Prosopopœia alterius respondentis ad secundam quæstionem. 13 Ponetur, referetur recte inter probatos poetas. Anastrophe 14 Centum annis. 15 Utor eo, inquit Horatius, quod mihi permittis, id est, hac concessione, quod unus vel alter annus ad hanc antiquitatem nihil momenti habeat. 16 Et sicut si quis equinæ caudæ setas singulas paulatim extrahat, paulò post totam caudam extrahet, ut nullus pilus amplius restet: ita etiam ego illum centum annorum numerum singulos annos paulatim subtrahendo, subduco. Alleg. est è perpetuis Metaph. sumtis ab apologo, quo suos Sertorius milites docuit, ingenium in bello plus posse, quam vires, propositis binis equis habitus omninò contrarii, & binis hominibus plane etiam dissimilis constitutionis, uter citius evulsisset pilos caudæ sibi propositæ: homo macer & imbecillus arte & ingenii acumine caudam pilosam habitioris equi reddidit prius glabram & depilem, quam alter homo obesus & robustus caudam equi male habiti: quòd hic una vulsura id facere tentasset; ille verò varia & multiplici paulatim & singulatim. 17 De toto aufero unum annum. 18 Donec nullus amplius annus remaneat. 19 Donec is, qui poematum bonitatem vetustate & annis metitur, se victum fateatur, &c. 20 Deceptus ratione, qua continua unitatis subductione acervus centum annorum paulatim ruit & ad nihilum redigitur. Cum *acervum* dicit, manifeste alludit ad Syllogismi genus, quod *Sorites* dicitur à Dialecticis, cum aliquid minutatim & gradatim additur aut demitur.

Qui redit 1 ad fastos, et 2 virtutem æstimat 3 annis,
4 Miraturque nihil, nisi quod 5 Libitina sacravit.
6 Ennius, et 7 sapiens, et 8 fortis, et alter 9 Homerus,
Ut 10 critici dicunt, 11 leviter curare videtur,
12 Quò promissa cadant, et 13 somnia Pythagorea.
14 Nævius in manibus non est, et mentibus hæret
Penè recens: adeò 15 sanctum est vetus omne poëma.
16 Ambigitur quoties 17 uter utro sit prior: 18 aufert
Pacuvius docti famam senis: Accius 19 alti:
Dicitur Afrani 20 toga convenisse Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi 21 properare Epicharmi:
22 Vincere Cæcilius 23 gravitate, Terentius 24 arte.
25 Hos ediscit, et hos 26 arcto stipata theatro

1 Ad libros annales, in quibus consulum nomina singulorumque annorum res gestæ perscribuntur. 2 Dignitatem & bonitatem carminis. 3 Annorum multitudine: non quomodo, sed quando quid scriptum sit, curans. 4 Magni æstimat, laudat. 5 Dea mortis morti addixit, id est, quod mortuum est, id est, mortuos poetas. Meton. est effic. deæ pro effecta morte. 6 Enumerat veteres poetas, quorum Romæ familiam duxit Ennius. 7 Ob ingenii acumen. 8 Ob ingenii robur animosus. 9 Quippe cujus animam sese in somnis accepisse per Pythagoricam metempsychosin, seu animarum traductionem, videri volebat. 10 Grammatici, qui de scriptoribus & scriptis judicant, *ἀπὸ τοῦ κρίνειν*, id est, *à judicando*. Talis fuit Aristarchus inter Græcos. 11 Parum. 12 Quorsum magnæ suæ pollicitationes tendant, id est, tam negligenter scribit, ut videatur oblitus esse, an illud præstet quod promisit, an verò non: sc. num vere poematis Homerici dignitatem suo carmine exprimat, an verò ab Homero superetur. 13 Quem successum habeant Pythagorica illa somnia, quibus ex opinione Pythagoræ videri voluit in somnis Homeri animam accepisse: ex quo se optimum poetam exstitisse, versusque Homericis similes conscribere: quæ peramare ridentur à Persio Sat. 6. *Cor jubet hoc Enni, postquam destertuit esse Mæonides Quintus pavone ex Pythagoreo.* Plus itaque promittit, quam præstat, *Ennius ingenio maximus, arte rudis.* 14 Nævii, poetæ Campani, Ennio antiquioris, opera non teruntur manibus hominum, sed tota ediscuntur, & in animo hominum & memoria hærent, quasi nova esse videantur. Meton. effic. 15 Honoratum est, & unice amatur. 16 Inter homines doctos controversia oritur. 17 Uter poeta alteri poetæ dignitate & excellentia carminis præferendus sit. Polyptoton. 18 Obtinet, consequitur laudem. 19 Sublimis & elati poetæ. 20 Togata comœdia Afranii Menandro comico, ejusque Græcis palliatis fabulis similis fuisse dicitur. Meton. adj. 21 Dicitur currere ad imitationem, & appropinquâre laudi Epicharmi poetæ Siciliensis: *vel*, dicitur non laboriose, nec graviter, sed humili stylo, jocoso nugacique scribere suas comœdias. Metaph. à viatoribus. 22 Dicitur alios comicos vincere. 23 Rerum & verborum. 24 Carminis elegantia. 25 Vetustissimos poetas, sc. Nævium, Ennium, Pacuvium, Accium, Afranium, Plautum, Cæcilium, Terentium: id est, libros & comœdias illorum memoriæ mandat. Meton. effic. 26 Clausa & circumdata densâ spectatorum frequentia.

Spectat 1 Roma potens : habet hos numeratque poëtas,
Ad nostrum tempus 2 Livi scriptoris ab ævo.
Interdum vulgus 3 rectum videt, 4 est ubi peccat.
Si veteres ita miratur laudatque poëtas,
Ut 5 nihil anteferat, nihil illis comparet, 6 errat.
7 Si quædam nimis 8 antiquè, si pleraque 9 durè
Dicere credit 10 eos, 11 ignavè multa fatetur,
Et 12 sapit, et 13 mecum facit, et Jove judicat 14 æquo.
15 Non equidem insector, 16 delendaque carmina Livi
Esse reor, memini 17 quæ 18 plagosum mihi parvo
19 Orbilium 20 dictare: sed 21 emendata videri,
22 Pulchraque, et 23 exactis minimum distantia, miror.
24 Inter quæ verbum 25 emicuit si fortè 26 decorum, et
Si Versus paulo 27 concinnior unus et alter,
Injustè totum 28 ducit 29 venditque poëma.
30 Indignor quidquam reprehendi, non quia 31 crassè
Compositum 32 illepidève 33 putetur, sed quia 34 nuper:
35 Nec veniam antiquis, sed 36 honorem et præmia, posci.

1 Cives Romani. Meton. subj. loci. 2 Ab ætate Livii Andronici, poetæ antiquissimi, qui primus comœdias scripsit. 3 Verum videt, & recte judicat. 4 Est etiam interdum aliquid ubi erret. 5 Anaphora. 6 Non enim statim quod antiquum est bonum est. 7 Anaphora. 8 Imperitè, obsoletè, ἀρχαϊκῶς. 9 Nimis impolite. Metaph. ab asperitate corporum, & horrido lædenteque illorum contactu, ad aures offensas asperitate compositionis. 10 Veteres. 11 Si fatetur eos in carminibus suis multa minus accurate dicere. 12 Populus Romanus. 13 Idem, quod ego, sentit, & vere judicat. 14 Propitio, approbante, id est, verissime, æquissime & integerrime judicat. 15 Certe ego Livii versus non hostili more insector. Procatalepsis objiciendæ invidiæ, qua commotus credebatur insectari veteres poetas. 16 Abolenda. 17 Livii carmina. 18 Nimis sævum in discipulos & durum, plagas suis discipulis infligere gaudentem. 19 Magistrum meum. 20 Explicare. 21 Sed hoc miror, illa plerisque videri absoluta. 22 Et expolita. 23 Ab accuratissimis & perfectissimis poematibus minimùm differentia, & propemodùm his æqualia. 24 Livii Andronici carmina. 25 Excelluit, emicuit. Ductum est ab astris: stellæ enim proprie dicuntur micare, & per intervalla resplendere. 26 Venuste positum. 27 Elegantior & venustior emicuit. 28 Auditori seu spectatori producit, ostentat & jactat. 29 Laudat, quasi vendere vellet. Alleg. est à mercatoribus, qui suis mercibus statuunt pretium, easque dolose vendunt, asserentes esse probas, cum non sint tales nec integras. 30 Indigne seu ægre fero. 31 Rustice, crassa Minerva. 32 Sine lepore. 33 Sumtum est à purgatoribus arborum ad judicii puritatem. 34 Paulò ante compositum, id est, non doleo carmina contemni, quia mala & indocta sunt, sed quia nova. 35 Et indignor non ob vitia sua veniam vetustissimis poetis dari, sed, &c. 36 Tanquam pro exactissimis poematibus.

1 Rectè, necne, crocum floresque perambulet Attæ
2 Fabula, si dubitem; clament periisse pudorem
Cuncti pænè 4 patres, ea cùm reprehendere coner,
Quæ gravis 5 Æsopus, quæ doctus 6 Roscius 7 egit:
8 Vel quia nil rectum, 9 nisi quod placuit sibi, 10 ducunt:
Vel quia turpe putant 11 parêre minoribus, et quæ
12 Imberbes didicere, 13 senes perdenda fateri.
Jam 14 Saliare Numæ carmen qui laudat, et 15 illud,
16 Quod mecum ignorat, solus vult scire videri,
Ingeniis non ille favet plauditque 17 sepultis,
18 Nostra sed impugnat, nos 19 nostraque 20 lividus odit.
Quòd si tam 21 Græcis 22 novitas invisa fuisset,
Quàm 23 nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet,
Quod legeret 24 tereretque viritim publicus usus?
Ut primum 25 positis 26 nugari 27 Græcia bellis
Cœpit, et in vitium fortunâ 28 labier æquâ,
29 Nunc 30 athletarum studiis, nunc arsit equorum,
Marmoris, aut eboris 31 fabros, aut æris amavit,
32 Suspendit pictâ vultum mentemque tabellâ.

1 Si dubitarem, utrùm meritò & cum laude, an verò non, fabula Attæ, poetæ comici, recitetur in scena croco & floribus conspersa. 2 Meton. subj. ad significandos ipsius fabulæ actores & histriones, qui in ea agenda occupantur, & in scena, floribus strata, inambulant. 3 Me impudentem esse, qui Attæ carmina in dubium vocare ausim. 4 Romani, qui adessent. 5 Tragœdiarum actor. 6 Comœdiarum actor. 7 Populo Romano in theatris recitavit, exhibuit: undè dicuntur actores comœdi & tragœdi. 8 Anaphora. 9 Ut plerique senes solent, & ii qui male judicant. Terentium enim hoc loco imitari videtur Horatius; *Homine imperito nunquam quidquam injustius, Qui, nisi quod ipse facit, nil rectum putat.* 10 Existimant. 11 Concedere junioribus rectiùs sentientibus. 12 Cum adolescentes vel pueri adhuc essent. 13 Illa fateri, cum jam senes sint, esse negligenda & abjicienda. 14 Quod Salii, Martis sacerdotes, a Numa Pompilio institutum & factum, saliendo canebant. 15 Poema vetustissimum & obscurissimum, sc. carmen Saliare. 16 Quod mecum non intelligit. 17 Ante multos annos mortuis. 18 Sed scripta novorum poetarum oppugnat, nobisque adversatur. 19 Carmina. 20 Tanquam invidus adversatur, eò quòd nova sint. 21 Apud quos tamen merito novis præponuntur. 22 Nova viventium scripta odiosa fuissent. 23 Romanis. 24 Quod per singulos viros legeret & in manibus versaret? Certè nihil esset publicum: quippe nihil vetus est, quod non aliquando fuerit novum. 25 Finitis. Ostendit bonarum artium, quæ oblectandi causa inventæ sunt, originem atque incrementum: unde sequitur, per se, non ab annis, illas censeri oportere. 26 Rebus ludicris & levibus operam dare. Translatio à loquentibus vana, & nihil agentibus. 27 Græci cœperunt. Meton. subj. 28 Prolabi per fortunam secundam. 29 Anaphora. 30 Palæstritarum. 31 Artifices. 32 Tabulas pictas attentissimè spectavit, in easque studium & cogitationem suam contulit.

Nunc 1 tibicinibus, nunc est gavisa tragœdis,
2 Sub nutrice puella velut si luderet infans,
Quod cupidè petiit, 3 maturè plena reliquit,
Quid 4 placet 5 aut odio est, 6 quod non mutabile credas?
7 Hoc paces habuêre bonæ, 8 ventique secundi.
9 Romæ 10 dulce diu fuit et 11 solenne, 12 reclusâ
13 Manè domo vigilare, clienti 14 promere jura,
15 Cautos nominibus certis expendere nummos,
16 Majores audire, 17 minori dicere per quæ
18 Crescere res posset, minui 19 damnosa libido.
20 Mutavit mentem populus levis, et 21 calet uno
Scribendi studio, pueri patresque severi.
22 Fronde comas vincti 23 cœnant, et carmina
24 dictant.
25 Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
Invenior 26 Parthis mendacior, et 27 priùs orto
Sole 28 vigil 29 calamum et chartas et 30 scrinia
31 posco.

1 Tibia canentibus, id est, comœdis, ubi illi tibicines adhibentur. Meton. adj. 2 Veluti si puella infans sub nutrice varia puerilia tractaret. 3 Citò satiata reliquit, & pueri instar ab uno ludo ad alium brevi temporis momento transit. 4 Homini. 5 Aut displicet. 6 Nam jucundum nihil est, nisi quod reficit varietas. 7 Talia, quæ dixi, omnis generis exercitia, ludos & delitias. 8 Et prosperi fortunæ venti secum tulere, id est, ex pace & rebus secundis nata est hæc in Græcia artium varietas. Metaph. à prospere navigantibus. 9 Hactenus de Græcis. Nunc Romanos quidem serius ad res ludicras & scribendum appulisse animos ait: ut tamen, postquam cœpissent, aliis non cederent. 10 Gratum. 11 Usitatum. 12 Aperta. 13 Matutino tempore forensibus negotiis incumbere. Vide Sat. 1. l. 1. *Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.* 14 Consulenti jura depromere, id est, proferre ex legibus & statutis. Sumtum est à cellariis ac promis, qui è cellis & arcis esculenta & potulenta proferunt in usum domesticum, ad thesaurum animi eruditi, qui semper aliquid promit seu profert, quod alios juvet. 15 Nummos per chirographum datos & creditos viris bonis & fide dignis, & locupletibus debitoribus exponere atque elocare, & elocatæ pecuniæ acceptis pignoribus cavere. 16 Majorum & prudentium consilia sequi. 17 Minori consilium dare, ac talia dicere, vel facienda, vel omittenda. 18 Augeri possit res familiaris sive facultates. 19 Exsecrabilis avaritia, qua nihil in republ. damnosius. 20 Priorem illam vitæ consuetudinem populus Romanus inconstans mutavit. 21 Fervet, flagrat uno carminis scribendi, id est, poeticæ studio. Similis est translatio illi. *Fervet avaritia pectus*, Ep. 1. l. 1. 22 Lauro vel hedera, tanquam poetæ, vinctas comas habentes & coronati. Synecd. gen. 23 In conviviis. Epistrophe. 24 Ministris scribendi peritis. 25 Horatius. 26 Nam sicut Parthi fingunt se fugere, & nolle pugnare, cum vel maxime pugnant: ita ego quoque, quando nullos versus me scribere affirmo, ante lucem tamen, lumen, calamum & chartam posco. 27 Priusquam sol oriatur. 28 Animum carminibus scribendis intendens. 29 Ut versus scribam. 30 In quibus, quæ scripsi, recondam. 31 Per ministros meos.

Navem 1 agere ignarus 2 navi timet : 3 abrotonum ægro
Non 4 audet, nisi qui 5 didicit, dare. Quod medicorum est,
Promittunt medici, tractant 6 fabrilia fabri.
7 Scribimus 8 indocti doctique 9 poëmata passim.
10 Hic error tamen et levis hæc 11 insania quantas
12 Virtutes habeat, 13 sic collige. 14 Vatis avarus
Non temerè est animus, versus amat, 15 hoc studet unum :
16 Detrimenta, fugas servorum, incendia 17 ridet,
Non fraudem socio, puerove 18 incogitat ullam
Pupillo, vivit 19 siliquis et pane secundo,
20 Militiæ quamquam 21 piger et malus, 22 utilis urbi.
23 Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari,
24 Os tenerum 25 pueri balbumque poëta 26 figurat,
27 Torquet ab obscœnis jam nunc sermonibus 28 aurem,
Mox etiam 29 pectus præceptis format amicis,
30 Asperitatis et invidiæ 31 corrector et iræ,
32 Rectè facta refert, 33 orientia tempora notis
Instruit exemplis, inopem 34 solatur et ægrum.
35 Castis cum pueris 36 ignara puella mariti

1 Gubernare. 2 Navigationis. Meton. subj. vel si mavis, ignarus navis agendæ, διὰ πολυπτώτȣ intelligere. 3 Medicinam ex herbis confectam, Synecd. spec. 4 In *timet* & *audet* est Epistrophe. 5 Artem medicandi. 6 Fabrilia opera. 7 Sc. quam quisque novit artem, in hac sese exercet. At nos scribimus, &c. 8 Paronomasia. 9 Carmina. 10 Hoc immoderatum scribendorum versuum studium. 11 Qua multi scribunt, quæ non possunt. 12 Utilitates. 13 Sic ratiocinare. Notatus est hic tropus Sat. 1. l. 2. *utque Imperet hoc natura potens, sic* collige *mecum:* 14 Poetæ animus non facilè, non sine magna aliqua causa injustus est. 15 Huic uni se totum tradit. 16 Damna. 17 Contemnit, parvi facit. 18 Molitur, machinatur. 19 Leguminibus & pane dispensatorio & furfuraceo, qui magnam partem ex furfure constat, & non multò polline. Ut autem *secundarius*, sic & *tertiarius* fuit : familia velut in classes divisa, ut pro cujusque conditione alii alio pane pascerentur: nam quò plus furfuris inest, eò deterior. 20 Procatalepsis. 21 Poeta segnis & inutilis est. 22 Tamen civilibus negotiis plurimum prodest. 23 Si hoc mihi concedis, o Cæsar, à poetica remp. adjuvari. 24 Docet hic, poetam esse utilem urbi. 25 Discipuli sui. 26 Conformat & fingit, ut rectè loquatur. 27 Detorquet, avertit. 28 Discipuli sui. 29 Animum ejus documentis utilibus honestis ac jucundis instituit. 30 Sævitiæ, χαλεπότητος. 31 Castigator. 32 Honeste facta majorum commemorat, laudat & versibus illustrat. 33 *Præsentia* tempora præteritorum temporum exemplis evidentibus instruit : id est, homines, qui hodie vivunt, & qui post nascentur de futuris commonefacit. 34 Consolatur dulcissimis versibus. 35 Quæ sequuntur spectant ad religionem, cujus cultu respub. continetur. 36 Puella innupta, ἄγαμος.

Disceret undè 1 preces, 2 vatem ni musa dedisset?
Poscit 3 opem 4 chorus, et 5 præsentia numina sentit,
6 Cœlestes implorat aquas, doctâ prece 7 blandus
8 Avertit morbos, 9 metuenda pericula 10 pellit,
Impetrat et pacem, et 11 locupletem frugibus annum,
12 Carmine di superi 13 placantur, carmine 14 manes.
15 Agricolæ prisci, 16 fortes parvoque beati,
17 Condita post frumenta 18 levantes tempore festo
Corpus, et ipsum animum, 19 spe finis dura ferentem,
20 Cum sociis operum, et pueris, et conjuge 21 fidâ,
Tellurem 22 porco, 23 Sylvanum lacte piabant,
Floribus et vino 24 Genium, memorem brevis ævi.
25 Fescennina per hunc inventa licentia morem
26 Versibus alternis 27 opprobria rustica fudit,
28 Libertasque recurrentes accepta per annos
29 Lusit amabiliter: donec jam 30 sævus apertam
31 In rabiem verti cœpit 32 jocus, et per honestas

1 Unde disceret carmina sæcularia, quæ apud antiquos diebus festis & secularibus virgines & pueri in deorum honorem canebant. 2 Poetam aliquem excitasset, qui hujusmodi preces & deorum hymnos composuisset. 3 Deorum. 4 Puerorum & virginum. 5 Deos auxiliantes & faventes experitur. 6 Pluvias, sc. cùm tellus ariditate exuritur. 7 Carmine aliquo à docto poeta conscripto diis blande supplicans. 8 Carminibus amovet. 9 Impendentia & formidabilia. 10 Precibus suis propulsat. 11 Abundantem. Sic Ep. 6. l. 1. *Mancipiis locuples.* 12 Poetarum. Epiphonema sive Acclamatio est post commendationem poeticæ virtutis, unà cum Anaphora. 13 Hominibus reconciliantur. 14 Dii inferi placantur, ne sc. noceant. 15 Prisci Romani, qui potissimum agricolæ erant. Transit ab urbanis ad agricolas prisci temporis, qui & ruris labores carmine solabantur, & nunc perceptis frugibus læti, ludendo, canendo, diis sacra faciebant: hæc autem digressio pertinet ad originem antiquæ comœdiæ altiùs repetendam. 16 Viri robusti, & paucis contenti. Sic Virg. *At patiens operum, parvoque assueta juventus.* 17 Post messem. 18 Relevantes, reficientes die festo corpus suum, messis laboribus defatigatum. 19 Qui spe finis omnium laborum & ærumnarum dura omnia in militia perferebat. 20 Cum ministris suis ac famulis. 21 Fideli. 22 Sue, quæ Telluri immolabatur propter ejus fœcunditatem. Al. *porca.* 23 Pastorum sive rusticorum deum lacte placabant; undè *piaculum*, id est, sacrificium, quo dii offensi placantur. 24 Naturæ deum placabant, qui facit homines vitæ brevitatis esse memores. Meton. effect. 25 Fescennini versus, qui magna verborum licentia constabant, inventi per hunc morem & consuetudinem veterum agricolarum, sc. dies festos post finitam messem celebrandi, habebant locum in quoslibet. 26 Ita ut unus alteri maledicta jocosa ingereret. 27 Rustica convitia & jocos profudit & jocose notavit. 28 Et hæc libertas versuum Fescenninorum quotannis usurpata sive anniversaria. 29 Jocata est facete, & versus amabiles fecit, neminem dicteriis offendentes. Synecd. gen. 30 Serius & severus. 31 In aperta convitia & contumelias converti. 32 In Fescenninis.

1 Ire domos impunè minax. 2 Doluêre cruento
3 Dente lacessiti : fuit 4 intactis quoque cura
Conditione super communi : quin etiam lex
Pœnaque 5 lata , 6 malo quæ 7 nollet carmine quenquam
Describi : 8 vertêre modum , formidine 9 fustis
10 Ad benè dicendum delectandumque redacti.
11 Græcia capta ferum victorem cepit , et artes
Intulit 12 agresti Latio. Sic horridus ille
13 Defluxit numerus 14 Saturnius , et grave virus
15 Munditiæ pepulêre : 16 sed in longum tamen ævum
Manserunt , 17 hodieque manent vestigia 18 ruris :
19 Serus enim Græcis admovit 20 acumina 21 chartis ,
Et post Punica bella 22 quietus , 23 quærere cœpit ,
Quid 24 Sophocles , et Thespis , et Æschylus 25 utile ferrent,

1 Donec jocus jam iracundus honestas quoque familias & viros honestos calumniari impune cœpit. 2 Qui viri honesti sævis contumeliis vexati hanc criminandi licentiam molestè tulerunt. 3 Maledico carmine. Metaph. 4 Nec solùm illi , qui jam tacti erant maledictis, sed etiam ii , quos maledicentia non attigerat , solliciti fuerunt , de sorte & periculo communi , quod paulò post ab aliis ad se quoque perventurum metuebant. 5 Lege constituta fuit. Al. *nata*. 6 Maledico. 7 Prohibere. 8 Ob id Romani hunc morem aliis maledicendi mutaverunt. 9 Fustigationis sive fustuarii , & coercitione , qua maledicorum hominum latratus cohiberentur. Sumtum à canibus , qui metu baculi arcentur à morsu. 10 Non ad maledicendum. 11 Tandem verò Græci , à Romanis bello subacti , vicissim ipsos Romanos victores indoctos & nondum literis & humanitate expolitos ceperunt, id est , artibus suis, quibus mores corrumpi cœpere , delectarunt : ut victorem Annibalem vicit Capua. Meton. subj. & Polyptoton. 12 Et Græci docuerunt Italiam incultam , id est , Italos feros , nullisque literis politos , artes. Meton. subj. 13 Hoc modo inconditus & impolitus ille numerus poeticus , qui ætate Saturni floruerat , id est, versus antiquissimi , perinde ac si unà cum Saturno in Italiam , ab ejus dei tutela olim *Saturniam* appellatam , venissent , obsoluerunt , inque usu esse desierunt. Metaph. est à liquidis. 14 Synecd. spec. pro asperrimo quoque numero & inculto , quem per Metaph. à serpentibus , vel à tetro odore vocat *virus*. 15 Et nitor atque elegantia artium Græcarum hostilem & feram carminum virulentiam , quæ tanquam virus aures doctas enecat , expulerunt , profligarunt. 16 Longo tempore ad bellum usque Punicum fere tertium. 17 Et etiamnum. 18 Sermonis illepidi , & antiquæ rusticitatis in Romanis poetis. Meton. subj. 19 Romanus scriptor , id est , Latini scriptores serò admodum ingenii sui vim Græcis in carminibus & scriptis cognoscendis adhibuerunt. Synecd. num. sing. 20 Metaph. à figura mathematica , quæ penetrabilior aliis est , ad subtilitatem ingenii notandam. 21 Poematibus in chartis scriptis. Meton. subj. 22 Quietem nactus , pace potiens , εἰρήνην ἄγων. 23 Investigare. 24 Horum Græcorum poetarum scripta , factæque tragœdiæ. Alleg. è continuatis Metonymiis efficientium. 25 Quid ad communem vitam commodi conferrent,

1 Tentavit quoque rem, si dignè vertere posset,
Et 2 placuit sibi, naturâ 3 sublimis et acer.
Nam 4 spirat tragicum satis, 5 et feliciter audet:
6 Sed turpem putat in scriptis, metuitque 7 lituram.
8 Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
Sudoris minimum, sed habet comœdia tantò
Plus 9 oneris, 10 quantò veniæ minus. 11 Aspice, 12 Plautus
13 Quo pacto partes tutetur amantis ephebi,
Ut patris 14 attenti, lenonis ut 15 insidiosi:
16 Quantus sit Dossennus edacibus in parasitis:
Quàm non 17 adstricto percurrat pulpita 18 socco.
19 Gestit enim nummum in loculos demittere, 20 post hoc
21 Securus, cadat, an 22 recto stet fabula 23 talo.

1 Periculum quoque fecit Romanus scriptor, an Græca in Latinum sermonem aptè atque convenienter convertere sive transferre posset. 2 In suis versionibus. 3 Magno animo præditus atque ingeniosus. 4 Romanus scriptor tragicum stylum satis convenienter spirat, id est, habet ingenium ad tragœdias Latino sermone explicandas & exprimendas natum, & valde accommodatum. Hoc sumtum est ab aura tenui, vel à plantis odoriferis, quæ fragrantes produnt ferè vim suam. 5 Et, quod incipit, perficit. 6 Sed turpe esse putat sua scripta emendare. 7 Qua versus non satis culti, & vocabula non satis lecta inducuntur, aliique versus cultiores, alia vocabula aptiora substituuntur. 8 Comœdia, quia sumit argumentum & materiam è medio populo, id est, ex vita communi, non ut tragœdia ex longinquo heroico & divino sæpè vitæ genere, idcircò creditur non esse laboriosa, & longe facilior, quam tragœdia. 9 Laboris. 10 Sc. *habet*, id est, quantò minùs ignoscitur, qui in ea scribenda alicubi titubaverit aut peccaverit. 11 Repræsentantur mores & facta Plauti & Dossenni per obliquam Prosopopœjam. 12 Nobilis ille Comicus. 13 Quàm accuratè, quàm sollicitè adolescentis meretricem amantis decorum servet ac tueatur. 14 Quo pacto patris ad rem attenti, id est, avari. 15 Aliorum loculis insidias struentis. 16 Vide, quantum studium Dossennus, poeta ille comicus, in describendis parasitis helluonibus posuerit. 17 Quam laxo & dissoluto socco aut calceo comico per scenam incedat & fabulam peragat, id est, quàm negligens & dissolutus sit in aliis personis exhibendis: parùm enim accuratas, si parasitos excipias, Dossenni fabulas fuisse significat. Alleg. est è Metaph. à viatoribus male succinctis, & ad iter expedite conficiendum male etiam comparatis, ut negligentia Dosseni in scribendo notetur. 18 Soccus convenit comœdiæ, ut tragœdiæ cothurnus. 19 Quærit enim lucrum potius, quam laudem: in ludis enim publicis ædiles sæpe ingenti pecunia comœdias à poetis redimebant. 20 Ubi lucrum cepit. 21 Parùm curat, parumque sollicitus est, an fabula sua intercidat & explodatur, an verò placeat, & attente audiatur. *Stare* enim dicitur fabula, quæ placet: *cadere*, quæ exigitur. Ter. in prolog. *In his, quas primum Cæcilii didici novas, Partim sum earum* exactus, *partim vix steti.* 22 Sumtum est ab his, qui firmissimis nituntur talis, ad designandam hujus incuriam de approbatione vel improbatione sui poematis, modo rem inde præclaram faciat. 23 Pede.

1 Quem tulit ad scenam 2 ventoso gloria curru,
3 Exanimat lentus spectator, 4 sedulus inflat.
5 Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis 6 avarum
7 Subruit aut 8 reficit. 9 Valeat 10 res ludrica, si me 180
11 Palma negata 12 macrum, 13 donata reducit 14 opimum.
15 Sæpè etiam 16 audacem fugat 17 hoc 18 terretque poëtam,
Quòd numero plures virtute et honore 19 minores,
Indocti, 20 stolidique, et 21 depugnare parati
Si 22 discordet eques, 23 media inter carmina 24 poscunt
Aut 25 ursum, aut 26 pugiles: 27 his nam plebecula 28 gaudet. 186
29 Verum equitis quoque jam migravit ab aure voluptas
Omnis 30 ad incertos oculos, et 31 gaudia vana.

1 Quem poetam vana gloria inani curru vectum ad comœdias scribendas perduxit. 2 Allusio est Metaphorica ad currus triumphantium. 3 Ignavus parumque attentus spectator ipsum tristitia afficit. Sic Od. 17. l. 2. *Cur me querelis exanimas tuis?* 4 Contrà spectator diligens, & ad audiendum promptus illum tumidum & superbum reddit. 5 Adeò levis, adeò nihili res est quæ, &c. 6 Ambitiosum & gloriæ cupidum: ut de Art. *præter laudem, nullius* avaris, sc. Grajis. Anaphora & Epiphonema. 7 Dejecit, mœrore afficit. Metaph. à re militari, cùm mœnia & propugnacula, cuniculis actis, subvertuntur. Ita animus talis poetæ dejicitur, contemto ipsius poemate. 8 Recreat, erigit. 9 Vox est contemnentis, ut apud Ter. in Andr. valeant, *qui inter nos dissidium volunt.* 10 Pereat res scenica, discedat à me comœdia & tragœdia, nihilque mihi cum iis negotii sit. Synecd. gen. 11 Victoria, cùm non placui, mihi negata. 12 Tristem. 13 Mihi à spectatoribus. 14 Lætum è theatro domum reducit. 15 Alias incommoditates refert, quibuscum comicis luctandum est, quòd sc. populus libentiùs spectet certamina, & rerum in bello captarum simulacra, quam poemata audiat, & eorum actores spectet. 16 Qui audacter multa & egregia scriberet. 17 Quod dicam. 18 A scribendis comœdiis deterret. 19 Nempe plebeji. 20 Rudes poematum & comœdiarum. Sumtum est hoc à pecudibus, ad hominem ingenii crassioris hebetiorisque indicandum. 21 Et, si equites Romani doctiores aliud, quam plebeji, velint, id est, comœdiam audire, quam alia spectacula malint, parati armis certare cum illis. 22 A plebejis dissentiat. 23 In mediis fabulis. 24 Alia sibi spectacula exhiberi. 25 Venationes, ferarum decursus. 26 Athletas. 27 Vanis spectaculis potiùs quam egregiis carminibus. 28 Delectatur. 29 Non solum vulgus, verum etiam equites & honesti viri ab aurium voluptate, quam erant ex ingenio artificioque poetæ percepturi, toti se ad oculorum oblectationem contulerunt: id est, equites jam quoque paulatim carmina incipiunt fastidire. 30 Ad incertas & varias res oculis perceptas: *vel*, ad oculos, qui variis rerum spectaculis capiuntur, & hoc & illud avide intuentur, & voti sui incerti sunt, neque constanter unam aliquam speciem, qua fruantur, probant, sed multiplici varietate rerum diversarum delectantur. 31 Spectaculorum.

Quatuor aut plures 1 aulæa premuntur in horas,
2 Dum fugiunt equitum 3 turmæ peditumque catervæ;
Mox trahitur manibus regum 4 fortuna 5 retortis,
6 Esseda festinant, 7 pilenta, 8 petorrita, 9 naves,
Captivum portatur 10 ebur, 11 captiva Corinthus.
12 Si foret in terris, rideret 13 Democritus, seu
Diversum confusa 14 genus panthera camelo,
Sive elephas 15 albus vulgi 16 converteret ora,
Spectaret populum ludis attentiùs ipsis,
17 Ut sibi præbentem mimo spectacula plura;
18 Scriptores autem narrare 19 putaret 20 asello
Fabellam surdo: nam 21 quæ pervincere voces
Evaluere sonum, 22 referunt quem nostra 23 theatra?
24 Garganum mugire putes 25 nemus, aut mare 26 Tuscum,
Tanto cum strepitu 27 ludi spectantur 28 et artes,
Divitiæque peregrinæ, quibus 29 oblitus 30 actor

1 Tapetes, quibus scena obtendebatur, complicantur & reponuntur: quæ, dum agitur fabula, explicantur ad contegendam actorum commutationem. 2 Dum simulacra pugnantium & fugientium equitum ac peditum, & mox reges captivi devictique in triumphum ducti repræsentantur ac spectantur. 3 Epistrophe. 4 Conditio misera & status, vel potius, reges miseri & infortunati in trumphum vincti trahuntur. Meton. caus. 5 Post terga revinctis. 6 Vehicula Gallica velociter in triumpho prætervehuntur. Cic. Essedum *aliquod suadeo rapias, & ad nos quam primùm recurras.* 7 Matronarum vehicula. 8 Vehicula famularum captivarum, quæ omnia ad spectaculum adducebantur in theatrum. De petorritorum origine vide Gel. l. 15. c. 30. 9 Cùm simulacrum navalis pugnæ editur. 10 Signa, imagines ex ebore factæ, hostibus ereptæ, deportantur. Meton. mat. 11 Simulacrum urbis Corinthi, quam L. Mummius cepit, ac demolitus est. In *captivum* & *captiva* est Polyptoton. 12 Si Democritus in vitam revocatus has vanitates videret. 13 Philosophus Abderites, qui omnia hominum studia tanquam vana ridebat: ut contrà Heraclitus ea deflebat. Vide Laert. 14 Animalium sc. quale est panthera cum camelo confusa, id est, camelopardalis. Primus autem Cæsar dictator ludis suis Circensibus Romæ camelopardalin ostendit. 15 Inventu rarus. 16 Ad se ab ipso histrione. 17 Utpote qui sibi præbeat multo plures ridendi materias, quam mimus aliquis aut histrio. 18 Poetas. 19 Democritus. 20 Oleum & operam perdere, quippe quos populus non magis audiat, non magis intelligat, quam surdus asinus. Proverbialis est Alleg. è Metaph. Ter. in Heaut. *Næ ille haud scit, quam mihi nunc* surdo narret fabulam. Nota, Horatium duo ridicula conjunxisse, asinum, eumque surdum. 21 Quæ voces comœdorum sive histrionum potuerunt superare populi clamorem & strepitum in theatris? 22 Reddunt. 23 Spectatores, qui sunt in theatro. Meton. subj. 24 Gargani montis in Apulia. 25 Vento concitatum. 26 Tyrrhenum, vento fluctibus & procellis turbatum, reboare. 27 Mimorum. 28 Et artificiosæ & exoticæ illæ pretiosæ histrionum vestes. 29 Commaculatus, non autem ornatus, tam splendido apparatu scenæ & ludorum. *Oblitus* est à verbo *oblino, ivi, itum*, inungo, καταχρίω, item polluo & maculo. 30 Comœdiæ.

Cùm 1 stetit in scenâ, 2 concurrit dextera lævæ.
3 Dixit adhùc aliquid? 4 Nil sanè. Quid 5 placet ergo?
6 Lana Tarentino violas imitata 7 veneno.
8 Ac ne forte putes me, 9 quæ facere ipse recusem,
Cùm 10 rectè tractent alii, laudare 11 malignè,
Ille 12 per extentum funem mihi posse videtur
Ire 13 poëta, 14 meum qui pectus inaniter angit,
15 Irritat, 16 mulcet, falsis terroribus 17 implet,
Ut 18 magus, 19 et 20 modò me Thebis, modo ponit Athenis.
21 Verùm age, et 22 his, 23 qui se lectori credere malunt,
24 Quàm spectatoris 25 fastidia ferre superbi,
26 Curam redde brevem; si munus 27 Apolline dignum
Vis complere libris, et vatibus addere 28 calcar,
29 Ut studio majore petant 30 Helicona virentem.
Multa quidem nobis facimus mala sæpè 31 poëtæ,
32 Ut vineta egomet cædam mea, 33 cùm 34 tibi librum

1 Adhùc. 2 Dextera cum læva sonitu concurrit, id est, plausus à populo datur manuum conflictu, strepitusque editur propter elegantem actoris vestitum, non propter orationem ejus qui nihil propter strepitum adhuc dixerat. 3 Cur sc. ipsi plauserint? Prosopopœja & Dialogismus est, ubi inducitur alter respondens poetæ. 4 Propter strepitum dicere potuit. 5 Populo sive spectatoribus, quare plaudant. 6 Sc. sola vestis actoris ex lana Tarentina violacei coloris. Meton. mat. 7 Colore & purpura, qua pannus inficitur. Metaph. sic Virg. *Alba nec Assyrio fucatur lana veneno.* 8 O Auguste Cæsar. Procatalepsis est. 9 Comœdias scribere. 10 Laudabiliter. 11 Parcè, angustè. 12 Posse facere aliquid rarum admirandum, & vulgo negatum, atque rem difficilem aggredi, ut funambulus σχοινοβατεῖν, & ob id magnam sui admirationem excitare. Synecd. spec. 13 Comicus. 14 Qui animum meum rebus fictis & sine causa perturbat. 15 Ad iram impellit, ὀργίζει. 16 Ad lenitatem flectit, delectat. 17 Me. 18 Præstigiator animum meum movet & impellit. 19 Et adeò apte res alibi gestas describit, ut tanquam in iis locis, ubi res gestæ sunt, præsens jam adsim. 20 Symploce. 21 Cæsar. 22 Poetis. 23 Qui privatis lectoribus malunt scribere. 24 Quam audiri & spectari. 25 Contemptum. 26 Redde aliquantum curæ, illorumque rationem habe, nec illos omninò neglige. 27 Si vis bibliothecam tuam, Apollini à te consecratam & ædificatam, elegantioribus libris instructam habere. Synecd gen. 28 Et poetas incitare, iisque incitamentum aliquod addere. Sumtum est ab equitibus equos fodientibus calcaribus ad celerem itionem. 29 Ut alacriores & attentiores sint ad scribenda carmina. 30 Scholam poeticam in hoc monte Bœotiæ Apollini & Musis sacro. Meton. subj. 31 Qui non spectatori, sed lectori scribimus. 32 Ut ipse ex vinetis meis amputem, quæ mala & inutilia sunt, id est, ut me ipsum omnium primum reprehendam, & carmina mea emendem, & demonstrem quid in ipsis vitiosum sit. Alleg. est à vinitoribus. 33 Primum poetarum peccatum est importunitas oblationis. Anaphora. 34 Auguste Cæsar.

1 Sollicito damus aut 2 fesso, 3 cùm lædimur, unum
Si quis amicorum est ausus reprehendere versum,
4 Cùm loca jam recitata revolvimus irrevocati,
5 Cùm lamentamur, non apparere labores
Nostros, et 6 tenui deducta poëmata filo,
7 Cùm speremus eò rem venturam, ut, simul atque
Carmina rescieris nos 8 fingere, 9 commodus ultrò
10 Accersas, 11 egere vetes, et scribere cogas.
12 Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales
13 Æditũos habeat 14 belli spectata domique
15 Virtus, 16 indigno non committenda poëtæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
17 Chœrilus, 18 incultis qui versibus et 19 malè natis
20 Rettulit acceptos, regale numisma, 21 Philippos.
Sed veluti 22 tractata 23 notam labemque remittunt
Atramenta, 24 ferè scriptores carmine 25 fœdo

1 De rebus benè gerendis, inque negotiis occupato perlegendum offerimus. 2 Rerum civilium administratione. 3 Alterum peccatum est, cùm graviter offendimur, & molestè ferimus. 4 Tertium, cùm partes atque loca carminis nostri, quæ jam aliquoties recitata ac satis jam intellecta sunt, non sine tædio amicorum repetimus, quamvis ab amicis non revocati simus ad illa denuò legenda. 5 Quartum, cùm conquerimur nostra scripta, & nostra poemata, subtili & acri ingenio elaborata, non vulgari, non in omnium manibus versari, non ab omnibus laudari. 6 Alleg. ex Metaph. est à tenuiter nentibus, ad notandam ingenii subtilitatem, & studii vehementiam. Vide Sat. 1. l. 2. 7 Quintum, cum speramus, &c. 8 Versus scribere. 9 Liberalis & munificus. 10 Nos. 11 Ab egestate nos vindices, immensis muneribus nos afficiendo. 12 Sed quamvis hæc nostra vanitas reprehensione digna sit, tamen &c. Verba hæc pendent à superioribus, nempè à versu 219. *multa quidem nobis.* 13 Custodes, poetas & historicos, & sui nominis præcones ac prædicatores, quorum versibus rerum à te gestarum memoria à te conservari & posteritati etiam commendari potest: sive quorum versus, tanquam sacraria, virtutem tuam reconditam servare possunt. Metaph. ab æditũis sacrarum ædium custodibus, tutoribus & instauratoribus. Vide Gell. l. 12. c. 16. 14 In bello & in pace satis superque probata. Ep. ult. l. 1. *Me primis urbis* belli *placuisse* domique. 15 Virtus tua, o Auguste. 16 Qui fœdo carmine illam deturparet potius, quam illustraret. 17 Poeta ineptissimus. 18 Ineptis, ingratis. Ordo est: Qui Philippos, regale numisma, retulit acceptos versibus incultis & male natis, id est, qui gloriatus est se ab Alexandro aureos Philippos nummos beneficio suorum versuum accepisse. Est ergo *versibus* Dativi casus. 19 Malè compositis, invita Minerva, id est, repugnante natura. 20 *Referre acceptum alicui*, est fateri se ab eo accepisse, idque in codicem accepti referre: ut, *acceptam tibi refero meam salutem.* 21 Nummos aureos Philippi regis, patris Alexandri Magni, imagine signatos. 22 Manibus contrectata. 23 Atram maculam manibus reddunt, sive in manibus relinquunt. 24 Sic ferè poetæ mali, &c. 25 Insulso.

Splendida facta 1 linunt. 2 Idem rex ille, 3 poëma
Qui tam ridiculum tam carè prodigus emit,
5 Edicto vetuit, ne quis se, præter 6 Apellem,
Pingeret, aut alius 7 Lysippo duceret 8 æra
Fortis Alexandri vultum simulantia. Quòd si
9 Judicium subtile 10 videndis artibus illud
11 Ad libros et ad hæc Musarum dona vocares,
12 Bœotum in crasso jurares aëre natum.
13 At neque 14 dedecorant tua de se judicia, atque
15 Munera, quæ multâ 16 dantis cum laude 17 tulerunt
18 Dilecti tibi 19 Virgilius Variusque poëtæ,
Nec magis expressi vultus 20 per ahenea signa,
Quàm per 21 vatis opus mores animique virorum
Clarorum apparent: nec 22 sermones ego mallem
23 Repentes per humum, quam res componere 24 gestas,
25 Terrarumque situs, et 26 flumina dicere, et arces
27 Montibus impositas, et 28 barbara regna, 29 tuisque

1 Res præclaras & laudabiles contaminant. Metaph. ab iis, qui corporibus inducunt colores, ac unguenta, fucum, liquores, &c. ad inquinamenta mali carminis notanda. 2 Alexander Magnus. 3 Chœrili inepti poetæ. 4 Tam caro pretio. 5 Publico. 6 Nobilissimum illum pictorem. Vide Plin. l. 35. c. 10. 7 A Lysippo, *vel* quam Lysippus eximius statuarius. 8 Effingeret statuas ex ære, quæ Alexandri Magni vultum exprimerent. Meton. mat. 9 Acumen Alexandri. 10 In picturis & sculpturis perspiciendis. 11 Ad versus, & carmina sive poesin transferres. 12 Jurares Alexandrum esse Bœotium sive Bœotia oriundum, i. stupidum & hebetem in dignoscendis literatorum ingeniis, quales sunt in Bœotia nati. Synecd. spec. Bœoti enim, quia in cœlo crasso versantur, solent esse ingenio obtuso. Sic de Democrito, qui natione Thrax erat, Iuv. Sat. 10. *Cujus prudentia monstrat Summos posse viros. & magna exempla daturos, Vervecum in patria crassoque sub aere nasci.* 13 Ordo est: At Virgilius Variusque poetæ dilecti tibi non dedecorant tua de se judicia. 14 Dum illos excellentissimos judicas, dumque illi se excellentissimos gerunt, & tu illos judicasti, ut Chœrilus dedecorabat judicium Alexandri, qui pravus poeta erat, & quem tamen Alexander egregium censebat, & ob id tamen pecuniæ in ipsum profundebat. 15 Tua, cum uterque decies sestertium, id est, viginti quinque millia coronatorum à te acceperit. 16 Tui dantis, o Cæsar. 17 Acceperunt à te: ut Od. 8. l. 4. *neque tu pessima munerum* Ferres. 18 Qui ob ingenii præstantiam abs te dilecti sunt, tibi cari. Sic Virg. Ecl. 2 *Dispectus* tibi *sum*, id est, à te. 19 Præstantissimi poetæ. 20 Per æreas statuas. 21 Carmen. 22 Satyras aut epistolas conscribere. 23 Solutæ orationi similes, humili stylo & materia. Metaph. à serpentibus. 24 Tua virtute res gestas egregio carmine describere. 25 In quibus tu militasti, quas subegisti. 26 In quibus tu navibus pugnasti. 27 In montibus exstructas, & tamen à te victas atque captas. 28 Quæ tu Romanorum armis subegisti. 29 Tuo ductu.

Auspiciis totum 1 confecta duella per orbem ,
2 Claustraque custodem pacis 3 cohibentia 4 Janum,
Et formidatam 5 Parthis te 6 principe 7 Romam ,
8 Si , quantum cuperem , possem quoque : sed neque 9 parvum
10 Carmen majestas 11 recipit tua , nec meus audet
12 Rem tentare pudor , cùm vires ferre 13 recusent.
14 Sedulitas autem stultè , quem diligit , 15 urget ,
16 Præcipuè cùm se 17 numeris commendat, et 18 arte.
Discit enim citiùs , meminitque libentiùs illud ,
Quod quis deridet , quàm quod probat et 19 veneratur.
20 Nil moror officium , 21 quod me gravat , 22 ac neque ficto
In pejus 23 vultu proponi 24 cereus usquam ,
Nec pravè factis decorari versibus opto ,
25 Ne rubeam 26 pingui donatus munere , et unà

1 Bella finita & absoluta . Sic Cic. Ep. 19. l. 10. *si hoc exspectandum, dùm totum bellum* conficiam. Quid autem intersit inter aliquid *confectum esse & affectum esse*, lege Gel. l. 3. c. 16. 2 Et templum Jani clausum , quod tu bellis jam in toto mundo compositis , id est , pacis tempore , demùm clausisti. Sic Od. 15. l. 4. *& vacuum duellis Fanum Quirini clausit.* 3 Quæ continent. 4 Meton. adj. simulacri pro Jani templo. 5 Nam Parthi signa, Crasso ademta, ad Cæsarem Augustum ultrò remiserunt. 6 Imperatore. 7 Romanos à Parthis formidatos. Meton. subj. 8 Si voluntati par esset ingenium. 9 Humile. 10 Quod à me proficiscitur. 11 Capit , δέχεται. Translatio à vasis. 12 Rem aliquam aggredi , experiri. 13 Non possint. Sic de Art. *quid* ferre recusent , *Quid valeant humeri.* 14 Sedulitas urget eum , quem stultè diligit , id est , qui stulta sedulitate , amore inepto & studio intempestivo officium suum alicui obtrudit , molestus ei & ingratus est. Al. sic : *Sedulitas stultis obsequiis eum gravat , quem diligit*, id est , multis contingit , ut , dum seduli videri, sive sedulitatis suæ testimonium dare volunt , ea officia præstent , quibus stultè gravent, quos diligunt. 15 Molestia afficit, gravat. Metaph. à sarcinis & oneribus , quibus gravantur bajuli , & ipsorum dorsum premitur. 16 Præcipuè cùm poeta carmen scribit. 17 Poeticis , id est , versibus metricis ex arte conditis sive artificiosis laudabilis est. Synecd. gen. 18 Poetica. 19 Laudandum existimat. 20 Ego verò illud amici , quamvis seduli , officium nihili facio , neque laudo. 21 Quod mihi oneri est potiùs laudatione importuna & ridicula , quam honori. 22 Et quemadmodum nolim imaginem mei è cera fingi & in publico proponi , ut deformior sit imago , quam naturalis mea facies : ita neque ab indocto poeta laudari velim. 23 Meo. 24 Meton. subj. poeta , pro ipsius poetæ imagine. Cereæ erant in nobilium atriis majorum imagines. Verum hoc loco Horatius materiæ vilitatem & artificis imperitiam notat. 25 Ne erubescam , & pudore suffundar. Meton. effect. pudor enim est causa ruboris ; rubor effectum ejus. 26 Insulso ac indocto descriptus poemate. Synecd. & Metaph.

1 Cum scriptore meo capsâ 2 porrectus apertâ
Deserar 3 in vicum vendentem 4 thus et odores,
Et piper, et quicquid chartis 5 amicitur ineptis.

1 Cum vano meo laudatore prostratus & venum expositus capsa aliqua librorum omnibus patenti, id est, ne malo carmine chartis inscriptus. 2 In *ego porrectus & scriptor meus*, est Meton. subj pro nominibus utriusque nostrum; & in *nostra nomina*, Meton. adj. pro chartis, ubi scripta illa videbantur. 3 In vicum aliquem Romanum, in quo thus & odores venduntur, id est, ad mercatores, qui vendunt in illo vico thus & odores. Meton. subj. 4 Thus odoriferum ἐν διὰ δυοῖν. 5 Tegitur & involvitur chartis inutilibus ac vilem scripturam complectentibus, ut inde thuris, piperis, & similium rerum involucra, cuculli & integumenta fiant. Sic Ep. 16. l. 1. *an* amicta *vitibus ulmo*.

Epist. II.

AD JULIUM FLORUM.

Excusat se Julio Floro, querenti, quòd nec epistolam ullam, nec ea, quæ promiserat, carmina misisset. Ac primum se pigrum fatetur esse, atque id illi prædixisse: ideoque se vitioso servo comparat, cujus emptor sit Florus, à venditore de vitio præmonitus. Deinde se, quod de Luculli milite narrat, imitari velle dicit, ac cùm paupertate ad versus faciendos impulsus fuerit, nunc eas facultates consecutum, quæ satis esse possint, malle somno id temporis dare, quod alioqui scribendis versibus daturus esset. Affert et alias rationes cur non scribat: quarum una convenit cum his Nasonis verbis: *Carmina secessum scribentis et otia quærunt.* Denique quamvis poëtæ vulgò mutuis laudibus se ornent, multa componi ab illis, quæ meritò risu excipiantur. Contrà verò ed scribendum legitimum poëma plurima requiri: rem magni laboris esse, et quæ animum etiam torqueat: ac sibi non tanti esse, sapientem scriptorem haberi. Sibi igitur, cùm jam provectæ ætatis sit, ad alios numeros animum esse appellendum: nimirum ad numeros et artem vitæ benè instituendæ. Atque adeò se jam in eo totum esse, ut fruendo modicis opibus, quæ adsunt, discat majores non concupiscere. Verùm ad benè beateque vivendum, quod vocat rectè vivere, non satis esse carere avaritia, sed cætera etiam omnia vitia exstirpari debere.

1 Flore, bono claroque fidelis amice 2 Neroni,
3 Si quis forte velit 4 puerum tibi vendere, 5 natum

1 Hic Julius Florus perpetuus in bello comes fuit Tib. Claudii Neronis, cùm in Pannoniam atque Armeniam profectus esset. 2 Tiberio Claudio Neroni, Augusto privigno, Drusi fratri, Liviæ Drusillæ filio, qui succesit Augusto. 3 Mangonum. Apparatus est ad Prosopopœjam mangonis futuram de pretio venditionis pueri statuendo & indicando ipsi Floro, quæ totis 14. versibus perficitur. 4 Servum. 5 Externum tibi incognitum.

Tibure vel Gabiis, et tecum sic 1 agat: hic et
Candidus, 3 et talos à vertice pulcher ad 4 imos,
5 Fiet eritque tuus 6 nummorum millibus octo,
7 Verna ministeriis ad nutus aptus heriles,
Litterulis Græcis 8 imbutus, idoneus 9 arti
Cuilibet: 10 argillâ quidvis imitaberis udâ.
Quinetiam 11 canet 12 indoctum, sed dulce, 13 bibenti.
14 Multa fidem promissa 15 levant, ubi 16 plenius æquo
17 Laudat venales, 18 qui vult extrudere, merces.
19 Res urget me nulla, 20 meo sum pauper in 21 ære.
Nemo hoc 22 mangonum faceret tibi, 23 non temere à me
Qu is ferret idem, semel hic 24 cessavit, et, ut fit,

1 Loquatur, contrahat & paciscatur verbis sequentibus. 2 Servus meus, quem venum tibi expono, Juli Flore, (inquit venditor) est formosus. 3 Adeòque in toto hujus pueri corpore apta & decens omnium membrorum cum quadam coloris suavitate conformatio est. 4 Extremos. 5 Tuus servus fiet, & vendam tibi illum pretio ducentorum coronatorum, quorum singuli valeant quinque & triginta solidos nostros. 6 Sestertiorum. 7 Servus, inquam, ex ancilla mea natus, accommodatus omnibus servitiis ad heri sui arbitrium & voluntatem. 8 Est enim doctrinarum Græcarum studiis eruditus. Erudiri autem vernas curabant, ut tanto pluris venderent, & dominis essent utiliores. Metaph. ab infectoribus, sed ab his præcipue, qui tincturam parant adulteratam. Nam τὸ *imbutus literis* idem est, qui non planè est doctrina perfusus, nec perfectus literis, sed qui solùm literatus est. Ita imbuere propriè est aliquid inficere primo fuco aut levi colore. 9 Addiscendæ. 10 In molli ingenio hujus pueri quidvis exprimes, eumque talem reddes, qualem voles, sicut ex argilla udà quidvis formari potest. Sumtum à figulis, qui ex argilla uda quidvis effingunt, ad significandum pueri venalis ingenium molle, tenerum, flexibile, ut quocunque ducas, facile sequatur.

11 Puer hic servus. 12 Quiddam indoctum, sine artificio, quale rustici canere solent: *vel*, indoctè, ἀπαιδεύτως, ut sit Antimeria. 13 Sed illud tamen convivanti tibi voluptati erit. 14 Procatalepsis est ad minuendam emtori opinionem de venditore nimis mercem æstimante, & id sua sponte, nullaque vi adhibita faciente. 15 Amplæ mercatoris pollicitationes de mercium suarum excellentia fidem venditori derogant ac minuunt, eumque mendacii suspectum reddunt. Nam *proba merx facilè emtorem reperit, tametsi in abstruso sita est.* Plaut. 16 Plus justo. 17 Venditor. 18 Qui vult quamprimùm merces vendere, & in alios à se transferre. 19 Nulla necessitas me ad hunc servum tibi vendendum urget. 20 Nulli quidquam debeo. 21 Meton. mat. pro nummis inde excusis & factis. 22 Nemo ex iis, qui servos vendunt, adeò vili pretio talem servum tibi venderet, ut ego. *Mangones* sunt proprie, qui homines vendunt, ab *agendo manu* nominati: sed alii deflectunt παρὰ τὸ μάγγανον, id est, pharmacum, præstigiæ & fallaciæ. 23 Nec quisquam aliorum hominum facilè à me idem obtineret, illo, quo tu illum à me reportabis, pretio. 24 ic servus semel ad heri sui mandata exsequenda tardior fuit.

1 In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
2 Des nummos, 3 excepta nihil te si fuga lædat.
4 Ille ferat pretium, 5 pœnæ securus, opinor.
6 Prudens emisti vitiosum, dicta tibi est 7 lex.
8 Insequeris tamen hunc, et lite moraris iniquâ.
Dixi me 9 pigrum 10 proficiscenti tibi, 11 dixi
Talibus officiis propè 12 mancum, ne mea 13 sævus
Jurgares ad te quòd epistola nulla 14 veniret.
Quid 15 tum profeci, 16 mecum facientia jura
Si tamen 17 attentas? quereris 18 super hoc etiam, quòd
Exspectata 19 tibi non mittam carmina 20 mendax.
21 Luculli miles collecta 22 viatica multis

1 Hic servus delituit, metuens flagellum dependens in gradibus, quo nequam servi flagellari solent, id est, metuens verberari, loris vinciendus, quæ pendebant in scalis. Ad terrorem enim in ædibus scuticæ, quas *habenas* quoque appellabant, in gradibus dependebant: *habena* autem impuberum ferè pœna erat. 2 Tu verò, Juli Flore, nummos mihi des, & servi pretium octo nummorum millium mihi solvas, & hunc servum tibi emas. 3 Si modo ejus fuga, quam ego excepi & tibi revelavi, te non offendat. 4 Mango ille pretium octo millium nummorum pro servo à te auferre & accipere potest. Deponitur persona, & Horatius loquitur. 5 Non metuens, ne pœna sibi emtori sit præstanda per legem redhibitoriam. Sic Virg. Æn. *securus amorum Germanæ.* 6 Quia tu de vitio pueri sciens, o Flore, nihilominus servum emisti, quem fugisse tibi dixi. Verba sunt Horatii ad emtorem, per quem Julium Florum significat: se autem cum servo vitioso, ea lege vendito, comparat. 7 Pactum sive conditio venditionis tibi exposita est, ne illius vitio, fuga sc. & ignavia offendaris. 8 Tamen hunc venditorem mangonem, id est, me, judicio persequeris, & cum venditore inique litigas. 9 Esse in scribendo cessatorem. Nunc totum illum superiorem sermonem ad se, & ad Florum accommodat. 10 In militam una cum Claudio. 11 Anaphora. 12 Me ad talia scribendi officia esse ineptum. Sumtum est ab iis, qui manibus sunt mutilati & privati, ac proinde inepti ad res tractandas, ut imbecillæ ingenii Horatiani vires indicentur. 13 Iratus me objurgares. 14 A me. id est, mitteretur vel perferretur ad te: id est, quòd nihil tibi rescriberem. Metaph. ab animatis ad inanimata, quibus datur motus & sensus. 15 Cùm vitia mea, id est, segnitiem & imbecillitatem meam tibi prædicerem. 16 In hac causa (ex eò quòd mea vitia tibi fassus sum) pro me facientia, id est, me adjuvantia. Sic Ep. superiori dixit: *Et sapit, & mecum facit, & Jove judicat æquo.* Est autem *facere cum aliquo*, ei favere & à partibus illius stare. Cic. *cum Cæsare facit Lentulus consul.* 17 Oppugnas, & labefactare conaris. 18 De hoc. Sic Virg. 1. Æn. *Multa* super *Priamo rogitans.* 19 A te diu desiderata. 20 Tanquam negligens promissa. 21 Qui bellum gessit cum Mithridate, rege Ponti. Nunc se cum quodam Luculli milite comparat, significans, se paupertate coactum versus olim facere cœpisse, nunc autem mediocres facultates consecuto videri sibi satius esse dormire, quam versus scribere. 22 Omnes opes longo tempore militari labore partas. *Viaticum* dicitur, quicquid ad iter seu viam conficiendam necessarium est, & *viae auxilium*, ut loquitur Virg. sive cibus sit, sive pecunia ad victum expendenda. Translatum est hoc à viatoribus, ad subsidium vitæ indicandum.

Ærumnis, 1 lassus dum noctu 2 stertit, 3 ad assem
Perdiderat: 4 post hoc vehemens 5 lupus, et 6 sibi et 7 hosti
Iratus pariter, 8 jejunis dentibus acer,
9 Præsidium regale 10 loco dejecit, ut ajunt,
Summè munito, et multarum divite rerum.
11 Clarus ob id factum 12 donis ornatur honestis,
Accipit et bis dena 13 super sestertia nummûm.
Forte 14 sub hoc tempus 15 castellum evertere 16 prætor
Nescio quod cupiens, 17 hortari cœpit 18 eundem
19 Verbis, quæ timido quoque possent addere 20 mentem,
21 I bone, quò virtus tua te vocat, i pede 22 fausto,
Grandia 23 laturus 24 meritorum premia: quid stas?
Post hæc ille 25 catus, quantumvis 26 rusticus: 27 Ibit,
Ibit eò quò vis qui 28 zonam perdidit, inquit.

1 Laboribus militaribus defatigatus. 2 Altum dormit. 3 Usque ad assem, ita ut vix ei as unus restiterit. 4 Omnium opum suarum damnum. 5 Egestate acer inimicus factus. Alleg. est è continuatis Metaph. à bellua acri & rapaci, ut significet illum militem inopia factum esse acerrimum in hostem. 6 Dum vitam suam contemnit. 7 Hosti suo Mithridatico. 8 Et famelicis dentibus violentus factus. 9 Mithridatis, regis Ponti. milites aliquot præsidiarios sive in præsidio collocatos & custodes. Meton. subj. 10 Ex vel de arce vel castello valdè munito, id est, fossis maxime septo, mœnibus clauso, custodiis ac vigiliis defenso, & opulento (ut de illo perhibetur) deturbavit, depulit. Synecd. gen. 11 Miles hic in toto Luculli exercitu ob id facinus egregium, expugnationem sc. arcis, nobilitatus. Metaph. à lumine solis. 12 Amplissimis & honorificis muneribus militaribus, ut coronis, torquibus, phaleris, quorum nomine pecunia non continetur, à Lucullo exornatur. 13 Et insuper, id est, præter illa dona honorifica accipit viginti millia sestertium nummum, id est, quingentos coronatos. 14 Paulò post hoc tempus, quo hoc accidit. 15 Mithridatis hostis. 16 Imperator Lucullus. Prætores initiò consules erant, & bella administrabant, jus dicebant. 17 Accessus est ad Prosopopœjam prætoris & militis. de arce oppugnanda inter se colloquentium. 18 Luculli militem. 19 Sequentibus. 20 Animos sive animi confidentiam ad magnum facinus aggrediendum accendere possent. 21 Fortis ac strenue miles, ito eò, quò tua te fortitudo invitat, id est, invade arcem. Anaphora. Verba sunt imperatoris militem hortantis. 22 Ito bono ac felici auspicio, & primus mecum in hostes irrue. 23 Relaturus, accepturus. 24 Tuorum. 25 Prudens miles, qui ante vitæ suæ periculo satis jam dives erat factus, vitæ suæ non amplius prodigus. 26 Conditione rusticus. Metaph. est similis Sat. 2. l. 2. notata sub initium. 27 Ille miles suum caput periculo objiciet, ibit eò quò tu vis, imperator. Epizeuxis. 28 Qui omnem pecuniam & viaticum, quod in zona milites portare solebant, perdidit, & ad paupertatem redactus est. Meton. subj. *Zona* dicta est à ζώννυμι, id est, *cingo*.

Romæ 1 nutriri mihi contigit, atque 2 doceri,
Iratus Grajis 3 quantùm nocuisset Achilles.
Adjecere bonæ 4 paulò plus artis 5 Athenæ,
Scilicet ut possem curvo dignoscere 6 rectum,
Atque inter 7 sylvas Academi quærere verum,
Dura sed amovêre 8 loco me tempora grato,
Civilisque rudem belli tulit 9 æstus in arma,
Cæsaris Augusti non responsura 10 lacertis.
11 Unde simul primùm me dimisere 12 Philippi,
13 Decisis humilem pennis, 14 nopemque paterni
15 Et laris et fundi, paupertas impulit 16 audax
17 Ut versus facerem. 18 Sed, 19 quod non desit, habentem,

1 Educari. 2 A præceptore institui & doceri Homeri Iliada, in qua initio exponitur, quantum Achilles, iratus Agamemnoni ob ereptam sibi Briseida, & contra Trojanos pugnare nolens, reliquis Græcis sua absentia nocuisset. 3 Synecdochica periphrasis Iliadis Homeri. 4 Paulò majores progressus mihi in literis addiderunt. 5 Ubi philosophiæ operam dedi. 6 Bonum à malo, id est, virtutem à vitio distinguere. 7 Et in porticu, ab Academo Atheniensi exstructa, quæ posteà Academia appellata est, id est, inter obscuros philosophos Academicos. Periphrasis ergo Synecd. est Academiæ. 8 Sed ex hoc eodem gymnasio, vel Athenis, turbulenta tempora civilium bellorum inter Brutum & Octavium me exturbarunt. Synecd. gen. 9 Et tempestas ac tumultus civilium discordiarum me philosophiæ, non armorum, studiosum inter milites atque exercitum Bruti retulit, & tribunum fecit, qui omnibus copiis & integris viribus Augusti nimis erat inæqualis. Metaph. à procellis & tempestatibus marinis. 10 Synecd. mem. 11 Ex quo Bruti exercitu statim ut ex militia dimissus sum, & bello valedixi. 12 Civitas Thessaliæ, à Philippo condita, ubi cum duce meo Bruto ab Augusto superatus, abjectis armis aufugi, id est, milites Augustani victores pugnæ Philippensis. Meton. 13 Pennis meis, quibus anteà sublimis ferebar, avulsis demissum, id est, me, dignitate & opibus in bello amissis demissum. Metaph. à nudatis volucribus ornatu plumarum; quæ deplumes ubi fiunt, abire sublimes nequeunt: sic miles exarmatus & fortunis eversus erigere se non potest. Cic. Ep. 2. ad Attic. l. 4. *Iidem illi, quos ne tu quidem ignoras, qui mihi* pennas inciderant, *nolunt easdem renasci: sed ut spero, jam renascuntur.* 14 Per proscriptionem, quòd secutus essem partes Bruti. 15 Et domus & agri, id est, totius patrimonii. Synecd. periphrasis. 16 Impudens & temeraria. Notum illud ex Od. 24. l. 3. *Magnum pauperies opprobrium, jubet quidvis & facere & pati.* Unde Mimographus: *Hominem experiri multa paupertas jubet.* 17 Ad acquirendam gratiam virorum principum, Mæcenatis imprimis, ut ejus præsidio opes, in bello amissas, recuperarem. 18 Ordo est: Sed ni putem melius *esse* dormire, quam scribere versus, quæ cicutæ poterunt unquam satis expurgare *me* habeatem, quod non desit? 19 Quod ad vitam tolerandam abunde mihi sufficit.

1 Quæ poterunt unquam satis 2 expurgare 3 cicutæ,
Ni melius 4 dormire putem, quàm scribere versus?
5 Singula de nobis anni 6 prædantur 7 euntes,
8 Eripuêre jocos, 9 venerem, convivia, ludum;
10 Tendunt 11 extorquere poëmata. 12 Quid faciam vis?
13 Denique non omnes eadem mirantur amantque.
14 Carmine tu gaudes, hic delectatur 15 iambis,
Ille 16 Bioneis sermonibus, et sale 17 nigro.
Tres mihi convivæ 18 propè dissentire videntur,
Poscentes 19 vario 20 multum diversa 21 palato.
22 Quid dem? quid non dem? 23 renuis tu quod jubet alter,
Quod petis id sanè est invisum 24 acidumque 25 duobus.
26 Præter cætera, me Romæne poëmata censes
Scribere posse inter tot 27 curas totque 28 labores?
29 Hic 30 sponsum 31 vocat, hic 32 auditum scripta, relictis
Omnibus officiis, 33 cubat hic in colle Quirini,
Hic 34 extremo in Aventino, 35 visendus uterque.

1 Insanus merito dicar. 2 Ab insania liberare. 3 Helleborus, aut quæcunque validissima insaniæ remedia. Synecd. spec. 4 Otium agere. 5 Juvenilia, omnia amatoria, & jocosa quæ anteà habui. Secunda est excusatio, cur non scribat. 6 Auferunt, rapiunt. Metaph. est à re militari, quam qui exercent, omnium templorum, urbium, tectorum prædones sunt: sic senectus hominem spoliat omnibus vitæ anteactæ jucunditatibus. 7 Anni abeuntes & fugientes. Synecd periphrasis senectutis. 8 Mihi hac grandiori ætate. 9 Amorem à Venere accensum. Meton. effic. 10 Contendunt, conantur. 11 Excutere mihi fingendi carminis propensionem. Metaph. est à tormentis, quorum vi confessio conscii exprimitur: ut Phil. 13. *Macedoniam fratri tuo, qui à vobis nihil degenerat*, extorsimus. 12 Κοινωνίας & consilii communicatio est. 13 Tertia excusatio, cur non scribat. 14 Tu versu Heroico delectaris. Synecd. gen. 15 Versibus jambicis. Synecd. mem. 16 Satyricis & amaris versibus, quibus impius ille Bion poeta usus est. 17 Salibus sive jocis mordacibus acribus & acutis. Metaph. est ab hoc genere salis vehementiori & vi acriori prædito ad detergendum, quam est sal candidus, ut notet morsus veteris comœdiæ fuisse acriores & acutiores. 18 Propemodum. 19 Diverso. 20 Valde discrepantia fercula, dum unus acidis, alter amaris, tertius salsis delectatur. 21 Gustu. 22 Aporia & addubitatio. 23 Tu illud recusas, illud alter sibi apponi jubet. Horatius tanquam ad ipsos convivas loquitur. 24 Et ingratum. 25 Reliquis. 26 Insuper. Alia causa, cur versus non scribat. 27 Occupationes. 28 Negotia & tumultus. 29 Anaphora. 30 Ad spondendum pro se. 31 Me. 32 Alter me, tanquam, carminum censorem, vocat ad audiendum suos versus. 33 Hic amicorum ægrotus decumbit in collo Quirinali, à *Quirino* dicto. 34 In extrema parte montis Aventini, ab *avibus*, vel ab *Aventino*, rege Albano, dicti. 35 Uterque à me uno die invisendus est.

1 Intervalla vides humanè 2 commoda. 3 Verùm 70
4 Puræ sunt plateæ 5 nihil ut mediantibus obstet.
6 Festinat 7 calidus 8 mulis gerulisque 9 redemtor:
10 Torquet 11 nunc lapidem, nunc ingens 12 machina 13 tignum:
Tristia robustis 14 luctantur 15 funera 16 plaustris:
17 Hâc 18 rabiosa fugit canis: hâc 19 lutulenta 20 ruit sus.
21 I nunc, et versus tecum 22 meditare 23 canoros. 76
Scriptorum 24 chorus omnis amat 25 nemus, et fugit 26 urbes,
Ritè 27 cliens Bacchi 28 somno gaudentis et umbrâ.
Tu me inter 29 strepitus nocturnos atque diurnos 79
30 Vis canere, et 31 contracta 32 sequi vestigia vatum?

1 Vides, quam incommoda sint hæc tanta locorum longissime distantium intercapedo more omnium rerum humanarum, quarum commoditates non carent suis incommoditatibus. 2 Ironia. 3 Sed dicet aliquis. Procatalepsis, præoccupatio objectionis, quam Florus faceret, & quam poeta sic diluit, *Festinat*, &c. 4 Quòd plateæ sive viæ Romæ sint ab hominibus cæterisque rebus minimè impeditæ, sed patentes, ut *puro concurrere campo*, *dimicare puro ac patenti campo*, Virgilius Liviusque dixere. Vox autem *platea* deflectitur ab adjectivo Græco πλατὺς cujus fœmininum est πλατεῖα, ubi intelligitur ὁδὸς vel πύλη, est, *via* vel *porta*. 5 Ita ut nulla sint impedimenta in plateis, quæ poetis carmina meditantibus obsint. 6 Respondet superiori illi objectioni, negatque ita esse. Nam calidus redemtor, &c. 7 Avidus, inque opere faciendo impiger & laboriosus. *Calidos* enim vocamus vehementes, studio sc. ejus rei, quam agunt, accensos. 8 Sarcinariis & bajulis vel portatoribus, qui portant ad fabricam necessaria. 9 Qui pro certa mercede opus faciendum conduxit. Sic Od. 1. l. 3. *frequens Cæmenta demittit* redemtor *Cum famulis operum solutis.* 10 Torquendo attollit in plateis. 11 Anaphora. 12 Qua saxa & ligna ad murorum structuram in sublime attolluntur. Hæc vox deflectitur à Græco μηχανὴ, id est, artificium & adminiculum inventum ad quidvis efficiendum. 13 Trabem. 14 Contendunt, dum unus alteri cedere non potest: quando hac funus procedit, illac plaustra trahuntur. 15 Homines, qui funus deducunt & exsequias mortui cohonestant. Meton. subj. 16 Cum plaustris, quæ saxa & alia ad ædificia necessaria portent, id est, cum aurigis viam intercludentibus. Meton. subj. 17 Parte. Anaphora. 18 Irritata. 19 Cœnosa. 20 Decurrit. 21 Ironia est: sentit non hac esse eundum versus meditanti. 22 In plateis inter eundum. 23 Concinnos. 24 Multitudo poetarum, vel omnes poetæ & scriptores. Sumtum est à ducentibus choreas. 25 Solitudinem, secessum. Ovid. *Carmina secessum scribentis, & otia quærunt.* 26 Al. *urbem*, id est, Romam, non Gabios, aut Ulubros, aut vacuum Tibur, & imbelle Tarentum. 27 Quicumque poeta vel scriptor sectator Bacchi est, id est, Bacchum patronum habet, in cujus tutela omnes poetæ sunt constituti. Synecd. gen. 28 Qui delectatur somno & quiete. 29 Tumultus, quibus tota urbs plena est. 30 Vis versus scribere? 31 Angusta, quæ difficile est persequi. Al. *contracta*, id est, trita & divulgata. Al. *cantata*, id est, ab aliis priùs dicta. 32 Proximè ad alios vates accedere, & illos contingere.

1 Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
Et studiis annos 2 septem dedit, 3 insenuitque
Libris et curis 4 statuâ taciturnius 5 exit
Plerumque, 6 et risu populum quatit: 7 hic ego, rerum
8 Fluctibus in mediis et tempestatibus 9 Urbis,
10 Verba lyræ motura sonum connectere digner?
11 Frater erat Romæ consulti rhetor, 12 ut alter
Alterius 13 sermone meros audiret 14 honores:
15 Gracchus ut hic illi foret, huic ut 15 Mutius ille.
16 Qui minùs 17 argutos vexat 18 furor iste poëtas?
19 Carmina compono, 20 hic elegos, mirabile visu,
21 Cælatumque novem Musis 22 opus: 23 aspice primum,
24 Quanto cum fastu, 25 quanto molimine 26 circum-
Spectemus 27 vacuam Romanis vatibus 28 ædem.
Mox etiam (29 si forte vacas) 30 sequere, et 31 procul audi,

1 Ille poeta, qui ad se excolendum sive studiis suis elegit Athenas urbem minus populosam & quietissimam. Meton. adj. pro subj. Argumentum à Majori. In summo otio & quiete, qui jam multos annos Athenis versantur, si hoc non præstiterint, egone id Romæ possim in summo strepitu? 2 Et diu studuit. Synecd. fin. pro infin. 3 Et ex librorum lectione & curis senium contraxit. 4 In nimiis sc. cogitationibus defixus, dum versus meditatur. 5 Domo sua. 6 Et, dum neminem salutat, omnibus risum excitat maximum. 7 Romæ. 8 In summis occupationibus & tantis Urbis tumultibus. Metaph. à Mari. 9 Romæ. Synecd. gen. 10 Egone dignum esse putem connectere verba motura sonum lyræ, id est, carmina lyrica sive ad lyram decantanda componere? Synecd. mem. 11 Romæ erat orator quidam, frater cujusdam jurisconsulti. 12 Qui duo fratres adeò honorifice de se invicem sentiebant, ut, &c. In *alter alterius* est Polyptoton. 13 Et sermone. 14 Meras laudes. 15 Ita ut hic rhetor illi fratri jurisconsulto tantus orator diceretur, quantus fuit Tiberius Gracchus, Corneliæ filius: contra ut ille juris consultus huic rhetori fratri suo optimus jurisconsultus, qualis fuit Q. Mutius Scævola, appellaretur. *Gracchus* ergo & *Mutius* dicuntur per Synecd. spec. pro eloquentissimo quoque oratore & jurisconsulto peritissimo. 16 Quomodò minus, quam illos fratres, oratorem & jurisconsultum. 17 Nos loquaces poetas. 18 Laudandi nos invicem, id est, insana ambitio. Synecd. gen. 19 Ego Horatius egregios lyricos versus vel odas mea existimatione compono. Synecd. gen. 20 Alter. 21 Et artificiosissimum, quasi à novem Musis elaboratum. Metaph. à sculptoribus. 22 Poema. 23 Primùm enim vide. 24 Quam superbe. Anaphora. 25 Quanto apparatu, quam operosè. 26 Circumspectemus ædem. Tmesis. Cruquius conjicit legendum esse disjunctè, & ἀσύνδετον sic explendum: spectemus circum, id est, theatrum, & vacuam Romanis vatibus ædem: dispiciat lector. 27 Censentes illam vacuam poetis futuram, nisi nostra in illam carmina deferamus. Al. sic: quæ solos recipit poetas Romanos. 28 Templum Apollinis, cui bibliotheca fuit adjuncta, ab Augusto exstructa. Synecd. gen. & Meton. subj. 29 Si fortè tibi otium est, si nihil habes, quod agas. Cic. *scribes aliquid*, si vacabis. 30 Nos Romanos poetas. 31 E loco longinquo, quasi ex insidiis consectans, ut aliquid te agere cogitemus, explora.

Quid 1 ferat, et 2 quare sibi nectat uterque coronam.
3 Cædimur, et totidem plagis consumimus 4 hostem,
5 Lento 6 Samnites 7 ad lumina prima duello.
8 Discedo Alcæus 9 puncto illius: 10 ille meo quis?
Quis 11 nisi Callimachus? si 12 plus apposcere visus,
13 Fit Mimnermus, et 14 optivo cognomine crescit.
15 Multa fero, ut 16 placem genus 17 irritabile 18 vatum,
Cùm 19 scribo, et supplex populi 20 suffragia 21 capto,

1 Nova proferat. 2 Quare uterque nostrum, & ego qui carmen, & alter qui elegos composuit, dignos judicemus corona laurea sive poetica, i. laude. 3 Ordo est: *Nos tanquam* Samnites cædimur lento duello ad prima lumina, & consumimus hostem totidem plagis. *Cædimur*, i. pulsamur, corrigimur alter ab altero in audiendo alterius poemate. Alleg. est è continuatis Metaph. ab ignavis gladiatoribus, qui, ut se mutuis ictibus petere videntur, cùm tamen nihil faciant minùs: sic gloriosi poetæ ludicris reprehensionibus sese alii alios simulatè lacessunt, mutuisque assentationibus admirantur, & titulis ornant. 4 Adversarium nostrum, cum quo pugnamus, id est, aliorum poematum recitatione obtundimur, & nostris vicissim poematibus recitandis aliorum aures obtundimus: deinde ego ab alio laudor, & vicissim alium laudo. 5 Prolixo prælio. 6 Tanquam Samnites gladiatores, qui adversus Romanos pugnaverunt usque ad nocturnas lucernas, id est, vesperam, poetas mutuam in laudando tradentes operam gladiatorum generi, quos *Samnites* vocabant, aptissimè comparat: de quibus Liv. l. 9. Dicti autem à splendidissima Samnitium, cum quibus tot olim bella gessere Romani, armatura. Ex hac gente exstiterunt lenti & ignobiles gladiatores, qui certamen gladiatorium in noctem producebant integri & intacti vulneribus: de quibus Cic. 2. Tusc. & l. 2. de Orat. Sunt qui dicunt Romanos in privatis conviviis gladiatorum cæde ac sanguine delectatos. 7 Ab ortu solis usque ad vesperam, cum jam fervent convivia: ut Sat. 6. l. 2. *jusserit ad se Mæcenas serum sub* lumina prima *venire Convivam*. 8 Ego (inquit Horatius) discedo domum par Alcæo, quia lyricus sum. 9 Alterius suffragio & judicio, quod fiebat de ingenio scriptoris, vel conditione petitoris. Meton. adj. Erat enim priscis hominibus in more positum Romæ, ut suffragia populi & favor punctis notarentur, non autem scriberentur: de quo sic dicit in Art. *Omne tulis* punctum, *qui miscuit utile dulci*, id est, tulit suffragiis populi & judicium. Itaque Horatius dicit se judicio poetæ elegiaci declaratum fuisse præstantissimum lyricum, & elegiacum illum suo suffragio peritissimum elegiæ scribendæ judicatum. Ita Synecdochicῶs interpretor singulares hos tres poetas, Alcæum, Callimachum, Mimnermum. 10 Ille verò alter, quisnam esse videtur vicissim meo judicio? 11 Voco illum Callimachum, qui princeps elegiæ habitus fuit. 12 Laudis, vel nobilius nomen. 13 Appellatur à me Mimnermus. 14 Titulo, quemcunque ille à me exoptarit, clarior & nobilior per me evadit. 15 Multum molestiarum perfero. 16 Mitigem, id est, ne illos irritem aut offendam. 17 Quod facile ad iram impellitur. 18 Romanorum. 19 Versus. Epistrophe. 20 Populi Romani benevolentiam ac laudes. 21 Aucupor, venor. Metaph. à venatoribus & aucupibus.

1 Idem, finitis studiis et mente receptâ,
Obturem patulas impunè legentibus aures.
2 Ridentur, mala qui componunt carmina, verùm
Gaudent 3 scribentes, et 4 se venerantur, et 5 ultrò,
Si taceas, laudant quidquid scripsere 6 beati.
7 At qui 8 legitimum cupiet fecisse poëma,
9 Cum tabulis 10 animum 11 censoris sumet honesti,
12 Audebit, quæcunque parùm 13 splendoris habebunt,
14 Et sinè pondere erunt, et honore indigna ferentur,
Verba 15 movere loco, quamvis 16 invita recedant,
17 Et versentur adhuc intra 18 penetralia 19 Vestæ.
20 Obscurata diu popolo bonus 21 eruet, atque
Proferet in lucem 22 speciosa vocabula rerum,
23 Quæ priscis memorata 24 Catonibus atque Cethegis,
25 Nunc situs informis premit, et 26 deserta vetustas.
27 Adsciscet nova, quæ genitor produxerit usus

1 Ego idem Horatius, ubi finem feci scribendi versus, & furore poetico abjecto ad me redii, obstruere ausim & possim sinè ullo vindictæ aut pœnæ metu aures meas patulas aliis vatibus, sua carmina mihi recitantibus. 2 Ab aliis. 3 Poetæ, qui talia mala carmina scribunt, lætantur, tanquam egregia scripserint. 4 Se ipsos admirantur tanquam divinos poetas. 5 Non exspectantes donec ab aliis laudentur. 6 Sua opinione felices, sibi placentes. 9 At verò bonus poeta, &c. 8 Secundùm leges exactissimorum poetarum. • In quibus composita carmina describet, in manum sumtis. 10 Affectum induet. Meton. subj. 11 Æquissimi judicis & emendatoris, id est, ipse sua scripta, non secùs ac si alterius essent, examinabit. Synecd. spec. 12 Non dubitabit. 13 Nitoris, elegantiæ & venustatis. Metaph. à sole, quemadmodum sæpe dicitur *lumen orationis*, pro ejus elegantia & ornatu. 14 Et humilia & levia erunt. 15 Delere, mutare, & è carmine suo eximere. 16 Quamvis poeta, qui talia verba usurpavit & collocavit, gravate velit illa è loco movere, & alia meliora substituere. Metaph. est ab animatis ad inanimatum. 17 Quamvis adhuc in domo prope focum penitùs abdita sint, id est, nondum in lucem prolata fuerint. 18 Metaph à sanctitate adyti Vestalis ad indicandos capitis humani recessus, & facultates animi illic inclusas, in quibus λόγος & res reconditæ latent, quæ, cùm tempus & locus postulant, inde depromuntur & in usum transferuntur. 19 In Vestæ templo servatus fuit ignis æternus Romæ. *Vesta* hic ponitur pro Lare. 20 Verba obsoleta & inusitata. 21 Talis poeta tanquam homo benignus populo Romano e tenebris situ extrahet. Metaph. est à corporibus, quæ è terra effodi & extrahi possunt, ut aurum obrutum terra, sylvas, herbas, quercus eruere, ad ea, quæ tantum animo intelliguntur. 22 Egregia & significantissima. 23 Quæ speciosa vocabula nunc situs informis premit. 24 In quotidiano sermone usitata fuerunt. Ex his singularibus intelligendi sunt per Synecd. homines vetustissimi quique, quorum tempore speciosa rerum vocabula erant in usu, quæ nunc neglecta jacent. 25 Nunc turpe senium in tenebris quasi detinet. 26 Obsoleta. 27 Finget, & in communem loquendi usum assumet nova verba, quæ usus loquendi, qui quasi vocabulorum parens est, genuerit.

1 Vehemens, et liquidus, puroque simillimus amni
Fundet 2 opes, Latiumque 3 beabit divite linguâ,
4 Luxuriantia compescet, 5 nimis aspera sano
6 Lævabit cultu, virtute carentia 7 tollet,
8 Ludentis speciem dabit, et torquebitur: 9 ut, qui
Nunc 10 Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur.
11 Prætulerim scriptor 12 delirus inersque videri,
13 Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
14 Quam sapere 15 et ringi. Fuit 16 haud ignobilis Argis,
Qui se credebat miros audire 17 tragœdos,
18 In vacuo lætus 19 sessor plausorque theatro:
Cætera qui 20 vitæ servaret 21 munia recto
22 More, bonus sanè vicinus, 23 amabilis hospes,
Comis in uxorem, posset qui 24 ignoscere servis,

1 Potens ad verborum inventionem. Anapæstus pro spondæo. 2 Novorum vocabulorum copiam in usum Latini sermonis profundet, qui legitimum cupiet fecisse poema. 3 Et Italiam lingua Latina augebit. 4 Quæ redundant ac superflua sunt, illa reprimet & amputabit. Metaph. est à vitio frugum, quod est seminis abundantia, quæ ipsas segetes suffocat. 5 Quæ nimis inculta sunt. 6 Poliet, lævia & quasi mitiora reddet exquisito judicio. Metaph. à fabris, qui asperitatem rerum poliendo & lævigando tollunt. 7 Quæ minùs bona sunt, illa ex sermone eximet. 8 Præbebit se ludenti comœdo aut tragœdo, id est, parum laboriosè scribenti similem, id est, verba ipsis rebus aptè accommodabit, & pro rei qualitate interdùm jocabitur, interdum angetur, verbisque flebilibus utetur. 9 Velut histrio facit, qui alio gestu & corporis motu leves satyros, alio corporis motu vastum & immanem Cyclopa repræsentat, & inter saliendum movetur. Sic Sat. 5. l. 1. *Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat:* ubi videtur Hellenismus per Ellipsin τοῦ κατὰ. 10 Meton. est causarum pro effectis, unde utriusque saltatio, gestus & motus significantur. 11 Nemo inter poetas Romanos invenitur, qui dicat: Ego malim vanus & ineptus poeta aliis videri. Revertitur ad id quod supra dixit: *gaudent scribentes, & se venerantur.* 12 Metaph. ab imperito aratore ad pravitatem & perversitatem poeticæ compositionis notandam. 13 Dummodò mea mala carmina mihi placeant, me etiam lateant, quod mala sint. 14 Quam optimus poeta revera esse. 15 Mihi displicere, & ob id excruciari. Translatio à canibus, qui *ringi* dicuntur, cùm irritati nares diducunt, quasi latraturi, aut morsuri, ad eos, qui taciti stomachantur Ter. Phor. *Dum tibi sit, quod placeat, ille ringitur, tu rideas.* 16 Vir quidam multis satis cognitus. 17 Agentes. 18 Ubi nulli spectatores erant, tanquam illud multis spectatoribus, variisque omnis generis spectaculis plenum esset. 19 Qui quotidie ex insania sedebat & plaudebat. 20 Humanæ, id est, qui satis in reliquis rebus non demens, sed prudens erat. 21 Officia. 22 Aliorum sanorum hominum. 23 Advenis benignus. 24 Non sævus esse.

Et 1 signo læso non insanire lagenæ,
Posset qui rupem et puteum 2 vitare 3 patentem.
Hic ubi cognatorum 4 opibus curisque 5 refectus,
Expulit elleboro 6 morbum 7 bilemque meraco,
Et 8 rediit ad se; Pol me 9 occidistis, amici,
Non servastis, ait: 10 cui sic extorta voluptas,
Et demptus 11 per vim 12 mentis gratissimus 13 error.
14 Nimirum sapere est abjectis utile 15 nugis,
Et 16 tempestivum pueris concedere 17 ludum,
Ac non 18 verba sequi 19 fidibus modulanda Latinis,
Sed 20 veræ 21 numerosque modosque 22 ediscere vitæ.
23 Quocirca mecum loquor 24 hæc, tacitusque recordor:
25 Si tibi nulla sitim 26 finiret copia lymphæ,
27 Narrares medicis: quòd, quanto 28 plura parasti,
Tanto plura cupis, 29 nulline faterier audes?
Si 30 vulnus tibi 31 monstratâ radice vel herbâ
32 Non fieret levius, 33 fugères radice vel herbâ
34 Proficiente nihil curarier: 35 audieras, cui
36 Rem dî donarent, illi decedere 37 pravam
Stultitiam; et cùm sis nihilo 38 sapientior, 39 ex quo

1 Et non ferenter irasci, cum lagenam, à se obsignatam, comperisset à servis furtim resignatam sive patefactam & exhaustam esse, sicut avari lagenas obsignare solent, ne furtim evacuentur. Synecd. part. 2 Declinare. 3 Operculo remoto. 4 Impensis & studiis. 5 Curatus, & sanitati rationis sive mentis restitutus. Sumtum est à rebus vitiatis, quæ solent restaurari & reparari, ad animi recreationem. 6 Insaniæ. 7 Atrum melancholiæ bilem redundantem meracis, id est, puris & solis ellebori potionibus. 8 Et ad priorem rationis sanitatem rediit, id est, sanus factus est. 9 Vestra cura me infelicem reddidistis. Exclamatio conquerentis jurejurando confirmata, & unà est Argivi sanati Prosopopœja. 10 Utpote cui vestris potionibus jucundissimus ille phantasiæ furor excussus sit. 11 Medicamenti. 12 Rationis meæ. 13 Quo jucundissima spectacula mihi imaginabar. 14 Verba jam sunt poetæ, transeuntis ad philosophiam. Ordo est: Nimirum abjectis nugis, utile est sapere, id est, nostris malis furiosorum more non ulterius gaudere. 15 Carminum, id est, studio poetico. Metaph. 16 Opportunum, congruum. 17 Carminis scribendi. 18 Poemata, carmina. Synecd. mem. 19 Decantanda versibus Latinis & lyricis. 20 Tranquillæ, beatæ. 21 Doctrinam & moderationem. Metaph. à poetica dimensione. 22 Cognoscere & memoriæ mandare. 23 Apparatus est ad Prosopopœjam sui ipsius, qui se in deliberationem vocat. 24 Quæ dicam. 25 Si tibi, o Horati. Anaphora. 26 Abundantia aquæ non restinxerit. 27 Exponeres morbum tuum, hydropem; remedium petiturus. 28 Bona tibi comparasti. 29 Illum avaritiæ morbum nulli animæ medico philosopho confiteri audes? 30 Dolor, quem capis è vulnere. 31 A chirurgo. 32 Non sedaretur, sed intumesceret. 33 Recusares. 34 Ad vulnus curandum inutili. 35 Ab aliis hominibus stultis. 36 Multa bona, opes. 37 Avaritiam & habendi cupiditatem. 38 Moderatior aut liberalior. 39 Ex illo tempore, ex quo ditior factus es.

Plenior es, tamen uteris 1 monitoribus isdem?
At si divitiæ prudentem reddere possunt,
Si 2 cupidum timidumque minùs 3 te, nempe 4 rube-
res,
Viveret in terris te si quis avarior uno.
5 Si proprium est, quod quis 6 librâ mercatus et ære
est,
7 Quædam (si credis consultis) 8 mancipat usus:
Qui te pascit ager, 9 tuus est, et villicus 10 Orbî
Cùm segetes 11 occat, tibi mox frumenta 12 daturus,
13 Te dominum sentit. Das nummos, 13 accipis uvam,
15 Pullos, ova, cadum 16 temeti: nempe modo isto
Paulatim 17 mercaris agrum, fortasse 18 trecentis,
Aut etiam 19 suprà, nummorum millibus 20 emptum.
21 Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
22 Emptor Aricini 23 quondam, Vejentis et arvi,
Emtum cœnat olus, 24 quamvis aliter putat: 25 emtis
Sub noctem gelidam lignis 26 calefactat ahenum,

1 Iisdem opum laudatoribus, qui te docuerant, dementiam profligari posse divitiis. 2 Ut avarorum more neque timeres pro opibus collectis, neque plures opes appeteres. 3 Facere possent. 4 Tùm erubesceres, & turpe tibi esse putares. 5 Si illud nostrum est. Ostendit, nihil vel emtione, vel usucapione cuiquam esse proprium, & proinde nos in eo plus æquo stultescere, quando nobis id proprium ducimus, quod alienari & alterius esse potest. 6 Ad libram appenso emit. 7 Usus rerum quædam mancipat, si credis jurisconsultis. 8 Efficit quædam propria, &, tanquam essent manu capta, facit sua, & usu capit. Metaph. à victoribus, qui victos in servitutem redigere solent & sibi vindicare. 9 Utpote de quo usum & fructum percipis, quamvis illius agri alius quisquam esse dicatur. 10 Orbii, qui dominus erat villici. Apocope. 11 Semen segetum sparsum terra operit glebis fractis occa & crate dentata. 12 Al. *daturas*, segetes sc. 13 Agnoscit te dominum fundi, cujus fruges emis. 14 Pro nummis datis. 15 Gallinaceos. 16 Vini. 17 Emis ipsum agrum Orbii. 18 Septem millibus & quingentis coronatis. Nam decem millia nummum vel sestertium valent 250. aureos coronatos: qui decies additi efficiunt duo millia & quingentos coronatos: è quorum rursus triplici additione exsurgunt septem millia & quingenti coronati. 19 Dictam summam, vel dicto pretio pluris. 20 Ab ipso Orbio, qui etiam dominus appellatur. 21 Quid interest ad agri possessionem, an vivas ex pretio soluto modò, an jam diu? 22 Qui emtor est & dominus. Ostendit causam, cur nihil intersit inter eum, qui jam olim agrum emit, quando ei necesse est ejus fructus redimere ad usum vitæ, & eum, qui numerata quotidie pecunia fundum paulatim suum facit. 23 Olim. Al. *quoniam*. Ordo est: Emtor arvi Aricini & Vejentis cœnat olus quondam emtum, non tanquam proprium, quia agrum olim emit, in quo illud olus natum est. 24 Quamvis putet se proprium, non emtum cœnare olus. 25 Non propriis: nihil enim nostrum vel proprium est, quod emitur. 26 Calefacit.

Sed vocat 1 usque suum, 2 quà populus ad sita certis
Limitibus vicina 3 refugit jurgia: tanquam
Sit proprium 4 cuiquam, 5 puncto quod mobilis horæ,
6 Nunc 7 prece, nunc pretio, nunc vi, nunc 8 sorte supremâ,
Permutet dominos et 9 cedat in altera 10 jura.
Si quia 11 perpetuum nulli datur usus, et hæres
12 Hæredem alterius, velut unda supervenit undam;
Quid 13 vici 14 prosunt, aut horrea? quidve Calabris
15 Saltibus adjecti 16 Lucani? 17 si metit Orcus
18 Grandia cum parvis, non 19 exorabilis auro!
Gemmas, 20 marmor, ebur, 21 Tyrrhena sigilla, 22 tabellas,
Argentum, vestes 23 Gætulo murice tinctas,
24 Sunt qui non habeant, est qui non curat habere.
Cur alter 25 fratrum 26 cessare, et ludere, et 27 ungi
28 Præferat 29 Herodis 40 palmetis pinguibus; 31 alter
Dives et 32 importunus, ad 33 umbram lucis ab ortu

1 Sed avarus illud eò usque proprium esse censet, quousque termini agri sui se extendunt. 2 Qua in parte populus arbor applantata & apposita certis limitibus, vicinorum jurgia vitare facit & discernit. Al. *assita*, id est, viti maritata. 3 Removet, tollit. Metaph. est à præditis sensu & motu, ad iisdem carentia. 4 Al. *quidquam.* 5 Brevi temporis momento. 6 Anaphora. 7 Donatione, emtione, vi à potentioribus illata, ut fit in bello, legitima successione & ultima voluntate testatoris. Sunt hæc quatuor alienationum genera. 8 Al. *morte.* 9 Ab uno ad alium continua successione transeat. 10 In alterius potestatem. 11 Proprius. 12 Super alterum hæredem, qui pauló ante alterius hæres fuit, id est, hæres hæredem excipit & subsequitur. Polyptoton: ut & in *unda undam.* 13 Agri sive villæ rusticæ. 14 Avaris. 15 Campis spatiosis Calabriæ, quæ pecorum, mellis & lanæ ferax est, ut in Lucania. 16 Campi in Lucania. 17 Si mors una eademque falce demetit, aufert. Metaph. ab agricolis, qui segetes demetunt, quas ex agris vehant in areas, & inde in horreis recondant. 18 Nobiles & ignobiles, reges & mendicos. 19 Placabilis. 20 Statuas marmoreas, mensas eburneas Meton. mat. 21 Parva signa, id est, parvas statuas ex Etruria allatas. 22 Picturas. 23 Africana purpura imbutas, id est purpureas. 24 Multi. Polyptoton. 25 Duorum. 26 Nihil agere. 27 Ungentis nitere. 28 Malit, quam opus agere. 29 Ditissimi hominis. Synecd. spec. Fuit autem hic Herodes rex Syriæ, ubi magna palmarum copia est. 30 In locis palmis consitis, id est, amplissimis divitiis, quibus anteponit homo voluptarius suas voluptates & delicias. Synecd. spec. Sensus ergo est: Scit Genius quid sit, quamobrem alter ex duobus fratribus malit esse otiosus, quam possidere omnia Syriæ palmeta. 31 Cur vero alter illius cessatoris frater sit, &c. 32 Qui præter modum opus facit, nunquam quiescit, nullam intermittit horam, quin rei augendæ studeat. Metaph. à nautis, qui portu carentes quo possint naves appellere, interea vehementer fluctibus agitantur, ad significandam hominis avari inquietam contentionem. 33 Ab ortu solis usque ad crepusculum vespertinum, id est, toto die. Synecd. periphrasis noctis.

1 Sylvestrem 2 flammis et 3 ferro 4 mitiget 5 agrum,
Scit 6 Genius, 7 natale comes qui temperat 8 astrum,
Naturæ deus humanæ, 9 mortalis in unum-
quodque 10 caput, vultu 11 mutabilis, 12 albus et ater.
13 Utar, et ex modico, quantum 14 res poscet, 15 acervo
16 Tollam: 17 nec metuam, quid de me 18 judicet hæres,
Quòd non plura 19 datis invenerit: et tamen 20 idem
Scire volam, 21 quantum simplex hilarisque nepoti
Discrepet, et quantum discordet parcus avaro.
22 Distat enim, 23 spargas tua prodigus, an neque sumptum
24 Invitus facias, neque 25 plura parare labores,
Ac potiùs 26 puer ut festis 27 Quinquatribus 28 olim,
Exiguo gratoque fruaris 29 tempore 30 raptim.
31 Pauperies, immunda domus procul absit: ego, utrùm
32 Nave ferar magnâ an parvâ, 33 ferar unus et idem.

1 Sterilem & incultum. 2 Igne. 3 Falce, vel vomere, vel cultro è ferro factis. Meton. mat. 4 Proscindendo domet, & mitem ac ac fertilem reddat. 5 Plantas infrugiferas, spinas ac herbas steriles. Meton. subj. 6 Cur, inquam inter germanos fratres etiam sit tanta diversitas, hujus rei rationem & causam novit Genius, naturæ humanæ deus, qui simul cùm homine nascitur & moritur. 7 Qui comes hominibus adjunctus influxum provenientem à sidere natalicio, quod nos nascentes aspicit, & cum quo quis natus est, regit & felicem facit. 8 Synecd. est periphrasis horoscopi. 9 Qui mortalis est & moritur cum singulis hominibus. Synecd. mem. 10 Hominis mortui. 11 Alius, atque alius, pro varietate fortunarum humanarum. 12 Nunc benignus, nunc malignus, prosper & adversus. 13 Moderate bonis partis. 14 Usus vitæ humanæ. 15 Rerum mearum. 16 Sumam ex his tantum, ut Sat. 1. l. 1. *at suave est ex magno* tollere *acervo.* 17 Nec mihi erit curæ. 18 Post mortem. 19 Relictis à me, *vel*, quam quæ illi à me data sunt. 20 Idem ego Horatius. 21 Quantum homo liberalis à prodigo, & quantum parcus ab avaro differat, id est, quid intersit inter illos. 22 Multum enim interest. 23 An bona tua profundas. 24 Libenter. 25 Avarorum more. 26 Quemadmodum pueri quinque diebus festis Minervæ dicatis, toto eo tempore, quod eis datur, ad animi remissionem raptim fruuntur, ita & tu, &c. 27 *Quinquatrus* dictæ sunt, quod quintum post diem Iduum Martii Palladi celebrarentur. Nam dies post Ides habebatur ater, unde quinque ab hoc atro die numerati sunt. Horum dierum primo die sacra fiebant, tribus deinceps consequentibus ludi edebantur: quinto populus lustrabatur. De his Ovid. Fast. 3. *Una dies media est, & fiunt sacra Minervæ: Nomina quæ à junctis quinque diebus habent.*

28 Interdum, ποτέ. 29 Juvenilis ætatis. 30 Celeriter. 31 Interea precor, ut paupertas, & domus sordida & inelegans à me absit. Al. sic: precor, ut sordida paupertas, id est, turpes sordes domus meæ à me absint: ut *domus* sit Genitivi casus. 32 Nihil enim mea interest, utrùm ego magnis in parvis opibus sive reditibus vivam. Alleg. est è Metaph. à nautis, qua significat se mediocritate contentum. 33 Animum meum non mutabo, magnis non efferar, parvis non dejiciar, sed ad omnem eventum imperturbatus ero.

Non agimur 1 tumidis velis aquilone 2 secundo:
3 Non tamen adversis ætatem ducimus austris.
4 Viribus, ingenio, 5 specie, virtute, 6 loco, re,
7 Extremi primorum, extremis usque priores.
8 Non es avarus: 9 abi: quid? 10 cætera jam simul isto
11 Cum vitio fugêre? 12 caret tibi 13 pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, et irâ?
Somnia, 14 terrores magicos, miracula, 15 sagas,
16 Nocturnos lemures, 17 portentaque Thessala rides?
18 Natales gratè numeras? 19 ignoscis amicis?
20 Lenior et melior fis accedente senectâ?
21 Quid te exempta juvat 22 spinis de pluribus 23 una?
Vivere si rectè nescis, 24 decede peritis.
25 Lusisti satis, edisti satis, atque bibisti:
Tempus 26 abire tibi est, 27 ne potum largiùs æquo
Rideat et pulset 28 lasciva decentiùs ætas.

1 Velis inflatis & plenis impellimur nostra navi, id est nimia felicitate, id est, non sumus ad modum divites, nec amplissimis opibus cumulati. Alleg. est è Metaph. 2 Prospero. 3 Non tamen inopes sumus & valde pauperes, sed in media fortuna constituti sumus. 4 Viribus animi & corporis, & animi bonis. 5 Forma corporis. 6 Conditione & opibus. 7 Medii sumus inter summos & infimos, id est, neque in summa rerum prosperitate, neque in summa rerum calamitate versamur. 8 Si mihi dicam: tu, Horati, avarus non es, & ob id reliquis etiam vitiis defunctus es. 9 Cum hac absurda ratiocinatione. 10 Reliqua vitia. 11 Cum avaritia aufugerunt? Minimè. 12 Anaphora. 13 Animus: quia pectus animi sedes est. Meton. subj. 14 Fascinationes. 15 Mulieres magicas sive veneficas, a *sagiendo*, id est, acutè sentiendo, dictas. 16 Falsas animarum species noctu vagantes, dæmonum spectra. 17 Miracula illa rerum, quæ Thessali venefici incantamentis suis edunt, irrides & contemnis. 18 An dies tuos natales, & annos senectutis, vel potiùs originem tuam, & generis tui auctores non libenter ac jucunde commemoras? multos enim sui generis pudet: hujus tamen, quanquam libertino patre natum, non pudebat Horatium. 19 An indulges amicis? 20 Nunquid fis mitior & liberalior, &c. 21 Quid autem tibi prodest, quod de tot vitiis animi tui, quæ te excruciant, nec sinunt conscientiam quiescere, unum avaritiæ vitium tantùm è corpore tuo propulsaveris.? 22 Metaph. est ab iis, qui punguntur spinarum aculeis, ad indicandas animi perturbationes. 23 Spina. 24 Da locum melioribus & peritioribus, qui rectè vivere possunt. 25 Cum juvenis esses, in carminibus amatoriis, omnibusque juvenilibus satis te exercuisti. Symploce est in tribus membris, ac præterea è continuatis Metaph. Alleg. a consuetudine convivatorum, qui cibo, potione & ludo expleti & satiati discedunt è convivio libenter, quasi alacritate animi debet optare exitum è vita, qui non didicit rectè vivere. 26 Ut hac senili ætate juvenilia relinquas, & ab illis abeas. 27 Ne te magis potum quam par est ætas juvenum irrideat. 28 Juventus, id est, juvenes quos lascivire magis decet, quàm senes. Synecd. gen. & Meton. adj.

Q. HORATII FLACCI

DE

ARTE POETICA

LIBER

AD PISONES.

Humano 1 capiti 2 cervicem pictor equinam
3 Jungere si velit, et 4 varias 5 inducere plumas,
6 Undique collatis membris, ut 7 turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa 8 supernè:
9 Spectatum admissi risum 10 teneatis 11 amici?
12 Credite, 13 Pisones, 14 isti tabulæ fore 15 librum
Persimilem, cujus 16 velut ægri somnia, 17 vanæ
Fingentur species; ut nec 18 pes, nec caput uni
Reddatur formæ. 19 Pictoribus atque poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.

1 Formosæ mulieris, id est, fœmineo capiti, ut illa post, *mulier formosa supernè*, indicant. Synecd. gen. 2 Huic monstro, cujus partes differunt specie, forma & natura, simile est poema, quod non constat ex partibus aptis & inter se convenientibus. 3 Adjungere. 4 Ex variis avibus collectas: quali varietate se ornaverat cornicula illa Æsopica. 5 Illi cervici equinæ jubæ loco superinducere ac penicillo appingere. 6 Ex omnibus animalibus collectis ad hoc monstrum constituendum. 7 Monstrosè & indecore finiatur in horribilem & deformem piscem, id est, ut monstrum illud sit inferne piscis, vel illius pars infima sit similis pisci deformi. 8 A parte superiore. 9 Quia a pictore ad tale monstrum, ad hanc tam monstrosam picturam spectandam adhibiti estis. Sic Cic. dicit, *sessum recipere*. 10 Continere possitis? 11 Apostrophe est, qua sermo avertitur à Pisonibus ad familiares & amicos talis pictoris. 12 Mihi. 13 Pater & filii viri egregii Pisones. Familia *Pisonum* Romæ fuit & nobilissima & antiquissima, à *pinsendo* dicta. 14 Huic picturæ adeò absurdæ. 15 Illud poema. Synecd. gen. 16 Veluti somnia ægrotorum, quæ vana sunt. 17 Inepta figmenta & absurda, quales sunt alienæ ab argumento descriptiones & amplificationes. 18 Ut neque finis neque principium unius operis formæ proportione respondeat. Alleg. est ab animalibus monstrosis sumta, ad carminis deformitatem indicandam, quod in singulis partibus sibi dissimile videtur, nedum in prima & postrema. 19 Sed objiciet mihi hic aliquis, quòd æqualis atque eadem potestas quidlibet dicendi ac fingendi poetis cum pictoribus communis fuit. Procatalepsis est, unà cum Prosopopœja cujusdam deformitatem talis poematis defendentis;

1 Scimus, et hanc 2 veniam petimusque damusque vicissim,
3 Sed non, ut placidis coëant immitia, non ut
4 Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
5 Inceptis gravibus plerumque 6 et magna professis
7 Purpureus, latè qui splendeat, unus et alter
Assuitur pannus: cùm 8 lucus, et ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos 9 ambitus agros,
10 Aut flumen Rhenum, aut 11 pluvius describitur arcus.
Sed nunc non erat 12 his locus: et fortasse cupressum
Scis 13 simulare: 14 quid hoc? 15 si fractis enatat exspes

1 Scimus hoc ita esse, pictores & poetas quidlibet impunè fingere posse. Responsio & subjectio per Concessionem objectionis, & restrictionem vocabuli universalis *Quidlibet*. 2 Quidlibet audendi & fingendi. 3 Sed tamen hoc non ita concedimus, ut crudelia cum mitibus conjungantur, & contraria inter se sinè ratione confundantur. In *non* repetita est Anaphora. 4 Serpentes crudeles cum avibus mitibus, agni imbecilles cum immanibus tigribus copulentur, commisceantur. 5 Grandibus exordiis & operibus. Secundum præceptum, ut illa, quæ ornatus causa adhibentur, ad propositum nihil pertinentia evitemus, ut sunt longæ digressiones à proposito, & descriptiones rerum à themate alienæ. 6 Et illustria de se pollicentibus. 7 Splendida orationis particula, una atque altera pulchræ rei descriptio ab incepto opere aliena, infertur, quæ poema concinnius reddat, & legentibus magis commendet, non aliter atque cum vili veste aut pallio unus atque alter cento purpureus, qui suo splendore vestem commendet, assuitur, Alleg. è Metaph. à vestiariis, qui pro decenti veste consuunt sæpe centones; ubi præcipue datur exordio poematis rei inanimatæ sensus & motus, pro ipsius auctore, qui gravia & magna initio pollicitus, tandem levia & indecora præstat. Quod si separatim consideres τὸ *pannus purpureus*, Synecdochicῶs intellige de quovis ornamento, ut verbum *splendeat* de quavis exornatione. 8 Ut cùm sacrum nemus, nempe Aricinum, & templum Dianæ, id est, cùm res leves describuntur ab iis, quorum incepta erant gravia. Synecd. gen. 9 Et cùm circuitus fontis aut fluminis per amœnos agros currentis, &c. 10 Aut Rheni flumen, quod Belgas & Galliam à Germania dividit. Sic Od. 4. l. 4. *Testis est* Metaurum flumen. 11 Aut arcus ille iridis, pluviam prænuncians, magno verborum ambitu prolixe describitur. Meton. 12 Pannis purpureis describendis, & inserendis, id est, eloquentiæ intempestivæ tempus non erat. 13 Penicillo cupressi, arboris feralis, nec nisi funeribus affigi solitæ, pingere, id est, similitudinem artificiosè exprimere ornamenta inania, ut descriptiones fluviorum, sylvarum, aliorumque locorum, quæ tam aliena sunt à poemate incepto, quam cupressus à naufrago, quem pictor aliquis depingendum suscepit. 14 Quid hoc sibi vult, & quorsum opus est te eam cupressum appingere? 15 Si ille, qui pretio dato in tabula à te depingitur, naufragus est, & fracto navigio, sine spe & metu mortis anxius navis tabula arrepta non sine extremo vitæ periculo ad littus enatat? Nempe naufrago, ex undis servato vivoque, nihil rei est cum cupresso, quæ non vivo, sed funerato convenit.

Navibus, 1 ære dato 2 qui pingitur? 3 amphora cœpit
Institui, 4 currente rotâ cur 5 urceus exit?
Denique 6 sit 7 quod vis 8 simplex duntaxat et unum.
9 Maxima pars vatum, 10 pater, et juvenes patre digni,
Decipimur specie recti: brevis esse 11 laboro,
12 Obscurus fio: sectantem 13 lævia 14 nervi
Deficiunt animique: 15 professus grandia 16 turget.
17 Serpit humi tutus nimiùm timidusque procellæ.
Qui 18 variare cupit rem 19 prodigaliter unam,
20 Delphinum sylvis 21 appingit, 22 fluctibus aprum,

1 Meton. mat. pro effecta & excusa ex ære pecunia. 2 Cujus hominis nauragi effigies pingitur. Meton. subj. sicut in *fractis navibus* est Syn. gen. pro singulari nave fracta. 3 Vas vinarium grande, i. poema pulchrum & grande cœpit efformari. Alleg. est è Metaph. à figulis, cum pro pulchro & grandi poemate redditur deforme & perexiguum. Nam *amphoræ* comparat inceptum grave: *urceo* confert purpureum illum assutum pannum. *Amphora* sic dicta, quod utrimque haberet ansam, duabusque ferretur manibus. 4 Progrediente operis scriptione Metaph. à rota figulari. 5 Vas exiguum, id est, cur extrema desinunt in humilia & minuta? 6 Scriptum aut poema. Epilogus omnium superiorum. 7 Quod scribere vis. 8 Unius formæ & coloris, atque adeò non constans grandi & fervido exordio, medio remissiore, minuto verò atque frigido exitu. 9 O Præclare pater Piso, vosque tanti patris egregii filii Pisones, nos poetæ magna ex parte decipimur falsa virtutis imagine. Nam vitia in scribendo pro virtutibus sequimur. Tertium præceptum; ubi misso rudi illo pictore, sartore & figulo, redit ad Pisones. 10 O Pisones omnes. Synecd. 11 Sic si verbositatis vitium effugere, & succinctus esse studeo. Primum exemplum. 12 Poema meum difficile intellectu sit. Meton. caus. pro effect. Cic. 2. de Divin. *Nimis obscurus est Euphorion poeta, at non Homerus*, id est, illius poemata nimis intellectu difficilia sunt, sed hujus facilia. 13 Si velim facilia & mollia in carmine meo sectari. Secundum exemplum. Metaph. à corporibus, quæ dùm cavamus multum lævigando, ne sentiantur nimis aspera, nimis illa reddimus tenera & mollia. 14 Nervi animosi & vividi, id est, vires orationis deserunt, & sublimis sententiarum majestas. 15 Grandiloquus, & qui magnificè in poemate suo omnia vult exponere. Tertium exemplum. 16 Elatus evadit, & modum excedit. 17 Contrà qui nimiùm cautus est, sibique nimium cavet à grandiloquentia illa vana & turbulentis verborum procellis, ille humi quasi serpit, nimisque humilis est. Quartum exemplum. Alleg. à perculsis metu tempestatis, qui, ne illius turbine offendantur, se humi prosternere solent: vel à vermibus, aut pueris humi repentibus. 18 Fabulis incredibilibus unum opus narrare. Quintum exemplum. 19 Mirabiliter & supra omnium hominum fidem. Alii hic Synchysin statuunt, nam τὸ *prodigaliter* apponunt τῷ *appingit*, ut ordo sit: Qui vult variare rem unam, *is prodigaliter appingit* delphinum sylvis, &c. 20 Qui in aquis degit, id est, inepta scribit, & ab ipsa natura prorsùs abhorrentia. Synecd. est duplex spec. pro qualibet re alieno loco collocata, ac prætereà continua Metaph. à pictura ad poema ex alienis argumentis. 21 Conjungit. 22 Mari aprum sylvis gaudentem, id est, aquatilia terris, terrestria mari affingit.

1 In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.
2 Æmilium circa 3 ludum 4 faber imus et 5 ungues
6 Exprimet, et molles 7 imitabitur ære capillos:
8 Infelix operis summâ, qui 9 ponere totum
Nesciet. 10 Hunc ego me, si quid 11 componere curem,
Non magis esse velim, quàm 12 pravo vivere naso,
13 Spectandum 14 nigris oculis, nigroque capillo.
15 Sumite materiam vestris, 16 qui scribitis, 17 æquam
18 Viribus, et 19 versate diu, 20 quid ferre recusent,
Quid valeant 21 humeri: 22 cui lecta potenter erit res.
Nec 23 facundia deseret hunc, nec 24 lucidus ordo.
Ordinis hæc 25 virtus erit, et 26 venus, aut ego fallor
27 Ut jam nunc 28 dicat, 29 jam nunc debentia dici:
Pleraque 30 differat, 31 et præsens in tempus 32 omittat

1 Declinatio unius vitii inducit hominem in aliud vitium, si ingenio & prudentia careat. Sic alibi: *Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.* 2 Æmilianum, sive à L. Æmilio sic nominatum: proprio pro possessivo usus. Quartum præceptum. 3 Circa locum gladiatorum, ubi fabri vicinas officinas habent, habitans. Synecd. gen. 4 Vilissimus atque infimus ſtatuarius. 5 Similitudinem unguium & capillorum, qui in humano corpore partes sunt minùs principales & viliores. Meton. subj. 6 In ſtatua quapiam ex ære repræsentabit. 7 In ære efformabit. 8 Rudis & imperitus in toto corpore vel ſtatua absolvenda. 9 Facere vel fabricari universum corpus & totam ſtatuam ignorabit: ita etiam vilis poeta leviorem quidem partem, sed operis totum syſtema rectè pro cujusque natura & qualitate expedire non poterit. 10 Talem poetam & scriptorem, qui minùs principalem particulam tantùm absolvere, totum autem non possit. 11 Conscribere. 12 Tam nolim esse, quam vivere incurvo & deformi naso. 13 Et intereà laudabilem. 14 Bellis. Nigri oculi olim formam commendabant. 15 Sumite argumentum, sive rem, in qua tractanda occupemini atque exerceamini. Apoſtrophe eſt ad universos scriptores quarumlibet rerum. Eſt prætereà totum hoc à gerulis sumtum, qui geſtanda priùs librant, quam suis humeris imponi sinant. Quintum præceptum, quod scribendi argumentum cuique deligendum sit. 16 Quicunque componitis, sive poetæ eſtis, sive oratores. 17 Parem, accommodatam. 18 Ingenii. 19 Cogitate, explorate. Metaph. continuata à baiulis, ad animum viresque ingenii. 20 Perferre aut suſtinere non possint. 21 Ingenii veſtri. 22 Quicunque scribendi materiam pro sui ingenii potentia, quam ingenii vires suſtinere possint, κατὰ δύναμιν sibi tractandam elegit. 23 Elocutio, expedita disserendi facultas. 24 Dispositio operis universum opus perspicuum reddens & illuſtrans. Metaph. à planetis, ad virtutem rectæ methodi declarandam: quæ rebus lumen non secus affert, atque luna corporibus inferioribus. Deinde Meton. effect. 25 Hujus dispositionis hæc perfectio atque præſtantia erit. Metaph. à præditis ratione ad rationis expertia. Sic Plautus dicit *virtutem mercis* pro excellentia. Sextum præceptum de methodo. 26 Venuſtas, suavitas, σεμνότης, cujus parens credita eſt Venus. Meton. effic. 27 Ut ea dicat, quæ primo loco dici debent, τὰ ὀφειλόμενα λέγεσθαι. 28 Polyptoton. 29 Anaphora. 30 In futurum tempus. Epiſtrophe. 31 In præsenti tempore. 32 Syſtole.

1 Hoc amet, hoc spernat, promissi carminis auctor.
2 In verbis etiam 3 tenuis cautusque 4 serendis.
5 Dixeris egregiè, 6 notum si callida verbum
Reddiderit junctura novum. Si fortè necesse est
7 Indiciis monstrare recentibus 8 abdita rerum,
Fingere 9 cinctutis non exaudita 10 Cethegis
11 Continget, dabiturque 12 licentia sumta 13 pudenter
Et nova fictaque nuper 14 habebunt verba fidem, si
Græco 15 fonte cadant, 16 parcè detorta. 17 Quid autem
18 Cæcilio Plautoque dabit 19 Romanus, 20 ademtum
Virgilio, Varioque? ego cur 21 acquirere pauca
Si possim, 22 invideor? Cùm 23 lingua Catonis et 24 Enni

1 Ut ille, qui egregium carmen sese scripturum pollicitus est, hoc præsenti tempore probet, hoc autem præsenti tempore in aliud tempus rejiciat. Anaphora. 2 In vocabulis novis. Septimum præceptum ad elocutionem pertinens. 3 Si parcus & prudens eris. 4 Poemati tuo immiscendis, in vulgus proferendis. Metaph. ab agricolis, qui proprie dicuntur arbores & fruges serere. 5 Egregie & cum laude dixeris, elocutio tua egregia erit. 6 Si artificiosa verborum connexio verbum, quod novum & obscurum est, reddiderit perspicuum, id est, si novum illud verbum ita cum aliis conjungas, ut ex antecedentibus & consequentibus, cum quibus compositum est, facile intelligi possit. 7 Novis vocabulis demonstrare: nam vocabula sunt velut indices ac nuntii eorum, quæ abdita latent in mente. 8 Res abditas & ignotas: ut Od. 11. l. 4. *eluere amara curarum*, id est, amaras curas: & Sat. 2. l. 2. *corruptus vanis rerum*, id est, vanis rebus. 9 Bellicosis, & militari baltheo cinctis, armatis, *vel*, loco tunicæ cinctum gestantibus, id est, subligaculum, quod solas partes infrà pectus velabat. *Cinctutis* ergo per Epenthesin pro cinctis. Fit autem *cinctutus* a *cinctu*, id est, veste infra pectus corpus complectente, & à pectore ad pedes tegente. 10 Vocabula, quæ à Cethegis non audita fuerunt, id est, priscis Romanis incognita, qualis erat M. Cornelius Cethegus, quem Cicero in Bruto posuit inter priscos oratores. Synecd. spec. 11 Licebit unicuique verbis uti recentibus. 12 Potestas fingendorum novorum vocabulorum. 13 Verecundè, moderatè, cum pudore usurpata. 14 Probabuntur & autoritatem obtinebunt. 15 Si è Græca lingua deriventur, & ad exemplum Græcorum in usum Latini sermonis deflectantur, & in casum seu finem Latinum desinant. Metaph. est ab aquis perennibus, ad inexhaustam linguæ Græcæ copiam indicandam. 16 Moderate seu paululum deflexa & derivata à lingua Græca. 17 Si licuerit veteribus poetis nova verba fingere, cur non liceat etiam recentioribus? Argumentum est à pari. 18 Alleg. est è continuatis Synecdochis. 19 Populus, id est, Romani indulgebunt. 20 Denegatum, nec concessum. 21 Nova & apta Latina vocabula facere, & illis Latinum sermonem amplificare. 22 Cur ob id invidiam patior, cur ægre ferunt? 23 Scripta priscorum autorum rudium & impolitorum ditaverint. Alleg. est causarum pro effectis. 24 De quo Ovidius: *Ennius ingenio maximus, arte rudis.*

1 Sermonem patrium 2 ditaverit, et nova rerum
Nomina 2 protulerit ? 3 licuit, semperque licebit
4 Signatum præsente notâ 5 producere nomen.
Ut sylvæ 6 foliis 7 pronos 8 mutantur in annos,
9 Prima cadunt : 10 ita verborum vetus interit ætas,
Et 11 juvenum ritu florent modo nata vigentque.
12 Debemur morti nos, nostraque, sive receptus
Terrâ 13 Neptunus 14 classes aquilonibus arcet,
15 Regis opus, sterilisve diu 16 palus aptaque remis
Vicinas 17 urbes 18 alit, et 19 grave sentit aratrum,
Seu 20 cursum mutavit 21 iniquum frugibus 22 amnis,
23 Doctus iter melius. 24 Mortalia facta peribunt,
25 Nedum sermonum stet 26 honos, et gratia vivax.

1 Linguam Latinam amplificaverit & locupletiorem reddiderit. 2 Epistrophe. 3 Polyptoton. 4 Verbum aliquod novum proferre quod præsenti usu & communi loquendi consuetudine quasi signatum ab omnibus recipiatur & usurpetur. Alleg. è Metaph. à monetariis & signatoribus pecuniæ, quibus semper licuit per magistratum novos nummos, & aliis atque aliis imaginibus notatos excudere. 5 Al. *procudere*. 6 Per novas frondes. Al. *Ut folia in sylvis*, &c. 7 Per annos celerrime labentes. 8 Quotannis. 9 Dum sc. priora & vetera folia cadunt. 10 Ita prisca verba desinunt usurpari. 11 More novorum foliorum, modò natorum, vocabula nova modò excogitata usurpantur, in usu sunt. 12 Nos omnes peribimus & nostra opera, quantò magis vocabula. Argumentum à Minori. Antecedens illustrat exemplis tribus maximorum operum. I. Portus Julii refecti, immisso mari in Lucrinum lacum. II. Siccatæ Pontinæ paludis, ut vomere subigeretur, frugesque produceret. III. Tiberis à priori suo alveo in aliam partem aversi, ne urbi, nec agris noceret. 13 Mare in terram receptum. Meton. subj. mare enim possessione Neptuno adjunctum : & hoc rursus pro Julio portu, quem magnis molibus Jul. Cæsar incluserat & intromiserat in terram. 14 Aquilones à navium classibus prohibet, & per portum à tempestatibus defendit, tutamque navibus stationem exhibet. Hypallage, id est, inversio casuum. 15 Quod profectò opus summi alicujus monarchæ, non nisi immensis sumtibus perficiendum, id est, Julii Cæsaris. Synecd. gen. Alii tamen de regibus Ægypti interpretantur. 16 Sive palus Pontina, quæ diu aquis obruta fuit, atque navigationi apta, per Cethegum exsiccata, id est, navigabilis aquis per aggeres ab Augusto exclusis, inque mare per meatus deductis, in agrum convertitur. Synecd. gen. 17 Cives & incolas vicinarum urbium. Meton. subj. 18 Frugibus suis. 19 Aratur. 20 Suum. 21 Hostilem, nocentem frugibus, quas inundatione sæpè obruere solebat. 22 Tiberis fluvius. 23 Antè per Velabrum fluens, nunc aversus in viam inoffensam & rectiùs atque commodius fluere assuefactus. Metaph à præditis ratione, ad rationis expertia : ut Ep. 14. l. 1. *Multa mole* docendus *aprico parcere prato.* Ita Cic. dicit *eruditum pulverem* pro abaco geometrarum. 24 Hæc omnia mortalium facta, quantumvis admiranda, temporis longitudine occident. 25 Tantum abest ut vocabulorum, &c. id est, quantò minùs vocabula sint sempiterna. 26 Pulchritudo verborum perennis sit, & vocabulorum venustas semper duret. Alleg. è Metaph. ab animatis ad inanimata, ad ostendendam verborum caducam elegantiam.

1 Multa renascentur, quæ jam 2 cecidere, 3 cadentque
4 Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet 5 usus,
6 Quem penes arbitrium est et jus et 7 norma loquendi.
8 Res gestæ regumque ducumque, et 9 tristia bella,
Quo scribi possent 10 numero, 11 monstravit Homerus.
12 Versibus impariter 13 junctis 14 querimonia primum,
15 Post etiam inclusa est voti sententia compos.
Quis tamen 16 exiguos elegos emiserit autor,
Grammatici 17 certant, et adhùc 18 sub judice lis est.
19 Archilochum 20 proprio 21 rabies armavit 22 iambo
23 Hunc 24 socci cepere pedem, grandesque 25 cothurni,

1 Multa vocabula reviviscent, inque quotidiano sermone denuò usurpabuntur. 2 Perierunt. Polyptoton, sicut in *quæ*. & in *quem*. 3 Et multa contra vocabula morientur. 4 Quæ jam in loquendi consuetudine versantur. 5 Consuetudo loquendi, vocabulorum pater, id est, hi, qui delectum verborum habent. Meton. 6 Penes quem usum, i. in cujus potestate est judicium & potestas. 7 Regula. Vide Od. 15. l. 2. *Veterumque norma:* & Sat. 3. l. 1. *adsit regula.* 8 Fortia heroum facta. Octavum præceptum, quo genere carminis materia quæque tractanda sit. Commemorat autem carminum genera quatuor, heroicum, elegiacum, jambicum & lyricum. E quibus primi autorem facit Homerum: secundi incertum aliquem: tertii Archilochum: quarti verò autorem non attingit. 9 Calamitosa, & homines tristes reddentia. Meton. effect. 10 Quibus pedibus, quò carminis genere, sc. heroico. Metaph. à mathematicis, & Synecd. gen. pro specie carminis e certa pedum quantitate constantis. 11 Demonstravit, docuit in Iliade sua. 12 Carminibus elegiacis, quorum alterum est hexametrum sex pedibus, alterum pentametrum, quinque pedibus, constans: quæ tertiò abhinc versu *exigui elegi* vocantur. Synecd. gen. 13 Ex hexametris & pentametris. 14 Materia lugubris & flebilis, sive res tristes, de quibus fundantur querelæ, descriptæ sunt. Meton. adj. 15 Posteà etiam res lætæ, & prosperæ, quæ nobis ex animi sententia successerunt, cœperunt describi. 16 Elegos versus tenues, & humili materiæ aptos invenerit. 17 Illa de re inter se contendunt. 18 Et illa grammaticorum contentio adhuc est dijudicanda, & nondùm finita. 19 Archilochus, nobilis ille poeta Græcus, usus est tanquam armatura versu jambico ad convitia & maledicta contra socerum suum. Metaph. à præliaturis, qui se muniunt adversùs hostes, vel etiam à canibus. Hinc ἰαμβίζειν pro maledicere sumitur. 20 A se invento. 21 Ira, quam ex repulsa conceperat, dum Neobules nuptias sperat, & ab ejus patre Lycambe repudiatur, maledicentia, tanquam armis, instruxit, & socerum suum Lycamben cum sponsa ad suspendium adegit. 22 Pede, id est, carmine jambico. Synecd. mem. 23 Iambicum, id est, hunc versum jambicum comici in comœdiis suis, quorum socci sunt, id est, calceamenti genus, & verborum rerumque magnitudine illustres tragici in tragœdiis suis, quorum calcei cothurni sunt, admiserunt, & poematibus suis inseruerunt. 24 Alleg. è Meton. adjunctorum pro subjectis comœdiis & tragœdiis, in quibus actores induebantur soccis & cothurnis. 25 *Cothurni* sunt calcei altiores, utrique apti pedi. *Grandes* vocantur, tum quia altiores, tum quia tragœdia ipsa grandiloqua, in quam prodeunt reges & personæ subliniores.

1 Alternis aptum sermonibus, et populares
2 Vincentem strepitus, et 3 natum rebus agendis.
4 Musa dedit 5 fidibus 6 divos, 7 pueros que deorum,
8 Et pugilem victorem, et 9 equum certamine primum,
Et juvenum 10 curas, et 11 libera vina referre.
12 Descriptas servare vices, 13 operumque colores,
14 Cur ego, si nequeo ignoroque, poëta 15 salutor?
16 Cur nescire, pudens pravè, quam discere malo?
Versibus exponi tragicis 17 res comica non vult,
18 Indignatur item 19 privatis ac propè 20 socco
Dignis carminibus 21 narrari 22 cœna Thyestæ.
23 Singula quæque locum teneant 24 sortita decenter.
Interdum tamen et vocem 25 comœdia tollit,

1 Utpote idoneum dialogis, mutuis interrogationibus & responsionibus, quæ nunc ab hoc, nunc ab illo habentur. 2 Et in scenis clarius resonantem, & brevi atque longa syllaba spectatorum clamores tumultusque, in fabulis excitari solitos, superantem. Metaph. ab animatis ad inanimata. 3 Inventum ad fabulas agendas. 4 Quæ præses est versuum lyricorum. Synecd. gen. vel *Musa*, i. Musæ. Synecd. num. sing. pro plur. 5 Versibus lyricis, qui fidibus canuntur. Meton. adj. 6 Res à diis, heroibus, Olympicis victoribus, juvenibus & compotatoribus, gestas, quæ sunt lyricórum argumenta, laudibus referendas. Alleg. è Meton. efficientium. Tales hymnos Horatius conscripsit in Venerem, in Minervam, Cupidinem, aliosque deos deasque 7 Deorum filios, *παῖδας τῶν θεῶν*, i. heroas, semideos. 8 Et in Olympicis certaminibus luctatores nobiles, pugnis & manibus acres. 9 Equitem in certamine velocissimum, i. qui cursu vicit. Meton. subj. 10 Amores. Nam *Res est solliciti plena timoris amor*. Synecd. gen. 11 Liberos potores & convivas reddentia, i. symposia, in quibus ebrii operta recludunt libere, laudare docuit, ut apud Pindarum videre est. Meton. effectorum: deinde Synecd. periphr. *τοῦ συμποσίου*. 12 Si suas cujusque poematis partes, à me descriptas, observare, inque meo carmine exprimere non possum & nescio. Nonum præceptum de decoro observando in diversis sententiis & affectibus sermone & gestu repræsentandis. 13 Multiplices poematum varietates, quæ, ut res pictæ, coloribus distinguuntur. Translatio à pictoribus, qui gratiam & venustatem operibus afferunt suis varietate colorum, ad poetas. 14 Cur poeta vocor? Anaphora. 15 Synecd. spec. 16 Cur turpiter & præpostere verecundus malo hæc nescire, quam discere? cùm pudori nulli esse debeat aliquid ignorare, sed vitioso atque malo pudore impediri, quo minus ignorata addiscantur. 17 Materia comica non debet sublimi dicendi genere tractari. 18 Non vult. Contra probat res tragicas comicis verbis non includi. 19 Vulgaribus, & vilibus hominibus accommodatis, quales solent esse homines privati, qui magistratum non gerunt. 20 Stylo comico, non autem cothurno aut grandiloquentia tragica, id est, quæ pronuntiatur in actione comœdiæ ab histrione soccis induto. 21 In tragœdia. 22 Tragœdia de Thyeste scripta, cui proprius filius Plisthenes à fratre Atreo occisus & coctus manducandus apponebatur, id est, quævis materia tragica, sive funesta. 23 Quævis materia sive comica, sive tragica sit, suo carmine decenti & proprio tractetur. 24 Ut sors tulerit. 25 Comica persona etiam more tragicarum vocem elevat, inque tragicas exclamationes prorumpit. *O cœlum, o terra, o maria Neptuni*! Meton. adj.

1 Iratusque 2 Chremes 3 tumido delitigat ore,
Et tragicus plerumque 4 dolet sermone 5 pedestri
6 Telephus et 7 Peleus, 8 cùm pauper et exul uterque
9 Projicit ampullas et 10 sesquipedalia verba,
11 Si curat cor spectantis tetigisse querelâ.
Non satis est 12 pulchra esse poëmata: 13 dulcia sunto,
Et quocumque volent, animum auditoris 14 agunto.
Ut 15 ridentibus arrident, ita flentibus 16 adsunt
17 Humani vultus. 18 Si vis me 19 flere, dolendum est
Primùm ipsi tibi: 20 tunc tua me infortunia 21 lædent,
22 Telephe, vel Peleu: 23 malè si mandata loquêris,
24 Aut dormitabo, aut 25 ridebo. 26 Tristia mœstum

1 Apud Terentium. 2 Senex. 3 Ore inflato, & stylo tragico acriter litigat. 4 Tristitiæ affectum exprimit. 5 Humili & stylo vulgari, qualis est sermo comicus. Metaph. a viatoribus. 6 Herculis filius, Mysiæ rex, id est, tragœdiæ de Telepho & Peleo scriptæ. Meton. subjectorum. Tragicum etiam pedestri dolere sermone probat tragœdiis Euripidis, apud quem reges hi in scenam prodeunt. 7 Æaci filius, pater Achillis, ejectus à patre ob Phocum fratrem interfectum, exulavit. 8 Quando uterque in tragœdiis introducitur inops & exul. 9 Longè à se rejicit, non utitur verborum tumoribus sive verbis inflatis. 10 Longa & nimium producta, magnifica. Alleg. à tumore vasorum & crassitie liquorum ad poetas notandos, qui longis verbis & versibus tumidis utebantur. 11 Si animum spectatoris querimonia de tot suis calamitatibus ad sui misericordiam inflectere & commovere desiderat. 12 Diserta & venusta verba habere. Metaph. à proportione decentique colore corporum, ad carminis præstantiam indicandam. 13 Suavia sint, & singularem habeant gratiam in permovendis auditorum animis. 14 Impellant, moveant in hunc vel in illum affectum. Epistrophe. 15 Cum ridentibus rideant, etiam ridendi causa ignorata. Paronomasia. 16 Commiseratione & lachrymis præsto sunt, id est, flent cum flentibus, & similiter eos affici vultus prodit: quia similiter semper afficitur is qui audit, atque is, qui affectus commovet dicendo. 17 φιλάνθρωπος, id est, humanus animus, qui mobilis & flexibilis est. 18 Ad misericordiam commoveri. 19 Flendum est. 20 Cum ipse primus dolebis, & calamitates tuas mihi exposueris, o Thelephe, vel Peleu. 21 Tuæ calamitates ad commiserationem commovebunt. Metap. à corpus vulnerantibus. 22 Tu histrio, qui personas Telephi & Pelei in actione fabulæ repræsentas ac sustines. Apostrophe est à Pisonibus ad histriones. 23 Si munus & partes in comœdia tibi datas inepte geris, id est, si versibus uteris à persona vel fortuna tua, quam sustines, alienis, & vultu hilari & magnificis verbis in scenam prodis, cum miser sis. 24 Aut verba tua me spectatorem vel auditorem non afficient, animum meum non agent in mœrorem propter una infortunia, de quibus conquereris. 25 Propter tuam in pronuntiando & persona agenda ineptiam. Meton. effect. 26 Hactenus, docuit, qualem oportebat habere vultum: nunc quæ verba, ut singuli moveantur affectus, necessaria sint, exponit.

Vultum verba decent, 1 iratum 2 plena minarum,
3 Ludentem lasciva, severum 4 seria dictu.
5 Format enim natura 6 priùs nos 7 intùs ad omnem
8 Fortúnarum habitum, 9 juvat 10 aut impellit ad iram,
11 Aut ad humum mœrore gravi 12 deducit et 13 angit,
14 Pòst effert animi motus interprete 15 linguâ.
Si dicentis erunt fortunis 16 absona dicta,
17 Romani tollent equites peditesque cachinnum.
18 Intererit multum, 19 Davusne loquatur, an herus,
20 Maturusne senex, an adhuc florente 21 juventâ
Fervidus, an 22 matrona potens, an 23 sedula nutrix,
Mercatorne 24 vagus, 25 cultorne virentis agelli,
26 Colchus, an Assyrius Thebis 27 nutritus, an Argis.

1 Vultum decent. 2 Verba furoris & iracundiæ plena. 3 Verba mollia, amatoria, & petulantia decent vultum jocosum, id est, eos qui risum, non fletum, movere cupiunt. 4 Gravia & omni levitate carentia. 5 Efformat, fingit. 6 Antequam rem aliquam verbis exprimamus. 7 In animo. 8 Ad omnem fortunæ, id est, conditionis, tùm secundæ, tùm adversæ, varietatem fronte & animo, verbis & gestibus exprimendam: ut, si fortuna secunda sit, hilares simus prius animo, deinde etiam vultu, verbis & gestibus: sin adversa, ut demissi atque humiles simus. 9 Natura juvat nos, id est, ad lætitiam nos impellit, si fortuna sit secunda. 10 Si fortuna sit adversa. 11 Aut valde nos affligit. 12 Humiliat. 13 Sc. *nos*, cum premimur rebus adversis, è quibus non possumus eluctari. 14 Posteà natura ratione sive verbis, rerum in animo conceptarum signis, animi curas & perturbationes eloquitur. 15 Est munus linguæ animum interpretari. 16 A statu & conditione loquentis personæ aliena & discrepantia: ut, si fortuna adversa sit, verba autem sint læta & magnifica, & contrà. Metaph. à fidibus & chordis insuavem sonum reddentibus. 17 Universus populus Romanus risum attollet, id est, effuse ridebit. 18 Transit ad decimum præceptum de decoro, conditione & ætate cujusque personæ servanda. 19 An servus aliquis astutissimus & fallax in comœdia loquens introducatur. Synecd. spec. Quidam putant Horatium alludere ad primam Terentii comœdiam, ubi Simo herus & Davus servus inducuntur. Al. *Divusne loquatur, an herus.* 20 Ætate grandis, provectioris ætatis. Virg. 5. Æn. *ævi maturus Acestes.* 21 Juvenis vernante adhuc ætate calidus & vegetus. Meton. adj. ætatis Metaphoris mista. 22 Fœmina clarissima. Similis est allusio ad Phormionem Terentii comœdiam, ubi Nausistrata matrona & Sophrona nutrix introducuntur. 23 Officiosa ac diligens in nutricandis infantibus: qualem fuisse Eurycleam, Telemachi nutricem, scribit Homerus. 24 Passim errans, qui lucri causa, quævis maria transcurrit, & terras perlustrat: Unde Ep. 1. l. 1. *Impiger extremos*, &c. 25 Agricola vel olitor ruri suo semper affixus. Synecd. gen. 26 Crudelis & inhospitalis, an mollis & divitiis affluens, id est, persona quævis diversæ regionis: multum enim differt natio à natione, locus à loco. Synecd. spec. *Colchis* regio in Scythia, ubi Phasis fluvius decurrit, unde attulit vellus aureum Jason, Medeæ patria, regnum Æetæ. 27 An Thebanus sit, an Argivus.

1 Aut 2 famam sequere, 3 aut sibi convenientia finge,
Scriptor: 4 honoratum si fortè 5 reponis Achillem,
6 Impiger, 7 iracundus, 8 inexorabilis, 9 acer,
10 Jura neget sibi nata, 11 nihil non arroget armis.
12 Sit Medea ferox 13 invictaque, 14 flebilis Ino,
15 Perfidus Ixion, 16 Iô vaga, 17 tristis Orestes.
Si quid 18 inexpertum scenæ committis, et audes
19 Personam formare 20 novam; servetur 21 ad imum,
Qualis ab incepto processerit, et 22 sibi constet.

1 Quicunque poeta es, aut aliquid scribis, aut veras res gestas & historiam scribe. Symploce. Decimum præceptum. 2 Historicorum. 3 Aut si vis aliquid poetarum more fabulosè excogitare, finge verisimilia, & in quibus extrema cum primis utraque cum mediis conveniant. 4 Ab ipso Jove, i. magnum & illustrem, & omnium pænè scriptorum præconiis celebratum. 5 Ex gr. si fortè in carmine tuo, vel in scenam iterum introducis, jam anteà ab aliis introductum. 6 Ille juxta famam vel historiam, in Iliade descriptam, introducatur velox & strenuus. 7 Durus. Iliadem ab ejus ira exorsus est Homerus. Iratus autem erat Achilles, abrepta sibi Briseide; Agamemnoni adeò, ut, depositis armis, domum redire destinaret, remque Græcorum pæne collapsam pessum ire, eorumque castra à Trojanis expilari sineret. 8 Implacabilis. Exorari enim ab Agamemnone vix potuit, ut arma resumeret, missamque ab eodem per honestissimos viros legationem repudiavit. 9 Vehemens. Nam odiis, amoribus vehemens fuit, & ubique tam violentus, ut ipsi etiam Agamemnoni formidini fuerit. 10 Qui sit legum contemptor. 11 Omnia putet se armis consequi posse. 12 Medea, Æetæ Colchorum regis filia, in poemate introducatur inhumana & crudelis, quæ Jasonis perfidiam ulta, filios ei comedendos apposuit, fratremque Absyrtum obtruncavit. Vide Ovid. 7. Met. Justin. l. 42. Cic. l. 5. de nat. Deor. 13 Sit etiam insuperabilis, utpote arte magica confisa. 14 Cadmi & Hermionæ filia, uxor Athamantis, Æoli filii, quæ maritum furiosum, & Learchum filium trucidantem, fugiens, cum Melicerta reliquo filio se in mare præcipitavit, propter tales calamitates miserabilis repræsentetur. 15 Ixion verò sceleratus in poemate exhibeatur, ut qui uxoris suæ Diæ patrem Dejonea pro dotis compensatione ad epulas sumtuosas fraudulenter invitans, in fossam jam inflammatam eum fecit incidere, atque ita flammis consumtus est: à quo scelere à Jove, misericordia commoto, expiatus, inque cœlum assumtus, Junonem Jovis conjugem de stupro interpellavit, & scelus scelere cumulavit. 16 Inachi, primi Argivorum regis filia, quam Jupiter amatam, ne à Junone cognosceretur, in vaccam mutavit, quæ ipsam Argo centoculo custodiendam dedit: a quo cum per Mercurium liberata esset, œstro per Junonem immisso agitata, multasque regiones pervagata in Ægyptum pervenit, ibique Isis dea post mortem habita fuit. Vide Ovid. 1. Met. 17 Agamemnonis & Clytæmnestræ filius, in carmine producatur anxius propter furias, matre interfecta sibi immissas, ut qui patris sui Agamemnonis necem, à matrem Clytæmnestram & adulterum Ægysthum interimens, ultus est, & ob parricidium furiis misere agitatus fuit. 18 Novum, inusitatum, cujus describendi periculum nullus poetarum adhùc fecerit, exhibes in theatro. 19 Comœdiam in scenam vis producere, in qua sint personæ novæ. 20 A nullo poeta tractatam. 21 Persona nova talis usque ad extremum finem, id est, per omnes actus & scenas describatur & appareat, qualis in principio carminis formari cœpit, id est, neque mores mutet. 22 Sibi consonet, à suis moribus non recedat.

1 Difficile est propriè comunia dicere, tuque
Rectiùs 2 Iliacum carmen deducis in actus,
Quàm si proferres ignota 3 indictaque primus,
4 Publica materies privati juris erit, 5 si
Nec circa 6 vilem patulumquà moraberis 7 orbem,
Nec 8 verbum verbo curabis reddere, fidus
Interpres. 9 nec desilies imitator in 10 arctum,
Undè pedem referre pudor vetet, aut operis 11 lex,
Nec sic 12 incipies, ut 13 sciptor cyclicus olim,
14 *Fortunam Priami cantabo et nobile bellum.*
15 Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?

1 Difficile est materias & argumenta jam à multis usurpata, sed nondum ab aliis occupata & mancipata, & de novo tractanda, ita propriè dicere, id est, tam præclarè scribere, ut proprie tua jure dici possint, ut illa tibi uni vindices, nec aliis relinquas facultatem eadem postea scribendi. 2 Orationem, ex Homeri Iliade sive carmine desumtam, id est, belli Trojani historiam commodius in comœdiam aut in tragœdiam producis ac transfers, quam si novum argumentum tractes, nunquam ab aliis tractatum. 3 Nunquam tractata. 4 Materia jam ab aliis publicata & tractata (qualis est Ilias Homeri) tua propria habebitur, si argumenti tantum speciem referas, non etiam singula minutatim prosequaris. Præceptum undecimum de ratione imitandi veteres in personis notis. 5 Si non adhærebis in continuà serie poematis seu in circulo trito, à vulgo cognito, contemto & omnibus patente, id est, si tuum autorem, quem imitaris, non sequeris ita religiose, ut nihil addas de tuo, nihil invenias, nihil immutes. 6 Reddens illaudatum imitatorem: non enim magni ingenii est, totam alterius inventionem sequi. Meton. effect. 7 Metaph. à currentibus in circulum, unde non est facilis recessus. 8 Et si non studebis autorem tuum, quem imitandum tibi proposuisti, verbatim exprimere, sed sensum è sensu, perinde ac si fidi alicujus interpretis munere velles perfungi. Polyptoton. 9 Et si tu, qui alium imitari vis, nimis longe ab illo, quem tibi imitandum proponis, discedendo, sive in locum angustum te non conjicies, unde rursus egredi, id est, discedere ab iis, quæ temere es aggressus, non possis sine pudore & reprehensione. 10 In angustias. Alleg. est è Metaph. à re militari, ubi pugnantes incaute in angustias compelluntur, unde non patet reditus ad salutem. 11 Natura aut ratio, quæ jubet aut penitus non incipere, aut incepta perficere. 12 Poema tuum. 13 Poeta circumforaneus, qui in conventiculis hominibus suos versus obtrudere solebat in orbem coactis, ut hodieque circumforanei cantores: hos Juvenalis & Martialis *orbiculos* appellant. Hunc quidam Antimachum fuisse autumant, qui tragicus fuit superbus atque arrogans. Alii Stacinum. Synecd. gen. 14 Infelicitatem. Inducitur hic cyclicus turgide opus exordiens de decennali Trojano bello, & interitu Priami, per Prosopopœiam: quem poeta irridet per Addubitationem, dicens, *Quid dignum tanto*, &c. 15 Quid jactator hic verbis tam sonoris ac sublimibus dignum proferet?

1 Parturient montes, nascetur 2 ridiculus mus.
Quando rectiùs 3 hic, qui nil molitur 4 ineptè!
5 Dic mihi, Musa, 6 virum, captæ post tempora Trojæ,
Qui mores hominum multorum vidit et urbes.
Non 7 fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut speciosa dehinc 8 miracula promat,
9 Antiphatem, 10 Scyllamque 11 et cum Cyclope Charybdim,
Nec reditum 12 Diomedis ab interitu 13 Meleagri,

1 Respondet ad interrogationem præcedentem: Sc. ut est apud Æsopum in apologo, *montes*, &c. Nam, sicut Æsopus fabulatur, mons horrificos sonitus, quasi tonitrua emisit, adeò ut homines & animalia illum fugerent, nescio quem horribilem partum editurum timentia: postea mus è radice montis prodiens, omnem metum in risum solvit: ita etiam hic poeta, si diis placet, grandia in exordio de se pollicetur, atque interim lectoribus nulla in parte operis satisfacit. Usurpatur hoc proverbium in eos, qui aureos montes pollicentur, sed minima præstant. 2 Qui risum excitet, γελωτοποιός. 3 Homerus incipit, qui nihil imperite scribere aggreditur. Prosopopœja Homeri atque periphrases sunt Synecdochicæ ejusdem & Odysseæ. 4 Metaph. ab exstructionibus operosis ædificiorum. 5 Duobus hisce versibus Horatius utcunque expressit principium Odysseæ de laboribus & erroribus Ulyssis, tribus versibus constans, Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, &c. 6 Ulyssem. 7 Nititur non è magnis ad parva descendere, sed à parvis ad majora devenire Alleg. è continuatis Metaph. à corporibus & lignis, quæ facile quidem flammas concipiunt, & flagrant, sed parte illorum aeria igne consumta, & terrea solum relicta, nigrescunt & fumant. Idem accidit poetæ splendidam operis propositionem jactanti, quam mox splendore illius per omnes partes obsolescente consequitur ridicula obscuritas. Est præterea in *fumum* & *fumo* Polyptoton. 8 Res quasvis pulcherrimas & admiratione ac spectatu dignissimas in operis processu poemati suo inserat. Synecd. spec. 9 Lami filium, Læstrigonum regem carne humana vescentem: à quo una cum sociis suis Ulysses discerptus, fuisset, nisi præcisis anchorarum funibus propere in altum se recepisset. 10 Phorcyonis & Hecatæ filiam, in marinum monstrum conversam, cujus latera canibus latrantibus undique succincta fuisse describit. 11 Et monstrum illud in mari Siculo navigantibus formidabile (ubi Ulysses naufragium passus est, & è caprifico se suspendit) una cum Polyphemo, qui Ulyssis tres socios devoravit, & quem Ulysses inebriatum occæcavit. Polyphemi erga Galateam amores eleganter describit Ovidius in Met. 12 Tydei filii, Græcorum post Achillem fortissimi, à deleta urbe Troja in Græciam patriam suam reditum, aut aliam narrationem nimis longè petit, id est, non sumit principium poematis à prima origine. 13 Patrui sui: sc. quod Tydeus & Meleager fratres fuerint, ex quibus Meleager à matre Althea, stipite in ignem conjecto, cui Parcæ æqualem vitam cum Meleagro constituerant, interfectus sit, eò quòd Meleager occisi apri caput Atalantæ dedisset, et utrumque avunculum, Plexippum & Toxea, qui ipsi illud eripere volebant, interfecisset.

Nec gemino bellum Trojanum 1 orditur ab 2 ovo.
Semper 3 ad eventum festinat, 4 et in medias res,
Non secùs ac notas, auditorem rapit, et quæ
5 Desperat tractata 6 nitescere posse, relinquit,
7 Atque ita mentitur, sic veris falsa 8 remiscet,
9 Primo ne 10 medium, medio ne discrepet imum.
11 Tu, quid 12 ego et 13 populus mecum desideret, audi.
Si 14 plausoris eges 15 aulæa manentis, et 16 usque
Sessuri, donec 17 cantor, Vos 18 plaudite, dicat,
19 Ætatis cujusque notandi sunt tibi mores,
20 Mobilibusque decor naturis dandus et annis.
21 Reddere qui voces jam scit puer, 22 et pede certo

1 Inchoat. Metaph. à textoribus, qui dicuntur telam ordiri, cùm illam texere incipiunt. 2 Quomodo sc. Jupiter Ledæ, Tyndari uxoris, amore captus in cygni forma ipsam compresserit, ex quo concubitu duo ovo nata sint, ex quorum uno Castor & Pollux, ex altero Clytemnæstra & Helena exclusa sit: quæ Helena Menealai, regis Spartanorum, uxor, à Paride rapta Trojani belli causam præbuerit. Hoc enim exordium longè petitum esset. Alii exponunt *gemino ovo* pro gemino fœtu, Helena & Polluce: ut sit Meton. effic. 3 Ad propositum scopum, ad finem & exitum rei, unde exordiendum est, contendit. 4 Et omissis rerum principiis, perinde ac si nota essent, auditorem suum rapit in res medias, quæ narrandæ sunt. 5 Non sperat. 6 Oratione splendescere, seu verbis polite explicari posse, ut vel maxime tractata sint, præterit. Metaph. à metallis, quæ usu tractata splendescunt, nec rubiginem contrahunt. 7 Atque in toto suo poemate falsa dicit, adeò artificiose fabulas inserit. 8 Commiscet. 9 A primo, à principio, id est, ut omnia inter se maxime cohæreant, & primum medium & finis optime inter se conveniant. 10 Polyptoton, & simul Climax sive gradatio. 11 Tu, o poeta, quicunque carmen accurate scribis, audi Præceptum duodecimum, de decoro observando in exprimendis moribus cujusque ætatis. 12 Qui hoc meo scripto poetam informo. 13 Auditor vel spectator à te fieri cupiat. 14 Si spectatorem plausu faventem, tuamque fabulam ac ludos approbantem desideras. Synecd. spec. 15 Qui tam diu in theatro maneat & exspectet te, donec taperia, quibus scena vel theatrum obtenditur & exornatur, removeantur ac tollantur. Meton. signi, pro fine ludorum per amotionem aulæorum significato. 16 Semper usque ad finem maneat. 17 Donec histrio vel actor fabulæ, peracta fabulà, dicat, Vos, o spectatores, plaudite. Synecd. gen. 18 Usitata formula actum & fabulam concludentium: non enim ante populi applausum expetebant, quam omnes actus essent expleti. 19 Observanda tibi cujusque personæ ætas, pueritia, adolescentia, virilis ætas, senectus & mores. Meton. adj. 20 Et suum cuique conveniens officium ac τὸ πρέπον, id est, decorum naturis & ætatibus crescentibus ac decrescentibus seu continuò variantibus (dum in humana vita ætas hominum crescens & decrescens aliam vitam, alios mores postulat) tribuendum est. De servando decoro vide Cic. Offic. l. 1. 21 Sic puer, qui infans ampliùs non est, sed scit jam singula articulatè eloqui, & ad interrogata respondere. 22 Et firmo pede jam recte incedit, ambulando gressum firmat.

Signat humum ; 1 gestit paribus colludere, 2 et iram
Colligit ac 3 ponit temerè, et 4 mutatur in 5 horas.
Imberbis juvenis, tandem 6 custode remoto,
7 Gaudet equis canibusque, 8 et aprici gramine campi,
9 Cereus in vitium flecti, 10 monitoribus asper,
11 Utilium tardus provisor, prodigus 12 æris,
13 Sublimis, 14 cupidusque, et amata relinquere
15 pernix.
16 Conversis studiis, 17 ætas 18 animusque virilis
Quærit opes et amicitias, 19 inservit honori,
20 Commisisse cavet, quod mox mutare laboret.
Multa senem 21 circumveniunt incommoda, 22 vel quòd
23 Quærit, et 24 inventis miser abstinet, ac timet uti,
Vel quòd res omnes 25 timidè gelidèque ministrat,
26 Dilator 27 spe longus, 28 iners, 29 avidusque futuri,
30 Difficilis, querulus, laudator temporis acti
31 Se puero, 32 censor castigatorque minorum.

1 Ille desiderat colludere cum æqualibus pueris, id est, qui sunt ejusdem ætatis. 2 Et sine causa irascitur, & sine causa etiam placatur. 3 Deponit. Ter. in Hecyr. *Pueri inter sese quam pro levibus noxiis iras gerunt? Quapropter? quia enim, qui eos gubernat animus, infirmum gerunt.* 4 Ob inconstantiam animi puerilis. 5 Singulas. 6 Prædagogo seu præceptore, id est, cùm ex ephebis excessit, & suo jam arbitratu vivit. Synecd. gen. Sic Sat. 4. l. 1. *Dum* custodis *eges.* 7 Animum ad aliquod studium adjungit, aut ad alendos equos, vel canes ad venandum. 8 Et delectatur juvenum ludis & exercitiis in campo Martio soli exposito, non opaco, in quo adolescentes se varie exercebant. 9 Flexibilis, ductilis & propensus ad vitium, & veluti cera in omnes formas flecti potest, sic ille in vitia. Metaph. à ceroplastis, qui è cera molli ducunt, quascunque volunt, imagines. 10 Inimicus & morosus iis, qui eum ad bonam frugem adhortantur. 11 Ob judicii imbecillitatem tarde illa providet & prospicit, quæ sibi prodesse poterant. 12 Pecuniæ. 13 Superbus, elatus. 14 Vehementer omnia concupiscens. 15 Velox ad illa relinquenda quæ paulò ante amaverat ac concupiverat. 16 Cùm jam cum ætate maturiore studia moresque immutati sunt. 17 Grandior, media. 18 Qui junior æris erat prodigus. 19 Ad magistratum aspirat, ejusque studio ambitiose occupatur. 20 Vir constantis ætatis cavet illa in se admisisse, quæ posteà pœnitentia ductus mutare studeat, conetur. 21 Multæ molestiæ decipiunt, gravant & opprimunt. 22 Anaphora. 23 Multas divitias. Idem ait Mitio Terentianus ille senex : *Ad omnia alia ætate sapimus rectius : Solum unum hoc vitium adfert senectus hominibus, Attentiores sumus ad rem omnes, quam sat est.* 24 Opibus accumulatis, partis. Ter. *ut serves quod labore* inveneris. 25 Segniter & ignave gerit. 26 Rem semper procrastinans. 27 Illa sperans quæ vivendo non attinget, cùm sit morti proximus. 28 Somnolentus, segnis & ad agendum ineptus. 29 Futuris inhians, vitæ cupidus, φιλόζωος. 30 Morosus. 31 In pueritia sua. Meton. subj. 32 Juniorum mores quasi censor castigans & objurgans. Synecd. spec.

1 Multa 2 ferunt anni 3 venientes 4 commoda secum,
Multa 5 recedentes adimunt, ne 6 fortè seniles
Mandentur juveni partes, pueroque viriles,
Semper 7 in adjunctis ævoque morabimur aptis.
8 Aut agitur 9 res in scenis, 10 aut acta refertur.
Segniùs 11 irritant animos demissa per aurem,
12 Quàm quæ sunt oculis subjecta 13 fidelibus, et quæ
14 Ipse sibi tradit spectator: 15 non tamen intùs
Digna geri, promes in scenam, multaque tolles
16 Ex oculis, quæ mox narret 17 facundia præsens.
18 Nec pueros coram populo 19 Medea trucidet,
Aut humana palam coquat exta nefarius 20 Atreus,

1 Anaphora. 2 Adferunt. 3 Accrescentes. 4 Gaudia & voluptates. 5 Decrescentes, ad senium declinantes. 6 Idque accuratè notandum est, ne fortè officium seni debitum attribuatur juveni, & contrà puero alicui assignentur officia senibus propria. 7 In iis moribus, quæ ætati cuique convenientes & accommodati sunt, immorabimur atque versabimur. 8 Anaphora. In *agitur* & *acta* Polyptoton est. 9 Tragœdia aut comœdia repræsentantur coram, & conspectui hominum quasi externis gestibus exhibetur. 10 Aut res ab aliis acta tantùm nudo sermone narratur, quia res est visu fœda, vel nimis incredibilis. Præceptum decimum tertium, de decoro servando in rebus in theatro agendis. 11 Illa, quæ fando tantum audimus, animos spectatorum languidius & tardiùs excitant & commovent. Metaph. à canibus vel crabronibus. 12 Quam quæ præsentes intuemur. 13 Quia quæ cernuntur, magis valeant ad idem faciendum, quam quæ audiuntur. 14 Ipse videt, non quæ ab alio audit. 15 Quamvis spectatores visis magis moveantur, quam auditis, tamen quæ sunt horribilia atrocia & obscœna, & digna quæ intus gerantur, remota ab externo conspectu hominum, illa ante oculos spectatorum non depromes, nec produces. Epanorthosis sive correctio dicti prioris. 16 Spectatorum aspectu. Meton. effic. 17 Oratio diserta coram spectatoribus narret, non autem gestus præsens demonstret, id est, facundus histrio. Meton. adj. 18 Exempla subjicit eorum, quæ è conspectu submovenda sunt. 19 Nec Æetæ, Colchorum regis filia, dum Jasonem, à quo repudiata erat, ulcisci vult, Mermerum ac Medum filios palam occidat. Alleg. cum Anaphora è continuatione quatuor Meton. ubi *Medea*, *Atreus*, *Cadmus*, *Procne* sumuntur pro adjunctis personis & histrionibus, qui duorum primorum crudelitatem, & reliquorum totidem turpissimam metamorphosin exprimunt. 20 Pelopis filius sceleratus membra Plisthenis, fratris filii, coram populo non coquat. Quod facinus adeò atrox fuit, ut ipse etiam sol, ne id videret & pollueretur, obscuratus retrò fugerit, nedum ut illa hominum oculis exponantur.

Aut in avem 1 Progne vertatur, 2 Cadmus in anguem,
3 Quodcunque ostendis mihi sic, 4 incredulus odi.
5 Neve 6 minor, neu sit quinto 7 productior actu
8 Fabula, quæ 9 posci vult et spectata 10 reponi.
Nec 11 deus intersit, nisi dignus vindice 12 nodus
Inciderit, 13 nec quarta loqui persona laboret.
14 Actoris partes chorus officiumque 15 virile
Defendat, 16 neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat 17 at hæreat aptè.
18 Ille bonis 19 faveatque et 20 consilietur amicis,
21 Et regat iratos, et amet peccare 22 timentes.
Ille 23 dapes laudet mensæ 24 brevis, 25 ille 26 salubrem
Justitiam, legesque, et apertis otia 27 portis.
Ille tegat 28 commissa, deosque precetur et oret,

1 Pandionis filia coram populo in hirundinem non convertatur, dum illa adulterium mariti Terei, cum sorore Philomela commissum, vindicatura, Ityn filium occidit, & coctum patri comedendum apponit. Quo cognito scelere, Tereus Prognen uxorem gladio insecutus, deorum miseratione in upupam conversus est, & Itys in phasianum, Progne in hirundinem, Philomela in avem sui nominis. Vide Ovid. Met. 6 2 Agenoris filius, dùm à Zeto & Amphione regno pulsus ad Illyrios se confert, & deorum misericordia cum Hermiona uxore sua in serpentem convertitur, illud etiam non fiat coram populo. 3 Inhumanum & atrox facinus. 4 Non credens contemno & odio habeo. 5 Anaphora. Præceptum decimum quartum, quibus partibus debeat fabula consistere. 6 Brevior. 7 Longior quinque actibus, id est, non nimis brevis nec prolixa sit. 8 Tragœdia vel comœdia. 9 A populo, ut iterum agatur. 10 Iterum doceri, agi. 11 Persona imitens deum aliquem in fabula introducatur. Meton. subj. 12 Res nimis ardua & sublimis, & nimia quædam difficultas, negotiumque nimis magnum ab homine non expediendum, occurrerit deo liberatore dignum, qui rem difficillimam explanet. Metaph. ab arctissimis vinculis. 13 Nec plures personæ uno eodemque tempore in scenam prodeant locuturæ, quam tres. 14 Chorus ex quocunque sexu virorum, mulierum, senum, juvenum, anuum, virginum constet, partes & officium actoris viriliter agat, & quasi unus sit è relictis actoribus. Al. *auctoris*, id est, suasoris & monitoris munus. 15 Viriliter, κατὰ τὸ δυνατόν: ut *suave rubere, torvum tueri*. Præceptum 17. de officio chori. 16 Neu quid chorus canat inter medios actus, id est, in mediis actibus, quod ab argumento fabulæ alienum sit, quod ad rem propositam non pertineat. 17 Aut apte cum ipso cohæreat. 18 Chorus, cujus officium breviter docet Horatius. 19 Laudet viros honestos, eosque benevolentia prosequatur. 20 Det consilium. 21 Et moderetur ac mitiget homines ira incensos, demonstrans quantum mali sit in iracundia. 22 Innocentes. 23 Convivium è dapibus instructum, id est, parsimoniam & continentiam in victu. Meton. mat. 24 Frugalis. 25 Anaphora. 26 Utilem, salutarem, utilitatem & salutem civibus afferentem. Nam ut salubritas corpus, sic justitia remp. conservat. Meton. effect. 27 Pacem. Nam portæ clausæ bellum, apertæ pacem indicant. Synecd. 28 Arcana suæ fidei commissa occultet, ne prodat, id est, taciturnitatem laudet.

1 Ut redeat miseris, abeat 2 fortuna superbis.
3 Tibia non, 4 ut nunc, orichalco 5 vincta, tubæque
6 Æmula, sed 7 tenuis 8 simplexque, foramine 9 pauco
10 Aspirare et adesse choris erat utilis, atque
Nondum 11 spissa nimis complere 12 sedilia flatu.
13 Quò sanè populus 14 numerabilis, utpote parvus,
Et 15 frugi, castusque, verecundusque 16 coibat.
Postquam cœpit 17 agros extendere 18 victor, et 19 Urbem
Latior 20 amplecti murus, 21 vinoque diurno
22 Placari 23 Genius festis 24 impunè diebus;
Accessit 25 numerisque modisque 26 licentia major.
27 Indoctus quid enim saperet 28 liberque laborum
Rusticus, urbano confusus, 29 turpis honesto?
30 Sic 31 priscæ 32 motumque et 33 luxuriam addidit arti

1 Ut dii fortunent miseros, & superbos deserant. 2 Secunda fortuna à superbis. 3 Quæ ad cantum chori adhiberi solet. 4 Est rebus Romanorum amplis & superbis, id est, quando res Romana erat pauper olim, non erant tam ingentes tibiæ, sicut nunc, nec ita ornatæ, nec tam multis foraminibus. 5 Circumdata, ornata fuit. Al. *juncta*. 6 Et tubam magnitudine sua & gravitate soni imitans. Metaph. ab animatis ad inanimata. 7 Vilis & exigua. 8 E simplici ligno, non ex orichalco. 9 Fratque utilis ad eam rem, ut quatuor tantum foraminibus chororum sonitum juvaret, id est, aspirando seu concinendo choros canentes adjuvaret. 10 Metaph. qua tribuitur actus & motus rei inanimatæ. 11 Nondum nimis spectatoribus plena. Sic Ep. 19. l. 1. Spissis *indigna theatris Scripta pudet recitare*: & infra *spissa caterva*. 12 In quibus sedebant spectatores, non dùm theatro ædificato, id est, ut aures spectatorum considentium sonitu suo compleret. Meton. subj. 13 Ad quæ sedilia, quem locum. 14 Adeò paucus, ut facile posset numerari, non, ut nunc, innumera hominum multitudo. 15 Religiosus & modestus. 16 Congregabatur, conveniebat. 17 Imperium ac potentiam propagare, imperii limites amplificare. Synecd. spec. 18 Populus Romanus, id est, Romani jam universi orbis victores. Alleg. è Synecd. 19 Romam. Synecd. gen. 20 Circumdare. Historiæ memorant primo Urbis spatio quatuor tantum colles comprehensos, Romulo imperante, Esquilinum, Aventinum, Palatinum, Capitolinum: deinde Servio Tullo, sexto rege, tres alios inclusos, Quirinalem, Viminalem, & Cœlium. 21 De die convivari & potare. 22 Curari, sacra Genio fieri vino diurno tempore, non victimis. 23 Natalis deus, id est, natura cujusque. Meton. 24 Sinè metu censorum, qui hujusmodi luxum & turpitudinem notarent: *vel*, citra pœnam legis sumtuariæ, id est, quæ legem sumtibus præscribebat, quæque interdiu epulari ac potare vetabat. 25 Carminum sc. id est, & rhythmis & cantibus. 26 Luxuria. 27 Quid enim homines indocti atque imperiti, & agrestes à re rustica, ab agricultura liberati, jamque in urbem translati, cum populo urbano, docto & honesto in scena commisti, saperent? Alleg. è Synecd. 28 Sic Od. 17. l. 3. *Cum famulis* operum solutis. 29 Livius scribit, populum promiscuè cum senatoribus spectasse ad A. U. C. DVIII. neque discretos fuisse ordines senatores inter & equites, plebem & magistratum: nam ut locum quisque occupabat, ita tenebat. 30 Sic etiam. Anaphora. 31 Simplici & uniformi. 32 Gestum corporis & saltationem. 33 Multa foramina, & nimium ornatum tibiis addidit.

Tibicen, 1 traxitque vagus per 2 pulpita vestem.
Sic etiam 3 fidibus voces crevere 4 severis,
5 Et tulit 6 eloquium insolitum 7 facundia 8 præceps,
9 Utiliumque sagax rerum, 10 et divina futuri
11 Sortilegis 12 non discrepuit 13 sententia 14 Delphis.
Carmine 15 qui tragico 16 vilem 17 certavit ob 18 hircum,
19 Mox etiam agrestes 20 Satyros nudavit, et 21 asper
Incolumi gravitate jocum 22 tentavit, eò quòd
23 Illecebris erat, et gratâ 24 novitate 25 morandus
Spectator, 26 functusque sacris, et potus, et exlex.
Utrùm 27 ita 28 risores, ita 29 commendare 30 dicaces

1 Et passim per scenam vel per tabulas scenæ hùc & illùc circumerrans, oblonga veste ad talos usque demissa usus est, & post se, tanquam caudam, traxit. 2 Scenam: infrà, *& medicis instravit pulpita tignis.* 3 Citharis, quæ sacris tantum adhibebantur, plures soni, id est, cordæ accesserunt, id est, cùm initio quatuor tantum chordæ fuerint, septem consecutæ sunt. 4 Austeris, non mollibus, ob res severas, quas numero & harmonia citharœdus imitatur. 5 Et protulit, produxit. 6 Eloquentiam inusitatam & inflatam, id est, eloquentem & disertum poetam. Meton. adj. 7 Eloquentia, quæ initio fuit simplex & moderata. 8 Immoderata & celeriter fluens, quæ brevi attulit novum eloquentiæ genus, unde populus Rom. Ep. 1. l. 2. dictus fuit mirifico & acri ingenio ad celeriter perdiscendum. Al. *præsens.* 9 Et sententia, id est, prudens oratio personarum, ex quibus chorus consistit, quæ in choris anteà rerum utilium provida erat, & magna prudentia de rebus honestis & utilibus spectatores admonebat, sermonis ambiguitate, vel veritate parum ab Apollinis oraculo distitit. 10 Et futura sapienter prædicebat, quæ mala facta pœnæ, quæ bona facta præmia manerent. 11 Oracula sive responsa dantibus, quorum sententia dubia & obscura est, & à nemine ferme intelligi potest. 12 Non minus pro vera ac divina fuit habita, quam si pronuntiata esset ab Apolline Delphico. 13 Vaticinatio. Synecd. gen. 14 Responsis & oraculis Apollinis, quæ per sortes etiam Delphis, urbe Bœotiæ, edebantur. Meton. subj. 15 Quicunque primus omnium tragœdiam scripsit. Synecd. periphrast. tragœdiæ auctoris: transit jam ad præceptum 18. de decoro observando in satyris. Primùm narrat, quæ fuerit origo satyrarum: deinde de decoro in iis observando præcipit. 16 Vel propter tenuitatem tragicæ compensationis, vel propter teterrimum bestiæ odorem, vel quòd jam communis fuerit multorum tragicorum donatio. 17 Cum æmulis suis contendit. 18 Consequendum: hic enim tragœdiarum scriptorum præmium erat, vel (ut alii dicunt) uter ex corio hirci vino plenus. Τράγος apud Græcos *hircum* significat: inde tragœdiam dictam volunt. 19 Ille etiam paulò post tragœdias recitatas sylvestres Faunos nudos introduxit, qui ridiculis & obscœnis gestibus ac verbis tristem auditorum severitatem risu mitigarent. 20 Personas Satyrorum. Meton. subj. 21 Et tragœdiæ auctor primò severus in tragœdiæ, mox asperitatem, salva tragœdiæ severitate, facetiis ac novo hoc ridiculorum Satyrorum spectaculo condivit. 22 Epistrophe. 23 Iocis satyricis. 24 Satyræ. 25 Detinendus in attentione & benevolentia, ne obrepto tædio abiret: ut infrà: *Valdius oblectat populum, mediasque* moratur. 26 Utpote post peracta sacrificia & epulas ebrius, & sine lege vivens, qui non facilè per seria & severa tragica in attentione & benevolentia retineri poterat. 27 Anaphora. 28 Qui humana rident vitia. 29 Auditorum auribus, id est, inducere. 30 Petulantes.

Conveniet Satyros, 2 ita vertere seria ludo,
Ne, 3 quicunque 4 deus, quicunque 5 adhibebitur, heros,
Regali conspectus in 6 auro 7 nuper et 6 ostro,
8 Migret in obscuras humili sermone tabernas,
Aut, 9 dum vitat humum, nubes et inania captet.
10 Effutire leves indigna 11 tragœdia versus,
Ut festis matrona 12 moveri jussa diebus,
Intererit Satyris paulùm pudibunda protervis.
Non ego 13 inornata et 14 dominantia nomina solùm,
Verbaque, Pisones, 15 satyrarum scriptor ambo,
Nec sic 16 enitar tragico differre 17 colori,
18 Ut nihil intersit, 19 Davusne loquatur, et 20 audax
21 Pythias, 22 emuncto lucrata Simone talentum,
23 An custos famulusque 24 dei Silenus alumni.

1 Et in poema tragicum sive severum cum jocis satyricis convertere & mutare, & ita in tragœdiam inducere oportet. 3 Anaphora. 4 Personam dei aut herois referens, quales heroes etiam in Homero memorantur, Agamemnon, Nestor, Achilles, Priamus, Hector. In Virgilio Æneas, Turnus, Latinus, & similes. Alleg. ex Meton. subj. 5 In tragœdia loqui introducetur. 6 Vestibus aureis & purpureis. Alleg. ex Meton. mat. 7 Paulò antè. 8 Ne abjecto Satyrorum sermone viles opifices & tabernarios loquendo imitetur, qui obscuras latebras incolunt, & vili etiam sermone utuntur. Alleg. è Metaph. ab inquilinis & domicilia conducentibus, conventiculisque vulgaribus. 9 Dum humilitatem sermonis vult defugere, ne nimis elato & vano sermonis genere utatur, & nimium se attollat, quasi inter nubes & cœlum versans. Metaph. ab avibus, quæ modò terris advolare, modò in cœlum subvolare videntur, ad inconstantiam personarum satyricarum notandam. 10 Inepte loqui, id est, tragœdia, quæ indigna est, quæ temere effundat versus jocosos, petulantes & satyricos, aliquantulum differt ab obscœnis & petulantibus Satyris, & ab illorum impudentia, utpote verecunda et honesta, si ad levitatem satyricam referatur: velut honesta fœmina, quæ diebus festis saltare coacta est, pudice & verecunde saltat, non ut leves & impudentes meretrices. Metap. à vase basis angustæ & latioris, ideòque ad effusionem expediti. Præceptum 19. ut sc. in satyris servetur decorum personarum, & cuique conveniens sermo tribuatur. 11 Tragicus. Meton. effect. 12 Synecd. gen. 13 Rustica, propria, simplicia. 14 Quibus res, quamvis obscœnæ, sine ulla circuitione propriis nominibus appellantur. Metaph. à justis rerum dominis & possessoribus, qui è possessione non dejiciuntur, ut alio transmigrent, ad demonstrandam verborum propriam significationem, minimeque translatam. 15 Si ego satyras in tragœdia scriberem: *vel*, cum satyrarum scriptor sim. 16 Studebo differre à tragicis sermonis ornamentis, quibus ille velut coloribus pingitur. 17 Sumtum est à pictoribus, ad translationem verborum & orationis elegantiam indicandam. 18 Inter satyram & comœdiam. 19 Servus comicus. 20 In decipiendo sene. 21 Ancilla comica. 22 Postquam Simonem senem deceptum pecunia emunxisset, id est, spoliasset. Metaph. à mucosis naribus, quemadmodum Geta apud Ter. in Phor. jactat se emunxisse senes argento. 23 An verò aliqua persona Satyrica loquatur, qualis fuit Silenus, qui Bacchi alumni sui custos & minister nutritius fuit, utpote quem tanquam alumnum custodiit & nutrivit. 24 Bacchi. Synecd. gen.

1 Ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quivis
2 Speret idem, 3 sudet multùm, 4 frustraque laboret
5 Ausus idem: 6 tantum series juncturaque pollet!
7 Tantum de medio sumptis accedit honoris!
8 Sylvis deducti caveant, me judice, 9 Fauni,
Ne, velut 10 innati triviis, ac penè forenses,
Aut nimiùm 11 teneris 12 juvenentur versibus unquam,
13 Aut immunda 14 crepent 15 ignominiosaque dicta.
16 Offenduntur enim quibus est 17 equus et pater et res,
Nec, si quid 18 fricti ciceris probat et 19 nucis emptor,
20 Æquis accipiunt animis 21 donantve coronâ.
22 Syllaba longa 23 brevi subjecta, vocatur iambus,
Pes 24 citus, 25 undè etiam trimetris 26 accrescere 27 jussit

1 Ego autem, si satyrographus sim, carmen aliquod, ex re & materia vitæ humanæ multis cognita & tractata, non autem abstrusâ, formatum scribam & desumam: ita ut, quia è communi vita depromptum est, quivis speret idem sibi posse contingere. id est, se tale carmen posse effingere. Præceptum 20 in tractandis argumentis notis. 2 Epanodos. 3 Multum laboris insumat in illo carmine imitando. 4 Et tamen omne oleum atque operam perdat. 5 Quamvis idem conatus & expertus sit. 6 Tantum rerum dispositio in carmine, & verborum compositio & structura valet, ut difficile sit imitari! Anaphora. atque adeo est indicium rei perdifficilis. 7 Tantum elegantiæ & ornatus vulgaribus materiis, & è media hominum vita sumtis accedit! 8 Qui quasi è sylvis in urbem deducti, utpote rusticorum dii, inque sylvis nati & educati, id est, personæ satyricæ. Præceptum 21. quod rursum ad satyras pertinet. 9 Satyri, quorum princeps est Pan. 10 Nati essent in triviis, id est, locis celeberrimis in urbe, ac pæne in medio urbis foro. 11 Mollibus & venustis. 12 Juveniliter exultent ac lasciviant. Metaph. ab innata juvenibus confidentia & licentia quidvis inconsiderate agendi. ad Faunos in fabulis satyricis ab insolentia hujusmodi revocandos. 13 Aut ne verba nimiis obscœna magna cum voce eloquantur. Anaphora. 14 Vide Od. 18. l. 1. 15 Flagitiosa, quæ alicujus existimationem lædant. 16 Obscœnitatibus & calumniis. 17 Equites, & patritii senatorii ordinis seu nobiles, & locupletes, quibus divitiæ sunt. Alleg. è Meton. adjunctorum. 18 Emtor fricti ciceris, i. aliquis de plebe, pauper & infimæ sortis, qui cicere & nucibus, dum agebantur fabulæ, famem levaret, approbat, quia obscœnitate delectatur. 19 Synecd. periphr. pauperum. 20 Nec illi quoque nobiles & divites illud statim patienter audiunt. 21 Remunerant palma, tanquam rem pulcherrimam & alicujus pretii. Nam bonos poetas hedera coronabant. 22 Iambus constat duabus syllabis, priore brevi, posteriore longa. Præceptum 22. de carmine jambico: in quo monet cavendum, ne spondeus locis paribus recipiatur, &c. 23 Brevi syllabæ postposita. 24 Celer, utpote à brevi incipiens, præ cujus nimia velocitate duæ mensuræ pro unà reputantur. Od. 1. l. 1. *& in celeres iambos Misit furentem.* 25 Ex quo, quòd iambus sit ita citus, jussit jambeos versus senarios, qui sex pedibus constant, vocari trimetros, quasi tribus mensuris tantum constarent. 26 Addi, adjungi. 27 Datur rei inanimatæ sensus & intellectus per Metaph. continuatam, ut sit Alleg. usque ad verba, *in scenam*, dum jambo vis jubendi & reddendi, veniendi, recipiendi, credendi & comparandi tribuitur, præter nomen ipsius ab animalibus sumtum.

Nomen iambeïs, cùm senos redderet 2 ictus,
3 Primus ad 4 extremùm 5 similis sibi, 6 non ita pridem,
7 Tardior ut paulò graviorque 8 veniret ad 9 aures,
Spondæos 10 stabiles in jura 11 paterna 12 recepit
13 Commodus et patiens, non ut de 14 sede secundâ
15 Cederet aut quartâ 16 socialiter, 17 hic et in 18 Acci
19 Nobilibus trimetris apparet rarus, et Enni.
20 In scenam missus magno cum pondere versus.
Aut 21 operis celeris nimium, 22 curâque carentis,
Aut ignoratæ 23 premit 24 artis crimine turpi.
Non quivis videt 25 immodulata poëmata judex,
Et data Romanis 26 venia est 27 indigna poëtis.
28 Idcircone 29 vager, scribamque 30 licenter? an omnes

1 Cum haberet sex pedes, seu sex mensuras sonorum adferret. 2 Pedum. Meton. effic. pro effect. sono ab isto aere voce animalis. 3 In senariis vel jambicis trimetris à principio usque ad finem totus ex meris jambis olim constans. 4 Sextum pedem. 5 Fuit. 6 Non diu est, quòd inseri cœperunt spondæi inter jambos. 7 Propter spondæos admixtos. 8 Ut versus jambicus senarius, spondæis onustus, non tam celeriter curreret, ejusque sonus & pronuntiatio tardius audiretur. 9 Spectatorum. 10 Tardos & constantes. 11 In sua jura, quæ à primo patre & inventore habet. Sumtum à consuetudine hæredum. 12 Iambicus senarius vel pes jambus spondeo suo jure & loco cessit. 13 Se patientem & commodum in loco spondæis dando exhibens. 14 Loco, regione. 15 Discederet, & spondæo quoque sociali amore locum daret. 16 Pariter, id est, hac conditione, ut è secunda aut quarta sede non depelleretur, sed illam sibi retineret, inque eo socialiter & amice sese gerere noluit, ut de illis quoque locis migraret, & spondæo aliisque pedibus locum daret. 17 Jambicus: vel hic, id est, in secunda sede aut quarta, id est, jambus in nobilissimis Accii & Ennii versibus etiam *hic*, id est, in secunda sede aut quarta rarissimè apparet. 18 Accius & Ennius in tragœdiis, quas scripserunt, raros jambos adhibuerunt. 19 Senariis à Romanis tantopere laudatis propter excellentes illorum sententias, quas cum Virgilius colligeret, dicitur respondisse quærenti, quid ageret, se aurum è stercore Ennii colligere. 20 Versus jambicus in scenam missus cum multis spondæis premit poetam crimine turpi, aut operæ nimium celeris, aut artis ignoratæ, &c. Al. *missos*, id est, versus jambicos trimetros theatris commissos. 21 Laboris nimium in absolvendo opere properantis. 22 Industria: quum illa, quæ festinata sunt, elaborata esse non possint. 23 Quod poeta ignoraverit, secundo & quarto loco jambos tantum esse adhibendos, id est, versus jambici, ex spondæis constantes, excusari non possunt, eorumque actores vel ignorantiæ, vel socordiæ meritò accusantur. 24 Poeticæ. Synecd. gen. 25 Suis numeris pedibusque parum absoluta non animadvertit. Procatalepsis, est, qua mali poetæ objectio & excusatio refutatur, ac ejusdem objicientis prosopopœja brevis ac imperfecta. 26 Erratorum suorum. 27 Indignè, immeritò. 28 Vel quia, si errem, veniam consequor, vel quia nemo me errare animadvertit. 29 In pedibus. 30 Negligenter, sine arte.

Visuros 1 peccata putem mea, tutus et 2 intra
Spem veniæ cautus? 3 vitavi denique culpam,
4 Non laudem merui. 5 Vos exemplaria 6 Græca
7 Nocturnâ versate manu, versate diurnâ.
8 At nostri 9 proavi Plautinos, et 10 numeros, et
Laudavêre 11 sales, nimiùm patienter 12 utrumque,
13 Ne dicam 14 stulte, 15 mirati, si modò ego 16 et vos
Scimus 17 inurbanum lepido seponere dicto,
18 Legitimumque sonum 19 digitis 20 callemus et 21 aure.
22 Ignotum tragicæ genus invenisse 23 Camœnæ
24 Dicitur, et 25 plaustris vexisse poëmata 26 Thespis,
27 Quæ 28 canerent 29 agerentque peruncti fæcibus 30 ora.
31 Post hunc 32 personæ pallæque repertor 33 honestæ
34 Æschylus, et modicis instravit 35 pulpita tignis,
Et docuit 36 magnumque loqui, 37 nitique cothurno.

1 Vitia mei carminis animadversuros putare debeo, idque in eum finem, ut sim tutus a reprehensione. 2 Ut nihil scribam venia dignum, sed quod per se laudem merebitur. Nam *intra spem veniæ* esse, est ad spem veniæ non pervenire, nec quidquam scribere venia dignum. 3 Reprehensionem effugi & probrum. 4 Is solus laudem meretur, qui rectè facit, non qui culpam vitavit. 5 O Pisones. 6 Græcorum scripta: qui Græci caute & optime scripserunt. 7 Manibus assidue contrectate, legendo evolvite. Symploce. 8 Procatalepsis est, ac brevis Prosopopœja. 9 Majores, qui ab ætate Plauti perpetuo successu fere devenerunt ad ætatem Horatii. Al. *vestri*, quòd Horatius proavos liberos aut ingenuos habere non potuerit, quippe qui ex libertino parte natus esset. 10 Metra & versus. 11 Facetias, jocos. 12 Numeros & sales. 13 Epanorthosis est antè dictæ patientiæ & negligentiæ. 14 Quia Plauti versus non satis numerose scripti, & sæpe obscœni sunt. 15 Sunt in Plauto. 16 O Pisones. 17 Incivile & scurrile dictum ab eleganti & civili joco distinguere & separare, posthabere. 18 In versibus illorumque pedibus. 19 Digitis digerere versus in pedes ac metiri. 20 Probe scimus, Metaph. Sicut enim pes ex longo viæ labore callum facit: ita mens longa experientia facit habitum quemdam rerum, in quibus versatur. Vide Od. 9. l. 4. 21 Dijudicare, an versus sit numerosus. 22 Priscis inusitatum. 23 Carminis tragici, id est, tragœdiæ à Camœnis & Musis & ipsius auctoribus effectæ. Meton. effic. 24 A veteribus grammaticis. 25 Circa vicos in plaustris egisse & docuisse, antequam scena esset inventa. Unde Prov. *de plaustro loqui*, id est, omni licentia primum quemque occurentem conviciis lacerare. 26 Alii Epigenem fuisse contendunt. 27 Poemata. 28 Ipsi poetæ, actores tragici: quod erat chori munus, ut *agere* histrionum. 29 In spectaculis. 30 Habentes facies suas fæcibus vini perunctas, ne agnoscerentur. Nondum enim erat usus personarum. Synecd. mem. 31 Thespin. 32 Larvæ, qua vera histrionum facies fuit tecta, ne agnosceretur. 33 Vestis tragicæ decoræ, quæ ad imos usque pedes esset demissa. 34 Secutus est. 35 Scenæ gradus, id est, scenam modicam construxit. Synecd. mem. 36 Tragice, id est, magna verborum grandiloquentia uti. 37 Et calceamentum tragœdorum gestare, quo nituntur incedentes.

Successit vetus 1 his comœdia, non sinè multâ
Laude, sed 2 in vitium 3 libertas excidit, 4 et vim
Dignam 5 lege regi: 6 lex est accepta, 7 chorusque
8 Turpiter obticuit, 9 sublato jure nocendi.
10 Nil intentatum nostri liquêre poëtæ,
11 Nec minimum meruêre decus, 12 vestigia Græca
Ausi deserere, et 13 celebrare domestica facta,
14 Vel qui 15 prætextas, vel qui 16 docuêre 17 togatas,
Nec 18 virtute foret clarisve 19 potentius armis,
Quam 20 linguâ, 21 Latium, 22 si non offenderet unumquemque poëtarum 23 limæ labor 24 et mora. Vos ô
25 Pompilius 26 sanguis, carmen 27 reprehendite, quod non
28 Multa dies et multa litura 29 coërcuit, atque
30 Perfectum 31 decies non 32 castigavit ad 33 unguem.
34 Ingenium 35 miserâ quia 36 fortunatius arte

1 Tragœdiis & satyris vetus comœdia fuit posterior, in qua modeste vitia hominum in initio perstringebantur. 2 Contumeliosæ maledicentiæ erupit, postquam cœperunt honestos maledictis nominatim insectari. 3 Dicendi in veteri comœdia, παρρησία. 4 Et in tantam violentiam ac maledicentiam. 5 Quæ digna fuit, quæ judicio coerceretur. Polyptoton. 6 De cohibenda maledicentia veteris comœdiæ. 7 Veteris comœdiæ. 8 Legis pœna perterritus. 9 Ademta licentia & potestate maledicendi. 10 Nostri poetæ Latini nihil in scribendo prætermiserunt. 11 Et ob id magnam laudem consecuti sunt. 12 Græcorum vestigia. Metaph. à venatoribus. 13 Scribere Romanorum gesta & egregia bella. 14 Anaphora. 15 Latinas fabulas, in quibus prætextati, id est, personæ nobiles & duces Romani, introducebantur, quos decet prætexta: quæ Græcis tragœdiis, & Græcorum diis & heroibus respondebant. Epanodos. Cic. Prætextatam *si voles legere Gallum Cornelium familiarem meum poscito.* 16 Scripserunt. Cic. *vidi etiam senem Livium, qui cum septem annis antè quàm ego natus sum, fabulam* docuisset, &c. 17 Fabulas tabernarias, in quibus viliores è plebe Romana, personæ introducebantur, ad quas communiter attinet toga, quæ comœdiæ Græcæ respondet. 18 Militari, id est, fortitudine. Synecd. gen. 19 Præstantius. 20 Eloquentia & eruditione. 21 Latini non minùs eloquentes essent, quam fortes & strenui nunc habentur & sunt. Meton. subj. 22 Si unusquisque Romanorum poetarum sua scripta accuratius emendaret. 23 Emendandi cura. Metaph. ab artificibus mechanicis, qui opus suum inchoatum sæpiùs lima expoliunt. Ovid. *Defuit & scriptis ultima* lima *meis.* Cic. Acad. 1. *Politius* limare *opus.* 24 Poematum editio in aliquod tempus differenda. 25 Qui Pompilius sanguis estis, id est, qui à Numa Pompilio, secundo Romanorum rege, originem ducitis. 26 Meton. effic. pro sobole inde facta. Rationem repete ab Od. 26. l. 2. 27 Non probare illud carmen, quod longum tempus non absolvit & emendavit. 28 Epizeuxis. 29 Et accurata sive frequens emendatio ac deletio non repressit, & vitiosis quasi amputatis, perfectissime absolvit. Metaph. à vinitoribus, qui coercent ferro vitem serpentem, ne sylvescat sarmentis. 30 Et non perfectissimè polivit. 31 Sæpius, iterum. 32 Correxit. Metaph. ab animalibus, maximeque ab hominibus, ad inanimatum. 33 Metaph. à marmorariis artificibus, qui unguibus juncturas probant & opus perpoliunt. Vide Sat. 5. l. 1. ad hæc verba: *Factus ad unguem.* 34 Quam artem, i. laborem ac diligentiam fere eos torquentem, qui ipsam student observare. Meton. effec. 36 Sc. *esse*, i. multo melius esse ad scribenda poemata.

Credit, et 1 excludit sanos 2 Helicone poëtas
3 Democritus, 4 bona pars 5 non ungues ponere curat,
5 Non barbam, 6 secreta petit loca, 7 balnea vitat.
8 Nanciscetur enim 9 pretium nomenque poëtæ,
Si 10 tribus Anticyris caput insanabile nunquam
Tonsori 11 Licino 12 commiserit. 13 O ego 14 lævus,
15 Qui purgo bilem 16 sub verni temporis horam!
Non alius faceret 17 meliora poëmata. Verùm
18 Nil tanti est. 19 Ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, 20 exsors ipsa secandi.
21 Munus et officium, nil scribens ipse, docebo,
Undè parentur 22 opes, 23 quid alat 24 formetque poëtam,
Quid deceat, quid non, quò 25 virtus, quò 26 ferat error.
27 Scribendi rectè, sapere est et principium et fons.
28 Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere 29 chartæ,
30 Verbaque provisam 31 rem non invita sequentur.

1 Et negat nos esse bonos poetas, qui mentis compotes sunt, neque habet in numero poetarum. 2 Bœotiæ monte, Musis sacro, id est, Musis Heliconiadibus, è quarum consortio excluduntur sani poetæ. Meton. subj. 3 Nobilissimus ille physicus. 4 Magna pars eorum, qui volebant haberi poetæ, data opera furiosa haberi studet, non sinit ungues, neque barbam per tonsorem deponi atque præsecari. 5 Epanodos. 6 Solitudines, uti furiosi solent. 7 In balneis non lavatur. 8 Obtinebit. 9 Dignitatem & autoritatem poetæ, si ab omnibus insanus habebitur. 10 Caput quod sanari non possit tribus Anticyris insulis, id est, omni elleboro, in illis proveniente, quo furiosi sanari solent. Meton. subj. loci. 11 Chirurgo opulentissimo, qui posteà factus est senator a Cæsare, quòd odisset Pompejum. 12 Tondendum curaverit. 13 O quam stultus ego Horatius sum. Ironica est exclamatio & reprehensio sui ipsius per fictam virium extenuationem. 14 Metaph. ab infausto augurio, ad facultatem artis Horatianæ indicandam. 15 Qui etiam insanus esse nolo, ut tam nobilis poeta repente evadam, sed ab insania me liberem. 16 In vere. 17 Quam ego, nisi me purgarem. 18 Nihil tanti æstimo, nec ullum poetæ nomen tanti apud me est, ut ejus obtinendi gratia insanire cupiam. 19 Ergo sanus cum sim, & ob id poeta non sim, ego cotis munus obibo. 20 Sine sorte & facultate secandi. 21 Sic etiam ego poeta non existens munus poetæ & officium scribendi alios docebo. 22 Poetarum, id est, materia & facultas poetica comparentur. 23 Quid producat, sc. Inventio argumentorum. Metaph. ab animantibus, quæ fœtum producunt, & nutriendo perficiunt. 24 Expoliat & erudiat, nempe elocutio & reliquæ partes. 25 Ars poetica. 26 Artis & virtutis ignoratio poetam deducat. 27 Ipsa sapientia & rerum experientia, non autem insania, ut Democritus somniavit, est origo poetices. Synecd. gen. Continuatio 23. præcepti. 28 Rerum copiam, materiam, quam debes scribere. 29 Philosophorum scripta, vel libri à Socratis discipulis ac præcipuè à Platone, scripti. Meton. subj. 30 Et elocutio conveniens hanc materiam describendam, quam præparasti & excogitasti, sponte sequetur. *Rerum enim copia verborum copiam gignit.* Cic. l. 3. de Orat. 31 Materiam & argumentum fabulæ ex philosophorum libris depromtum. Synecd. gen.

1 Qui didicit, 2 patriæ quid debeat, et quid 3 amicis,
Quo sit amore 4 parens, 5 quo 6 frater amandus et 7 hospes,
8 Quod sit 9 conscripti, quod 10 judicis officium, quæ
11 Partes in bellum missi ducis, 12 ille profectò
Reddere personæ scit 13 convenientia cuique.
Respicere 14 exemplar vitæ morumque iubebo
Doctum 15 imitatorem, et 16 veras 17 hinc ducere 18 voces.
Interdum 19 speciosa locis, 20 morataque rectè
Fabula, nullius 21 veneris, sinè 22 pondere et arte,
23 Valdiùs oblectat populum 24 meliusque moratur,
Quàm versus 25 inopes rerum 26 nugæque canoræ.
27 Grajis ingenium, Grajis dedit ore 28 rotundo
Musa loqui, præter laudem, 29 nullius avaris.

1 Polyptoton, ac periphrasis ethicæ doctrinæ. 2 Conterraneis, popularibus ac civibus, sc. defensionem, honorem, & totam vitam. Sic Paulus Æmilius anteposuit reip. salutem suæ. Legatur Crito Platonis. 3 Debeat, sc. omnia officia. Vide Plat. 5. de Leg. 4 Cui nihil pro meritis dignum à filio retribui potest. Vide Plat. 4. de Leg. 5 Amore colendus sit. 6 Quem nobis ipsa natura devincit. Lege Plat. 4. de Leg. 7 Cui benevolentia & humanitas debetur. Vide Plat. 5. de Leg. 8 Lege Plat. 6. de Leg. Periphrasis est politicæ doctrinæ & magistratus. 9 Patris, id est, senatoris, qui unus è centum & viginti senioribus, qui quotidie in senatum veniunt de salute & incolumitate reip. deliberaturi. 10 Qui in foro controversias & lites cognoscit, & causas dijudicat. 11 Sunt. 12 Hæc omnia qui novit & didicit, quid in rebus & personis decorum sit, scit etiam decorum in verbis unicuique personæ accommodandis. 13 Τὰ πρέποντα, id est, decora. 14 Inspicere consuetudinem & usum inter homines, & ideam seu perfectam speciem vitæ morumque humanorum, non tam libros & præcepta, si unicuique personæ verba convenientia assignare velit. 15 Vitæ humanæ, id est, poetam. Synecd. gen. 16 Naturales. Nam nemo recte scribit, nisi animos hominum exploraverit. Nemo novit quomodo exprimendus regius animus, nisi qui in aula versatus sit; vel rusticus qua ratione fingendus, nisi qui ruri. 17 Ex communi vita & moribus hominum. 18 Philosophicas sententias elicere, & personis aptè assignare. Synecd. gen. 19 Quæ locis communibus, sententiisque è philosophia petitis, ornata ac referta est. Al. *jocis.* 20 Quæ mores personarum scite exprimit. 21 Quamvis sit sine ulla verborum venustate & elegantia, cujus est parens Venus. Meton. effic. 22 Verborum gravitate & eloquentia. Metaph. à corporeis. 23 Validiùs, id est, vehementius Syncope. & Epanodos. 24 Et magis illum in theatro remoratur, ne tædio objecto abeat. 25 Sententiarum expertes & inanes. 26 Versus viles, nullis locis communibus illustrati, nullo sapientiæ succo imbuti, etiamsi versus sint cultissimi. Metaph. ab his, qui nihil adjumenti afferunt rebus illis promovendis. 27 Græci eloquentiam cum sapientia conjunxerunt. Anaphora illustrans Græcos tali iteratione. Præceptum 24 ut poeta futurus sese à puero in carmine scribendo exerceat, & laudem expetat præclari poetæ. 28 Ornato & polito, id est, eleganter, suaviter & expedite. Metaph. à mathematicis figuris, quam orbiculata perfectissima & præstantissima est, quam cœli fabrica nobis refert, ad eloquentiam Græcorum indicandam. 29 Nullius rei cupidis.

1 Romani pueri 2 longis rationibus 3 assem
Discunt in partes 4 centum diducere. 5 Dicat
Filius 6 Albini, si de 7 quincunce remota est
Uncia, quid 8 superat? poteras 9 dixisse? 10 Triens.
11 heus,
12 Rem poteris servare tuam: 13 redit unica, quid fit?
14 Semis 15 At hæc 16 animos 17 ærugo et 18 cura
peculî
Cùm semel 19 imbuerit, speramus carmina 20 fingi
Posse linenda 21 cedro, et lævi servanda 22 cupresso?
Aut prodesse 23 volunt, aut 24 delectare poëtæ,
Aut simul 25 et jucunda et idonea dicere vitæ.
Quicquid 26 præcipies, esto brevis, ut citò 27 dicta
28 Percipiant animi 29 dociles, teneantque 30 fideles.

1 Romani pueri à primis incunabulis in ludum mittuntur, ubi arithmeticam, avaritiæ inſtrumentum, & alias artes, ad quæſtum comparatas, docentur, Græci non item. 2 Addendo, dividendo, diminuendo, multiplicando, subtrahendo, quæ partes sunt arithmeticæ. 3 Duodecim uncias, vel talem rem, quæ in duodecim partes æquales dividi possit. 4 Plurimas & minutissimas dividere. Synecd. spec. 5 Tibi. Apoſtrophe eſt una cum Prosopopœja & Dialogismo. 6 Fœneratoris avari, id eſt, quilibet arithmeticæ magister. Synecd. spec. 7 Quinque unciis una uncia ablata eſt. 8 Relinquitur, supereſt? 9 Ipsi respondere. 10 Supereſt tertia pars assis, id eſt, quatuor unciæ. 11 Euge, benè. Exclamatio eſt patris vel populi responsum pueri adprobantis. 12 Si hoc noviſti, nunquam pauper eris. Ironicῶs hæc dicit. 13 Si ad quincuncem, id eſt, ad quinque uncias una rursus addatur uncia: quæ summa inde existet? 14 Dimidia pars libræ, id eſt, sex unciæ existent. Sic pueri nobilium Romanorum in rationibus subducendis exercebantur ab hoc Albino. 15 Deposita Prosopopœja, Horatius ad Pisones vel potius ad reliquos Romanos cives sermonem convertit. 16 Puerorum Romanorum. 17 Avaritia, quæ tanquam ærugo ferrum, sic animos puerorum tene os corrumpit & exedit. Metaph. à vitiis metallorum. Vide Sat. 4. l. 1. 18 Pecuniæ cupiditas. 19 Suo quasi veneno infecerit. 20 A talibus animis scribi posse. 21 Succo è cedro illinenda, id eſt, quæ æternitate digna sint, & perpetuo vivant, nec unquam à vermibus corrodantur, neque computrescant. Nam ea, quæ cedri succo aut oleo linuntur, non putrescunt, neque à carie, neque à tineis læduntur. Ob hanc arboris facultatem David comparat virum pium *cedro & palmæ*, Ps. 92. ad illuſtrandam illius felicitatem atque vitæ immortalitatem. Alleg. è Meton. causarum pro effecta indè diuturnitate carminis. Pers. Sat. 1. & cedro *digna locutus*. 22 Et quæ conservanda sint in capsa aliqua expolita ex cupreſſo arbore, quæ odore suo tineas removet, & nunquam computrescit. 23 Poſſunt & debent, ut qui de moribus, agricultura, aliisque rebus in vita utilibus scribant. In *aut* eſt Anaphora. Triplex genus poetarum indicat. 24 Dum multa fabulosè & jucundiſſime non sine insigni legentium voluptate scribunt. 25 Dulcia & utilia vitæ humanæ scribere. 26 Hominum vitæ præscribes. Præceptum 25 sumptum ex primo membro divisionis, quomodo sc. poeta debeat utilia docere. 27 Hujusmodi præclara tua dicta. 28 Epanodos. 29 Quòd eſt ingenii. 30 Et fideliter in memoria retineant, quod eſt memoriæ.

1 Omne supervacuum pleno de pectore manat.
2 Ficta voluptatis causâ 3 sint proxima veris,
Nec quodcunque volet 4 poscat sibi fabula credi,
5 Neu pransæ lamiæ vivum puerum extrahat alvo.
6 Centuriæ seniorum agitant expertia 7 frugis,
8 Celsi prætereunt austera poëmata 9 Rhamnes.
Omne tulit 10 punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem 11 delectando, pariterque 12 monendo.
Hic 13 meret æra liber 14 Sosiis, 15 hic et mare transit,
16 Et longum noto scriptori prorogat ævum.

1 Quicquid in dictis & sententiis redundat, illud de tædiosa & fastidiosa memoria auditoris facile effluit. Metaph. à vasis, quæ dum nimis implentur, ferre respuunt quicquid superinfunditur: sic aures rejiciunt redundantiam præceptionis. 2 Præceptum 26 ex altero divisionis membro sumtum, quomodo sc. poeta debeat delectare figmentis poeticis. 3 Verisimilia esse debent. 4 Postulet, id est, audeat etiam absurda & monstrosa spectatorum oculis atque auribus subjicere. 5 Ex. gr. poeta in suo carmine fingere non debet, quòd Lamiæ, mulieri in Ponto, vivus puer rursus extractus sit, quem paullo ante mortuum devoraverat, & pransa erat, gravidæ mulieris alvo ferro aperto exemtum. Hoc enim abhorreret à fide & natura. Vide Diod. Sicul. l. 20. 6 Conventus senum sive senatorum Romanorum aspernantur poemata inutilia, & ad solam voluptatem comparata. Alludit ad centurias, in quas singulæ tribus à Romulo erant divisæ. Metaph. à consuetudine veterum judiciorum: nam olim populus Romanus divisus fuit in tribus 35, è quarum singulis delecti sunt terni ad judicandum, qui duo numeri inter se gignant licet 105 nomen tamen *centuria* remansit in ordine judicum notando. 7 Utilitatis. Metaph. àb agricolis, qui steriles agros solent incultos relinquere. 8 Elati & superbi equites Romani juniores, sublimes equis insidentes, oderunt nec libenter audiunt illa poemata, quæ utilia tantum sunt, nulla jucunditate temperata. Seniores enim honestis & utilibus, juniores jucundis & dulcibus delectantur. 9 Equites Romani à Romulo sic appellati. Synecd. spec. pro spectatoribus superbis & fastidientibus austeritatem poematis. 10 Ille poeta, qui in suo poemate honestum cum jucundo temperavit & conjunxit, ille omnium suffragium promeruit, omnium tam senum, quam juvenum, & favorem abstulit, omniumque judicio optimus poeta existimatur. Undè hoc sumtum sit, vide Ep. 2. l. 2. vs. 99. ad hæc verba: *Discedo Alcæus puncto illius.* Tertium divisionis membrum ex effectis commendat. 11 Dulcibus & jucundis fabulis. Epanodos. 12 Egregiis sententiis & præceptis in vita humana utilibus instruendo. 13 Talis liber, id est, tale poema, qui & utilitate & jucunditate temperatus est, pretium promeretur bibliopolis, & multos reperit emtores, ac bibliopolas ditat. Alleg. è Metaph. ab animatis ad inanimata. 14 Bibliopolis seu scriptoribus librariis, qui maximum quæstum vendendis libris faciebant: quorum etiam mentio Ep. 20. l. 1. *Scilicet ut prostes* Sosiorum *pumice mundus.* 15 Hic liber etiam ad alios populos & exteras gentes defertur. 16 Et poetæ suo nobili longum vitæ tempus prolongat, suique memoriam post mortem apud posteros sempiternam efficit. Nam præstantes poetæ etiam mortui vivunt.

1 Sunt delicta tamen, quibus ignovisse 2 velimus.
Nam neque 3 chorda sonum reddit, quem vult 4 manus et mens,
5 Poscentique gravem persæpè 6 remittit acutum,
Nec semper 7 feriet, quodcunque 8 minabitur, 9 arcus.
Verùm ubi 10 plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar 11 maculis, quas aut 12 incuria fudit,
Aut humana parùm cavit 13 natura. 14 Quid ergo?
Ut scriptor si peccat 15 idem 16 librarius usque,
17 Quamvis est monitus, 18 veniâ caret, 19 et citharœdus
20 Ridetur, 21 chordâ qui semper 22 oberrat eâdem,
Sic mihi, 23 qui multum cessat, fit 24 Chœrilus ille,
25 Quem bis terque bonum cum risu miror, 26 et idem
Indignor, 27 quandoque bonus 28 dormitat Homerus,

1 Sunt tamen quædam poetarum errata. Procatalepsis eſt eorum, quæ objici Horatio poterant ex interdicta poematis mediocritate, ad duritiem legis molliendam. 2 Oportet. 3 Fides in cithara. Ut musici aliquando errant, sic etiam poetæ. 4 Manus & voluntas tangentis citharœdi, id eſt, ipse citharœdus desiderat. Synecd. mem. 5 Citharoedo, qui poscebat gravem vocem. 6 Reddit sonum acutum: ut priore versu. 7 Tanget. 8 Ferire, id eſt, quo oculus sagittarii dirigitur. Metaph. ab animatis ad inanimata. 9 Sagittarius, τοξότης. Meton. adj. 10 Plurima illuſtria & egregia sunt, id eſt, pars major poematis eſt illuſtris. Metaph. à corporibus munditia splendentibus, ad elocutionem puram. Cic. *illorum, vides, quam* niteat *oratio.* 11 Vitiis, erratis. 12 Negligentia imprudenter effudit, id eſt, quas scriptor aliud agens non animadvertit. 13 Homo, qui proclivis eſt ad erratum, evitare potuit. Meton. effic. 14 Dicendum. 15 Vitiose semper scribit, & in una eademque re semper peccat. 16 Qui libros describit, cujus opera usi veteres ante typographiæ inventum. 17 Etiam sæpè de suo errore admonitus eſt. 18 Indignus eſt, cui ignoscatur. 19 Et sicut, &c. 20 Irridetur. 21 In chorda. 22 Semper unam eandemque fidem tangit. Metaph. à viatoribus, qui sæpe à recto itinere deflectunt alio, atque inſtituerant. 23 Ille poeta, qui plerumque vitiose & negligenter scribit. 24 Eodem loco eſt, quo Chœrilus, vel similis eſt Chœrili, mali illius poetæ, qui Alexandri Magni res geſtas scripsit, & cui Alexander dixit, malle se Homeri Thersiten esse, quam Achillem Chœrili. Synecd. spec. pro quovis poeta identidem peccante in poemate condendo. 25 Quem cum risu mirari soleo, si duobus vel tribus locis versum recte scribat, tam malus poeta eſt: quippe qui in toto suo opere septem tantum bonos versus habuisse dicitur. 26 Et ego idem, qui demiror, si Chœrilus bonum versum scribit, ægre fero, cùm tersum illum poetam Homerum, vel alium excellentem poetam lapsum eſſe & erraſſe animadvertam. 27 Quandocunque: ut Od. 1. l. 4. quandocunque *potentior Largis muneribus riſerit æmuli.* 28 Errat, malum versum inserit: parùm diligens & attentus eſt in scribendo. Metaph. Sed Homeri dormitatio in his notata fuit, quòd præter decorum in contentione deorum & hominum affinxerit, his magna & memorabilia facinora, illis parva, & parum laudabilia. Item quod Menelaum & Paridem fecerit in conspectu Helenæ præliantes, cum Paris & Helena, tempeſtate in Ægyptum jactati, tùm illic fuiſſent. Item quòd promissa Trojani belli descriptione, prætererierit silentio urbis expugnationem, & citò transierit ad Ulyssem.

*

Verùm 1 opere in longo fas est 2 obrepere somnum.
3 Ut pictura, poësis 4 erit, 5 quæ, si propiùs stes,
Te 6 capiet magis, 7 et quædam, si longiùs 8 abstes.
9 Hæc amat obscurum, 10 volet hæc sub luce videri,
11 Judicis 12 argutum quæ non formidat acumen.
13 Hæc 14 placuit semel, hæc 15 decies repetita placebit.
16 O major juvenum, quamvis et 17 voce paternâ
18 Fingeris ad rectum, et per te sapis, 19 hoc tibi dictum
20 Tolle memor, certis medium et tolerabile rebus
Recte concedi: 21 consultus juris, et 22 actor
Causarum mediocris, abest 23 virtute diserti
24 Messalæ, 25 nec scit quantum Casselius Aulus,
Sed 26 tamen in pretio est. 27 Mediocribus esse poëtis
28 Non 29 homines, non 30 dî, non concessêre 31 columnæ.

1 Quale Homerus scripsit. 2 In errorem incidere. Meton. ab animalibus tacito gradu incedentibus. 3 Poema ita se habet, ut pictura. Nam pictura est poesis loquens, poesis autem tacita pictura. 4 Est. Enallage futuri. 5 Exponit paucis discrimina picturarum. Aliæ enim cominus, aliæ eminus placent: aliæ in tenebris, aliæ in propatulo videri cupiunt. 6 Delectabit: ut illa pictura est, quæ suis numeris absoluta est, quam quo in luce magis intueris, eo magis placet. Alleg. è continuatis Metaph. ab animatis ad inanimata. 7 Et contrà quædam pictura te magis capiet & delectabit. 8 Si eminus illam contempleris, qualis rudis esse solet delineatio, quæ procul spectata laudari potest. In *stes* & *abstes* est Paronomasia. 9 Pictura deterior obscurum locum amat. Anaphora. 10 Pictura melior. 11 Docti poematis æstimatoris & reprehensoris. Synecd. gen. 12 Subtile & politum judicium. 13 Artificiosa pictura sæpè, iterum atque iterum spectata, magis magisque placebit: sic etiam poesis mala semel, at bona decies repetita placebit. 14 Polyptoton. 15 Synecd. finiti. 16 O Piso, qui ex duobus fratribus inter Pisones ætate grandiores. Apostrophe. Instituta enim fuerat oratio ad omnes Pisones, à quibus nunc avertitur sermo ad natu grandiorem.

17 Præceptis patris tui optimi carminum censoris. Procatalepsis poetæ ad objectum alium auctorem consilii sequentis. 18 Formatis ad rectam poetices imitationem. Metaph. à figulis. 19 Quod tibi dicam. 20 Sume tibi, & memoria tene. 21 Quod in quibusdam rebus vitæ humanæ, in quibusdam artibus & disciplinis mediocritas & tolerabilitas, id est, non excellens cognitio, rectè dari possit: in poesi autem non possit. 22 Patronus vulgaris. 23 Ab eloquentia & prudentia Messalæ Corvini jurisconsulti multum abest, i. Messala diserto multo est inferior. 24 *Messala* & *Casselius* dicuntur Synecdochicῶs pro excellentibus jurisprudentiæ & actionis forensis professoribus. 25 Non est tam doctus in jure civili, quam Aulus Casselius, & ipse præstans JCtus. 26 Est tamen in suo honore, quamvis mediocris sit. 27 Verum ut poetæ sint mediocres ac vulgares. Ἀντίπτωσις, id est, nulli permittunt poetas esse mediocres. 28 Anaphora. 29 Spectatores. Synecd. gen. 30 Apollo & Musæ, poetarum dii. 31 Ad quas vel libri venales prostant, vel poetæ carmina sua recitant, id est, bibliopolæ, qui in tabernis ad columnas opera poetarum vendebant. Meton. subj.

1 Ut 2 gratas inter 3 mensas 4 symphonia discors,
5 Et crassum unguentum, et 6 Sardo cum melle 7 papaver,
8 Offendunt, poterat 9 duci quia 10 cœna sine istis,
Sic 11 animis natum inventumque poëma 12 juvandis,
Si paulùm 13 à summo discessit, 14 vergit ad imum.
15 Ludere qui nescit, 16 campestribus abstinet armis,
17 Indoctusque pilæ 18 discive 19 trochive 20 quiescit,
21 Ne spissæ risum tollant impunè coronæ.
22 Qui nescit, versus tamen audet 23 fingere. 24 Quidni?
25 Liber et ingenuus, præsertim 26 census equestrem
Summam nummorum, 27 vitioque remotus ab omni.
28 Tu nihil invitâ dices faciesve 29 Minervâ.

1 Adfert rationem à simili, cur mediocres non patiamur poetas. 2 Grata convivia sive mensas afferentes voluptatem convivis. Meton. effect. 3 Epulas appositas Meton. subj. 4 Musica nullum concentum reddens. Tibicines & cantores in conviviis & deorum & hominum adhibebantur: ut crinitus Iopas apud Virg. in convivio Didonis. 5 Et sicut malum & ingratum unguentum, quo veteres in cœna caput sibi unxerunt. 6 Amaro & deterrimo, propter amaras herbas, ex quibus apes mel conficiunt. 7 In placenta mixtum. 8 Convivis parum grata sunt. Metaph. à viatoribus & ambulantibus, qui impingunt in lapides. 9 Produci, traduci. 10 Convivium. 11 Hominum. 12 Delectandis & exhilarandis. 13 Si paulum à perfectione sive ab excellentia recessit, id est, inconcinnum & ineptum est. Metaph. à corporeis, quæ locis vel summis, vel mediis, vel imis continentur, ad assumtionem poematis per tales gradus indicandam. 14 Contemnitur, & vix ullo est numero. 15 Luctari, hastam jacere, currere, salire, & similia. 16 Ab exercitiis & armis, quæ in campo Martio, Marti consecrato, tractabant. Sequitur ad illustrandum præceptum 17 querela de audacia quorundam suæ ætatis, qui poeticæ artis imperiti, versus tamen fingere & in lucem edere audebant. Huic præcepto aptum Proverb. *Quam quisque norit artem, in illa se exerceat.* 17 Et qui pilæ jacendæ & agitandæ rudis est. 18 In sublime projiciendi. Vide Od. 8. l. 1. 19 Agitandi. 20 Otium agit. 21 Ne spectatorum circumstantium multitudo, quæ in campum Martium spectatum venerat, ipsum sublato cachinno sine prohibitione seu meritò irrideat. 22 Contrà in poesi, qui nescit versus confingere. 23 Conscribere. Metaph. à figulis. 24 Cur versus non faciam, cum sim liber & ingenuus? Prosopopœja poetæ indocti. 25 Cum sim mei juris, & jus faciendi habeam quicquid libet. *Liber* est, qui in præsens non servit: *ingenuus*, qui nunquam serviit: *libertus* idem, qui manu missus: *libertinus* vero, qui inde natus. *Liber* itaque facit omnia, nisi impediatur legibus. 26 Qui dum censerer à censore, repertus sum habere in bonis meis quadrigenta sestertia, id est, decem millia coronatorum Gallicorum. 27 Liber ab omni infamia, nullis vitiis coopertus, nec infamis. 28 O major natu Pisonum. 29 Repugnante natura, id est, tuo ingenio reluctante, si Minerva artium præses tibi parum indulgeat. Meton. effic. pro effecta & inventa arte à Minerva, quæ naturæ & ingenii tarditatem maturat & juvat.

1 Id tibi judicium est, 2 ea mens: si quid tamen 3 olim
Scripseris, in 4 Metii descendat judicis aures,
5 Et patris, et 6 nostras, 7 nonumque prematur in annum.
8 Membranis intus positis delere licebit
Quod non 9 edideris, nescit 10 vox missa reverti.
11 Sylvestres homines 12 sacer interpresque deorum
13 Cædibus et victu fœdo deterruit 14 Orpheus,
Dictus 15 ob hoc 16 lenire tigres, 17 rabidosque leones,
Dictus et 18 Amphion Thebanæ conditor 19 arcis
20 Saxa movere 21 sono testudinis et 22 prece blandâ
Ducere quò vellet. 23 Fuit hæc sapientia quondam,
Publica privatis secernere, sacra profanis,
Concubitu prohibere 24 vago, 25 dare jura maritis,
26 Oppida moliri, leges incidere 27 ligno.
28 Sic honor et nomen divinis vatibus atque

1 Polyptoton. Per te satis illud intelligis. 2 Ea est tibi prudentia & solertia, ut nihil unquam impossibile sis tentaturus. 3 In posterum, aliquando. 4 Spurii Metii Tarpæ, critici docti (de quo Sat. 10. l. 1.) judicio & censuræ subjiciatur. 5 Patris tui Pisonis. 6 Meas Horatii aures. 7 In multos annos domi contineatur, ut accurate emendatum sit ante editionem. Synecd. spec. id est, finiti pro infinito. 8 Palimpsestis, quibus carmen inscriptum est, domi tuæ positis, id est, libros domi contineas, ne foras exeant. 9 Emiseris. 10 Sententia in carmine emissa & semel divulgata revocari non potest, ut Ep. 20. l. 1. ad librum suum: *Non erit emisso reditus tibi*. Synecd. part. Virg. *volat irrevocabile verbum*. 11 Feros, motibus ferinis præditos, in sylvis & campis ferarum more errantes. Meton. 12 Vates divinus, divinorumque carminum scriptor. Metaph. à divinis rebus ad humanas, & ad præstantiam hujus poetæ extollendam. 13 A mutuis cædibus, & victu ferino seu ἀνθρωποφαγία. Humana enim carne sylvestres homines vesci soliti. 14 Calliopes & Apollinis filius, poetarum primus & parens. 15 Ob hoc eximium & admirandum factum, quòd sc. homines brutos ac feroces in communem traxerit civilis vitæ societatem, dictus est à poetis hic Orpheus, &c. Anaphora in *dictus*.

16 Lyræ dulcedine mitigare homines feros & crudeles. Ovid. 3. de Art. *Saxa ferasque lyrâ movit Rhodopeius Orpheus, Tartareosque lacus, tergeminumque canem.* Alleg. est è Metaph. explicata prius verbis propriis *sylvestres homines*. 17 Feroces. 18 Jovis & Antiopes filius, frater Zethi, musicus præstantissimus. 19 Al. *urbis*. 20 Homines duros & inhumanos permovere. Metaph. 21 Citharæ suæ cantu. 22 Suavi oratione & dulci carminis alloquio pro libitu suo impellere. 23 Olim fuit hæc sapientia in poetis, hoc sapientis officium erat, ut docerent publica a privatis separare, &c. *Publica* totius sunt populi: *privata* singulorum. 24 Concubitu communi, & incerto, quem primi sylvestres homines pro lubitu promiscue ferarum more rapiebant, interdicere. 25 Maribus & fœminis leges constituere, quibus fœdus conjugii retinerent, & matrimonii castitatem inviolatam servarent. 26 Urbes ingentibus ædificiis exstruere. Sic Od. 3. l. 1. *cur sublime moliar atrium?* & Virg. 1. Æn. *arcem moliri*. 27 In ligneis tabulis leges describere, cunctisque legendas proponere. Apud Romanos in æs incidebantur leges, & affigebantur in foro ut populus legeret. 28 Ex honestis actionibus parta est ingens gloria & æternum nomen poetis.

1 Carminibus venit. 2 Post hos 3 insignis Homerus,
4 Tyrtæusque 5 mares animos in martia bella
Versibus 6 exacuit, dictæ per carmina 7 sortes,
Et vitæ monstrata 8 via est, et gratia regum
9 Pieriis tentata modis, 10 ludusque repertus,
11 Et longorum operum finis, 12 ne fortè pudori
Sit tibi 13 Musa lyræ solers, et cantor 14 Apollo.
Naturâ fieret 15 laudabile carmen, an 16 arte,
17 Quæsitum est: ego nec 18 studium sinè divite venâ,
Nec 19 rude quod prosit video ingenium: 20 alterius sic
Altera poscit opem res, et 21 conjurat amicè.
Qui studet optatam cursu contingere 22 metam,
Multa tulit fecitque 23 puer, 24 sudavit, et alsit,

1 Quibus vitæ humanæ præcepta continentur. 2 Duos, Orphea, & Amphionem. 3 Magnus ac nobilis. 4 Poeta Atheniensis. 5 Fortes & strenuos militum suorum animos. Metaph. 6 Excitavit, inflammavit, & tanquam ad cotem acuit. Cic. *ad vos* exacuendos *accommodavi orationem meam.* Cum enim Lacedæmonii a Messeniis impugnarentur, ducem, quem non habebant, ab Atheniensibus sibi dari petebant, qui ipsis invidentes in contumeliam miserunt Tyrtæum poetam luscum & claudum, sed sapientissimum, qui, heroico carmine conscripto, ita militum suorum animos accendit, ut de hostibus suis facilem victoriam reportarint. 7 Oracula sive responsa ab Apolline data: Virg. 4. Æn. *Italiam Lyciæ jussere capessere* sortes. 8 Ratio vivendi à poetis indicata est, qua ad virtutem, sapientiam, & ipsam beatitudinem tenderetur. In *vita* & *via* Paronomasia est. 9 Carminibus etiam à Musis, quæ Pierides appellantur, homines experti sunt, possentne regum benevolentiam & amicitiam sibi comparare. Meton. effect. 10 Oblectatio animorum in tragœdiis, comœdiis & satyris per carmina inventa est. 11 Et requies animi post longos labores. Animos enim fessos versus & lyra relaxant. 12 Hæc ideò recensui, o Piso, ut, quam olim res arduas poetica tractaverit, cognoscas, & ne in poetarum numerum referri erubescas. 13 Carminum inventrix, lyricorum modorum perita, id est, divinum, elaboratum & eximium poema. Alleg. è Meton. causarum. 14 Apollo citharæ inventor, qui Musis præest. 15 Egregium, illustre. Tractat hic quæstionem de causis efficientibus poeseos. 16 Præceptis & institutione. 17 Diu disceptatum est, utrum poeta nascatur, an fiat. 18 Ars sine fœcundo ac bono ingenio, sine naturæ bonitate. Metaph. à venis metallicis, vel à corpore animalium bene habito & succi pleno, ad ingenii bonitatem. 19 Naturæ bonitas nulla arte doctrinave expolita. Metaph. ab asperis corporibus & impolitis. In *nec* est Anaphora. 20 Et sic alterum alterius auxilio eget, sic natura & doctrina mutuis se opibus juvant. Polyptoton. 21 Socialiter consentit. Metaph. à consociatione fœderatorum populorum ad mutuam & subsidiariam opem & operam. 22 Labore & opere ad finem pervenire sibi propositum. Locus unde cursus initium erat, *carcer*, ubi finis, *meta* dictus. Alleg. ergo è Metaph. à certaminibus Olympicis, quorum victoria tanti fiebat olim, ut, qui illam retulerat, immortalitatem crederetur consecutus. 23 Cum puer adhùc esset, παῖς ὤν. 24 Calorem sensit, & frigus perpessus est.

Abstinuit 1 venere et 2 vino : 3 qui Pythia cantat
Tibicen, didicit priùs, 4 extimuitque 5 magistrum.
6 Nunc satis est dixisse, ego mira poëmata 7 pango.
8 Occupet extremum scabies, mihi turpe 9 relinqui est,
10 Et, quod non didici, sanè nescire fateri.
11 Ut 12 præco, ad merces 13 turbam qui 14 cogit emendas,
15 Assentatores jubet 16 ad lucrum ire poëta,
17 Dives agris, dives positis in fœnore nummis.
18 Si verò est, 19 unctum qui rectè ponere possit,
20 Et spondere levi pro paupere, et 21 eripere atris
Litibus 22 implicitum, mirabor, 23 si sciet inter-

1 A libidine. Meton. effic. 2 Al. *Baccho*, id est, vino, ebrietate. Terent. *Sine Cerere & Libero friget Venus.* Romæ pueri vino abstinebant. 3 Tibicen etiam qui adhibetur ad canendas laudes in Pythiis, id est, in ludis, celebratis in honorem Apollinis, qui Pythonem serpentem occiderit, (de quibus sic Ovid. 1. Met. *Instituit sacros celebri certamine ludos, Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos*) didicit, id est, discipulus fuit, antequam magister. Meton. subj. 4 Reveritus est. 5 Doctorem auletices. Synecd. gen. 6 His verò miseris temporibus in poëtica Romanis satis est, si tantum possint dicere. Apparatus est ad Prosopœjam cum Ironia poetæ, ubi iners poeta inducitur hoc hemistichio, & duobus proximis versibus excusans suam inertiam & imperitiam. 7 Ego possum admiranda poemata componere. Hic tropus notatus est Ep. 18. l. 1. vs. 40 in hæc verba, *poemata panges.* 8 Ultimum in hoc poetarum stadio currentem scabies aut aliud malum maneat : id est, quisquis inter poetas infimus & postremus est, ille per me infelix sit. Exclamatio est imprecantis, & simul Metaph. à lusu puerorum se mutuò ad currendam cohortantium, qui scabiem imprecantur ei, qui ultimus ad calcem pervenerit. Sic indoctus & gloriosus poeta non vult in extremo ordine versari, sed suam ignorantiam tegit jactatione & audacia. 9 In cursu relinqui, ἀπολείπεσθαι, post alios currere, non antevertere, aliisque poetis posteriorem esse. 10 Et sanè turpe est mihi aliud fateri ignorare, quod nunquam didici, neque poetam esse negare, cum poeticen nunquam exercuerim. 11 Horatius, deposita prosopopœja, respondet ineptæ exculsationi; simulque hic est præceptum 29. quales carminum nostrorum auditores ac judices adhibere debeamus, nempe non adulatores, sed sinceros. 12 Rerum venalium. 13 Hominum multitudinem. 14 Congregat, invitat. 15 Sic etiam poeta locuples adulatores ad poemata sua vel indoctissima laudanda beneficiis provocat. 16 Ad munera, quæ poeta imperitus dat criticis assentatoribus. 17 Anaphora. Hic versus fuit Sat. 2. l. 1. vs. 13. 18 Si verò sit poeta aliquis. 19 Qui splendidum & sumtuosum convivium, vel mensam delicatis ac suavibus epulis instructam adulatoribus rectè possit apponere ac darè. Simili Tropo dixit Ep. 15. l. 1. *ubi quid melius contingit & unctius*, i. sumtuosius & splendidius. 20 Et se pro paupere obærato infido, qui quavis emolumenti spe venalis est, pecuniam, quam debet, expositurum promittere, vas & sponsor fieri, suamque fidem interponere. 21 Suo patrocinio vel opibus solvere. 22 Exitiosis, noxiis litibus involutum, unde se expedire nequit. Metaph. à retibus venatorum, quibus feræ involutæ capiuntur & interficiuntur : sic res domestica litigando vehementer laborat, & ad assem tandem & restim solet redire. 23 Si talis dives, qui se beatum censet esse, falsum à vero amico possit distinguere; quippe qui ex amicis assentatores fecerit, & judices quasi corruperit,

noscere mendacem, verumque beatus amicum.
1 Tu, seu 2 donâris, seu quid donare velis 3 cui,
Nolito ad versus 4 tibi factos 5 ducere plenum
Lætitiæ, clamabit enim, 6 Pulchrè, benè, rectè,
Pallescet 7 super his, etiam 8 stillabit amicis
Ex oculis rorem, 9 saliet, 10 tundet pede terram.
Ut, qui 11 conducti 12 plorant in funere, dicunt
Et 13 faciunt propè plura dolentibus ex animo; sic
14 Derisor vero plus laudatore 15 movetur.
Reges dicuntur multis urgere 16 culullis,
Et 17 torquere mero, quem 18 perspexisse laborent,
An sit amicitiâ dignus. Si carmina 19 condes,
Nunquam te fallant animi 20 sub vulpe latentes.
21 Quintilio 22 si quid recitares, 23 Corrige, sodes,
24 Hoc, ajebat, et hoc; 25 meliùs te posse 26 negares,
Bis terque expertum frustrà; 27 delere jubebat,

1 O Piso. Apostrophe ad unum Pisonem. Docet Horatius, quomodo adulatores possint cognosci. 2 Polyptoton. 3 Alicui critico munus. 4 Ad versus à te factos judicandos. 5 Tecum adducere, adhibere adulatorem lætum ob munera à te accepta, vel ob utilitatis spem. 6 Verba sunt assentatoris, poemata tua fictè approbantis. 7 Ad hæc, ἐπὶ τούτοις stupescet, quasi novo genere poematis obstupefactus. 8 Effundit lachrymas, quæ sunt ros oculorum, simulans se gaudere. Alleg. è Metaph. à cœli distillatione. 9 Præ lætitia exultabit propter elegantiam & artificium tui poematis: in quo tamen nihil est hujusmodi. 10 Præ gaudio saltabit. 11 Ut mortuum lugeant & defleant. Olim mulieres præficæ mercede conducebantur ad mortuum, cujus funus efferebatur, lugendum, & lachrymis decorandam, & hæ copiosius [illegible] profundebant lachrymas, quam qui animo lugebant. 12 Ejulant. 13 Plus lachrymantur ac dolent, quam illi, qui vere, ἐκ τῆς καρδίας, sine fuco; ut sunt consanguinei, proximi, parentes, liberi, fratres & sorores. Ter. Fun. *Utinam verè & ex animo illud diceres.* 14 Assentator, qui gerit speciem derisoris. Synecd. gen. 15 Majori gaudio ac laudationis affectu percellitur. 16 Poculis grandibus illi instare: diminutivum à culeis. 16 Vino, quod lene ingeniorum tormentum est, varias hominum naturas, quantumvis rectas, explorans, inebriare, obruere, & inde penitus cognoscere & elicere animi sui secreta. Metaph. à cruciatu reorum, à quibus veritas alicujus criminis vi tormentorum profertur in lucem. 18 Explorare, ad plenum cognoscere studeant. 19 Componas. 20 Duplices, dolosi. Metaph. ab astutia vulpium, ad dolos assentatoris indicandos. 21 Quintilio Varo Cremonensi, alienorum scriptorum sincero & candido judici: de hoc vide Od. 18. & 24. l. 1. Synecd. spec. pro quolibet fideli & sincero judice & emendatore: ubi est quoque apparatus ad Prosopopœjam. 22 Carminis. 23 Emenda. Metaph. à corporibus pravis. 24 Hunc & illum locum in carmine tuo vitiosum. Epanodos. 25 Si tunc negares te, postquam bis & ter, id est, sæpius tentasses, melius posse illos versus facere. 26 Epistrophe in *recitares* & *negares*. 27 Quintilius jubebat te versus obliterare vel corrigere.

Et malè tornatos 1 incudi reddere versus.
Si defendere 2 delictum, quàm 3 vertere, malles;
4 Nullum ultrà verbum aut operam 5 sumebat inanem,
Quin 6 sinè rivali 7 teque et tua solus amares.
Vir bonus et prudens versus reprehendet 8 inertes,
Culpabit 9 duros, 10 incomptis allinet atrum
11 Transverso calamo signum, 12 ambitiosa recidet
Ornamenta, 13 parùm claris lucem dare coget,
14 Arguet ambiguè dictum, mutanda 15 notabit,
Fiet 16 Aristarchus, 17 nec dicet, cur ego amicum
Offendam 18 in nugis? 19 Hæ nugæ seria ducent
In 20 mala, derisum semel exceptumque sinistrè.
21 Ut 20 mala quem scabies, aut 22 morbus regius urget,
Aut 23 fanaticus error, et iracunda 24 Diana,

1 Et versus non satis rotundos, id est, malè perpolitos, incomtos de integro quasi recudere, formare & emendare. Alleg. è Metaph. à fabris lignariis & fabris ferrariis, qui opus aliquod impolitum, inelaboratum, malè teres, solent limare, recudere, rotundare, & novam quasi formam inducere, ad inelegantes & incomtos versus arguendos. 2 Vitium carminis tui. 3 Corrigere, mutare. 4 Tum nullum ampliùs verbum dicebat. 5 Insumebat frustrà laborem, sc. ad te tuamque stultitiam emendandam. 6 Sinè ullo æmulo. Metaph. ab amantibus, qui eandem puellam amant, quique nullius ferunt societatem in amore puellæ, quem Latini *rivalem* vocant, quòd quasi ad unum eundemque rivum potum veniat, qua ostenditur in tali poemate nihil esse omninò, quod amore dignum sit, & ambitiosius videatur & per æmulationem expetendum, sed plurimum, quod repudietur. Vel translatio sumta est à bestiis inter se de prima in rivo aquatione certantibus. 7 Quo minus & tua carmina solus magnifaceres. 8 Non satis accuratos, arte carentes, vel à poeta inerti & imperito factos sincerus ac peritus judex carminis reprehendet: ut supra *sinè pondere & arte.* 9 Malè sonantes. Metaph. à corporum duritie, quæ ut tangentes offendunt impressione sui, sic versus lædunt audientes. 10 Malè factis versibus nigra linea aut virgula notabit, eosque delebit. 11 In Latus ducto. 12 Crebriora epitheta & ornatus nimios atque superfluos amputabit. Metaph. ab hominibus honores præter æquum & supra modum cupidè consectantibus, ad significandum luxum & redundantiam poematis amputandam. 23 Illis, quæ brevia & ob id obscura sunt, lucem adferet & illustrabit. 14 Amphibologias vituperabit. 15 Signo calami. 16 Castigator aliquis & severus alienorum scriptorum censor fiet, qualis Aristarchus fuit, qui versus aliquot Homeri, quos non probabat, liberrime reprehendit. Synecd. spec. pro quolibet libero & incorrupto judice scriptorum. 17 Ut adulatores consueverunt. 18 In re levi reprehendam? 19 In ò verò hæc vitia (inquit Horatius) quas tu nugas esse dicis, poetam semel ab assentatoribus deceptum, & malè derisum, in vera mala, id est, in publicam reprehensionem præcipitabunt: cum sc. vana adulatorum assentatione inductus, optimum poetam sese arbitrabitur, cum sit vanissimus, & ob id aliis ludibrio erit. 20 Epanodos. 21 Qui sapiunt, non secus timent fugiuntque malum poetam, quam illum, quem mala scabies, &c. 22 Ictericia, qua tota hominum facies sit crocea, premit, vexat. 23 Morbus fanaticus, quo laborant furiosi. 24 Morbus dementiam hominibus immittens, morbus quem luna incutit. Meton. effic.

1 Vesanum tetigisse timent, fugiuntque poëtam,
2 Qui sapiunt, 3 agitant pueri 4 incautique sequuntur.
5 Hic, dum sublimis versus 6 ructatur, 7 et errat,
8 Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum foveamve, 9 licet, 10 Succurrite, longum
Clamet, io cives, non sit qui tollere 11 curet.
Si quis curet 12 opem ferre et 13 demittere funem,
Qui scis, an 14 prudens 15 huc se dejecerit, atque
16 Servari nolit? 17 dicam, 18 Siculique poëtæ
Narrabo interitum. 19 Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem 20 frigidus 21 Ætnam
Insiluit. 22 Sit jus liceatque 23 perire 24 poëtis.
25 Invitum qui servat, 26 idem facit occidenti.
27 Nec semel hoc fecit, nec, 28 si retractus erit, jam

1 Poetam sua mala carmina omnibus obviis recitare volentem, vel furore quodam, non studio & doctrina cum ingenio conjuncta, excitatum, tangere, tanquam scabiosum, verentur. 2 Viri sapientes. 3 Contrà autem pueri tamen furiosum poetam persequuntur. 4 Et imprudentes illius carmina audiunt & collaudant. 5 Malus & insanus poeta, 6 Dum fastu plenus, & plurimum sibi tribuens, μετεωρος, vultu in cœlum sublato incedens, putidos versus, quasi rectos, furore & sine ratione effundit. Metaph. ab iis, quibus ægrum stomachum mala copia esculentorum & potulentorum sollicitat, ut loquitur Sat. 2. l. 2. unde posteà spiritus putidus, multaque & tetra eructatio erumpit. Tales sunt versus, quos male coctos & indigestos copiose fundit poeta. 7 Hallucinatur animo & corpore. 8 Si, perinde ac auceps, in aera prospiciens, merulis avibus volantibus insidias struit, in foveam, id est, in perspicuos errores, incidit. 9 Quamvis diu clamet. 10 Io cives, opem mihi ferte. Brevis est prosopopœja lapsi aucupis. 11 Nemo tamen sit, qui eum è puteo curet attollere, quia ignorat, an ultro se dejecerit, an si extractus eodem se præcipitabit. Anadiplosis. 12 Ipsi. 13 In foveam, ut ipsum extrahat. 14 An sciens & de industria, moriendi consilio præhabito. Sic Ep. 2. l. 2. Prudens *emisti vitiosum.* 15 In hanc foveam. 16 Ne emendetur. In *dejecerit* & *nolit* est Epistrophe. 17 Hac occasione Dialogismus est poetæ cum quodam, qui tum aderat. 18 Empedoclis Agrigentini, physici poetæ. Synecd. gen. 19 Ratus se dignitate versuum, quos de natura scripserat, immortalem fore. 20 Insanus, & atra bile affectus. Est enim melancholia frigidissima. Metaph. ab intemperie corporis, ad illam mentis, quæ gignit insaniam. 21 Siciliæ montem: ut sc. ita à nemine inveniretur, & in cœlum sublatus crederetur. 22 Concessum sit. Permissio est illius, quod nequit impediri. 23 Mori. 24 Furiosis, qui se nolunt corrigi. 25 Hominem invitum & mori volentem. Sic Ep. 20. l. 1. *Quis enim invitum servare laboret.* 26 Ille idem facit, ac si occideret, vel idem facit, quod ille, qui hominem occidit. *Idem*, id est, simile. Hellenismus: ταὐτὸ ποιεῖ τῷ κτείνοντι. 27 Empedocles, sc. ut moreretur ita, ut nulli de morte sua constaret, inque cœlum sublatus esse videretur. In *facit*, *fecit*, *fiet* Polyptoton est, ut in *nec* iterato Anaphora. 28 Et si ex ignita fovea Ætnæ montis, in quam se præcipitare voluit, retractus erit. Metaph. à servis fugitivis, qui deprehensi ad herum suum reducuntur.

1 Fiet homo, 2 et ponet famosæ mortis amorem,
3 Nec satis apparet, cur versus factitet, utrum
Minxerit 4 in patrios cineres, an triste 5 bidental
Moverit 6 incestus: 7 certe furit, ac velut 8 ursus,
Objectos caveæ 9 valuit si frangere clathros,
10 Indoctum doctumque fugat 11 recitator 12 acerbus.
13 Quem verò arripuit, tenet, occiditque legendo,
14 Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirundo.

1 Fiet tamen rationis particeps & sanus: ut alii homines. Insanus enim non videtur dicendus homo. 2 Nec deponet amorem, id est, curam non abjiciet mortis infamis, infamiam apud omnes inurentis ei, qui sibi mortem conscivit. Nam se ipsum occidere, quod fecit Empedocles, infame est. Meton. effect. Sic *famosum carmen* dixit, Ep. 19. l. 2. 3 Nec satis cuivis perspicuum est, utrius sceleris pœnam luat malus poeta, dum versus factitat, sepulchrine violati, an sublati bidentalis. 4 In sepulchrum patrium, in quo cineres parentum reconditæ sunt, id est, an violarit sepulchrum patris, id est, furore divinitus plectatur propter violatum sepulchrum patris. Nihil tam sanctum, quam religio sepulturarum: unde in medio belli tumultu petebant victi inducias ad sepelienda mortuorum cadavera, quod illis non negabatur. 5 Locum, in quem fulmen decidit, bidentibus ovibus à sacerdote expiandum & à nullo alio homine tangendum. 6 Poeta ipse pollutus flagitio, in sororem Vestalem, vel cognatam commisso, polluerit, tetigerit ac concitaverit eum locum fulmine tactum, & jam consecratum, in se ipsum: undè postea fuit actus in furorem. 7 Hoc saltem planum est eum furere, dum insanus omnibus occurrentibus carmina sua ad ravim usque recitat. 8 Sc. *inclusus*. 9 Si fortè sepimenta, cancellos, vel robustas trabes & postes, qui caveæ objecti sunt, ne egredi possit, frangere potuit, & ex illa cavea erumpere, omnes homines longè à se immanitate sua fugat & abigit. 10 Paronomasia. 11 Ita etiam poeta aliquis in recitandis carminibus suis odiosus & ingratus omnes sibi obviam factos à se abigit. 12 Metaph. ab immaturis fructibus. 13 Quem verò auditorem nactus fuerit, illum obtundit, & tædiosa malorum carminum recitatione enecat. 14 Tanquam sanguisuga, animal reptile aquatile, quæ tamdiu hæret corpori affixa, & crus aut pedem, quem semel occupavit, non prius dimissura, donec cruore plena sit, & sanguine distenta decidat ebriis similis: sic etiam malus & furiosus poeta auditorem, quem nactus est, non prius à se dimittit, quam ejus auscultatione probe satiatus sit. Alleg. è Metaphoris.

INDEX
RERUM ET VERBORUM,
QUÆ IN HORATIO CONTINENTUR.

A.

E.

O.

T.

FINIS.

Napoli 23 Maggio 1827.

PRESIDENZA DELLA GIUNTA

PER LA PUBBLICA ISTRUZIONE.

Vista la dimanda del Tipografo Vincenzo Orsino, con la quale chiede di voler ristampare le Opere di *Orazio Flacco*;

Visto il favorevole parere del Regio Revisore Signor D. Girolamo Parroco Pirozzi;

Si permette, che le indicate Opere si ristampino, però non si pubblichino senza un secondo permesso, che non si darà se prima lo stesso Regio Revisore non avrà attestato di aver riconosciuta nel confronto uniforme la impressione all' Originale approvato.

Il Presidente
M. COLANGELO.

Pel Segretario Generale Membro della Giunta
L' Aggiunto
ANTONIO COPPOLA.